

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000, Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8

Stavebněhistorický průzkum

Mgr. Martin Šanda

Ing. Arch. Anna Piskáčková
(terénní průzkum, spolupráce)

Mgr. Petr Mandažiev Ph.D.
(archivní průzkum, spolupráce)

Praha / Čelákovice 2018

Anotace

Stavebněhistorický průzkum domu čp. 1000 v Hybernské ulici v Praze na Novém městě představuje standardní stavebněhistorický průzkum, vypracovaný podle metodiky NPU. Věnuje se jak zpracování dochovaných archivních pramenů, tak vyhodnocení terénního průzkumu, prováděného převážně pomocí ne-destruktivních metod. **Nedílnou součástí tohoto SHP je DVD disk s fotografickou, plánovou a další dokumentací.**

Výsledkem průzkumu je nejen řada konkrétních zjištění a dohledaných archivních pramenů, dobře využitelných pro připravovanou rekonstrukci budovy, ale navíc jde o první systematické shrnutí stavebních dějin objektu, zcela zásadně korigující například příslušné heslo v akademických Uměleckých památkách Prahy. Provedený výzkum také přibližuje činnost významného podnikatele druhé poloviny 19. století Franze Waldeka, rozšiřuje naše poznání ohledně stavební a projekční činnosti Blechovy stavební firmy, rozhojňuje obecné poznání stavební kultury konce 19. století a to včetně informací o technickém řešení budovy atp.

Terénní část průzkumu by v budoucnu mělo formou dodatku doplnit zpracování nálezů učiněných v rámci přípravy a provádění rekonstrukce samotné, eventuálně jiných stavebních zásahů. Archivní průzkum by bylo žádoucí doplnit o poznatky plynoucí ze zpracování archivního fondu národního podniku Zdravotnické zásobování.

Obsah této práce nebo její části lze veřejně šířit jen se souhlasem autora!

Hodnocení obsažená v elaborátu nenahrazují příslušná vyjádření a rozhodnutí orgánů a organizací státní památkové péče, pověřených jejich vydáním podle zákona č. 20/1987 Sb. O státní památkové péči.

Údaje o zpracovateli a kontaktní údaje:

Mgr. Martin Šanda, historik umění, stavebněhistorický průzkum, Stankovského 1640, 250 88 Čelákovice | IČ: 72100681 | tel: 776 749 424 | e-mail: martin.sanda@balustrada.cz | web: <http://balustrada.cz/shp/>

Objednavatel: *Orientální ústav AV ČR, v. v. i., Pod vodárenskou věží 1143/4, 182 08 Praha 8
Psychologický ústav AV ČR, v. v. i., Veveří 967/97, 602 00 Brno
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., Vlašská 355/9, 118 40 Praha 1*

Obsah

Anotace.....	2
Úvod.....	9
Archivní průzkum (dějiny objektu).....	10
Předchozí objekt.....	10
Výstavba domu.....	13
Stavebník.....	13
Parcela.....	14
Projekt a výstavba.....	14
Kolaudace.....	17
Úpravy z let 1898 – 1945.....	18
Drobné úpravy, 1898-1910.....	18
Úpravy pro hospodářský soud, schválené r. 1912.....	20
Drobnější opravy a úpravy, 1913-1924.....	21
Převážně nerealizované úpravy, 1924-1931.....	22
Nový výkladec a další úpravy obchodních prostor, schválené r. 1931.....	25
Úpravy z let 1931-1934.....	27
Ostatní nové výkladce a další stavení úpravy a opravy, 1935-1938.....	29
Úpravy z let 1938-1945.....	30
Úpravy po roce 1945.....	32
Úpravy pro firmu Bohemia, 1947-48.....	32
Úpravy a opravy z let 1948-56.....	33
Stavební úpravy a opravy z let 1958-67.....	35
Rekonstrukce prodejen, 1967-71.....	38
Památková ochrana a úpravy a opravy z let 1975-80.....	40
Rekonstrukce kotelny a vybudování závodní jídelny, 1981-1989.....	42
Další opravy a úpravy, památkový pasport, 1981-2003.....	46
Rekonstrukce části průčelního křídla a další stavební úpravy, po r. 2003.....	49
Ediční poznámka.....	54
Literatura, prameny, plány a ikonografie.....	55
Literatura.....	55
Prameny.....	55
Národní archiv (NA).....	55
Archiv hlavního města Prahy (AHMP).....	56

Stavební archiv Odboru výstavby Městské části Praha 1 (SA).....	57
Katastrální úřad pro hlavní město Prahu.....	57
Národní památkový ústav, ÚOP Praha.....	57
Osobní fond, manželé Vepřekovi.....	57
Ateliér Genesis.....	57
Muzeum hlavního města Prahy.....	57
Internetové zdroje.....	57
Edice pramenů.....	58
Plány.....	58
01 - Plány staršího objektu.....	58
02 - Plány z doby výstavby.....	58
03 - Plány z let 1898-1945.....	59
04 - Plány po roce 1945.....	63
Ikonografie.....	68
01 - Starší objekt.....	68
02 - Stávající objekt mezi lety 1898-1945.....	68
03 - Stávající objekt po roce 1945.....	69
04-05 – Fotodokumentace Ateliéru Genesis, 2002-2012.....	69
06 – Fotodokumentace NPU a ÚZSVM, 2008-09.....	71
Rozbor objektu (popis).....	72
Situace.....	72
Přízemí.....	74
Průčelní křídlo (A).....	74
První obchodní prostor (A1.05-11).....	74
Druhý obchodní prostor (A1.04, A1.12-14 a A1.30-32).....	77
Stávající vstupní prostor (A1.02-03).....	79
Schodiště (A1.01).....	80
Průjezd (A1.15).....	85
Třetí obchodní prostor (A1.16-18, A1.25-29 a A1.33-35).....	90
Čtvrtý obchodní prostor (A1. 19-24 a A1.36-37).....	96
Přední podélná křídla (B a C).....	99
Západní křídlo (B1.01-07).....	99
Východní křídlo (C1.01-02).....	101
Střední příčné křídlo (D).....	103
Průjezd (D1.12).....	103
Schodiště (D1.01).....	104
Východní část křídla (D1.02-11).....	106
Západní část křídla (D1.13-25).....	108
Zadní podélná křídla (E a F).....	110
Západní křídlo (E1.01-05).....	110
Východní křídlo (F1.01-05).....	112
Zadní příčné křídlo (G).....	113
Schodiště (G1.01).....	113
Ostatní místnosti křídla (G1.02-12).....	115
Suterén.....	117
Průčelní křídlo (A).....	117
Východní část křídla (A01.01-12 a 20-22).....	117
Západní část křídla (A01.13-19).....	124
Přední podélná křídla (B a C).....	126
Západní podélné křídlo (B01.01-02).....	126
Východní podélné křídlo (C01.01-07).....	127
Střední příčné křídlo (D01.01-18).....	128

Zadní podélná křídla (E a F).....	134
Západní křídlo (E01.01-03).....	134
Východní křídlo (F01.01-03).....	135
Zadní příčné křídlo (G01.01-08).....	136
První patro.....	138
Průčelní křídlo (A).....	138
Schodiště (A2.01).....	138
Západní část křídla (A2.16-33).....	139
Východní část křídla (A2.02-15).....	146
Přední podélná křídla (B a C).....	149
Západní křídlo (B2.01-05).....	149
Východní křídlo (C2.01-04).....	151
Střední příčné křídlo (D).....	153
Schodiště D2.01.....	153
Pavlač D2.02.....	154
Západní část křídla (D2.14-26).....	155
Východní část křídla (D2.03-13).....	160
Zadní podélná křídla (E a F).....	164
Západní křídlo (E2.01-06).....	164
Východní křídlo (F2.01-06).....	166
Zadní příčné křídlo (G).....	168
Schodiště G2.01.....	168
Ostatní místnosti křídla (G2.02-09).....	168
Druhé patro.....	170
Průčelní křídlo (A).....	170
Schodiště (A3.01).....	171
Západní část křídla (A3.16-32).....	171
Východní část křídla (A3.02-15).....	177
Přední podélná křídla (B a C).....	180
Západní křídlo (B3.01-05).....	180
Východní křídlo (C3.01-04).....	181
Střední příčné křídlo (D).....	185
Schodiště D3.01.....	185
Pavlač D3.02.....	185
Západní část křídla (D3.14-25).....	186
Východní část křídla (D3.03-13).....	190
Zadní podélná křídla (E a F).....	194
Západní křídlo (E3.01-03).....	194
Východní křídlo (F3.01-06).....	195
Zadní příčné křídlo (G).....	197
Schodiště G3.01.....	197
Ostatní místnosti křídla (G3.02-12).....	198
Třetí patro.....	200
Průčelní křídlo (A).....	200
Schodiště (A4.01).....	200
Západní část křídla (A4.15-31).....	201
Východní část křídla (A4.02-14B).....	209
Přední podélná křídla (B a C).....	215
Západní křídlo (B4.01-05).....	215
Východní křídlo (C4.01-05).....	216
Střední příčné křídlo (D).....	218
Schodiště D4.01.....	218

Pavlač D4.02.....	219
Západní část křídla (D4.12-19).....	219
Východní část křídla (D4.03-11).....	223
Půdní prostor zadních křídel (E, F a G).....	226
Čtvrté patro.....	228
Průčelní křídlo (A).....	228
Schodiště (A5.01).....	228
Západní část křídla (A5.16-34).....	230
Schodiště na půdu (A5.02).....	236
Východní část křídla (A5.03-15).....	236
Přední podélná křídla, půdní prostor a nástavba (B a C).....	240
Nástavba západního křídla (B5.01-05).....	240
Terasa a půdní prostor východního křídla (C5.01-02).....	241
Půdní prostor středního příčného křídla s vestavbami (D).....	241
Schodiště (D5.01).....	242
Půdní a vestavěné prostory (D5.02-14).....	242
Půdní prostor průčelního křídla (A6.01-13).....	244
Fasády.....	247
Hlavní průčelí.....	247
Parter.....	247
První patro.....	248
Druhé a třetí patro.....	249
Čtvrté patro.....	250
Štít a boční atiky.....	251
Barevnost a původní podoba.....	252
První dvůr.....	253
Fasáda průčelního křídla (A).....	254
Fasáda podélných křídel křídla (B a C).....	254
Fasáda středního příčného křídla (D).....	255
Původní podoba.....	255
Druhý dvůr.....	256
Fasáda zadního příčného křídla (G).....	256
Fasády podélných křídel (E a F).....	256
Fasáda středního příčného křídla (D).....	257
Původní podoba.....	257
Rejstřík jednotlivých prostor (v rámci rozboru objektu).....	258
Stavební dějiny objektu.....	260
Předchozí objekt.....	260
Výstavba domu.....	261
Původní podoba domu.....	261
Změna před dokončením.....	265
Mladší úpravy.....	265
Mladší úpravy mezi lety 1898 - 1945.....	265
Mladší úpravy po roce 1945.....	266
Hodnocení objektu.....	268
Památkové kvality objektu.....	268
Kulturněhistorické hodnocení.....	269

Uměleckohistorické hledisko.....	270
Estetické hledisko.....	272
Urbanistické hodnocení.....	273
Náměty pro potřeby památkové péče.....	274
Hodnotné prvky a detaily.....	274
Závady.....	275
Náměty pro péči o objekt a doporučení k rekonstrukci.....	276
Náměty pro další průzkumy.....	280
Historická dokumentace.....	281
Předchozí objekt.....	281
Mapy a plány.....	281
Ikonografie.....	283
Výstavba stávajícího objektu.....	284
Plány.....	284
Exkurz I. - Stavebník Franz Waldek a firma Waldek & Wagner.....	294
Exkurz II. - Historické osobní výtahy.....	296
Úpravy z let 1898-1945.....	298
Plány.....	298
Ikonografie.....	307
Úpravy po roce 1945.....	311
Plány.....	311
Ikonografie.....	319
Dokumentace současného stavu.....	323
Situace.....	323
Fotodokumentace.....	324
Exteriér.....	324
Průčelní fasáda.....	324
První dvůr.....	327
Druhý dvůr.....	329
Světlíky.....	330
Střechy.....	330
Interiér.....	331
Suterén.....	331
Přízemí.....	333
První patro.....	335
Druhé patro.....	337
Třetí patro.....	338
Čtvrté patro.....	340
Půdní prostor průčelního křídla.....	342
Uměleckořemeslné prvky.....	343
Štukové prvky.....	343
Kamenické prvky.....	345

Střešní krytina.....	345
Dveřní výplně.....	346
Okenní výplně a další truhlářské výrobky.....	353
Mříže a další výrobky z kovu.....	361
Podlahy.....	363
Kachlová kamna.....	364
Technické prvky.....	365
Rozvod vody, plynu, elektřiny, odpady.....	365
Vytápění a ventilace.....	367
Výtahy.....	368
Ostatní prvky.....	371
Výkresová dokumentace.....	372
Grafické vyhodnocení.....	374
Přízemí.....	375
Mezipatro nad přízemím.....	378
Suterén.....	381
První patro.....	384
Druhé patro.....	387
Třetí patro.....	390
Čtvrté patro.....	393
Půdní prostor průčelního křídla.....	396
Přílohy na DVD.....	399

Úvod

Stavebněhistorický průzkum domu čp. 1000 v Hybernské ulici v Praze na Novém městě opět ilustrativně doložil známý fakt specifičnosti výzkumu architektury 20. století, a to navzdory tomu že jde o realizaci už ze sklonku 19. století, tedy nikoli modernistický či funkcionalistický objekt, nýbrž o budovu ze stylového hlediska čistě historizující. Ve své době byl dům přesto nepochybně jako moderní vnímán. Jeho modernost ovšem netkvěla v použité dekoraci ale především ve velkorysosti výstavby, v použití tehdy progresivních materiálů a stavebních technik, v určité modulárnosti dispozice, v implementaci tehdy moderních technických prvků, jakými byly například výtahy, plynové osvětlení, splachovací záchody, parovodní kotelná ústředního topení, ventilační systém atp. Naopak výzdoba koncentrující se především na průčelí, v průjezdu a na schodištích rozhodně nechce šokovat přílišnou moderností. Jak bylo v té době obvyklé, představuje především dobře poučený extrakt mnoha kvalitních a osvědčených renesančních a barokních vzorů, kterými chce vyzařovat především noblesu, vzornosť a eleganci.

Obdobně jako v případě jiných budov z konce 19. či z 20. století připadl při zpracovávání SHP na archivní průzkum větší díl práce než je u běžně zpracovávaných historických objektů obvyklé a naopak, méně závažných zjištění pochází přímo z terénu. Archivní zjištění mimo to nálezy z terénu velmi podstatně korigují a vysvětlují. Dochované historické plány nejen jasně ukazující plánovanou a v pozměněné podobě realizovanou podobu domu, ale především jeho následné jednotlivé úpravy. Přitom je nutné litovat že k samotné výstavbě a zařizování domu je archivních pramenů dochováno poměrně málo. Plány mladších úprav velmi ilustrativně dokumentují řadu jednotlivých stavebních zásahů, jimž ovšem po výtce chybí jakákoli snaha o další umělecký či architektonický vklad. Realizované změny jsou naopak značně utilitární, přestože se stále ještě snaží respektovat původní architektonický výraz. Architektonicky zajímavější zásahy se koncentrují pouze v parteru a souvisí s jeho modernistickou úpravou ze třicátých let 20. století. I tomuto zásahu ovšem chybí určitý ohled k celku a jeho kvalita tví spíše sama v sobě, než v celkovém obohacení budovy. Totéž ostatně platí o úpravách parteru ze druhé poloviny šedesátých a počátku sedmdesátých let.

Specifickým doplňkem SHP je inventarizace cenných uměleckořemeslných prvků prováděná souběžně Ateliérem Genesis. Hotový elaborát inventarizace byl ovšem objednateli odevzdán prakticky o měsíc dříve než průzkum a tudíž do něj nebylo možné zanést všechny nakonec identifikované cenné prvky. Elaborát stavebněhistorického průzkumu na vypracované inventarizační karty samozřejmě odkazuje, zároveň ovšem s cennými prvky pracuje tak aby byl použitelný samostatně. Určitým doplňkem inventarizace je pak tabulka použitých profilací a dokumentace detailů.

Výsledkem průzkumu je nejen řada konkrétních zjištění a dohledaných archivních pramenů, dobře využitelných pro připravovanou rekonstrukci budovy, ale navíc jde o první systematické shrnutí stavebních dějin objektu, zcela zásadně korigující například příslušné heslo v akademických Uměleckých památkách Prahy. Provedený výzkum také přibližuje činnost významného podnikatele druhé poloviny 19. století Franze Waldeka, rozšiřuje naše poznání ohledně stavební a projekční činnosti Blechovy stavební firmy, rozhojňuje obecné poznání stavební kultury konce 19. století a to včetně informací o technickém řešení budovy atp.

Terénní část průzkumu by v budoucnu mělo formou dodatku doplnit zpracování nálezů učiněných v rámci přípravy a provádění rekonstrukce samotné, eventuálně jiných stavebních zásahů. Archivní průzkum by bylo žádoucí doplnit o poznatky plynoucí ze zpracování archivního fondu národního podniku Zdravotnické zásobování¹.

1 SOA Praha, archivní fond: *Zdravotnické zásobování, státní podnik*. Jedná se o rozsáhlý, zcela nezpracovaný archivní fond (179,4 běžných archivních metrů), obsahující navíc i archiválie vzniklé působením firmy Waldek a Wagner v době první republiky (od r. 1927). Studium tohoto fondu může zjištění průzkumu v budoucnu jistě v mnohém doplnit, obohatit a v něčem asi i korigovat.

Archivní průzkum (dějiny objektu)

Dějiny rozlehlého domu čp. 1000 v Hybernské ulici na Novém Městě pražském byly už jednou systematicky zpracovány v rámci Stavebně historického průzkumu Prahy². V souladu s tehdejší praxí byla ovšem pozornost věnována především staršímu nedochovanému objektu, zatímco stavební dějiny existující budovy byly zpracovány poměrně stručným a pro praktické využití dosti nedostatečným způsobem. Pozornost při novém archivním průzkumu byla proto, až na snahu znovu dohledat plánové a ikonografické prameny, téměř výhradně věnována stavebním dějinám existujícího objektu. V následujícím textu proto budou dějiny staršího předchůdce přejaty formou souvislé citace z textu původního.

Předchozí objekt

*„Parcela rozlehlého, kdysi sladovnického domu leží na komunikaci, koncipované jako hlavní výpadová ulice k Horské bráně na důležitém dálkovém směru k bohatstvím a významem druhému městu středověkých Čech - Kutné Hoře. Urbanistické počátky této komunikace a místopis její zástavby do pol. 16. stol. jsou zatím v rámci izolovaně prováděného průzkumu jejich jednotlivých objektů hypotetické a v různé míře mezerovité pro neúplnost a věcnou i grafickou nepřehlednost nejstarších majetkoprávních knih Nového Města pražského. Přesnější poznání by mohlo přinést jen souborné zpracování těchto rukopisů pro úplný místopis celého města.“*³

Dnešní rozlehlá parcela se širokou uliční frontou nesouhlasí s původní středověkou lokací, nýbrž byla posunuta k západu po oddělení úzké parcely dnešního čp. 1001 již roku 1399 a připojení od čp. 999 odděleného domku za třicetileté války. Pokus o rekonstrukci nejstarší místopisné situace podnikl V. V. Tomek tím, že ze zápisů sestavenou řadu domů zkusmo rozvrhl k popisným číslům podle Jüttnerova plánu z roku 1815, mezi nároží jednotlivých bloků. Chybným určením západního nároží je však tato atribuce posunuta, platí tedy pro čp. 1000 místopisná posloupnost, určená Tomkem jako čp. 999. Podle ní vlastnil původní dům čp. 1000 roku 1379 jistý Matěj z Kyj, jinak řečený Makán nebo Macek. Ten roku 1399 odprodal část domu jako budoucí čp. 1001, snad na úhradu dluhu u vyšehradského kanovníka Mikuláše Cynka, který se uvádí jako spoluprodávající. Roku 1414 se k domu po Makanově vdově přihlásil Michal Lusk šilhavý. V husitském období dům neznámým způsobem získal Hanuš Olejník, který se tu připomíná v letech 1432-33.⁴

Po pol. 15. stol. dům vlastnil Řehoř Větrovský, který jej prodal roku 1460 za 48 kop patrně míšeňských Maříkovi Stražeckému. V následujících dvou letech dům získal majitel sousedního čp. 999. sladovník Ondřej Běchovský a roku 1467 jej postoupil synovi Matějovi. Ten jej s výslovně zmíněnou sladovnou prodal už roku 1468 za 72 kopy sladovníkovi Bartošovi, synovi Vlkovu. Někdy před rokem 1474 dům získal, snad zvodem pro dluh, Jan řečený Holub a toho roku jej prodal za 95 kop vladykovi Petrovi z Čeřenišť, který jej však již následujícího roku 1475 prodal za stejnou cenu původnímu majiteli Bartošovi, řečenému Vlk. Ten se domohl značného majetku, k němuž patřily i další dva domy v ulici. Statkem s vdovou Markétou se stal r. 1499 majitelem Jiřík Bakalář a prodal dům r. 1502 za vysokou cenu 130 kop praž. pekaři Pavlovi, řeč. Vyžral. Po půlstoleté držbě odkázala Markéta Vyžralová r. 1553 dům řečený Vyžralovský zeti Duchkovi, primasovi Nového Města, k ruce vnuka Šimona. R. 1569 dům Vyžralovský prodal Vít Čubr, když jej před tím zdědil kšaftem Šimona Vyžrala, za 337 a ½ kopy čes. Jindřichovi Flešlovi z Balanovska. Z Flešlovy pozůstalosti k užitku sirotka Jana dům koupil r. 1575 za 400 kop Ses. sladovník Václav Nekmírský s manželkou Evou. R. 1598 se při-

2 J. Muk – L. Koběřská – L. Lancinger, *Stavebně-historický průzkum Prahy, Nové Město čp. 1000/II*, v literatuře uváděno též jako *Pasport SURPMO*, Praha 1988, s. 1.

3 Ibidem, s. 1.

4 V. V. Tomek, *Základy starého místopisu pražského*, II, 1870, s. 212, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 1-2.

pomíná novoměstský senátor Václav Nekmírský s Kyršfeldu, patrně syn, který dům r. 1607 vzdal manželce Kateřině a před smrtí r. 1635 manželce Anně. Hned r. 1636 dům se sladovnou a hvozdem, nazvaný U Nekmírských, vyženil s Annou Václav Augustin Kavka, budoucí cís. rychtář na Novém Městě s přídomkem „z Dubečku“.⁵

Václav Kavka majetkově připojil po západní straně sousedící menší dům čp. 1000a, který vpředu při ulici tvoří půdorysnou enklávu do parcely čp. 999. Stavbu oddělila od čp. 999 jako samostatný dům r. 1588 Anežka Auličná ze Semil a prodala za 125 kop češ. zlatníkovi Petrovi Beerovi. Od Beera dům koupil r. 1598 Hynek st, Haugvic z Biskupic za 290 kop míš. a prodal jej už r. 1602 za 620 kop míš. hotových Kateřině Horňátecké ze Škrovádu na Zbraslavících. Po r. 1607 jej však ujal zpět a znovu prodal r. 1618 za 1000 kop míš. krejčímu Janovi Kašparovi Nelyšovi jinak Cikánkovi. Nelyš s Ženou Lidmilou r. 1627 pro víru emigroval a dům tajně prodal emigrantce Lidmile Vtelenské z Vtelna. Za saského vpádu r. 1631 se však do domu vrátil, verboval proti císaři a uprchnul pak do Polska. Dům v konfiskačním řízení zůstal deset let opuštěný, až se 14. srpna 1642 z větší části zřítíl.⁶ Česká komora jej pak roku 1646 jako zpustlý postoupila jen za odhadní cenu 125 kop míš. rychtáři Kavkovi.⁷

Původní dům čp. 1000b se sladovnou Kavka upravil jako nákladnický a postoupil jej r. 1664 novoměstskému kanceléři Kryštofovi Pachtovi z Rájová, který r. 1669 přial rovněž postupem od. Evy Kavkovy i dům Čp. 1000a. Za francouzského teroristického požáru 14. července 1689 byl dům preventivně otlučen, tj. zbaven krovů⁸, takže jej r. 1692 převzal po otci Jan Pachta jen v ceně 1600 zl.r. jako zpustlý a potřebný velké opravy. Tu Jan Pachta v následujících letech provedl a nákladnický dům U Nekmírských s připojeným domkem prodal r. 1697 za 2440 zl. r. novoměstskému primátorovi Konrádovi Breitenbergerovi. Ten ve výstavba nepochybně pokračoval v neobyčejném rozsahu, protože z jeho pozůstalosti dům r. 1725 koupil novoměstský nákladník Josef Ignác Handl za 9300 zl. r.⁹

V nálezové tabele berní vizitační komise z roku 1725 se dům označuje za dobře z kamene vystavěný o dvou podlažích. V přízemí byly 3 pokoje, z nichž 2 klenuté a jeden ze dřeva, 4 komory, z nichž jedna klenutá, 5 kvelbů, 2 pivovarské spilky, 5 sušicích valeček, 1 kropicí půda, 1 sušicí a 2 sladové půdy, 2 kuchyně, 2 stáje dohromady pro 12 koní, 1 kůlna na sudy, 4 sklepy, 1 vodovodní kašna, 1 velký a 1 malý dvůr. V patře do ulice bylo 5 pokojů a 1 komora, do dvora 4 pokoje, 2 komory, 2 kvelby, 2 předsíně a 4 kuchyně. V pivovaru ve dvoře se provedlo do roka průměrně 26 varů po 20 Čtyřvřederních sudech a ve výčepu se do roka vytočilo 53 sudů. Jako podruzi v domě bydleli jen jeden student za 20 zl. ročně a obrist Makauer za 170 zl.¹⁰

R. 1740 dům koupil nákladník Jan Zikán s pivovarem a palírnou za 6200 zl, r. Po něm jej r. 1756 zdědila vdova Anna a když za pruského obležení r. 1757 pivovar zcela vyhořel, podnikla jeho obnovu a r. 1759 v něm obnovila na jméno nez. syna Josefa provoz. Z její pozůstalosti nákladnický dům r. 1767 vydražil od poručníka Matěj Kubert za 6400 zl. r., ale jeho věřitelé dům již r. 1769 prodali v dražbě za 6550 zl. juristovi Františkovi Karlovi Stamberskému, Z jeho pozůstalosti dům vydražil r. 1779 za 5220 zl. sedlák Jan Steinberger a po provedených zlepšeních jej dal r. 1785 odhadnout na 9480 zl., z pozůstalosti však dům r. 1794 vydražil hostinský František Ramisch jen za 8710 zl. Sám v úpravách pokračoval, což zdůraznil při postupu polovice domu manželce Barboře r. 1798. Když pak upadl do dluhů, r. 1806 dům vydražil od věřitelů jeho zeť Ignác Veter za 24 910 zl. a prodal již r. 1808 za 38 900 zl. obchodníkovi Karlu Marxovi. Vedle trvající živnosti nákladnické zavedl Marx v domě zájezdní živnost a pro syna Jana Kristiána velkoobchod kořením a barvami.¹¹

Role tereziánského katastru z roku 1814 označuje Marxův dům za jednopatrový, dobře vystavěný¹². Berní pochozí komise sepsala v něm k roku 1816 v přízemí obchodní krám se 2 pokoji, 1 kuchyní, zahradou za domem a 2 pokoji s kuchyní v patře. Dále byl v přízemí hostinec se 2 výčepy, 1 kuchyní, 2 sklepy, 1 stájí pro 36 koní, 1 pivním kvelbem, 2 pokoji a v patře vzadu s 10 pokoji. Konečně byly v přízemí 4 stejné byty o 1 pokoji a 1 kuchyni. V patře kromě zmíně-

5 Viz Muk - Koběřská – Lancinger (pozn. 2), s. 2-3.

6 NA, Stará manipulace, Zn. SM/P/124/484 Pražské domy, 1642, citováno dle: Muk - Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 3.

7 Viz Muk - Koběřská – Lancinger (pozn. 2), s. 3.

8 NA, Nová manipulace, Zn. NM/P/1/3/11 Požár v Praze, 1689, citováno dle: Muk - Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 4.

9 Viz Muk - Koběřská – Lancinger (pozn. 2), s. 4.

10 NA, Tereziánský katastr, 142 - Nálezová tabele pro Nové Město pražské, 1725, Jiřidřická čtvrt, fol. 12, lit. X 21, citováno dle: Muk - Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2)s. 4-5.

11 Viz Muk - Koběřská – Lancinger (pozn. 2), s. 5.

12 NA, TK, 147 - Rola pro Nové Město pražské, 1814, č. 1000, citováno dle: Muk - Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 5.

ných místnosti k obchodu a hostinci v přízemí byl 1 vojenský byt o 3 pokojích a kuchyni, 2 vojenské byty po 2 pokojích a kuchyni, 1 byt o 2 pokojích a kuchyni s dřevníkem a 7 bytů o pokoji a 1 kuchyni s dřevníkem.¹³

Jan Kristián Marx se zřekl nároku na otcovský dům, který byl pak z pozůstalosti prodán roku 1828 v dražbě za nejvyšší nabídku 20 200 zl. konv. měny pražskému obchodníkovi a zároveň poštmistrovi v Podbořanech Vojtěchu Mášovi. Ještě před prodejem absolvovali Marxovi dědici pro nejbližší roky úspěšný spor o 2 okna, vedoucí z patra levého dvorního křídla nad přízemní stavení v čp. 1001, které se mělo nástavbou zvýšit¹⁴. Roku 1830 zažádal Máša o povolení stavebních úprav v koupeném domě podle Plánů stav. Martina Hausknechta a tesaře Jos. Rohana. Při místní komisi 25. února 1830 za účasti znalců, stav. J. Fialy a J. Želnického bylo konstatováno, že v domě jsou vpravo špatné schody a za nimi osklivé křídélko přízemní o pokoji a kuchyni, kryté šindelem, s podlahou pod úroveň dvora. Plán počítal se zlepšením uliční fasády, ve které se pro dosažení symetrie měla některá okna zazdít a slepá okna prolomit. Dále se měly provést úplné nové schody, některé nové příčky a komíny a v každém patře po 2 záchodech. Na přízemní pravé křídélko se mělo nastavět patro s cihelnou střechou a cihlami dlážděnou půdou. Komise doporučovala demolici křídélka pro lepší osvětlení schodů a lepší vzhled dvora, což majitel z ekonomických důvodů, nepřál. V březnu 1830 se projednávala stížnost nájemce formanského hostince v domě Ant. Pelze, že Máša při přestavbě blokuje jím najaté objekty stájí a omezuje jej tím ve výkonu živnosti, což bylo odkázáno k soudnímu projednání.¹⁵

10. května 1830 Máša požádal o povolení nástavby 2. patra na přední budova s odůvodněním, že průběh přestavby ukázal prohnilost krovu a stropu patra a nutná rekonstrukce dává příležitost k současnému provedení nástavby na substrukce o dostačující síle 2 stop 6 palci. To potvrdila místní komise z 18. 5. za účasti znalců stav. Fr. Hegera a tesaře Jos. Rohana. Nástavbu měl provést rovněž M. Hausknecht a tesař F. Vraný. Jedna z příček nástavby se měla založit na pasu v patře, světlá výška stropu měla odpoví stavebnímu radu, volný krov se měl kryt cihlami. Stav. Heger doporučil nové vyzdění dvou slabých a vykloněných příček v patře pod nástavbou, rekonstrukci střech levého i pravého dvorního křídla, jejich snížení na stejnou úroveň a úpravu přístřešků pavlačí průčelní budovy. Proti stavbě protestoval nájemce obchodních kvelbů v přízemí, kupec a obchodník Jos. Václav Köhler. Dvacátého osmého června 1830 projednala místní komise za účasti stav. Fr. Hegera policejní udání, že stavebník vysunul proti plánu do uličního pozemku rizalit. Byla změřena jeho délka 8 sáhů a hloubka 6 palců s poukazem, že je obsažen ve schválených plánech, má rozrušit příliš velkou plochu 19 sáhů 5 stop dlouhého průčelí a jeho zamítnutí by mělo za následek nákladné přemísťování silných příčných zdi v přízemí. 1. července 1830 byla tato úprava schválena guberniem. Na intimátu povolení je poznámka policejního hejtmanství, že na původních plánech žádný rizalit, nahrazující výměnu průčelní zdi, není a „je co litovat, že městsky stavební úřad stavbu nezastavil hned na začátku“. Sedmého března 1830 další komise za účasti stav. Hegera a J. Fialy projednávala stížnost obou sousedů, že nekovalitně, zčásti na jíl provedená stavba vykazuje v přízemí trhliny a ohrožuje jejich domy. Znalci trhliny neshledali nebezpečnými. Zdivo, z větší části již omítnuté, se jim zdálo na viditelných místech spojené dosti jílovitou maltou, což ponechávali na ručení stavitele. Klenba přízemního krámu a průjezdu se měla provést nově. Špatné zdivo přízemí a patra se mělo zesílit. Nástavba i přestavba byla za účasti Fr. Hegera a drobnými připomínkami kolaudována 12. října 1830.¹⁶

Roku 1832 požádal Máša o povolení zaklenout stáje ve dvorních křídlech, provést nové průčelní zdi, adaptovat levé stáje na byty, v patře velký počet malých bytů změnit posunutím příček na byty s většími místnostmi, v levém křídle při čp. 1001 vyzdít vlastní hraniční zeď a zdvihnout zde 2. patro, v 1. patře provést novou podklenutou pavlač s železným zábradlím a kamennými schody. Devátého října 1832 bylo povoleno pouze zaklenutí stájí, k ostatním záměrům byly plány vráceny k přepracování. Čtrnáctého února 1833 byly klenby stájí kolaudovány a s nimi i úprava bytu pravého a zadního křídla. Jednání o úpravě návrhu se vlekly do roku 1835, do kdy Máša bez povolení provedl kamennou pavlač 1. patra a od ostatních úprav upustil.¹⁷

Od roku 1838 Máša protahoval jednání o přikázanou výměnu prohnutých stropů v patře křidel, náhradu žebříků na půdu řádnými schody a zvýšení příliš nízkých stropů v pravém křídélku. Zde v přízemí se měla podlaha zvýšit nad úroveň dvora¹⁸. Dům bez přikázané změny prodal roku 1843 za 56 000 zl. konv. měny obchodníkovi Josefu Pleschnerovi,

13 NA, TK, 152 – Výkaz částí bytu a činží, sepsaných komisí pro prohlídku domů, 1816, č. 1000, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 5-6.

14 AHMP, D 2/574, 1827-31, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 6.

15 Viz Muk – Koběřská – Lancinger (pozn. 2), s. 6-7.

16 AHMP, D 2/1428, prius 1314 1827-31, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 7-8.

17 AHMP, D 1/418a 1832-36, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 8-9.

18 AHMP, D 1/919 1837-39, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 9.

Ten ohlásil úmysl dům přestavět, avšak provedení protahoval častými cestami do zahraničí.¹⁹ Pátého března 1847 předložil plány stav. Jos. Brenna, které posoudila 23. března místní komise za účasti stav. K. Duchoslava a tesaře J. Rösska. Dvoupatrová přední budova se dvěma jednopatrovými bočními a zadním křídlem, zadním dvorem a zahradou se měla zbořit a s využitím většiny pozemku nahradit třípatrovým činžovním domem s průčelní budovou, dvorná bočními, středním a zadním křídlem. Sklepy pod celou budovou a přízemí mely být klenuté, patra orákosována o světle zákonné výšce. Spojení měla zprostředkovat tři visutá kamenná schodiště 5 stop a 4 stopy 7 palců široká, v zadní budově 4 stopy široké vřetenové schodiště až na pudu. V patrech podrákosované pavlače z povalů na železných nosičích, dlážděné deskami, s železným zábradlím. Na každém podlaží mělo být 10 záchodů, napojených na veřejnou kanalizaci. Při hranici mělo být 5 světlíků pro okna sousedních domů. Fasáda se měla upravit symetricky, volný krov kryt taškami, Nová uliční čára se stanovila nárožími čp. 1002 a 999 s malými korekturami pozemku. Stav. Duchoslav přikázal v přízemí a patře vyzdění řady pilířů ze žehrovických kvádrů. Přízemní příčky se pro nesení příček pater mely zesílit vezdřeným pasem a železnými kleštěmi, které se mely také protáhnout v klenbách a nárožích. V patrech se mely vložit trámové kleště. Dva-
cátého druhého dubna 1847 bylo vydáno povolení gubernia, kolaudační protokol chybí a návrh podle dalšího kontextu nebyl realizován, Roku 1852 bylo změněno okno vpravo od průjezdu na krámský portál, roku 1857 další dvě okna na pravé straně.²⁰

Roku 1870 po Pleschnerovi zdědila jeho polovici domu ke své manželka Kateřina již za 48 330 zl. rak. čísla. Roku 1877 dala na zadním zahradním pozemku podél zahrady čp. 1002 a 999 postavit přízemní zděnou natěračskou dílnu pod pultovou střechou. Téhož roku byly v přízemí průčelní budovy upraveny místnosti obchodu zemědělskými stroji Stone a Lythall. Vybouráním tří příček byly spojeny tři sklady a novou příčkou oddělen komptoár. Okna do světlíku a dvora se posouvala a zvětšovala. Téhož roku byl také zřízen komptoár firmy Brosche uzavřením prostoru pod dvěma poli podklenuté pavlače při levém jednopatrovém křídle pomocí 0,32 m silné zdi s dveřmi a okny. Podpěrné příložky pod kamennými krakorci se ponechávaly, okno pod pavlači se měnilo na dveře. Roku 1878 dům zdědila Pleschnerova dcera Kitty Wunschheimová von Lilienthal. Roku 1880 byla přízemní zděná dílna ve druhém dvoře vlevo zaklenuta plochou klenbou do travers, rozšířena posunutím průčelí o 80 cm. Zastřešení mělo mít formu terasy, na jejímž konci při lakýrnické dílně ve 3. dvoře se měl zřídit zasklený zahradní salon s 30 cm silnou zdí, 3,20 m světlé výšky, krytý plochou plechovou střechou. Pro salon se připravily jen traversy. V upraveném křídle byla litografická dílna. Roku 1887 byla ve druhém dvoře zasypána studna.²¹

Podobu původního domu dosti spoře zachycují ikonografické prameny a plány. Pokud jsou známy, jsou také uvedeny v seznamu plánů a ikonografie. Tyto podklady ovšem v případě domu čp. 1000 nejsou příliš spolehlivé. První skutečně použitelné jsou až mapové podklady Stablního katastru. Jejich výpověď je ovšem značně omezena malým měřítkem plánu. Podobu klasicistně přestavěného průčelí pak zobrazuje jedna historická fotografie, navíc ve značném perspektivním zkreslení a dále jeden stavební plán, zachycující ovšem pouze spodní část fasády.²²

Výstavba domu

Stavebník

Roku 1896 koupil dům od Kateřiny Wunschheimové podnikatel **Franz Waldek von Waldried** (1833-1912)²³ s úmyslem jej zbořit a nahradit novostavbou zčásti obytného, zčásti obchodního a kancelářského domu. K osobě tohoto jistě pozoruhodného muže, snad s židovskými kořeny, zřejmě neexistuje ucelená monografická práce, z řady zmínek si ovšem lze jistý obraz učinit. Narodil se roku 1833 v jihočeském Vimperku, zřejmě v nikterak zámožné rodině neboť jeho bratr Johann zde později působil jako kupec a také jeho otec Franz Waldek (starší) byl při křtu syna Johanna uváděn jako „obchodník v Plzni“. Už v padesátých letech 19.

19 AHMP, D 1/2731 1840-44, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 9.

20 AHMP, D 1/1737 1845-54, D 1/483 1855-64, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 9-10.

21 AHMP D 2/1000 1871-1910, citováno dle: Muk – Koběřská – Lancinger (viz pozn. 2), s. 10-11.

22 Plány č. 0101, 0102, 0103, 0104 a 0105, vyobrazení č. 0101 a 0102, viz seznamy plánů a ikonografie.

23 Viz Muk – Koběřská – Lancinger (pozn. 2), s. 11 a genealogické údaje vložené na serveru Geni.com

<https://www.geni.com/people/Franz-Freiherr-von-Waldek/6000000012793829328>, vyhledáno 7. července 2018

století Franz založil s vídeňským partnerem Juliem Wagnerem (†1875) firmu *Waldek a Wagner*, přičemž oba partneři nadále působili dosti samostatně, Waldek v Praze a Wagner ve Vídni. Roku 1869 se podílníkem a také ředitelem vídeňské části firmy stal Gustav Benda, což vedlo i ke změně názvu na firmu *Waldek, Wagner a Benda*. Strojírenská a chemická firma vyráběla značně širokou paletu výrobků za něž mj. obdržela celou řadu ocenění. Jedou ze specializací firmy byly chirurgické a zdravotnické nástroje a pomůcky. Sám Franz Waldek byl roku 1887 za své zásluhy povýšen do šlechtického stavu, takže se mohl pyšnit košatým titulem *Hochgeboren Herr Franz Waldek Edel von Waldried*. Kromě toho byl též císařským radou a držitelem rakouského řádu železné koruny III. třídy.²⁴ Zajímavým detailem popsaného společenského postupu je fakt, že ačkoli Franz zjevně pocházel z dosti prostých poměrů a totéž se patrně týkalo i jeho manželky či životních partnerů jeho potomků, jedna z Franzových vnuček se vdala za člena staré české šlechtické rodiny Mitrovských z Mitrovic.²⁵ Ve druhé polovině 19. století už ovšem samozřejmě šlo o příslušníky bohatých podnikatelských a často přímo nobilitovaných vrstev.

Parcela

Dne 17. května 1896 byla německy psaným výnosem **stanovena regulační čára** severního průčelí, obracejícího se je do Hyberské ulice a to i pro sousední domy čp 999 a 1001. Bylo konstatováno, že ulice má přímý směr a průměrnou šířku 17, 2 metru, „*pročež z důvodů sanitárních a komunikačních není její rozšíření nutné*“. Navíc „*v tomto úseku stojí také několik nových domů a monumentální paláce, jejichž přestavba nyní nepřipadá v úvahu*“. Za výchozí body bylo stanoveno východní nároží čp. 998 a západní nároží čp. 1002, čímž došlo k nevelké změně dosavadní, ne zcela přímé uliční čáry. Z východní, jižní a západní strany zůstala parcela beze změn.²⁶ Plán zachycuje podobu původního objektu, který se od dob mapování pro potřeby Stabilmního katastru minimálně v půdorysném rozsahu zjevně příliš nezměnil, zakres je ovšem oproti Stabilmnímu katastru poněkud podrobnější a zachycuje navíc například průběh pavlačí.

Projekt a výstavba

Devátého září 1896 byly **schváleny plány stavitele Josefa Blechy**²⁷ na novostavbu²⁸, kterou magistrátní výnos z 11. září 1896²⁹ obšírně popisuje takto:

*„Pan František Waldek šlechtic z Waldriedu předložil plány na stavbu nového domu na staveništi č. p. 1000-II sbou-
ráním starého domu získaném, žádaje za jejich schválení. Aby byly vyšetřeny poměry místní a vyslechnutí interresenti,
byla odbývána komise místní, při které bylo vyšetřeno jak následuje:*

*Dům čp. 1000-II nalézá se v ulici Hyberské, hraničí západně s domy čp. 998 a 999-II, jižně s domem čp. 993-II a východně s domy čp. 1463 a 1001-II. Pro novou stavbu byla čára stavební schválena usnesením rady městské intimo-
vaným výměrem ze dne 17. května 1896 čj. 65191.*

*Dle předložených plánů má na tomto staveništi býti vystavěn nový dům, který bude pozůstávati z: 1) čtyřpatrového průčelního stavení o dvou hloubkách. v ulici Hyberské; 2) z levého a pravého dvorního křídla, která budou při sou-
sedních stranách vystavěna, a budou přiléhati ke průčelnímu stavení a budou po tři patra vysoká o jedné hloubce; 3) K
těmito oběma křídly bude přistavěno třípatrové dvorní příčné stavení o dvou hloubkách. Mezi těmito staveními bude se
nalézati dvůr, který bude míti 204,30 m² plochové výměry. 4) K tomuto příčnému dvornímu stavení bude při stranách
sousedních přistavěno levé a pravé dvorní křídlo dvoupatrové, z části též jednopatrové, o jedné hloubce; 5) ke křídly
těm bude přistavěno dvorní příčné stavení dvoupatrové o jedné hloubce. Mezi těmito staveními bude se nalézati druhý*

24 Čerpáno z textů o synovci Hansi Waldekovi na serveru Kohoutí kříž: https://www.kohoutikriz.org/data/tw_walldh.php a hesla na příslušného německé Wikipedii: https://de.wikipedia.org/wiki/Waldek,_Wagner_%26_Benda, obojí vyhledáno 7. července 2018

25 Genealogické údaje na serveru Geni.com <https://www.geni.com/people/Christiane-Mittrowsky-von-Mittrowitz/6000000061099542871>, vyhledáno 7. července 2018

26 Magistrátní výnos ze 17. května 1896 a plán č. 0201 (viz seznam plánů). Opis výnosu uložen v SA, sign. 2/1000aP. Překlad obou citovaných míst Petr Mandažijev.

27 Pavel Vlček et al. *Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách*, Praha 2004, s. 67-68. K firmě Blecha obecně: Vojtěch Odcházal, *Matěj Blecha (1861-1919), Architekt a stavební velkopodnikatel*, diplomová práce obhájená 6. září 2017 na Ústavu dějin křesťanského umění KTF UK.

28 Plány č. 0202, viz seznam plánů.

29 Výnos v opisu uložen v SA, sign. 2/1000aP.

dvůr, jenž bude mít 252, 028 m² plochové výměry. Mimo to bude u této nové stavbě zřízeno ještě pět světlíků, z nichž budou dva v průčelním stavení, dva ve dvorním předním příčném stavení a jeden v zadním dvorním příčném stavení. Plochová výměra těchto světlíků bude obnášeti 17,85m², 12,095m², 11,585 m², 6,48 m² a 6,10 m². Tyto plochové výměry světlíků vyhovují § 66 ř. st. a nezastavěná plocha těchto prostor obnáší 23,5% celého staveniště, čímž vyhověno § 65 ř. st. Výšky jednotlivých stavení jsou přiměřené šířce ulice a velikosti, po případě šířce a délce dvora, a vyhovují § 73 ř. st.

Pod celým domem mají se zříditi klenuté místnosti, jichž se má používatí buď co sklepů, buď co skladišť. Podzemní místnosti pod dvorními křídly v 2. dvoře měly se používatí co dílny, ježto by však nad niveau dvora pouze 30 cm³⁰ vynikaly, a § 57 ř. st. nevyhovovaly, budou místnosti ty co skladiště používány. V předním dvorním příčném stavení jest navržen byt domovníkův, jenž má se osvětlovatí z přiléhajícího světlíku. V průčelním stavení jsou v přízemku navrženy krámy, v patrech místnosti obytné. Ve dvorních všech staveních jsou v přízemku navržena skladiště a byt domovníkův, jak výše uvedeno. Ve dvorních křídlech prvního dvora budou v patrech místnosti obytné, v příčném předním dvorním stavení budou v prvním patře úřadovny, jakož i v ostatních dvorních staveních v druhém dvoře. V druhém patře předního příčného stavení budou obytné místnosti, jakož i v třetím patře. Ve všech ostatních dvorních staveních budou v druhém patře úřadovny. V průčelním stavení jest navrženo vytahovací. Dům tento bude mít tři samostatná schodiště: jedno v průčelním stavení, druhé v předním příčném stavení a třetí v zadním příčném dvorním stavení, která, jakož i všechny ostatní součásti vyhovují předpisům řádu stavebního. Pro vytápění úřadoven bude zřízeno ústřední topení, jehož kouř odváděn bude čtverhranným samostatným komínem. V předním příčném dvorním stavení bude v prvním dvoře ve všech patrech zřízena pavlač.

Stavba tato má býti založena do schválené čáry stavební. Dle této schválené čáry připadne od ulice ku staveništi plocha 5,93m². Naproti tomu odstoupí od staveniště k rozšíření ulice 2,86 m². Zabere se tedy 3,07 m² přes čáru stavební má při průčelním stavení se vyložití portál 27 cm vystupující, čímž se zabere plochy 1,34 m². Po celé délce průčelí vyloží se sokl 12 cm vystupující, čímž se zabere plochy 3,92 m². Úhrnem se zabere 8,33 m² uliční plochy k staveništi. Mimo to bude průčelí ozdobeno uprostřed arkýřem v druhém a třetím patře, nad ním ve čtvrtém patře bude zřízen balkon; po obou koncích budou v druhém patře zřízeny otevřené balkony s výstupkem zákonitým. V půdě průčelního a předního příčného stavení budou zřízeny prádelny po jedné v každé půdě. Tyto budou od půdního prostoru zděmi odděleny, klenuty a 3 metry vysoké.

Rada král. Hlavního města Prahy, vyhradivši si rozhodnutí a shledavši, že navrhovaná stavba technicky provéstí se dá, traversy, jichž se má upotřebiti, dostatečné únosnosti poskytují, povolila ve schůzi dne 9. září 1896 odbývané provedení stavby dle opravených plánů v schválené čáře stavební s navrženými výstupky přes čáru za následujících podmínek: 1) Komín, jenž zříditi se má pro ústřední topení, musí býti o tři metry zvýšen; 2) navrhovaný byt pro domovníka v prvním příčném stavení se nepovoluje z veřejných příčin zdravotních, ježto má býti osvětlován pouze ze světlíka, a proto by paprsky sluneční do místností nikdy nevnikly; 3) schody v křídlech a spíše ve čtvrtém patře průčelního stavení musí býti ventilovány, jak v plánu naznačeno. Cenu pozemku, jenž bude od ulice ku staveništi postoupen, ustanovila rada městská na 100 zl. tj. jedno sto zlatých r. č. Za 1m²; náhrada tato musí býti dříve zaplácena, než bude pozemek zabrán.

Touto novostavbou bude zastavěno plochy: v přízemku 1755,116 m²; v prvním patře 1774,746 m²; v druhém patře 1702,730 m²; v třetím patře 1305 m²; v čtvrtém patře 654,8 m²; v prádelně v půdě 131,64 m²; úhrnem 7324,032 m². Od toho se odečte zastavěná plocha starých stavení, které se zbourají; tato plocha obnáší v přízemku, v prvním a druhém patře úhrnem 3815,18 m². Zbývá více zastavěno 3508,852 m². Stočné tudíž obnáší 350 zl. 89 kr. tj. tři sta padesát zlatých 89 kr., které musí býti dříve zapláceno, než domovní stoka bude do veřejné stoky zaústěna. Taxa stavební obnáší 146 zl. 48 kr. tj. jedno sto čtyřicet šest zlatých 48 kr. rak. Měny, která v osmi dnech hlavní městské pokladně odvedena budiž. Čáru stavební na požádání úřad stavební vytýčí a výšku rovinnou udá. Pozemek uliční v jízdni dráze pro skládání staviva rada městská z veřejných ohledů komunikačních a bezpečnostních nepovolila.“

Zmíněné plány obsahují půdorysy všech podlaží a podélný řez. Je přitom nepochybné, že součástí konvolutu byl minimálně ještě dnes chybějící pohled na průčelí. Půdorysy zachycují jednak drobné změny provedené perem už při schvalování a zmíněné v textu magistrátního výnosu a dále změny provedené v průběhu výstavby a v plánu zakreslené před kolaudací. Kromě zakreslu dobře patrných traverz, kleneb, schodišť, záchodů, celkem čtyř nákladních výtahů atp. V plánech zaujme také šedivé podložení zdiva některých pilířů. Dle analogií jiných projektů z té doby by se mohlo jednat o pilíře zděné ze zvláště odolného zdiva a pojené

30 Dle plánu ovšem mělo jít o 60 cm, takže v textu je zřejmě chyba.

cementovou maltou. Také zdivo podložené sice klasicky červeně, ale mimo to i modře šrafované jistě vyjadřuje větší odolnost, v tomto případě zřejmě v podobě zdiva pojeného tzv „nastavovanou“, vápenocementovou maltou. Součástí archivního materiálu je kromě toho také svazek statických výpočtů o celkem 56 stranách.³¹

V textu místy poněkud nepřehledně uváděné využití budovy lze shrnout následující tabulkou:

	průčelní (přední příčné) kříd- lo (A)	přední vý- chodní po- délné křídlo (C)	přední zá- padní po- délné křídlo (B)	střední příčné křídlo (D)	zadní vý- chodní po- délné křídlo (F)	zadní zá- padní po- délné křídlo (E)	zadní příčné křídlo (G)
suterén	sklepy jednotlivých bytů	sklady		sklepy jednotlivých bytů, sklady	dílna (neschválena, povoleny sklady)		
přízemí	šest obchodů se sklady	sklady		sklady, malý domovnícký byt	sklady		
první patro	dva velmi rozsáhlé a luxusní byty			kanceláře	kanceláře, terasy		kanceláře
druhé patro	dva velmi rozsáhlé a luxusní byty			dva byty	kanceláře, terasy		kanceláře
třetí patro	dva velmi rozsáhlé a luxusní byty			dva byty	půdní prostor		
čtvrté patro	dva větší byty	terasy, půdní prostor		půdní prostor, prá- delna	-		
krov	prádelna, půdní prostor	-					

Výnosem z 20. listopadu 1696³² byly povoleny změny v projektu zadních tří dvoupatrových křídel. Veškeré změny nebyly v zásadě ničím jiným než úpravou projektu tak, aby vyhověl původně plánovanému využití prostor. Změna zde konkrétně znamenala: 1) navýšení úrovně podlahy suterénu o 1,5 m 2) posunutí stropu suterénu o 70 cm výše, 3) s tím souvisejícím posunutí okenních otvorů suterénu a okenních i dveřních otvorů přízemí taktéž o 150 a 70 cm výše. Úroveň stropu přízemí se neměnila a došlo tedy ke snížení původně plánované světlé výšky přízemí i suterénu. Změna si mimo to vyžádala změnu spodní části schodiště. Současně odpadla nutnost budovat pro osvětlení suterénu původně plánovaný průběžný anglický dvorek. Poněchán byl pouze na východní straně jižního křídla. Zde byl jak se zdá³³ nově naprojektován jediný široký okenní otvor sloužící patrně jako otvor manipulační. Okna suterénu měla mít nově světlou výšku 1,5 m.

Smyslem změny byla snaha vyhovět stavebnímu řádu, podle něhož mohl být prostor využíván jako dílna zapuštěná pod úroveň dvora nejvýše o polovinu své světlé výšky. Při schvalování původních plánů proto v daném místě dílna nebyla povolena a využití prostor bylo změněno na skladové. V pozměněné podobě měly být dílny zaklenuty shodně jako původně plánované plochými klenbami do travěz, nově však o světlé výšce pouze 3 m.

Zároveň byla schválena změna domovníkého bytu, neboť i v tomto případě původně navržené řešení stavebnímu řádu odporovalo. Obývací pokoj byl nově situován v navazující části podélného křídla a byl tedy osvětlen dvěma okny přímo ze dvora. Zmenšení v tomto křídle plánovaného skladu bylo kompenzováno úměrným zvětšením skladovacích prostor ve středním příčném křídle, tedy na úkor původně plánovaného pokoje.

31 Uložen v SA, sign. 2/1000aP.

32 Výnos v opisu uložen v SA, sign. 2/1000aP.

33 V plánu evidentně chybí sloupek mezi oběma původně plánovanými okenními otvory. Mohlo by jít také o chybu, ovšem ponechání anglického dvorku naznačuje spíše záměr.

Výnosem z 2. září 1897 nařídil magistrát stavebníkovi provedení chodníku podél budovy. Výnos požaduje³⁴ vydláždění „mosaikou vzorkovou z kamene mramorového černého a červeného stejné tvrdosti“. Stavebník měl dodat ke schválení vzorky. Ty musely navíc odpovídat jednomu ze vzorků stavebním úřadem pro chodníky ve městě předem schválenému. Obdobně podrobné instrukce se týkaly i žulových obrubníků „dobré jakosti“, u nichž úřad přesně předepsal rozměry (32 cm šířka a 24 cm výška) i způsob uložení (na minimálně dvě vrstvy cihel pojených vápennou maltou). Spáry obrub měly být zality maltou cementovou. Případný přejezd přes chodník měl být proveden z žulových kostek nejlepší jakosti. Chodník měl být proveden na náklady stavebníka a po roce užívání měl být, v případě že se v jeho provedení do té doby nevyskytne žádná vada, podle § 97 stavebního řádu převeden do majetku obce. Přípis ze 4. ledna 1898 provedení chodníku potvrzuje.³⁵

Kolaudace

Dle německy psaného výnosu ze 3. listopadu 1897 proběhla 1. listopadu dílčí kolaudace. Jednalo se o tyto části domu: „*Ve druhém dvoře pravé dvorní křídlo, levé dvorní křídlo a zadní příčné křídlo, a sice všechny místnosti v suterénu, v parteru, prvním a druhém patře a půdní prostory. Ve střední dvorní příčné budově celý zadní trakt v suterénu, veškeré místnosti v parteru a všechny místnosti v prvním patře. V prvním dvoře v levém dvorním křídle celý suterén a veškeré místnosti v parteru. V průčelní budově obchod se skladem, situovaný na straně sousedního domu č.p. 1001, a sklepní sklad v suterénu. V pravém dvorním křídle v prvním dvoře byt domovníka o pokoji a kuchyni s příslušenstvím.*“ Konstatováno bylo, že kolaudované místnosti byly vybudovány podle schválených plánů a mohou být užívány.³⁶

Celková kolaudace novostavby proběhla dle taktéž německy psaného výnosu z 12. ledna 1899 záhy po té. Užívání celé budovy bylo povoleno od 1. února 1898. Výnos konstatuje, že místnosti byly vystavěny podle schválených plánů a uvádí tyto odchylky:

„*V parteru byly za účelem rozdělení na jednotlivé krámy, situované napravo od domovního vjezdu, zcela zazděny dva velké dveřní otvory. V obchodu těsně vedle domovního vjezdu bylo umístěno boční trojramenné dřevěné schodiště, vedoucí do skladu v prvním patře domu. Ve všech místnostech průčelní budovy v prvním patře a v obou navazujících bočních křídlech jsou sklady nábytku. V uličním traktu byly vynechány příčky, takže celý tento uliční trakt tvoří prostorný sklad. To samé se stalo v pravém i levém dvorním křídle, takže se v nich nacházejí prostorné sklady. Ve dvorním traktu průčelní budovy byly dva velké pokoje rozděleny rabicovými stěnami (Rabitzwände) na menší místnosti obchodnických kanceláří. Veškeré místnosti druhého a třetího patra v průčelní budově a v navazujících dvorních křídlech, a také v zadní dvorní budově jsou pronajaty c. k. obchodnímu soudu (k. k. Handels-Gericht) a využívány jako kanceláře. V obou těchto patrech byla jedna příčka vedle hlavních schodů v průčelní budově vynechána kvůli zřízení větší před síně (Vorraum) pro veřejnost. V zadní dvorní budově bylo pět menších místností (kuchyně, místnost pro obsluhu, komora a dvě jídelny) sjednoceno k velké administrativní místnosti, protože byly vynechány dvě příčky a dvě podélné příčky. Tyto změny jsou vidět v plánech. V předním traktu novostavby na hranici s domem č. p. 999 nesmějí být místnosti pro obsluhu využívány pro účely administrativy.*“³⁷

Popsané změny lze dobře sledovat v plánech, které byly pro kolaudaci upraveny. Rušené příčky jsou z větší části škrtnuty a přiléhající úseky existujícího zdiva jsou navíc vytaženy tmavě červenou barvou. Zcela shodně je vytaženo i zdivo nově doplněné. Tam, kde je měněno využití místností je původní škrtnuto černým perem a následně nové využití vepsáno perem červeným. Odlišně bylo ovšem postupováno při změně obytných pokojů na kanceláře, kde je prostě černě psané slovo „zimmer“ doplněno týměž inkoustem psanou zkratkou „B.“, tj. „Bureauzimmer“. Obdobně na první pohled nerozpoznatelné jsou ostatně i další změny. Jedná se především o úpravy v obchodě s nábytkem, kde nově přízemí a patro propojují nákladní výtah a dvojice schodišť, jedno dřevěné trojramenné a jedno železné šnekové. Tyto změny jsou prostě dokresleny perem hnědou či modrou tuší. Až na změnu domovníkého bytu ovšem nebyly zakresleny změny schválené už 20. listopadu 1896, neboť k nim existoval samostatný plán.

34 Publikace pomocí předtištěného formuláře ukazuje, že šlo o zcela běžný způsob provedení.

35 Opis výnosu uložen v SA, sign. 2/1000aP.

36 Ibidem, převod do češtiny z německého originálu Petr Mandažijev.

37 Ibidem, převod taktéž P. M.

Obecně lze říci, že největší stavební změny proběhly v prvním patře, kde byly ve dvou původně plánovaných velkých bytech odstraněny (či neprovedeny) veškeré příčky v předním traktu průčelního křídla a dále v obou navazujících podélných křídlech. Naopak změny v přízemí a ve druhém a třetím patře byly, navzdory jejich zcela odlišnému využití spíše menšího rozsahu.

Německy psaný výnos z 27. dubna 1898 informuje o proběhlé kolaudaci osobního výtahu u hlavního schodiště v průčelní budově. Dle textu výnosu byl výtah „*poháněn silou vody, a sice skrze tlak městského vodovodu*“, a byl určen pro „*současnou přepravu čtyř osob*“.³⁸

Překvapivě až 5. dubna 1905 bylo novostavbě domu přiděleno číslo popisné.³⁹ Vzhledem k tomu, že dům nahradil starší objekt ovšem šlo o čistě administrativní úkon a patrně také proto o přidělení čísla popisného vlastník pořádal se značným prodlením.

Úpravy z let 1898 – 1945

Drobné úpravy, 1898-1910

Nejstarší známou úpravou domu bylo **provedení výkladce**, k němuž se dochoval schválený plán⁴⁰ a kopie písemného vyjádření magistrátu z 13. listopadu 1901⁴¹. Žadatelem byl obchodník Josef Demetz, zřejmě užívající nejzápadnější z obchodních prostor situovaných v přízemí přední budovy při Hybernské ulici. Jak je patrné z půdorysu, úzký a vysoký výkladec byl umístěn před nejzápadnějším pilířem v koutě vytvořeném o 25 cm předstupujícím průčelím sousedního domu čp. 999.⁴² Za užívání obecního pozemku byl Demetz povinen zaplatit 3K a 72hal. A, zřejmě jako jednorázový poplatek, ještě „výchozně“ ve výši 6K 72 hal. Přípis z 12. července 1902 na kopii vyjádření potvrzuje, že výkladec byl „dle schváleného plánu bez závady“ proveden.

Významnější, byť stavebně opět spíše malou úpravou bylo **umístění dvou „plynových motorů“**, povolené firmě Waldek a Wagner výnosem ze 14. dubna 1905. K akci se bohužel nedochoval plán ale pouze opis magistrátního výnosu.⁴³ Dle něj měly být zmíněné „dynamoelektrické stroje“ umístěny „*v souterrainní dílně v levé části příčného dvorního stavení ve druhém dvoře*“⁴⁴, měly mít výkon 8HP, sloužit k výrobě elektřiny využívané na svícení a k pohonu obráběcích strojů a to, jak název napovídá, spalováním plynu, nepochybně svítiplynu distribuovaného městským rozvodem. V provozu měl být vždy jeden z obou strojů, umístěny měly být na podezdívkách založených na rostlém podloží, výfuk měl být veden až nad střechu a okolí nemělo být obtěžováno „*hlukem ani jiným způsobem*“. Při místním šetření 7. dubna 1905 bylo mimo to zjištěno, že místnosti „*v příčném dvorním stavení mezi prvním a druhým dvorem*“ se v rozporu s kolaudací užívá jako dílny, přestože prostory nesplňují podmínku § 57 st. ř. Neboť „*nevynikají poloviční světlou výškou svého profilu nad povrch dvora*“. Výnos tudíž nařídil jejich užívání pouze jako skladišť. Přípis z 16. listopadu 1906 pak potvrzuje, že „*výnosu bylo vyhověno*“, což se jistě netýkalo pouze využití těchto prostor ale především instalace obou generátorů. Zdá se logické, že součástí akce musela být i následná elektrifikace domu. Prameny ji ale nikterak nedokládají.

Další archivně doloženou stavební akcí bylo **napojení domu na novou městskou kanalizaci**, provedenou v Celetné, Hybernské a Senovážné ulici a na Havlíčkově (dnes Senovážném) náměstí. Dochoval se opis výnosu z 5. září 1906,⁴⁵ jímž magistrát vyzýval vlastníky jednotlivých nemovitostí k připojení se na novou stoku,

38 Ibidem, převod taktéž P. M.

39 Ibidem.

40 Plán č. 0301, viz seznam plánů.

41 Uložena v SA, sign. 2/1000aP.

42 Umístění výkladce bylo z hlediska architektonického řešení průčelí vlastně nesystémové. Předstupující průčelí sousedního objektu odpovídalo starší, mírně nepravidelné uliční čáře a bylo odstraněno demolicí původního domu čp. 999 ve dvacátých letech 20. století, kdy vznikla nynější novobaročnická novostavba.

43 Uložen v SA, sign. 2/1000aP.

44 Jde o dnešní místnost G01.04.

45 Opis na stroji psaného a patrně fotochemickou cestou rozmnoženého formuláře se dochoval v SA, sign. 2/1000aP.

dále plány domovní kanalizace,⁴⁶ a nakonec opis výnosu jímž magistrát povolil jejich provedení.⁴⁷ Plány snad byly navzdory dataci hlásící se k lednu 1907 hotovy už v prosinci 1906, neboť se o jejich předložení zmiňuje přípis z 31. prosince 1906. Zachycují v půdorysu a dvou řezech kompletně celou domovní kanalizaci tvořenou třemi mohutnými svody, jimiž byl dům na třech místech připojen k domovní stoce. Ty jsou plnou čarou zakresleny s poměrně malým spádem až k průčelní zdi a následně čárkovaně se značným spádem zhruba 30 a 45° klesají k nové kanalizační stoce. Jak plyne z kontextu, důvodem tohoto nezvyklého řešení bylo zjevně mělké uložení starší kanalizační stoky. Řezy poměrně detailně a zřejmě i reálně vykreslují veškeré revizní šachty, dešťové svody, umyvadla, záchodové mísy se splachovacími nádržkami, vany, pisoáry a nádrže na praní prádla v prádelnách.

Zástupce městské kanalizační kanceláře tyto plány prostudoval, upravil a 15. července 1907 schválil. Úprava spočívala ve zmírnění přílišného sklonu přípojek pod chodníkem a vozovkou. To by přirozeně znamenalo nejen větší náklad ale navíc i stavební zásah v interiéru sklepů průčelního křídla, prorážení či podkopání stávajících základů a prohloubení revizních šachet situovaných při průčelí, z hlediska funkčnosti kanalizace ovšem šlo o krok zcela logický.

Magistrátní výnos informuje o předchozím schválení radou (26. července) a je datován 30. července 1907. Plyne z něj, že práce na nové přípojce měly být hotovy do čtyř neděl, obec se zavázala provést po vyzvání majitele tu část přípojky, která ležela pod vozovkou a chodníkem a žádala za to poplatek 400 K, uhrazený do osmi dnů po doručení výnosu. Zároveň obec souhlasila s ponecháním původní ležaté části domovní kanalizace, ovšem pouze do doby než se projeví případné závady s tím, že sklony stávající kanalizace neodpovídají § 56 odst. f. platných předpisů o domovním odvodnění. Pokud se závady projeví, je majitel povinen předložit nové plány na rekonstrukci domovní kanalizace.

Drobná stavební změna v podobě **odstranění jedné rabitzové stěny** v prvním patře průčelního křídla a **rozšíření prosklenou stěnou uzavřené pavlače** západního světlíku tamtéž, je dokumentována plánem a výnosem z 11. února 1907.⁴⁸ Obě změny se týkaly prostor využívaných jako obchod s nábytkem a v zásadě při nich šlo jednak o zvětšení kanceláře⁴⁹ a dále o vytvoření náhrady za komoru, která byla tímto rozšířením zrušena. Jako nová komora měl sloužit prostor rozšířené pavlače⁵⁰. U té došlo ke zvětšení betonové podlahové desky opřené o nově vloženou traverzu, posunutí prosklené stěny a doplnění plechové stříšky. Stavebník a v tomto případě i majitel domu František Waldek byl povinen za o 3,66 m² zvětšenou plochu domu zaplatit do osmi dnů stočné ve výši 0,73 K. Dle přípisu z 24. května 1907 byla akce provedena přesně dle schváleného plánu.

Jistě pouze drobnou stavební změnou bylo i **zřízení instalatérské dílny** k níž se dochoval výnos z 11. července 1910.⁵¹ Jeho předmětem je udělení koncese na „zavádění vodovodů“ pro společnost Waldek a Wagner a spol. Součástí podmínek byl požadavek na osazení umyvadla, opatření šatních skříní a bezpečnost práce (kryty obráběcích strojů atp). V závěru je zopakován nákaz užívat místnosti ve středním příčném křídle jako dílnu. Umístění dílny výnos neupřesňuje, téměř jistě se ale nacházela v suterénu tří křídel v zadním dvoře (E-G), neboť ty byly jako dílna kolaudovány.

Podílníky firmy **Waldek a Wagner a spol.** byli dcera majitele domu **Markéta Gečmenová-Waldek** (1872-1945)⁵² a její manžel **Čeněk (Vincenz) Gečmen-Waldek** (1864-1918)⁵³. Markéta se mimo to téhož roku stala majitelkou domu.⁵⁴ K pozměnění titulu „Edel von Waldried“ na „Freiherr von Gečmen-Waldek“ došlo roku 1896 po svatbě Markéty Waldekové s Vincenzem Gečmenem.⁵⁵ Ten zemřel roku 1918 ve Vídni ve věku 54 let. Vzhledem k jeho vojenské hodnosti „k. u. k. Oberleutnant“ nelze vyloučit, že se tak stalo v souvislosti s

46 Plán č. 0302, viz seznam plánů.

47 Vyplněný předtištěný formulář se dochoval v SA, sign. 2/1000aP.

48 Kopie výnosu uložena v SA, sign. 2/1000aP, stejně jako plán č. 0303, viz seznam plánů.

49 Na místě stávajících místností A2.21-22.

50 Dnešní prostor A2.20-c.

51 Strojopis uložen v SA, sign. 2/1000aP. Na rubu přípis o splnění podmínek z 6. března 1911.

52 Genealogické údaje na serveru Geni.com, viz: <https://www.geni.com/people/Margherita-Freiherrin-von-Waldek/6000000014177562185>, vyhledáno 7. července 2018.

53 Genealogické údaje na serveru Geni.com, viz: <https://www.geni.com/people/Vincenz-Freiherr-von-Gečmen-Waldek/6000000014177288749>, vyhledáno 7. července 2018.

54 Viz Muk – Koběřská – Lancinger (pozn. 2), s. 13.

55 Informace dohledány na serveru Nobility, viz: http://www.nobility.eu/familie.php?id_familie=250, vyhledáno 7. července 2018.

válečnými událostmi První světové války. Vdova Markéta následně dům vlastnila a po většinu času i aktivně spravovala až do své smrti v lednu roku 1945. Zajímavostí je česká forma jejího jména v podpisích na stavebních plánech jednotlivých úprav. Dokonce ještě na plánu z roku 1938 se podepisuje důsledně „Markéta Gečmenová-Waldeková“.

Úpravy pro hospodářský soud, schválené r. 1912

Další, tentokrát poněkud rozsáhlejší **stavební úpravy** byly povoleny výnosem z 9. dubna 1912.⁵⁶ Úpravy proběhly v **druhém a třetím patře průčelního a středního příčného křídla**. Žadatelem zde byl stavitel Matěj Blecha a úpravy byly prováděny pro presidium C.K. obchodního soudu v Praze, který v budově sídlil už od roku 1898. Dle textu výnosu a dochované plánové dokumentace měla být v průčelním křídle (A) byla v obou patrech v místě severní zdi schodiště, odstraněné už v průběhu výstavby, vybudována prosklená příčka a oddělený prostor byl průrazy vstupů na východní a západní straně změněn v chodbu, propojující prostory obou původně plánovaných bytů⁵⁷. Vzniklé „pilířky“ mezi vstupy měly být vyzděny „z kanálek na cementovou maltu“. Kromě toho byl proražen v enfiládě situovaný vstup mezi oběma původně plánovanými byty v dělicí stěně v předním traktu⁵⁸. Poslední z úprav provedených v průčelním křídle, a to v předním traktu ve druhém patře, bylo odstranění dvou příček a jejich nahrazení traverzami které vynášely shodné příčky ve třetím patře. Vznikla tím symetricky situovaná dvojice velkých místností, z východu a západu přiléhajících k úzké střední místnosti s arkýřem.

Obdobně rozsáhlé byly i úpravy ve středním příčném křídle (D). Ve druhém patře došlo v předním traktu k dosti rozsáhlé úpravě dvou místností ležících západně od schodiště⁵⁹. Ty byly vybouráním příčky změněny v místnost jednu, vstup od východu byl posunut na osu a další užší vstup byl proražen v severní stěně do přilehlé kanceláře⁶⁰, ležící v navazujícím podélném křídle (B). Ta je mimochodem zakreslena odlišně než na plánech z doby výstavby, neboť je přepažena tenkou příčkou a tím zmenšena prakticky na poloviční velikost. Zda zde tato příčka už byla provedena nebo měla vzniknout až v rámci úpravy není zcela jasné⁶¹. V zadním traktu byl v silnější dělicí stěně proražen vstup⁶², opět v enfiládě, a dále byla odstraněna západněji ležící tenká příčka⁶³. I zde byla o podlaží výš situovaná příčka podchycena traverzou.

Ve třetím patře téhož křídla šlo o dvě změny, obě provedené v předním traktu. Také zde byla ze dvou místností ležících západně od schodiště zřízena jedna větší kancelář⁶⁴ a došlo zde i k posunutí vstupu na osu. Upravena měla být i místnost ležící jižně od schodiště⁶⁵. Její západní stěna měla být zbourána a v posunutě poloze znovu zřízena jako rabicová. Místnost by tím byla cca o 1/4 zmenšena a naopak by se citelně zvětšila chodba⁶⁶. Dle textu výnosu přitom měly být na místě obou vybouraných příček vloženy pod strop traverzy, vynášející příčky situované o podlaží výše. Zde se ovšem nacházel už pouze volný půdní prostor a vkládání traverz tedy postrádá smysl.

Provedení všech úprav potvrzuje zápis na rubu výnosu z 3. dubna 1915. Jejich smyslem bylo jednak lepší propojení soudem užívaných místností, dále vytvoření tři velkých prostor užívaných možná jako soudní síně a nakonec citelné zvětšení velmi malého bytu soudního sluhu.

56 Kopie výnosu uložena v v SA, sign. 2/1000aP, stejně jako plán č. 0304, viz seznam plánů.

57 Jde o dnešní prostory A3.02 a A4.02.

58 Stěna mezi místnostmi A3.15 a A3.16 ve druhém a A4.14B a A4.15 ve třetím patře.

59 Zhruba v prostoru dnešních místností D3.22 a 24. Stávající dispozice je ovšem zcela odlišná, původní se podobala místnosti D4.16 o podlaží výše.

60 Dnešní místnost B3.05, pozůstatkem průchodu je úzká nika v místnosti D3.22.

61 Smyslem úpravy nepochybně bylo původně průchozí kancelář (přes níž byl navíc přístupný záchod) uzavřít i za cenu zásadního zmenšení. Příčka je zřejmě šedě kolorovaná, zároveň ovšem není propojena s ostatním zdivem, což by svědčilo pro její dodatečnost. Magistrátní výnos se o ní nezmiňuje.

62 Mezi dnešními místnostmi D3.13 a 14.

63 Zhruba mezi dnešními místnostmi D3.14 a 15.

64 Dnešní místnost D4.16.

65 Dnešní místnost D4.04, dodnes ovšem kupodivu odpovídající tehdy rušené podobě, takže asi nerealizovaná.

66 Stávající chodba D4.03.

Drobnější opravy a úpravy, 1913-1924

Spíše drobností je dopis z 5. prosince 1913, upozorňující na neexistenci **knihy evidující zkoušky a opravy osobního výtahu**.⁶⁷ Zkoušky prý proběhly pouze dvakrát. Výnos kromě toho upozorňuje na to, že v domě existuje také šest výtahů nákladních, u nichž se zkoušky nekonají vůbec⁶⁸.

Drobnou úpravou bylo **zřízení dvou výkladních skříní** situovaných na pilířích po stranách rukavičkářského krámu Václava Krupičky. Úzký krám se nacházel po východní straně průjezdu a výnos ze 7. dubna 1915⁶⁹ uvádí, že šlo o dodatečné povolení výkladců provedených už roku 1913. Uvedené rozměry v podobě 1,45 m výšky a „0,45 + 0,90 m“ šířky by mohly svádět k představě, že kratší z obou rozměrů je ve skutečnosti hloubka, situaci ale zřejmě vysvětlují mladší fotografie⁷⁰, podle nichž měly skřínky rozdílnou šířku, omezenou u západní skřínky předstupujícím pilastrem hlavního vstupu. Hloubku tak patrně vyjadřuje údaj o „výstupku 0,10 m“. Fotografie také ukazuje, že prosklené a zřejmě kovové skřínky byly vybaveny splávkovitou stříškou a zalamovaly se kolem pilířů směrem k vlastnímu výkladci (tj měly v půdorysu tvar písmene „L“. Fotografie zároveň poněkud zpochybňují uváděnou výšku. Za výkladci zabranou plochu ulice byl vyměřen nájem 4 K ročně s tím, že byl majitel zároveň povinen zaplatit za uplynulé tři roky nájem 12 K.

Výnosem ze 17. října 1916⁷¹ magistrát potvrdil oznámení stavitele Josefa Svobody, podle něhož provede **opravu „chatrné omítky východního štítu“** a to za použití vysutého lešení. Přípis z 28. 10. (?) 1916 pak potvrzuje provedení práce.

Dobově příznačnou marginalitou byl výnos ze 4. listopadu 1920⁷², nařizující uzenáři Václavu Michovskému **odstranění „nedostatečně zbarveného“ německého nápisu** z výkladce.

Opět spíše menší ale pohledově výraznou stavební úpravou bylo **vytvoření dvou telefonních kabin a drobné dispoziční změny**. Stavební práce byly povoleny výnosem z 9. října 1919.⁷³ Žadatelem byla firma Waldek a Wagner. Zmíněné „telefonní kabiny“ zaujaly prostor jižní terasy v prvním patře ve druhém dvoře⁷⁴. Kromě výrazně prosklené nové průčelní zdi měl být dle plánové dokumentace prosklenými světlíky opatřen i plochý strop. Starší okenní otvory byly změněny ve vstupy či průchody a mezi oběma komorami byla vyzděna příčka s dveřmi. Zvětšení plochy domu se promítlo do adekvátně zvýšeného stočného, k jehož uhrazení i s dalšími poplatky byl majitel vyzván.

Současně provedená dispoziční změna se týkala prostor v témže patře v předním traktu středního příčného křídla (D) v místnosti západně od schodiště⁷⁵. Zde byl zazděn vstup ve východní stěně z chodby⁷⁶ a naopak probourán byl přímý vstup do nově vytvořené místnosti⁷⁷ v navazujícím podélném křídle (B). Ta byla z původního rozměrného prostoru vydělena „monierovou“ příčkou a jak se z plánu zdá, k této betonové stěně byla ze severní strany přiložena „dřevěná stěna“, patrně kvůli lepší tepelné izolaci. Současně byl vstup na pavlač změněn v okenní otvor. Smyslem této úpravy bylo vytvoření nové kanceláře „chefa“. V místě jeho původní rozměrné kanceláře⁷⁸ nyní vznikla „hovorna“. Provedení změn potvrzuje přípis na kopii výnosu z 29. 12. 1921.

Na předchozí dispoziční změnu dosti těsně navázala obdobná **dispoziční změna**, provedená opět v prvním patře, v jedné místnosti ve východní polovině předního traktu středního příčného křídla (D) a v sousední místnosti navazujícího podélného křídla (C). Povolena byla výnosem z 11. března 1921 a to opět pro fir-

67 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP.

68 Plány z doby výstavby jich zachycují pět. Šestý byl identifikován v rámci terénního průzkumu.

69 Kopie vyplněného předtištěného formuláře se nachází v SA, sign. 2/1000aP.

70 Fotografie 0203, viz seznam ikonografických pramenů.

71 Opis předtištěného formuláře se nachází v SA, sign. 2/1000aP.

72 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP.

73 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP, stejně jako plán 0305. Viz seznam plánů.

74 Dnešní místnost F2.02.

75 Dnešní místnosti D2.23-24.

76 Dnešní prostor D2.25-26.

77 Na místě dnešních prostor B2.01-05 se po změnách před kolaudací v roce 1898 nacházela jediná skladovací prostora. Nově vytvořená kancelář zaujímal dnešní prostor B2.05, jižní polovinu B2.04 a jejíž nejvyšší část chodby B2.01.

78 Dnešní místnosti D2.23-24.

mu Waldek a Wagner.⁷⁹ V dotčené místnosti příčného křídla⁸⁰ měl být dle plánové dokumentace vytvořen druhý symetrický okenní otvor a byl probourán přímý vstup do přilehlé místnosti v křídle podélném⁸¹. V tom měl být zaslepen dosavadní vstup od severu.⁸² Vstup z pavlače měl být změněn v okno. Provedení těchto úprav potvrzuje přípis z 29. 12. 1921, tedy z téhož dne jako úpravy povolené už roku 1919. Je přitom možné, že obě úpravy byly fakticky provedeny současně, ostatně dispozičně jsou si v zrcadlovém otočení dosti podobné.

Téhož roku proběhla poměrně zajímavá **úprava obchodu** situovaného v přízemí zhruba uprostřed západní poloviny průčelního křídla⁸³. Úpravu pro Hlavní jednatelství severoněmeckého Lloydů v Praze, sídlícího v domě, povolil magistrát výnosem z 19. srpna 1921.⁸⁴ Dle plánové dokumentace úprava spočívala ve vestavění dřevěné galerie obíhající boční části prostoru. Ty byly ve spodní části zároveň odděleny podkovovitou přepážkou a celek doplňovalo dřevěné schodiště. Podlaha této galerie se původně měla nacházet ve výšce 252 cm, takže by při 18 cm mocnosti stropu byl spodní prostor vysoký 234 cm. Úpravou plánu byla ovšem zvýšena na 260 cm. Naopak horní prostor byl ze snížen z 218 cm na 200 cm. Podmínkou byla impregnace dřeva a také to, že je galerie povolena pouze „po dobu nynější krise, nejdéle však na dobu pěti let“ (tj. do konce roku 1926). Na ústřední topení vytápějící patro měl být předložen samostatný projekt. Po dokončení práce mělo být požádáno o kolaudaci. Poslední podmínkou bylo umístění hasícího přístroje (extinktor) na „vhodném místě“. Dle přípisu stály práce 57 tisíc Kč, z čehož byla vyměřena stavební taxa 28 K a 50 h. Provádět je měla firma Architekt Josef Tůma.

Následoval výnos ze 3. října 1921, kterým bylo prováděcí firmě nařízeno předložit projekt ústředního topení v patře s tím, že jeho montáž už začala. Parametry tohoto nově montovaného topení jsou uvedeny v přípise a z přípisů se dozvídáme také o tom, že 20. prosince byly dán pokyn, aby bylo od podmínky předložení projektu upuštěno. K tomu sděluje více kolaudační výměr z 26. ledna 1922, podle něhož bylo místním šetřením zjištěno, že se „jedná o nepatrné topné zařízení jednoduché, při němž netřeba prováděti stavebních změn“. Povolení užívat prostory platilo zpětně k 28. prosinci 1921.⁸⁵

Převážně nerealizované úpravy, 1924-1931

Výnosem z 29. dubna 1924 nebyla povolena **výstavba kreslicího ateliéru v podkroví** a to z požárních důvodů. Nebylo totiž „ohnivzdorného oddělení“ ateliéru od střešní konstrukce a dále „ohnivzdorného přístupu“ ke schodišti.⁸⁶ Plán k této zamítnuté úpravě se zřejmě nedochoval. Výnosem z 11. června 1928 byl ale ateliér už povolen.⁸⁷ Dle přípisu ze 7. ledna 1933 ovšem nakonec nebyl proveden.⁸⁸ Vypršení stavebního povolení majitelce sděluje výnos z 12. ledna 1933⁸⁹. K materiálu vestavby nesděluje text povolení nic, pouze zakazuje ukládání stavebního materiálu na ulici a dle zvětšené podlahové plochy vyměřuje zvýšené stočné. Zajímavým detailem je to, že v tomto případě stavební úpravu neprojektovala firma Matěj Blecha nýbrž A. Möse.

Další stavební úpravy, opět spíše menší a tentokrát sice provedené, ovšem až na základě pozměněných a znovu schválených plánů (viz níže), byly povoleny výnosem z 13. října 1927.⁹⁰ Součástí stavební dokumentace je vedle plánu i statický výpočet. Dle plánové dokumentace spočívaly ve **zvětšení kanceláře** umístěné ve spojovacím krčku s terasou na západní straně zadního dvora⁹¹ (křídlo E). Součástí úpravy bylo i **vložení schodiště** z této místnosti do druhého patra. V zásadě zde pohledově došlo k téměř analogické úpravě, jaká

79 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0306 uložen tamtéž, viz seznam plánů.

80 Jde o místnost D2.04.

81 Dnešní místnost C2.04. V plánu jsou jako existující zakresleny příčky, které měly být v rámci úprav provedených před kolaudací novostavby roku 1898 odstraněny. Zda k tomu ve skutečnosti nedošlo, plán je chybný, nebo byly později opět bez povolení vybudovány není zřejmé.

82 Tj. do dnešní místnosti C2.03.

83 Nevelký obchodní prostor se nacházel v západní polovině dnešní místnosti A1.17 a navazující severní části prostory A1.25.

84 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA sign. 2/1000aP, plán 0307 uložen tamtéž, viz seznam plánů.

85 Ibidem.

86 Ibidem.

87 Ibidem, plán 0310 uložen tamtéž, viz seznam plánů.

88 Ateliér se měl nacházet v místě současné serverovny A6.02.

89 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP.

90 Ibidem, plán 0308 a statický výpočet uloženy tamtéž, viz seznam plánů.

91 Jde o dnešní prostor E2.01 a 02.

proběhla, resp. byla povolena, už roku 1919 na protější, východní straně dvora. Rozdíl spočíval jednak v tom, že zde nebyla v interiéru ponechána původní obvodová zeď, odlišně řešena byla střecha i terasa (bez prosklené střechy, mělo být posunuto zábradlí) a tuto zvětšenou terasu v úrovni druhého patra doplnil v jihozápadním koutě zděný kubus obsahující horní část schodiště, taktéž opatřený prakticky plochou střechou. Krytinou těchto plochých střech měl být „dřevocement“, tj. asfaltová lepenka. Jeho fasáda byla členěna obdobně jako fasáda v prvním patře pásovou bosází. Z horní podesty celkem trojramenného spojitého schodiště, bylo možné vystoupit na terasu nebo nově vybouraným vstupem do sousední kanceláře, ležící ve druhém patře zadního bočního křídla⁹².

Fakt, že v protilehlé přístavbě z roku 1919 nejsou zakresleny telefonní kabiny ale jediná velká kancelář asi nelze brát příliš v potaz. V plánu jsou zjevně i další chyby, spočívající evidentně v nereflexivním mladších, Blechou navržených, schválených a prakticky jistě i provedených úprav.⁹³

Zvětšená plocha budovy se i v tomto případě projevila zvýšeným stočným. Provedení potvrzuje přípis na výnosu z 10. prosince 1930. Shodného místa se ovšem týkala také úprava schválená roku 1929 a jak se zdá, ve skutečnosti byla provedena až ta. Úpravu opět projektovala firma Blecha.

Skutečně rozsáhlou, výnosem z 3. května 1928⁹⁴ schválenou, ale nakonec neprovedenou úpravou byla **nástavba třetího a z části čtvrtého patra na dvorních křídlech**. Dochovaná plánová dokumentace vypracovaná o více než rok dříve (v březnu 1927) firmou A. Möse je nekompletní, neboť chybí plán čtvrtého patra.⁹⁵ Také text výnosu je, díky tomu že bylo využito předtištěného formuláře, značně nesdílňý. Daného objektu se konkrétně týkají pouze dopsané body 27-30.

Způsob nástavby jednotlivých křídel se dle plánové dokumentace lišil. Beze změny mělo zůstat čtyřpatrové průčelní křídlo (A) a dle dochované situace i trojpatrové přední podélné západní křídlo (B). Naopak protilehlé křídlo východní (C) mělo být o podlaží zvýšeno a totéž se týkalo i středního příčného křídla (D). Obě zadní boční křídla (E, F) měla být zvýšena o jedno patro na trojpatrová, zadní příčné křídlo (G) zřejmě hned o dvě patra na čtyřpatrové. To ovšem plyne pouze z dochovaného řezu. Zvýšená křídla měla být vyba-vena krovy s velmi malými sklony. Výjimkou bylo střední příčné křídlo, u něhož se patrně počítalo s použitím staršího krovu, který měl být rozebrán a sestaven o podlaží výše, případně například vysunut pomocí heverů. Fasády měly v zásadě navazovat na existující, konkrétní členění ovšem není z málo detailně vypracovaných řezů patrné. Použití shodného zábradlí teras ve druhém dvoře nicméně zřejmě dokládá, že nově doplněná část fasád měla historizující podobu budovy v zásadě ctít.

Dispoziční řešení nově doplněných prostor známe pouze pro třetí patro, kde se v zásadě nelišilo od dispo- pozic prostor už existujících. Charakteristická zde byla oběma křídly na celou hloubku objektu probíhající a často dosti komplikovaně vedená „oběžná“ chodba, z níž měly být přímo přístupné téměř všechny prostory. Dochovaný plán ukazuje, že minimálně ve třetím patře měl i nově vybudované prostory kompletně využívat obchodní soud a to jako kanceláře, jednací síně atp. Výjimkou byl jeden už existující⁹⁶ a další plánovaný byt soudního sluhu, oba dosti malé. Nástavbou měl být dům zvětšen o 1 034,31 m², z čehož byl stavebník povinen zaplatit stočné 2 585,78 Kč. Neprovedení práce konstatuje přípis z 28. listopadu 1932 a vypršení stavebního povolení bylo majitelce domu oznámeno výnosem z 30. listopadu 1932.⁹⁷

Opět drobnější stavební akcí bylo **zastřešení východního zadního světlíku železnou prosklenou střechou**. Tuto stavební akci, na níž vedle projektující Blechovy firmy participovala firma „Okenia“, povolil magistrát výnosem z 9. března 1929⁹⁸. Se zastřešením světlíku v úrovni podlahy prvního patra bylo spojeno zazdění oken obou do světlíku otočených záchodů v přízemí⁹⁹, jejich odvětrání pomocí cca 1,5 m dlouhých, svislých, nad střechu vyvedených šachet a probourání parapetu oken z přilehlého skladiště. Úřad přitom

92 Stávající místnost E3.02.

93 Daná část budovy ostatně nebyla předmětem jednání. Jako výchozí byl nepochybně použit původní stavební plán z roku 1896, pouze zhruba přizpůsobený stávajícímu stavu. Celá situace je ilustrativním příspěvkem k debatě o důvěryhodnosti nebo naopak nedůvěryhodnosti schválených a realizovaných stavebních plánů.

94 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP, plány 0309 uloženy tamtéž, viz seznam plánů.

95 Existenci čtyř kusů plánů potvrzuje výnos. Plán přitom chyběl už při provádění pasportu SURPMO v roce 1988, viz: Muk – Koběřská – Lancinger (pozn. 2), s. 21.

96 Situovaný ve druhém patře v prostorech C3.04 a D3.04 a z části i 03.

97 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP.

98 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP, stejně jako plány 0311. Viz seznam plánů.

99 Tj. D1.07 a 10, samotný světlík se nacházel v prostoru D1.05 a 08.

nařídil okna záchodů zasklít „skleněnými cihlami“. Další v plánu dodatečně zaznamenanou změnou bylo vybourání sloupku mezi okny skladiště a tím vytvoření dosti širokého průchodu. Kolaudace proběhla 8. února 1933 a 13. března 1933 bylo firmě Waldek a Wagner povoleno užívati adaptované prostory.¹⁰⁰ Smyslem úpravy bylo zjevně zvětšení plochy sousedního skladiště. Zajímavým detailem plánu je jinde neuvedené označení přílehlého výtahu jako výtahu na uhlí.

Stavební úprava povolená výnosem z 3. června 1929 zajímavým způsobem navazuje na úpravy schválené 13. října 1927. Tehdy schválené **zvětšení kanceláře** spojené s **výstavbou schodiště** řeší mírně odlišně a kromě toho zahrnuje **přepříčkování dalších prostor**, mj. do té doby nečleněné velké kanceláře, zabírající celý zadní trakt středního příčného křídla (D) v prvním patře. Kromě schvalujícího výnosu a plánů se dochoval také statický výpočet¹⁰¹.

Změna už schváleného plánu se dle plánové dokumentace projevila v odlišném vedení schodiště. To bylo posunuto k jihu, z větší části do navazující sousední větší kanceláře¹⁰², kde se spodní přímé k jihu stoupající rameno zhruba ve 2/3 výšky zalomilo o 180° a druhým kratším ramenem stoupajícím k severu dosáhlo druhého patra. Stupně se poblíž mezipodesty měly natáčet a samotná mezipodesta měla díky tomu mít trojúhelný tvar. Materiálem schodiště mělo být dřevo. Stávající vstup do sousední kanceláře měl být zazděn a proraženy nové dva, východnější měl opět ústít do kanceláře, západnější s výše položeným prahem byl určen pro nástup na schodiště.¹⁰³ Prostor pod schodištěm měl být vymezen příčkou, snad cihelnou o mocnosti 7 cm. Přístupný měl být vstupem od východu. Ve druhém patře mělo schodiště ústít přímo v severozápadním koutě kanceláře¹⁰⁴.

Už zmíněné přepříčkování se dotklo celkem tři stávajících prostor. Dvěma 7 cm mocnými, zřejmě cihelnými příčkami, měla být předdělena rozměrná kancelář¹⁰⁵, nacházející se v prvním patře zadního podélného křídla (E) a navazující části zadního příčného křídla (G). Na celkem čtyři kanceláře různé velikosti měla být předdělena velká kancelář¹⁰⁶ v zadním traktu středního příčného křídla (D). Kromě toho měla být při mezitraktové stěně vytvořena střední chodba¹⁰⁷, osvětlená zřejmě na čtyřech místech okny z přílehlých kanceláří. Příčky měly mít tloušťku 5 a 7 cm a šlo tedy zřejmě v prvním případě o příčky rabičové a ve druhém o příčky zděné z cihel. Kromě toho měla být příčkami předdělena sousední kancelář¹⁰⁸ ležící západně od schodiště v předním traktu a to na celkem tři prostory, jednu obdélnou v západní polovině a dvě prakticky čtvercové v severovýchodní a jihovýchodní třetině. Posledně jmenovaná místnost měla být osvětlena prosklenou horní částí dělicí, možná dřevěné příčky, v níž měla být umístěna i dvě otevíravá větrací okénka. Příčně předdělena příčkou měla být nakonec i přílehlá chodba vedoucí podél schodiště¹⁰⁹. Kromě toho se zdá, že v rámci nově vytvořených chodeb byly odstraněny dosavadní dveřní zárubně.

Smyslem úpravy bylo zjevně vytvoření řady menších kanceláří. Komunikaci sloužily nově zřízené chodby a schodiště. Jedna z místností měla sloužit jako čekárna. Provedení úpravy potvrzuje přípis z 10. prosince 1930.

Neprovedenou zůstala stavební úprava povolená výnosem magistrátu z 18. března 1930¹¹⁰. Blechovou firmou projektovaná úprava spočívala v **úpravě sklepní místnosti**¹¹¹ ležící v předním podélném východním křídle (C) a ve **zřízení přístupového schodiště** z přílehlé obchodní prostory v přízemí¹¹². Adaptace spočívala dle plánové dokumentace jednak ve zřízení přímého betonového schodiště, v odstranění schodištěm prostupovaných polí segmentových kleneb, proražení dělicí zdi v místech jimiž mělo schodiště prostupovat, a nakonec v doplnění chybějících částí stropu železobetonem a v úpravě vlastní sklepní prostory. Zde měly být zazděny okenní niky a podél východní stěny postavena tenká příčka zakrývající zde se nacházející kana-

100 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP.

101 Kopie výnosu s přípisky, statický výpočet i plány 0312 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

102 Dnes místnosti E2.04-06.

103 Bylo situováno zhruba v místech prostory E2.03 a přílehlé části chodby E2.01.

104 Dnes místnosti E3.02

105 Dnes jde prostory E2.04-06 a G2.09.

106 Nacházela se v místech dnešních místností D2.10-16. Příčky mezi místnostmi D2.12 a 13, 13 a 14, 14 a 15 svou polohou odpovídají příčkám tehdy vybudovaným.

107 Z části odpovídá stávající chodbě D2.10.

108 V místě dnešních prostor D2.23-24. Stávající příčka odpovídá příčce tehdy vybudované.

109 Jde o stávající prostory D2.25-26 a existující příčka opět odpovídá příčce tehdy budované.

110 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP, stejně jako plán 0313. Viz seznam plánů.

111 Jde o dnešní prostory D01.01-07.

112 Schodiště mělo začínat v tehdy volném prostoru A1.08-09 a procházet přes stávající místnost A1.10.

lizační a odpadové roury. K ventilaci měla nově sloužit trojice ventilátorů a elektrický proud měl být využit i k osvětlování. Smyslem úpravy bylo dle textu výnosu vytvoření „vzorkovny“ sanitární keramiky („van, klosetů, bidet, umyvadel, jež pro zájemníky jsou zde instalovány“). Podmínkou výnosu bylo, vedle obligátního a vždy znova opakovaného zákazu skladovat stavební materiál na ulici, osazení železných či železem z obou stran pobitých dveří mezi vzorkovnou a v předním křídle navazujícím skladištěm. Neprovedení úpravy potvrzuje přípis ze 7. ledna 1933 a vypršení stavebního povolení sděluje i výnos z 12. ledna 1933.¹¹³

Nový výkladec a další úpravy obchodních prostor, schválené r. 1931

Nepochybně nejvýraznější úpravou **průčelí** byl zcela **nově řešený parter s průběžnými výkladci**, a to zatím pouze v západní polovině průčelí. Současně s tím probíhala další a to poměrně výrazná **úprava interiéru** obchodních prostor v přízemí a prvním patře především průčelního křídla, opět v jeho západní polovině. Stavební úprava, projektovaná a zřejmě i prováděná Blechovou firmou pro firmu Waldek a Wagner, byla neobvykle povolená dvěma magistrátními výnosy. První z 22. dubna 1931 povoloval „krámový portál“, další z 3. června 1931 se týkal dosti rozsáhlých úprav v interiéru obchodních prostor. Důvodem postupného schválení byla zjevně kontrola statického výpočtu, dle přípisu hotová až 24. května 1931. Vyřízení žádosti tedy zřejmě bylo z tohoto důvodu rozděleno do dvou kroků, přestože plánová dokumentace evidentně tvoří jediný celek.¹¹⁴

Změny v přízemí obnášely dle plánové dokumentace už zmíněnou změnu výkladců, v rámci které byla v západní polovině parteru vytvořena průběžný výkladec, vystupující do veřejného prostoru o 30 cm. Nájem za tento zabraný prostor činil nemalých 3500 Kč ročně. Součástí návrhu byly i reklamní hodiny vysunuté do prostoru ulice, výnos jejich provedení ovšem zcela pominul a jak plyne z následujícího, stalo se to omylem.

V interiéru došlo k odstranění příčky mezi oběma východnějšími krámy¹¹⁵, odstraněna byla i dřevěná galerie z roku 1921 a všechna tři dřevěná schodiště. Jedno z nich je mimochodem paradoxně podchyceno právě až touto stavební akcí. Prostup jedním z rušených schodišť stropem byl neurčeným způsobem zaslepen. Další výraznou úpravou bylo zastřešení světlíku v úrovni podlahy prvního patra. Střed betonového stropu byl prolomen rozměrným kruhovým otvorem zaskleným „luxferprismaty“ a nově vzniklý prostor¹¹⁶ byl širokým a vysokým průrazem propojen se zvětšeným obchodním prostorem¹¹⁷ při ulici. Součástí úpravy bylo i přeložení železného vřetenového schodiště, které se původně nacházelo v místnosti ležící severozápadně od světlíku¹¹⁸. Nově mělo být schodiště vloženo do prostoru lodžie, situované mezi výtahovou šachtou a záchodem¹¹⁹. Kromě toho měl být probourán vstup do místnosti ležící od světlíku jižně. Zmíněné změny si vyžádaly přeložení otvoru do výtahu z opačné, severní strany, přeložení vstupu do obou záchodů a jejich osvětlení v horních částech stěn těchto místností pomocí zřejmě luxferových příček, proražení dvou nových ventilačních šachet, zrušení vstupu ze světlíku do zadní části nejzápadnějšího krámu¹²⁰, zazdění většiny oken tenkými zazdívkami, v horních 2/3 bývalých otvorů zřejmě luxferovými. Jak už bylo zmíněno, záchod situovaný při severozápadním koutě světlíku¹²¹ byl nově zpřístupněn přímo z nejzápadnějšího krámu a to prostřednictvím přistavěné drobné předsínky. Další změnou bylo vydělení prostory „zkušebny“ tenkou příčkou z místnosti ležící východně od světlíku¹²².

Plán ovšem zaznamenává také starší úpravy k nimž se nedochovala stavební dokumentace a dost možná byly provedeny bez povolení. Jedná se především o přímé schodiště, propojující krámský prostor ležící vedle průjezdu se sklepem¹²³, situovaným pod podélným západním křídlem (B). Zvýšenou podlahu nad schodištní šíjí muselo v rámci přízemí z obou stran vyrovnávat schodiště o pěti stupních.

113 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP.

114 Kopie obou výnosů s přípisky uloženy v SA, sign. 2/1000aP, stejně jako plán 0314 a statický výpočet datovaný 24. března 1931, podepsaný a razítkovaný nikoliv Blechovou firmou ale přímo Václavem Stieberem, tj. jeho firemním razítkem. Pro zmíněné plány viz seznam plánů.

115 Příčka napříč dělila stávající místnost A1.17.

116 Dnešní prostory A1.25 a také část A1.21 a 23.

117 Tj. místností A1.17.

118 V místnosti A1.27.

119 Dnešní prostor A1.26A.

120 V místě dnešních prostor A1.20 a 22.

121 Dnešní severní část prostoru A1.21.

122 Nacházela se v severozápadním koutě dnešní místnosti A1.28.

123 Z dnešní místnosti A1.28 přes prostor A1.29 do místnosti B01.01.

Také v prvním patře byly úpravy dosti výrazné. Místnosti v předním traktu průčelní budovy¹²⁴ (A) byly rozhojny vyzděním jedné průchozí příčky a společně se střední halou¹²⁵ přístupnou z hlavního schodiště byly stavebně zcela odděleny od místností traktu zadního. Nákladní výtah při světlíku byl proto nově zpřístupněn od severu. Zrušení z haly jižním směrem vybíhající chodby¹²⁶ znamenalo zvětšení přilehlé kanceláře¹²⁷ a do původní velikosti byla upravena roku 1907 zvětšená zasklená pavlač¹²⁸. Naopak nově doplněna měla být pavlač na východní straně. Striktně vzato ovšem po zastropení světlíku už nešlo o pavlače ale o chodby probíhající po jeho ploché betonové střeše. Do východní chodby dle plánu ústil výstup z přemístěného šnekového schodiště a na jižní straně na ni navazoval nově proražený vstup¹²⁹. Z něj byla v protilehlé jižní stěně opět nově proraženým průchodem přístupna nově vytvořená chodba¹³⁰ v navazujícím podélném křídle (B). Drobná nepravidelná místnost ležící zde po západní straně¹³¹ byla průchozí cihelnou příčkou předělena na menší šatnu a větší umývárnu. Zmíněná chodba v podélném křídle (B) byla cihelnou příčkou vydělena ze všech tří kanceláří nadcházejících se v bočním západním křídle¹³². Dále k jihu měla chodba průchodem proraženým přes rušený severnější záchod při zadním světlíku¹³³ zřejmě navázat na střední chodbu¹³⁴ středního příčného křídla (D), nedávno vytvořenou dle plánu z roku 1929.

I v patře plán odhaluje předtím provedené a archivními prameny nedoložené úpravy. Ty mohly být fakticky provedeny už v rámci adaptace z roku 1907, případně kdykoli později. Spočívaly ve vytvoření dvou příček, dělících původně jednotný prostor prodejny nábytku v předním traktu přední budovy na prostory tři¹³⁵. Zajímavé je, že na plánu není zakreslen průchod z těchto místností, přestože zde logicky musel nějaký být, minimálně nově vytvořený, pokud zde nebyl už před tím. Zaslepeny byly dva průchody, vedoucí z místností předního traktu do haly a navazující zasklené pavlače¹³⁶. V místě východnějšího z nich je do haly zakreslena jakási lichoběžníková komora a předělena příčkou je i vstupní hala samotná¹³⁷. Příčkou na dvě prostory byla ale předělena také místnost ležící západně od světlíku¹³⁸ a dále kancelář nacházející se jižně od vstupní haly¹³⁹. Dle plánu z roku 1907 zde přitom příčka situované v poněkud odlišné poloze měla být zrušena. Posledním rozdílem je ve starších plánech nezakreslená neprůchozí příčka, dělící kanceláře v bočním křídle¹⁴⁰, při vybudování chodby dle plánu stržená a poté v mírně odlišné poloze nově vystavená.

Smyslem úpravy bylo vytvoření nové velké prodejny firmy Waldek a Wagner v západní polovině průčelního křídla. Popisky „dámské oddělení“ a „chirurgické oddělení“ zde snad náleží prodejně zdravotních potřeb. Schodištěm propojené místnosti v prvním patře byly využity jako kanceláře a současně byly propojeny s ostatními, už dříve existujícími kancelářemi firmy. Místnosti při předním traktu průčelní budovy měly ovšem jistě jiné využití. Je přitom nepochybné, že popsaná dispoziční změna byla iniciována jednak odchodem pobočky firmy Severoněmecký Lloyd a dále ukončením činnosti prodejny v první patře. Provedení práce potvrzuje přípisek o kolaudaci proběhlé už 3. října 1931 a totéž košatěji sděluje i výnos z 19. října 1931.¹⁴¹ Zajímavou okolností je výnos z 5. listopadu 1931. Text jednak sděluje už konstatované, že výše zmíněné reklamní hodiny byly ve výnosu z 22. dubna 1931 neuvedeny omylem, a že jejich umístění městská rada 21. října 1931 dodatečně povolila, a to za roční činži 900 Kč a nakonec, že byla provedena pouze část „portálu“ a vyměřená činže se tudíž z 3500 Kč snižuje na 1300 Kč. Pro provedení zbylé části výkladu ovšem bude

124 V místě dnešních prostor A2.16-19

125 Prostor A2.20-a.

126 Dnes A2.20-b.

127 V místě dnešní prostora A2.22.

128 A2.22C.

129 Schodiště zaujalo prostor A2.24 a chodba světlíkem ústila v místnosti A2.27.

130 Dnes B2.01.

131 Zhruba v místě dnešních prostor A2.29-31.

132 V místě dnešních místností B2.02-05, poloha příček v plánu neodpovídá stávajícím.

133 Záchod D2.22 se na daném místě nachází dosud.

134 Tj. D2.10, možná přes stávající prostory D2.17 a 19-21.

135 V rozsahu dnešních místností A2.17-19.

136 V místě stávajícího východního vstupu do místností A2.16 a vstupu do místnosti A2.18.

137 Tj. místnost A2.20-a.

138 V místě dnešních prostor A2.20-d, 26 a 33.

139 Dnešní prostory A2.21-22. Poloha příčky stávající neodpovídá.

140 Příčka probíhala prakticky středem stávající místnosti B2.04.

141 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP.

nutné žádat znovu o povolení. Výnos z 27. ledna 1932 ovšem povolení na umístění hodin zrušil a to s odůvodněním, že provedeny nebyly a majitel je na domě „ani nehodlá umístiti“.¹⁴²

Úpravy z let 1931-1934

Modernizace výkladce logicky iniciovala také instalaci **nových reklamních ploch** o něž bylo zjevně nutné žádat samostatně. Už v průběhu práce na výkladci bylo požádáno o povolení světelné tabule firmy Waldek a Wagner. Magistrátní výnos z 12. června 1931 doprovází pozoruhodná fotografie¹⁴³, zachycující ještě původní podobu parteru budovy a to evidentně už v průběhu práce. Nová tabule modré barvy byla zakreslena přímo do této fotografie. Ta byla zároveň určitým způsobem retušována¹⁴⁴. Navzdory této retuši ovšem fotografie pozoruhodně zachycuje mnohé dnes nedochované detaily fasády, původních výkladců, vjezdového portálu atp. Provedení nové světelné tabule potvrzuje přípis ze 7. července 1931.

Další žádost o **změnu reklamního poutače** si podal rukavičkář Václav Krupička. Jím předložený plán a fotografie reklamního „transparentu“ byly schváleny 26. resp. 30. listopadu 1931¹⁴⁵ s tím, že nájem bude činit 350 Kč ročně. Mělo jít o reklamu tvořenou dvěma kovovými pásky, jež vynášely samotný, 23 cm hluboký transparent o rozměrech 70x84 cm, vyložený 26 cm před rovinu fasády. Jeho boky měly být plechové a čela s dvojicí překřížených rukavic skleněná, zjevně v noci prosvětlovaná, kovové části hnědě natřené, rukavice bílé a lemované černou linkou. Fotografie mj. dobře ukazuje roku 1915 schválené skříňky a také po stranách obchodu¹⁴⁶ zavěšená dobová osvětlovadla. Nezdá se ovšem, že by obdobná osvětlovadla původně byla umístěna podél celé fasády (jako na sousedním hotelu Centrál). Provedení potvrzuje přípis z 12. ledna 1932 a také fotografie č. 0203 z konce roku 1931.¹⁴⁷

O **nový reklamní praporec a tabuli mezi okny** v prvním patře žádal také majitel „textilních skladů“ Max Landsmann. Žádost s plánem a fotografií¹⁴⁸ byla schválena pouze z části a to dne 17. resp. 22. prosince 1931. Povolen byl reklamní praporec, tabule nikoliv. Doporučeno bylo místo ní provést nápis nad okny z volných písmen, o což by ovšem bylo třeba znova žádat. Obdélný plechový praporec o rozměrech 58x75 cm, 20 cm vyložený před rovinu fasády, měl být bílý s černými písmeny a textem: „záclonoviny / záclony / Max / Landsmann / textilní sklady“. Zamítnutá tabule o rozměrech 122x155 cm měla být až na větší rozměry prakticky identická. Nájem byl vyměřen ve výši 260 Kč ročně. Fotografie dobře ukazuje východní polovinu parteru s obchody firem Waldek a Wagner, Václav Michnovský (uzenářství) a Václav Krupička (rukavičkářství). Patrné jsou mj. i další instalované reklamní poutače a to včetně transparentu schváleného firmě Waldek a Wagner až roku 1934 (?). Zákresem červenou barvou je určena poloha obou o schválení žádaných reklamních zařízení, zákresem černou barvou je provedena korekce schvalujícího úředníka. Provedení praporce potvrzuje přípis z 19. dubna 1932. Landsmannovi se ovšem vyměřený nájem zdál vysoký a žádal o jeho snížení. V tom mu bylo výnosem z 3. února 1932 vyhověno a nový nájem činil 174 Kč ročně. I to se ovšem asi zdálo příliš mnoho a tak dotýčný dopisem z 5. prosince 1933 oznámil odstranění transparentu. Magistrát proto výnosem z 8. ledna 1934 potvrdil odpuštění nájmu¹⁴⁹.

Původní **osobní výtah**¹⁵⁰ byl roku 1933 **rekonstruován na elektrický**. Dochovaný popis rekonstrukce, vypracovaný zaměstnancem pražské firmy J. Koch, továrna na elektrické výtahy, je datovaný už 21. října 1933 a ze stejné doby logicky musí být i nedatovaný plán.¹⁵¹ Dosti podrobný technický popis žel neuvádí, které části zdviže eventuálně byly využity už z té původní. Připustit to lze v případě železných, tvrdým dřevem obložených „vodítek“, dřevěné kabiny s kovovým rámem o rozměrech 156x105 cm, schematicky ji zachycuje související plán, snad i válcové protizávaží, pohybující se „za kabinou“ v dřevěném „truhlíku“. Naopak

142 Ibidem.

143 Fotografie 0201 je uložena v SA, sign. 2/1000aP, viz seznam ikonografie.

144 Důvodem retuše mohly být nejspíše reklamní nápisy předchozího nájemce, tedy následně rušené.

145 Předtištěný formulář výnosu je i s plánem 0315 a fotografií 0202 uložen v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů a ikonografie.

146 Byl umístěn ve stávajícím prostoru A1.03.

147 Fotografie č. 0203, viz seznam ikonografie.

148 Předtištěný formulář výnosu je i s plánem 0316 a fotografií 0203 uložen v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů a ikonografie.

149 Kopie výnosu s přípisky uložena v SA, sign. 2/1000aP.

150 V zrcadle schodiště A1.01-5

151 Majitelkou a zhotovitelem podepsaný (a orazítkováný) popis rekonstrukce na firemním dopisním papíře i příslušný plán 0317 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

vlastní elektrický motor umístěný v přízemí za výtahem byl nepochybně z větší části nový. Provedení zdviže bylo povoleno výnosem z 2. listopadu 1933 a už 21. prosince 1933 byla hotová zdviž kolaudována, a to s následujícími podmínkami: 1) všechna vstupní dveře zdviže měla být opatřena tabulkami s informací o nosnosti, 2) uvnitř zdviže měla být vhodně označena patra, 3) zábradlí schodiště mělo být zvýšeno na 180 cm, 4) výtahová lana měla být také „ohražena“.¹⁵²

Na počátku roku 1934 byla v suterénní místnosti¹⁵³ domu zřízena **transformační stanice Elektrických podniků**, obsluhující Hyberskou ulici. Dle dochované dokumentace se stavební úpravy zřejmě omezily na vyzdění dvou silnějších, 30 cm mocných „ohnivzdorných“ příček, úpravu vstupních dveří a snad i dalších drobnějších úprav. Dokumentace dané akce ovšem není příliš sdělná a nevíme vlastně ani to, zda byla dokonce provedena, přestože je to velmi pravděpodobné.¹⁵⁴

Výnosem z 15. ledna 1934¹⁵⁵ bylo povoleno **odstranění příček a další drobné dispoziční úpravy ve třetím patře**. Úprava dle plánové dokumentace spočívala jednak ve vybourání dvou příček¹⁵⁶ v předním traktu průčelního křídla (A), dvou příček¹⁵⁷ v zadním traktu střední příčné budovy (D), zde k tomu přistoupilo zazdění celkem čtyř vstupů¹⁵⁸ a dále k odstranění příček tvořících v podélných předních bočních křídlech (B a C) průchozí chodby¹⁵⁹. Zde, ač to plán nepřiznává, muselo dojít také k úpravě vstupů z obou navazujících křídel. Smyslem úpravy bylo vytvořit celkem šest velkých místností, pochopitelně za současného snížení počtu místností menších. Dvě z těchto velkých místností dle popisu měly sloužit jako jednací síně, ostatní jako kanceláře. Zdálo by se tedy, že šlo stále o úpravy pro obchodní soud. V půdorysu přitom již nefiguruje předtím zde zaznamenaný byt soudního sluhy. Razítko firmy „Sklárny a rafinerie Josef Inwald“ ovšem naznačuje, že adaptace mohla proběhnout právě pro tuto firmu, neboť ta v domě následně skutečně sídlila.¹⁶⁰

Marginalitou je výnos z 30. dubna 1934, kterým magistrát žádá po majiteli domu **odstranění nepovolené reklamní tabule** „*pestrých barev s nápisy vyšívání, ažurování atd.*“, umístěné mezi okny prvního patra. Jak plyne z následující upomínky z 29. května 1934, šlo o tabuli firmy F. Michálková. V obou výnosech je v případě neuposlechnutí do osmi dnů od doručení majiteli domu hrozeno „*odklizením z moci úřední na Váš náklad*“ a dále trestním řízením a pokutou.¹⁶¹

Prakticky souběžně obdržel „majitel domu“ výnos z 25. května 1934, kterým byly na základě nově schválených pravidel nařízeny **poplatky za sedm šachet** vystupujících „do veřejného statku“. Zřejmě se jednalo o šachty a anglické dvorky větrající prostory v suterénu. Za zabraných celkem 3,05 m² byl stanoven nájem 200 Kč ročně. Ze strany majitele ovšem došlo dopisem z 15. srpna 1934 k odvolání, byl výnosem z 10. října 1934 poplatek snížen na 100 Kč s tím, že „*šachty zabírají veřejný statek jen obrubami a podezdívkami (které jsou ještě částečně zakryty portálem [tj. výkladem]), v ploše něco přes 1m².*“¹⁶²

Výnosem z 21. listopadu 1934¹⁶³ byly **povoleny** firmě Waldek a Wagner dva **světelné transparenty** o rozměrech, 80x100 cm, 22 cm hluboké a 28 cm vysunuté před rovinu fasády. Výstrče obdélného tvaru s okosenými rohy byly ze železa, natřené „na starou měď“ s písmeny téže barvy, provedenými na bílém skle za sklených čelech. Za zabraný „veřejný statek“ byl vyměřen nájem 920 Kč ročně. Obdobný transparent byl ovšem na budově fotograficky zachycen už roku 1931.¹⁶⁴

Zajímavostí přibližují běžné fungování domu je dochovaná **nájemní smlouva menšího z obou bytů** ve čtvrtém patře, uzavřená 18. října 1935 mezi správcem domu a panem Viktorem Vedralem, strýcem současné-

152 Oba výnosy v kopii a s poznámkami dochovány v SA, sign. 2/1000aP.

153 Jde o místnost A01.05.

154 Archivní fond Elektrických podniků nebyl prověřován. V SA, sign. 2/1000a, se dochoval pouze potvrzený plán 0318 a formulář s technickou správou a stavebním a elektrotechnickým popisem. Viz seznam plánů.

155 Kopie výnosu a plán č. 0319 uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

156 Mezi dnešními místnostmi A4.13B a 14A a dále A4.17 a 17.

157 Mezi místnostmi D4.10 a 11 a dále 12 a 13.

158 Z chodby D4.03 do místností D4.09 a 10 a z chodby D4.15 do místností D4.14 a 15.

159 V místech dnešních chodeb B4.01 a C4.01.

160 Jako firmu sídlící v Hyberské 8. ji uvádí mezi dodavateli při výstavbě funkcionalistické budovy Elektrických podniků ve své diplomové práci *Budova bývalých Elektrických podniků*, obhájené na FA ČVUT v roce 2016, Radka Janáková na s. 70. Jako sídlo vedení firmy ji pak dokonce ještě v těsně poválečném období uvádí diplomová práce Martina Jelínka s názvem *Třetí republika v Poděbradech*, obhájená 5.9.2011 na pedagogické fakultě UK v Praze, s. 112.

161 Kopie výnosu je uložena v SA, sign. 2/1000aP.

162 Kopie obou výnosů uloženy v SA, sign. 2/1000aP.

163 Předtištěný formulář kopie výnosu i plán 0320 uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

164 Fotografie 0203, viz seznam ikonografie.

ho nájemce bytu pana Vepřeka. Byt byl volný k nastěhování v 1. lednu 1936. Ze smlouvy plyne, že předchozím nájemcem bylo „Hospodářské družstvo“, byt tedy patrně sloužil jako kancelářský prostor. S tím patrně souvisí závazek správy domu, instalovat na vlastní náklad novou koupelnu obsahující litinovou, bíle smaltovanou vanu, plynová kamna na ohřívání vody a umyvadlo. Stěny koupelny měly být opatřeny emailovým soklem. Mimo to se správa domu zavázala dát opravit „dvěře“ na terasu a vyčistit kamna. Byt „o čtyřech pokojích a kuchyni a příslušenství“ byl pronajímán za 13 500 Kč ročně, navíc s dosti závratným poplatkem 1500 Kč ročně za používání zdviže.¹⁶⁵

Ostatní nové výkladce a další stavení úpravy a opravy, 1935-1938

Jinak nedoloženého **zřízení nového výkladu** a asi i související úpravy obchodních prostor¹⁶⁶ se týká výnos z 11. září 1935, kterým byl majitelce domu vyměřen poplatek za zabraný chodník. Práci dle výnosu prováděla firma V. Vondrášek a A. Klečánek. Výnosem z 8. listopadu 1935 bylo vybírání poplatku zastaveno, neboť zabraný uliční prostor byl už 24. září 1935 opět vyklizen.¹⁶⁷ S touto úpravou ovšem souvisí výnos z 10. listopadu 1935, povolující firmě „V. Štruppl, lahůdkářství“ **nový transparent**. Dle textu výnosu šlo o „typ č. 705 firmy Ing. P. Adler“. Připojená fotografie se zákresem polohy plánovaného transparentu dobře ukazuje čerstvě upravený parter s novým výkladem.¹⁶⁸ Instalace transparentu měla zajímavou dohru o dva roky později, kdy byl majitel domu žádán o odstranění nepovoleného „reklamního praporce, zavěšeného na transparentu firmy V. Štruppl“. Jeho odstranění potvrzuje přípis z 11. února 1938.¹⁶⁹

Nový výklad a drobné stavební úpravy obchodních prostor byly záhy provedeny i ve východní polovině parteru. Schváleny byly výnosem z 20. dubna 1936¹⁷⁰ a spočívaly dle plánové dokumentace v provedení prakticky shodného výkladu, jaký byl už roku 1931 proveden v západní polovině parteru a dále v citelném zmenšení zadní místnosti středního obchodu¹⁷¹ pomocí tenké příčky a zpřístupnění oddělené prostory vstupem zvenčí ze dvora, v místě dosavadního okna. Plán kromě konkrétní podoby nových výkladů a dalších detailů parteru zachycuje také jednotlivé uživatele obchodních prostor. Mimo nejvýchodněji sídlící „domácí“ firmu Waldek a Wagner¹⁷² šlo dále o obchod¹⁷³ tehdy poměrně slavné americké firmy Nu-Enamel vyrábějící laky a barvy a nakonec o už dříve v domě fungující rukavičkářský obchod Václava Krupičky¹⁷⁴. Waldek a Wagner přitom zřejmě souběžně užíval i rozsáhlé obchodní prostory v západní polovině parteru. Je také jasné, že nejpozději s touto úpravou přestal fungovat obchod Václava Michnovského.

Také v tomto případě byl výnosem z 13. února 1936 vyměřen poplatek za stavbou zabraný chodník, dle výnosu ze 4. dubna už 24. února opět vyklizený. Kromě toho byl dalším výnosem povolujícím provedení výkladů vyměřen nájem za výkladci zabraný prostor ve výši 1920 Kč ročně, přičemž jeho výše nově nebyla počítána podle plochy zabrané předstoupením do ulice ale, dle pravidel platných od roku 1933, podle „průčelní plochy“ výkladů, jejich soklu a firemních označení.¹⁷⁵ Vedle běžných podmínek výnos také nařizuje, aby při eventuální změně byl výkladec firmy V. Štruppl přizpůsoben ostatním a dále upozorňuje, že žádné další vitriny zabírající veřejný statek už nebudou povoleny.

Výnosem z 27. června 1936 byla povolena **výstavba nákladní zdviže** v severozápadním koutě prvního dvora. Kromě plánu je součástí stavební dokumentace také popis a statický výpočet.¹⁷⁶ Provádět ji měla firma Jaroslav Moučka a to pro firmu Bratří Schönové, kteří užívali obchodní prostory v prvním patře. Zdviž s nosností 400 Kg dle plánové dokumentace sestávala z kovové klece pojíždějící v železné otevřené konstrukci

165 Kopie smlouvy je uložena v osobním fondu manželů Vepřekových, jimž za laskavé poskytnutí tohoto materiálu a také za množství osobně sdělených informací tímto velice děkuji.

166 Jde o stávající prostory A1.19-24.

167 Kopie obou výnosů a plán 0321 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

168 Kopie výnosu na předtištěném formuláři a fotografie 0204 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam ikonografie.

169 Kopie výnosu na předtištěném formuláři uložena tamtéž.

170 Kopie výnosu a plán č. 0322 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

171 Stávající prostor A1.12-13.

172 Prodejna A1.05 s navazujícími sklady 06-11, C1.01-02 atd.

173 Zmenšený obchod zaujímal prostor A1.04 a malou část prostoru A1.12-13.

174 V prostoře A1.03.

175 Kopie obou výnosů uloženy opět v SA, sign. 2/1000aP.

176 Kopie výnosu, plán č. 0323, popis a statický výpočet jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

s protizávažím po straně a s motorem umístěným v horní části konstrukce pod šikmou stříškou. Ač to plán ani dokumentace neuvádí, muselo zřejmě dojít k vybourání parapetu oka v prvním patře a jeho nahrazení dveřmi. Kolaudace proběhla hned 20. července 1936, což sděluje výnos z 21. července. Ten zároveň určuje i podmínky v podobě zřetelného označení dveří výtahu a pravidelných půlročních kontrol.¹⁷⁷

Magistrátní výnos z 25. července 1936 požadoval **bezodkladnou opravu padající omítky**. Zjevným omylem daným jistě předchozím jednáním s firmou Bratři Schönové byl výnos adresován jim a nikoliv majitelce domu. K opravě bylo ale vskutku přistoupeno, neboť výnos z 24. října 1936 ji potvrzuje. Adresován byl právnímu zástupci Wien-Claudimu a jako majitelku uvádí, podle všeho opět omylem, Ambrus Fügnerovou, vlastníci nedaleký dům čp. 998. Práci měl provádět Ing. Antonín Gabriel a přípis z 9. listopadu 1936 uvádí, že se oprava celé fasády dokončuje.¹⁷⁸

Úpravy z let 1938-1945

Výnos ze 4. února 1938 povolil **zřízení dílny pro jemnou mechaniku**, situované v zadní části dvora v přízemí v severním křídle a v navazující části zadního křídla příčného.¹⁷⁹ Ve výnosu uvedené podmínky se týkají především bezpečnosti práce. Budovy samotné se dotýká podmínka na osazení ventilaček ovládaných z podlahy v horních dílech oken a patrně i podmínka instalace odsávání prachu v leštárně. Jednotlivé provozy plán uvádí jako chir[urgickou] dílnu, brusírnou, elektr[ickou] dílnu a ve světlíku umístěnou niklovnu,¹⁸⁰ kterou však bylo nutné do srpna 1938 přestěhovat jinam, neboť nesplňovala předpisy. Ostatní podmínky bylo nutné splnit do měsíce a pak požádat o kolaudaci. Výnos povolující užívání byl datován 29. dubna 1938.¹⁸¹

Poměrně rozsáhlé **změny ve druhém patře** zároveň zpřístupněném **nákladním výtahem a menší úprava třetího patra** proběhly mezi lety 1938-39. Zmíněné úpravy druhého patra byly prováděny pro Mautnerovy textilní závody a byly povoleny výnosem z 2. května 1938¹⁸². Spočívaly dle plánové dokumentace především ve vybourání dělicích příček, v zaslepení některých vstupů, případně v jejich přeložení. Smyslem úpravy bylo vytvoření rozsáhlých skladovacích prostor v průčelní části domu¹⁸³, kde se v návaznosti na nutně zvýšený existující výtah v severozápadním koutě měla nacházet expedice¹⁸⁴. V obou podélných křídlech (B a C) i ve středním příčném křídle (D) se pak nalézaly rozsáhlé kanceláře. Projektantem úpravy byl arch. Václav Girsá. Zajímavostí je zakres celé řady zřejmě kachlových kamen, které byly v rámci úpravy bez výjimky odstraňovány.

Výnosem z 22. července 1938 byla povolena výstavba nákladní zdviže, situované v severovýchodním koutě prvního dvora, k níž se kromě plánu opět dochoval i popis a statický výpočet¹⁸⁵. Výtah v tomto případě dosahoval až do druhého patra, měl mít nosnost 400 Kg a provedením se v zásadě příliš nelišil od už existujícího nákladního výtahu z roku 1936.

Výnosem z 28. července 1938 byly povoleny drobnější změny ve třetím patře.¹⁸⁶ Z plánu plyne, že i zde se nacházely kanceláře, zda je užíval týž nájemce nelze říci. Změny spočívaly v předělení západní velké místnosti¹⁸⁷ v předním traktu průčelního křídla (A) a dále ve vytvoření propojovací chodby¹⁸⁸ v západním podélném křídle (B), a to nikoli zděné, nýbrž rabitzové. Autorem plánu je stavitel Jan Provazník, zjevně provádějící stavitel celé úpravy druhého i třetího patra.

Kolaudace proběhla 28. dubna 1939 se zjištěním, že byla provedena řada odchylek od schválených plánů. Pro druhé patro proto byl vypracován a předložen ke schválení plán nový, pro třetí byly změny zakresleny do plánu existujícího. Ve druhém patře se kromě doplněného výtahu v severovýchodním koutě dvora

177 Kopie výnosu uložena tamtéž.

178 Kopie obou výnosů uloženy tamtéž.

179 Kopie výnosu je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0324 uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

180 Šlo dnešní prostory E1.01-05 a G1.10-12. Chirurgická dílna v dnešních prostorách E1.01-02, brusírna či leštárna zhruba v prostoru E1.03, elektrická dílna v prostorách E1.04-05 a G1.10-12. Niklovna byla v prostoru G1.08.

181 Kopie výnosu je uložena v SA, sign. 2/1000aP.

182 Kopie výnosu je uložena tamtéž, plány 0325 uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

183 V rozsahu stávajících místností A3.12-18B, s ponechanou zdí mezi A3.15 a 16.

184 V rozsahu současných dvou místností A3.20-21.

185 Kopie výnosu, popis, statický výpočet i plán 0326 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

186 Kopie výnosu je uložena tamtéž, plány 0325 uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

187 V rozsahu současných místností A4.16-17.

188 Jde o stávající chodbu B4.01.

jednalo především o zrušení spojovací chodby¹⁸⁹ ve východním bočním křídle (C), kde navíc vznikly pouze dvě kanceláře oproti původně plánovaným třem.¹⁹⁰ Ve třetím patře šlo o několik zazděných nebo naopak proražených vstupů. Užívání upravených prostor bylo povoleno výnosem z 26. července 1939. Samostatně byl schválen provoz výtahu a to výnosem z 22. července 1938. Kolaudace proběhla 19. července 1938.¹⁹¹

Výnosem z 25. ledna 1940 bylo majitelce domu povoleno vybudovat v **půdním prostoru** zadního východního podélného křídla (F) **skladiště aktového materiálu**¹⁹². Výnos ani plán nespecifikuje, jakým způsobem byla stavební úprava provedena. Uvádí pouze, že „*veškerý konstrukce krovu musí býti zcela ohnivzdorně izolovány*“. V takto vytvořeném prostoru měly být následně skladovány „*látky ne snadno hořlavé*“ a vybaven měl být vhodným hasicím přístrojem. Zvětšení užitné plochy domu také znamenalo zvýšení stočného o 385 K ročně. Přípis na výnosu z 15. června 1940 potvrzuje provedení úpravy a totéž sděluje i výnos z 10. července 1940, kterým bylo ke dni kolaudace, tj. k 6. červenci, povoleno prostory užívat.

Výnosem z 29. června 1940 byly firmě J. F. Sukdolák **povoleny neonové nápisy** a i v tomto případě bylo vyměřeno nájemné 86 K ročně za užívání veřejného statku. Konkrétní podoba a umístění neonové reklamy bohužel není zřejmá, neboť se zřejmě nedomochoval příslušný plán.

Výnosem ze 7. února 1942¹⁹³ byla povolena **úprava kanceláří ve druhém patře** v průčelním a ve středním příčném křídle. Jednalo se o výstavbu celkem čtyř příček,¹⁹⁴ zaslepení několika vstupů¹⁹⁵ a otevření jiných,¹⁹⁶ zřízení schodiště z prvního do druhého patra¹⁹⁷ a nahrazení dvou malých okenních otvorů do východního zadního světlíku jedním otvorem větším.¹⁹⁸ Smyslem úpravy bylo mj. vytvořit byt domovníka. Využití ostatních místností se od adaptace proběhlé roku 1938-39 patrně nezměnilo, jednoznačný doklad ale nemáme. Provedení práce potvrzuje přípis z 6. května 1945. Zda bylo na plánu škrtnuté schodiště skutečně provedeno ovšem není jasné.

Výnosem z 15. května 1942¹⁹⁹ bylo schváleno **přemístění roku 1938 zřízené dílny na jemnou mechaniku** z přízemí do téhož místa ve druhém patře. Podmínky jsou podobné jako v roce 1938 a týkají se především bezpečnosti práce. Stavební podstaty domu se i zde týká především požadavek osadit horní části každého druhého okna z podlahy ovládanými ventilačkami. Kromě toho měly být stěny u umyvadel natřeny omyvatelným nátěrem a v leštárně bylo i zde požadováno odsávání prachu. Dochovaný plán i zde detailně ukazuje rozmístění jednotlivých strojů a dalších prvků (stolů, umyvadel atp.). Výroba dle tohoto plánu zabrala celé druhé patro zadní části domu (E-G). Do té doby prakticky nečleněný prostor rozdělený pouze schodištěm byl předělen několika příčkami, ve východní polovině zřejmě lehkými, asi dřevěnými, jimiž byl především oddělen sklad a mistrova kancelář, v západní zděnými. Zde se jednalo především o zděnou místnost niklovy a o navazující příčku, již byl západní prostor předělen na dva menší. Na plánu je kromě toho patrné také vyústění schodiště, zřízeného už v roce 1929. Provedení prací potvrzuje přípis z 26. ledna 1944.

Majitelka domu Markéta Gečmen-Waldeková umírá 11. ledna 1945 ve výletním letovisku Strobl na břehu Wolfgangsee nedaleko Salzburgu ve věku 72 let. Následnému převzetí dědictví jejími dětmi pravděpodobně už nedošlo, neboť mu zabránily překotné události konce války. Po osvobození se každopádně firma Waldek a Wagner dostává, s největší pravděpodobností jako „německý majetek“, pod národní správu a roku 1948 byl vyhláškou ministra vnitřního obchodu 2337/1948 Ú.I. „o znárodnění některých velkoobchodních podniků obchodujících s potřebami zdravotnickými, chirurgickými, dentálními a laboratorními“ z 23. září 1948 podle zákona

189 Část této chodby C3.01 ovšem reálně existuje dodnes.

190 Jedna měla být v rozsahu dnešních prostor C3.01-02, druhá v rozsahu místností C3.03-04.

191 Kopie obou výnosů je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plány 0325 uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

192 Kopie výnosu je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0327 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

193 Kopie výnosu je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0328 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

194 Mezi chodbou A3.02 a schodištěm A3.01, mezi prostorem v rozsahu dnešních prostor B3.01-04 a místností B3.05, mezi současnými místnostmi D3.03-04 a D3.22/23-24.

195 Mezi místnostmi C3.04 a D3.04, D3.06 a D3.04, D3.13 a 14A, D3.15 a 23, D3.22 a B3.05, posledně jmenovaný ale nakonec zřejmě zaslepen nebyl.

196 Mezi stávajícími prostory A3.27 a B3.02, z pavlače D3.02 do místností D3.22, z místností C3.04 do prostoru D3.06.

197 Mezi místnostmi A2.04 a A3.04.

198 Z místností D3.04 do světlíku D3.05.

199 Kopie výnosu je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0329 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

Úpravy po roce 1945

Stavební úpravy po roce 1945, respektive 1948, mají dva specifické, vzájemně komplementární rysy. Na jedné straně se v nich projevuje silná snaha uvažovat při úpravách domu koncepčně a plánovitě a na straně druhé se veškeré připravované a plánované stavební akce protahují na dlouhá nezřídka více než desetiletá období.²⁰¹ To ovšem znamená, že **není možné tyto úpravy pojmut čistě chronologicky**. V následujícím textu proto bude při snaze o srozumitelnost a přehlednost často docházet k velkým, často i desetiletým časovým skokům do následujících období a zpět.

Úpravy pro firmu Bohemia, 1947-48

Stavební dokumentace z poválečného období zdá se není zcela kompletní. Její nejstarší dochovanou součástí je plán na stavební úpravy v podobě proražení oken v jedné z kanceláří²⁰² a vybudování skladu na dosavadní terase²⁰³, v kancelářských prostorách firmy Bohemia²⁰⁴ užívající pro sídlo své firmy západní byt ve čtvrtém patře. Okenní otvory byly navrhovány v západní štítové zdi a jejich výplň měly tvořit luxfery. Sklad, mimochodem na plán dokreslený podle všeho dodatečně, měl být přístupný dosavadním vstupem na terasu prostřednictvím malé předsínky. Předsínka i sklad měly být bohatě osvětleny okenními otvory, střecha měla být téměř plochá. Plán nebyl schválen, přesto byl zjevně v případě oken realizován, neboť ty jsou v mladších plánech zakresleny a to dokonce včetně třetího okna v sousední místnosti, které je na plánu vyznačeno pouze dvěma linkami, snad dodatečnými.

Zajímavou souvislostí je rozhodnutí z 31. srpna 1950²⁰⁵, kterým ONV Praha 5 provedení těchto oken, tehdy už pro firmu Sanitas n.p., zamítá. Přípis z 2. února 1951 pak referuje o místním šetření, při němž bylo zjištěno, že jde „o zřízení normálních oken místo otvorů zazděných skloželezobetonem“. Zda skutečně šlo o tuto změnu, nebo o snahu už provedená okna dodatečně „zlegalizovat“ ovšem není zcela jasné.

Další úpravu dokumentuje plán nástavby rozměrné kanceláře v místě navazujícího bočního křídla (B). Zachováno mělo být stávající zábradlí terasy a ve hmotě i okapní část střechy a celá východní, bohatě prosklená stěna měla být vztyčena 2,6 m za rovinou fasády tak, aby nebyla při pohledu ze dvora patrná. Z toho důvodu měla být použita lehká dřevěná vazníková konstrukce. Nástavba měla být zastřešena pultem o malém sklonu. Kromě 23. září 1947 schválených plánů se dochoval také statický posudek.²⁰⁶ Rozhodnutí povolující stavbu ovšem chybí.

200 Text vyhlášky je dostupný on-line: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=19536&Section=1&IdPara=1&ParaC=2> Vyhledáno 23. 8. 2018.

201 Podstatnou součástí této proměny tvoří okolnosti, jež v této práci nelze sledovat. I citované archiválie dobře ilustrují nově nastalé problémy se špínou, zanedbaností, nerespektováním bezpečnostních či požárních předpisů atp. Jestliže v době soukromého vlastnictví domu bylo možné řešit například problémy s určitou poddimenzovaností kotelny zvýšeným důrazem na údržbu a operativním řešením nastalých technických problémů, plánované komunistické hospodářství už fakticky podobný osobní přístup využít nemohlo a nezbyvalo mu, než přistoupit k nákladné kompletní rekonstrukci. Komunistické uchopení moci totiž znamenalo nejen postih a mnohdy i kriminalizaci dosavadních vlastníků, ale také osob tzv. politicky nespolehlivých. Na odpovědná místa se tudíž dostávali lidé vybíraní téměř vždy podle politického klíče, často nedostatečně vzdělaní a zkušení, přičemž zde často navíc sehrávaly roli klasické korupční a klientelistické vazby. Komunistický převrat proto logicky znamenal nejen zhoršení pracovní morálky a pokles výkonnosti ale mnohdy i vyslovené obohacování se či přímo rozkrádání státního majetku. To lze ostatně sledovat i na tom, jak jsou jednotlivé v domě do té doby zcela bezproblémově fungující provozovny najednou rušeny a stěhovány do větších centralizovaných provozů. Daný proces měl jistě i ekonomické důvody, špatná kontrolovatelnost mnoha odloučených pracovišť ovšem byla také velmi podstatným faktorem.

202 V místnosti A5.27.

203 V místech stávajících prostor V5.01a, 02 a 03. Plán 0401 je uložen v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

204 Šlo o mezinárodní dopravní akciovou společnost a zároveň dceřinou společnost roku 1923 zkrachovalé banky Bohemia. Roku 1948 na ní byla uvalena nucená správa a 27. prosince 1948 byla znárodněna vyhláškou 102/1949 Ú.I., a to podle zákona 119/1948 Sb. Text vyhlášky mimochodem uvádí také mezinárodní dopravní společnost „Transporta“, sídlící v téže domě v Hybernské ulici č. 8.

205 Kopie rozhodnutí s přípisem je uložena v SA, sign. 2/1000aP.

206 Statický posudek a plány 0402 jsou uloženy v SA, signatury: 2/1000aP a 2/1000bP. Viz seznam plánů.

Jak plyne z rozhodnutí ONV Praha 3 z 16. září 1948, v průběhu výstavby došlo ke značným nepovoleným změnám a rozšířením původně schváleného plánu. Z toho důvodu byl vypracován nový plán²⁰⁷ a změny byly s řadou podmínek dodatečně schváleny. Velká kancelářská místnost byla předdělena příčkami na celkem čtyři menší. Přitom se z plánu zdá, že byly vzájemně propojeny nejen dveřmi ale také okny. K vytápění prostřednictvím ústředního topení byl využit nízkotlaký kotlík, patrně na uhlí. Adaptována byla i sousední starší prostora prádelny²⁰⁸ a v navazující části půdního prostoru byly vytvořeny dvě podkrovní místnosti archivu²⁰⁹. Tyto místnosti byly dle rozhodnutí vytvořeny pomocí heraklitových desek vložení lehkých příček a podbitím stávajícího krovu, a to nejen bez povolení, ale navíc v rozporu s tehdejšími stavebními i požárními předpisy. Jejich užívání proto bylo povoleno pouze do konce roku 1950 a navíc bylo na provádějící stavitelskou firmu i na zástupce firmy Bohemia, která mimochodem už tehdy také byla v národní správě, zavedeno trestní řízení.

Jak plyne z rozhodnutí z 13. srpna 1949, kolaudace prostor proběhla 9. srpna 1949. Tehdy už je ovšem neužívala společnost Bohemia ale np. Sanitas. Odstranění místností archivu už nebylo požadováno, snad vzhledem k nějakým neuvedeným stavebním změnám, nebo prostě jisté benevolenci. Podmínkou bylo pouze dodatečné dodržení podmínek předchozího rozhodnutí, které se týkaly proražení nouzového vstupu s oplechovanými dveřmi z archivu na schodiště a oplechované dveře v místnosti v níž byl umístěn nízkotlaký kotlík. Výslovně nedovoleno bylo pouze užívání přes půdní prostor přístupné „místnosti pro rozmnožování“²¹⁰, ta nevyhovovala umístěním ani „neohnivzdornou“ konstrukcí, a bylo požadováno její odstranění a uvedení půdního prostoru do původního stavu. Půdní prostor také nesměl být využíván pro ukládání jakéhokoli materiálu a požadováno bylo umístění hasících přístrojů.

Úpravy a opravy z let 1948-56

O poznání méně komplikovaný průběh mělo **přepříčkování místností v prvním a druhém patře**, užívaných n.p. Československé textilní závody, a to pomocí desek Hobra. Povoleno bylo rozhodnutím z 12. září 1948²¹¹ a dle plánu spočívalo ve vložení celkem 12 příček do dvou velkých místností v předním traktu průčelní budovy²¹². V prvním i druhém patře tak byla vytvořena téměř identická dispozice obsahující sedm místností, doplněných navíc třemi spojovacími chodbičkami. Provedení akce potvrzuje přípis z 21. května 1949 a dále rozhodnutí ONV P5 z 15. června 1949, kterým byly provedené práce vzaty na vědomí.²¹³ Rozhodnutí mimochodem stále mluví o skladovacích prostorách, přestože nově vytvořená dispozice by spíše odpovídala kancelářím.

rozhodnutím z 23. října 1950²¹⁴ byly n.p. Sanitas povoleny **úpravy sklepních prostor**, spočívající v prohloubení a podezdění stěn sklepní místnosti ležící pod průjezdem v sousedství kotelny²¹⁵ ve středním příčném křídle, a to o 1,5 m. Prostora měla fungovat jako uhelna, měla být přímo z průjezdu nově vybavena násypným otvorem v klenbě a dveře z uhelny do kotelny měly být ohnivzdorné. Po skončení práce mělo být požádáno o kolaudaci. Doklady o ní se ale nedochovaly. Smyslem úpravy bylo navýšit kapacitu místnosti sloužící, a to velmi pravděpodobně od počátku, jako uhelna.

Snaha o zkapacitnění kotelny se následně projevila i **vybudováním nového komína**. Zřejmě právě s jeho projektováním souvisí ve fondu stavebního archivu dochované půdorysy přízemí a patra z března roku 1951²¹⁶. Práce byla povolena rozhodnutím ONV Praha 3 z 15. října 1952 a součástí dokumentace byl kromě plánu i statický posudek.²¹⁷ I v tomto případě chybí doklad o kolaudaci, resp. o provedení. Smyslem práce bylo nahradit dosavadní komín s příliš úzkým profilem komínem kapacitnějším. Plán mj. dobře ukazuje pů-

207 Kopie rozhodnutí je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0403 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

208 Dnešní prostory D5.10 a 11.

209 Stávající místnosti D5.08 a 09.

210 Patrně D5.02.

211 Kopie rozhodnutí je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0404 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

212 V rozsahu stávajících místností A2.14-19 a A3.12-18B.

213 Kopie rozhodnutí uložena v SA, sign. 2/1000aP.

214 Kopie rozhodnutí je uložena tamtéž, plán 0405 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

215 Jde o místnost D01.10, kotelná byla v místnost D01.09.

216 Plány 0406 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

217 Kopie rozhodnutí a statický posudek jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Plán 0407 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

vodní zaslepený komínový sopouch. Poloha nového komína byla změněna, patrně v průběhu schvalování²¹⁸. Nové umístění komína sice neblokuje v hlavní komunikační trasu v suterénu, ovšem jeho situování v prostoru pater rozhodně také není ideální.

Rozhodnutím z 13. dubna 1951²¹⁹ byla pro n.p. Sanitas povolena stavební úprava **místností druhého patra** průčelního traktu. Úprava se týkala jednak místností v předním traktu, ve kterém byly roku 1948 postaveny lehké příčky z Hobry. Ty byly podle všeho z části zachovány, v jednom případě dokonce doplněny o jednu další příčku²²⁰ se související úpravou vstupů, místnosti označené jako kancelář ředitele a jeho sekretáře²²¹ měly být, i s přilehnou předsíní, vymezeny nově vybudovanými příčkami, a to z „dvojitě rabitzky“ o mocnosti 15 cm. Další úpravy se týkaly dvou místností v zadním traktu. Kancelář ležící západně od schodiště byla předělena jednoduchou rabitzovou příčkou²²², shodná místnost ležící východně od schodiště²²³ byla oddělena od sousedních prostor zazděním dvou vstupů²²⁴ a zaslepen byl i jeden ze dvou okenních otvorů. Zazdívky těchto tří otvorů měly být dle plánu tvořené dvěma cca 15 cm mocnými, v líci zdi provedenými příčkami s dutinou uvnitř. Místnost byla používána jako telefonní centrála. Posledními třemi změnami bylo zazdění jednoho vstupu z východní haly²²⁵ a předělení jedné kanceláře²²⁶ v navazujícím bočním východním křídle (C) příčkou, dle plánu opět 15 cm mocnou dvojitou rabitzkou a předělení velké kanceláře²²⁷ v navazujícím západním bočním křídle (B) dvěma jednoduchými, 5 cm mocnými rabitzovými příčkami na celkem tři dosti úzké kanceláře. Smyslem úprav byla patrně adaptace prostor na nový kancelářský účel, neboť předtím byly využívány ke skladovacím účelům. Dle přípisu na plánu byla úprava provedena „v rámci údržby“.

Zajímavým svědectvím o způsobu využívání některých částí domu v té době jsou rozhodnutí ONV Praha 3 týkající se **ochrany před vznikem požáru**. Prvním z nich, ze 14. ledna 1952, byla n.p. Instalační závody vyměřena pokuta 1000 Kčs, neboť byly už 23. října 1950 a znovu 13. února 1951 vyzvány aby odstranily hořlavý materiál ze druhého dvora ale dosud tak neučinily.²²⁸

Rozhodnutí ze 17. ledna 1952 bylo adresováno n.p. Sanitas a obsahuje vedle výčtu v budově zjištěných závad také informaci o využití prostor. Sklady n.p. Sanitas byly umístěny v přízemí a suterénu pravého dvorního křídla (B) a byly využity ke skladování chirurgických přístrojů a nástrojů a lékařského zařízení. Další sklady byly v místnostech po n.p. Kovomat v přízemí a suterénu levého dvorního křídla (C), o jejichž dalším využití tehdy ještě nebylo rozhodnuto.²²⁹

Téhož dne bylo datováno i rozhodnutí určené závodu 05/538 n.p. Přesná mechanika. Jeho dílny byly umístěny ve druhém patře „pravého dvorního křídla a dvorní budovy“ (patrně křídla E a G) a sestávaly ze strojní dílny, niklovny a brusírny. Dílny byly přístupny jednak z ohnivzdorného schodiště z dvorní budovy, jednak po dřevěných schodech přes kanceláře od schodiště v hlavní budově. Těmž adresátovi bylo určeno i rozhodnutí z 25. ledna 1952, nařizující aby ihned vyklidil kyseliny a hořlavé materiály skladované v předsíních před půdními prostory a v půdních prostorech.²³⁰

Rozhodnutí z 25. ledna 1952 bylo opět adresováno n.p. Instalační závody a i v tomto případě vypočítávalo seznam závad. Text rozhodnutí sděluje, že dílny byly umístěny v suterénu pravého dvorního křídla (E) ve druhém dvoře. V levém dvorním křídle (F) byly bývalé sklady upraveny na kanceláře. Další kancelářské místnosti byly v prvním a druhém patře. V části půdního prostoru byl umístěn archiv. Bylo zjištěno že dílna, ve které byly kromě strojního zařízení též acetylenové vyvíječe, nebyla schválena podle III. hlavy

218 Plánován byl v chodbě D01.02 a procházel by mj. průjezdem. Proveden byl v místnosti D01.04 a přirozeně zasahuje prostory ve vyšších podlažích, D1.02, D2.03, D3.03, D4.03 a D5.02.

219 Kopie rozhodnutí je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0408 je uložen v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

220 Stalo se tak ve východní části traktu, v rozsahu dnešních místností A3.12-15.

221 Příčky zhruba odpovídaly stávajícím, mezi místnostmi A3.16-18A. Stávající místnost A3.17 obsahovala při jižní straně chodbu s předsíňkou ředitelské kanceláře.

222 Zřejmě dosud existující příčka mezi místnostmi A3.20-21.

223 V rozsahu stávajících prostor A3.03B a 04.

224 Do místnosti A3.05 a C3.02a.

225 Z haly A3.03A do místnosti v rozsahu dnešních prostor A3.10-11B.

226 Jde o dnešní místnosti C3.02a a 02b.

227 V rozsahu současných prostor B3.01-04.

228 Kopie rozhodnutí je uložena v SA, sign. 2/1000aP.

229 Kopie rozhodnutí uložena tamtéž.

230 Kopie rozhodnutí uložena tamtéž.

živnostenského řádu a proto bylo nařízeno o schválení do třiceti dnů požádat s tím, že součástí měl být plán dílny se zákresem veškerého strojního zařízení. Kromě toho bylo nařízeno nahradit nevyhovující přístřešek na tři acetylenové vyvíječe, otevřenými okny spojený s dílnou ve které se nacházela otevřená kovářská výheň, ohnivzdornou místností, která nesměla být spojena žádnými otvory se sousedními pracovny a měla mít lehkou nepromokavou střechu. Před stavbou této vyvíjecí stanice bylo ovšem nutné o povolení k jejímu zřízení. Kromě toho bylo nařízeno v době co nejkratší přestat užívat kanceláře v suterénu, neboť mají nedostatek světla a jsou zdravotně závadné a dále opravit závady na elektrické a plynové instalaci, doplnit hasicí přístroje atp.²³¹

Jak plyne z rozhodnutí z 13. března 1952, Instalační závody o schválení provozovny požádaly ale žádost byla zamítnuta, a to vzhledem k nedostatečnému osvětlení denním světlem, závadám v elektroinstalaci a značné zanedbanosti. Elektroinstalaci prý nebylo možné opravit bez značných finančních nákladů, velmi poškozená byla podlaha a místnosti nebyly řádně udržovány a bíleny. Proto bylo nařízeno do 30. června provozovnu vyklidit. K tomu ovšem nedošlo hned. Přípis z 14. října 1952 sděluje, že provozovna nebyla vyklizena a bylo podáno odvolání. Až přípis z 23. března 1953 informuje o vyklizení provozovny.²³²

Schválení provozovny se ovšem patrně týkalo také podniku Přesná mechanika, neboť se ve fondu stavebního archivu dochoval 22. dubna 1952 schválený plán se zakresleným strojním vybavením.²³³ Plán ukazuje, že od přemístění dílny v roce 1942 došlo k určitým změnám ve využití místností. Dílna už neutilizovala prostory ve východní polovině zadní budovy²³⁴, ale navíc používala dřevěným schodištěm přístupnou kancelář v prvním patře²³⁵ a také jednu místnost²³⁶ ve druhém patře východního předního podélného křídla. Ta byla přístupna ze schodiště středního příčného křídla po pavlači. Razítko na plánu pak odhaluje, že zmíněné „středisko 538“ nebylo výrobním závodem, ale jednalo se o opravnu lékařských přístrojů a nástrojů.

Rozhodnutím ze 13. září 1952 bylo povoleno **zřízení optické prodejny**²³⁷ provozované „optickým sektorem“ n.p. Sanitas. Rozsah stavebních úprav patrně nebyl veliký. Konkrétní provedené práce ovšem ze značně nesdílitého rozhodnutí ani dochovaného plánu odhadnout nelze.²³⁸

O čtyři roky později byla zmíněná prodejna opatřena **neonovou reklamou**. K této akci se dochoval schvalovací rozhodnutí ze 3. listopadu 1956 a příslušný plán,²³⁹ který kromě vlastní reklamy v podobě adekvátně zvětšeného loga Oční optiky (výška 70 cm) se stylizovanými brýlemi tvořícími zároveň dvojici začátečních „O“ ukazuje také podobu příslušné části parteru. Do jaké míry jde o stylizaci a do jaké míry odpovídá reálnému či eventuálně navrhovanému stavu ovšem není jasné. Zobrazená podoba každopádně neodpovídá starším ani mladším plánům parteru.

Stavební úpravy a opravy z let 1958-67

Ve fondu stavebního archivu dochovaná **Technická zpráva** z června 1957 **ohledně rekonstrukce zařízení ústředního vytápění** n.p. Sanitas²⁴⁰ vypracovaná projektovým oddělením Pražského stavebního podniku dokládá, že situace kotelen a vytápění objektu nebyla v této době rozhodně ideální.

Ze zprávy plyne, že v domě byly dvě kotelny. V suterénu uličního traktu byla teplovodní kotelna vybavená dvěma kotli Střebel Streco II, každý o 10 člancích s výhřevnou plochou 16 m² a jmenovitým výkonem 2x128 000 kcal/h. Skutečný výkon byl vzhledem ke stáří kotlů a špatné kvalitě tehdejšího paliva odhadnut maximálně na 180 000 kcal/h. Celkový výkon topných těles byl ovšem stanoven na 211 280 kcal/h.

Podobná byla i situace s kotelnou v suterénu středního traktu, vybavenou jedním nízkotlakým kotlem Střebel EKA II o výhřevné ploše 25,5 m² a jedním nízkotlakým kotlem Herza o výhřevné ploše 44 m², které poskytovaly jmenovitý výkon 204 000 a 352 000 kcal/h. Celkově tedy 556 000 kcal/h. i zde ovšem díky ne-

231 Kopie rozhodnutí uložena tamtéž.

232 Kopie rozhodnutí uložena tamtéž.

233 Plán 0409 uložen v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

234 Využívala místnosti G3.8-12 a E3.02-03.

235 V místě prostor D2.01-02.

236 Podle všeho jde o místnost C3.04.

237 Nacházela se v prostorách A1.04 a 12/13.

238 Kopie rozhodnutí i plán 0410 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

239 Kopie rozhodnutí i plán 0411 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

240 Technická zpráva uložena v SA, sign. 2/1000aP.

kvalitnímu palivu reálně pouze 390 000 kcal/h. Výkon topných těles byl stanoven na 469 850 kcal/h. I v tomto případě byl tedy výkon kotelný nedostatečný. Kromě toho bylo čtvrté patro vyhříváno dvěma teplovodními kotly Strebel Camino, každý o výkonu cca 30 000 kcal/h. V tomto případě byl výkon topných těles stanoven na 49 400 kcal/h, takže se jednalo o dostatečný výkon.

Uváděné plochy výhřevných těles byly ovšem vyhodnoceny jako nedostatečné, neboť v některých místnostech byla topná tělesa poddimenzována a v některých dokonce chyběla zcela. Dodatečné rozšíření topných těles v těchto místnostech bylo odhadnuto na 137 200 kcal/h., až do navýšení kapacity kotlen bylo ovšem bezpředmětné. Stávající kotelný byly označeny za zastaralé a nevyhovující po strojařské ani stavební stránce. Náprava by znamenala „značné stavební úpravy jako zvětšení prostoru kotlen i uhelen, rekonstrukce kouřových sopouchů a komínových těles a pod.“ Kromě toho ovšem bylo za poddimenzované označeno i rozvodné potrubí. Náklad na celkovou rekonstrukci by v tom případě dosáhl cca 800 000 Kčs. Za ideální řešení ovšem technická zpráva označila zřízení jedné centrální kotelný v suterénu středního traktu. Náklady byly v tomto případě odhadnuty na cca 900 000 Kčs.

Z 18. března 1957 pochází dopis zaslaný, zřejmě v souvislosti s **nepovolenými stavebními úpravami**, technickému referátu ONV Praha 3. zástupcem n.p. Zdravotnické opravny.²⁴¹ Text sděluje, že „úpravy přiček jsme neprováděli my, ale dřívější držitel těchto kanceláří, firma Sanitas n.p.“. Součástí zásilky byly i plány „stávajícího stavu místností v zadní dvorní budově ve II. dvoře a to ve II. Patře“. Plán kupodivu odhaluje, že v těchto prostorách druhého patra tří zadních křídel (E-G) zřejmě nyní nesídlila zdravotnická oprava, ale spíše jakási konstrukční kancelář. Tomu patrně odpovídá razítko s textem „Zdravotnické opravy, národní podnik, hlavní mechanik“.

Rozhodnutím ONV Praha 3 z 19. února 1958²⁴² byla technickému oddělení n.p. Pramen povolena relativně drobná úprava v podobě **skluzu na zboží** „do suterénního skladiště pod výkladní skříní“. Dle podmínek měl být poklop i dvířka šachty jednokřídlové, zevnitř uzamykatelné, zřízené v místě dosavadního okénka vlevo od vchodu do prodejny. Tvar i rámování dvířek a poklopu měly být „ve shodě s ostatní fasádou“. Dochovaný a pro tuto akci schválený plán kupodivu vůbec neodpovídá domu v Hybernské ulici, nýbrž byl vypracován pro nedaleký dům čp. 1680 v Havlíčkově ulici 13. Použit pro skluz plánovaný v čp. 1000 byl patrně proto, že šlo v zásadě o shodnou konstrukci i situaci. Půdorysy a řez ale přirozeně vůbec neodpovídají. Dvířka plán zobrazuje jako kovovou nýtovanou dvojokřídlou konstrukci z plechu, úhelníků a pásoviny.

Rozhodnutím z 29. ledna 1958 bylo Ústřednímu skladu ministerstva zdravotnictví povoleno **zřízení místností pro archiv v suterénu** podélného zadního západního křídla (E). Kromě plánu je dochován také rozpočet znějící na 5 353,17 Kčs.²⁴³ V něm je zmíněna jedna příčka z dutých cihel s jednou zárubní, nůžková mříž a osazení mříží, oprava ocelových dveří, dřevěné podlahy atp. Archiv měl dle přiloženého plánu vzniknout předělením prostoru dosavadního skladu²⁴⁴ a měl být přístupný nově probouraným vstupem z „dílny údržbářů“. Zmíněné „sklápěcí nůžkové mříže 130x130“ měly být osazeny v oknech do dvora. Příčka vydělující dílnu údržbářů z původního skladu vznikla někdy po roce 1952²⁴⁵ a to patrně bez povolení, neboť se k její výstavbě nedochovala stavební dokumentace.

Rozhodnutím z 9. února 1959 bylo Ústřednímu skladu ministerstva zdravotnictví povoleno **upravit vstup a zřídit vrátnici**. Celá nikterak rozsáhlá akce byla až nečekaně dlouho připravována. Plán na zřízení vrátnice je datován v dubnu 1956, dochovaný rozpočet v květnu 1956, plán na úpravu vchodu pochází ze září 1957 a průvodní zpráva s aproximativním rozpočtem je datována v říjnu 1957. Související plán na zřízení nových dvojokřídlých vstupních dveří je datován v listopadu 1960 a s upraveným rozpočtem byl schválen rozhodnutím z 18. července 1961.²⁴⁶

241 Dopis je uložen v SA, sign. 2/1000aP, plán 0412 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

242 Kopie rozhodnutí uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0413 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

243 Kopie rozhodnutí a rozpočet jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP, plán 0414 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

244 V dnešní místnosti E01.02.

245 Plán 0406 ji ještě nezaznamenává.

246 Kopie obou rozhodnutí a průvodní zpráva s aproximativním rozpočtem vstupních dveří jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP, trojice dopisů týkající se změny projektu jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS, rozpočet vrátnice a plány 0415 0416 a 0417 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

Vstupní prostor s dle plánu dřevěnou, palubkami obloženou budkou vrátnice vloženou do jihozápadního kouta byl situován v místě rukavičkářského krámu po východní straně průjezdu²⁴⁷. Úprava původně obchodního prostoru musela nutně obsahovat také probourání vstupu do místnosti portýra vedle hlavního schodiště a otevření dvou okenních otvorů do průjezdu. Všechny tyto tři otvory plán z roku 1952²⁴⁸ ještě nezaznamenává, plán vrátnice z roku 1956 je ovšem zakresluje jako už existující. Rozpočet na vybudování vrátnice pracoval s částkou 6 087, 96 Kčs a obsahuje i obnovu výmalby vstupní místnosti. K vytápění měla být ve vrátnici umístěna kamna, patrně na uhlí.

Úprava vstupu znamenala nahrazení jednokřídlých dveří, pocházejících zřejmě z roku 1935, dvojkřídlými prosklenými kyvnými dveřmi. Dosti minimalistická úprava neměla dle dochovaného plánu výraz parteru příliš proměnit. Rozšíření dveří si ovšem přirozeně vyžádalo vybourání parapetu v místě původní úzké vitríny. Rozpočet z roku 1957 znějící na 6 200 Kčs počítal s dvoukřídlými prosklenými dveřmi z ocelových profilů, vizuálně zcela odpovídající ostatním dveřím parteru a to včetně shodných madel. Dveřní křídla měla mít z praktických důvodů rozdílnou šířku, levé 55 a pravé 100 cm.

Nakonec byla osazena dvojkřídlá výplň z borového dřeva, vizuálně poněkud odlišná, s odlišně řešenými madly. Důvodem této změny mohly být výrobní potíže,²⁴⁹ provedená výplň byla ale zároveň i citelně levnější, neboť náklad na ně vyčísluje rozhodnutí z roku 1961 na 3450 Kčs. V průběhu schvalování pozměněných vstupních dveří byl zástupcem vlastníka předložen i požadavek na doplnění vhozu na uhlí. Bylo zjištěno, že by bylo nejvhodnější rozšířit větrací průduch nacházející se v parapetní části pravé vitríny Oční optiky. Nakonec ovšem od tohoto požadavku bylo upuštěno. Ponechána měla být možnost větrání suterénu. Plánovaná změna firemního nápisu měla být odboru výstavby ONV Praha 1 předložena ke schválení.

Rozhodnutím z 24. října 1960²⁵⁰ byl povolen **neonový nápis nad prodejnou lahůdek** a to nově nikoli Obvodním národním výborem Praha 3, ale Praha 1²⁵¹. Na přiloženém plánu je vlastní reklamní nápis, umístěný na vodorovném betonovém poutci nad vstupem a sousední vitrínou, vyobrazen dosti schématicky. Určitou představu ale dává popis: „*Nápis na patky na betonový práh. Pozor! Patky po stranách[h] písmen, vpravo a vlevo, kroužek nad ‚Ů‘ spojit s písmenem. Záření: středně bílé, lak: před[ní] stř[ední] metalisa a boky tm[avě] červené*“. Celková šířka nápisu činila „cca 380 cm“ a měl být napojen „na stáv[ající] neon[ová] trafa v portálu /přístu[p] proud[ul]/ 1 ks 300 W“.

V dubnu 1961 byl vypracován plán na **garáž pro autobus ZV ROH Praga RND**, situovanou ve druhém dvoře. Průvodní zpráva je datována 18. května 1961 a podrobně vysvětluje způsob zhotovení. Obvodová zeď měla být z tvárnic, vrata patrně plechová, střecha z vlnitých osinkocementových desek. Garáž měla být kompletně nespalná a provedena brigádnicky. S předstihem se k výstavbě garáže 20. září 1960 vyjádřil okresní hygienik a 28. září 1960 zástupce obvodní inspekce požární ochrany, v obou případech souhlasně, ovšem s řadou později do plánu z větší části zapracovaných podmínek. Na 8. června 1961 bylo k věci svoláno komisionální řízení na místě. Zde bylo zjištěno, že projekt neodpovídá situaci a oproti záměru zazdít ve zvýšeném přízemí spodních cca 20 cm oken (dle vyjádření PO ovšem nesměla být tato okna zakryta vůbec a garáž měla být mírně zahlobena) bude nutné zazdít tato okna zhruba do výšky 90-130 cm. Proti tomu ale důrazně protestovali zástupci zaměstnanců krajského skladu léčiv, jenž prostory využíval ke skladové manipulačním a administrativním účelům a nesouhlasil s ním ani obvodní hygienik. Zastavování oken garážemi bylo navíc v rozporu s normami platného územního plánu. Zapustit garáž pod terén ovšem zástupci ZV ROH odmítli. Odbor výstavby ONV Praha 1 tedy nakonec 2. září 1961 výstavbu garáže odmítl.²⁵²

Rozhodnutím z 9. ledna 1962 byla povolena **rekonstrukce nákladního výtahu** s nosností 350 kg bez průvodčího. K akci se kromě schvalovacího rozhodnutí dochoval plán, rozpočet, statický výpočet a technický popis.²⁵³ Celkový náklad činil 45 840 Kčs. Výtah byl umístěn ve dvoře či ve světlíku, přesné umístění ale není zřejmé. Nelze vyloučit, že se nacházel v severovýchodním či severozápadním koutě prvního dvora, tedy v

247 V místnosti A1.03

248 Plán 0410, Viz seznam plánů.

249 Řešení běžné ve třicátých letech už v šedesátých letech představovalo dosti atypickou konstrukci s níž tehdejší zámečníci nemuseli mít dostatečnou zkušenost.

250 Kopie rozhodnutí i plán 0418 uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Viz seznam plánů.

251 Roku 1960 došlo v rámci změny územně-správního členění Československé republiky i k reformě roku 1949 ustavených pražských městských částí.

252 Plán 0419 je uložen v SA, sign. 2/1000bP, průvodní zpráva v SA, sign. 2/1000bP, zamítavá vyjádření v SA, sign. 2/1000aS. Viz seznam plánů.

253 Zmíněná dokumentace je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0420 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

místě kde byl obdobný výtah umístěn už v době první republiky. Prohlídka plánů z doby po roce 1948²⁵⁴ ovšem existenci výtahu v tomto místě nepotvrdila. Motor byl umístěn v horní části oplechované ocelové konstrukce. Zdvih výtahu byl 5,38 m a umožňoval dopravovat zboží do prvního patra. Doklad o kolaudaci se nepodařilo dohledat.

Doklad o kolaudaci máme v případě **dalšího nákladního výtahu**, kolaudovaného 12. března 1966.²⁵⁵ Jednalo se ovšem o dodatečnou kolaudaci a tudíž zde pro změnu chybí jiné podklady. Jednalo se o výtah s nosností 100 kg. Dochovaný plán náleží k výtahu projektovanému pro jiný objekt, téměř jistě ale shodné konstrukce. Přesné umístění výtahu i v tomto případě nelze určit. Vzhledem k malé nosnosti a tedy patrně i menším rozměrům mohl být umístěn v jedné ze čtyř šachet původních výtahů na uhlí.

Z 19. prosince 1962 pochází rozhodnutí povolující vybudovat **nouzový východ z kotelny**.²⁵⁶ Dvojmo dochovaný plán ukazuje, že dveřní otvor byl vytvořen v místě původního okenního otvoru vybouráním jeho parapetní části, na vnitřní straně z kovové lávky k východu vedlo kovové schodiště a na vnější pokračovalo směrem k západu schodiště betonové, vymezené oproti výše se nacházejícímu terénu dvora betonovými tarasními zídilkami²⁵⁷.

Rozhodnutím z 21. září 1964 byla povolena **generální oprava nákladního výtahu** o nosnosti 500 kg umístěného ve zděné šachtě.²⁵⁸ I v tomto případě nelze polohu výtahu určit, dochovaný plán pouze ukazuje, že nově vyzdřená šachta byla patrně umístěna ve světlíku krytém skleněnou střešou. Stohovací výtah se zdvihem 3,8 m měl motor umístěný ve spodní části v sousedství výtahové šachty.

Poslední z rekonstruovaných výtahů byl **výtah osobní**, umístěný v zrcadle hlavního schodiště²⁵⁹. **Generální oprava** byla povolena rozhodnutím z 18. ledna 1965. Náklad akce byl 40 000 Kčs a práci prováděl n.p. Výtahy. Součástí dokumentace byl popis a statický výpočet. Kolaudaci kromě vlastního rozhodnutí z 12. března 1966 připomíná i Opis protokolu o přejímce výtahu z 27. prosince 1965 a Záznam o provedené kontrole z 1. března 1966.²⁶⁰

Rekonstrukce prodejen, 1967-71

Relativně dlouho připravovanou stavební akcí byla **rekonstrukce prodejny Oční optiky**, situované ve východní polovině parteru. Část plánů je datovaná už v lednu a únoru, většina v březnu 1967 a shodně datovány jsou i jednotlivé technické zprávy. Z listopadu 1967 pochází oznámení odboru výstavby ONV Praha 1 o nutnosti projektu zdravotní techniky (sprchový box a umyvadlo), patrně proto, že v průběhu realizace zde došlo ke změně. Rozhodnutí o přípustnosti stavby bylo vydáno 16. ledna 1968. Jednou z podmínek bylo do 20. února 1968 předložit projekt etážového topení. Stavba měla být realizovaná do dvou let a náklad činil 258 885 Kčs.

Projekt etážového topení byl skutečně v požadovaném termínu předložen. 16. září 1969 bylo vydáno rozhodnutí o přípustnosti stavby na nové výkladce, realizované v celé východní polovině průčelí. K této úpravě se dochoval plán. Z přelomu března a dubna 1971 pochází zpráva o revizi elektrických zařízení a někdy po té zřejmě proběhla kolaudace. Kolaudační rozhodnutí ovšem chybí. Je ale zmiňováno v průvodní zprávě k plánu zachycujícího „stav po adaptaci“ z 2. června 1971.²⁶¹

254 Posledním plánem na němž je výtah patrný je plán 0404 z roku 1948. Nezakreslení výtahů například na plánu 0406 mohlo být ovšem záměrné, právě s ohledem na jejich tehdejší technický stav atp.

255 Kopie kolaudačního rozhodnutí i plán 0421 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

256 Kopie rozhodnutí a plány 0422 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

257 Schodiště je nadvoře dochováno dodnes. Kotelna se nacházela v místnosti D01.09.

258 Kopie rozhodnutí a technická zpráva jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP, plány 0423 v SA, sign. 2/1000bP. Druhá kopie rozhodnutí se nachází v SA, sign. 2/1000aS. Viz seznam plánů.

259 V prostře A1-5.01.

260 Kopie obou rozhodnutí, technický popis, statický výpočet, plány 0435 a další písemné doklady jsou uloženy v SA, sign. 2/1000bP, některé písemné materiály též v SA, sign. 2/1000aS. Viz seznam plánů.

261 Technické zprávy, statický výpočet, kopie rozhodnutí o přípustnosti stavby nového výkladu a další dokumentace, stejně jako plán 0426 a 0407 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP, druhá kopie rozhodnutí o přípustnosti stavby, plány 0425 a další exemplář plánu 0427 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Rozhodnutí o přípustnosti stavby k vlastní prodejně je uloženo v SA, sign. 2/1000aS. Viz seznam plánů.

Oční optika, která v domě působila od roku 1952, užívala širší přední prodejnu a navazující užší zadní dílnu.²⁶² Ze dvora samostatně přístupný záchod²⁶³ byl umístěn pod první mezipodestou hlavního schodiště. Plánovanou úpravu jejímž záměrem mělo být „zvýšení estetického a provozního stavu a zřízení soc[iální]ho zařízení pro zaměstnance, které je za současného stavu pouze provizorní“, popisuje průvodní zpráva takto: „Stávající dřevěné portály se vybourají a nahradí se ocelovými, obloženými hliníkem a zasklí se sklem zrcadlovým. V prodejně se vybourá stávající palubová podlaha a nahradí se podlahou z desek z mramoru 30/30 v barvě bílé. Provede se snížený strop z ocelových profilů obložených leštěným hliníkem a prosklený sklem podjímaným. V dnešní dílně se zřídí mezistrop a tím se tento prostor rozdělí na dílnu, sklad a šatnu. V dnešním WC se zřídí sprchový kout a WC se zřídí v prostoru šatny. Stávající palubová podlaha se odstraní a nahradí bet[onovou] mazaninou s gumovým povlakem, obdobně se provede podlaha v prostoru mezistropu. Pro přístup do šatny a skladu se zřídí schodiště z ocelových profilů a ocelového rýhovaného plechu s povlakem z gumy. Současně bude provedena úplná rekonstrukce elektro a sanitní instalace. Vytápění bude provedeno ústřední s napojením na stávající kotelnu, která svou kapacitou dle zjištění projektanta ÚT dostahuje.“

Zmíněnými „dřevěnými portály“ je míněn výkladec, přičemž to že byl ze dřeva je poněkud překvapivé, dosvědčuje to ale též přípis na plánu průčelí, v němž s výměnou souhlasí Útvar hlavního architekta, a to s podmínkou „zachování stávajících otvorů“. Stávající neon měl být znova využit a zřejmě posunut až nad nízké horní okenní otvory. Proměna přední obchodní místnosti byla sice výrazná, funkčně se zde však příliš měnit nemělo. Zajímavostí je zmínka o nadsvětlíku dveří spojujících obchod a dílnu. Tato dřevěná dvevní výplň měla být, stejně jako všechny ostatní, v rámci rekonstrukce odstraněna.

V dílně předělené nově vloženým stropem měl být vyzděn box na brusku, přičemž její hlučnost měla být tlumena hustě našaseným textilním závěsem. Původní špaletová okna měla být nahrazena jednoduchými, dvojité zasklenými, jedno doplněné ventilátorem. Mříže v těchto oknech ale měly být pouze vyjmuty a po opravě vráceny zpět. Nově zřízená sprcha na místě původního záchodu měla být nově s dílnou propojena dveřmi a původní zrušený vstup zvenčí měl být v horní části opatřen vyzdívkou z luxferů s větracím okénkem. V mezipatře přístupném po ocelovém schodišti měla být šatna a dále příčkami oddělený sklad a záchod s předsíňkou. Oba okenní otvory, tj. horní části okenních otvorů původních, měly být opatřeny luxfery s větracími okénky.

Nové příčky měly být až na příčku u sprchového koutu zděny z dutých cihel na nastavovanou maltu, špalety měly být přizděny z plných cihel na maltu cementovou. Mezistrop měl být ze stropnic Hurdis SHK a SHS. Omítky měly být opraveny s předpokladem osekání 50%. Osekány měly být i veškeré starší obklady. Nová kanalizace se měla napojit na původní litinovou a měla být, až na novodurový odpadní skluz a odpad umyvadla, z litiny. Nový vodovod z ocelových asfaltovaných (u teplé vody pozinkovaných) trub závitových se měl napojit na původní, z litinových ležatých trub \varnothing 80 mm. Také nový plynovod z ocelových bezešvých závitových trub měl být napojen na stávající. Technická zpráva k plynoinstalaci přitom v rozporu s už citovanou průvodní zprávou počítá²⁶⁴ s osazením dvou plynových šestičlankových radiátorů, které by nahradily dosavadní kamna na uhlí. Stávající rozvod 3x120 V měl být změněn na 3x220 V s tím, že stávající napětí 120 V mělo být v rozvaděči transformováno. Vytápění mělo být kompletně zajištěno pomocí litinových dvoj-sloupkových radiátorů s rozvodem napojením na stávající teplovodní gravitační rozvod ústředního topení, a to odbočkou přímo v kotelně průčelní budovy. Stavba byla plánována jako zimní akce, během tří měsíců, s předpokladem zahájení ve čtvrtém čtvrtletí roku 1967 nebo v prvním čtvrtletí roku 1968 a měl ji jako generální dodavatel provádět PSO n.p. závod 12 „Fasádostav“.

V průběhu přípravy bylo rozhodnuto „prohodit“ sprchu a záchod, přičemž důvod této změny není zřejmý. Ukázalo se také, ostatně zcela v souladu se závěry příslušné technické zprávy z roku 1957, že nebude možné využít stávající kotelnu, takže musel být zpracován projekt i na samostatné etážové topení. K vytápění měly sloužit dva plynové kotlíky Mora 603, každý o výkonu cca 8 000 kcal/h. Nucený oběh měla zajistit dvě licenční čerpadélka Piccolo vyráběná družstvem Drupol Praha a součástí soustavy byla i expanzní nádrž. Kotlíky měly být umístěny v dílně²⁶⁵ v koutě u komína.

262 Místnosti A1.04 a 12-13

263 Stávající prostor A1.14.

264 První věta celého odstavce věnovaného plynovým radiátorům je ovšem škrtnuta. S největší pravděpodobností jde o výsledek váhání nad konečným rozhodnutím o způsobu vytápění, jak se ukáže později, zcela oprávněným.

265 Zde je kotel zakreslen ještě na stávajícím zaměření.

Nutnost zpracovat samostatný projekt na nové výkladce plynula z toho, že v době přípravy rekonstrukce nebylo možné provádět hloubkové sondy a nebylo tedy možné určit konkrétní upevnění a přesný rozměr nových výkladců. Nově koncipovaný výkladec byl zamýšlen jako jednotně provedený v celém parteru. Z rozhodnutí ale plyne, že realizován měl být pouze ve východní polovině. Oborový podnik Zdravotnické zásobování jakožto majitel budovy ovšem měl povinnost provést jej „z důvodů estetických“ do dvou let i na pravé polovině budovy. Z návrhu je patrné, že viditelně proskleny měly být, a to způsobem který měl až na výrazně rámované vstupy celou plochu vizuálně zcela sjednotit, pouze spodní části výkladce, tj. pod betonovým poutcem. Horní nízké okenní otvory měly být zaslepeny či spíše zakryty jakýmsi roštem, sloužícím jistě rovněž k umístění neonového nápisu.

Výslednou podobu interiéru ukazuje plán vypracovaný až po kolaudaci. Nedochované kolaudační rozhodnutí konstatovalo, dle průvodní zprávy přiložené k plánům skutečně realizovaného stavu, závady jež bylo nutné odstranit. Absence plánové dokumentace zachycující skutečný stav zřejmě byla jednou z nich. Jak už bylo zmíněno, záchod zůstal na původním místě a v patře nad dílnou byla vybudována sprcha. Oproti původnímu plánu zmizel zděný box na brusku, v prostoru prodejny ovšem přibily temná komora a přípravná. Drobnějšími změnami je to, že byl zúžen průchod do dílny a poněkud odlišně byly osazeny plynové kotlíky.

Obdobně náročnou akcí byla i téměř souběžně připravovaná **rekonstrukce prodejny zdravotnických potřeb**. Ta se nacházela západně od průjezdu a měla prakticky dvojnásobnou plochu²⁶⁶. Navíc byla schodištěm spojená se skladem umístěným v navazujícím bočním křídle v suterénu²⁶⁷. Plány a technické zprávy jsou datovány v listopadu 1967, statický posudek stropu v prodejně je ovšem až ze září 1970, rozhodnutí o přípustnosti stavby bylo vydáno 18. listopadu 1970 a 29. září 1971 proběhla kolaudace, a to se závadami odstraněnými dle prohlášení z 10. listopadu 1971. Rozhodnutí o povolení trvalého užívání bylo vydáno 6. prosince 1971²⁶⁸.

Dochovaná stavební dokumentace zjevně není zcela kompletní. Chybí část plánů. nekompletní jsou i technické zprávy a chybí průvodní zpráva. Rozhodnutí o přípustnosti stavby i rozhodnutí o povolení trvalého užívání jsou už tradičně značně nesdílňé. Představu o okolnostech i průběhu rekonstrukce si tedy lze učinit pouze z části. Stávající výkladec neměl být²⁶⁹ měněn. V prodejně byl vložen mezistrop tvořený železobetonovou deskou nesenou ocelovými válcovanými profily se samostatným ocelovým schodištěm. Likvidována zde byla jakási dřevěná galerie. Doplněna byla jedna dřevěnými stěnami vymezená kabina pro ležící pacienty a v prodejně měly být vkládány podhledy z Akulitu. Dřevěná příčka dělící přední a zadní část prodejny (na východní straně) byla nahrazena příčkou zděnou a další příčkou byla v zadní části prodejny oddělena šatna. Schodiště do suterénu bylo zúženo přízdívkou za níž byl skryt plechový ventilační kanál, v jiných částech prodejny krytý rábitzovou příčkou. V suterénu byla jedna zděná příčka stržena a v odlišné poloze nahrazena příčkou novou, již byla vymezena strojovna vzduchotechniky. V určité, přesně nezjištěné míře měly být měněny interiérové dveřní výplně. Zmíněná vzduchotechnika ventilovala prakticky celý prostor prodejny i skladu a vzduch byl zároveň ohříván pomocí z kotelný přivedené nízkotlaké páry. Kromě toho měl být prostor vytápěn i klasicky radiátory, jejich umístění a řešení rozvodu ovšem z dochovaných podkladů není zřejmé. Nově provedena byla elektroinstalace, podobně jako u prodejny Oční optiky transformovaná ze 120 V. Rozvod vody a odpady byly pouze mírně upraveny. Celkový náklad podle rozpočtu činil 296 980 Kčs.

Památková ochrana a úpravy a opravy z let 1975-80

Rozhodnutím Odboru kultury Národního výboru Praha z 9. června 1976 se dům **stal kulturní památkou** s rejstříkovým číslem 41025/1-1835. Evidenční list jej hodnotí jako „*Příklad representativního domu konce 19. století se zachovanými detaily v interiéru.*“ a stručně popisuje slovy: „*Čtyřpatrový řadový dům s 15 okenními osami v průčelí. V přízemí obchod, uprostřed klenutý vjezd se světlíkem krytým mříží. Fasáda historizující, nad okny se stří-*

266 Místnosti A1.17 a 25-29.

267 Prostor B01.01.

268 Kopie obou rozhodnutí, statický posudek, dochované technické zprávy (vzduchotechnika, elektroinstalace, silnoproud, vzduchotechnický ohříváč) jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aP. Rozhodnutí o přípustnosti stavby též pod sign. 2/1000aS. Plány 0428 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

269 Dle stanoviska Pražského střediska státní památkové péče a ochrany přírody, připojené na plán 0428.3.

dají trojúhelné a segmentové frontony. Druhé patro má ve dvou bočních osách na obou stranách balkony s balustrádou na konsolách. Ve čtvrtém patře plastiky orlů a ve čtyřech nikách alegorické dětské plastiky. Druhé a třetí patro s arkýřem, fasáda vrcholí trojúhelným štítem. Dvorní křídla uzavírají dva obdélné dvory, v prvním dvoře pavlače na lunetové římsě. Průjezd dlážděn dřevěnými dlaždicemi, v domě původní sklenění oken a dveří (leptané výplně), původní obložení dveří, litinové zábradlí na schodišti.“ Součástí evidenční karty jsou i tři fotografie.²⁷⁰

Téměř nic nevíme o **kompletní rekonstrukci elektroinstalace**, prováděné v souvislosti se změnou napětí z 3x120 V na 3x220/380 V. Jedinou informací je nám rozhodnutí z 15. prosince 1977, jímž bylo prodlouženo stavební povolení vydané dne 2. prosince 1975 do konce roku 1979.²⁷¹

Rozhodnutím z 18. srpna 1977 byla oborovému podniku Zdravotnické zásobování Praha povolena **rekonstrukce ústředního vytápění ve čtvrtém patře**. K akci se dochovala technická zpráva, rozpočet a plánová dokumentace, datované v květnu 1976. Místní šetření proběhlo 10. října 1977 a kolaudační rozhodnutí bylo vydáno 24. května 1978. Náklad celé akce měl dle stavebního povolení činit 10 000 Kčs.²⁷² Dochovaný je kromě toho ještě výpočet nákladů na ústřední vytápění z 1. ledna 1977, ten ovšem operuje s daleko vyšší sumou, v součtu 148 799,84 Kčs.²⁷³

Do té doby samostatný systém ústředního vytápění západní poloviny průčelního a navazujícího podélného křídla ve čtvrtém patře, zřízený ve druhé polovině čtyřicátých let a obsluhovaný dvěma menšími kotli, patrně stále na uhlí, byl kompletně i se všemi radiátory různých typů odstraněn a nahrazen systémem napojeným na teplovodní kotelnu přední budovy. Počítáno bylo s osazením litinových článkových těles 500/160, případně otopných těles typu Fonal. Zřejmě stále ještě nedostatečná kapacita kotelny kupodivu v technické zprávě nebyla zmíněna, vytápění čtvrtého patra bylo ale do značné míry izolováno od ostatních částí samotného teplovodního systému, neboť bylo realizováno novou stoupačkou napojenou v kotelně na hlavní větev rozvodného potrubí a opatřeno nuceným oběhem vody s teplotním spádem 90/70°C. Nucený oběh byl zajišťován dvěma teplovodními čerpadly Sigma NTP 50 s tím, že jedno z nich bylo míněno jako rezervní. K vyrovnání případného tlakového rozdílu měl být do zpětného potrubí instalován regulační ventil. Přímou v kotelně měl být kromě toho zlepšen tah jednoho z kotlů stavební úpravou spočívající v plynulém napojení kouřových sopouchů do komína. V případě nadále špatného tahu bylo plánováno osazení kouřového ventilátoru. Předpisům nevyhovující pojistné potrubí kotlů mělo být upraveno.

Instalace **etážového vytápění** následně proběhla ve čtvrtém patře i **ve východní polovině** průčelního křídla, v bytě ing. Jiřího Vepřeka²⁷⁴. Ten o vydání stavebního povolení požádal nedatovaným dopisem s podacím razítkem ONV Praha 1 z 5. října 1977. Stavební řízení bylo následně 7. října zahájeno, ovšem hned 19. října zastaveno, neboť žadatel nepředložil všechny požadované podklady. K podání nové žádosti došlo až 5. listopadu 1979 a hned 19. prosince 1979 bylo stavební povolení vydáno.²⁷⁵ Z jeho textu plyne, že měl být využit plynový kotel do výkonu 25 000 kcal/hod s odkouřovacím potrubím o \varnothing 150 mm, vyvedeným světlíkem nad střechu domu. Náklad činil 25 000 Kčs a práce měla být provedena organizací Inklemo.²⁷⁶ Plán, technickou zprávu ani kolaudační rozhodnutí se nepodařilo dohledat.

Dopisem z 28. dubna 1978 ohlásilo Zdravotnické zásobování **stavební úpravy ve druhém patře**, což odbor výstavby ONV Praha 1 dopisem z 16. května 1978 vzal na vědomí. Dle tohoto sdělení se jednalo o tyto úpravy: „1) zrušení stávajících příček, 2) osazení nových zárubní a vyzdění nových dveřních otvorů, 3) vyzdění kombinované příčky z cihel a luxferů s okenním otvorem 2x40x60 cm na stávajícím balkonu, který ústí do světlíku budovy“. K akci se dochovaly jednoduché stavební plány.²⁷⁷

270 Sken evidenční karty je dostupný on-line: [http://iispp.npu.cz/mis_public/searchDocument.htm?search=id%3A\(98786+OR+1080178\)](http://iispp.npu.cz/mis_public/searchDocument.htm?search=id%3A(98786+OR+1080178)) Fotografie 0301, 0302 a 0303, viz seznam ikonografických pramenů.

271 Kopie rozhodnutí je uložena v SA, sign. 2/1000aS.

272 Technická zpráva, rozpočet a kopie obou rozhodnutí je uložena v SA, sign. 2/1000aP, kopie obou rozhodnutí je kromě toho uložena i pod sign. 2/1000aS, plány 0429 jsou uloženy v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

273 Výpočet nákladů je uložen v SA, sign. 2/1000aP. Podle všeho jde o náklady zvažované, daleko rozsáhlejší rekonstrukce. Právě tato dosti vysoká suma ostatně mohla být důvodem proč byla rekonstrukce nakonec povolena navzdory poddimenzované kotelně a snad i jako vědomé (byť v textu rozhodnutí nepřiznané) provizorium.

274 V místnostech A5.03-16.

275 Žádost i obě rozhodnutí uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

276 Dle ústního sdělení paní Vepřekové ovšem tato firma reálně pouze „pokryla“ výstavbu prováděnou vlastními silami, snad za pomoci „melouchářů“.

277 Kopie vyjádření ONV Praha 1 je uložena v SA, sign. 2/1000aP, plán 0430 v SA, sign. 2/1000bP. Viz seznam plánů.

Z nich plyne, že šlo o úpravu zahrnující jednak likvidaci části příček vybudovaných v předním traktu roku 1948 a dále o dosti zásadní úpravu do světlíku otevřené drobné lodžie s nepoužívanou šachtou nákladního výtahu, která byla nově proměněna na uzavřenou kuchyňku²⁷⁸.

Rozhodnutím z 23. března 1978 bylo vydáno stavební povolení na **rekonstrukci telefonní ústředny**. K této stavební akci se mimo to 13. února 1978 konalo místní šetření, jehož zápis je ve fondu VS také dochován.²⁷⁹ Do té doby existující telefonní ústředna byla umístěna ve druhém patře průčelního křídla, podle všeho v místě, kde byla úpravou z roku 1951 zřízena. Nově měla být přesunuta do přesněji nelokalizované místnosti v prvním patře „dvorního traktu“²⁸⁰. Tam se nalézající kancelář měla být po výstavbě ústředny zřejmě přesunuta na místo stávající ústředny²⁸¹. Nově osazena měla být automatická telefonní ústředna CA 1002 A a kromě toho dodávka obsahovala čtyři „sekterářské soupravy“ a 260 telefonních přístrojů. „Novými úpravami vzniká voličový sál, místnost spojovatelek, akumulátorovny a plynová předsň. Stavební úpravy spočívají ve vybourání stávajících příček, vybudování příček dle projektu, úpravy stěn a podlah dle projektu. Přívod vody k umyvadlu bude proveden dle stávajícího rozvodu, odpad odveden do stávající kanalizace budovy. Přívod vzduchu a odvětrání akumulátorovny bude provedeno z rour ø 15 cm. Odvětrání bude vyvedeno nad střechu objektu. Vytápění bude akumulací kamny.“ Stavbu s nákladem 1 011 000 Kčs prováděly firmy Armabeton, PSO a Stavoizolace.

Stavba měla být hotova do 31. prosince 1979. Tento termín se ovšem nepodařilo splnit a to z dosti kuriózních důvodů. Dodavatel ústředny, Ředitelství telekomunikací Praha, respektive Montážní podnik spojů Praha, totiž dodal a namontoval inovovaný typ ústředny, neboť původně objednaná ústředna byla dodána jinému zájemci. Inovovaný typ ústředny byl Zdravotnickým zásobováním jakožto investorem nejen převzat ale také proplacen. Následně se ovšem ukázalo, že bude nutné přepracovat projektovou dokumentaci, což přirozeně znamenalo také nečekané zvýšení nákladů. Investor vzniklý rozdíl požadoval po dodavateli, neboť ten dodal jinou ústřednu než si investor objednal a nečekané náklady by tedy měly jít na jeho vrub. Podnik Zdravotnické zásobování tedy s dodavatelem vyvolal arbitrážní řízení u Československé obchodní a průmyslové komory. V průběhu sporu se ovšem ukázalo, že vzhledem k dodání inovovaného typu investor dodanou ústřednu přijal a proplatil vlastně bez řádné hospodářské smlouvy a jednal tedy protiprávně. Nakonec došlo k zastavení arbitráže a obě organizace se 13. června 1979 dohodly na vypracování nové řádné smlouvy a dokončení akce do 1. března 1980. Z toho důvodu odbor výstavby ONV Praha 1 12. prosince 1979 povolil „změnu stavby“, spočívající v prodloužení stavebního povolení na telefonní ústřednu o rok, tedy do 30. prosince 1980.²⁸²

N.p. Potraviny Praha ohlásil 8. října 1980 odboru výstavby ONV Praha 1 stavební úpravu, spočívající ve **výměně výlohových rámu a zasklení** s tím, že „celkové řešení portálů zůstává“. „Havariní rámy budou vyměněny za rámy stejných rozměrů z Jäckel profilů. Kulatý roh bude prosklen buď rovným sklem nebo vyskládán z úzkých prvků.“ Stavební úřad tuto úpravu vzal dopisem z 4. listopadu 1980 na vědomí s tím, že pro ní nemá námitek.²⁸³

Rekonstrukce kotelny a vybudování závodní jídelny, 1981-1989

Rozhodně největší akcí druhé poloviny 20. století byla **výstavba nové kotelny, rekonstrukce ústředního topení** a také budování **nové podnikové jídelny**. Celá dlouho připravovaná stavební akce pohledem archivních pramenů začíná, vydáním stavebního povolení na rekonstrukci kotelny a rozvodu ústředního topení z 15. října 1981.²⁸⁴ Stavební akce měla být dokončena nejpozději 30. října 1983 a její náklad činil 870 000 Kčs, tedy v zásadě téměř tolik kolik předpokládal posudek z roku 1957. Podle zmíněného stavebního povolení ovšem nová kotelna vybudována nebyla. Velmi pravděpodobně přitom mělo jít stále o kotelnu na uhlí.

278 Příčky byly odstraněny v místě současných prostor A2.18A a 18B a v místnosti A3.17. Kuchyňka byla v místnosti A3.23.

279 Zápis a kopie rozhodnutí jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

280 Lokalizaci telefonní ústředny napomáhá sada půdorysů jež jsou součástí pasportu SURPMO, kde je místnost jednoznačně lokalizována v zadním západním bočním traktu. Šlo o místnosti E2.03-06.

281 Text rozhodnutí lokalizuje přesunutou kancelář do prvního patra průčelního křídla, zřejmě však jde o pouhý překlep.

282 Materiály popisující průběh arbitráže jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

283 Kopie vyjádření OV ONV P1 uloženou v SA, sign. 2/1000aP.

284 Kopie Rozhodnutí je uložena v SA, sign. 2/1000aS.

Kdy a jak došlo k rozhodnutí pojmout celou stavební akci daleko velkoryseji a vybudovat připravovanou kotelnu jako plynovou nelze přesně určit²⁸⁵. Z hlediska dostupných archivních pramenů je nejstarší stopou v červnu roku 1982 brněnským „Státním projektovým ústavem obchodu“ vypracovaný **projektový úkol**,²⁸⁶ ke kterému následně začaly jednotlivé dotčené orgány zaujímat stanoviska. První z nich pochází z 22. července, kdy s projektovým úkolem souhlasily Středočeské plynárny. Obvodní hygienik 28. července požadoval zvukovou izolaci kotelní a její dostatečné větrání. Městská inspekce požární ochrany souhlasila 10. srpna a 11. srpna datoval svůj souhlas odbor dopravy Národního výboru hl. m. Prahy. Ze 12. srpna pochází souhlasné vyjádření Pražských kanalizací a vodních toků, které požadovaly, aby nově navržené odvodnění bylo přecherpáváno (?).²⁸⁷

Druhého září se k projektovému úkolu vyjádřilo Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, které jednak sdělilo, že výkopové práce je nutné kvůli archeologickému dohledu nahlásit 14 dní předem, a dále *„nesouhlasilo s celkovou koncepcí úprav (umístění typových vrat, šířka komína) a žádalo nové zvážení nutnosti tak vážného zásahu do konstrukce přízemí a dvora památkově chráněného objektu“*. Toto nesouhlasné stanovisko vyvolalo 13. září jednání zástupce investora a památkové péče. Zápis sděluje, že *„Na místě byly prověřeny variantní možnosti umístění kotelní a komínů. Vzhledem k tomu, že z technologického hlediska není jiná možnost a že se jedná o druhý dvůr, bere PSSPPOP záměr na vědomí a souhlasí s pokračováním projektu v naznačeném směru. Žádá pouze, aby vrata byla natřena v souladu s barevností fasády a ostatních výplňových prvků a aby byl dodržen požadavek SA“*.²⁸⁸ Pamětní desku je možné umístit na jiné místo fasády v pohledové výšce. Její konečné umístění je třeba předložit v rámci dalšího stupně projektové dokumentace.“²⁸⁹

Třetího září s projektovým úkolem souhlasily Pražské energetické závody, 8. září souhlasila Státní energetická inspekce s tím, že žádala osadit jeden kotel menšího výkonu pro letní provoz, 10. září souhlasily Pražské vodárny a 27. září Útvar hlavního architekta HMP. Upozornil však na to, že se plánovaná plynová přípojka se kříží s drážním sdělovacím kabelem a že žádost o územní rozhodnutí je nutné doložit též stanoviskem OKHZ NVP.²⁹⁰ Krajská vojenská ubytovací a stavební správa Praha s projektovým úkolem souhlasila 29. září, 19. října vydal souhlasné stanovisko plánovací odbor ONV Praha 1 a 28. října souhlasila Správa přestavby železničního uzlu Praha (majitel zmíněného sdělovacího kabelu). Tentýž den vydal Útvar hlavního architekta HMP s projektovým úkolem územní souhlas.²⁹¹

Prvního listopadu s PU souhlasil dopravní podnik a to s řadou podmínek, které se převážně týkaly provozu Hybernskou ulicí projíždějících linek elektrických drah a jejich nenarušování. Osmého listopadu souhlasil Dopravní inspektorát SNB s podmínkou zachování bezpečného průchodu pro chodce v šíři 1,5 m. Devátého prosince souhlasila Správa dálkových kabelů Praha s tím, že je věc ještě třeba projednat s Oblastní správou dálkových kabelů. Její souhlas je datován 22. prosince.

Už 12. listopadu je datován **Schvalovací protokol** projektového úkolu, podepsaný generálním ředitelem oborového podniku Zdravotnické zásobování Vladimírem Filipem. Podle tohoto materiálu měly být celkové náklady na vybudování plynové kotelní a rekonstrukci ústředního topení 1 293 000 Kčs. Jej výkon měl být 2 x 465 kW. Doba výstavby byla určena na 12 měsíců s tím, že zahájena měla být v listopadu 1983 a dokončena v říjnu 1984. V textu je také první zmínka o plánu vybudovat současně s kotelnou i závodní jídelnu s ohřívačnou jídel. Materiál konkrétně uváděl i nutné stavební úpravy. Ty měly být ve dvoře *„omezeny na minimální nezbytný rozsah (anglické dvorky)“* a odvětrání nesmělo *„narušit architektonické prvky objektu“*. Ještě zváženo mělo být umístění kotelní *„v prostoru stávající uhelní s vchodem do zřizovaného anglického dvorku“*. Materiál zároveň sděluje, že bylo nezbytné ponechat stávající kotelní funkční až do doby uvedení nové kotelní do provozu. Ještě upřesněno mělo být i nové využití a dispoziční uspořádání prostor v přízemí a suterénu. V té sou-

285 Daleko jasnější světlo by nejen do tohoto problému pravděpodobně vneslo studium velmi obsáhlého nezpracovaného archivního fondu Zemědělské zásobování!

286 Samotná dokumentace projektového úkolu není ve fondu SA dochovaná, nachází se zde pouze vyjádření k tomuto úkolu a dále „Schvalovací protokol“ Projektového úkolu z 12. listopadu 1982, po němž zjevně následovalo vypracovávání dalšího stupně projektové dokumentace.

287 Kopie vyjádření jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

288 Patrně míněn archeologický dohled. Zkratka by v tom případě zřejmě znamenala [oddělení] s[tavební] a[rcheologie].

289 Kopie vyjádření jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

290 Podle všeho šlo o Odbor krajiny, vodního hospodářství a zemědělství Národního výboru Praha.

291 Kopie vyjádření jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

vislosti zaujme drobná zmínka o rušeném výtahu. Příložená zpráva z 31. října 1982 pak mj. sděluje, že plynovodní přípojka měla být napojena na středotlaký plynovod v ulici Hybernská, a že se počítalo se dvěma teplovodními kotly ČKD Dukla.²⁹²

Průběh přípravy projektové dokumentace ilustrují zápisy z pracovních schůzek zástupce investora a projektanta. Zápisy z 20. dubna, 20. května a 30. června řeší řadu praktických otázek, které ovšem dnes bez znalosti kontextu nejsou vždy úplně srozumitelné. Řešena byla například konkrétní podoba plánovaného komína a průběh nutného stavebně-technického průzkumu existujících konstrukcí (stropů), ozvučení jídelny, přemístění telefonních stanic. Z jedné zmínky plyne, že bylo počítáno s osazením litinových radiátorů. Dobově příznačné a z dnešního pohledu naprosto neuvěřitelné jsou také zápisy o schůzkách projektanta se zástupci dodavatelů určitých komponent. Problém zjevně tkvěl v tom, že v té době ještě nebyl v Hyberské ulici k dispozici rozvod zemního plynu a bylo tudíž nutné počítat se svítiplynem.²⁹³ Bylo plánováno, že 30. června 1983 bude projektová dokumentace předána k připomínkování a 30. září 1983 budou projednány z připomínek vyplývající úpravy.²⁹⁴

Hotová **projektová dokumentace** je datována v červnu 1983. Dochován je statický výpočet, část plánů kotelny a souběžně projektované nové závodní jídelny.²⁹⁵ Dochované plány zachycují pouze suterén a přízemí. Dle nich byl nový kapacitní deskový komín o pěti kouřovodech, každý o průměru 60 cm, situován k východnímu štítu středního příčného křídla v zadním traktu. Nová kotelna zaujala suterén navazujícího zadního podélného křídla (F). Úpravy si vyžádaly doplnění už dříve existujícího „anglického dvorku“ s nouzovým východem z původní kotelny daleko rozměrnějším pokračováním „anglického dvorku“, který se v pravém úhlu táhl podél celého zadního východního křídla. V interiéru znamenaly stavební změny dle plánu, vyjma výrazné vestavby komína procházejícího všemi patry, především vložení několika nových příček a přirozeně také nové úpravy podlah a povrchů stěn. Citelnější úpravy se dotkly nově budované jídelny s ohřívárnou jídel. Ty zaujaly přízemí jižního předního podélného křídla (C) a navazující část průčelního (A) i středního příčného (D) křídla. Upraveny ovšem byly také místnosti v přízemí předního i zadního západního podélného křídla (B a E). Do prostoru předního východního a zadního západního světlíku měly být v přízemí vloženy „baterie“ nových sociálních zařízení. Upravované prostory měly dostat nové podlahy, mnohé z nich i obklady stěn a v části místností také nové podhledy. Plány upravené v době kolaudace přitom ukazují změny v průběhu výstavby, spočívající mj. v naprosto odlišném využití plánované jídelny. Plány mimo stavebních úprav zobrazují také strojní vybavení nové kotelny, rozvody vody, plynu a odpady, nově umístěné radiátory a topná potrubí.

Po vyhotovení projektové dokumentace pokračovalo nové kolo **připomínkování**, které se nově týkalo také jednostupňového projektu závodní jídelny. Ještě předtím, 11. května 1983, souhlasily s odběrem plynu Středočeské plynárny a zároveň žádaly zaslání projektové dokumentace. Osmého června s předloženou dokumentací souhlasila Státní energetická inspekce. Ze 7. července pochází vyjádření ČKD Dukla, podle něhož jsou v projektové dokumentaci konkrétní vyjmenované chyby, jež bude nutné následně odstranit.²⁹⁶

Z 12. července pochází dopis investora PSSPPOP, v němž jsou v šesti bodech uvedeny konkrétní plánované úpravy: „1) Pamětní deska na fasádě domu Hybernská 8 bude z původní výšky 90 cm přemístěna do výšky 160 cm. 2) Plechová vrata v prvním nádvoří sloužící jako vstupy do skladů budou nahrazena atyp[ickými] dřevěnými okny shodnými s okny sousedními. 3) Ze stávajících oken budou odstraněny mříže z ocelových prutů, které zabezpečovaly sklady proti vloupání. 4) V prvním a druhém nádvoří budou vždy pod jedním oknem umístěny výustky teplovzdušné podokenní soupravy, kryté plochou mřížkou velikosti 10 x 80 cm opatřené nátěrem v barvě fasády. 5) Vrata plechová do kotelny budou opatřena nátěrem přizpůsobeným barevnosti fasády objektu. 6) Zábradlí anglických dvorků

292 Ibidem.

293 Například 12. dubna jednal projektant se zástupci První brněnské strojírny, závodem 09 Třebíč. Ze zápisu plyne, že jím vyráběné hořáky nebyly vůbec plánovány pro spalování svítiplynu a ačkoli zkoušky prokázaly že by je snad bylo možné použít v menších kotlích, ve větších s nimiž bylo při realizaci počítáno to rozhodně možné nebylo.

294 Kopie vyjádření jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

295 Statický výpočet i plány 0431 uloženy v SA, sign. 2/1000cP mimo plán 0431.1 se sign. 2/1000aS. Viz seznam plánů.

296 Kopie vyjádření jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

na obou nádvorech budou provedena z trubek \varnothing cca 2,5 cm a opatřena nátěrem – viz bod 5. S dalšími podstatnými změnami v objektu se nepočítá.²⁹⁷

Odpovědí na tento dopis bylo vyjádření památkové péče z 9. srpna. V něm byly body 1-3 schváleny, zatímco body 4-6 bylo nutné doprovodit výkresovou dokumentací. Prakticky totéž obsahuje i vyjádření ze 14. září: *“Předložená projektová dokumentace na stavební úpravy (kotelna, jídelna) v objektu čp. 1000/II byla s námi konzultována již v předchozích stupních, a proto proti ní nemáme podstatných výhrad. S dispozičním řešením souhlasíme. Je však třeba doplnit dokumentaci o výkresy fasád se zakreslením všech změn. Okna, která budou měněna za dveře, budou přizpůsobena stávajícím a totéž platí o dveřích na místě oken. Vzduchotechnika bude vedena vnitřkem objektu a nikoliv po fasádách. Důležité je také řešení parterů do ulice, průjezdu a vstupu do objektu, které by se mělo rovněž v dokumentaci objevit v souvislosti se změnami provozu.”* Z téhož dne ale pochází i zápis se schůzky sdělující, že projektant požadované plány předložil a PSSPPOP s nimi souhlasí.²⁹⁸

Zástupce projektanta do schvalovacího procesu aktivně vstupoval i v jednání s ostatními úřady. Ze 13. července pochází zápis z jednání se zástupcem obvodní hygienické stanice. Souhlas s řadou podmínek je ovšem datován až 6. září. Už 27. července s projektovou dokumentací souhlasila Městská inspekce požární ochrany, 5. září Středočeské plynárny.²⁹⁹

Stavební povolení na vybudování závodní jídelny v přízemí domu bylo vydáno 13. února 1984 a stavbu prováděly Stavební izolace Praha. Složitější okolnosti provázely vydání stavebního povolení na kotelnu a plynovou přípojku. Vzhledem k chybějícímu vyjádření některých správců poduličnických sítí došlo zřejmě na počátku února k přerušení stavebního řízení a stavebník byl požádán o doplnění podkladů.³⁰⁰ Pražské kanalizace a vodní toky souhlasily 3. února a Ředitelství komunikací Praha 15. února, ovšem s tím že postrádají detailní zakresl. dálkového kabelu do situace a požadují splnění tohoto požadavku před zahájením zemních prací. Vyjádření Mezinárodní telefonní a telegrafní ústředny a chybějící plánové podklady byly dodány 1. března. K vyjádření Federálního ministerstva vnitra se nedochovaly žádné podklady. O stavební povolení na plynovou přípojku a kotelnu bylo požádáno 5. března a povolení bylo vydáno 3. dubna 1984. Stavbu měla provádět Sigma Praha, měla být hotova do dvou let a její rozpočet činil 2 182 000 Kčs.³⁰¹

Průběh stavby dostupné prameny žádným způsobem nepřibližují. Jak ale dokládá žádost z 18. března 1986, dostala se stavba do skluzu a bylo požádáno o prodloužení stavebního povolení, což odbor výstavby provedl 9. dubna 1986 a platnost stavebního povolení na plynovou přípojku a kotelnu prodloužil do konce roku 1987. Prodloužení stavebního povolení na závodní jídelnu se kupodivu nedochovalo.³⁰²

Oznámení o zahájení **kolaudačního řízení** s místním šetřením 20. října 1987 bylo vydáno 12. října 1987. Ještě předtím, 15. září 1987, ovšem odbor výstavby musel řešit stížnost zaměstnanců „oddělení odboru VVKČ o.p. Zdravotnické zásobování“ na „chladné a prostorově nevhodné pracoviště“. Z textu plyne, že se nacházelo v nezkolaudovaných místnostech přestavěných podle stavebního povolení z 13. února 1984 a že původní využití místností mělo být „zcela jiné“. V prostorách byla zaměstnankyně hygienické stanice naměřena teplota pouhých 20°C (30 cm nad podlahou pouze 19°C).³⁰³

Z **kolaudačního rozhodnutí** z 3. dubna 1989 plyne, že stavebník zároveň požádal o změnu účelu užívání prostor závodní jídelny na kanceláře a sklady. Kolaudační řízení bylo při místním šetření 20. října 1987 přerušeno a stavebník byl požádán o doplnění podkladů, což se stalo až 23. března 1989. Změny využití místností a z části i stavební změny oproti schváleným plánům dobře zobrazují tehdy upravené plány. O kolaudaci kotelny požádal vlastník až 6. září 1989 a proběhla 10. října 1989. Zaznamenány byly „drobné odchylky“ skutečného provedení stavby a dále dvě také poměrně nepodstatné závady, jež bylo nařízeno odstranit do 30. listopadu 1989. Kolaudační rozhodnutí bylo vydáno 6. listopadu 1989.³⁰⁴

297 Ibidem.

298 Ibidem.

299 Ibidem.

300 Plyne to z dopisu zaslaného odboru výstavby Zdravotnickým zásobováním 1. března 1984. Uložen je v SA, sign. 2/1000aS.

301 Kopie obou stavebních povolení je dochována v SA, sign. 2/1000aS a sign. 2/1000bP.

302 Ibidem.

303 Oba dokumenty uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

304 Kopie obou rozhodnutí jsou dochovány v SA, sign. 2/1000bP, 2/1000cP a 2/1000aS.

Další opravy a úpravy, památkový pasport, 1981-2003

Rozhodnutím ze 17. prosince 1981 nařídil odbor výstavby ONV Praha 1 vlastníkovvi budovy provedení **generální opravy pláště stavby**, a to do 31. prosince 1983. Plášť byl ve špatném stavu a kvůli ochraně chodců byl vydán havarijní výměr Pražské stavební obnovy k postavení ochranného podchodného lešení. K opravě ale zjevně nedošlo, neboť 26. srpna 1987 odbor výstavby ONV v Praze 1 nařídil neodkladné zabezpečovací práce, spočívající 1) v demontáži stávajícího podchodného lešení a montáži ocelové ochranné stříšky dle návrhu statika a 2) v otlučení narušených částí. Neodkladné práce měla provést Pražská stavební obnova na náklady vlastníka do 6. září 1987. K rozhodnutí se 16. listopadu 1987 vyjádřilo Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody: „*Postup při řešení havarijního stavu fasády nepovažujeme za vhodný. Bereme však na vědomí otlučení narušených havarijních částí fasády, za předpokladu, že budou opět uvedeny do původního stavu. Jednu složku fotodokumentace uvedených detailů nám zašlete k archivaci. Nesouhlasíme s provedením takového druhu lešení, byť provizorního, na tři míste, které by znamenalo další narušení fasády a žádáme, aby lešení bylo budováno jako definitivní pracovní, v souladu s požadavky dodavatelské organizace a restaurátorů. Jakákoliv krátkodobá provizoria zvyšují zbytečně náklady na rekonstrukci.*“³⁰⁵

Požadované fotografie se v archivu pražského pracoviště NPU nenacházejí, havarijní stav fasády ukazuje alespoň dvojice fotografií jež jsou součástí pasportu SURPMO.³⁰⁶ Obnova fasády následně proběhla zřejmě až na počátku devadesátých let, ovšem nedochovala se k ní téměř žádá dokumentace. Jedinou výjimkou jsou dvě restaurátorské zprávy uložené v archivu NPU.³⁰⁷ Strojopisné zprávy bez jakékoli obrazové dokumentace se týkají restaurování ve fasádě či na atikách nad ní se nacházejících štukových prvků.³⁰⁸ Ty byly dosti výrazně poškozeny, stav výrazně rozpraskaných váz flankujících střední štít byl dokonce označen jako havarijní. Jednotlivé prvky byly očištěny, zpevněny, praskliny byly zality a chybějící hmoty byly domodelovány. K restaurování se podle všeho v jiném archivním fondu dochovaly také fotografie, zřejmě v počtu kolem 100 kusů.³⁰⁹

Roku 1988 byl dům zpracován v rámci dlouhodobého projektu **pasportizace Pražské památkové rezervace** společností SÚRPMO.³¹⁰ Elaborát obsahuje archivní rešerši (15 s.) se seznamy písemných pramenů, ikonografie, plánů a literatury (celkem 10 s.). Z této rešerše bylo v úvodu tohoto textu souvisle citováno. Ta se ovšem týká především předchozího roku 1896 demolovaného objektu. Mimo to obsahuje pasport i další kapitoly, v zásadě ovšem velmi stručné a sumární. Jedná se o Architektonický rozbor objektu (16 s.), Stavební historii (2 s.), seznam Hodnotných architektonických detailů (1 s.), Přehled hlavních architektonických závad (1 s.), Námetý pro regeneraci (2 s.), Stavebně technický popis budovy (6 s.), dvě fotografie průčelí a plánovou dokumentaci (19 listů). Ta obsahuje jednak klasické slohové vyhodnocení rozlišující pouze původní zdivo a novější doplňky (obojí jako novodobé, první od r. 1850, druhé od r. 1900) a dále památkové vyhodnocení, doporučující odstranit některé příčky a pak především úpravy související s vybudováním tehdy čerstvě dokončené kotelny. Plány jsou nicméně cenným zdrojem informací a tehdejší podobně prostor, byť jak se zdá, nejsou zcela spolehlivé a neodráží vždy aktuální stav. Patrně vznikly na podkladě staršího, dnes neznámého zaměření a byla pouze podle potřeby aktualizovány.³¹¹

Prvního července 1991 vydal odbor výstavby ONV Praha 1 stavební povolení na **rekonstrukci nebytových prostor – prodejny zdravotnických potřeb**. Ta se zjevně nacházela v nejvýhodnějším z obchodních prostro-

305 Kopie obou nařízení i vyjádření PSSPPOP jsou uloženy v SA, sign. 2/1000aS.

306 Odkaz na pasport a na fotku

307 Mojmír Preclick – Jiří Rada: *Restaurátorská zpráva. Plastické prvky na fasádě domu v Hyberské ulici č. 8. I. část /2. etapa/, 28. června 1990; Restaurátorská zpráva. Plastická výzdoba fasády domu Hyberská 8 – II. Etapa, 10. prosince 1990. Obě zprávy jsou uloženy v archivu ÚOP NPU Praha, sign. RZ 49 A, inv. č. 5113 a 6726.*

308 Konkrétně šlo u první zprávy o „*dvě dekorativní štukové vázy na vrcholu střechy*“ (tj. štítu středního rizalitu), „*dvě dekorativní hlavy*“ a „*dvě dekorativní vázy v nikách*“, u druhé zprávy o „*osm orlů pod hlavní římsou*“, „*čtyři dekorativní figury v nikách*“ a „*tři velké a šest malých tympanonů*“. Jednotlivé vyjmenované prvky lze na průčelí přesně identifikovat a je zjevné, že se jedná pouze o část štukových prvků ve fasádě, většinou o volné figury či náročněji tvarovaný dekor.

309 Zprávy je zmiňují. V prvním případě šlo o 57 číslovaných fotografií, druhá zpráva počet přesněji neuvádí. Fotografie se nenachází v archivu ÚOP NPU Praha, nýbrž v archivním fondu *Český fond výtvarných umělců – Dílo Praha*, uloženém v Národním archivu v Praze. Jedná se o rozsáhlý neuspořádaný fond a fotografie pro potřeby tohoto SHP tudíž nebyly dohledávány.

310 Viz Muk – Koběřská – Lancinger (pozn. 2).

311 V seznamu plánů uvedený jako č. 0432, viz seznam plánů.

rů.³¹² Úpravu měl provádět Fasádostav Praha a náklad činil cca 100 000 Kčs. K akci se dochovaly plány Ing. Pavla Plajnera z dubna 1991 a vyjádření obvodního hygienika z 5. června. Stavba měla obsahovat prodejnu, čajovou kuchyňku a sociální zařízení umístěné mimo prodejnu. Památková péče se k projektu nevyjadřovala. Žádost byla podána 28. května 1991, místní šetření proběhlo 26. listopadu bez připomínek a kolaudační rozhodnutí bylo vydáno 9. prosince 1991³¹³

Poněkud kuriózní je vyjádření odboru výstavby OÚ Praha1 k žádosti ing Vepřeka o **sloučení bytu**. Žádost postoupil odboru výstavby odbor bytového hospodářství. Odbor výstavby ji ale vrátil s tím, že sloučení bytu je v kompetenci odboru bytového hospodářství. Odbor výstavby by se vyjadřoval až ke stavebním úpravám, které zjevně neproběhly.³¹⁴

Třetího ledna 1995 udělil odbor výstavby OÚ v Praze1 **Dádně školičce** spol. s r. o.³¹⁵ pokutu 5000 Kč, protože **užívala prostory**³¹⁶ v domě **v rozporu s jejich kolaudačním rozhodnutím**, neboť zasedací místnost byla užívána jako „dětská školička“. K rozhodnutí je přiložena řada vyjádření z roku 1994, kdy probíhalo dodatečné povolování stavebních úprav a změna užívání. Ta byla odborem výstavby nakonec povolena 13. března 1996.³¹⁷

Týmž prostorům se odbor výstavby městské části Praha1 musel věnovat i roku 1999. Druhého března svolal na 9. března ústní jednání na místě, ohledně změny užívání prostor v přízemí na **Country klub-kavárnu**. O změnu žádalo sdružení NADA, žádost došla 1. března a úřad též den zahájil územní řízení. Dochována je nedatovaná plánová dokumentace a technická zpráva. Prostory³¹⁸ měly nově obsahovat předsálí, sociální zařízení, přípravnu a restauraci s barem. Devátého března byla změna užívání povolena. Záhy byla podána žádost o umístění markýzy a reklamní tabule. Prvního dubna bylo vydáno vyjádření památkového ústavu, který souhlasil s výstrčí o rozměrech 60x60 cm, nesouhlasil s markýzou „čtvrťkruhového“ tvaru s tím, že přípustná je pouze markýza plátěná, rovná, svinovací. Kromě toho upozornil na nepovolené stavební úpravy v interiéru. S tímto vyjádřením se ve svém závazném stanovisku z 13. dubna ne zcela ztotožnil odbor památkové péče MHMP, neboť zmíněnou markýzu „čtvrťkulového“ tvaru povolil. Na informaci o nepovolených úpravách reagoval odbor výstavby 20. května a vyzval vlastníka objektu k podání žádosti o vydání dodatečného stavebního povolení, a to do 30. června. Kromě úprav „provedených bez konzultace s PÚPP a bez závazného stanoviska OPP MHMP“ šlo také o „instalaci reklamního štítu, provedeného v rozporu se závazným stanoviskem OPP“. Celá záležitost končí ve stavebních spisech vyjádřením odboru památkové péče MHMP z 10. září 1999. V textu se konstatuje, že 14. července odbor obdržel žádost o vydání závazného stanoviska k provedeným úpravám. To je ovšem dle textu vyjádření nepřipustné, neboť závazné stanovisko nelze vydat dodatečně. Provedené práce ovšem byly označena za přípustné, „jelikož nezasahují do nosných konstrukcí objektu“.³¹⁹

Z 29. července 2003 se dochovala fotografií doprovozená žádost o změnu textu „Country srub“ na existující světelné tabuli za text „Restaurace“. Osmého srpna sdělil odbor památkové péče MHMP, že na tuto změnu se nevztahuje závazné stanovisko a změna je akceptovatelná. Totéž žadatele následně sděluje i vyjádření odboru výstavby z 2. září 2003.

Činnost restauračního provozu byla patrně ukončena v roce 2011, kdy její provozovatelka odboru výstavby 17. srpna sdělila, že prostory byly „správcem budovy opakovaně masivně vytápěny od 31. 12. 2009 do současnosti“ a následně „nebyly dány správcem do původního provozuschopného stavu“. Na stěnách a stropěch prostor jsou údajně „podomítkové plísňe“ a proto je prý není možné využívat pro provoz stravovacího zařízení.³²⁰ Jak s tímto oznámením odbor výstavby naložil není úplně zřejmé, patrně jej ovšem pouze uložil a dále neřešil.

312 Prostory A1.05B a 06.

313 Kopie obou rozhodnutí uloženy v SA, sign. 2/1000aP a sign. 2/1000bS, kde je uloženo také vyjádření hygienika, plány uloženy v SA, sign. 2/1000bP.

314 Kopie vyjádření uložena v SA, sign. 2/1000bS.

315 Vlastněné paní Dagmar Slováčkovou-Patrasovou.

316 Šlo o dnešní prostory A1.05C, A1.07-11, C1.01 a 02, D1.02-08.

317 Kopie vyjádření uloženy v SA, sign. 2/1000bS a 2/1000bcP, kde uložen i plán 0434. Viz seznam plánů.

318 Oproti předchozímu stavu došlo ke změně a prostory zahrnovaly místnosti A1.05C, A1.07-11, C1.01.

319 Kopie vyjádření uloženy v SA, sign. 2/1000bS a z části i 2/1000bcP, kde je uloženy i technická zpráva a plány 0435. Viz seznam plánů.

320 Dopis včetně dosti nicneříkající fotografie 0307 je uložen v SA, sign. 2/1000cS, viz seznam ikonografie.

Patnáctého května 1998 vydal odbor výstavby stavení povolení na **přemístění plynové kotelny** v suterénu domu do sousední místnosti. Projekt v zastoupení vlastníka domu předložila firma KOMTERM, tepelná technika. S projektem 18. února souhlasil městský hygienik a ČIŽP. O den později, 19. února, souhlasil i pražský Hasičský záchranný sbor. Souhlasné stanovisko odboru památkové péče MHMP pochází z 20. dubna a uvádí tyto podmínky: „1) nasávání vzduchu otvorem ve dvorní fasádě ve výšce 1. m nad chodníkem s krytím mřížkou. K odvodu spalin mají být využita stávající komínová tělesa. 2) Rozvody elektro mají být vedeny skrytě“. Kolaudační řízení bylo zahájeno 7. července 1998, 14. července proběhlo ústní jednání na místě stavby a 24. července 1998 bylo kolaudační rozhodnutí vydáno.³²¹

Z 25. srpna 1999 pochází závazné stanovisko odboru památkové péče MHMP, kterým byla **povolena výstrč** v domě působící pobočky VZP. Výstrč měla být nesvětelná, rozměrů 80x60 cm, upevněná na dvou konzolkách 15 cm od líce fasády a to vlevo od vrat nad poutačem Zdravotnického zásobování.

Reklamní výstrče se týká i závazné stanovisko vydané 2. února 2000. V tomto případě šlo o nahrazení existující nesvětelné reklamy cestovní kanceláře ReaStyle výstrčí světelnou. Ta měla být umístěna na shodném místě jako výstrč dosavadní, měla mít rozměry 80x60x10 cm a přívod proudu měl být proveden jedním otvorem z interiéru tak, aby vysekáním drážky nedošlo k trvalému poškození fasády z umělého kamene.

O umístění **reklamní tabule** žádalo 26. září 2002 také přímo Zdravotnické zásobování. Tabule měla mít rozměr 50x100 cm s černým textem a bílým podkladem. Přesné umístění v horní části parteru nalevo od vjezdu ukazuje přiložená fotografie. Odbor výstavby 3. října 2002 žadateli sdělil, že reklamní zařízení menší než 0,6 m² nevyžadují ohlášení stavebnímu úřadu.³²²

Změna užívání stavby - kanceláře v prvním patře, nově ordinace klinického psychologa, byla provedena rozhodnutím odboru výstavby ze 17. září 2002. Stavebně znamenala pouze to, že na záchodě pro personál³²³ bylo nutné do 31. prosince 2002 osadit umyvadlo. Součástí žádosti byl plán s vyznačenými místnostmi jichž se změna týká a řada dalších dokladů (doklad vlastnictví, souhlas hygienika a požárníků, nájemní smlouva, plná moc, stavební dokumentace, doklad o uhrazení poplatku atp.)³²⁴

V průběhu roku 2002 probíhala příprava na **zřízení základnové stanice sítě GSM Oskar**, umístěné na střeše a v půdním prostoru průčelního křídla. Dochované závazné stanovisko odboru památkové péče z 19. dubna 2002 se ovšem týká jiného objektu³²⁵. K dispozici tedy máme pouze souhlas městského hygienika z 19. června. Stavební povolení pro firmu Český mobil a.s., zastoupenou firmou Project International a.s., bylo vydáno 11. listopadu 2002. Z dochovaného projektu plyne, že anténa GSM měla být umístěna na západním konci hřebene střechy při existujícím deskovém komínu a měla být zakryta plastovým krytem imitujícím komín. Kromě toho měly být doplněny chybějící obslužné lávky a v prostoru krovu měl být umístěn box na technologie a nové elektrické rozvody. Už z 28. ledna 2003 existuje žádost o souhlas se zahájením zkušebního provozu. Doprovází jí zpráva o revizi hromosvodu a elektrických zařízení a dle přípisu byla vyřízena telefonicky. Kolaudační rozhodnutí bylo vydáno 7. května 2003. Text mj. zmiňuje, že „*technologické zařízení je umístěno v nové sádkartonové místnosti v podkroví budovy*“.

Ze 3. března 2010 se dochovalo závazné stanovisko odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu MHMP k záměru základnovou stanici rozšířit o nové 3G antény. Těchto antén o výšce 1,3 m mělo být zhruba 11 a měly být umístěny při hřebeni střechy u komínů. Závazné stanovisko tento záměr označilo jako nepřipustný a jak se zdá, proveden nakonec nebyl.³²⁶

Ze 16. září 2002 pochází dopis, v němž Technická zpráva komunikací žádá „**státní stavební dohled**“ o zaslání výzvy vlastníkovému domu k **úpravě „plechového vstupu“**. Ten se po provedené opravě propadlé zámkové dlažby nacházel 7-8 cm pod úroveň chodníku, což bylo nebezpečné pro chodce.³²⁷ Způsob vyřízení žádosti není z archiválií zjevný.

321 Kopie obou vyjádření a další podklady uloženy v SA, sign. 2/1000bS.

322 Kopie obou vyjádření PP i žádost včetně vytištěné fotografie 0306 uloženy v SA, sign. 2/1000bS. Viz seznam ikonografie.

323 Dnešní místnost A2.06, ordinace se nacházela v místnosti A2.04, služební záchod k této ordinaci se nacházel v chodbě A2.20-c.

324 Kopie vyjádření a další příslušné doklady uloženy v SA, sign. 2/1000bS, další kopie vyjádření a plán 0436 uloženy v SA, sign. 2/1000cP.

325 Jde také o dům čp. 1000, ovšem na Starém městě v Masné ulici 18.

326 Kopie vyjádření a další příslušné doklady uloženy v SA, sign. 2/1000bS, druhá kopie kolaudačního rozhodnutí a závazné stanovisko PP uloženy v SA, sign. 2/1000cS, další kopie obou rozhodnutí a plán 0437 uloženy v SA, sign. 2/1000cP. Viz seznam plánů.

327 Žádost uložena v SA, sign. 2/1000bS.

Rekonstrukce části průčelního křídla a další stavební úpravy, po r. 2003

Přípravou na rekonstrukci prvního a druhého patra průčelního (A) a navazujícího západního křídla (B), byly 1. listopadu 2002 ohlášeny „udržovací práce“. Dle textu oznámení znamenaly „provádění sond do zdiva, stropů a rozkrytí podlah za účelem provádění těchto sond“. Bylo totiž nutno pro připravovaný projekt „posoudit stávající konstrukce jejichž stav ani typ není znám“. Z textu ohlášení plyne, že připravovaná rekonstrukce měla být první etapou celkové rekonstrukce domu.³²⁸

Ze 3. února pochází **závažné stanovisko** odboru památkové péče MHMP.³²⁹ Text charakterizuje připravovanou rekonstrukci následujícím výčtem: „1) vybourání podlahy a provedení podlah nových, 2) provedení ležatých rozvodů, 3) vybourání některých svislých konstrukcí (převážně novodobé, nové otvory pro dveře, niky pro rozvaděče) a jejich náhrada novými zděnými dle nových dispozic, 4) odstranění předmětů zdravotní techniky a osazení nových, 5) nová stropní konstrukce nad novými místnostmi A2.09 a A3.09³³⁰ a částí A2.24 a A3.23 (betonová deska na trapézovém plechu), 6) nová střešní konstrukce nad m.č. A3.09 (betonová deska na trapézovém plechu), 7) nová izolace balkónu a dlažba, 8) repasování špaletových dřevěných oken do ulice i do dvora včetně kování a jejich nátěr, 9) vložení dvojskla do vnitřních křídel, a dveří nebo provedení jejich replik, 10) přeštukování všech omítek, 11) položení podlahových povlaků: koberce v kancelářích, marmoleum na chodbách a keramiky v hygienickém zázemí, 12) snížený podhled ze sádkartonových desek v hygienickém zázemí, 13) repasování a zasklení izolačním dvojsklem prosklených stěn mezi m.č. A2.20 a A2.25 a mezi A3.24 a A3.25 nebo jejich náhrada stěnami novými se stejným členěním s izolačním dvojsklem, 14) nová okna do hygienického zařízení jednoduchá s dvojsklem, 15) oprava dveří a nové dveře do obložkových zárubní, 16) oplechování okenních parapetů mědí“³³¹ a tyto úpravy označuje při splnění těchto bodů za přípustné. Jedinými dalšími podmínkami byla repase stávajících parketových podlah a nerealizace příčky mezi místnostmi A2.15 a A2.16 pod dřevěným podhledem, tj. ve stávající místnosti A2-16.

Z textu rozhodnutí plyne, že žádost o vydání závazného stanoviska byla podána 20. listopadu 2002. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hl. městě Praze následně 27. ledna 2003 poskytl odborné vyjádření k předloženému návrhu. Dle stanoviska byla rekonstrukce realizovatelná za následujících podmínek: „1) Všechny opravy a restaurování uměleckých a uměleckořemeslných prvků bude provádět odborník s licenci MK ČR v příslušné kvalifikaci. Bude proveden restaurátorský průzkum (včetně fotodokumentace) dotčených objektů a na základě jeho výsledků bude zpracován návrh na restaurování, který bude předložen SPÚ HMP. 2) Budou repasovány stávající parketové podlahy. Pouze v případě jejich velkého poškození lze přistoupit, po konzultaci se zástupcem památkové péče, k výměně za nové. Je však vyloučeno použít jako našlápnou vrstvu dřevovláknité desky OSB s celoplošně pokládaným kobercem. 3) Prostor ve 2.NP, kde se nachází původní dřevěný podhled, nebude dělen na dvě místnosti (A2.15 a A2.16) ani v případě, že horní část by byla pojednána jako prosklená.“

Toto stanovisko ústav zdůvodnil takto: „Jedná se o nájemní a kancelářský dům z roku 1896, postavený podle plánů Josefa Blechy. Do současnosti se v interiérech dochovaly četné uměleckořemeslné detaily. V objektu se pod novodobým PVC nachází původní parkety, které je nutné po odstranění současné našlápné vrstvy repasovat a ponechat na místě. Parkety jsou původní historickou našlápnou vrstvou a jsou nedílnou součástí objektu jako celku. Rovněž je součástí domu původní dřevěný podhled, který byl novodobě nevhodně předělen druhotnými příčkami. Ostatní úpravy nejsou v rozporu se zájmy památkové péče.“

S tímto odborným vyjádřením se odbor památkové péče ztotožnil a 30. ledna s ním dle textu stanoviska souhlasil i vlastník objektu. Restaurování stropu mělo být řešeno samostatně na základě podané žádosti doložené potřebnými průzkumy včetně fotodokumentace.

Třináctého února 2003 požádal vlastník o vydání **stavebního povolení**. Odbor výstavby toto povolení 7. března vydal a z jeho textu plyne, že práce měly být dokončeny během čtyř měsíců. Text rozhodnutí charakterizuje práce takto: „Stavební úpravy 2. a 3. NP uličního a pravého dvorního křídla domu spočívající především v dispozičních úpravách administrativních prostor a vybudování nového sociálního zařízení. Součástí stavby je nová

328 Ohlášení uloženo v SA, sign. 2/1000bS.

329 Kopie závazného stanoviska je uložena v SA, sign. 2/1000cS.

330 Tato i následující uváděná čísla místností zjevně přesně nekorespondují s čísly současnými.

331 Závazné stanovisko číslované body neobsahuje, číslování zde bylo použito pro přehlednost.

stropní konstrukce nad míst. A2.09 a A3.09 a částí nad A2.24 a A3.3.23 a nové střešní konstrukce nad míst.č.A3.09.Současně budou provedeny veškeré rozvody zdravotních instalací, elektroinstalací včetně slaboproudých rozvodů, vzduchotechniky a nové rozvody vytápění včetně otopných těles.“ Součástí žádosti o vydání rozhodnutí byla plánová dokumentace. Ve stavebním archivu je ovšem dnes uložena pouze plánová dokumentace vypracovaná zpracována ateliérem Genesis až roku 2012 a zachycující skutečně provedený stav. Případné změny v průběhu práce tedy nejsou zřejmé.³³²

Ještě před vydáním stavebního povolení obdržel stavební úřad **vyjádření projektanta** Víta Duška datované 17. února, podle něhož není možné pro přílišné poškození zachovat původní podlahy z vlýsků. Text vyjádření je charakterizuje jako „rozeschlé, poškozené lepidly podlahových krytin, asfaltovými tmely, prostupy instalací a v některých místech i napadené hnilobou“. Z toho důvodu měly být provedeny nové povrchy z vlýsků ve stejném vzhledu jako původní.³³³

Někdy v průběhu roku 2003 byl zpracován požadovaný, blíže nedatovaný **restaurátorský průzkum kazetového stropu**. Strop podle jeho zjištění tvoří „štukové kazety“ a dřevěné lišty. Zlacení bylo v celé ploše stropu provedeno jako bronzové do laku, a to přímo na dřevo bez křídových podkladů. Ornament byl malován černou, vodou rozpustnou barvou do šablon. Povrch stropu byl znečištěný hlinkovými nátěry. Na dřevěném „ostění špalet“ byl nalezen hnědý fládr a na něm 3 vrstvy bílého emailu. Restaurování mělo probíhat tak, že by strop byl vyčištěn, štukový povrch injektován, lemující lišty a další prvky měly být truhlářsky opraveny a měl být použit roztok proti dřevokazným houbám a hmyzu. Strop měl být vytmelen a retušován, truhlářsky opravené lišty namontovány a vyčištěny, měla být doplněna zlatá barva a nakonec použita fixáž. Restaurátorka zároveň nedoporučila obnovení fládru na obložení špalet, protože strop je tmavý.³³⁴

Započatou rekonstrukci zásadně ovlivnilo rozhodnutí, které kupodivu muselo být známo už před začátkem celé rekonstrukční akce. Usnesením vlády České republiky č. 664 z 19. června 2002 bylo rozhodnuto o **likvidaci národního podniku Zdravotnické zásobování**. Před vstupem podniku do likvidace měla být administrativní budova v Hybernské ulici č. 8, Praha 1. vyňata z práva hospodaření státního podniku.³³⁵ K tomu došlo 26. listopadu 2003, kdy objekt převzal Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.³³⁶ Už před tímto předáním ovšem zjevně došlo k přerušení práce. Situaci velmi plasticky přibližuje dopis z 23. listopadu 2003³³⁷ zaslaný generálním ředitelem a.s. Středostav Petrem Gregorem, firmou která rekonstrukci prováděla, tehdejšímu řediteli a později likvidátorovi Stanislavu Svobodovi.³³⁸ Z textu dopisu plyne, že proběhl audit provedených stavebních prací³³⁹ a 22. října bylo na jednání zúčastněných stran dohodnuto snížení původně účtované ceny materiálu a stavebních prací řádově o 10,5 milionu Kč s tím, že jde o náklady za práce, které doposud na stavbě nebyly provedeny. Gregor ovšem v dopise argumentuje tím, že tento materiál už byl dodatelem a jeho subdodavatelé připraveni k namontování. Konkrétně uvádí telefonní ústřednu v hodnotě cca 1,5 mil. Kč a také 70 ks dveří, které byly zhotoveny na míru subdodavatelem truhlářem – fyzickou osobou, a pro kterého je nezaplacení jeho dodávky existenční otázkou. Petr Gregor následně navrhuje, že by firma Středostav mohla dokončit zakázku již označuje za „z větší části zrekonstruovanou“ pro nového vlastníka, tedy Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. K tomu ovšem zjevně nedošlo.

332 Plány 0439 jsou i s kopií všech tří rozhodnutí (st. pov. a kolaudace ve dvou etapách) uloženy v SA, sign. 2/1000cP. Viz seznam plánů.

333 Vyjádření je uloženo v SA, sign. 2/1000cS.

334 Alena Moravcová, *Restaurátorský průzkum, Hybernská 8, Praha 1, první patro*, 2003. Jednostránkový dokument se třemi fotografiemi, uložený v archivu ÚOP NPU Praha, Sign. RZ 48D, inv. č. 223/03.

335 Text usnesení je dostupný on-line: https://kormoran.odok.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/B8A78F24C6BBC7EBC12571B6006D50D7

336 Tento fakt oznamuje likvidátor podniku odboru výstavby 17. května 2004, zjevně jako reakci na jakési neupřesněné oznámení. Oznámení je uloženo v SA, sign. 2/1000cS.

337 Kopie dopisu je opět uložena v SA, sign. 2/1000cS.

338 Ten se dle Obchodního rejstříku stal členem statutárního orgánu podniku 1. září 2003 a je tedy zjevné, že do této funkce nastoupil právě jako jeho likvidátor, přestože oficiálně podnik vstoupil do likvidace až později. Viz <https://rejstrik-firem.kurzy.cz/osoba/553310/> vyhledáno 25. 8. 2018. Změna názvu s doplněním slov „v likvidaci“ proběhla dle Obchodního rejstříku 11. února 2004.

339 Zpracovaný firmou STAMA, Jaroslavem Malčánkem a Janem Medunou.

Jak plyne ze **sdělení** z 10. listopadu 2008³⁴⁰, 21. října téhož roku proběhlo v domě **místní šetření**, při kterém zástupci NPU zjistili, že v objektu proběhly bourací práce výrazně přesahující původně schválený rozsah. Schválené zásahy text přímo vyjmenovává a následně s odvoláním na provedený restaurátorský průzkum navíc vyžaduje obnovu fládrovaných ploch. Nepovolené bourací práce vypočítává takto: „1) Vybourání podlah ve všech místnostech obou dotčených podlaží, 2) Demontáž všech deštěných zárubní dveří, likvidace všech původních dvoukřídlových dveřních křídel, 3) Rozebrání podstropního dřevěného vlysu (s plastickým řeckým meandrem) který je součástí kazetového stropu, 4) Závažné poškození deštěných parapetů a špalet oken, demontáž vnitřních oken.“

Pracovníci NPU proto předložili následující čtyři podmínky: „1) Rozebrané dveřní zárubně a deštění budou opatrně znovu sesazeny zpět na své původní místo. Podstropní konzolkový zubořezový vlys a dřevěný kazetový strop bude restaurátorským způsobem obnoven restaurátorem s příslušným oprávněním MK ČR podle restaurátorského záměru. 2) Ze stavby nebudou odvázeny žádné demontované prvky ani materiál. 3) Jakékoliv další úpravy, udržovací, demontážní nebo úklidové práce (odvoz rozebraných truhlářských prvků, zárubní, křídel, deštění je nepřipustný) budou předem konzultovány se zástupcem NPÚ HMP, především případná chystaná výměna podlahy (pod linoleem mohou být s velkou pravděpodobností původní vídeňské parkety) a úprava omítek - předem upozorňujeme, že historické omítky nelze plošně otloukat ani upravovat lepením tapet nebo nástřikovými omítkami, lze používat pouze klasické technologie výmalby hlinkou. Nelze bez konzultace vyměňovat ani původní okna a dveře. 4) Bude přepracována projektová dokumentace tak, aby odpovídala požadavkům památkové péče na údržbu a opravy památkově chráněného objektu. Projekt na obnovu poškozených stavebních prvků a prostorů bude v rozpracovanosti konzultován se zástupcem NPÚ HMP.“

Na závěr dokument požaduje urychlenou konzervaci objektu a rehabilitaci původní podoby s tím, že dle názoru NPU „vlastník objektu nerespektuje svou zákonnou povinnost chránit památku před poškozením a napomáhá tak jejímu fyzickému zániku“.

Relativně obratem 26. listopadu 2008 na toto sdělení reagoval Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Dopis přehledně shrnuje výše zmíněné okolnosti průběhu rekonstrukce a předání domu do majetku úřadu. Jako projektanta rekonstrukce uvádí ateliér Genesis, jako zpracovatele společnost Středostav, zmiňuje audit společnosti Stama s tím, že podle tohoto auditu nebyly zjištěny žádné zjevné odchylky bouracích ani stavebních prací. Uvádí, že od předání domu do majetku státu žádné bourací ani rekonstrukční práce neproběhly, že budova je až na obchodní prostory v přízemí, byt ve čtvrtém patře a ateliér v podkroví prakticky vyklizená, dům je v zimních měsících temperován, a že ji převzala do své správy společnost Navatyp, která zajišťuje údržbu a nutné revize. Zajímavostí je zmínka, podle níž úřad po určitou dobu po převzetí uvažoval, že zde vybuduje svoje sídlo. Po zvážení nutných nákladů od tohoto záměru ale upustil. Dvacátého prosince 2005 proto bylo vydáno „rozhodnutí o nepotřebnosti majetku státu“ a v návaznosti na usnesení vlády z 28. dubna 2008 úřad 11. listopadu 2008 vyhlásil výběrové řízení na „zřízení shora vymezeného objektu s pozemkem“.

Osmého ledna 2009 se přímo v objektu konala **kontrolní prohlídka** za účasti zástupců dotčených stran. Bylo konstatováno, že nebyly dodrženy podmínky stavebního povolení, neboť došlo k „odstranění parketových vlysů, většiny vnitřních dveří včetně oblozek, deštění oken a vysklení některých okenních křídel. Dále pak byl v uličním traktu 2. np demontován římsový a konzolkový vlys kazetového stropu.“ Bylo dohodnuto osazení stávajících okenních křídel do okenních rámců a inventarizace dochovaných prvků. Hned 12. ledna vydal odbor výstavby **výzvu ke zjednání nápravy**, shrnující výše zmíněné výsledky kontrolní obhlídky. Navíc přibyl bod požadující „prověření místa uložení vybouraných a odvezených vnitřních dveří z rekonstruované části domu, zajistí jejich uložení tak, aby byla zajištěna jejich repase a návrat do rekonstruovaného objektu“.³⁴¹

Čtvrtého února na výzvu reagoval Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. K otázce vybourání vlysů poskytl v příloze už citované vyjádření projektanta ze 17. února 2003. Dále potvrzuje provedení těchto prací: 1) nasazení a kde bylo potřeba i zasklení okenních křídel 2) sestavení uměleckořemeslných prvků a jejich evidence s tím, že počet je zřejmě kompletní, 3) okenní a dveřní obložky byly doplněny svá místa, ostatní seřazeny podle velikosti a zdokumentovány, 4) dveře v počtu cca 70 ks byly nalezeny a jsou po repasi uskladněny v truhlářské dílně. Provedené práce byly dokumentovány řadou přiložených fotografií³⁴² a seznamem prvků. Podle něj se podařilo většinu dílů dohledat, některé ale byly poškozené a chybělo celkem pět

340 Sdělení je v kopii uloženo v SA, sign. 2/1000cS. Součástí vyjádření bylo i šest fotografií, následně poskytnutých přímo Ing. Arch. Petrou Cibulovou. Šlo o snímky 0602, 0603, 0606, 0609, 0610, 0613. Viz sesnam ikonografie.

341 Zápis i text výzvy jsou uloženy v SA, sign. 2/1000cS.

342 Fotografie 0614-28 jsou dosti amatérské a neostře, přesto je to cenný zdroj informací o tehdejší podobě rekonstruovaných prostor. Viz seznam ikonografie.

okenních křídel (mj. obě křídla okna do schodiště v prvním patře) a několik lišt okenní obložky. Zmíněné uskladnění repasovaných dveří bylo dokladováno kopií už citovaného dopisu generálního ředitele firmy Středostav z 23. listopadu 2003.³⁴³

Z 25. února 2009 pochází vyjádření odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu MHMP. V něm jsou přehledně sumarizovány výše už uvedené okolnosti a navíc je sděleno, že odbor 9. února 2009 obdržel sdělení vlastníka, podle něhož by měl být objekt „v horizontu několika měsíců“ převeden na Akademii věd ČR. Na závěr odbor konstatuje, že uložení pokuty za nepovolené odstranění parketových vlysů už není možné z důvodu uplynutí lhůt a proto tuto věc odkládá. Prakticky totéž pak sděluje i protokol odboru výstavby ze 16. března 2009.³⁴⁴

Jak plyne z následujícího, k převodu budovy na akademii věd nakonec skutečně došlo a to na celkem tři její ústavy, orientální, psychologický a pro soudobé dějiny.³⁴⁵ Prvním archivně podchyceným krokem k dokončení roku 2003 začaté rekonstrukce bylo oznámení z 28. července 2011, jímž **akademie věd** odboru výstavby **oznámila nového dodavatele**, kterým byla společnost SAWY group a.s.³⁴⁶

Ze 26. září 2011 pochází **restaurátorský záměr** akademické malířky Dagmar Lehenhartové na restaurování kazetového stropu. Materiál obsahuje 12 fotografií a jednu stránku textu. Předložený restaurátorský záměr je v podstatě identický se záměrem obsaženým v restaurátorské zprávě z roku 2003.³⁴⁷

Shodná restaurátorka provedla průzkum barevnosti schodiště. Materiál opět obsahuje dosti stručný text a několik fotografií. Dle zprávy byly nejprve provedeny 8. ledna 2012 tři sondy v patře na podestě schodiště. Zde byla nalezena „šedá barva ve variantních odstínech podle proků“. Mladší nátěr byl okrový a nakonec nátěr bílý. Ve spodní části stěny byl nalezen 29 cm vysoký tmavohnědý sokl. Následně 7. března byly provedeny tři sondy na schodištním rameni. Pod stávajícím emailovým nátěrem zde byl identifikován nátěr světlezelený a pod ním okr, asi fermezový nátěr.³⁴⁸

Z 15. října 2012 pochází **odborné vyjádření NPU** k dokumentaci pro změnu stavby před dokončením. Změny text popisuje v prvním patře takto:

„1) změna nevhodného průchodu do traktu C, dosud vedeného přes místnost C2.01, chodby budou vedeny podél zadních neprosvětlených stěn a místnosti s přímým osvětlením budou sloužit jako kanceláře: vybourání otvoru pro osazení dveří 1200/2150 mm; zazdění stávajícího otvoru 1400/2250 mm,

2) změny vyvolané hygienickými předpisy, původně navrhované řešení a kapacita WC nevyhovuje současným předpisům, část bývalé chodby využita na rozšíření WC: vybudování WC mužů; zazdění původních vstupních dveří; ponechám kanceláře bez rozdělení příčkou,

3) požadavek větších místností, obnova původní velikosti nejkvalitnějšího prostoru tzv. Zlatého sálu: vybourání příčky mezi dvěma místnostmi a vytvoření větší kanceláře; restaurování stropu; obnova parketové podlahy; Zlatý sál bude sloužit jako zasedací místnost;

4) změna vyvolaná hygienickými požadavky na kapacitu WC a pisoárů: propojení místností a provozní zlepšení dispozice; posunutí 2 ks stávajících dveří do líce stěny, tj. do jedné pohledové roviny s novou příčkou v místnosti A2.27“.

Ve druhém patře šlo o tyto změny:

„1) změna nevhodného průchodu do traktu C, vytvoření samostatného vstupu do kanceláře C3.02 z chodby: vybourání otvoru pro osazení dveří 800/2150 mm; zazdění stávajícího otvoru 1005/2250 mm;

2) změny vyvolané hygienickými předpisy, původní kapacita WC nevyhovuje současným předpisům: WC ženy A3.06 + umyvadla je změněna na úklidovou komoru s výlevkou; sklad upraven na WC muži;

3) provozní sloučení celého podlaží a využití Psychologickým ústavem AV ČR: zrušení dvou dveří v chodbičce A3.02; zrušení 2 ks dvoukřídlových dveří a posun zárubní v chodbě; ponechání místnosti WC s umyvadlem bez dělicí příčky; v kuchyňce A3.27 změna polohy příčky o 90°; změna otevírání dveří z chodby do místnosti A3.27; vybourání otvoru a doplnění únikových dveří 800/2150 mm“.

343 Dopis uložen v SA, sign. 2/1000cS.

344 Kopie úředního záznamu i protokolu opět uloženy v SA, sign. 2/1000cS.

345 Dle katastru nemovitostí dnes Každý z ústavů vlastní ideální třetinu budovy.

346 Stručné sdělení je uloženo v SA, sign. 2/1000cS.

347 Dagmar Lehenhartová, *Restaurátorský záměr na restaurování kazetového stropu v prvním patře, Hybernská 8, Praha 1, první patro*, 26. září 2011. Jednostránkový dokument se 12 fotografiemi, uložený v archivu ÚOP NPU Praha, Sign. RZ 259, inv. č. 305/11.

348 Dagmar Lehenhartová, *Restaurátorský průzkum barevnosti schodiště v objektu Hybernská 8, Praha 1*, 8. ledna a 7. března 2012. Dokument o 4 listech, uložený v archivu ÚOP NPU Praha, Sgn. RZ 341, inv. č. 182/17.

Předložený návrh označuje za realizovatelný a na závěr dodává, že: „*Stavební zásahy do autentického historického zdiva předmětné památky, zejména nové průrazy do zděných konstrukcí, v podobě a rozsahu navrženém projektem, sice poškozují v omezené míře součásti předmětu památkové ochrany objektu, je však třeba tolerovat je jako technické opatření nezbytné pro zajištění provozně účelné využitelnosti prostor objektu. Ostatní změny dispozičního charakteru (uvolnění prostor od vestaveb příček) jsou ve prospěch maximálního zachování památky a z hlediska památkové péče jsou naopak vítány. S předloženým návrhem je tedy možno souhlasit.*

Realizace drobných stavebních změn dle předloženého projektu nepoškodí památkovou hodnotu objektu, je v souladu s ustanoveními citovaného zákona a vyhlášky. Přípravované práce směřují k estetickému, funkčnímu, technickému i společenskému zhodnocení kulturně společenské památky.“

S tímto odborným vyjádřením se ve svém závazném stanovisku 15. listopadu 2012 plně ztotožnil i odbor památkové péče MHMP.

Následně proběhlo ve dvou etapách úspěšné **kolaudační řízení**. O kolaudaci první etapy v podobě dokončeného druhého patra bylo požádáno 26. září 2012, 29. října proběhlo ústní jednání a 29. listopadu bylo vydáno kolaudační rozhodnutí. Mimo „administrativní prostory“ ve druhém patře byla kolaudována také „rozvodna v 6. NP“, čili v půdním prostoru. O kolaudaci druhé etapy bylo požádáno 14. ledna 2013, 5. února proběhlo ústní jednání a tentýž den bylo vydáno i kolaudační rozhodnutí.³⁴⁹

Jak už bylo zmíněno, konkrétní podobu původního projektu archivní materiály uložené ve stavebním archivu Městské části Praha 1 nezachycují.³⁵⁰ Jak plyne z porovnání plánové dokumentace se zaměřením předchozího stavu³⁵¹, v prvním patře byly v rámci rekonstrukce odstraněny příčky především v předním traktu průčelní budovy³⁵², od jihu do nich byly vybourány vstupy, z části dochované v podobě zazděných slepých nik, odstraněna byla příčka dělicí západní halu³⁵³, několik příček v místě sociálních zařízení³⁵⁴ a nakonec veškeré příčky v podélném západním křídle³⁵⁵ (B). Odlišnou podobu měly bourací práce ve druhém patře, kde bylo odstraněno méně příček³⁵⁶, ale o to větší byl počet vybouraných vstupů.³⁵⁷

Rozsah nově vyzděných konstrukcí už archiválie ukazují. Z větší části se jedná o příčky dělicí jednotlivé místnosti v předním traktu³⁵⁸, v navazujícím podélném křídle³⁵⁹ (B), zde byly také nově vloženy úzké podélné chodby při západní stěně, a v notně rozhojněných sociálních zařízeních³⁶⁰. V prvním patře byla mimo to prodloužena chodba směřující z haly A2.20 západním směrem o část A2.20-d. Zásadní změnou bylo zaslepení dvojkřídlých prosklených dveřních výplní z hal do přilehlých světlíků, čímž tyto haly z části či zcela ztratily přirozené osvětlení³⁶¹ a zrušení vstupů do přilehlých místností navazujícího podélného křídla C³⁶².

V roce 2009 byla **prodejna v přízemí změněna z nepotravinářské na potravinářskou**. K tomu se dochovalo pouze stanovisko hygienika z 18. prosince 2008, ten požadoval větrat prodejnu doplněnou ventilačkou umístěnou nad vstupem a dále doplnění větrání šatny. Těže prodejny se týká i závazné stanovisko památkové péče z 27. května 2009. Odbor památkové péče MHMP v něm souhlasil s umístěním nápisu „*WI-NEHEAVEN MARKET*“, světelnou výstrčí 70x70 cm a s polepem vitrín. Nápis nad prodejnu měl být prove-

349 Zmíněné materiály uloženy v SA, sign. 2/1000cS a 2/1000cP.

350 Zmíněná plánová dokumentace je nepochybně uložena u projektanta, v ateliéru Genesis, pro potřeby SHP se ale jejich studium nejevilo jako zásadní a bylo od toho tudíž pro nedostatek času upuštěno.

351 Plány 0438 byly poskytnuty zpracovateli SHP v elektronické podobě ateliérem Genesis. Viz seznam plánů.

352 V rozsahu dnešních místností A2.14-19.

353 Tj. prostor A2.20-a.

354 Vybourán byl mimo to nový vstup do místnosti A2.06.

355 Tj. v rozsahu místností B2.02-05.

356 Šlo především o příčku dělicí současnou místnost A3.26, příčky v jižní části předního traktu průčelního křídla (v místech současných prostor A3.12-15) a o příčky v západním podélném křídle (v rozsahu místností B3.02-04).

357 Šlo o většinu vstupů do předního traktu z haly A3.19-a, chodby A3.02 a haly A3.03A. Zde byl také vybourán vstup do nově zřízené chodby A3.03B a dále většina vstupů z této plánované chodby a navazující haly v jižní stěně.

358 V prvním patře jde o příčky mezi místnostmi A2.14-15 a A2.16-19, ve druhém patře mezi místnostmi A3.12-15 a A3.18AB.

359 V prvním patře jde o veškeré příčky křídla B, ve druhém o příčky mezi chodbou B3.01 a místnostmi A3.02-04.

360 V prvním patře šlo o příčky mezi prostory A2.11-13, většinu příček mezi místnostmi A2.06-09 a A2.28-33, ve druhém patře příčky mezi prostory A3.10-11B, většinu příček mezi místnostmi A3.06-08 a A3.28-31.

361 V prvním patře se to týkalo haly A2.03-a, osvětlované ze světlíku A2.10 přes stávající prostor A2.08. Hala A2.20-a byla o toto přímé osvětlení připravena zřejmě už dříve. Ve druhém patře se to týká obou hal, A3.03A byla shodně osvětlována ze světlíku A3.09 přes prostor A3.07, hala A3.19-a ze světlíku A3.24 přes prostor A3.23.

362 V první patře z chodby A2.03-b do místnosti C2.01, ve druhém z nově vytvořené chodby A2.03-b do místnosti C3.02.

den „v parteru domu v místě kovového roštu nad výkladcem“ a měl být „vyskládán z jednotlivých písmen s maximální výškou 50 cm, s podsvícením ze zadní strany písmen“ s tím, že „původně navrhovaná varianta světelného panelu 3,9x1m je nepřijatelná“. Polepy měly být realizovány z jednotlivých písmen tak aby bylo vidět do prodejny a dříve instalované celoplošné polepy měly být odstraněny. Nápis nad prodejnou byl přesto nakonec proveden v rozporu s tímto závazným stanoviskem³⁶³. Zda byla tato skutečnost nějak řešena ovšem není zřejmé.³⁶⁴

Poslední z provedených stavebních akcí bylo **připojení budovy na optickou síť** GTS Novera pomocí přípojky uložené v terénu pod chodníkem. K akci se dochovalo odborné vyjádření NPU z 26. listopadu 2010. To považuje záměr za realizovatelný s tím, že 1) kabelová trasa měla být vedena mimo šachtu zásobovacího shozu do sklepa, 2) vyjmutá mozaiková dlažba před čp. 999 měla být pečlivě uschována a po té uvedena do původního stavu, 3) dlažby obecně budou prováděny klasickou technologií do pískového lože.³⁶⁵

V červnu 2015 byla pro akademii věd Studium Genesis vypracována **studie využitelnosti**, znamenající v případě realizace nemalé stavební změny. Materiál řeší rozmístění jednotlivých ústavů a jejich konkrétních částí (například knihoven, přednáškového sálu atp) v rámci celé budovy a to s ohledem například na dispoziční a komunikační vztahy a vazby.

Ve východní polovině přízemí průčelní budovy předpokládá vznik vstupní haly, zatímco v západní polovině ponechává stávající dvojici obchodních prostor. Většinu ostatních křídel vyhrazuje knihovnám jednotlivých ústavů. Obdobná je situace v suterénu, kde je mimo knihovnických prostor umístěn především nově doplněný velký přednáškový sál, situovaný pod východní zvýšenou částí prvního dvora a dále v navazující části průčelního křídla foyer tohoto sálu. Patra zaujímají především kanceláře. Celý prostor je přitom ve všech patrech propojen jednou „oběžnou“ chodbou situovanou většinou při parcelních zdech. Zcela zrušeny jsou všechny tři zadní světlíky. Kanceláře jsou v zadních křídlech vloženy i do podkroví a tam, kde historicky jednotlivá křídla propojena nebyla, vkládá nové přístavky propojovacích chodeb.

Tato studie byla Střediskem společných činností AV ČR dne 21.9.2015 zaslána odboru výstavby ÚMČ Praha1 s dotazem, jakému povolovacímu režimu bude stavba podléhat. Úřad 14. října 2015 odpověděl, že se jedná o 1) přístavu, 2) nástavbu a 3) stavební úpravy. První dva body vyžadují územní rozhodnutí a stavební povolení, ovšem při splnění podmínek § 96 stavebního zákona postačí namísto územního rozhodnutí vydání územního souhlasu. Třetí bod vyžaduje stavební povolení.³⁶⁶

Ediční poznámka

V rámci citací z archivních materiálů a z práce *Stavebně-historický průzkum Prahy, Nové Město čp. 1000/II (pasport SURPMO)* nebyl text po obsahové stránce měněn a upravován. Případná zkrácení jsou značena třemi tečkami. Citaci originálních obrátů a pojmů vždy vyznačují uvozovky, u souvislejších citací jsou tyto navíc proložené kurzivou. Z důvodu snazší orientace v textu a s ohledem na vizuální sjednocení byla čísla měsíců přepisována do jejich slovní podoby (leden, únor atd), jednoznačové číslovky a číslovky uváděné na začátku vět byly obvykle přepisovány slovně, zvláště pokud šlo o číslovky řadové. Odkazy na prameny jsou obvyklým způsobem pokud možno sdružovány a tam kde je z archivního pramene citováno průběžně jsou odkazy uváděny na konci odstavců. U citovaných částí pasportu SURPMO byly odkazy v závorkách přemístěny do poznámek pod čarou. Odkazy na archivní prameny a literaturu přejaté z tohoto elaborátu jsou v seznamu pramenů a literatury značeny kurzivou.

363 Dokládá to snímek ze Street View, uložený v ikonografických pramenech pod č. 0308. Sejmuto 30. srpna 2018.

364 Obě stanoviska jsou uložena v SA, sign. 2/1000cS.

365 Stanovisko i plán 0440 jsou v SA, sign. 2/1000cS. Viz seznam plánů.

366 Studie i s původním dotazem a kopií odpovědi uložena v SA, sign. 2/1000cS.

Literatura, prameny, plány a ikonografie

Literatura

- Růžena Baťková et al., *Umělecké památky Prahy, Nové město a Vyšehrad*, Praha 1998
- *Beschreibung der königlichen Hauptstadt Prag*, Schönfeld 1774, s. 51
- M. Dirlam, *Stavební truhlářství, tradice z pohledu dneška*, Praha 2013.
- Radka Janáková, *Budova bývalých Elektrických podniků*, diplomová práce, 2016, s. 70
- Martin Jelínek, *Třetí republika v Poděbradech*, diplomová práce, 2011 s. 112
- Petr Juřina, *Hybernská ulice v Praze na Novém Městě – komunikace předcházející založení města?*, in: *Forum Urbes Medii Aevi IV*, Brno 2007, s. 74-77.
- V. Láva, *Studie o Praze pobělohorské, III*, Sborník příspěvků k dějinám hl. m. Prahy, IX, 1935, s. 232
- V. Lorenc, *Nové Město pražské*, 1973, s. 145
- J. Muk – L. Koběrská – L. Lancinger, *Stavebně-historický průzkum Prahy*, Nové Město čp. 1000/II (v literatuře uváděno též jako Pasport SURPMO, nepublikovaný strojopis), Praha 1988
- *Muzeum výroby nití ve Vojkovicích nad Ohří* (<https://nitarna-vojkovice-nad-ohri.webnode.cz/>)
- Vojtěch Odcházal, Matěj Blecha (1861-1919), *Architekt a stavební velkopodnikatel*, diplomová práce, 2017
- *Ottův slovník naučný*, XX, 1903
- E. Poche, J. Janáček, *Prahou krok za krokem*, 1985, s. 209
- F. Ruth, *Kronika královské Prahy*, 1904, I. s, 345
- J. Schaller, *Beschreibung der königlichen Haupt- und Residenzstadt Prag*, IV, 1797, s. 419
- V. V. Tomek, *Dějepis města Prahy*, II, 1871, s. 251
- Pavel Vlček et al. *Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách*, Praha 2004.

Prameny

Národní archiv (NA)

Stará manipulace (SM)

- Zn. SM/P/124/484 *Pražské domy*, 1642

Nová manipulace (NM)

- Zn. NM/P/1/3/11 *Požár v Praze*, 1689

Tereziánský katastr (TK)

- 142 *Nálezová tabela pro Nové Město pražské*, 1725, Jiřidřická čtvrt, fol. 12, lit. X 21
- 147 *Rola pro Nové Město pražské*, 1814, č. 1000
- 152 *Výkaz částí bytu a činží, sepsaných komisí pro prohlídku domů*, 1816, č. 1000

Archiv hlavního města Prahy (AHMP)

Radní manuály větší Nového Města pražského

- 2085 1455-1463 *fol. K 22*
- 2086 1463-1471 *fol. K 24, 21v*
- 2087 1471-1478 *fol. G 1, J 12*
- 2090 1496-1504 *fol. 146v, 272*

Trhové knihy Nového Města pražského

- 2193 3 1548-1559 *fol. 190v*
- 2104 5/1 1566-1577 *fol. 201 v*
- 2196 6 1575-1581 *fol. 47v, 138*
- 2197 7/1 1581-1594 *fol. 462v*
- 2198 8 1595-1600 *fol. 168v*
- 2199 9 1600-1607 *fol. 111v*
- 2200 10 1607-1612 *fol. 205v*
- 2201 11 1613-1620 *fol. 236*
- 2203 13 1628-1653 *fol. 167v, 237v*
- 2204 14 1642-1661 *fol. 290v*
- 2267 16 1660-1667 *fol. 172v*
- 2268 17 1666-1684 *fol. 288*
- 2276 25 1691-1697 *fol. 105*
- 2277 26 1695-1700 *fol. 143*
- 3771 34 1724-1730 *fol. 401*
- 3778 40 1740-1743 *fol. 58*
- 3785 47 1756-1758 *fol. 65*
- 3786 48 1758-1760 *fol. 244*
- 3788 50 1762-1763 *fol. 335*
- 3791 53 1766-1768 *fol. 204*
- 3793 55 1770-1772 *fol. 31*
- 3796 58 1779-1781 *fol. 197*
- 3805 67 1787-1795 *fol. 166V*
- 3808 70 1797-1798 *fol. 252*
- 3811 73 1800-1801 *fol. 281V*
- 3817 79 1805-1806 *fol. 330V*
- 3820 82 1808-1809 *fol. 159*
- 3829 91 1817-1818 *fol. 157*
- 3840 102 1828-1830 *fol. 166*
- 3856 118 1843-1844 *fol. 87v*
- 2187 *Knihy přípovědí Nového Města pražského* 3 1622-1677 *fol. 204v*
- 3909 *Knihy obligací Nového Města pražského* 55 1811-1813 *fol. 226*
- 4169 *Knihy odhadů Starého Města pražského* 1 1664-1797 *fol. 134*
- *Extrakt z pozemkových knih pro dům čp. 1000-II* 1850-83, s. 1

Pražský magistrát, spisovna politického senátu, stavební spisy

- D 2/574 1423 1827-31
- D 1/418a 1832-36
- D 1/919 1837-39
- D 1/2731 1840-44
- D 1/1737 1845-54
- D 1/483 1855-64

- D 2/339 1865-70
- D 2/1000 1371-1910

Stavební archiv Odboru výstavby Městské části Praha 1 (SA)

- Stavební spis pro dům čp, 1000-II (sign: 2/1000aP, 2/1000bP, 2/1000cP, 2/1000aS, 2/1000bS, 2/1000cS)

Katastrální úřad pro hlavní město Prahu

- *Pozemková kniha /PK/ Nového Města, vložka 995, s. 397*

Národní památkový ústav, ÚOP Praha

Dokumentární fondy

- J. Muk – L. Koběřská – L. Lancinger, Stavebně-historický průzkum Prahy, Nové Město čp. 1000/II (v literatuře uváděn též jako Pasport SURPMO, nepublikovaný strojopis), Praha 1988, sign. P49, inv. č. 4747.
- Mojmír Preclík – Jiří Rada, Restaurátorská zpráva. Plastické prvky na fasádě domu v Hybernské ulici č. 8. I. část /2. etapa/, 28. června 1990, sign. RZ 49 A, inv. č. 5113.
- Mojmír Preclík – Jiří Rada, Restaurátorská zpráva. Plastická výzdoba fasády domu Hybernská 8 - II. Etapa, 10. prosince 1990. sign. RZ 49 A, inv. č. 6726.
- Alena Moravcová, Restaurátorský průzkum, Hybernská 8, Praha 1, první patro, 2003. Sign. RZ 48D, inv. č. 223/03.
- Dagmar Lebenhartová, Restaurátorský záměr na restaurování kazetového stropu v prvním patře, Hybernská 8, Praha 1, první patro, 26. září 2011. Několikastránkový dokument se 12 fotografiemi, Sign. RZ 259, inv. č. 305/11.
- Dagmar Lebenhartová, Restaurátorský průzkum barevnosti schodiště v objektu Hybernská 8, Praha 1, 8. ledna a 7 března 1012, 4 listy, Sgn. RZ 341, inv. č. 182/17.

Ing. Arch. Petra Cibulová

- Dokumentární fotografie, 2008

Osobní fond, manželé Vepřekovi

- Nájemní smlouva, 1935

Ateliér Genesis

- Fotodokumentace stávajícího stavu budovy, 2002
- Inventarizace uměleckořemeslných prvků, 2018
- Zaměření prvního a druhého podlaží, 2002
- Zaměření stávajícího stavu budovy, 2002, 2013 upraveno

Muzeum hlavního města Prahy

- Fotografie inv. č. H 221 805

Internetové zdroje

- Historický ústav AV ČR v. v. i., *Historický atlas měst České republiky* (<http://towns.hiu.cas.cz/>)

Edice pramenů

- V. V. Tomek, *Základy starého místopisu pražského*, II, 1870, s. 212
- Berní rula, 3, *Pražská města*, ed. V. Líba, 1949, s. 94

Plány

Poznámka: Plány nejsou pro přehlednost řazeny podle uložení ale v chronologickém řazení a s pomocí tématických skupin. Názvy uvedené kurzivou odpovídají názvům plánů. Doplňky v těchto názvech jsou uváděny v hranatých závorkách. Pro úsporu místa jsou opakující se popisy či informace redukovány odkazem na předchozí výskyt. Místo uložení a signatury uváděny v závorkách souhrnně na závěr.

01 - Plány staršího objektu

- **0101 - plán Prahy**, grafika, F. A. L. Herget, 1790-92 (Historický atlas měst České republiky).
- **0102 - plán Prahy**, grafika, J. Jüttner, 1811-15 (Historický atlas měst České republiky).
- **0103 – Originální mapa Stablního katastru**, kolorovaná litografie, 1:1440, 1842, reambulace 1879 (Český úřad zeměměřičský a katastrální, Ústřední archiv zeměměřičství a katastru).
- **0104 – Císařský otisk Stablního katastru**, kolorovaná litografie, 1:720, 1842-3, (Institut plánování a rozvoje Hlavního města Prahy).
- **0105 – Císařský otisk Stablního katastru**, kolorovaná litografie, 1:2880, 1842, rektifikace 1852 (Český úřad zeměměřičský a katastrální, Ústřední archiv zeměměřičství a katastru).
- **0106 - Plán na zřízení krámského vchodu, pohled a řez průčelí v přízemí**, pero černým a červeným inkoustem na papíře, kolorováno šedě, modře a žlutě, měřítko ve vídeňských stopách a sázích, 10. srpna 1852, podepsán, stav. Ant. Hellmich, 24x38 cm (AHMP, zn. D 1/1737 1845-54).

02 - Plány z doby výstavby

- **0201 – Situationplan des Hauses N[ume]ro Cons[criptions] 1000-II in Prag (Situační plán domu čp. 1000-II v Praze)**, situace původního domu se zákresem nové uliční čáry a řezem uliční kanalizační stokou, pero červeným, modrým a černým inkoustem na pauzovacím papíře, popisky, podpis majitele Franze Waldeka von Waldried a stavitele Josefa Blechy, 1:720, datováno 3. března 1896, kolkováno, na rubu obšírný přípis ohledně vytýčení stavební parcely, informace o zkoušení 20. dubna 1896 a schválení 28. dubna 1896 s podpisy, 57x50,5 cm (Stavební archiv odboru výstavby městské části Praha 1 - dále jen „SA“, sign. 2/1000aP).
- **0202 – Plan über den Neubau des Hauses N[ume]ro Cons[criptions] 1000-II, Für Hochgeborenen H[err] Fr[anz] Waldek E[vig] v[on] Waldried in Prag (Plány novostavby domu čp. 1000-II v Praze pro vysoce urozeného p[ána] Fr[anze] Waldeka, š[lechtice] z Waldriedu) : 1) půdorys suterénu**, pero černým, hnědým, modrým a červeným inkoustem na pauzovacím papíře, červeně kolorovaný, popisky, z části dodatečně upravené, částečně kótováno, grafické měřítko (1:100), podpis majitele Franze Waldeka von Waldried a stavitele Josefa Blechy, nedatováno, kolkováno, na rubu přípis o zkoušce 7. září 1896 a schválení 9. září 1896 s podpisy, 99x56,5 cm; **2) půdorys přízemí (parter)**, shodné provedení a náležitosti, navíc s vyznačením změn červeným inkoustem, 99x56 cm; **3) půdorys I. patra**, shodné provedení a náležitosti, 99x56,5 cm; **4) půdorys II. patra**, shodné provedení, 99x56 cm; **5) půdorys III. patra a krovu zadní budovy**, shodné provedení, 99x54 cm; **6) půdorys IV. patra a krovu střední a přední budovy**, shodné provedení ovšem bez dodatečných změn, 99x54 cm; **7) podélný řez**, shodné provedení jako předchozí plán, 53x90,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).

- **0203 – Plan über den Neubau des Hauses N[ume]ro Cons[criptions] 1000-II, Für Hochgeborenen H[err] Fr[anz] Waldek E[vig] v[on] Waldried in Prag (Plán [změn] k novostavbě domu čís. pop. 1000-II v Praze pro vysoce urozeného p[ána] Fr[anze] Waldeka, š[lechtice] z Waldriedu), půdorys suterénu a přízemí zadní části budovy a její podélný řez,** pero černým, hnědým, modrým a červeným inkoustem na pauzovacím papíře, červeně kolorovaný, popisky, částečně kótováno, grafické měřítko (1:100), podpis majitele Franze Waldeka von Waldried a stavitele Josefa Blechy, datováno 5. listopadu 1896, kolkováno, na rubu přípis o zkoušce 16. listopadu 1896 a schválení 17. listopadu 1896 s podpisy, 57x95 cm (SA, sign. 2/1000aP).

03 - Plány z let 1898-1945

- **0301 - Plán výkladní skříně v čp. 1000-II, čelní a boční pohled (s roletou v řezu) a půdorys,** tužka na kartonu, popisky a kóty perem černým a červeným inkoustem, bez uvedeného měřítka (zhruba 1:10), nedatováno, otisk razítka Františka J. Soukupa, truhláře stavby a nábytku, kolkováno, na rubu přípis o schválení 13. listopadu 1901 s podpisy, 43x28,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0302 – Odvodnění nemovitosti č.p. 1000-II v Hyberské ulici: 1) půdorys suterénu,** pero černým, červeným a modrým inkoustem na pauzovacím papíře, popisky, opravy modrým a červeným inkoustem, bez uvedeného měřítka (1:100), podpisy majitele, stavitele Matěje Blechy a Rudolfa Suchánka z městské kanalizační kanceláře (s datem 15. července 1907), otisk razítka „Technické kanceláře pro zařizování vodovodů, kanalisací, parních topení, čerpadel atd firmy Waldek a Wagner, Praha“ s nečitelným podpisem, datováno leden 1907, kolkováno, na rubu schvalovací razítka z 30. července 1907 s podpisem, 42x84 cm; **2) schématický řez sviského vedení,** shodné provedení a náležitosti, 33x84 cm; **3) řezy ležatým vedením a situace,** shodné provedení a náležitosti, situace v měřítku 1:720, 33x84 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0303 - Plán na rozšíření passage v mezzaninu domu čp. 1000 v Praze, půdorys, situace a řez,** pero černým a modrým inkoustem na pauzovacím papíře, šedě, hnědě a červeně podložené, popisky, grafické měřítko (1:100, situace 1:720), podpis majitele, razítka a podpis stavitele Matěje Blechy (Josefa Blechy nástupce Mat. Blecha), nedatováno, kolkováno, na rubu schvalovací razítka a podpis z 11. února 1907, 34x43 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0304 - Plán na adaptaci II. A III. patra domu čís. pop. 1000-II v Praze, půdorys přední části druhého a třetího patra,** pero na pauzovacím papíře, šedě, modře, žlutě a červeně podloženo, popisky, grafické měřítko (1:100), statický výpočet, razítka stavitele Matěje Blechy a podpis jeho prokuristy Rudolfa Delliny,³⁶⁷ podpis a razítka prezidenta obchodního soudu Felixe rytíře Vocelů (?), nedatováno, kolkováno, na rubu schválení z 9. dubna 1912, 59x88,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0305 – Plán adaptace v domě č.p. 1000-II firmy Waldek & Wagner, půdorys části 1. patra, dílčí řez a pohled,** whiteprint³⁶⁸ (?) na papíře podlepeném plátnem, kolorovaný šedě, červeně, žlutě a modře, popisky perem, částečně kótováno, grafické měřítko 1:100, razítka a nečitelné podpisy představitelů firmy Waldek a Wagner, razítka Matěj Blecha s.r.o., podpis Stieber, datováno 15. července 1919, kolkováno, na rubu schválení z 9. října 1919, 42x52 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0306 - Plán adaptace v domě čís. pop. 1000-II fmy Waldek & Wagner v Praze, půdorys části 1. patra a situace,** pero (?) na pauzovacím papíře, kolorované šedě, žlutě a červeně, popisky, částečně kó-

367 Za rozluštění dosti nečitelného podpisu velmi děkuji Janu Leiblovi. K Dellinovi viz Encyklopedii architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, s. 131.

368 Jedná se o rozmnoženinu provedenou technikou tzv. diazotypie, kdy je pozitiv vypracovaný perem na pauzovacím papíře přenesen pomocí světla a působením diazových solí na speciální papír. Tato technika byla objevena už v polovině 19. století. Starší, jednodušší a proto i déle využívaný postup dává negativní kopie v podobě bílých čar na modrém pozadí, o něco novější a zároveň složitější postup umožňuje pořizovat pozitivní kopie v podobě hnědých až černých čar na bílém pozadí. Pro rozlišení obou technik v češtině pokud vím neexistuje jednoslovný termín. V následujícím textu proto používám dobře srozumitelné anglické termíny „blueprint“ a „whiteprint“, neboť samotné termíny „diazotypie“, „světlotisk“ či „ozalid“ (komerční název používaný od třicátých let 20. století) toto rozlišení spolehlivě neumožňují zcela a české ekvivalenty „modrý tisk“ a „bílý tisk“ nejsou příliš často používané. Rozšířený termín „modrák“ je pro změnu pouze hovorovým výrazem.

továno, grafické měřítko 1:100 (situace 1:720), statický výpočet, razítko a nečitelné podpisy představitelů firmy Waldek a Wagner, razítko Matěj Blecha s.r.o., podpis Stieber, nedatováno, kolkováno, na rubu schválení z 11. března 1921, 34,5x44,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).

- **0307 – Návrh na zřízení galerie a přepážek v cestovní kanceláři v Praze II, Hyberská 8, půdorys, příčný a podélný řez, situace**, whiteprint (?) na papíře, modré pero a hnědá pastelka, hnědou barvou kolorováno, částečně kótováno, grafické měřítko 1:100 (situace 1:1000), razítko a podpis architekta Josefa Tůmy, razítko a podpis severoněmeckého Lloydu a podpis prokuristy firmy Waldek a Wagner, datováno v dubnu 1921, kolkováno, na rubu potvrzení o zkoušení 11. srpna 1921 a schválení 19. srpna 1921, 39x49 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0308 – Plán adaptace v domě čp. 1000-II v Praze II, Hyberské ulici, částečný půdorys prvního a druhého patra, řez a pohled**, pero (?) na papíře podlepeném plátnem, kolorovaný šedě, červeně, žlutě a modře, popisky, částečně kótováno, 1:100, razítko a nečitelný podpis představitele firmy Waldek a Wagner, razítko Matěj Blecha s.r.o., podpis Rudolf Utěšil, datováno červen 1927, kolkováno, na rubu schválení z 13. října 1927, 34x80,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0309 – Plán na přístavbu na dvorním křídle domu čp. 1000/II v Praze – Hyberská ul: 1) půdorys třetího patra**, tužka na papíře, kolorovaný šedě, červeně, a žlutě, popisky tužkou a perem, kterými zároveň částečně kótováno, bez uvedeného měřítka (1:100), podpis majitelky Markéty Gečmenové-Waldekové, razítko stavitele A. Möseho, nečitelný podpis, datováno březen 1927, kolkováno na rubu, kde zároveň potvrzení o zkoušení 16. dubna 1928 a schválení 27. dubna 1928, 49x81,5 cm; **2) půdorys čtvrtého patra – chybí, patrně nedochován!; 3) podélný řez**, whiteprint, jinak shodné provedení jako předchozí, 43x85 cm; **4) situace**, shodné provedení jako předchozí, měřítko 1:720, 34x21,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0310 – Plán pro adaptaci části podkrovní v domě č.p. 1000 v Praze II: 1) půdorys části půdního prostoru a řez**, pero (?) na papíře, kolorované šedou modrou a červenou barvou, částečně kótováno, bez uvedeného měřítka (1:100), razítko firmy „Podnikatelství staveb A Möse, inženýři a stavitelé“ s podpisem, podpis majitelky, nedatováno, na rubu kolek, schválení z 11. června 1928, razítko potvrzující neprovedení, 40x44 cm; **2) pohled na průčelí**, whiteprint, 1:100, razítka, podpisy a rubová strana jako u předchozího plánu, 39,5x42 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0311 – Plán na zřízení železné zasklené střechy ve světlíku domu č.p. 1000 II. v Praze, Hyberská ulice: 1) půdorys části přízemí, řez a situace**, whiteprint (?) na papíře, kolorovaný šedou, červenou, modrou a žlutou, popisky, dodatečné vysvětlivky perem, částečně kótováno, 1:100 (situace 1:720), razítko a nečitelný podpis představitele firmy Waldek a Wagner, razítko Matěj Blecha s.r.o., podpis Stieber, razítko „Léčebný fond veřejných zaměstnanců“ (vlastník sousední budovy) s podpisy a souhlasem z 9.2.1929, datováno 31. ledna 1921, kolkováno, na rubu schválení z 9. března 1929, 42,5x34,5 cm; **2) železná konstrukce se stropem, příčný řez, půdorys stropu a střechy**, blueprint na papíře, kótováno, 1:10 (řez) a 1:25 (půdorysy), razítko Matěje Blechy a firmy „Okenia“ s podpisem, nedatováno, kolkováno, na rubu schválení z 9. března 1929, 47,5x42 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0312 – Plán adaptace v domě čp. 1000-II, Hyberská ul: 1) půdorys části 1. patra, 4 dílčí pohledy a řezy, situace**, whiteprint (?) na papíře, kolorovaný šedou, červenou, žlutou, modrou a hnědou, popisky, částečně kótováno, 1:100 (situace 1:720), razítko firmy „Waldek a Wagner“, podpis majitelky, razítko Matěj Blecha s.r.o., podpis Stieber, nedatováno, kolkováno, na rubu schválení z 3. června 1929, 56x57 cm; **2) řez a pohled**, shodné provedení, 33x38 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0313 - Plán na úpravu souterr[ainního] Skladiště a zřízení beton[ových] schodů vedoucích z tohoto skladiště do přízemí, v domě č.p. 1000-II, Praha Hyberská, částečný půdorys sklepa a přízemí, podélný řez a situace**, whiteprint (?) na papíře, kolorovaný šedou, červenou, žlutou, modrou a hnědou, popisky, vpiska perem, částečně kótováno, grafické měřítko 1:100 (situace 1:720), razítko firmy „Waldek a Wagner“ s nečitelným podpisem, razítko Matěj Blecha s.r.o., podpis Stieber, nedatováno, kolkováno, na rubu schválení z 18. března 1930, 64x47 cm (SA, sign. 2/1000aP).

- **0314 - Plán na úpravu stávajících obchod[ních] místností v přízemí a prvním patře s úpravou výkladců v přízemí v domě čís. pop. 1000-II v Praze – Hyberské ulici:** 1) **půdorys části přízemí, řez výkladce a situace**, whiteprint (?) na papíře, kolorovaný šedou, červenou, žlutou, modrou, hnědou, fialovou a zelenou, popisky, částečně kótováno, měřítko 1:50 (situace 1:720), razítko firmy „Waldek a Wagner“ s nečitelným podpisem, podpis majitelky, razítko Matěj Blecha s.r.o., podpis Stieber, nedatováno, kolkováno, na rubu schválení z 3. června 1931, 86x54,5 cm; 2) **půdorys části prvního patra**, shodné provedení, 86x54 cm; 3) **výkladec – pohled a řez**, shodné provedení, úpravy tužkou, na rubu schválení z 22. dubna 1931 a přípis ohledně neprovedení hodin, 29x89 cm; **přední západní světlík - dva pohledy a dva řezy**, shodné provedení, na rubu schválení z 3. června 1931, 47x89,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0315 – Návrh reklamního transparentu, dva pohledy a detail**, pero na papíře, kolorováno červeně a hnědě, popisky a vysvětlivky, kótováno, měřítko 1:50 a 1:10, podpis majitelky domu, razítko a podpis zástupce firmy Waldek a Wagner, razítko a podpis Václava Krupičky, nečitelný podpis autora návrhu, kolkováno, datováno 7. listopadu 1931, na rubu schválení z 30. listopadu 1931, 29,7x21 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0316 – Návrh reklamní tabule a transparentu, dva pohledy a dílčí půdorys**, tužka na kreslicím papíře, popisky, dodatečné vpisky a korekce (škrt červenou tužkou), částečně kótováno, 1:10, podpis majitelky domu, razítko „Antonín Kučera, umělecko-průmyslový závod lakýrnický“, kolkováno, datováno gumovým razítkem 12. listopadu 1931, na rubu schválení z 22. prosince 1931, 37x55,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0317 - Elektr[ická] osobní zdviž na tři osoby neb 240 kg zat[ížení] v domě paní Markéty Gečmenové-Waldekové v Praze II - Hyberské ul. č.p. 1000, částečný půdorys přízemí a detail téhož, dva řezy, neidentifikovaný detail (protizávaží?), whiteprint (?) na papíře, částečně kótováno, bez uvedeného měřítka (1:100, 1:20, 1:50), podpis majitelky, razítko a podpis J. Koch, továrna na el. Výtahy, nedatováno, na rubu kolek a schválení z 2. listopadu 1933, 68,5x53 cm (SA, sign. 2/1000aP).**
- **0318 – Stavební plán transformační stanice 3000/120 v domě „Waldek-Wagner“ Praha II. Hyberská 8n., částeční půdorys sklepa, dva řezy a situace**, whiteprint (?) na papíře, kolorovaný šedě a červeně, popisky s seznam majitelů dotčených nemovitostí, částečně kótováno, 1:100, podpis stavitele Oshaly (?), datováno září 1933, na rubu kolek, razítko Elektrických podniků a jejich správní rady s daty 1. a 14. prosince 1933 a s podpisy, razítko z místního šetření z 18. ledna 1934 s podpisy a schvalovací razítko Zemského úřadu v Praze z 3. února 1933 s podpisem zástupce zemského prezidenta Vyhanovského, 33,5x42 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0319 – Plán adaptace III. patra domu č. 8 n. V Praze 2. Hyberská ulice, půdorys**, pero (?) na papíře, kolorovaný šedou, žlutou a červenou barvou, popisky tužkou, 1:100, podpis majitelky, razítko a podpis zástupce firmy „Sklárny a rafinerie Josef Inwald“ (v té době v domě sídlící), razítko a podpis zástupce firmy „Stavitel Ing. Boh. Břečka“, kolkováno, datováno v prosinci 1933, na rubu schválení z 15. ledna 1934, 47x63 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0320 – Transparent na domě flir]my Waldek a Wagner v Praze II. Hyberská ul., pohled a půdorys**, tužka, červená pastelka a modré pero na papíře, kótováno, popisky psacím strojem, 1:10, razítko firmy „Závod pro výrobu kovového zboží, František Bakla“, kolkováno, datováno 26. dubna 1934, 29,7x21 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0321 – Zřizování nového výkladu fy. Strupl, půdorys**, whiteprint na papíře, částečně kótováno, popisky, vpravo dole popisové pole, 1:100, kolkováno, datováno 23. srpna 1935, na rubu schválení z 11. září 1935, 26x38 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0322 – Plán na úpravu obch[odních] místností s úpravou výkladců v přízemí v domě č.p. 1000-II v Praze v Hyberské ulici:** 1) **pohled, půdorys části přízemí a řez**, whiteprint na papíře, šedě, červeně, žlutě a zeleně kolorovaný barvou, částečně kótováno, popisky, vpisky tužkou a červenou pastelkou, 1:100, podpis majitelky, podpis a razítko architekta Ludvíka Székelyho, kolkováno, datováno v

prosinci 1935, na rubu schválení z 22. ledna 1936, 33,5x42 cm; **2) zabraná plocha chodníku – půdorys**, shodné provedení, 21x33,5 cm (SA, sign. 2/1000aP).

- **0323 – Elektrický nákladní výtah systém „Stigler“ pro firmu Bratři Schönové, Praha II, Hyberská ulice, půdorys ve dvou úrovních, dva řezy a situace**, whiterprint na papíře, kolorovaný černou, oranžovou a dvěma odstíny modré pastelky, kótováno, popisky, 1:20 (situace 1:720), vpravo popisné pole s technickými údaji, razítko a podpis zástupce firmy Moučka, nedatováno, na rubu kolek a schválení z 27. června 1936, 27,5x77 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0324 – Plán dílny pro jemnou mechaniku: 1) půdorys**, whiteprint na papíře, popisky, perem dokreslené rozmístěním jednotlivých strojů, 1:100, nedatováno, na rubu kolek, informace o zkoušení 30. listopadu 1937 a schválení ze 4. února 1938 s podpisy a razítkem, 42x29,7 cm; **2) řez**, shodné provedení, 29,7x21 cm; **3) situace**, shodné provedení, 1:720, 29,7x42 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0325 – Agaptace dopu pí. Markéty Gečmen-Waldekové, Praha II, Hyberská ul. č. 8 n. Pro Mautnerovy textilní závody, akc. Spol.: 1) půdorys druhého patra**, whiterprint na papíře, kolorovaný šedou, červenou, žlutou a modrou barvou, kótováno, popisky, vpravo dole popisné pole se základními údaji a červeným perem provedenými opravami, 1:100, podpis majitelky, razítko a podpis zástupce Mautnerových textilních závodů, razítko a podpis Ing. Arch. Václava Girsy, kolkováno, datováno 8. dubna 1938, na rubu údaj o zkoušení 27. dubna 1938 a schválení 2. května 1938, 41x59 cm; **2) upravený půdorys druhého patra**, shodné provedení, navíc razítko a podpis stavitele Jana Provazníka, na rubu údaj o zkoušení 7. července 1939 a schválení 26. července 1939, 41,5x59,5 cm; **3) půdorys třetího patra**, obdobné provedení jinou rukou, chybí popisné pole a podpis a razítko architekta, majitelka podepsána v zastoupení, kótováno pouze z malé části, navíc legenda a dodatečné změny červeným perem, datace v červnu 1938, na rubu kolkováno, údaj o zkoušení 15. července 1938 a schválení 28. července 1938, 42x64,5 cm; **4) situace**, whiterprint na papíře, kolorovaný šedou a červenou barvou, popisky, 1:720, kolkováno, nedatováno, podpisy, razítka a údaje na rubu jako u prvního plánu, 29,7x21 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0326 – Plán nákladního výtahu, půdorys ve dvou úrovních a řez: 1)** Whiteprint (?) na papíře, kolorovaný modrou, červenou a hnědou pastelkou, kótovaný, popisky, vlevo dole popisné pole se základními údaji, 1:10 (půdorysy) a 1:50 (řez), razítko a podpis zástupce firmy „Továrna na výtahy Ing Miroslav Klapka“ a podpis a razítko stavitele Jana provazníka, na rubu kolek a schválení z 22. července 1938, 60x42 cm; **2) situace**, pero na papíře kolorované červenou pastelkou, popisky, neměřené schéma, razítko firmy Klapka, kolek, na rubu schválení z 22. července 1938, 29,7x21 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0327 – Plán na povolení změny, v půdním prostoru zřízení půdní skladištní komory pro odložení aktů pro pí Gečmen-Waldekovou maj[itelku] domu v domě čp. 1000 v Hyberské ulici v Praze II, řez, půdorys a situace**, whiteprint na papíře, červené pero, kolorovaný šedou barvou, popisky, 1:100 (situace 1:720), podpis majitelky, razítko a podpis stavitele Jana Krečího, kolkováno, nedatováno, na rubu schválení z 25. ledna 1940, 30x71 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0328 – Plán na povolení změn ve středním traktu budovy v II. Patře v domě čp. 1000 v Hyberské ulici v Praze II pro firmu Waldek-Wagner a spol., řez, půdorys a situace**, whiteprint na papíře podlepeném plátnem, kolorovaný šedou, hnědou, červenou a žlutou barvou, popisky, dodatečné vkresby tužkou a hnědou pastelkou, 1:100 (situace 1:720), podpis zástupce majitelky, razítko a podpis zástupce firmy Waldek a Wagner, razítko a podpis stavitele Jana Krečího, nedatováno, na rubu kolek a schválení ze 7. února 1942, 43x105 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0329 – Plan des Hauses Prag II., Hiebernergasse N^oC. 1000. (Plán domu čp. 1000, Hyberská ulice Praha II.), půdorys části druhého patra, situace a řez**, whiteprint na papíře, kolorovaný modrou, hnědou a červenou pastelkou a hnědou, šedou a modrou barvou, popisky, částečně kótovaný, 1:100 (1:720 situace), podpis zástupce majitelky, razítko a podpis zástupce firmy Waldek & Wagner a Waldek & Wagner & Co, podpis a razítko stavitele Eduarda Němce, duben 1942, na rubu údaj o zkoušení 5. května 1942 a schválení 15. května 1942, 59,4x84 cm (SA, sign. 2/1000bP).

04 - Plány po roce 1945

- **0401 – Nová úprava osvětlení kanceláře „Import“ v domě čp. 1000 v Praze II. Hybernská ul. č. 8 n., situace, půdorys části čtvrtého patra, dva řezy, pohled a detail**, pero (?) na papíře, kolorované šedou, červenou a zelenou barvou, patrně mladší doplňky (půdorys a řez skladu), popisky, částečně kótovaný, 1:720 (situace), 1:100 (půdorys, řez skladem) a 1:50 (řez, pohled, detail kanceláře), razítka a podpisy zástupce stavebníka firmy Bohemia, stavitele arch. Rudolfa Pouče a národního správce domu Jindřicha Boudy, datováno 15. dubna 1947, kolkováno, 29,7x76 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0402 – Zřízení nové kancelářské místnosti pro fu. Bohemia na místě terasy a půdy dvorního traktu domu čp. 1000 v Praze II, Hybernská ul. č. 8n.: 1) situace, půdorys části čtvrtého patra, pohled a řez**, černé a červené pero (?) na papíře, kolorovaný šedou, červenou, žlutou a hnědou barvou, popisky, částečně kótovaný, 1:100 (situace 1:720), razítka a podpisy zástupce stavebníka firmy Bohemia, stavitele arch. Rudolfa Pouče, projektanta arch. J. B. Šuly, podpis národního správce domu Jindřicha Boudy, nedatováno, kolkováno, na rubu schválení z 23. září 1947, 39x54,5 cm (SA, sign. 2/1000bP); **2) dřevěný vazník – částečný pohled a půdorys, detail spoje**, tužka na papíře, popisky, perem červeně odškrtávaná a s přípisem o zkoušení, kótováno, 1:20, nedatováno, nekolkováno (zjevně chápán jako příloha statického výpočtu z 27. srpna 1947), 29,7x42 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0403 – Plán změn při zřízení místností fy Bohemia v Praze II. V podkroví domu v Hybernské ul. čp. 1000. situace, půdorys části 4. patra, dva řezy**, whiteprint na papíře kolorovaný červenou a hnědou barvou, popisky, částečně kótovaný, 1:100 (situace 1:720), razítka a podpisy zástupců firmy Bohemia, stavitele arch. Rudolfa Pouče, projektanta arch. J. B. Šuly, podpis národního správce domu J. Boudy, datováno 15. května 1948, kolkováno, na rubu schválení z 16. října 1948, 56x53,5 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0404 – Plán na rozdělení kanceláří příčkami z desek „Hobra“ pro Československé textilní závody – nár. Podnik v Praze II – č.p. 1000, částečný půdorys prvního a druhého patra**, whiteprint na papíře, šedě kolorovaný, částečně kótovaný, 1:100, razítka a podpisy zástupců textilních závodů a architekta a stavitele Jana Korbela, nedatováno, kolkováno, na dubu schválení z 12. srpna 1948, 51x84 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0405 – Stavební změna – prohloubení sklepa v domě č.p. 1000 v Praze-II., situace, řez, půdorys suterénu středního příčného křídla**, whiteprint na papíře, kolorovaný hnědou, šedou, červenou a žlutou barvou, popisky, částečně kótovaný, vlevo dole popisné pole, 1:100 (situace 1:720), razítka a podpis zástupce firmy Sanitas a arch. J. Steinochera vdova, datováno v srpnu 1950, kolkováno, na rubu schválení z 23. října 1950, 29,7x63 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0406 – zaměření aktuálního stavu domu: 1) půdorys sklepa**, whiteprint na papíře, kótovaný, bez uvedeného měřítka (1:100), vpisky tužkou, datováno v březnu 1951, 51x84 cm; **2) půdorys přízemí**, shodný provedení, 59x84 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0407 – Plán rekonstrukce komínu ústředního topení v domě čp. 1000 Praha II., situace a půdorys všech podlaží**, whiteprint na papíře, kolorovaný šedou, žlutou a červenou barvou, změny plánu černým a červeným perem, popisky, částečně kótovaný, vlevo dole popisné pole, 1:100 (situace 1:720), razítka a podpisy zástupců stavebníka (Sanitas) a stavitele (Stavoděl), datováno září 1952, na rubu schválení z 15. října 1952, 29,7x147 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0408 – Stavební změna ve II. p. V domě č.p. 1000 v Praze II., částečný půdorys druhého patra a situace**, whiteprint na papíře, kolorovaný šedou a červenou barvou, popisky, vlevo dole popisné pole, 1:100 (situace 1:720), razítka a podpis zástupce firmy Sanitas a arch. J. Steinochera vdova, datováno v březnu 1951, na rubu schválení z 3. dubna 1951, 35x63 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0409 – Přesná mechanika, středisko 53, Hybernská 8, půdorys podnikem užívaných prostor ve druhém patře**, whiteprint na papíře, doplněný perem, popisky, částečně kótovaný, 1:50, razítka a podpis zástupce n.p. Sanitas a n.p. Přesná mechanika, opravná lékařských přístrojů a nástrojů, neda-

továno, na rubu informace o zkoušení 5. března 1952 a schválení 24. března 1952, 43x63 cm (SA, sign. 2/1000bP).

- **0410 – Plán provozovny závodu oční optiky č. 134 Praha II., Hyberská 8., půdorys,** pero černým, modrým a červeným inkoustem na pauzovacím papíře, tužka a modrá pastelka, popisky, kótovaný, 1:100, razítko a podpis zástupce optického sektoru n.p. Sanitas, nedatováno, na rubu schválení z 13. září 1952, 29,7x28 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0411 – Návrh neonové reklamy Oční optiky, pohled,** whiteprint na papíře, kótovaný, bez uvedeného měřítka (cca 1:25), razítko „reklamní podnik státního obchodu, Závod neonové reklamy Praha“, stručný popisek tužkou, na rubu schválení ze 3. listopadu 1956, 21x29,7 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0412 – II. Patro – zadní trakt, ZO n.p. Praha II, Hyberská 8, půdorys ve dvojím shodném vyhotovení,** whiteprint na papíře, popisky, částečně kótovaný, vpravo nahoře popisné pole, 1:100, razítko „Zdravotnické opravy, národní podnik, hlavní mechanik“ a podpis, datováno 25. února 1957, 50x50 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0413 – Návrh na skluz pro prodejnu č. 165 Praha II. Havlíčkova 13., půdorys části suterénu a přízemí, řez, 4 x detaily, situace,** značně vybledlý whiteprint na papíře, modré a černé pero, modrá pastelka, popisky, kótovaný, vpravo dole popisné pole, 1:100, 1:720 (situace) a 1:20 (detaily), arch. Kuba, schvalovací razítko 19. května 1958, datováno kveten 1957, 45x84 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0414 – Návrh na zřízení archivu, částečný půdorys suterénu, podélný řez a situace,** whiteprint kolorovaný šedou, červenou, žlutou a fialovou barvou, popisky, částečně kótovaný, vpravo dole popisné pole, 1:100 (situace 1:1000), razítko a podpis zástupce Ústředního skladu ministerstva zdravotnictví (investor), Obvodního stavebního podniku v Praze 1 (projektant), schvalovací razítko z 29. ledna 1958, datováno 12. listopadu 1957, 29,7x78 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0415 – Plán na postavení vrátnice, dílčí půdorys přízemí, 3x řez, situace,** whiteprint kolorovaný šedou, žlutou a modrou barvou, popisky, částečně kótovaný, vpravo dole popisné pole, 1:50³⁶⁹ (situace 1:1000), razítko a podpis zástupce Ústředního skladu ministerstva zdravotnictví (investor) a OSP v Praze 1 (projektant), schvalovací razítko z 9. února 1959, datováno duben 1956, 29,7x84 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0416 – Plán na úpravu vchodu, pohled na parter – starý a nový stav, 3xřez, situace,** whiteprint kolorovaný šedou a žlutou barvou, popisky, částečně kótovaný, vpravo dole popisné pole, 1:50 (situace 1:1000), razítko a podpis zástupce Ústředního skladu ministerstva zdravotnictví (investor) a OSP v Praze 1 (projektant), schvalovací razítko ONV Praha 3 z 9. února 1959, datováno září 1957, 29,7x236 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0417 – Vstupní portál vrátnice, pohled, půdorys, řez a detail,** whiteprint na papíře, kolorovaný šedou, červenou a žlutou barvou, popisky, kótovaný, vpravo dole popisné pole, 1:250 a 1:1 (detail), razítko a podpis zástupce Ústředního skladu ministerstva zdravotnictví (investor) a OSP v Praze 1 (projektant), schvalovací razítko ONV Praha 1 z 18. července 1961, datováno 15. listopadu 1960, 36x63 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0418 – Návrh neonové reklamy Lahůdek, pohled a detail,** whiteprint na papíře, popisky, částečně kótovaný, bez uvedeného měřítka (1:33), schvalovací razítko ONV Praha 1 z 24. října 1960, nedatováno, 21x29,7 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0419 - Garáž pro autobus Praga RND ZV ROH Zdrav[otnických] skladů Hyberská 8.: 1) půdorys a čelní pohled,** whiteprint na papíře, popisky, kótovaný, vysvětlivky, 1:25, strojopisný přípis „Vypracoval kolektiv při závodním výboru ROH Ústředního zdravotnického skladu Praha.“, razítko a podpis zástupce závodního výboru ROH, nedatováno, 40x100 cm; **2) situace,** whiteprint na papíře, červená pastelka, popisky, dole popisné pole, 1:1000, razítko a podpis zástupce závodního výboru ROH, datováno duben 1961, nesouhlasný přípis zástupce ONV Praha 1 z 8. června 1961, 29,7x21 cm (SA, sign. 2/1000bP).

369 Chybně uvedeno 1:100

- **0420 – Nákladní výtah na 350 Kg bez prův[odčího], dva pohledy s řezy, půdorys ve třech různých úrovních**, whiteprint na papíře, popisky, kótovaný, vpravo dole popisné pole, 1:20, razítko a podpis zástupce „Družstevního zásobovacího podniku, ústředního svazu spotřebních družstev“ (stavebníka) a „Výtahy, podnik hl. m. Prahy“ (výrobce), datováno 18. července 1961, 59,5x104 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0421 - Nákladní výtah na 100 Kg bez prův[odčího], dva pohledy s řezy, půdorys ve třech různých úrovních, dva detaily**, whiteprint na papíře, popisky, kótovaný, vpravo dole popisné pole (dle něj plán určen pro „Sklad léčiv a zdravotního materiálu Na Poříčí 9, Praha I.“ a zároveň „Praha I. Gorkého (dnes Senovážné) náměstí 6“ (?), 1:40 (pohledy) a 1:10 (detaily a řezy), podpis zástupce Zdravotního zásobování n.p., datováno 19. září 1961, dodatečné schválení ONV P1 z 12. března 1966, 69x104 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0422 – Úprava výstupu z kotelný na dvoře domu č. [1000]: 1) dílčí půdorys a dva řezy**, tužka na pauzovacím papíře, červená a žlutá pastelka, popisky a vysvětlivky, částečně kótováno, vpravo dole popisné pole, 1:50, vypracoval Ing. Mika, stavební projekce n.p. Chirana, datováno říjen 1962, souhlas zástupce Útvaru hlavního architekta z 30. října 1962, 35x48 cm; **2) tentýž plán**, whiteprint na papíře, červená, žlutá a zelená pastelka, jinak shodné provedení, souhlas zástupce obvodní inspekce požární ochrany ze 7. listopadu 1962, schválení ONV P1 ze 14. ledna 1963, 50x50 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0423 – Stohovací výtah 500 kg: 1) dva řezy a půdorys**, whiteprint na papíře, červená, žlutá a modrá pastelka, popisky a vysvětlivky, kótováno, vpravo dole popisné pole, 1:20 (řezy) a 1:10 (půdorys), datováno 7. prosince 1963, razítko a podpis zástupce n.p. Zdravotnické zásobování a podniku hl. m. Prahy Výtahy, datováno 7. prosince 1963, schválení ONV P1 z 21. září 1964, 59,5x84 cm; **2) řez světélkem**, pero na pauzovacím papíře, červená pastelka a vpisek modrým perem, popisek, částečně kótováno, měřítko neuvedeno (1:20), nedatováno, razítko Zdravotnického zásobování a schvalovací razítko ONV Praha 1 z 21. září 1964, 59,5x42 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0424 – Osobní výtah, nosnost 350 kg: 1) dva řezy, půdorys ve dvou úrovních, dva detaily**, whiteprint na papíře, červená, žlutá a modrá pastelka, popisky a vysvětlivky, kótováno, vpravo dole popisné pole, 1:50 (řezy), 1:10 (detaily) a 1:20 (půdorysy), datováno 15. května 1964, razítko a podpis zástupce n.p. Zdravotnické zásobování a n.p. Výtahy, souhlas UHAM z 8. ledna 1956, 59,5x84 cm; **2) dílčí půdorys suterénu, dva řezy**, whiteprint na papíře, kolorovaný červenou, žlutou a šedou barvou, popisky a vysvětlivky, částečně kótováno, dodatečné úpravy modrým perem, vpravo dole popisné pole, 1:50, datováno v prosinci 1964, 29,7x31 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0425 – Adaptace provozovny [Oční optiky]: 1) situace**, whiteprint na papíře, popisky, dole popisné pole, 1:720, datováno v lednu 1967, vypracoval Dušek, razítko a podpis zástupce n.p. Oční optika a n.p. Pražská stavební obnova, 29,7x21 cm; **2) fasáda – pater**, whiteprint na papíře, přelepený zákres reklamního nápisu, tentýž proveden výše pomocí nalepeného loga doplněného černou barvou, vpravo dole popisné pole, 1:50, ostatek jako předchozí plán, navíc souhlas ÚHA z 2. ledna 1968 a schválení ONV Praha 1 z 16. ledna 1968, 29,7x84 cm; **3) dílčí půdorys přízemí – bourací práce a nový stav**, whiteprint na papíře, kolorováno šedou, žlutou, červenou a modrou barvou, popisky, kótovaný, vpravo dole popisné pole, 1:50, datováno v březnu 1967, ostatek jako předchozí plán (vyjma souhlasu UHA), navíc souhlas PO, 40x84 cm; **4) dílčí půdorys přízemí – mezipatro, montážní výkres stropu a detail**, whiteprint na papíře, kolorováno šedou, červenou, modrou a fialovou barvou, popisky, kótovaný, vpravo dole popisné pole, 1:50 (detail 1:10), ostatek jako předchozí plán, 40x84 cm; **5) příčný a podélný řez**, shodné provedení a náležitosti, 29,7x84 cm; **6) elektroinstalace – půdorys přízemí a mezipatra, dílčí řez a detail**, whiteprint na papíře, popisky a vysvětlivky, vpravo dole popisné pole, 1:50, datováno v únoru 1967, razítko a podpis zástupce n.p. Oční optika a PSO, schvalovací razítko ONV Praha 1 z 16. ledna 1968, 48x84 cm; **7) vodovod – půdorys sklepa a schéma**, shodné provedení a náležitosti, opravené červeným perem, datované v březnu 1967, navíc souhlas Pražských vodáren z 8. ledna 1968, 59,5x88 cm; **8) vodovod a plynovod – půdorys přízemí a a mezipatra, schéma plynovodu**, shodné provedení a náležitosti (vyjma souhlasu vodáren), navíc souhlas Středočeských plynáren z 11. ledna 1968 a souhlas Pražských kanalizací z 28. prosince 1967, 46x84 cm; **9) kanalizace – řez**, shodné provedení a náležitosti (vyjma souhlasu plynáren), 29,7x42 cm;

- 10) **etážové vytápění – půdorys přízemí a mezipatra, schéma**, whiteprint na papíře, popisky a vysvětlivky, vpravo dole popisné pole, 1:50, datováno v únoru 1968, razítko a podpis zástupce PSO, 55x90 cm (SA, sign. 2/1000bP).
- **0426 – Adaptace Oční optiky, pohled na výklad, pohled, dílčí půdorys a řez, detail**, whiteprint na papíře, vpravo dole popisné pole, 1:50 (detail 1:10), datováno v únoru 1969, vypracoval arch. Lohse, souhlas Odboru územního plánování a architektury z 18. června 1969, schvalovací razítko ONV Praha 1 z 16. září 1969, 29,7x100 cm (SA, sign. 2/1000aP).
 - **0427 – Stav po adaptaci [prodejny Oční optiky], půdorys přízemí a mezipatra, řez**, whiteprint na papíře, vpravo dole popisné pole, 1:50, datováno 2. června 1971, vypracoval arch. Lohse, 45x63 cm (SA, signatury: 2/1000aP a 2/1000bP).
 - **0428 – Rekonstrukce prodejny zdravotních potřeb: 1) situace**, whiteprint na papíře, popisky, dole popisné pole, 1:1000, datováno v listopadu 1967, razítko a podpis zástupce Lékařské služby Ústavu národního zdraví (stavebník) a Komunálních služeb města Říčana (projektant), 29,7x21 cm; **2) částečný půdorys suterénu, dílčí řez**, whiteprint na papíře, kolorovaný červenou a žlutou barvou, částečně kótovaný, popisky a vysvětlivky, vpravo dole popisné pole, 1:50, ostatek jako u předchozího plánu, navíc schvalovací razítko ONV Praha 1 z 18. listopadu 1970 a razítko „kolaudováno“, 45x70 cm; **3) částečný půdorys přízemí**, shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán, navíc souhlasný přípis PSSPPOP ze 17. listopadu 1970, 48x63 cm; **4) půdorys mezistropu, dílčí řez, dílčí půdorys suterénu - původní stav**, shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán (vyjma souhlasu PSSPPOP a schválení ONV P1), 39x73 cm; **5) konstrukce mezistropu – půdorys, řez a detail**, whiteprint na papíře, částečně kótovaný, popisky a vysvětlivky, vpravo dole popisné pole, 1:50 a 1:10 (detail), datováno v listopadu 1967, razítko a podpis stavebníka a projektanta, 27x84 cm; **6) plán chybí, patrně nedochován!**; **7) ocelové zábradlí, půdorys a detaily**, měřítko 1:50, 1:10, 1:5, jinak shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán, 44x75 cm; **8) elektroinstalace – částečný půdorys přízemí**, měřítko 1:50, jinak shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán, navíc schvalovací razítko ONV Praha 1 z 18. listopadu 1970, 45x63 cm; **9) elektroinstalace – částečný půdorys suterénu a mezipatra**, shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán, 45x71 cm; **10) vzduchotechnika – strojovna – dílčí půdorys, tři řezy, pohled**, shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán (vyjma datace v prosinci 1967), 72x84 cm; **11) vzduchotechnika – dílčí půdorys suterénu, přízemí a mezipatra**, shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán, 43x137 cm; **12) zdravotní technika (voda, kanalizace) – dílčí půdorys přízemí, dva dílčí řezy**, shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán (vyjma datace v listopadu 1967 a schválení ONV P1), 29,7x74 cm; **13) ústřední vytápění nízkotlakou parou – situace**, shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán, navíc schválení ONV P1 z 18. listopadu 1970, 29,7x21 cm; **14) ústřední vytápění nízkotlakou parou – půdorys suterénu**, měřítko 1:100, jinak shodné provedení a náležitosti jako předchozí plán, 59,5x97 cm (SA, sign. 2/1000bP).
 - **0429 – Ústřední vytápění [čtvrtého patra]: 1) situace (?) - plán chybí, patrně nedochován; 2) částečný půdorys čtvrtého patra**, whiteprint na papíře, popisky, vpravo dole popisné pole, 1:100, datováno v květnu 1976, razítko a podpis zástupce o.p. Zdravotnické zásobování (stavebník) a Komunálních služeb města Říčana (projektant), 50x73 cm; **3) schéma napojení v kotelně – expanze**, shodné provedení a náležitosti, navíc Ověření stavebního úřadu ONV Praha 1 z 24. května 1978, 46x63 cm (SA, sign. 2/1000bP).
 - **0430 – Stavební úpravy v budově ředitelství o.p. Zdravotnické zásobování Praha 1, Hyberská 1000/8, 2. p. 1) půdorys části druhého patra – starý stav, dvojí shodné vyhotovení**, xerografie³⁷⁰ (?) na papíře doplněná tmavě růžovou barvou, popisky a vysvětlivky, kótováno, 1:100, datováno 28. dubna 1978, razítko a podpis zástupce o.p. Zdravotnické zásobování, 21x50 cm; **2) půdorys části druhého patra – nový stav, dvojí shodné vyhotovení**, shodné provedení 21x29,7 cm (SA, sign. 2/1000bP).

370 Tj. rozmnoženina pořízená na fotokopírovacím stroji (např. Xerox, Kostar atp.)

- **0431 – Rekonstrukce kotelny a výstavba závodní jídelny**³⁷¹ **1) Situace (č.1)**, whiteprint na papíře, zákres plynovodu, popisky, vpravo dole popisné pole, 1:500, datováno v červnu 1982, hlavní projektant Ing. Arch. Zedníček, razítko Státního projektového ústavu obchodu Brno, 29,7x63 cm; **2) Půdorys zadní části suterénu (B) – nový stav (kotelna - A-04)**, whiteprint na papíře, popisky a vysvětlivky, legenda, vpravo dole popisné pole, 1:50, datováno v červnu 1983, hlavní projektant Ing. Arch. Zedníček, razítko SPUO, nedatované ověření ONV pro stavební povolení a pro kolaudaci z 6. února 1989, 89x147 cm; **3) půdorys přední části přízemí (A) – nový stav (jídelna – A-06)**, shodné provedení jako předchozí plán, ověření ONV z 3. dubna 1989, 89x147 cm; **4) tentýž plán**, shodné provedení, zákres změn černým a červeným fixem; **5) půdorys zadní části přízemí (B) – nový stav (jídelna – A-07)**, mimo dodatečných změn shodné provedení, ověření ONV z 13. února 1984 a 3. dubna 1989, 59,5x86 cm; **6) tentýž plán**, xerografie s doplněním změn černým a červeným fixem, ověření ONV ze 3. dubna 1989, 59,5x84 cm; **7) osm dílčích řezů (kotelna - A-06)**, whiteprint na papíře, popisky a vysvětlivky, vpravo dole popisné pole, 1:50, datováno v červnu 1983, hlavní projektant Ing. Arch. Zedníček, razítko SPUO, nedatované ověření ONV pro stavební povolení a pro kolaudaci z 6. února 1989, 59,5x84 cm; **8) čtyři dílčí řezy (jídelna - A-08)**, shodné provedení, ověření ONV pro stavební povolení z 13. února 1984, 59,5x84 cm; **9) půdorys přední části suterénu (A) a dva dílčí řezy – starý stav, nové vytápění (kotelna – E-03)**, shodné provedení, navíc legenda, ověření ONV z 6. února 1989, 84x105 cm; **10) částečný půdorys zadní části suterénu (B) a dílčí řez – vytápění (kotelna - E-02)**, shodné provedení, ověření ONV z 6. února 1989, 59,5x105 cm; **11) půdorys přední části suterénu (A) – vytápění (jídelna – E-03)**, shodné provedení, 89x147 cm; **12) půdorys zadní části suterénu (B) a dílčí řez – vytápění (kotelna – E-02 a E-04)**, shodné provedení, ověření ONV z 6. února 1989, 75x130 cm; **13) tentýž plán**, shodné provedení, 86x130 cm; **14) půdorys přední části přízemí (A) – vytápění (jídelna – E-05)**, shodné provedení, 86x130 cm; **15) půdorys zadní části přízemí (B) – vytápění (jídelna – E-06)**, shodné provedení, ověření ONV z 13. února 1984, 59,5x85 cm; **16) půdorys přední části přízemí (A) a dva dílčí řezy – vzduchotechnika (jídelna – E-05)**, shodné provedení, ověření ONV z 13. února 1984 s poznámkou, 86x130 cm; **17) půdorys přední části suterénu (A) – voda, kanalizace, plyn (jídelna – 32-03/Z)**, shodné provedení, 89x147 cm; **18) půdorys přední části přízemí (A) – voda, kanalizace, plyn (jídelna – 32-04/Z)**, shodné provedení, ověření ONV z 13. února 1984, 86x130 cm; **19) axonometrie vodovodu (jídelna - 32-10/Z)**, shodné provedení, 74x105 cm; **20) axonometrie plynovodu (jídelna - 32-11/Z)**, shodné provedení, 29,7x42 cm (SA, sign. 2/1000cP a 2/1000aS (1)).
- **0432 – Stavebně-historický průzkum Prahy, Nové Město čp. 1000/II, příloha: 1) suterén – slohové vyhodnocení**, xerografie, částečně kótováno, popisky, 1:200, SURPMO, datováno v prosinci 1988, 50x21 cm; **2) přízemí**, shodné provedení jako přechozí plán; **3) mezipatro nad přízemím**, 29,7x21 cm, jinak shodné provedení; **4) první patro**, 50x21 cm, jinak shodné provedení; **5) druhé patro**, shodné provedení; **6) třetí patro**, shodné provedení; **7) čtvrté patro**, shodné provedení; **8) podkroví hlavní budovy**, 29,7x21 cm, jinak shodné provedení; **9) střechy**, 50x21 cm, jinak shodné provedení; **10) legenda a seznam zkratk**, xerografie, 29,7x21 cm; **11) suterén – památkové vyhodnocení**, xerografie žlutě kolorovaná, 50x21 cm, jinak shodné provedení; **12) přízemí**, xerografie žlutě, béžově a modře kolorovaná, jinak shodné provedení; **13) mezipatro nad přízemím**, xerografie žlutě kolorovaná, 29,7x21 cm, jinak shodné provedení; **14) první patro**, xerografie žlutě, béžově a modře kolorovaná, 50x21 cm, jinak shodné provedení; **15) druhé patro**, shodné provedení; **16) třetí patro**, shodné provedení; **17) čtvrté patro**, shodné provedení; **18) podkroví hlavní budovy**, xerografie nekolorovaná, 29,7x21 cm, jinak shodné provedení; **19) legenda**, xerografie žlutě, béžově a modře kolorovaná, 29,7x21 cm (NPU, Archiv ÚOP Praha, sign. P49).
- **0433 – Vzorková prodejna vybraných zdravotnických potřeb: 1) větrání prodejny – půdorys a řez**, whiteprint na papíře, částečně kótováno, popisky, vpravo dole popisné pole, 1:50, datováno v dubnu 1991, razítko Ing. Pavla Plajnera a ověření OV z 1. července 1991 a 9. prosince 1991, 48x63 cm; **2) pů-**

³⁷¹ Níže uvedené plány jsou zjevně pouze malou částí původního souboru. Uváděna jsou původní čísla výkresů, použité číslování je ale pro přílišnou fragmentárnost nezohledňuje. Ignorováno bylo také rozdělení na plány kotelny s rekonstrukcí ústředního topení a jídelny, neboť reálně se tyto plány prostupují a doplňují.

dorys a detail, shodné provedení a náležitosti (detail 1:5), 38x63 cm; **3) řez**, shodné provedení a náležitosti, 29,7x42 cm (SA, sign. 2/1000bP).

- **0434 – Baby studio Dáda, půdorys**, xerografie, částečně kótováno, popisky, uprostřed dole popis místností, bez měřítka (1:100), nedatováno, schválení z 13. března 1996, 29,7x50 cm (SA, sign. 2/1000cP).
- **0435 – Country klub - kavárna: 1) půdorys**, xerografie, částečně kótováno, popisky, vpravo uprostřed popis místností, 1:100, nedatováno, schválení z 9. března 1999, 42x21,7 cm; **2) dílčí půdorys - uspořádání interiéru**, xerografie, popisky, 1:50, nedatováno, 42x21,7 cm; **3) vzduchotechnika – řez a půdorys**, xerografie, popisky, popisné pole původního plánu z r. 1982, z něhož je stávající plán vyříznut a patrně upraven, 1:50, úprava nedatována, 42x21,7 cm (SA, sign. 2/1000cP).
- **0436 – Půdorys prvního podlaží – část A, půdorys prvního patra průčelního křídla**, xerografie doplněná žlutou a červenou fixou, kótováno, popisky a vysvětlivky, vpravo dole na papíře připojeném třemi lepidly popisné pole původního plánu z r. 1982, 1:50, tato úprava nedatována, ověření OV ze 17. září 2002, 50x84 + 29,7x21 cm (SA, sign. 2/1000cP).
- **0437 – Základnová stanice GSM: 1) půdorys půdního prostoru průčelního křídla**, xerografie, částečně kótováno, popisky a vysvětlivky, dole popisné pole, vlevo nahoře pole s technickými údaji, 1:150, datováno 14. května 2002 (poslední revize 27. listopadu), razítko a podpis Ing. Vladimír Doskočil, ověření OV při kolaudaci ze 7. května 2003, 29,7x42 cm; **2) pohled na průčelí**, shodné provedení a náležitosti (SA, sign. 2/1000cP).
- **0438 – Stávající stav: 1) první patro**, elektronický dokument pdf, 1:200, 2002; **2) druhé patro**, totéž provedení (Atelier Genesis)
- **0439 – Stavební opravy objektu Hybernská 8, Praha 1: 1) nedochován; 2) půdorys prvního patra přední části budovy (křídla A a B)**, xerografie, popisky, vpravo dole popisné pole, 1:50, 2013, Atelier Genesis, razítko a podpis zástupce SAWY group, ověření OV při kolaudaci ze 5. února 2013, 95x108 cm; **3) nedochován; 4) půdorys druhého patra přední části budovy (křídla A a B)**, shodné provedení, 2012, ověření OV při kolaudaci ze 29. listopadu 2012, 89x105 cm; **5) půdorys půdního prostoru východní části průčelního křídla, řez téhož**, shodné provedení a náležitosti, 75x84 cm; **6) řez průčelního křídla**, shodné provedení a náležitosti, 89x63 cm (SA, sign. 2/1000cP).
- **0440 – Optické připojení AV ČR Hybernská 8, kopie katastrální mapy se zákresem trasy optického kabelu**, xerografie, popisky, vpravo dole popisné pole, 1:1000, listopad 2010, ProTelPro, ověření OV při kolaudaci ze 14. prosince 2010, 42x29,7 cm (SA, sign. 2/1000cS).

Ikonografie

01 - Starší objekt

- **0101 – Josef Daniel Huber, Pohledový plán Prahy** (výřez), 1769, tušová kresba, výřez (Historický atlas měst České republiky).
- **0102 – Hybernská ulice od východu**, před rokem 1896, světlotisk ve formátu folio, vydaný v souboru snímků z Prahy v Drážďanech, (Muzeum hl. m. Prahy, inv. č. H 221 805).
- **0103 – tentýž snímek**, kolem r. 1900, pohlednice (aukční katalog).
- **0104 – tentýž snímek**, kolem r. 1900, kolorovaná pohlednice (soukromá sbírka).

02 - Stávající objekt mezi lety 1898-1945

- **0201 – Západní část parteru se zákresem plánované světelné reklamy**, černobílá retušovaná a dokreslovaná fotografie, 1931, na rubu schvalovací razítko z 12. června 1931, podpis majitelky a zástupce formy Waldek a Wagner, podpis a razítko firmy ing. E. Daudlebsky-Sterneck, razítko firmy Foto Ströminger a orazítkovaný kolek, 18x24 cm (SA, sign. 2/1000aP).

- **0202 – Část parteru se zákresem umístění plánované reklamy**, černobílá fotografie se zákresem červeným perem, 1931, na rubu schvalovací razítko z 30. listopadu 1931 a orazítkovaný kolek, 15x10 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0203 - Východní část parteru se zákresem umístění plánované reklamy**, černobílá fotografie se zákresem černým a červeným perem, 1931, na rubu schvalovací razítko z 22. prosince 1931, souhlas majitelky domu a orazítkovaný kolek, 15x21 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0204 - Část parteru se zákresem umístění plánované reklamy**, černobílá fotografie se zákresem bílou barvou, 1935, na rubu schvalovací razítko z 10. listopadu 1935 a orazítkovaný kolek, 9x13 cm (SA, sign. 2/1000aP).
- **0205 – Výkladec firmy V. Struppl**, černobílá fotografie, po r. 1935 (výřez z fotografického tabla zavěšeného v interiéru prodejny)
- **0206 – Interiér prodejny firmy V. Struppl (A1.19-20)**, shodné provedení a původ.
- **0207, 08, 11 – Interiér vinárny firmy V. Struppl (A1.22)**, shodné provedení a původ.
- **0209 – Detail výzdoby interiéru vinárny (A1.22)**, shodné provedení a původ.
- **0210 – Detail téhož, patrně s portrétem majitele (A1.22)**, shodné provedení a původ.
- **0212 – Interiér vinárny firmy V. Struppl (A1.24)**, shodné provedení a původ.

03 - Stávající objekt po roce 1945

- **0301 – Průčelí od severozápadu**, černobílá fotografie, patrně 1976 (evidenční karta kult. Památky).
- **0302 – Průčelí od severu**, shodné provedení a původ.
- **0303 – Průčelí od severozápadu**, shodné provedení a původ.
- **0304-05 – Průčelí od severozápadu**, černobílá fotografie, 1988 (pasport SURPMO).
- **0306 – Parter od severozápadu**, barevný tisk, 2002 (SA, sign. 2/1000bS).
- **0307 – Část parteru od severu**, černobílá xerografie, 2002 (SA, sign. 2/1000cS).
- **0308 – Část parteru od severu**, snímek z aplikace Google Street View, sejmuto 30. srpna 2018.

04-05 – Fotodokumentace Ateliéru Genesis, 2002-2012

Pozn: Ve všech případech jde o digitální fotografie poskytnuté pro potřeby SHP Ateliérem Genesis, pokud není uvedeno jinak, jde vždy o rok 2002.

- **0401-05 – Část parteru od severu**
- **0406 – Východní část parteru od severovýchodu.**
- **0407 – Vstupní prostor A1.03, 2012**
- **0408 – Detail mříže v průjezdu A1.15, 2004**
- **0409 – Detail závory v průjezdu A1.15**
- **0410 – Detail sklepní prostory A01.06**
- **0411 – Vstup do haly A2.20, pohled ze schodiště A2.01**
- **0412 – Okenní otvor chodby A2.02, , pohled ze schodiště A2.01**
- **0413 – Vstup do haly A2.03, pohled ze schodiště A2.01**
- **0414 – Jižní část rozdělené haly A2.20, pohled k západu**
- **0415 – Vstupy do místností A2.23 a 24, pohled z haly A2.20**
- **0416 – Vstupy do místností A2.21 a 22, pohled z haly A2.20**
- **0417 – Vstup do místnosti A2.21, pohled z haly A2.20**
- **0418 – Jižní část rozdělené haly A2.20, pohled k východu**
- **0429-20 – Severní část rozdělené haly, pohled k západu**
- **0421 – Vstup do místnosti A2.16 z haly A2.20**
- **0422-24 – Chodba A2.20-c**
- **0425 – Místnost A2.21**
- **0426-27 – Prostor A2.27**
- **0428-29 – Prostor A2.24**

- 0430-32 – Okenní výplně místnosti A2.19
- 0433-34 – Okenní výplně místnosti A2.18
- 0435-38 – Okenní výplně a strop místností A2.16 a 17
- 0439-40 – Dnes neexistující chodba v rozsahu místností A2.16-18 a vstup do haly A2.20
- 0441-43 – Okenní výplně a strop místností A2.16 a 17
- 0444-49 – Strop místností A2.16 v průběhu rekonstrukce, 2003
- 0450 – Severní stěna světlíku A2.25
- 0451 – Východní stěna světlíku A2.25
- 0452 – Jižní stěna světlíku A2.25
- 0453-55 – Detaily chodby A2.02
- 0456 – Průhled z haly A2.03 do chodby A2.02 a haly A2.20
- 0457-58 – Západní část haly A2.03-a
- 0459 – Severozápadní část haly A2.03-a
- 0460 – Vstup do místnosti A2.15, pohled z haly A2.03
- 0461 – Vstup do místnosti A2.14, pohled z haly A2.03
- 0462 – Východní část haly A2.03-a
- 0463 – Průhled chodbou A2.03-b
- 0464 – Vstup do místnosti A2.05, pohled z chodby A2.03-b
- 0465 – Vstup do místnosti C2.01, pohled z chodby A2.03-b
- 0466 – Okenní výplně místnosti A2.14(B)
- 0467-68 – Detaily okenních výplní v místnosti A2.14(B)
- 0469 – Jižní část místnosti A2.14(B) se vstupem z haly A2.03
- 0470 – Detail místnosti A2.14(A), vstup z chodby A2.11-13
- 0471 – Průhled z místnosti A2.14(A) do chodby A2.11-13
- 0472 – Vstup do místnosti A2.14(A), pohled z chodby A2.11-13
- 0473 – Detail chodby A2.11-13, vstup z haly A2.03-a
- 0474 – Průhled z chodby A2.08 do světlíku A2.10
- 0475 – Zábradlí terásky A2.09 ve světlíku A2.10
- 0476 – Jižní stěna světlíku A2.10
- 0477 – Průhled z chodby B2.05 na pavlač D2.02
- 0478 – Vstup do haly A3.19, pohled ze schodiště A3.01
- 0479 – Vstup do haly A3.03, pohled ze schodiště A3.01
- 0480-81 – Východní stěna haly A3.19
- 0482 – vstup do místnosti A3.23, pohled z haly A3.19
- 0483-84 Detaily chodby A3.19-b
- 0485 – Severní stěna místnosti A3.27
- 0486 – Detail přechodu z místnosti A3.27 do chodby B3.01
- 0487 – Chodba A3.25
- 0488-89 – Okenní a dveřní výplně v severní stěně místnosti A3.18
- 0490-02 – Okenní a dveřní výplně v severní stěně místnosti A3.17
- 0493 – Severní část místnosti A3.16
- 0494 – Jižní část místnosti A3.16
- 0495 – Východní stěna světlíku A3.24
- 0496-07 – Severní stěna světlíku A3.24
- 0498 – Východní stěna haly A3.03-a
- 0499 – Vstup do místnosti A3.04, pohled z haly A3.03-a
- 0500 – Průhled z chodby A3.07 do světlíku A3.09
- 0501 – Průhled chodbou A3.06B-07 na vstup do místnosti A3.10-11
- 0502 – Záchod A3.06A
- 0503 – Vstup do místnosti C3.02A, pohled z chodby A3.05
- 0504 – Jižní stěna světlíku A3.09
- 0505 – Sloupek zábradlí na terase B5.03, 2003

- 0506-08 – Velmi pravděpodobně zbytky použité břidlice v půdním prostoru křídla (D), 2004
- 0509 – Průčelí od severovýchodu, 2004
- 05010 – Západní část průčelí od severozápadu, 2004
- 05011-15 – Detaily horní části průčelí a vikýřů nad průčelím, 2004

06 – Fotodokumentace NPU a ÚZSVM, 2008-09

- 0601 – Hala A2.20, digitální fotografie, 2008 (NPU, P. Cibulová, totéž i dále).
- 0602 – Místnost A2.16
- 0603-05 – Detail stropu v místnosti A2.16
- 0606-07 – Hala A3.19
- 0608-11 – místnost A3.18
- 0612 – strop chodby A3.03-b
- 0613 – detail místnosti A3.15
- 0614 – detail okenní výplně v 1. patře, barevná xergrafie, 2009 (SA, sign. 2/1000cS, totéž i dále).
- 0615-16 – detail prosklené stěny v chodbě A3.25
- 0617-21 – části rozebraného deštění
- 0622 – detail deštění okenní niky
- 0623 – detail deštění okenních nik v místnosti A3.18
- 0624-27 – části rozebraného obložení stropu místnosti A2.16
- 0628 – detail stropu místnosti A2.16

Rozbor objektu (popis)

Dvě poznámky laskavému čtenáři: Popisy podruhé či vícenásobně se opakujících prvků jsou zestručněny s vědomím, že jejich zevrubný popis už byl v textu jednou podán. V takovém případě je vždy odkazováno na prostoru v níž byl daný prvek důkladně popsán poprvé, a to vždy pomocí → této šipky!

V celém textu užívané číslování místností bylo provedeno ateliérem Genesis. Stavebněhistorický průzkum jej přejal, přestože je místy problematické. Místnosti totiž nejsou vždy číslovány s ohledem na pohyb návštěvníka. Z toho důvodu bude v následujícím textu často zdánlivě poskakováno od jednoho čísla k druhému a zase zpět, neboť se popis snaží zachovávat logické dispoziční vztahy. V několika případech volili autoři číslování shodné číslo pro více prostor, například pokud byly předěleny zjevně dodatečnou příčkou. V takovém případě jsou čísla doplněna velkým písmenem (např. A1.05A). Jiná situace nastává u půdorysně složitých prostor, kde bylo nutné doplnit písmenko s ohledem na komplikovanost slovního popisu podobných míst. V takovém případě jsou čísla vždy doplněna malým písmenem s pomlčkou (např. A1.15-b). Ateliérem Genesis provedené číslování bylo v rámci SHP místy doplněno či upraveno (např. D2.27, D2.10-a), nejde o všem o změny příliš rozsáhlé.

Situace

Dům čp. 1000 leží na jižní straně důležité novoměstské ulice, zvané od 17. století podle nedalekého kláštera Irských františkánů ulicí Hybernskou. Ta v přímém směru navazuje na ulici Celetnou, tedy jednu z hlavních ulic Starého města. Hybernská ulice získala už při založení Nového města ve 14. století dosti velkorysou šířku kolem 17 metrů³⁷². Původní středověká parcelace zde není zcela spolehlivě rekonstruovatelná³⁷³. Jednotlivé domovní parcely dnes mají poměrně proměnlivou šířku, která se asi nejčastěji, a to i u našeho domu čp. 1000, pohybuje kolem 30 m.

Hybernskou ulici, původně zvanou Horská, ukončovala v novoměstském gotickém opevnění Horská brána. Ta odpovídala dálkové komunikaci směřující k stříbrnosné Hoře Kutné, druhému nejvýznamnějšímu městu tehdejších Čech. Na opačné straně ulici uzavírala dodnes dochovaná dominanta v podobě Prašné brány. Zajímavý nález reliktní středověké strouhy,³⁷⁴ archeology dokumentovaný v místě dnešního paláce čp. 1033 (Lidový dům), dokládá že historická komunikace v daném místě existovala už před vysazením Nového města. Tomu ostatně napovídá i už zmíněná návaznost v přímém směru na Celetnou ulici.

V barokním období byla původní Horská brána nahrazena bránou zvanou Nová. V mohutném barokním opevnění byla prolomena o poznání jižněji, v ose Senovážného náměstí. V místě původní Horské brány se nově nacházel jeden z rozměrných barokních bastionů.³⁷⁵ Z dodnes dochovaných budov Hybernské ulice je barokního původu prakticky souvislá fronta na severní straně, počínaje bývalým klášterem irských františkánů s bývalým kostelem Neposkvrněného početí Panny Marie (čp. 1037). Tento v nároží poloze při dnešním Náměstí republiky A. Luragem vybudovaný raně barokní kostel byl po sekularizaci ve druhé polovině 18. století proměněn v klasicistní celnici a dnes, po dosti necitlivé přestavbě, slouží jako muzikálové divadlo.³⁷⁶ Raně barokního původu je pozdně barokně A. Haffeneckerem přestavěný palác Sweerts-Sporcků, dnes uží-

³⁷² Mohlo jít o 10 sáhů, čili 30 loket (17,79 m). Vyloučit ovšem rozhodně nelze ani 29 či 28 loktů (17,19 a 16,6 m).

³⁷³ Archivní materiály v konkrétním případě domu čp. 1000 přinesly zajímavé zjištění, že dům čp 1001 byl před rokem 1399 jeho součástí. V tom případě by šlo o parcelu o šířce 43 m. Bez širšího výzkumu každopádně nelze činit jakékoliv relevantní závěry.

³⁷⁴ Petr Juřina, Hybernská ulice v Praze na Novém Městě – komunikace předcházející založení města?, in: *Forum Urbes Medii Aevi IV*, Brno 2007, s. 74-77.

³⁷⁵ Stručná informace na str. 178-190 UPP

³⁷⁶ *Ibidem*, s. 547-549.

vaný Univerzitou Karlovou (čp. 1036)³⁷⁷. Součástí téhož paláce byl i sousední pozdně barokní objekt čp. 1034. Po pronikavé modernistické přestavbě Josefa Gočára se ovšem z této palácové budovy dochovalo pouze průčelí.³⁷⁸ Raně barokního původu je i rozlehlý palác čp. 1033, původně Losyů z Losinthalu, později palác Kin-ských a naposledy Lidový dům.³⁷⁹ Poslední z alespoň částečně dochovaných barokních paláců je bývalý Vrtbovský palác čp. 1002, který jako jediný leží na jižní straně ulice. Výrazně přestavěn a nastavěn byl ve dvacátých letech 20. století F. Kavalírem a dnes slouží jako hotel.

Určité starší konstrukce mimo to obsahují také domy čp. 998 a 999. První z nich, rozlehlý palácový objekt, byl do současné pozdně klasicistní podoby pronikavě přestavěn v letech 1846-49. Druhý, o poznání užší a také nižší hotel Merkur, má dnes novobarokní fasádu ze dvacátých let 20. století.³⁸⁰

Veškeré další budovy v Hyberské ulici pochází z 19. a 20. století. To se týká hned nárožního domu čp. 998 při vyústění Senovážné ulice ze čtyřicátých let 19. století, kdy sloužil jako hotel. Stávající fasáda je dílem historizující úpravy z osmdesátých let 19. století.³⁸¹ Ze čtyřicátých let 19. století pochází i rozlehlý a později výrazně doplňovaný a upravovaný areál klasicistního Masarykova nádraží, stejně jako dosti nenápadný klasicistní dům čp. 1032, později připojený k sousednímu nárožnímu novogotickému Lannovu paláci z konce padesátých let 19. století, který svým průčelím hledí do Havlíčkovy ulice a navržen byl zřejmě Ignácem Vojtěchem Ullmannem. Ze sedmdesátých let 19. století pochází protilehlý nárožní historizující dům čp. 1003 při Dlážděné ulici. Dílem několika přestaveb z poslední čtvrtiny 19. století, z části podle projektu Josefa Blechy, je i nárožní dům čp. 1004. V domě sídlila slavná kavárna Arco a upravován byl znovu ve dvacátých letech 20. století. Kromě „našeho“ domu čp. 1000 z let 1896-1898 je nejmladším doplňkem této části Hyberské ulice sousední hotel Central (čp. 1001), vybudovaný v letech 1899-1901 podle projektu Friedricha Ohmanna a Quida Bělského. Hotelový objekt s divadelním sálem byl jednou z nejranějších pražských secesních realizací.³⁸²

Jak je zřejmé, dům čp. 1000 je obklopen kvalitními palácovými, obytnými a hotelovými budovami z období baroka, klasicismu, historismu a secese. Přestože nebyl vybudován v dominantní, například nárožní poloze, svou výškou a zdobností je v rámci západní části Hyberské ulice realizací dosti výraznou. Směrem do ulice se dům otáčí rozměrným symetricky komponovaným čtrnáctiosým průčelím o celkem pěti podlažích které vrcholí středním štítovým nástavcem. Fasádu kromě toho obohacuje střední dvojpodlažní arkýř a čtyři balkony.

Rozlehlá a dosti hluboká, zhruba obdélná parcela domu byla už v 17. století na západní straně při ulici rozhojňena o obdélný výstupek, původně parcelu drobného sousedního domku. Tato okolnost se dodnes projevuje větší šířkou průčelního křídla, jehož symetricky provedený průjezd je tím pádem vůči dvoru situován neosově.

Kompletně podsklepený dům tvoří celkem sedm křídel uspořádaných hloubkově kolem dvou, za sebou řazených dvorů. V zásadě dvojtraktové průčelní křídlo je čtyřpatrové, obsluhované hlavním schodištěm umístěným v zadním traktu vedle průjezdu. Navazující dvojice podélných jednotraktových bočních křídel je stejně jako dvojtraktové střední příčné křídlo o podlaží nižší, trojpatrové. Druhý dvůr obklopuje další dvojice podélných křídel, shodně jako zadní průčelní křídlo jednotraktové a dvojpatrové. Střední i zadní příčná křídla jsou přístupná samostatnými, symetricky umístěnými schodišti. Postupné klesání jednotlivých křídel směrem k jihu a zároveň do hloubky dispozice může souviset se snahou po lepším oslunění. Shodný důvod mohou mít i ploché terasy vsunuté mezi průčelní i střední příčné křídlo a navazující podélná boční křídla. Lepší větrání a osvětlení mimo to mělo zajišťovat celkem pět světlíků, situovaných až na jeden při parcelních zdech. V kompozici dosti rozlehlé hmoty se mimo to dobře projevuje snaha po jejím rozčlenění a jistém zjemnění.

377 Ibidem, s. 546-547.

378 Ibidem, s. 543-545.

379 Ibidem, s. 540-543.

380 Ibidem, s. 526-527.

381 Ibidem, s. 525-526.

382 Ibidem, s. 534-235, 539-540, 530-531, 528-529.

Přízemí

Průčelní křídlo (A)

Průčelní křídlo prochází v ose průjezd, ke kterému v zadním traktu z jihu přiléhá hlavní schodiště. Téměř všechny další prostory přízemí sloužily jako obchodní a byly přístupny samostatnými vstupy z ulice. Původně šlo o šest samostatných hloubkově orientovaných prostor, později byl jeden proměněn v drobný vestibul s vrátnicí a další dva byly sloučeny. Dnes se tedy jedná o čtyři obchodní prostory, částečně doplněné mezipatry se skladovací funkcí.

První obchodní prostor (A1.05-11)

Obchodní prostor A1.05-11 je dnes rozdělen do dvou částí. Jedna se nachází na východní straně a to především v předním traktu, kde je situován vlastní obchod A1.05B a jeho zázemí A1.06-07, druhá prochází přední trakt v podobě chodby A1.05C, A1.11, k níž se v zadním traktu pojí menší místnosti, především bývalé sociální zařízení A1.08-09 a malá kuchyně A1.10. Už v navazujícím příčném traktu (C) je situována rozměrná místnost C1.01 sloužící naposledy jako restaurace. Nástupní prostor A1.05A je společný.

Obdélný **prostor A1.05A** je přístupný od severu z ulice, na východní straně je vstupem v prosklené dřevěné příčce propojen s obchodní místností A1.05B a vstupem v krátké jižní stěně s chodbou A1.11.

Prosklená dvojkřídlá vstupní výplň, je součástí relativně jednotně pojatého, bohatě proskleného výkladce, probíhajícího po celé východní polovině parteru. Tvořen je na svou dobu běžným způsobem z ocelové konstrukce obložené leštěným hliníkem. Dvěma sloupky je členěna je do tří nestejně širokých částí. Východní odpovídá širokému otvoru vitríny, střední zděnému pilíři průčelní zdi, západní obsahuje široký dvojkřídlý vstup s nadsvětlíkem. Mimo to je dělena také horizontálními příčkami, a to na nízké spodní plné pole a horní rozměrnou prosklenou část. Shodné členění mají i prosklená dveřní křídla a nad vstupem je navíc umístěn nadsvětlík. Výkladec je usazen na nízkém soklu obloženém leštěným kamenem. Na třech místech jsou v něm umístěny nízké a relativně široké větrací průduchy suterénních prostor, opatřené železnými mřížkami, v podstatě nízkými rámy, členěnými vodorovnými lamelami. Obklad i větrací mřížky jsou dosti poškozeny.

Také ve spodní, dnes plné části výkladce, byly zřejmě původně provedeny nízké větrací otvory, patrně také lamelami. Dnes je ovšem tento cca 8 cm vysoký otvor překryt deskami z překližky. Východní pole je proskleno pomocí dvou obdélných, vedle sebe na výšku umístěných tabulí, spojených z vnitřní strany subtilním kovovým páskem, patrně nalepeným. Střední pole má poloviční šířku a je opatřeno tabulí jedinou. Vnější strana zděného pilíře je od této prosklené plochy vzdálena cca 15 cm a je opatřena obkladem ze skleněné filalovo-bílé žíhané mozaiky. Prosklená dvojkřídlá dveřní výplň v západním poli má shodnou konstrukci jako vlastní výkladec. Také zde je spodní vodorovná část kovové konstrukce opatřena vodorovnými lamelami, ty jsou ovšem pouze dekorativní. Horní část vitríny je i s nadsvětlíkem vstupu opatřena polepem a celá kovová část výkladce je nově přestříkána „stříbrnou“ barvou. Nad nízkým betonovým poutcem se nachází rozměrná kovová konstrukce, v rámci nejvýchodnějšího obchodu opatřená shodně rozměrnou reklamní tabulí.

Prosklená dřevěná příčka vymezující v interiéru východní stranu chodby A1.05A je v podstatě rámové konstrukce. Je dělena dvěma sloupky a poutcem do celkem šesti polí z nichž střední spodní pole tvoří vstup osazený jednokřídlou, shodně řešenou prosklenou dveřní výplní. Spodní tři pole jsou včetně dveřní výplně dále dělena jednou vodorovnou, nízkou umístěnou příčkou na spodní plné pole a horní pole prosklené. Celá nezdobená příčka je zřejmě dílem devadesátých let 20. či 21. století.

Vstup do chodby A1.11 v jižní stěně je opatřený dvojkřídlou plochou dveřní výplní, osazenou v ocelové zárubni. Křídla jsou v horní části prosklena a opatřena nejen standardním typovým kování ze sedmdesátých či osmdesátých let ale také rozměrnými svařovanými kovovými rohovníky, připevněnými šrouby s velkou kulovitou hlavou, které mají zřejmě pouze dekorativní smysl. Výplň je natřena hnědou barvou a pochází zřejmě ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století. „Romantická“ úprava rohovníky je nepochybně mladší, z devadesátých let.

Západní stěna prostoru A1.05A i obě špalety hluboké vstupní niky na severní straně mají novodobý dřevěný obklad sahající zhruba do poloviny světlé výšky místnosti. Na jižní stěně je místo něj uplatněna tapeta. Výše jsou stěny omítané a bílené. Strop je kryt lehkým podhledem tvořeným kovovými profily a do nich usazenými bílými strukturovanými minerálními výplněmi, patrně z devadesátých let 20. století. Podlaha je kryta šedou keramickou dlažbou patrně z osmdesátých let 20. století.

Obchodní **prostor A1.05B** má tvar písmene „L“ a průchodem v jižní stěně je spojena s prostorem A1.06. Východní stěna kopírující nepravidelný tvar parcely uzavírá se severní stěnou ostrý, s jižní stěnou pak tupý úhel. Severní stranu prostoru tvoří vitrína s poněkud zvýšeným dnem, ostatní stěny jsou hladké, bílené, z větší části zřejmě zděné a omítané. Nad vstupem do prostoru A1.06 je neuměle proveden segmentový záklenek. Strop je shodný jako v prostoru → A1.05A, pouze výplně jsou na čtyřech místech nahrazeny zapuštěnými zářivkovými poli. Podlaha je kryta parketovými vlasy z tvrdého dřeva různé délky, kladenými v tzv řemenovém (anglickém) vzoru, patrně z devadesátých let 20. století.

Drobný obdélný **prostor A1.06** je řešen obdobně jako prostor A1.05B. Stěny jsou kryty tapetou, podlaha z části překryta PVC s obdobným vzorem. V koutech prostoru a uprostřed jižní stěny se z části uplatňují mohutné zděné a shodně jako ostatní stěny omítané pilíře. Vstupem ve východní polovině jižní stěny lze vstoupit do **sociálního zařízení A1.07A-07B**, pocházejícího zřejmě z devadesátých let 20. století nebo ještě později.

Chodba A1.11 propojuje vstupní prostor A1.05A s místností C1.01. Kromě toho lze odsud vstoupit do bývalých sociálních zařízení A1.08 a A1.09 a do místnosti A1.10, nacházejících se východně od chodby. Přední část chodby mimo to obsahuje poněkud rozšířený prostor **A1.05C**, dle zaměření ještě nedávno od chodby oddělený jakýmsi lehkými příčkami.

Velmi **zajímavá nálezová situace** byla zaznamenána v místech bývalých vstupů do prostor A1.08 a A1.09. Je zde patrné, že oba mohutnější pilíře po stranách byly zděny z mohutných, hrubě opracovaných, zřejmě žulových bloků. Subtilnější střední pilíř pak byl vyzděn z pečlivě opracovaných kvádrů. Dobře patrná je rutinní kamenická úprava hran plochým majlíkem (lemovadlem) a plochy rovnané pemrlicí. Zmíněný povrch zřejmě nebyl omítán ale byl pouze natřen monochromním šedivým nátěrem. Spáry mezi kvádry byly pečlivě vyspárovány. Hrubý povrch dvou bočních pilířů byl ovšem nepochybně omítán.

Vstup do místnosti A1.10 je opatřen novodobou plochou dvojkřídlovou, v horní části prosklenou dvevní výplní osazenou v ocelové zárubni, zřejmě z osmdesátých let 20. století. K průchodu do místnosti C1.01 stoupá vyrovnávací schodiště provedené v zásadě v nice, v hloubce stěny. Spodní stupeň ovšem před stěnu předstupuje a podle čtvrtkruhového zakončení na západní straně jde o původní žulové schodiště, byť novodobě upravené a kryté pomocí PVC.

Ostatní stěny jsou hladké, bílené a opatřené z části tapetami. Nepochybně snížený strop je patrně rabbitzový. Podlahu kryje šedivá keramická dlažba, patrně shodná jako v prostoru → A1.05A, zřejmě z osmdesátých let 20. století.

Sociální zařízení A1.08 a A1.09A-09C jsou dnes vybourané a zbyly z nich pouze fragmenty, především dobře patrné obklady. Je ale jasné, že šlo o dílo osmdesátých let 20. století, s určitými mladšími úpravami. Také ony jsou opatřeny mladším Rabbitzovým podhledem, pod nímž jsou ovšem patrné zbytky ještě mladšího podhledu s dřevěným laťovým roštem. Nad místností A1.08 byl Rabbitzův podhled při provádění inženýrských sítí částečně odstraněn a vzniklý otvor odhaluje nejen způsob vlastní konstrukce z tenkého kovového a omítaného pletiva s šestihrannými oky či způsob vyvěšení podhledu pomocí pravidelně rozmístěných silnějších kovových drátů, ale i nad ním zachovanou segmentovou neckovou³⁸³ klenbu s vpadlým zrcadlem. Nad místností A1.09C je v místě prostupu novodobé odpadní roury pod omítaným stropem dobře viditelná konstrukce zatékáním poškozeného dřevěného plochého krovu, který dodatečně překryl světlík nad přízemím. Kryt byl původně asfaltovou lepenkou a následně jej doplnila ještě betonová deska. Obdélná **místnost A1.10** má stejně jako ostatní zde Rabbitzův podhled, na stěnách fragmenty novodobých obkladů a na podlaze PVC. Místnosti naposledy zjevně sloužila jako kuchyně.

Veškeré prostory byly zřejmě **původně** s výjimkou dnes zastavěného světlíku (A1.07 a 09) volně prostupné a to nejen do navazujícího předního podélného křídla C, nýbrž přes střední příčné křídlo (D) dokonce do zadního podélného křídla (F) a zadního příčného křídla (G). Plán ovšem nezakresluje eventuální

383 Pro zjednodušení bude v dalším textu nazývána prostě neckovou. Samozřejmě je nutné mít na paměti, že tato klenba má segmentový dvar.

dveřní výplně. Přední prostor A1.05 plán definuje jako obchod (Laden), veškeré ostatní prostory jako sklad (Magazin). Konkrétní podoba místností v průčelním křídle je známa pouze z části. Veškeré prostory byly klenuty pomocí neckových kleneb zdobených ve většině případů mírně ustouplým zrcadlem. Řešení stěn, až na skutečně drobný a dosti překvapivý nález původní úpravy kamenného pilíře neznáme. Poněkud náročnější výzdoba interiéru obchodní prostory se dochovala pouze v prostoru A1.28, v obchodě západně od průjezdu, patrně ovšem jde o výsledek mladší úpravy. Podlahy mohly být kryty parketami či vlysy, eventuálně i dlažbami, ovšem pokud víme, žádná se zde nedochovala. Palubová podlaha neznámého stáří je ovšem zmíněna v šedesátých letech v sousedním obchodním prostoru. Zachována není ani žádná původní okenní či dveřní výplň.

Podobu původních výkladců známe z historických fotografií³⁸⁴. Jednalo se o poměrně rozměrné dřevěné prosklené výkladce rámové konstrukce, samostatně vkládané mezi předstupující zděné a štukem zdobené pilíře (viz popis fasády). Tyto pilíře jsou ve hmotě dochované dodnes, byť před nimi probíhá průběžný mladší výkladec. Dřevěné výkladce byly usazeny na nízkém, patrně kamenném soklu, v osách opatřeném nízkými větracími otvory. V nich usazené kovové větrací mřížky se podobají současným, byly ovšem užší a dělené jedním vodorovným prutem. Rámová konstrukce byla členěna dvěma horizontálními příčkami, na tři části. Spodní nízké pole bylo plné, s dřevěnou výplní zdobenou profilací. Nad ním se nacházela rozměrná, jednou tabulí skla zasklená vitrína tvořená samostatným, zvenčí do konstrukce vloženým a patrně otvíravým rámem. V místě stávajícího betonového poutce se nacházel poutec dřevěný, poněkud předstupující a podle všeho také ukrývající kovovou roletu. Nad poutcem byla osazena ležatě obdélná ventilačka. Vstup opatřený jednokřídlou dveřní výplní rámové konstrukce, shodně řešený jako vlastní výkladec byl umístěn v užším západnějším poli a zaujímal jeho západní polovinu. Dělicí sloupek probíhal až k poutci a nad vstupem se nacházelo menší prosklené pole. Zmíněná fotografie z roku 1931 dokládá, že obchod tehdy využívala firma Waldek a Wagner.

Dle nerealizovaného záměru z roku 1930 měl být obchod propojen se sklepním prostorem ležícím pod podélným křídlem (C). V této rozlehlé místnosti měla být upravena vzorkovna sanitární keramiky (van, klosetů, bidet a umyvadel). Fotografie z roku 1931 pro změnu ve výloze zachycuje zřejmě osvětlovací tělesa. Záměr vytvořit v suterénu vzorkovnu instalačního materiálu pravděpodobně souvisí s faktem, že firma Waldek a Wagner už od roku 1910 v domě provozovala instalační dílnu. Ani prodej osvětlovacích těles nemusel být s nabídkou instalačního materiálu nutně v rozporu.

Roku 1936 byl před celou východní polovinou průčelí povolen nový průběžný výkladec. Jak plyne z mladších archiválií, byl patrně dřevěný, tvarově ovšem odpovídal staršímu kovovému výkladci v západní polovině parteru. Byl poněkud předsazen před rovinu průčelí, dole opatřen průběžným parapetem, jistě s povrchem z umělého kamene, spodní část výkladce byla průběžná, svisle dělená v místě hran nosných pilířů průčelní zdi, horní část nad betonovým poutcem obsahující kovovou roletu odpovídala původnímu řešení v podobě jednotlivých, obdélně ležatých větracích otvorů. Součástí úpravy byly i dodnes dochované plochy umělého kamene, mj. s jednoduchým trojúhelným logem, obsahující stylizovaná písmena W A W a zároveň patrně symbolizující plamen. Jako nově provedená je zakreslena i dodnes existující, výrazně předsunutá plochá římsa.³⁸⁵ S otázkou konkrétního využití obchodních prostor patrně souvisí i zmínka z roku 1952, podle níž navazující skladové prostory v přízemí a suterénu podélného křídla (C) donedávna užíval n. p. Kovomat. Možnost že právě do tohoto podniku byla po znárodnění začleněna výše zmíněná prodejna firmy Waldek a Wagner je dosti vysoká.

Plán z roku 1951 zachycuje prostory v podstatě beze změny. Jedinou archiválií dokumentovanou změnou tak bylo osazení nového kovového výkladce, schválené roku 1969 a provedené zřejmě roku 1970. Jedná se o výkladec který existuje dodnes, ne ovšem v nezměněné podobě. Vstup je totiž na plánu umístěn ve východnějším z obou polí a navíc je odlišně rámován (viz níže).³⁸⁶ Dle fotodokumentace z roku 2002 skutečně byla nízká spodní pole opatřena vodorovnými lamelami, jež ostatně schématicky zaznamenává i plán. Neobsahovala ovšem větrací otvory.³⁸⁷

Další přesněji nedatovatelné úpravy ovšem musely nejpozději v té době proběhnout i v interiéru prodejny. Jedná se jednak o zastropení spodní části světlíku a dále o provedení rabitzových podhledů. Nález úlom-

384 Fotografie 0203, viz seznam ikonografie.

385 Plán 0322, viz seznam plánů.

386 Plán 0406.2, 0426 viz seznam plánů.

387 Fotografie 0401, viz seznam ikonografických pramenů.

ků kachlových kamen pocházejících možná z násypu nad stropem místnosti A1.09C by tuto úpravu mohl datovat už do závěru třicátých let, neboť právě tehdy došlo k likvidaci většího počtu kachlových kamen ve druhém a třetím patře budovy. Původní stav s viditelnými klenbami a nezastřešeným světlíkem zde zachycuje ještě plán z roku 1930.³⁸⁸ Rabitzové podhledy by zároveň velmi pravděpodobně nebyly prováděny později než v šedesátých letech 20. století. V sedmdesátých či osmdesátých letech by už byl použit nějaký tehdy běžně využívaný montovaný systém. Ostatně plány z roku 1982 už zde viditelné klenby nezachycují a ke změně tedy muselo dojít dříve.³⁸⁹

V rámci dosti rozsáhlé rekonstrukce, proběhlé mezi lety 1984-89, se měl obchodní prostor změnit ve vestibul nově budované závodní jídelny. Právě tehdy vznikla z části do prostoru bývalého světlíku vsunutá srostlice pánských a dámských záchodů. Plán zachycuje v prostoru bývalé prodejny rozlehlé zádveří, patrně prosklené a drobnou prodejnu stravenek, kromě už zmíněných záchodů A1.07-09 bylo pamatováno i na úklidovou komoru v části prostoru A1.06 a sklad nábytku v místnosti A1.10. Ten jediný měl mít podlahu krytou PVC, ve všech ostatních prostorách měla být keramická dlažba a v chodbě A1.11 navíc keramický obklad. Jak dokládá plán z roku 1988 a nepřímo i plán z doby kolaudace, realizovaná podoba se poněkud lišila. Především byl vstup přesunut na současné místo, zachována byla prodejna a odlišně uspořádány byly i záchody.³⁹⁰ Při posunutí přitom nedošlo pouze k rozebrání původní konstrukce a jejímu sestavení na novém místě, ale nepochybně i k částečnému osazení nových prvků. Stávající dveřní výplň je totiž citelně širší než výplň původní. Zajímavým rozdílem jsou ve spodní části dveřní výplně umístěné lamely. Ty na původním návrhu ani na ostatních dveřních výplních osazeny nebyly a musí tudíž jít o úpravu provedenou až v souvislosti s přestěhováním vstupu. Nutno říci, že jde o zjevné nepochopení architektonického konceptu, v jehož rámci byly vstupy od ostatní plochy výkladce naopak až ostentativně odlišovány.

Další změny přinesla rekonstrukce prodejny v roce 1991. Plán zobrazuje určité změny v prodejně samotné, kde je především instalována nová vzduchotechnika, připojuje k ní prostor A1.06 a v souvislosti s tím mění přístup a z části i dispozici záchodů. Zároveň předěluje příčkou chodbu A1.11, předtím sahající až k průčelí. Drobné změny v sociálním zařízení opět odhaluje plán z roku 1996 a 1999.³⁹¹ Tehdy byla výrazně upravována i místnost A1.10, v níž byla vybudována kuchyně. Plán kromě toho dokládá též proběhlou úpravu prodejny A1.05B. Nepochybně z té doby pochází stávající prosklená příčka oddělující obchod od chodby A1.05A a velmi pravděpodobně také stávající podlaha a podhledy.

Druhý obchodní prostor (A1.04, A1.12-14 a A1.30-32)

Prostor A1.04 a A1.12-14 sestává v zásadě ze dvou za sebou řazených prostor, doplněných sociálním zařízením. Nad zadní částí je situováno mezipatro A1.30-32.

Prodejní místnost A1.04 je obdélná, přístupná a osvětlená z ulice od severu. Vstupem v jižní stěně lze vstoupit do užší zadní části A1.12 a 13.

Výkladec je téhož druhu jako v sousední prodejně A1.05, ocelový doplněný hliníkovými profily. Osazený je na shodné, velmi nízké podezdívce obložené leštěným kamenem, jaká už byla popsána v rámci sousední obchodní prostory → A1.05. Zde je ovšem podezdívka novodobě opravena a z čelní strany obložena slinutými šedivými dlaždicemi Taurus. Větrací průduchy se zde neuplatňují. Také výkladec se konkrétním provedením liší. Tvoří jej dvě rozměrná, ležatě obdélná prosklená pole, východnější je širší a obsahuje vstup. Shodně jako u prostory A1.05 je rám výkladce dělen jednou nízko se uplatňující příčkou na horní prosklenou plochu a spodní plnou, plechem překrytou část, jež původně obsahovala větrací průduchy kryté vodorovnými lamelami. Lamely ovšem nejsou provedeny na spodní čisti dveřní výplně. Vstup je v rámci proskleného pole situován na střed a je tedy prosklenou plochou jakoby ze tří stran obklopen. To je dnes zajištěno stykem více skleněných tabulí, které jsou překvapivě zřejmě pouze přelepeny zevnitř jakousi lištou. Původní stav není zřejmý S tímto „zařízením se“ do okolní prosklené plochy kontrastuje fakt, že kovový profil rámuje vstup je citelně masivnější než kovový rám výkladce jako takového, což je téměř jistě výtvarný záměr, snažící se vytvořit pokud možno souvislou prosklenou plochu z níž vystupují právě jen výrazně rámované vstupy.

³⁸⁸ Plán 0313, viz seznam plánů.

³⁸⁹ Plán 0431.3, viz seznam plánů.

³⁹⁰ Plán 0432.2 a 0431.4, viz seznam plánů.

³⁹¹ Plán 0433.2, 0434 a 0435, viz seznam plánů.

Svislé sloupky dělicí jednotlivá pole výkladce přitom nebyly zdaleka tak výrazné. Konstrukce je dnes natřena či nastříkána jakousi „stříbrnou“ barvou. Nad výkladem je na celou šířku východní poloviny parteru umístěn kovový rošt s vodorovnými lamelami, jistě původně určený pro umístění reklamního nápisu.

Pilíře nesoucí průčelní zeď jsou obloženy shodně jako u sousedního obchodu A1.05 → skleněnou mozaikou. Stěny místnosti jsou hladké, bílené. Do prostory A1.12 je místnost jednoduše otevřena průchodem. Na zaměření patrně drobné prostory A1.04B a 04C jsou dnes vybourány. Stop je opatřen novodobým lehkým podhledem, shodným jako v prostoru → A1.05. Podlahu kryjí dlaždice Taurus, patrně z devadesátých let 20. století, případně ještě novější.

Navazující obdélný chodbovitý **prostor A1.12** směřuje k jihu a osvětlován je dvěma okenními otvory ze dvora. Směrem k západu lze vstoupit do sociálního zařízení A1.14. Při západní stěně se nachází oplechované dvojramenné schodiště do mezipatra. Na zaměření zakreslená místnůstka **A1.13** je dnes odstraněna. Stěny jsou až na dva přízедní pilířky při podélných stěnách zcela hladké, omítané a i s plechem kryjícím schodiště a omítaným stropem bílené. Podlahu kryje PVC.

Okenní výplně oken do dvora jsou zdvojené nezdobené zjevně pocházející z doby socialismu. Před nimi jsou osazeny novodobé svařované mříže z téže doby. Vstup do sociálního zařízení A1.14 je opatřen novodobou jednokřídlou plochou typovou výplní v ocelové zárubni. Plechem a z části i sádrokartonem opláštěné dvojramenné úzké schodiště ve tvaru písmene L vedoucí do mezipatra je prostě svařené z profilů Jäckel, nášlapné plochy jsou z masivního krablovaného plechu krytého linoleem a na hranách gumou.

Sociální zařízení A1.14A a A1.14B se skládá z drobné umývárny a záchodu. Interiér je kompletně novodobý, z doby socialismu. Jediným reliktem původního řešení je zaoblený kout místnosti A1.14A. Prostor je osvětlen a větrán drobným novodobým okenním otvorem do dvora.

Prostory A1.30, A1.31 a A1.32 V mezipatře jsou, vzhledem k dodatečnému vložení mezistropů pokračováním prostor v přízemí. Probíhají sem zmíněné přízедní pilířky nesoucí průvlak, dělicí dvě necková pole zdobená vpadlým zrcadlem. Na severní straně v prostoru A1.31 se uplatňuje horní část původní dveřní niky, v jižní stěně se v místnostech A1.30 a 32 uplatňují vrchní části pravoúhlých okenních nik opatřených vyzdívkou z luxferů. Stěny a strop jsou omítané a bílené. Tenké, taktéž zděné a omítané příčky klenební pole ne-respektují. Na severní straně jde o místnost A1.31, v jihozápadním koutě prostor A1.32, v němž je umístěn sprchový kout. Podlahu tvoří u schodiště krablovaný plech a v jiných částech patrně beton, v obou případech krytý PVC, v místnosti A1.32 maloformátová dlažba.

Původní podobu prostoru opět můžeme rekonstruovat pouze z části. Stavební plán ukazuje větší přední prodejní místnost klenutou dvěma poli neckové klenby, vynášené pomocí traverzy a zdobené vpadlými zrcadly. Zadní užší sklad je taktéž opatřen dvěma průvlakem dělenými, za sebou řazenými poli shodně zdobené neckové klenby, opět dodnes existující. Výkladec byl řešen zcela shodně jako u → sousedního obchodu, pouze vstup se nacházel ve východnějším poli.³⁹² V textu z roku 1967 lze mimo to nalézt drobné zmínky o tehdejší podobě prostoru, tehdy snad z části ještě původního. Mezi obchodem a skladem se nalézala dřevěná dveřní výplň s nadsvětlíkem, velmi pravděpodobně původní a dle plánů dvojkřídlá. Podlaha v obou prostorech byla charakterizována slovy „palubová“. V plánu jsou pak zmiňovány polštáře této podlahy. Zda šlo o podlahu původní samozřejmě není jisté a spíše se to zdá nepravděpodobné. Patrně to ovšem dokládá, že v obchodních prostorech se původně nenacházela dlažba. V jihozápadním koutě obchodní místnosti byla dle plánu z roku 1936 umístěna kamna. Záchod byl přístupný zcela samostatně, vstupem ze dvora.³⁹³ Roku 1920 obchod užíval uzenář Václav Michnovský a jeho uzenářství je zde fotograficky dokumentované ještě roku 1931.

Roku 1936 došlo k náhradě výkladce popsané už v rámci prostor A1.05-11. Zadní místnost tehdy byla velmi citelně zmenšena vloženou příčkou a oddělený prostor byl nově zpřístupněn vstupem ze dvora, v místě západnějšího okna. Obchod po úpravě užíval americký výrobce barev Nu-Enamel.³⁹⁴ Od roku 1952 prodejna sloužila Oční optice. Příčka v té době už neexistovala, zadní prostor sloužil jako dílna a byla v něm mj. umístěna temná komora a čtyři motory, patrně pohánějící brusky. Roku 1956 byla prodejna opatřena novou reklamou. Velmi zásadně byl obchod upraven na konci šedesátých let. Pořízen byl stávající výklad a

392 Fotografie 0203, viz seznam ikonografie.

393 Plán 0202.2 a 0322.1, viz seznam plánů.

394 Opět plán 0322.1, viz seznam plánů.

prodejna byla zcela přestavěna.³⁹⁵ Návrh výkladu dobře ukazuje, že měl působit jako jednolitá celistvá plocha přerušená pouze zdůrazněnými vstupy. Tento optický efekt mělo zdůraznit i osazení zrcadlových skel. Horní okenní otvory nad betonovým poutcem byly překryty dodnes existujícím roštem, na němž zřejmě byl umístěn tehdy existující neon. Podlaha prodejny měla být pokryta deskami o rozměrech 30x30 cm z bílého mramoru, strop měl být opatřen podhledem z ocelových profilů obložených leštěným hliníkem a „podjímaného“ skla. Osvětlování se mělo dít nad tímto podhledem umístěnými zářivkami. Teprve v průběhu úpravy byla do prostoru přední místnosti vložena „přípravná“ a „temná komora“. Dílna byla opatřena stávajícím mezistropem ze stropnic hurdis, ocelovým schodištěm, v mezipatře s dodnes existujícími příčkami vymezujícími sklad (A1.31) a sprchový kout (A1.32). Zvenčí přístupný záchod byl nově propojen s prodejnou a kompletně rekonstruován. Vyměněny za nové měly být také okenní výplně do dvora, tehdy existující mříže měly být pouze vyjmuty a po dokončení práce znovu osazeny. Zda k tomu došlo a stávající novodobé svařované mříže tedy vznikly někdy předtím, a nebo naopak, právě tehdy původní mříže zanikly a byly nově vytvořeny stávající, není vůbec jasné. Pravděpodobnější je ovšem druhá varianta a původní mříže by v takovém případě byly jistě shodné s dochovanou mříží A1.Kv11, popsanou v rámci místnosti → A1.29. Realizovaná podoba prodejny se od plánované v mnohém liší. Například dosti zajímavě navržené zábradlí bylo při realizaci patrně řešeno velmi utilitárně, byť nelze vyloučit ani málo pravděpodobnou možnost, že bylo za stávající jednoduché zábradlí vyměněno až později.

Mladší úpravy se týkaly především obchodního prostoru. Odstraněny byly příčky vymezující „přípravnou“ a „temnou komoru“, došlo zde k osazení stávající keramické dlažby a opět citelně sníženého podhledu, opravován byl i výklad. Z roku 2008 pochází souhlas se změnou prodejny na potravinářskou. Požadováno bylo zřízení větrání prodejny a šatny. Zmiňovaný sklopný nadsvětlík se u vstupu dnes nenachází a není jasné, zda-li zde byl proveden. Z roku 2009 pochází souhlas s umístěním reklamních prvků v podobě reklamního nápisu z jednotlivých písmen výšky 50 cm na roštu nad výkladcem, reklamního polepu výkladce a reklamní výstrče. Nápis byl realizován odlišným způsobem, dnes je sejmут.

Stávající vstupní prostor (A1.02-03)

Obdélný vstupní **prostor recepcce A1.03** je přístupný od severu z ulice a vstupy v jižní stěně přes místnůstku A1.02A propojený se schodištěm A1.01 a přes místnůstku A1.02C propojený s průjezdem. Dvěma okenními otvory v západní stěně je propojený s průjezdem A1.15.

Stěny místnosti jsou hladké, s béžovým nátěrem. Vstupní výplň osazená v kovovém, hliníkem obloženém výkladci popsaném už v rámci prostoru A1.04, je dvojkřídlá, hliníková, s nestejnou šíří křídel, z vnitřní strany doplněná subtilními kovovými mřížemi. Svým členěním zhruba napodobuje starší kovové dveřní výplně, zároveň se od nich i liší. Jde evidentně o prvek vzniklý velmi nedávno, pravděpodobně až v současném tisíciletí.

Obdobně řešena je i jednokřídlá, hliníková, výrazně prosklená dveřní výplň vstupu do místnůstky A1.02A. Vstup do místnůstky A1.02C je uzavírán plastovými shrnovacími dveřmi. Obě okenní výplně jsou zřejmě dřevěné, vysouvací směrem vzhůru a opatřené bílou šedou, kropenatou barevnou úpravou, snad jakýmsi nástríkem. Zvenčí jsou okenní otvory doplněné jednoduchými svařovanými mřížemi. Strop tvoří shodný podhled jako v místnostech → A1.04 a 05. Podlaha je kryta čistícím kobercem.

Původně nebyla místnost propojena se schodištěm a sloužila jako obchod. Opatřen byl shodným dřevěným výkladcem jako obchody ostatní a klenut byl jedním polem neckové klenby zdobené vpadlým zrcadlem. Nejstarším doloženým využitím je roku 1915 rukavičkářský obchod Václava Krupičky. Tehdy byly do datečně povoleny dvě menší vitríny, doplněné na fasádu roku 1913 a zřejmě zachycené ještě na fotografii z roku 1931, v souvislosti s instalací reklamní výstrče. Václav Krupička užíval obchod ještě roku 1936, kdy se ho také dotkla už výše popsaná výměna výkladce.³⁹⁶

V průběhu padesátých let se prostor změnil na vrátnici, což si vyžádalo probourání vstupu v místě, kde dle plánové dokumentace procházelo hned několik komínových či větracích sopouchů a dále proražení stávajících oken do průjezdu. Jako vstup posloužil původní krámský výkladec. Z roku 1956 pochází plán na zřízení vrátnice v podobě drobné, palubkami obložené dřevěné budky. Návaznou úpravou bylo osazení

³⁹⁵ Plány 0410 a 0411, viz seznam plánů.

³⁹⁶ Plán 0202.2 a 0315, fotografie 0203, viz seznamy plánů a ikonografie.

nových dvojkřídlých dřevěných dveří, původně plánovaných jako kovové ale nakonec realizovaných až roku 1961 ze dřeva. Tato relativně nová dvevní konstrukce byla zřejmě nahrazena za novou už o deset let později v rámci výše popisované výměny výkladce v celé východní polovině parteru.³⁹⁷ Stávající dvevní a okenní výplně i stropní podhled nepochybně z části pochází až z devadesátých let 20. století, z části dokonce vznikly až v roce 2012³⁹⁸.

Na recepci navazuje už zmíněný **drobný prostor A1.02A**. Opatřen je shodným podhledem jako recepce a po třech, leštěném kamenem obložených stupních z něj lze vstoupit do schodiště A1.01. Vstupem s jednokřídlou, plochou, typovou dvevní výplní v ocelové zárubni lze vstoupit do novodobě, zřejmě až v devadesátých letech 20. století upraveného prostoru **záchodu A1.02B**. Zde je patrný parapet okenní výplně A1.Ok01, popsané v rámci schodiště A1.01. Výplň samotná je zakryta patrně dřevotřískovou deskou. Na opačné straně se nachází třetí z drobných prostorů, **A1.02C**, opět opatřený shodným podhledem. Směrem k západu lze odsud vstupem s novodobou typovou plochou dvevní výplní v ocelové zárubni vstoupit do průjezdu A1.15. Směrem k jihu se prostor otvírá okenní výplní A1.Ok01 do schodiště. Její rubová část je zde dobře pozorovatelná. Výplň bude popsána v rámci schodiště A1.01.

Všechny tři prostory A1.02 **původně** tvořily úzkou místnost portýra. Přístupna byla z průjezdu i ze schodiště a dodnes dochovanými okenními výplněmi byla nejen nepřímě osvětlována, ale také umožňovala prostor schodiště dobře sledovat. Nezodpovězenou otázkou je úroveň podlahy tohoto prostoru, lze ale mít za to že nejspíše odpovídala úrovni spodní podešty schodiště a u vstupu z průjezdu tudíž musela být opatřena několika stupni, které ovšem v plánech z doby výstavby omylem nejsou zakresleny. Řez vedený průjezdem ukazuje původní dvevní výplň do průjezdu. Ta byla rámové konstrukce, dělená jednou vodorovnou příčkou na dvě pole, spodní plné, zhruba čtvercové, horní obdélné, téměř jistě prosklené a zdobené leptaným sklem. V padesátých letech 20. století byl prostor propojen s někdejší obchodním prostorem A1.03, nově změněným na vrátnici a stal se součástí jejího zázemí. Stávající úprava pochází zřejmě z devadesátých let 20. století.³⁹⁹

Schodiště (A1.01)

Obdélný **prostor schodiště A1.01** je přístupný od severu z recepce přes drobný prostor A1.02A nebo vstupem od západu z průjezdu A1.15. Vstupem pod nejspodnějším schodištním ramenem lze vstoupit do schodiště do sklepa A01.01. Osvětlován je dvěma okenními otvory od jihu ze dvora vysoko položenými okny. Celkem pět okenních otvorů v severní stěně původně osvětlovalo úzkou místnost portýra A1.02. Vlastní schodiště je trojramenné, s obdélnou podeštou při severní straně prostoru a se dvěma čtvercovými mezi-podeštami v jihovýchodním a jihozápadním koutě. Severní část obdélného schodištního zrcadla slouží jako výtahová šachta.

Symetricky komponovaná **severní stěna** obsahuje celkem čtyři otvory, dva krajní převýšené jsou okenní, ve středu dole je situován dvevní otvor a nad ním příslušně zkrácený třetí otvor okenní. Stěna samotná tak má nad plnou parapetní částí charakter pouhého skeletu, uprostřed tvořeného dvěma v podstatě volnými, pouze překladem vstupu vzájemně provázanými sloupy o šířce 30 cm. Při podélných zdech tvoří „stěna“ cca 2 cm vystupující plochu, fakticky zřejmě realizovanou pouze ve štuku. Sloupy se zde proto uplatňují pouze v podobě mělkých pilastrů. Překlad otvorů umístěný těsně pod neckovou klenbou má na výšku zhruba 6 cm.

Stěna je **zdobena štukem** A1.Šv02, který motivicky čerpá z renesančního a z části i barokního tvarosloví. Vyjma římsy nad vstupem je štuková výzdoba velmi plošná. Kromě plastických prvků (odlétaných, patrně sádrových) se zde výrazně uplatňuje především graficky působící plochý dekor tvořený pomocí tenkých vrstviček, jež jsou jakoby geometricky prořezávané (například v podobě vpadlých polí) a následně vrstvené na sebe. Uplatňují se zde též puklice, kolem nichž je jimi „přidržovaná“ plocha vytažena vzhůru a půlkruhově obříznuta. V tomto případě jedná o náznak pozdně renesančního „pobíjeného“ ornamentu, jehož funkčním vzorem bylo zpracování kovovými nýty spojovaných kožených výrobků, například rukavic,

397 Plány 0415, 0416, 0417, viz seznam plánů.

398 Fotografie 0403 a 0407, viz seznam ikonografie.

399 Plány 0202.2 a 7, 0415, viz seznam plánů.

sedel či koňských ohlávek. Také zde byly jednotlivé vrstvičky kůže ornamentálním způsobem prořezávány a následně vrstveny. Obdobně vyznívají i hojně uplatněné ploché terčíky, v zásadě jakési „nůty“, umístěné někdy dokonce přes dva samostatné prvky.

Štukové členění pojímá stěnu jako dvojetážovou. Odspodu jej tvoří: 1) nízký sokl s jednoduchou profilací, 2) předsazená parapetní plocha první etáže, 3) kordonová římsa, 4) průběžná plochá parapetní římsa druhé etáže, 5) nevýrazný profil v patě klenby, hrající roli korunní římsy. Výše zmíněnou dvojici sloupů je z hlediska struktury štukové výzdoby vhodné chápat spíše jako čtveřici pilastrů, přičemž z krajních se v rámci stěny uplatňují v podstatě pouze boční části.

Pilastry jsou soklem, parapetním polem spodní etáže, kordonovou římsou i parapetní římsou druhé etáže oblamovány. Pouze horní profil v patě klenby je průběžný. Pilastry nemají patku, do jisté míry ji ovšem nahrazují puklice, uplatňující se na čelní ploše v místě hrany předsazené parapetní plochy spodní etáže, která je zde půlkruhově vytažena nad ně. Dříky pilastrů dělí kordonová a parapetní římsa na tři části. Spodní je pásována šesti dnes pouze z části zřetelnými žlábkami, vytvářejícími sedm vrstev o dvou střídajících se výškách. Střední nízká část je zdobena čtvercovým vystupujícím polem. Parapetní římsa nad ním je v místě pilastru zdobena dvěma terčíky. Horní část dříku je svislým žlábkem rozdělena na dva útvary. Ty jsou samostatně opatřeny drobnými hlavicemi, dole přepásanými úzkým páskem se dvěma drobnými terčíky, ve středu zdobenými triglyfem⁴⁰⁰ a nahoře přes obě hlavice probíhajícím římsovým profilem, pod nímž je přivěšeno v rámci každé hlavice pět kapek. Boční části pilastrů postrádají puklice, ostatní výzdobné prvky zde ovšem v určité redukci použity jsou.

Špalety dveřního otvoru jsou dnes zcela hladké a profilace soklu i parapetní plochy spodní etáže se do nich nezalamují, původně tak ale mohly být řešeny a zalamující se profilace mohla být později odstraněna. Na pilastry přímo navazující překlad otvoru mohl být s ohledem na původní pásování řešen v rámci poslední vrstvy. Dneska tak ovšem řešen není. Je ale zjevné, že mohl být nějakým způsobem upravován a asi i poněkud zvýšen. Do profilu kordonové římsy nad vstupem byl vložen relativně výrazně předstupující, na koncích klasicky zalamující se římsový profil.

Převýšené boční okenní otvory nepřerušeně stoupají až do horní etáže. Vybaveny jsou mohutnou, mírně předstupující parapetní deskou, zřejmě provedenou pouze ze štuky. Střední okenní otvor nad vstupem je vlastně zcela klasicky situován nad parapetní římsou, která je zespodu doplněna okapní drážkou a podložena jednoduchým profilem.

Dveřní výplň není dochována. Velmi pravděpodobně šlo o obdobnou rámovou, v horní části prosklenou výplň, jaká je dokumentována při vstupu z chodby. Vzhledem k šířce otvoru ovšem muselo jít o dvojkřídlou výplň, případně o výplň ze stran doplněnou nějakými pevnými poli.

Tři původní **okenní výplně** A1.Ok01 jsou jednoduché, neotvíravé a dosud z podstatné části zasklené původním leptaným sklem. Na vnější straně je výplň zdobena profilací, na vnitřní jsou skla upevněna v polodrážkách tmelem a mimo to se zde nachází profilované parapetní prkénko. Obě převýšené boční výplně dělí dvojice plochých, vpadlým polem zdobených poutců na celkem tři nad sebou se nacházející prosklené plochy. Poutce jsou umístěny tak, že navazují na štukové členění stěny. Spodní poutec odpovídá kordonové římsě a horní parapetní římsě horní etáže. Střední nízká prosklená plocha tak odpovídá parapetnímu poli. Spodní i horní prosklené plochy jsou shodně vysoké a zcela jim odpovídá i prosklená plocha středního okenního otvoru nad vstupem. Dělena jsou dvěma vodorovnými a dvěma svislými pruty na celkem devět skleněných tabulek. Citelně nižší prosklené plochy situované v „parapetním poli“ dělí dva vertikální pruty do tří tabulek. Střední tabulka je přitom ve všech případech o poznání větší než tabulky krajní, fungující v podstatě jako ozdobný rám. Tento přístup ostatně odpovídá rozvrhu leptané výzdoby skel, v níž se v krajních polích uplatňuje bordura. Leptaný ornament přitom vychází z klasických renesančních grotesek. Ve spodním poutci východní výplně se dochoval kovový zavěšovací hák neznámého účelu, možná související s osvětlením či s funkcí portýra.

Východní stěna je **zdobena štukem** A1.Šv01 pouze v rozsahu spodní podesty, jinak je plochá a dnes navíc ve spodní části pokrytá linkrustou. Štukem zdobená část stěny je na jižní straně opět ukončena mělkým pilastrem, opticky vynášejícím průvlak podesty. Pilastry i členění stěny jsou obdobné jako na severní stěně. Parapetní plocha je ovšem nižší a proto jsou v nižší poloze umístěny i puklice. Pásování část pilastru má proto dole jednu vrstvu navíc. Plocha stěny je opatřena vpadlým polem. Těsně nad ním se v úrovni parapetního

400 Důsledně vzato jsem vlastně o „quatroglyf“.

pole uplatňuje plochý ale bohatě zdobený prvek, připomínající suprafenestru. Jejím jádrem je plochý římsový profil vyrůstající z kordonové římsy. Vynáší jej dvojice plochých konzolek, utvářených shodně jako hlavice pilastrů. Doplněny jsou ovšem podvěšenými čabrákami s trojicí kapek. Mezi konzolkami se mimo to nachází obdélné „kazetové“ pole. Nad nízkým nástavcem římsového profilu se nachází kruhový medailon, symetricky lemovaný dvěma bohatě plasticky provedenými rohy hojnosti se snítkami a vlajícími stuhami. Po stranách celek doplňuje dvojice plasticky provedených akrotérií. Nad parapetní římsou horní etáže, opět doplněnou okapní drážkou a podloženou jednoduchým profilem, se nachází další vpadlé pole. Hlavice pilastru vynášejícího průvlak má podobu dvou konzolek a i zde nalezneme podvěšené čabráky s trojicí kapek. Mírně předstupující plocha pod nevýrazným průběžným profilem jímž stěna vrcholí je pak dekorována trojicí opět velmi kvalitně modelovaných plastických festonů. Štuková výzdoba žel nese různá poškození způsobená dodatečným prováděním elektroinstalace.

V **jižní stěně** nad mezipodestami je situován sdružený okenní otvor v pravoúhlé nice, směrem do interiéru zdobený kvalitně provedeným **štukovým** toskánským **polosloupem** s entazí a s nízkou kvádrovou hlavicí a patkou. Zdvojené, nezdobené, poutcem dělené trojkřídlé okenní výplně jsou novodobé, z doby socialismu. Vnitřní parapetní desky z bílého mramoru jsou původní, na hraně jednoduše profilované. Oba navazující kouty jsou zakulacené.

Také **západní stěna** je **zdobena štukem** A1.Šv01 pouze v rozsahu podesty schodiště. Jedná se o v zrcadlovém obrácení shodnou výzdobu jako na východní stěně. Také zde je poškozena dodatečným prováděním elektroinstalace. Vstup do průjezdu A1.15 pravoúhlé dveřní nice je osazen původní **dveřní výplní** A1.Dv01. Ta je dvojkřídlá, rámové konstrukce, osazená v subtilní zárubni, uvnitř i vně zdobená jednoduchou profilací. Dveřní křídla postrádají klapačku, jsou na bočních hranách zakončena oble a při nich zdobená svislým žlábkem. Podle všeho byla původně oboustranně kývavá, přestože dnes je jejich pohyb směrem do průjezdu omezen dodatečnou zástrčí a zarážkou. Vlastní křídla rámové konstrukce jsou viditelně dělena pouze jednou vodorovnou příčkou na dvě pole, spodní je plné, zdobené profilací vytvořenou, v tomto případě v rámci objektu výjimečně, patrně kompletně pomocí profilované lišty. Její profil přesto v zásadě odpovídá profilaci užitě i u jiných dveřních výplní. Dřevěná výplň pole je klasicky na krajích zhoblována do pera. Hrana střední ploché části je přizdobena profilací s výžlabkem, směrem k peru odsazeným. Horní pole je prosklené, lemované shodnými lištami. Sklo jimi upevněné je zdobené leptáním, opět s motivem renesanční grotesky. Leptání bylo patrně provedeno ve více krocích, s postupnými změnami leptacího krytu, což způsobilo, že je provedeno do různých hloubek a má také rozdílnou „texturu“. To se i díky stávajícímu zašpinění projevuje různými odstíny a tím působí velmi plasticky. Při vytváření leptacího krytu patrně nebyla použita klasická přesná šablona, ale spíše velmi uvolněně a zkušeně prováděná volná kresba. Kromě klasických groteskových motivů v podobě divých mužů, bohatě propletených snítek akantu, granátových jablek a dalších vegetabilních prvků, zaujme především medailon s hlavou Merkura, římského boha obchodu. Ženská hlava s čelenkou v horní části motivu představuje téměř jistě bohyni Libertas, tj. alegorii svobody.

Jak už bylo řečeno, jsou křídla na dvě pole dělena jednou vodorovnou příčkou. Ta je ovšem mimořádně vysoká a je možné, že se zde fakticky uplatňují těsně nad sebou příčky dvě. Dané místo je na obou stranách překryto ploše vystupujícím, ležatě obdélným polem zdobeným řezbou prázdného francouzského štítu podloženého dvojicí překřížených vavřínových snítek. Na spodní hraně je pole zdobeno dvěma trojicemi kapek a také drobnými okosy. Horní hranu pole ukončuje profilace, tvořená lisis nesoucí bočníkovitě oblou „krycí desku“. Z ní vybíhá rámování proskleného pole.

Závěsy tvoří velmi pravděpodobně dobově obvyklý mechanismus využívající kovové osy s perem a dvou raménkem.⁴⁰¹ Pokud zde tento mechanismus byl, je dnes odebrán a je nahrazen klasickým novodobým samozavíračem. K otvírání slouží zdobená kovová madla, svisle umístěná na obou stranách křídel (na vnitřní dnes jedno chybí). Dodatečnými prvky z doby socialismu či ještě mladší jsou už zmíněná novodobá zástrč, zarážka, zadlabací zámek.

Pod schodištními rameny jsou vyzděny plné zdi. Ve východní je prolomen vstup do suterénu, osazený původní **dveřní výplní** A1.Dv03. Ta je řešena obdobně jako ostatní původní dveřní výplně (viz popis prostoru → D1.01), je osazena v odeštěné „trámové“ zárubni, rozdíl je v tom, že křídlo i zárubeň jsou nahoře ukončeny segmentově a díle v dělení křídla jednou svislou a jednou vertikální příčkou do celkem čtyř polí. Vodo-

401 Konstrukce kývavých dveří je dobře přiblížena v knize Strojní truhlářství, str. 66. Mechanismus zajišťující pohyb křídel zachycen na str. 68, obr 156.

rovná příčka je umístěna tak nízko, aby nekolidovala se zadlabacím zámkem, dnes opatřeným novodobou hliníkovou klikou a štítky. Výplň je natřena hnědou barvou, původně byla patrně opatřena hnědým fládreem.

V jižní zdi pod středním schodištním ramenem a navazující mezipodestou se nachází drobný prostor, původně zjevně drobná samostatná místnost. Dodatečně byl z části využit k vložení k západní stěně přizděných rozměrných elektrorozvodných skříní s kovovými dvířky, jistě v době socialismu.

Nad podestou je provedena necková klenba, rozepřená na jižní straně do už zmíněného průvlatku. Není zdobena vpadlým zrcadlem ale v patě ji obíhá už zmíněný štukový profil. Jednoduchým štukovým profilem je mimo to zdoben také vnější, jižní bok průvlatku. Spodní plochy samonosných schodištních ramen a mezipodest jsou hladké, u stěny opatřené jednoduchým fabionem. Ve středu klenby podesty jsou patrné stopy staršího elektrického osvětlení v podobě dřevěné hmoždinky a dvou uštípnutých kabelů, snad z první poloviny 20. století. Východně od tohoto místa se dochovala jednoduchá plechová svorka nejasného účelu, severně od něj zase patrně starší požární čidlo.

V současné době tvoří výmalbu prostoru monochromní bílá, doplněná ve spodní části stěn olejovým nátěrem. Tvoří jej světle hnědý sokl a na schodištních ramenech navíc béžové linkrusty. **Původní výmalba** není přesně známa s bylo by velmi vhodné provést zde její restaurátorský průzkum. Dílčí zjištění odhalil restaurátorský průzkum, provedený v roce 2003. Jeho nálezy ovšem nedávají o původní barevnosti schodiště souvislou představu. Ve štukové výzdobě na podestě schodiště v prvním patře byl identifikován původní šedý nátěr prvků, provedený v různých odstínech šedé na různých prvcích. Mladší nátěr byl okrový. Nad podlahou byl nalezen 29 cm vysoký tmavohnědý sokl. Na schodištních ramenech byl pod stávajícím emailovým nátěrem nalezen světlezelený, pod ním okrový, asi fermežový nátěr.

Původní **keramická dlažba** A1-5.Dh01 se dochovala jednak na podestě a dále v níže položené jižní části prostoru, oddělená třemi vyrovnávacími žulovými stupni. Jedná se o probarvovanou slinutou neglazovanou keramickou dlažbu celkem tří použitých typů. Základní plochu vyplňují dlaždice tří barev (základní plocha bílá, resp. světle krémová, růžice světle šedá a tmavý okr) dekorované jednou drobnou růžicí ve středu a částmi dalších čtyř v rozích. Po složení vytváří diagonálně provazovaný motiv dvou střídajících se růžic. Zvláštností je fakt, že na schodišti se vyskytují dvě provedení této dlaždice, lišící se pootočením střední růžice. Dlaždice byly zjevně skládány tak, aby byl v každé ploše použit vždy jen jeden její typ. Druhým typem je bordura tvořená opět trojbarevnými dlaždicemi (okraj okrový, střed bílá se světle šedou). Mezi dvěma výraznými lemujícími liniemi se zde nachází prvek, který by bylo možné charakterizovat jako stylizovaný gotizující perlovec. Poslední typ dlaždic je monochromní (bílá) a je v přířezávané podobě použit u stěn a v kontaktu se žulovými stupni schodiště. V prostoru před vstupem do sklepa je dlažba výrazně opravována s použitím shodných i řady jiných dlaždic. Mimo to se dochovala původní monochromní tmavě okrová dlažba v připojeném prostoru pod jihozápadní částí schodištního ramene. Zde je dobře patrný i rozsah odstraněné dělicí zdi. V tomto místě je podlaha tvořena betonem.

Vlastní trojramenné schodiště je tvořeno žulovými samonosnými stupni trojúhelného průřezu. Náslapná plocha je na čelní straně zakončena oblým přesahem a odsazením, přičemž tento prvek se zalamuje i na viditelnou boční část. Shodně utvářena je i trojice stupňů na krátkém vyrovnávacím schodišti z podesty ke vstupu do průjezdu. V nejspodnějším stupni se dochovaly relikty po upevně kovové rohožky, pravděpodobně mladší. Dvojice žulových mezipodest je utvářena v podstatě jako by šlo o rozšířené stupně. Zde je opět dobře pozorovatelná snaha po elegantním řešení, neboť oba navazující kouty jsou zaoblené a jižní hranu úzkého schodištního zrcadla nahrazuje půlkruh, jemuž se, jinak přímo vedené hrany navazujících stupňů, na krajích křivkově přizpůsobují.

Elegantně řešené je také **litinové zábradlí**, tvořené subtilními klasicizujícími sloupky, jimiž je provlečena dvojice souběžně vedených kulatých, patrně měděných prutů, na než jsou navlečeny ornamentálně zdobené a bohatě tvarované výplňové části esovitého tvaru tak, že vždy mezi dvěma sloupky se nachází jedna výplňová část. Použité výzdobné prvky lze obecně charakterizovat jako pozdně renesanční. Nalezneme zde akant a nechybí ani klasický renesanční motiv „divého muže“. Odlišně řešené jsou výplně v koutových částech u mezipodest. Pole jsou zde užší a výplňový prvek zde tvoří zkrácený a upravený sloupek. Celek zábradlí je doplněn relativně masivním profilovaným dřevěným madlem, jež elegantními půlkruhovými přechodovými úseky plynule propojuje jednotlivá schodištní ramena. V rámci každého ramene je kromě toho madlo na třech místech přizdobeno vystupujícími, ozdobně profilovanými „pásky“, jež kromě estetické funkce mají zřejmě také bránit v případném „vození se po zábradlí“. Po stranách vstupu do výtahu bylo zábradlí později

odstraněno, a to v rozsahu dvou sloupků po každé straně. Je pravděpodobné, že zde překážely zaoblené části dřevěného madla. Masivněji než ostatní je řešen druhý sloupek u krátkého vyrovnávacího schodiště pod podestou v přízemí. Jeho použití zřejmě říká, že právě zde končí „regulérní“ zábradlí hlavního schodiště a začíná krátké zábradlí schodiště vyrovnávacího.

Zajímavou součástí zábradlí je je **železné navýšení**. To je rámové konstrukce a zvyšuje zábradlí na jižní straně u mezipodest. Jednotlivé části jsou kované, celek je ovšem spojován nýtováním. V jeho dekoru nalezneme téměř secesně stylizované květiny, snad kosatce, jejich kované květy jsou ovšem z větší části ulámané. Dekorativní krajní části mají zase téměř barokní podobu v níž nechybí kovaný akant. Svislé, vzhůru vybíhající pruty jsou pak ozdobeny kovanými šipkami. Dodatečně byl tento doplněk z vnitřní strany opatřen nezdobenou kovovou sítí v samostatném kovovém rámu z kulatiny. Obdobný kovaný a nýtovaný doplněk v počtu 3 kusů se mimo to nachází také odložený v půdním prostoru. Je přitom zjevné, že ten se pro změnu uplatňoval u podest, v místě kde jsou dnes nainstalovány novodobé nezdobené kovové sítě, kryjící výtahovou šachtu. Jeden z těchto prvků dokonce obsahuje namontovaný štítek s pokyny pro obsluhu výtahu. Jako výrobce je na štítku uveden „J. Koch, továrna na elektrické výtahy, Praha XI“ a text obsahuje tento „*Návod k použití osobní zdviže tlačítkového systému*“: „1) Zdviž je určena k dopravě 3 osob neb 240 kg zatížení. 2) Před použitím zdviže nutno se přesvědčiti, zda jest kabina za šachetními dveřmi. Po vstoupení do kabiny jest nutno dveře šachetní a kabinové dobře uzavřítí a pak stisknouti tlačítko regulátoru patra do kterého má býti zdviž použita. 3) Pokud se nalézá zdviž v chodu, nesmějí se dveře kabiny otevírati, ani další tlačítka regulátoru zatlačovati. 4) Po zastavení kabiny a vystoupení z této jest nutno kabinové dveře i dveře šachetní úplně uzavřítí. 5) Zastaví-li se kabina z nějaké příčiny mezi patrem, nastává žádné nebezpečí. V tom případě jest nutno přivolati elektrickým zvonkem obsluhovatele, který dopraví kabinu do nejbližšího patra. 6) Děti smějí používatí zdviže pouze v průvodu dospělých. 7) Kouření v kabině jest přísně zakázáno. 8) Osoby neznalé zacházení se zdviží musí zavolati obsluhovatele, jinak budou odpovědni sami, za event. nehodu neb poškození.“ U jiné mříže se dochoval nezdobený mladší pás s kovovou sítí, kterým byla mříž zvýšena podruhé. Čelní část této zvýšené mříže má kupodivu tvar, odpovídající půlkruhově završenému otvoru vstupu do výtahu, přičemž pata tohoto oblouku se nacházela 160 cm nad podlahou.

Už několikrát zmíněný výtah v současné podobě pochází z doby socialismu. Jedná se ve své době o zcela běžnou uzavřenou kabinu pochybující se po stranách v kovových vodičkách. Čelní část výtahové šachty kryje nezdobná kovová rámová konstrukci vyplněná drátosklem a plechem, boční části kryjí v kovových rámech napnuté kovové sítě. Těsně za kabinou pak ve vlastních vodičkách protisměrně stoupá či klesá deskové betonové protizávaží. Je přitom patrné, že v minulosti zde byl nainstalován starší výtah. Svědčí o tom nevyužité otvory ve stropě, zvýšené zábradlí na jižní straně schodištního zrcadla a dochované části téhož zvýšení na severní straně, odložené v půdním prostoru, i dosti poškozená podlaha jižně od výtahu. V klenbě suterénu pod tímto místem je patrný otvor o rozměrech téměř 40x40 cm, původně zjevně vyložený či šalovaný svislými prkny.

Původní podoba prostoru schodiště se od současné zřejmě v zásadě příliš nelišila, změny jsou přesto citelné a prakticky ve všech případech velmi degradující. Zásadní změnou je vložení novodobého výtahu na místo výtahu původního, v přízemí vložení elektrických skříní a související probourání stěny oddělující prostor od drobného prostoru bývalého záchodu. Citelná je také ztráta původní barevnosti a aplikace, v historickém prostoru značně nevhodné, linkrusty.

Konkrétní podoba původního výtahu není známa. Dochoval se nám pouze stručný popis, podle něhož byl výtah určen pro dopravu čtyř osob a „*poháněn silou vody a sice skrze tlak městského vodovodu*“⁴⁰². U podobných výtahů bývalo obvyklé, že protizávaží obsahovalo nádrž na vodu a právě jejím vypouštěním či napouštěním se výtah uváděl do pohybu. Přesnější informace o podobě výtahu máme až k rekonstrukci, při níž byl výtah roku 1933 elektrifikován. Dochovaný plán, mimochodem s chybně zakresleným průběhem schodištních ramen, dobře ukazuje podobu dřevěné kabiny, polohu motoru skrytého ve sklepním prostoru i umístění protizávaží, zřejmě v podobě úzkého vysokého válce probíhajícího v jižní části schodištního zrcadla.⁴⁰³ Není přitom zcela jasné, jaké části výtahu mohly být původní a jaké byly doplněny až roku 1933. Popis charakterizuje kabinu jako dřevěnou s kovovým rámem o rozměrech (v půdorysu) 156x105 cm. Kabina je na

402 K tomu je nutné podotknout, že v té době ještě nebyla pitná voda nijak zvlášť upravována. Byla jímána z Vltavy přímo ve městě a následně distribuována pomocí městských vodárenských věží. Až později byla zaváděna například „káranská“ voda, která byla přirozeně dražší a byla tedy užívána jako pitná, zatímco „městská“ voda byla používána jako užitková.

403 Původní podoba prostoru patrná na plánu 0202.2, renovovaný výtah na plánu 0317, viz seznamy plánů a ikonografie.

plánu zakreslena jako polokruhově ukončená, což se zajímavě doplňuje s nálezem zvýšené horní části ochranné sítě s dobře identifikovatelným polokruhovým náběhem. Vodítka byla kovová a obložená tvrdým dřevem. Protizávaží se mělo pohybovat v „dřevěném truhlíku“. I tento údaj dobře odpovídá nálezu otisku tohoto „truhlíku“ v suterénu pod schodištěm. Zajímavou podmínkou kolaudace bylo zvýšení zábradlí na 180 cm. Tento údaj odpovídá druhému zvýšení, pomocí prostých kovových sítí. Je tedy zjevné, že zdobená zvýšená část zábradlí musela být starší, možná už z doby výstavby, či dosti těsně po ní. Stávající výtah pochází z let 1965-66 a jeho strojovna byla nově umístěna na půdě. Právě tehdy bylo mj. dosti výrazně poškozeno zábradlí na podestách.

Jak bylo uvedeno výše, navzdory provedenému restaurátorskému průzkumu nelze spolehlivě určit podobu původní barevnosti. Snad ale vycházela ze šedivých odstínů, které se mohly dobře pojit s barevností podlah, fládrů dřevěných prvků, výtahové kabiny atp. Mladší barevností byl zřejmě okr, možná už z doby první republiky. Nalezený zelený nátěr pochází jistě z doby socialismu, patrně ze sedmdesátých či osmdesátých let. Ještě mladší barevnost dokumentují fotografie z roku 2002, kdy byly béžová linkrusta s hnědým soklem doplněny světle krémovým nátěrem stěn a zřejmě i stropu. Některé štukové detaily byly mimo to bez natřeny tmavě béžovou, téměř lososovou barvou.⁴⁰⁴

Zřejmě v průběhu sedmdesátých let došlo v přízemí také k necitlivému proražení stěny do někdejšího, zvenčí přístupného záchoda a k vložení rozvodných skříní. Patrně na počátku osmdesátých let 20. století byly vyměněny okenní výplně. Likvidace původní dveřní výplně do bývalé místnosti portýra mohla nastat už v padesátých letech. Fotografie z roku 2012 zde zachycuje dveřní výplň, jež by mohla druhé polovině padesátých let odpovídat.⁴⁰⁵ Mohlo k tomu ovšem dojít i poněkud později, neboť původní výplň patrně nutně nebránila funkci vstupu z vrátnice.

Také výměna okenních výplní proběhla někdy na počátku osmdesátých let schodiště ochudila. Velmi nápadně to dokládají jedné dvě dochované okenní výplně ve čtvrtém patře, s bohatou leptanou groteskovou výzdobou. Původní okenní výplně byly jednoduché, jistě zdobené profilací, na vnější straně profilovaným poutcem, s mosaznými klikami atd.

Průjezd (A1.15)

Výrazně zdobený **průjezd A1.15** spojuje Hybernskou ulici s prvním dvorem a zpřístupňuje také v zadním traktu jižně od průjezdu ležící hlavní schodiště A1.01 i protilehlý vstup v západní stěně, vedoucí do místnosti A1.29, jež je součástí rozlehlého obchodního prostoru.

Půdorysně je průjezd bohatě členěn přízedními pilíři a valenými pasy. Těmito prvky, které nejsou pouze zdobné ale odpovídají například také poloze mezitraktových zdí vyšších podlaží, tvoří průjezd poměrně komplikovanou prostorovou strukturu. Tvoří ji celkem čtyři části, které budou pracovně rozčleněny na části A, B, C a D⁴⁰⁶. Z nichž pouze tři (B-D) jsou komponovány na základě symetrie a to ne zcela důsledně. Jejich pomyslným středem je osa vstupu do bývalého prostoru portýra A1.02. V protilehlé západní stěně mu odpovídá nika, původně dekorovaná štukovou vázou. K této úzké půdorysné buňce (C) se po obou stranách připojují buňky širší, potrojně (B a D). Středem každé z nich je čtvercové pole opatřené párem rozměrných styčných trojbokých výsečí. V podstatě by je bylo možné chápat i jako pole klenuté křížově. Zadní z těchto potrojných buněk (D) obsahuje už zmíněné vstupy na schodiště a do protilehlého prostoru A1.29. Přední (B) je poněkud kratší a neobsahuje žádné původní dveřní ani okenní otvory⁴⁰⁷. Tyto tři části (B-D) byly původně z obou stran uzavírány vraty. Při ulici se k nim pojí ještě krátká čtvrtá část uzavírána mříží (A). Smyslem této čtvrté části, která důmyslný, symetricky komponovaný architektonický rozvrh jaksi „nabourává a kazí“ je právě umístění zmíněné mříže. Ta totiž při otevření nutně musela kolidovat s vraty, které tudíž bylo nutné posunout hlouběji do interiéru domu.⁴⁰⁸

404 Fotografie 04011-13, viz seznam ikonografie.

405 Fotografie 0407, viz seznam ikonografie.

406 V půdorysu zaznamenáno malými písmenky za polmčkou, neboť jde o část prostoru.

407 Obsahuje pouze novější okenní otvory do prostoru A1.03, ty ovšem v architektonické kompozici průjezdu nehrají žádnou roli.

408 Zajímavým detailem je fakt, že bez této čtvrté části by bylo možné provést kompozici zcela symetricky. Úzké střední pole je totiž umístěno opravdu ve středu. Je tedy možné, že jde o změnu prosazenou až v průběhu přípravy projektu a odůvodněnou čistě praktickými zřeteli.

Směrem do ulice dnes průjezd uzavírá právě tato původní **kovová mříž** A1.Kv01. Osazena je za vnitřní hranou vysokého vjezdového otvoru, završeného půloválným záklenkem. Samotný otvor má kolmé špalety a je opatřen nikou se špaletami citelně se rozšiřujícími. Ta je ovšem dosti nezvykle otočena směrem do ulice. Vjezdový otvor je ve spodních 2/3 citelně rozšířen do stran, nepochybně dodatečně, kvůli projíždění nákladních automobilů v době socialismu.

Vlastní mříž není opatřena rámem, má dvě dovnitř otvíravá křídla a napevno v horní části umístěný nástavec. Je rámové konstrukce, spojována nýtováním. Samotný rám je vytvořený z prutů o čtvercovém průřezu. Spodní, ležatě mírně obdélná část křídel je plná, tvořená masivním plechem na který jsou aplikovány výzdobné prvky. Horní výškově obdélná část je vyplněna převážně svislými, pravidelně rozmístěnými pruty, na něž jsou opět aplikovány výzdobné prvky. Ty jsou převážně vyraženy ze silnějšího plechu. V obou částech tvoří dekorace (obdobně jako třeba u okenních výplní na podestě schodiště A1.01) jakousi základní plochu jíž obklopuje bordura. K oddělení těchto dvou částí slouží zcela klasické ploché, na krajích oble vystupující pásy, které se v rozích kříží a tím současně vytvářejí strukturu 3x3 pole.

Střední pole plné spodní části mříže, tj. ona zmíněná „základní plocha“, tvoří gotizující dekor s kvadriloby, tvořený vrstveným probíjeným plechem. Doplňují jej diagonální pásy s rozetami raženými z plechu a připevněnými v místě jejich křížení. Krajiní pole tvořící borduru zdobí opět z plechu ražené, bohatěji než v základní ploše dekorované rozety a v obdélných polích navíc obdobně řešené akantové lístky. V obdélném poli na rozhraní spodní a horní části mříže se nachází vodorovné, prstencem uprostřed zdobené kovové madlo. Horní, mřížovanou část křídel zdobí ve středu z větší části stáčené pruty, uprostřed ozdobené profilovanými čtverhrannými objímkami, na spodním i horním konci jsou pruty barokně zakončené volutami. Dekoraci i zde doplňuje z plechu ražený a z části i plasticky utvářený akant. Rámující části jsou zdobeny řadou kružnic doplněných v jejich styku plechovými raženými rozetami. Do této rámující dekorace je vsunut také krabicový zámek s vegetabilně zdobenou čelní obdélnou plochou. Klika chybí a z vnitřní strany je navařen zámek novější. V horní části mříže je lemující pás, tj. ona „bordura“, jakoby posunut níže, případně lze část nad lemujícím pásem chápat jako úzké horní pole. Zdobí jej převážně volutová zakončení svislých prutů které sem probíhají z části spodní. Krajiní a jeden střední prut vybíhají nad vodorovnou hranu mříže a jsou zdobeny akantovými lístky, a dokonce dvěma z kulatiny stáčenými květy, z nichž jeden ovšem chybí. Další nad horní hranu mříže vybíhající pásy jsou volutově stáčené a zdobeny plechovými raženými růžicemi. Nejvýše vybíhá v ose vrat střední prut doplněný plochou klapačkou a zakončený jakousi akantovou „křížovou kytkou“.

Západní křídlo je zavěšeno na třech párech původních masivních, 28 cm dlouhých žaludových závěsů. Ty jsou navařeny na plochý, k mříži přivařený, úzký kovový pás, který křídlo rozšiřuje do stany. Je přitom logické, že posunuty musely být i stěžeje ve zdi. Zcela jinak jsou upraveny závěsy na východním křídle. Zde je shodný svislý úzký kovový pás připevněn ke zdi a na něj jsou navařeny stěžeje, střední závěs je nový a ostatní dva původní, navařené v odlišných úrovních než u západního křídla. Detailní prohlídka rubu konstrukce dokládá, že křídlo bylo nejprve rozšířeno shodně jako západní, ale později, možná po určitých komplikacích, byla tato úprava změněna na stávající. Dodatečně upravována byla také spodní zástrč. Mříž je dnes otvírána dvěma motory, namontovanými na navařené výstupky na vnitřní straně, a osazena novodobým zámkem.

Pevná horní část mříže je zjevně dílem dvou samostatných fází. Původní je pouze úzký horní pás, lemující oblouk. Uplatňuje se v něm řada drobných kružnic, ve styku spojených raženými plechovými rozetami. Na okrajích jsou mimo to mírně přečnívající části konstrukce zdobeny akantovými lístky a kuličkami. Nepochybně mladším, daleko méně pečlivě a zdobně provedeným doplňkem je vnitřní část, tvořená radiálně uspořádanými pruty čtvercového průřezu, na koncích zašpičatělými a prohnutými. Přepásány jsou dvěma páry plochých, dle tvaru oblouku křivkově tvarovaných pásků, spojovaných nýtováním. Pásy blíže středu jsou tvarovány tak, aby pokud možno vyplnily prostor a tím zřejmě zabránily případnému přelezení brány. Celek je přizdoben dvěma jednoduchými plechovými raženými rozetami a dále, ve střední délce radiálních prutů, připásanými zašpičatělými srpkami. Navzdory tomu, že tento doplněk vykazuje určitou řemeslnou kvalitu a prováděl jej nepochybně zkušený kovář či zámečník, s původními částmi mříže je, jak způsobem zpracování tak mírou zdobného detailu, zcela nesrovnatelný. Pravděpodobně jde o doplněk z doby první republiky, případně ještě mladší.

Mříž je dosti zkorodovaná, místy nese stopy šedého, grafitově pololesklého nátěru. Pod ním je místy patrný nátěr černý a západní křídlo nese navíc stopy červeného základového nátěru, patrně dosti novodobého. Přesnější závěry by ohledně původní barevnosti patrně poskytl restaurátorský průzkum.

Valeně klenutá krátká **přední část průjezdu (A1.15-a)** je nezdobená. Prostor se směrem k jihu poněkud rozšiřuje a stoupavá je patrně i valená klenba V bočních stěnách a v patě klenby jsou dodatečně provedené prohlubně do níž při otevření zapadají horní části mříže a motory. Celý povrch je omítán a bílen.

Štukem zdobená je až další, druhá část průjezdu (B). Vymezuji ji pilastry a na ně navazující valené pasy. V místě prvního páru pilastrů se nachází **pozůstatky vrat A1.Ok03** v podobě proskleného **nadsvětlíku** a dalších stop. Výplň byla umístěna (z bočního pohledu) v zásadě na osu pilastru. Nadsvětlík je prosklený jedinou skleněnou tabulí půlkruhového tvaru. Rám v němž je sklo osazeno je oboustranně profilován. Konstrukce je dochována včetně masivního poutce. Na vnější, severní straně je na jeho spodní hraně dochována polodrážka a výše dosti masivní, klasicky utvářený, až do kraje běžící římsový profil. Polodrážka neprobíhá až k pilastru ale cca 10 cm před ním se zalamuje směrem dolů. Zajímavým detailem je v polodrážce z malé části dochovaný vyřezávaný vejcevec. Vnitřní část poutce je v zásadě plochá, nahoře a dole lemovaná drobnějším předstupujícím profilem. I zde je na spodní hraně dochována polodrážka, navíc v tomto případě hlubší a nepochybně původně funkční, sloužící dosednutí křídel vrat. Uprostřed polodrážky je patrný plechem lemovaný obdélný otvor do něhož zapadala zástě a shodný, kovem vyložený otvor, lze pozorovat i v žulovém prahu v podlaze. Dalším reliktem nedochovaných vrat je horní pár závěsů, shodných se závěsy mříže A1.Kv01 a i v tomto případě osazených přímo do omítaného zdiva pilastru. Roli spodních závěsů jistě i zde hrály točnicové otvory v žulovém prahu. Dobře patrný, kovem vyložený otvor, se dochoval na západní straně. Po předpokládaných středních závěsech se nedochovaly žádné stopy.

Štukem zdobené pilastry (P1) dnes postrádají sokl i patku, jejich spodní část je přeštukována a hrany zakulaceny. V horní části pilastrů je patrné pásování provedené tenkými vodorovnými žlábkami. Hlavici pilastrů tvoří klasický římsový profil u něhož nechybí například kvalitně provedený okapní nos. Drobným vodorovným žlábkem a obdobně nenápadným předstoupením (o cca 5 mm) je mimo to vyznačen architráv. Z pilastrů též profil, ve formě hlavní římsy A1.Šv04, přechází na stěnu a uplatňuje se na většině její délky. Na profilaci poutce bývalých vrat nenavazuje a setkání profilů obou prvků působí poněkud náhodným dojmem.

První pár pilastrů je odlišně řešen v prostoru před někdejšími vraty, není ovšem jasné zda jde o řešení původní. Jakákoli profilace zde dnes chybí a pilastr v zásadě přímo přechází do klenebního pasu. Na východní straně je ovšem jakýsi „pozůstatek profilace“ patrný a dokonce je zde dobře patrný „otisk“ čehosi zdobného, zřejmě jde ale pouze o výsledek poškození opakovaně otvíranou mříží.⁴⁰⁹ Drobný vodorovný ústupek nad tímto místem a dále jakási nepravidelnost na čelní ploše pilastru, by přesto opravdu mohla být pozůstatkem odstraněné profilace. Na západní straně lze pro změnu pozorovat nerovnost omítky, také ta ovšem naznačuje, že zde k nějakým změnám došlo. Otázku původní podoby každopádně bez sondáže nelze zodpovědět.

Druhá část průjezdu (A1.15-b) byla, spolu se shodně řešenou čtvrtou částí (A1.15-d), výše charakterizována jako „potrojná“, neboť obsahuje tři pole, střední téměř čtvercové (Bb) a boční obdélná (Ba).⁴¹⁰ Stěna v tomto středním poli (Bb) o 13 cm ustupuje, což respektuje i průběžná hlavní římsa a jak už bylo také zmíněno, tato střední pole se v jinak valené klenbě projevují díky styčným trojbokým výsečím jako křížově klenutá. Stěny bočních polí (Ba) jsou probrány vysokými a úzkými (26 cm) pravoúhlými nikami o hloubce opět 13 cm. Dole tyto niky klesají až k podlaze, nahoře jsou ukončeny spodní hranou architrávu hlavní římsy. Podstatné je přitom to, že se hrany těchto nik nachází zhruba 10 cm od pilastrů a zhruba 50 cm od hrany střední ustupující části (Bb). Vložení nik tedy poněkud překvapivě znamená současně vytvoření pilastru či spíše pásované lisény (P2), která pak spolu s navazujícím klenebním pasem odděluje obě krajní pole od pole středního, což respektuje i plochý sokl. Zajímavým detailem je dvojice terčíků, shodných ale rozměrnějších než jsou užity na schodišti. Které jsou umístěny tak, že svou spodní polovinou zasahují lisénu a horní nad ní umístěný architráv. Fungují tedy jako jakási spojka obou útvarů a navíc do jisté míry nahrazují či evokují hlavici. Nika ovšem vytváří shodný pásovaný útvar také na opačné straně, tj. při pilastru, takže zde lze mluvit o pilastru svazkovém. Ten se navíc ve formě úzkého pasu propisuje i do klenby.

Sokl se uplatňuje i ve středním poli. Zde nacházíme už třetí použitou „pilastrovou“ formu (P3). Tentokrát jde o pilastr vybavený klasicky patkou a hlavici. Spolu s nástavcem A1.Šv08 nad římsou vytváří v podstatě

409 Ta by se sice do tohoto místa za současného stavu nemohla dostat, nezapomínejme ovšem na to, že závěsy mříže byly dříve provedeny odlišně než dnes a že ani tento minulý stav nebyl původní. Připočteme-li šířku dnes nepohyblivého plechu k šířce mříže, mohl „otisk“ vzniknout právě opakovaným narážením horní části mříže. Domnělý profil by v takovém případě byl dílem prostého obroušení oblou vrcholovou „křížovou kytkou“. Popsanou situaci dokládá archivní fotografie 0408, viz seznam ikonografie.

410 Střední pole má rozměry zhruba 330x310 cm, boční pole v části B mají rozměry 310x110 cm, v části D zhruba 310x240 cm.

dosti klasickou edikulu. I tyto menší „edikulové“ pilastry oblamuje sokl, činí tak ovšem opět zvláštním způsobem, neboť se zalamuje pouze uvnitř edikuly. Ani tím ovšem výčet nečekaných architektonických transformací nekončí. Fragment „edikulového“ pilastru je totiž i zde přiložen k pásové liséně a i v tomto případě z ní tedy činí lisénu „svazkovou“. Na východní straně jsou „edikulové“ pilastry A1.Šv03 poškozeny průrazem okenních otvorů.

Nad „edikulovými“ pilastry jsou do spodní části římsového profilu vloženy útvary připomínající druhé, menší hlavice. Jejich smysl není zcela zřejmý, patrně ale souvisí s akrotériemi, které se uplatňují nad římsou a rámuji nástavec edikuly, ostatně podobně, jako je to u supraport a suprafenester na schodišti. Samotný nástavec tvoří předsazená, zespodu profilem lemovaná a z boků splávkovitě projmutá plocha, rámovaná po straně sloupky zdobenými triglyfy, hlavicemi s kapkami a římsovým profilem, jejich spodní část navíc tvoří vztyčené voluty. Vrchní část nástavce uzavírá segmentová, sloupky z části oblamující římsa. Ve středu nástavce je umístěna výborně modelovaná kartuš, dosti přesně odpovídající originálnímu štku 17. století, obklopená akantem a nahoře doplněná mušlí.

Pasy vybíhající z pásovaných lisén jsou pak zdobeny do hloubky probranou profilací, která zde tvoří trojici polí. Pár čtvercových s plastickou vystupující šestilistou rozetou se uplatňuje hned nad římsou. Třetí podlouhlé obdélné pole pokrývá zbývající část pasu.

Třetí část průjezdu (A1.15-c) je opět zdobena štkem A1.Šv05 a 06, vymezena pilastry a nad nimi probíhajícími klenebními pasy. Obdobné jako v částech B a D se zde uplatňuje průběžný plochý sokl i hlavní římsa s architrávem. Pilastry vymezená pole jsou rámována úzkým lesénovým rámem. Ve východní stěně se nalézá vstup do prostoru A1.02C, původně místnosti portýra. Rámován je plochou šambránou, na vnitřní hraně přizdobenou čtvrtobloučkem, v rozích s ušima a přivěšenými kapkami. Mimo to z šambrány na místě klenáku vzhůru vybíhá štukový gotický štítek podložený křížem přeloženými snítkami vavřínu.

Ve volném prostoru nad vstupem je umístěno ležaté obdélné ploché pole rámované jednoduchým štukovým profilem, po stranách doplněné dvojicí konzol a nahoře římsovým profilem, jehož spodní část se kolem konzol zalamuje. Zmíněné konzoly opět varíují hlavice užité na schodišti, obsahují svislý žlábek i plochý terčík, pod nimi jsou jakoby podvěšená obdélná pole zakončená na každé straně trojicí kapek.

Protilehlé pole je opatřeno hlubší vysokou pravoúhlou nikou. Úzce rámována je pomocí vpadlého pole, které mimo vlastní niku rámuje i ležaté obdélné vpadlé pole nad nikou. To je na hraně zdobeno jednoduchou profilací a obsahuje symetricky umístěný gotický štítek podložený zkříženými snítky vavřínu, shodný jako je umístěn nad protilehlým vstupem. Nad tímto celkem se nachází římsový profil nesený dvěma konzolami, opět shodný prvek, jaký na protější stěně rámuje pole nad vstupem. Prostor pod nikou zdobí mohutná předstupující deska, z níž vyrůstá prostřednictvím šikmých náběhů kvádrový nezdobený sokl. Čelní plochu této v sokl přecházející desky zdobí štukový maskaron, podle okřídlené přilby dosti jednoznačně s vyobrazením boha Merkura. Vystupující části helmy a tváře jsou žel výrazně obroušeny od projíždějících automobilů. Zavěšená rouška může evokovat plášť, živě modelované vlající stuhy zase pohyb. Po stranách je medailon doplněn dvěma plochými „příložkami“, které jsou jakoby navlečeny a tím zavěšeny na terčíky vystupující při jejich horní, půlkruhově ukončené hraně. Spodní hrana těchto prvků je zdobena třemi kapkami. Na soklu v nice stála patrně původně štuková váza. Dochovala se ovšem pouze její spodní část zdobená pletencem s drobnými rozetkami. Velmi pravděpodobně že šlo o shodnou vázu jaké jsou osazeny v nikách na průčelí.

Štkem jsou zdobeny také klenební pasy nad pilastry. Těsně nad římsou jsou osazeny maskarony ženských rysů. I zde nacházíme velmi živě modelované, přísně symetricky komponované doplňky, například dvojici splétaných copů, do účesu vpletené klasy, ornamentálně stáčené a širokými pentlemi ovíjené palmové listy. Jiné široké pentle, tentokrát takřka chrupavčitě pevné, zakončují voluty. Čelenka s měsíčním srpkem identifikuje zobrazenou postavu zřejmě jako Dianu, nejen bohyni lovu, ale také země a úrody.

Pasy nad těmito maskarony jsou opět lemovány do hloubky probranou profilací, která je nad maskarony ukončena segmentově a tím je vlastně do jisté míry také rámuje.

Čtvrtá část průjezdu (A1.15-d) je řešena podobně jako část druhá (A1.15-b). Rozdílly jsou především v tom, že ve druhé části slepá střední pole (Db) jsou ve čtvrté opatřena vstupy, dále v tom, že boční pole (Da) jsou delší (ve druhé části mají zhruba 1,2 m, ve čtvrté 2,4 m, střední pole je v obou částech prakticky shodné) a nakonec v tom, že čtvrtá část ústí na dvůr a proto na jižní straně není zakončena pilastry (P1) ale shodně širokou, půlkruhově završenou nikou vjezdu.

Zmíněné vstupy na schodiště A1.01 a do obchodního prostoru A1.29 jsou osazeny náročně zdobenými dvojkřídlými výplněmi. Dveřní výplň A1.Dv02 na východní straně byla už popsána v rámci schodiště A1.01.

Dveřní výplň A1.Dv02 je vizuálně shodnou truhlářskou konstrukcí. Ve skutečnosti se ovšem v mnoha detailech liší. Základním rozdílem je fakt, že jde o klasické dveře, nikoli o dveře kývavé. Zavěšeny jsou na běžných zapažených závěsech, a to shodných jako u jiných dveřních výplní, a opatřeny klapačkou. Ta je zcela odlišně řešena na vnější a na vnitřní straně. Na vnější straně je velmi náročně zdobena a mimo to, že je opatřena profilovaným soklíkem a obdobně profilovanou hlavicí, je navíc přizdobena v úrovni 1/3 výšky, dalším vystupujícím prvkem, v podstatě jakousi patkou, a to v úrovni přesně odpovídající sousedním předstupujícím úzkým polím. Tato patka má i shodnou profilaci. Klapačka pod ní je plochá, nad ní je kanelovaná třemi žlábkami. Posledním rozdílem je absence prosklených horních polí. Ty jsou shodně rámovány, jsou také ploché, ovšem nevyplňuje je sklo ale patrně dřevěné desky. Zda jde o původní či dodatečnou úpravu není jasné. Zcela odlišně je pak řešena rubová část konstrukce. Ta je překvapivě zcela plochá, nezdobená profilacemi. Vnitřní klapačka je uprostřed přerušena, patrně jako stopa po petlici. Použitý profil odpovídá profilu vnějších klapaček okenních výplní v prvním dvoře a ve světlících. Výplň je natřena zelenošedou barvou a z vnitřní strany navíc dosti špatně krycí barvou bílou. Směrem do průjezdu je před výplň vložena novodobá svařovaná mříž z doby socialismu, napodobující historické vzory. Mříž není otvírána ale její dvě spodní části jsou posuvné na kolejničnách do stran. Horní část je neotvírává. Navzdory chvályhodné snaze napodobit historické techniky (nýtování, spony působí mříž na daném místě značně rušivě a nevhodně.

Půlkruhově završený otvor vjezdu do dvora byl na vnější straně opatřen mělkou (cca 20 cm hlubokou), shodně tvarovanou ale mírně větší nikou. Dnes tento detail není tak patrný, neboť spodní část otvoru byla dodatečně rozšířena do stran. Na vnější hraně vjezdového otvoru se dochoval **pozůstatek vrat** A1.Ok04 v podobě **nadsvětlíku** a dalších drobných stop. Konstrukce nadsvětlíku je nesena poutcem, opatřeným na vnější straně úzkým vpadlým „kazetovým“ polem, na vnitřní straně dosti masivní „římsovou“ profilací. Jedná se o shodné řešení, jaké bylo použito u vnějších, tj směrem do ulice osazených vrat A1.Ok03. V obou případech je přitom římsový profil provedený na severní straně a plochá část na straně jižní, tedy s ohledem na pohyb přichozího zvenčí. Shodně, na jižní straně, je umístěna i polodrážka.

Osazovací rám nadsvětlíku je na vnější straně v kontaktu s omítkou lištován, lišty i rám jsou opět na hraně zdobeny drobnou profilací odsazeného čtvrtobloučku. Dělen je dvěma sloupky na tři pole. Sloupky jsou z vnitřní strany přizdobeny drobnými „konzolovitými“ hlavicemi. Trojice křídel, opět na vnitřní straně u skla zdobena profilací, je opatřena v rámci objektu běžnými, na koncích zdobenými, „okenními“ závěsy (viz níže) a mosaznými kličkami, zřejmě poněkud odlišnými než jaké byly v novostavbě tohoto domu standardně používány. Střední okenní křídlo má původní leptané sklo s negativně provedeným novorenesančním ornamentem. V jeho středu se uplatňuje anticky či renesančně tvarovaná váza s květinami, doprovázená po stranách bohatě komponovanými rozvilinami a květy. Obdobně komponované sklo, nepochybně ze spodní části výplně vrat, je druhotně užito v okenní výplni A1.Ok01 ve schodišti A1.01. Obě boční okenní křídla jsou zasklena mladším poloprůhledným strukturovaným sklem.

Jak jasné dokládá plechem lemovaný otvor na spodní straně poutce i otvory v žulovém prahu, byla také spodní část výplně trojdílná, s mírně širším středem. Mimo to se v prahu po stranách dochovaly spodní kovem vyložené točnice. Zřejmě šlo o dvojici nesouměrných křídel s tím, že v širším západním křídle byl proveden samostatně otvíravý dveřní otvor. Výplň byla téměř jistě v horní části prosklena a v jednom z polí opatřena už zmíněným sklem, dnes druhotně užitým ve schodišti A1.01.

Podlahu průjezdu tvoří z větší části špalíčková dlažba, patrně původní nebo minimálně většího stáří. Na obou kratších stranách je ve zhruba metrovém úseku doplněna betonovou „zámkovou“ dlažbou, zřejmě z devadesátých let 20. století. Dlážděnou plochu v místě bývalých vrat (tj. v části B-D) ukončují ploché žulové prahy. Na delších stranách zmíněnou dlažbu vymezují úzké betonové plochy. Podle všeho se zde původně nacházely zvýšené boční betonové prahy, jaké se dodnes dochovaly v průjezdu D1.12.⁴¹¹ Jejich výšku zjevně určuje úroveň obou vstupů. Přední část průjezdu (A) je vydlážděna žulovými dlaždicemi v nichž je velmi netypicky vysekána struktura kamenné žulové dlažby. V místě mříže A1.Kv01 se dochoval třetí žulový práh, opět nevystupující nad rovinu dlažby.

Před tímto prahem se dochoval žulovými obrubami lemovaný a **cennou mříží** krytý anglický dvorek sklepního okénka z prostory A01.11. Dvě obdobné mříže v subtilnějších žulových obrubách se dochovaly také na opačné straně průjezdu, kde kryly anglické dvorky oken sklepní prostory A01.22. Mříž je tvořena rámem z masivních ocelových pásků. Ten je dělen shodnými, taktéž „na bok“ umístěvanými pásky příčně, po

411 Ponechání prahů v průjezdu křídla D patrně umožnila o něco větší šířka „pojízdne“ plochy. V průčelním křídle (A) šlo o 208 cm, ve středním příčném křídle (D) o 220 cm.

cca 10 cm, a dále pásy kladenými podélně, patrně výřezy zapadajícími do výřezů v páscích příčných. Podélné pásy jsou ovšem tvarované tak, že po přiložení k dalšímu, opačně tvarovanému pásku, tvoří rastr zploštělých hexagonů. Obdobná mříž se dochovala také na jižní straně průjezdu D1.12.

Průjezd je dnes osvětlován nástěnnými osvětlovadly z doby socialismu a nachází se zde i další nevhodné mladší doplňky, například řada po stěnách a klenbě vedených nevzhledných kabelů či pozůstatky závoje. K osvětlování průjezdu mohlo původně sloužit dnes v suterénu v místnosti A01.02 se nacházející velké, od stropu zavěšené „lucernovité“ osvětlovadlo (viz níže).

Původní podobu průjezdu lze rekonstruovat na základě původní plánové dokumentace. Půdorys dobře zachycuje zmíněné podélné prahy i s výřezy pro konstrukci vrat. Řez zase dovysvětluje původně zamýšlenou kompozici štukové výzdoby. Ta se sice v detailech liší, asi i díky schématickému provedení, je ale zřejmé, že kompozice stěny měla být a patrně i byla původně navíc opatřena nízkým soklíkem a tedy, že stávající vysoký plochý sokl je třeba chápat spíše jako průběžné parapetní pole. To se mimo to původně mělo uplatňovat i na pilastrech. Původní pohled na průčelí se nedochoval, máme ovšem jeho kopii z konce dvacátých let. Na ní je patrné, že stávající vjezdová mříž měla být původně řešena jinak. Patrný je jakýsi plynulou křivkou barokně tvarovaný poutec, nad nímž se mohl uplatňovat například erb majitele domu. To by také mohlo být důvodem odstranění této části mříže, neboť po roce 1918 byly šlechtické erby a tituly zakázány. Fotografie z roku 1931 už poutec neobsahuje, zatím neosazen je ale na něm ani stávající mladší doplněk v horní části mříže. Velmi překvapivě ovšem není zachycen na fotografiích z roku 2002 a 2004. Fotografie z roku 1976 ovšem mohou existenci mříže dokládat. Patrně tedy byla jen dočasně sejmuta.⁴¹² Mimo zmíněné mříže, zachycují plány a fotografie také dnes nedochované nákolníky. Ty byly jistě odstraněny až v době socialismu, kdy byl obecně celý průjezd v užších místech rozšiřován. V rámci této necitlivé úpravy ostatně jistě zanikla i křídla obou vrat a nevhodně upravována byla také mříž. Likvidace vrat přitom mohla probíhat postupně. Zaměření z roku 1951 ještě zobrazuje vnější vrata, vnitřní ovšem už nikoliv. Popis z roku 1988 pak průjezdu zmiňuje jako zanedbaný, s opadanými omítkami. V devadesátých letech 20. století byly na vrata nainstalovány motory, což se opět projevilo určitými nevhodnými úpravami. V té době byla také zjevně opravována dlažba a zřejmě i omítky.⁴¹³

Třetí obchodní prostor (A1.16-18, A1.25-29 a A1.33-35)

Obchodní prostor je tvořený rozměrnou přední **prodejnou místností A1.17**, v zadním traktu na ni navazuje sled menších **prostor A1.25-29** tvořící zázemí někdejšího obchodu. Jde o chodbu s někdejšími kójemi A1.25, sociální zařízení A1.26, kancelář A1.27, příjem zboží, šatna a schodiště ke skladu v suterénu A1.28-29. Zmíněné skladiště B01.01 se nachází už v navazujícím podélném křídle. Další **místnosti A1.33-35** jsou situovány v mezipatře. Nad prodejní místností sklad A1.33, v zadním traktu drobné prostory A1.34 a 35. K přístupu slouží schodiště A1.16/18

Rozměrná obdélná obchodní **místnost A1.17** je přístupná a také osvětlena od severu z ulice prostřednictvím celkem tří vitrín, tvořících se vstupem jednotně pojatý průběžný výkladec. Na východní straně místnosti se nachází schodiště do mezipatra A1.18 a pod ním drobný prostor A1.16, na jižní straně jsou vstupy východněji do místnosti A1.28 a západněji do chodbovité prostory A1.25.

Funkcionalistický výkladec je na vnějšku usazen na podezdívce z umělého kamene. Ta je přerušena vstupem a obsahuje tři větrací mřížky, velmi pravděpodobně větrající suterénní místnosti. Mimo to se v západní části nachází dvířka kombinovaná s poklopem, zpřístupňující skluz na zboží do suterénu (viz níže). Jak už bylo zmíněno, výkladec je průběžný a prochází přes čtyři původně samostatné otvory. Mezi nimi se nachází tři pilíře, výkladec přitom pokračuje ještě o jeden pilíř severněji, kde na ni navazuje obdobně řešený výkladec sousední provozovny. Výkladec je před pilíři o cca 20 cm předsazen. Svislé dělicí prvky výkladce jsou umístěny na hranách těchto pilířů a proto se ve výloze střídají široké a hluboké vitríny (A) v místech otvorů s vitrínami užšími a mělkými v místech pilířů (B). Vstup do obchodu (C) je umístěn ve třetím otvoru od

⁴¹² Roku 1976 je nad vjezdem upevněna dopravní značka, podle všeho právě na zmíněné mříži. Fotografie 0301-03, 0403, 0406 a 0409, viz seznam ikonografie.

⁴¹³ Původní stavební plán 0202.2 a 7 a mladší kopie plánu průčelí 0310. Nákolníky zachycuje ještě plán 0416 z roku 1957 a 0425 z roku 1967. Vnější vrata pak zachycuje plán 0406.2 z roku 1951. Viz seznam plánů.

východu. Východní část výkladce obsahuje dvě široká a dvě úzká pole. Západní část výkladce obsahuje dvě úzká pole a mezi nimi jedno pole široké. Celkově je tedy výkladec řešen v rytmu ABABC BAB.

Výkladec je proveden z ocele, je ovšem opláštěn poměrně masivním plechem z barevného kovu, patrně mosazi. Části výkladce jsou dokonce z tohoto barevného kovu přímo odlity. Přítomnost barevného kovu železa způsobila relativně nedávné záměrné poškození, způsobené zjevně dosti razantním páčením⁴¹⁴. Odlitkem jsou poměrně masivní svislé části výkladce. V jejich bočních částech jsou provedeny hluboké drážky, sloužící jako vodící prvky kovových rolet. Ty jsou skryty v betonovém poutci, známém už z východní poloviny parteru. K manipulaci sloužily na spodním okraji rolet symetricky po stranách umístěné ploché, kolmo k roletě vystupující úchopky, ke stahování pomocí tyče s háčkem uprostřed umístěné očko. K uzamykání patrně sloužily otvory ve spodní části vodících drážek. Zámky by měly být připevněny na bočních okrajích rolet. Křídla vitrín byla opatřena mosaznými panty a otevíratelná, úzké vitríny do stran a široké směrem vzhůru. K otevírání sloužily z části na rámech dodnes dochované mosazné úchytky, provedené s ohledem na stahování rolet jako výklopné. Manipulaci s těžkými křídly napomáhala dvojice dodnes po stranách z vnitřní strany konstrukce dochovaných vzpěr. Ty ovšem otevírání současně omezovaly, neboť délka vzpěry činila cca 50 cm, což umožňovalo oddálit spodní hranu křídla zhruba o 70-80 cm. K uzamykání křídel sloužily ve spodní části rámu umístěné, dodnes dochované zámky. Na jednom z rámu se dochovala přišroubovaná tabulka se slabě čitelným jménem a logem výrobce. Jednalo se o firmu „Alter Volanský a spol. Praha XVII“. Stav dochování křídel uzavírajících vitriny je různý. Kompletně dochovány jsou rolety a jejich svislé vodící prvky, byť z části poškozené páčením. Rámy samotné mají ovšem z podstatné části, především dole a často i po stranách, strhané opláštění z barevného kovu. Výklopné úchytky jsou dochovány pouze na dvou místech. Dvě nejzápadnější pole pak mají rámy nahrazeny novějšími. Směrem do interiéru jsou vitríny uzavírány samostatnými plastovými trojdílnými okenními výplněmi. Novodobé jsou i vnitřní parapety.

Součástí výkladce je i vstupní prosklená dvojkřídlá výplň s nadsvětlíkem. Usazena je poměrně hluboko za lícem fasády a před ní se nachází zvýšený stupeň z červenavého umělého kamene. Jeho horní plocha byla vybavena obdélným prostorem pro uložení rohožky. Ten je ovšem dnes zabetonovaný. Dveřní výplň je taktéž ocelová a opláštěná barevným kovem. Svislá válcová madla jsou nahrazena novějšími, zjevně opět po úspěšném pokusu původní madla zcizit. Dvě ze čtyř původních madel jsou dnes uložena v interiéru prodejny. Sestávají z kovové válcové tyče délky zhruba 85 cm, zřejmě niklované a dvou držáků z barevného kovu. Dochována je i část zkorodovaných šroubů jimiž byla madla k dveřní výplni připevněna. I ty měly krytky z barevného kovu. Zámek je novější, původní jsou ovšem jednoduché mosazné závěsy.

Nad poněkud předstupujícím betonovým poutcem se nachází tři okenní otvory odpovídající nadsvětlíkům původních výkladců. Subtilní konstrukce okenních výplní těchto otvorů je opět kovová a patrně nešlo o výplně otvíravé. Na dvou místech se mezi těmito otvory zvenčí ve fasádě z umělého kamene dochovalo jednoduché kruhové logo s poměrně masivním řeckým křížem, zjevně opět logo firmy Waldek a Wagner. Nad vstupem okenní otvor chybí. V tomto místě se ovšem nachází kovový rám nedochované reklamní tabule.

Vnitřní strana pilířů v obvodové severní stěně do prostoru prodejny vystupuje půloválně tvarovaným obkladem. Tato zvláštní, dutě znějící konstrukce by sváděla k datování do devadesátých let 20. století, může být ovšem starší, případně starší obklad nahrazovat, neboť ji respektuje mramorový sokl ze sedmdesátých let 20. století. U východní stěny se nachází ocelové svařované **schodiště A1.18** do mezipatra A1.33. Směrem do prodejny je vymezuje tenká cihelná příčka, v půdorysu tvaru písmene L, z jižní strany je schodiště volně otevřené, ze severní strany lze do snižujícího se **prostoru A1.16** pod schodištěm vstoupit úzkou novodobou typovou dveřní výplní v ocelovém rámu. Schodiště je přímé, jednoramenné, kryté PVC. Jižní stěna místnosti obsahuje ve východní části vstup do místnosti A1.28, opět s novodobou typovou dveřní výplní v ocelové zárubni a severněji se nacházející průchod do chodby A1.25. Vedle vstupu do místnosti A1.28 se nad podlahou nachází dosti rozměrný, převýšený větrací otvor, krytý **ozdobnou** železnou **mřížkou** s jednoduchými mosaznými doplňky. Rám mřížky je svařen z prutů čtvercového průřezu. Svisle jej člení další tři shodné pruty. K této konstrukci z vnitřní strany přiléhá pletivo jehož kovová vlákna běží diagonálně a vytvářejí drobné ležaté kosočtverce. Pletivo je z vnitřní strany zajištěno úhelníky. Z vnější strany je mřížka ozdobena plochým mosazným lemem a dále, na svislých prutech diagonálně našroubovanými mosaznými obdélnými destičkami. Hlavy šroubů jsou opatřeny plochými mosaznými krytkami. Svým zpracováním a výtvarným pojetím

⁴¹⁴ U prvního širokého rámu (od východu) chybí spodní a pravá lišta, u druhého širokého rámu spodní lišta, u třetího úzkého chybí obě boční lišty, poslední široké i úzké křídlo jsou vyměněny někdy v sedmdesátých či osmdesátých letech.

„pozdního bruselu“ představuje mřížka dosti typický projev přelomu šedesátých a sedmdesátých let, v rámci celého interiéru jde o jediný takto náročněji řešený prvek z té doby. Západní stěna je zcela plochá. Nízko ležící strop je omítaný a shodně jako stěny bílený. Podlaha je dlážděna bílým, šedě žilkovaným mramorem. Nízký sokl je z mramoru červeného, bíle žilkovaného. Prostor je vytápěn litinovými článkovými radiátory, radiátory Fonal a plechovými deskovými radiátory. Osvětlován je zářivkovými osvětlovadly, zřejmě z devadesátých let 20. století.

Obdélná **místnost A1.28** bez přímého denního osvětlení je přístupná od severu z prodejní místnosti A1.17, vstupem v protilehlé jižní stěně lze vstoupit do místnosti A1.29. Vstup z prodejní místnosti A1.17 je proveden v rozměrné a vysoké pravoúhlé nise, a to v zásadě symetricky. V západní části zazdívký této niky se nachází také už zmíněný větrací otvor. Obě krátké boční stěny jsou hladké. Jižní stěna je členěna slepou arkádou o dvou převýšených, půlkruhově klenutých obloucích, vynášející ve vyšších podlažích mezitraktovou zeď. Arkáda je směrem do místnosti přizdobena v podstatě lisénovými rámci s profilovanými hranami. Jednoduchým štukovým profilem jsou zdobené také špalety samotné arkády. Profilace lemuje její hrany, zalamuje se nad podlahou a bez přerušení stoupá do záklenku. Obdobný výzdobný prvek je patrný ve slepé nise v místnosti → B1.02 a je zjevné, že šlo o součást téhož výzdobného záměru. Tenká příčka jež oba oblouky zaslepuje je prolomena vstupem do sousední místnosti A1.29. I zde je v něm osazena novodobá, plochá, typová výplň v ocelové zárubni. Klenba místnosti je necková, zdobená vpadlým zrcadlem. Stěny i klenba jsou omítány a bíleny. Podlahu kryje PVC, pod ním je patrně beton. Místností volně pod stropem prochází plechový kanál VZT do vedlejší místnosti A1.17, resp. A1.33.

Sousední, téměř čtvercová **místnost A1.29** je rozdělena příčkou nesahající do stropu na dvě části, větší severní A1.29A a menší jižní A1.29B. Přístupná je vstupem od severu z místnosti A1.28 nebo od východu z průjezdu A1.15. Osvětlena je jedním okenním otvorem od jihu ze dvora. Schodištěm v západní části lze sestoupit do sklepa B01.01, nacházejícím se už pod navazujícím podélným křídlem (B).

Severní stěna je hladká, ústupek v její horní části přitom dokládá, že zazdění arkády proběhlo minimálně z části přiložením příčky od jihu, nikoliv vezděním přímo do arkády. Důvodem mohla být snaha nepoškodit v obloucích se nalézající štukový profil, případně nějakými dnes už neidentifikovatelnými prostorovými důvody. Ve východní stěně se nachází rozměrná nika už v rámci průjezdu A1.15 popsané dveřní výplně A1Dv02. Těsně nad pravoúhlou dveřní nikou se ve zdi nachází obdélný „truhlík“ neznámého účelu, možná původní. Otvor je zakryt deskou natřenou shodně jako celá dveřní výplň šedě a lemován je profilovanou lištou.

Okenní nika v jižní stěně je zřejmě dodatečně snížena. **Okenní výplň A1.Ok05** je původní a svým provedením se blíží okenním výplním v podélných křídlech (viz níže). Zásadním rozdílem je ovšem plochý, vpadlým polem zdobený poutec. Výplň je jím v současné podobě dělena na polovinu a dvojice nad sebou umístěných okenních křídel je tudíž shodně vysoká. Křídla postrádají vodorovné dělicí příčky, klapačka je profilovaná shodně jako klapačky ostatních původních dřevěných výplní. Zdobené zapuštěné závěsy i mosazné kličky jsou původní, shodně s ostatními okenními výplněmi, například v místnosti → B1.06. Horní křídla byla dodatečně upravena na větračku. Závěsy byly přeneseny na spodní hranu a klapačka i s kličkou připevněna. Otvírání se dělo pomocí „bowdenového“ táhla. Okenní nika postrádá deštění a chybí i vnitřní parapetní prkénko. Po stranách osazovací rám na vnitřní straně lemují úzké, drobným profilem zdobené lišty. Nahoře chybí, což podporuje domněnku o dodatečném snížení niky i výplně. Důležitou indicií původní podoby výplně je ale především profilace, patrná zvenčí těsně pod omítaným překladem. Jedná se totiž jednoznačně o druhý, tentokrát klasicky profilovaný poutec, který se navíc nachází ve shodné úrovni jako poutce ostatních oken. Dodatečné zazdění horní části otvoru mimo to naznačuje i v omítce provedené rámování otvoru. I to předpokládá původně vyšší otvor. Použití dvojice poutců by odpovídalo větší výšce výplně. Ta souvisí s nižší úrovní podlahy v průčelním křídle. Je přitom patrné, že původní okenní výplně v místnosti → A1.12-13 byly shodně vysoké.

Před okenní výplní je osazena **kovová mříž A1.Kv11**. Skládá se z vertikálních svislých prutů čtvercového průřezu a dále z vodorovných pásků, které zmíněné pruty svírají a jsou skrze ně nýtovány. Do špalet jsou upevněny masivními kovovými objímkami. Mříž je zdobená plochými pásky, na konci stáčenými do volut, jejich střední polokruhové části vytváří celkem osm kružnic, po dvou nahoře i dole. V jejich středech jsou osazeny ražené plechové ozdobné rozety. Mříž by mohla být původní součástí domu, případně byla osazena nedlouho po jeho dokončení.

V místě někdejšího vstupu do místnosti B1.02 se v jižní stěně místnosti A1.29 nachází slepá nika, k níž stoupá celkem pět schodištních stupňů. Nika má hrany do stran i směrem vzhůru zaobleny, což je nejspíše výsledek úpravy z dvacátých či třicátých let 20. století. Západní stěna je v jižní polovině opatřena vysokou slepou nikou, původně patrně vstupem do sousedního prostoru A1.27. Drobný větrací otvor v této nice vede do místnosti A1.37. Při západní stěně klesá směrem k jihu jednoramenné schodiště do sklepa B01.01. Jižní polovina tohoto schodiště kříží někdejší přístupový koridor do místnosti B1.02 a je proto zaklenuta valenou, nyní asymetrickou klenbou. Shodně asymetrická a valeně klenutá je i navazující dveřní nika sklepní místnosti, dnes osazená novodobou typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Asymetrie obou zmíněných navazujících klenebních útvarů naznačuje, že zde v minulosti došlo k zúžení schodiště od západu a tomuto závěru odpovídá také výrazný ústupek v horní části západní stěny, cca 2 m nad podlahou místnosti.

Příčka dělicí místnost je hladká, dle malé tloušťky možná rabbitzová, osazená novodobou typovou výplní v ocelové zárubni. Místnost je klenuta segmentovou neckovou klenbou s vpadlým zrcadlem, stejně jako stěny omítané a bílené. Podlahu i schody kryje PVC, pod ním je nejspíš beton. Prostorem prochází při severní stěně plechový kanál VZT.

Obdélná chodbovitá **prostor A1.25** přímo navazuje na prodejní místnost A1.17. V přední části je k východu i západu nikovitě rozšířena, přičemž východní nika je hlubší. V navazující části východní stěny se nachází vstup do sociálního zařízení A1.26 a na jižní straně do místnosti A.27. Oba vstupy mají jednokřídlé, novodobé, typové, dveřní výplně v ocelových zárubních. Místnost má hladké bílé stěny a strop je omítnut a nabílen. V jeho západní části se nachází novodobé ventilační mřížky. Podlaha je krytá PVC a nachází se zde dva radiátory Fonal.

Sociální zařízení A1.26 sestává z umývárny A1.26A a záchodu A1.26B, odděleného jednokřídlou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Obklad, dlažba a zařízení pochází z doby socialismu. Zajímavým detailem je pod stropem se projevující, částečně zazdívkou zrušené zakulacení, které zjevně souvisí s podkovovitým tvarem výklenku v o podlaží výše situované místnosti A1.35. Rozměrné potrubí pod stropem náleží patrně topení, zřejmě ze druhé poloviny 20. století.

Drobná čtvercová **místnost A1.27** má hladké omítané stěny a nízký strop. Podlaha je krytá PVC a stěny jsou obloženy zhruba do poloviny světlé výšky místnosti oblými lištami lištovaným obkladem z překližkových desek, dodatečně natřeným bíle, zřejmě z padesátých či šedesátých let 20. století. Dosti rozměrné zaizolované potrubí v jihozápadním koutě náleží patrně topení, zřejmě ze druhé poloviny 20. století.

Rozměrný a velmi nízký obdélný skladovací **prostor A1.33** se nachází v polopatře nad prodejní místností A1.17, osvětlena je třemi okenními otvory od severu z ulice a přístupná je po schodišti A1.18 při východní stěně. Stěny jsou hladké. Směrem do ulice jsou osazeny jednoduché trojdílné okenní výplně s bakelitovými klikami a typovými nezdobenými závěsy, zřejmě ze šedesátých či sedmdesátých let 20. století. Po jejich otevření lze nahlédnout do prostor nad vitrínami. Jsou zde patrné, už v rámci výkladce popsané kovové okenní výplně. Pod nimi se nachází svinuté kovové rolety výkladce, z větší části zakryté „lavičí“ z dřevěných nabílených desek. V jižní stěně se nachází menší dřevěná dvířka, jimiž lze vstoupit do prostoru nad místnostmi A1.25 a 26A, tj. A1.34 a 35. Prostor je klenutý čtyřmi segmentovými neckovými klenbami do travers, zdobenými s vpadlými zrcadly. Podlaha je tvořena patrně betonovou deskou a krytá PVC. Při jižní stěně probíhá plechový kanál VZT, původně ventilující místnost A1.17 a 33.

Nízký a špatně přístupný **prostor A1.34-35** je obdobně členitý jako prostory nalézající se pod ním v přízemí. Denní světlo zcela postrádá, původně byl ovšem ze světlíku, který se nad prostorem A1.35 nachází, osvětlován kruhovým okenním otvorem ve stropě. Je přitom už na první pohled zjevné, že prostor A1.34-35 je mezistropem dodatečně oddělený z prostoru A1.25. Obdélný prostor A1.34 je klenutý segmentovou klenbou a na severní straně je opatřen pravoúhlou nikou, v níž jsou situována vstupní dvířka z místnosti A1.33. Na jižní straně je shodně dimenzovaným pravoúhlým otvorem propojen s čtvercovou prostorou A1.35.

V její jižní stěně se nachází dosti hluboká podkovovitá nika. Strop této niky tvoří dodatečně vloženými traversami vynášený trapézový plech, nepochybně vynášející železobetonovou desku. Zajímavým detailem je šikmý otisk dochovaný na stěně niky, velmi pravděpodobně otisk železného šnekového schodiště. V jižní stěně prostory A1.35 jsou patrné celkem tři ventilační otvory. Dva novější, kruhové a jednoho staršího, obdélného, krytého ventilační mřížkou, podle všeho z doby první republiky. Na jeden z kruhových otvorů je napojený dosti novodobý plechový ventilační kanál, druhý byl dodatečně využit pro protažení velkému svazku kabelů. V jihozápadním koutě prostupuje svislá roura, téměř jistě plechový okapní svod. Obdobný by měl procházet i v severozápadním koutě. V západní stěně se uplatňují horní části hned dvou okenních otvorů.

Jejich niky jsou obdélné a zabíhají pod úroveň podlahy, směrem do prostoru A1.35 jsou ale opatřeny tenkou asi rabbitovou „maskou“, která je mění na otvory oválné. Jižnější z nich vede do místnosti A1.22 a obsahuje původní špaletovou **okenní výplň**. Její horní část je zřejmě dochována relativně kompletní. Spodní část výplně byla využita pro prostup mezi místnostmi A1.22 a 23 a tudíž se zde mohly dochovat maximálně osazovací rámy a související části deštění. Vnitřní i vnější horní jižní křídla jsou vysklena a na jejich místě prostupuje už zmíněný plechový válcový vzduchotechnický kanál. V rámci níže popsané úpravy místnosti A1.22 je otvor opatřen ještě další, z pohledu prostoru A1.35 „vnější“ okenní výplní. Ta je zasklena poloprůhledným sklem (viz níže) a sahá pouze několik centimetrů nad podlahu prostoru A1.35. Nad ní je parný rub dřevěného podhledu místnosti A1.22. Severnější okenní otvor původně vedl do místnosti A1.20 a dnes je zaslepen.

Strop je ne zcela symetricky prolomen rozměrným kruhovým otvorem. Ten je v prostupu materiálem stropu lemován a zjemněn dosti hlubokým výžlabkem, který jej obíhá. Vlastní, vcelku logicky neotvíravá **okenní výplň** A1.Ok02 je tvořena z klasických profilů tvaru „T“, zasklených strukturovaným poloprůhledným sklem. Konstrukci tvoří dvě nebo možná tři soustředné kružnice, mezi nimiž je rozepjato celkem osm radiálních paprsků, ve vnější kružnici posunutých oproti kružnici vnitřní o 22,5°. Střed výplně je osazen art-decovým svítidlem s nízkým plechovým válcovitým tělem zdobeným pomocí do plechu vtačeného „kazetování“, patrně niklovaným. Svítidlo je opatřeno polokulovitým skleněným krytem a připevněno na kruhové, bíle natřené desce z překližky. Patrný je i kovovými příchytkami upevněný napájecí kabel vinoucí se po ocelové konstrukci. Jednou z rozbitých skleněných tabulek je patrné, že nad touto ozdobnou konstrukcí byla provedena ještě jedna konstrukce, opět vynášená ocelovými profily a opatřená drátosklem, dnes navíc pokrytým z vnější strany asfaltovou lepenkou.

Stěny i strop jsou omítnuty a byly opakovaně bíleny. Podlahu kryjí z větší části úzká prkna, v západní části nad místnostmi A1.21 a 23 jej tvoří patrně betonová (eventuálně rabbitová) stropní deska. Mimo to prostorem vodorovně prochází hranatý plechový kanál VZT, původně ventilující prostor A1.25.

Původně náležel stávající prodejní prostor dvěma obchodům. Východnější byl mimo vlastní obchodní místnost doprovázen rozsáhlými skladovacími prostory. Jenom v průčelním křídle šlo o velikou místnost A1.28-29 a menší A1.27. Další rozsáhlý skladovací prostor se nacházel v navazujícím podélném křídle (B). Mimo to byly skladovací prostory v plánu zakresleny jako průchody propojené s místnostmi A1.24 a A1.20-21, které zřejmě mohly být variantně připojeny jak k tomuto obchodu, tak k obchodu A1.19. Součástí byl i záchod A1.26B, dosažitelný přes otevřenu lodžii A1.26A. Daleko skromnější podobu měl západněji umístěný obchod. Neboť kromě velké prodejní místnosti v západní polovině stávající místnosti A1.17 měl k dispozici pouze drobný sklad v severní části stávajícího prostoru A1.25. Jeho větší, jižní část tehdy spolu s prostory A1.23 a většiny A1.21 náležela světlíku.

Také v tomto případě je naše znalost původních detailů popisovaných prostor velmi nesoustavná. Plány nám ukazují i v terénu z větší části dochované neckové klenby zdobené vpadlým zrcadlem. Dochovaná úprava v místnosti A1.28 a B1.02 je dosti pravděpodobně mladší. Z truhlářských prvků známe vstupní dveře z průjezdu, ty jsou ovšem řešeny s primárním ohledem na výtvarné řešení průjezdu, dále okenní výplň v téže místnosti A1.29, o ní víme, že její součástí nebyla deštěná nika, a nakonec fotograficky dokumentovaný původní výkladec, který byl řešený v podstatě shodně s výkladci ve východní polovině parteru. Vstup do východnějšího obchodu se nacházel v západní polovině východního otvoru, do západnějšího ve východní polovině západního otvoru.⁴¹⁵

Před kolaudací provedená změna se dotkla pouze východnějšího z obou obchodů. Do přední prodejní místnosti bylo vloženo dřevěné schodiště do prvního patra. Plánováno bylo jako čtyřramenné spojitě schodiště (tj. bez mezipodest)⁴¹⁶. Do místnosti A1.27 bylo vloženo železné šnekové služební schodiště. Široký průchod do místnosti A1.28-29 byl zaslepen tenkou zazdívkou a patrně osazen menším dveřním otvorem. Zazděny byly i obdobné rozměrné průchody z místnosti A1.27 do místnosti B1.02, z místnosti A1.27 do místnosti A1.24 a z místnosti A1.24 do místnosti A1.22 a mimo to ještě užší, zřejmě segmentem uzavřený průchod z místnosti B1.02 do místnosti A1.24. Dvě zazdívky v kontaktu s místností B1.02 měly být realizová-

415 Původní podobu i se změnami před kolaudací zachycuje plán 0202.2. Výkladce zachycují fotografie 0201 a 0203. Viz seznamy plánů a ikonografie.

416 Takto byť v detailu méně elegantně jej zaznamenává i plán 0314.1 a 2 z roku 1931. Viz seznam plánů.

ny jako plné, ostatní dvě jako tenké příčky s ponechanými nikami. Reálně ovšem byla nika ponechána zřejmě ve všech případech. Dnes neexistující niku v místnosti A1.27 zaznamenává ještě plán z roku 1967.⁴¹⁷

Z hlediska dispozičních vazeb byl východnější obchodní prostor v zásadě kompletně přesunut do patra a spodní prostor se schodištěm zřejmě sloužil pouze jako prostor nástupní, možná i jako určitá recepce či „informační kancelář“. Ostatní prostory, a to i v přízemí a patře navazujícího podélného křídla (B), sloužily jako sklad. Místnost A1.24 přitom byla přístupna pouze ze světlíku a je dosti pravděpodobné, že náležela západnějšímu z obou obchodů, neboť ten byl zřejmě od počátku propojen se světlíkem dveřmi.⁴¹⁸

V nezjištěné pozdější době byl dodnes dochovaným, byť roku 1970 zjevně zásadně pozměněným schodištěm, připojen sklepní prostor B01.01 a současně musel vzniknout i podklenutý peron u vstupu do místnosti B1.02-05. Zajímavostí je to, že tehdy sloužil zároveň k přístupu do místnosti A1.27 a proto byl peron vybaven schodištními stupni také směrem k této místnosti. Schodiště do suterénu tehdy začínalo v místnosti A1.28. Protože obchod s nábytkem v prvním patře pro své fungování nutně potřeboval nákladní výtah umístěný v prostoru B1.02-05, zdá se samozřejmě, že zmíněná úprava proběhla pro tento obchod. To ovšem nemusí být samozřejmé. Ve skutečnosti nemáme žádný doklad, že obchod s nábytkem fungoval až do roku 1931, tedy dlouhých 31 let⁴¹⁹. Ostatně na plánu z roku 1931 už není nákladní výtah zakreslen ani jako rušený.

Schodiště v prostoru A1.17 mohlo být a po ukončení provozu prodejny nábytku zachováno a sloužit i následné provozovně. Ta ovšem nemusela vyžadovat tak rozsáhlé skladovací prostory a především, nemusela nutně potřebovat původní nákladní výtah. Místnost A1.28-29 mohla v tom případě sloužit jako nástupní prostor zcela jiné provozovny. Náročnější stavební úprava prostoru A1.28-29 v podobě arkády završené půlkruhovými oblouky a špalet zdobených štukovými profily by takové možnosti odpovídala. Roku 1931 zaznamenané předělení místnosti A1.28-29 na dva samostatné prostory by v tom případě byla až dodatečnou úpravou.⁴²⁰

V západnějším obchodním prostoru (dnes západní polovině prostoru A1.17) proběhla zajímavá úprava roku 1921, kdy sem byla vložena dřevěná podkovovitá přepážka s galerií ve stylu art-deco. Úprava proběhla pro Hlavní jednatelství Severoněmeckého Lloyd, tedy pro známou námořní cestovní a dopravní společnost. Do navazujícího drobného skladu (dnes severní část prostoru A1.25) bylo vloženo dvojramenné dřevěné schodiště s trojúhelníkovou mezipodestou a stupni většinou klínovitého tvaru. Snad později bylo vloženo ještě druhé dvojramenné dřevěné schodiště do jihozápadního kouta přední místnosti. Úprava byla roku 1921 povolena jako provizorní, pouze do roku 1926. Existovala až do roku 1931, kdy zanikla při následující zcela zásadní stavební úpravě.⁴²¹

Právě tehdy byla zcelena současná prodejní místnost A1.17, osazen stávající výkladec, došlo k zastřešení světlíku stávající betonovou střešní konstrukcí s kruhovým osvětlovacím otvorem vybaveným stávající prosklenou železnou konstrukcí. Tím ovšem výčet úprav místností v okolí světlíku nekončil, neboť se zde dotkl prakticky všech sousedících místností. V severní stěně se před úpravou v západní části nacházel vstup do záchodu A1.21, patrně nad vstupem opatřený dřevěnou prosklenou stěnou a východně od něj úzký vstup do původní malé místnosti A1.25. Nově zde byl proražen široký průchod s přímým překladem. Vstup do záchodu A1.21 byl zazděn a v horní části patrně opatřen vyzdívkou z luxferů. Současně s tím byl uvnitř vytvořen nový vstup s drobnou předsíňkou ze stávající místnosti A1.20 a doplněn musel být i krátký ventilační kanál. V západní stěně světlíku se nacházel nízký okenní otvor sklepa a nad ním vysoký okenní otvor s výplní se dvěma poutci, zjevně shodný jako předpokládaná původní podoba okenní výplně z místnosti → A1.29. Severně od něj se nacházel dvojkřídlý vstup, který přímo přecházel do obdobné ale širší okenní výplně, opět se dvěma poutci, spodním z nich nad dvojkřídlými dveřmi. Nově měly být veškeré otvory do výšky cca 2 m zazděny a výše možná opatřeny vyzdívkou z luxferů, či snad jen matným sklem. Do stěny měl být mimo to vložen krátký svislý ventilační kanál větrající prostory A1.20 a 22. V jižní stěně se nacházel východně okenní otvor, opět se dvěma poutci a pod ním nízký okenní otvor sklepa. Západně od něj vstup do místnosti A1.27, podle výšky opět s horní částí otvoru řešenou jako otvor okenní. Zde zřejmě došlo pouze k

417 Nika chybí na plánu 0314.1, naopak zaznamenána je na plánu 0406.2 z roku 1951 a na plánu 0428.3 z roku 1967.

418 Patrně jsou na plánu 0307 z roku 1921, mohly zde ovšem být odpočátku. Kromě místnosti A1.27 mohly přes světlík zpřístupňovat také záchod A1.21. Viz seznam plánů.

419 Pomoci by snad mohly archiválie související s povolováním živností, případně hledání v tehdejších inzertních časopisech, telefonních seznamech atp. V rámci provedené archivní rešerše podobný výzkum nebyl podnut.

420 Plán 0314.1 z roku 1931 příčku zaznamenává už jako existující. Viz seznam plánů.

421 Vloženou konstrukci dobře ukazuje stavební plán 0307, stav před likvidačním plánem 0314.1. Viz seznam plánů.

zazdění sklepního okénka a k vložení krátkého svislého ventilačního kanálu větrajícího prostor nově zřízené místnosti. Východní stěna byla původně prolomena shodnou lodžii, jaká se dodnes v uzavřené podobě nachází ve → vyšších podlažích. Jižně od ní byl vysoký a úzký okenní otvor záchodu A1.26B. Nově bylo do prostoru lodžie (A1.26A) vloženo šnekové železné schodiště, přenesené z místnosti A1.27. Okenní otvor byl zespondu zúžen, možná opatřen luxferou a pod něj byl nově vložen vstup. Do výtahové šachty ležící severně od nově zřízeného šnekového schodiště byl od severu probourán manipulační otvor, jistě vybavený dvířky.⁴²²

Smyslem úpravy byla adaptace na obchod prodávající zřejmě zdravotní pomůcky, minimálně z části nepochybně přímo z produkce firmy Waldek a Wagner. Místnosti A1.17 a A1.27 měly dle popisu sloužit jako „dámské oddělení“, místnosti A1.28 a 29 jako „chirurgické oddělení“ s příčkami oddělenou zkušebnou. Prostory B1.01-05 měly sloužit jako sklady a v patře byly situovány kanceláře.

Někdy po té, patrně hned roku 1935 (viz níže) byl prostor v bývalém světlíku od severu zúžen přístavbou místností A1.23 a části A1.21. Snad po té byly ponechané horní části okenních otvorů s původními výplněmi opatřeny rabitzovou maskou, měnící ponechané obdélné otvory na oválné. Roku 1952 byly na prodejnu navazující skladové prostory v přízemí a suterénu podélného křídla (B) zmíněny jako sklady chirurgických přístrojů, nástrojů a lékařského zařízení, užívané n.p. Sanitas. Kdy došlo k vložení mezistropu nad prostor A1.25 není jasné. Velmi pravděpodobně se tak stalo už před rokem 1970, kdy začala zatím poslední rozsáhlá rekonstrukce prostor. V té době také už existovaly zkušební kabiny při západní stěně prostoru A1.25, v místnostech A1.26 zřejmě byly lázeň a záchod, v místnosti A1.27 kancelář. V přední místnosti A1.17 se nacházela jakási „dřevěná galerie“. V rámci rekonstrukce proběhlé z větší části během roku 1971 byl vložen stávající železobetonový mezistrop nad místnost A1.17, do prostoru A1.29 byly vloženy stávající příčky a upraveno bylo i schodiště do sklepa, zjevně pronikavěji než jak bylo plánováno, neboť původně mělo být pouze od západu zúženo rabitzovou příčkou, za níž se nachází plechový kanál nově instalované a dodnes dochované VZT. Reálně ovšem zřejmě došlo k jeho přebetonování, jakoby posunutí jednotlivých stupňů směrem k jihu, s tím spojenému vysunutí prvních dvou schodištních stupňů do prostoru B01.01 a na horním konci ke stočení stupňů tak, aby na ně bylo možné nastupovat z místnosti A1.29, nikoli A1.28, jak tomu bylo do té doby. Stropy prostor A1.17 a A1.29 měly být obloženy Akulitem, zda se tak skutečně stalo není jasné. Podlaha měla být kryta cementovým potěrem a PVC. Mramorová dlažba v místnosti A1.17 přesto téměř jistě pochází také z této doby a totéž se asi týká všech typových dveřních výplní v ocelových zárubních. Z doby rekonstrukce pochází i stávající schodiště A1.18. Do prostoru A1.25 měla být vložena jedna další zkušební kabina pro ležícího pacienta.⁴²³

Zřejmě někdy v devadesátých letech byl mírně modernizován prodejní prostor. Asi nejviditelnější úpravou bylo vložní plastových okenních výplní oddělujících prostory vitrín. Odstraněny byly zkušební kabiny v západní části prostoru A1.25.

Čtvrtý obchodní prostor (A1. 19-24 a A1.36-37)

Nejzápadnější obchodní prostor tvoří **prodejna lahůdek A1. 19** a na něj od jihu navazující **vinárna A1.20, 22-24**, doplněná sociálním zařízením **A1.21**, drobnými prostory mezipatra **A1.36-37** a rozsáhlými sklepními prostory A1.13-19.

Obdélný prostor **prodejny lahůdek A1.19** je osvětlen od severu z ulice prostřednictvím proskleného vstupu a vitríny. V jihozápadním koutě se nachází schodiště do suterénu A01.14 a v jižní stěně vstup do prostor vinárny A1.20-24.

Výkladec lze popsat jako trojdílný. Ve východní části je situován vstup, k němuž se na východní straně pojí úzká, cca 30 cm široká a v hloubce dveřního prostoru vyznívající vitrína se zkoseným rohem. Střední část tvoří hluboká, do prostoru prodejny otevřená vitrína a nejzápadnější, o něco užší vitrína mělká, zvenčí přiložená k mohutnému nejzápadnějšímu pilíři. Výkladec je opatřen soklem z umělého kamene, s větrací mřížkou obdobnou jako u → prodejny sousední, ovšem s většími oky. Hluboká vstupní část je opatřena žulovým prahem. Zkosenému rohu vitríny odpovídá v úrovni soklu roh zaoblený. Je přitom patrné, že stávající vitrína z osmdesátých let byla umístěna na spodní kovovou část zakulacené vitríny původní, z třicátých let

⁴²² Plány 0314, viz seznam plánů.

⁴²³ Plány 0428, viz seznam plánů.

20. století. Této původní výloze náleží i železné kolejničky kovových rolet, subtilnější než shodné prvky z bavorského kovu u → sousední prodejny. Zmíněné železné rolety jsou zřejmě dodnes z části dochované v betonovém poutci⁴²⁴. Samotná křídla uzavírající vitríny a prosklená vstupní výplň s klasickým vertikálním madlem jsou běžnými typovými výrobky ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století, z ocelových profilů doplněných hliníkem. Původní z třicátých let jsou zřejmě jednoduchá kovová madla, našroubovaná dnes na otvíravých kovových rámech vitrín. Na vnitřní straně výkladce je směrem do prodejny dochována skleněná malovaná reklamní tabule s textem „*denně čerství uzeniny*“, patrně ze šedesátých či sedmdesátých let 20. století.

Stěny prodejního prostoru jsou hladké, obložené prodejními regály, patrně z větší části z doby socialismu. Široký průchod do místnosti A1.20 je dodatečně zmenšen dřevěnou příčkou, v níž se nachází vstup s poněkud atypickou kývavou jednokřídlou dveřní výplní rámové konstrukce. Dělena je jednou horizontální příčkou na spodní obdélné plné pole, opatřené výplní z palubek a horní čtvercové pole prosklené. Otvírání slouží horizontálně umístěné dřevěné madlo. Výplň pochází ze sedmdesátých či osmdesátých let. Západně od vstupu je v příčce prolomeno podávací ležaté obdélné okno bez výplně, s plochou masivní dřevěnou parapetní deskou, upevněnou na obou stranách otvoru. Nad příčkou je směrem do prodejny umístěna skleněná, z rubu malovaná reklamní tabule s logem skleničky obsahující text „*KO / NÍR / NA*“ a textem „*denní vínárna*“, opět zřejmě ze šedesátých či sedmdesátých let 20. století.

Strop místnosti tvoří mladší podhled napodobující kazetový strop. Ten je téměř nezdobený, barvy světlého dubu, jedinou výzdobou jsou tmavší dřevěné ploché lišty, jimiž jsou jednotlivá pole lemována.

Podlaha je kryta v centrální části reznou keramickou dlažbou cihlově červené barvy. Tvoří ji základní plocha dlážděná drobnými šestihrannými dlaždicemi a lemovaná dlaždicemi čtvercovými. Podlaha v severozápadním koutě je betonová, dodatečně přetřená i z částí keramické dlažby červenou barvou. V tomto místě byl zjevně původně umístěn prodejní pult. Podél obou podélných stěn se mimo to nachází úzké fošnové úseky, patrně odpovídající původním prodejním regálům, hlubším než stávající. V jihozápadním koutě místnosti se nachází úzké a strmé pravoúhle zalomené spojitě schodiště s mramorovými stupni vedoucí do sklepa A01.14.

Uprostřed místnosti jsou dnes do L umístěny chladicí pult a pult s pokladnou. Schodiště do sklepa kryje novodobá skleněná zástěna. Pod stropem jsou zavěšena osvětlovala snad z devadesátých let 20. století.

Obdélná **místnost A1.20** je přístupná vstupem od severu. Osvětlena je nepřímou z prodejny A2.19. Vstupem v jižní stěně je přístupný prostor A1.22, vstupem ve východní stěně sociální zařízení A1.21. Dnes se zde nachází bar a výčep. Stěny jsou z části obloženy dřevořískovými deskami dýhovanými pomocí cizokrajního dřeva, případně tak namořeného a součástí této úpravy je i plochou výplní opatřený vstup do sociálního zařízení A1.21. Strop je opatřen novodobým rastrovým podhledem se zajímavými designovými, ale dost možná podomácku vyráběnými osvětlovaly, obojí jistě z osmdesátých let. Podlaha je zde krytá PVC. V jihozápadním koutě, respektive při jižní stěně se nachází bar s barovým pultem krytým masivní dřevěnou deskou, opět zjevně dílem osmdesátých let⁴²⁵.

Sociální zařízení A1.21 tvoří tři prostory. Střední předsíňka s umyvadlem a dvojice záchodů, jižně a severně od této předsíňky. Prostory jsou vybaveny novodobou dlažbou a obložením (patrně sedmdesátá či osmdesátá léta 20. století), omítanými podhledy (v nejsevernější místnosti ovšem tvoří podhled jakási nabílená deska) a plochými typovými dveřními výplněmi v ocelových zárubních. Zajímavým **nálezem** jsou ovšem části dochovaných šambrán původního okenního otvoru, pozorovatelné na západní stěně.

Nepravidelná **místnost A1.22** bez přímého osvětlení je přístupná od severu z místnosti A1.20. Vstupem v severní části východní stěny lze vstoupit do prostoru A1.23 a přes ni do místnosti A1.24. Nepravidelnost prostoru je dána v tomto místě se „propisujícím“ tvarem parcely.

Stěny jsou do značné výšky **obloženy** tmavě mořeným dřevěným obkladem, tvořeným svislými širšími palubkami. Horizontálně je zakončuje průběžná dřevěná police nesená folklorizující dřevěnými konzolkami. Vstup do místnosti A1.23 je opatřen dvoukřídlou dřevěnou **dveřní výplní** jednoduché svlakové konstrukce

424 Dle sdělení současného nájemce byla část rolet donedávna používána. Po havárii rolety u vstupu (nebylo ji mězné vytáhnout) ji ale bylo nutné odříznout.

425 Zmíněnou dataci potvrdil v ústním rozhovoru i nájemce provozovny, který popsané zařízení v osmdesátých letech dle svého sdělení z části osobně vyráběl na své chalupě.

se zárubní deštěnou plochými prkny, v místnosti A1.23 na čele s prokrajovaným okrajem. Horní část stěn je plochá. **Strop** je opatřen shodně pojatým dřevěným podhledem imitujícím trámový záklopový strop. Trámky a zákloповé desky jsou na hranách okoseny, trámky navíc s ozdobnými náběhy, vytvářenými pomocí jednoho oblého a jednoho šikmého seříznutí. Zákopová pole lemuje oblá lišta. V ploše stropu jsou situovány tři atypické kruhové ventilační mřížky o průměru cca 30 cm. Nad stropem se na ně napojuje plechový ventilační kanál viditelný v prostoru A1.35.

Na dvou místech jsou jinak hladké a bílené horní části stěn přerušeny dřevěnými, shodně folkloristicky pojatými imitacemi okenních výplní. Ve východní stěně nad vstupem do místnosti A1.23 je takto maskována část původního okenního otvoru, na severní stěně zřejmě ventilační otvor. Tyto jednoduše rámované „okenní“ výplně jsou členěny horizontálními příčkami. Ve východní stěně je osazena dvojice těchto výplní a širší střední „sloupek“ je zdoben třemi mělkými vertikálními žlábkami, středním úzkým a dvěma citelně širšími krajními. V „nadpraží“ je prvek opatřen ozdobně provedenou datací 1935.

Podlaha je kryta červeným linoleem či PVC. **Mobiliář** je také folklórního rázu a z části je zřejmě součástí místnosti. To se týká především dřevěných přepážek boxů s lavicemi. Každá z přepážek je na volném konci ozdobena sloupkem, zakončeným téměř kubizujícím útvarem „hlavice“. V severozápadním koutě se nachází plynové (?) topidlo obestavěné kabřincem krytým „krbem“. Kabřincem je obložena také stěna nad ním. „Krbový“ otvor je opatřen kovovou mřížkou, zdobenou mosazným monogramem „EM“. Pod stropem jsou zavěšena folkloristicky laděná osvětlovadla, z části z kovu a z části snad ze dřeva. Kovová část osvětlovadel je svařovaná a pochází jistě z druhé poloviny 20. století. Původní z doby vzniku interiéru by ale mohla být nástěnná osvětlovadla a také v dřevěném obložení upevněné věšáky. Volnou součástí interiéru je mimo to velká sbírka grafik s „koňskou“ tematikou, uzdy, chomouty, lidová keramika atp. atd.

Do obdélné drobné chodbovité **prostory A1.23** lze vstoupit od západu, z místnosti A1.22 a vstupem v jižní stěně lze vejít do mírně lichoběžné místnosti A1.24. Místnost má stěny obložené tmavě natřenými prkny, strop je plochý, omítaný bez fabionu a stejně jako horní část stěn bílený. Podlahu kryje PVC.

Místnost A1.24 má obdélný půdorys vyjma jižní stěny, která kopíruje nerovnost parcely a uzavírá se západní stěnou tupý, s východní stěnou ostrý úhel. Stěny člení tři vysoké niky, jedna v severní části západní stěny, druhá, jí protilehlá, ve stěně východní. Obě tyto niky jsou širší a pravoúhlé. Třetí nika se nachází v nejjižnější části východní stěny, je citelně užší a zakončena segmentově. Západní nika je využito pro malinké strmé přímé dřevěné schodiště na **mezipatro A1.36**, probíhající při severní stěně. **Zařízení** je obdobné jako v místnosti A1.22. Místnost má dřevěné obložení a dřevěné kóje, obojí řešené jednodušeji než v místnosti A1.22. Kóje jsou na volném konci opatřeny sloupky, směrem vzhůru se zužujícími. Nejsevernější má sloupek výrazně vyšší než ostatní. Stěny jsou nad obkladem ploché, omítané a bílené, stejně jako necková klenba s vpadlým zrcadlem. Na podlaze je PVC. Schody se zábradlím i mezipatro A1.36, v podstatě pouze úzká pavlač, jsou zbudovány ze dřeva. Zábradlí je obedněno svisle kladenými lištovanými prkénky, dole tupě zašpičatělými. Osvětlovadla a výzdoba jsou shodné jako ve → vedlejší místnosti. Důležitým ikonografickým pramenem je v místnosti zavěšené fotografické tablo, zachycující provozovnu zřejmě hned po otevření v roce 1935. Na jižní stěně mimo to visí dřevěné žebříkové jesle.

Po pavlači A1.36 přístupná drobná **místnost A1.37** se nachází v mezipatře nad místností A1.27. Od místnosti A1.24 ji dělí dřevěná bedněná lištovaná příčka s jednoduchou vstupní dřevěnou jednokřídlou dveřní výplní. V horní části s diagonálně mřížovaným čtvercovým otvorem. Místnost má hladké stěny, je omítaná a bílená, shodně jako strop tvořený neckovou klenbou s vpadlým zrcadlem. Ve východní stěně se nachází drobný větrací otvor do místnosti A1.29. Podlaha je krytá PVC, strop i stěny jsou nabíleny.

Původně tento obchodní prostor obsahoval pouze dvě místnosti, přední tvořenou dnešními místnostmi A1.19 a A1.20, zadní odpovídající místnosti A1.22. Místnosti byly klenuty neckovými klenbami s vpadlými zrcadly. Přední místnost fungovala jako obchod, zadní, osvětlovaná dvěma okny ze sousedního světlíku, jako sklad. Z původních truhlářských prvků se zřejmě s výjimkou části okenního ostění z místnosti A1.22 do původního světlíku, nic nedochovalo. Dle analogií můžeme určit podobu původního výkladce.⁴²⁶

Nejstarší známou úpravou bylo roku 1901 doplnění drobného výkladce na pilíř západně od vstupu. Prostory tehdy zřejmě užíval obchodník Josef Demetz. Další známou úpravou bylo až zastřešení světlíku, které se provozovny dotklo výše popsanou změnu přístupu na záchod a zazděním spodní části okenních ot-

426 Dobře to ukazuje původní stavební plán 0202.2. Výkladce zachycují fotografie 0201a 0203. Viz seznamy plánů a ikonografie.

vorů do světlíku. Roku 1935 pak především zadní část prostoru získala do značné míry současnou podobu, což nám dobře ukazují dochované fotografie. Součástí přední prodejny byla i dnešní místnost A1.20 a obě prostory propojoval vysoký a široký průchod. Stěny a parně i strop byly bílené a zřejmě zachovávající původní výšku. Je také velmi pravděpodobné, že z té doby pochází stávající dlažba a součástí úpravy byl i nový, dodnes z části dochovaný výkladec. Prostor A1.22 už měl v podstatě stávající podobu. Rozdíly jsou pouze v poněkud odlišném mobiliáři, v němž se uplatňovala mj. relativně rozměrná olejomalba zachycující hráče karet, historická keramika a zbroj, paroží, dokonce patrně vyřezávané soška jakéhosi světce.⁴²⁷ Poněkud odlišně byl ovšem řešen prostor A1.24, kde se na stěnách uplatňuje namalovaná či tapetou vytvořená imitace cihel a sloupy dělící jednotlivé boxy jsou vyšší, v původní výšce dnes zůstal jediný, a zdobené provazy. Fotografie ovšem zároveň potvrzuje existenci pavlače a tedy jistě i horní místnosti A1.37⁴²⁸ a mj. zachycuje i dodnes dochované jesle. Je přitom dosti zjevné, že v době vzniku fotografií už musely existovat i prostory A1.21 a 23.⁴²⁹

Pozdější změny už příliš dobře dokumentovány nejsou. Roku 1957 byl povolen skluz na zboží a roku 1960 neonový nápis nad prodejnou. Obojí dokumentované plánem.⁴³⁰ Zřejmě nejpozději v padesátých letech mohl také vzniknout podhled nad přední místností. Vyloučit samozřejmě nelze už jeho vznik ve druhé polovině třicátých či ve čtyřicátých letech. Někdy od padesátých let také mohly vzniknout stávající svařované historizující lustry. Roku 1980 byla povolena havarijní oprava výkladce. Rámy stejné velikosti jako původní měly být provedeny z profilů jäckel a text výslovně zmiňuje i kulatý roh, který měl být nově nahrazen rovným sklem nebo „*vyskládán z úzkých prků*“. V osmdesátých letech také došlo ke stávající úpravě prostoru A1.20⁴³¹.

Přední podélná křídla (B a C)

Obě podélná křídla i navazující střední křídlo příčné (D) mají přízemí poněkud zvýšené jak proti průčelnímu křídlu (A) tak vůči terénu dvora. Ve vyšších podlažích jsou ovšem úrovně podlah už shodné.

Západní křídlo (B1.01-07)

Západní křídlo je dnes v přízemí přístupno samostatným vstupem z prvního dvora a rozděleno na množství spíše menších místností. Velká část z nich je dostupná úzkou chodbou probíhající při západní stěně.

Vstupní **chodba B1.07** je přístupna z prvního dvora od východu po původním žulovém schodišti s malou podestou (viz popis dvora). Pravoúhlá vstupní nika je osazena novodobou rámovou dvevní výplní s rozměrným nadsvětlíkem, řemeslně velmi nekvalitně provedenou, zjevně dílem devadesátých let 20. století. V interiéru chodby se nachází vstupy do místností B1.06 a do chodeb B1.01 a D1.24, kompletně osazené novodobými typovými jednokřídlými zárubněmi v ocelových zárubních z doby socialismu. Stěny jsou zcela ploché, strop tvoří jedno pole segmentové klenby, prostor je kompletně omítaný a bílený. Podlahu kryje koberec, pod ním je patrně beton.

Na chodbu B1.07 v pravém úhlu navazuje úzká **chodba B1.01**. Z ní je přístupná na severním konci místnost B1.03, na jižním drobné prostory sociálního zařízení D1.20-23, ve východní stěně se nachází vstupy do místnosti B1.04 a B1.05, opět kompletně osazené typovými dvevními výplněmi z doby socialismu. V rozsahu místnosti B1.04 je chodba poněkud širší (východní stěna zde ustupuje). V západní stěně proti místnosti B1.04 se dochovaly původní **ventilační mřížky**. Jde o ve své době běžné kovové ventilační mřížky o světlosti 30x24 cm. Spodní mřížka nacházející se nad podlahou má lamely vertikální, ovládací páčka s očkem je uražena, horní mřížka nacházející se pod stropem a to poněkud severněji má lamely horizontální, ovládané nedochovaným řetízkem. Chybí i mosazná úchytky k jeho zavěšení. Stěny jsou jinak zcela ploché. Severní a východní v rozsahu místnosti B1.04 je tvořena dřevotřískovými deskami, v rozsahu místnosti B1.05 sádkartónem. Ostatní jsou zděné a omítané. Omítaný strop je tvořen segmentovými klenbami do traverz, a stejně jako

427 Pozdější zmizení tohoto mobiliáře v období Druhé světové války či po „Vítězném únoru“ je více než symptomatické.

428 Podle ústního sdělení současného nájemce mělo jít o místnost vyhrazenou tehdy zakázaným hazardním hram. Skutečně komplikovaný a „pomalý“ přístup do tohoto prostoru by tuto funkci mohl potvrzovat.

429 Plán 0301, fotografie 0204-12, Viz seznamy plánů a ikonografie.

430 Plány 0413 a 0418. Viz seznam plánů.

431 Mimo jiné to potvrdil i stávající nájemce prodejny, který dle tohoto podání tehdy jako „odpovědný vedoucí“ tyto úpravy z části sám osobně prováděl.

stěny bílený. Pod stropem jsou zavěšena osvětlovadla z devadesátých let. Podlaha je kryta kobercem a tvořena patrně betonem.

Obdélná **místnost B1.06** je přístupná z chodby B1.07 od jihu, osvětlena jedním okenním otvorem od východu a vstupem v severní stěně propojena s místností B1.05. Dveřní výplně jsou opět novodobé, typové, osazené v novodobých mělkých a nízkých špaletách, zřejmě ještě z doby socialismu.

Okenní výplň B1.Ok01 je původní z doby výstavby objektu, osazena je v obdélné až k podlaze sahající nise a dochována je včetně dřevěné profilované vnitřní parapetní desky. Jedná se o špaletovou výplň s poutcem umístěným ve 2/3 výšky osazovacího rámu a dvěma nad sebou umístěnými páry křídel. Na vnější straně je poutec zdoben relativně běžnou profilací tvořenou na spodní hraně drobným čtverobloučkem, tento prvek se zvenčí uplatňuje na celém rámu, dále dvěma cca 3 cm širokými ploškami, horní vůči spodní o cca 5 mm předsazenou a nakonec dosti drobným a převýšeným, dole jednou odsazeným sima. Okenní křídla jsou kompletně dovnitř otvíravá, horní nedělená, spodní dělena jednou vodorovnou příčkou do dvou polí. Zasklena jsou klasicky, pomocí tmelu. Vnitřní hrany křídel jsou zdobené profilací, u skla jde opět v zásadě o sima, na vnější hraně o čtveroblouček. Klapačky jsou zdobené čtverobloučky na hranách. Odlišně je ovšem zdobena klapačka na vnější straně. Zde je použita bohatší profilace s oblýmnosem uprostřed a dvěma jej lemuujícími žlábkami. Vnější křídla jsou opatřena dřevěnými okapničkami.

Výplně jsou opatřeny původními zapuštěnými kovovými závěsy se zdobenými „bambulkovými“ konci. Ty svým tvarem asi nejvíce připomínají džbánek s vysokou pokličkou. U spodních křídel se jedná o tři páry, u horních o dva. K uzavírání slouží mosazné rozvorové kličky dosti exkluzivního typu. Samotný štítek připomíná kování elegant, klička je ovšem na rozšířených koncích ve směru otvírání vytažena do elegantního nosu. K fixování vnějších křídel v otevřeném stavu sloužil dosti zajímavý systém, sestávající z háčkem ukončené, rámem procházející páčky, tlačené dolů perem a ukončené na vnější straně mosaznou knopkou. Háček při otevřeném okně zapadal do čtvercového výřezu v plechové západce tvaru rovnoramenného trojúhelníka se zkosenými rohy, zapuštěné v boční části deštění okenního otvoru (kastlu). V horní části je proveden „truhlík“ na roletu, ve spodní části v parapetní desce je za přední výplní proveden žlábek uvozený profilovanou lištou. Dost mělké parapetní prkénko je jednoduše profilováno odsazeným čtverobloučkem a pod něj doplněnou lištou tvaru podbrádky (lisis). Styk omítané špalety okenní niky a osazovacího rámu kryje lišta opět lemovaná jednoduchým profilem.

Strop tvoří segmentová klenba do traverz, přičemž na jižní straně do prostoru zasahuje pole kryjící z větší části chodbu B1.07. Stěny i strop jsou omítané a bílené. V okenní nise je osazen hliníkový článkový radiátor zn. Fonal ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. stol. Podlahu kryje koberec a podle všeho je betonová.

Téměř čtvercová **místnost B1.05** je mimo už zmíněného vstupu z místnosti B1.06 přístupná i z chodby B1.01 a osvětlena je dvěma okenními otvory od východu. Dveřní výplně jsou opět novodobé. Jižní **okenní výplň B1.OK01** je shodná a osazená ve shodné nise jako v sousední místnosti → B1.06. Naopak nika severního okenního otvoru je atypická, obecně širší a ještě rozšířená ve spodních 3/4, s atypickým ustupujícím překladem. Okenní výplň je novodobá, nezdobená, zdvojená, nikoli dvojí, z osmdesátých let, zachovávající původní členění, ovšem bez vodorovných příček dělící spodní křídla na dvě skleněné tabule. Skla obou okenních výplní jsou polepena reklamní grafikou napodobující leptaný povrch. Mezi oběma okenními nikami se nachází novodobá elektrorozvodná skříň. Stěny jsou hladké, západní tvořená sádkartonem. Severní je vzhledem k malé tloušťce možná rabitzová. Strop tvoří dvě pole segmentové klenby do traverz. Prostor je kompletně omítnut (mimo sádkartonovou příčku) a vybílen. V jižní okenní nise je osazen plechový deskový radiátor, při jižní stěně radiátor hliníkový článkový zn. Fonal obojí z doby socialismu. Podlaha je kryta kobercem a tvoří ji patrně beton.

Obdélná **místnost B1.04** je přístupná z chodby B1.01 vstupem od západu a osvětlena jedním okenním otvorem od východu. Dveřní i okenní výplně se neliší od předchozích místností. Také zde se dochovala původní špaletová **okenní výplň B1.Ok01**, tentokrát ovšem bez parapetní desky. Stěny jsou zcela hladké, severní a západní tvořené překližkou, ostatní stejně jako segmentová klenba do traverz omítané a kompletně bílené. Místnost je přitom mírně širší než klenební pole a na severní straně se uplatňuje traverza s náběhem sousedního segmentového pole. Také zde se dochoval radiátor Fonal. Podlahu kryje koberec a tvoří patrně beton.

Relativně úzká obdélná **místnost B1.03** probíhá na celou hloubku křídla. Přístupná je od jihu z chodby B1.01 a osvětlena od východu jedním okenním otvorem. V severní stěně je prolomen vstup do místnosti B1.02. Výplně jsou opět shodné jako v místnosti → B1.06, pouze **okenní výplň B1.Ok02** má horní okenní

křídla nad poutcem dodatečně změněna na větračku, a to při zachování původní klapačky s kličkou. Dřevěná profilovaná parapetní deska je v tomto případě dochována. Stěny jsou hladké, jižní i severní stěna tvořená dřevotřískou, ostatní stejně jako do traverz klenutý strop omítané a bílené. V okenní nise je umístěn radiátor Fonal. Na patrně betonové podlaze je položeno PVC.

O něco širší obdélná **místnost B1.02** je přístupna už zmíněným vstupem od jihu a osvětlena jedním okenním otvorem od východu. Také v tomto případě jsou výplně shodné jako v → sousedních místnostech. **Okenní výplň B1.Ok01** je opět dochována bez parapetní desky. Pozoruhodným detailem je široká pravoúhlá slepá nika, uplatňující se ve východní části severní stěny. Ve špaletě této niky je dochována jednoduchá štuková výzdoba v podobě lemujícího vpadlého profilu s kruhovým terčem umístěným uprostřed překladu. Jedná se o součást výzdoby dokumentované už v místnosti A1.28. Zároveň je zjevné, že původně šlo o průchod do této prostory. Také místnost B1.02 je klenuta jedním polem segmentové klenby do traverz a je mimo dřevotřískovou jižní stěnu kompletně omítána a bílena. V západní stěně je patrná svislá zazdívka odpadu a dalších rozvodů, stoupajících zde do vyšších pater. V okenní nise je umístěn radiátor Fonal. Podlahu i zde kryje PVC a tvoří patrně beton.

Původně měla celé křídlo dle plánové dokumentace⁴³² zabírat jediná do traverz klenutá skladovací prostory, přístupná průchodem z obchodního prostoru situovaného v průčelním křídle a mimo to po přistaveném schodišti i zvenčí ze dvora. Po změně schválené v průběhu výstavby byl ovšem prostor předělen zřejmě do dnes existující příčky, vybudovanou mezi stávajícími místnostmi B1.05 a B1.06. Menší jižní část se touto změnou stala pokojem bytu správce. Větší severní část byla opravdu využita jako sklad, a to obchodu s nábytkem. Schodiště ze dvora bylo ovšem snad od počátku vybudováno o jednu osu jižněji, což dokládá jak širší nika tak chybějící původní okenní výplň. V prostoru při severní stěně se mimo to měl nacházet nákladní výtah do patra. Okenní niky dle dochované lemující lišty nebyly vybaveny v patrech provedeným dřevěným deštěním.

Roku 1952 je v přízemí a suterénu křídla zmíněn sklad chirurgických přístrojů a nástrojů a lékařského zařízení, tehdy užívaný n.p. Sanitas. V nejištěné době byl prostor předělen tenkou příčkou, dodnes dochovanou mezi místnostmi B1.04 a B1.05. Poprvé je zaznamenána v plánu z roku 1951.⁴³³ V příčce byl prolomen dvojkřídlý vstup a jednokřídlým vstupem byla opatřena i starší jižní příčka. Kromě toho zde byla vytvořena při západní stěně chodbička k záchodu ležícímu v dnešní místnosti D1.22. Další změny přinesl projekt z roku 1982, provedený do roku 1989. Zrušen a v okno proměněn byl vstup zvenčí a naopak, na místě okna byl prolomen vstup stávající, za nímž vznikla stávající chodbička B1.07. Posunutí vstupu si vyžádalo také prodloužení chodby v sousedství místnosti B1.05, od chodby B1.01 oddělené jakousi montovanou stěnou s vestavěnými skříněmi. Strop měl tvořit hliníkový podhled Feal a podlaha měla být kryta PVC, případně keramickou dlažbou, což se týkalo zádveří, patrně odlišně realizovaného, a dále kuchyňky B1.06. Obě větší místnosti měly sloužit jako jednáci. Patrně dosti záhy byla ovšem větší z nich předělena dřevotřískovými příčkami. Sádrokartonová příčka byla jistě vložena v rámci adaptace prostor v devadesátých letech.

Východní křídlo (C1.01-02)

Východní křídlo obsahuje pouze dvě místnosti. Z průčelního křídla (A) přístupnou rozlehlou místnost C1.01 a ze středního příčného křídla (D) přístupnou místnost C1.02.

Rozměrná **Místnost C1.01** je téměř obdélná, jen její severní stěna je lichoběžná a svírá s východní stěnou ostrý, se západní stěnou tupý úhel. Přístupná je průchodem od severu z průčelního křídla z chodby A1.11 a osvětlena je čtyřmi okenními otvory od západu ze dvora.

Zdivo nad vstupem je podle prasklin a nerovností mladším doplňkem a pravoúhlá vstupní nika původně stoupala téměř ke stropu, resp. cca 10 cm pod něj. Východně od vstupu se ve shodně veliké a také téměř ke stropu sahající pravoúhlé slepé nise nachází drobný podávací otvor z místnosti A1.10. Ve spodní části niky a dále jižně od ní se nachází fragmenty novodobého keramického obkladu. V severní části východní stěny se nachází další poněkud užší a hlubší převýšená slepá nika, v tomto případě ovšem se segmentovým záklenkem. Nika i stěna v jejím okolí je do značné výšky obložena sádrokartonem. Stěny jsou jinak hladké.

⁴³² Plán 0202.2, viz seznam plánů.

⁴³³ Plán 0406.2, viz seznam plánů.

Okenní otvory v pravoúhlých, až k podlaze sahajících okenních nikách jsou vyjma druhého otvoru od jihu opatřena původními **okenními výplněmi** C1.Ok01, shodnými v výplněmi popsány v protilehlém → západním křídle (B) a dochovanými včetně kování, parapetních desek atp. Rozbitá a nahrazená zřejmě sololitovými deskami jsou ale některé skla. Jedno bylo také v minulosti nahrazeno obdobnou deskou s výřezem pro ventilátor. Jediná nepůvodní okenní výplň shodného členění ale zdvojená a nezdobená pochází z osmdesátých let 20. století. Shodně jako novodobá okenní výplň v místnosti → B1.05 postrádá dělicí příčky spodních křídel. Okenní nika je širší než ostatní. Všechny okenní otvory jsou zvenčí osazeny novodobými svařovanými mřížemi ze druhé poloviny 20. století, z části poměrně zdařile imitujícími starší vzory. Místnost je zaklenuta čtyřmi segmentovými klenbami do traverz, přičemž prostřední traverza je nýtovaná. Stěny i klenba jsou kompletně omítané a vymalované mimo značně zežloutlé bílé barvy také několika odstíny převážně pastelových barev (zelená, růžová, žlutá). Podlaha je kryta PVC pod níž se nachází pravděpodobně beton. V okenních nikách jsou osazeny radiátory Fonal.

V době dokumentace se v místnosti nacházela suť z níž pravděpodobně byly vybrány relativně drobné **fragменты kachlů** z historizujících kachlových kamen a také několik nezdobených tmavých dlaždic. Zeleně, hnědě a v menší míře i bíle glazované kachle byly zdobeny převážně novorenesančním a novobaročným dekorem. Suť mohla pocházet z násypu nad vybouraným stropem místnosti A1.09 a nalezené fragmenty kachlů dobře ilustrují původně se v domě nacházející kolekci náročně provedených kachlových kamen.

Mírně obdélná **místnost C1.02** je přístupná vstupem od jihu a od západu osvětlená třemi okenními otvory ze dvora. Západní stěna je v souladu s vnějším průběhem dvorní zdi v severní části zhruba o 30 cm posunuta k západu, takže místnost má lehce nepravidelný tvar. Vstup do místnosti zprostředkovává velmi vysoká a rozměrná pravoúhlá nika v níž je osazena novodobá jednokřídlá typová dveřní výplň v ocelové zárubni, zřejmě z devadesátých let 20. století. Zmíněná nika byla původně průchodem do prostoru D1.04. Dnes je uzavřena sádkartonovou příčkou. Všechny tři **okenní výplně** C1.Ok01 jsou původní, z doby výstavby a dobře dochované. Osazeny jsou v pravoúhlých okenních nikách sahajících až k podlaze. Stěny jsou kompletně omítané a bílené, stejně jako segmentové klenby do traverz. Šířka jednotlivých polí je rozdílná. Nejsevernější pole má shodnou šířku jako pole v místnosti → C1.01, zbylá dvě jsou užší, jižní více, a to v závislosti na průběhu odsazené západní stěny a rozmístění okenních otvorů. V okenních nikách jsou umístěny radiátory Fonal. Prostor je osvětlován zářivkovými tělesy z doby po roce 1989. Podlahu i zde kryje koberec a tvoří patrně beton.

Původní řešení křídla C bylo shodné jako plánované využití prostoru v protilehlém křídle B, tedy jediný rozlehlý skladovací prostor, opět přístupný z prodejních prostor v průčelním křídle i samostatným schodištěm ze dvora. Mimo to byl ovšem skladovací prostor rozměrným průchodem otevřen dále k jihu do středního příčného křídla, taktéž v přízemí využívaném jako sklad.⁴³⁴ Okenní niky i zde od počátku postrádaly deště. Smysl nýtované traverzy objasňuje dochovaný statický výpočet, podle něhož zde byl využit vyšší ocelový nosník, který ovšem musel být vytvořen nýtováním z plochých ocelových plátů a úhelníků.

V přesně nezjištěné době, jistě ale po roce 1930 bylo v severovýchodním koutě vybudováno drobné schodiště do sklepa. Poprvé jej zaznamenává až plán z roku 1951.⁴³⁵ Místnost zřejmě dále sloužila jako skladovací. Roku 1952 je v přízemí a suterénu křídla zmíněn sklad donedávna využívaný n.p. Kovona. Projekt z roku 1982, realizovaný do roku 1989, zde počítal se zřízením nakonec nikdy nezprovozněné závodní jídelny s 98 místy. Na podlaze mělo být PVC a pod stropem měl být zavěšen lamelový podhled Feal. Jistě realizovanou úpravou bylo zrušení vstupu ze dvora.⁴³⁶ Po roce 1989 v prostoru působila už zmíněná „Mateřská školička Dáda“ a nakonec restaurační zařízení. Příčka dělicí prostor na dvě stávající velké místnosti byla vybudována někdy mezi lety 1996 a 1999. Současně byla stavebně poněkud upravena místnost C1.01, v níž bylo mj. v jihovýchodním koutě umístěno mezipatro sloužící zřejmě na ukládání restauračního nábytku. Místnost C1.02 po té sloužila zřejmě jako kancelářský prostor.⁴³⁷

434 Plán 0202.2, viz seznam plánů.

435 Nerealizovaný plán 0313 z roku 1930 jej ještě nezaznamenává, plán 0406 z roku 1951 už ano, viz seznam plánů.

436 Plán 0431.3, viz seznam plánů.

437 Plány 0434 a 0435, viz seznam plánů.

Střední příčné křídlo (D)

Dvojtraktové střední příčné křídlo prostupuje v předním traktu symetricky umístěné dvojramenné schodiště. Západně od něj celou hloubku křídla prostupuje průjezd vedoucí do druhého dvora. Prostory ležící východně od průjezdu jsou přístupny vstupem ze spodní podesty schodiště. Prostory ležící západně od průjezdu jsou přístupny ze severního předního podélného křídla (B).

Průjezd (D1.12)

Průjezd D1.12 je na severní i jižní straně přístupný rozměrným obdélným vjezdem. V souladu s dvojtraktovým řešením křídla je uprostřed zúžen a opticky předělen přízdními pilíři s vysoko umístěným průvlakem. Tento v místě mezitraktové zdi se nacházející prvek svou světlou výškou a šířkou rozměrově odpovídá oběma vjezdům. V zadní části průjezdu se ve východní stěně nachází úzkým oboustranným schodištěm přístupný vstup do místnosti D1.11 a v západní stěně okenní otvor místnosti D1.14.

Obdélný vjezdový otvor z prvního dvora je ve spodních cca 3/4 výšky dodatečně rozšířen do stran, jistě kvůli průjezdu rozměrných nákladních vozidel v době socialismu. V těchto místech chybí na fasádě lemující šambrána. Samotný vjezdový otvor má hloubku cca 20 cm a navazuje na něj pravoúhlá nika, v níž byla původně umístěna vrata či mříž. Reliktem této uzavírací dvojkřídlé konstrukce je jednak dochovaný doraz spodní zástrče v původním žulovém prahu a dále po stranách dochované kovové háčky, které fixovaly vrata či mříž v otevřené poloze. Nepřímým dokladem uzavírání je kromě toho i tvar bočních žulových prahů, které jsou v daném místě adekvátně probrány tak, aby bylo možno křídla vrat či mříže adekvátně otevřít, prahy jsou v těchto místech tudíž zúženy. Výřez v prvním schodištním stupni sousedního schodiště a dobetonovaná plocha prahu dokládají, že i zde původně byly osazeny v půdorysu kruhové nákolníky, jistě obdobného tvaru jako v vjezdu z ulice, byť asi jednodušeji provedené.

Podélné stěny průjezdu jsou **plastickou výzdobou** členěny velmi jednoduše. Spodní část stěny člení plochý sokl. Samotná stěna je členěna řadou velmi mírně vystupujících obdélných a zpravidla dosti vertikálních polí, vzájemně a také v koutech a od soklu oddělených cca 15 cm širokými stezkami. Ty jsou v podstatě jediným místem, na němž se uplatňuje „základní plocha“ omítky. Pod klenbou, která je ve střední části předělena na dvě pole už popsáním průvlakem, je proveden v zásadě dosti klasický římsový profil obsahující (odspodu) kyma podložené lisis, poměrně drobný geison a sima.

Šířka jednotlivých polí členících stěnu je rozdílná v přední a zadní části a původně byla dána okenními a dveřními otvory, dnes z části zrušenými. Nad nimi, v případě dveřních, a pod nimi, v případě okenních otvorů, byla vložena pole ležatě obdélná. Zmíněné otvory také určily rytmus jednotlivých polí. V přední části, kde se na západní straně uplatňovaly dva okenní otvory, jich bylo celkem pět. V zadní části s jedním dveřním otvorem tři. Poněkud nejasná situace přitom vznikla pod římsou, kde není pole ve většině případů odsazené. Toto místo ovšem patrně znečitelnila mladší elektroinstalace. Odsazení pole od římsy je každopádně v několika místech stále dobře patrné. Mladším zásahem lze vysvětlit i chybějící úsek římsy nad okenním otvorem do místnosti D1.14. Klenba obou polí průjezdu je necková, zdobená jednoduše vpadlým polem v místě zrcadla.

Na opačné jižní straně průjezdu se relikty uzavírání vraty nedochovaly. Přítomnost žulových bočních prahů i absence niky ostatně vylučuje uzavírání směrem do průjezdu. Jediný možný způsob by tedy bylo otvírání mříže či vrat směrem do dvora, spíše zde však žádné uzavírání provedeno nebylo. Kvůli projíždění nákladních automobilů byl mírně do stran rozšířen i jižní vjezdový otvor, v tomto případě ovšem pouze u východní špalety. Velmi razantně ovšem byly zúženy i oba přízdní pilíře ve střední části průjezdu, neboť směrem dolů ustupují rovnou dvakrát. V úrovni zhruba 3/4 výšky je pilíř zúžen zhruba o 1/3 a v úrovni 1/2 o další třetinu. Důvodem zde mimo projíždění nákladních vozidel byl patrně nutný současný průchod osob, zřejmě při skládání zboží do přilehlých skladových prostor.

Dlažba průjezdu je betonová, „zámková“, zřejmě z devadesátých let 20. století. Od severu a jihu ji vymezují žulové prahy umístěné v rovině s dlažbou. Po stranách ji vymezují už zmíněné o cca 15 cm vystupující a dosti široké podélné žulové prahy, na koncích ukončeny čvrtkruhově. V jejich ploše je dobře patrný původní rozsah později zúžených přízdních pilířů ve střední části. Západní práh je mimo to poškozen dvěma prohlubněmi v místě bývalého vstupu do místnosti D1.14, patrně od jakési dřevěné rampy či schodiště. Vy-

chodní práh je při stěně doplněn dalším úzkým výstupkem z betonu, snad by mohl ukrývat mladší elektroinstalaci. Před vstupem do místnosti D1.11 je provedeno úzké oboustranné schodiště obložené velkoformátovými dlaždicemi Taurus. Opatřeno je kovovým zábradlím imitujícím historické vzory, ale zjevně svařeným z Jäckelů. Schodiště je s největší pravděpodobností dílem konce osmdesátých či devadesátých let 20. století. Zajímavým detailem, sovisejícím se starším osvětlením prostoru je v ose středního průvlastku umístěný hák a dále drobná kovová uříznutá (?) trubka, vyčnívající z pilíře východně od něj, patrně součást původního plynového osvětlení budovy.

Původní podobu průjezdu můžeme rekonstruovat pouze z části. Směrem do prvního dvora byl uzavírán vraty či mříží. Stěny byly členěny dodnes dochovanými, mírně vystupujícími poli, původně odsazenými i vůči římse. Nejasná je situace přízedních pilířů ve střední části průjezdu, které měly být dle plánové dokumentace soklem oblamovány.⁴³⁸ Dle téhož plánu měly být netradičně vysoko umístěné dveřní či spíše podávací otvory opatřeny odeštěnými zárubněmi. Situace okenních otvorů není zřejmá, profilovaný dřevěný lem ovšem ani zde nelze zcela vyloučit. Průjezd mohl být i zde vydlážděn dřevěnou špalíkovou dlažbou.

K mladším úpravám nepochybně patří už popsaná poškození v podobě rozšířených vjezdových otvorů a zúžených přízedních pilířů, poškození polí členících boční stěny, na jednom místě i římsy atp. Okenní otvory do místnosti D1.24-25 byly zřejmě zazděny v osmdesátých letech 20. století, neboť projekt na rekonstrukci z té doby je ještě obsahuje. Patrně až z devadesátých let 20. století pochází dnešní podoba schodiště ke vstupu místnosti D1.11. Schodiště zde ovšem zřejmě existovalo už dříve a to dokonce na obou stranách. Plán z roku 1982 jej kvůli posunutému vstupu zakresluje jako odstraňované. Podle pánů upravených před kolaudací bylo právě tehdy odstraněno i schodiště na opačné, západní straně, přestože se s ním v době vzniku projektu ještě počítalo.⁴³⁹

Schodiště (D1.01)

Dvojamenné schodiště D1.01 je hlavní vertikální komunikací středního křídla a propojuje veškerá jeho podlaží. V úrovni přízemí je schodištní prostor přístupný od severu ze dvora vstupem dosažitelný krátkým přímým vnějším schodištěm (viz popis dvora) a prosklenou částí dveřní výplně a nadsvětlíkem je také osvětlován. Ve východní stěně je ze spodní podesty prolomen vstup do prostoru D1.02.

Vstup zvenčí je opatřen dvojkřídlovou **dveřní výplní** D1.Dv01 s nadsvětlíkem, rámové konstrukce. Ta je osazena v dosti subtilní zárubni s drobnou profilací na hraně vnější a polodrážkou na vnitřní straně. Zde se tentýž nevýrazný plochý profil uplatňuje na lemující liště kryjící, shodně jako u oken, styk zárubně s omítkou dveřní niky. Zárubeň je uložena klasicky za lícem fasády ve špaletě s tím, že na omítanou plochu špalety nenavazuje přímo ale o cca 2 cm z ní vystupuje. Poutec je profilovaný shodně jako u okenních výplní a je i osazen ve shodné úrovni. Křídla samotná jsou dělena jednou horizontální příčkou umístěnou v 1/3 výšky. Spodní plné pole je dále děleno jednou vertikální příčkou a opatřeno dvěma obdélnými, na výšku orientovanými výplněmi. Křídla jsou na vnější i vnitřní straně opatřena mělkým soklíkem. Rám je opatřen profilací, jednotně použitou na všech původních dveřních výplních celého objektu. Tvoří ji sima doplněné drobným oblounem. Ten se uplatňuje při drážce, do níž výplně, na kraji klasicky odsazené a do pera shoblované, zapadají. Hrany středního plochého pole výplní jsou zdobeny drobnou profilací s výžlabkem. Horní pole je opatřené kovovým profilovaným rámem, děleným třemi vertikálními a čtyřmi horizontálními pruty na celkem dvacet malých polí, střídavě téměř čtvercových (spodní, střední a horní řada) a výrazně obdélných, na výšku orientovaných (druhá a čtvrtá řada), zasklených pomocí sklenářského tmelu. Jednoduše profilovaná jsou i okenní křídla nadsvětlíku, zasklená vždy jednou velkou tabulí poloprůhledného strukturovaného skla, patrně dosti starého, byť téměř jistě nikoli původního. Shodně jako dveřní křídla jsou i křídla nadsvětlíku opatřena profilovanými klapáčkami. Klapáčka na vnější straně křídel je hladká, dole doplněná soklíkem s patkou a nahoře ukončena drobnou profilovanou hlavicí. Klapáčka nadsvětlíku je shodná s klapáčkami okenních výplní.

Kování dveřních křídel tvoří tři páry relativně mohutných zapuštěných závěsů s ozdobně „džbánkovitě“ tvarovanými konci. Nadsvětlík je opatřen dvěma páry drobnějších, obdobně zdobených závěsů. Oba zmíně-

⁴³⁸ Plán 0202.7, viz seznam plánů.

⁴³⁹ Plány 0431.3 a 4, viz seznam plánů.

né typy závěsů jsou opět jednotně užity na všech původních okenních a dveřních výplních. Nadsvětlík je uzavírán dvěma obrtlíky. Dveřní křídla mají z boku umístěné náprstkové zástrče a zadlabací zámek a atypickou, opět v celém objektu původně jednotně použitou mosaznou kliku a štítky. Vnitřní štítek je ovšem z větší části odlomen. Dřevěné části výplně jsou natřeny na vnější straně několika vrstvami hnědých nátěrů, na vnitřní jsou pod současným světle krémovým nátěrem na poškozených místech patrné stopy původního, dosti tmavého fládru. Výplň je opatřena nepůvodním samozavíračem.

Už zmíněný vstup z podesty schodiště do chodby D1.02 je opatřen **dveřní výplní** D2.Dv02. Ta je dvojkřídlá, rámové konstrukce, usazená v odeštěné nice otočené směrem do prostoru schodiště. Křídla se otvírají směrem do chodby D1.02 a chybí zde klasická odeštěná zárubeň, respektive jako zárubeň, už v podstatě „obložková“, funguje celé deštění dveřní niky⁴⁴⁰. Dveřní otvor má světlost 255x125 cm. Křídla i deštění niky jsou dělena dvěma horizontálními příčkami do tří nestejně vysokých polí. Spodní je (na křídlech) prakticky čtvercové, střední ležatě obdélné, horní převýšené, tvořící zhruba 3/5 výšky celého křídla. Křídlo i deštění má shodnou profilaci jako už popsaná výplň D1.Dv01. Navíc je ovšem na křídlech doplněna drobnou oblou lištou s odsazením na vnější straně, takže profilace působí o poznání bohatěji a navíc částečně, právě onou oblou lištou, před rám předstupuje. Poškozené místo na rubu výplně dobře potvrzuje, že lišta je skutečně k profilaci přidána a to nalepením a navíc upevněním pomocí drobných jehlových hřebíčků. Profilovaná je také klapačka. Čelní plocha deštění je zdobena profilem původně opět jednotně použitým na celém objektu. Tvoří jej na vnitřní hraně buďto polodrážka nebo drobná sima, dále dvě 3 a 3,5 cm široké a vůči sobě vzájemně mírně odsazené plošky a nakonec při vnější přestupující hraně mohutnější sima, doplněná shodně jako na rámu oblounem. Zmíněný profil čelní části deštění je opatřený soklíkem, směrem do prostoru schodiště zdvojeným. Výplň je opatřena třemi páry zapuštěných závěsů, shodných s výplní D1.Dv01, shodnými náprstkovými zástrčemi a nepůvodním zadlabacím zámkem s vložkou. Kliky i štítky chybí. Výplň je natřena světle krémovou barvou pod níž je na poškozených místech patrný původní tmavý fládr.

Stěny prostoru jsou jinak hladké, omítané a bílené, ve spodní části opatřené béžovou linkrustou doplněnou nízkým hnědým soklem. Nad spodní podestou je provedena mělká necková klenba s jednoduchým zrcadlem, směrem k jihu vynášena pomocí omítaného ocelového nosníku.

Spodní podesta a navazující část podlahy směrem ke schodišti do sklepa je opatřena původní probarvovanou slinutou neglazovanou **keramickou dlažbou** D1-4.Dh02. Základní plochu tvoří trojbarevné dlaždice (okr, béžová, červenohnědá) s gotizujícím motivem růžice a lemuje ji bordura tvořená pásem světlých trojbarevných dlaždic (světle krémová, béžová, černá) s motivem průběžného obloučkového pásu a zcela při okraji pás jednobarevných nezdobených okrových dlaždic. Dlažba je dochována v poměrně dobrém stavu, poněkud ochozená a místy popraskaná. Při schodišti jsou patrné reliktu upevnění odklápací kovové rohožky, patrně z doby socialismu.

Vlastní schodiště je tvořeno žulovými samonosnými stupni trojúhelného průřezu. Náslapná plocha je na čelní straně zakončena oblým přesahem a odsazením, přičemž tento prvek se, shodně jako je schodišti průčelního křídla, zalamuje i na viditelnou boční část. Dva nejspodnější stupně jsou pak zakončeny půlkulatě a elegantně se přimykají ke spodnímu litinovému sloupku. Na první pohled dvojramenné schodiště s mezi podestou by bylo důsledně vzato nutno chápat jako trojramenné, s velmi krátkým středním ramenem o dvou stupních. Také zde je dobře pozorovatelná snaha po elegantním řešení, neboť oba navazující kouty jsou zaoblené a jižní hranu úzkého schodištního zrcadla nahrazuje půlkruh, jemuž se jinak přímo vedené hrany stupňů na krajích křivkově přizpůsobují.

Elegantně řešené je také **litinové zábradlí**, tvořené subtilními, z části stáčenými sloupky, jimiž je provlečena dvojice souběžně vedených kulatých, patrně měděných prutů, na než jsou navlečeny ornamentálně zdobené a bohatě tvarované výplňové části tak, že vždy mezi dvěma sloupky se nachází jedna výplňová část. Celék je doplněn relativně masivním profilovaným dřevěným madlem, jež elegantními půlkruhovými přechodovými úseky plynule propojuje jednotlivá schodištní ramena. V rámci každého ramene je kromě toho madlo na třech místech přizdobeno vystupujícími, obdobně profilovanými „pásky“, jež kromě estetické funkce mají zřejmě také bránit v případném „vození se po zábradlí“. Daleko výrazněji než ostatní je řešen už zmíněný spodní sloupek zábradlí. Je vyšší a masivnější než ostatní, s dříkem ve spodní části zdobeným vavřínovými lístky, výše kanelovaný, opatřený prstencem s rozetami a kalichovitou hlavicí, na níž spočívá čuček ve tvaru piniové šišky.

440 Klasická, mnoho set let fungující sestava „dveřního otvoru“ a za ním umístěné, poněkud rozměrnější „dveřní niky“, zde zjevně přestává fungovat.

Sestup do sklepa nenavazuje na popsané schodiště přímo, nýbrž po vložení rovného úseku, půdorysně odpovídajícího západnímu schodištnímu rameni. Horní rameno schodiště do sklepa tedy začíná až v místě mezipodesty, což umožňuje velká světlá výška přízemí. V zásadě přitom jde vlastně o dvě samostatná, nad sebou umístěná schodiště, provedená z odlišného materiálu a na odlišném půdorysu. Rovný úsek mezi oběma schodišti je opatřen shodným litinovým zábradlím. Krajiní sloupek při horním stupni schodiště do sklepa je podobný už popsanému krajnímu sloupku schodiště do horních pater. I přes poškození horní části sloupku je ovšem zjevné, že byl poněkud nižší, subtilnější a méně výrazně zdobený.

Obě popsané části zábradlí jsou natřeny černou barvou, madlo je pak natřeno hnědě. Kromě už zmíněného poškozeného krajního sloupku jsou poškozeny i další části zábradlí. Ve spodním rovném úseku chybí jeden mezilehlý sloupek a jedna výplňová část. Oba vodorovné pruty jsou v tomto místě čistě přerušeny, což umožňuje stanovit jejich materiál (už zmíněnou měď). Poškozena je také šikmá část zábradlí mezi přízemím a patrem a to v místě mezipodesty, kde jsou citelně poškozeny a dosti primitivně opraveny tři sloupky a chybí zde tři výplňové části.

V severozápadním koutě se dochovala mělká dřevěná, do prostoru vystupující **skříňka hydrantu**, která svým zpracováním naznačuje poměrně stáří. Dvířka rámové konstrukce jsou lehce profilovaná a použity jsou zapuštěné závěsy s ozdobnými kuželkovými konci. Jde ovšem o běžnější typ závěsů, nikoli o závěsy použité v budově u okenních či dveřních výplní. Skříňka byla zřejmě do interiéru budovy doplněna poměrně záhy po její výstavbě.

Prostor je dnes **osvětlen** dvěma nástěnnými žárovkovými osvětlovadly krytými obdélnými, vpředu esovitě zvlněnými stínidly z mléčného skla, zřejmě ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století. Uprostřed nekované klenby nad podestou je kromě toho patrný relikt staršího osvětlovadla, patrně hák sloužící k jeho zavěšení.

Původní podoba schodiště se od současného stavu zřejmě příliš nelišila. Jiná byla nepochybně výmalba prostoru, žádné konkrétní indicie však nemáme. Odlišný byl také způsob osvětlení, které se, stejně jako jinde v budově, nepochybně dělo plynem.

Východní část křídla (D1.02-11)

Prostory jsou přístupné od západu vstupem ze schodiště D1.01 nebo průjezdu D1.15, nebo od jihu z přilehlého zadního východního podélného křídla (F). V předním traktu jde o místnosti D1.02-10, v zadním o místnost D1.11.

Chodbovitý **prostor D1.02** směřuje k jihu a následně se pravoúhle zalamuje směrem k východu. Přístupný je už popsaným vstupem ze schodiště D1.01, osvětlen je jedním okenním otvorem od severu a na východním konci plynule přechází do prostoru D1.04. Při jihozápadním koutě se nachází mohutný, do prostoru vystupující komín. Stěny prostoru jsou hladké, směrem do místnosti D1.03 sádkartonové, v ostatních částech omítané a bílené. Prostor je klenutý segmentovými klenbami do travers. Střední traversa má nýtovaný povrch. Podlaha je zřejmě betonová, krytá kobercem. **Okenní výplň D1.Ok01** je původní, z doby výstavby, řešená shodně jako už popsaná okenní výplň v místnosti → B1.06. Obdélná okenní nika není deštěna a styk rámu s omítkou je kryt na hraně lehce profilovanými lištami. Profilovaná vnitřní parapetní deska je velmi mělká. Na jižní stěně je zavěšen umělecký artefakt v podobě tří sádrových patinovaných reliéfů upevněných v dřevěném mořeném a lakovaném rámu. Krajiní reliéfy představují zřejmě Aeskulapovu hůl, střední obsahuje tři stylizované snítky vavřínu. Artefakt pochází z doby socialismu, ze šedesátých až osmdesátých let. Prostor je vytápěn litinovým radiátorem, umístěným v okenní nise, zřejmě ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století.

Obdélný **Prostor D1.04** přímo navazuje na prostor D1.02, je shodně zastropen segmentovou klenbou a má i shodně řešenou podlahu. Směrem k místnostem D1.03, C1.02, D1.08 a D1.11 je uzavřen sádkartonovými příčkami s vstupy osazenými novodobými typovými dveřními výplněmi v ocelových zárubních. Do místností C1.02 a D1.11 se prostor předtím otvíral rozměrnými obdélnými průchody. Tak je tomu dodnes v případě prostoru D1.05.

Místnost D1.03 je z okolního prostoru vymezena sádkartonovými příčkami, původní **okenní výplně D1.Ok01** jsou shodné jako výplň v prostoru → D1.02, chybí ovšem původní parapetní desky. Strop tvoří i zde

klenby do traverz a také zde se uplatňuje traverza s nýtovaným povrchem. Podlaha a vytápění jsou shodné jako v prostoru → D1.02. Prostor je vybaven osvětlovadly z devadesátých let 20. století.

Obdélný **prostor D1.05** přímo navazuje na prostor D1.04. Dělí je pouze vysoko umístěný překlad, přičemž je zjevné, že sádkartonovými příčkami vymezená a bohužel **nepřístupná místnost D1.08** byla také součástí téhož prostoru. Prostor není osvětlen přímým denním světlem. V jeho severní stěně se nachází vstup do místnůstky D1.06, oddělené tenkou, pouze cca 2,2 m vysokou příčkou již z větší části zabírá novodobá ocelová zárubeň. V sousedním severovýchodním koutě se zjevně donedávna nacházela kuchyňská linka. Podlaha je patrně betonová, krytá PVC, strop je tvořen hliníkovým podhledem Feal.

Už zmíněná **místnůstka D1.06** je novodobě zcela upravena, obsahuje umyvadlo osazené v nice v severní stěně. Nad novodobým sníženým podhledem se dochovala segmentová klenba. Obdobně pronikavě je novodobě upraven i z místnůstky D1.06 přístupný **záchod D1.07**. Zde se taktéž dochovala klenba a těsně pod ní **ventilační mřížka**.

V zadním traktu se východně od průjezdu nachází jediná rozlehlá obdélná **místnost D1.11**. Přístupná je od severu už popsáním vstupem z prostoru D1.04, od západu vstupem z průjezdu D1.12, nebo od jihu vstupem z prostoru F1.01. Osvětlena je třemi okenními otvory od jihu. Vstupem na východní straně severní stěny lze vstoupit do předsínky D1.09 záchodu D1.10. Při východní stěně se nachází rozměrný komín plynové kotelny umístěné v suterénu.

Kromě už zmíněné a z části se v prostoru uplatňující rozměrné niky vstupu z prostoru D1.04 se v severní stěně více z západu uplatňuje ještě jedna pravoúhlá slepá nika shodné velikosti. Obdobné rozměrné niky se mimo to uplatňují ve východní části jižní stěny. Východněji ležící je využita pro široký dvojkřídlý vstup do místnosti F1.01. Výškový rozdíl vyrovnávají čtyři ve spodní části niky provedené schodištní stupně. Západnější nika je slepá a její dno se nachází v úrovni podlahy prostoru F1.01. Sousední trojice pravoúhlých okenních nik je o něco menší. Osazené **okenní výplně D1.Ok02** jsou původní a dochované včetně mělké vnitřní parapetní desky. Deštění ani zde není provedeno a styk rámu s omítkou je lištován. Od obdobných okenních výplní D1.Ok01 se liší větší šířkou a vnější plochou klapackou, jinak jsou identické. Veškeré v prostoru osazené dveřní výplně jsou novodobé, ploché, typové, osazené v ocelových zárubních. Strop prostoru tvoří pět polí segmentové klenby do traverz přičemž západní pole je poloviční šířky. Citelně menší východní část místnosti je zastropena rovným omítaným stropem. Podlaha je patrně betonová, krytá kobercem. Místnost je vytápěna deskovými plechovými radiátory z osmdesátých let. Osvětlena je zářivkovými osvětlovadly z devadesátých let 20. století. V prostoru jsou **deponovány části historických okenních a dveřních výplní**.

Už zmíněné drobné **místnosti D1.09 a D1.10** fungující jako předsínka s umyvadlem a záchod jsou novodobě zcela upraveny. Jedinými historickými prvky jsou i zde segmentové klenby a v místnosti D1.10 mělká, segmentově probraná nika a **ventilační mřížka**.

Původně tvořily prostory D1.02-04 jediný skladovací prostor, propojený se sousedním skladovacím prostorem D1.11. Okenní niky ani zde nebyly opatřeny deštěním. Prostor zřejmě byl vytápěn radiátory připojenými na parní kotelnu v suterénu. Už původně existoval dveřní otvor do průjezdu. Nezakreslené schodiště či rampa ovšem naznačuje, že sloužil spíše jako otvor podávací. Dvěma rozměrnými průchody byl prostor D1.11 volně propojený i do místnosti F1.01. V místě stávajících prostor D1.05-06 se nacházel světlík, do něhož se, shodně jako ve vyšších patrech, obracely přilehlé místnosti předsíní D1.06 a D1.09 bohatě prosklenými dřevěnými stěnami. Před prosklenou stěnou předsíně D1.09 podle všeho existoval nákladní výťah na uhlí (viz níže). Záchody D1.07 a D1.10 se do světlíku otáčely vysokými okenními otvory.⁴⁴¹

Nejstarší dokumentovanou úpravou je roku 1929 povolené vložení skleněné střechy do světlíku, patrně dochované dodnes, byť kryté plechem a zespodu zakryté podhledem. Prosklenou střechu měla vynášet železná konstrukce. Okenní otvory záchodů měly být zazděny skleněnými tvárnicemi a odvětrání realizováno nově vloženými krátkými ventilačními šachtami. Nákladní výťah podle všeho zůstal zachován, neboť jej projekt zachycuje jako existující. Dvojice okenních otvorů z prostoru D1.02-04 byla vybouráním sloupku nahrazena průchodem⁴⁴². Zjevně chybou je zachycení světlíku na plánu z roku 1951⁴⁴³, kde je proveden ještě v zásadě v původní stavu. Výše popsaná stavební úprava byla ale roku 1933 kolaudována, odstranění pilíře je v

441 Plán 0202.2, viz seznam plánů.

442 Plán 0311, viz seznam plánů.

443 Oba plány 0406, viz seznam plánů.

plánu zachyceno jako dodatečná změna a tak lze mít její provedení za potvrzené. Zaměření z roku 1951 tedy zřejmě v této partii vycházelo ze staršího plánu a nezachytilo změněný stav.

Téměř jistě právě v tomto, skleněnou střechou zakrytém světlíku, se ostatně nacházel nákladní výtah s nosností 500 Kg, jehož generální oprava byla povolena roku 1964.⁴⁴⁴ Výtah umístěný ve zděné šachtě a prameny blíže nelokalizovaný tedy vedl ze suterénu do přízemí⁴⁴⁵. Poslední, plány zachycenou přestavbou, bylo vybudování závodní kuchyně povolené roku 1984 a roku 1989 kolaudované. Místnosti D1.02-04 měly být propojeny s místnostmi C1.01-02 a sloužit jako jídelna. Na podlaže mělo být položeno PVC a strop měl být krytý pohledem Feal. Místnosti D1.05-10 měly být sceleny do místnosti jediné. Ta měla sloužit jako umývárna stolního nádobí a měla být vybavena keramickou dlažbou a podhledem Feal. Naopak místnost D1.11 měla být předělena a v západní části rozdělena řadou příček. Od místnosti F1.01 měla být oddělena příčkami a zrušena měla být tehdy zakreslená rampa vyrovnávající rozdíl podlah. Východní část měla sloužit jako ohřívárna, v západní části měla být umývárna termosů, záchod, šatna, sprcha a úklidová komora. Podlahu měla tvořit z větší části keramická dlažba. Při realizaci ovšem došlo ke změně a místnosti byly nakonec zkolaudovány jako zasedací místnost, kuchyňka a vzorkovna.⁴⁴⁶ Plán z roku 1988 dokládá, že příčky v prostoru D1.11 byly skutečně vybudovány a došlo i k posunutí vstupu s tím, že v místě původního je zakreslen okenní otvor.⁴⁴⁷ Poslední úpravu, plány víceméně nedokumentovanou, prostor prodělal snad roku 1999⁴⁴⁸, kdy zde vznikly stávající sádkartonové příčky. Současně musel být znovu upraven a zcelen prostor D1.11.

Západní část křídla (D1.13-25)

Místnosti ležící západně od průjezdu jsou přístupny z přilehlého severního křídla (B), z chodby B1.07, a to dvěma samostatnými vstupy. Východnější vede do prostor D1.24-25 v předním traktu a jsou z něj přístupny i místnosti D1.13-16 v traktu zadním. Z tohoto zadního traktu jsou mimo to přístupna sociální zařízení D1.17-19 v předním traktu a místnosti E1.01, v navazujícím podélném křídle (E). Samostatné jsou pak z chodby B1.01 přístupna sociální zařízení D1.20-23.

Chodbovitý prostor D1.24 je přístupný od severu, z chodby B1.07. Vstupem v dřevotřískové příčce na východní straně z něj lze vstoupit do místnosti D1.25 a dále průchodem se značně vysoko umístěným překladem v jižní stěně do chodby D1.16. Vstup z chodby B1.07 je zjevně umístěn ve starší, pravoúhlé, jednou odsazené dveřní nise. Shodně jako vstup do místnosti D1.25 je opatřen novodobou typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Směrem k prostoru D1.22 se nachází pravoúhlá slepá nika. Stěny jsou jinak hladké, pouze severozápadní kout je poněkud poškozený zatékáním. Prostor je klenutý dvěma poli segmentové klenby do jedné střední traverzy a mimo zmíněnou příčku kompletně omítaný a bílený. Podlaha je krytá kobercem a zřejmě betonová.

Už zmíněná, dřevěnou příčkou oddělená **místnost D1.25** obsahuje na severní straně okenní otvor vybavený původní **okenní výplní** D1.Ok01, shodnou s okenními výplněmi v místnostech D1.02-03 a také s původními výplněmi místností B1.02-06 a C1.01-02. Podrobně popsána byla v rámci místnosti → B1.06. Podoba stěn, stropu i podlahy je shodná s místností → D1.24.

Chodba D1.16 je oddělena novodobou příčkou z místností D1.14-15. Dveřní výplně vstupů do těchto místností jsou taktéž novodobé, v ocelových zárubních. U místnosti D1.14 je výplň v horní části prosklená, ve spodní části s polem vymezeným negativně provedenou profilací, imitující rámovou konstrukci a zjevně pocházející z devadesátých let 20. století. U místnosti D1.15 je použita shodně členěná dveřní výplň, je ovšem z dubového masivu a skutečně rámové konstrukce. Taktéž pochází z devadesátých let 20. století. Protilehlý obdélný vstup do sociálního zařízení D1.17-19 dveřní výplň postrádá. Stěny jsou hladké, omítané a bílené, stejně jako do traverz segmentem klenutý strop. Podlaha je krytá kobercem, patrně betonová.

444 Plán 0423, viz seznam plánů.

445 To potvrzuje nejen fakt, že jinde v domě podobný, skleněnou střechu zakrytý světlík nebyl, ale také fakt, že se v suterénu stuptečně podařilo identifikovat stopy zrušeného prostupu klenbou. Je také zjevné, že výtah zde funkčně v zásadě navázal na původní výtah na uhlí.

446 Plány 0431.3, 4 a 5, viz seznam plánů.

447 Plán 0432.2, viz seznam plánů.

448 Plán 0434 z roku 1996 je zde ještě nezachycuje. Jím zachycený stav je změněn plánem 0435 z roku 1999, místnosti v příčném křídle sice nezachycuje, je ovšem zřejmé, že příčky musely vzniknout teprve současně s touto úpravou, eventuálně ještě o něco později. Viz seznam plánů.

Místnost D1.14 je osvětlena jedním okenním otvorem od východu z průjezdu a jedním okenním otvorem od jihu. Západněji se v jižní stěně nachází rozměrná slepá nika. Vstupem v předstupující východní části severní stěny lze vstoupit do prostoru D1.13. Dveřní výplň vstupu do prostoru D1.13 je novodobá, plochá, v horní části prosklená, v ocelové zárubni. Novodobá je také dvojkrídla zdvojená okenní výplň ve východní stěně, osazená ve vysoké starší pravoúhlé nice. **Okenní výplň D1.Ok02** je původní, shodná s okenními výplněmi v místnosti → D1.11. Před výplní je zvenčí osazena novodobá, z Jäckelů svařovaná mříž, jistě ze druhé poloviny 20. století, ovšem provedená na dobu svého vzniku řemeslně poměrně kvalitně. Sousední slepá nika má dno ve výši cca 60 cm nad podlahou odpovídá zvýšené podlaze navazujícího západního křídla. Původně se zde ovšem patrně nacházelo schodiště, neboť před stěnu předstupuje jeden izolovaný stupeň se zakulacenými konci. Stěny jsou jinak hladké, omítané a bílené, stejně jako segmentová klenba do traverz o třech polích. Východní pole je poněkud užší a ze západního pole se v dodatečnou příčkou vymezené místnosti zachovala pouze malá část. Omítka je ve východní části jižní stěny poněkud poškozena zatékáním. Podlaha je kryta kobercem a patrně betonová. Prostor vytápěl poněkud atypický, článkový, zřejmě litinový, šikmými žebírky členěný radiátor, umístěný ve východní okenní nice a dále hliníkový článkový radiátor Fonal v nice jižní.

V půdorysu čtvercová **místnůstka D1.13** je zjevně dodatečně vymezena z původně jediné místnosti a neobsahuje nic pozoruhodného. Stěny a strop se neliší od místnosti D1.14. Na podlaze se nachází beton.

Obdélná **místnost D1.15** je přístupná už zmíněným vstupem z chodby D1.16 od severu. Vstupem v jižní stěně lze vstoupit do místnosti E1.01. Dveřní výplň je shodná jako u vstupu z chodby → D1.16. V západní stěně se ve dvou úrovních nachází dva ventilační otvory kryté novodobými ventilačními mřížkami, zřejmě z devadesátých let. V jižní části stěny jsou mimo to dochována kovová dvířka elektrorozvodu, patrně z druhé čtvrtiny 20. století. Stěny jsou jinak hladké, omítané a bílené, shodně jako strop, tvořený i zde částí segmentové klenby do traverz. Podlaha je kryta parketovými vlasy z tvrdého dřeva různé délky, kladenými v tzv. řemenovém (anglickém) vzoru, jistě z devadesátých let 20. století. Shodným materiálem je obložen i široký předstupující stupeň vyrovnávacího schodiště o celkem čtyřech stupních, které se jinak nachází už v místnosti E1.01 (viz níže).

Z chodby D1.16 přístupné **sociální zařízení D1.17-19** je zcela novodobé, z osmdesátých a devadesátých let 20. století. Tvoří je předsíňka s kuchyňkou D1.17, umývárna D1.18 a záchod D1.19.

Samostatně je ze sousedního křídla B, z chodby B1.01, přístupno velmi obdobně vypadající **sociální zařízení D1.20-23**. Také zde, snad s výjimkou dvou protilehlých slepých nik ve východní a západní stěně v přední části prostoru D1.22, chybí jakékoli historické prvky. Sociální zařízení v tomto případě tvoří předsíňka s kuchyňkou D1.22, sprchový kout D1.23, umývárna D1.21 a záchod D1.20.

Původně měly místnosti D1.24-25 tvořit malý byt domovníka, přístupný od severu ze stávajícího schodiště. Dělený na pokoj a kuchyni měl být příčkou vybudovanou v místě stropní traverzy. Osvětlený měl být dvěma okny od východu, tj. z průjezdu a dvěma okny od západu, ze světlíku. Sousední místnost D1.13-16 měla sloužit jako sklad. Dle plánu byla přístupna vstupem či spíše podávacím otvorem z průjezdu a dvěma rozměrnými nikami s vyrovnávacími schodišti v jižní stěně propojena se skladem v navazujícím podélném křídle (E). Už zmíněný světlík se dvěma přilehlými záchody a výtahem na uhlí v místě dnešních prostor D1.17-23 byl v zrcadlovém otočení zcela shodný se světlíkem nacházejícím se tehdy při východním konci křídla. Jeden ze záchodů sloužil bytu, druhý skladu. Do světlíku vedlo od vstupu z předsínky severního záchodu vyrovnávací schodiště o třech stupních.

Takto situovaný domovníký byt ovšem zcela postrádal přímé sluneční světlo a proto nebyl při schvalování projektu povolen. Návrh byl záhy upraven a byt se „posunul“ k severu, takže jeho z kuchyně dosud existujícím vstupem přístupný pokoj, v místě stávajících místností B1.06-07 a z části i chodby B1.01 byl osvětlen z prvního dvora. Jižnější z původně plánovaných místností bytu byla současně průchodem, ostatně dodnes existujícím, připojena ke skladu D1.13-16.⁴⁴⁹

Archivní prameny v této části křídla nevidují žádné mladší úpravy. Plán z roku 1951⁴⁵⁰ zde ovšem dosti značné předchozí změny dokládá. Světlík byl tehdy zřejmě už zastřešen. Jeho prostor byl průchozí a přístupný od jihu místem, kde se původně nacházel výtah na uhlí a od severu pro změnu místem někdejšího záchodu. Dosud existující je prostor jižního záchodu a jakási drobná místnost přístupná z místnosti D1.24-25

449 Plán 0202.2 a 0203, viz seznam plánů.

450 Plán 0406.2, viz seznam plánů.

se nachází i v místě někdejší předsíně před severním záchodem. Šikmé vedení vstupní niky zde ostatně odpovídá původnímu projektu. Už zmíněná místnost D1.24-25 je už zbavena dělicí příčky a někdejší okenní otvory do světlíku se uplatňují pouze jako slepé niky. V místě průchodu do původní skladovací prostory D1.13-16 se nachází dveřní otvor prolomený v tenké příčce. Samotná místnost D1.13-16 je v západní části předdělena řadou čtyř pilířů z nichž krajní jsou provedeny jako přízdní. U okna v jihovýchodním koutě se mimo to nachází jakási prostora, vymezená patrně lehkou příčkou.

Další úpravy jsou archiváliemi doloženy až v osmdesátých letech.⁴⁵¹ Je ale jasné, že v tomto prostoru musely různé úpravy probíhat dosti často. Projekt z roku 1982 ukazuje dalekosáhlé změny v prostoru někdejšího světlíku. Zde jsou naprojektovány celkem čtyři záchody s předsíňkami, rušeny jsou slepé niky v místě někdejších oken⁴⁵² i mírně šikmo vedený vstup do bývalé předsíně původního severního záchodu. Vstup zvenčí z prvního dvora do místnosti D1.24-25 je měněn v okno, s výplní podle všeho přenesenou z místa na němž se vstup z prvního dvora nachází dnes. Změnu zaznamenáváme i v prostoru D1.13-16. Od vstupu z průjezdu je zakreslena pozvolna stoupající rampa na níž se v pravém úhlu napojuje rampa vedoucí do výše položené místnosti E1.01. V té souvislosti měl být zbourán jeden ze sloupů zachycených roku 1951. Zachycena je i místnostka v jihovýchodním koutě a dále přístupové schodiště z průjezdu, které by ovšem nutně muselo být v kolizi s plánovanou rampou. Výsledná podoba místností se parně od projektovaného stavu lišila. Plán upravený při kolaudaci ovšem reflektuje pouze zrušení schodiště v průjezdu, vložení stávající okenní výplně na místo původního vstupu z průjezdu, a nakonec zazdění východního vstupu do místnosti E1.01.⁴⁵³ Asi až někdy poté byly vloženy stávající příčky. Dílem devadesátých let jsou kromě toho i úpravy sociálního zařízení s vloženými kuchyňkami a sprchovým koutem, náhrada některých dveřních výplní a v místnosti D1.15 podlaha z dubových vlysů. Ta stejně jako jinak běžně členěné dveřní výplně z dubového masivu svou náročností na daném místě poněkud překvapují.

Zadní podélná křídla (E a F)

Obě podélná zadní křídla i navazující zadní křídlo příčné (G) mají opět poněkud zvýšenou podlahu a to jak vůči střednímu příčnému křídlu (D), tak přirozeně i vůči terénu dvora.

Západní křídlo (E1.01-05)

Nejsevernější místnost západního křídla je přístupna ze středního příčného křídla (D), všechny ostatní místnosti jsou přístupny z příčného křídla zadního (G).

Zmíněná nejsevernější obdélná **místnost E1.01** je přístupna z místnosti D1.15. Oproti ní má výše umístěnou podlahu. Osvětlena je jedním okenním otvorem od východu. V místě vstupu se nachází široká pravoúhlá nika. Zhruba uprostřed severní stěny se mimo to nachází mělký přízdní pilíř na který v konstrukci stropu navazuje shodně dimenzovaný průvlak. Stěny jsou jinak hladké, omítané a bílené, stejně jako strop, tvořený mezi už zmíněným průvlakem rozepjatými segmentovými klenbami, přičemž východní pole je poněkud užší. Omítka a nátěry v severovýchodním koutě jsou poškozeny zatékáním.

Dveřní výplň už byla popsána v rámci místnosti D1.15. V pravoúhle nice osazená **okenní výplň E1.Ok01** je i zde původní, z doby výstavby domu. Výplň je shodná jako okenní výplně v místnostech → D1.11 a D1.14, liší se pouze nižší výškou jež souvisí s nižší světlou výškou přízemí zadních tří křídel. V západní stěně je patrná novodobá větrací mřížka, možná kryjící mřížku původní. Kromě toho jsou zde i starší dvířka elektrorozvodu, zřejmě zhruba z poloviny 20. století. Patrně betonovou podlahu kryje koberec. Vyrovnávací schodiště je obloženo dubovými deskami. V okenní nice je osazen radiátor Fonal.

Větší obdélná **místnost E1.04-05** je rozdělena sádkokartonovou příčkou nedosahující až ke stropu na úzkou západní chodbičku E1.04 a větší přední kancelářský prostor E1.05. Přístupna je vstupem od jihu z chodby G1.10, situované už v zadním příčném křídlu a vstupem v severní stěně propojena s místností E1.03. Vstu-

⁴⁵¹ Plán 0431.3, viz seznam plánů.

⁴⁵² Slepé niky jsou kupodivu zakresleny na opačné straně zdi než roku 1951, tedy v bývalé světlíku. Patrně jsem spíše o chybu než o provedenou změnu.

⁴⁵³ Plán 0431.4, viz seznam plánů.

pem je na jižní straně opatřena i zmíněná dělicí příčka. Místnost je osvětlena třemi okenními otvory od východu, ze dvora.

Při jižní stěně se nachází široká, segmentově klenutá nika, vůči zadnímu příčnému křídlu uzavřená pouze tenkou příčkou. V její západní části se nachází vstup. Západní stěna je na severním konci o cca 30cm pravoúhle odsazená. Jižní stěnu tvoří lehká příčka, patrně z dřevotřískových desek. Sádrokartonem je mimo to obložen jihovýchodní kout. Strop tvoří tři pole klenby do travéz, přičemž nejsevernější pole je z části přerušeno severní stěnou. Všechny tři dveřní výplně jsou novodobé, typové, ploché, v ocelových zárubních. Původní **okenní výplně** E1.Ok01 a 02 jsou shodné jako v místnosti → E1.01. Střední výplň E1.Ok02 má horní křídla dodatečně upravena na větračku uzavíranou obrtlíky, původní klapačka je nahrazena novou, nepohyblivou, závěsy jsou přemístěny. Střední a jižní okenní výplň mají mimo to za novější vyměněná spodní vnitřní okenní křídla. Závěsy jsou však původní. Podlaha je patrně betonová, krytá kobercem a v okenních nikách jsou osazeny plechové deskové radiátory, zřejmě z osmdesátých či devadesátých let 20. století.

Menší obdélná sousední **místnost E1.03** je přístupná od jihu a vstupem v protilehlé severní stěně je přístupná místnost E1.02. Osvětlena je jedním okenním otvorem od východu ze dvora. Kratší stěny jsou zděné, omítané. Jižní i severní stěnu tvoří příčka z dřevotřískových desek, jižní je a navíc opatřena zřejmě tenkou omítanou přízdívkou. Dveřní výplně jsou i zde novodobé, typové, v ocelových zárubních. Okenní nika je širší než ostatní a osazena novodobou okenní výplní. Od obdobných okenních výplní osazených v místnostech B1.05 a C1.01 se liší tím, že jde o špaletovou výplň, která je navíc na poutci zvenčí opatřena shodnou profilací jako mají původní okenní výplně. Poutec je ovšem umístěn poněkud níže a navíc u spodních křídel chybí dělicí vodorovné pruty, takže výplň je čtyřtabulková. Místnost je opatřena podhledem z hliníkových lamel Feal, umístěným v úrovni překladu okenní niky. Podlaha je kryta kobercem a patrně betonová. V okenních nikách jsou i zde osazeny plechové deskové radiátory.

Velmi obdobně je upravena i sousední, poněkud širší místnost **E1.02**. Osvětlena je dvěma okenními otvory od východu. V jejím středu se nachází nezdobený pilíř, na severní straně doplněný navazujícím užším pilířkem, zjevně odpovídajícím řešení pozorovatelnému v místnosti E1.01. Stěny jsou jinak hladké, jižní je obložena sádrokartonem, ostatní omítané. Severní může být rábitzové konstrukce. **Okenní výplně** E1.Ok01 a 02 jsou původní, shodné s už popsanými výplněmi v místnostech → E1.01 a E1.05, severní výplň má horní křídla dodatečně upravena na větračku a to zcela shodným způsobem jako okenní výplň v místnosti E1.05. I v místnosti E1.02 je proveden podhled Feal, umístěný v úrovni překladu okenní niky. I zde jsou v okenních nikách osazeny plechové deskové radiátory.

Původně se v rozsahu místnosti E1.01-05 nacházel jediný prostor, klenutý celkem sedmi poli segmentové klenby do travéz. Na západní straně se, vzhledem k provedení terasy a ustupující obvodové stěny v patře, uplatňovala dvojice na sebe kolmých průvlaků vynášených dodnes dochovaným pilířem. Dvě nejsevernější pole segmentové klenby byla vzhledem k tomuto řešení provedena nikoli jako příčná ale podélná. Na severní i jižní straně na prostor navazovaly další skladové prostory, na severu přístupné dvěma vysokými obdélnými průchody v nichž se nacházely čtyři vyrovnávací schodištní stupně, na jižní straně se nacházel široký otvor se segmentovým záklenkem. Prostor byl kromě šesti okenních otvorů vybaven také symetricky umístěným dvojkrídlým dveřním otvorem. Není ovšem zcela jasné, zda-li k němu ze dvora stoupalo původně plánované schodiště. Spíše se zdá, že šlo o podávací otvor.⁴⁵⁴

Nejstarší archivně doložené úpravy proběhly roku 1938, kdy zde byla zřízena dílna na jemnou mechaniku. Prostor byl v té době rozdělen dvěma příčkami na tři prostory. Příčky odpovídaly dnešním, mezi místnostmi E1.02 a 03 a dále 03 a 04/05. Široký průchod do zadního příčného křídla (G) zůstal volný. Prostory G1.10-12 a E1.04-05 fungovaly jako elektrická (či elektrikářská) dílna, Místnost E1.03 fungovala jako brusírna a místnosti E1.01 a 02 jako chirurgická dílna. V místnosti G1.08 byla niklovna, která ovšem nevyhovovala předpisům a měla být přemístěna jinam.⁴⁵⁵ Právě tehdy zřejmě byla část okenních výplní opatřena stavebním úřadem požadovanými ventilačkami. V brusírně mělo být mimo to provedeno odsávání prachu. Roku 1942 byla dílna přestěhována do druhého patra.

Plán z roku 1951 zachycuje prostor nedělený, směrem do dvora ve střední ose s dvojkrídlými dveřmi. Na jižní straně, směrem do zadního příčného křídla (G), se nacházela lehká, patrně dřevěná příčka s dvojkrídlý-

454 Plán 0202.2 schodiště zakresluje, pozměňovací plán 0203 který znamenal zvýšení úrovně podlahy už nikoli, viz seznam plánů.

Schodiště není zakresleno ani na žádném mladším plánu.

455 Plán 0324.1, viz seznam plánů.

mi dveřmi v ose. Prakticky shodně zaznamenává místnosti i plán rekonstrukce proběhlé mezi lety 1984-89. Zajímavý je údaj o tom, že zde byla fošnová podlaha. Jedinou změnou mělo být vybourání dvojkrídlých dveří ve zmíněné dřevěné příčce. Podlaha ale měla být nově pokryta PVC. Dle plánu upraveného před kolaudací byla ovšem nakonec vybourána celá příčka, nová vyzděna ve stávající poloze a osazena stávajícím vstupem. Plánovaným využitím byla vzorkovna, nakonec byl ale prostor zkolaudován jako kanceláře.⁴⁵⁶ Z té doby ovšem jistě pochází i další úpravy, především dodnes existující příčky z dřevotřískových desek, hliníkový podhled Feal, zrušení dveří na dvůr a jejich nahrazení stávající okenní výplní. Doplňkem z devadesátých let pak jsou jistě sádrokartonové příčky.

Východní křídlo (F1.01-05)

Východní křídlo je přístupno z navazujících příčných křídel od severu i jihu, větší část místností chodbou vedenou při východní straně.

Téměř čtvercová, mírně lichoběžná **místnost F1.01** je přístupna od severu vstupem z místnosti D1.11 a od jihu vstupem z chodby F1.02. Osvětlena je dvěma okenními otvory od západu ze dvora.

Severní stěna se vstupem z místnosti D1.11, osazeným novodobou typovou dvojkrídlou výplní s ocelovou zárubní, je ve východní části poněkud ustouplá. To je evidentně dáno existencí mělkého přízedního pilíře, jaký známe už z místnosti E1.01. Zde je ovšem k němu ze západní strany přiložena zazdívka rozměrné západněji situované niky, patrně z místnosti D1.11. **Okenní výplně** F1.Ok01 v pravoúhlých okenních nikách jsou původní a kompletně dochované. Jižní stěna je v zásadě zrcadlovým obrazem stěny severní. Také zde nacházíme původní úzký přízední pilíř vynášející stropní průvlak, opět od západu doplněný mladší zazdívkou. Jediným rozdílem je fakt, že novodobá dveřní výplň v ocelové zárubni, jež zpřístupňuje chodbu F1.02 je jednokřídlá. Východní stěna je zcela plochá, v její horní části na západní straně jsou patrná dvířka elektrorozvodu, zřejmě z druhé čtvrtiny 20. století. Strop je z větší části klenutý dvěma segmentovými klenbami, rozepjatými mezi průvlakem vynášeným už zmíněnými přízedními polopilíři. Východní pole klenby je citelně užší a cca 1,3 m široký úsek při východní stěně je plochý. Stěny i strop jsou omítané a bílené. Podlaha je patrně betonová, krytá kobercem. V okenních nikách jsou osazeny radiátory Fonal.

Úzká, ve svém průběhu nepravidelně zalamovaná **chodba F1.02** je ze západní strany vymezena sádrokartonovou příčkou. V omítané a bílené východní stěně jsou jednak pod stropem opět dochována dvířka elektrorozvodu a především, nad podlahou v severní části stěny se nachází **původní ventilační otvor**. V tomto případě není krytý mřížkou ale je přímo vybavený třemi vertikálními lamelami, střední s ovládací, okem zakončenou páčkou. Strop tvoří celkem pět polí segmentové klenby do traverz. Podlaha je patrně betonová, krytá kobercem.

Zhruba obdélná **místnost F1.03** je přístupná vstupem ve východní stěně z chodby F1.02 a osvětlená dvěma okny od západu ze dvora. Východní stěnu tvoří sádrokartonová příčka, v níž je při jižní straně situován vstup s novodobou plochou typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Severní část příčky je vedena šikmo a severovýchodní kout místnosti je díky tomu zkosen. Také jižní stěna je tvořena sádrokartonovou příčkou. **Okenní výplně** F1.Ok01 v západní stěně v pravoúhlých okenních nikách jsou původní a kompletně dochované. V severní stěně se nachází rozměrná převýšená nika, původně průchod do místnosti F1.01. Strop je klenutý dvěma poli segmentové klenby do traverz. Podlaha je patrně betonová, krytá kobercem. V okenních nikách se nachází radiátory Fonal.

Sousední, poněkud lichoběžná **místnost F1.04** je přístupná od jihu prostřednictvím místnosti F1.05 (viz níže) a osvětlena dvěma okny od západu. Severní, východní i jižní stěnu tvoří sádrokartonová příčka, v ní situovaný vstup má typovou plochou dveřní výplň v ocelové zárubni, na vnitřní straně doplněná polstrováním. Západní stěna je zděná a omítaná. Severnější **okenní výplň** F1.Ok01 v pravoúhlé okenní nice je původní a kompletně dochovaná. Jižnější okenní výplň je novodobá, z osmdesátých let. Provedena je jako špaletová, ovšem zcela nezdobená. Obdobně jako okenní výplň v místnosti E1.03, i zde chybí příčky dělicí spodní křídla. Pravoúhlá nika je zjevně poněkud širší než ostatní okenní niky. Strop tvoří dvě pole segmentové klenby do traverz, podlaha je krytá kobercem a patrně betonová. V okenních nikách jsou osazeny deskové plechové radiátory.

⁴⁵⁶ Plán 0406.2, 0431.5 a 6, viz seznam plánů.

Sousední drobná lichoběžná **místnost F1.05** je přístupná od jihu z prostory G1.04 a osvětlená jedním oknem od západu ze dvora. V severní stěně je vstup do místnosti F1.04. I v tomto případě tvoří severní, východní a jižní stěnu sádkartonová příčka, dveřní výplně jsou novodobé, typové, v ocelových zárubních. V západní stěně v pravoúhlé okenní nise je osazena původní **okenní výplň F1.Ok01.**, opět shodná jako v → ostatních místnostech. Strop tvoří jedno pole segmentové klenby do traverz, podlaha je i zde krytá kobercem. V okenní nise je umístěn radiátor Fonal.

Prostor byl **Původně** využíván jako sklad a byl v zrcadlovém obrácení shodně řešený jako prostor přízemí protilehlého západního křídla (E). Jedinými dvěma odlišnostmi je dřevěné schodiště do prvního patra v severovýchodním koutě a dále odlišná poloha dveřního otvoru ze dvora. Dřevěné schodiště je v plánu zakresleno jako trojramenné, spojitě (bez mezipodest, s klínovitými stupnicemi), s dlouhým středním a krátkým spodním i horním ramenem. Stopou po tomto schodišti je plochý strop v místě jeho bývalého prostupu, v místnosti F1.01. Vstup ze dvora je na původním plánu zakreslen ještě jako symetricky umístěný a přístupný po vnějším schodišti. Změna plánu znamenající zvýšení úrovně podlahy znamenala i neprovedení vnějšího schodiště. Na půdorysu je otvor stále zakreslen v ose prostoru, na pohledu na fasádu je ovšem zakreslen ve druhé ose od jihu, kde byl zjevně nakonec opravdu proveden.⁴⁵⁷

Plán z roku 1951 prostor zachycuje stále jako jednotný, ovšem směrem k zadnímu křídlu (G) opatřený tenkou příčkou bez prostupu. Plán na rekonstrukci proběhlou v letech 1984-1989 zachycuje prostor dnešních místností F1.02-05 jako jednotný, na severní i jižní straně oddělený dřevěnými příčkami. Také zde plán uvádí fošnové podlahy. Nově plánovanou krytinou bylo i zde PVC. V prostoru F1.01 plán stále ještě zachycuje dřevěné schodiště a to s elegantně konkávně projmutým středním ramenem. Schodiště zřejmě původně nemělo být odstraněno, příčky ano. Místnost F1.01 měla být uzavřena následně skutečně provedenými cihelnými příčkami, prostor dnešních místností F1.02-05 byl do zadního křídla (G) volně otevřen. Také zde měla být dle projektu vzorkovna, ale nakonec byl prostor zkolaudován jako kanceláře⁴⁵⁸ Půdorys z roku 1988 zjevně zachycuje už realizovanou podobu. Prostor je v plánu rozdělen dvěma dnes neexistujícími příčkami, nepochybně lehké konstrukce a místnosti jsou označeny jako kanceláře.⁴⁵⁹ Stávající sádkartonové příčky a také cihelná příčka zaslepující segmentem klenutý otvor do zadního příčného křídla (G) jsou jistě dílem devadesátých let 20. století. Patrně až po roce 1999 byla místnost F1.01 propojena s místností D1.11.

Zadní příčné křídlo (G)

Zadní příčné křídlo je přístupné ze druhého dvora symetrickým schodišťovým rizalitem, který je směrem do dvora uzavřen polygonálně, o pěti stranách osmiúhelníka, uvnitř podkovovitý. Za schodištěm se v ose nachází světlík se symetrickou dvojicí záchodů. Boční části křídla byla širokými průchody propojena s oběma navazujícími podélnými křídly (E a F).

Schodiště (G1.01)

Schodiště G1.01 je hlavní vertikální komunikací zadního křídla a propojuje všechna jeho podlaží. Jeho interiér je podkovovitý, se vstupem v ose. Podlaha prostoru se nachází v polovině výšky suterénu a podél stěn běží vlevo vzhůru schodiště do přízemí a vpravo dolů do suterénu. V úrovni patra se nachází podesta, z níž lze vstupem v jižní stěně vstoupit do předsíně G1.02, nebo pokračovat po schodišti do prvního patra. Osvětlován je okenními otvory prolomenými na severní, severovýchodní a severozápadní straně.

Schodištní ramena ve vyšších patrech mají prostě podkovovitý tvar. Mezi jednotlivými podlažími tedy probíhá vždy jediné, mezipodestami nepřerušené, mimo krajní přímé úseky půlkruhově vedené rameno, které vytváří shodně tvarované a relativně rozměrné schodištní zrcadlo. Většina samonosných kamenných stupňů má tedy v půdorysu klínovitý tvar. Mezi suterénem a přízemím je ovšem situace zkomplikována vstupem ze dvora, neboť schodištní rameno je jím přerušeno a tvoří ramena dvě. To které klesá k suterénu se jakoby noří do podlahy. Žulové stupně jsou u něj zcela jednoduché, bez oblého ukončení nášlapné plochy.

⁴⁵⁷ Plány 0202.2 a 0203, viz seznam plánů.

⁴⁵⁸ Plán 0431.7, viz seznam plánů.

⁴⁵⁹ Plán 0432.2, viz seznam plánů.

Rameno stoupající k podestě v úrovni přízemí je shodně jako sama podesta podezděno. Schodištní stupně jsou řešeny shodně jako stupně schodišť v → předním a středním křídle, tj. jejich nášlapná plocha je vpředu oble ukončena a tato oblina se zalamuje i na boční části stupně. Mimo to se tento profil uplatňuje i na boku podesty. Také zde jsou první dva stupně na volném konci zakončeny půlkruhově a tím se jakoby obtáčí kolem spodního litinového sloupku. Ten je totožný se spodním sloupkem ve schodišti → D1.01 ve středním příčném křídle (D). Ostatní části **litinového zábradlí** G1-4.Kv06 jsou ale odlišné. Zde byl zvolen tehdy nejběžnější používaný způsob. Každé litinové výplňové pole je kotveno dole přímo do příslušného stupně či kamenné obruby podesty a nahoře do kovového pásu nesoucího dřevěné madlo. Použity jsou přitom dva různé typy výplní, vzájemně mírně odlišné a poněkud se lišící šířkou, a ty jsou jednoduše střídány. I zde jsou výše umístěné nárožní sloupky shodně vysoké, kanelované a zdobené prstenci, akantovými listy a také sloupek obtáčející úzkou páskou. Dřevěné a oble profilované madlo je i zde průběžné a „elesticky“ tvarované, chybí ovšem vystupující části které by jej v pravidelných vzdálenostech „přepásaly“. U ramene běžícího od vstupu zvenčí ke vstupu do suterénu litinové zábradlí chybí a je nahrazeno novodobým, velmi jednoduše utvářeným ze dvou svařených profilů a velmi primitivně provedeného madla.

Stěny vymezující schodištní prostor jsou hladké. Dvojkřídlá dveřní výplň vstupu zvenčí je rámové konstrukce, nezdobená dole dělená jednou vodorovnou příčkou na spodní čtvercové ploché plné pole a horní pole obdélné, prosklené a dělené jedním horizontálním a jedním vertikálním prutem na čtyři tabulky. Kování je novodobé. Hnědě natřená výplň pochází patrně ze druhé třetiny 20. století, byť nelze vyloučit ještě mladší původ. Naopak původní jsou **okenní výplně** G1 a G2.Ok04. Jedná se o obdobné okenní výplně, jaké už byly popsány například v obou přilehlých podélných křídlech. Liší se ovšem tím, že nemají, shodně jako okenní výplně vyšších podlaží, spodní křídlo dělené vodorovným prutem na dvě tabulky, a dále tím že jsou jednoduchá. K upevnění křídel v otevřené poloze u těchto jednoduchých výplní slouží odlišné řešení. To spočívá v háčcích připevněných na hraně osazovacího rámu a v „klidové poloze“ otočených směrem ven. Po otevření křídel se háčky překlopily a zapadly do oček v rámech křídel. Jde o obvyklé řešení užívané v té době právě u jednoduchých okenních výplní. Dřevěný profilovaný parapet má značnou hloubku a je dle průběhu vnitřního líce obvodové stěny konkávně probrán.

Plná zeď pod podestou je prolomena okenním otvorem opatřeným původní nízkou, dvojkřídlou okenní výplní. Před ní je osazena novodobá svařovaná nezdobená mříž. Vstup do suterénu má segmentový záklenek, za kterým je vyžděna krátká chodbička. V její čelní stěně se nacházející dveřní výplň je novodobá, typová, v ocelové zárubni a doplně novodobou nezdobenou svařovanou mříží.

V ose jižní stěny nad podestou je symetricky umístěn vstup do místnosti G1.02. Opatřen je dvojkřídlou palubkami krytou, v horní části prosklenou dveřní výplní, osazenou v ocelové zárubni. Ve východní stěně je nad podestou prolomen drobný okenní otvor do recepce, opatřený novodobou dvojdílnou okenní výplní, spodní část je vysouvací vzhůru. Na stěně pod okénkem je umístě malý stolek nesený dvěma jednoduchými kovovými konzolkami. Na protilehlé západní stěně je novodobá skříňka elektrorozvodu. Stěny jsou omítané, ve spodní části natřené béžovou linkrustou s nízkým hnědým soklem, ve vyšších částech bílené. Klenba nad podestou je necková, zdobená vpadlým zrcadlem na volném konci vynášená traverzou.

Dlažba nástupního prostoru je novodobá, patrně z devadesátých let 20. století. Jedná se o spíše menší, čtvercové, béžové glazované dlaždice, doplněné ve dvou protilehlých, okosených rozích hnědě glazovanými, drobnými, čtvercovými, diagonálně kladenými dlaždicemi. Použitý vzor byl zjevně inspirován původní dlažbou, dochovanou dodnes například na podestě v úrovni přízemí. Otázkou zůstává, zda původní dlažba byla vybavena bordurou i zde a pokud ano, jakým způsobem byla v půdorysně dosti složitém prostoru provedena.

Už zmíněná **původní dlažba** G1-3.Dh03 dochovaná na podestě je shodně jako dlažby ve schodištích A1.01 a D1.01 probarvovaná ve hmotě, slinutá a neglazovaná. Základní plochu tvoří jednobarevné čtvercové béžové dlaždice s okosenými rohy. Do takto vzniklých míst jsou nakoso vkládány drobné jednobarevné čtvercové červenohnědé dlaždice. Bordura je tvořena dlaždicemi kombinujícími obě zmíněné barvy, s motivem tzv. mořské vlny. Prostor mezi bordurou a žulovou obrubou či stěnami doplňují zkracované béžové dlaždice.

Zajímavým reliktem původního strojního vybavení jsou dlouhé vodorovné kovové konzoly, doplněné bočními vzpěrami, zapuštěné cca 120 cm od sebe v konstrukci podesty a čnějící směrem do schodištního zrcadla. Na konci těchto konzol jsou patrné drobné otvory. Součástí téhož zařízení jistě byla i dvojice oblých ok, zapuštěných těsně u podesty na vnitřní straně konzol. Nepochybně se jedná o **relikty nákladního výtahu**.

Konzoly vynášely svislé vodící prvky, patrně kovové či případně z tvrdého dřeva, oka sloužila jistě k protažení lana jímž byl výtah patrně zvedán a spouštěn. Způsob pohonu není znám, zpočátku ovšem mohl být pouze ruční, případně vodní, později patrně už elektrický.

Původně se měla za vstupem, dosažitelným ze dvora pouhými dvěma stupni, nacházet relativně drobná podesta, z níž mělo středem v jihu stoupat krátké přímé schodištní rameno o šesti stupních. Jím by byla dosažena podesta přízemí a do vyšších pater už by podkovovité schodiště stoupalo shodným způsobem jako dnes. Suterén by byl ze zmíněné malé podesty dosažitelný hned dvojicí symetrických schodištních ramen, jež by podél oblé vnitřní stěny klesala dolů obdobně jako to dnes činí krátké rameno západní. Původně plánovaná dvojice ramen by ovšem musela být poněkud delší. Podesta měla být od prostoru G1.02 patrně oddělena dřevěnou prosklenou příčkou, zřejmě shodnou, jaká se dochovala ve druhém patře. Realizovaná podoba odpovídá už současnému uspořádání, odlišná ovšem byla dlažba spodní podesty, vstupní dveřní výplň a také už zmíněná příčka na podestě v úrovni přízemí.⁴⁶⁰ Plánem nezachyceným ale dosti pravděpodobně téměř od počátku se v zrcadle schodiště nacházejícím technickým prvkem byl nákladní výtah. Neopoznanou složkou původní podoby schodiště je jeho barevnost.

Mladším doplňkem, snad z doby první republiky je stávající dveřní výplň vstupu. Výrazné úpravy jsou především dílem rekonstrukce proběhlé v letech 1984-89, kdy vznikla stávající zděná příčka dělící podestu a místnost G1.02. V průběhu devadesátých let pak vznikla v prostoru G1.03 vrátnice s okénkem na podestu a z té doby téměř jistě pochází i keramická dlažba spodní podesty.⁴⁶¹

Ostatní místnosti křídla (G1.02-12)

Menší obdélná **místnost G1.02** bez přímého denního osvětlení je přístupná ze schodiště G1.01. Vstupem ve východní stěně lze vstoupit do prostoru G1.04, bočními vstupy v jižní stěně do záchodů G1.07 a 09, vstupem mezi nimi do prostoru drobné kuchyňky G1.08. Dvěma vstupy v západní stěně lze vstoupit do místnosti F1.11 a chodby G1.10. Stěny jsou zcela hladké a bílené, stejně jako necková klenba zdobená vpadlým zrcadlem. Veškeré dveřní výplně jsou novodobé, ploché, typové, osazené v ocelových zárubních. Podlahu kryje koberec, pod ním se nachází patrně beton.

Kuchyňka G1.08, už zmíněné **záchody G1.07 a G1.09** jsou kompletně novodobě upraveny, podlahy kryjí dlažby a u záchodů je použit bílý obklad a podhledy z dřevotřískových desek. Nad nimi jsou patrně segmentové klenbičky a pod nimi ventilační otvory se třemi lamelami, původně ovládané řetízky.

Východní část křídla zpřístupňuje nepravidelný chodbovitý **prostor G1.04**, bez přímého denního osvětlení. Popsat jej lze v podstatě jako zbytek původní rozměrné, na východní straně mírně lichoběžné místnosti, klenuté pěti poli segmentové klenby do traverz. V severozápadním koutě je z něj oddělena pětiboká místnost G1.03, v jihovýchodním koutě pětiboká místnost G1.05 a v jihozápadním koutě kuchyňka G1.06. Všechny dělící příčky jsou sádkartonové, osazené novodobými plochými typovými dveřními výplněmi v ocelových zárubních. Příčka u kuchyňky G1.06 nedosahuje až do stropu. Obvodové stěny i strop jsou omítané a bílené. Podlahu všech prostor kryje koberec a je patrně betonová.

V jižní polovině severní stěny je v prostoru G1.04 dobře patrná široká, segmentovým záklenkem opatřená nika, původně průchod do navazujícího podélného křídla. Dnes je uzavřená zděnou příčkou se vstupy do místnosti F1.05 a chodby F1.02. Zajímavým detailem jsou tři podle všeho původní litinová čistící **dvířka** komínových či ventilačních průduchů, patrná ve spodní části východní stěny. Dvířka se otvírají vytažením přední desky vzhůru. Na čelní ploše jsou plasticky provedeny znaky „8/10“ a to poněkud překvapivě v poloze o 180° otočené. Zazdění dvířek v opačné poloze by ovšem pravděpodobně znemožnilo jejich praktické používání.

Drobná **vrátnice G1.03** je situovaná v severozápadním koutě původní velké prostory, je osvětlena dvěma sdruženými okenními otvory od severu a kromě toho ji propojuje drobné okénko se schodištěm G1.01. Obě **okenní výplně** G1.Ok01 a 02 jsou původní, shodné jako v → obou podélných křídlech. Východnější výplň má u vnějších spodních křídel měněnou klapačku a rozvorovou kliku, západnější výplň má horní okenní

⁴⁶⁰ Plány 0202.2 a 0203, viz seznam plánů.

⁴⁶¹ Plány 0431.5 a 6, 0432.2, viz seznam plánů.

křídla shodně jako dvě už popsané okenní výplně v → západním křídle dodatečně upravena na větračku. V okenních nikách a u západní stěny jsou osazeny celkem tři radiátory Fonal.

Denním světlem neosvětlená **místnost G1.05** má v jižní stěně ve dvou úrovních osazeny novodobé větrací mřížky, jistě na místě starších ventilačních otvorů a v téže stěně jsou i starší kovová dvířka elektrorozvodu. **Kuchyňka G1.06** je z části obložena novodobým obkladem. Omítka v jihozápadním koutě je poškozena zatékáním.

Západní část křídla tvoří obdobný, sádkartonovými příčkami rozdělený prostor. Největší místností je **kancelářský prostor G1.11**, přístupný z prostoru G1.02 a osvětlený od severu ze dvora dvěma sdruženými okenními otvory. Obě **okenní výplně** G1.Ok02 a 03 jsou původní, shodné s ostatními už popsanými v → zadních třech křídlech, ovšem dosti výrazně upravené. Jižnější je dodatečně v horní části upravena na větračku. Daleko citelněji je upravena západnější výplň, do jejíhož rámu byl dodatečně vložen svislý sloupek a veškerá křídla byla zkrácena. Původní jsou z větší části závěsy, naopak kličky jsou kompletně vyměněné, zřejmě někdy v sedmdesátých či osmdesátých letech 20. století. Sousední **místnost G1.12** postrádá přímé denní světlo. Propojena je vstupem s místností G1.11 a chodbou G1.10 a v zásadě neobsahuje nic pozoruhodného. Obě místnosti od jihu a západu obíhá **chodba G1.10**. V původní obvodové stěně jsou patrná celkem tři mladší kovová dvířka elektrorozvodu, jinak ani zde není nic pozoruhodného. Veškeré původní obvodové stěny i strop tvořený pěti poli segmentové klenby do travers je omítaný a bílený. Podlaha je patrně betonová a krytá kobercem. V okenních nikách a při východní stěně jsou v místnosti G1.11 umístěny celkem tři plechové deskové radiátory.

Rozdíly mezi **původně** plánovanou a realizovanou podobou křídla nejsou mimo schodiště při pohledu na půdorysné uspořádání téměř žádné. Snížení světlé výšky místnosti ovšem reálně samozřejmě citelné bylo. Prostor G1.02 byl s podestou G1.01 patrně opticky propojen daleko citelněji než dnes, protože zde zřejmě byla vybudována prosklená dřevěná stěna. Prostor se mimo to rozměrným okenním otvorem otvíral do světlíku G1.08. Po stranách světlíku se nacházela dvojice záchodů. Obě boční části křídla byly rozměrnými, segmentově klenutými průchody propojeny s navazujícími podélnými křídla (E a F) a sloužily jako skladovací prostory.⁴⁶²

Také v tomto případě je nejstarším dokladem stavebních změn až plán z roku 1938, zaznamenávající ovšem prostor prakticky beze změn.⁴⁶³ Jedinou archivně doloženou změnou je i zde úprava části okenních výplní vložením větraček. Také plán z roku 1951 zachycuje křídlo beze změn.⁴⁶⁴ Rozdílem jsou pouze patrně dřevěné příčky oddělující obě podélná křídla, u západního křídla byla příčka průchozí, s dvojkřídlými dveřmi. Dokladem určitých mladších stavebních úprav, asi ze sedmdesátých let, může být podoba nejzápadnější okenní výplně, doplněné pevným sloupkem. Mohlo jít například o jakési šatny, umývárny atp.

Stavební úpravy z let 1984-89 se projeví asi především úpravou podlah, záchodů, zřízením kuchyňky v bývalém světlíku atp. Plán uvádí existující podlahy, v prostorech G1.02, 07 a 09 také jako keramické, v ostatních místnostech jako fošnové. Po rekonstrukci měl být ve všech skladových prostorech nově „povlak z PVC“. Plánováno bylo také vybourání obou dřevěných příček u podélných křídel a vložení zděné příčky dělící velkou místnost v západní části křídla na dvě menší. Nakonec tato zděná příčka realizována nebyla. Zděnou příčkou ovšem byla nahrazena jednak dřevěná prosklená příčka mezi podestou schodiště G1.01 a místností G1.02 a dále příčka oddělující západní podélné křídlo.⁴⁶⁵ Prostor ve východní části křídla byl navíc zřejmě rozdělen lehkými, později odstraněnými příčkami. Plán z roku 1988 ji zachycuje jako rozdělenou na tři místnosti. Jedna z nich přitom originálně zasahovala i do navazujícího podélného křídla (F).⁴⁶⁶

Změnou z devadesátých let bylo především vložení kompletně všech sádkartonových příček, obsahujících mj. kancelář ředitele a jeho sekretářky (F1.05 a 04) či vrátnici (G1.03). Podnik Zdravotnické zásobování tehdy totiž lukrativní kanceláře v předních křídlech pronajímal mnoha firmám a musel tudíž pro své vlastní

462 Plány 0202.2 a 0203, viz seznam plánů.

463 Schodiště je přitom zjevně zakresleno chybně, podle původního stavebního plánu. Tento fakt dobře dokládá jak způsob vzniku plánu, tak nabádá k opatrnosti při interpretaci.

464 Plán 0406.2, viz seznam plánů.

465 Plán 0431.5 a 6, viz seznam plánů.

466 Plán 0432.2, viz seznam plánů.

vedení a zaměstnance vytvořit nové kancelářské prostory.⁴⁶⁷ Důvodem přesunu ale také už mohla být příprava rekonstrukce druhého patra, kde vedení podniku sídlilo předtím.

Suterén

Průčelní křídlo (A)

Suterén je v průčelním křídle řešen jako trojtrakt, byť stavebně je i zde v zásadě o dvojtrakt. Celý suterén podélně prochází relativně úzká chodba, na níž se napojují jednotlivé sklepní prostory. Chodba je situována při severní stěně zadního (jižního) traktu. Prostory předního (severního) traktu jsou přístupny přímo z ní, prostory zadního traktu mají složitější půdorysnou strukturu a zčásti do nich je nutné vstupovat přes jiné prostory. Veškeré části suterénu jsou klenuty segmentovými klenbami a nikde zde nejsou užívány klenby do travers. Suterénní prostory zasahují s výjimkou světlíků celou plochu křídla. Západní část suterénu je dnes funkčně oddělena a přístupna z obchodního prostoru A1.19. Z toho důvodu bude takto rozdělen i následující popis.

Východní část křídla (A01.01-12 a 20-22)

Citelně větší východní část suterénu průčelního křídla je přístupna schodištěm A01.01, jehož vstup je v hlavním schodišti křídla, v prostoru A1.01. Mimo to lze do suterénních prostor východní části křídla vstoupit za středního příčného křídla (D) před navazující podélné křídlo (C) a teoreticky by to šlo i ze západní části suterénu průčelního křídla.

Schodiště A01.01 klesá do suterénu od jihu k severu a je v zásadě jednoramenné, na horním konci se ovšem stáčí k západu, neboť zde je situován vstup z hlavního schodiště A1.01. Spodní podesta schodiště kolmo navazuje na chodbu A01.03. Na západní straně je možno z podesty vstoupit do místnosti A01.02. Schodiště postrádá přirozené osvětlení.

V západní stěně místnosti je osazena původní dveřní výplň, popsaná už v rámci schodiště A1.01. Práh dveřní výplně je již schodišťovým stupněm. Nad západní stranou schodiště se táhne novodobé madlo. Ve vstupu do prostoru A01.02 je osazena původní **dveřní výplň** A01.Dv01. Je jednokřídlá, má trámovou zárubeň a osazena je v segmentově zaklenuté nische. Rozhraní mezi zárubní a zdí je z obou stran zakryto plochou, na hraně profilovanou lištou. Křídlo výplně je svlakové, ploché, bez členění. Hraný svlaků nacházejících se rubové straně jsou ozdobně profilovány. Výplň má tmavě hnědý matný nátěr, patrně původní. Závěsy jsou přímé, vnější, přibité kovanými hřeby z rubové strany. Stěžeje jsou dvojdílné, kované, s barokně tvarovanou opěrkou. Z lícové strany se na výplni nachází původní kované madlo. Vedle něj je dochovaný kulatý litý štítek po klice a samostatně pod ním litý štítek klíčové dírky. Zámek na rubové straně chybí. Na severní zárubni je připevněn starší držák pro hasicí přístroj

Od chodby je podesta oddělena segmentovým pasem a rozdíl úrovní podlah pod ním vyrovnávají dva schodištní stupně. Na východní stěně je připevněna novodobá sklápěcí plošina pro transport předmětů do skladů v suterénu. Při jižní stěně pod stropem se nalézá ocelová traversa. Je odsazena kousek od stěny a zakončena ve stěně nad segmentovým obloukem přístupové dveřní výplně A1.Dv03 v západní stěně. Její účel je neznámý. Mohla nějakým způsobem souviset se starší podobou výtahu ve schodišti A1.01.

Strop i stěny jsou obílené, nad výstupním ramenem je šikmý plochý strop tvořený omítkou rubové části schodištních stupňů schodiště do patra. Nad spodní částí schodiště a podestou je prostor klenuta segmentovou klenbou. Schody jsou z šedého, bíle žilkovaného mramoru, podlaha podesty je vyskládána z cihel kladených na plocho.

⁴⁶⁷ Daný závěr plyne především ze současného stavu prostor, pozůstatků firemního označení atp. V menší míře také z rozhovoru s p. Habáňem, pí. Vepřekovou atp.

Prostor A01.02 má poměrně složitý půdorys. Přední část by byla obdélná, vstupuje do něj ovšem při východní stěně dodatečně vložená hranolová hmota spodní části výtahové šachty. Z jihu je k tomuto prostoru připojena zadní část. Ta je širší, velmi mělká a na východní straně citelně „zabíhá za roh“. Do místnosti vede jediný vstup, a to z podesty schodiště A01.01. Místnost je přisvětlena dvěma šachtovitými otvory ze severního dvora.

Vstupní výplň už byla popsána. Práh dveří výplně je současně mramorovým schodišťovým stupněm a před výplní se nachází na šířku segmentově klenuté niky ještě jeden mramorový schod. K východní stěně je připojen rozměrný blok zdiva, už zmíněného dodatečného podezdění výtahu. Těsně u něj jsou na stěně přitěněny dvě smaltované tabulky a jedna papírová s instrukcemi o ovládání výtahu a o první pomoci, patrně se vážící ještě ke starší podobě osobního výtahu. V jižní stěně je prolomen široký segmentově zaklenutý otvor propojující obě části místnosti. Zadní část prostoru má jihovýchodní a jihozápadní kout okoseny. V jižní stěně jsou symetricky umístěny dva okenní otvory. Ty mají hluboké, v rozsahu obvodové stěny segmentově klenuté niky s přímo vedenou vrcholnicí. Prostory nik o cca 25 cm prostupují do hloubky dvora před rovinu fasády. Vlastní osvětlovací otvory jsou řešené jako anglické dvorky. Jejich dno je ale šikmé a bez přerušení navazuje na šikmé dno niky. Otvory mají žulovou obrubu a jsou zajištěny horizontálně umístěnými jednoduchými, ale pravděpodobně původními **mřížemi**. Ty jsou tvořeny obdélným rámem z pásoviny, děleným podélně orientovanými pásky, zpevněnými jedním příčně běžícím železným pásem uprostřed. Mříže byly zespodu zajištěny proti nepovolanému vniknutí. To bylo realizováno pomocí dvou ok na spodní straně mříže. Do nich zapadala z kulatiny vytvořená, patrně ještě kovaná část ve tvaru široce rozevřeného V, opět s okem na spodní straně a dvěma háčky na koncích. Do spodního oka byl navlečen řetěz, tvořený články ve tvaru písmen S, každý o délce cca 20 cm. Spodní článek byl plochý a ukončený otvorem, který bylo možné nasadit do oka vezděného ve dně niky a zajistit například visacím zámkem.

V západní stěně přední části prostoru se nacházejí dvojce původní vybírací dvířka od komínů. Obě části prostoru byly segmentově klenuty, zadní příčně orientovanou klenbou, přední klenbou orientovanou podélně. Při východní hraně segmentově klenutého průchodu mezi přední a zadní částí prostoru je v klenbě dochovaný čtvercový otvor o rozměrech zhruba 35x35 cm. Je přitom parné, že tento otvor byl vyložen svislými prkny, a tato prkna jsou otisknuta i na svislé hraně průchodu.

Stěny i strop byly původně omítány a bíleny, dnes je ovšem na mnoha místech omítka z části či zcela opadaná. Podlaha je i zde z cihel kladených na plocho. V zadní části se nachází patrně už nefunkční svislé litinové odpady, zřejmě z doby výstavby a dále mladší, šikmo vedené odpadové roury plastové. Mimo to je zde pod stropem vyvěšena novodobá kabelová trasa, vedoucí k rozvaděči v místnosti A01.10.

V místnosti je odložena novodobá ozdobná svařovaná mříž, shodná jako mříže osazené v prvním i druhém dvoře převážně na okenních otvorech. Nalézá se zde také velmi pravděpodobně **původní osvětlovací dlo**. To je utvářeno z železných úhelníků, snad spojovaných cínem a má šestiboký tvar. Na hranách je přizdobeno kovovými pásky stáčenými do volutek. Spodní, původně prosklená část se směrem vzhůru rozšiřuje. Skla ovšem neběžela až k vrchní hraně rozšiřující se plochy, neboť zde se nacházel vodorovný plechový, cca 5 cm vysoký, ozdobně prokrajovaný pás, zřejmě sloužící odvodu přebytečného tepla. Dekor tohoto pásu byl utvářen řadou na výšku umístěvaných, překrývajících se oválů, ve střední části doplněných čtyřlístky rozetkami. Nad prosklenou spodní část nasedá plechová stříška, z níž roste válcový nástavec. Ten je opět opatřený shodným prokrajovaným pásem, nad ním ozdobným prstencem a zcela nahoře litým akantovým dekorem ve tvaru korunky. Zde byla upevněna kovová tyč, zakončená litou nástropní krytkou, opět zdobenou akantovými lístky. Konstrukce je dnes zdeformovaná a značně napadená korozí. Osvětlovací dlo samotné má výšku zhruba 65 cm a šířku zhruba 50 cm. I s kovovou tyčí má výšku cca 130 cm. Podle provlečených vodičů byla zdrojem světla elektrická energie. Nelze ovšem vyloučit, že původně byl osvětlovacím médiem plyn.

Chodba A01.03 je složena ze dvou obdélných téměř stejně širokých, přímo za sebou ve směru východ – západ řazených prostor, které jsou odděleny rovným širokým průvlakem. Na východní straně na ni navazuje prostor A01.07, na západní prostor A01.21 z jižní strany do ní ústí schodiště A01.01 a dále k západu prostor A01.22. Na severní straně z ní lze vstoupit do místnosti A01.04 a A01.11. Chodba nemá přirozené osvětlení.

Segmentově ukončený prostor schodiště A01.01 se nachází v nejvýchodnější části jižní stěny. V západní části chodby jižní stěna v podstatě zcela mizí a prostor se otvírá do prostoru A01.22. Není zde ani segmentový pas ani překlad. Prostor ale byl oddělen ze svislých latí vytvořenou přepážkou, ponechávající průchod v

západní části otvoru. Prostor A01.22 má také poněkud vyšší úroveň podlahy a rozdíl vyrovnává ve vstupu šikmá rampa. Dále k západu je v zaměření zakreslena dvojkřídlá dveřní výplň oddělující chodbu od prostory A01.21. Ta ovšem v době dokumentace už fyzicky neexistovala. Prostor tedy odděluje pouze segmentový pas .

Severní stěna obsahuje v západní části vstup do sklepní prostory A01.11. Ten je dosud opatřen původní jednokřídlou **dveřní výplní** A01.Dv02. Výplň má kamenný práh a jeho trámová, z části nedochovaná zárubeň (chybí západní stojka) je osazena v nice se segmentovým záklenkem. Výplň je zcela shodná s dveřní výplní vstupu ze schodiště → A01.01 do prostory A01.02. Navíc má původní krabicový zámek, na líci s litým štítkem a litinovou zdobenou kliku, na lícové straně opět s litým štítkem. Kovové madlo zde nebylo použito. Na výplni se nachází tmavě hnědý nátěr. Ve východní části stěny se nachází vstup do místnosti A01.04. Otvor je zaklenutý segmentovou klenbou a v něm, v hloubce otvoru, v ocelové typové zárubni, je zavěšena novodobá svařovaná mříž, otevíravá do místnosti. Je složená z jednoduchých ocelových tyčí.

Východní čelo chodby tvoří tenká příčka. Vstup v ní je osazen novodobou plochou typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Výplň je ze strany A01.03 oplechována. Nad příčkou se směrem do prostoru A01.07 nachází segmentový pas. Strop chodby tvoří segmentové klenby, ve východní části podélná, v západní, za nízko sestupujícím masivním průvlakem, příčná, přímo navazující na klenbu prostory A01.22. Stěny i strop místnosti jsou hladké a bílené. Na podlaze se zde nachází beton. Místností prochází pod stropem a podél severní stěny množství patrně novodobého potrubí, plynového, vodovodního a odpadního. Příčně, z prostory A01.22 pod stropem prochází kovová kabelová trasa.

Obdélná **místnost A01.22** je položena v jižním traktu průčelního křídla a napojuje se na severu na přístupovou chodbu A01.03. Kromě toho vede z místnosti na západ jediný vstup do A01.20. Místnost dnes nemá přirozené osvětlení. V minulosti evidentně sloužila v západní části jako chodba a ve východní části jako sklepní kóje, oddělené dřevěnou příčkou.

Severní stěna je do chodby prolomena rozlehlým otvorem, nad nímž pokračuje segmentová klenba bez přerušení i do chodby A01.03. Prostor je od chodby oddělen jednak už zmíněnou dřevěnou rámovou příčkou s řídkým laťováním a dále rozdílem podlah. Ten činí cca 30 cm. Dřevěná příčka byla ve východní části při nedávné instalaci pod stropem zavěšené kabelové trasy odříznuta. Na západní straně se lomí v pravém úhlu a pokračuje směrem k jihu. I zde je příčka už neúplná, zbyla z ní jen nosná rámová konstrukce. Ještě na zaměření z roku 2002 je patrné, že prostor byl dělen nejméně na dvě kóje a v příčce je parné i místo vstupu. Ač je příčka zcela nezdobená, Není vyloučeno, že se jedná o původní konstrukci.

Východní stěna je zcela plochá, v jižní stěně se v omítce světle rýsují zazdívky dvou patrně původních okenních nik směřujících na jih do severního dvora. Na daném místě se navíc v dlažbě dvora dochovaly původní ozdobné mříže, zmíněné už při popisu průjezdu (→ A1.15). V západní stěně se nachází původní jednokřídlá **dveřní výplň**, shodná jako u místností A01.02 a 11. Je osazena v nice klenuté segmentovou klenbou a má trámovou zárubeň, na styku se zdí překrytou ozdobou lištou. Křídlo je svlakové konstrukce s ozdobně profilovanými svlaky a osazeno na pásové vnější závěsy. Na křídle se zachovala původní klika a krabicový zámek. Dveřní výplň má opět kamenný práh a před ním ještě jeden kamenný schod, klesající do místnosti A01.20.

Strop místnosti je segmentově zaklenut, u vstupu do místnosti A01.20 s pětibokou výsečí. Stěny i strop jsou hladké, nabílené. Je přitom zjevné, že v místě chodbičky v západní části prostoru bylo častěji bíleno než v odděleném prostoru sklepních kójí. Na podlaze se nacházejí na plocho kladené cihly. V jihovýchodním rohu místnosti vystupuje při zemi z východní stěny litinová trubka a vstupuje do podlahy. Nejspíš se jedná o potrubí původní kanalizace, patrné už v sousední místnosti.

Místnost A01.20 by byla téměř čtvercového půdorysu, avšak u jižní stěny je tenkou cihelnou příčkou oddělena menší prostora. Jediný vstup do místnosti je ve východní stěně. Místnost dnes nemá přirozené osvětlení, neboť šachtovitý otvor v jižní stěně je zaslepen. Západní částí prostoru prochází šikmo vedená hmota schodiště, sestupujícího k jihu, z místnosti A1.29 do do suterénní místnosti B01.01.

Ve východní stěně se nachází původní, už popsaná dveřní výplň. Jižní část místnosti je oddělena zděnou příčkou a propojena se severní částí otvorem. V jižní (obvodové) stěně se zde nachází původní šachtovitá okenní nika se šikmým dnem, zakončená ve fasádě okenním otvorem se žulovým ostěním. Ten je ovšem dnes zazděn. Nika je segmentově klenutá, s přímo vedenou vrcholnicí, přední část niky je šachtovitě vysunuta

vzhůru. Schodiště probíhající při západní stěně je vynášeno ocelovou traverzou a na ní je provedena betonová deska. Boční svislá část je omítnuta. Severní stěna je zcela hladká. Klenba prostoru je segmentová, s vrcholnicí ve směru sever – jih, v místě schodiště je ovšem ubourána. Nad vstupní nikou je provedena pětiboká výseč. Stěny i strop jsou omítnuté vápennou omítkou. Podlaha je v místnosti tvořena cihlami položenými na delší hranu. V místnosti jsou odložena zcela degradovaná **dveřní křídla**, bezpochyby původní. Měla výšku 248 cm a každé křídlo šířku 80 cm, tedy dohromady 160 cm. Křídla byla rámové konstrukce a byla z obou stran kryta plechem, na němž je dosud patrné původní fládrování. Klapačka byla železná. Dochovaly se také zapuštěné závěsy s ozdobnými konci, litinová klika a štítky téhož typu, jaké jsou použity u původních dveřních výplní v suterénu. Na rubové straně jsou dochovány ozdobě tvarované vnější zástrčky a oko záporu. Dveřní křídla jsou masivně napadena houbou, možná dřevomorkou a jsou až na kovové části zcela rozpadlá. Je možné, že křídla byla před vybudováním schodiště osazena ve vstupu do místnosti B01.01. Místností prochází různé staré i novodobé potrubí.

Prostor A01.21 se nachází ve středním, nepřesně vymezeném traktu křídla. Její hlavní část má obdélný půdorys, ale v jihozápadnímu koutě místnosti je ještě připojena malá obdélná prostora, odpovídající bývalým lodžím u světlíku. Místnost je dnes přístupná z východu z chodby A01.03. V západní straně se nachází trvale uzamčený vstup do západní části suterénu. Z místnosti také vede směrem na sever jediný vstup do drobné prostory A01.12. Prostor dnes nemá přirozené osvětlení.

Vstup z chodby A01.03 je dnes oddělen pouze segmentovým pasem. Jižní část východní stěny před rovinu tohoto pasu předstupuje, je ale možné že jde o mladší přízdívku. Jižní stěna je zcela plochá, v západní stěně se přímo u jižní stěny nachází segmentově klenutý průchod do už zmíněné, drobné prostory. Místnůstka půdorysně zasahuje jižněji než hlavní prostor místnosti A01.21 a je segmentově zaklenutá. V západní stěně se také nachází vstup do chodby A01.15, krytý dřevěnou jednokřídlou dveřní výplní, pobitou z obou stran plechem, patrně z padesátých let. Výplň má patrně trámovou zárubeň, která je na styku se zdí překryta nezdobenou dřevěnou lištou. Dveřní křídlo nemá kliku a z rubové strany je vybaveno masivní železnou závorou. Zárubeň má po severní straně ponechaný úzký otvor krytý oboustranně prknem. Zároveň v konfliktu s jedním z původních vybíracích otvorů. Ty jsou v západní části severní stěny nad podlahou patrně celkem čtyři. Východněji ve stěně se u vstupu do místnosti A01.12 nachází další dveřní výplň. Je opět novodobá, plochá, v hladce odeštěné dřevěné zárubni, patrně ze třicátých až padesátých let 20. století. Shodné dveřní výplně jsou osazeny v navazující chodbě A01.15. Není vůbec vyloučeno, že pod tímto novodobým obkladem se dochovala původní trámová zárubeň. Strop tvoří segmentová klenba s vrcholnicí ve směru sever – jih.

Všechny stěny a strop i připojená místnůstka jsou hladké a nabílené. Jde o nepůvodní úpravu, protože v době vzniku domu byly prostory sklepů pravděpodobně všude hrubě nahozeny vápennou omítkou. Přítomnost výrazně cementových omítek dokládá také typická degradace vrchní zatáčené štukové vrstvičky a velmi dobře patrné zavlhávání stěn. Místnost má všude betonovou podlahu. V místnosti je umístěn novodobý bojler a pod stropem a podél severní stěny ji prochází množství novodobých trubek plynových, vodovodních, ústředního topení a odpadních.

Místnost A01.12 je malá obdélná, půdorysně vyčleněna z rozlehlé místnosti A01.13. Nachází se v severním traktu průčelního křídla. Do místnosti vede jediný vchod z jihu z místnosti A01.21 a nemá přirozené osvětlení. Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Vstupní nika má segmentový záklenek. Stěny i strop, který je tvořen úsekem segmentové klenby, jsou hladce přeštukovány a nabíleny. U vstupu se nachází pětiboká výseč. Místnost má betonovou podlahu.

Obdélná **místnost A01.11** se nachází v severním traktu průčelního křídla. Západní a východní stěna k severu symetricky uskakují, místnost se zde zužuje a je osově souměrná. Přístupná je pouze jedním vstupem od jihu z chodby A01.03 a je přisvětlována otvorem od severu z ulice.

Vstupní výplň už byla popsána. Dveřní nika má segmentový záklenek. Západní stěna je, až na uskočení, které nepochybně souvisí s řešením průjezdu o podlaží výše, hladká. V severní stěně se nalézá hluboká nika přisvětlovacího otvoru, řešená shodně, jako v místnosti → A01.02. Zaklenuta je segmentovou klenbou s přímo vedenou, dno niky je výrazně šikmé. Nika je v přední části komínovitě vyvedena vzhůru a ústí otvorem, krytým před hlavním vjezdem už popsanou, ozdobně řešenou mříží. Otvor má v úrovni chodníku masivní žulovou obrubu. Ve východní stěně je do vedlejší místnosti A01.04. prolomen nízký neprůchozí otvor, který

nepochybně souvisí s plechem vyloženým čtvercovým otvorem v klenbě a sloužil jistě jako násypný, patrně ve formě souvislého, šikmo vedeného skluzu. V průjezdu je v daném místě dochovaný kovový kryt z krablovaného plechu. V místnosti A01.04 je otvor zakryt deskou. Úprava je opět jistě dílem socialistického období. Strop je tvořen segmentovou klenbou. Stěny i strop jsou hrubě nahozeny vápennou omítkou. Na severní stěně je již omítka téměř oprýskána. Podlaha místnosti je výše než v chodbě A01.03 a je pokryta cihlami kladenými na plocho. V místnosti A01.11 jsou **uskladněna dveřní a okenní křídla**. Některá z nich původní původní. Místností také prochází plynové potrubí a kabelová trasa.

Rozlehlá, téměř čtvercová **místnost A01.04** se opět nachází se v severním traktu průčelního křídla. Při východní stěně se nachází zděná příčka, která ji přetíná téměř do poloviny a odděluje její jihovýchodní kout. Místnost je přístupná pouze z jihu z chodby A01.03 a dnes není osvětlena přirozeným světlem.

Vstup v jižní stěně už byl popsán. Od vstupu vedou do místnosti dva klesající schodiškové stupně. Oba jsou betonové. V západní stěně je už zmíněný otvor do místnosti A01.11, zakrytý ze strany A01.04 lehkou děrovanou deskou. V severní stěně se nalézají dvě okenní niky. Jejich spodní části jsou zabeďněny překližkovou deskou, dna nik jsou však patrně opět výrazně šikmá. Jsou segmentově klenuté, s vrcholnicí stoupající k severu. Samotné okenní otvory bývaly vysunuty citelně nad záklenek niky. Pravděpodobně ústily v nízkém soklu výkladce a byly opatřeny větracími mřížemi. Shodné řešení bylo zřejmě využito i po změně výkladce ve ve třicátých a na počátku sedmdesátých let. Dnes jsou oba otvory zabeďněny. Místnost je zaklenuta segmentovou klenbou, s vrcholnicí ve směru východ - západ. Strop i stěny jsou hladké a nabílené. Severovýchodní kout je poškozen zatékáním. Podlaha místnosti je betonová. V místnosti se nachází množství novodobých kovových regálů.

Mírně obdélná **prostora A01.07-c** je situována ve středním traktu průčelního křídla. Do místnosti vede vstup z chodby A01.03 ze západu a také z východu z A01.07B, od východu. Vstupem v severní stěně lze vstoupit do místnosti A01.05, v době dokumentace ovšem nepřístupné. Prostora nemá přirozené osvětlení. Oproti chodbě A01.03 je zde snížena úroveň podlahy.

V západní i východní stěně je těsně u severní stěny vytvořen souvislý průchod. Oba rozlehlé otvory mají segmentové záklenky. Na západní straně je do tohoto otvoru vložena už zmíněná příčka s vstupním otvorem. Vstup do místnosti A01.05 má novodobou plochou dveřní výplň v ocelové zárubni. V ose jižní stěny se nalézá široká mělká segmentově zaklenutá nika. Strop je tvořen v podélném směru klenutou segmentovou klenbou a je hladký a nabílený stejně jako stěny. Podlahu kryje PVC. Pokračuje zde pod stropem potrubí z A01.03, jedná se o plyn, topení a patrně i vodu.

Navazující **část A01.07-b** je o něco užší, je přímo propojena směrem na západ s místností A01.07-c, na východ s A01.07-a a na jih s A01.10. Ve východní stěně je prolomen shodný, segmentově klenutý průchod, jako už popsaný průchod ve stěně západní. V jižní stěně je prolomen rozměrný dveřní otvor, který vede do prostoru A01.10. Ze strany A01.10 má rovné nadpraží, ze strany A01.07-b se nachází mělká nika, původně jistě se segmentovým záklenkem. Ten je ovšem dnes nepravidelný, neboť byl zjevně upravován při zřizování novodobých vedení. V otvoru je osazena široká novodobá ocelová zárubeň pro dvojkřídlovou dveřní výplň, ta ovšem chybí. Prostor je opět v podélném směru segmentově klenutý. Stěny a strop jsou hladké a bílené. Na podlaze jsou zde PVC, pokračuje zde plynové potrubí, topení a voda.

V přímém směru navazující **část A01.07-a** je chodbovitá. Přístup do ní vede ze západu z A01.07-b a z jihu z A01.08. V severní stěně se nachází jediný vstup do místnosti A01.06. Prostor opět nemá přirozené osvětlení.

V severní stěně se nalézá novodobá plochá typová dveřní výplň v ocelové zárubni. Při východní stěně prochází rozměrná kanalizační roura vedoucí z jižní strany k severu, do místnosti A01.06. Segmentově klenutý otvor v jižní stěně ústí do chodby A01.08. Strop místnosti je tvořen segmentovou klenbou. Celý prostor je hladký a bílený. Podlahu kryje PVC. Při severní stěně se v podlaze nachází **litinový poklop**, patrně revizní šachta. Na poklopu se nachází nápis „Waldek a Wagner“. Pod stropem se i zde nachází potrubí, z větší části odbočující do chodby A01.08. Při východní stěně je osazen novodobý bojler.

Úzká **místnost A01.05** nebyla v době provádění dokumentace přístupná. Podle zaměření je zaklenuta příčně vedenou segmentovou klenbou a odvětrána průduchem do průčelní fasády. Nad dveřním otvorem se segmentovým záklenkem, který přímo přechází do pětiboké výseče klenby.

Rozlehlá obdélná **místnost A01.06** se nachází v severním traktu průčelního křídla. Při severní stěně se nachází krátký úsek zděné příčky. Do místnosti vede jediný vstup z jihu z chodby A01.07-a. Místnost je odvětrána třemi otvory v průčelní fasádě.

Už popsaná vstupní výplň se opět nachází segmentově klenuté dveřní nika. V západní části východní stěny se nachází nika s rovným nadpražím. Celá jižní stěna i západně položená nika jsou pod patu klenby místnosti opláštěny nopovou fólií, která je překryta Rabitzovou předstěnou. Na celé západní stěně pokračuje Rabitzová předstěna kryjící nopovou fólii. V severní stěně se v místě původních šachtovitých přisvětlovacích otvorů nacházejí novodobé plechové větrací mřížky, propojené snad s mřížkami výkladců v průčelní fasádě. Strop tvoří podélně vedená segmentová klenba, při severní stěně se třemi pětibokými výsečemi. Stěny i strop jsou hladké a nabílené, stejně jako předstěny Rabitzovy konstrukce. Podlaha místnosti je pokryta PVC. V severovýchodním koutě se zachovala původní rozměrná litinová trubka kanalizace, směřující prudce dolů pod průčelní fasádu. Na původní kus navazuje novodobé plastové svodné potrubí, které je po celé délce východní stěny v mírném stoupání vyneseno čtyřmi, hrubě opracovanými kamennými konzolami se schodovitě provedenou novodobou omítkou. U dochované části dělicí příčky je namontován novodobý vodoměr a pod bývalým nejzápadnějším přisvětlovacím otvorem svisle prochází dvě patrně původní litinové roury s uzávěry. Na stěně se taky nacházejí dva novodobé trubkové radiátory. Pod stropem opět prochází řada rozvodů.

Chodba A01.08 spojuje na severní straně chodbu A01.07-a a na jižní prostor A01.09. Nemá přirozené osvětlení. S oběma navazujícími prostory je spojena rozměrnými, segmentově klenutými průchody, jen o málo užšími než vlastní chodba. Klenuta se segmentově. Na podlaze se i zde nachází PVC. Pod stropem pokračuje k jihu rozvod topení a plynu.

Navazující **místnost A01.09** zpřístupňuje místnost C01.02 v navazujícím podélném křídle a opět nemá přirozené osvětlení.

V západní části severní stěny se nalézá už popsaný rozměrný vstupní otvor. Podél východní stěny zde opět pokračuje trubka svodného potrubí. Severněji položená část trubky je ještě nahrazená plastem, v jižní části střídám opět litinou. Trubka pokračuje dále do jižní stěny. Jižní stěna obsahuje segmentově klenutou niku, v níž je osazena novodobá, jednokřídlá, plochá, typová dveřní výplň, v ocelové zárubni. Dveřní nika ze strany místnosti C01.02 je úzká a má rovné nadpraží.

V západní stěně se nachází slepá segmentově klenutá nika sahající až k zemi, patrně původně nika dveřní. Místnost má segmentově klenutý strop s vrcholnicí ve směru sever - jih. Stěny i strop jsou hladké a nabílené. Podlaha je zde pokryta PVC. I zde pokračuje pod stropem rozvod plynu a topení.

Relativně rozlehlá **místnost A01.10** se skládá ze dvou obdélných prostor, které spojuje široký, segmentově klenutý otvor. Východní část místnosti je průchozí a je přístupná od severu z prostoru A01.07-b. Na jižní straně se napojuje na chodbu C01.01, umístěnou už v navazujícím podélném křídle (C). Místnost je dnes osvětlována jedním okenním otvorem od jihu, ze dvora.

Vstupní otvor už byl popsán. Východní stěna je zcela plochá, v jižní stěně se ve východní části nachází šikmo vedený, segmentově klenutý průchod do chodby C01.01. Otvor má ve východní špaletě osazena vybírací komínová dvířka. V západní části místnosti se v jižní stěně nacházejí dvě původní šachtovitě vedené okenní niky, ústící ve fasádě ve formě ležatě obdélných otvorů. Oba mají niky zaklenuté segmentovou klenbou s šikmo vedenou vrcholnicí. V přední části jsou pak komínovitě vysunuty vzhůru. Dosud existující východnější okenní otvor má zřejmě novodobou, drátosklem zasklenou železnou okenní výplň. Otvírána je pomocí řetízku. I tento otvor má hrubě opracované žulové, omítkou překryté ostění. Západní stěna je pokryta nopovou fólií a opláštěna bíle natřenou Rabitzovou předstěnou.

Stěny i strop místnosti jsou hladké a nabílené. Obě části místnosti – východní i západní – jsou zaklenuty podílně vedenou segmentovou klenbou. Podlaha místnosti se nachází výše než v prostoru A01.07-b a je překryta PVC. Místností prostupují dále k jihu vedení plynu a topení. V západní části se pod stropem nachází kabelová trasa, směřující k novým elektrorozvodným skříním.

Původně měl být celý přední trakt zděnými příčkami rozdělen na úzké kóje, vždy dvě vzájemně propojené a přístupné z chodby jedním vstupem. Střídat se u nich měl vždy „*kuchyňský sklep*“ (Küchenkeller) a „*sklad dřeva*“ (Holzlage), navzdory svému názvu už určený asi převážně na uhlí. V rámci prostoru A01.04-06 šlo o

celkem šest těchto kójí, sloužících třem bytům a patrně velikostně poněkud diferencovaných podle jejich plochy. Dodnes se z těchto příček dochoval pouze fragment zdi u vodoměru a pozůstatkem daného řešenou také stávající tři vstupy. Zaslepený vstup z místnosti A01.06 je patrně mladší. V zadním traktu byly opět prostory na palivo, z větší části oddělené dřevěnými příčkami. Takto byly řešeny jižní části prostorů A01.07-b a 07-c, prostor A01.22, kde se část těchto příček dochovala dodnes, tento prostor byl rozdělen na tři kóje a chodbičku a nakonec v jižní části prostoru A01.21. Uskladnění paliva měl mimo to sloužit celý prostor A01.11 a 02. V prostoru A01.09 ústil výtah na uhlí. Prostory A01.10 a A01.20 sloužily jako sklady a byly připojeny k sousedním skladovacím prostorům v navazujících křídlech. V prostoru A01.20 odložená dveřní křídla tedy vskutku mohla pocházet ze vstupu, který obě části skladu odděloval a byl zrušen při výstavbě schodiště. Dochované konzoly a části litinového potrubí v prostoru A01.06 jsou vskutku původní, z doby výstavby domu. Ještě roku 2002 přitom byly trubky původní kompletně. To by se mohlo týkat i dvojice rour s uzávěry, dochovaných v téže místnosti. Pravděpodobně jde o původní přívod plynu. Také vodoměr je ostatně zřejmě na původním místě, byť už byl jistě fyzicky nahrazen novějším, a to pravděpodobně už několikrát. Pod prostory A01.22 a 11 původně procházela druhá kanalizační větev. Pozůstatkem po ní jsou například litinové svody v prostoru A01.22 a souvisela s ním i poněkud zvýšená podlaha v těchto místech. Tato větev je dnes už zřejmě nefunkční nebo rekonstruovaná, takže například podlaha chodby mohla být i zde snížena na úroveň ostatních částí chodby.⁴⁶⁸

Hned roku 1907 proběhla první úprava, která se týkala právě kanalizace. V Hyberské ulici byla zřejmě roku 1906 proveden nový kanalizační svod a majitelé okolních nemovitostí byli vyzváni, aby se na něj napojili, neboť původní svod neměl být dále udržován. Původní svod byl ale zjevně uložen mělce, způsobil to, že v domě byla kanalizace při výstavbě provedena ve sklonech neodpovídajících příslušné vyhlášce. Napojení se na novou kanalizaci mělo být, z důvodů zachování žádoucích sklonů, realizováno nejen úpravou svodů pod povrchem ulice, ale také v domě. Snaha tyto stavební práce minimalizovat se ovšem projevila velmi originálně, dodnes existující svislou částí v rohu místnosti A01.06.⁴⁶⁹

Snad někdy ve dvacátých letech bylo vybudováno schodiště z místnosti A1.28-29 do prostoru B01.01. To znamenalo dosti citelnou stavební úpravu místnosti A01.20. Kromě vlastního vložení schodiště a vybourání části klenby, došlo také k zaslepení vstupů do místnosti A01.19 a přirozeně i B01.01. Mladšími úpravami je vybudování transformační stanice v prostoru A01.05. K tomu došlo roku 1934 a obě podélné zdi o mocnosti 30 cm tehdy měly být nově vyzděny a měla být osazena i nová dveřní výplň. Snad někdy ve třicátých letech byl v úrovni přízemí zastavěn světlík a tudíž byly zrušeny i do něj vedoucí přísvětlovací otvory v suterénu. To se mohlo stát současně se změnou, která kupodivu také není přímo doložená archiváliemi. V letech 1938-39 totiž došlo k likvidaci veškerých kachlových a jiných kamen ve druhém a třetím patře, což bylo prakticky nepochybně spojeno s vybudováním kotelny. Ta už nebyla parní, nýbrž teplovodní a byla situována v prostoru A01.04. Severní část, původně příčkou oddělená, mohla sloužit jako uhelna. Tomu by nasvědčoval i z části dochovaný shoz, procházející z průjezdu před prostorem A01.11. Dle zprávy z roku 1957 byla kotelna vybavená dvěma teplovodními kotli Strebel Streco II, každý o 10 článcích s výhřevnou plochou 16 m² a jmenovitým výkonem 2x128 000 kcal/h. Skutečný výkon byl vzhledem ke stáří kotlů a špatné kvalitě tehdejšího paliva odhadnut maximálně na 180 000 kcal/h a tato kotelna, s malou úpravou provedenou v letech 1977-78, sloužila až do vybudování nové kotelny v letech 1984-89.⁴⁷⁰

Drobná místnost A01.12 existovala už roku 1952 a je dokonce možné, že západní stěna náleží původní příčce dělící prostory na jednotlivé kóje. Ty v místnosti A01.06 zachycuje plán ještě také. Roku 1965 byl rekonstruován výtah, což se projevilo prohloubením výtahové šachty, nově zasahující do prostoru A01.02. Z toho důvodu byl do tohoto prostoru vložen nový zděný blok, dodnes existující. Pikantním detailem je to, že plán z roku 1965 je provedený chybně a to se týká i jeho perem či propiskou provedené opravy. Zásadní změnu pak prostory prodělaly v letech 1984-89, kdy získaly prakticky současnou podobu. V devadesátých letech byla místnosti A01.06 vložena na nopovou fólii provedená rabbitzová předstěna, která ovšem skutečný problém vlhkosti neřeší, pouze prostor poněkud estetizuje. Mezi lety 2003-13 proběhly úpravy inženýrských sítí a v místnosti A01.10 byly vybudovány nové rozvaděčové skříně.⁴⁷¹

468 Plán 0202.1, viz seznam plánů.

469 Plán 0302, viz seznam plánů.

470 Plány 0318, 0325, 0406.1, 0431.9, viz seznam plánů.

471 Plány 04024.2 a 0431.9, viz seznam plánů.

Západní část křídla (A01.13-19)

Jak už bylo řečeno, navazuje západní část křídla komunikačně zcela na část východní. Dnes je ale trvale uzamčena a je přístupná schodištěm z místnosti A1.19. Nástupním prostorem je tedy místnost A01.14, situovaná v severozápadní části suterénu. Z níž lze vstoupit do podélně běžící chodby A01.15. Ta je pokračováním podélné komunikace, tvořené prostory A01.07, 03 a 21. Z chodby A01.15 je přístupný v předním traktu ležící rozměrný prostor A01.13 a dále za sebou řazené prostor A01.16 a 17 v traktu zadním. Východním směrem lze pak z místnosti A01.16 vstoupit do místností A01.18 a 19.

Jak už bylo zmíněno, je obdélná **místnost A01.14** situována v severozápadní části suterénu a tvoří nejzápadnější místnost předního (severního) traktu. Vstoupit do ní lze schodištěm z místnosti A1.19, situované o podlaží výše. Vstupem v jižní stěně lze z místnosti vstoupit do chodby A01.15. Místnost dnes postrádá přímé denní světlo.

Přístupové schodiště z přízemí má tvar písmene L, je úzké, strmé, spojitě a vyplňuje jihozápadní kout místnosti. Oddělené je od východu příčkou, která je přímá, neboť krátké horní rameno o třech stupních zjevně probíhá ještě nad rubem klenby suterénní místnosti. Schodiště vůči místnosti není uzavřeno dveřní výplní. Stěny schodiště jsou obloženy světlým kabřincem, patrně ze třicátých let 20. století. Schodištní stupně jsou vyrobeny z červeného, bíle žilkovaného mramoru. Náslapná plocha je silně ošlapaná, čelní strana dosud nese stopy opracování povrchu pemrlicí.⁴⁷²

Stěny místnosti jsou obloženy bílým keramickým obkladem z doby socialismu. Vstup v jižní stěně se nachází v hluboké, segmentově klenuté nise. Jeho hladce deštěná zárubeň, osazená v líci severní stěny chodby A01.15, může i zde ukrývat původní trámovou zárubeň. Dveřní křídlo je ploché, typové, z doby zřejmě socialismu. Omítaná klenba je segmentová, příčně orientovaná, s pětibokými výsečemi nad vstupem v jižní a dvěma zaslepenými přisvětlovacími otvory v severní stěně. Podlahu kryje slinutá maloformátová dlažba, opět z období socialismu. V místnosti se dochovaly dva pracovní stoly opatřené z přední části dřevěnými roletami, možná současné se vznikem vinárny, v roce 1935.

Chodba A01.15 se na východní straně napojuje na prostor A01.21, vstup je však trvale uzamčen. Vstupy v severní stěně zpřístupňuje mimo místnost A01.14 také místnost A01.13. Vstupem v jižní stěně lze vstoupit do místnosti A01.16. I tato chodba postrádá přirozené osvětlení.

Dveřní výplň vstupu z místnosti A01.14 už byla popsána. Vstup do místnosti A01.13 je zcela shodný. Vstup v krátké východní stěně už byl také popsán. Nad ním se nachází poměrně nízkou sestupující segmentový pas. Výška otvoru zjevně reaguje na způsob zaklenutí prostory A01.21. V jižní stěně se těsně vedle tohoto pasu nachází rozměrná elektrorozvodná skříň s jističi. Dále k západu, proti vstupu do místnosti A01.14 se nachází vstup do místnosti A01.16, osazený typovou ocelovou zárubní bez nasazeného dveřního křídla. Na západním konci chodby je umístěn sprchový kout. Chodba je zaklenuta segmentovou klenbou, ne však souvisle. Mimo už popsaného segmentového pasu hned za vstupem se další dva blízko sebe umístěné nacházejí pod východní a západní stěnou původní části záchodu A1.21. V rozsahu místnosti A01.16 je pak klenba klenuta příčně, přičemž i v tomto případě je klenba jistě průběžná a příčka dělicí chodbu a místnost jistě do-datečná. Stěny i klenba jsou hladké a bílené. Podlaha je betonová, překrytá PVC. Pod klenbou prochází většinou novodobé inženýrské sítě. Původní, z doby výstavby, je ovšem rozměrná litinová kanalizační roura, která chodbou prochází příčně zhruba v ose někdejšího světlíku.

Rozměrná **místnost A01.13** se nachází v předním (severním) traktu a je přístupná od jihu, z chodby A01.15. Postrádá přirozené osvětlení.

Místnost by byla obdélná, pokud by z ní nebyla v jihovýchodním koutě vyčleněna místnost A01.12. Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Dveřní nika je opět klenuta segmentově. V západní části protilehlé severní stěny se nachází skluz na potraviny, využívající původní přisvětlovací otvor. Ten má stoupavou vrcholnici a ve fasádě a v chodníku ústí kovovými uzamykatelnými dvířky. Ta jsou svařovaná, vytvořená z úhelníku a krablovaného plechu, s prostou petlicí a nezdobenými závěsy. Skluz tvoří dřevěná konstrukce, dole připomínající stůl a obložená plechem. Stěny jsou jinak bez nálezu. Jejich pozorování ale silně stěžuje prakticky souvislé obestavení místnosti dřevěnými regály. Ty jsou nezdobené, provedené ze slabších trámů

⁴⁷² Užívání mramoru na podružných schodištích bylo ve stavbě prokázáno vícekrát. Souvisí s malou pevností a větší křehkostí Si-veneckého mramoru. V době výstavby musel být tento materiál citelně levnější než žula či pískovec a proto byl takovým způsobem používán.

a překližkových desek, a to poměrně precizně. Dosti pravděpodobně pochází už z doby první republiky. Klenba je segmentová, podélně orientovaná a v její pouze hrubě hlazené, zajisté původní omítce jsou dobře patrné stopy odbouraných dělicích příček. U vstupu a v protilehlé severní stěně se nachází opět pětiboké výseče. Čtveřice výsečí u severní stěny je pravidelně rozmístěná a mimo existující otvor, využívaný dnes pro skluz, jsou jejich otvory zazděny. Podlahu tvoří beton s hladkým a matně lesklým povrchem, jistě z období první republiky. V západní části podlahy příčně prostupují stopy opravy, téměř jistě související s pod ní umístěnou kanalizací.

Obdélná **místnost A01.16** je přístupná od severu, z chodby A01.15 a vstoupit z ní lze do drobné místnůstky A01.17 na jižní a o něco větší A01.18 na východní straně. Vstup byl opět už popsán. V nejjihnější části východní stěny se nachází půlkruhově uzavřený a dosti rozměrný průchod do místnosti A01.18. V navazující části jižní stěny je vstup do místnůstky A01.17 opatřen železnou jednokřídlou dveří výplní. Vyrobená byla ze silnějšího plechu a z lícové strany lemována nýťovanými pásky. Z rubové strany je lemována úhelníkem a zpevněna diagonálně vedenými pásky. Zámek přišroubovaný z rubové strany je zcela běžný, má však starší, ozdobnou soustruženou kliku, na lícové straně doprovázenou prostým čtverhranným štítkem s krytkou klíčové dírky, možná vyrobeným současně s dveřmi. Zárubeň je vytvořena z kovových úhelníků. Závěsy jsou nezdobené, typové a jako zřejmě jediné jsou na konstrukci navařeny, pravděpodobně dodatečně. Nad vstupním otvorem se ve stěně zřetelně prasklinou propisuje půlkruhově ukončený oblouk, zjevně korespondující s valenou klenbou drobného vnitřního **prostoru A01.17**. Ten je jinak hladce omítaný a bez nálezu. Stěny místnosti A01.16 jsou také jinak hladké a stejně jako segmentová klenba omítané. Podlaha je kryta PVC, pod ním se patrně nachází beton. V severozápadním rohu místnosti stojí rozměrný plechový chladicí box vyrobený n.p. Frigera, podle výrobního štítku snad z roku 1972.

Prostora A01.18 je téměř obdélná, polohou jižní stěny lichoběžná, přístupná od západu z místnosti A01.16 a průchodem ve východní stěně spojená s místností A01.19. Oba shodně dimenzované průchody jsou zakončeny půlkruhově, stěny jsou jinak hladké, klenba místnosti je segmentová. Podlaha je opět kryta PVC a je patrně betonová.

Místnost A01.19 je obdélná, s už popsáním vstupem z prostoru A01.18. V jižní stěně se nachází půlkruhově klenutá nika. Klenba místnosti je opět segmentová. Strop i stěny jsou hladké a nabílené. Podlaha zde má původní povrch, z hlazeného betonu.

Původně měl být i v západní části celý přední trakt zděnými příčkami rozdělen na úzké kóje, opět sloužící jako kuchyňské a palivové. Stopy těchto příček se dodnes dochovaly v místnosti A01.13. V zadním traktu byly opět prostory na palivo. Dřevěnými příčkami na chodbu a tři kóje měl být rozdělen prostor A01.16, tehdy vskutku ještě obsahující i západní část chodby A01.15. Dveřmi oddělená místnost A01.18 měla sloužit jako kuchyňský sklep a místnost A01.19 byla součástí sousedního skladu A01.20. V chodbě A01.15 se nacházel druhý výtah na uhlí (na jeho místě je dnes rozvodná skříň) a celý prostor byl spoře osvětlován a také větrán přísvětlovacími otvory v průčelní stěně a dále ve stěnách přilehlých ke světlíku. Třetí litinový kanalizační svod tehdy probíhal po stěně dnes odstraněná příčky v místnosti A01.13.⁴⁷³

Oprava kanalizace v západní části proběhla roku 1907 jistě shodně jako v části východní. Snad někdy ve dvacátých letech byly vytvořeny půlkruhově klenuté průchody mezi místnostmi B01.01, A01.16, 18 a 19. Drobný prostor A01.17 byl půlkruhovou klenbou zaklenut dokonce kompletně. I zde se jedná o zvláštní romantickou úpravu, již bylo možné sledovat už v přízemí a také v patře. Stalo se tak v souvislosti s úpravou obchodních prostor zmíněnou už v přízemí. V jejím rámci byla na tyto prostory v přízemí novým schodištěm napojena suterénní místnost B01.01. Roku 1931 byl v úrovni přízemí zastavěn světlík a tudíž byly zrušeny i do něj vedoucí přísvětlovací otvory v suterénu. Současnou podobu prostory získaly zřejmě roku 1935, v souvislosti ze zřízením prodejny lahůdek a vinárny v přízemí. Nejpozději v té době byly odstraněny zděné příčky v místnostech A01.13 a 14 a nejpozději tehdy také musela být pod podlahu uložena původně po stěně vedená litinová kanalizace. Nejpozději z té doby pochází také betonové podlahy. Rekonstruované prostory fungovaly jako příprava lahůdek a ke skladování potravin a vína. Roku 1958 bylo povoleno vybudování dosud dochovaného skluzu na zboží a možná současně byl suterén stavebně upraven. Došlo především k obložení a vydláždění místnosti A01.14.⁴⁷⁴

473 Plán 0202.1, viz seznam plánů.

474 Plány 0302, 0406.1, 0413, viz seznam plánů.

Přední podélná křídla (B a C)

Západní podélné křídlo (B01.01-02)

Podélné křídlo je v úrovni suterénu tvořené v podstatě pouze dvěma místnostmi. Je přístupné od severu, z průčelního křídla (A), po schodišti sestupujícím z přízemí z místnosti A1.29 a dále od jihu, přes prostory středního příčného křídla (D).

Rozměrná **místnost B01.01** sestává ze dvou nestejně velikých částí. Obě jsou obdélné, jižní nepatrně užší a připojená širokým, segmentově klenutým otvorem. Místnost je přístupná od severu po schodišti z místnosti A1.29 nebo od jihu, z místnosti B01.02. Dnes nemá přirozené osvětlení. V nejjižnější části východní stěny se nachází skluz na zboží ze dvora.

Novodobá vstupní dveřní výplň už byla charakterizována. Vstup ústí na krátkou betonovou podestu, z níž v přímém směru do místnosti klesají další dva stupně. Pod touto betonovou podestou se ovšem zachoval také jeden stupeň kamenný, se zakulacenými bočními konci a dosti pitoreskně nesouměrně vyčnívající po obou stranách stávající podesty. Je tedy zjevné, že starší otvor byl širší a navíc níže položený než stávající. Při znalosti situace lze navíc předpokládat, že už starší schodištní stupeň náležel schodišti. Při severozápadním koutě je ve vybouraném otvoru v západní předstěně (viz níže) patrná pata staršího segmentového pasu, který patrně souvisel s průchodem do místnosti A01.19.

Východní stěna je téměř v celé výši překryta nopovou fólií a nahozena Rabitzovou předstěnou. Na odhaleném pruhu obvodové stěny pod stropem se stejně jako v západní předstěně objevují pod vrcholy kleneb větrací otvory, které jsou snad propojeny s průduchy, krytými novodobými kovovými mřížkami ve fasádě. Starší dimenze přisvětlovacích nik přitom respektují ještě novodobé radiátory a topenářské trubky ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století. Úprava nebyla provedena v užší jižní části, kde se nachází už zmíněný skluz na zboží. Jedná se o jednoduchý novodobý prostup, ve dvoře krytý nezdobenými svažovanými, šikmo v obezdívce umístěnými dvířky. Dno otvoru je šikmé a vyložené plechem.

Jižní stěnu tvoří tenká rovná příčka, nerespektující dělení klenby, se symetricky umístěným vstupem, opatřeným novodobou, jednokřídlou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Západní stěna je opatřena předstěnou z dutinových cihel zděných „na štorc“. Za ní je skryta původní litinová trubka svodné kanalizace a ve spodní části stěny původní vymetací litinovými dvířky kryté otvory. Jejich eventuální čištění mají zajistit v předstěně osazená novodobá plastová dvířka. Těsně pod klenbou jsou symetricky na jednotlivá pole klenby provedeny drobné ležatě obdélné větrací otvory, které zjevně měly větrat pouze prostor za předstěnou a nemají pokračování ve vlastní stěně.

Místnost je zastropena segmentovými klenbami do traverz, nad větší severní částí je provedeno pět polí, nad užší jižní částí se nachází necelé jedno pole. Ve čtvrtém poli od severu je pod klenbou patrně proveden rabitzový ventilační kanál, neboť se zde namísto segmentové klenby z části nachází rovný strop. Stěny i strop jsou jinak hladké, bílené, do jisté míry poškozené vzlínající vlhkostí. Podlaha je krytá PVC.

Drobná obdélná **prostor B01.02** je v podstatě pokračováním předchozí místnosti B01.01. V jižní stěně je propojena s místností D01.14 segmentově klenutým průchodem, podlaha v něm do místnosti D01.14 poněkud klesá. Západní stěna prostoru je také opatřena předstěnou a strop tvoří segmentová klenba vynášená traverzou.

Původně se v celém prostoru nacházel sklad, přístupný z místnosti A01.20 a přisvětlovaný ze dvora celkem šesti okenními otvory, řešenými shodně jako dosud dochované, v protějším podélném křídle (C). Někdy ve dvacátých letech 20. století byl prostor schodištěm propojen s místností A1.28-29 a zároveň byl napojen A01.16-19. Využit byl patrně jako obchodní či skladovací prostor. Roku 1951 je prostor zachycen jako rozdělený na celkem čtyři menší, vzájemně vstupy propojené prostory. Při přestavbě prodejny zdravotních potřeb v letech 1970-71 už zde byly zaznamenány pouze dvě tyto příčky, jedna z nich, v místě širokého, segmentově klenutého průchodu měla být vybourána a měla být postavena příčka stávající. Za ní měla být nainstalována strojovna vzduchotechniky, vytápějící a ventilující interiér prodejny. V místě stávajícího skluzu měla být do dvora, a dále po fasádě nad okenní otvory přízemí, vyvedena rozměrná plechová roura nasávání

čistého vzduchu. Současně měl být v tomto místě použitý vzduch vyfukován. Dané řešení se patrně příliš neosvědčilo, neboť už v plánech z roku 1982 strojovna chybí. Současnou podobu prostory jistě získaly v rámci následné stavební úpravy, mezi lety 1984-89. Zaslepení okenních nik a provedení rabitzovy předstěny na nopovou fólii je ovšem jistě až dílem devadesátých let. 20. století.⁴⁷⁵

Východní podélné křídlo (C01.01-07)

Suterén východního podélného křídla je komunikačně řešen jako dvojtrakt, s chodbou C01.01 při západní straně, propojující na severu v průčelním křídle (A) místnost A01.10 a na jihu v příčném středním křídle (D) místnost D01.05. Východní část křídla obsahuje celkem šest skladovacích místností, číslovaných od severu k jihu. Místnosti C01.02-05 a 07 jsou přístupny z chodby, C01.02 zároveň z místnosti A01.09, místnost C01.06 je přístupná pouze z místnosti C01.07, ze které je zároveň přístupný prostor D01.06. Stavebně přitom východní křídlo obsahuje shodný prostor jako v protějším křídle západním. Skládá se z rozměrné podlouhlé severní části, na níž se napojuje širokým, segmentově klenutých průchodem o něco užší jižní část.

Vstup od severu do **chodby C01.01** už byl popsán. Východní stěna této chodby je tvořena novodobou cihelnou příčkou s řadou celkem pěti jednokřídlých vstupů, osazených shodnými novodobými, plochými, typovými dveřními výplněmi v ocelových zárubních. V místě zúženého průchodu mezi oběma částmi původní rozlehlé místnosti příčka mírně ustupuje k východu. Pod vrcholem každé ze segmentových kleneb se v příčce nachází drobný větrací otvor. V krátké jižní stěně se nalézá rozměrná dveřní nika zaklenutá segmentem. Oblouk je výrazně narušen prostupem novodobého potrubí. Dveřní nika je zúžena a snížena zazdívkou a v ní je osazena novodobá dveřní výplň v ocelové zárubni. Plechové křídlo je vysazeno, ale nachází se v místnosti D01.05. Plechová tabule je po obvodu z rubové strany zpevněna profily ve tvaru široce rozevřeného U a takto vytvořený rám je shodným profilem vodorovně předělen na dvě pole. Ve spodní části probíhá řada větracích otvorů a křídlo je i se zárubní natřeno červenou barvou.

V západní stěně se nalézá celkem sedm shodných okenních otvorů, dva ve zúžené jižní části a pět v širší a delší části severní. Niky těchto otvorů mají opět strmě klesající dno. Rovný překlad opět probíhá ve dvou úrovních, s komínovitě vysunutou vnější částí. Okenní výplně jsou novodobé, kovové, svařované z profilů průřezu T a zasklené drátosklem pomocí tmelu. Většinou jsou dělené na šest tabulek, přičemž otvírává, dovnitř vyklápěcí, je pouze spodní část. Třetí otvor od severu je nižší a výplň má proto pouze tři tabulky. Otvírání vysoko umístěných otvorů se dělo pomocí řetízků, uzavírání muselo být realizováno pomocí tyče nebo podobného zařízení. Strop tvoří celkem sedm polí segmentové klenby do traverz, mezi pátým a šestým polem segmentový pas. Podlahu kryje PVC a je patrně betonová. Pod stropem pokračují k jihu vedení plynu a ústředního topení.

Místnost C01.02 má nepravidelný půdorys, daný lichoběžným stykem podélného křídla s křídlem průčelním. Obě novodobé dveřní výplně už byly charakterizovány. Stěny i segmentově klenutý strop jsou omítány a bíleny. Při východní stěně probíhá původní litinové svodné potrubí, podepřené trojúhelnou zděnou a omítanou konzolou. Podlahu kryje PVC a je patrně betonová. Pod stropem pokračují směrem na jih novodobé rozvody sítí.

Místnost C01.03 je téměř shodná. Chybí pouze vstup od severu. Při východní stěně je provedena přízdívka, patrně ve formě tenké předstěny. Shodně je řešena i místnost **C01.04**. Místnost **C01.05** se liší pouze tím, že nemá u východní stěny předstěnu a původní litinové potrubí je tedy patrné. Místnost **C01.06** není přístupná z chodby ale ze sousední místnosti C01.07. V jižní stěně se mimo to ve formě nepravidelné niky uplatňuje příslušná část segmentového pasu dělicího původně místnost na větší severní a menší jižní část.

Místnost C01.07 je obdélná s šířkou přes dvě klenební pole. V jihu z ní vede segmentově klenutý průchod do chodbovité prostory D01.06. Obě novodobé vstupní dveřní výplně už byly charakterizovány. Stěna a klenba jsou i zde hladké a bílené. Při východní stěně pokračuje trubka svodného potrubí upevněná na konzolách. Ve stěně jsou při zemi také dva vybírací otvory komína. V drobné a nepravidelně omítnuté nico v jižní části stěny je mimo to dochován patrně původní mosazný uzávěr vodovodu.

475 Plány 0202.1, 0406.1, 0428.2, 0431.9, viz seznam plánů.

Původně se i zde v celém prostoru nacházel sklad, přístupný z místnosti A01.10, přisvětlovaný ze dvora celkem sedmi dodnes dochovanými okenními otvory. Ve třicátých letech měl být prostor upraven, plán ovšem nebyl realizován. Plán z roku 1951 pouze dokládá, že v mezích vzniklo drobné dvojramenné schodiště do přízemí v severovýchodním koutě. Ještě roku 1982 je prostor zachycen jako příčkami nedělený. Současná podoba nepochybně vznikla při následné přestavbě v letech 1984-89.⁴⁷⁶

Střední příčné křídlo (D01.01-18)

Střední příčné křídlo je opět stavebně dvojtraktové a komunikačně jde i v tomto případě o trojtrakt. Střed předního (severního) traktu zaujímá schodiště D01.01. Na něj se příčně napojuje chodba D01.02-03 a zcela na západě D01.13. Z této chodby je na východní straně, přes chodbovitého prostor D01.06, přístupný suterén předního východního podélného křídla (C) a na západní straně, přes prostor D01.14, suterén předního západního podélného křídla (B). Zbylé části předního traktu vyplňují místnosti D01.04-05, D01.15-17 a pod schodištěm drobný prostor D01.18. Zadní trakt je na přední napojen ve východní a západní části. Místností D01.07 ve východní části lze vstoupit i do místností D01.08-09, samostatně přístupných také ze dvora. Místností D01.11 v západní části je přístupná také místnost D01.10 a mimo to i navazující suterén zadního západního podélného křídla (E). Samostatně, přes křídlo E je přístupna místnost D01.12 a ze druhého dvora.

Schodiště D01.01 je klasické dvojramenné schodiště s mezipodestou a se střední plnou vřetenovou zdi. Horní rameno je citelně delší než spodní, které má pouze pět stupňů. Schodiště navazuje na prostor hlavního schodiště D1.01 a to, jak už bylo zmíněno, bez toho že by na toto schodiště přímo navazovalo. Sestupuje se na něj z obdélné podesty, situované v zadní části prostoru D1.01. Tato podesta je přitom sama dosažitelná pomocí dvou vyrovnávacích stupňů. Z podesty delší horní rameno sestupuje při východní stěně na obdélnou mezipodestu. Ta je nízká, klenutá segmentovou klenbou a na obě ramena se otvírá segmentovými pasy. Hrany vřetenové zdi jsou mimo horních cca 30 cm zaoblené. Vstup na mezipodestu z horního ramene je chráněn původní či minimálně dosti starou **nýtovanou mříží**. Ta je jednoduchá, nezdobená. Rám konstrukce tvoří ploché pásy, dělí je dvě vodorovné příčky a jimi je provlečeno celkem sedm svislých prutů. Mříž je do zdi zasazena dvěma železnými objímkami a na opačné straně je vybavena původním krabicovým zámkem.

Spodní rameno schodiště je klenuto mírně klesající segmentovou klenbou. Po dosažení podlahy suterénu je prostor předělen tenkou příčkou v níž je osazena novodobá, jednokřídlá, plochá, typová dveřní výplň v ocelové zárubni. Schodištní stupně tvoří i v tomto případě našedlý, mírně světleji žilkovaný mramor. Mezipodesta i spodní podesta jsou dlážděny maloformátovou slinutou dlažbou, zřejmě z osmdesátých let 20. století. Přerušením spodní podesty schodiště příčkou se její oddělená jižní část stala součástí chodby D01.02.

Chodba D01.02 má, jak již bylo výše poznamenáno, tvar písmene T. Na severní straně do ní ústí schodiště D01.01, na jižní se na ni v přímém směru napojuje chodba D01.03, na západní straně ústí do úzkého kolmého prostoru D01.15. V severní stěně z ní lze vstoupit do prostoru pod schody D01.18 a dále k západu do místnosti D01.16. Ani tato chodba dnes nemá přirozené osvětlení.

Do hlavní části chodby ústí segmentově klenutý přístup od schodiště otvorem se segmentovým záklenkem, či spíše pasem. Vstup do prostoru pod schody D01.18 je vybaven ocelovou zárubní, ale křídlo zde chybí. Obdobná situace panuje u krátké východní stěny, se vstupem z chodby D01.03. V příčce vyzděné pod někdejší segmentovým pasem se dnes nalézá opět pouze novodobá ocelová zárubeň. V jižní stěně se těsně u tohoto vstupu nad podlahou nalézají tři výběrací komínové otvory s původními dvířky. Dále k západu, situována na osu sousední místnosti A01.10, se nachází segmentově zaklenutá nika, sahající až k zemi. Od místnosti D01.15 na západě dělí chodbu pouze segmentový pas. Také v severní stěně zůstala u vstupu do místnosti D01.16 pouze ocelová zárubeň bez křídla. Nahrazuje je novodobá ocelová mříž. Strop je ve východní polovině chodby klasicky segmentový, v rozsahu průjezdu je snížený a klenutý segmentově, ovšem v příčném směru. Mezi oběma částmi se nachází segmentový pas a ten také dělí chodbu A01.02 od navazujících prostorů A01.15. Podlaha je betonová a je zvláštním způsobem modelována, neboť nejprve od východu ve dvou úsecích stoupá a následně zase ve dvou úsecích klesá. Důvodem tohoto nezvyklého řešení je nepochybně pod povrchem podlahy v nejvyšším místě procházející vodorovné kanalizační potrubí, což jedno-

⁴⁷⁶ Plány 0202.1, 0406.1, 0431.9, viz seznam plánů.

značně dokládá pozůstatek původního litinového potrubí, jež přesně k tomuto mísu klesá, zhruba z poloviny zapuštěno do jižní stěny a původně větveno na dvě strany. Větev od východu je ovšem nefunkční, zatímco větev od západu patrně stále funguje. Původní litina zde ovšem už byla nahrazena plastem. Pod stropem mimo to prochází řada novodobých inženýrských sítí.

Na východní straně v přímém směru navazující **chodba D01.03** propojuje chodbu D01.02 na západní straně s místností D01.06 na východní straně, v severní straně obsahuje vstupy do místností D01.04 a 05, v jižní stěně do kotelny D01.07. Opět postrádá přirozené osvětlení.

V severozápadním koutě chodby mírně vystupuje novodobý komín z padesátých let. Oba vstupy ve východní stěně mají novodobé ocelové dveřní výplně v ocelových zárubních. Na východní straně u vstupu do prostoru D01.06 se nachází pouze ocelová zárubeň bez křídla. Ve východní části jižní stěny se nalézá rozměrná, segmentově klenutá nika. V její západní polovině je umístěn vstup do kotelny D01.07 s novodobou oplechovanou dveřní výplní v ocelové zárubni. Další obdobná ale slepá nika s předstupujícím „překladem“, zřejmě rabitzové konstrukce se nachází v západní části stěny. Smysl této vystupující, při poklepu dutě znějící konstrukce není jasný. Mezi oběma nikami ve střední části stěny se při zemi zachovaly čtyři původní vybírací otvory komínů. Jeden stejný vybírací otvor se nachází také v jižním ostění dveřní niky v západní stěně. Jak už bylo zmíněno, další tři plynule pokračují v navazující části chodby. Prostor je zaklenut, částí rozměrné segmentové klenby, která pokračuje dále k severu do místností D01.04-05. Na dvou místech je klenba přerušena příčně běžícími překlady, patrně opět rabitzovy konstrukce a opět zcela neznámého účelu. Jeden z nich probíhá zhruba v místě vstupu do kotelny a druhý při vstupu do navazující části chodby D01.02.

Podlaha je kryta maloformátovými slinutými dlaždicemi, opět jistě z osmdesátých let 20. století. Pod stropem i zde prochází řada novodobých inženýrských sítí.

Drobná **místnost D01.18** má obdélná půdorys a nachází se pod schodištěm D01.01. Jediný je z chodby D01.02 od jihu. Místnost opět nemá žádný přirozený zdroj světla.

Novodobá dveřní zárubeň je osazena v mělké, segmentově klenuté dveřní nice. Stěny jsou zcela rovné, omítané, patrně původní vápennou omítkou a nabílené. Strop je tvořen spodními hrubě opracovanými hranami mramorových schodišťových stupňů a je také obílený. Podlaha je betonová. Při západní stěně stojí litinový článkový radiátor. Na jeho štítku se nachází patrně jméno výrobce a radiátor by mohl pocházet z období 1. republiky.

Obdélná **místnost D01.04** je přístupná od jihu, z chodby D01.03 a nemá přirozené osvětlení.

Novodobá vstupní výplň již byla popsána. V jihozápadním rohu místnosti vystupuje zděný hranol komína. Od něj se směrem na sever táhne rovný překlad (tentýž, který tvoří při západní stěně D01.03 nadpraží nad dveřním otvorem do D1.02). Při poklepání zní překlad dutě. Severní stěna bývala patrně prolomena dvěma okenními nebo větracími otvory. Niky jsou dnes zaslepené síťovinou a okenní otvory zazděné. Východní stěna je zcela plochá. Strop tvoří mohutná segmentová klenba, prostupující i do chodby A01.03. Stěny i strop jsou hladké nabílené. Podlaha místnosti je pokrytá PVC.

Téměř čtvercová **místnost D01.05** je opět přístupná od jihu, z chodby D01.03, a dále od severu, z chodby C01.01 a nebo přímým schodištěm z prvního dvora. Místnost opět postrádá přímé denní světlo. Všechny tři dveřní výplně jsou shodné, novodobé, ocelové v ocelových zárubních. Ve východní stěně se nacházejí dvě niky s výrazně šikmým dnem, které vystupuje až k rovnému nadpraží. Původně nepochybně sloužily přistětlování a větrání ze světlíku. Strop opět tvoří mohutná segmentová klenba, prostupující na jihu do chodby D01.03. Pod stropem se nachází už v chodbě zmíněný severojižně orientovaný rovný překlad, který zní po poklepání dutě. Místnost má stěny i strop hladké a nabílené. Podlaha v místnosti je pokryta PVC. Pod stropem i zde prochází novodobé inženýrské sítě.

Chodbovitý **prostor D01.06** je nejvýchodnější prostorou předního traktu a nachází se nad ním jižní světlík. Přístup do místnosti vede od severu z místnosti C01.07 a také od východu z chodby D01.03. Ani tato prostora dnes nemá přirozené osvětlení.

Vstup z chodby D01.03 má segmentově klenutou niku. Západní stěna je zcela plochá, v severní stěně se nachází už popsáný, segmentově klenutý průchod do místnosti C01.07. Východní stěna opět obsahuje vykonzolované litinové svorní potrubí, tentokrát už probíhající ve značné výšce. V jižní stěně ve východním koutě se nalézá segmentově zaklenutá nika, patrně původně vstupní. Klenba je segmentová a přímo uprostřed je obdélně probraná, s nerovně provedenou západní částí jižní hrany. Rovnou nabílenou horní plochu

zjevně lemuje kovový rám a mimo to je celá plocha dělena dvěma kovovými pásky na čtyři obdélná pole. Je dosti zjevné, že se jedná o původní neotvírané okénko ze světlíku, dodatečně zaslepené i s ponechaným původním okenním rámem. Tím ovšem zjištění, týkající se klenby nekončí. V jihozápadním koutě je patrná otisk příčky a to i na stěně. Příčka zjevně navazovala na špaletu dveřního otvoru. Plocha klenby mezi tímto otiskem a výše popsaným zrušeným okenním otvorem je zjevně později do hladka přeštukována a tak je pravděpodobné, že v tomto místě došlo k nějaké mladší opravě. Stěny i strop jsou jinak hladké a nabílené. Podlaha krytá PVC a pod stropem i zde prochází inženýrské sítě.

Úzká a podlouhlá **místnost D01.16** je přístupná od jihu z chodby D01.02 a lze z ní vstoupit do obdobné úzké místnosti D01.17 na východní straně. Ani tato místnost dnes nemá přirozené osvětlení.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Západní stěna je zcela hladká. V severní stěně ve východním koutě se nachází otvor, který je dnes zevnitř zaslepený plechovou sítí. Otvor byl dle dochované žulové obruby před vjezdem do průjezdu osazen mříží a sloužil k osvětlení a větrání, dnes je však zazděný. Vstup do sousední místnosti D01.17 se nachází v jižní části východní stěny a je opět opatřen novodobou ocelovou zárubní bez křídla. Strop tvoří segmentová klenba, prostupující i do místnosti D01.17. Stěny a strop místnosti jsou hladké nabílené. Podlahu kryje PVC. Už zmíněné sousední **místnost D01.17** je v zrcadlovém otočení prakticky shodná. Jediným rozdílem je zvýšená „lavice“ při východní stěně, obsahující patrně ležatý kanalizační svod.

Velmi obdobná úzká chodbovitá **místnost D01.15** se liší tím, že není vůči komunikačnímu koridoru uzavřena příčkou se vstupem, ale zasahuje do něj. V nejjižnější části východní stěny se tudíž nachází segmentem klenutý průchod do chodby D01.02 a na opačné straně, v západní stěně, se nachází vstup do místnosti D01.14. V jižní stěně se při zemi nachází řada pěti vybíracích otvorů komínů. Řada přechází až do chodby D01.02. V západní stěně se nachází novodobá, plochá, typová dveřní výplň s ocelovou zárubní. Ostatní stěny jsou zcela hladké. Strop je tvořen menší částí segmentové klenby, která opět prostupuje do sousední místnosti D01.14. Stěny i strop jsou hladké nabílené. Na podlaze se zde nachází keramická maloformátový slinutá dlažba.

Obdélná **místnost D01.14** je nejzápadnější místností předního traktu. Mimo vstupu z příčné chodby z ní lze vstoupit k severu do místnosti B01.02 a k jihu do místnosti D01.11. Mimo to k západu směřuje krátký úsek chodby D01.13. Ani tato místnost dnes nemá přirozené osvětlení.

Východní stěna je mimo už charakterizovaný vstup zcela plochá. V jižní stěně je rozměrná, segmentově klenutá nika, která obsahuje vstup do místnosti D01.11. Ten je opatřen opět ocelovou zárubní bez křídla. Směrem do místnosti A01.11 má dveřní nika odlišný tvar, je pravoúhlá a zjevně rozměrově odpovídá osazené zárubni. Místnost D01.11 má oproti D01.14 zvýšenou podlahu, proto se před dveřní výplní v šířce niky nachází jeden vyrovnávací schodišťový stupeň. Západně od dveřní výplně se při zemi ve stěně nachovaly čtyři vybírací otvory od komínů.

V západní stěně se nachází vysoký, segmentem klenutý průchod do chodbičky A01.13. Dále k severu se nad zemí nachází malý obdélný otvor, kterým zjevně prostupovala část mechanismu výtahu, jehož spodní část se dochovala v chodbičce D01.13. Dále k severu je umístěna novodobá kuchyňská linka. Dřevotřísková deska nad ní dle zaměření obsahuje slepou niku. Zjevně shodná nika je viditelná ještě severněji. Nika má výrazně šikmo stoupající dno, záklenek či překlad není patrný, neboť jej zakrývá novodobý podhled (viz dále). Severní stěnou prochází už zmíněný, segmentově klenutý průchod do místnosti B01.02. Strop tvoří segmentová klenba, zmíněná už při popisu prostoru D01.15, pod ní se ovšem nachází novodobý podhled. Ten má rošt z ocelových L profilů, mimo krajních částí vzájemně svařovaných a výplně z dřevotřískových desek. Spoje desek jsou zalištované. Celý podhled je bíle přelakován. Několik desek v podhledu chybí, takže je možný průhled do klenby. Podlahu kryje PVC.

Navazující **chodbička D01.13** obsahuje v jižní stěně slepou, segmentově klenutou niku, krátká západní stěna je hladká, pouze v jižní části ve výšce cca 2 m obsahuje v nevelké prohlubni patrně původní mosazný uzávěr vodovodního potrubí. severní stěna obsahuje ve své západní části dochovaný přisvětlovací otvor. Komínově působící nika má opět výrazně šikmé dno a vrcholí **kovou mříží**, shodnou jaká byla popsána už v prostoru A01.02, dochovanou včetně zajišťovacího řetízku. Otvor, původně ústící v západním světlíku, je ovšem dnes zaslepen. Východněji se ve stěně nachází vysoká, segmentově klenutá nika v níž ústila šachta **výtahu na uhlí**. Otvor je v horní části napevno zabedněn. Níže se nachází obdélná nezdobená bedněná, obrt-

líkem uzavíraná dvířka o rozměrech 138x82 cm. Spodní část otvoru je dnes zakrytá sololitem. Uvnitř se nachází po stranách dvě svislá patrně dubová vodítka, levé vyrobené z masivní fošny, pravé, širší, duté a zjevně sestavené z tenčích prken. Mezi nimi se nachází dřevěná bedna, sloužící zjevně jako výtahová „klec“. Bedna dnes sedí na trámkové konstrukci, která jistě odspodu vymezovala pracovní prostor výtahu. Vnitřní rozměry bedny činí 101 cm výšky, 86 cm šířky a 58 cm hloubky. Spodní část bedny je uvnitř obložena plechem. Dopracovaný materiál bylo též možné zavěsit na háček, našroubovaný v horní vodorovné části bedny zespodu. Kupodivu ji nebylo možné uzavírat ani jinak zajistit z přední strany. Určitému zajištění ovšem mohl sloužit právě zmíněný háček. Z boků je k bedně připevněna důmyslná konstrukce, za níž byla bedna zavěšena a vytahována. Konstrukce obsahuje jakousi hrazdičku, která má uprostřed vystupující kovové oko. Paralelně s ní probíhají dvě osy, v jejichž středu jsou připevněny kladky a zapadají do nich krátké řetězy. Ty jsou v obou případech spojeny s volným kovovým okem, které je zároveň navlečeno na kovovém oku hrazdičky a je zjevné, že přesně za toto oko byl také zavěšen řetěz, za který byla „klec“ vytahována. Obě osy měly na koncích mechanismus, který se při povolení nosného řetězu zaklechl do vodiček. Zjevně šlo o ochranu proti přetržení řetězu. Mechanismus ovšem přirozeně zafungoval i při dosednutí na dno šachty. Plynulému pohybu pomáhala kovová kolečka. Bylo jich celkem dvanáct a většina je, zdá se, dosud na svém místě. Ta dosedala na každé vodítko v horní i dolní části ze tří stran a účinně tak bránila eventuálnímu příčnému i podélnému vyklonění. Ze spodní strany je na bedně připevněný masivní hák.

Samotná šachta je dnes zkrácena v úrovni podlahy přízemí a má tedy na výšku pouze necelé 4m. Způsob vytahování je přesto poměrně zřejmý. Ve spodní části šachty je v levé „špaletě“ připevněno pohyblivé rameno s posuvným závažím. Zakončeno je vidlicí, v níž byla jistě upevněna kladka. Další součástí byla kladka, dochovaná i s částí řetězu pod spodním koncem pravého vodítka. Patrná je v už zmíněném bočním otvoru z místnosti D01.14.

Fungování výtahu lze rekonstruovat takto: Řetěz byl zavěšen v dochovaném oku za hrazdičku a stoupal vzhůru, kde musel nutně procházet přes dvě kladky, eventuálně jednu kladku větší. Zpět se vracel pravým dutým vodítkem a dole přes dochovanou kladku vybíhal z bočního otvoru do místnosti D01.14. Zde se musela nacházet „pohonná jednotka“, dost možná představovaná převodovým ústrojím, ovládaným lidskou silou. Následně se řetěz vracel zpět do šachty a přes další kladku, tentokrát připevněnou na dochovaném rameni se závažím, byl protažen vzhůru až k bedně a upevněn na ní zespoda. Celý systém tedy umožňoval mít řetěz stále napjatý. Je také zjevné, že výtah postrádal protizávaží.

Stěny prostoru D01.13 jsou jinak hladké a omítané, stejně jako strop tvořený příčně orientovanou segmentovou klenbou. Podlaha je i zde krytá PVC.

Rozměrná **místnost D01.11** leží už v zadním (jižním) traktu. Je přístupná od severu, z místnosti D01.14 a také od jihu, z místnosti E01.01. Ve východní stěně se nachází vstup do místnosti D01.10. Místnost je spoře osvětlena jedním okenním otvorem v jižní stěně ze zadního dvora.

Vstupní otvor v severní stěně už byl popsán. Stěna je jinak zcela plochá. V severní části východní stěny se nachází dveřní otvor, vedoucí do místnosti D01.10. Otvor skrze stěnu výrazně klesá a obsahuje celkem pět schodištních stupňů. Na to reaguje i šikmo klesající nadpraží otvoru. Vstup není kryt dveřní výplní ale novodobou svařovanou mříží. Ve východní části jižní stěny se nachází rozměrná obdélná nika sahající až k zemi. Nika má rovné nadpraží a vysoko nad zemí se v ní nachází drobný ležatý okenní otvor, směřující do jižního dvora. Okenní výplň je svařována z oceli a vybavena svařovanou mříží. V západní části jižní stěny je umístěn průchod do místnosti E01.01. Úroveň podlahy místnosti E01.01 se nachází vysoko nad úrovní podlahy D01.11. Rozdíl tedy vyrovnává celkem pět schodištních stupňů, provedeným z větší části v relativně hluboké dveřní nise. Nejnižší schod ovšem předstupuje do místnosti, takže je patrné, že je na krajích zakulacen. Čtyři první stupně jsou mimo to kamenné, pátý je již tvořen betonovou podlahou místnosti E01.01. Otvor neobsahuje dveřní výplň, přesto je ze strany místnosti E01.01 poněkud zúžen. Strop je tvořen dvěma nesejně širokými poli segmentové klenby do traverz. Východní klenební pole je užší než západní a u okenního otvoru klenba stoupá vzhůru. Stěny i strop místnosti jsou hladké a nabílené. Východní a jižní stěna mají ovšem omítku značně poškozenou zatékáním. Podlahu kryje PVC. Při severní stěně východně od vstupu z D01.14 je osazen novodobý deskový radiátor a na jihu v okenní nise se nachází hliníkový radiátor Fonal. Místností prochází rozvody topení.

Obdélná **místnost D01.10** je přístupná od západu, z místnosti D01.11 a dnes nemá přirozené osvětlení. Podlaha i strop místnosti se nachází výrazně níže než místnosti ostatní. V rámci dokumentace nebyla přístupná, bylo možné do ní pouze nahlédnout skrze mříž vstupního otvoru.

Podél východní stěny se táhne omítaná „lavice“, i zde zřejmě obsahující ležatý kanalizační svod. V jižní stěně se nalézá větrací mřížka. Zvenčí se přitom v daném místě nachází ozdobná železná mříž v žulové obrušbě, jistě původní a nepochybně původně přisvětlující daný prostor. Místnost je zaklenuta segmentovou klenbou, při severní části východní stěny s pětibokou výsečí, s vrcholnicí vedenou šikmo vzhůru směrem ke stěně. Podlaha je krytá PVC.

Samostatné z navazujícího podélného křídla je přístupná obdélná, dle zaměření segmentovou klenbou opatřená **místnost D01.12**. Ta ovšem v době dokumentace nebyla přístupná. Vstup z místnosti E01.01 je opatřen novodobou, plechovou, dvojkřídlou dveřní výplní s nesymetrickými křídly. Vstupní nika je dle zaměření segmentová.

Ze druhého dvora od jihu je samostatným vstupem přístupná hluboko zasahující obdélná **místnost D01.09**. Vzhledem ke své hloubce má místnost v severní a východní části mezistrop. Z místnosti lze, vstupem ve východní stěně, vstoupit do sousední místnosti D01.08A, přístupné také samostatně ze dvora.

Vstup zvenčí, ze dvora je realizován pomocí zahlobbeného schodiště od západu, případně od východu z rozlehlého „anglického dvorku“. Vstupní dveřní výplň je dvojkřídlá, novodobá, rámové konstrukce, dělená jednou příčkou na dvě pole. Spodní jsou plná, z překližky, horní byla patrně původně prosklená drátosklem. Ve východním křídle je ale nahrazeno plechem a celá výplň je včetně skla přetřena běžovou barvou. Výplň s typovým kováním je zjevně dílem šedesátých let 20. století. Dveřní nika je pravoúhlá, zjevně novodobě upravená a sahá až k ocelové podlaze (viz níže). Od stupu k ocelové podlaze sestupuje celkem osm schodů. Konstrukce tohoto schodiště je novodobá, ocelová, svařovaná.

V severní části západní stěny je odlišnou omítkou dobře patrný zazděný vstup do místnosti D01.10. V severní stěně se zhruba na osu místnosti nachází úzká a nízká dveřní nika, patrně zrušený vstup do chodby D01.02. V severní části východní stěny se nachází vstup do místnosti D01.08A. Rozdíl úrovně podlah zde vyrovnávají dva stupně a vstup je opatřen novodobou, jednokřídlou, svařovanou, plechovou, dveřní výplní. Dveřní nika se otáčí do místnosti D01.08A a zjevně je také novodobě upravena, byť je patrně starší. Prostor je zaklenut segmentovou klenbou. Omítky zjevně pocházejí z různých období a je patrné, že byly opakovaně opravovány a ve spodní části zřejmě plošně přestukovány. Na nemalé části plochy jsou poškozené a místy i vysloveně odpadávají.

Podlaha se nachází o více než 2 metry hlouběji než u ostatních místností suterénu. Nad ní je v severní a východní části provedený ocelový mezistrop s povrchem z krablovaného plechu a běžnými svařovanými trubkovými zábradlími. Strmé a úzké schodiště do spodní části se také svařované. Na jižní a z části i západní stěně odpovídá mezistropu cca 10 cm hluboký vodorovný ústupek. V jihovýchodním koutě se nachází rozměrná kovová nádrž, patrně jímka odpadních vod a místnost obsahuje rozělovač ústředního topení. Veškeré vybavení je z osmdesátých let nebo ještě mladší, z let devadesátých.

Místnost D01.08A by byla obdélná, pokud by z ní nebyla v jihozápadním koutě vyčleněna samostatně, vstupem ze dvora, přístupná drobná prostora **D01.08B**. Do místnosti D01.08A lze vstoupit ze západu z místnosti D01.09, nebo od východu z kotelny D01.07.

Vstup z místnosti D01.09 už byl popsán. Západní stěna jinak neobsahuje nic pozoruhodného. Severní stěna je zcela plochá. Uprostřed přerušeny sokl novodobé dlažby by sice mohl vypovídat o zrušeném vstupu, v ploše stěny ale není nic takového patrné. Ve východní stěně se nachází široká, až ke stropu běžící slepá nika. V její jižní části je umístěn stávající vstup do kotelny D01.07, opatřený novodobou, jednokřídlou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. V jižní stěně se v pravoúhlé okenní nise, se kterou poněkud koliduje příčka vymezující místnůstku A01.08B, se nachází novodobá okenní výplň s otočným křídlem, jistě z osmdesátých let 20. století. Samostatně zvenčí přístupný prostor D01.08B je osazen novodobou, jednokřídlou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Strop tvoří dvě pole segmentové klenby do traverz. Podlaha je z větší části krytá maloformátovou slinutou dlažbou z doby socialismu, z části pouze beton. Místnost obsahuje novodobé strojní vybavení ústředního topení. V drobné místnůstce D01.08B je umístěn plynoměr.

Kotelna D01.07 je téměř čtvercová místnost, přístupná od západu z místnosti D01.08A nebo od severu, z chodby D01.03.

Vstupní západní stěna je mimo už charakterizovanou dveřní výplň plochá. Severní stěna obsahuje druhý vstup s už charakterizovanou dveřní výplní, zasazenou v těsné pravoúhlé nise. Většinu východní stěny zaujímá

má rozměrný zděný deskový komín, charakterizovaný už při popisu přízemí a prostupující všemi patry až nad střechu. Dle zaměření i dostupné dokumentace má pět rozměrných válcových komínových průduchů o průměru 60 cm. Jižní stěna je plochá a obsahuje dosti dobře viditelné stopy zazděných otvorů. U východnějšího se dochoval i kamenný schodištní stupeň s charakteristickými zakulacenými konci. Strop tvoří v západní polovině klenba do traverz, ve východní polovině ji nahrazuje trapézový plech, jistě doplněný na horní straně betonovou deskou. Podlaha je dlážděná maloformátovou slinutou keramickou dlažbou z období socialismu a je zjevně spádována směrem do středu místnosti, kde se nachází odtokový žlábek. V centrální části místnosti jsou na nízkém betonovém soklu umístěny dva plynové kotle Slatina o tepelném výkonu 455 kW, podle výrobního štítku z roku 1986.

Původně byla střední chodba v podstatě souvislá a byla přerušena pouze nástupem na schodiště a dále chodbičkou D01.15, která sahala k okénku, prolomenému zjevně v boční části schodiště do dnešní chodby B1.07. Místnost D01.05 měla být předělena dvěma příčkami na tři místnůstky, ve východní části kuchyňský a „palivový“ sklep, dále k západu samostatně přístupný kuchyňský sklep. V místnosti D01.04 měla příčka oddělit dva palivové sklepy. Příčky dnes vymezující tyto prostory by tedy mohly být původní, byť to na nich už vůbec není poznat. V místnostech D01.16 a 17 dělicí příčka dokonce zůstala zachována. Prostory opět fungovaly jako kuchyňský sklep a sklep na palivo. Shodně byla využita také plocha místnosti D01.13, kde se ovšem cihelné příčky nezachovaly. Kromě jednoho alespoň z části dochovaného výtahu v prostoru D01.13 se v křídle nacházel i druhý, na opačném konci chodby. Vysunut byl už do místnosti D01.06, v plánu zakreslená příčka přesně koresponduje s nalezeným otiskem, drobná oddělená obslužná místnůstka ale nebyla přístupná z místnosti D01.06. Zajímavé zjištění se také váže v výškovém úrovním. Podlaha totiž podle všeho byla výše než dnes, pouze pod průjezdem byla umístěna níže. Stávající výškové rozdíly v chodbě a zvýšené „lavice“ ukrývající kanalizaci jsou tedy zjevně až dílem mladších úprav. Už zmíněná místnost D01.06 pod světlíkem sloužila jako spojovací koridor skladu, situovaného v dnešních prostorách C01.01-07 se skladem, situovaným v dnešních místnostech D01.07-08. Ty byly dle plánu místností jedinou a jako sklad sloužila i taktéž nerozdělená místnost D01.10-11. V místnosti D01.09 byla parní kotelná, dne mladšího údaje z roku 1957 vybavená jedním nízkotlakým kotlem Strebel EKA II o výhřevné ploše 25,5 m² a jedním nízkotlakým kotlem Herza o výhřevné ploše 44 m², které poskytovaly jmenovitý výkon 204 000 a 352 000 kcal/h. Celkově tedy 556 000 kcal/h. Kotle byly dle mladších plánů umístěny v severní části prostoru, podle všeho pod úrovní podlahy a doplněné obslužnou, jistě železnou rampou se schodištěm. Relativně nejdetailněji zachycuje kotelnu plán z roku 1952. Sousední místnost D01.10 zřejmě od počátku sloužila jako uhelna a bylo možné do ní tedy nasypávat uhlí přímo z průjezdu, prostřednictvím dosud dochované ozdobné mříže. Obdobnou podobu úzkých anglických dvorků měly i ostatní okenní otvory. Dodnes dochovaný je u místnosti D01.11.⁴⁷⁷

Mladší úpravy nejsou archivně až do poloviny 20. století vůbec podchyceny. Pouze dle rabitzových konstrukcí v prostoru D01.03-05, kryjících téměř určitě nějaké starší inženýrské sítě, lze odhadnout, že tento prostor mohl být nějakým způsobem komerčně využíván. Úprava ovšem může být i mladší. Faktické zrušení výtahu, dochovaného v místnosti D01.13, opět jistě proběhlo už před rokem 1951, a to v souvislosti se zastavěním západního světlíku v úrovni přízemí. Roku 1950 byla citelně, o 1,5 m prohloubena uhelna D01.10. Plánováno bylo i zřízení násypného otvoru přímo v klenbě, k tomu ale asi nedošlo. Roku 1951 byl vybudován nový, dosud existující komín, nacházející se v jihozápadním koutě místnosti D01.04. Kouřový kanál od kotlů byl veden pod podlahou. Roku 1957 byl, navzdory těmto úpravám, stav této i kotelny v průčelním křídle charakterizován jako zanedbaný, kotelny byly poddimenzované a obecně zcela nevyhovující. Roku 1962 byl zřízen nouzový východ z kotelny, proražený na místě stávajícího okenního otvoru a v ploše dvora doplněný dosud dochovaným betonovým schodištěm. Plán z roku 1952 mimo to dokládá, že tehdy se suterén středního příčného křídla nacházel v podstatě v původní podobě, pouze v místnosti D01.14 už se nenacházely dělicí příčky a zřejmě byla od chodby D01.02 stavebně oddělena. Existovala už také příčka mezi místnostmi D01.11 a 12. Roku 1965 byla provedena generální oprava nákladního výtahu, situovaného i podle nálezů v terénu v místnosti D01.06 a ústící o podlaží výše v místnosti D1.08. Dochované plány sice nejsou provedeny úplně přesně, údaj o světlíku zakrytém prosklenou střechou je ale dosti jednoznačný. Daný výtah o nosnosti 500 Kg zde v podstatě nahradil původní výtah na uhlí.⁴⁷⁸

⁴⁷⁷ Plány 0202.1, 0406.1, 0407, viz seznam plánů.

⁴⁷⁸ Plány 0406.1, 0407, 0423, viz seznam plánů.

Zásadní úprava proběhla opět mezi lety 1984-89. Patrně právě tehdy byly osazeny všechny stávající dveřní výplně, zaslepeny okenní otvory, vzniklo stávající schodiště ze dvora do místnosti D01.05 atp. Provedeno bylo také prohloubení většiny místností a to především v západní polovině předního traktu. Stávající kotelna ovšem tehdy ještě nevznikla. V prostoru D01.07 měly být umístěny pouze zásobníky na teplou užitkovou vodu a samozřejmě i stávající rozměrný komín. Kotelna se ovšem nacházela v sousedním prostoru F01.01. Na současné místo byla přemístěna až roku 1998, zjevně s využitím původních kotlů, a současně s tím byla i do jisté míry modernizována.

Zadní podélná křídla (E a F)

Podlaha obou západních podélných křídel také zadního křídla příčného (G) mají podlahy umístěny výše než střední příčné křídlo (D).

Západní křídlo (E01.01-03)

Podélné západní křídlo (E) je v suterénu jednotraktové, rozdělené příčně na tři místnosti (od západu E01.01-03). Křídlo je přístupné ze severu přes příčné střední křídlo (D) z místnosti D01.11 a také přes zadní příčné křídlo (G) z místnosti G01.08. Má ale i samostatný výstup do dvora, z místnosti E01.01 po vnějším schodišti.

Místnost E01.01 má čtvercový půdorys. Přístupna je už zmíněnými vstupy. Osvětlena je z východu, ze dvora jedním okenním otvorem.

Obě dveřní výplně v severní stěně už byly opsány. Východní stěna je na severu prolomena obdélnou okenní nikou se čtvercovou novodobou okenní výplní. Výplň je špaletová, dvoukřídlá. Namísto parapetní desky jsou použity keramické dlaždice. Zvenčí je výplň opatřena svařovanou ozdobnou ocelovou mříží, řešenou obdobně jako novodobé mříže v prvním dvoře. V jižní části východní stěny se nachází novodobá dvojkřídlá dveřní výplň. Je plochá, typová, s nestejně širokými křídly, v ocelové zárubni a v exteriéru doplněna novodobou ocelovou jednokřídlou otevíravou mříží. V místnosti E01.01 k výplni stoupají čtyři betonové stupně a další schodišťové rameno stoupá v exteriéru severním směrem z mezipodesty, podél východní fasády křídla.

Jižní stěna místnosti je členěna dvěma, nestejně širokými, rozměrnými, segmentově klenutými nikami. Východní obsahuje vstup do místnosti E01.02, s osazenou ocelovou zárubní bez dveřního křídla. O něco širší a díky tomu s níže položenými patami je nika západní, slepá, ve formě mělké niky se propisují i v sousední místnosti E01.02. V západní stěně se nachází původní **ventilační mřížky**. Mřížka při zemi je ovládaná přímo a mřížka pod stropem byla ovládána řetízem, který se nedochoval. Mřížky mají rozměr 24 x 24 cm. Strop je klenut dvěma poli segmentových kleneb do traverz. Stěny i strop místnosti jsou hladké a bílené. Podlaha je patrně betonová a je pokryta PVC.

Místnost E01.02 je obdélná, rozměrná, její pravidelný tvar ruší pouze ustupující roh v jižní části západní stěny. Přístupná je od severu, z místnosti E01.01 a od jihu, z místnosti E01.03. Je osvětlena ze dvora třemi okenními otvory ve východní stěně.

Severní stěna obsahuje už charakterizovaný vstup a západně od něj už také zmíněnou slepou, segmentově uzavřenou niku. Ve východní stěně se nacházejí tři obdélné okenní niky s rovným nadpražím. V severně a jižně položené nicy se nalézají novodobá špaletová dvoukřídlá okenní výplň, shodná jako v sousední místnosti E01.01. V prostřední nicy se nalézají původní špaletová dvojkřídlá **okenní výplň**. Křídla jsou dělena jedním vodorovným prutem na celkem čtyři tabulky, výplň je na hranách profilovaná s veškerým původním kování. Styk rámu s omítkou zakrývá na hraně profilovaná dřevěná lišta. Pohled z vnější strany pak ukáže, že v místě spodní tabulky ve vnějším jižním křídle bylo původně zasazeno samostatně otevíravým větracím okénkem. Dochovala se po něm plechová okapnička a spodní část původních závěsů. Namísto parapetních desek se pod všemi třemi výplněmi nacházejí keramické dlaždice. Všechny tři okenní otvory jsou v exteriéru vybaveny novodobými svařovanými mřížemi, shodnými jako u místnosti E01.01. V jižní stěně je u symetricky situovaného vstupu do místnosti E01.03 osazena novodobá ocelová zárubeň. Křídlo i zde chybí. Západní stěna je plochá, pouze v jihozápadním koutě se nalézají vybírací komínový otvor s původními litinový-

mi dvířky. Strop je klenut třemi poli segmentové klenby do traverz. Strop i všechny stěny místnosti jsou hladké nabílené. Podlaha je kryta PVC. Pod všemi třemi okenními otvory se v nikách nalézají plechové článkové radiátory, překryté novodobými kryty.

Místnost E01.03 je nejjižnější místností křídla a lze z ní vstoupit do místnosti G01.08, v zadním příčném křídle (G). Osvětlena je dvěma okenními otvory od východu, ze dvora.

Vstupní dveřní výplň byla už popsána. Ve východní stěně se nacházejí dvě obdélní okenní niky s novodobými okenními výplněmi, shodnými jako v předchozích místnostech. Před oběma výplněmi se opět nachází svařované novodobé mříže. Jižní stěna je vylehčena rozměrnou segmentově klenutou nikou. V její západní části se nachází novodobá, jednokřídlá, plochá, typová dveřní výplň v ocelové zárubni. V severozápadním koutě severní stěny se nachází při zemi původní vybírací otvor komína. Strop je klenut dvěma segmentovými klenbami do traverz. Strop i stěny místnosti jsou hladké nabílené. Podlaha je kryta PVC. V obou okenních nikách se nacházejí plechové článkové radiátory.

Původně měla vyplňovat celou plochu křídla dílna. Ta měla být na severní straně otevřena dvěma rozměrnými otvory do skladu D01.11-12 a na jižní straně jedním rozměrným otvorem do dílny D01.08. Protože ovšem tato dílna nesplňovala podmínky stavebního řádu, byly prostory formálně změněna na sklad. V průběhu výstavby byl předložen upravený plán, který podmínky pro umístění dílny splnil. Znamenalo to ovšem zvýšení úrovně podlahy i stropu a také neprovedení původně plánovaného průběžného anglického dvorku podél fasády. Místo něj byla v tomto místě patrně plánována provětrávaná štěrbina, které měla jistě za úkol omezit případně vztlínající vlhkost. Roku 1910 byla „v zadním dvoře“ zřízena instalatérská dílna. Není sice jasné, jaké prostory užívala. Roku 1952 je ale zmíněna právě v „pravém“ křídle, tedy v křídle E a jistě i v navazující části křídla G. Roku 1952 byla v prostorech „velmi poškozená podlaha“, text zmiňuje otevřenou kovářskou výheň, nevybílené stěny, vadnou elektroinstalaci a obecně velkou zanedbanost. Plán z roku 1951 prostory zakresluje stále ještě prakticky nedělené, pouze v jednom místě s příčkou vydělující jakýsi samostatný pracovní kout v druhé okenní ose od severu. Dílna svou činnost ukončila roku 1953.⁴⁷⁹

Roku 1958 byl v těchto prostorách zřízen archiv. Plán, mimochodem opět nepřesně kreslený, jako výsledek stavební úpravy zachycuje už současné místnosti. Místnost E01.01 uvádí jako „dílnu údržbářů“ a už tehdy k ní vedou současné schody ze dvora. Stávající místnost E01.02 je právě oním budovaným archivem. V nivě proraženém vstupu z místnosti E01.01, a to na místě vstupu dnešního, měly být osazeny železné dveře. Nově vyzděna měla být stávající příčka mezi místnostmi E01.02 a 03, neobsahovala ovšem vstup. Příčka mezi místnostmi E01.03 a G01.08 v té době ještě neexistovala. Plán z roku 1988 zachycuje místnosti v podstatě v současné podobě. Současnou podobu přitom jistě i zde výrazně ovlivnila rekonstrukce z let 1984-89.⁴⁸⁰

Východní křídlo (F01.01-03)

Stavebně je zadní východní příčné křídlo zrcadlovým obrazem protilehlého křídla západního, dodnes však obsahuje v zásadě jedinou místnost F01.01, s drobnými vestavbami místností F01.02 a 03. Prostory jsou přístupné buďto přímo ze druhého dvora nebo ze zadního příčného křídla (G).

Rozlehlý **prostor F01.01** osvětluje od západu celkem šest okenních otvorů a navíc prosklená dveřní výplň. Půdorysně se dnes dělá na tři části. Na jihu jde o nevelkou a úzkou lichoběžnou část, jíž od obou severnějších částí dělí vestavěné místnůstky F01.02-03. Dále na sever se nachází rozlehlá obdélná střední prostora. Nejsevernější čtvercovou část odděluje arkáda o dvou, segmentově klenutých otvorech.

Vstupní západní stěna obsahuje celkem sedm shodných pravoúhlých okenních nik. Ve třetí ose od severu je vsazena novodobá dvojkřídlá kovová dveřní výplň. Ta má nízký, neotvívavý, prosklený nadsvětlík. Prosklená je i podstatná část dveřních křídel. Horní část otvoru odděluje betonový poutec, nad nímž je vyzdívka z luxferů. Velmi obdobně jsou řešeny i novodobé okenní výplně. Ve shodné výšce je dělí betonový poutec nad nímž se provedena vyzdívka z luxferů. Spodní část výplně je dřevěná, zdvojená, dělená sloupkem a se dvěma křídly. Parapetní desku i zde nahrazují keramické dlaždice. V nejjižnější okenní ose se dochovala původní **okenní výplň** F01.Ok01. Ta je shodná jako už popsána okenní výplň místnosti E01.02.

479 Plány 0202.1, 0203, 0406.1, viz seznam plánů.

480 Plány 0414 a 0423.1, viz seznam plánů.

Navíc má dochované i ventilační okénko. Před výplní je směrem do místnosti G01.04 dochována i původní **mříž** G10.Kv06. Ta má relativně masivní nýtovaný rám z pásoviny, dělená je jednou vodorovnou příčkou z téhož materiálu a dále sedmi válcovými pruty. Přizdobena je ozdobně profilovanými objímkami.

Severní stěna místnosti obsahuje dně segmentově klenuté slepé niky, východnější poněkud širší. Východní stěna je až na drobný půdorysný zlom zcela hladká. Její obhlídku ovšem znemožňuje b místnosti naskládaný materiál, takže nelze posoudit například přítomnost původních ventilačních či vymetacích otvorů. V jižní stěně se nachází opět rozměrná slepá, segmentově klenutá nika s asymetricky umístěnou novodobou dvevní výplní. Ta je plochá, typová, jednokřídlá, v ocelové zárubni. Strop tvoří segmentové klenby do traverz. V severní části dvě pole a v jižní pět. Podlahu kryje PVC a je patrně betonová. V okenních nikách jsou namontovány novodobé litinové článkové radiátory. Příčkami vydělená místnůstka **F01.02** má u vstupu osazenu novodobou plechovou výplň a na podlaze položené PVC. Drobná místnůstka **F01.03** za ní, má na podlaze maloformátovou keramickou dlažbu a obsahuje sprchový kout.

Původní podoba prostoru se nelišila od původní podoby prostoru v protějším západním křídle. Také zde nebyla povolena dílna a prostor tudíž v průběhu výstavby získal poněkud pozměněnou podobu, která umístění dílny vyhovovala. Pro představu o původních uměleckořemeslných detailech je cenné dochování alespoň jedné původní okenní výplně a před ním osazené mříže. Podle archivních pramenů byly roku 1983 mříže osazeny i na ostatních okenních otvorech. Zda byly původní či novodobé ovšem na základě této zprávy nelze říci. O využití dílny prostor nemáme žádné zprávy, až z roku 1952 pochází informace, podle níž zde byly kanceláře, zřejmě instalačních závodů. Mezi lety 1984-89 pak byl prostor výrazně upraven, a to téměř do současné podoby. Tehdy zde vznikla plynová kotelna, s kotli umístěnými v severní části. Jižnější část prostoru fungovala jako strojovna. Místnost F01.02 sloužila jako šatna a místnost F01.03 jako umývárna a sprchový kout. Spolu s úpravou prostor proběhla také současná stávající razantní úprava přilehlé části dvora, ve kterém byl vybudován rozměrný „anglický dvorek“. Roku 1998 byl provoz kotelny přestěhován do sousedního příčného křídla.⁴⁸¹

Zadní příčné křídlo (G01.01-08)

Zadní příčné křídlo je v suterénu jednotraktové, s rozměrnými bočními prostory G01.04 a 08. Nástupní prostor G01.02 ve střední části je přístupný od severu, ze se schodiště G01.01. Kromě už zmíněných prostor G01.04 na východní a G01.08 na západní straně, lze z nástupního prostoru G01.02 vstoupit do nízkého prostoru G01.03 pod schodištěm na severní straně a do tří prostor na straně jižní. Jednak dvou záchodů G01.05 a 07 a dále mezi nimi umístěné umývárny se sprchou G01.06. Mimo vstupu ze schodiště G1.01 je možné do suterénu zadního křídla vstoupit také z navazujících podélných křídel (E a F). Na východní straně z místnosti F01.01 a na západní z místnosti E01.03.

Žulové nezdobené schodiště do suterénu z prostory G1.01 už bylo popsáno a novodobý dvevní výplň také. Až na novodobou obezdívkou vydělenou spodní podestu schodiště má **prostor G01.02** pravidelný, původně obdélný tvar. Osvětlen je nepřímou, ze schodiště, už také popsáním původním okenním otvorem. Všechny vstupy z něj dnes mají novodobé, ploché, jednokřídlé, typové dvevní výplně v ocelových zárubních. Strop je klenut třemi poli segmentové klenby do traverz. Střední pole je širší než pole krajní, zjevně s ohledem na kompozici schodiště G1.01. Veškeré i klenby stěny jsou hladce omítnuté a místy poškozené zatékání či vztlínající vlhkostí. Podlaha je pokryta novodobou keramickou dlažbou se soklíkem utvořeným jednou řadou dlaždic. V podlaze se nachází novodobým poklopem z krablovaneého plechu krytý revizní otvor kanalizace.

Prostor G01.03 se nachází pod spodním ramenem s zrcadlem schodiště G0.01 a má proto podkovovitý tvar. Prostor pod schodištěm ramenem je od prostoru pod schodištěm zrcadlem oddělen plnou zdí se dvěma obdélnými otvory.

Vstupní dvevní nika s už charakterizovanou dvevní výplní má segmentový záklenek. V severovýchodní části obvodové stěny se nachází komínovitě vedená okenní nika. Okenní otvor je ovšem dnes nahrazen novodobou vyzdívkou se dvěma hliníkovými větracími mřížkami. Strop je v místě zrcadla plochý, v místě

481 Plány 0202.1, 0203 a 0431.10, viz seznam plánů.

schodištního ramene klesající. S výjimkou tří nejnižších schodištních stupňů, které zjevně mají kvádrový i na rubu pravidelně otesaný tvar a vystupuje tedy v prostoru stupňovitě mají ostatní stupně trojúhelný průřez a jejich rubová strana je do hladka souvisle omítnuta. Shodně jsou omítnuty i stěny, strop v místě zrcadla atp. Podlahu kryje PVC, pod ním se patrně nalézá beton.

Rozlehlá obdélná **místnost G01.04** je navíc na severní straně rozšířena o menší obdélná prostor, který vystupuje do dvora.

Západní stěna místnosti obsahuje rozlehlou, obdélnou, dveřní niku, na prostor symetrickou, a zjevně větší než stávající, už popsaná dveřní výplň. Směrem na jih od niky je stěna opláštěna nopovou folií krytou Rabitzovou předstěnou. Severně od dveřní niky svisle sestupuje litinová odpadní trubka kanalizace, patrně dosti dávná a ne zcela jasného účelu. V západní části severní stěny se nachází rozměrný obdélný otvor, široký shodně jako nad ním probíhající klenební pole. Otvor je u stěn lemovaný dvěma a pod stropem jedním ústupkem. Na analogickém místě v protilehlé místnosti G01.08 se nachází sdružený okenní otvor a je zjevné, že situace dochovaná v místnosti G01.04 je pozůstatkem téhož řešení. Stávající, do dvora posunutá obvodová stěna obsahuje dvojici původních **okenních výplní G01.k01**. Od obou dalších dochovaných okenních výplní v místnostech → E01.02 a F01.01 se tyto liší absencí samostatného větracího okénka a dále absencí vodorovných dělicích příček. Výplně jsou tedy dvojtábulkové a není snadné rozhodnout, zda spolu tyto dva rozdíly mohou či nemusí souviset. Z vnější strany jsou novodobé svařované mříže, které ovšem napodobují podobu původní mříže, dochované na nedalekém okenním otvoru podélného křídla.

V navazujícím úseku boční stěny doplněného prostoru se nachází už v rámci prostoru F01.01 popsaná původní okenní výplň s mříží. V předstupující východní části severní stěny se nachází vstup do místnosti F01.01 s už popsanou novodobou dveřní výplní. Východní stěna je opět překryta nopovou folií a Rabitzovou předstěnou a stejná konstrukce kryje i jižní stěnu. Pod vrcholem středního klenebního pole se na stěně nachází větrací otvor krytý novodobou mřížkou, možná v místě větracího otvoru původního Strop tvoří tři pole segmentové klenby do traverz, jak už bylo zmíněno, nejzápadnější pole je s ohledem na okenní otvor širší. U bývalé okenní nivy se v klenbě nachází zajímavá anomálie v podobě dvou protilehlých „polovičních“ výsečí. Úprava měla patrně zajistit optimální otevírání křídel vysoko položených okenních otvorů, případně i zlepšit osvětlení. Zvláštní podobu má i překlad niky bývalého okenního otvoru. Patrná je zde traverza, z jižní strany neomítnutá, dále pás tvořený novodobým podhledem, nabíleným shodně jako okolní omítky a nakonec rovný překlad niky, tvořený jistě opět omítanými traverzami. Anomálii i v tomto případě vysvětluje srovnání s originálním řešením, kdy mezi plochým překladem niky a okenního otvoru zůstává v místě „kastlu“ špaletové okenní výplně vysoko sahající prostor na látkovou roletu. Po přesunutí okenních výplní do nově vybudované příčky zde tudíž zůstaly nezezké neupravené prohlubně, které by sice bylo možné dorovnat omítkou, ovšem jejich zakrytí kusem nevyužitého podhledu bylo jistě rychlejší... Strop nad dodatečně připojeným prostorem je plochý. Stropy i stěny jsou omítané a bílené, přičemž v některých částech jsou omítky citelně poškozeny vlhkostí. Podlaha je i zde pokryta PVC a prostor vytápějí dva litinové článkové radiátory ze sedmdesátých či osmdesátých let.

Záchod G01.05 je novodobě zcela upraven, zjevně opět v sedmdesátých či osmdesátých letech 20. století. Z původních prvků zůstala vstupní nika se segmentovým záklenkem a segmentová klenba, dále vysoko umístěný ventilační otvor, ovšem krytý novodobou mřížkou, v koutě pod ním původní mosazný uzávěr vodovodu a ještě níže, pod ventilační mřížkou, uražená původní mosazná úchytky řetízku ventilační mřížky.

Místnost G01.06 je citelně větší než sousední záchod a opět je novodobě zcela upravena. Jediným původním prvkem je zde rozměrná, symetricky umístěná, segmentem klenutá nika v severní stěně, v níž se stávající vstup umístěn zcela asymetricky při západní straně.

Záchod G01.07 je v zrcadlovém otočení řešen zcela shodně jako záchod G01.05. Prostor je ovšem z neznámého důvodu citelně zkrácen, což je dobře patrné například na tvaru jeho segmentové klenby.

Rozměrná obdélná **místnost G01.08** je opět v zrcadlovém otočení shodná s místností G01.04. Rozdílem je sdružený okenní otvor v původní poloze, okenní výplně jsou ovšem nahrazeny novými.

Původní řešení suterénu zadního příčného křídla bylo už zmíněno u křídel podílných. Také zde byly plánovány dílny a po nutné změně projektu zde vybudovány byly. V prostoru G01.06 měly být zřejmě umývárny a prostor měl mít prosklenou střechu. Umístění záchodů odpovídalo dnešnímu stavu. Zajímavá je

na plánu zakreslená podoba okenního otvoru místnosti G01.04. Chybí zde sloupek a před okenními otvory je ponechán anglický dvorek. Mohlo by jít o podávací prostor sloužící transportu materiálu. Absence sloupku ale může být i pouhým omylem. Dochovaný stav ostatně dokládá, že zde okenní výplně osazené téměř jistě byly. Drobným poznatkem objasňujícím původní podobu a fungování podoby je plán kanalizace z roku 1907, na němž je v místnosti G01.06 zakresleno rozměrné umyvadlo a další menší je umístěno na východní stěna místnosti G01.08. Roku 1905 byly v místnosti G01.04 instalovány dva generátory, které ze svítiplynu vyráběly elektrickou energii, následně využívanou na pohánění strojů v dílně a také na svícení. Plán z roku 1951 zobrazuje v místnosti G01.06 v řadě vedle sebe celkem pět umyvadel. Jinak je prostor zachycen v podstatě v původní podobě. Zásadní změnu prostor prodělal až mezi roky 1984-89, kdy dostal v podstatě současnou podobu.⁴⁸²

První patro

Průčelní křídlo (A)

Ze schodiště A2.01 lze vstoupit k východu do menší haly A2.03-a nebo k západu do haly větší A2.20-a. Z těchto prostor jsou přístupny téměř všechny místnosti křídla a pomocí spojovacích chodeb také obě navazující křídla podélná (B a C). Na východní straně se v kontaktu se sousedním domem čp. 1001 nachází menší východní světlík A2.10, v západní části křídla se nachází větší západní světlík A2.25. Ten je vzhledem k asymetrickému tvaru přední části parcely vtažen hlouběji do nitra dispozice a ze všech stran je obklopen prostory domu.

Schodiště (A2.01)

V úrovni patra je schodiště A2.01 řešeno obdobně jako → v přízemí. Dispoziční vztahy jsou zde ovšem odlišné. Z podesty lze vstupem ve východní stěně vstoupit do haly A2.03, vstupem v západní stěně do haly A2.20. V severní stěně se nachází okenní otvor přisvětlující chodbu A2.02.

Poněkud odlišná je také **štuková výzdoba** A2.Šv16. Její členění je jednodušší a přestože opakuje „dvojetážové“ řešení, používá pouze „kordonovou“ římsu, na pilastrech zdobenou dvojicí terčíků. Také sokl je pouze odsazený a na pilastrech chybí puklice. Východní a západní stěna je mimo pilastr kompletně vyplněna dvojkřídlým vstupním otvorem s odeštěnou trámovou zárubní dovnitř otvíravé **dveřní výplně** A2.Dv01. Jedná se o shodnou dveřní výplň, jaká už byla popsána na schodišti → D1.01 směrem do chodby D1.02. Liší se jednak osazením v odeštěné „trámové“ zárubni, dále konkrétním provedením deštění niky a nakonec přítomností původní či shodné ale nově odlité kliky a štítků. Osazení v odeštěné „trámové“ zárubni se projevuje především při pohledu zvenčí. Boční části deštění jsou i zde pojednány jako rámová konstrukce, dělená shodně jako křídla na tři úzká pole zdobená jednoduchou profilací a s plochými dřevěnými výplněmi. Deštění niky se pak liší doplněním drobných lišt obohacujících profilaci. Směrem do schodiště je deštěná zárubeň doplněna supraportou u níž není zcela jasné, jeli ze dřeva či spíše ze štuky, resp. sádry. Nástavec je po stranách shodně jako v → přízemí zdoben arkotériemi. V jeho středu se nachází obdélné, profilem lemované pole, ze stran sevřené dvojicí drobných konzolek. Ty se značně podobají už popsaným, triglyfem zdobeným hlavicím, jsou ovšem prakticky poloviční velikosti, mají podvěšenou čabraku, a krajní glyfy vrcholí plochými terčíky. Hlavice vynášejí drobný trojúhelný profilovaný fronton. Nad vstupem se ve stěně uplatňuje vpadlé pole. Girlandy zde provedeny nejsou. I v tomto případě je štuková výzdoba dosti poškozena mladší elektroinstalací.

Na severní stěně se uplatňuje okenní otvor s původní, repasovanou **okenní výplní** A2.Ok01 a **mříží** A2.Kv03. Okenní výplň je jednoduchá, dvojkřídlá, dochovaná včetně vnitřního profilovaného parapetního prkénka a provedená obdobně jako ostatní okenní výplně. Opatřena je leptanými skly (či jejich novodobou nápodobou) s negativně provedeným groteskovým dekorem, jehož námětem je v tomto případě anticky tvarovaná váza doplněná množstvím dekorativně tvarovaných a stáčejících se akantovitých snítek. Mříž je

482 Plány 0202.1, 0203, 0406.1, viz seznam plánů.

umístěna v okenní nise z vnější strany, tvoří ji nýtováním spojované pruty o dosti subtilním čtverhranném průřezu a ve své výzdobě obsahuje prvky které byly v jiné podobě užity už u mříže A1.Kv01 v průjezdu A1.15. Nechybí zde voluty ani ražené plechové růžice a akantové lístky. Mříž je novodobě natřena černou barvou, dvojice plechových růžic šedou. Otvor je opět rámován sestavou štukových prvků. Mírně vystupující štuková parapetní deska okapní drážkou je podložena obdélným polem, jež je po stranách zdobeno terčíky. Mírně níže sestupující střed plochy je doplněn drobnou profilací v podobě lisis, po stranách je zavěšeno po pěti kapkách. V ploše se symetricky nachází mladší označení „I. PATRO“, krasopisně vyvedené na papíře krytém zřejmě plexisklem. Boční část otvoru rámuje svislé pásy, které navazují na předstupující, soklem oblamované parapetní pole. Na pásy nasedají drobné konzolky, opět už z přízemí známé ploché hlavice zdobené triglyfem a doplněné podvěšenou čabakou s kapkami. Konzolky vynášejí prakticky shodnou suprafenestru, jaká byla užita už u vstupů. Římsový profil i zde odpovídá „kordonové“ římse. Stěna po stranách otvoru je zdobena dvěma vpadlými poli, vpadlé pole se nachází nad suprafenestrou a další dvě po stranách.

Zcela shodný jako v → přízemí je sdružený okenní otvor v jižní stěně a je zde osazena i shodná novodobá okenní výplň. Shodná je i necková klenba podesty a průvlak zdobený na vnější straně profilací. Shodné je i vlastní žulové schodiště, shodně je poškozené původní **litinové zábradlí** A1-5.Kv02 i s doplněným kovovým nástavcem na jižní straně a původní je i **dlažba** A1-5.Dh01.

Původní podoba schodiště odpovídá původní podobě schodiště v úrovni přízemí.

Západní část křídla (A2.16-33)

Obdélná **hala A2.20-a** sahá téměř ke světlíku A2.25. Na východní straně se mimo vstup ze schodiště A2.01 nachází i průchod do východní části křídla v podobě chodby A2.02. K jihu z haly vybíhá **chodba A2.20-b**, dále k západu z ní pokračuje úzká **chodba A2.20-c** a její pokračování **A2.20-d**. Na jižní straně z ní lze vstoupit do místností A2.21 a 22, na západní straně do prostory A.24. Z chodby A2.20-b lze vstoupit do prostory A2.27 a 23, přes chodbu A2.20-c, dnes jediné části s přirozeným osvětlením, lze z chodby A2.20-d vstoupit k jihu do místnosti A2.26. Severním směrem lze z těchto prostor vstoupit do místností A2.19-16, ležících při ulici v předním traktu.

Interiér haly je nově opravený, stěny jsou hladké, pod stropem opatřené neodsazeným fabionem. Chodba A2.20-b je od haly oddělena průvlakem a obdobný útvar, možná obsahující kouřovod či vzduchotechnický kanál, směřuje podél západní stěny k místnosti A2.17. Patrně segmentovým pasem, byť dnes z větší části upraveným do roviny, je oddělena chodba A2.20-c, klenutá valenou klenbou, jež je z jižní strany nepochybně vynášena traverzou. Pokračování chodby A2.20-d je odděleno opět průvlakem o shodné mocnosti jako sousední obvodová zeď. Klenuto je podélně rozepjatou segmentovou klenbou, která pokračuje i v sousední místnosti A2.26.

Dveřní výplně v trámových zárubních jsou téměř kompletně nové. Původní je už zmíněná **dveřní výplň** A2.Dv01 v odeštěné nise vedoucí na schodiště. Obdobně řešenými novými jednokřídlými dveřními výplněmi A2.Dv05 o světlosti 215x85 cm jsou přístupny místnosti A2.21 a 22, obdobnými, pouze o 10 cm užšími výplněmi A2.Dv11 prostory A2.23 a 24. Výplně sice vycházejí z výplní původních, snaží se dodržovat jejich profilaci a členění, jsou však špatně dělené, neboť zatímco původní výplně o šířce 65 cm mají shodně jako tyto pouze tři pole nad sebou, výplně o šířce 75 cm a větší už jsou v horním i spodním poli doplněné svislými příčkami a dělené tedy na celkem pět polí. Rozdílem je také to, že původní výplně měly odeštěné i niky, nikoliv pouze trámové zárubně. Posledním a nejméně nápadným rozdílem jsou odlišně zdobené zapuštěné závěsy. Bez problémů ovšem nejsou ani nově pořízené dvojkřídlé dveřní výplně A2.Dv02 a 04 o světlosti 215x120 cm, jež nalézáme u vstupů do místností A2.16-19 a A2.26-27. Od nových jednokřídlých výplní se tyto nové dvojkřídlé výplně liší bohatěji provedenou profilací (k tomu viz dveřní výplně D1.Dv01 a D1.Dv02 ve schodišti → D1.01). U dvojkřídlých výplní je sice dělení na tři pole v pořádku, zcela ovšem nevyhovuje výška, neboť původní dvojkřídlé výplně mají téměř vždy výšku 250 cm. také v tomto případě navíc trvá výtka neodeštěné niky a odlišných závěsů. směrem do chodby A2.02 se nachází dveřními křídly neosazená zárubeň A2.Dv13, ta má jako jediná z nově vyrobených správnou výšku 250 cm. Zárubeň přitom postrádá zá-

věsy i polodrážku, což může odrážet i původní řešení. Dveřní výplně jsou natřeny světle krémovo-šedivou barvou.

Směrem do světlíku A2.25 je v chodbě A2.20-c osazena repasovaná, respektive z větší části zjevně nově vyrobená **prosklená stěna** A2.Ok13. Usazena je na zděném parapetu a tvoří ji v podstatě trojice jednoduchých vysokých okenních výplní dělených poutcem, zdobených na hranách profilací a po sesazení oboustranně lištovaných. Křídla jsou vždy dělena jednou vodorovnou příčkou na dvě tabule. Na vnitřní straně nechybí profilovaná dřevěná parapetní deska. Řešení okenních výplní v zásadě odpovídá provedení okenních výplní popsanych v přízemí křídel otočených do druhého dvora (D-G). Základním rozdílem je jednoduché provedení, což je dáno osazením v původně nevytápěném prostoru chodby, otvíravostí ven, křídla otvírává dovnitř by totiž mohla komplikovat procházení, nezdobeným poutcem umístěným v polovině výšky a s tím souvisejícím faktem, že horní i spodní křídla jsou shodně vysoká a dělená příčkami. Fakt, že se křídla otvírají ven se navíc projevil také odlišným řešením klapaček. Obě jsou osazeny vždy pouze na jednom z křídel a druhé do nich oble zapadá. Skla spodních křídel jsou opatřena leptáním (či jeho novodobou nápodobou) a v negativním provedení ozvláštněna nenápadným dekorem v podobě drobných, diagonálně se opakujících šesticípých hvězdiček. Nutno podotknout, že po repasi jsou osazena dvojskla, což se projevuje i na řešení vodorovných příček původně dějících jednotlivé skleněné tabulky. Ty jsou z obou stran ke sklu pouze přiloženy. Kování tvoří novodobé zapuštěné závěsy, se zdobenými konci, tvarově neodpovídající původním, dále původní mosazné rozvorové kličky a železná oka v křídlech, do nichž z vnější strany zapadají háčky fixující křídla v otevřené poloze. Součástí jsou u půlkruhové opěrky ze silnějšího drátu. Konstrukce je z vnitřní strany natřena světle krémovo-šedivou barvou, z vnější barvou hnědočervenou.

Podlaha haly i navazujících chodeb je kryta novým linoleem okrové a červené barvy. V základní okrové ploše jsou červeným linoleem vytvořena opakující se převážně obdélná pole, jež se zjevně snaží imitovat barevnost a skladebnou logiku dlažeb z konce 19. století. Hala i přilehlé chodby jsou opatřeny pod stropem zavěšenými osvětlovadly krytými rozměrnými kulatými baňkami, zřejmě z mléčného skla. Kovová tyč a horní půlkulový kryt jsou chromované.

Fotografie z roku 2002 dokumentují v hale příčku obloženou bílými dřevotřískovými deskami, dělící celý prostor podélně. Severní část haly A2.20 byla samostatně přístupná přes halu A2.03 a průchod A2.02. Dodnes dochovaná dveřní výplň vstupu ze schodiště A2.01 má křídla z vnitřní strany kryta plechem. Vstup do místnosti A2.21 je vybaven podle všeho původní jednokřídlou dveřní výplní. Ta má původní závěsy a zárubeň zdobenou profilací a soklíky. Otvor má světlou šířku zřejmě 85 cm, ven otvíravé křídlo bylo obvyklým způsobem děleno dvěma příčkami na tři části, spodní část byla navíc dále dělena jednou vertikální příčkou na dvě pole, což je u křídel širších než 65 cm běžné. Horní část ovšem dělena nebyla a ačkoli byla plná, její výplň byla zcela plochá. Velmi pravděpodobně původně prosklená. Profilace křídla je u všech čtyř polí byla obohacena předstupující ozdobnou lištou.⁴⁸³

Vstup do místnosti A2.20 byl vybaven plochou typovou výplní v ocelové zárubni. Vstup do místnosti A2.23 o světlé šířce zřejmě 65 cm měl původní dveřní výplň. Zárubeň byla zdobena profilací a soklíky. Ven otvírané křídlo bylo děleno na tři vertikální pole a profilace polí byla přizdobena vystupující lištou. Původní byla i výplň vstupu do místnosti A2.24 o světlé šířce zřejmě 75 cm. Zárubeň byla opět zdobena profilací, soklíky a na boku vpadlými, na hranách lehce profilovanými poli. Ven otvíravé křídlo bylo děleno na pět polí, střední ležaté, horní a spodní svislé, dělené vertikálními příčkami.⁴⁸⁴

Původní dvojkřídlá výplň, o světlé šířce zřejmě 120 cm, výšce snad 250 cm a s čalouněnými křídly byla dochována u dnešního západního vstupu do místnosti A2.16. Křídla se otvírala dovnitř, zárubeň byla zdobena profilací, soklíky a v boční části vpadlými poli, dosti těsná pravoúhlá nika nebyla deštěna a to ani původně. Boční části zárubně totiž musely být seříznuty, což původnost prakticky určitě vylučuje. Mezi halou A2.20-a a chodbou A2.20-c se nacházela křídlem neosazená zárubeň o světlé šířce 85 cm. I ta byla zdobena profilací, soklíky a vpadlými poli v bočních částech, polodrážka a závěsy se nacházely směrem do haly. Poslední z dochovaných původních dveřních výplní se nacházela v příčce, kterou byl oddělen záchod situovaný v zadní části chodby A2.20-c. Světlá šířka tohoto vstupu byla zřejmě 65 cm a tomu odpovídalo i

483 Fotografie 0414 a 0417, viz soupis ikonografie.

484 Fotografie 0414 a 0415, viz soupis ikonografie.

dělení křídla na tři pole. Také tato výplň byla v zásadě kompletní, včetně dochované mosazné kliky. Fotografie mimo to dobře ukazuje prosklenou stěnu do světlíku A2.25.⁴⁸⁵

Obdélná **místnost A2.21** je přístupná od severu z haly a osvětlená jedním okenním otvorem ze dvora. Stěny jsou hladké omítané a bílené, shodně jako plochý strop s neodsazeným fabionem. **Okenní výplň A2.Ok02** je nová, provedená jako dosti přesná kopie původní, nacházející se dnes například v místnosti → B2.02 (viz níže). Odlišností jsou nové historizující závěsy s odlišně tvarovanými zdobnými konci (shodně jako u prosklené stěny v chodbě A2.20-c). Vnitřní křídla mají osazena izolační dvojskla. V „truhlíku“ pro roletu, nacházejícím se v horní části prostoru mezi vnější a vnitřní částí výplně, je umístěna nová klasická svinovací roleta. Na podlaze místnosti jsou položeny nové parketové vlysy v klasické rybinové vazbě. V okenní nise je osazen nový plechový deskový radiátor.

Sousední obdélná **místnost A2.22** je prakticky identická.

Mírně obdélná menší **místnost A2.27** je součástí koridoru propojujícího halu A2.20 se sociálním zařízením A2.29-33 a také s navazujícím podílným křídlem (B). Místnost je přístupná od východu z chodby A2.20-b, v jižní stěně je průchod do chodby B2.01, v západní stěně je vstup do předsíně sociálního zařízení A2.28. Osvětlena je od severu ze světlíku A2.25.

Stěny prostory jsou hladké, stejně jako strop s jednoduchým fabionem, omítané a bílené. Dveřní výplň A2.Dv07 vstupu do místnosti A2.28 je nová, vyrobená jako replika dveří původních. Platí o ní totéž, co už bylo napsáno o výplních A2.Dv05. **Okenní výplň A2.Ok09** je z části původní, špaletová, až na chybějící deštění niky velmi podobná výplním v místnosti → B2.02 (viz níže). Přesto lze v detailu konstatovat mnoho rozdílů. Vnější výplň má původní závěsy i kliky, k upevnění křídel v otevřeném stavu sloužily háčky v hraně rámu, popsané už ve schodišti → G1.01. To patrně také dokládá, že původně šlo o jednoduchou okenní výplň. K upevnění otevřených křídel dnes slouží i záskočky. Vnitřní výplň má jednoduché závěsy a je celkově nezdobená, patrně z doby první republiky nebo ještě mladší. Kliky jsou ovšem původní či nově odlité. Místo normálních skel jsou zde osazena dvojskla, u spodních křídel opatřena leptáním či jeho novodobou nápodobou. Natřena je z vnitřní strany světle krémovo-šedivou barvou, z vnější straně barvou hnědočervenou. Na podlaze prostoru se nachází shodně řešené linoleum jako v hale → A2.20.

Sousední **místnost A2.28** tvoří předsín před sociálním zařízením. Mimo vstupu ve východní stěně se v ní v jižní stěně nachází vstupy do místností A2.29 a 31 a v západní stěně vstup do místnosti A2.33A. Osvětlena je jedním okenním otvorem od severu ze světlíku. Stěny jsou hladké omítané a bílené. Jednokřídlé dveřní výplně A2.Dv07-09 jsou novodobé, napodobující dveřní výplně původní. **Okenní výplň A2.Ok10** je původní, repasovaná, v zásadě shodná s okenními výplněmi B2.Ok01 v místnosti → B2.02 (viz níže), tj s odeštěnou nikou. Natřena je shodně jako předchozí okenní výplň. Strop je plochý, s jednoduchým fabionem, asi tvořený sádrokartonovým podhledem. Podlahu kryje novodobá slinutá keramická dlažba, patrně Taurus. Sokl a lem tvoří dlaždice černé barvy, základní plochu šedivé, kladené na koso.

Prostory A2.29-30 a A2.31 tvoří dvojice dámských záchodů, **prostory A2.32-33** záchody pánské. Všechny místnosti jsou novodobě upraveny. Jednokřídlé dveřní výplně A2.Dv08 a 10 jsou novodobou nápodobou výplní původních, hladké stěny jsou obloženy bílým keramickým obkladem zdobeným ve dvou úrovních dvěma páry tenkých vodorovných černých pásků. Stropy tvoří hladký sádrokarton s až pitoreskní, nikde jinde neviděnou snahou o provedení neodsazených fabionů i na sádrokartonových podhledech. Podlaha je kryta shodnou dlažbou jako místnost → A2.28.

Drobná **místnost A2.23** dnes funguje jako úklidová komora s výlevkou. Přístupná je vstupem ve východní stěně z haly, s už popsanou novodobou dveřní výplní A2.Dv11 a osvětlena úzkým okenním otvorem, s původní repasovanou **okenní výplní A2.Ok11**, od západu ze světlíku. Zpracování okenní výplně je obdobné ostatním původním okenním výplním, má poutec zdobený profilací, je ale citelně užší a nahore i dole osazená jediným křídlem uzavíraným klikami. Ani zde nechybí původní mosazný odrazník a už popsaný způsob aretace pomocí vyklápěcího háčku s mosaznou knopkou. Vnější sklo je mladší, poloprůhledné, se strukturovaným povrchem. Vnitřní je nově zaskleno izolačním dvojsklem. Stěny místnosti jsou, ve spodní části s obkladem shodným s místnostmi → A2.29-33. Strop tvoří zřejmě sádrokartonový podhled, s novodobým jednoduchým fabionem, podlahu kryje dlažba shodná s místnostmi → A2.29-33.

485 Fotografie 0419, 0420 a 0421, viz soupis ikonografie.

Drobná obdélná **místnost A2.24** je přístupna z haly A2.20 od východu vstupem s už popsanou dveřní výplní A2.Dv11 a osvětlena je prosklenou dřevěnou příčkou A2.Ok12 od západu ze světlíku. Tato příčka je novodobou nepřesnou nápodobou dřevěné prosklené příčky, osazené v témže prostoru ve třetím patře (viz níže). Osazena je na zděném parapetu a tvoří ji rám dělený třemi sloupky. Krajní pole jsou opatřena dřevěnými výplněmi, dvě střední pole jsou opatřena jednoduchými okenními křídly. Horní část příčky tvoří nadsvětlík dělený dvěma vertikálními pruty na dvě tabule. Výplň je vybavena izolačními dvojskly, kopiemi původních mosazných kliček, historizujícími mosaznými závěsy, které ovšem neodpovídají původním. Stěny prostory jsou hladké a omítané. Strop je vyjma rovně zastropené obdélné části na severní straně, v místě bývalé šachty výtahu na uhlí, segmentový. Podlahu i zde tvoří novodobá keramická dlažba, shodná jako v místnostech → A2.28-33.

Fotografie z roku 2002 ukazuje, že tehdy byla místnost směrem do světlíku uzavřena dosti zajímavou okenní výplní. Ta byla obdélného tvaru, dosti rozměrná, provedená na celou šířku otvoru. Na výšku byla dělena poutcem umístěným zhruba ve 2/3 výšky rámu, na šířku středním sloupkem a dvěma vertikálními pruty, a to na čtvrtiny. Dohromady měla tedy 8 podlouhlých tabulek. Přitom se zdá, že vnější část výplně nebyla jako celek otvíravá, pouze ve spodním nejsevernějším poli bylo umístěno samostatně otevíravé větrací okénko, chráněné plechovou okapničkou. Výplň byla plochá a neozdobná. Z vnitřní strany byla těsně k ní přiložena vnitřní část výplně, možná dodatečně provedená. Tato vnitřní část zcela respektovala členění části vnější, byla otvíravá a to ve formě dvou párů nad sebou umístěných, dovnitř otvíravých křídel. Na hranách byla zdobena drobnou profilací ve formě čtvrtobloučku. Mosazné kličky i nezdobené závěsy dokládají její vznik v době první republiky či čtyřicátých let.⁴⁸⁶

Obdélná **místnost A2.26** se nachází západně od světlíku A2.25 z něhož je i dvěma okenními otvory osvětlena. Přístupna je vstupem v severní stěně z chodby A2.20-d. **Okenní výplně** A2.Ok09 jsou původní, repasované. Svým zpracováním se podobají výplním B2.Ok11 v místnosti → B2.02, mají původní mosazné kličky, závěsy, aretaci pomocí háčku s mosaznou knopkou, nika ovšem není deštěná a chybí zde i jinde obvyklá lemuující lišta. Vnitřní nová dvojskla jsou opatřena leptaným dekorem už popsaných hvězdiček, respektive jeho novodobou nápodobou. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako segmentová klenba, omítané a bílené. Podlahu kryjí parketové vlysy z tvrdého dřeva skládané v obvyklém rybinovém vzoru. Pod klenbou jsou zavěšeny obdélné akustické panely a novodobé zářivkové osvětlení. Prostor je vytápěn novodobými plechovými deskovými radiátory.

Obdélná **místnost A2.19** se nachází v předním traktu, je přístupná vstupem v jižní stěně z chodby A2.20-d s už popsanou dveřní výplní A2.Dv02 a osvětlena dvěma okenními otvory v severní stěně z ulice. S ohledem na kompozici průčelí jsou otvory umístěny velmi blízko k sobě a zároveň zhruba symetricky na osu místnosti. **Okenní výplně** A2.Ok08 jsou původní, repasované. Od výplní B2.Ok01 v místnosti → B2.02 (viz níže), se liší především tím že jsou 1) odlišně zdobené na vnější straně, 2) mají vyšší deštění, v jehož horní části se nachází krytem chráněný obdélný ležatý prostor pro dřevěnou roletu 3) jsou o 15 cm užší. Poutec je na vnější straně zdoben vpadlým, jednoduchou profilací lemovaným „kazetovým“ polem. Plochá klapačka, zdobená na čelní ploše třemi svislými žlábkami, je vybavena profilovanou hlavicí a patkou. V poutci nad ní se mimo to uplatňuje půlkulový výstupek lemovaný prstencem. Pokud jde o nedochovanou dřevěnou roletu, jejímu spouštění sloužil nedochovaný kovový rám na vnější straně křídel. Prostor pro roletu byl přístupný z vnitřní strany (z místnosti) a byl krytý úzkým krytem rámové konstrukce, zdobeným jednoduchou profilací. Výplň má původní závěsy, mosazné kličky, aretační háčky s mosaznými knopkami a mosazný nárazník. Doplněna je nová klasická textilní roleta. Výplň je natřena z vnitřní strany světle krémově-šedou barvou, z vnější červenohnědou. Stěny místnosti jsou hladké a, stejně jako strop lemovaný jednoduchým fabionem, omítané a bílené. Podlaha je kryta parketovými vlysy z tvrdého dřeva skládanými v rybinovém vzoru. Pod stropem jsou zavěšeny obdélné akustické panely a novodobé zářivkové osvětlení. Prostor je vytápěn novodobými plechovými deskovými radiátory.

Sousední obdélná **místnost A2.18** je shodně přístupna vstupem z chodby A2.20-c a osvětlena z ulice dvěma okenními otvory. Vstupní nika s už popsanou dveřní výplní je umístěna v rámci jižní stěny dosti asymetricky a také okenní otvory symetrii v zásadě postrádají. **Okenní výplně** A2.Ok07 jsou opět původní, repa-

486 Fotografie 0428, 0429 a 0451, viz soupis ikonografie.

sované a prakticky totožné jako výplně A2.Ok08 v sousední místnosti → A2.19. Jediným rozdílem je v tomto případě o 10 cm větší šířka. Také stěny, strop, podlaha a další zařízení jsou shodné jako v místnosti → A2.19.

Úzká **místnost A2.17** je opět přístupna z haly A2.20-a a osvětlena jedním okenním otvorem z ulice od severu. Obě niky, okenní i dveřní, jsou vůči místnosti situovány zcela asymetricky, u východní stěny. **Okenní výplň** A2.Ok08 je shodná s okenní výplní v sousední místnosti → A2.18 a shodné je i provedení stěn, stropu, podlahy a další zařízení.

Fotografie z roku 2002 opět dobře ukazují tehdejší podobu prostoru. Stěny všech místností v předním traktu byly obloženy obkladem z hnědě laminovaných sololitových desek. Deštění okenních výplní bylo v místnostech A2.18 a 19 ve spodní části dosti poškozeno. Dřevěné rolety už patrně byly odebrány.⁴⁸⁷

Sousední téměř čtvercová rozlehlá **místnost A2.16** je přístupná dvěma vstupy od jihu z haly A2.20-a a osvětlena třemi okenními otvory od severu z ulice. Okenní i dveřní niky jsou situovány vůči místnosti zcela asymetricky. Novodobé nízké dvojkřídle dveřní výplně A2.Dv20 byly už popsány v rámci haly A2.20. Z vnitřní strany jsou výplně novodobé a dosti nekvalitně fládrovány. Niky i zde postrádají deštění. **Okenní výplně** jsou opět shodné jako v → sousedních místnostech. Dvě jižnější A2.Ok08 odpovídají okenním výplním v místnosti → A2.19 a jedna západnější okenní výplň A2.Ok07 odpovídá okenním výplním v místnostech → A2.17 a 18. Všechny tři výplně i s deštěním jsou fládrované a na vnější straně dosti nesystémově natřeny hnědě. Stěny jsou jinak hladké, pouze pod stropem jsou doplněné jednou malovanou linkou.

Místnost kryje **kazetový strop** A2.Dp01. Tvoří jej 7x8 plochých, po stranách jednoduchým profilem lemovaných kazet. Celek mimo to na stěnách pod stropem lemuje kompletní kladí. Architráv mimo dvou klasických ústupků a profilovaného pásku zdobí i perlovec, vlys pokrývá opět klasicky provedený meandr a římsu tvoří nad opět profilovaným páskem dvakrát odstupněná plocha k níž jsou přiloženy drobné, kvádrové, opět dvakrát odstupněné konzolky vynášející nezdobenou desku, na níž ve formě sima navazuje profilace krajních kazet. Mimo to s výjimkou severní stěny kladí vždy na dvou místech jakoby oblamuje neexistující pilastr. Na východní i západní straně se tak děje v zásadě symetricky, zhruba v pětinach stěny, na jižní stěně je ovšem umístění tohoto prvku zcela nesymetrické a dokonce i jednotlivé části prvku jsou nad sebou sesazeny s drobnými posuny do stran.

Celý strop je pokrytý zlatou barvou a zdobený černou malbou. Malované jsou jednak plochy kazet. Ty jsou po stranách lemovány vždy jednou řadou čtverců, uprostřed s velkým květem, snad slunečnicí a v koutech s celkem dvanácti symetricky rozmístěnými hvězdami (čtyři větší a osm menších). Ve zmíněných „oblamovaných“ místech je pak vlys plochý a opět zdobený malbou, v těchto místech jedné větší a čtyř menších hvězd. Dle restaurátorské zprávy jsou kazety štukové a doplněné dřevěnými lištami. Zmíněná zlatá barva je bronzová do laku, černá malba byla nanášena pomocí šablony.

Podlahu A2.Dp02 tvoří vlys různé délky z tvrdého dřeva skládané do jednoduchého parketového vzoru, z doby poslední rekonstrukce. Pod stropem na stěnách je umístěné novodobé designové, zřejmě zářivkové osvětlení a v okenních nikách jsou umístěny novodobé plechové deskové radiátory.

Fotografie z roku 2002 ukazují tehdejší stav místnosti i stropu. Místnost byla předělena příčkou a obložena obkladem z hnědě laminovaných sololitových desek. Deštění okenních výplní bylo ve spodní části poškozeno. Velmi zajímavým zjištěním je to, že v rozsahu stropu se neuplatňovaly zvýšené části deštění. Strop byl zabílený a navíc pokrytý povrchově vedenými elektrickými kabely. V místě stávající západní stěny probíhal těsně pod stropem průvlak. Fotografie pořízené už v průběhu rekonstrukčních prací v roce **2003** ukazují strop nhrubo oškrábaný, patrná jsou podstatně precizněji očištěná místa na nichž probíhal restaurátorský průzkum. Dobře patrná je také jednoduchá art-decová šablonová výmalba zabíhající pod strop a dále zbytky starší malované⁴⁸⁸ (?) vegetabilní výzdoby. Zajímavým detailem jsou i dobře patrné otvory v místě prostor pro roletu a na stěně otisky deštění. Je tedy zjevné, že dřevěné rolety byly původně i zde a jejich snížení deštění muselo být dodatečné. Později proběhlo zřejmě ještě restaurátorské očištění stropu.⁴⁸⁹

Světlík A2.25 má čtvercový půdorys. Stěny jsou omítnuté, místy s nerovnostmi jež jsou patrně výsledkem minulých oprav. Z části obsahuje i nenaštukované omítané plochy z poslední rekonstrukce interiéru. Okenní otvory jsou po stranách a z části i dole lemovány plochými pásky s jednoduchou profilací na vnitřní hraně.

487 Fotografie 0430-0436, 0509-10, viz soupis ikonografie.

488 Mohlo jít také o pouhou tapetu.

489 Fotografie 0437-0449. Na fotografiích 0602 a 0605 z roku 2008 už je strop očištěn. Viz soupis ikonografie.

Velmi pravděpodobně zde původně byly klasické šambrány, přičemž tuto domněnku podporují i nerovnostmi se projevující starší opravy omítek mj. právě nad okenními otvory. Povrch omítky je natřen světlou, patrně původně bílou barvou. Dnes je ovšem hodně zaprášen a různým způsobem i poškozen.

Střecha nad přízemní částí světlíku je plochá, se dvěma pravoúhlými odtokovými žlaby při jižní a severní stěně. Ve střední části se nachází zvýšená, původně prosklená plocha, dnes překrytá lepenkou. Na ní spočívá kovová konstrukce obdobného tvaru s drátěným výpletem, podle všeho původně ochranná síť této prosklené plochy. Spodní část stěn je na východní, jižní a západní straně opatřena několika větracími otvory z přízemí, dva z nich mají větrací mřížky z hustšího pletiva, zřejmě z doby první republiky. Jeden větrací otvor je zrušený a zastříkaný montážní pěnou, další je osazen novodobým ventilátorem. Fotografie z roku 2002 ukazují, že další dva obdobné větrací otvory se uplatňovaly i pod okenním otvorem místnosti A2.24. Tento ventilační kanál se uplatňoval i v interiéru, ve formě nízkého kubického výstupku v jihozápadním koutě.⁴⁹⁰

Původně měly být všechny pojednávané prostory a navíc také níže popsané prostory navazujícího podélného křída (B) součástí jediného bytu. Ten měl obsahovat rozlehlou halu (Vorzimmer), šest obytných pokojů, rozlehlou jídelnu, dvojici splachovacích záchodů, koupelnu, patrně nikoli s klasickou vanou ale s jakousi do podlahy zapuštěnou nádrží o rozměrech cca 1x2 m přístupnou po třech schodištních stupních a zapuštěnou do podlahy, chybět nesměly relativně velký pokoj sluhy a dále obdobně veliký pokoj služebné spojený s žehlírnou (Dienstbooten und Bügelzimmer), obdobně rozlehlou kuchyni a spíž. K dispozici mimo to byly i prostory ve sklepě (viz výše) a k dopravě uhlí a jistě i popela a dalších případných předmětů měl sloužit nákladní výtah. Zajímavostí je i to, že celé první patro má ve stropěch zakresleny traverzy a stávající rovné stropy mohou tedy ve skutečnosti být do roviny omítnuté segmentové klenby do traverz.⁴⁹¹

V rámci změny před kolaudací, kdy byl prostor upravován na obchod s nábytkem, byly původní příčky do značné míry vybourány, případně nemusely být vůbec provedeny. Po změně projektu byla v prostorech A2.16-19 ponechána jediná rozlehlá místnost, propojená širokým průchodem s obdobnou rozlehlou místností ve východní polovině domu (A2.14-15). Takto vzniklý prostor byl propojen schodištěm s přízemím⁴⁹² a patrně sloužil jako prostor prodejný, v podstatě asi výstavní, přestože jej plán uvádí jako sklad (Magazin). Jako sklad je uveden také tehdy nepřepříčkový prostor A2.28-32, místnost obsahující dnešní prostory A2.20-d, A2.26 a A2.33 a také celý prostor navazujícího podélného křídla (B), opět s kompletně odstraněnými příčkami. Hala A2.20-a byla přes prostor A2.02 propojena s halou druhého původně plánovaného bytu A2.03-a. Místnosti A2.21 a 22 obsahovaly kancelář a komoru. Původní příčka se ovšem nacházela na jiném místě než dnes. V místnosti A2.27 se nacházelo vyústění železného šnekového schodiště z přízemí. Světlík A2.25 tehdy sahal až do přízemí a jak dokazuje plán z roku 1931, okenní otvory byly normálně rámovány šambránami, dřevěná prosklená příčka sahala až k podlaze a velmi pravděpodobně prostor A2.24 sloužil jako otevřená lodžie a byl z ní přístupný nákladní výtah. Proskleným vstupem této lodžie byla hala osvětlována. Místnosti patrně nakonec nebyly zdobeny štukovými profily a nemusela být osazena ani část původně plánovaných dveřních výplní. Pochopitelně nebyly realizovány ani plánované koupelny atp. Způsob vytápění prostor není jasný.⁴⁹³

Drobná změna proběhla roku 1917, kdy došlo k vybourání příčky mezi stávajícími místnostmi A2.21 a 22 a byla rozšířena pavlač A2.20-b. Následující změny archivně doloženy nemáme. Víme pouze, že musely proběhnout, neboť je zachycuje až plán z roku 1931. Plán zaznamenává jako provedené dvě příčky v předním traktu, zhruba mezi stávajícími místnostmi A2.17, 18 a 19. Příčkou s dvojkřídlým vstupem, existujícím ještě roku 1988 a po té někdy před rokem 2002 zazděným, byl uzavřen také starší široký průchod mezi současnými místnostmi A2.15 a 16. Příčkou napříč je předdělena i hala A2.20-a. Další neznámé příčky jsou zaznamenány v místnostech jihozápadně a západně od světlíku. V tomto případě ovšem mohlo jít o příčky původní, roku 1898 ve skutečnosti neodstraněné. Nachází se totiž na týchž místech jako příčky původně plánované.⁴⁹⁴

Úprava schválená roku 1931 znamenala i v patře důležitý zásah. Celý prostor byl rozdělen na dvě části, přední byla zřejmě pronajata zatím nezjištěnému nájemci a byla přístupná klasicky ze schodiště A2.01. Menší zadní část se stala součástí prostor firmy Waldek a Wagner. Železným šnekovým schodištěm byla spojena s

490 Fotografie 0428, 0451, 0452, viz soupis ikonografie.

491 Plán 0202.3, viz seznam plánů.

492 Do prodejního prostoru, který se nacházel ve východní polovině dnešní místnosti A1.17.

493 Plán 0202.3, viz seznam plánů.

494 Plán 0303 z roku 1907, 0314.2 a 4 z roku 1931, 0432.4 a 0436 z osmdesátých let 20. stol., viz seznam plánů.

prodejním prostory v přízemí a zároveň napojena na kancelářské prostory v zadních křídlech patra (D, F, G). Zazděny byly existující vstupy z haly A2.20-a severním a západním směrem. Prosklená stěna pavlače A2.20-c byla vrácena do původní polohy a možná hned tehdy opatřena zděným parapetem. Z pavlače A2.20-c byl také nově vybourán otvor do nákladního výtahu a zazděn byl vstup do stávající chodby A2.20-d. Zrušen byl i vstup z téže chodby do místnosti A2.19. V rámci nyní samostatné přední části byla vybudována příčka mezi stávající místnostmi A2.16 a 17 a zrušeno bylo dřevěné schodiště z přízemí. V zadní části byly po vybourání jedné příčky a výstavbě příčky jiné zřízeny celkem čtyři kanceláře, šatna a umývárna. Železné šnekové schodiště bylo přeneseno do prostoru lodžie A2.24 a pomocí úzké chodby kryté směrem do světlíku dřevěnou prosklenou příčkou mělo být napojeno přes bývalé (i současné) okno na místnost A2.27. Nález otisku schodiště v prostoru A1.35 ukazuje, že se tak zřejmě skutečně stalo⁴⁹⁵. Provedení chodby může vysvětlit atypičnost okenní výplně v místnosti A2.27.⁴⁹⁶

Je dosti pravděpodobné, že stávající kazetový strop v místnosti A2.16 vznikl až tehdy, byť nelze vyloučit například jeho přenesení z jiné místnosti, nebo eventuální možnost, že šlo vlastně o jakousi dekoraci jedné části obchodu s nábytkem. Jeho dodatečnost jak vůči zbytkům výmalby či tapet tak vůči staršímu řešení deštění okenních nik je naprosto neoddiskutovatelná. Při instalaci stropu muselo být deštění sníženo. Rolety snad mohly být ponechány i po instalaci stropu, případná oprava zaseknuté či přetržené rolety by si ovšem vyžádala rozebrání boční části obkladu. Asi nejpádňjším argumentem je ovšem to, že stávající místnost podle všeho svůj půdorysný rozsah získala až roku 1931. Nepříliš detailní provedení tohoto stropu a také jeho „pozlátkový“ nátěr ostatně prakticky vylučují vznik už na sklonku 19. století. Daleko pravděpodobnější je jeho vznik až ve dvacátých letech, ovšem ani v letech třicátých není v určitém konzervativnějším prostředí podobná realizace nemyslitelná. Fotodokumentace z doby rekonstrukce mimochodem dokládá, že restaurátorské tvrzení o „štukových kazetách“ je zřejmě chybné. Daleko pravděpodobněji byly dřevěné lišty tvořící rastr stropu prostě připevněny k už existujícímu omítanému podhledu.⁴⁹⁷

Roku 1936 proběhla zdánlivě nenápadná změna v podobě zřízení výtahu v severozápadním koutě dvora pro firmu Bratří Schönové.⁴⁹⁸ Zmíněná firma v domě pravděpodobně provozovala především sklad a kanceláře. Je velmi pravděpodobné, že právě tehdy došlo k dalším stavebním změnám. K těm se ovšem nedochovala žádná stavební dokumentace. Rozsah úprav můžeme opět jen odhadovat. Plán z roku 1948 dokládá,⁴⁹⁹ že v předním traktu tehdy žádné příčky neexistovaly a musely tedy být někdy před tím vybourány. Stavební aktivitu mimo to ve třicátých či čtyřicátých letech dokládají také fotografie z roku 2002⁵⁰⁰.

Dle už zmíněného plánu z roku 1948 byly v předním traktu postaveny nové lehké příčky z Hobry, vytvářející čtyři místnosti a spojovací chodbu. Jak už víme, příčka vůbec nerespektovala kazetový strop nynější místnosti A2.16. Zmíněné příčky zachycují i následující plány z roku 1982, 1988, 2002 a dokumentovány jsou i fotograficky. Do kdy v prostorách fungovaly textilní sklady není vůbec jasné. Ještě roku 1962 byl každopádně rekonstruován nákladní výtah a to pro „Družstevní zásobovací podnik ústředního svazu spotřebních družstev“. Na plánech jsou mimo zmíněných příček patrné i mladší změny. Na konci pavlače A2.20-c byl umístěn záchod a ve slepé nice nynějšího vstupu do místnosti A2.18 kuchyňská linka. Nejzásadnější změnou ovšem bylo podélné předělení haly A2.20-a na dvě paralelní chodby. Prostory byly dle dochovaných fotografií dosti zanedbané a poškozené utilitárními úpravami z doby socialismu, počet původních prvků byl ale citelně vyšší než dnes.⁵⁰¹

495 Dané řešení působí zbytečně komplikovaně, dochovaný otisk schodiště v prostoru A1.35 nicméně přítomnost schodiště potvrzuje a to navíc opravdu s výletem do světlíku.

496 Ve vyšších patrech jsou okenní otvory v tomto místě řešeny odlišně, viz místnosti A3.27 a A4.28. Plán 0314.2 a 4 z roku 1931, viz seznam plánů.

497 Na fotografiích 0444-0449, 0602 a 0605 je dobře patrné, že boční části kazet tvoří dřevěné lišty. Vlastní plocha pak zdá se místy odhaluje trhliny probíhající přes větší počet kazet.

498 Jednalo se o firmu vyrábějící nitě, přízi, vyšívací bavlnky atp. Zajímavé informace o této firmě z Vojkovic nad Ohří obsahuje webová stránka Muzea výroby nití ve Vojkovicích nad Ohří, viz: <https://nitarna-vojkovice-nad-ohri.webnode.cz/> vyhledáno 20. 8. 2018.

499 Plán 0404, viz seznam plánů. Bohužel je patrné dosti schématicky provedený. Nápadný je například fakt, že v prvním patře jsou špatně zachyceny balkony. Půdorys prvního i druhého patra je mimo to s výjimkou předního traktu zachycen zcela identicky a zachycený stav zdá se odpovídat třetímu patru. Přesto lze věřit, že v předním traktu příčky skutečně odstraněny byly.

500 Dostí jednoznačně tak lze datovat okenní výplň v místnosti A2.24. Také fotograficky dokumentované původní dveřní výplně se až na jednu výjimku nepochybně nalézaly v druhotném umístění. Systematické osazování původních dveřních výplní přitom také lze očekávat spíše v době před rokem 1948 než po něm.

501 Plány 0404, 0432.4, 0436, 0438.1, 0439.1, fotografie 0414-0449, viz seznam plánů a ikonografie.

Zanedbaný stav měla změnit rekonstrukce započatá roku 2003. O rok později ovšem podnik Zdravotnické zásobování vstoupil do likvidace a přerušená rekonstrukce mohla být dokončena až po předání budovy Akademii věd roku 2012. Rekonstrukcí vznikly stávající příčky dělící místnosti A2.16-19, nově upraveny byly vstupní otvory, vytvořeno sociální zařízení A2.29-33. Restaurován byl kazetový strop v místnosti A2.16. Byly repasovány či novými nahrazeny původní truhlářské prvky a celkově byl prostor rehabilitován. Problematiká je ovšem ztráta⁵⁰² většiny původních dochovaných dveřních výplní a také rozhodnutí použít příliš nízkou výšku u nových dvojkřídlých vstupů, navíc s nedeštěnými nikami, ne zcela správně užitě členění jednokřídlých výplní, osazení původně volného otvoru lodžie A2.24 novotvarem historizující výplně a neobnovení prosklené dveřní výplně z této prostory do haly A2.20-a. Je ovšem nutné poznamenat, že z plánů čitelná snaha dodat prostoru prostřednictvím světlíku přímé denní světlo musela být v praxi asi dosti iluzorní.

Východní část křídla (A2.02-15)

Obdélná hala A2.03-a bez přímého denního osvětlení sahá téměř ke světlíku A2.10. K jihu z ní vybíhá chodba A2.03-b a naopak k západu z ní vybíhá chodba A2.02, která ji spojuje s halou A2.20. Na jižní straně z ní lze vstoupit do místnosti A2.04, na východní straně do místnosti A2.05 a sociálního zařízení A2.06-13. Na severní straně při ulici se nachází rozlehlé místnosti A2.14 a 15.

Interiér haly je nově opravený a řešený zcela shodně jako hala → A2.20-a, stěny jsou hladké a pod stropem je patrný drobný neodsazený fabion. Chodba A2.03-b je od haly oddělena prostým, půlkruhově uzavřeným obloukem. Spojovací chodba A2.02 je klenuta neckovou klenbou s vpadlým zrcadlem a shodně jako hala → A2.20-a oddělena vysokým dveřním otvorem s novou odeštěnou zárubní A2.Dv12, osazenou v neodeštěné pravoúhlé nice. Nové jsou také všechny ostatní dveřní výplně s výjimkou dveřní výplně A2.Dv01 vstupu ze schodiště A2.01. Jde o shodnou dveřní výplň, jaká je osazena v protilehlém vstupu do haly → A2.20. Dvoukřídlé vstupy do místností A2.15, A2.14, A2.05 a A2.04 jsou osazeny novodobými nápodobami historických dveřních výplní A2.Dv02, shodnými jako v hale → A2.20. Jediným rozdílem je „koule“ u vstupu do místnosti A2.14. Vstupy do sociálních zařízení A2.11-13, A2.08-09, A2.06-07 a mimo to i druhý vstup do místnosti A2.15 jsou osazeny jednokřídlými dveřními výplněmi A2.Dv06, A2.Dv07 a A2.Dv09, opět nápodobami výplní historických, popsanými už v rámci haly → A2.20. Veškeré vstupy ve východní stěně mají výplně nezvykle osazeny v hloubce niky a tyto niky navíc nejsou deštěné. Z chodby A2.02 do schodiště A2.01 je prolomen menší obdélný okenní otvor opatřený dvojkřídlou okenní výplní, popsanou už v rámci schodiště A2.01. Podlahu celého prostoru kryje linoleum řešené shodně jako v hale → A2.20.

Fotografie z roku 2002 dokládá, že také zde byla křídla vstupních dveří opatřena z vnitřní strany plechem. Zajímavá je tehdejší podoba průchodu do chodby A3.02. Ten byl završen půlkruhovým obloukem a na čelních stranách opatřen průběžnou širokou profilovanou lištou se soklíky, velmi podobnou liště rámuující čelní části zárubní, ovšem o něco užší. Vstup do místnosti A3.14(B) byl završen půlkruhovým obloukem také. Navíc byl v hloubce dveřního otvoru, téměř v lici stěny místnosti A3.14(B), osazen dvojkřídlou dveřní výplní s půlkruhovým nadsvětlíkem. Dovnitř otvírává křídla rámové konstrukce byla dělena jednou horizontální příčkou do dvou částí, dole s mírně obdélným plným polem, klasicky zhablovaným do pera, nahoře dále dělená dvěma tenkými příčkami a původně jistě prosklená. V roce 2002 ovšem už byla skla nahrazena jiným plochým materiálem nebo minimálně zatřena bílou barvou. Prosklený byl také nadsvětlík, dělený jednou vertikální příčkou na dvě čtvrtkruhové tabulky. Výplň měla z části prostě zakulacené hrany, z části byla na hranách zdobena drobnými okosy, skla byla upevněna pomocí čtvrtkruhových lišt. Závěsy byly nezdobené, zámeček vložkový, klika a štítky novodobé. Výplň jistě náležela třicátým či čtyřicátým letům 20. století.⁵⁰³

Původními dveřními výplněmi z doby výstavby byly opatřeny vstupy ve východní stěně. Vstup do místnosti A2.11-13 měl výplň prakticky totožnou s výplní vstupu do místnosti A2.24. Jediným rozdílem bylo prosklení horních dvou polí. Klika a štítek byly nepůvodní. Vstup do prostory A2.28, tehdy chodby k záchodům, měl výplň shodnou s prosklenými dvojkřídlými výplněmi s nadsvětlíkem, dochovanými na stejném místě ve třetím a čtvrtém patře. Výplň měla dokonce původní kliku, štítky a z části i původní leptaná skla. Půlkruhově klenutý průchod do chodby A2.03-b je dokumentován ve shodné strohé podobě, jakou má do-

502 Části některých původních dveřních výplní jsou zjevně uschovány především v prostoru D1.11.

503 Fotografie 0456-59, 0461, 0469, viz soupis ikonografie.

dnes. Prostor haly A2.03-a byl těsně pod plochým stropem bez fabionu lemován profilem, patrně štukovým. Podlaha byla kryta PVC.⁵⁰⁴

Vstup do místnosti A2.05 v chodbě A2.03-b měl původní zárubeň zdobenou profilací a soklíky, do ní ovšem byla vezděna menší ocelová typová zárubeň. Vstup do místnosti C2.01 měl pro změnu dvojkřídlou výplň tvořenou původními dveřními křídly, nezdobená zárubeň s nadsvětlíkem byla ovšem nepochybně novější. Profilace křídel byla zdobena doplněnými lištami a horní pole byla plochá, patrně stejně jako nadsvětlík po určitou dobu prosklená. Roku 2002 už ovšem byla skla buďto zatřena, nebo přímo nahrazena plochými deskami z jiného materiálu. V chodbě A2.02 fotografie ukazují dodnes dochovanou okenní výplň s leptanými skly a v protilehlé stěně segmentově klenutou niku, do níž byl vložen vstup do místnosti A2.15, a to s ocelovou typovou zárubní.⁵⁰⁵

Téměř čtvercová **místnost A2.15** je přístupna dvěma vstupy z haly A2.03 a chodby A2.02 od jihu a osvětlena dvěma okenními otvory od severu z ulice. Obě vstupní niky jsou umístěny dosti asymetricky, úzká východnější s ohledem na vazbu na halu A2.03, západnější symetrická v rámci prostoru A2.02. Okenní niky jsou rozvrženy symetričtěji, ovšem také ne zcela. **Okenní výplně** A2.Ok07 jsou opět původní, repasované, totožné jako výplně A2.Ok08 v místnosti → A2.18, v rámci které jsou i popsány. Také stěny, strop, podlaha a další zařízení jsou shodné jako v místnosti → A2.19.

Velká obdélná **místnost A2.14** je přístupná už popsaným vstupem od jihu z haly A2.03 a osvětlena čtyřmi okenními otvory od severu z ulice. Pravoúhlá dveřní nika je v rámci stěny umístěna značně asymetricky, jistě s ohledem na rozvrh haly A2.03-a. Okenní niky jsou v rámci průčelní stěny umístěny také dosti nepravidelně, z části s ohledem na rozvrh průčelí. **Okenní výplně** A2.Ok07 a 08 v deštěných pravoúhlých nikách jsou shodné jako v místnostech → A2.18 a 19. Také stěny, strop, podlaha a další zařízení jsou shodné jako v místnosti → A2.19 či 21.

Fotografie z roku 2002 dokumentují v tehdejší místnosti A2.14(B) pozůstatky šikmo vedené příčky, tehdejší stav okenních výplní u nichž už není patrné ovládání rolet, a především, v sousední místnosti A2.14(A) dveřní výplň do tehdejší chodby A2.11-13. Výplň byla původně řešená shodně jako výplň téhož vstupu ve třetím a čtvrtém patře. Později byla ovšem upravena. Deštění niky a profilované čelo směrem do chodby A2.11-13 bylo původní, deštění trámové zárubně bylo ovšem dodatečně upraveno a novější bylo i dveřní křídlo. To bylo rámové konstrukce, dělené jednou vertikální a dvěma horizontálními příčkami do celkem šesti shodně velkých polí, horní dvě byly prosklené pravděpodobně původním poloprůhledným strukturovaným sklem. Dřevěné výplně byly ploché, ovšem na rámu byla tato pole lemována jednoduchým profilem o třech drobných pravoúhlých ústupcích. Obdobně bylo lemováno i jinak ploché čelo zárubně směrem do místnosti A2.14(B). Upravené deštění trámové zárubně bylo ploché. Výplň měla původní jednoduché závěsy a také oválné štítky a kliku z bílého kovu. Úprava výplně náleží zřejmě konci třicátých či první polovině čtyřicátých let 20. století.⁵⁰⁶

Sociální zařízení A2.11-13 tvoří trojice drobných prostor řešených shodně jako sociální zařízení → A2.32-33. Veškeré prvky jsou novodobé, z poslední rekonstrukce. V místnosti A2.13 je podhled umístěn citelně výše než v ostatních dvou místnostkách. Zdvojená okenní výplň A2.Ok06 je novodobá, řešená jako nápodoba původní úzké „záchodové“ okenní výplně, například z místnosti → A2.23. Je ovšem pouze jednoduchá, s izolačním dvojsklem. Zajímavostí jsou použité klasické kuželkové závěsy, jinak v rámci objektu téměř nepoužívané. Obdobně řešeno je i sousední **sociální zařízení A2.08-09**. Také zde je osazena novodobá okenní výplň A2.Ok05, shodná s výplní v místnosti → A2.13. V **sociálním zařízení A2.06-07** je rozdílem původní **okenní výplň**, shodná s výplní v místnosti → A2.23. Prostory jsou jinak řešeny novodobě, shodně jako prostory → A2.29-31.

Fotografie z roku 2002 dokládá v místnosti A2.11-13 původní okenní výplň, opět zcela shodnou s dochovanými výplněmi na shodném místě ve třetím a čtvrtém patře. Rozdílem ovšem byla mříž, pravděpodobně také původní, tvořená z nýtovaného rámu z pásovin, děleného dvěma přinýtovanými vodorovnými příčkami z téhož materiálu a provlečená svislými pruty z kulatiny. Ve styku kulatiny s vodorovnými pásy byly navlečeny a připevněny ozdobné objímky. Shodnou mříží byl mimo to vybaven i okenní otvor

504 Fotografie 0458, 0462, 0463, viz soupis ikonografie.

505 Fotografie 0463-65, 0453-56, viz soupis ikonografie.

506 Fotografie 0469-72, viz soupis ikonografie.

místnosti A2.05. Původní byla i prosklená dvojkřídla dveřní výplň s nadsvětlíkem, vedoucí z tehdejší chodbičky, dnes prostoru A2.08, na drobnou terasu, v místě dnešní prostory A2.09. Zárubeň byla provedena shodně jako u ostatních exteriérových výplní, poměrně subtilní, nedeštěná, přizdobená jemnými profilacemi na hraně. Křídla byla ven otvíravá, řešená obdobně jako sousední prosklená křídla vstupu z haly. Navíc je ovšem prosklená plocha dělená jednou vodorovnou příčkou. Také nadsvětlík byl proveden mírně odlišně, neboť byl osazen dvojicí ven otvíravých křídel. Klapačka dveřních křídel odpovídala klapačkám dveřních výplní, klapačka nadsvětlíku byla plochá. Závěsy nejsou patrné, ale téměř jistě byly původní. Kliky dveřního křídla byla původní, štítek ovšem novější, asi ještě z doby první republiky. Rozvorová klička křídel nadsvětlíku není patrná ale je pravděpodobné, že byla také původní. Na fotografii je také z části patrná zárubeň sousedního vstupu na záchod. I ta byla zjevně původní, profilovaná, křídlo bylo dovnitř otvíravé. Zmíněná terasa byla opatřena shodným litinovým zábradlím, jaké se dodnes dochovalo u bývalé lodžie a bylo popsáno v rámci světlíku → A3.24.⁵⁰⁷

Relativně drobná čtvercová **místnost A2.05** je přístupná z chodby A2.03-b od severu, vstupem v jižní stěně spojena s místností C2.01 v navazujícím podélném křídle (C) a osvětlena jedním okenním otvorem od severu ze světlíku A2.10. Stěny jsou, až na zmíněné otvory a pravoúhlou slepou niku v jižní stěně při jihozápadním koutě, zcela hladké a stejně jako necková klenba zdobená vpadlým zrcadlem omítané a bílené. Obě novodobé dvojkřídle dveřní výplně jsou shodnou historizující nápodobou původních dveřních výplní, jaké už byly popsány v hale → A2.20-a. **Okenní výplň** A2.Ok03 je z části původní. To se týká vnější části okenní výplně, již lze charakterizovat jako obdobu taktéž původně jednoduché okenní výplně A2.Ok09 v prostoru → A2.27. Nechybí zde dokonce ani zajišťovací háček v rámu. Okenní otvor a tím i výplň jsou ovšem citelně užší. Vnitřní část výplně je mladší nápodobou původních výplní. Také zde nacházíme jednoduše zdobené kuželkové závěsy. Podlahu místnosti kryje linoleum, shodně řešené jako v hale → A2.20.

Obdélná **místnost A2.04** je přístupná od severu z haly A2.03-a a osvětlena dvěma okenními otvory od jihu ze dvora. Novodobá dveřní výplň už byla popsána. **Okenní výplně** A2.Ok02 jsou kvalitní novodobou kopií původních okenních výplní, shodnou s okenními výplněmi v místnostech → A2.21 a 22. Stěny, strop, podlaha a další zařízení jsou shodné jako v místnosti → A2.19 či 21.

Obdélný **světlík A2.10** je o polovinu menší než obdobný světlík západní. Rozdílem je také jeho odlišné umístění na hranici parcely, kde k němu přiléhá světlík domu čp. 1001. Oba světlíky jsou ovšem předěleny zavěšenou bílou plachtou. Stěny jsou omítané hladké, s patrnými opravami omítek z poslední rekonstrukce, především v kontaktu s prostory A2.09 a 13. Dno světlíku je kryto lepenkovou izolací vytaženou i na spodní část stěn. Směrem k domu čp. 1001 je ve spodní části nízká dělicí zeď a nad ní dvojice vodorovných trubek ve funkci zábradlí. Do světlíku lze sestoupit po krátkém pevném žebříku z okna prostoru A2.09. Světlíkem vzhůru stoupá jedna okapová roura a dvě plechová potrubí VZT.

Původně byl ve východní polovině průčelního křídla (A) a v navazujícím podélném křídle (C) plánován druhý velký byt. Vzhledem k asymetrickému umístění schodiště byl ovšem o něco menší než rozměrný sousední → byt západní (A2.16-33 a B2.01-05). Měl o jeden obytný pokoj méně, menší jídelnu, menší byl pokoj pro služku a citelně menší byla spíž. V plánu také není uveden pokoj pro sluhu, navíc je ovšem počítáno s prostornou šatnou (Garderobe).

Po úpravě na prodejnu nábytku prostor prodělal shodné úpravy jako západní polovina křídla. Místnosti v průčelním traktu (dnes A2.14-15) byly změněny v místnost jedinou a spojeny s obdobně upravenou prostorem v západní polovině, takže se zde nacházel prostor jediný, zasahující celou šířku domu. Obdobně byly příčky odstraněny v navazujícím podélném křídle (C). Z původně plánované jídelny byla oddělena stávající chodba A2.03-b a menší zbylý prostor A2.04 sloužil jako kancelář. Původně plánovaná šatna A2.02 se změnila v průchod mezi oběma halami (A2.03-a a A2.20-a).⁵⁰⁸

Fotodokumentace z roku 2002 jednoznačně dokládá, že dosti pronikavé úpravy prodělal prostor někdy ve třicátých letech. Charakteristickou součástí této úpravy jsou, kromě dobře datovatelných truhlářských prvků, především „romanticky“ působící, půlkruhově završené oblouky, použité v hale hned na třech místech.⁵⁰⁹

507 Fotografie 0471, 0474-76, viz soupis ikonografie.

508 Plán 0202.3, viz seznam plánů.

509 Zajímavou okolností je fakt, že v celém domě lze podobné půlkruhově završené oblouky odhalit už jen v jednom dalším prostoru, a to v místnosti A1.28 a dále v navazujícím schodišti do suterénu, dnes v místnosti A1.29. Zde ovšem jistě vznikly už před rokem

Součástí úpravy haly byl zřejmě i vznik štukového (?) profilu který halu lemoval. Zároveň lze velmi pravděpodobně s touto úpravou spojit i vznik stropu v místnosti A2.16. Za dosti specifickou úpravou prostor nejpravděpodobněji stál jejich nájemce, přičemž právě z konce roku 1931 máme doklad o tom, že v domě tehdy provozoval textilní sklady Max Landmann. Jeho vývěsní tabule měla být na fasádě umístěna právě mezi okny ve východní části prvního patra.⁵¹⁰

První archivně doloženou změnou je až úprava z roku 1948, kdy i do východní poloviny průčelního traktu byly vloženy dělicí příčky z Hobry. Jako existující je tehdy zakreslena pouze nejvýchodnější příčka. Podobu prostor následně dokumentuje až plán z roku 1982, v podstatě první dochované podrobné zaměření průčelního křídla prvního patra. V předním traktu tehdy bylo pět, zpravidla dosti úzkých místností, získaných pomocí čtyř příčně vedených příček⁵¹¹. Nejvýchodnější příčka byla, dle zaměření z roku 1982, opatřena dvojkřídlým vstupem o rozměrech 251x124 cm. Ten ovšem musel být následně nahrazen pouze jednokřídlou a patrně novodobou dvevní výplní, neboť tak ji zaznamenává plán z roku 2002.⁵¹²

Z úprav zachycených plánem z roku 1982 v zadním traktu je třeba zmínit úpravu záchodů. Do původní chodbičky A2.06 byl vložen druhý záchod, tím byl ovšem zablokován původní přístup do záchodu A2.07 a ten byl nově zpřístupněn přes terasu A2.09. Tato úprava ovšem mohla proběhnout už v době první republiky.⁵¹³

Fotografická dokumentace z roku 2002 dokládá, že prostor byl poměrně zanedbaný, s řadu nevhodných utilitárních úprav z doby socialismu. Dochovaných původních historických prvků bylo o něco méně než v západní části křídla, o to více jich pocházelo ze třicátých let 20. století.⁵¹⁴

Zásadní úpravou byla i zde rekonstrukce z let 2003-2012 při níž prostory získaly stávající podobu a to způsobem zcela shodným jako v → západní polovině křídla (A2.16-33). Ocenit je nutné snahu o rehabilitaci prostor a proběhlou repasi okenních výplní. Důležitou změnou je ovšem zásadní proměna prostor kolem světlíku, který byl nově od haly zcela separován. Až na vstup ze schodiště A2.01 také došlo ke ztrátě⁵¹⁵ původních dvevních výplní, přičemž nově osazené dvojkřídlé výplně přitom mají nevhodnou výšku.⁵¹⁶

Přední podélná křídla (B a C)

Západní křídlo (B2.01-05)

Západní přední podélné křídlo je v prvním patře obsluhováno chodbami B2.01 a B2.05, navazujícími v průčelním křídle (A) na místnost A2.27 a v příčném středním křídle (D) na pavlač D2.02. Z chodby B2.01 jsou přístupny místnosti B2.02-04, z chodby B2.05 je přístupno sociální zařízení D2.21-22 a místnost D2.23 ve středním příčném křídle.

Chodba B2.01 postrádá přímé denní světlo, nepřímě je ale osvětlena od severu přes místnost A2.27. Na tuto místnost také přímo navazuje a obě prostory dělí pouze masivní překlad. Na jižním konci chodby se nachází vstup do krátké kolmé chodby B2.05 a ve východní podélné stěně chodby se nachází trojice vstupů do místností B2.02-04. Tato trojice vstupů je opatřena novodobými jednokřídlými nápodobami původních dvevních výplní B2.Dv02, shodnými s už popsány výplněmi v hale → A2.20-a. Vstup do chodby B2.05 je opatřen obdobnou dvojkřídlou výplní B2.Dv01, opět shodnou s novodobými nápodobami historických dvevních výplní, popsány už v hale → A2.20-a. Stěny jsou jinak hladké, stejně jako rovný strop s drobným nezdobeným fabionem, omítané a bílené. Podlahu kryje linoleum řešené opět shodně jako v hale → A2.20-a.

Mírně lichoběžná **místnost B2.02** je přístupna od západu z chodby B2.01 a osvětlena dvěma okny ve východní stěně ze dvora. Vstup je umístěn asymetricky, při severní straně, okenní niky jsou v rámci místnosti

1931. Konkrétní souvislost obou úprav, je-li, jaká, může být ovšem dosti volná a může za ní stát například shodný nájemce.

510 Samozřejmě může jít o shodu okolností. Vzhledem k poměrně přesné představě o způsobu využívání jednotlivých prostor v té době se ale zdá, že mnoho jiných možností umístění jakékoli rozsáhlejší provozovny tehdy v domě nebylo.

511 V prostoru dnešní místnosti A2.15 byly dvě, v prostoru dnešní místnosti A2.14 tři. Mimo už zmíněné východní příčky to byla ještě jedna, situovaná západněji, v podstatě v ose vstupu, a z toho důvodu se v jižní části zalamující a běžící šikmo

512 Plány 0404, 0436 a 0438.1, viz seznam plánů.

513 Ibidem.

514 Fotografie 0453-76, viz soupis ikonografie.

515 Části některých původních dvevních výplní jsou zjevně uschovány především v prostoru D1.11.

516 Plány 0436, 0438.1 a 0439.1, viz seznam plánů.

prolomeny téměř symetricky. **Okenní výplně** B2.Ok01 jsou původní, repasované, natřené světle šedo-křemovou barvou. Výplň se svým zpracováním blíží podobě okenních výplní v přízemí, například v místnosti → B1.06. Základními rozdíly jsou tyto: 1) nedělení spodních okenních tabulí příčkami, 2) mosazný odrazník, 3) použití jediného horního ležatě obdélného křídla, 4) deštění okenní niky. To je provedeno obdobně jako deštění nik dveřních pomocí rámové konstrukce s dřevěnými výplněmi. Parapet je z vnitřní strany dělen třemi svislými příčkami do čtyř polí. Deštění špalety je děleno dvěma horizontálními příčkami na tři pole, deštění spodní strany překladu je opatřeno jediným polem. Výplň je opatřena profilovaným parapetem, který ve formě úzkých „lišť“ vybíhá i do špalet niky. Čelní část deštění je opatřena profilací, která v určitém zmenšení opakuje profilaci dveřních zárubní a nik. Nechybí zde ani mírně předstupující soklík. Kování je shodné. Výplně mají navíc v rámci repase jednoduchá skla u vnitřních křídel nahrazena za izolační dvojskla, což se navíc projevuje doplněnou plochou lištou na vnější straně vnitřního křídla. Stěny, strop, podlaha a další zařízení místnosti jsou shodné jako v místnosti → A2.19 či 21.

Téměř čtvercová **místnost B2.03** je prakticky identická se sousední místností → B2.02 a obdobná situace platí i o **místnosti B2.04**, v níž je jediným rozdílem ustoupení severní poloviny východní stěny o cca 50 cm.

Krátká **chodba B2.05** je přístupná od severu vstupem z chodby B2.01 a od východu z pavlače D2.02, odkud je i osvětlena. V podélné jižní stěně se nachází zabeďněný vstup do místnosti D2.23 a do předsínky D2.21 záchodu D2.22.

Dveřní výplň B2.Ok02 vstupu na pavlač byla zjevně původně okenní výplní, zcela odpovídající okenním výplním v sousedních místnostech a v místnosti → B2.02. Následně byla ovšem tato okenní výplň změněna ve výplň dveřní. Spodní křídla byla vysazena, parapet probourán a do upraveného osazovacího rámu byla vložena dvojkřídlá dveřní výplň rámové konstrukce s nestejně širokými křídly. Křídla jsou dělena jednou vodorovnou příčkou na spodní ploché plné pole a horní pole prosklené, z vnitřní strany opatřené nýtovanou mříží. Výplň je nezdobená, zapuštěné závěsy jsou typové, zámek s vložkou, štítky a klika historizující, novodobé. K úpravě na vstup muselo dojít někdy v době první republiky, patrně ve třicátých letech 20. století. Dvojkřídlá **dveřní výplň** vstupu do místnosti D2.23 je zabeďněná a nelze k ní nic určitého říci. Vzhledem k rozměrům může jít o původní dveřní výplň. Vstup do sociálního zařízení má novodobou typovou dveřní výplň v ocelové zárubni. Stěny jsou jinak hladké, stejně jako strop omítané a bílené. Podlahu kryje linoleum, řešené shodně jako v hale → A2.20-a.

Původně měly prostory obsahovat obslužnou chodbu, dva pokoje, kuchyni a spíž bytu, situovaného v západní polovině průčelního patra. Před kolaudací budovy ale došlo ke změně a celé křídlo zaujal jediný skladovací prostor. V severozápadním koutě se měl nacházet nákladní výtah ze skladu v přízemí. Dle plánu z roku 1919 byla ve východní části v rozsahu dvou okenních os vytvořena kancelář „chefa“. Ta nebyla propojena s ostatní částí prostoru, ale nově vytvořeným dvojkřídlým vstupem se středním příčným křídlem (D). Dnes tento vstup spojuje chodbu B2.05 s místností D2.23. Zároveň byl původní vstup na pavlač změněn v okenní otvor a dle plánu byl přitom i poněkud rozšířen. V místě stávající dveřní výplně dochované části okenní výplně jsou tedy zřejmě až z této doby.⁵¹⁷

Jakési nedokumentované změny proběhly i následně. Plán z roku 1929 zaznamenává v příčce oddělující kancelář „chefa“ vstup. Plán z roku 1931 pak mimo to zaznamenává plnou příčku vyzděnou mezi čtvrtou a pátou okenní osou od jihu. Je tedy zjevné, že došlo k opětovnému zmenšení skladu a byla vytvořena další kancelář. Zajímavý je i zákres šachty menšího nákladního výtahu, umístěného ve stěně mezi předním křídlem (A) a křídlem podélným (B). Nelze přitom vůbec říci, zda-li tento výtah směřoval vzhůru či naopak dolů.⁵¹⁸

Úpravy provedené podle plánu z roku 1931, znamenaly vložení chodby na místo chodby stávající (B2.01). Na střední příčné křídlo (D) měla být tato chodba napojena průchodem v místě záchodu a předsínky D2.21-22. Křídlo pak mělo být rozděleno na tři místnosti, nejsevernější v rozsahu tří okenních os, ostatní dvě místnosti o dvou osách⁵¹⁹. V souvislosti s vložení chodby měl být probourán průchod v místě stávajícího, z prostoru A2.27 do chodby B2.01 a zrušen původní široký dvojkřídlý vstup, situovaný při východní hraně chodby A2.20-b. Ještě roku 1988 se tento zazděný vstup projevoval slepou nikou, roku 2002 už nezaznamenaný. Ve stejném plánu je kupodivu v navazující první místnosti zaznamenáno stropní zrcadlo. Jeho polo-

⁵¹⁷ Plány 0202.3 a 0305, viz seznam plánů.

⁵¹⁸ Plány 0312.1 a 0314.2 viz seznam plánů.

⁵¹⁹ Jižnější příčka měla zůstat, severnější měla být stržena a v ose meziokenní zdi vystavěna znova.

ha přitom neodpovídá původně plánované roku 1898 a ani žádné jiné mladší. Muselo tedy podle všeho vzniknout také podle plánu z roku 1931. Zda byl celý plán realizován skutečně v této podobě není ovšem jasné.⁵²⁰

Mladší úpravy nejsou prameně doloženy. Plány z roku 1988 a 2002 ukazují příčky v zásadě v místech příček stávajících, podélná chodba ovšem neexistuje a nahrazují ji za sebou při západní stěně řazené vstupy. Je možné, že ke změně dispozice došlo roku 1936, kdy zde zřejmě fungoval textilní sklad (viz výše). Z té doby může pocházet i výplň vstupu na pavlač. Popsané příčky ovšem mohly vzniknout i kdykoli po té. Stávající úprava je dílem rekonstrukce z let 2003-2012.⁵²¹

Východní křídlo (C2.01-04)

Nejsevernější místnost 1. patra křídla (C) je dnes přístupná z průčelního křídla (A). Větší část místností je ale napojena na střední příčné křídlo (D). Z nejnižnější místnosti křídla je také umožněn vstup na pavlač v severním dvoře. Podélné přední východní křídlo (C) je pouze jednotraktové.

Téměř obdélná **místnost C2.01** s lichoběžnou severní stěnou je přístupná od severu z průčelního křídla vstupem z místnosti A2.05. Vstup do navazující místnosti C2.02 v jižní stěně je zabedněn. Místnost je osvětlena dvěma okny od západu ze dvora.

V západní části severní stěny je patrná omítnutá a naštukovaná zazdívka rozměrného dvojkřídlého dveřního otvoru do chodby A2.03-b. Ve střední části je nerovností bílené omítky patrná starší zazdívka nyní slepé pravoúhlé niky, nacházející se v místnosti A2.05. V jižní části těsně u jižní stěny se pak nachází nynější vstup s dvojkřídlou dveří výplní A2.Dv02 v pravoúhlé odeštěné nise. Výplň je napodobeninou původních dveřních výplní, shodnou s výplní popsanou v rámci haly → A2.20A.

V severní části východní stěny se nachází vysoká slepá nika se segmentovým záklenkem, shodná s nikou dochovanou o podlaží níže v místnosti → C1.01. Zhruba v ose jižní stěny se nachází jednokřídlá dveří výplň zabedněná patrně dřevotřískovou deskou, dle rozměrů zřejmě dosti novodobá. Dvojice ne zcela symetrických okenních otvorů v severní stěně je osazena dvěma původními **okenními výplněmi** D2.Ok01. Ty jsou prakticky shodné s už popsanými okenními výplněmi v místnosti → B2.02. Výplně ale nejsou repasované, nemají termoizolační dvojskla a rozdílem jsou navíc ulámané a zcizené vnitřní klapačky s mosaznými rozvorovými kličkami. V místech odebraných radiátorů je na deštění parapetu dobře patrné původní fládrování.

Strop je, stejně jako ploché stěny omítaný a bílený. Na východní, severní a západní straně je patrný jednoduchý neodsazený fabion. Podlahu tvořily parketové vlysy s rybinovým vzorem, dnes jsou ale vytrhané a je patrná jalová prkenná podlaha. Ve stropě, ne zcela uprostřed, blíže západní stěně, je dochovaný ventil rozvodu plynu. Prostor je osvětlován zářivkami ze sedmdesátých či osmdesátých let.

Obdélná **místnost C2.02** je přístupná od jihu, dveřmi z místnosti C2.03. Vstup v protilehlé stěně do místnosti C2.01 je zabedněn. Místnost je osvětlena jedním oknem od severu ze dvora.

Vstupní výplň v jižní stěně je plochá, typová, v ocelové zárubni z doby socialismu, osazená v mělké pravoúhlé dveří nise. **Okenní výplň** C2.Ok01 v západní stěně je původní, shodná s okenní výplní v místnosti → B2.02, ovšem bez proběhlé repase. Výplň je špaletová, dělená poutcem, dole dvoukřídlá, nahoře jednokřídlá. Kování je původní. Okno má celou niku deštěnou a deštění rámové konstrukce je členěno profilací zdovenými poli, a to jak pod mělkou parapetní deskou, tak i ve špaletě okenní niky. Pod oknem je osazen litinový článkový radiátor, patrně zhruba z poloviny 20. století. Vstup do sousední místnosti C2.01 v severní stěně je zabedněný pomocí mírně předstupující sádkartonové konstrukce. Na styku severní a východní stěny pod stropem je patrná jižní část původní větrací mřížky i s páčkou, jíž byly pomocí řetízku ovládány vodorovně umístěné lamely. Severní část větracího otvoru je příčkou dělící místnosti C2.01 a C2.02 zakryta.

Všechny stěny i strop jsou hladké, omítané a bílené. Na východní, jižní a západní straně lemuje strop nezdobený jednoduchý fabion. Podlaha je krytá kobercem, pod ním se patrně nachází parkety.

520 Plány 0314.2, 0432.4 a 0438.1 viz seznam plánů.

521 Plány 0432.4, 0438.1 a 0439.2, viz seznam plánů.

Téměř čtvercová **místnost C2.03** je přístupná od jihu z místnosti C2.04. Vstupem v protilehlé severní stěně lze vstoupit do už popsané místnosti C2.01. Osvětlena je dvěma okenními otvory od západu z prvního dvora.

Novodobá typová plochá dveřní výplň v severní stěně už byla popsána. V jižní stěně je osazena dvoukřídlá původní **dveřní výplň C2.Dv01** v obložkové zárubni. Křídla výplně jsou shodná s výplní D1.Dv02 ve → schodišti D1.01, rámové konstrukce, dělená dvěma příčlemi na tři nestejně vysoké kazety obroubené ozdobnou lištou vystupující před plochu rámu. Zárubeň není na vnitřní straně zdobená vpadlými poli, profilované čelní části jsou jednodušší a chybí i ozdobný soklík. Vše nasvědčuje tomu, že dveře byly osazeny až dodatečně, že obložková zárubeň byla zhotovena jako co nejvěrnější kopie původních. Křídla jsou ale zřejmě původní, přenesená odjinud. Obě **okenní výplně C2.Ok01** v západní stěně jsou původní, shodné s okenními výplněmi v místnosti → B2.02, ovšem bez proběhlé repase. Mají tytéž deštěné niky, mělké parapetní desky a původní kování.

Celá místnost má hladké nabílené stěny i strop a ten je po všech stranách lemován nezdobeným jednoduchým fabionem. Směrem do místnosti C2.04 tvoří stěnu zřejmě rabbitová příčka. Podlaha je zde krytá kobercem a pod ním se patrně nacházejí parkety. V okenních nikách jsou osazeny hliníkové radiátory Fonal.

Místnost C2.04 má téměř obdélný tvar, pouze jižní stěna vyrovnává připojení k příčnému křídlu (D), proto svírá s východní stěnou mírně tupý a se západní stěnou mírně ostrý úhel. Místnost je přístupná od severu, vstupem v severní stěně z místnosti C2.03, od jihu ze středního příčného křídla (D) z místnosti D2.04, případně od západu z pavlače D2.02. Touto prosklenou dveřní výplní a také jedním jižněji situovaným okenním otvorem je ze západní strany z prvního dvora i osvětlována.

Jednokřídlá **dveřní výplň D2.Dv06** v jižní stěně působí i při pečlivé obhlídce jako původní. Její provedení vychází z týchž principů jako už popsané původní dvojkrídlé dveřní výplně, osazené například na schodišti → D1.01. Zárubeň je deštěná, bez ozdobného členění vnitřní plochy vpadlými poli. Čela jsou zdobena profilací a soklíkem. Do místnosti D2.04 otočená dveřní nika není deštěná. Dveřní křídlo rámové konstrukce je shodným způsobem jako u dvojkrídlých výplní děleno dvěma horizontálními příčkami. Mimo to je ovšem horní a spodní část dělena dvěma příčkami vertikálními, takže křídlo má celkem pět polí. Dva páry umístěné vertikálně a mezi nimi jedno pole ležaté. Spodní tři pole jsou plná, horní dvě jsou ze strany místnosti C2.04 zaslepena plechem. Původně byla tato pole patrně prosklená, případně také opatřena dřevěnými výplněmi. Výplň je opatřena třemi zapuštěnými kuželkovými závěsy, tedy odlišnými než byly užívány u původních dveřních výplní. Klika a šitky jsou hliníkové, z doby socialismu a mimo to je křídlo opatřeno novodobou dodatečnou zástrčkou. Celá výplň je dnes natřena světle krémovým nátěrem a směrem do místnosti D2.04 čalouněna koženkou.

Původní **okenní výplň C2.Ok02** odpovídá okenních výplním v sousedních místnostech, a také už popsané okenní výplni v místnosti → B2.02, ovšem bez proběhlé repase. Rozdílem jsou dodatečně namontované svařované mříže. Obdobně řešena byla zjevně původně i **dveřní výplň C2.Ok03** vstupu z pavlače. Dodatečně ale byla upravena na stávající dvojkrídlý vstup. Z této okenní výplně pochází deštění niky, poutec a prosklený „nadsvětlík“. Ten je dnes řešen jako větračka vybavená nůžkovým otevíracím mechanismem a ovládaná dnes odstraněným táhlem. Vnitřní část „nadsvětlíku“ je vybavena zapuštěnými kuželkovými závěsy, tedy opět nikoli původně používanými. Vnější část výplně nadsvětlíku byla zjevně do současné podoby dodatečně upravována. Zvenčí z části viditelné závěsy pochází jistě z téže doby, zřejmě ze třicátých či čtyřicátých let 20. století. Lehce asymetrická dveřní křídla rámové konstrukce, dole plná a nahoře prosklená, jsou řešena prakticky shodně jako protilehlá, také dodatečně osazená dveřní křídla vstupu do chodby → B2.05. Prosklená pole jsou zevnitř opatřena svařovanými mřížemi a také celá výplň je opatřena mohutně působící mříží svařenou z profilů Jäckel.

V severní stěně se nachází už popsaná dveřní výplň (viz výše), ve východní stěně se zachovala při zemi jedna původní větrací mřížka s páčkou, jíž byly ovládány vertikálně uspořádané lamely. Strop i stěny místnosti jsou hladké bílé, strop je lemován jednoduchým nezdobeným fabionem. Na podlaze je koberec, který patrně zakrývá parkety. V jihovýchodním koutě stojí část novodobé kuchyňské linky s baterií. Stěny za linkou jsou polepeny patrně vinylovou tapetou.

Původně měly prostory obsahovat při východní stěně obslužnou chodbu, dva pokoje, kuchyni, spíž a pokoj služky, náležející k bytu, situovanému v západní polovině průčelního patra. Před kolaudací budovy ale

došlo ke změně a celé křídlo měl zaujmout jediný skladovací prostor. Zda se tak skutečně stalo není ovšem jasné. Plán z roku 1921 totiž dokládá, že zde původně plánované příčky minimálně z části skutečně existovaly a je tedy možné, že dochovaná příčka mezi místnostmi C2.03 a 04 je původní. Změny roku 1921 provedené nebyly velké. Především vznikl stávající vstup do místnosti D2.04 a původní vstup na pavlač byl změněn v okenní otvor. Z té doby tedy jistě pochází jak dveřní výplň D2.Dv06, tak původně okenní výplň C2.Ok03. To zřejmě vysvětluje použití odlišných závěsů u obou výplní. U té původně okenní ovšem nelze říci, zda byla od počátku vybavena větračkou, nebo spíše horním ležatě obdélným křídlem. Zároveň byl tehdy zrušen jednokřídlý vstup v západní části příčky mezi místnostmi C2.04 a 05. Někdy po té byla zrušena východní chodbička a ke kanceláři v dnešní místnosti C2.04 přibyla kancelář v sousední místnosti C2.03. S touto změnou jistě souvisí dvojkřídlý vstup s výplní D2.Dv01 a fabiony dochované v místnostech C2.01-03. Tehdy nebo ještě později byla okenní výplň D2.Ok03 opět změněna na stávající vstup a opatřena nůžkovým otvíráním větračky a táhlem. Následně, téměř jistě až v době socialismu, byla místnost C2.01-02 předělena stávající příčkou, byl proražen vstup mezi místnostmi C2.02 a 03 a vytvořen vstup mezi místnostmi C2.01 a 02. Ten je mimochodem roku 1988 zaznamenán na jiném místě než dnes. Dílem rekonstrukce z let 2003-2012 je nově vytvořený vstup z místnosti A2.05 a zrušený vstup z chodby A2.03-b.⁵²²

Střední příčné křídlo (D)

Do prvního patra středního příčného křídla se dostaneme schodištěm v ose severní fasády křídla. Křídlo je stavebně dvoutraktové a to v podélném směru, komunikačně jde ovšem o trojtrakt vzniklý vložением úzké střední chodby do místností zadního (jižního) traktu. V ose předního (severního) traktu je situováno schodiště D2.01. Z něj jsou přístupné místnosti D2.03 a 04 na jižní straně, chodba D2.25-26 a místnosti D2.23-24 na západní straně a také pavlač D2.02 přiléhající ke křídlu v šířce prvního dvora ze severu. Z pavlače vedou vstupy do místností předních podélných křídel (B) a (C), do nichž ale lze vstoupit i přes místnosti severního traktu křídla (D). Na krajích uzavírají přední trakt světlíky a k nim přiléhající záchody.

Přední a zadní trakt propojuje především chodba D2.25-26. Z chodby prostupující téměř celým křídlem lze vstoupit do místností D2.11-15. Z krajních prostor zadního křídla lze vstoupit do podélných zadních křídel (E) a (F).

Schodiště D2.01

Schodiště D2.01 propojuje přízemí křídla se všemi patry i s půdním prostorem. Z podesty, osvětlené od severu z prvního dvora prosklenou dveřní výplní vstupu na pavlač D2.02, lze mimo to vstupem v západní stěně vstoupit do chodby D2.25-26 a vstupem ve východní stěně do místnosti D2.03.

Původní dvoukřídlá **dveřní výplň** D2.Dv02 vstupu do chodby D2.25-26 je řešena obdobně jako dveřní výplň vstupu do chodby → D1.02. Má celou niku deštěnou a deštění i křídla jsou rámové konstrukce. Rozdílem jsou chybějící před líc rámové konstrukce doplněné lišty. Křídla jsou zevnitř pobitá plechem, nejspíš z důvodů požární bezpečnosti. Klika a zámek ani štítek se nedochovaly. Zajímavostí je ve spodní části křídla (53 cm nad zemí) na plechovém obložení dochovaný štítek po přídavném zámku. Zámek sám ovšem chybí a zjevně v křídle nikdy žádný nebyl.

Původní **dveřní výplň** D2.Dv11 vstupu na pavlač je opět dvojkřídlá, rámové konstrukce s nadsvětlíkem který odděluje na vnější straně profilem zdobený poutec. Vstupní otvor má světlost 234x160 cm a včetně nadsvětlíku je otvor vysoký 328 cm. Výplň je řešena podobně jako vstupní výplň D1.Dv01 → o podlaží níže (D1.01). Osazena je v dosti subtilní, jemnou profilací zdobené rámové zárubni. Poutec probíhá ve shodné úrovni jako poutce okenních výplní. Křídla jsou rámové konstrukce a vodorovně dělená jednou příčkou na spodní plně a horní prosklené pole. Spodní výplně jsou opět lemovány doplněnou ozdobnou lištou vystupující před rovinu rámové konstrukce. Klapačka je shodná jako u ostatních dveřních výplní, popsána byla v místnosti → D2.01. Otevíravý jednokřídlý nadsvětlík se zachoval s původní skleněnou výplní zdobenou leptaným antikizujícím groteskovým motivem, v němž se uplatňuje nízká dvojchá nádoba naplněná ovocem a bohatě doplněná akantovými rozvilinami. Závěsy a mosazná klička u nadsvětlíku jsou opět shodné

⁵²² Plány 0202.3, 0306, 0432.4, 0438.1 a 0439.2, viz seznam plánů.

jako u ostatních dveřních výplní. Výplň je stejně jako všechny ostatní natřena světle krémovým nátěrem pod nímž jsou patrné zbytky hnědého fládru. Zámek je novodobý, s vložkou, a nová je i klika a štítky, historizujícího provedení, zřejmě z devadesátých let 20. století.

Původní dvojkřídla **dveřní výplň D2.Dv01** vstupu do místnosti D2.03 byla původně opět shodná s výplní D1.Dv02 → o podlaží níže (D1.01). Jediným rozdílem bylo shodně jako u protější dveřní výplně to, že jednotlivá pole křídel nebyla doplněna vystupující profilovanou lištou. Křídla byla ovšem dodatečně zdvojena, přičemž doplněná vnější křídla jsou členěna a zdobena zcela shodně jako původní křídla vnitřní. Byly ovšem použity mírně odlišné závěsy, na koncích zdobené podobně jako původní, ale navíc zakončené kuličkou. Další úpravou je dodatečné obložení vnějších křídel plechem na vnitřní straně. Klika a štítky se na vnitřních křídlech opět nedochovaly, zůstal zde pouze otisk v laku, dokládající že až do zcizení byly původní. Na vnějších křídlech je novodobý vložkový zámek a shodné novodobé historizující štítky a klika, jako u vstupu na pavlač. Kromě hlavního zámku se ve spodní části dveří nachází ještě zámek přídatný, tentokrát bez štítku a zatřený světlým nátěrem dveří. Je přitom zjevné, že štítek přídatného zámku na plechu jímž jsou pobita křídla vstupu do chodby D2.25-26 přesně odpovídá tomuto přídatnému zámku a že tedy původně byla plechem u vstupu do místnosti D2.03 obložena vnější i vnitřní strana. Až dodatečně byly plechy z vnější strany přeneseny na vnitřní strany křídel protilehlého vstupu.

Podlaha podesty je opatřena shodnou **keramickou dlažbou D1-4.Dh02** jako v → přízemí (D1.01). Rozdílem je to, že dlažba pokračuje bez přerušení prahem dále na shodně dlážděnou pavlač. Obě dlážděné plochy jsou přesto vizuálně odděleny. Jestliže v přízemí bordurou lemovaná základní plocha vybíhá do vstupní niky, v patře bordurou lemované obdélné pole na niku nereaguje ale v nuce je vloženo samostatné malé a úzké pole, tvořené jednou řadou dlaždic základní plochy a bordurou. Obě pole pak odděluje pás nezdobených jednobarevných dlaždic, užívaných jinak na okrajích dlažby. Shodné řešení je užito i ve vztahu k obdélnému poli dlažby na pavlači.

Shodně jako o patro níže je řešeno i samonosné **žulové schodiště**. I zde je schodiště vybaveno **litinovým zábradlím D1-4.Kv05** z litinových sloupků a výplní propojených dvěma měděnými černěnými pruty a s hnědě lakovaným profilovaným madlem. V ohybu u podesty jsou uraženy dva sloupky a chybí tři výplňová pole. Defekt je dosti primitivně nahrazen nýtovanými kovovými pásky. Obdobný defekt se pak nachází i v místě mezipodest na jižní straně úzkého zrcadla. Zde chybí dvě výplňová pole a jsou nahrazena doplněným třetím „vodorovným“ prutem z kulatiny. Stěny prostoru jsou hladké, nahoře bílené, dole opatřené béžovou linkrustou a hnědým soklem. Strop podesty je i zde tvořen segmentovou neckovou klenbou opřenou z jižní strany o traverzu, s vpadlým zrcadlem. Uprostřed klenby se nachází háček, jistě určený k zavěšení osvětlovadla, možná původní plynové lampy.

Původní podoba schodiště se od současné patrně příliš nelišila. Samozřejmě ovšem neznáme původní barevné pojetí prostoru. Mladším ale jistě velmi dávným doplňkem jsou vnější křídla vstupu do místnosti D2.03, patrně opět dodatečně opatřená z obou stran plechem. To se mohlo dít z obavy o požární bezpečnost, přídatný zámek ovšem ukazuje, že mohlo jít také o obavu před nenechavci s kriminální minulostí. Ač to prameny nedokládají, v místnosti mohla být umístěna například hlavní pokladna zdejšího filiálky firmy Waldek a Wagner.

Pavlač D2.02

Pavlač D2.02 probíhá v každém ze tří pater křídla po jeho severní straně v rozsahu prvního dvora. V úrovni prvního patra jsou z ní přístupny na západní straně chodba B2.05 a na východní místnost C2.04. Už popsaná vstupní dveřní výplň ze schodiště → D2.01 je zvenčí doplněna dvojkřídlovou **ozdobnou mříží D2.Kv10** nýtovanou ze železných prutů o čtvercovém průřezu. Mříž nemá rám a na šesti místech, po třech na každém křídle, je upevněna do zdiva zapuštěnými objímkami z kovových ohýbaných pásků. Zdobena je obdobným způsobem jako vstupní mříž A1.Kv01 v průjezdu → A1.15, ovšem daleko méně náročně. Výzdoba svou náročností dobře odpovídá mříži A1.Kv11 osazená v okně prostoru → A1.29 či mříži A2.Kv03 ve schodišti → A2.01. Ve výzdobě se uplatňují půlkruhově tvarované pásky zakončené volutami či srpkovitě tvarované pásky v obou případech k vlastní mříži ozdobně připásané, či ražené plechové rozety. Uzavírání mříže se dělo dvojicí zástrčí s kovovými kulatými knopkami a krabicovými zámky s klíčovými dírkami krytými oválnou krytkou.

Východně od vstupu se nachází zajímavý **technický prvek** v podobě vystupujícího vhozu o rozměrech cca 40x30x40 cm, klínovitého tvaru, s vodorovným odklápacím krytem jež se nachází zhruba v úrovni 70 cm nad podlahou. Útvar je vytvořen nýtováním z plechu a úhelníků, odklápací kryt má kovovou kulovitou knopku. Jedná se patrně o vhoz na popel.

Z pavlače viditelná **vnější stěna křídla** je hladká, původně členěná dnes už pouze slabě patrným pásováním. Šestice okenních otvorů je shodně jako vstup úzce lemována vpadlým polem, které nad otvory nezvykle přechází do „lunetové římsy“ jež jednotlivé úrovně pavlače vynáší. V patě římsy probíhá jednoduchý štukový profil který tato „vpadlá pole“ jemně oblamuje. Jednotlivé lunety odpovídají šířkou i rozmístěním jednotlivým otvorům fasády. Jejich okenní výplně budou popsány v rámci jednotlivých místností, výplně vstupů do prostor navazujících podélných křídel byly už popsány. Lunetová římsa je na spodní straně zakončena ploše působícím štukovým profilem, v podstatě dvojicí oblých štukových lišt. Stavebně tuto „římsu“ tvoří jistě ocelové traverzy, patrně tvořící nýtovanou rámovou konstrukci doplněnou cihelnými, v podstatě klenebními kápěmi.

Na severní straně pavlač vymezuje zděné **zábradlí**. To je na vnější straně zdobeno mírně předstupujícími a o něco vyššími sloupky, ve střední širší části odpovídající vstupu zdvojenými. Sloupky i výplně mezi nimi jsou posazeny na plochý pás kordonové římsy za níž mírně ustupují, člení je nízký plochý soklík a ukončuje jednoduchý římsový profil. Sloupky jsou soklíkem i profilem oblamovány a nad profilaci vystupují ve formě nízké kvádrové hmoty. Horní plocha zábradlí je kryta plechem. Průběžný soklík se mimo to uplatňuje i na vnitřní straně zábradlí. Sloupky se zde uplatňují pouze větší výškou a dále velmi mělkými vpadlými poli jež odpovídají mezilehlým úsekům zábradlí.

Dlažba pavlače D1-4.Dh02 je původní keramická, prochází sem nepřerušeně z podesty schodů v D2.01 a má stejný dekor.

Původní podoba pavlače (Pavlatsche) se patrně příliš nelišila od současné. Funkčně šlo především o komunikaci zpřístupňující služební vstupy do obou bytů. Tomu odpovídá i existence ojediněle dochovaného vhozu na popel. Jeho existenci zaznamenává i původní plán. Bohužel není zcela jasné kde tato šachta ústila. Mohlo jít o prostor krytý dnes ve fasádě těsně nad terénem nezdobenými dvířky. Uvnitř by v tom případě musela být vyjímatelná nádoba z níž by byl popel po naplnění přesypáván do jiné větší nádoby.

Mříž kryjící vstup na pavlač je pravděpodobně původní či minimálně dosti dávná a nepochybně měla bránit proniknutí případných vetřelců ze schodiště přes rozbitou prosklenou část dveřní výplně na pavlač a odtud dál okenní výplní do některé z místností. Fakt, že podobná konstrukce chybí ve vyšších patrech zřejmě jen potvrzuje důležitost místností D2.03-04, jejichž zabezpečení u vstupu bylo vskutku mimořádné.

Mladší úpravy pavlače nejsou výrazné. Omítka byla jistě opravována spolu s ostatními fasádami, poznatky o těchto opravách ovšem do značné míry chybí. Zajímavá je proměna obou vstupů na koncích pavlače na okenní otvory i jejich následná proměna zpět na vstup, osazený ovšem patrně už odlišně řešenou dveřní výplní než na počátku. Je možné, že původní dveřní výplně více odpovídaly dveřním výplním vstupů na terasy v místnostech → D3.11 a 16.

Západní část křídla (D2.14-26)

Západní polovinu křídla zpřístupňuje se schodištěm souběžná chodba D3.25-26, předělená uprostřed příčkou s dvojkřídlým vstupem. Ještě před ní se nachází vstup do místností D2.24 a nepřístupné D2.23. Chodba ústí do kolmé střední chodby D2.16-a, z níž lze vstoupit do jejího východního pokračování D2.10-b. Na jižní straně jsou z chodby D2.16-a přístupné místnosti D2.14 a 15, na západní straně ústí do prostory D2.16. Z té lze vstoupit jižním směrem do zadního příčného křídla (E), nebo severním do předsíňky D2.17 záchodu D2.18. Samostatně z předního podélného křídla (B) je přístupný obdobný záchod D2.21-22. Místnosti mimo to obklopují světlík D2.27.

Do **chodby D2.26** ústí vstup ve východní stěně ze schodiště D2.01. Zhruba uprostřed chodbu dělí dvojkřídlá dveřní výplň, za níž chodba pokračuje jako **D2.25**. Ta následně ústí do příčné chodby D2.16-a. Vstupem v západní stěně v přední části D2.26 lze vstoupit do místnosti D2.24. Chodba je osvětlována jedním okenním otvorem od severu z prvního dvora.

Dvevní výplň ze schodiště byla již popsána. Ve východní stěně se mimo to nachází novodobé elektrorozvodné skříň. Chodbu příčně dělí tenká, patrně rabitzová příčka na část D2.05 a 26. V té je téměř na celou šířku osazena původní dvojkrídla **dvevní výplň** D2.Dv04. Usazena je v obložkové zárubni, z přední strany klasicky zdobené profilací, a to včetně soklíku, boční i zadní části zárubně jsou ovšem zcela hladké. Vlastní dvojkrídla výplň se v zásadě neliší od jiných dvojkrídlových zárubní, například už popsané C2.Dv01 v místnosti → C2.03, rozdílem jsou pouze horní dvě pole prosklená novějším polopropustným strukturovaným sklem. Výplň má nepůvodní zámek s vložkou a nepůvodní hliníkové štítky a kliku, ze druhé poloviny 20. století. Pod stávajícím světle krémovým nátěrem je na poškozených místech dobře patrný středně hnědý fládr. Příčka v níž je zárubeň osazena je poměrně tenká, patrně rabitzová. Průchod do chodby D2.10-b má rovný překlad a lze předpokládat, že zde původně v odeštěné nische byla osazena dvevní výplň.

Dvevní výplň v západní stěně je novodobá, plochá, typová, v ocelové zárubni a opatřená z obou stran masivním čalouněním se světle hnědou koženkou. Původní špaletová **okenní výplň** D2.Ok01 je téhož druhu jako podrobně popsaná okenní výplň v místnosti → B2.02, ovšem bez provedené repase. Je usazena v odeštěné nische, dělená poutcem, dole dvoukrídla, nahoře zřejmě od počátku s větračkou ovládanou zdobně tvarovanou mosaznou pákou. Vnitřní část větračky se sklápí dovnitř do místnosti, vnější se vyklápí pomocí důmyslně řešeného nůžkového mechanismu ven. U vnitřních křídel je odlomena klapačka a samozřejmě chybí i mosazná rozvorová klička. Stěny jsou jinak hladké a shodně jako strop s jednoduchým fabionem omítané a bílené. Podlahu kryje koberec pod kterým jsou zřejmě parketové vlasy.

Sousední obdélná **místnost D2.24** se vstupem v jižní stěně je osvětlena dvěma okenními otvory od severu z prvního dvora. V západní stěně se nachází dvojice zabeđených vstupů do nepřístupné místnosti D2.23.

Novodobá dvevní výplň vstupu byla už popsána. Jižnější zabeđený vstup v protilehlé západní stěně má jednoduchou plochou zárubeň, jistě z doby první republiky. Severnější zabeđený vstup je lemován tenkou dřevěnou lištou a v místě dvevního křídla je přibit či nalepen koberec. **Okenní výplně** D2.Ok01 a 02 jsou v zásadě shodné s okenní výplní v sousední místnosti → D2.26. Východnější výplň má opět ulomenou vnitřní klapačku a s ní chybí i rozvorová klička. Západnější výplň měla zjevně původně osazena také otvíravá křídla, dokládají to v rámu dochované závěsy a plechová rozvorová „oka“. Nyní jsou v obou částech výplně osazeny a obrtlíky připevněny rozměrné neotvíravé prosklené rámy, kupodivu provedené a profilované shodně jako původní okenní křídla. Je tedy možné, že tyto prosklené plochy, evidentně svými poněkud rozdílnými rozměry počítající se zasazením do vnější a vnitřní části osazovacího rámu, snad mohly fungovat jako vitríny pro jakousi zde nebo i jinde v domě fungující provozovnu, případně mohlo jít o snahu zajistit u okna více světla. Zajímavým detailem je v obou oknech na deštění východní špalety připevněný mosazný „štítek“, 22,5 cm dlouhý, vertikálně umístěný. Z něj vybíhají dvě nad sebou uspořádané „knopky“. Tento prvek patrně sloužil uvazování tkanic od záclon či závěsů. Pozoruhodný je také jinde v domě nepoužitý či nezachovaný **dřevěný obklad** úzkého úseku stěny mezi oběma okenními otvory. Má rámovou konstrukci, profilace se liší od profilace deštění okenních nik, nahoře je ukončen profilací pod níž probíhá navíc pásek. Provedení především horních profilů je řemeslně dosti rozpačité a téměř jistě nejde o součást původních truhlářských prvků, spíše o jakousi dodatečnou „domácí“ úpravu. Stěny prostory jsou jinak hladké a stejně jako strop, omítané a bílené. Strop s výjimkou západní stěny lemuje fabion, oboustranně doplněný dvojicí **štukových profilovaných lišt** D2.Šv09, spodní ve funkci „hlavní římsy“, horní tvořící stropní zrcadlo. Podlaha je kryta kobercem a pod ním se nachází pravděpodobně parketové vlasy.

Sousední **místnost D2.23** je nepřístupná. Dle zaměření se zde také uplatňuje štukový profil⁵²³ a deštěná okenní a dvevní zárubeň vstupu do chodby B2.05. Tato nepřístupná dvevní výplň je dvojkrídla a dle značných rozměrů by mohla být původní nebo podle ní vyrobená. Bývalý okenní otvor v západní stěně byl dodatečně proměněn ve vstup do pětiboce uzavřené drobné, taktéž nepřístupné **kuchyňky D2.20**. Ta je osvětlena jedním novodobým okenním otvorem od západu, ze světlíku.

Chodba D2.16-a kolmo navazuje na chodbu D2.25-26 a běží k západu, dále k východu pokračuje chodba D2.10-b. Vstupy v jižní stěně lze vstoupit do místností D2.14 a 15, na západním konci chodba ústí do prostoru D2.16-b.

523 Půdorys z roku 1988 jej ovšem v místnosti D2.23 nezachycuje. V té době ovšem mohl být například zakryt podhledem. Stejně tak ovšem může jít i o chybu zaměření.

Východní a jižní stěnu prostoru tvoří tenká příčka, možná rabbitzová. V ní osazené jednokřídlé dveřní výplně jsou ploché, typové, v subtilních ocelových zárubních. Severní stěna je původní, omítaná. Dochovala se v nich jednak dvojice původních čtvercových **ventilačních mřížek**, kryjících ventilační otvory o světlosti 30x24 cm. Umístěny jsou téměř nad sebou, s lehkým posunem odpovídajícím dvěma různým svislým ventilačním kanálům, a to jako obvykle nad podlahou a pod stropem. Dochovány jsou ventilační páčky jimiž byly ovládány lamely, dole vertikální a nahoře horizontální, u horní mřížky je dochován řetízek jímž byla páčka ovládána a ve zdi se dochoval také mosazný, oble zakončená úchytka která sloužila zavěšení řetízku v otevřené poloze. Dále k západu se ve zdi nachází pravoúhlá slepá nika, původně téměř jistě nika dveřní. Na rozhraní prostor D2.16-a a 16B se pak dochoval **relikt dvojice umyvadel**, podle všeho opět původní, v podobě dvojice zaslepených vývodů vodovodu, pod nimi dvojice zaslepených subtilních odpadů a mezi nimi ze zdi vystupující mosazné kličky jímž byla tato větev vodovodu patrně uzavírána. Stěna za těmito relikty nese zřetelné vlasové trhliny odpovídající maloformátovému keramickému obkladu. Čtvercové dlaždice zjevně byly kladeny do horizontálních řad, které vůči ostatním řadám vytvářely klasickou vazbu. Samotný obklad se zde ovšem nedochoval, omítka patrně praská proto, že byla nanесena současně s dlaždicemi.

Prostor je zastropen dosti mohutnými neckovými segmentovými klenbami do traverz, opět zdobenými jednoduchými vpadlými zrcadly. Jednotlivá pole pokračují dále k jihu, což odpovídá původnímu řešení, jímž byla jediná rozlehlá místnost v rozsahu celého jižního traktu středního příčného křídla. Podlahu kryje koberec, a tvoří ji patrně parketové vlysy.

Z chodby D2.16-a od severu přístupná čtvercová **místnost D2.14** je osvětlena dvěma symetricky rozmístěnými okenními otvory. V jižní stěně se mimo to nachází vstup do místnosti D2.13. Novodobá vstupní výplň už byla popsána v rámci chodby → D2.16-a. Jednokřídlý vstup do místnosti D2.13 tvoří jednoduchá dřevěná zárubeň, patrně z padesátých let 20. století, do níž je zasazeno ploché typové dveřní křídlo. Původní **okenní výplně** D2.Ok05 jsou téměř shodné jako v chodbě → D2.26. Výplň je ovšem dochována kompletní, včetně klapačky a mosazné rozvorové kličky. Větší šířka niky ovšem způsobila, že je v deštění parapetu užito o jednu vertikální příčku a tím i o jedno pole více. Také zde tvoří horní část výplně podle všeho původní větráčka a nika je zdobená deštěním. Jediným rozdílem je o 22 cm větší šířka výplně. Stěny prostoru jsou jinak hladké, západní, severní a jižní stěna jsou patrně tvořeny rabbitzovou příčkou. Strop tvoří dvě pole na severní straně příčkou přerušené neckové klenby do traverz, popsané už v chodbě → D2.16-a. Podlaha je kryta kobercem a tvoří ji patrně parketové vlysy. Ve východní okenní nise je umístěn litinový článkový radiátor ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století, v západní nise je hliníkový radiátor Fonal z téže doby.

Téměř shodná je sousední **místnost D2.15**. Rozdílem je chybějící vstup ve východní stěně, dvojice radiátorů Fonal a především, zaslepený západnější okenní otvor. Dochovaly se v něm **relikty okenní výplně** D2.Ok09. Tvoří je z větší části dochovaný vnitřní osazovací rám i se závěsy ovšem bez poutce a větší část deštění niky. V překladu je dobře patrný prostor „truhlíku“ určeného k umístění svinovací plátěné rolety. Východnější **okenní výplň** D2.Ok05 je dochována kompletně.

Ze západního konce chodby D2.16-a je přímo přístupná obdélná **prostor D2.16-b** bez přímého osvětlení, z níž lze vstupem v jižní stěně vstoupit do chodby E2.01 v navazujícím podélném křídle (E) a vstupem v severní stěně do předsínky D2.17 záchodu D2.18. Jednokřídlý vstup v jižní stěně je opatřen novodobou plochou typovou dveřní výplní v subtilní ocelové zárubni.

Jednokřídlý vstup v severní stěně má původní **dveřní výplň** D2.Dv05. Ta je řešena v souladu s ostatními původními dveřními výplněmi, například s podrobně popsanými v prostoru → D1.01. Má deštěnou zárubeň, na čelní straně zdobenou shodnou profilací a soklíkem. Boční část zárubně je zdobena mělkými vpadlými poli, na hraně s drobnou profilací. Nika otočená do předsínky D2.17 ale deštěna není. Křídlo se otevírá dovnitř a i rubová část zárubně s polodrážkou na hraně je zdobena shodnou profilací, nejsou zde ovšem soklíky. Dveřní křídlo je řešeno podobně jako křídla dvojkřídlých výplní. Je rámové konstrukce, dělené dvěma vodorovnými příčkami do tří polí. Spodní je zhruba čtvercové, střední ležaté obdélné, horní obdélné „stojaté“. Výplně všech tří polí jsou plné, dřevěné. Profilace je shodná jako u ostatních dveřních výplní, v prostší variantě, bez doplněné předstupující lišty. Křídlo je opatřeno trojicí zapuštěných závěsů, opět shodných jako u ostatních původních dveřních výplní. Zámek je novodobý, vložkový, štítky a klika chybí. Už před zcizením, dle otisku ve světle krémovém nátěru výplně, asi nebyly původní. Prvkem nikde jinde v budově nedochovaným je na čelní část deštění nasazená ozdobná dřevěná supraporta. Tvoří ji vlys a dosti

nízký, citelně předstupující římsový profil, na krajích klasicky zalamující se. Vlys je na čelní ploše zdobený uprostřed vpadlým diamantovaným polem, po stranách doplněný dvěma drobnými, plasticky vystupujícími pluklicemi.

V severozápadním koutě prostory je pravoúhle zalamující se, ke stropu nedosahující příčkou z ocelových svařovaných profilů zasklených polopropustným strukturovaným hnědým sklem, vymezena drobná kuchyňka. Přístupna je shodně řešenými posuvnými dveřmi od jihu a obsahovala kuchyňskou linku. Dnes po ní zbyl pouze keramický obklad na zdi, trosky elektrického průtokového ohřívače vody atp. V západní stěně je mimo to dochována původní dvojice **ventilačních mřížek**, dochovaný téměř stejně intaktně jako mřížky v chodbě D2.16-a, chybí ovšem řetízek i úchytky na jeho zavěšení. Stěny jsou jinak hladké, bílené, stejně jako v předchozích místnostech už popsaná klenba. Její pole je zde ovšem širší.

Už popsaným vstupem v severní stěně je přístupná drobná **předsíň D2.17**. Z ní je vstupem v západní stěně přístupný záchod D2.18 a vstupem v severní stěně drobná obdélná prostora D2.19. Vstup do záchodu je opatřen obdobnou původní **dveřní výplní** D2.Dv09, jako vstup do předsínky z prostory → D2.16-b, liší se: 1) absencí supraporty, 2) absencí soklíku, 3) nezdobenou boční částí zárubně, 4) otvíráním ven, 5) odlišným mechanismem zámku a odlišným kováním. Záchod totiž nelze zamknout. Na vnější straně jsou štítek a klika zcela shodné jako u ostatních dveřních výplní, chybí pouze klíčová dírka, na vnitřní straně je shodná mosazná klika, mosazné štítky zde byly ovšem dva. Horním svisle umístěným prochází uprostřed klika. Spodní byl umístěný vodorovně a v něm, v kovovém pouzdru v drážce vydlabané do rámu dveří, se pohybovala drobná železná závora s mosaznou knopkou. Intaktně se tento detail dochoval u vstupu záchodu → D2.07 ve východní polovině křídla. Na místo původní zástrčky je dnes osazena novodobá, ražená z plechu.

Vstup do prostory D2.19 je opatřen novodobou jednokřídlou plochou typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Nad ním se ovšem dochovala dřevěná **prosklená stěna** D2.Ok08. Ta je řešena s využitím týchž prvků jako nyní repasovaná prosklená stěna A2.Ok13 v prostoru → A2.20-c. Otvor který prosklená stěna vyplňuje odpovídá na šířku dvojkřídlé okenní výplni. Dělený je poutcem umístěným ve spodní 1/3 otvoru, spodní křídla jsou dvojtábulková, horní pár křídel je dělený jednou vodorovnou příčkou do celkem čtyř tabulek. Křídla jsou na hranách klasicky profilována a opatřena plochými klapáčkami, na vnitřní straně s rozvorovými mosaznými klikami. Otvírává jsou dovnitř. Pravé spodní křídlo má dodatečně vytvořený větrací otvor osazený třemi kovovými (?) lamelami, patrně z doby první republiky. Celá výplň včetně skel je dnes natřena světle krémovým nátěrem.

Stěny prostory jsou jinak hladké, v jihozápadním koutě je dochován zajímavý **relikt** dosti dávného **rozvo- du elektřiny** v podobě vyčnívajících, tkaninou opletených vodičů. Klenba je segmentová, podlahu tvoří kropenatá keramická dlažba s doby socialismu.

Sousední **záchod D2.18** je kompletně novodobě upraven, je zde osazena novodobá zdvojená okenní výplň, nové sanitární předměty i dlažba. Okenní výplň svým členěním odpovídá původní, je dělena poutcem a spodní křídlo vodorovně dělí příčka na dvě tabulky. Omítky jsou asi z větší části původní a prostor kryje segmentová klenba. V jihovýchodním koutě se i zde dochoval už zmíněný **relikt** historického **rozvo- du elektřiny** v podobě patrně keramické průchodky, části tkaninou opletených vodičů, izolátoru a jakési drobné puklice, snad reliktu historického osvětlovadla. Další fragment snad staršího osvětlení je patrný uprostřed klenby prostoru.

Drobný obdélný **prostor D2.19** má hladké stěny, mírně šikmý omítaný strop odpovídající sklonu střechy a směrem od západu ze světlíku je osvětlován pevným obdélným okenním otvorem. Podled z vnější strany odhalí, že jde o druhotně užitě původní **okenní křídlo**.

V zrcadlovém otočení shodně jako místnosti D2.17-18 byly původně nepochybně uspořádány z chodby B2.05 přístupné **prostory D2.21 a D2.22**. Až na dochované segmentové klenby a fragment horní části prosklené příčky v prostoru D2.21 je ovšem toto sociální zařízení zcela novodobě upraveno.

Zmíněné záchody obklopují **světlík D2.27**. Dno tohoto prostoru je izolováno asfaltovou lepenkou přetaženou i na spodní část stěn. Východní část světlíku zaujímá novodobá vestavba prostor D2.19-20. Západní stěnu světlíku tvoří obvodová zeď sousedního domu a nenachází se zde žádné okenní otvory. Omítky jsou hladké, světle natřené, střecha přístavků plechová, červeně natřená. Prosklená příčka v jižní stěně světlíku je zasazena v mělké, vzhůru stoupající nice, ukončené až v úrovni třetího patra.

Původně byla dispozice celého křídla v prvním patře daleko jednodušší než dnes. Celý zadní (jižní) trakt obsahoval jedinou rozlehlou kancelář (Bureau). Ta byla rozměrnými průchody spojena s kanceláři v zadních třech křídlech (E-G). Ze schodiště se to této kanceláře vstupovalo dnešní chodbou D2.25-26, na plánu je značena jako předsíň (Vorzimmer) a nebyla předělena příčkou. Dvojkřídlá dveřní výplň byla osazena až ve vstupu do kanceláře, v místě kde je dnes pouhý průchod. V rámci jednotného řešení byly veškeré dveřní niky v mezitraktové stěně otočeny do předního (severního) traktu, jak je tomu dodnes u vstupu do místností D2.08, D2.03 a D2.17. Rozlehlá místnost D2.23-24 sloužila jako ředitelská kancelář (Chefzimmer) a byla přístupná dvěma vstupy, z kanceláře prostřednictvím dnes slepé niky nebo dnes také zazděným vstupem v ose východní stěny chodby D2.25-26. Ředitelská kancelář měla dle plánu mít na jižní straně tenkými, zřejmě dřevěnými příčkami oddělené tři drobné prostory, střední sloužil jako nástupní, menší prostor v jihozápadním koutě obsahoval záchod, větracím okénkem spojený s prostorem D2.17, využití největšího jihovýchodního prostoru není jasné. Mimo to plán ukazuje, že v místě nynějšího vstupu do chodby B2.05 měla být mělká nika.⁵²⁴

S touto náplní místností dobře korespondují dodnes dochované detaily. Kanceláře užívala přímo firma Waldek a Wagner, právě jen v těchto kancelářských prostorách jsou osazeny původní okenní výplně s větráčkou, pouze místnosti této firmy byly zřejmě od počátku vytápěny ústředním topením. Určitou exkluzivitu rozlehlé kanceláře dokumentuje také dochovaná supraporta u vstupu do prostor D2.17-18. Řešení záchodů D2.17-18 a D2.21-22 bylo zjevně shodné jako ve vyšších patrech. Zajímavým detailem je relikt umyvadel situovaných právě vedle vstupu na záchod, archivně sice doložených až roku 1929 kdy jsou zřejmě rušena, ovšem na místě možná existující od počátku. Otvírání prosklené stěny v místnosti D2.17 směrem dovnitř odpovídá archivnímu i terénnímu zjištění, že před touto stěnou volně prostorem projížděl, stabilizován po stranách dvěma vodítky z tvrdého dřeva, které byly jistě namontovány na podobných kovových konzolách, jaké se dochovaly ve schodišti G1-4.01, řetězem vytahovaný nákladní výtah. Zajímavou souhru archivních zjištění a nálezů z terénu představuje i místnost D2.23-24, kde funkce ředitelské pracovny souzní s určitým nádechem exkluzivity v podobě štukového profilu lemujícího strop, deštění nejen okenních nik, ale také fragmentárně dochované na spodní části stěny, ostatně i mosazné „úvazníky“ v deštění okenních špalet. S funkcí ředitelské kanceláře ovšem jistě souvisí i velikost této prostory či její umístění, umožňující sledovat dění ve dvoře, být snadno k dispozici obchodním partnerům či významným zákazníkům, ale také mít bezprostřední kontakt se zaměstnanci.

Změnu v podobě přesunu právě této ředitelské kanceláře přináší plán schválený roku 1919, kdy byla kancelář „chefa“ nově posunuta do sousedního, daleko menšího prostoru v navazujícím podélném křídle (B) a z místnosti do níž byl zaslepen vstup z chodby se stává „hovorna“, do té doby situovaná ve východní části křídla. Tato změna znamená proražení stávajícího vstupu do dnešní chodby B2.05, zazdění přímého vstupu do chodby D2.25-26 a také likvidaci výše zmíněných dřevěných příček při jižní stěně, pokud už nebyly odstraněny dříve.⁵²⁵

Ještě výraznější změnu ovšem znamenal plán schválený roku 1929. Velká jižní kancelář byla přepřičkována na zčásti dosud existující prostory, příčky v západní polovině byly ovšem později nahrazeny odlišnými. Tehdy také vznikla stávající střední chodba, byť i ta byla později upravována. Vznik střední chodby znamenal odstranění dvojice dveřních výplní, jedna z nich zřejmě posloužila v nově vybudované příčce jež předělila chodbu D2.25-26. Místnost D2.23-24 byla rozdělena dodnes existující příčkou a v případě místnosti D2.24 navíc na ni kolmou příčkou, jež už dnes neexistuje. Stopou po této v horní části prosklené příčce je stávající dvojice vstupů. Místnost D2.23 tehdy fungovala jako „předsíň“ a ve dvou prostorách místnosti D2.24 byla zřízena „čekárna“ a „kancelář“. Komunikační roli místnosti D2.23 zřejmě ještě posílila úprava schválená roku 1931, kdy měla být nově skrze prostory D2.21-22 vybourána chodba z příčného křídla (B). Realizovaná podoba se ovšem mohla od té plánované lišit.⁵²⁶

Mladší úpravy už nejsou archivně příliš podloženy. Plán z roku 1952 překvapivě dokládá, že už tehdy existovala stávající pětiboká prostora D2.20, byť možná v mírně odlišné podobě a dále ukazuje, že tehdy existovala ve stávající podobě kancelář D2.14, zatímco v místě kanceláře D2.15 byl prostor vymeten pouze jakousi

524 Plán 0202.3, viz seznam plánů.

525 Plán 0305, viz seznam plánů.

526 Plány 0312.1 a 0314.2, viz seznam plánů.

tenkou dřevěnou přepážkou. Současná podoba je pak dílem dalších úprav z doby socialismu, snad ze sedmdesátých a z části ještě z osmdesátých let.⁵²⁷

Východní část křídla (D2.03-13)

Východní polovinu křídla zpřístupňuje buďto vstup ze schodiště D2.01, jímž lze vstoupit do místností D2.03 a 04 a přes ně do střední chodby D2.10-b, nebo do ní lze vstoupit ze západní poloviny křídla, z navazující chodby D2.16-a. Jižně od chodby D2.10-b se nachází odsud přístupné místnosti D2.11-13, z východního konce chodby lze projít navazující částí chodby D2.10-a jižním směrem do podélného křídla F, nebo naopak vstoupit v severní stěně do předsínky D2.08 záchodu D2.09. Z místností D2.04 lze pak vstoupit do podélného křídla C, nebo do předsínky D2.06 záchodu D2.07. Tyto místnosti mimo to obklopují světlík D2.05.

Východně od schodiště leží z něj přístupná obdélná **místnost D2.03**. Osvětlena je dvěma okenními otvory od severu z prvního dvora, vstupem ve východní stěně lze vstoupit do místnosti D2.04 a vstupem v jižní stěně do střední chodby D2.10-b. V jižní části západní stěny pravidelný obdélný půdorys narušuje mohutná vystupující obdélná hmota komína.

Vstupní dveřní výplň byla už pozornost věnována při popisu schodiště → D2.01. Dvojice **okenních výplní** D2.Ok01 je je shodná s už popsanou okenní výplní v chodbě → D2.26. Jediným rozdílem je to, že výplně jsou dochovány kompletně včetně klapacky a rozvorové kličky. Jedná se o špaletové výplně dělené poutcem, dole dvojkřídlé a nahoře s větračkou, pákou ovládanou. Výplně mají deštěné niky, deštění je rámové konstrukce s kazetovými výplněmi nestejně výšky. Pod velmi mělkými parapetními deskami se nachází deštění též rámové konstrukce, dělené na čtyři na výšku orientovaná pole. Výplně mají kompletní původní kování.

Původní **dveřní výplň** D2.Dv07 vstupu do místnosti D2.04 je jednokřídlá, řešená zřejmě shodně jako dveřní výplň D2.Dv06 v místnosti → C2.04. Zárubeň má shodným způsobem profilovaná čela, soklík je proveden na obou stranách a boční části zárubně jsou shodně jako u výplně D2.Dv05 v prostoru → D2.16-b zdobeny mělkými vpadlými poli. Vlastní křídlo, v době dokumentace vysazené a uložené v místnosti D2.04, je z obou stran čalouněné hnědou koženkou. Dle viditelných závěsů a části hran jde zřejmě o původní dveřní křídlo, které by vzhledem k šířce 75 cm mělo být děleno do pěti polí. Čalounění ovšem přesnějšímu posouzení brání. Zámek je novodobý a na kožence je patrný otisk staršího štítku.

Vstup do chodby D2.10-b je opatřen původní dvojkřídlou **dveřní výplní** D2.Dv03. Jedná se o shodnou dveřní výplň jako u vstupu ze schodiště → D2.01. Rozdílem je to, že u této výplně je použita klasická sestava dveřního otvoru a dveřní niky, přičemž tato nika se otáčí směrem do místnosti, kam se otvírají i dveřní Křídla. Nika i zárubeň jsou deštěny, uplatňují se zde profilovaná čela a soklíky, špalety niky mají deštění rámové konstrukce a mělkými vpadlými poli jsou zdobeny i boční části zárubně. Křídla rámové konstrukce mají všechna tři pole plná, horní jsou ovšem zcela plochá a zjevně jde o mladší doplněk, nahrazující snad původní či dříve vložené prosklení. Závěsy jsou původní, klika a štítky jsou ovšem hliníkové, z doby socialismu. Nový je i přídatný zámek, umístěný ve spodní části pod zámkem hlavním.

Západně od tohoto vstupu se v jižní stěně pod stropem nachází původní ventilační mřížka s ovládací páčkou, řetízkem i mosaznou úchytkou na jeho zajištění. Stěny jsou jinak hladké, omítané a bílené, stejně jako plochý strop, lemovaný jednoduchým fabionem. Podlaha je kryta kobercem, pod nímž se pravděpodobně nacházejí parketové vlysy. V okenních nikách se nachází dva radiátory Fonal.

Sousední obdélná **místnost D2.04** je přístupná výše popsaným vstupem od západu. Mimo to do ní lze vstoupit od jihu, z chodby D2.10-b. Vstupem v severní stěně lze pak vstoupit do místnosti C2.04, sousedním vstupem ve východní stěně do předsínky D2.06 záchodu D2.07. Místnost je osvětlena jedním okenním otvorem ze severu, z prvního dvora a dvěma okenními otvory od východu, ze světlíku D2.05.

Dveřní výplň vstupu z místnosti → D2.03 už byla popsána, stejně jako dveřní výplň vstupu do místnosti C2.04. Ta se nachází v pravoúhlé nedeštěné nice. Sousední vstup do předsínky D2.06 je vybaven mladší jednokřídlou dveřní výplní rámové konstrukce. Osazena je v dřevěné nezdobené zárubni, křídlo je děleno jednou příčkou na dvě pole, spodní je plné, s výplní patrně z překližky, horní prosklené poloprůhledným

527 Plán 0407, viz seznam plánů.

strukturovaným sklem. Křídlo je na vnitřních hranách jednoduše přizdobeno profilací odsazeného čtvrtobloučku, a opatřeno novodobými zapuštěnými závěsy. Štítky a klika jsou mosazné, typu Elegant. Výplň téměř jistě pochází z doby první republiky. Vstup z chodby D2.10-b je vybaven plochou, typovou dvevní výplní v ocelové zárubni z doby socialismu. Osazena je v rozměrné pravoúhlé nise otočení do chodby D2.10-b.

Okenní výplně jsou z části původní. To se týká Výplní D2.Ok01 a 03, které jsou identické s okenní výplní D2.Ok01 v chodbě → D2.26. I v tomto případě jsou křídla i deštění kompletní, dochované včetně klapačky a rozvorové kličky. Západní špaleta okenního otvoru v severní stěně je tak blízko sousední příčky, že zde část deštění niky musela být citelně seříznuta. Všechno přitom nasvědčuje tomu, že jde o původní řešení z doby výstavby. Deštění obou okenních nik ve východní stěně nemají ve špaletě, vzhledem k její malé hloubce, provedena vpadá pole. Jižnější z obou těchto okenních výplní, D2.Ok04, má některé detaily řešeny odlišně než zbylé dvě výplně. Má kuželkové závěsy, kličky elegant, horní ležatě obdélné křídlo je otvíravé do strany.

V severní stěně se východně od okenního otvoru dochovaly přímo nad sebou dvě původní **větrací mřížky**, horní bez ovládacího řetízku, spodní zaslepená a s ohnutou ovládací páčkou. V severovýchodním koutě je z místnosti lehkou konstrukcí vyčleněna novodobá chodbička z 2. pol. 20. stol. Jedná se o dřevěný rám opláštěný sololitovou deskou. Vstup z místnosti do chodbičky je kryt novodobou plochou typovou dvevní výplní a její zárubeň tvoří přímo rám konstrukce. Smyslem této nevzhledné úpravy zjevně byl nerušený průchod do záchodu D2.07 z místností navazujícího podélného křídla (C).

Strop lemuje fabion doprovázený opět dvojicí profilovaných **štukových lišt** D2.Šv09, spodní ve funkci římsy, horní tvořící stropní zrcadlo. Stěny i strop jsou jinak ploché, omítané a bílené. Podlaha místnosti je kryta kobercem, v chodbičce PVC. Pod nimi se nacházejí parketové vlasy skládané do rybinového vzoru. V okenních nikách jsou osazeny radiátory Fonal.

Předsíňka D2.06 je přístupná od západu z místnosti D2.04 a lze z ní vstoupit do záchodu D2.07. Osvětlena je prosklenou dřevěnou stěnou od jihu. Severní stěna je prolomena pravoúhlou nikou, v níž je osazeno umyvadlo.

Vstupní dvevní výplň byla už popsána v rámci místnosti → D2.04. **Dvevní výplň** D2.Dv09 vstupu do záchodu D2.07 je původní, shodná s dvevní výplní popsanou v místnosti záchodu → D2.18. Má deštěnou zárubeň, křídlo je rámové konstrukce, příčkami dělené na tři nesterpně vysoká plná pole. Zde je ovšem dochována kompletní, včetně zástrčky.

Dřevěná **prosklená stěna** D2.Ok06 je provedena obdobně jako už popsaná stěna v prostoru → D2.17. Zde je ovšem dochována kompletní, včetně parapetního pole rámové konstrukce. To je řešeno obdobně jako parapetní pole deštění okenních nik, je ale oboustranné a rám je členěn pouze dvěma vertikálními příčkami do tří polí. Parapetní prkénko zde nebylo provedeno. Prosklená část je členěna dvěma poutci do tří otvorů, každý z nich opatřený párem ven otvíravých křídel. Spodní otvor je čtvercový a křídla jsou dělena jednou vodorovnou příčkou, střední otvor má poměr výšky k šířce zhruba 6:5, křídla jsou opět dělena jednou vodorovnou příčkou, horní otvor má poměr výšky k šířce zhruba 3:5 a křídla nejsou dále dělena. Prosklená stěna je tedy celkově desetitabulková. Křídla jsou na hranách přizdobena shodnými profilacemi jako u ostatních okenních křídel, stejně jako ploché klapačky, ty jsou umístěny vždy na jednom křídle, druhé do něj zapadá oblou hranou. Zvenčí umístěné závěsy jsou shodné jako u ostatních okenních křídel (popsány v místnosti → B1.06), shodné jsou i mosazné rozvorové kličky. Zásadní odlišností od výše popsané příčky v prostře → D2.17 je mimo dodatečných změn především to, že zde jsou křídla ven otvíravá. K jejich upevnění v otevřeném stavu slouží, shodně jako u prosklené příčky v chodbě → A2.20-c, železné háčky zapadající do oček v rámu křídel.

Stěny i segmentová klenba jsou omítané a bílené, kolem umyvadla je do výše cca 130 cm proveden novodobý obklad z bílé glazovaných obkladaček. Podlahu kryje PVC, pod ním se nachází původní **keramická dlažba**, shodná s dlažbou na podestě schodiště → G1.01. Podlaha ve vstupní nise (z místnosti D2.04) je betonová, s pečlivě hlazeným povrchem.

Obdélný **záchod D2.07** je přístupný od západu, z umývárny D2.06 a osvětlený jedním okenním otvorem od jihu ze světlíku. Dvevní výplň už byla popsána. Novodobá okenní výplň je shodná jako v prostoru záchodu → D2.18. Stěny místnosti jsou pokryty stejným novodobým keramickým obkladem jako v předsíňce D2.06. Výše jsou stěny i segmentová klenba omítány a bíleny. Podlaha je opět kryta PVC, pod níž se nachází původní **keramická dlažba**, shodná jako ve vedlejší prostře.

Chodba D2.10-b je řešena shodně jako navazující chodba D2.16-a, její jižní stěnu vymezuje dodatečná příčka, patrně rabitzová. V její severní stěně se nachází vstupy (od východu) do místností D2.08, 04 a 03. Na západní straně se nachází vstup do chodby D2.16-a, v jižní stěně se pak nachází vstupy do místností D2.13, 12 a 11. Při východním konci chodby v pravém úhlu navazuje chodba D2.10-a.

U vstupu do předsínky D2.08 se nachází původní **dveřní výplň** D2.Dv08. Provedena je prakticky identicky s dveřní výplní D2.Dv05 v prostoru → D2.16-b, ostatně v rámci původní velké kanceláře symetricky umístěnou. Jediným rozdílem je zde nedochovaná či vůbec neprovedená supraporta a dále to, že horní obdélné pole dveřního křídla je zaskleno novějším poloprůhledným strukturovaným sklem. Také zde není nika, otočená do předsínky D2.08, deštěna. Kliky a štítky jsou hliníkové, z doby socialismu. Ostatní dvě dveřní výplně v severní stěně už byly popsány v rámci místností → D2.03 a D2.04.

Trojice jednokřídlých dveřních výplní v jižní stěně je řešena jednotným způsobem. Osazeny jsou v dřevěných plochých zárubních, na hranách přizdobených pomocí jednoduchého profilu oboustranně odsazeného drobného oblounku. Dveřní křídla rámové konstrukce jsou na hranách profilována obdobně. Dělena jsou dvěma vodorovnými příčkami, horní probíhá prakticky v polovině výšky křídla, na tři nestejně vysoké části. Spodní část je navíc rozdělena jednou svislou příčkou a pole jsou tedy celkem čtyři. U vstupu do místností D2.11 jsou spodní tři pole plná, hladká, horní je prosklené polopropustným strukturovaným sklem. Zbýlá dvě křídla mají kompletně plná pole. Zapuštěné závěsy jsou nezdobené, kliky a štítky novější, z doby socialismu. Dveřní výplně samotné lze dosti jednoznačně datovat do doby první republiky. Na východním konci chodby je umístěna kuchyňská linka a stěna je do výšky cca 1,3 m obložena keramickým obkladem, zřejmě z osmdesátých let 20. století. Strop tvoří příčkou předělená část neckových kleneb do travers, shodných jako v chodbě D2.16-a. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlysy.

Navazující část **chodby D2.10-a** směřuje k jihu, do místnosti F2.01. Východní stěnu tvoří mohutná, dosti humpolácky omítnutá hmota komína. V krátké jižní stěně, kterou tvoří tenká, možná opět rabitzová příčka, se nachází už zmíněný vstup, tvořený plochou typovou dveřní výplní v subtilní ocelové zárubni. Západní stěnu tvoří lehká příčka, obložená čtvercovými dřevotřískovými, bíle laminovanými deskami, lištovanými pomocí bíle natřených dřevěných lišt. Strop tvoří dřevotřískové desky na nichž jsou nalepené polystyrenové „kazety“. Podlahu kryje koberec a tvoří ji zřejmě beton. Celá úprava je nepochybně dílem osmdesátých let 20. století.

Předsínka D2.08 je řešena v zrcadlovém otočení shodně jako protilehlá předsíň → D2.06. Je osvětlena prosklenou stěnou od severu, ze světlíku D2.05 a v jižní stěně se nachází vstup do záchodu D2.09. Vstupní výplň D2.Dv08 byla už popsána, nedeštěná nika je, v rámci objektu poněkud nezvykle, opatřena segmentovým záklenkem. **Prosklená stěna** D2.Ok07 je řešena obdobně jako výše popsaná stěna D2.Ok06 v místnosti → D2.06. Rozdílem jsou dovnitř otvíravá okenní křídla a dále parapetní deska, obdobně jako ostatní desky se zaobleným, nahoře odsazeným okrajem. Parapet je podepřený dvojicí dřevěných konzolek s oble vykrajovaným okrajem ve tvaru lesbického kyma. Stěna je zcela kompletní, včetně všech mosazných rozvorových klíček a závěsů.

Původní **dveřní výplň** záchodu v západní stěně je opět shodná jako v prostoru → D2.17 či D2.06. V tomto případě ovšem chybí původní kliky, zástrčka i štítky, na čelní straně je namontovaný hliníkový štítek z doby socialismu, ostatní jsou zcizené. K uzamykání sloužil novější krabicový zámek, na vnější straně s oválným plechovým štítkem, patrně z doby první republiky. Prostor má hladké bílené stěny a strop, tvořený segmentovou klenbou. Na podlaze leží PVC, které zakrývá původní **keramickou dlažbu**, opět shodnou jako v předsínce → D2.06.

Prostor **záchodu D2.09** je přístupný od západu, z předsínky D2.08 a osvětlený je od severu, ze světlíku D2.05. Řešení prostoru se mírně liší od protilehlého → D2.07. Ve všech ostatních případech byla mísa umísťována tak, že sedící návštěvník měl za zády parcelní zeď a hleděl směrem ke vstupu. Zde toto řešení pro příliš krátký prostor, daný poněkud lichoběžným průběhem parcelní zdi, nebylo možné použít a místnosti byla tedy, obrazně řečeno, pootočená o 90°. Návštěvník měl vstup po levé ruce a hleděl z okna. To ovšem samozřejmě nutně znamenalo zvětšit prostor ve druhém směru. K tomu došlo jednak mělkým segmentovým probráním stěny na jižní straně, vzniklá nika byla mimo to segmentově ukončena i ve vertikálním směru, a dále celkově větší hloubkou, což se promítlo i v hloubce sousední předsínky.

Okenní výplň je novodobá, shodná s výplní v prostoru → D2.07 a novodobé je i veškeré další vybavení. V prostoru se opět dochovaly **relikty staršího technického řešení budovy**. V nice nad keramickou mísou je patrná mosazná úchytka, sloužící zřejmě i zde k uchycení řetízku ventilace. Ventilační mřížka samotná ovšem není patrná. Nad ním, na hraně niky, se dochoval barvou zatřený ventil, patrně rozvodu vody pro splachovací nádržku, po té je na stěně zřejmě patrný otisk. V severozápadním koutě se pak dochovalo hladké vertikální válcové topné těleso, upevněné kovovou litou úchytkou. Zachovala se i tenká kovová roura klesající od vrchní části tělesa dolů, s ventilem na konci, sloužící zřejmě k vypouštění kondenzátu. Ani stáří tohoto topného tělesa nelze spolehlivě určit, může být ale původní. Téměř jistě náleží ještě parnímu vytápění středního křídla. Strop je krytý novodobým podhledem z doby socialismu, podlahu kryje PVC, pod ním se dochovala původní **keramická dlažba**, opět shodná jako v předsínce → D2.06.

Světlík D2.05 je hladce omítaný, se světle krémovým nátěrem. Z přízemí jej prostupuje šikmá střecha prostory D1.05-06 krytá plechem, u parcelní zdi s plechem vyloženým odtokovým žlabem.

Obdélná **místnost D2.11** je přístupná od severu z chodby D2.10-b a je nepřímě osvětlena přes prosklenou příčku od jihu z místnosti F2.02.

Vstupní výplň byla už popsána v rámci chodby → D2.10-b. Východní část severní a celá východní stěna je tvořena lehkou příčkou, obloženou dřevotřískovými, bíle laminovanými deskami a lištovaná bíle natřenými dřevěnými lištami. Zbylé dvě stěny jsou hladké, zřejmě zděné a omítané. V západní části jižní stěny se nachází poměrně rozlehlá pravoúhlá nika, v níž je nad omítaným parapetem osazena dřevěná **prosklená příčka** D2.Ok10 s rastrem 4x5 polí. Střední vodorovný a druhý a třetí svislý prut mají větší tloušťku, přičemž ve spodní části bylo mezi nimi zřejmě vytvořeno vyšší otvírací okénko, dnes také zaskleno napevno. Konstrukce je na hraně zdobena drobným profilem odsazených čtvrtobloučků, z opačné strany jsou skla zřejmě tmelená. Většina skel je poloprůhledných, se strukturovaným povrchem. Dodatečně zasklené střední „okénko“ je zaskleno čirým sklem. Spodní polovina konstrukce je v místnosti F2.02 zakryta sádkokartonovou příčkou. Konstrukce zřejmě pochází z doby první republiky. Strop prostoru je omítaný, zřejmě na rákos a pokryt shodnými polystyrenovými „kazetami“ jako chodba D2.10-a. Podlaha je kryta kobercem a pod ním PVC. Mohly by zde být, s výjimkou východní části kde je zřejmě beton, dochovány parketové vlasy. V nice s prosklenou příčkou je osazen radiátor Fonal.

Sousední čtvercová **místnost D2.12** je přístupná od severu, z chodby D2.10-b a od západu, z místnosti D2.13. Osvětlena je od jihu dvojicí okenních otvorů. Dveřní výplň vstupu do místnosti D2.13 je obdobná jako výplň vstupu z chodby D2.10-b, vzhledem k menší šířce otvoru ovšem chybí spodní svislá dělicí příčka takže pole jsou pouze tři, všechny tři plné. Původní **okenní výplně** D2.Ok05 jsou velmi podobné okenní výplni D2.Ok10 v chodbě → D2.26 a identické s už popsanými výplněmi v místnosti → D2.14. Jsou špaletové, dělené poutcem, nahoře s větráčkou, usazené v deštěné nice. V deštění parapetu je vzhledem k větší šířce niky užito o jedno pole navíc. Stěny jsou jinak hladké, strop tvoří plochý, omítaný podhled. Podlaha je kryta kobercem, pod ním jsou patrně dochovány parketové vlasy. Obě boční stěny jsou nezvykle nad podlahou lemovány poměrně vysokými, na horní hraně profilovanými lištami. Prostor je vytápěn dvojicí radiátorů Fonal. V deštění nik jsou ovšem parné také relikty staršího vytápění v podobě uřezaných trubek. Mohlo by jít i o původní rozvod vytápěcí páry.

Sousední obdélná **místnost D2.13** je přístupná od severu z chodby D2.10-b, od západu z místnosti D2.14 i od východu z místnosti D2.12 a osvětlena jedním okenním otvorem od jihu. Dveřní výplně už byly popsány v rámci zmíněných místností, **okenní výplň** D2.Ok05 je původní, shodná s výplní v sousední místnosti D2.12. Stěny jsou jinak hladké, strop tvoří větší část jednoho pole neckové klenby do traverz. Podlaha je kryta kobercem a je tvořena patrně parketovými vlasy. Prostor je vytápěn radiátorem Fonal a i zde se v nice dochoval relikty staršího rozvodu parního vytápění.

Původní podoba východní poloviny křídla těsně souvisí s původní podobou poloviny západní. Celý zadní trakt obsahoval velkou kancelář, v předním traktu se nacházela v místnosti D2.03 „předsín“ (Vorzimmer) a v místnosti D2.04 „hovorna“ (Sprechzimmer). K té přiléhala světlík s dvojicí záchodů. Celá takto popsaná dispozice se až na drobné změny dochovala dodnes. Zmíněná „předsín“ mohla, vzhledem ke své velikosti, sloužit také jako šatna zaměstnanců, kteří patrně, žádný jiný prostor, například pro odložení kabátů,

zřejmě neměli. Vzhledem ke způsobu, jímž byl zabezpečen vstup do místnosti D2.03, zde mohla být záhy umístěna například pokladna podniku.⁵²⁸

Nejstarší známou úpravou bylo vložení „telefonní kabiny“ do prostoru bývalé terasy (dnešní místnost F2.02), a to dle schváleného plánu z roku 1919. Nelze vyloučit, že dochovaná prosklená příčka je už z této doby, spíše je ale mladší. Dle plánu schváleného roku 1921 byla poněkud upravena místnost D2.04. Byl do ní byl vložen třetí okenní otvor a proražen vstup do místnosti C2.04. Existující mladší okenní a dveřní výplň náleží právě této úpravě, stejně jako okenní výplň v místnosti C2.04, jež byla původně vstupem. V rámci této úpravy byla změněna v okno a někdy později byla opět upravena na vstup. Všechny tři zmíněné výplně jsou velmi pečlivě provedeny a od výplní původních se liší pouze v detailech, jakými jsou závěsy či rozvorové kličky. Další úpravou bylo přepříčkování velké kanceláře v zadním traktu na menší místnosti, provedené dle plánu z roku 1929. Tehdy vznikla stávající chodba D2.10-b, dnes předělená místnost D2.11-12 i D2.13. Zmíněné dataci velmi dobře odpovídá truhlářské zpracování dveřních výplní v této příčce a zřejmě jí náleží i provedení prosklené příčky do někdejší telefonní kabiny F2.02.⁵²⁹

Mladší úpravy už archivní prameny nezachycují. Možná ještě v době první republiky došlo k zazdění původního vstupu z místnosti C2.04 do předsínky D2.06 záchodu D2.07. Podobu z roku 1952 dobře ukazuje tehdy provedený projekt nového komína, vloženého do místnosti D2. 03. Plán ukazuje, že vstup z místnosti D2.04 do místnosti C2.04 tehdy ještě neexistoval, vstup z místnosti D2.04 do předsínky D2.06 ovšem ano. Mimo to ukazuje, že podoba kanceláří D2.11-13 byla už tehdy shodná se současnou, naopak místnost D2.03 tehdy dělila dnes opět neexistující příčka.⁵³⁰

Jedinými dvěma archivně doloženými mladšími úpravami bylo vybudování komína v jihozápadní části místnosti D2.03 v roce 1952 a výstavba ještě rozměrnějšího komína v jihovýchodním koutě místnosti D2.10-a, provedená mezi roky 1984-89. Této úpravě náleží nejen vlastní komín, ale také likvidace nejvýchodnějšího pole klenby, a jeho nahrazení stropem novým, což se projevilo v podobě stropů i podlah a v dalších úpravách. Někdy v době socialismu byly upraveny například i oba záchody. Plán z roku 1988 už ukazuje křídlo v podstatě shodně jako dnes.⁵³¹

Zadní podélná křídla (E a F)

Západní křídlo (E2.01-06)

Původně jednotraktové křídlo je přístupno z obou navazujících příčných křídel (D a G) a obsahuje celkem čtyři za sebou řazené místnosti E2.02-06, z části obsluhované podélnou chodbou E2.01.

Chodba E2.01, bez přímého osvětlení, probíhá při západní parcelní zdi a propojuje místnost D2.16-b v jižním traktu středního příčného křídla (D) s místností E2.05. Ve východní stěně chodby jsou mimo to vstupy do místnosti E2.02 a E2.03-04. Severní část chodby je příčkou vyčleněna z rozlehlé místnosti E2.02, kratší jižní část je vyčleněna příčkou z místnosti E2.03-04.

V severní stěně se nachází rozměrná pravoúhlá vstupní nika, příčkou tvořící východní stěnu předělená na dvě obdobně široké poloviny. Novodobá vstupní výplň už byla charakterizována. Východní stěnu tvoří už zmíněná lehká příčka, jejíž povrch tvoří sololitové, laminované, světle hnědé desky. Vstup do místnosti E2.02 je také osazen jednokřídlou, plochou, typovou, v horní části prosklenou dveřní výplní v ocelové zárubni. Shodné ale nikoli prosklené dveřní výplně jsou i u obou dalších vstupů, nacházejících se už v jižní části chodby. Ta je od místnosti E2.03-04 oddělena zrnkou zděnou příčkou. Obě části chodby dělí průvlak. V západní stěně se nachází novodobá plechová dvířka elektroinstalace. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako strop, omítané a bílené. Strop lemuje na severní, západní a jižní straně nezdobený fabion. Podlaha je kryta kobercem, v severní části ji tvoří pravděpodobně parketové vlys, v jižní možná beton.

Obdélná **místnost E2.02** je přístupná z chodby E2.01, od západu a osvětlená dvěma rozměrnými okenními otvory od východu, ze dvora.

⁵²⁸ Plán 0202.3, viz seznam plánů.

⁵²⁹ Plány 0305, 0306 a 0312.1, viz seznam plánů.

⁵³⁰ Plán 0407, viz seznam plánů.

⁵³¹ Plány 0431.7 a 0432.4, viz seznam plánů.

Západní stěnu tvoří už popsaná novodobá příčka. V západní části severní stěny se uplatňuje už v chodbě E2.01 zmíněná slepá nika. Obě identické **okenní výplně** jsou špaletové, dělené poutcem a dvěma sloupky do celkem šesti polí, opatřených šesti okenními křídly, prosklenými vždy jedinou tabulí. Výplň je nezdobená, se zaoblenými hranami, poměrně precizně provedená a opatřená u spodních křídel mosaznými kličkami, odrazníky a u horních obrtlíky. Na vnitřní straně jsou upevněna parapetní prkénka. Mezi vnějším a vnitřním křídlem jsou zavěšeny svinovací rolety z doby socialismu. Výplň evidentně pochází z doby první republiky.

Místnost má mimo západní lehké příčky hladké bílé stěny i strop, na všech stranách mimo západní lemovaný nezdobeným fabionem. Stěny v severovýchodním koutě místnosti jsou značně poškozeny zatékáním. Na podlaze je v témže koutě vyboulčina. Částečně je kryta kobercem, pod ním se nachází minimálně ve třech vrstvách PVC. Pod nimi by mohla být dochována podlaha z parketových vlýsů. V okenní nise jsou osazeny novodobé plechové deskové radiátory.

Ještě na zaměření stávajícího stavu tvoří **místnosti E2.03 a E2.04** dva samostatné prostory. Dnes jsou ale spojené do jednoho. Přístupné jsou od západu z chodby E2.01 a osvětlené od východu, ze dvora. **Okenní výplň E2.Ok01** je původní, shodně řešená jako okenní výplně ve středním příčném křídle (D), podrobně popsány byly v chodbě → D2.26. Výplň je špaletová, dělená poutcem, dole dvoukřídlá, nahoře s větráčkou ovládanou mosaznou pákou, má původní kování, závěsy a rozvorové kličky. Nika není deštěna ale styk osazovacího rámu s omítkou je lištován úzkou, na hraně profilovanou lištou. Chybí i parapetní prkénko.

Stěny místnosti jsou jinak hladké, nabílené. Strop je tvořen původní obílenou hladkou segmentovou klenbou, v místě bývalé prostory E2.03 se nachází hladký bílý podhled. Podlaha je krytá kobercem. V okenní nise je osazen litinový článkový radiátor.

Obdélná **místnost E2.05** je přístupná od severu, z chodby E2.01 a nebo protilehlým vstupem z místnosti E2.06, od jihu. Osvětlena je jedním okenním otvorem z východu ze dvora. Oba vstupy mají jednokřídlé, ploché, typové, dveřní výplně v ocelových zárubních. Původní **okenní výplň E2.Ok01** je zcela shodná jako v sousední místnosti → E2.03-04. Zde je však vybavena novodobým parapetem. Při severní stěně stojí plechové skříně s elektrorozvody ze 2. pol. 20. stol. Místnost má všechny stěny hladké, bílené. Hladký a bílený je i strop klenutý původní segmentovou klenbou. Na podlaze se nachází koberec a pod ním pravděpodobně parketové vlýsy. V okenní nise je osazen hliníkový radiátor Fonal.

Rozměrná obdélná **místnost E2.06** je přístupná od severu z místnosti E2.05 a od jihu z místnosti G2.09. Osvětlena je třemi pravidelně rozmístěnými okenními otvory od východu ze dvora. I zde se dochovaly původní **okenní výplně E2.Ok01**, identické s okenními výplněmi v místnosti E2.03-04 a 05. I zde jsou pod nimi osazeny novodobé parapetní desky

Přesně v ose jižní stěny je ve vstupu do místnosti G2.09 osazena dvoukřídlá **dveřní výplň G2.Dv02**. Křídla mají rámovou konstrukci a jsou členěna vždy jednou příčkou na dvě nestejně vysoké výplně. Profilace křídel i profilovaného čela zárubně v zásadě odpovídá původním dveřním výplním, výplň je ovšem nižší (má pouze 230 cm) a také odlišně profilovanou klapačku (s širokým výžlabkem uprostřed). Na rozdíl od původních dveřních výplní jsou také osazeny pouze na dva závěsy. Mosazná klika se štítky i už zmíněné závěsy jsou původní, z doby výstavby objektu. Zárubeň má na čelní straně soklík, boční část zárubně je plochá. Výplň je podle všeho dodatečná, ovšem provedená z části podle výplní původních a s využitím původního kování.

V severozápadním koutě při západní stěně se nacházejí elektrorozvodné skříně. Místnost má hladké bílé stěny i strop, zaklenutý třemi téměř stejnými poli segmentových kleneb do traverz. Podlaha je pokrytá kobercem, pod ním se nacházejí vrstvy PVC kryjící snad parkety. V okenních nikách jsou osazeny hliníkové radiátory Fonal.

Původně se v místě dnešních prostor E2.01-02 nacházela terasa a za ní spojovací krček (identický je dochovaný v protilehlém křídle jako místnost F2.01). Ostatní část křídla vyplňovala jediná rozlehlá kancelář, propojená do místnosti G2.09, téhož účelu, v zadním příčném křídle širokým, segmentově klenutým otvorem. Úprava kancelářské prostory byla obdobná jako ve středním příčném křídle. Okenní niky ovšem nebyly deštěny kompletně, pouze ve spodní části. Tato úprava se dochovala v jiných částech zadních tří křídel.⁵³²

Roku 1927 bylo plánováno zrušení terasy a její nahrazení velkou kancelářskou místností, v níž mělo být navíc situováno poměrně složité řešené dřevěné schodiště do patra. Nakonec byla roku 1929, podle nového

532 Plán 0202.3, viz seznam plánů.

plánu, realizována jednodušší úprava, kdy bylo dřevěné schodiště vloženo do míst dnešní prostory E2.03 a navazující jižní části chodby E2.01. Snížený plochý strop v tomto místě může s někdejší schodištěm souviset, neboť otvor schodiště rušeného v době socialismu jistě nebyl opět klenut, spíše rovně dobetonován. Současně s vybudováním schodiště vznikla roku 1929 už dříve plánovaná kancelář E2.01-02, podoba okenních výplní této místnosti odpovídá starší úpravě protilehlého východního křídla (F). Mimo to byly tehdy do jižní části křídla vloženy dvě příčky, jedna z nich, oddělující místnosti E2.06 a G2.09, patrně existuje doposud. Původ zde osazené výplně je nejasný. Roku 1988 tento vstup v plánu není zakreslen, mohl být ale pouze dočasně zaslepen či zakreslen chybně.⁵³³

Mimo už zmíněné zrušení schodiště mezi lety 1952 a 56 máme úpravy z doby socialismu doložené až z let 1978-80, kdy zde vznikla telefonní ústředna. Místnost E2.06 sloužila jako „voličový sál“, místnost E2.05 jako „místnost spojovatelek“, místnost E2.04 jako „akumulátorovna“, místnost E2.03 jako umývárna. Součástí měla být i „plynová předsín“, jejíž umístění je ale nejasné. Prostory měly být odvětrány pomocí nad střechu vyvedené ventilační šachty. Někdy po roce 1989 byla původní ústředna zlikvidována a upravena do současného stavu. Plány mimo to dokládají posunutí příčky v místnosti E2.02 více k západu a těsně po roce 2002 ještě zrušení umývárny E2.03.⁵³⁴

Východní křídlo (F2.01-06)

Původně jednotraktové křídlo je přístupno z obou navazujících příčných křídel (D a G) a obsahuje celkem čtyři za sebou řazené místnosti F2.02 a F2.04-06, obsluhované prostorem F2.01 a navazující podélnou chodbou F2.03

Obdélná **místnost F2.01**, bez přímého denního osvětlení, je přístupná od severu, z chodby D2.10-a, nebo od jihu, z chodby F2.03. Vstupem v západní stěně lze vstoupit do místnosti F2.02.

Vstup v severní stěně se nachází v rozměrné vysoké nise a je opatřena plochou, typovou, jednokřídlou dveří výplní v ocelové zárubni, z doby socialismu. Východní stěna je zcela plochá. Ve východní části jižní stěny, zcela v koutě, se nachází vstup do chodby F2.03, opět s plochou, typovou, jednokřídlou dveří výplní, nahoře prosklenou a v ocelové zárubni, opět zřejmě z doby socialismu. V západní části stěny je rozměrnou bílou dřevotřískovou deskou zakryt někdejší vstupní otvor. V západní stěně se nachází dvě mělké, rozměrné, dnes slepé niky, zabeďněné sádkokartonem. V severnější je prolomen vstup, opět opatřený plochou, typovou, jednokřídlou, nahoře prosklenou dveří výplní v ocelové zárubni. Strop je tvořený dvěma poli segmentové klenby, vynášené střední traverzou. Podlaha je kryta kobercem, pod ním jsou položeny dřevotřískové desky. Pod stropem jsou zavěšena zajímavá, poněkud atypická osvětlovadla, patrně ze šedesátých či sedmdesátých let 20. století.

Obdélná **místnost F2.02** je přístupná od východu, z prostory F2.01 a osvětlena dvěma okenními tvory od západu, ze druhého dvora.

Vstupní východní stěna je členěna dvěma rozměrnými a vysokými, nyní slepými nikami, v severnější se nachází už popsáný vstup. Jižní stěna je těsně při stěně východní prolomena drobnou, pravoúhlou, slepou nikou, jistě reliktem zrušeného vstupu, jinak je hladká. Západní stěna je prolomena dvojicí rozměrných okenních otvorů se špaletových okenními výplněmi, řešenými prakticky identicky jako v protilehlém západním křídle, v místnosti → E2.02. Rozdíl je pouze v méně pečlivém zpracování, podle něhož jde evidentně o dílo sedmdesátých či osmdesátých let 20. století, čemuž odpovídá i použité kování. Poutec je mimo to na čelní straně opatřen profilací. Severní stěna obsahuje ve spodní části sádkokartonem zabeďněnou prosklenou dřevěnou příčku D2.Ok10, popsanou už v rámci místnosti → D2.11. Strop je plochý, omítaný a stejně jako stěny bílený. Prasklinami a světlejší barvou se v něm zřetelně propisují dva rozměrné obdélné, symetricky umístěné zabeďněné otvory. Podlahu kryje koberec.

Chodba F2.03 probíhá při východní parcelní stěně a zhruba v polovině své délky se dle tvaru parcely mírně zalamuje. Propojuje místnost F2.01 na severní straně s prostorem G1.04 na jižní straně, v navazujícím zadním příčném křídle (G). Mimo to zpřístupňuje i mezilehlé místnosti F2.04-06. Tenkou, dveřním otvorem opatřenou příčkou je předělena na část severní F2.03A a jižní F2.03B. Postrádá přímé denní světlo. Veškeré dveří výplně jsou novodobé, ploché, typové, v ocelových zárubních. Východní stěna je omítaná a bílená,

533 Plány 0308 a 0312.1. Schodiště existovalo ještě na plánu 0409 v roce 1952, na plánu 0412 z roku 1956 už zakresleno není. Dvojkřídlý vstup do místnosti G2.09 je zakreslen roku 1929 kdy byl projektován, roku 1988 ale v plánu 0432.4 neexistuje. Viz seznam plánů.

534 Plány 0409, 0412, 0432.4 a 0438.1, viz seznam plánů.

všechny ostatní stěny tvoří příčky z dřevotřískových desek, polepené patrně tapetou a nabílené. Strop tvoří pohled ze svařovaných tenkostěnných profilů s vloženými, bíle laminovanými dřevotřískovými deskami. Podlahu kryje PVC a tvoří ji patrně parketové vlysy.

Obdélná **místnost F2.04** je přístupná vstupem ve východní stěně z chodby F2.03A a osvětlena dvěma okenními otvory od západu, ze dvora. Východní stěnu s novodobou dvevní výplní i stěnu jižní dvorí už zmíněné dřevotřískové desky pokryté strukturovanou bílou tapetou. Na několika poškrábaných místech jižní stěny je patrné, že se jedná o laminované světle hnědé desky.

Západní stěna obsahuje ve dvou pravidelně rozmístěných okenních otvorech dvojici původních **okenních výplní** F2.Ok01. Ty jsou opět zcela shodné jako výplně v protilehlém západním křídle (E) a velmi blízké výplním ve středním příčném křídle (D, důkladně popsáno v místnosti → D2.26). Rozdílem je zde dochované deštění niky, které se liší od deštění okenních nik v předních křídlech (A-D). Nika totiž byla deštěna pouze ve spodní části v úrovni parapetu. Také zde probíhá parapetní deska ve formě úzké lišty i do špalet a dokonce se zalamuje na čelní plochu niky. Deštěný parapet pod ní má i zde čtyři, na výšku umístěná a profilací zdobená pole. Špalety jsou deštěny hladce, stejně jako úzké lemy čelní části niky. Zdobeny jsou pouze na hranách, profilem odsazovaného čtvrtobloučku. Horní část osazovacího rámu byla v kontaktu s omítkou klaskicky lištována, tak jako tomu bylo u okenních výplní v přízemí. Zalamující se části parapetního prkénka jsou z větší části olámané.

Severní stěna místnosti je hladká, při východní stěně se ovšem nachází rozměrná obdélná dřevotřísková deska, kterou je zřejmě zaslepený starší dvevní otvor. V místě, v němž se v místnosti F2.02 nachází slepá nika, je mimo to patrná poněkud nerovná omítka, jistě opět stopa zrušeného staršího vstupu. Strop je opatřený shodným podhledem jako sousední chodba F2.03. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlysy. V okenních nikách jsou osazeny radiátory Fonal.

Sousední **místnost F2.05** je menší, zhruba obdélná, s východní stěnou probíhající lichoběžně, a je řešena velmi obdobně. Obsahuje pouze jeden okenní otvor, osazený původní **okenní výplní** F2.Ok01. Ta je dochována prakticky kompletně. Severní, východní a jižní stěnu tvoří bílou tapetou oplepené dřevotřískové desky, strop kryje novodobý podhled, podlahu koberec a tvoří jej snad parketové vlysy.

Opět obdobně je řešena i větší, lichoběžná **místnost F2.06**. V západní stěně se zde nachází dvojice okenních otvorů opět s původními **okenními výplněmi** F2.Ok01. I v tomto případě jsou dochovány kompletně. Severní, východní a jižní stěnu i zde tvoří dřevotřískové desky, strop kryje novodobý podhled, podlahu kryje koberec a tvoří jej snad parketové vlysy.

Původně bylo křídlo řešeno v zrcadlovém otočení identicky jako křídlo západní. Jediným rozdílem bylo vyústění schodiště z přízemí v prostoru F2.01. Daleko lépe jsou přitom dochovány okenní výplně, s nikami deštěnými pouze ve spodní části. První archivně doloženou změnou bylo roku 1919 schválené vybudování telefonních kabin v místě původní terasy. Stávající místnost F2.02 této funkci zřejmě dodnes upomíná prosklenou příčkou do místnosti F2.02 se zřejmě původně otvíracím okénkem, sloužícím patrně komunikaci s telefonistkou. Výrazné prosklení čelní stěny i podstatné části stropu mělo patrně zajistit dostatek světla při manuálním propojování jednotlivých hovorů i v případech, kdy vnější světelné podmínky nebyly ideální. Prostor přitom měl být rozdělen příčkou na dva menší místnosti. Ostatně ve výnosu, jímž byla úprava povolena, je řeč o dvojici telefonních kabin. Shodně byl prostor zachycen i v plánu z roku 1929.⁵³⁵

Využití ostatních místností neznáme, pouze z roku 1952 existuje zmínka o kancelářích v patře „levého dvorního“ křídla. Nejpozději roku 1951 také parně přestala fungovat telefonní ústředna, neboť tehdy byla vybudována nová, ve druhém patře průčelního křídla.⁵³⁶ Roku 1988 zřejmě dosud neexistovala podélná chodba a stále fungoval dnes zabeďněný vstup z místnosti F2.01 do stávajícího prostoru F2.04. Vstup z místnosti F2.02 do místnosti F2.04 už tehdy neexistoval (roku 1929 ještě není zakreslen). Jako existující je zakreslena příčka mezi stávajícími místnostmi F2.04 a 05. Na místě dnešní příčky mezi místnostmi F2.06 a prostorem G2.02 a 03 je zakreslen ve východní části vstup a dále k západu patrně rozměrný okenní otvor či snad jakási přepážka.⁵³⁷ Prostory jsou označeny jako kancelářské. Stávající dispozice musela vzniknout záhy po té, dle provedení jistě ještě v době socialismu.

535 Plány 0202.3 a 0305, viz seznam plánů.

536 V místě dnešních prostor A3.03B a 04

537 Plán 0432.4, viz seznam plánů.

Zadní příčné křídlo (G)

Původně jednotraktové první patro zadního příčného křídla je přístupné po samostatném schodišti (G2.01). Z něj jsou přístupné prostory G2.04 a 06, k nimž přiléhají záchody G2.05 a 08. Mezi nimi se nachází světlík G2.07. Z místnosti G2.04 jsou přístupny východní místnosti (G2.02 a 03), přístupné také z východního podélného křídla (F), z místnosti G2.06 zase západní místnost (G2.09), přístupná též ze západního podélného křídla (E).

Schodiště G2.01

Schodiště v úrovni prvního patra je prakticky identické s jeho řešením v rámci → přízemí (G1.01), obsahuje mezipodestu dlážděnou původní **keramickou dlažbou** G1-3.Dh03, podkovovité schodištní rameno ze **žulových stupňů** je opatřeno původním **litinovým zábradlím** G1-4Kv06, trojice okenních otvorů je opatřena původními jednoduchými **okenními výplněmi** G2.1k04. Rozdílem je především dochovaná horní část původní prosklené příčky G2.Ok03, shodné jako intaktně dochovaná dřevěná prosklená příčka G3.Dv02 ve → druhém patře (G3.01). Má rámovou konstrukci a dělena je dvěma sloupky na tři nesterpně široké části, krajní dále třemi vertikálními pruty dělené na čtyři prosklená pole, střední jedním vertikálním prutem na dvě. Obsahuje tedy celkem deset skleněných tabulí. Na obou stranách je příčka lištována pomocí profilovaných lišt. Dalším rozdílem oproti přízemí G1.01 je to, že v dělicí příčce do místností G2.04 a 06 se nachází dva vstupy, oba jednokřídlé a vybavené plochými dveřními výplněmi v ocelových zárubních. Drobným rozdílem je také betonový „práh“ při západní stěně mezipodesty, sloužící patrně k přístupu do v této stěně příliš vysoko osazené novodobé skříňe elektrorozvodu. Zajímavým reliktem **historického osvětlení** je uprostřed klenby mezipodesty dochovaný kovový hák a vedle něj zřejmě zaslepený rozvod plynu.

Původní podoba prostoru se od současné příliš nelišila. Na místě stávající zděné příčky byla příčka dřevěná, prosklená, schodištním zrcadlem procházel nákladní výtah, a prostor měl odlišnou barevnou úpravu (především výmalba stěn). Konkrétní podoba historické výmalby ovšem není známa.

Ostatní místnosti křídla (G2.02-09)

Drobná **prostora G2.04** je přístupna od severu z podesty schodiště G2.01. Vstoupit z ní lze na východní straně do místnosti G2.03 a na jižní do záchoda G2.05. Osvětlena je nepřímou, ze schodiště, horní prosklenou částí dělicí příčky. Jednokřídlý vstup do místnosti G2.03 má plochou, typovou dveřní výplň v ocelové zárubni, patrně z doby socialismu. Jednokřídlý vstup do záchoda G2.05 má původní **zárubeň** G2.Dv01, která se například od zárubně dveřní výplně D2.Dv08 v místnosti → D2.10-b liší mírně užší čelní částí zárubně s lehce odlišnou profilací a dále absencí vpadlých polí na boční ploše. Soklíkem ovšem zárubeň vybavena je. Menší šířka čelní části je patrně dána bezprostředním kontaktem s východní stěnou. U normálně široké zárubně by tato situace vyžadovala její seříznutí. Také zde není nika deštěna. Dveřní křídlo chybí, nepochybně však bylo shodné například s dveřními křídly záchodů → G3.05 a 07 o podlaží výše. Stěny jsou jinak hladké. Strop tvoří necková klenba s vpadlým zrcadlem, procházející i do prostoru G2.06. Podlahu kryje koberec, a tvoří ji snad parketové vlasy.

Navazující **záchod G2.05** je osvětlen ze západní strany, ze světlíku G2.07. Interiér místnosti je obložen novodobým keramickým obkladem, snad ze sedmdesátých let 20. století. Nová je i okenní výplň, zdvojená, shodná s výplní popsanou v záchode → D2.18. Novými prvky jsou i keramická mísa a radiátor Fonal. Původními součástmi prostoru jsou především drobná **kovová dvířka** ve východní stěně, obsahující původní mosazný uzávěr vodovodu. Dvířka jsou na kraji zpevněna přinýtovaným páskem, uprostřed s otvorem v němž je patrný čtyřhan, jehož pootočením lze dvířka otevřít. Otvor je lemován litým ornamentem v podobě drobného listovce. Dalším původním technickým prvkem je **ventilační otvor** umístěný pod stropem po severní straně jižní stěny. V otvoru není mřížka a tak jsou dobře patrné tři horizontální lamely s ovládací páčkou. Řetízek ovšem chybí. Prostor kryje segmentová klenba a je hladce omítnutý a bílený. Podlaha je kryta PVC a tvoří ji původní **keramická dlažba**, shodná s dlažbou na podestě schodiště → G1.01.

Rozlehlá **prostora G2.03** dosti nepravidelného tvaru vznikla vložení trojboké příčky, již byla oddělena místnost G2.02, vyplňující severozápadní část původní velké, zhruba obdélné místnosti. Vstupuje se do ní od

západu, z prostory G2.04 nebo od severu z chodby F2.03B navazujícího podélného křídla (E). Vstup do oddělené místnosti G2.02 je v její východní stěně.

V západní stěně se nachází mělká rozměrná nika původního dvojkrídlého vstupu. Stávající vstup s novodobou dveřní výplní je v této nise umístěn též. V jihozápadním koutě je na stěně proveden novodobý keramický obklad a je zde umístěno novodobé keramické umyvadlo. Zhruba ve středu východní stěny se nachází dole nad podlahou ventilační mřížka. Regulační páčka je ohnuta. Nad ní se je stěně zasazena mosazná úchytka pro zavěšení řetízku od mřížky horní, ta ovšem chybí a patrný není ani samotný ventilační otvor. V krátké severní stěně je patrná východní část původního širokého, segmentově klenutého průchodu do navazujícího podélného křídla (F). Většina segmentového pasu a západní špaleta se nachází už v oddělené místnosti G2.02. Původní stěny jsou hladké, omítané a bílené. Vložená příčka je tvořena dřevotřískovými nabílenými deskami. Jednokřídlý vstup do místnosti G2.02 má plochou, typovou dveřní výplň v ocelové zárubni. Strop tvoří celkem pět polí segmentových kleneb do traverz. Podlaha je kryta PVC, pod ním se dobře rysují parketové vlysy skládané do klasického rybinového vzoru. V jihozápadním koutě je umístěn radiátor Fonal.

Oddělená **místnost G2.02** je osvětlena dvěma sdruženými okenními otvory s původními **okenními výplněmi** G2.Ok01. Ty jsou opět shodné jako v sousedním podélném křídle (F, výplň podrobně popsána v místnosti → F2.04). Liší se pouze tím, že oba otvory mají jedinou okenní niku a tomu odpovídá i její deštění. V jižní části severní stěny místnosti je patrná už zmíněná slepá nika s náběhem segmentového pasu, původně ovšem široký průchod do navazujícího podélného křídla. Stěny jsou jinak hladké, omítané, tam kde jde o mladší příčku tvořené bílenými dřevotřískovými deskami. Strop kryje novodobý podhled, shodný jako v místnostech → F2.04-06. V okenní nise je osazen radiátor Fonal, při západní straně plechový deskový radiátor, obojí ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století.

Obdélná **místnost G2.06** je přístupná jednak dveřmi v severní stěně z podesty schodiště G2.01, jednak dveřmi v západní stěně z místnosti G2.09. V jižní stěně se nachází vstup do záchodu G2.08. Prostor je osvětlován jedním okenním otvorem od jihu ze světlíku G2.07 a také horní prosklenou částí příčky ze schodiště G2.01 od severu.

Severní stěna místnosti je tvořena zděnou (nebo Rabitzovou) příčkou. Jsou v ní zřízeny přístupové dveře od schodiště – novodobá plochá typová dveřní výplň v ocelové zárubni. Horní část příčky je původní, shodná s dřevěnou prosklenou stěnou G2.Ok03 v místnosti → G3.01. Stěna probíhá v místě traverzy nesoucí neckové klenby přilehlých místností G2.01 a G2.06.

V jižní stěně se nachází původní **okenní výplň** G2.Ok02. Jedná se o shodnou výplň jaké byly popsány v místnosti → F2.04, chybí ovšem deštění parapetu niky a zdá se, že zde ani nikdy provedeno nebylo, neboť mělká okenní nika neprobíhá až k podlaze. Výplň je špaletová dvoukrídlá otevíravá se sklopným nadsvětlíkem ovládaným pákou. Kování je původní, kromě rozvorové kličky vnitřních křídel, která je novodobá. Mimo to zde byla odstraněna vnitřní klapačka. Hluboká vodorovná drážka ve spodní části rámu patrně sloužila umístění nedochovaného parapetního prkénka. Západně od okna se nachází vstup do záchodu D2.08, opět s dochovanou původní **dveřní výplní** G2.Dv01. Zárubeň je shodná jako u sousedního záchodu → D2.05, dveřní křídlo však bylo v minulosti, jistě po osazení umyvadla uvnitř, přesunuto na opačnou stranu a je tedy otevíravé ven. Dveřní výplň je identická s výplní v záchodu → D2.18. Hliníková klika a štítky i přídavný vložkový zámek jsou doplňkem z doby socialismu. Závěsy jsou původní, ovšem přemístěné na opačnou stranu.

Ve východní stěně se nachází vstup do místnosti G2.09. Jedná se o novodobou plochou typovou dveřní výplň v ocelové zárubni. Stěny jsou hladké a nabílené, stejně tak i strop klenutý segmentovou neckovou klenbou s vpadlým zrcadlem opřenu po severní straně do traverzy. Klenba probíhá i nad místností G2.04. Podlaha je kryta kobercem a tvořena patrně parketovými vlysy.

Drobný obdélný prostor **záchodu G2.08** je osvětlený z východní strany ze světlíku. V zrcadlovém obrácení jde o shodně upravený prostor jako sousední záchod → G2.05. Novodobá je shodná okenní výplň, keramický obklad, keramická mísa i radiátor Fonal. Také dochované původní prvky jsou obdobné. Jde o **kovová dvířka** kryjící původní uzávěr vody a **ventilační otvor** s původními lamelami. Zde jsou ovšem zcela zatřeny barvou. Pozoruhodným prvkem je menší **umyvadlo** osazené v přední části prostoru na západní stěně. Umyvadlo i s kovovým sifonem pochází zřejmě z období první republiky. Vedle sifonu ústí do stěny olověná

vodovodní trubka s vyraženým opakujícím se textem „JUNG & LINDIG - 1936 – CINJEDEN m/m xxx“ a nachází se zde i další mosazný uzávěr vodovodní přípojky. V pravé části umyvadla se v pro to určeném otvoru nachází novodobá baterie z doby socialismu, s jejímž kohoutkem ovšem nelze otáčet, neboť v tom brání zvýšený lem umyvadla. Druhá baterie je součástí nad umyvadlem na stěně připevněného průtokového ohřívače, opět z doby socialismu. Podlaha je kryta kobercem pod nímž je položeno PVC a snad se zde nachází i původní keramická dlažba.

Světlík G2.07 má hladce omítané stěny a dnes se otvírá do staveniště ve dvoře sousedního demolovaného objektu. Před tím jím byl podle všeho těsně uzavřen a byl tedy jistě dosti temný.

Rozlehlá, zhruba obdélná **místnost G2.09** je přístupná vstupem ve východní stěně z prostory G2.06 nebo ze severu z místnosti E2.06, nacházející se už v navazujícím podélném křídle (E). Osvětlena je dvěma sdruženými okenními otvory od severu ze dvora.

Novodobá vstupní dveřní výplň je osazena v symetricky umístěné, mělké a rozměrní dveřní nice. V ose západní stěny pod stropem se nachází původní ventilační mřížka, dochovaná včetně regulační páčky, ovšem bez řetízku. Prostor ve spodní části stěny pod mřížkou zakrývá skříň a nelze tudíž říci, zda se zde nachází i druhá ventilační mřížka. V západní části severní stěny se nachází široká, dnes asymetrická, segmentově klenutá nika. V ní je umístěn vstup s už v rámci místnosti → E2.06 popsanou dvojkřídlou dveřní výplní. Východní stěna niky přechází v subtilní pilířový útvar, za nímž jsou skryty do druhého patra procházející svislé roury, jedno odpadní, litinové, a další snad vodovodní či ústředního topení.

Ve východní části severní stěny (zhruba na osu dvou krajních klenebních polí) jsou osazeny dvě původní **okenní výplně G2.Ok01**, opět shodná s výplněmi sdružené dvojice okenních otvorů v místnosti → G2.02. Deštění jediné společné okenní niky je ale citelně více poškozeno. Osazena je zde rozměrná novodobá parapetní deska a její vložení znamenalo odstranění parapetní desky původní. Stěny jsou hladké a stejně jako strop, klenutý pěti poli segmentové klenby do traverz, omítané a bílené. Podlaha je kryta kobercem, pod nímž jsou položeny parketové vlasy. Místnost je vytápěna třemi radiátory Fonal a třemi plechovými deskovými radiátory.

Původně bylo první patro řešeno vlastně identicky jako přízemí. Rozdílem byly pouze odlišné okenní výplně. Velké boční prostory přímo navazovaly na podélná křídla a byly v nich situovány kanceláře firmy Waldek a Wagner. Kromě, toho, že byla roku 1929 příčkou oddělena stávající místnost G2.09 od E2.06 nemáme žádné mladší úpravy doloženy. Roku 1988 ještě neexistovala stávající příčka mezi místnostmi G2.02 a G2.03, v prostoru ovšem byla příčky jiné, zhruba odpovídající dnešním příčkám o podlaží níže. Plán také nezaznamenává rozdělená prostor G2.04 a G2.06 a patrně ani zděnou příčkou směrem do schodiště G2.01. Vstupy do místností G2.02-03 G2.09 zakresluje tak, jako by byly původní, široké, snad dokonce dvojkřídlé. Je tedy možné, že rozhodující úprava prostoru v tomto případě proběhla až na přelomu osmdesátých a devadesátých let.⁵³⁸

Druhé patro

Průčelní křídlo (A)

Dispozice průčelního křídla ve druhém patře je prakticky identická s dispozicí → patra prvního. Ze schodiště A3.01 lze vstoupit k východu do menší haly A3.03-a nebo k západu do haly větší A3.19-a. Z těchto prostor jsou přístupny téměř všechny místnosti křídla a pomocí spojovacích chodeb také obě navazující křídla podélná (B a C). Na východní straně se v kontaktu se sousedním dome čp. 1001 nachází menší východní světlík A3.09, v západní části křídla se nachází větší západní světlík A3.24. Ten je vzhledem k asymetrickému tvaru přední části parcely vtažen hlouběji do nitra dispozice a ze všech stran je obklopen prostory domu.

538 Plány 0202.3, 0312.1 a 0432.4, viz seznam plánů.

Schodiště (A3.01)

Schodiště je v úrovni druhého patra řešeno téměř identicky jako v úrovni → patra prvního (A2.01). Nalezneme zde **štukovou výzdobu** A3.Šv11, její součástí je i štukový tříčtvrtěsloup v okenní nise, původní **dveřní výplně** A3.Dv01, **žulové schodištní stupně**, **litinové zábradlí** A1-5.Kv02, jeho **železné navýšení**, i původní **keramickou dlažbu** A1-5.Dh01.

Zásadním rozdílem je ovšem odlišně řešená severní stěna na podestě. Ta je zcela plochá, bez okenního otvoru ani štukové výzdoby. Odlišností je také jiný vztah této stěny k oběma stěnám navazujícím a ke klenbě. Zeď je o něco tenčí a její jižní líc se nachází o cca 10 cm hlouběji než v jiných podlažích. Na stěnách se tudíž uplatňují části plochého pilastru i s terčíkem na pásové římsě. Pod stropem je pak uplatňují ve funkci hlavic konzoly, vynášející překlad, tedy traverzu do níž je rozepjata necková klenba podesty i sousedního prostoru A3.02. Odlišně se chová také dlažba, jejíž základní plocha i lemující bordura zabíhají pod severní stěnu. Všechny výše vyjmenované rozdíly dosti jednoznačně dokládají, že stávající severní stěna je mladším doplňkem.

Zajímavým detailem patrným na schodišti mezi druhým a třetím patrem je mimo to v linkrustě patrná hrana zřejmě někdejšího soklu, uplatňující se citelně výše než dnes. Smysl ani stáří této hrany ovšem nejsou zřejmé. Otázku by měl řešit komplexní restaurátorský průzkum původní výmalby schodiště.

Původně mělo být schodiště v úrovni druhého patra řešeno shodně jako v patře prvním. V rámci změny projektu před dokončením byla ovšem zeď odstraněna a prostor podesty byl rozšířen o stávající místnost A3.02. Jak dokládá stav o podlaží výše, to se projevilo provedením štukové výzdoby po celé zvětšené ploše stěn i v podobě keramické dlažby. Další úpravou bylo vložení dřevěné prosklené příčky, shodné jaká se nachází o podlaží výše. Změna byla schválena roku 1912 a znamenala dosti zásadní úpravu stávajícího prostoru D3.02. Stávající plná zeď prosklenou příčku nahradila podle plánu, schváleného roku 1942.⁵³⁹

Západní část křídla (A3.16-32)

Obdélná **hala A3.19-a** sahá téměř ke světlíku A3.24. Na východní straně se kromě vstupu ze schodiště A3.01 nachází i průchod do východní části křídla, v podobě chodby A3.02 a k jihu z haly vybíhá krátká **chodba A3.19-b**. Na jižní straně lze z haly vstoupit do místností A3.20 a 21, na západní straně do chodby A3.25. Severním směrem lze z haly vstoupit do místností A3.16 a 17, ležících při ulici v předním traktu. Hala postrádá přirozené světlo.

Interiér haly je nově opravený, a to v zásadě identickým způsobem jako hala → A2.20 o podlaží níže. Rozdíly jsou pouze v mírně odlišném dispozičním uspořádání. Stěny jsou hladké, pod stropem opatřené neodsazeným fabionem. Chodba A3.19-b je od haly oddělena segmentovým pasem.

Dveřní výplně v trámových zárubních jsou téměř kompletně nové. Původní je už zmíněná **dveřní výplň** A3.Dv01 v odeštné nise vedoucí na schodiště. Obdobně řešenými novými jednokřídlými dveřními výplněmi A3.Dv05 a A3.Dv06 o světlosti 215x80 cm jsou přístupny místnosti A3.20, 21 a 27. Mírně se od nich liší zárubeň vstupu do chodby A3.25, neboť nemá vpadlými poli zdobené boční části (špalety i překlad). Zmíněné dveřní výplně sice shodně jako v prvním patře vycházejí z výplní původních, jsou ovšem špatně dělené a dveřní niky postrádají deštění (rozdíly jsou přesně uvedeny u haly o podlaží níže → A2.20).

Obdobně problematické jsou i nově pořízené dveřní výplně dvojkřídlé, A3.Dv02 o světlosti 215x120 cm, jež nalézáme u vstupů do místností A3.16 a 17. Od nových jednokřídlých výplní se tyto nové dvojkřídlé výplně liší bohatěji provedenou profilací (k tomu viz dveřní výplně D1.Dv01 a D1.Dv02 ve schodišti → D1.01) Rozdílem je ovšem také pouze plochá boční část zárubně, nezdobená vpadlými poli. U dvojkřídlých výplní neodpovídá původnímu řešení především výška, výplně jsou neadekvátně nízké, a dále i v tomto případě chybějící deštění dveřních nik. Směrem do chodby A2.02 se nachází dveřními křídly neosazená zárubeň A3.Dv04. ta má jako jediná z nově vyrobených správnou výšku 250 cm. Rozdílem oproti zárubni o podlaží níže (→ D2.20A) je to, že zde deštění probíhá na celou hloubku stěny, neboť zde nenacházíme samostatný dveřní otvor a za ním umístěnou dveřní niku⁵⁴⁰. Zárubeň přitom postrádá závěsy i polodrážku, což může od-

539 Plány 0202.4, 0304 a 0328, viz seznam plánů.

rážet původní řešení. Profilované lišty lemující boční pole mají užit bohatší profil. Dveřní výplně jsou natřeny světle krémovo-šedou barvou, zřejmě o něco tmavší a šedivější než prvním patře.

Podlaha haly i navazujících chodeb je kryta novým linoleem okrové a červené barvy, stejně jako v přízemí vytvářející jednotlivá obdélná pole. Hala i přilehlé chodby jsou opatřeny pod stropem zavěšenými osvětlovacími kryty krytými rozměrnými kulatými baňkami, zřejmě z mléčného skla. Kovová tyč a horní půlkulový kryt jsou chromované.

Fotografie z roku 2002 zachycuje v hale stávající vstupní výplň ze schodiště A3.01. V místě průchodu do chodby A3.02 se nacházela rozměrná vestavěná skříň z doby socialismu. Jediná další zachycená historická dveřní výplň se nacházela při vstupu do stávajícího prostoru A3.23. Ten tehdy vedl od východu. Šlo o obdobnou dveřní výplň, jaká se dodnes zachovala o podlaží výše, v prostoru → A4.19-a. Dochována byla téměř kompletně. Vyměněna byla zřejmě všechna skla a nový vložkový byl zámek, hliníkový štítek a chybějící kliky. Další nepochybně původní dveřní výplň zpřístupňovala z přilehlé chodbičky A3.19-b záchod A3.22. I v tomto případě je možné konstatovat zcela shodnou jednokřídlou výplň o světlé šířce 65 cm, jaká se dochovala v prostoru → A4.19-b. Oproti výplni zachycené o podlaží níže, v prostoru A2.20-b je možno konstatovat „otočení“ dveřního křídla, tam otvíraného ven, zde i o dvě podlaží výše otvíraného dovnitř. Poslední ze zachycených dveřních výplní, opět jenokřídlá, o světlé šířce zhruba 85 cm, zpřístupňovala prostor A3.27. Dané světlé šířce odpovídalo dělení křídla na celkem pět polí, střední ležaté a dole i nahoře po dvou stojatých. Zárubeň i do haly se otvírající křídlo byly opět řešeny shodně jako u ostatních dveřních výplní. Profila-ce dveří byla přizdobena doplněnou vystupující lištou, ostatně shodně jako všechny tři další už zmíněné, tehdy v hale dochované dveřní výplně. Výplň byla dochována včetně mosazné kliky a štítku.⁵⁴¹

Menší obdélná **místnost A3.20** je přístupná od severu z haly A3.19, vstupem v západní stěně je spojena s místností A3.21, osvětlená je jedním okenním otvorem ze dvora.

Vstup v severní stěně s už charakterizovanou dveřní výplní je osazen v mělké, nízké, pravoúhlé, symetricky umístěné dveřní nice. Východní stěna je zcela hladká. Okenní otvor v jižní stěně je situován dosti asymetricky. **Okenní výplň A3.Ok01** je nová, provedená jako kopie původní, nacházející se dnes například v místnosti → B2.02 (viz výše). Odlišností je chybně provedené deštění špalet, kde chybí spodní profilované pole a není do nich ve formě lišty vytaženo parapetní prkénko. Odlišné jsou také nové historizující závěsy s jinak tvarovanými zdobnými konci (shodné jako jsou užity v prvním patře). Vnitřní křídla mají osazena izolační dvojskla. V „truhlíku“ pro roletu, nacházejícím se v horní části prostoru mezi vnější a vnitřní částí výplně, je umístěna nová klasická svinovací roleta. V severní části západní stěny se nachází zmíněný vstup do sousední místnosti. Také v tomto případě je opatřený novou dveřní výplní D3.Dv06, inspirovanou dveřními výplněmi původními. Zárubeň má i v tomto případě hladké boky. Pod stropem místnost lemuje fabion, doprovázený dvojicí **štukových profilů D3.Šv09**. Spodní hraje roli subtilní korunní římsy, horní profil tvoří stropní zrcadlo. Horní profil je snad shodný jako v místnosti D2.24, spodní se ovšem zřejmě liší. Stěny i strop jsou bílé, štukové profily jsou natřeny šedě. Na podlaze místnosti jsou položeny nové parketové vlys v klasické rybinové vazbě. V okenní nice je osazen nový plechový deskový radiátor. K osvětlování slouží nová zářivková osvětlovadla.

Sousední obdélná **místnost A3.21** je řešená velmi obdobně. Její půdorys je téměř čtvercový, v severní stěně se v místě vstupu z chodby nachází rozlehlá, mělká, segmentově uzavřená nika. V rámci stěny se situována zcela asymetricky, těsně u stěny východní. Stávající vstupní otvor niky prolamuje také asymetricky a to pro změnu v její západní části. Shodná je nová **okenní výplň A3.Ok01** i **štukové profily D3.Šv09**, lemující stropní fabion. Také provedení podlahy, radiátor a osvětlovadla jsou totožná.

Menší obdélná **místnost A3.27** je součástí koridoru propojujícího halu A3.19 se sociálním zařízením A3.28-32 a také s navazujícím podílným křídlem (B). Místnost je přístupná od východu z chodby A3.19-b, v

540 Ač je to v současné „obložkové“ době už do jisté míry jedno, historicky šlo vždy o odeštěné trámové zárubně osazené do někdy též deštěné dveřní niky. U exteriérových bývá okenní i dveřní otvor samostatně vyzdíván a klenut. Změna nastává ve chvíli, kdy do té doby pouhý obklad – deštění – se stává zárubní samou a mizí masivní dřevěné jádro neboli trámová zárubeň. Jak je to s „trámovými“ zárubněmi v případě tohoto objektu není bez možnosti nahlédnout do nitra konstrukce zcela jasné. Subtilní zárubně exteriérových dveřních výplní nicméně naznačují, že už by mohlo jít o „obložky“. Podpůrným argumentem je to, že tyto „trámové“ zárubně mají mez profilovaných čelních částí šířku přesně 17 cm, takže by pod nimi namísto trámku klidně mohl být z cihel vyzděn klasický dveřní otvor.

541 Fotografie 0480-84, viz soupis ikonografie.

jižní stěně je průchod do chodby B3.01, v západní stěně vstup do předsíně sociálního zařízení A3.28. Osvětlena je od severu ze světlíku A3.25.

Stěny prostory jsou hladké, stejně jako strop s jednoduchým fabionem omítané a bílené. Dveřní výplň A3.Dv07 vstupu do místnosti A3.28 je nová, vyrobená jako replika dveří původních. Platí o ní totéž, co už bylo napsáno o výplních A3.Dv05. **Okenní výplň** A3.Ok07 má vnější část výplně původní, špaletovou, dělenou poutcem umístěným cca ve 2/3 výšky rámu, nahoře i dole se dvěma křídly, spodní dělená vodorovnou příčkou do celkem šesti tabulek. Původní jsou závěsy i rozvorové kličky. Vnitřní část křídla je zřejmě kompletně novodobá, ač na chybějící vodorovné příčky obdobně členěná, s novými, odlišně zdobenými závěsy, ale s původními či podle původních nově odlitými rozvorovými kličkami. Původní část výplně se zásadě velmi podobá okenním výplním osazeným v prvním dvoře v přízemí, podrobně popsaným v místnosti → B1.06. Ty jsou ovšem dvojité. Vnitřní část výplně je jistě dílem poslední rekonstrukce. Místo normálních skel jsou zde osazena dvojskla. Menší tloušťka stěny zde způsobuje, že vnitřní část výplně je osazena prakticky v líci stěny. Výplň je natřena je z vnitřní strany světle krémovo-šedivou barvou, z vnější strany barvou hnědočervenou. Na podlaže prostoru se nachází shodně řešené linoleum jako v hale → A3.19.

Fotografie z roku 2002 zachycuje okenní výplň jako jednoduchou, kompletně dochovanou i s parapetní deskou, profilovanými lištami kryjícími styk rámu a omítky, ostatně dodnes dochovanými, atd.⁵⁴²

Sousední **místnost A3.28** tvoří předsíň před sociálním zařízením. Mimo vstupu ve východní stěně se v jižní stěně nachází vstupy do místností A3.29-30 a 31-32. Osvětlena je jedním okenním otvorem od severu ze světlíku. Stěny jsou hladké a stejně jako strop lemovaný jednoduchým fabionem omítané a bílené. Podle zaměření má strop tvořit segmentová klenba, patrně je tedy opatřena sádkartonovým podhledem. Jednokřídlé dveřní výplně A3.Dv08 a 12 jsou novodobé, napodobující dveřní výplně původní. **Okenní výplň** A3.Ok06 je původní, repasovaná, v zásadě shodná s okenními výplněmi v patře středního příčného křídla (D, podrobně popsány v místnosti → D2.26), tj. s větráčkou jež je ovládána původní mosaznou pákou. I v případě této okenní výplně pro malou tloušťku zdiva prakticky chybí okenní nika a tudíž zde není ani provedené deštěnění. Parapetní prkénko je novodobé. Natřena je shodně jako předchozí okenní výplň. Podlahu kryje novodobá slinutá keramická dlažba, patrně Taurus, shodně řešená jako v sociálním zařízení v přízemí. Sokl a lem tvoří dlaždice černé barvy, základní plochu šedivé kladené na koso.

Sociální zařízení A3.29-30 a A3.31-32 jsou přístupná od severu z předsíně A3.28 a jsou řešena shodně jako v prvním patře a zcela novodobá. Tvoří je vždy umývárna a za ní situovaný záchod. Dle zaměření jsou pod rovnými sádkartonovými podhledy skryty původní segmentové klenby.

Chodba A3.25 je přístupná z haly A3.19-a, vstupem situovaným v krátké východní stěně. Vstupem v jižní stěně lze vstoupit do sociálního zařízení A3.22-23, vstupem v západní stěně do místnosti A3.26 a vstupem v severní stěně do místnosti A3.18A. Osvětlena je prosklenou stěnou od jihu, ze světlíku A2.25.

Dveřní výplně osazení v chodbě jsou opět kompletně nové, vyrobené jako nápodoby původních dveřních výplní. Vstup do místnosti A3.18A je dvojkřídlý, s dveřní výplní A3.Dv02, zbylé dva jednokřídlé, u vstupu do místnosti A3.26 s dveřní výplní A3.Dv05, u vstupu do prostoru A3.23 s dveřní výplní A3.Dv11. Ta jediná má zárubeň na bočních částech zdobenou vpadlými poli.

Z větší části zjevně nově vyrobená je **prosklená stěna** A3.Ok12. Jedná se o shodnou konstrukci, jaká je osazeno o podlaží níže, v chodbě → A2.20-c. Rozdílem je to, že zde nemá stěna zděný, nýbrž dřevěný parapet. Ten je řešen jako sestava tří samostatných rámových konstrukcí, ve styku lištovaných profilovanými lištami. Každá z nich je členěna dvěma vertikálními příčkami na tři pole. Oproti původnímu stavu je ovšem parapetní část dřevěné konstrukce citelně masivnější, patrně s ohledem na tepelnou izolaci, což se projevuje viditelným ústupkem mezi plnou a prosklenou částí stěny. Konstrukce je z vnitřní strany natřena světle krémovo-šedivou barvou, z vnější barvou hnědočervenou. Stěny prostory jsou jinak hladké, omítané a bílené, stejně jako segmentová klenba. Podlahu tvoří parketové vlysy pokládáné v rybinovém vzoru. Prostor je vyhříván plechovým deskovým radiátorem a osvětlen shodnými osvětlovadly jako hala → A3.19.

Fotografie z roku 2002 zachycuje tehdejší stav prosklené stěny, od současného se vizuálně lišící především tím, že stěny je až k podlaže průběžná a parapet není uskočen jako je tomu dnes. Fotografie také dokládají, že zde nebylo dochováno ani jedno původní leptané sklo. U vstupu do místnosti A3.26 je patrná původní zárubeň.

542 Fotografie 0485, viz soupis ikonografie.

beň, i zde zdobená profilací, soklíky a na boku vpadlými poli. Dveřní křídlo bylo patrně také původní, ovšem zřejmě bylo čalouněno. Na fotografiích se jeví jako relativně jednotná, tmavě hnědá plocha.⁵⁴³

Menší obdélná **prostora A3.23** je přístupna z chodby A3.25 od severu a vstupem v jižní stěně z ní lze vstoupit do prostory A3.22. Osvětlena je prosklenou dřevěnou příčkou od západu ze světlíku A3.24.

Vstupní nika s už popsanou dveřní výplní není deštěna. V jižní části východní stěny se nachází velmi mělká a značně vysoká nika neznámého účelu. Dveřní výplň A3.Dv12 do zadní prostory A3.22 je opět novodobou nápodobou původních dveřních výplní. Prosklená příčka A3.Ok11 je obdobou příčky osazené na shodném místě o podlaží níže, v prostoru → A2.24. Rozdílem je dřevěné provedené parapetní části, které se pro změnu velmi blíží provedení shodné partie prosklené stěny v sousední chodbě → A3.25. Prostor je s výjimkou rovně zastropené severní části klenut segmentovou klenbou. Místnost dnes slouží jako záchod a je obložena shodným novodobým keramickým obkladem a dlážděna shodnou keramickou dlažbou, jaké byly popsány už v sociálním zařízení → A2.29-33.

Fotografie z roku 2002 zachycuje okenní otvor do dvora zazděný obdélnými luxfery, se dvěma ležatě obdélnými kovovými větracími okénky, prolomenými ve spodní části, těsně nad dosti vysoko ukončenou plnou vyzdívkou parapetu.⁵⁴⁴

Drobná navazující **místnost A3.22** dnes funguje jako umývárna. Osvětlena je úzkým okenním otvorem s původní repasovanou **okenní výplní** A3.Ok09 od západu ze světlíku. Tato okenní výplň je opět prakticky identický s výplní o podlaží níže, v místnosti → A2.23. Prostor je plochostropý, s nezdobeným fabionem. Stěny místnosti jsou ve spodní části obloženy keramickým obkladem a podlaha je dlážděna keramickou dlažbou, opět novodobými a shodnými s místnostmi → A2.29-33.

Větší obdélná **místnost A3.26** se nachází západně od světlíku A3.25 z něhož je i dvěma okenními otvory osvětlena. Přístupna je vstupem ve východní stěně z chodby A3.25. Také zde je nízká a těsná vstupní nika ne-deštěna. **Okenní výplně** A3.Ok05 v mělkých pravoúhlých nikách jsou původní, repasované. Svým zpracováním přesně odpovídají okenním výplním o podlaží níže, v místnosti → A2.26. Rozdílem je pouze to, že zde je výplň ve špaletě dřevěnou lištou lemována a dále vtom, že zde nejsou nová dvojskla opatřena leptaným dekorem. Stěny místnosti jsou jinak hladké a stejně jako plochý strop lemovaný nezdobeným fabionem omítané a bílené. Podlahu kryjí parketové vlasy skládané v rybinovém vzoru. Prostor je nově předělen lehkou lamelovou posuvnou stěnou s pod stropem je zavěšeno zářivkové osvětlení. Vytápěn je novodobými plechovými deskovými radiátory.

Obdélná **místnost A3.18A** se nachází v předním traktu, je přístupná od jihu z chodby A3.25 s už popsanou dveřní výplní A3.Dv02 a osvětlena dvěma okenními otvory v severní stěně z ulice. Vstupem v západní stěně lze vstoupit do místnosti A3.18B, vstupem ve východní stěně do místnosti A3.17 Všechny tři vstupy jsou situovány symetricky. Vstup z chodby, s už charakterizovanou dveřní výplní, je vložen do nízké a dosti těsné, pravoúhlé, dveřní niky. Oba vstupy v podélných stěnách jsou osazeny novými dvojkřídlymi dveřními výplněmi D3.Dv03, opět nápodobou dveřních výplní původních. Od obdobných dvojkřídlych výplní v hale D3.19 se liší zárubní zdobenou na v bočních částech vpadlými profilovanými poli. Okenní otvory v průčelní stěně jsou v rámci stěny uspořádány zhruba symetricky. **Okenní výplně** A3.Ok02 jsou původní, repasované, zcela shodné s okenními výplněmi o podlaží níže, v místnosti → A2.18. Výplň je natřena z vnitřní strany světle krémově-šedou barvou, z vnější červenohnědou. Stěny místnosti jsou hladké a, stejně jako strop vybavený jednoduchým fabionem, omítané a bílené. Podlaha je kryta parketovými vlasy v rybinovém vzoru. Pod stropem je zavěšené novodobé zářivkové osvětlení a prostor je vytápěn plechovými deskovými radiátory.

Sousední obdélná **místnost A3.18B** je taktéž osvětlena z ulice a to v jižní části stěny prosklenou dveřní výplní s nadsvětlíkem, v západní části stěny okenním otvorem. Jejich umístění v rámci stěny není zcela symetrické a s ohledem na kompozici průčelí se nachází dosti těsně u sebe. **Okenní výplň** A3.Ok03 je opět původní, repasovaná, shodná s výplněmi osazenými o podlaží níže, v místnosti → A2.19. Sousední **Dveřní výplň** A3.Ok14 mnoha prvky vychází z řešení okenní výplně, například hned ze sousední výplně A3.Ok03 Shodně je deštěna nika, shodný je zvýšený a dvířky uzavíraný prostor pro dřevěnou vnější roletu, shodná je úroveň a profilace poutce nad nímž se nachází jedno ležatě obdélné křídlo se shodnými závěsy a uzavírané

543 Fotografie 0487, 04976, 0497, viz soupis ikonografie.

544 Fotografie 0495, viz soupis ikonografie.

shodnými mosaznými kličkami. Obdobně jako okenní výplň má i tato dveřní výplň vnitřní a vnější část, tj. dvě za sebou umístěná křídla. Ta jsou rámové konstrukce, dělená jednou vodorovnou příčkou na spodní plnou a horní prosklenou část. Spodní část je dále dělena jednou vertikální příčkou na dvě klasicky řešená a profilací zdobená pole. V tomto případě je užita profilace plastičtější, před líc rámu předstupující. Horní prosklená část výplně je opatřena jedinou velkou skleněnou tabulí, jež svou výškou odpovídá výšce skleněných tabulí okenních. Trojice zapuštěných závěsů je shodná jako u → ostatních dveřních výplní. Zajímavostí jsou z vnější strany výplně po stranách dochované, napevno mezi rám a omítku špalety připevněné kolejničky vnější dřevěné rolety. Výplň má repasované či nově odlité mosazné kliky, kličky a štítky. Snad původní jsou oba zámky. Vnitřní část výplně má vložena izolační dvojskla. Vstupuje se jí na úzký balkon, který bude popsán v rámci fasády. Podlahu balkonu tvoří patrně beton. Stěny, strop, podlaha a další zařízení jsou shodné jako v místnosti → A3.18A.

Obdélná **místnost A3.17** je přístupna značně asymetricky umístěným vstupem od jihu z haly A3.19-a, a kromě toho je propojena symetricky situovanými vstupy i s oběma sousedními místnostmi, s už popsanou místností A3.18A na západní straně a s místností A3.16 na východní. V tomto vstupu osazená dveřní výplň A3.Dv03 je totožná s výplní už popsaného vstupu protilehlého. I zde je nika vstupu z haly nízká a nedeštěná. Místnost je opět osvětlena od severu z ulice a to v jižní části stěny prosklenou dveřní výplní s nadsvětlíkem, v západní části stěny okenním otvorem. Jejich umístění v rámci stěny není zcela symetrické. **Okenní výplň A3.Ok02** je shodná s okenní výplní osazenou v sousední místnosti A3.18B či o podlaží níže, v místnosti → A2.18. **Dveřní výplň A3.Ok13** je blízká už popsané dveřní výplni A3.Ok14 v místnosti → A3.18B. Rozdílem je především to, že výplň je dvojkřídlá, neboť je o 10 cm širší. Z toho důvodu jsou i spodní plná pole obou křídel pouze jednoduchá. Vnější klapačka odpovídá vnějším klapačkám okenních výplní osazených směrem do ulice, tj. je plochá, zdobena hlavicí, soklíkem, patkou a kanelováním. Úzký balkon je obdobný jako u místnosti A3.18B. Shodné jako ve vedlejších místnostech je provedení stěn, stropu, podlahy a další zařízení. Zajímavostí je uprostřed stropu patrný zazátkovaný vývod jakéhosi potrubí, podle všeho plynu, který původně v domě sloužil k osvětlování.

Sousední obdélná rozlehlá **místnost A3.16** je přístupná buďto asymetricky umístěným vstupem v opět nízké a nedeštěné nise od jihu z haly A3.19-a, nebo v enfiládě umístěným vstupem v západní stěně s už také charakterizovanou dveřní výplní. Osvětlena je dvěma okenními otvory od severu z ulice. Nejsevernější část místnosti je „vsunuta“ do předstupujícího arkýře, což ovšem v interiéru signalizuje pouze v této části poněkud snížený plochý strop. **Okenní výplně A3.Ok04** jsou v zásadě shodné jako v → sousedních místnostech, zcela rozdílné je ovšem deštění. Jeho podoba je dána jednak tím, že zde má průčelní stěna menší tloušťku, dále tím, že jsou okenní otvory pojaty jako sdružené a nakonec tím, že nad okenními otvory je poněkud snížený strop. Deštěna kupodivu není parapetní část stěny. Osazeno je pouze mírně předstupující průběžné parapetní prkénko. Vnější části okenních otvorů lemují v podstatě klasická profilovaná čela. Úzká vertikální část stěny mezi oběma okenními otvory je ovšem obložena dílcem tvořeným rámovou konstrukcí, dělenou jednou horizontální příčkou v úrovni poutce na dvě plná, profilací zdobená pole. Obdobně jako u jiných okenních výplní průčelní stěny se nad okenními otvory nachází prostory pro dřevěné vnější rolety. Dřevěný kryt těchto nízkých prostor je opět rámové konstrukce a to průběžný. Dělení dvěma vertikálními příčkami na tři pole odpovídá u obou krajních polí šířce okenních otvorů, u středního pole úzké deštěné ploše mezi nimi. Celá sestava vrcholí úzkou, na krajích zaoblenou lištou, jež se přimyká ke stropu. Shodné jako ve vedlejších místnostech je provedení stěn, stropu, podlahy a další zařízení.

Fotografie z roku 2002 zachycuje ve všech místnostech průčelního traktu především okenní a dveřní (tj. balkonové) výplně. U nich je opět dobře patrné, že vnější dřevěné rolety jsou pokud ne přímo odebrány, tedy rozhodně znefunkčeny. I zde je také patrné, byť v menší míře než v přízemí, poškození spodních částí deštění, způsobené zřejmě především mladšími a na fotografiích už z části odstraněnými kryty topení. Velmi zajímavé zjištění pak přináší fotografie místnosti A3.16, kde je pod obdobným krytem, mimochodem v tomto případě skutečně zajímavě designovaným někdy na konci šedesátých či počátkem sedmdesátých let, patrné deštění parapetního pole. To je navíc identifikovatelné ještě na fotografiích z roku **2008** a **2009**. Šlo opět o rámovou konstrukci, tentokrát dělenou šesti vertikálními příčkami na sedm polí. Dobře patrný je také celoplošně dochovaný povrch dosti tmavě hnědého fládru. Na fotografiích je dokonce patrné, že tento dílec před zastavením práce už prodělal určité restaurátorské zásahy. Nakonec ovšem na své místo osazen nebyl. K už zmíněnému designovému krytu topení zjevně, jako na míru provedený komplet, patřila také nízká prosklená

skříňka při jižní stěně a police se zabudovaným osvětlením, probíhající v úrovni cca 2,2 m podél západní stěny, důvtipně využívaje půdorysnou nepravidelnost tehdejší podoby západní stěny.⁵⁴⁵

Světlík A3.24 je řešen shodně jako o podlaží níže (→ A2.25) Okenní otvory jsou lemovány úseky šambrán po stranách, segmentově uzavřený otvor místnosti A3.23 je lemován obdobným pozůstatkem šambrány dole. Stěny jsou jinak hladké a opatřené světle krémovým nátěrem. Rozdílem je to, že obě dřevěné prosklené přičky sahají až do úrovně podlahy a dále to, že bývalá lodžie A3.23 je těsně před dřevěnou stěnou opatřena **liti-novým zábradlím** A3.Kv12. Jedná se o úzké, vlastně poměrně klasicky utvářené sloupky členěné několika v pravidelných úrovních nasazovanými prstenci. Ty jsou ovšem navíc doplněné ozdobně symetricky do stran vybíhajícím zalamujícím se páskem. Zdrojem inspirace je i v tomto případě pozdně renesanční ornament.

Shodně jako v prvním patře, měly být **původně** všechny popsané prostory západní části druhého patra průčelního křídla, a spolu s tím i níže popsané prostory navazujícího podélného křídla (B), součástí jediného rozlehlého bytu. Dispozice byla prakticky shodná, jaká byla plánována o podlaží níže, rozdíl byl pouze v tom, že byt ve druhém patře disponoval balkony a arkýřem a dále v tom, že jednou místností, záchodem a jeho předsíní zasahoval i do křídla D. Na halu A3.19 (Vorzimmer) se v přímém směru napojovala Chodba A3.25 (Passage). V předním traktu byly situovány čtyři obytné pokoje (Zimmer), tři východnější (A3.16, 17, 18A) byly přístupné symetricky umístěnými dvojkřídlými vstupy z haly a navazující chodby, všechny čtyři pokoje byly mimo to vzájemně propojeny symetricky umístěnou enfiládou, opět s rozměrnými, dvojkřídlými vstupy.

Jižně od haly byla na místě dnešních dvou prostor rozlehlá jídelna A3.20-21 (Speisezimmer) se symetrickým dvojkřídlým vstupem. Přímo z ní byly dvojkřídlými vstupy přístupny dva pokoje v navazujícím podélném křídle (dnes B3.02-04) Západně od haly byla v kontaktu se světlíkem drobná lodžie A3.23, která měla za úkol osvětlovat halu a zároveň zde byl umístěn výtah na uhlí. V sousedství haly se nacházel jeden ze dvou záchodů A3.22. Přes chodbu A3.25 byl přístupný pokoj sluhy A3.26B (Diener), který byl zároveň úzkým vstupem spojen s nejzápadnějším pokojem (A3.18B). Krátkou chodbou A3.19-b byla přístupna „servisní“ místnost A3.27 (Service), z níž vedl vstup do koupelny (dnes zmenšená) A3.28 (Bad), do chodby v podélném křídle B3.01 a také do předního pokoje v podélném křídle. Zadní pokoj byl přístupný obdobným jednokřídlým „služebním“ vstupem z chodby B3.01, z níž byla přístupná také rozlehlá kuchyně B3.05 (Küche) a přes chodbu A3.30-32 též pokoj služky A3.26A (Dienstbooten) patrně i zde spojený s žehlírnou (Bügelzimmer), uvedenou takto ale pouze v prvním patře. Do kuchyně ústil zadní vstup z pavlače D3.02 a byl odsud přes předsíňku D3.20 přístupný druhý záchod D3.21. Byt byl vytápěný kachlovými kamny. Představu o konkrétním provedení truhlářských prvků zajímavě doplňuje zákres jakéhosi až barokně působícího pódia v místě arkýře v pokoji A3.16.⁵⁴⁶

Změna před kolaudací pro obchodní soud se plánovaného bytu stavebně příliš nedotkla. Měla být zrušena⁵⁴⁷ koupelna a příčka dělicí místnost A3.26. Zajímavostí je fakt, že příčka v místnosti A3.26 později existovala, čili možná zrušena nebyla. Změna ostatních místností byla asi především administrativní. Místnosti byly dál vytápěny kachlovými kamny, nedošlo k zásadní úpravě dispozice, osazené truhlářské prvky, štukové fabiony či parketové podlahy jistě nebyl důvod měnit. Ostatně soudní instituce jistě vyžadovala stejnou ne-li větší úctu a vážnost jako soukromý byt.⁵⁴⁸

První doložená změna proběhla dle schváleného plánu z roku 1912, kdy byl probourán stávající průchod z chodby A3.02, probourán v enfiládě řazený vstup mezi místnostmi A3.15 a 16 a odstraněna příčka mezi místnostmi A3.17 a 18A. Někdy před polovinou třicátých let 20. století přestal obchodní soud budovu využívat. Jak byly prostory využity poté ovšem nevíme. Velmi razantní změna proběhla dle archiválií až dle plánu schváleného roku 1938, kdy v budově sídlily textilní sklady a kanceláře Mautnerových textilních závodů⁵⁴⁹. Tehdy byly zaslepeny všechny vstupy do navazujícího podélného křídla, z něhož ovšem byla přístupna

545 Fotografie 0488-94 a 0509-10, viz soupis ikonografie.

546 Plán 0202.4, viz seznam plánů.

547 Nebo eventuálně neprovedena neboť nevíme, kdy přesně k rozhodnutí prostory pronajmout obchodnímu soudu došlo.

548 Plán 0202.4, viz seznam plánů.

549 Původně šlo o malou rodinnou firmu z Náchoda, po expanzi v 19. a na počátku 20. století se ale změnila v doslova mamutí textilní koncern, čítající 42 továren a zaměstnávající přes 23 tisíc lidí. V dochovaném archivním fondu v SOA Zámorsk by teoreticky mohly být k fungování firmy v domě či k jeho stavebním úpravám dochovány některé archiválie. Fon ale pro nedostatek času nebyl prověřován.

místnost A3.28, sloužící jako telefonní ústředna. Vybourána byla příčka v místnosti A3.26 a dále příčky mezi místnostmi A3.16-18B. Z bývalých místností A3.16 a A3.18A byly zazděny vstupy do haly A3.19 a chodby A3.25. Takto získané velké místnosti sloužily jako sklady, bývalá jídelna A3.20-21 jako kancelář a A3.27 jako šatna. Ve všech místnostech byla mimo to vybourána či odstraněna kamna a je tedy zjevné, že nejpozději tehdy muselo být zavedeno ústřední topení. Dle plánu šlo zřejmě o dvojce rohová kachlová kamna a mimo to čtyři menší, patrně už novější kovová kamna.⁵⁵⁰

Pro n.p. Československé textilní závody proběhla roku 1948 úprava spočívající v rozdělení velké přední místnosti A3.16-18B na chodbu a čtyři místnosti příčkami z desek Hobra. Na rozdíl od prvního patra kde zůstaly až do roku 2003, zde byly tyto příčky z části odstraněny už roku 1951. Tehdy byly prostory upravovány pro ředitelství jedné z částí n.p. Sanitas, pozdějšího n.p. Zdravotnické Zásobování. V rámci úpravy vznikla rabitzová příčka mezi místnostmi A3.20 a 21 a dále byly „dvojité“, 15 cm silné rabitzovy příčky, vloženy mezi stávající místnosti A3.16 a 17 a mezi místnosti A3.17 a 18A. V jižní části místnosti A3.17 mimo to vznikla chodba předělená ještě na dvě menší části. Plán mimo to dokládá, že už dříve byl obnoven vstup do podélného křídla. Místnosti A3.20, 21, 18A a 18B sloužily jako kanceláře, A3.26 jako zasedací síň A3.17 jako sekretariát a A3.16 jako pracovna ředitele. Chodbička v jižní části A3.17 sloužila jako čekárna a jako předsíň ředitelské pracovny⁵⁵¹.

Další úprava proběhla roku 1978, kdy se kancelář generálního ředitele stala, po nutné demolici příček, místnost A3.18, místnost A3.17 fungovala jako sekretariát a A3.16 jako kancelář vedoucího sekretariátu. V prostoru A3.23, popsaném jako „balkon“, byla vyzděním luxferové příčky vytvořena kuchyňka. Plán mimo to dokládá, že už tehdy existovala příčka, oddělující zadní část haly A3.19. V podobě dané touto úpravou existovaly prostory v podstatě až do roku 2003. Jak ukazují fotografie z roku 2002, prostor byl obecně úpravami z doby socialismu poměrně dotčený. Velmi zásadně ho ovšem pozměnily a o původní uměleckořemeslné prvky ochudily už úpravy z roku 1938-39. Rekonstrukce proběhlá mezi lety 2003-2012 upravila prostory obdobným způsobem, jakým pozměnila i místnosti v patře prvním.⁵⁵²

Východní část křídla (A3.02-15)

Obdélná **hala A3.03-a** bez přímého denního osvětlení sahá téměř ke světlíku A3.09. K jihu z ní vybíhá **chodba A3.03-b** a naopak k západu z ní vybíhá **chodba A3.02**, která ji spojuje s halou A3.19. Na jižní straně z ní lze vstoupit do místnosti A3.04, na východní straně do místnosti A3.05 a sociálního zařízení A3.06-11B. Na severní straně při ulici se nachází místnosti A2.12-15.

Interiér haly je nově opravený a řešený prakticky shodně jako hala → A2.03-a, stěny jsou hladké, pouze v západní části severní stěny jsou provedeny nevelká pravoúhlá nika obsahující hasící přístroj. Vedle ní je ve zdi osazena elektrorozvodná skříň. Už v chodbě A3.02 je pak provedena hluboká nika, v níž je usazena racíková skříň. Všechny tři niky jsou zřejmě nové, z poslední rekonstrukce. Pod stropem haly je patrný drobný neodsazený fabion. Chodba A3.03-b je od haly oddělena vysoko probíhajícím průvlakem. Spojovací chodba A3.02 je klenuta neckovou klenbou, v patě s drobným římsovým profilem, podle všeho schodným jako na podestě schodiště → A3.01 a shodně jako hala → A3.19-a je oddělena vysokým dveřním otvorem s novou odeštěnou zárubní A3.Dv04, osazenou v neodeštěné mělké pravoúhlé nice. Nové jsou také všechny ostatní dveřní výplně s výjimkou **dveřní výplně** A3.Dv01 vstupu ze schodiště A3.01. Jde o shodnou dveřní výplň, jaká je osazena v protilehlém vstupu do haly → A3.19. Dvoukřídlé vstupy do místností A3.15-13 a A3.04-05 jsou osazeny novodobými nápodobami historických dveřních výplní A3.Dv02 a A3.Dv03, shodnými jako v hale → A3.19. Zárubně vstupů A3.13-15 mají ploché boční části, zárubně vstupů A3.04 a 05 je mají zdobené vpadlými poli. Vstupy do sociálních zařízení A3.10-11B, A3.07-08 a A3.06 jsou osazeny jednokřídlými dveřními výplněmi A3.Dv10, opět nápodobami výplní historických, popsanými už v rámci haly → A3.20. Veškeré vstupy ve východní stěně mají výplně nezvykle osazeny v hloubce niky a tyto niky nejsou deštěné. Podlahu prostor A3.03 kryje linoleum řešené shodně jako v hale → A3.19, pouze v chodbě A3.02 je maloforlátová keramická dlažba, patrně dosti nedokonale napodobující historický vzor. Základní plochu tvoří hnědé dlaždice, borduru bílé a sokl šedivé.

550 Plány 0304 a 0325.1 a 2, viz seznam plánů.

551 Plány 0404, 0408, viz seznam plánů.

552 Plány 0430, 0432.5, 0438.2 a 0439.4, viz seznam plánů.

Fotografie z roku 2002 dokládá, že ve východní stěně se u vstupu do dnes zdušené chodby A3.07-06 nacházela původní dvevní výplň, shodná s prosklenými dvojkřídlými výplněmi s nadsvětlikem, dochovanými na stejném místě ve třetím a čtvrtém patře. Výplň měla dokonce původní kliku, štítky a z části i původní leptaná skla. Další zcela původní dvevní výplň byl osazen vstup do místnosti A3.04 v jižní stěně. Zde šlo o dvojkřídlou dvevní výplň, dovnitř otvíravou, zárubeň byla zdobena profilací, soklíky a v bočních částech vpadlými poli. Profilace křídel byla zdobena doplněnými lištami a nechyběla ani původní klika a štítky. Jako podobu měla dvojkřídlá dvevní výplň u protilehlého vstupu do dnešní místnosti A3.14 fotografie neukazují. Fotografie z roku **2008** pak ukazuje, že ještě v té době byl v současné chodbě A3.03-b dochován štukovými profily zdobený fabion původní místnosti A3.04.⁵⁵³

Obdélná **místnost A3.15** je přístupna zhruba symetrickým vstupem z chodby A3.02 od jihu a osvětlena dvěma otvory, jedním okenním a jedním dvevním, proskleným a s nadsvětlikem, od severu z ulice. **Okenní výplň** A3.Ok02 je původní, repasovaná, totožná s okenními výplněmi v místnosti → A3.17 a 18A. Také **dvevní výplň** A3.Ok13 je shodná s dvevní výplní v místnosti → A3.17, vedoucí na úzký balkon. Plochý omítaný strop je vybaven fabionem lemovaným dvěma **štukovými profily** D3.Šv09, spodním ve funkci korunní římsy a horním vytvářejícím stropní zrcadlo. Spodní profil ovšem chybí na průčelní stěně. Stěny jsou natřeny bíle, štukové profily šedivě. Podlaha a zařízení místnosti jsou shodné jako v místnosti → A3.18B.

Obdélná **místnost A3.14** je přístupná už popsaným, zcela asymetricky při východní stěně situovaným vstupem od jihu z haly A3.03 a osvětlena jedním symetricky umístěným okenním otvorem od severu z ulice. **Okenní výplň** A3.Ok02 v deštěné pravoúhlé nise je shodná jako v místnostech A3.17 a 18A či o podlaží níže. Také stěny, strop, fabion se štukovými profily, podlaha a další zařízení jsou shodné jako v sousední místnosti → A3.14.

Dosti úzká obdélná **místnost A3.13** je přístupná opět už popsaným, asymetricky při západní stěně situovaným vstupem od jihu z haly A2.03 a osvětlena jedním shodně asymetricky umístěným okenním otvorem od severu z ulice. Ve východní stěně je symetricky situovaný dvojkřídlý vstup do místnosti A3.12. **Dvevní výplň** D3.Dv03 se od vstupní výplně liší tím, že má širší zárubeň zdobenou na bocích vpadlými poli. **Okenní výplň** A3.Ok02 v deštěné nise je opět shodná jako ve vedlejší místnosti, stejně jako stěny, strop, fabion se štukovými profily, podlaha a další zařízení.

Obdélná **místnost A3.12** je nejvýchodnější z místností předního traktu. Přístupná je už popsaným vstupem od západu z místnosti A3.13 a osvětlena je dvěma otvory od severu z ulice, jedním okenním a jedním dvevním, proskleným a s nadsvětlikem. Oba otvory jsou v rámci průčelní stěny umístěny značně asymetricky. **Okenní výplň** A3.Ok02 je opět původní, repasovaná, totožná s okenní výplní v místnosti → A3.18B. Také **dvevní výplň** A3.Ok14 je shodná s dvevní výplní v místnosti → A3.18B, vedoucí na úzký balkon. Stěny, strop, fabion se štukovými profily, podlaha a další zařízení jsou opět shodné jako v místnostech → A3.13-15.

Sociální zařízení A3.10-11B tvoří trojice drobných prostor, řešených shodně jako sociální zařízení → A2.11-13 o podlaží níže. Veškeré prvky jsou novodobé, z poslední rekonstrukce. Obdobně řešeno je i sousední **sociální zařízení A3.07-08**, opět shodné se sociálním zařízením → A2.08-09 o podlaží níže. V úklidové **místnosti A3.06** je rozdílem původní **okenní výplň**, shodná s výplní v místnosti → A2.23. Prostor je zde jinak opět zcela novodobý, obdobný prostoru → A2.06-07.

Fotografie z roku 2002 dobře ukazují podobu chodby, která se tehdy nacházela v místě dnešních prostor A3.07, západní poloviny A3.08 a ústila do místnosti A3.05. Další fotografie dokumentuje tehdejší podobu záchodu v dnešní východní polovině prostoru A3.06. Je patrné, že situace se nelišila od situace, dochované ve třetím a čtvrtém patře, a že tehdy byly kompletně dochovány dvevní výplně vstupů do bývalé koupelny A3.10-11B i záchoda A3.06, a že byla zcela dochována i prosklená dřevěná příčka.⁵⁵⁴

Relativně drobná čtvercová **místnost A3.05** je přístupná z chodby A3.03-b od severu, vstupem v jižní stěně spojena s chodbou C3.01 v navazujícím podélném křídle (C) a osvětlena jedním okenním otvorem od severu ze světlíku A3.09. Stěny jsou, až na zmíněné otvory zcela hladké a stejně jako plochý strop lemovaný fabionem omítané a bílené. Dvojkřídlá dvevní výplň vstupu z chodby A3.03-b už byla popsána. Vstup do chodby B3.01 je osazen jednokřídlou, plochou, typovou dvevní výplní v ocelové zárubni, a to směrem do

553 Fotografie 0498-99 a 0612, viz soupis ikonografie.

554 Fotografie 0500-02, viz soupis ikonografie.

chodby B3.01 s vysokou dveřní nikou, předělenou sádkartonovou příčkou. **Okenní výplň** A3.Ok08 je z části původní. To se týká vnější části okenní výplně, jíž lze charakterizovat jako obdobu taktéž původně jednoduché okenní výplně A2.Ok09 v prostoru → A2.27. Nechybí zde dokonce ani zajišťovací háček v rámu. Okenní otvor a tím i výplň jsou ovšem citelně užší. Vnitřní část výplně je novodobou nápodobou původních výplní. Historizující závěsy jsou shodné jako závěsy užívané u ostatních výplní z doby poslední rekonstrukce. Podlahu místnosti kryje linoleum, shodně řešené jako v hale → A3.19.

Obdélná **místnost A3.04** je přístupna od severu z haly A3.03-a a osvětlena dvěma okenními otvory od jihu ze dvora. Novodobá dveřní výplň už byla popsána. **Okenní výplně** A3.Ok01 jsou shodnou novodobou kopií původních okenních výplní, jaké jsou osazeny v místnostech → A3.20 a 21. Stěny, strop, podlaha a další zařízení jsou shodné jako v místnosti → A3.18B či 20. Rozdílem jsou **štukové profily** A3.Štv09. Horní profil tvořící stropní zrcadlo je shodný jako v místnostech D2.24 a D3.20-21, spodní profil ve funkci korunní římsy je poněkud odlišný.

Obdélný **světlík A3.09** se neliší od stavu, popsaného o podlaží níže (→ A2.10).

Původně byl ve východní polovině průčelního křídla (A) a v navazujícím podélném křídle (C) plánován shodně jako v prvním patře druhý velký byt. Vzhledem k asymetrickému umístění schodiště byl o něco menší než rozměrný sousední → byt západní (A3.16-32, B3.01-05 a D3.06-07 a část D3.04). Měl o jeden obytný pokoj méně, menší jídelnu, menší byl i pokoj pro služku. V plánu také není uveden pokoj pro sluhu, navíc je ovšem počítáno s prostornou šatnou (Garderobe). Úpravy pro obchodní soud spočívaly v tom, že byl zrušen vstup do šatny A3.02, ta byla připojena ke schodišti A3.01, dekorována štukem a dlážděna současně s jeho podestou jako jediný prostor. Kolaudační výnos tuto změnu vysvětluje potřebou větší předsíně pro veřejnost.⁵⁵⁵

První doloženou změnou byly i zde úpravy schválené roku 1912, kdy byl probourán stávající průchod z chodby A3.02 a její prostor byl vůči schodišti A3.01 uzavřen prosklenou dřevěnou příčkou, shodnou s příčkou dochovanou o podlaží výše (→ A4.01). Další změnou bylo probourání v enfiládě řazeného vstupu mezi místnostmi A3.15 a 16 a odstraněna byla příčka mezi dvěma místnostmi v předním traktu. Někdy v polovině třicátých let 20. století přestal obchodní soud budovu využívat. Úpravy pro Mautnerovy textilní závody proběhly roku 1938 i ve východní polovině průčelního křídla, nebyl ovšem tak razantní. Odstraněna byla i druhá příčka v průčelním traktu, takže šlo nyní o jediný rozlehlý prostor, byl zazděn vstup z bývalé nejvýchodnější místnosti průčelního křídla do místnosti A3.10-11B, z místnosti A3.05 do chodby C3.01 a byla zbourána všechna kachlová kamna, dle plánu celkem troje. V severovýchodním koutě dvora byl vybudován nákladní výtah a místnost A3.04, ještě v původní velikosti obsahující i dnešní chodbu A3.03-b sloužila jako expedici. V místnosti A3.10-11B byl komora, v místnosti A3.05 a A3.12-15 sklad. Shodná úprava jako v západní části průčelního křídla proběhla i roku 1948, kdy byla velká místnost v předním traktu předělena deskami z Hobry na tři místnosti a obslužnou chodbu.⁵⁵⁶

Úprava proběhlá roku 1951 znamenala pouze zaslepení vstupu z haly A3.03 do místnosti A3.10-11B a zaslepení vstupů z místnosti A3.04 (opět ještě v původní velikosti) do místností A3.05, C3.02 a do dvora, v místě v němž předtím ústil nákladní výtah. Místnost po úpravě sloužila jako „strojovna“ telefonní ústředny a byly v ní nainstalovány „telefonní“ stojany. Místnost A3.10-11B sloužila k uložení baterií a v místnosti C3.02 byla nově postavenou příčkou vytvořena místnost pro „manipulantku“. Ke změně došlo až roku 1980, kdy byla nová telefonní ústředna vybudována v místnostech E2.04-06 ve druhém dvoře. Zda a jaké stavební úpravy proběhly po té ovšem není jasné. Půdorys z roku 1988 každopádně dokládá, že v předním traktu tehdy stále existovaly a všechny místnosti sloužily jako kanceláře.⁵⁵⁷

Rekonstrukce proběhlá mezi lety 2003-2012 upravila prostory obdobným způsobem, jakým pozměnila i místnosti v patře prvním. Nepochybně nejzásadnější změnou zde bylo vybudování příček v předním traktu, vybudování chodby A3.03-b zmenšením místnosti A3.04 a zrušení chodby původní, jež měla prosklenou příčkou a prosklenými dveřmi zprostředkovávat do haly A3.03 přímé denní světlo. V souvislosti s tím byly zrušeny i všechny původní truhlářské prvky. Osazeny byly nové dveřní výplně, trpící stejnými neduhy jako v ostatních už popsaných částech a vcelku zdařile byly repasovány okenní výplně. Opraveny a z části i nově vytaženy byly štukové profily v místnostech A3.04 a A3.12-15. Ve všech těchto čtyřech místnostech shodný.

⁵⁵⁵ Plán 0202.4, viz seznam plánů.

⁵⁵⁶ Plány 0304, 0325.1 a 2 a 0404, viz seznam plánů.

⁵⁵⁷ Plány 0408 a 0432.5, viz seznam plánů.

Vzhledem k tomu, že zde původně byly celkem tři samostatné místnosti, a to s příčkami situovanými v jiných místech než dnes je patrné, že nemůže jít ve všech případech o původní profil. Ve všech místnostech také na průčelní stěně chybí spodní štukový profil, předtím zničený zřejmě v souvislosti s prováděním elektroinstalace někdy v sedmdesátých letech. Důvodem jeho neobnovení byl patrně částečný konflikt s horními částmi deštění okenních otvorů, jak ovšem dokládá situace v místnostech A5.14 a 15 a v pozměněné podobě i A5.16, 19 a 20, profil byl přirozeně původně proveden i zde.⁵⁵⁸

Přední podélná křídla (B a C)

Západní křídlo (B3.01-05)

Západní přední podélné křídlo je ve druhém patře obsluhováno chodbou B3.01, navazující v průčelním křídle (A) na místnost A3.27. Z chodby B3.01 jsou přístupny místnosti B2.02-05, z poslední jmenované místnosti lze pak vstoupit do místnosti D3.22 v příčném středním křídle (D) a přes tuto místnost na pavlač D3.02.

Chodba B3.01 postrádá přímé denní světlo, nepřímo je ale osvětlena od severu přes místnost A2.27. Na tuto místnost také přímo navazuje a obě prostory dělí pouze masivní překlad. Na jižním konci chodby se nachází vstup do místnosti B3.05, ve východní podélné stěně chodby trojice vstupů do místností B3.02-04. Všechny čtyři vstupy jsou opatřeny novodobými jednokřídlými nápodobami původních dveřních výplní B3.Dv01 a Dv02, shodnými s už popsány výplněmi v hale → A2.20-a a vzájemně se lišícími pouze vpadlými nezdobenými bočními částmi zárubně u Dv02. Stěny jsou jinak hladké, stejně jako rovný strop s drobným nezdobeným fabionem, omítané a bílené. Podlahu kryje linoleum, řešené opět shodně jako v hale → A3.19-a.

Mírně lichoběžná **místnost B3.02** je přístupna od západu z chodby B3.01 a osvětlena dvěma okny ve východní stěně ze dvora. Vstup je umístěn asymetricky, při severní straně, okenní niky jsou v rámci místnosti prolomeny téměř symetricky. **Okenní výplně** B3.Ok01 jsou původní, repasované, natřené světle šedo-kremovou barvou, shodné s výplněmi o podlaží níže (→ B2.02). Stěny i strop jsou omítané a bílené. Strop je lemován fabionem, doprovázeným na horní straně šedě natřeným profilem, tvořícím stropní zrcadlo. Podlahu tvoří parketové vlys skládané v rybinovém vzoru. V okenních nikách jsou osazeny plechové deskové radiátory a pod stropem jsou zavěšena novodobá zářivková osvětlovadla.

Téměř čtvercová **místnost B3.03** je prakticky identická se sousední místností → B3.02, chybí ovšem štukový profil na stropě. Obdobná situace platí i o menší obdélné **místnosti B3.04**. Zde je rozdílem pouze poloviční šířka a pouze jediný okenní otvor ve východní stěně.

Obdélná **místnost B3.05** je přístupná od severu, vstupem z chodby B3.01 a od jihu, z místnosti D3.22. Osvětlena je dvěma okenními otvory od východu ze dvora.

Dveřní výplň vstupu z chodby už byla popsána. Severnější okenní otvor má niku shodně širokou jako okenní otvory v sousedních místnostech B3.02-04, jižnější je užší a poněkud nižší. Rozdílem je také to, že okenní nika nesáhá až k podlaze, nýbrž končí v úrovni spodní hrany okenního otvoru. **Okenní výplň** D3.Ok02 se od okenních výplní v sousedních místnostech liší absencí deštění niky a tím zcela odpovídá okenním výplním v místnosti → A3.26. Rozdílem je jednak to, že není repasovaná a dále to, že na horních křídlech chybí obě mosazné kliky. Jižnější **okenní výplň** B3.Ok03 je řešena obdobně. Zásadním rozdílem je ovšem to, že celá vnější část výplně má křídla otvíravá ven. Chybí zde tedy profilace poutce, místo něj se nad spodním párem křídel uplatňuje dřevěná okapnička. Okenní otvor je také na vnější straně zasazen v mělké pravoúhlé, až k podlaze sahající nise a tedy v podstatě v líci zdiva. Z toho důvodu je olemován širší profilovanou lištou. Její profil vychází z profilace dveřních zárubní, je ovšem poněkud užší. Zmíněná nika ve fasádě je patrně důvodem, proč okenní nika v interiéru nesáhá až k podlaze. Parapetní deska je z toho důvodu provedeny hlubší. Také u jižnější okenní výplně došlo v minulosti k odcizení klíčků, našťastí pouze u vnitřního horního křídla.

Původní **dveřní výplň** D3.Dv11 v jižní stěně je shodná s ostatními původními dvojkřídlými dveřními výplněmi, například se vstupní výplní v hale A2.20. Má rámovou konstrukci, s křídly členěnými vždy na tři

⁵⁵⁸ Plány 0438.2 a 0439.4, viz seznam plánů.

nestejně vysoká pole, profilaci doprovází ozdobná lišta vystupující před úroveň rámu. Klika i štitky chybí. Zárubeň nemá boční části členěné vpadlými poli a dveřní nika, otočená do místnosti D3.22, není deštěna.

Stěny jsou jinak ploché a stejně jako strop omítané. Na východní, jižní a západní straně je strop lemován nezdobeným fabionem. Stěny mají až po horní hranu okenních otvorů žlutý nátěr, výše jsou stejně jako strop bílé. Rozhraní obou barev kryje cca 10 cm vysoký pás papírové tapety. Podlaha je kryta starými parketovými vlysy, z větší části překrytými PVC. Uprostřed stropu se nalézá háček a patrně vývod plynu pro původní plynovou lampu.

Původně měly prostory obsahovat obslužnou chodbu, dva pokoje a kuchyni bytu, situovaného v západní polovině průčelního patra. Změna na prostory užívané obchodním soudem se projevila pouze změnou původního vstupu z pavlače na okenní otvor. První prameny dokumentovaná změna byla schválena roku 1912, kdy byl z kanceláře v navazujícím příčném křídle (D) proražen do místnosti B3.05 úzký vstup, v místnosti D3.22 dodnes připomínaný nikou a roku 1938 už opět zazděný. Místnost byla snad současně s tím příčně předdělena tenkou příčkou na dvě prakticky shodně velké poloviny.⁵⁵⁹

V rámci úprav proběhlých v letech 1938-39 byly v křídle vybourány všechny dělicí příčky, byl probourán stávající dvojkřídlový vstup z místnosti D3-22 a zazděn vstup z předsínky D3.20 záchodu D3.21. Na opačné severní straně byly v severní stěně zazděny všechny tři vstupy a ponechán byl pouze vstup do chodby, probíhající v místě dnešních prostor A3.30-32. Podle plánu schváleného roku 1942 vznikl v severozápadní části navazujícího příčného křídla (D) byt domovníka, jehož součástí se stala i místnost B3.05, v rámci této úpravy oddělená dodnes existující příčkou. Na plánu z roku 1951 jsou zaznamenány i další v mezidobí proběhlé změny. Do místnosti A3.27 byl opět otevřen vstup a naopak zrušen byl vstup do chodby A3.30-32. Úpravou realizovanou právě podle tohoto plánu pak byly dvě příčky, dělicí velký skladový prostor na tři kanceláře. Tento stav, ovšem s doplněnými příčkami vymezujícími chodbu při západní stěně, zaznamenává ještě plán z roku 1988 a 2002. Vložení chodby si ovšem vynutilo změnu vstupu a navíc byl opět otevřen vstup do chodby A3.30-32. Plán z roku 1988 k tomu dodává, že v rozsahu místnosti B3.02 byl na severní, západní a východní straně dochován štukový profil, která se u východní stěny uplatňoval také v místnosti B3.03 a 04. Stávající úprava je dílem rekonstrukce z let 2003-2012, kdy byla vybourána a znovu vyzděna většina příček, mimo místnost B3.05 repasovány okenní výplně, osazeny nové dveřní výplně atp.⁵⁶⁰

Východní křídlo (C3.01-04)

Křídlo je přístupné od severu, z místnosti A3.05 v průčelním křídle (A) i od jihu, ze středního příčného křídla (D), z místnosti D3.04 a z pavlače D3.02. Dvěma příčnými příčkami je rozděleno na třetiny, přičemž nejsevernější část obsahuje navíc při východní stěně chodbu C3.01 a příčně je dále dělena na místnosti C3.02A a C3.02B. Zbýlé dvě třetiny obsahují místnosti C3.03 a C3.04.

Chodba C3.01 propojuje na severní straně místnost A3.05 s místností C3.03 na jihu a mimo to obsahuje v západní stěně vstupy do místností C3.02A a C3.02B. Nemá přímé denní světlo.

Severní stěna obsahuje vysokou pravoúhlou niku zaslepenou sádkartonovou příčkou, v níž se nachází vstup do místnosti A3.05, opatřený jednokřídlovou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. V severní části východní stěny se nalézá slepá nika se segmentovým záklenkem, shodná jako v přízemí a v prvním patře (→ C1.01 a C2.01). Jižní stěnu tvoří tenká příčka přiléhající od jihu k průvlaků probíhajícímu těsně pod stropem a navazujícímu na zeď mezi místnostmi C3.02 a 03. V příčce situovaný vstup je opatřen jednokřídlovou, plochou, typovou, světle hnědou koženkou čalouněnou dveřní výplní v ocelové zárubni.

Ve východní stěně, tvořené 15 cm mocnou cihelnou příčkou, se nachází dva zhruba symetricky provedené jednokřídlové vstupy. Severnější postrádá dveřní výplň, jižnější je vybaven taktéž čalouněnou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Nad oběma vstupy se nachází neotevíravé dřevěné okenní výplně, které měly chodbu C3.01 prosvětlit. Okenní výplň C3.Ok02. je dělena jednou vertikální příčkou na dvě skleněné tabule, okenní výplň C3.Ok03 dvěma vertikálními příčkami tři skleněné tabule. Výplně jsou nezdobené, na hranách oblé, datovatelné do třicátých až padesátých let 20. století. Severnější výplň C3.Ok02 je

⁵⁵⁹ Plány 0202.3 a 0304, viz seznam plánů.

⁵⁶⁰ Plány 0325.1 a 2, 0404, 0408, 0432.5, 0438.2 a 0439.4, viz seznam plánů.

dnes kompletně zabílena. Plochý a stejně jako stěny omítaný strop je lemován nezdobeným fabionem. Podlahu kryje koberec a PVC, tvoří ji patrně parketové vlysy.

Menší lichoběžná **místnost C3.02A** odpovídá šikmému napojení křídla (C) na křídlo průčelní (A). Severní stěna svírá s východní stěnou ostrý a se západní stěnou tupý úhel. Do místnosti vede vstup z chodby C3.01 na východě a je osvětlena od západu okenním otvorem ze severního dvora.

Východní stěna je dnes v ose prolomena už popsáním dveřním otvorem. Ten má nadpraží popírané dvěma ocelovými profily tvaru L a je zjevné, že byl do zdiva vysekán dodatečně, jako provizorní náhrada po zazdění obou vstupů od severu, z místností A3.04 a 05. Těsně pod stropem se nachází také už popsáný neotevřený okenní otvor, který výrazně zasahuje i do fabionu, jež je jím přerušen. Jižní stěnu tvoří tenká, jistě rabetizovaná příčka. Okenní otvor v západní stěně je osazen původní **okenní výplní C3.Ok01**. Výplň je shodná s už popsánými repasovanými okenními výplněmi v protilehlém západním křídle (→ B2.02) či nerepasovanými o podlaží níže. Je špaletová, s poutcem dole dvoukřídlá, nahoře s jediným ležatě obdélným křídlem. Na vnějším horním křídle chybí mosazná klička a vysazené a v místnosti odložené je severní vnější křídlo, patrně také s odstraněnou kličkou. Současně je zde odloženo horní křídlo z jiné výplně, pravděpodobně z přízemí. Celá nika je deštěná. V parapetním poli se na deštění v místě odstraněného radiátoru zachovala rozsáhlá plocha s původním fládrovaným povrchem. Na severní straně je dobře viditelná přeštukovaná plocha v místě starších vstupů. Strop je plochý, stejně jako stěny omítaný, mimo jižní stěny lemovaný fabionem, který na horní straně doprovází **štukový profil C3.Šv09**. Jedná se o shodný profil, jaký se dochoval v místnosti D2.24, A3.04, A3.20-21, C3.03 a D3.16. Podlaha je kryta kobercem a PVC, tvoří ji jistě parketové vlysy.

Obdélná **místnost C3.02B** je přístupná buď z chodby C3.01, vstupem ve východní stěně nebo od jihu, z místnosti C3.03. Osvětlena je od západu okenním otvorem z prvního dvora.

Vstup z chodby i nad ním umístěný okenní otvor už byly popsány. Také zde je okenní otvor položen tak vysoko, že přerušuje fabion. Vstup v jižní stěně je opatřen novodobou, plochou, dveřní výplní v ocelové zárubni. Niku tohoto vstupu, otočenou do místnosti, tvoří původní zárubeň i s fragmentem deštění zdobeného v bočních částech vpadlými poli. Původní **okenní výplň C3.Ok01** v západní stěně je shodná jako výplň ve vedlejší místnosti C3.02A a je dochována téměř kompletně. Vyměněná za novou, větší a nezdobenou, je pouze parapetní deska. Strop je stejně jako stěny omítaný a s výjimkou severní stěny jej lemuje fabion, který doprovází dva **štukové profily C3.Šv09**, na západní straně pouze profil horní. Jedná se o shodný profil jako v sousední místnosti C3.02A a také v místnostech D2.24, A3.04, A3.20-21, C3.03 a D3.16. Podlaha je kryta kobercem, pod kterým se nachází parketové vlysy skládané v rybinovém vzoru. V západní části prostoru je provedena sonda, odhalující konstrukci stropu, tvořeného pod násypem cihelnými segmentovými klenbami s malým vzepětím cca 2 cm. Z rubu jsou omítkou zarovnané do podoby rovného stropu. V okenní nise je osazen litinový článkový radiátor.

Větší obdélná **místnost C3.03** má již šířku celého křídla. Místnost je v severní stěně propojena vstupy s chodbou C3.01 a místností C3.02b v jižní stěně s místností C3.04. Je osvětlená dvěma okenními otvory od západu ze severního dvora.

Oba vstupy v severní stěně s novodobými dveřními výplněmi už byly popsány. Zajímavý je ovšem ústupek ve východní části severní stěny. Ten zjevně souvisí s odstraněnou zdí, jež původně běžela dále k jihu a oddělovala pokračování chodby C3.01 od místnosti C3.03. Východní stěna je zcela plochá.

Vstup v jižní stěně je opatřen původní dvojkřídlou **dveřní výplní C3.Dv01**. Jedná se o shodnou dvojkřídlou dveřní výplň, jaká už byla popsána například ve schodišti → D1.01 u vstupu do chodby D1.02, nebo u vstupu ze schodiště → A2.01 do haly A2.20. Zárubeň je zdobena profilovanými čely se soklíky, boční části zárubně jsou zdobeny vpadlými poli. Vstup vzhledem k malé tloušťce stěny postrádá niku. Křídla rámové konstrukce jsou dělená na tři nad sebou uspořádaná plná pole zdobená profilací, v tomto případě bez doplněných předstupujících lišt. Podstatným detailem je to, že polodrážka je provedena směrem do místnosti C3.04, ovšem křídla jsou osazena směrem do místnosti C3.03 a to velmi bizarně. Nebyla zde provedena polodrážka ale křídla „zapadají“ do nárožní části profilace. Závěsy jen potvrzují zjevnost dodatečného „otočení dveří“, neboť jde o nezdobené závěsy s půlkulatými konci, používané od dob první republiky ještě hluboko do osmdesátých let 20. století. S touto úpravou patrně souvisí i jedna z klapáček. Ta je totiž zcela hladká, oblá, opět zjevně dodatečná. Štítky a s největší pravděpodobností i zámek jsou původní, stejně jako jedna z klik, druhá chybí a byla pravděpodobně použita v rámci rekonstruovaných prostor průčelního křídla. Mosazné části tohoto kování mají totiž zvláštní povrchovou úpravu, neboť jsou stříbrně pokoveny, pravděpodobně niklem.

Takto upravené kliky a štítky jsou ovšem jinak v rámci domu použity pouze v západní části průčelního křídla a mimo to ji má jedna z klik u dveřní výplně A3.Ok14 v místnosti A3.12. Výplň byla zjevně po nějakou dobu ze strany místnosti C3.04 zabeďnena překližkou, dosud z části na místě ještě připevněnou. Na zabeďněné části zárubeň se dochoval původní fládr, křídlo je natřeno špinavě bílou barvou, opačná strana celé výplně je natřena barvou světle krémovou.

Dvojice původních **okenních výplní** C3.Ok01 v západní stěně je opět totožná jako v sousedních místnostech. Obě výplně mají kompletní původní kování a na deštěné ploše parapetu je v místě odstraněných radiátorů opět dobře patrný v dosti velké ploše původní fládr. Plochý strop je omítaný a bílený shodně jako stěny. Strop lemuje fabion, z větší části s dochovanými **štukovými profily** C3.Šv09. Zcela dochován je horní profil, tvořící stropní zrcadlo. Na východní straně ovšem nepobíhá u stěny ale zhruba 1,5 m západně od ní a to zcela v souladu s už zmíněným fragmentem odstraněné dělicí zdi. Spodní profil se dochoval pouze na severní stěně. Tyto profily jsou přitom v zásadě shodné jako v místnostech D2.24, A3.04, A3.20-21, D3.16 a sousední C3.02. Odstraněnou příčku na stropě mimo už zmíněného profilu připomíná také souvislý, dosti nerovný pás přesně v místě, kde příčka probíhala.

Podlahu z větší části kryje koberec, při jižní straně v jednom pásu sejmутý. V tomto místě je dobře vidět podlaha z parketových vlysů skládaná do rybinového vzoru. Zajímavým zjištěním je to, že i zde je patrná spára reflektující odstraněnou příčku. Parkety v chodbě tedy musely být po odstranění příčky z části přeloženy, přičemž bylo rezignováno na snahu obě parketové plochy provázat. Na stopě v místě bývalé chodby se opět dochoval zřejmě zaslepený vývod plynového potrubí sloužícího osvětlení. Mimo to je v místnosti odložen recentně kotoučovou brusku odříznutí kovový háček, jistě pocházející z jiné místnosti. Zajímavé je, že tento dosti masivní železný odlitek byl dle drobných neodřezaných detailů patrně také opatřen závitem a tedy zřejmě i šroubován do obdobného plynového potrubí. Celá věc by si při rozhodně ještě zasloužila přezkoumání, nejlépe v průběhu chystané rekonstrukce.

Velká, nepravidelná, zhruba obdélná **místnosti C3.04** je přístupná vstupem v severní stěně z místnosti C3.03, rovnou dvěma vstupy v jižní stěně, z místnosti D3.04 a z předsínky D3.06, nebo od západu z pavlače D3.02. Osvětlena je dvěma okenními otvory od severu, ze dvora a mimo to u prosklenou plochou vstupu z pavlače. Nepravidelnost místnosti je dána jednak cca 40 cm hlubokým ústupkem v západní stěně, ten souvisí s ozdobným uskočením dvorní fasády a dále také tím, že se jižní stěna nenapojuje na střední příčné křídlo (D) zcela kolmo a svírá se západní stěnou ostrý a s východní stěnou tupý úhel.

Jižní stěna je mimo už popsané dveřní výplně zcela hladká a totéž platí i o stěně východní. Vstupy v jižní stěně jsou v rámci stěny situovány zhruba symetricky, jejich podoba je ovšem velmi rozdílná. Vstup do předsínky D3.06 záchodu D3.07 má nedeštěnou pravoúhlou dveřní niku otočenou do předsínky, o něco širší ovšem také nižší vstup do místnosti D3.04 se svou vysokou pravoúhlou nikou otáčí do místnosti C3.04. Rozdíly jsou ovšem i v provedení dveřních výplní. **Dveřní výplň** D3.Dv10 vstupu do předsínky je původní, z doby výstavby. Jedná se o shodnou výplň jako u dalších záchodů a jejich předsíněk, například u předsínky → D2.08, kde nalézáme i jednu specifikum. Horní pole je zde proskleno novějším sklem, což je úprava, asi do datečná, která pravděpodobně byla provedena i u výplně předsínky D3.06. Dnes je horní pole ovšem opatřeno patrně deskou z překližky a s celou výplní světle krémově natřenou. Rozdílem je to, že zárubeň nemá v boční části provedena vpadlá pole, patrně proto, že dveřní křídlo je v tomto případě ven otvíravé. Zcela novodobá je klika a štítky, modrá, plastová, zřejmě až z devadesátých let 20. století. Jednokřídlá dveřní výplň sousedního vstupu do místnosti D3.04 má bílou, šedě mramorovanou koženou čalouněnou křídlo a novodobou ocelovou zárubeň. Novodobá, shodná jako u vedlejší výplně, je i klika a štítky.

Vstup na pavlač v jižní části západní stěny má **dveřní výplň** C3.Ok05 řešenou obdobně jako shodně situované vstupy v prvním patře. Pravděpodobně zde původně šlo o shodně řešenou okenní výplň, jako v protilehlé místnosti → B3.05. Z této výplně ovšem zbyl pouze stávající nadsvětlík. Nápadné je to, že je dvojitý, vnější křídlo je ven otvíravé a je na vnější straně lemován shodnou lištou. Dodatečně ovšem pod něj byla vložena o něco širší dveřní výplň. Šlo o shodnou jednokřídlou výplň rámové konstrukce o pěti polích, jaká se dochovala například v místnosti → A5.06. Na vnější straně byla užita i profilovaná zárubeň, jejíž část, patrně z vnitřního čela, byl „kreativně“ použit i k zaslepení otvoru vzniklého v nadsvětlíku odříznutím spodní části dvojité okenní výplně. Na vnitřní straně zárubeň lemuje pouze lehce profilovaná lišta. Dodatečně bylo dveřní křídlo táto výplně, mimochodem opět s profilací obohacenou doplněnými lištami, upraveno v horní části na prosklené pole. Z toho důvodu byla horní příčka prostě vyříznuta, takže z původně pěti polí se rázem staly

pole pouze čtyři. I u této dveřní výplně je osazený nový vložkový zámek a klika a štítky z modrého plastu, patrně z devadesátých let 20. století.

Dvojice **okenních výplní** C3.Ok04 shodně jako výplně v protilehlé místnosti → B3.05 postrádá deštění, jinak se ovšem shodná s ostatními špaletovými okenními výplněmi dělenými poutcem a osazenými trojicí křídel. Strop i stěny jsou hladké omítané a bílené. Strop je zde lemován nezdobeným jednoduchým fabionem. Část podlahy místnosti je pokryta kobercem, pod ním nachází patrně gumová podlaha skládaná z čtvercových dílců a pokládána do asfaltu, tvoří ji parketové vlysy skládané v rybinovém vzoru. Před severnější okenní nikou byla i zde v podlaze provedena sonda, se shodným výsledkem jako v místnosti → C3.02B. Zajímavým nálezem je ovšem lahev od „Rýzlinku“ prodávaného firmou „Jaroslav Novotný, obchod vínem“. Lahev je zašpiněna zřejmě od šelaku a patrně tedy byla používána i po vypití původního obsahu. Součástí nálezu je také útržek novin z května roku 1938.

V obou okenních nikách a navíc v jihozápadním koutě jsou osazeny litinové článkové radiátory. Také v této místnosti se ve stropě dochoval patrně zaslepený plynový ventil.

Původně byly i ve druhém patře plánovány místnosti náležející velkému bytu, situovanému především v průčelním křídle. V navazujícím podílném křídle měly být dva pokoje (C3.02 a C3.03), obsluhované na východní straně při parcelní zdi chodbou (C3.01). V místě dnešní místnosti C3.04 měla být kuchyně a pokoj služby. Z toho důvodu zde také nebylo provedeno deštění okenních nik. V navazujícím středním příčném křídle měl být druhý záchod (D3.07) přístupný předsíňkou (D3.06), z níž měla být zároveň přístupna spíž (v části dnešní místnosti D3.04) a kuchyně měla být mimo to dostupná služebním vstupem přes pavlač D3.02. Právě nahrazení tohoto vstupu oknem byl jediný důsledek změny před kolaudací, kdy byly prostory upravovány pro obchodní soud. Prakticky ze všech místností s výjimkou chodby se staly kanceláře. Prostor se stavebně netýkal ani plán z roku 1912, který nás pouze informuje, že v místnosti C3.04 se nacházel pokoj (soudního) sluhy a v místnosti zhruba odpovídající dnešní D3.04 byla jeho kuchyně.⁵⁶¹

Úpravy pro Mautnerovy textilní závody z roku 1938 měly dle schváleného plánu znamenat vybourání všech čtyř kamen, z toho zřejmě dvou kachlových, demolici jedné příčky, zazdění vstupu do předsíňky D3.06 a naopak probourání přímého vstupu do místnosti D3.04. Nakonec ovšem byly demolice příček rozsáhlejší a měla dle plánů upravených před kolaudací zůstat pouze příčka mezi místnostmi C3.02B a C3.03, s tím že měla být dozděna i v místě odstraněné chodby a zazděn měl být také bývalý vstup do chodby z místnosti A3.05. Jak ovšem víme, ponechána byla jistě i stěna mezi chodbou C3.01 a místnostmi C3.02 a možná i mezi místnostmi C3.03 a C3.04. Zajímavým dokladem z té doby je ona nalezená lahev od „Rýzlinku“. Dobře totiž ilustruje průběh práce, neboť už zhruba dva týdny po schválení úpravy už zjevně byly demolovány příčky a byly na jejich místech prováděny opravy podlah z parketových vlysů. Místnosti po této úpravě sloužily jako kanceláře. Plán také dokládá, že tehdy už existoval vstup na pavlač D3.02.⁵⁶²

Plán z roku 1942 v křídle přílišné změny neznamenal. Došlo pouze k opětovnému otevření vstupu do předsíňky D3.06 z místnosti C3.04, zaslepení vstupu z předsíňky do místnosti D3.04 a zrušení před čtyřmi lety zřízeného vstupu z místnosti C3.04 do místnosti D3.04. Plán potvrzuje existenci téměř všech stávajících příček, přičemž mezi místnostmi C3.03 a C3.04 zaznamenává odlišně situovaný a pouze jednokřídlý vstup. Plán z roku 1948 tento stav potvrzuje, ovšem vstup z místnosti C3.03 do místnosti C3.04 nezobrazuje. Roku 1951 byla rabitzovou příčkou předělena místnost C3.02A a C3.02B. Možná teprve tehdy vznikly i stávající okenní otvory přisvětlující chodbu C3.01. Také tento plán nezobrazuje vstup do místnosti C3.04. Ukazuje jej, ovšem schématicky a možná i nepřesně, pouze plán z roku 1952, kdy v místnosti fungovala část dílny n.p. Přesná mechanika. Je možné, že právě předchozí fungování této dílny bylo důvodem oddělení od ostatních prostor křídla. Pouze drobné změny zaznamenává plán z roku 1988. Ten vlastně poprvé eviduje dvojkřídlý vstup mezi místnostmi C3.03 a C3.04. Kdy zde byl umístěn nevíme. Dle charakteristické úpravy mosazných částí kování lze ale předpokládat, že byl přenesen ze západní části průčelního křídla. Plán z roku 1988 navíc dokládá, že tehdy opět poněkud překvapivě existovala chodba i v jižní části místnosti C3.03. Mimo to potvrzuje skutečnost zřejmou i z terénu, opětovné otevření vstupu do místnosti D3.04. Plán z roku 2002 zaznamenává prostor v podstatě v současné podobě.⁵⁶³

561 Plány 0202.4, 0304, viz seznam plánů.

562 Plán 0325.1 a 2, viz seznam plánů.

563 Plány 0325.1 a 2, 0328 a 0404, 0409, 0432.5 a 0438.2, viz seznam plánů.

Střední příčné křídlo (D)

Druhé patro středního příčného křídla v zásadě opakuje uspořádání patra prvního. I zde byl původní dvojtrakt komunikačně změněn na trojtrakt vložení úzké střední chodby do místností zadního (jižního) traktu. Odlišností je nepropojení se zadními podélnými křídly a dále to, že západní část předního traktu je dostupná vstupem z pavlače.

Schodiště D3.01

Dispozice schodištního prostoru D3.01 je shodná jako v → nižších podlažích. Na podestě je v západní stěně prolomen vstup do chodby D3.25, v severní stěně na pavlač D3.02 a ve východní stěně do místnosti D3.03.

Původní dvojkřídlá **dvevní výplň** D3.Dv01 vstupu do chodby D3.25 byla zjevně shodná jako dvevní výplň D2.Dv02 → o podlaží níže. Původní dvevní křídla ovšem dnes chybí a dochovaly se zde pouze původní závěsy. Rozdílem jsou doplněná vnější dvevní křídla. Ta jsou rámové konstrukce, dělená dvěma vodorovnými příčkami do tří shodně vysokých plných plochých polí. Výplně jsou zcela nezdobené, opatřené nezdobenými zapuštěnými závěsy a zadlabacím zámkem. V laku je patrný otisk štítku typu elegant. Výplň lze datovat zhruba do třicátých či čtyřicátých let 20. století.

Také **dvevní výplň** D3.Dv13 vedoucí na pavlač D3.02 je shodná s dvevní výplní D2.Dv11 umístěnou o podlaží níže. Rozdílem je dochované původní leptané sklo západního křídla, opět zdobené negativně provedenou arabeskovou výzdobou. V té figuruje mimo plnolistého akantu také ženský maskaron a dvojice rohů hojnosti. Ostatní dvě skla jsou čirá. Zámek je vložkový, klika a štítiky novodobé, historizující. Zajímavostí je otisk pravděpodobně původního mosazného štítku na vnější straně křídla, neboť ten je byl výrazně vyšší než štítek stávající. Měl na výšku zhruba 27 cm.

Dvojkřídlá **dvevní výplň** D3.Dv02 kryjící vstup do místnosti D3.03 je prakticky shodná jako protilehlá dvevní výplň D3.Dv01. Na místě se zde dochovala i původní dvevní křídla rámové konstrukce a také zde byla k původní dvevní výplni v odeštěné nische později doplněna nezdobená vnější dvevní křídla rámové konstrukce.

Shodná jako v → prvním patře je i podoba stěn, pod béžovým nátěrem linkrusty místy prosvítá zelený nátěr, stropu nad podestou a také původní **dlažby** D1-4.Dh02. Shodné je i samotné samonosné **žulové schodiště**, vybavené shodným původním černě natřeným **litinovým zábradlím** D1-4.Kv05. Rozdílem je zde pouze menší poškození výplní na jižní straně, kde chybí pouze jedna výplň. Díky tomu je na druhé dochované výplni patrné, že litinové výplně v tomto místě byly tvarovány do oblouku. Pod současným černým nátěrem a na žulových stupních jsou místy patrné drobné zbytky zelené barvy.

Původně se prostor schodiště v úrovni druhého patra nelišil od téhož prostoru v úrovni patra prvního. Doplnění mladších vnějších dvevních křídel na oba protilehlé vstupy mohlo proběhnout roku 1942, kdy v celém patře proběhly dosti výrazné úpravy. Mladší úpravy lze datovat až do období socialismu. To se týká především nátěrů linkrustou, i zde zřejmě původně shodně jako zábradlí zelenou. Z doby socialismu i zde pochází také stávající osvětlovadla.

Pavlač D3.02

Pavlač D3.02 je v úrovni druhého patra prakticky shodná s pavlačí o podlaží níže, v → patře prvním (D2.02). Rozdílem je pouze absence mříže a vhozu na popel. Odlišností je také okenní otvor v západním podélném křídle (B) a odlišný je ostatně i vstup ve východním podélném křídle (C). Těmto výplním byla už věnována pozornost při popisu obou podélných křídel.

Původní podoba pavlače se od pavlače v nižším patře nepochybně neměla lišit. Na plánu je i zde patrný vhoz na popel a jistě se také zde počítalo s dvojicí vstupů. Vstup je ostatně zakreslen v řezu. Výsledná podoba po změně před kolaudací ovšem přinesla změnu v podobě náhrady vstupů za okenní otvory. Zá-

padní zůstal doposud⁵⁶⁴, východní okenní otvor byl někdy později změněn ve vstup. Dle plánu z roku 1942 pak byl vložen vstup netypicky do nejzápadnější okenní osy.⁵⁶⁵

Západní část křídla (D3.14-25)

Západní polovinu křídla zpřístupňuje se schodištěm souběžná chodba D3.25, prosklenou příčkou oddělená od prostory D3.24. Z chodby lze vstoupit do krátké střední chodby D3.14C v zadním traktu, napojené na shodnou chodbu D3.10 ve východní polovině křídla. Z chodby D3.14C lze vstoupit k východu do úzkých místností D3.14A a 14BC a dále k západu do místnosti D3.15, z níž lze dále k západu pokračovat do místnosti D3.16. Z té je vstupem v jižní stěně přístupná terasa E3.01, náležející už navazujícímu podélnému křídlu a vstupem v severní stěně lze vstoupit do předsínky D3.17 a záchodu D3.18. Samostatně z pavlače D3.02 je přístupný byt na západním konci předního křídla. Tvoří jej místnosti D3.22-23, záchod s předsínkou D3.20 a 21 a nakonec už popsaná místnost B3.05 v navazujícím příčném křídle. Místnosti mimo to obklopují světlík D3.19

Do **chodby D3.25** vede vstup ve východní stěně ze schodiště D3.01. Místnost je průchozí. V jižní stěně je vstup do chodby D3.14C a v západní stěně, tvořené lehkou, do stropu nedosahující příčkou, do prostory D3.24. Osvětlována je od severu z prvního dvora jedním okenním otvorem.

Dveřní výplň ze schodiště byla již popsána. Původní dvojkřídlá **dveřní výplň** D3.Dv04 kryjící vstup do chodby D3.14C je usazena v odeštěné nise a trámové zárubni. Výplň i deštění jsou shodné s výplní D2.Dv03 v místnosti → D2.03 v prvním patře téhož křídla. Výplň má nepůvodní zámek s vložkou, nepůvodní štítky a kliku, ze druhé poloviny 20. století.

Dřevěná příčka rozdělující prostory D3.25 a D3.24 má rámovou konstrukci. Spodní a horní řada polí je plných, opatřených patrně překližkovou výplní. Střední řada polí je dále dělena vertikálními pruty a zasklena poloprůhledným strukturovaným sklem. V severní části příčky je v proskleném pásu umístěno okénko poloviční výšky otevíravé posouváním výplně do strany v dřevěných „kolejničkách“, v jižní části příčky je vstup s jednokřídlou dveřní výplní rámové konstrukce, členěný shodně jako příčka. Konstrukce je prakticky nezdobená. Skla jsou oboustranně lištována čtvrtkruhovými lištami. Výplň pochází nejspíše ze třicátých či čtyřicátých let 20. století.

Okenní výplň D3.Ok03 v odeštěné nise je původní špaletová, dělená poutcem, dole dvoukřídlá, nahoře dodatečně upravená na větračku, s přemístěnými závěsy a doplněným táhlem. Klička ovšem v bývalém křídle zůstala. Výplň je až na tuto dodatečnou úpravu totožná s výplní D2.Ok01, umístěnou o podlaží níže v chodbě → D2.26. Výplň má vysazené východní vnitřní křídlo.

Stěny jsou jinak hladké a shodně jako strop s jednoduchým fabionem omítané a bílené. Podlahu kryje koberec pod kterým je PVC a zřejmě parketové vlys. V okenní nise je osazený litinový článkový radiátor, zřejmě zhruba z poloviny 20. století.

Příčkou vyčleněná **místnost D3.24** je osvětlena jedním okenním otvorem od severu z prvního dvora. **Okenní výplň** D3.Ok04 je obdobná jako už popsaná sousední výplň, nemá ovšem deštěnou niku a nad poutcem je opatřena jedním křídlem. Spára mezi výplní a omítkou je kryta lehce profilovanou lištou. Také tato výplň má vysazené východní vnitřní křídlo, odlomenou klapačku a chybějící mosaznou kličku. Stěny jsou jinak hladké a prostoj je řešen identicky s místností D3.25.

Chodba D3.14C bez přímého osvětlení je přístupná z chodby D3.25 vstupem v severní stěně. Vstupem ve východní stěně se napojuje na obdobnou střední chodbu D3.10, vstupy v jižní stěně lze vstoupit do místností D3.14A a D3.14B, vstupem v západní stěně do místnosti D3.15. Vyjma už popsaného vstupu z chodby D3.25 jsou všechny dveřní výplně novodobé, typové v ocelových zárubních, z doby socialismu. Zárubeň vstupu do místnosti D3.15 je nezvykle olemována vystupující paspartou, zřejmě umožňující usadit klasickou ocelovou zárubeň do tenké rabitzové příčky. Severní a východní stěna jsou zděné, omítané, jižní stěnu tvoří konstrukce z omítaného heraklitu, západní stěna je patrně rabitzová. Strop je omítaný, na východní, severní a západní straně s jednoduchým fabionem. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlys.

564 Jako vstup je zakreslen na plánu 0325.1 a 2 z roku 1938, zřejmě jde ale o omyl, neboť okenní výplň působí zcela autenticky, viz seznam plánů.

565 Plány 0202.3 a 0202.7, už zmíněný 0325.1 a 2 a 0328, viz seznam plánů.

Menší **místnost D3.14A** je obdélná, osvětlená jedním okenním otvorem od jihu. Mimo vstupu z chodby A3.14C v severní stěně se zde nachází rozměrný dvojkřídlý vstup do místnosti A3.13 ve východní stěně. Opatřený je původní **dveřní výplň** D3.Dv09 v zásadě shodnou například s výplní D3.Dv04 v chodbě → D3.14C, ovšem bez deštěné niky. Ta se otáčí do místnosti D3.13 a je, vzhledem k malé tloušťce dělicí zdi, poměrně mělká. Dodatečnou změnou opatření křídel z obou stran čalouněním krytým šedobílou koženkou, asi z devadesátých let 20. století.

Okenní výplň D3.Ok15 je novodobá, špaletová, dělená poutcem, dole dvojkřídlá, nahoře s jedním ležatě obdélným křídlem, obecně napodobující svým členěním okenní výplň původní. Není ovšem až na profilaci poutce na vnější straně zdobena, má novodobé závěsy i kličky. Aretaci otevřených křídel zajišťují záskočky. Výplň zjevně pochází z doby socialismu, zřejmě ze sedmdesátých či osmdesátých let. Použití profilovaného poutce naznačuje, že výměna okenních výplní proběhla pod dohledem památkové péče. Pod novodobým parapetem se nachází fragment původního deštění okenní niky. Je rámové konstrukce rozdělené třemi vertikálními na čtyři pole. Pod oknem je litinový článkový radiátor, zřejmě zhruba z poloviny 20. století. Západní stěna místnosti je z omítaného heraklitu, ostatní jsou zděné a omítané. Omítaný strop je na východní a jižní straně vybaven jednoduchým fabionem. Strop. Na podlaze se nachází koberec, který patrně kryje parketové vlasy.

Malá obdélná **místnost D3.14B** je opět přístupná od severu z chodby D3.14C a osvětlená jedním okenním otvorem od jihu ze druhého dvora. **Okenní výplň** D3.Ok15 je shodná novodobá konstrukce jako v sousední místnosti → D3.14A a také zde se dochoval fragment původního deštění niky. V nise je osazen shodný radiátor zhruba z poloviny 20. století. Stěny jsou jinak hladké, východní a severní stěna jsou z omítaného heraklitu, východní navíc po celé ploše pokrytá polystyrénovými deskami z devadesátých let 20. století, patrně se snahou pro zvukové izolaci. Západní stěnu tvoří patrně Rabszova příčka. Jižní je zděná a omítaná. Omítaný strop na jižní a západní stěně lemuje nezdobený jednoduchý fabion. Podlaha je krytá kobercem, pod nímž jsou patrně parkety.

Sousední **místnost D3.15** je obdélná, osvětlená dvěma okenními otvory z jihu, přístupná z chodby D3.14C vstupem ve východní stěně. Vstupem v západní stěně je přístupná sousední místnost D3.16. V severní stěně se zachovala zaslepená nika vstupu do místnosti D3.22-23.

Oba vstupy jsou vybaveny novodobou typovou jednokřídlou dveřní výplní s ocelovou zárubní z doby socialismu. Také zde jsou oba vstupy lemovány shodnou paspartou, jaká už byla popsána v chodbě → D3.14C. Dveřní křídlo vedoucí do místnosti D3.16 je opatřeno čalouněním. Zazděná vstupní nika v severní stěně má z části **dochované deštění** D3.Dv12. Zjevně šlo o shodnou dvojkřídlou dveřní výplň D3.Dv04, jaká se dochovala v chodbě → D3.14C. Nika byla druhotně využita pro umístění polic, spodní část byla opatřena kovovými nýtovanými a uzamykatelnými dvířky, zjevně pocházejícími zhruba z druhé čtvrtiny 20. století. V interiéru takto vytvořené skříň se na deštění dobře uchoval původní fládr. **Okenní výplně** D3.Ok15 jsou novodobá, z doby socialismu, shodná s výplněmi v místnostech → D3.14. Také zde se dochoval fragment deštění niky a také zde je osazen radiátor zhruba z poloviny 20. století.

Stěny i strop místnosti jsou hladké nabílené. Jižní a severní stěny jsou jistě zděné a omítané, východní a západní stěnu tvoří zřejmě rabszová příčka. V horní části východní stěny probíhá vodorovný plochý omítkový pás, kryjící zřejmě rozvod elektroinstalace. V jižní stěně se v těsném kontaktu s ním nachází plechová dvířka téhož, zřejmě také zhruba z poloviny 20. století. Strop na všech stěnách lemuje nezdobený jednoduchý fabion. Podlahu kryje koberec a pod ním se patrně nacházejí parkety.

Sousední obdélná **místnost D3.16** je přístupná z místnosti D3.15 vstupem ve východní stěně a osvětlena od jihu, a to jednak východněji umístěným otvorem sloužícím zároveň jako vstup na terasu E3.01 a mimo to západněji umístěným okenním otvorem. Vstupem v protilehlé severní stěně lze vstoupit do předsínky D3.17 záchodu D3.18.

Také v případě této místnosti je vstupní otvor, osazený novodobou plochou výplní v ocelové zárubni, lemován paspartou (viz níže). Původní **dveřní výplň** D3.Ok12 vstupu na terasu je řešena obdobně jako dveřní výplň A3.Ok14 v místnosti → A3.18B. Rozdílem je o něco menší šířka, chybějící prostor pro dřevěnou roletu, odlišně profilovaný poutec, jednodušší profilace polí dveřního křídla, bez doplněné předstupující lišty. Všemi těmito prvky výplň pro změnu reaguje na běžné výplně středního příčného křídla, například D3.Ok03 v chodbě → D3.25. Vnější křídlo má hliníkové štítky a kliku z doby socialismu, zámek ale může být původní. U vnitřního křídla původní štítky i klika chybí, zámek opět může být původní. Sousední **okenní výplň** D3.Ok06 je s jedinou výjimkou shodná například s okenní výplní D3.Ok03 v chodbě → D3.25. Rozdí-

lem je pouze jedno okenní křídlo i ve spodní části a to přesto, že už uvedená dvojkřídlá okenní výplň D3.Ok03 je nejen shodně široká, ale dokonce o o tři cm užší. Toto řešení bylo jistě zvoleno s ohledem na harmonické působení obou prosklených výplní.

Původní jednokřídlá **dveřní výplň** D3.Dv08 vstupu do předsínky D3.17 je umístěna v hluboké dveřní nice a dovnitř otvíravá. Deštěná nika je tedy v tomto případě otočena „proti pohybu“, směrem do místnosti D3.16. Obdobné řešení nacházíme u některých dvojkřídlých výplní, například D2.Dv03 v místnosti D2.03. Důvodem je jistě snaha otvírat dveřní křídlo do prostoru niky, neboť tak příliš nezasahuje do volného prostoru ani jedné z obou místností. Samotné dveřní křídlo odpovídá jiným dveřním výplním předsíní záchodů, například v místnosti D2.16-b. Výplň má původní zapuštěné závěsy a možná i zadlabací zámek, původní štítky a klika ovšem chybí.

V severozápadním koutě místnosti D3.16 se nachází novodobý obklad a rozbouraný sprchový kout, patrně z devadesátých let 20. století. Stěny jsou jinak hladké. Plochý omítaný strop je vybaven na všech stranách fabionem a při severní, západní i jižní stěně se navíc zachovala profilace tvořící původně štukové zrcadlo, místy jsou patrné stopy po odsekaném spodním profilu. Profilace je shodná jako v místnosti → C3.03. Podlahu kryjí parketové vlysy v klasické rybinové skladbě. V okenní nice a v jihovýchodním koutě se nacházejí dva litinové radiátory, stejné jako v předchozích místnostech.

Drobná **předsíň D3.17** je řešena shodně jako o podlaží níže se nacházející předsíň → D2.17 nebo v zrcadlovém obrácení téměř intaktně dochovaná předsíň D2.08. Kompletní je dřevěná **prosklená stěna** D3.Ok10 s dovnitř otvíravými jednoduchými okenními výplněmi, západní spodní křídlo má patrně původní plošně leptaná skla, dřevěnými konzolkami nesené parapetní okénko i **dveřní výplň** D3.Dv07 do záchodu D3.18. U dveřní výplně chybí původní mosazná klika a přední štítek, zástrčka s mosaznou knopkou a oba vnitřní štítky jsou ale dochovány. Ve východní stěně se nachází pravoúhlá slepá nika, patrně původní vstup. Prostor je klenut segmentově, omítán a bílen. Podlahu kryje koberec.

Drobný **záchod D3.18** je přístupný od východu ze sousední předsíně D3.17, od severu osvětlený úzkým a vysokým okenním otvorem. Ten je opatřen původní špaletovou **okenní výplní** D3.Ok07. Oba osazovací rámy jsou opatřeny poutcem umístěným ve 2/3 jeho výšky, polodrážkami a téměř nejsou zdobeny. Vnější rám je ovšem na fasádě ze všech čtyř stran rámován profilovanými dřevěnými deskami. Jejich profilace v drobnějším provedení odpovídá profilaci čel dveřních zárubní a deštění nik dveřních i okenních otvorů. Výplň je opatřena dvěma nad sebou umístěnými křídly, přičemž spodní je děleno příčkou na dvě tabulky. Vnitřní křídla se přitom otvírají dovnitř a vnější ven. Vnější křídlo je ve spodním poli opatřeno samostatným větracím okénkem. To je chráněno kovovou okapničkou a i dle použitých drobných, shodně zdobených zapuštěných závěsů jde o integrální součást původní okenní výplně. K uzavírání křídel slouží původní mosazné kličky, větrací okénko je uzavíráno obrtlíkem. Spodní vnější křídlo bylo při otevření zajišťováno dochovanými háčky s polokruhovou podpěrkou a očkem. Ve spodním vnějším křídle je horní sklo nahrazeno síťí. Horní vnitřní křídlo zcela chybí. Spodní část stěny je opatřena novodobým obkladem, jistě z devadesátých let 20. století. Výše jsou stěny i segmentová klenba omítány a bíleny. Dlažba na podlaze je také novodobá. Pod stropem se nachází hák patrně po původním svítidle na plyn či později elektřinu.

Do **místnosti D3.22** vede vstup od severu z pavlače D3.02. Místnost je obdélná a lze odtud vstupem v jižní stěně vstoupit do koupelny s kuchyní D3.23, vstupem v severní části západní stěny do předsíně D3.20 záchodu D3.21 a vstupem v západní části severní stěny do pokoje B3.05. Místnost je osvětlena ze severní strany ze dvora prosklenými vstupními dveřní a širokým okenním otvorem od západu ze světlíku D3.19.

Vstupní **dveřní výplň** D3.Ok14 zjevně vznikla vložení dveřní konstrukce do okenního otvoru. Stávající nadsvětlík tvoří původně horní část okenní výplně. Je dvojitý, opatřený dvěma dovnitř otvíravými křídly, od dveřní výplně dělený původním profilovaným poutcem. V nadsvětlíku chybí vnitřní křídlo, to je však dnes uskláděno v místnosti. Nemá zasklení a chybí mosazná klička, která je odejmuta i na křídle vnějším. Pod úrovní poutce byl rám původní okenní výplně odříznut a byla sem zasazena rámová zárubeň dveří. Ta je také zdvojená, vnitřní zárubeň je osazena až do líce vnitřní stěny, a není zcela jasné jde-li o původní stav. Vnější rám navazuje na rám nadsvětlíku. Dveřní křídlo v něm zasazené má rámovou konstrukci, je v úrovni 1/3 výšky křídla děleno vodorovnou příčkou na spodní třetinu a ta je dále dělena svislou příčkou na dvě plochá pole, horní dvě třetiny jsou křížem děleny na čtyři stejně velké skleněné tabule. Celá dveřní část konstrukce je na hranách lehce přizdobena profilem odsazeného čtverobloučku, který ovšem místy působí už spíše jako prosté zaoblení. Nepochybně je dílem třicátých či čtyřicátých let 20. století. Obdobně mohlo být řešeno i

vnitřní křídlo, které ale dnes chybí. Dochoval se pouze zcela nezdobený rám s polodrážkou. Kliky i štítky jsou novodobé, zámek vložkový.

Zhruba uprostřed severní stěny se nachází úzká a dosti vysoká pravoúhlá nika. V její horní části je osazena novodobá elektrorozvodná skříň. V nejzápadnější části stěny je situován vstup do místnosti B3.05, v pravoúhlé, nedeštěné, o něco vyšší ale přitom dosti úzké dveřní nice. V ní zasazená dveřní výplň D3.Dv11 už byla popsána (→ B3.05). Východní stěna je zcela plochá. Jižní stěnu tvoří dřevění, v horní polovině prosklená příčka. Jedná se o zcela nezdobenou konstrukci, datovatelnou zhruba do padesátých let 20. století.

Západní stěna je prolomena širokým okenním otvorem do světlíku D3.19. Dveřní výplň je špaletová, trojdílná, zcela nezdobená, s bakelitovými kličkami a typovými závěsy. Jedná se o typické dílo padesátých či šedesátých let. Severně od okenního otvoru se v hluboké nedeštěné pravoúhlé nice nachází jednokřídlá **dveřní výplň** D3.Dv10 vstupu do předsínky záchodu. Výplň je opět až na chybějící vpadlá pole v boční části zárubně shodná například s dveřní výplní předsíně → D2.08. Chybí ovšem veškeré mosazné části kování. Závěsy i zámek jsou původní.

Stěny jsou jinak ploché a shodně jako strop omítané. Na severní a západní straně se dochoval nezdobený fabion. Místnost je pestře vymalovaná v několika odstínech žluté, okru a béžové až lososové barvy. Zabarvena jsou i skla prosklené příčky. Strop je bílý. Na podlaze je položeno PVC, pod ním jsou snad dochovány parketové vlasy. V místnosti je mimo to odloženo jedno původní dveřní „záchodové“ křídlo se stejným dělením na tři pole. Kliky se na křídle nezachovaly, ale původní štítek a zástrčka ano.

Obdélná **místnost D3.23** bez přímého osvětlení je přístupná od severu z už popsané místnosti D3.22. Místnost donedávna sloužila jako koupelna a kuchyně, jak lze usoudit podle dochovaného novodobého vybavení. Severní stěnu tvoří už charakterizovaná lehká příčka. Stěny jsou hladké a pokryté novodobým obkladem, z části přelepeným odpadávajícími vinylovými tapetami. Mimo to jsou stěny pomalovány obdobně pestře jako ve vedlejší místnosti. Strop je na severní a jižní straně lemován prostým fabionem. Na stropě se nalézá asi původní vývod plynu pro osvětlení. Podlahu kryjí novodobé keramické dlaždice, pod nimi je PVC, korkové čtverce a nátěry, patrně od lepidla. Pod tím vším se zachovaly parketové vlasy.

Předsín záchodu D3.20 je malá téměř čtvercová místnost, přístupná od východu z místnosti D3.22 a osvětlená od jihu ze světlíku D3.19. V západní stěně se nachází vstup do záchodu D3.21. Na severní straně je prostor rozšířen slepou nikou. Jižní stěnu tvoří **prosklená dřevěná příčka** D3.Ok11. Je řešena shodně jako další už popsané stěny při obou světlících křídla. Podrobně popsána byla v prostoru → D2.06. Příčka je kompletní, včetně veškerých mosazných rozvorových kliček, závěsů atp. Vnitřní parapetní deska je novodobá a spodní parapetní část plně dřevěné konstrukce je zevnitř zakrytá nabílenou otapetovanou deskou. Vstup v západní stěně je opatřen **dveřní výplní** D3.Dv07. Jde opět o shodnou výplň, jaká zpřístupňuje i předsínku samotnou. Rozdílem jsou chybějící soklíky na čele zárubně. Křídlo postrádá původní zástrčku a kliku. Dochoval se pouze štítek po klice a také mladší krabicový zámek. Místnost je klenutá segmentovou klenbou, stěny i strop jsou hladké a nabílené. Podlaha je krytá kobercem, ale pod ním se nachází původní **keramická dlažba**.

Záchod D3.21 je malá obdélná prostora přístupná od východu a osvětlená od jihu ze světlíku D3.19. Původní **okenní výplň** D3.Ok07 je shodná s okenní výplní, osazení v protilehlé jižní stěně světlíku, v místnosti → D3.18. Vnitřní křídlo nadsvětlíku chybí, jinak je kompletní. Před západní stěnou stojí keramická záchodová mísa, možná i dosti dávná. Osazena je novějším prkénkem i splachovací nádržkou. Na stěně je ovšem dobře patrná otisk nádržky starší. Místnost je zastropena sníženým bílým rovným podhledem. Stěny jsou hladké a natřené žlutým nátěrem. Podlahu tvoří původní **keramická dlažba**, shodná s dlažbou podesty ve schodišti → G1.01.

Světlík D3.19 je hladce omítaný a mimo už popsaných dveřních výplní se neliší od jeho podoby o podlaží níže (→ D2.27)

Původně byly ve druhém patře středního příčného traktu plánovány dva shodně veliké a v zrcadlovém obrácení v zásadě identické byty. Každý z nich měl obsahovat v zadním traktu tři obytné pokoje, krajní doplněný terasou, v předním traktu pak mimo předsín, chodbu vedoucí k záchodu a k výtahu na uhlí, především velkou kuchyni, menší spíž, koupelnu a pokoj služebné. Po úpravě pro soudní účely byl v předním traktu zřízen malý byt pro soudního sluhu. Z původně plánované kuchyně se stal obytný pokoj a původně plánovaný pokoj služby a koupelna se proměnily na kuchyni. V místě, kde původně měla být dvojice spíží

procházela nově dosti komplikovaně vedená chodba, propojující střední příčné křídlo přes podélné křídlo s křídlem průčelním. Trojice plánovaných pokojů v zadním traktu se změnila na kanceláře.⁵⁶⁶

První úprava proběhla dle archiválií roku 1912, kdy se dosavadní pokoj sluhy změnil vybouráním příčky a přeložením vstupu na kancelář, propojenou zároveň vstupem s kanceláří v navazujícím podélném křídle. V zadním traktu pak byl v dělicí stěně ze současné místnosti D3.13 do místnosti D3.14A probourán dvojkřídlý, zjevně dosud existující vstup a mezi navazujícími dvěma místnostmi byla odstraněna příčka (zhruba v místech stávajících prostor D3.14 a D3.15). V letech 1938-39 redukce příček dále pokračovala. V celém patře vznikly čtyři rozměrné kanceláře, z západní poloviny jedna v místě stávajících prostor D3.14-16, druhá v místě stávajících prostor D3.22-25. Mimo to byla zrušena čtverá kamna, byl probourán stávající vstup z místnosti D3.22 do místnosti B3.05 a zazděn původní vstup z místnosti B3.05 do předsíňky D3.20 záchodu D3.21. Průchozí příčkou byla od nově vybudované velké přední kanceláře byla oddělena předsíňka D3.17, záchodu D3.18.⁵⁶⁷

Další změny proběhly podle plánu schváleného roku 1942. V místnostech D3.20-23 a B3.05 vznikl vložení příčky a probouráním vstupu z pavlače dodnes existující byt domovníka, což si vyžádalo zaslepení vstupu z místnosti D3.15, právě tehdy proměněného ve skříň. Opět zaslepen byl vstup mezi stávajícími místnostmi D3.14 a D3.15 a tehdy jistě také vznikla prosklená příčka mezi místnostmi D3.24 a 25. Plán specifikuje nově oddělený prostor jako kancelář. Existenci stávajících rabitzových příček mezi místnostmi D3.14 a 15 a dále 15 a 16 dokládá už plán z roku 1952. Ten také ukazuje, že vstup mezi místnostmi D3.13 a 14 už byl opět uvolněn. Vzniknout mohly už v rámci úprav schválených roku 1942. K mladším úpravám náleží příčka dělicí místnosti D3.22 a 23 a vybourání stávajícího okenního otvoru z místnosti D3.22 do světlíku D3.19, obojí zřejmě náleží padesátým, případně ještě šedesátým letům. Někdy v té době mohly vzniknout i heraklitové příčky mezi místnostmi D3.14A, 14B a 14C. Plán z roku 1988 i 2002 zaznamenává prostor v podstatě v současné podobě.⁵⁶⁸

Východní část křídla (D3.03-13)

Vstupem ze schodiště D3.01 je přístupná **místnost D3.03**. Místnost je obdélná, do jejího půdorysu vstupuje hranol komína při západní stěně. Z místnosti vedou ještě dveře do chodby D3.10, která byla vyčleněna z jižního traktu křídla (D), a také dveře do vedlejší místnosti D3.04. Prostor osvětlují dvě okna na pavlač od severu.

Dveřní výplň vstupu ze schodiště už byla popsána (→ D3.01). V jižní části stěny z ní vystupuje hranol komína. V severní stěně jsou dva symetricky umístěné okenní otvory v pravoúhlých nikách. Obě původní **okenní výplně** jsou samy o sobě shodné, špaletové, mají stejné členění. Jsou děleny poutcem, dole dvoukřídlé, nahoře s jedním křídlem. U západněji položené okenní výplně D3.Ok01 je celá nika deštěna, shodně jako to nacházíme například v chodbě → D3.25. Chybí pouze rozvorová klička u vnitřního spodního křídla. Východněji umístěná okenní výplň D3.Ok02 nemá deštěnou niku, je ale lemována lištami shodně, jako například výplň v místnosti → D3.24. Obě spodní křídla postrádaní rozvorové kličky a odlomeny jsou i klapačky.

Vstup do místnosti D3.04 ve východní stěně tvořený tenkou, pravděpodobně rabitzovou příčkou, je situován těsně u jižní stěny. **Dveřní výplň** D3.Dv05 je jednokřídlá, rámové konstrukce, členěná na pět polí, střední ležatá a ostatní svislá, po dvou umístěná v horní i dolní části. Zárubeň je profilovaná, se soklíky, v boční části zdobená vpadlými poli. Ty jsou ovšem řešeny odlišně než u původních výplní. Jsou poněkud hlubší a zároveň širší než u původních zárubní. Křídlo má původní závěsy, klika a štítky novodobé, opět z modrého plastu. Křídlo může být původní, zárubeň je zcela jistě mladší, možná až z doby vzniku příčky.

Vstup do chodby D3.10 v jižní stěně je opět situován zcela u severní stěny. Dveřní otvor je doplněn pravoúhlou nikou, otočenou směrem do chodby. Dveřní křídla se otvírají do této niky. Původní dvoukřídlá **dveřní výplň** D3.Dv03 je opět rámové konstrukce, s křídly členěnými do tří polí, shodná například s výplní umístěnou o podlaží níže (→ D2.03). Horní pole obou křídel jsou zasklena novodobým poloprůhledným

⁵⁶⁶ Plán 0202.4, viz seznam plánů.

⁵⁶⁷ Plány 0304, 0325.1 a 2, viz seznam plánů.

⁵⁶⁸ Plány 0328 a 0407, 0432.5 a 0438.2, viz seznam plánů.

strukturovaným sklem, napodobujícím zasklení pomocí skleněných terčíků. Závěsy jsou původní, klika i štít-ky chybí. Zárubeň i nika jsou deštěny.

Strop i všechny stěny místnosti jsou jinak hladké bílé. Na jižní, západní i severní straně probíhá pod stropem nezdobený fabion. Podlahu kryje koberec, pod nímž jsou parketové vlasy. V okenních nikách se nachází litinový článkový radiátor.

Do obdélné **místnosti D3.04** můžeme vstoupit od západu už popsáním vstupem z místnosti D3.04, od jihu z chodby D3.10, nebo od severu, vstupem z navazujícího podélného křídla (C) z místnosti C3.04. Ve východní stěně se mimo to nachází vstup do předsíně D3.06 záchodu D3.07. Místnost je osvětlována jedním okenním otvorem od severu z prvního dvora, nebo od východu, ze světlíku D3.05.

Zcela asymetricky umístěný vstup v západní stěně už byl popsán. Okenní otvor v severní stěně je umístěn zcela asymetricky při západní stěně. Původní **okenní výplň** D3.Ok02 s nedeštěnou okenní nikou je shodná s okenní výplní v sousední místnosti D3.03. Má původní parapet a také všechno kování. Ve východní části severní stěny je ve vstupu do místnosti C3.04 osazena novodobá a už charakterizovaná dveřní výplň. Obdobná plochá, typová, novodobá dveřní výplň v ocelové zárubni zpřístupňuje i předsíň záchodu D3.07, situovanou v nejsevernější části východní stěny. Téměř symetricky je v ní umístěn široký okenní otvor v drobné nise s naplno vyzděným parapetem. V něm osazená **okenní výplň** D3.Ok05 je špaletová, trojdílná, dělená poutcem a ve třetině umístěným sloupkem, nahoře i dole osazená vždy třemi okenními křídly z nichž dva jižnější tvoří pár. Truhlářská konstrukce je zcela nezdobená. Závěsy jsou původní, z doby výstavby objektu, zjevně druhotně použité. Mosazné kličky jsou z doby vzniku výplně, někdy ve třicátých či čtyřicátých letech 20. století. V jižní části východní stěny je pod poněkud předstupujícím sádkartonovým krytem je téměř jistě skryta původní dveřní výplň vstupu do předsínky D3.08 záchodu D3.09.

Poněkud asymetricky umístěný vstup do chodby D3.10 je opatřen původní dvojkřídlovou **dveřní výplní** D3.Dv04. Výplň je shodná s dvojkřídlovou výplní v sousední místnosti → D3.03, liší se jednak tím, že mají i horní pole plná, s původními profilovanými výplněmi, dále tím, že profilace křidel je doplněna vstupující lištou. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako plochý strop omítané. Na severní, východní a jižní straně strop lemuje nezdobený fabion. Zajímavostí jsou v ploše stropu dochovaný hák a zaslepený vývod patrně plynového osvětlení. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlasy. Pod východním okenním otvorem a dále před severní částí západní stěny jsou osazeny litinové článkové radiátory. Pod jižním oknem ze sedmdesátých či osmdesátých let u severní stěny, kde je radiátor vyšší, stojící na litinových nožkách, patrně zhruba z poloviny 20. století.

Do malé čtvercové **předsínky** k záchodu **D3.06** lze vstoupit ze západní strany z místnosti D3.04 nebo od severu z místnosti C3.04. Osvětlena je prosklenou stěnou od jihu a na východní straně z ní lze vstoupit do záchodu D3.07.

Oba vstupy jsou vybaveny dveřními výplněmi, které už byly popsány (→ C3.04 a D3.04), z toho výplň severního vstupu je původní. Pravoúhlé niky obou otvorů citelně rozšiřují prostor předsínky. Vstup o záchodu D3.07 je vybaven původní **dveřní výplní** D3.Dv06. Ta je opět shodná jako například v protilehlé předsíni → D3.20, D3.18 či ve druhém patře. Stejně jako předchozí je členěna na tři pole, má profilovanou zárubeň bez soklíku, zárubeň na vnitřní straně je ovšem plochá. Klika a štítky jsou opět novodobé, z modrého plastu. Jižní stěnu tvoří původní **prosklená dřevěná příčka** D3.Ok08, opět shodná jako v protilehlé místnosti → D3.20 a obdobná jako v místnosti D3.17. Křídla okenních otvorů jsou ven otvíravá, zajišťovaná shodně jako u ostatních prosklených stěn háčky. Spodní pár křidel je nový, vyrobený jako poměrně přesná kopie původních, rozvorová klička je ovšem novodobá, z devadesátých let 20. století. Ostatní dva páry křidel mají rozvorové kličky původní. Místnost má strop klenutý segmentovou klenbou, strop i stěny jsou hladké bílé. Podlahu pokrývá koberec.

Záchod D3.07 je malá obdélná místnost přístupná pouze z předsínky D3.06 od západu. Je osvětlená z jihu okenním otvorem ze světlíku D3.05. Dveřní výplň vstupu už byla popsána. V severní stěně je v malé nise osazeno umývatko. Před východní stěnou stojí novodobý záchod. Jižní stěna je úzkým a vysokým okenním otvorem s novodobou okenní výplní, shodnou jako o podlaží níže (→ D2.07). Místnost je vybavena novodobou dlažbou a obkladem. Nad ním jsou stěny hladké obílené a stejně je pojednán i segmentově zaklenutý strop. Na něm se zachovala patrně část stočeného elektrického kabelu, možná dosti dávného.

Chodba D3.10 probíhá při severní mezitraktové stěně zadního (jižního) traktu Lze do ní vstoupit od severu prostřednictvím místností D3.03 a 04 či od západu stupem z krátké chodby D3.14C. Naopak z chodby lze vstupy v jižní stěně vstoupit do místností D3.11, D3.12 a D3.13 a vstupem ve východní stěně do chodbovité místnosti D3.11. Chodba nemá přímé denní světlo, je ale osvětlena nepřímo, prostřednictvím prosklených dveřních výplní a dále luxfery v jižní stěně.

Dveřní výplně v severní stěně už byly popsány. Východní stěnu místnosti tvoří patrně sádrokartonová příčka. Je v ní vsazena novodobá, plochá, typová, dveřní výplň v ocelové zárubni. Jižní stěnu také tvoří dodatečná příčka. Shodná novodobá dveřní výplň je v ní osazena na vstupu do místnosti D3.12. Vstup do místnosti D3.13 má dřevěnou hladkou zárubeň, na hranách zdobenou drobným profilem. Dveřní křídlo je zakryto čalouněním s bílou, šedě mramorovanou koženkou. Závěsy jsou nezdobené, typové, štítky a klika zcela nové, z modrého plastu. Výplň lze datovat zhruba do třicátých či čtyřicátých let 20. století. V rozsahu místnosti D3.12 je horní část stěny vyzděna z luxferů a v místě, kde probíhá příčka mezi oběma jižními místnostmi (D3.12 a D3.13) je stěna uskočená. Novodobá výplň vstupu v krátké západní stěně už byla popsána. Stěny jsou jinak ploché a stejně jako strop omítané bílené.

Při severní a západní straně jej lemují fabion, oboustranně doplněný **štukovou profilací** D3.Šv09. Jedná se o pozůstatky štukové výzdoby hned dvou sousedních místností, přičemž v každé místnosti byl použit profil jiný. Spodní římsový profil je v místě odstraněné zdi zdi nedokonale zednický doplněn a napojen tak, že k sobě oba profily jednoduše doběhnou tak, jako by byly kolmo seříznuty. Horní profily tvořící stropní zrcadla jsou ponechány beze změny. Profil náležející bývalé západnější místnosti je shodný jako v místnosti D2.04, profil bývalé východnější místnosti by mohl odpovídat profilu dochovanému v místnostech D2.24, A3.04, A3.20-21, C3.02 a 03 a D3.16. Podlahu chodby kryje koberec, pod ním jsou snad položeny parketové vlasy.

Na chodbu kolmá chodbovitá **místnost D3.11** má nepravidelný půdorys blízký se tvaru písmene L, daný umístěním mohutného deskového komína při východní stěně. Vstoupit do ní lze od západu, z chodby D3.10, případě od jihu z terasy F3.01. Odsud je prostor prosklenou dveřní výplní s nadsvětlíkem také osvětlen. Na severní straně se pak nachází vstup do předsínky D3.08 záchodu D3.09.

Západní stěnu místnosti tvoří dodatečná příčka, oddělující místnost D3.12, krátký severní úsek s už popsanou vstupní výplní je patrně ze sádrokartonu. V krátké severní stěně se nachází úzký vstup do předsíně záchodu, osazený původní **dveřní výplní** D3.Dv08, shodnou se zrcadlově umístěnou dveřní výplní v místnosti → D3.16. Výplň má rámovou konstrukci se třemi nestejně vysokými poli a nika je kompletně deštěná, se stejným členěním na tři pole. I vlastní zárubeň je v boční části zdobena shodně umístěnými vpadlými poli. Klika a štítky jsou opět novodobé, z modrého plastu. Severovýchodní kout místnosti zabírá prostor se sprchovým koutem oddělený tenkou příčkou a obložený keramickou dlažbou z devadesátých let 20. století. Dále k jihu probíhá nečleněná a dosti nepřesně omítaná plocha deskového komína. V krátké jižní stěně se nalézá vstup na terasu s původní **dveřní výplní** D3.Ok13. Ta je opět shodná se zrcadlově umístěnou dveřní výplní v místnosti → D3.16. Výplň je dvojitá, jednokřídlá s otevíravým jednokřídlým nadsvětlíkem. Okenní křídla mají dochovány původní kličky. Vnější dveřní křídlo je také původní, členěno jednou příčlí na spodní plnou část, dělenou svisle na dvě pole, a horní prosklenou. Vnitřní křídlo je novější, též rámové konstrukce, rozdělené příčlí ve stejném místě na horní prosklenou a spodní plnou plochou část. Datovat je lze do pol. 20. stol. Obě křídla jsou dnes vybavena zcela novodobými klikami a vnější křídlo též samozavíračem. Na východ od vstupu se ve stěně nachází prasklina odpovídající původnímu okennímu otvoru, který se z vnější strany projevuje jako slepá obdélná nika. Strop je plochý, omítaný, zjevně současný s komínem. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně beton.

Předsínka D3.08 je malá podlouhlá místnost, řešená shodně jako předsínka → D3.17 na opačném konci křídla. Ve východní stěně je vstup do záchodu D3.09, severní stěna je z větší části prosklena, v západní stěně se nachází vysoká, segmentem klenutá a sádrokartonem zabedněná nika v níž se podle všeho skrývá původní **dveřní výplň**. Původní **prosklená dřevěná příčka** D3.Ok09 v severní stěně, shodná s příčkou v místnosti D3.17, je kompletně dochována, včetně konzolkami podepřeného parapetu a veškerých mosazných kliček. Ve spodním křídle jsou osazena leptaná skla bez dekoru, patrně také původní. **Dveřní výplň** D3.Dv06 záchodu je taktéž zcela původní, klika a štítky jsou opět nové, z modrého plastu. Místnost má segmentově klenutý strop. Na podlaze se nachází koberec.

Záchod D3.09 je malá obdélná místnostka, řešená shodně jako záchod o podlaží níže (→ D2.09). Rozdílem je pouze novodobý obklad, snad ze sedmdesátých či osmdesátých let. Stěny nad obkladem i segmentově

zaklenutý strop jsou hladké nabílené. Dlažba je novodobá, zřejmě z devadesátých let. Ve stropě je opět patrný zřejmě namotaný nefunkční elektrický kabel, patrně dosti dávny.

Světlík D3.05 je opět shodný jako o podlaží níže, hladce omítaný a vzhledem k výškovým poměrům sousedního objektu volně otevřený do rozlehlého vnitrobloku za domem čp. 1002.

Zhruba čtvercová **místnost D3.12** se nachází při jižní fasádě středního příčného křídla (D). Vstoupit lze dveřmi v severní přičce a osvětlena je dvěma okenními otvory od jihu z druhého dvora.

Vstup s novodobou dveřní výplní i stěna opatřená v horní části luxfery u byly charakterizovány. Zajímavostí je ovšem nerovná omítka ve svislém úseku uprostřed stěny, kde se zjevně dříve napojovala příčka. Obě boční stěny jsou zcela hladké. V jižní stěně je osazena dvojice novodobých špaletových okenních výplní. Jejich členění odpovídá okenním výplním původním a na vnější straně je zdobí profilovaný poutec. Pod novodobými parapetními deskami u obou oken zachovalo **torzo původního deštění D3.Ok15** v podobě rámového, na čtyři pole děleného parapetního pole. Omítaný a stejně jako stěny bílený strop je po jižní straně lemován fabionem a strop mimo to zdobí už v rámci chodby → D3.10 popsany **štukový profil D3.Šv09**, vytvářející stropní zrcadlo. Poloha obou bočních stěn s tímto zrcadlem a tedy ani původními stěnami zjevně nekoresponduje. Na zemi se nachází koberec který patrně kryje parketové vlysy. V okenních nikách jsou umístěny litinové článkové radiátory, zřejmě zhruba z poloviny 20. století.

Lehce obdélná **místnost D3.13** je přístupná jednak od severu z chodby D3.10, jednak od západu z místnosti D3.14A. Prosvětlena je dvěma okenními otvory od jihu z jižního dvora.

V severní stěně je osazena už popsaná (→ D3.10) dveřní výplň. Také zde jsou zhruba uprostřed stěny patrné svislé stopy odstraněné příčky. Praskliny zde dokonce přechází i na strop. Východní stěna je zcela hladká. V jižní stěně jsou osazeny dvě novodobé okenní výplně, shodné jako ve vedlejší místnosti. Litinové radiátory v okenních nikách, opět zhruba z poloviny 20. století, jsou opláštěny dřevěnou konstrukcí, jejíž součásti jsou také dvířky uzavírané skříňky. Zde se opět dochovala **torza původního deštění D3.Ok15**. U východnějšího okenního otvoru je dokonce uchována spodní část profilované čelní části a to včetně soklíku. Ve východní stěně se nachází původní dvojkrídla dveřní výplň, popsaná už v rámci místnosti → D3.14A. I v této místnosti se na omítaném stropě, fabionem lemovaném na jižní a západní straně, dochovaly **štukové profily D3.Šv09**. Ty zde nejen vytváří stropní zrcadlo, ale dochována je i část spodního římsového profilu, a to na západní stěně a dále v západní polovině stěny jižní. Způsob ukončení profilu opět koresponduje s odstraněno mladší příčkou. Na zemi se nachází koberec který patrně kryje parketové vlysy.

Původně byl ve východní polovině plánován shodný byt, jako v → polovině západní. Úprava pro obchodní soud i zde znamenala pouze odstranění příček v předním traktu, v místě menších obslužných místností. Ty jsou zajímavě připomenuty relikty rozvodu plynu v místnosti D3.03. Rozvrh plánovaných místností se projevil i v tom, že část okenních nik, přirozeně právě v těchto obslužných místnostech, nebyla deštěna. Rozdílem je to, že ve východní polovině v předním traktu vznikla také kancelář a příčky zde tedy byly vybourány kompletně. Na kanceláře se přirozeně změnila také trojice plánovaných pokojů v zadním traktu.⁵⁶⁹

Úprava z roku 1912 se východní poloviny křídla, až na už u západní poloviny zmíněné probourání nového vstupu, nikterak nedotkla Velká kancelář v předním traktu ovšem začala být užívána jako součást nového většího bytu soudního sluhy. I východní poloviny křídla se ovšem dotkla přestavba z let 1938-39. Odstraněny byly vlastně veškeré příčky, zrušena kamna, z části opět kachlová, a probourán byl vstup z místnosti D3.04 do místnosti C3.04, zatímco sousední vstup z místnosti C3.04 do předsínky D3.06 byl zrušen. Tato úprava byla zrušena pouze o několik let později, podle plánu schváleného roku 1942. Tehdy byl zřízen stávající rozměrný okenní otvor v místnosti D3.04, prostor D3.03-04 byl předělen stávající příčkou na dvě místnosti, včetně stávajícího vstupu, a zazděny byly vstupy z místnosti D3.04 do místnosti D3.06 a C3.04. Naopak obnoven byl vstup z předsínky D3.06 do místnosti C3.04. Je možné, že z té doby pochází většina dochovaných litinových radiátorů v celém křídle.

Současné s tím možná vznikla i příčka, mezi dnešními místnostmi D3.12 a 13, a dále menší příčkou oddělený prostor v jihovýchodním nároží. Obě tyto úpravy dokládá plán z roku 1952, takže by mohly proběhnout i poněkud později, řešení vstupní výplně do kanceláře D3.13 ovšem naznačuje spíše vnik už tehdy. Roku 1952 vznikl komín v místnosti D3.03. K mladším úpravám náleží příčka, vymezující stávající chodbu D3.10 a

⁵⁶⁹ Plán 0202.4, viz seznam plánů.

také místnost D3.12. Později byly i místnosti D3.12 a 13 ještě předěleny příčkou podobnou příčce mezi místnostmi D3.14A a 14B, v místnosti D3.12 je zaznamenána ještě roku 1988. Snad někdy na počátku osmdesátých let⁵⁷⁰ byla vyměněna část okenních výplní. Použité profilované poutce přitom patrně odpovídaly tehdejšímu požadavkům památkové péče. Mezi lety 1984-89 pak byl vybudován dnes používaný deskový komín v jihovýchodním nároží a byla zcela zásadně upravena místnost D3.11. V devadesátých letech 20. století byly prostory zřejmě pronajímány. Tehdy bylo zjevně celé křídlo dosti výrazně opraveno, položeny nové koberce, modernizováno sociální zařízení, zřízeny dva sprchové kouty, opraveny okenní i dveřní výplně atp. Plán z roku 2002 už zaznamenává prostor v současné podobě.⁵⁷¹

Zadní podélná křídla (E a F)

Západní křídlo (E3.01-03)

Nejsevernější část západního křídla tvoří v úrovni druhého patra terasa přístupná ze středního příčného křídla (D), interiér s místností E3.02 a drobnou prostorou E3.03 je přístupný od jihu, ze zadního příčného křídla (G).

Obdélná **terasa E3.01** je přístupna vstupem od severu, z místnosti D3.16. Podlahu tvoří asfaltová lepenka, směrem k západu prostor uzavírá nečleněná stěna sousedního domu, dole doplněná nízkým zděným zábradlím, jež zde snad fungovalo před zvýšením sousedního objektu. Severní a jižní stranu terasy vymezují architektonizované fasády středního příčného a západního podélného křídla. Na východní straně do dvora se nachází litinové zábradlí, nesené třemi zděnými sloupky, dvěma po stranách a jedním uprostřed. Omítané sloupky mají jednoduchý sokl a v horní části pásovou římsu. Zjevně se přitom liší od podoby sloupků na terasách v prvním dvoře, může být ale původní. Zábradlí tvoří shodné litinové dílce jako u ostatních teras. Popísáno bylo ve světlíku A3.24.

Rozměrná **místnost E3.02** vyplňuje většinu křídla. Její zhruba obdélný půdorys není zcela pravidelný, což je způsobeno jednak vyčleněním menší místnosti E3.03 z půdorysu E3.02 a dále ustupující západní zdí. Vstup z prostoru G3.10 v zadním příčném křídle (G) se nachází v jižní stěně. Naopak vstoupit lze do už zmíněné místnosti E3.03. Místnost je osvětlena čtyřmi okenními otvory od východu ze dvora.

Vstup v jižní stěně je osazen plochou, typovou, v horních 2/3 prosklenou dveřní výplní v ocelové zárubni. Západní stěna místnosti je plochá, zhruba v polovině ustupuje o cca 25 cm. Plochá a nečleněná je i severní stěna. V severovýchodním koutě se nachází vystupující, zvláště se pod stropem rozšiřující pravouhlá „přizdívka“. Situace pozorovatelná na půdě a nad střechou dokládá, že konstrukce, patrně opláštěná rabbitovou příčkou, obsahuje větrací kanál. Čtveřice okenních výplní ve východní stěně je novodobých, špaletových, dělených poutcem, na vnější straně profilovaným. Výplň je téměř shodná s novodobými okenními výplněmi osazenými v sousedním příčném křídle, liší se ale tím, že i nad poutcem je osazena dvojice křídel a výplň je tedy čtyřtabulková.

Jihovýchodní kout zabírá už zmíněná **místnost E3.03**, vydělená z místnosti E3.02 příčkami Rabbitzovy konstrukce. V severní stěně se nachází okenní výplň tvořená dvěma napevno vedle sebe vezděnými okenními křídly. Omítka je přetažena i přes rámy křídel. Navíc jedno z křídel je umístěno obrácené. Okenní křídla jsou dozajista druhotně osazena, podle profilace patrně jen o málo mladší než dům sám, ale zřejmě pocházející odjinud. Spodní polovina skel je dnes zatřena barvou a od severu doplněna čtyřmi hrubě opracovanými latičkami, které patrně mají zabránit případnému rozbití skel. Místnosti E3.03 obsahuje ve východní stěně okenní otvor do dvora, osazený shodnou okenní výplní jako místnost D3.02. Vstup do místnosti E3.03 od západu, z místnosti E3.02, je opatřen jednokřídlou dveřní výplní rámové konstrukce. Křídlo je děleno dvěma vodorovnými příčkami na tři obdélná, hladká pole a hladká a nezdobená je i dřevěná zárubeň. Na křídle se zachovala i dobová klika. Výplň lze datovat zhruba do čtyřicátých či padesátých let 20. století. Jižně od dveřního otvoru, ovšem těsně u něj, se mimo to dochovala okenní výplň, opět tvořená napevno zazděným okenním křídlem. To je děleno jednou svislou a třemi vodorovnými příčkami na celkem osm tabulek. Zde jsou skla zabílena dokonce kompletně.

⁵⁷⁰ Osobní sdělení paní Vepřekové.

⁵⁷¹ Plány 0304, 0325.1 a 2, 0328, 0407, 0432.5 a 0438.2, viz seznam plánů.

Obě místnosti jsou kompletně bílené, především v místnosti E3.03 jsou ale stěny výrazně poškozeny zatékáním. Místnosti mají rovný strop opatřený nezdobeným fabionem. Ten není proveden pouze v severovýchodním koutě v místě mladšího výstupku (viz výše). Podlahu kryje koberec a pod ním PVC. Prostor vytápí plechové deskové radiátory, litinové článkové radiátory a hliníkové radiátory Fonal, všechny ze sedmdesátých či osmdesátých let.

Původně měl prostor sloužit jako kancelář a tak zřejmě později také sloužil. Zajímavostí je na stavebním plánu zakreslený odlišný profil hlavic sloupků na terase E3.01. Je ovšem pravděpodobné, že stávající podoba sloupků je původní, neboť plán nebyl v detailech realizován přesně ani v jiných částech fasád.⁵⁷²

Dle plánu z roku 1929 vyústilo v severozápadním koutě kancelářské místnosti dřevěné schodiště z prvního patra a dle plánu z roku 1942 byla do místnosti ze suterénu přeložena dílna na jemnou mechaniku. Plán detailně ukazuje rozmístění jednotlivých strojů a zařízení. V tehdy nově zřízené místnosti E3.03 byla niklovana, podél delších stran místnosti E3.02 se táhla dvojice pracovních stolů a uprostřed prostoru byla umístěna fréza, dva soustruhy a vrtačka. Poněkud odlišně, s větším počtem strojů, je dílna zachycena i na plánu z roku 1952. Roku 1957 už místnosti sloužily n.p. Zdravotnické opravy. Místnost E3.02 jako konstrukční kancelář, místnost E3.03 jako kancelář vedoucího. Schodiště z prvního patra tehdy už bylo zrušeno. Do kdy tento provoz v budově sídlil není jasné. Zřejmě v souvislosti s instalací telefonní ústředny o podlaží níže vznikl na konci osmdesátých let 20. století ventilační kanál v severovýchodním koutě. Někdy v té době byly vyměněny také veškeré okenní výplně. Tím se stavební proměny křídla ve druhém patře prakticky uzavřely.⁵⁷³

Východní křídlo (F3.01-06)

Také východní křídlo obsahuje na severní straně terasu, tentokrát ovšem dosažitelnou i z křídla samotného. Jednotlivé místnosti křídla zpřístupňuje chodba při východní stěně. Mimo spíše výjimečně používaného vstupu přes terasu ze středního příčného křídla (D) je křídlo dosažitelné především od jihu, ze zadního příčného křídla (G).

Obdélná **terasa F3.01** nezaujímá celou plochu střechy, situované mezi středním příčným křídlem (D) a druhým patrem zadního podélného křídla (G), nýbrž jen prostor nad místností F2.01. Přístupná je protilehlými vstupy z prostor D3.11 a F3.03. Z těchto stran terasu obklopují architektonizované fasády obou křídel. Směrem k východu probíhá z větší části boční stěna zadní převýšené části domu čp. 1001, v severní třetině se, přes nezdobené zděné zábradlí jež probíhá přes celou šířku terasy, tedy i podél zmíněné později přistavěné zdi, se nad nízkou střední částí sousedního domu otevírá výhled do parkově upraveného vnitrobloku. Směrem k severu, tedy do druhého dvora, je terasa uzavřena také zděným zábradlím, které je členěno pouze k východu vystupujícím středním sloupkem a jinak je také hladké. Obě zábradlí jsou kryta plechem. Terasa je dlážděna keramickou dlažbou z devadesátých let a její povrch je spádován k západu do dvora. K odvodu dešťové vody skrze zábradlí slouží nízký otvor v severní části. Shodně spádovaná část **střechy F3.02** nad místností E2.02 je kryta asfaltovou lepenkou, lemovaná oplechováním a doplněná okapovým žlabem.

Dveřní výplň vstupu od severu už byla popsána (→ D3.11). Vstup od jihu je opatřen jednokřídlou, plochou, typovou dveřní výplň v ocelové zárubni. Zajímavým detailem patrným na téže stěně přilehlého druhého patra podélného křídla (F), je negativ téměř ploché střechy, která zde v době provádění opravy fasád zřejmě existovala. Těsně nad podlahou terasy je mimo to patrná větrací mřížka, kryjící snad krátký ventilační kanál větrajíc místnost E2.01. Provedení mřížky se mírně liší od mřížek z doby výstavby objektu.

Chodba F3.03 probíhá podél východní stěny křídla a od západu je vydělena dřevěnou, v horní části prosklenou příčkou. Vstoupit do ní lze od severu, vstupem z terasy F3.01, nebo od jihu, vstupem z prostory G3.03. Uprostřed je předělvena příčkou na severní část F3.03-a a jižní F3.03-b. Vstupy v západní stěně lze vstoupit do místností F3.04-06. Osvětlena je od západu prosklenou horní částí příčky.

V severní stěně se ve vstupu s už popsanou vstupní výplní navíc nachází i druhá, křídlem neosazená ocelová zárubeň, umístěná ve vnitřním líci. Východní stěna je zcela hladká a půdorysně se mírně lomí dle průběhu parcelní čáry. Východní „stěnu“ tvoří zděný hladký pilíř na který navazuje k západu běžící průvlak.

⁵⁷² Plány 0202.4 a 7, 0203, viz seznam plánů.

⁵⁷³ Plány 0312.1, 0329, 0409, 0412, 0432.5 a 0438.2, viz seznam plánů.

Do něj je vložena dřevěná příčka s dveřmi, jež bude popsána v rámci místnosti F3.06. Zmíněný pilíř je proti uražení hrany ochráněn pokud ne původním, tedy minimálně dosti dávným **dřevěným úhelníkem**, na hranách zdobeným jednoduchou profilací a nahoře s ozdobně projmutým obrysem. Jižní stěnu tvoří lehká dřevěná příčka. I její průběh je nepravidelný, určený především polohami vstupů v příčně vedených dřevěných příčkách (viz níže). Spodní část příčky je tvořena rozměrnými dřevotřískovými deskami, oboustranně připevněnými na jakousi vnitřní skrytou nosnou konstrukci, patrně z latí. Spáry jsou lištovány na hranách zaoblenými lištami. Horní část příčky je tvořena svislými sloupky s rozestupy cca 80 cm a horizontálně je dělena dvěma příčkami na shodná, ležatě obdélná pole. Ta jsou pomocí oblých lišt zasklena poloprůhledným strukturovaným sklem. Všechny tři vstupy jsou osazeny plochými, typovými výplněmi v ocelových zárubních. Příčka příčně dělicí chodbu na severní a jižní část je řešena shodně jako už popsaná příčka tvořící západní stěnu. V ní se nacházející vstup nemá klasickou zárubeň, respektive zárubeň je přímo součástí příčky. Dveřní křídlo chybí. Zasklení horní části příčky pokračují dále k západu, tj. obě kolmé příčky, tvořící západní stěnu chodby, jsou k ní dodatečně přiloženy. Strop je plochý, stejně jako zděné stěny omítaný a bílený. Na severní, východní a jižní straně je lemovaný prostým fabionem. Příčka je natřena bíle a v rozsahu místnosti F3.04 má zatřená skla. Podlahu kryje PVC. Při východní stěně se nachází dva deskové plechové radiátory.

Obdélná **místnost F3.04** je přístupná dveřmi ve východní stěně z chodby F3.03-a osvětlena jedním okenním otvorem ve stěně západní, ze dvora.

Výše popsaná, dřevěná, v horní části prosklená příčka je z vnitřní strany doplněna obkladem z dřevotřískových, hnědě laminovaných desek menšího formátu. Desky jsou umísťovány v pravoúhlém rastru a mezi nimi jsou patrně bílé lišty, nasouvané do drážek v bočních částech desek. V západní stěně se nachází novodobá okenní výplň stejného členění jako v protějším křídle (→ E3.02). Členěním výplň napodobuje výplně původní, je špaletová dělená profilovaným poutce, nahoře i dole s párem křídel. Západní a také jižní stěna jsou jinak ploché a stejně jako strop omítané a bílené. Lemuje je nezdobený fabion. Podlahu kryje koberec a v okenní nise se nachází radiátor Fonal.

Zhruba obdélná **místnost F3.05** je opět přístupná z východní strany z chodby F3.03 a osvětlena dvěma okenními otvory od západu, ze dvora.

Nepravidelnost půdorysu je dána mírným zalomením východní stěny. Ta je tvořena už popsanou příčkou a shodně utvářena je i jižní zeď. Rozdílem je to, že jednotlivé, na výšku umísťované desky jsou užší, cca 1 m, a v každém poli opatřené neotvíraným okenním otvorem. Právě tato příčka prostupuje i do chodby F3.03 a dělí ji na severní a jižní část. Veškerá skla jsou dnes zatřena bílou barvou. Okenní výplně jsou shodné jako ve vedlejší místnosti. Severní stěnu tvoří shodný obklad, jaký byl popsán už v místnosti F3.04. Západní stěna a strop jsou omítané a bílené, stop na západní straně lemuje nezdobený fabion. Dřevěné části příček jsou natřené bílou barvou. Podlahu kryje koberec. V okenních nikách se nacházejí dva radiátory Fonal.

Téměř obdélná, průběhem východní stěny mírně lichoběžná **místnost F3.06** je opět přístupná dveřmi ve východní stěně, z chodby F3.03-b a osvětlena dvěma okenními otvory od západu, ze dvora.

Východní stěnu tvoří opět dřevěná, v horní části prosklená příčka, popsaná už v rámci chodby → F3.03. Jižní stěnu tvoří také dřevěná příčka, ta je ovšem vložena do rozměrného obdélného otvoru, jímž se původně místnost otvírala do zadního příčného křídla (G). V rámci místnosti se uplatňuje západní přízvední pilíř, opět s hranou chráněnou **dřevěným úhelníkem** a na něj nasedající průvlak. **Prosklená příčka** je uložena pod něj tak, že téměř lícuje se severním lícem jižní zdi a i tato příčka prostupuje též do chodby F3.03. Je rámové konstrukce, složená z celkem tří vedle sebe umístěných obdélných částí, nad nimiž se uplatňují ještě nižší obdélné části horní, se spodními ne zcela přesně korespondující. Rámy spodních částí jsou vzájemně a také u stěn lištovány plochými, na hranách zaoblenými lištami. Děleny jsou jednou vodorovnou příčkou na spodní plné, ležatě obdélné pole, opatřené dřevěnou, klasicky na krajích do pera zhablovanou výplní a na mírně obdélnou, prosklenou část horní. Ta je dělena dvěma svislými a dvěma vodorovnými, značně subtilními příčkami, dohromady na devět polí. Skla i dřevěné výplně spodních polí jsou upevněna oblými lištami. Ve východní části příčky se nachází dveřní otvor. Jeho vztah k navazující části příčky není zřejmý, neboť dané místo je z obou stran zakryto přiléhajícími kolmými dřevěnými příčkami. Dveřní křídlo je obdobné rámové konstrukce, dělené na dvě pole, dolní plné. Horní část je dále dělena dvěma horizontálními a jednou svislou příčkou na celkem šest tabulek. Závěsy jsou nezdobené, klika i štítky chybí, dochoval se ale původní samostatný štítek kolem klíčové dírky a v dolní části křídla je zachován okopný plech, stejně jako celá příčka na-

třený světle krémovou barvou. Už zmíněné ležaté obdélné rámy, jež doplňují příčku v horní části, jsou děleny vždy dvěma vertikálními pruty na celkem tři obdélná pole, opět prosklená, se skly upevněnými oblými lištami. Tyto horní rámy jsou celkem čtyři, nejvýhodnější je ovšem dramaticky seříznut, takže se z něj uplatňuje pouze polovina. I tato prosklená příčka má skla kompletně zatřena barvou. Příčku lze opatrně datovat zhruba do desátých až třicátých let 20. století, horní část může být mladší a pravděpodobně jení původní součástí konstrukce.

V západní stěně jsou opět osazeny novodobé okenní výplně, shodné jako v místnostech F3.04 a 05. Severní stěnu tvoří už v rámci místnosti F3.05 popsaná dřevěná příčka. Strop je stejně jako zděná část stěn omítaný a bílý. Na jižní a západní straně jej lemuje nezdobený fabion. Podlahu kryje koberec a v okenních nikách se i zde nachází radiátory Fonal.

Původně měl prostor sloužit jako jedna velká nečleněná kancelář a zřejmě tak i sloužil. Roku 1942 byla i do tohoto křídla ze suterénu přeložena dílna na jemnou mechaniku. Plán ukazuje, že severní část prostoru byla uzavřena lehkou příčkou a dalšími lehkými příčkami zde byla vydělena kancelář mistra a skladiště materiálu. Mimo to zde byly umístěny soustruh. Další soustruh a uprostřed dlouhý pracovní stůl se nacházel i ve velké jižní místnosti. Ta byla volně otevřena do navazující části středního příčného křídla. Plán také dokládá, že tehdy ještě neexistoval vstup na terasu. Roku 1957, kdy místnosti sloužily n.p. Zdravotnické opravny, byl prostor zaznamenán s příčkou oddělující jej od navazující části příčného křídla (G), v tomto případě už šlo jistě o příčku dodnes dochovanou, a dále byl jakousi lehkou příčkou oddělen menší obdélný prostor na severní straně. Rozlehlý prostor v jižní části charakterizuje popis jak kancelář hlavního mechanika, menší prostor na západní straně jako kancelář odboru technické kontroly. Zmíněná příčka mezi oběma křídly je patrně dílem desátých až třicátých let 20. století a na současné místo byla jistě přenesena odjinud, možná v souvislosti s úpravou prostor pro dílnu, schválenou zde v roce 1942. Možná někdy ve druhé polovině padesátých či na počátku šedesátých let vznikla příčka mezi místnostmi F3.05 a F3.06. Později byla doplněna příčkami vymezujícími chodbu F3.03 a možná někdy v té době vznikl i vstup na terasu. Snad na počátku osmdesátých let byly vyměněny veškeré okenní výplně. Poslední změnou bylo nepochybně vytvoření příčky vydělující místnost F3.04 z místnosti F3.05. Plán z roku 1988 tuto příčku ještě nezachycuje.⁵⁷⁴

Zadní příčné křídlo (G)

Původně jednotraktové první patro zadního příčného křídla je přístupné po samostatném schodišti (G2.01). Z něj je přístupný prostor G3.04, k němuž přiléhají záchody G2.05 a 07. Mezi nimi se nachází světlík G2.06. Z místnosti G3.04 jsou přístupny východní místnosti (G2.02 a 03) i místnosti západní (G3.08-12) a kromě nich též prostory obou navazujících křídel (E a F).

Schodiště G3.01

Do druhého patra zadního příčného křídla (G) pokračuje beze změny další úsek **žulového** podkovovitého jednoramenného **schodiště** G3.01, popsaného už v rámci přízemí (→ G1.01). Schodiště je i zde vybaveno **liti-
novým zábradlím** G1-4.Kv06. Do půdního prostoru ovšem pokračuje rameno schodiště poněkud zúžené.

Severní podkovovitá stěna (zvenčí pětiboká) je nad úroveň druhého patra prolomena třemi stejnými, dle stoupání schodiště stoupavě osazenými **okenními výplněmi** G3.Ok03. Ty jsou na rozdíl od výplní v nižších podlažích nižší, bez poutců a pouze dvojkřídlá. Jednoduché původní okenní výplně jsou dochovány kompletně, i s původními závěsy i rozvorovými kličkami. Nedeštěné niky oken jsou zakončeny původními, segmentově probíranými parapety. Stoupavě uspořádání okenních otvorů způsobuje, že na západní straně se nachází ještě čtvrtý okenní otvor s **okenní výplní** G3.Ok04. Ani ten se od ostatních výplní provedením nelyší, je pouze citelně nižší.

Podesta je dlážděná stejnou **keramickou dlažbou** G1-3.Dh03 jako o podlaží níže (→ G1.01). Ve východní i západní stěně s nad podestou nachází skříň s elektroinstalací. Shodná jako v nižších patrech je i novodobá výmalba. Uprostřed klenby podesty se zachoval háček k zavěšení osvětlovadla, ke kterému vedou zbytky mladší ale i tak jistě dosti dávno elektroinstalace (viz níže).

⁵⁷⁴ Plány 0202.4, 0203, 0329, 0412, 0432.5 a 0438.2, viz seznam plánů.

Jižní stěnu, oddělující podestu od místnosti G3.04, tvoří původní **dřevěná prosklená stěna** G3.Dv02. Příčka se přimyká ke stropní traverze, vynášející klenby nad podestou G3.01 a prostorem G3.04 a je rámové konstrukce. Obsahuje poutec, z obou stran doplněný profilací, použitou i na ostatních okenních a dveřních výplních, a dva sloupky. Mírně užší střední část pod poutcem obsahuje dvojkřídlý vstup, boční části jsou dále děleny jednou vodorovnou příčkou na spodní plnou a horní prosklenou část. Plná spodní část je dále dělena třemi svislými příčkami a tím vytváří celkem čtyři profilací zdobená obdélná pole, horní prosklená část je dále dělena jednou tenkou vodorovnou a třemi shodně tenkými svislými příčkami na celkem osm obdélných tabulek. Části nad poutcem jsou obdobně děleny tenkými svislými příčkami tak, že boční části mají čtyři a střední část nad dveřní dvě skleněné tabulky. Sloupky jsou z čelní strany doplněny profilovanými lištami a lištován profilovanou lištou je i styk příčky se stěnou a stropem. Profilace mimo to na lícové doprovází i prosklené části. Na rubové straně rubové straně (z prostoru G3.04) jsou skla klasicky tmelena. Sklo je minimálně z části pravděpodobně původní, jedna tabulka je nahrazena novodobými zvonky. Dveřní křídla jsou řešena obdobně jako plné části příčky. Mají spodní plné pole zdobené profilací a horní prosklenou část, dělenou jednou tenkou příčkou na dvě do kytu zasklené tabule. Profilace klapačky odpovídá ostatním dveřním křídlům. Zdobené závěsy jsou původní, stejně jako náprstkové zástrčky v boční části křídla, klika a štítky jsou novodobé. Skrze průchodku v horní část příčky pod stopem prostupuje dochovaná část oplétaného elektrického kabelu, původně napjatého pomocí drobných keramických izolátorů. Na rubové straně se tohoto kabelu dochovalo zhruba 2,5 m i s řadou keramických izolátorů, umístovaných cca 50 cm od sebe.

Původní podoba prostoru se od současné příliš nelišila a lze říci, že se díky dochované příčce jedná o velmi autenticky zachovaný prostor. Schodištěm zrcadlem procházel nákladní výtah a prostor měl jistě odlišnou barevnou úpravu (především výmalba stěn). Její konkrétní podoba ovšem není známa.

Ostatní místnosti křídla (G3.02-12)

Místnost G3.04 je obdélná, slouží v rámci druhého patra jako nástupní prostor tří zadních křídel, přístupná je od severu, prosklenou dřevěnou příčkou z podesty schodiště G3.01. Vstoupit z ní lze do dvojice záchodů G3.05 a 07 na jižní straně, vstupem ve východní stěně lze vstoupit do prostoru G3.03 a vstupem v západní stěně do chodby G3.08. Osvětlována je jedním okenním otvorem od jihu, ze světlíku G3.06 a mimo to i prosklenou stěnou od severu.

Prosklené příčce jež tvoří severní stěnu již byla věnována pozornost. Vstup ve východní stěně obsahuje jednokřídlou, plochou, typovou dveřní výplň v ocelové zárubni. Vstupy do záchodů v jižní stěně mají původní jednokřídlé, dovnitř otvíravé **dveřní výplně** G3.Dv01, shodné například s výplněmi záchodů o podlaží níže (→ G2.04 a 06). Výplň vstupu do záchodu G3.05 má i původní kliku a štítky a navíc doplněný krabicový zámek, výplň vstupu do záchodu G3.07 má kliku a štítky novodobé. Mezi nimi se nachází původní **okenní výplň** G3.Ok01. Ta je opět špaletová, řešená obdobně jako okenní výplň o podlaží níže. Rozdílem je ovšem to, že i nad poutcem je osazena párem křídel a dále v tom, že spodní křídla jsou dělena vodorovnou příčkou na dvě tabulky. Kování včetně rozvorových kliček je původní, skleněné výplně jsou mladší, z poloprůhledného strukturovaného skla. Mělká okenní nika sahá jen po úroveň parapetu. Parapetní deska se nedochovala, shodně jako o patro níž po ní zůstala pouze drážka, dokazující že zde parapetní deska původně byla. Vstup v západní stěně je opět opatřen jednokřídlou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Místnost má hladké bílé stěny i strop, klenutý segmentovou neckovou klenbou s vpadlým zrcadlem. Podlaha je pokrytá kobercem a pod ním se dnes nacházejí dřevotřískové desky. Zda je přítomen původní povrch není jasné.

Záchod G3.05 je opět malá obdélná místnost. Lze do ní vstoupit od severu z místnosti G3.04 a osvětlena je od západu ze světlíku G3.06.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. **Okenní výplň** G3.Ok02 je původní, řešená zcela shodně jako v záchodě → D3.18, tj s ven otvíravými vnějšími křídly a lemem z širší profilované lišty. Spodní vnější křídlo má nepůvodní kličky z doby socialismu. Místnost obsahuje hned několik původních **technických prvků**. V horní části východní stěny se v drobné nische dochovala válcová kovová nádržka s drobným ventilem, patrně kondenzační nádržka původního parního topení. Poněkud níže a severněji ze stěny vystupuje zabílený drobný kovový prvek, snad dávný ventil vodovodního rozvodu. V jižní stěně na východní straně těsně pod stropem se dochoval ventilační otvor krytý třemi horizontálními lamelami a ovládací páčkou, řetízek i jeho

úchytky ovšem chybí. Pod stropem mimo to šikmo probíhá litinová kanalizační roura malého průměru, pravděpodobně okapní svod samostatné pultové stříšky záchodu. Místnost je asi do výšky 1m obložena světlým keramickým obkladem, zřejmě ze sedmdesátých či osmdesátých let, stěny nad ním jsou hladké a stejně jako strop bílené. Na podlaze se zachovala původní **keramická dlažba**, opět shodná s dlažbou podesty G1.01 a také zde zakrytá PVC. Na východní stěně se nachází hliníkový radiátor Fonal.

Záchod G3.07 je zrcadlovém otočení prakticky totožný. Chybí pouze v nice umístěná nádržka, pravděpodobně kondenzační parního topení a není prokázána přítomnost původní keramické dlažby, byť její existence pod stávajícím PVC je více než pravděpodobná.

Světlík G3.06 je hladce omítaný a mimo už popsané výplně okenních otvorů žádné prvky neobsahuje. Dnes je světlík volně otevřený k jihu do staveniště sousedního objektu, předtím byl ale zřejmě velmi úzký a temný. V úrovni stropu druhého patra jej kryla střecha z průsvitného materiálu, patrně

Prostor G3.03 je pětiboký, velmi podobný prostoru G2.03 o podlaží níže. Také zde byla z původního, zhruba obdélného prostoru vydělena mladší lehkou příčkou pětiboká **místnost G3.02**. V západní stěně je patrná rozměrná pravoúhlá dveřní nika, bezpochyby původní. Dosti dávný je i **dřevěný úhelník** zpevňující jižní hranu niky. Shodný byl už popsán v chodbě → F3.03. Jihozápadní kout je obložen novodobým keramickým obkladem ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století. Ještě v něm se na jižní stěně uplatňuje spodní ventilační mřížka dochovaná včetně regulační páčky svislých lamel. Ostatní část jižní stěny a celá východní stěna jsou hladké. Krátká severní stěna prostoru logicky pokračuje do místnosti G3.02. Původně byla v jižní části širokým obdélným otvorem otevřena do navazujícího podélného křídla (F). Později byla osazena dodnes dochovanou a už v rámci místnosti → F3.06 popsanou dřevěnou prosklenou příčkou. Hrana východního zděného pilíře je opět chráněna shodným dřevěným úhelníkem. Směrem k západu stěna v rámci místnosti G3.02 obsahuje sdružený okenní otvor, dnes s novodobou okenní výplní, shodnou jako v navazujících podélných křídlech (→ E3.02). Plochý strop je lemovaný prostým fabionem a stejně jako stěny je bílený. Podlahu prostoru G3.03 kryje PVC, podlahu místnosti G3.02 koberec. Prostor je vytápěn hliníkovými radiátory Fonal a při západní stěně se v rámci prostoru G3.03 nachází novodobá linka ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století.

Protilehlý **prostor G3.08-12** je v zrcadlovém otočení shodný s prostorem G3.02-03, je ovšem odlišně přeočkovávání a to na celkem pět malých prostorů, které nepochybně na tomto místě nemá smysl popisovat jednotlivě. Příčky vymezují střední chodbu G3.08, na niž v pravém směru navazuje poněkud širší chodbovitý prostor G3.10. Z něj je dosažitelné navazující podélné křídlo (E) a sloužila také jako kuchyňka. Místnost G3.09 při severní stěně má jako jediná přímé denní osvětlení ze dvora, místnosti F3.11 a 12 na jižní straně jsou dnes zcela temné. Příčky jsou shodné jako příčka vymezující chodbu F3.03 a mají zabílené prosklené horní části. Příčka mezi chodbou G3.08 a 10 je zřejmě mladším doplňkem, v jeho horní části se ovšem zřejmě objevuje naopak poněkud starší prosklená konstrukce, možná část jiné dřevěné prosklené příčky, a tedy druhotně užitá.

V jižní stěně původního prostoru se nachází rozlehlá pravoúhlá nika s už popsanou novodobou dveřní výplní, sdružený okenní otvor v široké okenní nice v severní stěně má opět novodobé okenní výplně, shodné jako v místnosti → E3.02. Původní široký obdélný otvor do navazujícího podélného křídla (E) je zaslepen příčkou vytvářející niku, v níž je, asymetricky na západní straně, situován vstup do místnosti E3.02, s už popsanou novodobou dveřní výplní. Ve východní části niky se dochoval relikť starších umyvadel v podobě z omítky vystupující, pro dva kohoutky rozvětveného vodovodního rozvodu z kovových trubek. Mimo oba značně odstrojené vodovodní kohoutky nad nedochovanými umyvadly či žlabem je níže dochovaný také třetí uzávěr, společný pro obě větve rozvodu a dochovaný včetně regulačního kohoutu. Stěny jsou jinak hladké, stejně jako fabionem lemovaný strop, omítané a bílené. Podlaha je kryta PVC či kobercem.

Původně prostor sloužil zřejmě jako kancelář. Stejně jako u obou navazujících křídel není jasné, jak byly řešeny okenní výplně, neboť se nám až na okenní výplně do světlíku žádná nezachovala. Předpokládat je ale možné shodné řešení jako v prvním patře. Roku 1942 byla schválena úprava prostor na dílnu pro jemnou mechaniku. Dobře patrný je zákres dvojkrídlych dveřních výplní z místnosti G3.04 do bou bočních prostorů, interiéry záchodů se zakreslenými umyvadly i odtah prachu z dílny G3.08.12 do světlíku. Plán detailně ukazuje rozmístění jednotlivých strojů a zařízení. V místnosti G3.02-03 je zakreslena vrtačka, ohýbačka a stři-

hačka plechu, transformátor a motorgenerátor (Verteiler und Umformer), a jižně od vstupu při západní stěně také široké umyvadlo. V místnosti G3.08-12 byly umístěny především brusky a leštičky, v místě dochovaného rozvodu vody v široké nise v severní stěně je opět zakresleno široké umyvadlo. Velmi podobně je dílna G3.08-12 zakreslena i na plánu z roku 1952. Místnost G3.02-03 na něm zachycen není a pravděpodobně už byl využit odlišně. Roku 1957, kdy místnosti sloužily n.p. Zdravotnické opravny, je v prostoru G3.02-03 u okenních otvorů zachycena drobná prostora „rozmnožovny“, zatímco citelně větší část prostoru je nepopsána. Místnosti G3.08-12 jsou už rozděleny současnými příčkami. Prostor G3.09 byl rozdělen příčkou na dvě menší místnosti, ve východní, dobře osvětlené části na „světlotisk“ a západní neosvětlené části na „temnou komoru“. Prostor G3.11 sloužil jako sklad a prostor G3.12 jako archiv. Tehdy ještě nepředělené a nepopsané prostory G3.08/10 jistě sloužily jako chodba. I v tomto křídle byly někdy na počátku osmdesátých let vyměněny okenní výplně a modernizovány záchody. Roku 1988 už je prostor zakreslen v současné podobě. Místnost G3.09 tehdy sloužila jako šatna, místnosti G3.11-12 jako sklady.⁵⁷⁵

Třetí patro

Průčelní křídlo (A)

Dispozice průčelního křídla ve třetím patře velmi blízká dispozici → patra prvního. Ze schodiště A4.01 lze vstoupit k východu do menší haly A4.03-a nebo k západu do haly větší A4.19-a. Z těchto prostor jsou přístupny téměř všechny místnosti křídla a pomocí spojovacích chodeb také obě navazující křídla podélná (B a C). Na východní straně se v kontaktu se sousedním dome čp. 1001 nachází menší východní světlík A4.09, v západní části křídla se nachází větší západní světlík A4.24. Ten je vzhledem k asymetrickému tvaru přední části parcely vtažen hlouběji do nitra dispozice a ze všech stran je obklopen prostory domu.

Schodiště (A4.01)

Schodiště je v úrovni třetího patra řešeno téměř identicky jako v úrovni → patra druhého (A3.01). Nalezneme zde **štukovou výzdobu** A4.Šv11, její součástí je i štukový tříčtvrtěsloup v okenní nise, původní **dveřní výplně** A4.Dv01, **žulové schodištní stupně**, **litinové zábradlí** A1-5.Kv02, třetím rameni směrem do čtvrtého patra s jedním chybějícím litinovým výplňovým polem, jeho **železné navýšení**, i původní **keramickou dlažbu** A1-5.Dh01.

Zásadním rozdílem je odlišně řešená severní stěna na podestě. Tu zde tvoří **dřevěná prosklená příčka** A4.Ok14. Je opět rámové konstrukce, se spodní plnou a horní prosklenou částí. Spodní část je dělena čtyřmi příčkami do pěti polí. Dřevěné výplně jsou na krajích klasicky, s odsazením zhoblované do pera a profilaci mimo to obohacuje jednoduchý ústupek na rámu. Kromě toho konstrukci obohacuje nízký soklík s podobným ústupkem na hraně. Horní prosklená část je členěna čtyřmi vertikálními příčkami, o poznání subtilnějšími nežli jsou příčky a rám spodní plné části. Vzniklých pět polí je dále dělených třemi subtilními horizontálními příčkami a vždy jednou, shodně subtilní příčkou svislou. Stěna je tedy prosklena celkem 40 tabulkami převážně poloprůhledného strukturovaného skla. Většina tabulek má strukturu nepravidelných plošek pojednaných jako by radiálně vyzářovanými paprsky. Velmi pravděpodobně se jedná o původní zasklení, datovatelné do prvních desetiletí 20. století⁵⁷⁶. Skla jsou do konstrukce upevněna zřejmě napevno, vkládáním do drážek. V místě kde byla dodatečně měněna je v rubové části patrné kytování. Zajímavým detailem je styk rámu příčky se štukovými konzolami pod stropem, jimž se dřevěný rám i skleněná tabulka přizpůsobují. Na čelní straně je konstrukce v křížení slabších příček přízdobena soustruženými dřevěnými terčíky. Celá konstrukce je natřena světle krémovou barvou, spodní část je na lícové straně navíc natřena béžově a na soklu hnědě, tedy zcela v souladu s pojednáním ostatních stěn.

I zde je patrné, že příčka byla do prostoru vložena dodatečně. Dokládá to do prostoru A4.02 pokračující štuková výzdoba i dlažba, zde na rozdíl od druhého patra dochovaná i v sousedním prostoru. Na stěnách se

⁵⁷⁵ Plány 0202.4, 0203, 0329, 0409, 0412, 0432.5, viz seznam plánů.

⁵⁷⁶ Shodný vzor byl jako původní identifikován v libeňské sokolovně z let 1909-10.

tudíž uplatňují části plochého pilastru i s terčíkem na pásové římse. Pod stropem se ve funkci hlavic uplatňují konzoly, vynášející překlad, základní plocha i lemující bordura dlažby zabíhají pod příčku a nepřerušeně pokračují za ní.

Původně mělo být schodiště v úrovni třetího patra řešeno shodně jako v patře prvním. V rámci změny projektu před dokončením byla ovšem zeď odstraněna a prostor podesty byl rozšířen o stávající místnost A4.02. Další úpravou bylo vložení dřevěné prosklené příčky, provedené dle plánu z roku 1912. Této dataci přesně odpovídá jednodušší modernistická podoba příčky i použité sklo. Prostor je až na mladší výtah a novodobou malířskou úpravu stěn dochoval v podstatě v původním stavu.⁵⁷⁷

Západní část křídla (A4.15-31)

Západní část křídla je dnes přístupná jednak ze schodiště A4.01 a případně i jednak z chodby B4.01, tj. ze středního příčného křídla (D) přes navazující křídlo podélné (B).

Hala A4.19-a je hlavním komunikačním prostorem západní části průčelního křídla. Navazují na ni k jihu běžící krátká **chodba A4.19-b**, z níž lze vstoupit do navazující **prostory A4.28**, a k západu směřující **chodba A4.19-c**. Z těchto prostor vedou vstupy do většiny ostatních místností západní části křídla. Hala je obdélná. Vstupem ve východní stěně přístupná ze schodiště A4.01. Vstupy v jižní stěně lze vejít do místností A4.20 a 20. V navazující prostoru A4.28 se v jižní stěně nachází vstup do místnosti B4.02 a chodby B4.01, v navazujícím příčném křídle (B). Z chodby B4.01 jsou pak dosažitelné prostory A4.26, 27 a 30. Západním směrem lze z haly A4.19-a vejít do drobné prostory 23, z chodby A4.19-b do drobné prostory A4.22, z místnosti A4.28 do místnosti A4.29 a z chodby A4.19-c do chodbovité místnosti A4.25 a z ní do místnosti A4.18. Vstupy v severní stěně chodby A4.19-c lze vstoupit do místnosti A4.17 a vstupy v západní stěně haly A4.19-a do místností A4.16 a 15. Prostor haly je osvětlen nepřímo, přes místnost A4.23, chodbu A4.19-c a místnost A4.28.

Vstup ze schodiště je umístěn asymetricky v jižní polovině východní stěny haly a opatřen je původní dvoukřídlou **dveřní výplní A4.Dv01**. Ta je opět shodná jako výplně téhož vstupu v prvním a druhém patře (→ A2.01 a A3.01). Zárubeň i nika jsou deštěné, rámové konstrukce, stejně jako dveřní křídla. I zde je profila-ce křídel doplněna ozdobnou doplněnou vystupující lištou. Závěsy jsou původní, zámek vložkový, klika a štítky novodobé, historizující, ze žlutého kovu.

Vstupy v jižní stěně haly jsou situovány nepravidelně. Zhruba symetricky je situován západnější dvojkřídlý vstup do místnosti A4.21. **Dveřní výplň A4.Dv02** je dvoukřídlá, dovnitř otvíravá, řešená shodně jako výplň vstupu na schodiště, s deštěnou zárubní a mělkou nikou, otočenou směrem do místnosti A4.21. Deštění niky je vzhledem k její malé hloubce v bočních částech také zdobeno pouze mělkými vpadlými poli. Profila-ce křídel je i zde obohacena doplněnými lištami. Závěsy jsou původní, zámek vložkový, klika a štítky novodobé, historizující, ze žlutého kovu. Výše je umístěný přídavný zámek krytý hliníkovým (?) oválným štítkem s krytkou klíčové dírky a dále jsou křídla vybavena novodobou kovovou závorou a závorovým zámkem. Ty ovšem v rámu postrádají západky a je zjevné, že křídla pochází odjinud, podle všeho z místnosti A4.04, kde u vstupu z haly A4.03 západky v zárubni použity jsou.

Jižněji se nacházející nižší jednokřídlá **dveřní výplň A4.Dv15** je zřejmě také původní, osazená v deštěné zárubni, která ovšem není na bocích zdobena vpadlými poli. Nika otočená směrem do místnosti A4.20 deštěná není. Navíc je tak těsná, že zde zárubeň musela být ze stran přirážena. Křídlo je vzhledem ke světlé šířce otvoru 75 cm děleno na pět plných polí, se středním horizontálním a dole i nahoře dvěma vertikálními. Shodně řešená křídla byla zaznamenána v prvních dvou patrech na fotografiích z roku 2002. Dosud dochována jsou například v místnosti → C2.04 či D3.03. Výplň má novodobý vložkový zámek, klika a štítky jsou novodobé, historizující, ze žlutého kovu. Celkový způsob provedení vstupu i vztah k prostoru místnosti A4.20 a 21 svědčí o jeho dodatečném zřízení. Výplň je ovšem bezpochyby původní, přenesená z jiné části domu. V západní části jižní stěny se nachází vysoko položeným segmentovým pasem oddělený průchod do chodbičky A4.19-b. Chodbička po necelých 2,5 m přechází do prostory A4.28. Průchod je opět oddělen shodným segmentovým pasem.

⁵⁷⁷ Plány 0202.5, 0304 a 0328, viz seznam plánů.

V západní stěně chodbičky se nachází vstup na záchod A4.22. Původní **dveřní výplň** A4.Dv19 je téměř shodná jako dveřní výplně v předsíňkách → D2.08, D2.17 atp. Je jednokřídlá, dovnitř otvíravá, s deštěnou, na boku vpadlými poli zdobenou zárubní, křídlo je děleno do tří nesterpně vysokých polí. Nika dveří není deštěna. Podstatným rozdílem je to, že profilace křídla je i zde přizdobena doplněnou oblou lištou. Křídlo dnes postrádá zámek, štítky i kliku. Dochována je pouze druhotná zástrčka, která ovšem má původní mosaznou knopku. Křídlo má navíc polodrážky provedené na obou stranách, takže v minulosti téměř jistě došlo k „otočení“ dveřního křídla⁵⁷⁸.

Opět v rámci haly A4.19-a se nachází dvojkřídlý prosklený a nadsvětlíkem vybavený vstup do drobné místnosti A4.23. Původní **Dveřní výplň** A4.Dv22 je dvojitá, osazená v líci stěny a vybavená poutcem. Oba za sebou řazené páry dveřních výplní jsou dovnitř otvíravé, stejně jako jedním křídlem opatřený nadsvětlík. Zároveň je v zásadě dosti atypická, vyplývající ze specifické funkce dveřní výplně. V podstatě je obdobná jako u špaletových okenních výplní, s hladkými bočními částmi a do světlosti otvoru vystupujícím vnějším rámem. Ten je ovšem masivnější a řešený v podstatě shodně jako u exteriérových dveřních výplní, například i vstupu do schodiště → D1.01. Na vnější straně je tento vnější rám na hraně přizdoben drobnou profilací a zároveň přiléhá k omítané špaletě dveřního otvoru. Před rovinu špalety vystupuje pouze o cca 2-3 cm. Vnější poutec je na hraně zdoben profilací, opět shodnou jako u okenních i vnějších dveřních výplní.

Vnější dveřní křídla chybí. Je ovšem pravděpodobné, že jsou druhotně osazena v prosklené přičce, uzavírající prostor A4.23 směrem do světlíku. Pokud je tomu tak, byla vnější křídla řešena shodně jako křídla vnitřní. Ta jsou rámové konstrukce, dělená jednou vodorovnou příčkou na spodní plně, téměř čtvercové pole a horní prosklené pole obdélné. Křídlo je profilováno shodně jako ostatní dveřní křídla, spodní plná pole jsou navíc přizdobena vystupujícími doplněnými lištami. Sklo je leptané a zdobené jednoduchým lemem, jenž je jako jediný průhledná. Shodně leptáním je zdobené i křídlo nadsvětlíku. Není při tom jisté, zda jsou všechna skla původní. Výplň zjevně v devadesátých letech prošla jakousi opravou, při níž mohla být chybějící skla, možná provedená páskováním, doplněna. Závěsy jsou původní, zámek vložkový, štítky a klika novodobé, historizující, ze žlutého kovu. Obě křídla nadsvětlíku mají původní mosazné kliky.

V severní části západní stěny je vysoko umístěným segmentovým pasem oddělena chodba A4.19-c. Osvětlena je **prosklenou dřevěnou stěnou** A4.Ok12 z jihu ze světlíku. Ta je řešena shodně jako už popsané prosklené stěny v prvním a druhém patře, v chodbách → A2.20-c a A3.19-c. Odlišnosti plynou především z toho, že tato příčka je původní, nerepasovaná. Nejmarkantnějším rozdílem je to, že je celá stěna souvislá, nepřerušovaná v úrovni spodní hrany otvorů odskokem. Skla jsou jednoduchá a žádné z nich není leptané. Mosazné rozvorové kliky jsou původní. Chybí některé háčky na zajištění otevřených okenních křídel.

V krátké západní stěně chodby je u vstupu do prostoru A4.25 osazena původní **dveřní výplň** A4.Dv11. Zároveň této jednokřídlé výplně je klasicky zdobená profilovaným čelem a soklíky, její boční části jsou zdobené vpadlými poli, nika je deštěna. Dveřní křídlo je řešeno shodně jako dveřní křídlo u vstupu do místnosti A4.20 pěticí profilací zdobených polí. Pozoruhodným detailem je to, že profilace křídla i deštění niky jsou obohaceny doplněnými oblými lištami. Zámek je vložkový, klika a štítky jsou novodobé, historizující, ze žlutého kovu. Křídlo bylo v minulosti vodorovně proříznuto kvůli schránce na dopisy připevněné z vnitřní strany. Z téhož důvodu jsou zde v rozsahu někdejší schránky odlámané ozdobné vystupující lišty.

V rámci chodby A4.19-c v severní stěně zhruba symetricky umístěný vstup do místnosti A4.17 je opět opatřen původní dvoukřídlou **dveřní výplní** A4.Dv03. Ta je v zásadě shodná jako u místnosti A4.21. Jediný podstatný rozdíl v původním provedení spočívá v tom, že směrem do chodby A4.19-c není na křídlech profilace obohacena o doplněnou oblou lištu, ta je ovšem pro změnu směrem do místnosti A4.17 doplněna nejen k profilaci křídel, ale také deštění niky. Také tato výplň má vložkový zámek, klika a štítky jsou novodobé, historizující, ze žlutého kovu. Zajímavostí je viditelná poměrně rozsáhlá fládrovaná plocha, patrná díky poškození mladších nátěrů na čelní straně jednoho křídla.

V severní stěně haly A4.19-a se ve vstupu do místnosti A4.16 nalézá původní **dveřní výplň** A4.Dv03. Také ta je obdobou už popsané výplně místnosti A4.21 a navíc je prakticky zcela shodná s popsanou výplní sousední místnosti A4.17, a to včetně způsobu použitý doplněných oblých lišt. Východně od tohoto vstupu se nachází v různých úrovních umístěné novodobé plechové elektrorozvodné skříňky a mezi nimi nad podlahou v půdorysu téměř půlkruhová, byť trochu šišatá nika zaklenutá konchou. Nika začíná u země a nedosahuje výšky dospělého člověka. Její účel je neznámý. Nejvýchodněji se v severní stěně se nachází vstup do místnosti A4.15 s původní **dveřní výplní** A4.Dv05. Dvojkřídlá výplň byla zjevně původně řešena shodně jako

578 Shodně umístěné dveřní křídlo v přízemí se na fotografii z roku 2002 otvírá ven, tedy do chodby.

výplně vstupů do místností A4.16 a 17. Později ovšem došlo k dosti výrazné úpravě, kdy byla rozebrána a omítnuta zárubeň, deštění niky ovšem zůstalo. Na jeho vnitřní hranu (směrem do místnosti A4.15) byla umístěna nová subtilní zárubeň a do ní byla obě křídla zavěšena. Shodně jako původně přitom zůstala dovnitř otvíraná. Z vnitřní strany jsou křídla navíc čalouněna světlou koženkou. Shodně jako u sousední výplní byla profilace v deštění niku doplněna oblou lištou, na čelní straně křídel ovšem profilace použita není.

Hala A4.19-a má plochý omítaný strop lemovaný nezdobeným fabionem. Totéž platí o chodbě A4.19-b. Chodba A4.19-c je klenuta segmentovou klenbou, jež je na volném konci vynášena omítanou traverzou. Podlaha je kryta kobercem a tvořena pravděpodobně parketovými vlysy. Prostor je vytápěn jedním článkovým litinovým radiátorem z doby socialismu.

Prostřednictvím chodbičky A4.19-b na halu A4.19-a navazující **místnost A4.28** je součástí koridoru z haly do navazujícího podélného křídla (D). Východní stěna místnosti A4.28, stejně jako sousední chodbičky A4.19-b je hladká. Vstupy v jižní stěně jsou situovány při východní a západní stěně. Vstup do místnosti B4.02 je opatřen původní **dveřní výplní** B4.Dv01. Ta je jednokřídlá, otvíravá do místnosti A4.28 a má kompletně deštěnou niku bez toho, že by zde byla použita také samostatně deštěná „trámová“ zárubeň. Deštění niky má rámovou konstrukci a je klasicky členěna na tři nesterpně vysoká pole. Profilace polí je přizdobena oblou vystupující doplněnou lištou. Zvláštností je to, že profilované pole nadpraží nepokrývá celou plochu a navíc je patrné, že v bočních částech jsou na rámu prohlubně a nerovnosti. Je tedy zjevné, že deštění niky, a tím přirozeně i vlastní dveřní otvor, musely být v minulosti rozšířeny do stran, dohromady patrně o 20 cm. Původní podoba otvoru nepochybně odpovídala například vstupu z chodby A4.25 do místnosti A4.18. To ovšem znamená také to, že stávající dveřní křídlo muselo být přeneseno odjinud.

Křídlo má také rámovou konstrukci a je děleno na pět polí, shodně jako například vstup z haly A4.19-a do místnosti A4.20. Zvláštností je zde posun kraje horních polí oproti ostatním. Jednoduše řečeno je zde rám zhruba o 20 cm širší než u spodních polí. Značeně neupravený povrch dřevěných výplní horních polí přitom dokládá, že ta jsou jistě mladším doplňkem. Vysvětlením je právě v originálním případě doplňovaná oblá vystupující lišta. Novodobý truhlář původní postup nezachoval a použil kompletně profilovanou lištu. Je přitom možné, že předtím byla horní pole prosklena a právě proto byla původní, přímo v rámu provedená profilace poškozená či chyběla zcela. Výplň má vložkový zámek, novodobou historizující kliku a štítky ze žlutého kovu. Dveřní výplň vstupu do chodby B4.01 je plochá, typová, v ocelové zárubni.

Symetricky umístěný vstup do místnosti A4.29 má původní **dveřní výplň** A4.Dv14. Dveřní výplň je až na rozdílné defekty zcela shodná s výplní vstupu z chodby → A4.19-c do místnosti D4.25. Zárubeň i nika jsou deštěny, křídlo je dovnitř otvíravé, rámové konstrukce o pěti plných profilovaných polích. Profilaci křídla i deštění zdobí doplněné oblé lišty. Závěsy jsou i zde původní, zámek vložkový, novodobí historizující kliky a štítky ze žlutého kovu jsou dochovány pouze z lícové strany, směrem do místnosti A4.29 chybí.

Okenní otvor v severní stěně je umístěn těsně u stěny západní. Jeho **okenní výplň** A4.Ok10. Je původní, jednoduchá, s poutcem, nahoře i dole osazená párem dovnitř otvíravých křídel. Spodní křídla jsou dělena jednou vodorovnou příčkou na dvě tabulky a výplň je tedy celkově šestitabulková. Křídla mají původní rozvorovou kličku. Nika není deštěná, styk rámu s omítkou je lištován a dochován je i původní parapet. Na křídlech se dochovala očka k jejich zajištění v otevřeném stavu, háčky na rámu ovšem chybí. Výplň je v podstatě totožná s původní podobou výplně v místnosti → A3.27 o podlaží níže. Stěna mezi okenním otvorem a už výše popsáním průchodem do chodby A4.19-b je obložena novodobým keramickým obkladem z devadesátých let a osazeno je zde novodobé umyvadlo. V úzkém prostoru mezi okenním otvorem a obkladem byla při rekonstrukci spodních pater ve zdivu vybourán cca 30 cm široký a obdobně hluboký, cca 1 m nad podlahu vystupující, stavebně neupravený otvor pro budoucí stoupačku. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako nezdobeným fabionem lemovaný strop omítané a bílené. Hladké a nabílené. Podlaha je kryta kobercem a tvoří ji parketové vlys. V okenní nise se nachází litinový článkový radiátor ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století.

Obdélná menší **místnost A4.20** je přístupná od severu z haly A4.19-a o osvětlena jedním okenním otvorem od jihu ze dvora. V západní stěně se nachází zaslepený vstup do místnosti A4.21.

Dveřní výplň vstupu i jeho nedeštěná nika už byly popsány v rámci haly. Východní stěna je plochá, okenní otvor v jižní stěně je umístěn značně asymetricky. Okenní výplň je novodobá, napodobující původní okenní výplň. Je špaletová, s poutcem, který není zvenčí zdoben profilací, dole s párem křídel, nahoře s kříd-

lem jediným. Závěsy i kličky jsou novodobé, k zajištění křídel v otevřeném stavu slouží záskočky. Ve spodní části niky se dochoval **fragment původního deštění** A4.Ok01 v podobě parapetního pole rámové konstrukce, členěné svísele na čtyři profilovaná pole. Vstup do místnosti A4.21 je zabedněn, podle velikosti zde lze předpokládat původní či minimálně starší jednokřídlou **dveřní výplň**.

Stěny jsou jinak hladké a stejně jako strop omítané a bílené. Na severní, východní a jižní stěně se dochoval fabion lemovaný dvojicí **štukových profilů** A4.Šv09, na západní stěně je prostý fabion. Použitá profilace je zdá se odlišná od všech zatím v domě evidovaných profilací. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlasy. V okenní nise je osazen litinový článkový radiátor.

Téměř čtvercová **místnost A4.21** je opět přístupná od severu z haly A4.19-a a osvětlena jedním okenním otvorem od jihu ze dvora. Zabedněným vstupem ve východní stěně je spojena s místností A4.20.

Dveřní výplň vstupu už byla popsána v rámci haly → A4.19-a. Ne zcela symetricky umístěný okenní otvor je osazen shodnou novodobou okenní výplní jako sousední místnosti → A4.20. Také zde se dochoval **fragment původního deštění** A4.Ok01, ve shodné podobě jako ve vedlejší místnosti. Stěny jsou jinak ploché a stejně jako strop omítané a bílené. Strop je na jižní, západní a severní stěně lemován fabionem doprovázeným shodnými **štukovými profily** A4.Šv09 jako vedlejší místnost. Spodní římsový profil ovšem na jižní stěně chybí. Na východní straně je proveden jednoduchý nezdobený fabion. Podlaha místnosti je krytá kobercem a tvoří ji pravděpodobně parketové vlasy. V okenní nise je osazen litinový článkový radiátor, zřejmě ze sedmdesátých či osmdesátých let. 20. století.

Chodba A4.30 bez přímého denního osvětlení je přístupná z chodby B4.01, vstupem v krátké východní stěně. Vstupem v zadní části severní stěny lze vstoupit do místnosti A4.27.

Vstup z chodby B4.01 tvoří prostý obdélný, segmentově završený otvor, za nímž je osazena novodobá, jednoduchá, svařovaná mříž, zřejmě z šedesátých až osmdesátých let 20. století. V zadní části severní chodby je u vstupu do místnosti A4.27 dochována původní **dveřní výplň** A4.Dv12. Vzhledem k slabé stěně otvor postrádá dveřní niku, jinak je ovšem výplň zcela shodná s výplní osazenou u vstupu z chodby → A4.19-c. Na křídle chybí klika a štítky, zámek je vložkový. Stěny jsou jinak až na poškozené místo ve spodní části západní stěny (viz níže) zcela hladké a omítané. Při jižní stěně prochází vertikální trubka vzduchotechniky a trubky vodovodní. Taktéž omítaná a bílená klenba je tvořena dvěma segmentově klenutými poli, které vynášejí segmentový pas, provedený jako pokračování stěny mezi místnostmi A4.29 a A4.27.

Podlaha je kryta kobercem, pod nímž se nachází béžová podlahářská vyrovnávací stěrka. Tou a hrubým šedivým papírem jsou zalepeny **původní parkety**. Dokumentována byla pouze malá část v severozápadním koutě, kterou se podařilo odhalit díky průrazu provedenému ve stěně a z části i v podlaze pro technické sítě při rekonstrukci spodních podlaží. Podlahu tvořily čtvercové parkety o rozměrech 68x68 cm. Dokumentovaná parketa byla u stěn seříznuta, původní vzor ovšem rekonstruovat lze a také lze předpokládat, že podlaha byla tvořena opakováním téhož vzoru. Ten byl tvořen lemem širokým 3,7 cm, jeho jednotlivé části byly v rozích seříznuty pod úhlem 45°. V tomto rámci byl vytvořen z příček 6,9 cm širokých čtverec pootočený o 45° a následně vepsaný s tím, že mu odpovídaly podélné osy příček. Trojúhelné plochy v rozích byly vyplněny přiříznutými úhlopříčně kladenými vlasy nestejně šíře, tj. jejich vzájemné spáry byly umístěny víceméně náhodně. Pootočený vepsaný čtverec byl pravidelně dělen na čtvrtiny, opět příčkami 6,9 cm širokými. Takto vzniklá čtvercová pole o rozměrech 17x17 cm byla vyplněna celistvými ploškami, jejichž léta směřovala opět diagonálně. Celá podlaha byla lemována jednoduše intarzovanými prkny, širokými patrně ⁵⁷⁹14 cm. 1,3 cm od vnitřního okraje byl umístěn tmavší, 0,5 cm široký pásek tmavšího dřeva, po 2,6 cm procházel další pásek, zřejmě odlišného, možná ořechového dřeva. Na kraji u stěny je pak patrný otisk 2,5 cm široké lišty. Materiálem nášlapné plochy byl podle barvy i textury nejspíše dub. Nalezená část podlahy je dosti poškozená a jistě ji nebude možné znovu využít, může ovšem posloužit jako vzor pro výrobu nové podlahy pro náročnější prostory domu.

Místnost A4.27 má opět lichoběžný půdorys. Jižní stěna s východní svírá ostrý a ze západní tupý úhel, a navíc je mírně zalomená. Přístupná je od jihu z chodby A4.30 a vstupem v severní stěně lze vstoupit do místnosti A4.26. Osvětlena je od východu ze světlíku A4.24.

⁵⁷⁹ Na jiném místě bylo naměřeno 13,6, šlo ovšem patrně o prkno přiříznuté kvůli nerovnostem omítky.

Dveřní výplň stupu už byla popsána. **Dveřní výplň** vstupu do místnosti A4.26 je s ní prakticky totožná. I zde poněkud překvapivě nalézáme profilaci doplněnou vystupujícími oblými lištami. Křídlo je dosti poškozené v oblasti zámku, který byl hrubou silou vytržen. Štítky i klika také chybí. Původní **okenní výplň** A4.Ok09 je shodná jako okenní výplně o podlaží níže, v místnosti → A3.26, není ovšem repasovaná. V zásadě jde stále o tutéž špaletovou, poutcem dělenou výplň, dole dvojkřídlovou, nahoře s jedním křídlem. Nika zde není deštěna ale zárubeň je ve styku s omítkou niky lemována úzkou, na hraně lehce profilovanou lištou. Dochovala se zde o profilovaná parapetní deska. Kompletní je i kování. Velmi zajímavou součástí výplně jsou dva proti sobě do bočních částí vnějšího osazovacího rámu přišroubované kovové kruhové „jazýčky“. Umístěny jsou cca 20 cm nad spodní hranou otvoru a nejspíše by je bylo možné využít na omotáním provázkem, kterým by mohlo být v okně cosi připevněno. Teoreticky mohlo jít například o peřiny, které bývalo zvykem vždy ráno dávat do okna větrat. Jinou možností by mohl být například nějaký menší sušák, dočasně umísťovaný na vnější část okenního otvoru, například opíraný o parapetní plech či spodní hranu okenního rámu. Tyto jazýčkovité prvky se přitom dochovaly pouze v tomto světlíku a pouze ve třetím a čtvrtém patře. Mimo to se v boční okenního otvoru v prostoru mezi vnější a vnitřní částí výplně dochoval mosazný „úvazník“, shodný jako byl popsán už v místnosti D2.24. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako prostým fabionem lemovaný plochý strop omítané a bílené. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlysy. V okenní nice je osazený litinový článkový radiátor, zhruba z poloviny 20. století.

Menší obdélná **místnost A4.26** je přístupná od jihu z místnosti A4.27 a osvětlená jedním okenním otvorem ve východní stěně ze světlíku.

Dveřní výplň už byla popsána. **Okenní výplň** A4.Ok09 je zcela shodná s výplní v sousední místnosti A4.27. Zajímavým zjištěním je ovšem mimo existence už zmíněného mosazného „úvazníku“ také v horní části okenního otvoru v deštění překladu připevněná dřevěná či kovová plochá lišta s celkem pěti očky, velmi pravděpodobně sloužící zavěšení závěsů, jež mohly být ovládány (roztahovány do stran) právě pomocí šňůr, přivazovaných k onomu mosaznému „úvazníku“. Těsně pod touto lištou jsou mimo to v bočních částech deštění špalet dochována oka sloužící upevnění klasické svinování plátěné rolety. Stěny i strop jsou jinak hladké, omítané a bílené. Strop lemuje na východní, jižní a západní straně nezdobený fabion. Podlahu kryje PVC a tvoří ji patrně patrně parketové vlysy.

Menší, téměř čtvercová, polohou jižní stěny mírně lichoběžná **místnost A4.29** je přístupná vstupem ve východní stěně z místnosti A4.28 a osvětlena jedním okenním otvorem od severu, ze světlíku A4.24.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána v rámci prostory → A4.28. **Okenní výplň** A4.Ok09 je původní a také prakticky shodná s okenními výplněmi v místnosti A4.27 a 28. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako strop tvořený segmentovou klenbou omítané a bílené. Podlahu kryje PVC. Na jižní stěně se nachází rozvody slaboproudých sítí, místnost patrně naposled sloužila jako serverovna či telefonní ústředna. Východně od okenního otvoru se nachází litinový článkový radiátor, patrně zhruba z poloviny 20. století.

Záchod A4.22 je přístupný vstupem ve východní stěně z chodby A4.19-b a osvětlený jedním úzkým okenním otvorem od západu ze světlíku A4.24.

Vstupní dveřní výplň v nedeštěné nice už byla popsána. **Okenní výplň** A4.Ok03 je shodná jako o podlaží níže, v prostoru → A3.22, pouze není repasovaná. Zasklena je novodobým poloprůhledným strukturovaným sklem imitující zasklení pomocí skleněných terčků a na dolním křídle chybí obě původní mosazné kličky. Vnější křídlo chybí kompletně celé. Stěny jsou jinak hladké, do výšky cca 2 m obloženy novodobým obkladem, patrně z devadesátých let 20. století. Prostor se zaklenut segmentovou klenbou. Podlahu místnosti tvoří novodobá dlažba a novodobé jsou i veškeré zařizovací předměty.

Obdélná **prostora A4.23** sloužila naposledy jako kuchyňka. Je přístupná už popsáním vstupem ve východní stěně z haly A4.19-a a osvětlena prosklenou dveřní výplní s nadsvětlíkem od západu ze světlíku A4.24.

Vstupní dveřní výplň byla už popsána. Rozměrný, segmentově uzavřený otvor v západní stěně je dnes uzavřen **dveřní výplní** A4.Ok13. Ta je řešena podobně jako částečně prosklené příčky, nacházející se na shodném místě ve spodních dvou patrech. Boční části „zárubeň“ tvoří dvojice úzkých rámových konstrukcí, dělených jednou vodorovnou příčkou. Výplně těchto čtyř polí jsou zcela ploché a shodně nezdobená je i samotná rámová konstrukce. Nad plochým nezdobeným poutcem se nachází neotěrvavý, segmentově zakončený nadsvětlík, dělený dvěma tenkými vertikálními příčkami na tři prosklená pole. Vlastní dveřní křídla jsou rámové konstrukce, bezpochyby původní, řešená velmi obdobně jako dveřní křídla vstupu z haly A4.19-

a. Profilace spodních plných polí je opět obohacena oblou vystupující lištou, horní prosklená pole mají profilaci shodnou s okenními výplněmi a skla jsou z vnější strany připevněna tmelem. Závěsy křídel jsou původní, to však neplatí o spodních částech závěsů na zárubni. Zde se nachází doslova sbírka celkem tří různých typů závěsů, přičemž ani jeden není správný. Jsou zde dva kuželkové závěsy, tři závěsy shodné jako ty v domě užívané, ovšem drobnější a nakonec jeden obdobný ale přece jen odlišný. Původní je zámek, mosazná klika i oba štítky. Vše nasvědčuje tomu, že rám byl na své místo osazen později, podle konstrukce zhruba ve třicátých až padesátých letech. Dveřní křídla téměř jistě pocházejí právě ze sousední dveřní výplně vstupu z haly A4.19-a, kde vnější dveřní výplně chybí. Směrem do světlíku se před **dveřní výplní** nachází původní **litinové zábradlí** A4.Kv12, shodné jako o podlaží níže (→ A3.24). Stěny jsou jinak hladké, do výše cca 2 m obložené shodnou novodobou dlažbou jako sousední záchod, patrně z devadesátých let 20. století. Při jižní stěně se mimo to nachází pětiboká podezdívka odstraněné pracovní desky s dřezem obložená shodným obkladem. Strop je plochý, omítaný. Podlahu tvoří novodobá dlažba, jistě opět z devadesátých let 20. století.

Chodbovitý **prostor A4.25** je přístupný vstupem v krátké východní stěně z chodby A4.19-c. Vstoupit z něj lze do místnosti A4.18, vstupem v severní stěně. Místnost postrádá přirozené světlo.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Dostí úzký vstup do místnosti A4.18 je opatřen původní **dveřní výplní** A4.Dv16. Ta je jednokřídlá, rámové konstrukce, otvírává do místnosti A4.18, s deštěnou nikou která v podstatě slouží i jako zárubeň, což je řešení známé například z dvojkřídlého vstupu do chodby D1.02 ze schodiště → A1.01. Zárubeň je lemována profilovanými čely se soklíky, špalety a překlad mají rámovou konstrukci dělenou dvěma příčkami na tři nestejně vysoká, profilací zdobená pole. Shodně, na tři profilací zdobená plná pole je členěno o dveřní křídlo. Profilace je na křídle i v deštění niky obohacena o doplněnou oblou lištu. Závěsy jsou původní, chybí ovšem zámek, klika i štítky. Na opačné straně zárubně jsou mimo to doplněny další závěsy, nezdobené, typové, patrně z doby první republiky či spíše ještě pozdější. Při jejich instalaci nebyla provedena druhá polodrážka ale křídlo se zavíralo přímo do profilace, jež zde polodrážku svým tvarem poněkud evokuje. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako plochý strop omítané a bílené. Na západní, severní a východní straně strop lemuje nezdobený fabion. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parкетové vlasy.

Obdélná **místnost A4.18** tvoří nejzápadnější místnost průčelního traktu. Je přístupná od jihu vstupem z chodby A4.25, nebo z místnosti A4.17 vstupem ve východní stěně. Osvětlena je dvěma okenními otvory od severu z ulice.

Dveřní výplň vstupu z chodby A4.25 byla už popsána. Vstup je v rámci stěny umístěn zcela symetricky. Západní stěna je zcela plochá. Dva okenní otvory v severní stěně jsou s ohledem na rozvrh průčelí situovány velmi blízko u sebe, nejsou však v rámci místnosti řešeny jako sdružené. V rámci stěny jsou situovány poněkud asymetricky. **Okenní výplně** A4.Ok05 jsou shodné jako v prvním a druhém patře (→ A2.19, A3.18B). Rozdílem je to, že nejsou repasované, takže mj. nemají ve vnitřních křídlech izolační dvojskla. Dochovány jsou zde ovšem původní vnější dřevěné rolety, navíjené na bubnu skrytém v prostoru nad okenním otvorem a přístupné pomocí nízkého obdélného krytu. Ten je přidržován na čtyřech místech jednoduchými vrutovými obrtlíky. Je otázka, zda-li tento vskutku primitivní způsob uzavírání je původní. Více by patrně prozradila pečlivá obhlídka sejmutého krytu a vnitřní dutiny. K vytahování a zajištění rolet sloužil po jedné straně, v tomto případě u obou výplní na východní straně, pevný tkaloun, který je zde také dochován. Na rámu pod ním je pak zhruba ve výšce 1,5 m přišroubovaná kovová úchytky, které umožnila tkaloun napevno vahou rolety zadrhnout a tím ji upevnit v požadované poloze. Na vnější straně okenních otvorů se pak nachází kovový rám tvořený U profily, v němž se roleta pohybovala. Celý rám se staženou roletou bylo též možné pomocí nůžkovitých vzpěr vyklonit a nechyběla ani aretační páčka tohoto „vykláněcího“ mechanismu. Původní kování okenních křídel je téměř kompletní, chybí pouze kličky na vnitřních horních křídlech. Dvířka kryjící dřevěnou roletu východněji umístěné výplně jsou jednodušeji provedená a tedy jistě mladší.

Vstup do místnosti A4.17 je v rámci východní stěny situován symetricky a opatřen původní dvojkřídlou **dveřní výplní** A4.Dv08. Ta se od dveřních výplní vstupů z haly A4.19-a a chodby A4.19-c liší především tím, že u profilace jednotlivých polí doplněné oblé lišty jsou provedeny na obou stranách dveřní výplně. Protože zeď tvořící stěnu je slabší než mezitraktová zeď oddělující halu, postrádá dveřní otvor, stejně jako všechny ostatní propojující místnosti v předním traktu, dveřní niku. Rozdílem jsou také polodrážky a závěsy provedené v zárubni na obou stranách. V minulosti zřejmě došlo k „otočení“ dveřních křídel, u nichž by bylo otví-

rání na opačnou stranu, tedy z místnosti A4.17 do místnosti A4.18, z hlediska pohybu logičtější. Klika a štítky jsou novodobé, historizující, ze žlutého kovu, jistě z devadesátých let 20. století.

Pod stropem se zachoval původní fabion, lemovaný dvojicí **štukových profilů** A4.Šv09. Sporní římsový profil ovšem chybí na průčelní stěně, kde byl dle dochovaných stop nepochybně odsekán při provádění elektroinstalace. Dobře patrné je to na východní straně, kde je dokonce patrná čtvercová krytka plastové elektrické „krabice“. Použitý profil se liší od profilů zatím v interiérech domu identifikovaných. Podlaha je krytá kobercem a tvoří ji zřejmě parketové vlysy. V okenních nikách jsou osazeny litinové článkové radiátory, zhruba z poloviny 20. století.

Mírně obdélná **místnost A4.17** s předchozí místností sousední. Přístupná je od jihu z chodby A4.19-c a dále vstupy ze sousedních místností A4.16 a A4.18 ve východní a západní stěně. Osvětlena je dvěma okny od severu z průčelní fasády.

Veškeré vstupy jsou v rámci jednotlivých stěn situovány symetricky, vstupy propojující jednotlivé místnosti předního traktu jsou řazeny v enfiládě. Dveřní výplně vstupů z chodby A4.19-c a z místnosti A4.18 už byly popsány. **Dveřní výplň** A4.Dv08 vstupu do místnosti A4.16 je prakticky identická s výplní vstupu do místnosti A4.18. Shodné je i provedení polodrážek na obou stranách a zavěšení křídel směrem do místnosti A4.16. Shodné jsou i novodobá klika a štítky. Téměř symetricky umístěné okenní otvory jsou opatřeny původními **okenními výplněmi** A4.Ok06. Ty jsou shodné jako repasované okenní výplně, dochované na tomtéž místě v prvním i druhém patře (→ A2.18 a A3.18A). Liší se tím, že nejsou repasované a dále tím, že i zde se dochovaly původní vnější dřevěné rolety. Stav jejich dochování i konkrétní provedení odpovídá popisu výplní v sousední místnosti → A4.18. Výplně jsou dochovány kompletně včetně kování. Rolety jsou spuštěné, což umožňuje je detailně pozorovat. Tvoří je cca 3 cm vysoké lamely, cca 1 cm hluboké. po stranách a uprostřed je každá druhá lamela zajištěna šroubkem a lze předpokládat, že v těchto místech prochází tkaloun. Hrana lamel je okosená a v místech v nichž tkaloun neprochází jsou navíc seříznuty šikmo dolů, takže jimi z části prochází světlo a při otevření okenních křídel i vzduch.

Stěny jsou jinak hladké a stejně jako plochý strop omítané a bílené. Strop je opět lemován fabionem, zdobeným dvěma **štukovými profily** A4.Šv09, zřejmě identickými jako v sousední místnosti A4.18. Spodní profil opět chybí na průčelní a také na východní stěně. Na průčelní severní stěně lze pozorovat spoty po elektroinstalaci, na východní stěně je patrná ostrá hrana. Podlaha je krytá kobercem a tvoří ji zřejmě parketové vlysy. V okenních nikách jsou osazeny litinové článkové radiátory, zhruba z poloviny 20. století.

Obdobně velká a téměř shodná je i mírně obdélná **místnost A4.16**. Rozdílem je vstup do místnosti A4.15 ve východní stěně, nepochybně pocházející až z devadesátých let 20. století, s plochou dřevotřískovou dveřní výplní v níž jsou negativní profilací provedena dvě pole, horní směrem vzhůru segmentově probrané, v dřevotřískové obložkové zárubni. U **okenních výplní** A4.Ok06 chybí na vnitřních křídlech klapačky i mosazné rozvorové kličky a mosazná klička chybí i u vnitřního horního křídla západnější výplně. To je sňaté a odložené v místnosti. U **štukových profilů** A4.Šv09 lemujičích fabion i zde chybí na severní a západní straně spodní profil. Na severní straně byl jistě odsekán kvůli elektroinstalaci, na západní straně je opět provedena čistá ostrá hrana.

Dosti úzká obdélná **místnost A4.15** je přístupná vstupem z haly A4.19-a a mimo to vstupem v západní stěně z místnosti A4.16. Osvětlena je dvěma okenními otvory z ulice ze severu a dále dvěma úzkými otvory od východu a západu, neboť průčelní část místnosti se nachází ve středním arkýři. Fakt exkluzivního průhledu Hyberskou ulicí jehož součástí je téměř ikonický pohled na Prašnou bránu činí z místnosti, spolu s poněkud náročnějším uměleckořemeslným zpracováním, rozhodně nejexkluzivnější prostor celého třetího patra.

Obě dveřní výplně už byly popsány v rámci haly A4.19-a a sousední místnosti A4.16. Ve východní stěně nerovnosti, dutý zvuk a především, v sousední místnosti A4.14B zabeďněná zárubeň dokládá, že je zde dveřní výplň dosud osazena, podle rozměrů dvojkřídlá, byť možná nikoli kompletní, či osazení v nedeštěné nice. **Okenní výplň** A4.Ok07 má deštění řešení jednotně pro oba otvory, a to řešení velmi podobně jako o podlaží níže, v místnosti → A3.16. Rozdílem je i zde fakt, že výplň není repasovaná, dále to, že se zde dochovaly dřevěné rolety a nakonec to, že průběžné parapetní pole, které ve druhém patře po repasi nebylo osazeno, je zde provedeno na celou šířku stěny. Děleno je na celkem jedenáct profilací zdobených plných

polí a doplněno je na hraně profilovaným soklíkem. Na celou šířkou stěny probíhá také profilovaná parapetní deska. Na západněji položené výplni chybí na vnitřním křídle klapačka a rozvorová klička.

Na už popsané, do stran zalomené parapetní pole se napojuje i deštění obou drobných bočních **okenních výplní A4.Ok08**. Ty jsou špaletové, jednokřídlé a přirozeně i užší a nižší. I zde se dochovaly původní vnější dřevěné žaluzie s vyjímatelným krytem rámové konstrukce, zajištěné vrutovými obrtlíky. Celá okenní výplň je opět olemována profilovanou lištou. Nápadné při tom je, že celá konstrukce dosti výrazně předstupuje před líc boční stěny, patrně s ohledem na snahu zasadit je exponované poloze kvůli ochraně před povětrností hlouběji než u jiných okenních výplní. Deštění parapetní části pod okenními otvory je na každé straně opatřeno dvěma plnými poli. Parapetní deska ve shodné úrovni probíhá i na tyto boční části a mimo to se na krajích opět zalamuje. Západní okenní výplň má původní kování kompletní, východní okenní výplň postrádá na obou křídlech veškeré kličky.

Stěny i strop jsou hladké a bílené. Strop lemuje **štukový římsový profil A4.Šv10** obsahující kyma, geison a výrazně přetažené sima, jehož vystupující okraj zároveň tvoří stropní zrcadlo. Samostatně, drobnějším profilem je mimo to lemován strop v arkýři, neboť se zde v místě průčelní zdi nachází plochá nezdobený průvlak. Podlahu kryje koberec a tvoří ji pravděpodobně parketové vlys. Pod severními okenními otvory se nalézá článkový litinový radiátor, opět zhruba z poloviny 20. století.

Světlík A4.24 je řešen v podstatě zcela shodně jako o podlaží níže (→ A3.24) Okenní otvory jsou lemovány úseky šambrán po stranách, segmentově uzavřený otvor místnosti A4.23 je lemován obdobným pozůstatkem šambrány dole. Stěny jsou jinak hladké a opatřené světle krémovým nátěrem.

Původně byl v západní části třetího patra plánován zcela shodný byt jako v → patře druhém. V plánu nechybí dokonce ani dřevěný stupínek, zakreslený shodně jako ve druhém patře v arkýři místnosti A4.15. Změna před kolaudací stavebně znamenala dle plánové dokumentace pouze prolomení vstupu mezi místnostmi A4.26 a 27. Veškeré místnosti přitom byly formálně změněny na kanceláře. Stavení úpravy to mimo už zmíněný vstup jistě znamenalo minimálně v prostoru koupelny A4.29, kde měla být kancelář. Stavební úřad při kolaudaci ovšem užití této a dvou dalších místností, osvětlených pouze ze světlíku (dnes rozdělené místnosti A4.25-26 a místnosti A4.27) , zakázal.⁵⁸⁰

V souvislosti s nalezenými původními parketami právě v chodbě vedoucí do jedné z těchto místností, se naskytá otázka, z jakého důvodu byla tato náročná podlaha položena právě zde, když pokoj A4.27 byl určen původně pro služku. Vysvětlením může být buďto to, že byly shodné parkety položeny většině patra, tedy i zde. To by ovšem velmi pravděpodobně znamenalo, že stávající podlahy z parketových vlysů musí být citelně mladší, například až z ze třicátých či čtyřicátých let, případně ještě mladší. Otázku by patrně bylo možné vyřešit v rámci terénního průzkumu a dokumentace při provádění budoucích stavebních úprav. Přirozeně nelze vyloučit ani možnost, že se náročná parketová podlaha dostala do odlehle chodby až druhotně, při výměně podlah v některém náročněji řešeném prostoru. To by ovšem o původní podobě domu podávalo informaci dosti podobnou.

S problémem tohoto dosti náročného řešení podlah ovšem souvisí ještě další, mířící obdobným směrem. Jak už bylo konstatováno opakovaně, u dveřních výplní byla část dveřních křídel a také deštěných nik doplněna a obohacena oblými lištami. V rámci západní části průčelního křídla tuto úpravu nalézáme ve všech průčelních místnostech a dále u dveřních výplní v hale, kde nechybí dokonce ani na vstupu na záchod, u něhož ovšem už nebyla deštěna dveřní nika. Podivné je, že zde chybí u všech třech dvojkřídlých vstupů do reprezentativních místností čelního patra. Asi nejpravděpodobnějším vysvětlením v tomto případě je dodatečné sejmutí profilace, například při nějaké opravě nátěru. To by pravděpodobně prokázal restaurátorský průzkum. Otázka této doplněné profilace je o to zapeklitější, že ji nacházíme i u vstupů do místností A4.25-27, tedy místností původně plánovaných pro služebnictvo. Ba co víc, nalézáme ji i na vstupu mezi oběma místnostmi, doplněném až v rámci úprav pro hospodářský soud. Tím se nám vlastně zpětně vrací otázka po nalezené parketové podlaze. V místnostech A4.26 a 17 byly zaznamenány také relikt stínění místnosti pomocí jakýchkoli záclon i závěsů. Relikty téhož byly nalezeny také v místnosti D2.24, jež dle archivních materiálů sloužila jako ředitelská kancelář. Je tedy možné, že i dva prostory původně v rámci bytu určené pro personál a proto jaksi „dobře skryty“ za světlíkem, mohly v rozporu z kolaudací jako kancelář sloužit, a to navíc jako kancelář dosti privilegovaná.

⁵⁸⁰ Plán 0202.5, viz seznam plánů.

Zajímavou nálezovou situací je mimo to podoba prostoru A4.23. Zde je dosti nepochybně dochován originální „exteriérový“ stav dveřní výplně. Dvojitá dveřní výplň, navíc s profilovaným poutcem by v interiéru nedávala smysl. Je tedy zcela zjevné, a podporuje to i dochovaná plánová dokumentace, že zde i v jiných patrech šlo o otevřenou lodžii.

Úprava proběhlá pro obchodní soud roku 1912 se západní poloviny křídla dotkla pouze proražením vstupu z haly A4.19-a do nově zřízené chodby A4.02 a proražením vstupu z místnosti A4.14B do místnosti A4.15. Další úpravy byly schváleny roku 1934 a týkaly se celého třetího patra. V rámci výše pojednaných místností šlo pouze o odstranění příčky mezi místnostmi A4.16 a A4.17, což vysvětluje absenci spodního štukového profilu v těchto místech. Dobře viditelná hrana by tedy mohla být hranou traversy, vynášející příčku o podlaží výše. Plán mimo této změny zaznamenává i změny už dříve provedené. Šlo jednak o zaslepení vstupu z chodby A4.30 do chodby B4.01 a naopak proražení vstupu z chodby A4.30 do místnosti A4.29, dále o zrušení vstupu z chodby A4.19-c do místnosti A4.17, a nakonec uzavření prostoru někdejší lodžie A4.23, velmi pravděpodobně už současnou dřevěnou příčkou s přenesenou dvojkřídlovou dveřní výplní. Plán také zaznamenává využití místností, pravděpodobně ještě pro obchodní soud. Tehdy ještě nerozdělená místnosti A4.20-21 sloužila jako podatelna, v místnosti A4.15 působili „komerční radové“, místnosti A4.16-18 fungovaly jako jednací síně. V místnostech A4.25-27 byla spisovna a v místnosti A4.29 telefon. Stavební úpravy ovšem byly prováděny podle všeho pro nového nájemce, kterým byla firma „Sklárny a rafinerie Josef Inwald“.⁵⁸¹

Hned roku 1938 byly schváleny další úpravy. Ty dosti paradoxně v západní části průčelního křídla znamenaly vlastně ve všech původně schválených případech obnovu původního stavu. Šlo jednak o znovuzřízení příčky mezi místnostmi A4.16-17 a dále o otevření vstupů do znovuzřízení chodby B4.01, jak z prostoru A4.28, tak z chodby A4.30 a naopak zazdění vstupu z této chodby do místnosti A4.29. Jako dodatečné změny schválené před kolaudací bylo zaznamenáno obnovení vstupu z místnosti A4.17 do chodby A4.19-c, zrušení vstupu z místnosti A4.15 do haly A4.19-a a do místnosti A4.16 a zazdění vstupu z haly A4.19-a do chodby A4.02. Došlo tedy k opětovnému uzavření od roku 1912 propojených částí průčelního křídla a to navíc s tím, že místnost A4.15 se nově stala součástí východní části křídla. Dle plánu tehdy jednotlivé místnosti sloužily převážně jako kanceláře. V místnosti A4.29 byl stále telefon a v místnostech A4.25-28 byl sklad.⁵⁸²

Mladší úpravy jsou archivně zcela nepodložené a zřejmě byly poměrně drobné. Zpětně je odhaluje plán z roku 1988. Došlo jednak k rozdělení místnosti A4.17 na dvě úzké, s drobným zádveřím trojúhelního tvaru, k předělení místnosti A4.20-21 na dvě stávající, s vybouráním současného vstupu do haly, a nakonec k vytvoření chodbičky v místě dnešních prostorů A4.25. Ta byla ovšem kratší a užší než dnes.⁵⁸³ Další úpravy nepochybně proběhly po roce 1989. Až tedy byla místnost A4.15 opět připojena k západní části křídla, byla demolována příčka v místnosti A4.17, ve stávající poloze postavena příčka mezi místnostmi A4.25-26 a zaslepeny byly vstupy z místnosti A4.14B do místnosti A4.15 a z místnosti A4.20 do místnosti A4.21. Prostory byly mimo to nepochybně i poněkud kultivovány, došlo k opravě a natření většiny původních dveřních výplní atp.

Východní část křídla (A4.02-14B)

Obdélná hala **A4.03** je přístupná od západu ze schodiště A4.01, sahá téměř ke světlíku A4.09, z něhož je také nepřímou a dosti spoře osvětlována. Zde k ní přiléhá chodba A4.10-08-05, napojující se na chodbu C4.01 v navazujícím podélném křídle. Z haly je přístupna nemalá část místností jižní části křídla. Na západní straně místnost A4.02, přes kterou jsou přístupny místnosti A4.14, na severní místnosti A4.13, z níž lze vstoupit do místnosti A4.12, na východní A4.11 a už zmíněná chodba A4.10-08-05 a přilehlé záchody A4.07 a 06, na jižní místnost A4.04.

Původní **dveřní výplň** A4.Dv01 vstupu ze schodiště A4.01 je opět shodná jako o podlaží níže → A3.03. Má deštěnou zárubeň i niku. Zárubeň i křídla jsou rámové konstrukce, jsou členěné na tři nestejně vysoká vpadlá profilovaná pole, přizdobená doplněnou vystupující oblou lištou. Výplň má vložkový zámek, štítek se dochoval pouze z vnitřní strany. Severněji od vstupu je osazena původní **dveřní výplň** A4.Dv15, do

⁵⁸¹ Plány 0304 a 0319, viz seznam plánů.

⁵⁸² Plán 0325.3, viz seznam plánů.

⁵⁸³ Plán 0432.6, viz seznam plánů.

místnosti A4.02. Výplň je shodná s výplní z haly → A4.19 do místnosti A4.20. Má deštěnou zárubeň, na boku členěnou vpadlými poli. Zárubeň má směrem do haly profilované čelo a soklíky, směrem do místnosti A4.02 je ale hladká. Dvevní křídlo má rámovou konstrukci a je členěno na pět vpadlých profilovaných polí, která jsou navíc lemována ozdobnou vystupující lištou. Výplň má novodobý zámek, štítek a klika chybí.

V severní stěně se nachází shodná, v půdorysu půlkruhová nika jako v hale → A4.19-a. O dodatečnosti niky svědčí to, že se zde nezachovaly na podlaze parketové vlysy, její podlaha je kryta PVC a vylita betonem. Na východ od niky se nalézá vstup do nyní rozdělené místnosti A4.13 s původní **zárubní** A4.Dv04. Nika i zárubeň je deštěná a profilace je obohacena doplněnou oblou lištou. Dvevní křídla však dnes chybí. Zjevně šlo původně o shodnou výplň, jaká se dochovala u vstupu ze schodiště A4.01.

Ve východní stěně se nachází dva vstupy. Severnější do místnosti A4.11 je osazen původní **dvevní výplní** A4.Dv14, zjevně shodnou například se vstupní výplní z chodby → A4.19-c do místnosti A4.25. Nika i zárubeň jsou deštěny, zdobený na čelech profilací, soklíky a v bočních částech profilovanými poli. Profilace je navíc doplněna vystupující ozdobnou lištou. Dvevní křídlo je patrně odloženo v hale a má také profilaci obohacenou o doplněnou oblou lištu. Zámek je zřejmě původní, klika i štítky chybí. Jižněji ve stěně je osazena vysoká původní **dvevní výplň** A4.Dv21, vedoucí do chodby A4.08/10. Výplň je shodná s výplní dochovanou dodnes o podlaží výše → A5.04 a zároveň s výplněmi dokumentovanými v tomto místě roku 2002 v prvním i druhém patře. Od obdobné dvevní výplně do místnosti A4.23 v protilehlé hale → A4.19-a se liší především tím, že není dvojitá, že deštěná nika se obrací do haly A4.03 a že boční části zárubně nejsou zdobené vpadlými poli. Profilace polí jsou i zde doplněna vystupující oblou lištou. Skla jsou shodně jako v hale A4.19-a leptaná. Štítek a klika chybí, zámek by mohl být původní, nad ním se nachází ještě přidaný vložkový zámek, taktéž bez štítku. Křídlo nadsvětlíku má původní mosaznou kliku.

V jižní stěně se nachází symetricky umístěný vstup do místnosti A4.04, s původní dvojkřídlovou **dvevní výplní** A4.Dv02. Zjevně opět shodnou s dvevní výplní vstupu ze schodiště A4.01. Dvevní křídla jsou dnes vysazena a zřejmě přenesena ke vstupu do místnosti A4.21, z níž mohou pro změnu pocházet poškozená dvevní křídla, dnes odložená v místnosti A4.04. Západně od vstupu je ve stěně prolomena novodobé prosklené okénko, jistě z devadesátých let 20. století.

Stěny i strop jsou hladké a bílé. Pod stropem se nalézá nezdobený jednoduchý fabion. Místnost má podlahu krytou PVC, pod nimiž se nacházejí parketové vlysy. Mezi dvevními otvory při východní stěně se nalézá litinový článkový radiátor zřejmě zhruba z poloviny 20. století.

Obdélná úzká **místnost A4.02** plní funkci chodby. Vstup do ní vede od východu, z haly A4.03 a lze z ní vstoupit na severní straně do místnosti A4.14B. Místnost je přisvětlována od jihu ze schodiště.

Vstup z haly je vybaven už popsanou dvevní výplní. Ta je osazena v rozměrné pravoúhlé nice, mnohem větší, než by výplni příslušela. Nad nikou se nachází nezdobené, mírně vpadlé pole a na jižní straně je patrně též členění pilastru, dochované i v sousedním schodišti → A4.01, a to včetně „konzolovitě“ hlavice. Jižní stěnu tvoří už v rámci schodiště popsaná prosklená dřevěná příčka. Tak respektuje původní štukovou výzdobu a dosazuje až ke stropu, který je nad stěnou vynášen traversou. V západní stěně místnosti se nachází stejně rozměrná slepá nika, jako ve stěně dvevní nika jako v protější východní stěně. Shodné je i dochované štukové členění.

Severní stěna je v ne zcela symetricky umístěném vstupu do místnosti A4.14B osazena původní **dvevní výplní** A4.Dv06. Výplň je dvoukřídlová a křídla jsou z obou stran opláštěna akustickou izolací a potažena koženkou. Křídla zde však mají původní kliku a štítek. Výplň má deštěnou zárubeň na boku členěnou vpadlými poli. Nika ze strany A4.14B je velmi těsná, není deštěná a jednotlivé části profilovaného čela zárubně jsou zde špatně sestaveny. Je zjevné, že dvevní výplň byla na současné místo druhotně přenesena. Východně od vstupu se nalézá novodobá plechová skříňka s elektroinstalací. Také na severní stěně se nachází původní **štuková výzdoba** A4.Šv12. Tu tvoří soklík, ploché parapetní pole, plochá „kordonová“ římsa, vpadlé pole, zbytky pilastrů vrcholící plochými hlavicemi shodnými s těmi, jež se dochovaly na schodišti v přízemí (→ A1.01). Mezi nimi probíhá girlanda z celkem pěti festonů, opět shodných jako na schodišti v přízemí. Místnost je zaklenutá neckovou klenbou, v patě s drobným štukovým profilem, opět shodným jako na schodišti. Podlaha místnosti je pokrytá PVC, pod ním se pravděpodobně nalézá dlažba.

Podlouhlá menší **místnost A4.14B** se nachází v předním (severním) traktu při průčelí. Do místnosti se vchází od jihu z místnosti A4.02 a vede odtud ještě vchod do místnosti A4.14A ve východní stěně. V západní

stěně je patrný další zabeđený vstup, podle rozměru s pravděpodobně původní dvojkřídlovou **dveřní výplní**. Od severu je místnost osvětlena jedním okenním otvorem v průčelní fasádě.

Zcela nesymetricky umístěný vstup v nedeštěné nise z chodby A4.02 už byl charakterizován. V západní stěně se nachází pouze zabeđený vstup do místnosti A4.15, přičemž bednění vystupuje před úroveň stěny. V severní stěně se nalézá původní **okenní výplň** A4.Ok06. Ta je shodná jako okenní výplně o podlaží níže a shodně jako okenní výplně v místnosti → A4.18 má dochovanou vnější dřevěnou roletu. Kličky jsou všechny původní. Pouze parapetní deska je novodobá. Východní stěna je patrně Rabitzovy konstrukce. Symetricky je v ní osazena **dveřní výplň** A4.Dv09 vstupu do místnosti A4.14A. Výplň má úzkou deštěnou zárubeň s hladkou boční částí a profilovanými čely se soklíky. Křídla jsou nejspíše původní, protože jsou vybavena stále původními panty a mají i jednu původní kliku. Oba štítky a druhá klika chybí. Křídla jsou z obou stran opláštěna akustickou izolací a pokryta koženkou.

Stěny i strop jsou hladké a bílené a pod stropem se nachází nezdobený fabion. Podlahu tvoří parketové vlysy. Pod okenní výplní je umístěn litinový článkový radiátor, zřejmě zhruba z poloviny 20. století.

Vedlejší **místnost A4.14A** je také úzká a obdélná. Přístup je dnes pouze od západu, z místnosti A4.14B. Někdejší vstup do místností A4.13B ve východní stěně je zabeđen. Prostor je osvětlen od severu jedním okenním otvorem v průčelní fasádě.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. **Okenní výplň** A4.Ok06 v severní stěně je shodná jako v sousední místnosti. Zde se celá výplň včetně kování dochovala původní. Na východní stěně se nalézá patrně sádkar-tonové bednění, které předstupuje před stěnu a zaslepuje vstup do místnosti A4.13B, velmi pravděpodobně opatřený původní dvojkřídlovou **dveřní výplní**. Stěny a strop jsou hladké nabílené. Pod stropem se nachází fabion doprovázený z části **štukovou profilací** A4.Šv09. Ta se zdá shodná jako v místnosti B3.02. Horní štukový profil tvořící stropní zrcadlo se dochoval na severní, východní a jižní straně, spodní římsový profil pouze na straně jižní. Na východní je patrná shodná ostrá hrana jako mezi místnostmi A4.16 a 17. Je zjevné, že po rozdělení místnosti A4.14 byla místnost A4.14B profilace zbavena a tím modernizována a estetizována, zatímco u místnosti A4.14A to nebylo považováno za důležité, a že tedy hrála nějakou méně důležitou roli. Podlaha této místnosti je pokryta parketovými vlysy kladené v rybinovém vzoru. Pod okenní výplní se nachází shodný litinový radiátor jako ve vedlejší místnosti. Zajímavým zjištěním je těsně u dělicí příčky dochované zaslepené vyústění potrubí, původně situované zhruba uprostřed místnosti.

Úzká **místnost A4.13B** je přístupná prostřednictvím trojúhelné předsínky z haly A4.03 od jihu a osvětlena jedním okenním otvorem od severu z ulice. V západní stěně se nachází zabeđený vstup do místnosti A4.14A.

Tenká dělicí příčka tvořící východní stěnu je u symetricky umístěného vstupu z haly kalhotově rozdělena a obsahuje dvojici novodobých, plochých, typových dveřních výplní v rámových dřevěných zárubních. Ze západní stěny vystupuje jako mělký hranol obednění vstupu do místnosti A4.14A. V severní stěně se nalézá původní **okenní výplň** A4.Ok06, opět shodná se sousedními okenními výplněmi. Výplň se dochovala kompletní včetně mosazných kliček. Stěny i strop jsou hladké a bílené. Strop je lemován fabionem, doprovázeným na jižní, západní a severní stěně **štukovými profily** A4.Šv09. Pouze u jižní stěny se ovšem dochoval i spodní římsový profil. V západní stěně je patrná pouze ostrá hrana, shodná jako mezi místnostmi A4.16 a 17. Shodný profil se zatím v budově nepodařilo identifikovat. Podlahu tvoří parketové vlysy kladené v rybinovém vzoru. Pod okenní výplní v severní stěně se nalézá litinový článkový radiátor, shodný jako ve vedlejší místnosti.

Obdélná **místnost A4.13A** je druhou polovinou rozdělené místnosti A4.14B. Je přístupná přes trojúhelnou předsínku z halou A4.03 od jihu a osvětlena jedním okenním otvorem od severu z ulice. Vstupem ve východní stěně lze vstoupit do místnosti A4.12.

Vstupní výplň i západní stěna už byly charakterizovány. V severní stěně se nalézá původní **okenní výplň** A4.Ok06, opět shodná s ostatními okenními výplněmi patra. Výplň se dochovala kompletní, včetně všech mosazných kliček, jediným defektem jsou nedochované původní kryt prostoru pro roletu. Ten je nahrazen plochou deskou. Symetricky umístěný vstup do místnosti A4.12 je osazen původní dvojkřídlovou **dveřní výplní** A4.Dv07, shodnou například s výplní vstupu z místnosti → A4.18 do místnosti A4.17. Na výplni se zachoval patrně původní zámek a jedna klika, druhá klika a štítky chybí, stejně jako novodobý přídavný zámek. Stěny i strop jsou hladké a bílené. Strop je lemován fabionem, doprovázeným **štukovými profily** A4.Šv09 a to na jižní a východní stěně, na severní stěně se opět dochoval pouze horní profil tvořící stropní zrcadlo.

cadlo. Místnost má na podlaze koberec a pod ním se pravděpodobně nalézají parketové vlysy. Pod okenní výplní v severní stěně se nalézá litinový článkový radiátor, opět shodný jako vedle.

Obdélná **místnost A4.12** je nejvýchodnější místností průčelního traktu. Přístupna je z jihu z místnosti A4.11 a nebo od západu, z místnosti A4.13A. Osvětlena je od severu dvěma okenními otvory z ulice.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Symetricky rozmístěné okenní otvory v severní stěně, s ohledem na kompozici průčelí velmi blízko u sebe, jsou opět opatřeny původními **okenními výplněmi** A4.Ok05. Ty jsou shodné jako okenní výplně v nižších podlažích. Od výplní sousedních místností se liší pouze menší světlou šířkou otvoru. Výplně jsou dochovány kompletně, včetně všech mosazných kliček. Na stažené roletě západněji umístěného okna lze přechist původní kovový, hřebíčkový připevněný štítek „*GOLDSCHMIED & SCHWAB, PRAGUE VII*“. V jižní stěně se nachází původní jednokřídlá **dveřní výplň** A4.Dv17. Výplň je obdobná jako výplň z chodby → A4.25 do místnosti A4.18. Liší se tím, že se křídlo dveřní otvírá do niky a proto zde mimo deštěné niky nechybí ani vystupující deštěná zárubeň. Boční části zárubně jsou členěna vpadlými poli. Deštění niky i dveřní křídlo jsou rámové konstrukce a jejich profilace je doplněna oblou vystupující lištou. Zámek, štítky i kliky jsou hliníkové, z doby socialismu. Stěny i strop jsou hladké a bílené. Strop je lemován fabionem zdobeným **štukovými profily** A4.Šv09. Spodní římsový profil chybí na severní stěně, stropní zrcadlo je kompletní. Profilace se zdá být shodná s profilací místnosti A4.16-18. Místnost má na podlaze koberec a pod ním se patrně nachází parketové vlysy. Pod oběma okenními výplněmi v severní stěně jsou osazeny litinové článkové radiátory, shodné jako ve vedlejších místnostech.

Menší obdélná **místnost A4.11** je přístupná od jihu z chodby A4.10, od západu z haly A4.03, nebo od severu z místnosti A4.12. Osvětlena je z jihu ze světlíku A4.09.

Dveřní výplně v západní i severní stěně už byly popsány. Za zmínku ještě stojí, že oba vstupy jsou umístěny v rámci severní i západní stěny zcela symetricky. Východní stěna a přilehlý severovýchodní a jihovýchodní kout jsou asi do výše ramen obloženy novodobým keramickým obkladem. Nacházela se zde kuchyňská linka. V okenním otvoru ve východní části jižní stěny se nalézá původní **okenní výplň** A4.09 do světlíku. Jedná se o téměř shodnou výplň, jaká je dochována například v místnosti → A4.27. Je špaletová, dělená poutcem, se spodní částí dvoukřídlou a horní jednokřídlou. Kování je původní, pouze na vnitřním křídle chybí vnější klapačka. Výplň je osazena v tenké stěně, nemá proto niky ani parapet, ale zato je lemována dřevěnou profilovanou lištou. Západně v jižní stěně se nalézá původní **dveřní výplň** A4.Dv18, která místnost spojuje s chodbou A4.10. Výplň je jednokřídlá a má deštěnou zárubeň i niky. Vnitřní zárubeň i deštění v mělké nicy jsou hladké bez členění. Dveřní křídlo je členěno na tři nestejně vysoká vpadlá pole s ozdobným profilem a má původní štítky a kliky. Jedná se o obdobnou výplň jako u vstupu do místnosti A4.12, základním rozdílem je neprovedených vpadlých polí v zárubni i v deštění nicy a dále to, že postrádá v profilaci doplněnou oblou lištu.

Stěny jsou kromě obkladu při východní stěně hladké a nabílené. Strop je zaklenutý třemi segmentovými klenbami do traverz je také hladký a nabílený. Podlaha místnosti byla v minulosti kryta kobercem a PVC, ty jsou dnes strženy. Dobře patrná je tudíž podlahářská vyrovnávací stěrka, v níž se podařilo identifikovat původní **keramickou dlažbu**, shodnou jako na podestě schodiště → G1.01. Pod okenní výplní v jižní stěně se nachází litinový článkový radiátor ze sedmdesátých či osmdesátých let.

Chodba A4.10 tvoří jedno s chodbou **A4.08**. Obě prostory dělí pouze vysoko umístěný průvlak. Na severní straně je spojena s místností A4.11, na západní straně s halou A4.03, na jižní s prostorem A4.05, na východní ze záchodem A4.07. Z východu je také osvětlována, ze světlíku A4.09.

Výplně vstupů v severní i západní stěně byly už popsány. V jižní části západní stěny při zemi se nachází původní komínová vymetací **dvířka**, popsána už v chodbě → G1.04. Severní část východní stěny tvoří **dřevěná prosklená příčka** A4.Ok11. Její provedení je velmi blízké provedení prosklených příček v předsíních záchodů středního příčného křídla (D). Má rámovou konstrukci, parapetní pole je svisle děleno na čtyři plná, profilací zdobená pole. V horní části je stěna rozdělena poutcem na dva téměř čtvercové, shodně vysoké otvory, uzavírané dvěma páry ven otvíravých jednoduchých křídel, jednou příčkou dělených na dvě tabulky. U horního páru křídel se zachovala původní klička, u spodního chybí, dochoval se zde pouze štítek a rozvorový mechanismus. K uzavírání slouží obrtlík.

V jižní části stěny se u vstupu na záchod nalézá původní **dveřní výplň** A4.Dv20. Jde opět o výplň už několikrát popsanou. Zárubeň je zdobena profilací a soklíky boční části jsou ovšem hladké. Nika vzhledem k malé mocnosti zdíva chybí. Dveřní křídlo má rámovou konstrukci a je členěno na tři nestejně vysoká pole

s ozdobným profilem, doplněným vystupující ozdobnou lištou. Na křídle je přimontovaná druhotně zástrčka, patrně z období 1. republiky, signalizující na vnějším štítku, zda je otevřeno či uzavřeno. Zámek je novodobý, vložkový, klika i štítky chybí.

V jižní stěně je osazena původní **dveřní zárubeň A4.Dv13** vstupu do prostoru A4.05. Zárubeň má opět profilované čelo, použitá lišta je ovšem užší než normálně, soklík proveden není a boční části jsou hladké. Dveřní křídlo chybí. Stěny jsou hladké a bílené. Strop je v obou částech klenutý segmentovou klenbou a také je hladký a bílý. Podlaha místnosti je krytá kobercem.

Malá místnost **záchodu A4.07** by byla obdélná, kdyby její jihovýchodní roh nebyl okosený. Do místnosti lze vstoupit jediným otvorem v západní stěně z místnosti A4.08. Místnost je přisvětlována okenním otvorem směrem na východ do světlíku A4.09.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Úzký okenní otvor ve východní stěně je osazen původní **okenní výplní A4.Ok03**. Ta je shodná jako výplň v záchodu → A4.22, špaletová, dělená poutcem, se spodní i horní částí jednokřídlou. Kličky jsou všechny původní, ale zasklení je novodobé, využívající poloprůhledného strukturovaného skla. Okosený jihovýchodní roh místnosti patrně ukrývá odpadové potrubí. Na stěnách asi do výše 2 m je novodobý obklad. Nad obkladem jsou stěny hladké a nabílené stejně jako strop zaklenutý segmentovou klenbou. Omítka je zde ale značně poškozena zatékáním. Na podlaze se nachází novodobá keramická dlažba. Při jižní stěně je osazen novodobý záchod.

Původně zhruba čtvercová **místnost A4.05** má dnes tvar písmene L, neboť z ní byl, příčkami nesahajícími až do stropu, vydělen záchod **A4.06**. Funguje tudíž spíše jako chodba. Přístupna je od severu z chodby A4.08/10 či od jihu z chodby C4.01 nebo místnosti C4.02. Osvětlena je od severu ze světlíku A4.09, dnes ne přímo přes místnost A4.06, která zaujala její severovýchodní kout a je vymezena příčkami nedosahujícími až ke stropu.

Výplň vstupu z chodby A4.08/10 už byla popsána. Pravoúhlá nedeštěná nika je prolomena těsně u západní stěny a je dosti nízká a těsná. Už v rámci prostoru A4.06 se nachází okenní otvor s původní jednoduchou **okenní výplní A4.Ok02**. Ta je zcela shodná jako už popsaná výplň v místnosti → A4.28. Kování je původní a nechybí ani háčky v bocích rámu, sloužící zajištění křídel v otevřeném stavu. Dochovány jsou i lišty kryjící styk rámu s omítkou, chybí pouze původní parapet. Příčka vydělující prostor A4.06 je sádkartónová, z devadesátých let 20. století, s plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Místnost byla současně s tím vydlážděna a obložena. Doplněn byl i lehký podhled, dělicí okenní otvor v úrovni poutce. Z části obložena byla i vnější stran příčky.

Ve východní stěně jsou osazena původní **dvířka výtahu** na uhlí. Jsou dřevěná, jednokřídlá, rámové konstrukce s jednou dřevěnou výplní, členěná v domě obvyklou profilací. Poněkud užší profilovanou lištou je lemována i dřevěná zárubeň. Dvířka jsou opatřena závěsy užívanými u okenních výplní a dnes uzavírána vrutovým obrtlíkem. Vnitřní strana je pobita plechem a dochoval se zde i původní fládr. Dobře patrný je „otisk“ nedochovaného, zřejmě nábytkového zámku. Ve fládrované ploše je čitelné, tužkou, rozmáchlými tahy napsané jméno, které lze číst jako „*Pallián Alois*“ a pod ním níže patrné jméno „*Hrubý*“. Dodnes zachována je i výtahová šachta a to zřejmě prakticky v původní výšce. Otvor do výtahu má rozměry 120x80, spodní hrana se nachází v úrovni zhruba 75 cm nad podlahou a výtahová šachta má v půdorysu rozměry 61x93 cm. Uvnitř je omítnuta vápennou omítkou. Na zadní stěně šachty je zhruba ve výši ramen patrně bílou křídou napsán krátký text, z něhož lze bezpečně přečíst číslici „97“. Šikmý tah nad číslicí by mohl být lomítkem a nečitelný znak před číslicí by tedy mohl označovat měsíc. V tomto kontextu by mohlo jít o devítku, ale jednoznačná tato interpretace jistě není.

Uvnitř **výtahové šachty** se po stranách zhruba uprostřed nachází dvě dubová vodítka, levé tvoří fošna o rozměrech zhruba 20x5 cm, připevněná do zdi pomocí lavičníků. Pravé vodítko je hlubší, má rozměry zhruba 8x20 cm, přiléhá přímo k boční stěně, je duté a zjevně vzniklo stlučením ze slabších prken. Podél pravého vodítka visí naolejovaná řetěz. V úrovni čtvrtého patra je patrná zavěšená dřevěná „bedna“ rámové konstrukce, šedě natřená. V rozích je zpevněna kovovými přišroubovanými úhelníky z ohýbané pásovin, blíže okraji později doplněnými, blíže středu původními. Na viditelné spodní části lze ještě rozeznat šest hladkých kovových koleček, která umožňovala bezpečný pohyb po vodítkách, na kterých v těchto místech ostatně zbyly dobře viditelné, v prachu vyhlazené stopy. Kolečka jsou nýtována do kovového plátu, který je ke dnu bedny přišroubován. Na dně bedny se také nachází dva gumové „nárazníky“, nepochybně později doplněné.

Šachtou procházející řetěz je ke dnu připevněn pomocí očka, vytvořeného z kusu proděravělého a ke dnu přišroubovaného úhelníku.

Vstup do chodby C4.01 v jižní stěně není vybaven dveřní výplní a má cca 2,5 m vysoko provedený rovný překlad. Vstup do místnosti C4.02 je vybaven původní **dveřní výplní** A4.Dv16. Výplň je shodná například s výplní vstupu z chodby → A4.25 do místnosti A4.18. Je jednokřídlá, má deštěnou niku a postrádá samostatnou zárubeň, respektive zárubeň dvoří celé deštění niky. Má profilovaná čela se soklíky a boky členěné profilací zdobenými poli. Křídlo je dělené na tři pole. Profilace polí zárubně i křídla je přizdobena doplněnou oblou lištou. Zámek na křídle je vložkový, klika i štítky chybí, novodobý je i přídavný zámek nad ním. Stěny i strop jsou jinak hladké a nabílené. Strop lemuje nezdobený jednoduchý fabion. Podlaha místnosti je krytá kobercem a v rozsahu místnosti A4.06 dlažbou. Pod kobercem se pravděpodobně nacházejí parketové vlys. Litinový článková radiátor pod okenním otvorem je ze sedmdesátých či osmdesátých let, záchodová mísa a umyvadélko tamtéž z devadesátých let.

Téměř čtvercová rozlehlá **místnost A4.04** leží při jižní dvorní fasádě průčelního křídla. Vstoupit do ní lze od severu, z haly A4.03 a nebo od jihu, z místnosti C4.02. Osvětlena je dvěma okenními otvory od jihu, ze dvora.

Vstup z haly A4.03 je situován přesně na osu v severní stěny. Jeho dveřní výplň už byla popsána. Východní i západní stěna jsou zcela ploché. Otvory v jižní stěně jsou uspořádány dosti nepravidelně. Původní **dveřní výplň** A4.Dv10 u vstupu do místnosti C4.02 je opět shodná jako u vstupu ze schodiště do haly A4.03. Výplň je dvoukřídlá s deštěnou zárubní a nikou. Profilace polí zárubně i křídel jsou i zde obohaceny o oblou vystupující lištu. Výplň mají dodnes původní mosazné kliky, jedna z nich je ovšem výrazně ohnuta, nepochybně při snaze ji zcizit. Brutálně odlámané byly i oba štítky. Na místě odlomených štítků je dobře patrný původní, poměrně tmavý fládr. Obě okenní výplně jsou novodobé, shodné jako v místnostech A4.20 a 21. Také zde se dochovaly obdobné **fragmenty původního deštění** A4.Ok01.

Stěny a strop místnosti jsou hladké a nabílené. Pod stropem se zachoval původní fabion lemovaný **štukovými profily** A4.Šv09. A to, až na drobné poškození na jižní stěně, kompletně. Profilace je zřejmě shodná jako v místnostech D2.24, A3.04, 20-21, C3.02 a 03, D3.12 a 16. Podlahu tvoří parketové vlys v rybinovém vzoru. V obou okenních nikách se nachází litinové radiátory označené na spodních krytkách nápisem „Sedlec“⁵⁸⁴ a tedy téměř jistě z první poloviny 20. století.

Původně byl ve východní části třetího patra plánován zcela shodný byt jako v → patře druhém a jeho dispozice se v tomto případě prakticky kompletně dochovala. Místnosti A4.12-14 měly sloužit jako tři rozlehlé pokoje. Další dva byly situovány v navazujícím podélném křídle (C4.02 a 03). Místnost A4.04 měla sloužit jako jídelna. V místnosti A4.11 byla plánována koupelna, zřejmě opět se zapuštěnou vanou. Místnost A4.02 jako šatna. V navazujícím podélném křídle měla být ještě kuchyně (C4.05) a pokoj služky (v zásadě dnešní místnost C4.04). V místnosti označené jako „Service“ (A4.05) měl být kromě výtahu zřejmě i shoz na popel. Menší spíž byla umístěna ve středním příčném křídle (v prostoru D4.04), kde se nacházel i druhý záchod (D4.07). Pokud jde o otázky nastíněné v západní polovině patra, pak v polovině východní byly bezpochyby prakticky všechny dveřní výplně u profilací polí opatřeny doplněnou oblou lištou. Jejich absence na některých výplních západní poloviny křídla byly tedy zřejmě opravdu výsledkem mladší úpravy. Změny před kolaudací pro soudní instituci byly zcela shodné jako o podlaží níže. Byla zrušena šatna A4.02 a připojena k podestě schodiště A4.01. Mimo to došlo v navazujícím podélném křídle k proměně vstupu na pavlač a stavebně upravena zřejmě byla i plánovaná koupelna.⁵⁸⁵

Také úprava proběhla pro obchodní soud roku 1912 byla shodná jako ve druhém patře. Stávající místnost A4.02 byla vymezena dosud existující příčkou, do této nově vzniklé chodby byly proraženy vstupy z haly A4.03 i A4.19-a a mimo to byl proražen vstup z místnosti A4.14B do místnosti A4.15. Roku 1934 byla analogicky úpravám v západní části i zde odstraněna příčka mezi místnostmi A4.14 a 14. Plán z roku 1938 ukazuje pouze jedinou úpravu v podobě zazdění vstupu z chodby A4.02 do haly A4.19-a. Současně mohly být osazena většina dosud existujících radiátorů. Někdy po té ale musel vzniknout například dnešní vstup z místnosti

584 Jedná se pravděpodobně o Sedlec u Plzně.

585 Plán 0202.5, viz seznam plánů.

A4.02 do místnosti A4.14, tato místnost byla jistě současně s tím rozdělena na stávající dvě, osazena byla zřejmě i stávající jednokřídlá dveřní výplň z haly A4.03 do místnosti A4.02.⁵⁸⁶

Mladší úpravy jsou archivně zcela nepodložené a zřejmě byly poměrně drobné. Zpětně je odhaluje plán z roku 1988. Identifikovatelné je pouze rozdělení místnosti A4.13 na dvě úzké, s drobným zádveřím trojúhelného tvaru.⁵⁸⁷ Další úpravy proběhly až po roce 1989. Šlo především o vytvoření záchodu A4.06, okénka z haly A4.03 do místnosti A4.04 a zaslepení vstupů z místnosti A4.13B do místnosti A4.14A a z místnosti A4.14B do místnosti A4.15. Prostory byly mimo to nepochybně i poněkud kultivovány, došlo k opravě a natření většiny původních dveřních výplní atp.

Přední podélná křídla (B a C)

Západní křídlo (B4.01-05)

Přední podélné západní křídlo je přístupné od severu přes průčelní křídlo (A) z místnosti A4.28 a také od jihu přes střední příčné křídlo (D), z chodby D4.15. Křídlo je řešeno dvoutraktově, pomocí chodby A4.01, běžící při západní obvodové stěně. Mimo místnost B4.02, přístupnou pouze z průčelního křídla (A) jsou všechny ostatní místnosti (B4.03-05) přístupny z této chodby.

Chodba B4.01 je přístupná ze severu z místnosti A4.28 a nebo od jihu z chodby D4.15 a zpřístupňuje na východní straně ležící místnosti B4.03-05. Chodba je relativně pravidelná, úzká, bez přímého denního světla. Na jižní straně se v závislosti na poloze průchodu do chodby D4.15 trojúhelně rozšiřuje.

Na severní straně se nachází vstupní nika s vysoko umístěným segmentovým záklenkem. Novodobá dveřní výplň, stejně jako vstup do sousední chodby A4.30 už byly popsány. Všechny tři vstupy v dlouhé východní stěně nají shodnou, patrně původní, jednokřídlou **dveřní výplň** B4.Dv02. Mají zárubeň zdobenou profilovanými čely, na boku ovšem plochou, neboť příčka je velmi tenká, pravděpodobně rabitzová. Křídla jsou rámové konstrukce a členěna na pět plných polí, shodná například s výplní vstupu z haly A4.19-a do místnosti A4.20. Vybaveny jsou vložkovými zámky, a z části dochovanými novodobými klikami a štítky. Výplň vstupu do místnosti D4.03 má mladší typové nezdobené závěsy. Ostatní dvě výplně mají závěs původní. V návaznosti na příčku mezi místnostmi B4.04 a 05 předěluje chodbu dosti nízko, cca 2 m vysoko umístěný průvlak. Těsně za tímto místem příčka o několik cm „poskočí“ k východu. Poněkud dále, za vstupem do místnosti B4.05 se příčka lomí a šikmo, se napojuje na chodbu D4.15. Průchod jižní zdí byl evidentně při vybudování příčky upraven. Nezdobeným fabionem lemovaný plochý strop je stejně jako stěny omítaný a bílený. Podlaha je v celé chodbě je pokryta kobercem ale pod ním se zřejmě nacházejí parketové vlysy. Na stropě se na dvou místech nachází patrně zaslepené vývody plynu pro původní plynová světla. Jedno z nich má zřejmě formu uraženého háku pro jeho zavěšení.

Místnost B4.02 má lichoběžný půdorys. Nepravidelnost je opět způsobena šikmým napojením podélného křídla (B) na průčelní křídlo (A). Místnost je přístupná od severu, z místnosti A4.28 a osvětlena je jedním okenním otvorem od východu, ze dvora.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Východně od dveří se nachází slepá nika se segmentovým záklenkem. **Okenní výplň** ve východní stěně je novodobá, shodná jako v místnostech → A4.20-21 a 04. V okenní nise se i zde dochoval **fragment původního deštění**. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako strop omítané. Lemuje jej prostý fabion. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlysy. V okenní nise je nachází litinový článkový radiátor, opět zhruba z poloviny 20. století.

Místnost B4.03 je téměř pravidelně obdélná. Přístup do ní je zprostředkován vstupem od západu z chodby B4.01, nebo od jihu z místnosti B4.04. Osvětlena je dvěma okenními otvory od východu, ze dvora.

Vstupní výplň už byla popsána. Oba okenní otvory jsou opět novodobé, shodné jako ve vedlejší místnosti. Také zde se dochoval **fragment původního deštění**. Při východní straně situovaný dvojkřídlý vstup z místnosti B4.04 je vybaven původní dvojkřídlou **dveřní výplní** B4.Dv04. Ta je shodná jako například dvojkřídlé výplně mezi místnostmi předního traktu průčelního křídla. I zde jsou pole křídel lemována do-

⁵⁸⁶ Plány 0304, 0319 a 0325.3, viz seznam plánů.

⁵⁸⁷ Plán 0432.6, viz seznam plánů.

plněnou oblou lištou, vystupující před úroveň rámu. Zámek, klika i štítky chybí. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako plochý omítaný a fabionem lemovaný strop, bílené. Na podlaze se nachází koberec a pod ním jsou patrně parketové vlysy. Radiátory v okenních nikách jsou shodné jako ve vedlejší místnosti.

Místnost B4.04 je téměř čtvercová. Přístupna je od západu, z chodby B4.01 i z obou sousedních místností B4.03 a 05, od severu i jihu. Osvětlena je dvěma okenními otvory z východu, ze dvora.

Místnost je téměř shodná s místností vedlejší. Také zde se v okenních nikách dochovaly **fragmenty původního deštění**. Vstupní dveřní výplně už také byly popsány. Zatím nepopsaný je pouze jednokřídlý vstup do místnosti B4.05, vybavený původní **dveřní výplní** B4.Dv03. Ta je až na větší šířku zárubně prakticky shodná jako výplně vstupů z chodby. Výplň má vložkový zámek a novodobou kliku i štítky. Uprostřed stropu se dochoval háček na zavěšení původního svítidla.

Místnost B4.05 má nepravidelný půdorys způsobený okosením jihozápadního rohu místnosti. Vstoupit do ní lze od západu z chodby B4.01 nebo od severu, z vedlejší místnosti B4.04. Osvětlena je dvěma okenními otvory od východu, ze dvora.

Veškeré dveřní výplně už byly popsány. Východní stěna je řešena shodně jako o podlaží níže, dvojicí nestejně velikých a řešených pravoúhlých okenních nik. Také původní **okenní výplně** B4.Ok01 a B4.Ok02 jsou shodné jako o podlaží níže (→ B3.05). Místnost je jinak opět shodně řešena jako místnosti sousední.

Původně měly být i v tomto patře v podélném západním křídle situovány chodba, dva pokoje a kuchyně bytu, situovaného v navazující části průčelního křídla. Dispozičně se toto řešení, až na příčku mezi místnostmi B2.02-03, příčku mezi místnostmi B4.05 a chodbou B4.01 a vstup do místnosti A4.21, vlastně tolik neliší. Přesto prodělalo křídlo i v tomto patře úprav poměrně hodně. V původní podobě zůstala příčka mezi místnostmi B4.03 a 04, a to i se vstupní výplní. Také příčka mezi místnostmi B4.04 a 05 je zřejmě původní, vstup však byl jistě probourán později. Původní dveřní výplň vstupu z místnosti A4.28 do místnosti B4.02 byla výrazně dodatečně upravena. Z okenních výplní zůstaly pouze výplně v místnosti B4.05. Úpravy pro soud zde znamenaly pouze změnu vstupu na pavlač D4.02 na okenní otvor.⁵⁸⁸

Citelně do podoby křídla zasáhla úprava schválená roku 1935, kdy byla odstraněna chodba B4.01. Plán mimochodem uvádí dosavadní využití místností. V místnosti B4.02-03 bylo „*konkursní oddělení*“, v místnosti B4.04 „*konkursní referát*“ a v místnosti A4.05 „*referát*“. Plán počítá pouze s prodloužením příčky mezi místnostmi B4.03 a 04, muselo ovšem dojít i k zazdění vstupů do bývalé chodby a možná i k přesunutí vstupu z místnosti B4.04 do místnosti B4.05, možná už na současné místo. Možná současně s tím vznikl i dnes opět zazděný vstup z této místnosti do chodby D4.15. Změna schválená roku 1938 prakticky všechny tyto změny ruší a opět vytváří chodbu B4.01. Až na příčku mezi místnostmi B4.02 a 03 odpovídá současná podoba tomuto plánu. Stávající, zřejmě také rabitzová příčka mezi těmito místnostmi ovšem tehdy mohla vzniknout také.⁵⁸⁹

Mladší úpravy se zde omezily pouze na výměnu okenních výplní, zřejmě někdy na počátku osmdesátých let 20. století a na běžné udržovací práci. V rámci nich ovšem možná zanikly například i profilované štukové lišty, původně jistě lemující stropní fabiony. Mohlo se tak ovšem stát také už roku 1934.

Východní křídlo (C4.01-05)

Přední podélné východní křídlo je dnes téměř kompletně dvoutraktové. Pouze nejjižnější místnost zabírá celou šířku křídla. Křídlo je přístupné jednak ze severu přes průčelní křídlo (A), z místností A4.04 a A4.05, a dále z jihu přes střední příčné křídlo (D), z místnosti D4.04. Projít přitom teoreticky lze buďto chodbou C4.01, z níž jsou přístupné místnosti C4.03, 04 a 05, nebo přes místnosti C4.02-05. Vstup z místnosti C4.04 do místnosti 05 je ovšem dnes zabedněn. Z místnosti C4.05 se také dá vstupem v jižní stěně vejít do místností D4.06 a D4.07.

Chodba C4.01A i navazující část **C4.01B** jsou téměř přímé, jižnější část je mírně širší. Vzájemně je dělí příčka s dveřní výplní. Chodba je přístupná od severu, z místnosti A4.05, zpřístupňuje na západě místnosti C4.03 a 04 a na jihu ústí do místnosti C4.05. Postrádá přímé denní světlo.

⁵⁸⁸ Plán 0202.5, viz seznam plánů.

⁵⁸⁹ Plány 0319, 0325.3, viz seznam plánů.

Vstup v severní stěně už byl popsán. Obě podélné stěny jsou v severní části C4.01A zcela hladké. Západní tvoří zřejmě sádkartonová příčka. V části A4.01B tvoří západní stěnu příčka z dřevotřískových desek, s patrnými nerovnostmi a spárami jednotlivých desek. Veškeré dveřní výplně jsou novodobé, jednokřídlé, osazené v ocelových zárubních. Dveřní křídla jsou většinou plochá, pouze mezi částí A4.01A a 01B je osazeno křídlo rámové konstrukce, s jedním rozměrným plochým polem, patrně z padesátých let 20. století. Stěny i strop jsou hladké a nabílené. Pod stropem se zachoval nezdobený jednoduchý fabion, který přirozeně chybí v obou částech chodby na západní stěně. Na podlaze leží z části koberec a z části je patrné PVC, tvoří ji pravděpodobně parketové vlysy.

Rozměrná **místnost C4.02** je lichoběžná, což je způsobeno průběhem severní stěny. Za se západní stěnou svírá tupý a s východní stěnou ostrý úhel. Místnost je přístupná od severu dvěma vstupy – z místnosti A4.04 a také A4.05, o jihu jedním, z místnosti C4.03. Je osvětlena dvěma okenními otvory od západu, ze dvora.

V severní stěně se nacházejí dvě už popsané původní dveřní výplně. Východní stěna je zcela plochá a v jižní stěně je při západní straně osazena původní **dveřní výplň C4.Dv01**. Ta je opět zcela shodná s dveřními výplněmi, propojujícími jednotlivé místnosti průčelního traktu předního křídla (například → A4.18). Je dvoukřídlá a má deštěnou zárubeň. Boční plocha zárubně je zdobena vpadlými poli, Křídla jsou rámové konstrukce a jejich profilace je přizdobena doplněnou oblou lištou. Štítek a klika na výplni chybí. Symetricky rozložené okenní otvory v západní stěně mají opět novodobé okenní výplně, shodné jako v místnostech → A4.20-21, 04 atd. Pod oběma novodobými parapetními deskami se opět zachoval **fragment původního deštění** okenní niky. Strop a stěny místnosti jsou hladké a nabílené. Strop mimo západní stěnu lemuje nezdobený jednoduchý fabion. Na podlaze se nachází koberec, tvoří ji pravděpodobně parketové vlysy. Pod oběma okenními výplněmi v západní stěně jsou osazeny litinové článkové radiátory „Sedlec“, patrně z druhé čtvrtiny 20. století.

Obdobně velká obdélná **místnost C4.03** je přístupná vstupem ze severu, z místnosti C4.02, z východu, z chodby C4.01B a od jihu, z místnosti C4.04. Osvětlena je dvěma okenními otvory od západu, ze dvora.

Původní dveřní výplň v severní stěně už byla popsána, stejně jako novodobá dveřní výplň je stěně východní. Shodná novodobá dveřní výplň se nachází i v jižní stěně, kterou také tvoří lehká příčka z dřevotřískových desek. Spoje jsou zalištovány pruhem PVC a všechno následně zabíleno. Okenní otvory v západní stěně jsou situovány ne zcela symetricky. Novodobé okenní výplně jsou shodné jako ve vedlejší místnosti a i zde se nalézají **fragmenty původního deštění**. Strop a stěny jsou hladké a nabílené, na severní a západní straně strop lemuje nezdobený jednoduchý fabion. Podlahu tvoří parketové vlysy. Pod oběma okenními výplněmi v západní stěně jsou umístěny, shodně jako ve vedlejší místnosti, litinové článkové radiátory Sedlec.

Menší obdélná **místnost C4.04** je přístupná ze severu, vstupem z místnosti C4.03, z východu, vstupem z chodby C4.01. Vstup z jihu z místnosti C4.05 je dnes zabeďněn. Místnost je osvětlena jediným okenním otvorem od západu, ze dvora. Obě novodobé dveřní výplně už byly popsány. Okenní výplň je shodná jako v sousedních místnostech, pouze se zde nedochoval ani fragment deštění okenní niky. Severní a východní stěnu tvoří dřevotřískové příčky, ostatní dvě stěny jsou stejně jako strop omítané a bílené. Na jižní a západní straně stop lemuje jednoduchý fabion. Podlahu tvoří parketové vlysy skládané v rybinovém vzoru. V okenní nise se nachází článkový litinový radiátor ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století.

Rozměrná lichoběžná, téměř obdélná **místnost C4.05** je nejjižnější místností křídla. Vstupy v severní stěně je propojena s chodbou C4.01B a dříve bývala propojena i s místností C4.04. Směrem na jih lze z místnosti vstoupit do předsínky a záchod D4.06 a D4.07, ty jsou dosažitelné pouze odsud, nebo do místnosti D4.04 v navazujícím středním příčném křídle (D). Místnost je osvětlena od západu dvěma okenními otvory.

Severní stěna místnosti je na východní straně vybavena už charakterizovaným vstupem do chodby C4.01B. Západněji se v severní stěně nalézá dveřní výplň, která spojovala místnost s místností C4.04, ale dnes je odsud zabeďněná. Výplň je plochá, má dřevěnou rámovou zárubeň, ve styku se zdívedem jednoduše lištovanou. Na křídle se dochoval štítek, dnes zatřený stejnou světlou barvou jako dveřní výplň a nezdobené závěsy. Výplň pochází z padesátých, eventuálně už ze čtyřicátých let 20. stol.

V jižní stěně se u vstupu do předsínky D4.06 nalézá původní **dveřní výplň D4.Dv04**. Výplň je zcela shodná jako výplň o podlaží níže (→ C3.05), jednokřídlá, rámové konstrukce dělená na tři pole, se zárubní s profilovaným čelem a hladkou vnitřní částí. Zámek, štítek i klika jsou novodobé. Západněji v jižní stěně je osazena dveřní výplň vedoucí do místnosti D4.04. Je shodná s už popsanou dveřní výplní v protilehlé stěně, vedoucí do místnosti C4.04. Klika chybí, zámek je novodobý, vložkový. Dvojice původních **okenní výplní C4.Ok01 a Ok02** v západní stěně je shodná jako v protilehlé místnosti B4.05. Nika jižního okenního otvoru

končí v úrovni spodní hrany, vnější křídla jsou ven otvíraná, nika nebyla deštěna ale styk rámu s omítkou je lištován. Výplň je dochována kompletní, až vysazená a chybějící spodní vnitřní křídla. Severnější výplň má klasicky niku sahající až k podlaze, ta také není deštěna a styk rámu s omítkou je opět lištován.

Stěny místnosti jsou jinak hladké a stejně jako strop bílené. Strop lemuje nezdobený jednoduchý fabion, menší než v místnostech severně. Na podlaze se nachází koberec, pod ním PVC. Tvoří ji patrně parketové vlysy. Pod oběma okenními výplněmi v západní stěně se nacházejí litinové článkové radiátory s nápisem „Sedlec“ na záslepce, zřejmě ze druhé čtvrtiny 20. století.

Původně byl ve východní části třetího patra plánován zcela shodný byt jako v → patře druhém. Ve východním křídle mely být umístěny dva pokoje (C4.02 a 03), chodba (C4.01), pokoj pro služku (zhruba C4.04 a kuchyně (C4.05). Změny před kolaudací znamenaly v tomto případě pouze změnu vstupu na pavlač na okenní otvor.⁵⁹⁰

Roku 1934 byla analogicky úpravám v protilehlém západním křídle i zde odstraněna Chodba C4.01. Vstupy do ní z místnosti A4.05 i C4.05 byly patrně zazděny, v místnosti C4.05 přitom mělo dojít k jeho posunutí. Příčka mezi místnostmi C4.02 a 05 musela být dozděna. Je také velmi pravděpodobné, že právě tehdy byly osekány původní štukové lišty lemující fabion. Úpravy druhého a třetího patra, schválené roku 1938, se prostor nedotkly. Nejspíše tehdy byly ale osazeny stávající litinové radiátory „Sedlec“.⁵⁹¹

Mladší úpravy už nejsou archivně doloženy a pravděpodobně proběhly až v období socialismu, patrně v několika samostatných krocích. Spočívaly v opětovném vytvoření chodby C4.01 a ve vybudování příčky mezi místnostmi C4.03 a 04. Jistě obdobná příčka mimo to předělila i stávající místnost C4.03. Součástí úprav samozřejmě bylo i vytvoření nových vstupů.⁵⁹² Další drobné úpravy proběhly po roce 1989 a spočívaly v odstranění příčky dělící místnost C4.03 a dále v nahrazení dosavadní příčky dělící chodbu C4.01 a místnosti C4.02 stávající příčkou sádkartonovou, provedenou zřejmě v mírně odsunutě poloze.

Střední příčné křídlo (D)

Třetí patro středního příčného křídla je řešeno poněkud odlišně než dvě patra spodní. Schodiště, přirozené i zde situované ve středu předního (severního) traktu, je po stranách lemováno chodbami, které se u mezitraktové stěny lomí a pokračují dvěma opačnými směry ke světlíkům. Tím v předním traktu vymezují na obou stranách vždy po jedné větší místnosti. Světlíky se záchody a jejich předsínkami jsou řešeny shodně jako ve spodním patře. Zadní (jižní) trakt tvoří šest obdélných místností. Prostory předního traktu jsou komunikačně propojeny s prostory navazujících podélných křídel (B a C).

Schodiště D4.01

Dispozice a řešení schodištního prostoru D4.01 je obdobná jako v → nižších podlažích. Na podestě je v západní stěně prolomen vstup do chodby D4.15, v severní stěně na pavlač D4.02 a ve východní stěně do chodby D4.03. Vzhůru stoupají dvě schodištní ramena do půdního prostoru D5.05.

Původní dvojkřídlá **dveřní výplň** D4.Dv01 vstupu do chodby D4.15 je shodná jako dveřní výplň D2.Dv02 → o dvě podlaží níže. Výplň nemá štítky ani kliku, zámek je vložkový. Také **dveřní výplň** D4.Ok10 vedoucí na pavlač D4.02 je shodná s dveřní výplní D2.Dv11 umístěnou o dvě podlaží níže. Rozdílem je dochované původní leptané sklo nadsvětlíku, opět zdobené negativně provedenou arabeskovou výzdobou. V té figuruje mimo plnolistého akantu především váza s ovocem. Ostatní dvě skla jsou čirá. Zámek je vložkový, klika a štítky novodobé, historizující. Dvojkřídlá **dveřní výplň** D4.Dv01 vstupu do chodby D4.03 je prakticky shodná jako protilehlá dveřní výplň D4.Dv01. Také zde chybí zámek, klika i štítky.

Shodná jako v → prvním patře je i podoba stěn a shodné jsou i původní **dlažby** D1-4.Dh02. Užší, strmější a pouze dvojramenné, tvaru písmene L, ale v detailu shodně řešené je i samonosné **žulové schodiště**, vyba-vené shodným původním černě natřeným **litinovým zábradlím** D1-4.Kv05. Litinová výplňová pole zábradlí

⁵⁹⁰ Plán 0202.5, viz seznam plánů.

⁵⁹¹ Plány 0319 a 0325.3, viz seznam plánů.

⁵⁹² Plán 0432.6, viz seznam plánů.

jsou až na nejvyšší z nich užší. Jde přitom o odlišný litinový odlitek s poněkud pozměněným tvarem. Důvodem je větší strmost horní části schodiště. Rozdílem je také **železný rám D4.Kv08**. Ten je nýtovaný z prutů v průřezu čtverhranného materiálu, dochovaly se na něm přinýtované stěžeje, tvořené běžnými nezdobenými typovými závěsy, kovaný a velmi kvalitně provedený je ovšem barokně tvarovaný nástavec, obsahující mj i výborně zpracovaný akant. Černě natřená železná konstrukce nepochybně pochází z období první republiky.

Pozoruhodnou součástí prostoru je také **pozůstatek plynového osvětlení**, spočívající jednak v odhalených částech rozvodu plynu, ten je nad vstupem na terasu vytažen do prostoru tak, aby mohl dobře ozařovat prostor podesty, a dále ve volutově stáčené konzolce, vyrobené ze železného prutu kruhového průřezu, která tuto volně vedenou část rozvodu podepírá.

Původně se prostor schodiště v úrovni třetího patra nelišil od téhož prostoru v úrovni patra prvního. Zajímavý je dochovaný relikv plynového osvětlení. Doplnění kovové mříže z níž zůstal zachovaný kovový rám proběhlo zřejmě někdy ve dvacátých letech. Mladší úpravy lze datovat až do období socialismu. To se týká především nátěrů linkrustou, i zde zřejmě původně shodně jako zábradlí zelenou. Z doby socialismu i zde pochází také stávající osvětlovadla.

Pavlač D4.02

Pavlač D4.02 se přimyká k severní fasádě středního příčného křídla. Vstup na ní vede výhradně ze schodiště D4.01.

Dveřní i okenní výplně směřující na pavlač už byly či teprve budou popsány v rámci příslušných místností. Řešení zábradlí i přilehlých stěn je shodné jako ve spodních patrech. Otvory lemuje mělká, negativně provedené pasparta a plocha stěny byla zdobena pásováním, provedeným velmi jemnými a dnes z části opravami a nátěry znečitelnými vodorovnými žlábků. Horní část stěny uzavírá plně vyvinuté kladí korunní římsy.

Na pavlač pokračuje z místnosti D4.01 stejná původní **keramická dlažba A1-4.Dh02**, jako v ostatních podlažích. Pavlač je krytá **prosklenou střechou** nesenou ocelovou nýtovanou konstrukcí. Střecha má pultový tvar se spádem směrem do dvora. Konstrukci vynáší vždy dvojité umisťované konzolové vazníky, nýtované převážně z nosníků s průřezem tvaru písmene L. Vlastní prosklená plocha je pak nesená nosníky tvaru I a skla jsou pravděpodobně zasazována a tmelena do nosníků tvaru T. Pod okapní hranou je umístěn plechový okapní žlab, na konci s okapními svody do nedalekých kotlíků. Na západní straně ovšem roura chybí a voda při deštích teče do prostoru nádvoří a patrně může stříkat i na fasádu. Konstrukce je umístěna tak, že je její spodní část umístěna pod úrovní spodní hrany štukové profilace architrávu korunní římsy, zatímco horní hrana pultové střechy se k jižní stěně přimyká až nad ním. To umožnilo zasadit vazníky do stěny bez porušení štukové profilace. Ta je ovšem poškozena a střechou „přeříznuta“ na obou kratších stranách. Zběžná způsob opravy omítky pod tímto místem navíc ukazuje, že ačkoli lze samotnou konstrukci považovat za původní součást domu, její současné umístění nemusí být původní. Železná konstrukce je natřena v barvě fasády, okapní žlab je natřený červeně.

Původní řešení pavlače se od současného patrně příliš nelišilo. Spornou otázkou je pouze umístění prosklené střechy. Na původních stavebních plánech je střecha zakreslena pod štukovou profilací architrávu. Je tedy velmi možné, že byla z nějakého důvodu později posunuta výše.⁵⁹³

Západní část křídla (D4.12-19)

Západní polovinu křídla zpřístupňuje se schodištěm souběžná, k východu směřující **chodba D4.15**. Ta se dvakrát pravouhle lomí, nejprve k západu, kde zpřístupňuje v zadním (jižním) traktu situované místnosti D4.12-14, posledně jmenovanou pomocí krátké přímé odbočky, jež zpřístupňuje také záchod D4.17, následně se lomí po druhé, směřuje k severu, zpřístupňuje místnost D4.16 a záchod D4.18 a nakonec se napojuje na

⁵⁹³ Plán 0202.7, viz seznam plánů.

chodbu B4.01, procházející navazujícím západním podélným křídlem. Zmíněnou místností D4.19 přitom chodba „obkrouží“ hned ze tří stran a od východu mine také světlík D4.19. Osvětlována je právě v tomto místě, ze světlíku D4.19, dvěma okenními otvory a dále dvěma prosklenými příčkami. Mimo to je jeden okenní otvor situován u vstupu ze schodiště a osvětluje chodbu od severu, z prvního dvora.

Dveřní výplň vstupu se schodiště D4.01 již byla popsána. Východní stěna je jinak hladká, obsahuje pouze dvě novodobé skříně s elektroinstalací. Na jižním konci prvního ramene chodby se nachází vstup do místnosti A4.12. **Dveřní výplň** D4.Dv02 je obdobná dveřní výplň vstupu ze schodiště. Základní rozdíl je v tom, že je vybavena deštěnou „trámovou“ zárubní. Deštěna je také dveřní nika, otočená do místnosti D4.12, do níž se také otvírají dveřní křídla. Vlastní zárubeň má profilovaná čela zdobená soklíky a na boku je zdobená vpadlými, na hraně lehce profilovanými poli. Stejně jako deštění niky. Také křídla jsou rámové konstrukce, členěna na tři pole. Podstatné je to, že stejně jako dveřní výplně na schodišti, nemají profilaci přizdobenou předstupující oblou lištou. Výplň má vytržený zámek, chybí klika i štítky. Západně od vstupu dělí chodbu vysoko umístěný rovný překlad. Nároží je zdobeno **dřevěným úhelníkem**, možná původním, shodný jaký byl už popsán v chodbě F3.03. Navazující západní stěna je zcela plochá. V severní stěně osvětluje chodbu okenní otvor s původní **okenní výplní** D4.Ok01. Jedná se o shodnou špaletovou poutcem dělenou výplň usazenou v deštěné nise, jaké byly popsány už o podlaží níže, například v chodbě → D3.25 a samozřejmě i v předních křídlech (A-C). Výplň je kompletně zachovaná, včetně veškerého kování.

Navazující druhé rameno chodby směřuje k západu a obsahuje ve své jižní stěně vstup do místnosti D4.13, osazený původní **dveřní výplní** D4.Dv02. Výplň je shodná jako u vedlejšího vstupu do místnosti D4.12. Jediným rozdílem je to, že východnější křídlo má směrem do místnosti D4.13 profilaci obohacenou doplněnou oblou lištou. Chybí zde štítky i klika, zámek je vložkový. Ještě před tímto vstupem (tj. východně od něj) se v chodbě nad zemí nachází menší, poměrně hluboká nika, krytá jednoduchými obdélnými **dřevěnými dvířky** rámové konstrukce, zdobená jednoduchými profilacemi a s plochou dřevěnou výplní, zasazenými v prosté nezdobené zárubni. Závěsy jsou kuželkové a k uzavírání sloužil nábytkový zámek s plochým nezdobeným štítkem. Nika je uvnitř omítaná a z východní strany do ní směřuje zazátkovaný přívod vody. Další obdobný přívod s podivným, jakoby rozklepaným a z větší části snad cínem zataveným náústkem směřuje z horní strany. Dvířka krytá nika nepochybně sloužila jako hydrant. Smysl horní trubky je ovšem zcela neznámý.⁵⁹⁴ Dvířka jsou patrně dosti dávná, byť jistě ne původní. Dostí těsně nad touto nikou vystupuje ze zdi kovová nádržka s drobným ventilem, shodná, jaká byla už popsána v záchodě → G3.05, pravděpodobně sloužící jako kondenzační nádržka původního parního vytápění. Těsně vedle této nádržky pak lze sledovat částečně vybouraný, opět velmi dávný, ne-li původní rozvod vody, i s ventilem, kterým byla daná větev patrně uzavírána. Na původní rozvod je zde provizorně napojena novodobá plastová trubka, vedená chodbou přes navazující podélné křídlo (B) do předního křídla (A). Severní stěna druhého ramene chodby je zcela hladká. Zhruba uprostřed ovšem pod stropem probíhá „překlad“, který patrně ukrývá kouřovod z místnosti D4.16.

Ve formě krátké přímé odbočky pokračuje druhé rameno chodby k záchodu D4.17 a zpřístupňuje i nejzápadnější místnost zadního traktu D4.14. Od chodby je oddělena pouze vysoko umístěným překladem. Vstup do místnosti D4.14 je opatřen původní jednokřídlou **dveřní výplní** D4.Dv05. Výplň je zcela shodná s výplní dochovanou o podlaží níže, v místnosti → D3.16. Na výplni chybí zámek, štítky i klika. Velmi obdobná je i původní jednokřídlá **dveřní výplň** D4.Dv04 vstupu na záchod D4.17. Liší se 1) otvíráním směrem do chodby, 2) absencí deštěné niky, ta ostatně pro malou tloušťku příčky chybí úplně, 3) plochými bočními částmi zárubně, 4) původně odlišným způsobem uzavírání. Dnes ovšem zámek, klika i štítky chybí a je jasné, že už před zcizením kování zde byl osazen nepůvodní zámek. Severní stranu chodbičky tvoří původní **dřevěná prosklená příčka** D4.Ok08, shodná jako o podlaží níže (→ D3.17) a kompletně dochovaná.

Třetí rameno chodby směřuje k severu. Obě nároží jsou zde opět chráněna **dřevěnými úhelníky**, možná původními, sodnými jako už zmíněný úhelník v předešlé části chodby. Západní stěna třetího ramene chodby obsahuje dva zhruba symetricky umístěné okenní otvory, s původními **okenními výplněmi** D4.Ok04. Ty jsou shodné jako okenní výplň v místnosti → A4.28, jednoduché, dělené poutcem a nahoře i dole dvojkřídlé, se spodními křídly dělenými jedinou příčkou na celkem šest tabulek. Výplně mají kompletní kování. Nechybí ani háčky na rámu, umožňující křídla v otevřené poloze zajistit. Okenní niky dosahují pouze po spodní otvo-

594 Celá věc by si zasloužila bedlivé pátrání v dobové hasičské literatuře a předpisech.

rů a parapet je tedy plný. Dále k severu se v západní stěně nachází relativně nízký průchod do chodby B4.01. Jeho špalety jsou dodatečně okoseny ve směru navazující části chodby, překlad je rovný. V krátké severní stěně třetího ramene chodby se nachází pravoúhlá slepá nika, shodně vysoká jako sousední průchod. Původně jistě šlo o vstup do stávající místnosti B4.05. Přímě proti průchodu do chodby B4.01 se nalézá vstup do místnosti D4.16. Jeho původní **dveřní výplň** D4.Dv06 je téměř shodná jako výplň vstupu na záchod D4.17. Rozdílem je pouze to, že se otvírá směrem do místnosti a dále to, že profilace křídla je obohacena o vystupující doplněnou oblou lištu. Zámek dveří je vložkový, klika i štítka chybí.

V krátkém navazujícím, k západu směřujícím úseku chodby, který byl zjevně původně samostatnou před-síňkou, se nachází jednak vstup do záchodu D4.18 a dále, v jižní stěně původní **dřevěná prosklená příčka** D4.Ok09, vedoucí do světlíku D4.19. Příčka je opět zcela shodná jako o podlaží níže, v předsíňce → D3.20. Od protější prosklené příčky se liší otvíráním ven a absencí parapetního prkénka. Výplň je až na chybějící rozvorovou kliku spodních křídel kompletní. Už zmíněný sousední vstup na záchod D4.18 v západní stěně je opatřen původní **dveřní výplní** D4.Dv04. Jedná se o shodnou výplň jako u protějšího záchodu D4.17 a prakticky obdobné je i stav jejího dochování. V severní stěně chodby se nachází vlastní průchod do chodby B4.01. Průchod má opět dodatečně zkosené špalety a rovný překlad.

Stěny jsou jinak hladké, omítané a bílené, stejně jako strop. Ten je nad vlastní chodbou D4.15 plochý a lemovaný nezdobeným fabionem. Nad oběma navazujícími krátkými úseky před záchody D4.17 a 18 jsou segmentové klenby. Podlaha je kryta kobercem a i přes něj je zjevné, že ji tvoří parketové vlysy pokládané v rybinovém vzoru. Před záchodem D4.18 je ovšem patrná rovná hladká plocha, takže se zde například mohla zachovat dlažba.

Obdélná **místnost D4.12** se nachází v jižním traktu. Vstoupit lze do ní od severu vstupem z chodby D4.15, nebo vstupem od západu, z místnosti D4.13. Vstup do místnosti D4.11 ve východní stěně byl později zabedněn. Místnost je osvětlena dvěma okenními otvory od jihu, ze zadního dvora.

Vstupní dveřní výplň z chodby D4.15 už byla popsána. V rámci severní stěny není vstupní nika umístěna symetricky, jistě kvůli vazbě na přístupovou chodbu D4.15. Zabedněný vstup ve východní stěně je umístěný značně asymetricky. Jeho jednokřídlá nezdobená dveřní výplň je rámové konstrukce, s jediným rozměrným plochým polem a je osazena v ocelové zárubni. Zaslepená dveřní nika se otáčela směrem do místnosti D4.11.

Okenní otvory v jižní stěně jsou situovány lehce asymetricky. Jejich okenní výplně jsou novodobé, shodné jako o podlaží níže. V okenních nikách jsou i zde dochovány **fragменты původního deštění**. Vstup do sousední místnosti D4.13 je v západní stěně umístěn symetricky a je opatřen původní dvojkřídlou **dveřní výplní** D4.Dv03. Dveřní nika, vzhledem k malé mocnosti příčky chybí a křídla se otvírají do místnosti D4.12. Výplň je opět obdobná jako u vstupu z chodby D4.15. Liší se jednak plochými boky zárubně a dále doplněnou oblou lištou u profilace křídel. Výplň postrádá kliku i štítek a má vložkový zámek.

V severozápadním rohu místnosti se zachovaly dvě zaslepené zděře po tahových kamnech, jedna v severní a jedna v západní stěně. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako plochý strop omítané a bílené. Strop lemuje fabion doprovázený **štukovými profily** D4.Šv09. Spodní profil ovšem chybí na západní straně a je také patrné, že stěna svou polohou neodpovídá přesně poloze horního štukového profilu stropního zrcadla. Použitá profilace zřejmě odpovídá profilaci nacházející se ve větším počtu místností⁵⁹⁵. Podlahu kryje koberec a tvoří ji pod ní se rýsující parketové vlysy, pokládané v rybinové vazbě. V okenních nikách se nachází článkové litinové radiátory, zhruba z poloviny 20. století.

Obdélná **místnost D4.13** je přístupná od severu, z chodby D4.15, od východu, z místnosti D4.12 a od západu, z místnosti D4.14. Osvětlena je dvěma okenními otvory z jihu, ze dvora.

Dveřní výplně vstupů v severní a východní stěně už byl popsány. Dveřní nika v severní stěně je umístěna poněkud asymetricky, vstup ve východní stěně je umístěn symetricky, stejně jako vstup v protilehlé stěně západní. Zde osazena původní **dveřní výplň** D4.Dv03 je shodná, liší se ovšem absencí oblé lišty doplněné do profilace a dále vpadlými poli, provedenými v bočních částech zárubně. Výplň postrádá kliku, štítky i zámek. Okenní výplně jsou shodné jako ve vedlejší místnost, a to včetně shodně dochovaných **fragmentů původního deštění**. Stěny i plochý strop jsou jinak hladké, omítané a bílené. Strop lemuje fabion a **štukový profil** D4.Šv09, v podobě dvojice lišt. Spodní profil na východní stěně opět chybí a horní profil opět dokládá,

595 D2.24, A3.04 a 20-21, C3.02-03, D3.12 a 16, A4.04

že poloha příčky neodpovídá poloze profilu. Zjevný fakt, že příčka mezi místnostmi D4.12 a 13 byla nejprve zbourána a následně vystavěna v poněkud odlišné poloze může vysvětlovat to, že použitá profilace je zřejmě shodná jako v sousední místnosti. Po demolici příčky mohly být původně rozdílné profilace sjednoceny.⁵⁹⁶ Na podlaže místnosti se i zde nalézá koberec a tvoří ji patrně parketové vlysy. V okenních nikách jsou shodné radiátory jako ve vedlejší místnosti.

Obdélná **místnost D4.14** je přístupná od severu z chodby D4.15, nebo od východu z místnosti D4.13. Osvětlena je dvěma okenními otvory od jihu, ze dvora.

Obě vstupní výplně už byly popsány. Okenní výplně jsou obdobné jako ve vedlejších místnostech, vzhledem k menší šířce okenních otvorů jsou ovšem i pod poutcem jednokřídlé, což může odpovídat původnímu stavu. Také zde se v nice dochovaly **fragmenty původního deštění**. Stěny i plochý strop jsou jinak hladké, omítané a bílené. Strop lemuje fabion, doprovázený dvojicí **štukových lišt D4.Šv09**. I v tomto případě je profilace zdá se shodná se sousedními místnostmi. Podlahu kryje koberec, dle rysujícího se rybinového vzoru ji však opět tvoří parketové vlysy. Radiátory v okenních nikách jsou shodné jako v sousedních místnostech. Uprostřed stropu je opět patrný zaslepený, patrně plynový rozvod.

Záchod D4.17 je přístupný z chodby D4.15 a osvětlená od severu, ze světlíku D4.19. Jeho vstupní výplň už byla popsána. Okenní výplň je novodobá, shodná jako v záchodech → D3.07 a 09. Stěny jsou obloženy obkladem, podlaha je dlážděna, novodobé jsou i veškeré zařízení předměty, jistě z devadesátých let 20. století. K původním prvkům patří snad pouze segmentová klenba, stejně jako horní část stěn omítaná a bílená.

Velmi obdobně je upraven také **záchod D4.18**. Ten je také přístupný z chodby a osvětlen je z téhož světlíku od jihu. I zde byla vstupní dveřní výplň už popsána, okenní výplň je novodobá, shodná jako v záchodě D4.17 a shodný, zcela novodobý je i obklad, dlažba a zařízení předměty. V severní stěně se nachází drobná nika s umyvadlem, patrně novější. Prostor završuje segmentová klenba a i zde je horní část prostoru omítána a bílena.

Světlík D4.19 je řešen shodně jako o podlaží níže. Je hladce omítnutý, se světlým monochromním nátěrem. Severní stěna světlíku je nad oběma otvory uzavřena odsazenou menší fabionovou římsou. Pultová střecha nad ní je kryta červeně natřeným plechem a vybavena nástřešním okapním žlabem. Jižní stěna pokračuje do vyššího podlaží. Nad prosklenými příčkami, zasazenými v mělké, průběžné nice, se nachází rovný překlad se zaoblenou hranou.

Téměř čtvercovou **místnost D4.16** ze tří stran obemyká chodba D4.15. Přístupná je z této chodby od západu a osvětlena je dvěma okenními otvory od severu, z prvního dvora.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Asymetricky umístěné okenní otvory jsou osazeny původními **okenními výplněmi D4.Ok05**. Jedná se o shodné okenní výplně, jaké už byly popsány například o podlaží níže, v místnosti → D3.24. Zjednodušeně řečeno jde opět o špaletové, poutcem dělené výplně, dole s párem křídel a nahoře s jedním křídlem, osazené v neodeštěné nice. Výplně jsou dochovány kompletně, včetně klíčků, parapetních prkének atp. Stěny i strop jsou jinak na první pohled hladké, při bližším pohledu je zde však patrná řada stop po jakýchsi úpravách, příčkách atp. Ve východní stěně lze tušit stopy zazděného vstupu, v jižní stěně lze tušit zazděný kouřový otvor. Na stropě jsou celkem tři zaslepené vývody pravděpodobně plynového potrubí. Strop lemuje nezdobený fabion. Podlaha je oproti chodbě D4.15 zvýšená a kryje ji koberec. V okenních nikách jsou osazeny litinové článkové radiátory, zřejmě zhruba z poloviny 20. století.

Původně byly ve třetím patře středního příčného traktu plánovány shodné byty, jako v → patře druhém a shodné byty i úpravy pro obchodní soud. Také v tomto případě měl být na místě původně plánované koupelny, pokoje služby a kuchyně vytvořen v prostoru dnešní místnosti D4.16 malý byt. Ten byl dle plánu z roku 1912 změněn na kancelář a příčka proto byla vybourána a vstup, původně situovaný ve východní stěně při severní straně, měl být v rámci téže stěny posunut na osu místnosti. K této úpravě ale dle mladších plánů možná nedošlo. Úpravy proběhlé roku 1934 znamenaly zaslepení vstupů z chodby D4.15 do místností D4.13 a 14 a dále zrušení příčky mezi místnostmi D4.12 a 13. V rámci těchto úprav možná došlo i k proražení stupu z chodby D4.15 do stávající místnosti B4.05. V letech 1938-39 byly zazděné vstupy do místností D4.13 a 14 znovu otevřeny a v souvislosti s vytvořením chodby B4.01 byl upraven i vstup do ní, zřejmě už stávajícím

⁵⁹⁶ Pozdější oprava by mohla vysvětlovat také převahu jednoho konkrétního typu profilu, stejně jako fakt, že se nepodařilo vysledovat žádný konkrétní systém, jakým byly profilace používány.

způsobem. Poprvé je také zaznamenán stávající vstup do místnosti D4.16, původní ovšem měl ještě existovat také.⁵⁹⁷ Zřejmě v té doby byla osazena většina dodnes existujících radiátor. Zajímavým dokladem o předchozím vytápění kamny jsou dochované kouřové otvory.

Plán z roku 1952 už zaznamenává prostory v podstatě v současné podobě. Dokládá že někdy předtím, možná v rámci úprav prováděných o podlaží níže roku 1942, došlo k opětovné výstavbě příčky mezi místnostmi D4.12 a 13 a jako už neexistující zaznamenává původní vstup do místnosti D4.16. To také vysvětluje přítomnost dveřních výplní s doplněnými oblými lištami v profilaci. Nepochybně pocházely původně z jiných částí domu. Možná už v padesátých letech byl zřízen nyní zabeďněný vstup z místnosti A4.11 do místnosti D4.12. Plán z roku 1988 navíc zaznamenává příčkou předělenou místnost D4.13.⁵⁹⁸ Někdy na počátku osmdesátých let došlo k výměně podstatné části okenních výplní. V devadesátých letech byl prostor opraven, což se asi, kromě oprav a nátěrů truhlářských prvků a položení nových koberců, dotklo především obou zásadně modernizovaných záchodů.

Východní část křídla (D4.03-11)

Téměř shodnou dispozici má v zrcadlovém obrácení i východní část křídla. Komunikaci slouží jednou zalomená **chodba D4.03**. Z té jsou na jižní straně přístupny místnosti D4.09-11 v zadním traktu i záchod D4.08 na východním konci chodby. Ze dvou stran chodba obíhá místnost D4.04, přístupnou od jihu, tedy vstupem v severní stěně druhého ramene chodby. Z místnosti D4.04 pak lze vstoupit do místnosti C4.05 v navazujícím podélném křídle a jediné odtud je přístupný záchod D4.07. Osvětlená je chodba od severu, jedním okenním otvorem u vstupu ze schodiště, nebo na opačném konci ze světlíku D4.05.

Dvojkřídlá dveřní výplň vstupu ze schodiště D4.01 už byla popsána. V krátké severní stěně prvního ramene chodby se nachází původní **okenní výplň D4.Ok01**. Ta je shodná jako symetricky umístěná okenní výplň v chodbě → D4.15, s deštěnou nikou a je zachována kompletně včetně kliček.

Východní stěna je zcela hladká a od druhého ramene chodby ji dělí vysoko umístěný překlad. V nárožní poloze je i zde umístěn možná původní **dřevěný úhelník**, popsáný už v chodbě → F3.03. V krátké jižní stěně se nachází vstup do místnosti D4.11, s původní dvojkřídlou **dveřní výplní D4.Dv02**. Ta je opět zcela shodná jako výplň symetricky umístěného vstupu z chodby → D4.15 do místnosti D4.12. Štítky na dveřní výplni jsou novodobé, hliníkové, zámek je vložkový, klika chybí. Ve východní části západní stěny se i zde uplatňuje mohutný hranou komína.

Navazující druhé rameno chodby je o něco užší. Jeho severní stěna nese i zde řadu stop, svědčící o jakých zazděných otvorech. Pod stropem i zde prochází „průvlak“, který patrně i opět ukrývá kouřová kanál z místnosti D4.04. Ve východní části severní stěny se nachází vstup do místnosti D4.04, osazený novodobou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelové zárubni. Dosti těsně za ním probíhá pod stropem segmentový pas, za nímž je v severní stěně situována původní **prosklená dřevěná příčka D4.Ok06**. Příčka je opět zcela shodná jako příčky situované o podlaží níže (→ D3.08) a je dochována kompletní. Skla v horních okenních křídlech jsou viditelně nerovná a tedy možná také původní. V krátké východní stěně se nachází původní **dveřní výplň D4.Dv04** vstupu na záchod D4.08. Výplň je opět shodná například se shodně umístěnou s dveřní výplní v chodbě → D4.15. Křídlo má novodobé hliníkové štítky a kliku, na vnitřní straně navíc chybějící. V jižní stěně se u vstupu do místnosti D4.09 nalézá původní **dveřní výplň D4.Dv05**. Ta je opět shodná například se shodně umístěnou výplní vstupu do místnosti D4.14 v chodbě → D4.15. Kliky i štítky jsou novodobé. Proti vstupu do místnosti D4.04 se nachází obdobná, shodně vybavená nika, jaká už byla popsána v chodbě D4.15. Její dvířka jsou ovšem zcela nezdobená a jistě novější, snad z doby první republiky, což může datovat i popsanou úpravu v chodbě D4.15. Západně od těchto dvířek se nachází vstup do místnosti D4.10, opět s původní **dveřní výplní D4.Dv02**, shodnou jako u vedlejší místnosti D4.11. I tato výplň má do datečně vyměněné, hliníkové štítky, kliku a vložkový zámek.

Stěny chodby D4.03 jsou jinak hladké a stejně jako plochý, nezdobeným fabionem lemovaný strop, omítané a bílené. Podlahu kryje koberec a tvoří ji opět zřejmě parketové vlysy, pokládání v rybinovém vzoru.

597 Plány 0202.5, 0304, 0319 a 0325.3, viz seznam plánů.

598 Plány 0407 a 0432.6, viz seznam plánů.

Obdélná **místnost D4.04** je přístupná od jihu, z chodby D4.03, nebo od severu, z místnosti C4.05. Osvětlena je jedním okenním otvorem od východu, ze světlíku D4.05 a dvěma okenními otvory od severu, z předního dvora.

Novodobá vstupní výplň už byla charakterizována. Vstup je v rámci jižní stěny situován zcela asymetricky, při východní stěně. Ta je jinak hladká, stejně jako stěna západní. Okenní otvory v severní stěně jsou opět osazeny původními **okenními výplněmi** D4.Ok02. Ty jsou shodné jako výplně v místnosti → D4.16 a jsou i zde dochovány kompletně, včetně kování. Východně od okenních výplní se v severní stěně nachází nevelká pravoúhlá dveřní nika vstupu do místnosti → C4.05, s už popsanou novodobou dveřní výplní. Východní stěna je prolomena jedinou rozměrnou **okenní výplní** D4.Ok03. Ta je prakticky shodná jako okenní výplň o podlaží níže, v místnosti → D3.04. Liší se pouze závěsy, které jsou zde už typové, nezdobené. Kličky jsou shodné jako ve druhém patře mosazné. Výplň nepochybně náleží třicátých či čtyřicátým letům 20. století a velmi pravděpodobně ba osazena současně s výplní o patro níže. Stěny i strop jsou hladké a nabílené. Stropem lemuje nezdobený jednoduchý fabion. Na stropě jsou i zde zachovány záslepky patrně plynového rozvodu. Podlaha je pokryta kobercem a tvoří ji patrně parketové vlysy. Pod oběma okenními výplněmi v severní stěně jsou osazeny litinové článkové radiátory patrně z 30. – 40. let. 20. stol. Pod okenní výplní ve východní stěně je také osazen litinový článkový radiátor, ale jiného typu než předchozí dva.

Čtvercová **předsíňka D4.06** je přístupná pouze od severu, z navazujícího podélného křídla(C), z místnosti C4.05. Osvětlena je prosklenou stěnou od jihu ze světlíku D4.05 a vstoupit odsud lze do záchodu D4.07, vstupem ve východní stěně.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána v rámci místnosti → C4.05. Dveřní nika má mírně segmentový záklenek. Vstup na záchod D4.07 je osazen původní **dveřní výplní** D4.Dv04, opět zcela shodnou s dveřní výplní vedoucí na symetricky umístěný záchod → D4.18 (popsána v D4.15). Klika a štítek jsou novodobé, plastové. Mimo to se na křídle dochovala dodatečně doplněné mosazná zástrčka, na lícové straně signalizující stav uzamčenosti, patrně z období první republiky. Na rubové straně je mimo to na dveřích dochován litý věšák, opět dosti dávný, z doby první republiky nebo i starší.

Jižní stěnu prostory tvoří **prosklená dřevěná příčka** D4.Ok07, opět původně zcela shodná jako symetricky situovaná příčka v bývalé chodbičce před záchodem D4.18 (→ popsána v D4.15). Dnes má ovšem oba spodní páry křídel vyměněné, a to včetně rozvorových kliček. Závěsy však zůstaly původní. Nejvrchnější nízká křídla jsou původní a dochovaná včetně rozvorové kličky. Nová je i doplněná parapetní deska. V západní stěně se zachovala rozměrná obdélná, jistě původně dveřní nika, dnes fungující jako policová. Strop je segmentově zaklenutý a je stejně jako stěny hladký a nabílený. Podlahu kryje koberec.

Záchod D4.07 je přístupný od západu, z předsíňky D4.06 a osvětlený od jihu, ze světlíku D4.05. Okenní výplň je novodobá, patrně z osmdesátých let 20. století. Obklad, dlažba i zařizovací předměty jsou ještě novější, z devadesátých let 20. století. Z té doby také může pocházet pravoúhlá nika v severní stěně obsahující drobné umyvadlo.

Záchod D4.08 je přístupný opět od západu, z chodby D4.03. Osvětlený je od severu, ze světlíku D4.05. Stejně jako v nižších podlažích je tento záchod „pootočen“ o 90°. Z toho důvodu je i zde v jižní stěně provedena mělká, segmentová nika. Vstupní dveřní výplň byla už popsána. Okenní výplň, dlažby, obklady i zařizovací předměty jsou opět novodobé, shodné jako v ostatních záchodech v tomto patře.

Světlík D4.05 je i v tomto patře hladce omítaný. Nad oběma záchody a předsíňkami před nimi jsou samostatné pultové stříšky kryté plechem. Okapní žlaby jsou řešeny jako nástřešení. Stěna je pod nimi ukončena odsazenou drobnější fabionovou římsou.

Místnost D4.09 má tvar písmene L a oba segmenty východní stěny se mírně sbíhají k jihozápadu. Nepravidelný tvar je dán nepravidelností parcely a současně vložením deskového komínového tělesa k východní stěně, do jihovýchodního rohu středního příčného křídla. Východní část místnosti zabírá vložený sprchový kout. Do místnosti vede jediný vstup od severu, z chodby D4.03 a je osvětlena je jedinou okenní výplní z jihu, ze zadního dvora.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Sprchový kout je vyčleněný ytongovými přčkami a obložený dlažbou a obkladem, opět zjevně z devadesátých let 20. století. Východní i západní stěna jsou jinak hladké. V jižní stěně se nachází okenní otvor a prasklina východně od něj signalizuje druhý, zazděný okenní otvor, z větší části zakrytý vestavbou komínového tělesa. Novodobá okenní výplň je shodná jako v místnosti D4.14. Je

dělená poutcem a dole i nahoře obsahující jediné křídlo. Ve spodní části niky se i zde nachází **fragment původního deštění**. Nad místností se nachází v úrovni zhruba 2,5 m novodobý podhled z polystyrenových desek, připevněných na konstrukci ze střešních latí, jistě z devadesátých let. Podhled je umístěn tak nízko, že „řeže“ horní část okenního otvoru. Výše se nachází polystyrenovými deskami, shodnými jaké jsou užity na shodném místě o dvě patra níže, polepený strop z osmdesátých let. Těsně pod ním se zachoval spodní **štukový profil** původního omítaného plochého stropu. Podlaha je kryta kobercem. Pod ním se mohou nacházet parketové vlisy. V okenní nise se nachází litinový článkový radiátor, opatřený novodobým dřevěným krytem.

Sousední obdélná **místnost D4.10** je opět přístupná od severu, z chodby D4.03 a osvětlena dvěma okenními otvory od jihu, ze dvora. Vstupem v západní stěně je propojena s místností D4.11

Původní dvojkřídlá vstupní výplň už byla popsána. Východní stěna je zcela hladká. Okenní otvory v jižní stěně jsou umístěny symetricky. V nich osazené okenní výplně jsou obě novodobé, shodné jako v sousedních místnostech (→ D4.12-13). I zde se dochovaly **fragменты původního деštěні**. Západní stěna je velmi tenká, patrně Rabitzy konstrukce. Vstup je v ní situován zcela symetricky. Původní **dveřní výplň** D4.Dv03 je shodná s výplní osazenou mezi místnostmi D4.12 a 13. V souladu s malou mocností příčky je boční část zhrubně velmi úzká a hladká. Shodné je i přizdobení profilace křídel pomocí doplněné oblé lišty. Výplň má stále původní kliky a štítky. Stěny i strop místnosti jsou jinak hladké a bílené. Strop lemuje fabion, doprovázený **štukovými profily** D4.Šv09. Spodní profil ovšem chybí na západní stěně. Jedná se zřejmě o profil, použitý i v místnostech D2.04 a D3.13. Uprostřed stropu se dochovala zřejmě zazátkovaná trubka přívodu plynu pro osvětlení. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlisy. V okenních nikách se nachází litinové článkové radiátory, zřejmě zhruba z poloviny 20. století.

Sousední obdélná **místnost D4.11** je opět přístupná od severu z chodby D4.03, ale také z východu z místnosti D4.10. Po nějakou dobu byla propojena i s místností D4.12 na západě, ale otvor spojující místnosti je dnes ze strany D4.11 zaslepen. Místnost je osvětlena dvěma okenními otvory od jihu z jižního dvora.

Obě dveřní výplně už byly popsány. Okenní otvory v jižní stěně jsou umístěny symetricky. V nich osazené okenní výplně jsou obě novodobé, shodné jako v sousedních místnostech (→ D4.10, 12 a 13). I zde se dochovaly **fragменты původního деštěні**. V západní stěně lze rozpoznat otvor patrně dřevotřískovou deskou zaslepeného vstupu do místnosti D4.12. Stěny a strop jsou jinak hladké a bílené. I zde je strop lemovaný fabionem a doprovází jej **štukové profily** D4.Šv09. Spodní profil ovšem chybí na východní stěně. Jedná se zřejmě o profil, použitý i v místnostech A3.12-15 a snad i A5.22. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlisy. V okenních nikách se nachází litinové článkové radiátory, zřejmě zhruba z poloviny 20. století.

Původně byly ve třetím patře středního příčného traktu plánovány shodné byty, jako v → patře druhém a shodné byty i úpravy pro obchodní soud. Na místě původně plánované koupelny, pokoje služby a kuchyně vznikla jedna rozlehlá místnost D4.04. Ta měla být podle plánu z roku 1912 zmenšena, ovšem k tomu podle všeho nedošlo. Úpravy proběhlé roku 1934 znamenaly zaslepení vstupů z chodby D4.03 do místností D4.09 a 10 a dále zrušení příčky mezi místnostmi D4.10 a 11.⁵⁹⁹ V rámci úprav proběhlých v letech 1938-39 byla téměř jistě i zde osazena většina dodnes existujících radiátorů. Obnova roku 1934 zaslepených vstupů a obnova tehdy odstraněné příčky mohla proběhnout rámci úprav proběhlých mezi lety 1942-45.⁶⁰⁰ Téměř jistě právě tehdy byla osazena stávající rozměrná okenní výplň v místnosti D4.04 a současně zde byl asi proveden i přímý vstup do místnosti C4.05, zatímco vstup do předsínky D4.06 byl zrušen. Roku 1952 byl vybudován v chodbě D4.03 komín z kotelny ve sklepě a až po tomto roce byl také proražen vstup z místnosti D4.11 do místnosti D4.12, roku 1988 už nezakreslený. Někdy na počátku osmdesátých let došlo k výměně podstatné části okenních výplní a mezi lety 1984-89 byl vybudován rozměrný deskový komín, procházející místností D4.09. V devadesátých letech byly modernizovány záchody, zřízen sprchový kout a podhled v místnosti D4.09 a vytvořen nový vstup do místnosti D4.04.⁶⁰¹

599 Realizaci této úpravy dokládá plán z roku 1938.

600 Jako provedené je zachycuje až plán z roku 1952. Plán z roku 1938 jejich obnovení nenavrhuje.

601 Plány 0202.5, 0304, 0319, 0325.3, 0407 a 0432.6, viz seznam plánů.

Půdní prostor zadních křídel (E, F a G)

Všechna tři zadní křídla jsou kryta pultovými střechami, se sklonem zhruba 30° a s okapními hranami otočenými do druhého dvora. Vůči sousedním objektům je tedy dům vybaven souvislými půdními nadezdívkami bez okenních otvorů. Z vnitřní strany jsou tyto 15 cm mocné cihelné zdi doplněny deskovými komínky a tam kde je to nutné i zpevněny sloupky.

Odlišně je zastřešeno schodiště, které má sedlovou střechu, směrem do druhého dvora polygonálně zvalbenou.

Do půdních prostor zadních křídel lze vystoupat po schodišti (G4.01) v zadním podélném křídle (G). Nástupním je prostor G4.02. Z něj sou přístupny na východní straně prostory G4.03 a F4.01, reálně tvořící prostor jediný, na západní straně totéž platí o prostorech G4.04 a E4.01. Z toho důvodu budou v následujícím textu popisovány dohromady.

Horní část **schodiště G4.01** už byla z části popsána. Jižní stěna obsahuje dva dveřní otvory. Schodiště je zakončeno původními nezdobenými železnými dveřmi zasazenými v zárubni z ocelového profilu. Ostění dveří je však zhotoveno z kamene. Dobře patrná je plocha upravovaná pemrlicí i záseky lemovačkou. Jednokřídlá **dveřní výplň G4.Dv02** je otevíravá směrem na schody a je provedena jako celokovová. Řešená je obdobně jako dveřní výplň vstupu na schodiště na půdu v průčelním křídle (→ A5.01), ovšem citelně méně je zdobena. Křídlo tvoří masivní kovový plát, který je z vnitřní strany lemován nýtovanými pásky. Z vnější strany jsou nýtovány vodorovné pásky vedoucí od jinak shodných zdobených závěsů. Z vnitřní strany se nachází krabicový zámek. Obdobně je řešena i dvojkřídlá **dveřní výplň G4.Dv023**, směřující původně do výstupu. Dveřní otvor je v tomto případě situován na stěnu symetricky a také má kamenné nezdobené ostění. U této druhé výplně se z vnější strany projevuje pouze kovová klapačka. Na rubové straně jsou nýtovány obdobně řešené, ale zcela nezdobené závěsy, lem tvořený páskem, zástrče i krabicový zámek. Před dveřmi se nachází původní železná mříž z pásoviny. Ta má rámovou konstrukci, je jednokřídlá, otevíravá a dosahuje pouze do poloviny výšky otvoru. Její výplň tvoří diagonálně vedené pásky, které jsou v místě křížení přizdobeny jednoduchými, raženými plechovými květy. Mříž i dveřní křídla jsou otevíravá směrem do místnosti G4.02.

Pod dveřním otvorem jsou opět dochovány **relikty výťahu** v podobě kovových nezdobených konzol, původně nesoucích téměř jistě dřevěná vodítka. Další relikty jsou pozorovatelné na stropě, kde se nachází celkem šest otvorů. Po stranách, odpovídající původním vodítkům, to jsou pravoúhlé otvory, západní je obdélný a neprochází stropem, východní je čtvercový a stropem prochází. Pak jde o celkem čtyři kruhové otvory, vybavené pravděpodobně kovovými průchodkami. Střední jistě sloužila k vytahování klece, dvě větší při jižní stěně patrně souvisí s pohonem a poslední, drobnější, s brzdou. Stěny jsou hladké a prostor má plochý strop, lemovaný **Štukovým profilem G4.Šv13**. Klasický římsový profil obsahující kyma, geison a sima ovšem lemuje pouze oblou část stěn. Plochá jižní stěna jej postrádá.

Místnost G4.02 je přístupná od severu, ze schodiště G4.01 a osvětlena dvěma drobnými střešními okénky a mimo to rozměrným okenním otvorem v jižním štítu. Z místnosti lze vstoupit do půdního prostoru G4.03 vstupem ve východní stěně a do půdního prostoru G4.04 vstupem v západní stěně. Podobu prostoru výrazně určuje to, že je vložen pod sedlovou střechu, s hřebenem probíhajícím ve směru sever-jih.

Stěny i krov jsou obloženy heraklitem a omítnuty. Z krovu je pod touto úpravou možné identifikovat hřebenovou vaznici podepřenou sloupkem a zavětrovanou pásky. Sloupek je ovšem, patrně dodatečně, zkrácen a podepřen vodorovným trámem (či traverzou), probíhajícím ve směru východ – západ a vezděným do horních částí podélných stěn.

V severní stěně se, mimo už popsané dveřní výplně, nachází, a to nad těmito dveřními otvory, široký a nízký otvor, krytý nezdobenými dvojkřídlými dvířky rámové konstrukce, bez povrchové úpravy. Každé křídlo dělí jedna svislá příčka na dvě pole. Jejich výplně tvoří překližka a jednoduché nezdobené závěsy i zástrče jsou umístěny z vnější strany. Konstrukce je datovatelná do druhé čtvrtiny 20. století.

Jižní a východní stěna jsou v zrcadlovém otočení totožné. Při jižní stěně jsou v nich umístěny vstupy, opatřené jednokřídlými **dveřními výplněmi G4.Dv01**. Výplně jsou rámové konstrukce, dělené jednou vodorovnou příčkou, téměř nezdobené. Dekorativní roli ovšem hraje zvláštní způsob, jímž jsou provedena obě plná pole. Ta jsou vyskládána z jednotlivých vodorovných prkének, vždy mírně naklápěných a tím vytvářejí-

cích žaluziový vzor. Jedná se ale pouze o dekor. Mezi jednotlivými „lamelami“ nejsou řádné případné větrací otvory provedeny. Zárubně jsou hladké, závěsy nezdobené, typové, kliky a štítky mosazné, typu elegant (jeho mladší provedení). Mimo to sloužila k uzavírání také doplněná petlice. Směrem do místnosti G4.02 jsou výplně pobyty plechem. Výplně lze datovat do dvacátých či třicátých let 20. století a na dané místo se dostaly patrně druhotně. S největší pravděpodobností pochází ze zcela jiné stavby. Ve východní stěně, zhruba uprostřed, těsně pod šikmou částí podbití, se mimo to nalézají kovová dvířka, datovatelná zhruba do poloviny 20. století. Uvnitř se nachází porcelánové pojistky. Ve stěně v jejím okolí se nachází další relikty staršího elektro-rozvodu a pak také elektrorozvod současný, z doby socialismu.

V jižní stěně je symetricky umístěn rozměrný čtvercový okenní otvor, krytý jednoduchou **okenní výplní G4.Ok01**. V osazovacím rámu je zasazeno jediné, dovnitř otvíravé křídlo, které není dále děleno, ale je zaskleno jedinou rozměrnou tabulí. Profilace na vnější i vnitřní straně odpovídá profilacím původních okenních výplní. Křídlo má na vnější straně dřevěnou okapničku. Závěsy jsou zřejmě mírně odlišné od závěsů používaných v domě, z kliček zůstala pouze horní. Je dosti poškozena oxidací, zdá se ale, že se shodná s ostatními kličkami, používanými v domě. Spodní klička je nahrazena obrtlíkem. Křídlo je z vnitřní strany zpevněno rozměrnými rohovníky. Výplň jistě pochází z doby vzniku objektu, jeho stávající umístění by ovšem mohlo být druhotné. Otvor každopádně vnáší do prostoru velké množství světla, což mohlo být žádoucí. Nedělnost křídla mohla zase vyhovovat například specifické potřebě vytváření fotografických rozmnoženin, kopií písemných materiálů či plánů světlocitlivou cestou. Bez nutného doložení archivními prameny jde ovšem o pouhý dohad.

Šikmé části podbití obsahují dvojici symetricky umístěných střešních větracích okének, prosklených a z kovovým rámem, patrně současných s plechovou krytinou střechy. Prostor je omítnutý zhruba rovnou omítkou. Podlahu tvoří čtvercové keramické pórovité dlaždice vyrobené z cihlářského jílu, tzv. půdovky či topinky. Před severní stěnou se nachází rozměrná mobilní betonová kád.

Půdní prostor nad schodištěm G4.01 je přístupný už popsanými dvířky. Krov zde tvoří trámy z řezaného dřeva, krokve jsou prostě upevněny k severnímu konci sloupkem podpírané hřebenové vaznice. Z horní strany je obedněn vodorovně kladenými řezanými prkny. V prostoru jsou dochovány části břidlicových šablon, které nejspíše původně tvořily krytinu celého domu. Trojúhelnou jižní stěnu prostoru tvoří heraklitové desky, připevněné do konstrukce ze střešních latí. Nepořádkem pokrytá podlaha je snad betonová a obsahuje průchodkami, z čisti s oblým okrajem, opatřenými otvory, popsanými už v rámci prostoru G4.01. Nad tímto místech se nachází další **dochované součásti výtahu**. Na nízké dřevěné konstrukci je zde ve dvou ložiscích s mazničkami navlečena vodorovná osa, na jejímž jednom konci je přes kluznou spojku navlečeno rozměrné litinové hnací kolo a na druhém konci kolo ozubené, s vnitřními zuby, jež zřejmě přes pastorek převijelo řetěz, na němž byla připevněna výtahová kabina či klec. Zmíněný řetěz byl patrně propojen přes napínací kola se spodní částí kabiny či klece shodně, jako tomu bylo u výtahů na uhlí. Součástí mechanismu byla i brzda, která umožňovala, přes převodové ústrojí, zatažením zastavit ozubené kolo pomocí brzdového pásu. K tomu sloužil tenký řetěz, provlečený do prostoru schodiště. Jakým způsobem byl na hnací kolo přenášen výkon od neznámé „pohonné jednotky“ není zřejmé. Soudě dle hladkého žlábků na hnacím kole mohlo jít už o ocelové lano. Oválná kovová oka, dochovaná u podest po celé výšce prostoru schodiště každopádně dokládají, že „pohonná jednotka“, kterou mohlo být i prosté převodové ústrojí umožňující zmnožit sílu lidských svalů, musela být umístěna v suterénu.

Na západ od místnosti G4.02 se nacházejí vzájemně propojené **půdní prostory G4.04 a E4.01**. Krov je zde odhalený, původní, z řezaného dřeva. Jedná se o klasický vaznicový krov, v provedení běžném pro druhou polovinu 19. století. Nesen je jednou stojatou stolicí. Vazné trámy probíhají těsně nad podlahou, sloupky jsou klasicky vzepřeny šikmými vzpěrami, hambalek je nahrazen kleštinami a vaznice je v podélném směru podepřena pásky. Sloupky a vzpěry jsou do vazných trámů začepovány, stejně tak pásky jsou začepovány do sloupků a vaznic. Tesařské spoje jsou zajištěny dřevěnými hřeby, kleštiny jsou staženy ke sloupkům a krokvim ocelovými šrouby. Šrouby mají čtverhranné hlavičky a jsou zajištěny šestibokými maticemi. Číslovány jsou jen plné vazby, pásky jsou číslovány samostatně. Pozednice jsou zajištěny ocelovými táhly. Krytina je podbedněná dřevěnými prkny. Podbednění v části E4.01 svědčí o rozsáhlé opravě, ke které patrně došlo při výměně krytiny. U komínových těles jsou někdy trámy podpírány zděnými konzolkami a navíc jsou v těchto místech provedeny trámové výměny. Do obvodového zdiva je kotven pomocí železných kramlí a táhel. Na

krovu jsou čitelné pozůstatky růžového protipožárního nátěru z doby 2. sv. války. Podlahu tvoří půdovky. Prostor G4.04 je přisvětlován menším okenním otvorem do světlíku G4.05. Obdélná **okenní výplň** G4.Ok02 je původní, jednokřídlá, profilovaná shodně jako ostatní okenní výplně. Křídlo je děleno jednou horizontální příčkou na dvě tabulky, uzavírané je dvěma obrtlíky a v otevřeném stavu bylo zajišťováno v boční části osazovacího rámu připevněným háčkem. Prostor prosvětlují také čtyři střešní okna stejná jako v místnosti G4.02. Při západní a jižní obvodové stěně se nacházejí mohutné pilíře, které obsahují převážně vývody ventilačních kanálů budovy, některé i komíny. Stěny jsou omítnuty. Severovýchodním rohem místnosti E4.01 prochází dodatečný ventilační kanál v osinkocementové trubce, který vytváří o patro níž v témže rohu podivný útvar, snad z doby socialismu.

Protilehlé **půdní prostory G4.03 a F4.01** byly zjevně původně řešeny v zrcadlovém otočení zcela shodně. I zde je podlaha krytá půdovkami, nachází se zde shodný okenní otvor se shodnou **okenní výplní** G4.Ok02, zde ovšem s rozbitými skly a tudíž z vnitřní strany opatřené plechem a pět střešních okének. Krov je kompletně obedněn heraklitovými deskami a omítnut.

Původní součástí prostoru podle všeho už byl výtah, možná namontovaný až po kolaudaci, neboť skladovací využití bylo v rozporu s kolaudovaným stavem a stavebními předpisy. Původnost výtahu nicméně dosti spolehlivě dokládá provedené do něj vedoucího dveřního otvoru s kamenným ostěním. Stavební plán jej nezachycuje, stejně jako nezachycuje rozměrný okenní otvor. Na jeho místě jsou zakresleny dva drobné okenní otvory a mezi nimi pilířek, vynášející hřebenovou vaznici. Odlišně situována jsou také komínová tělesa. Obednění části prostoru heraklitem proběhlo podle plánu, schváleného roku 1940, kdy zde vzniklo „skladiště aktového materiálu“. Dochovaný plán přitom nezachycuje tehdy existující podobu prostoru, nýbrž podobu původně navrhovanou. Ještě roku 1952 je zde jako existující zmíněn „archiv“.⁶⁰²

Čtvrté patro

Průčelní křídlo (A)

Dispozice průčelního křídla ve čtvrtém patře velmi blízká dispozici → spodních pater. Ze schodiště A5.01 lze vstoupit k východu do menší haly A5.04 nebo k západu do haly větší A4.21-a. Z těchto prostor jsou přístupny téměř všechny místnosti křídla a pomocí spojovací chodby také navazující západní křídlo podélné (B). Z východní části křídla je zase přístupná terasa a půdní prostor nad východním podélným křídlem (C) Na východní straně se v kontaktu se sousedním dome čp. 1001 nachází menší východní světlík A5.10, v západní části křídla se nachází větší západní světlík A5.26. Ten je vzhledem k asymetrickému tvaru přední části parcely vtažen hlouběji do nitra dispozice a ze všech stran je obklopen prostory domu.

Schodiště (A5.01)

Schodiště je v úrovni čtvrtého patra řešeno mírně odlišně než ve spodních patrech. Nalezneme zde dva protilehlé vstupy v západní a východní stěně podesty, vedoucí do hal A5.21-a a A5.04. Z podesty ovšem už nepokračuje schodiště do krovu, neboť to je přístupné vstupem v severní stěně (A5.02). Prostor je mimo níže položených okenních otvorů osvětlen také dvěma okenními otvory ze dvora od jihu a naopak osvětluje okenním otvorem v severní stěně komoru A5.03.

Ve výzdobě stěn i zde nalezneme **štukovou výzdobu** A5.Šv14. Ta se opět uplatňuje pouze na podestě. Západní a východní stěna jsou řešeny shodně jako v dolních podlažích. Rozdílem je ovšem způsob jímž je pilastr ukončen. Nad schodištěm je proveden celistvý plochý omítaný sloup a tudíž se zde už neuplatňuje vazba na průvlak vynášející klenbu. Nad pásovou římsou zdobenou dvěma terčíky je i zde pilastr rozdvojen žlábkem, hlavice jsou zde ovšem o poznání nižší a jsou tvořeny profilací, pod níž je zavěšeno v každé části

⁶⁰² Plány 0202.5, 0327, viz seznam plánů.

pět kapek. Korunní římsa je v případě schodiště vybavena kladím, které se nad pilastrem zalamuje a totéž činí i vlys a kyma. Geison ani sima už ale na pilastr nereagují. Mírně odlišný je také nástavec dveřní výplně, kde na rozdíl od spodních pater chybí vrcholový trojúhelný fronton. Zda je to záměr či spíše mladší poškození vzniklé při elektroinstalaci není zřejmé, především na východní straně je ovšem pilastr díky těmto mladším úpravám skutečně dosti výrazně poškozen.

Kompozice severní stěny je díky přítomnosti dveřního vstupu v jeho západní části zcela odlišná než ve spodních podlažích. Vstup na schodiště je rámován profilem odpovídajícím profilovaným čelům dveřní výplně, je ovšem štukový. Pod vstupem nevýrazně vystupuje jeden po stranách zakulacený, ale jinak zcela prostý schodištní stupeň, který zároveň funguje jako práh. Ve stejné úrovni jako nášlapná plocha tohoto prahu probíhá i nízký soklík. Obdobným štukovým profilem jako vstup je lemován také vůči němu zhruba symetricky, ve východní části stěny umístěný obdélný okenní otvor. Nad oběma otvory probíhá, ve shodné výšce jako v jiných patrech, plochá „kordonová“ římsa. Na její úroveň je navázán čistě dekorativní, symetricky umístěný prvek, který ale celou kompozici stěny zásadně určuje. Jedná se o prvek použitý na bočních stěnách podesty už v přízemí (→ A1.01) a to v zásadě ve shodném navázání na kordonovou římsu. Také zde obsahuje plochý římsový profil vynášený konzolami a v nástavci obsahující plochý medailon doplněný po stranách rohy hojnosti a akrotériemi.

Zmíněný výzdobný prvek v podstatě vytváří mezi stupem na půdu a okénkem silný výtvarný akcent, který stěnu jednak centralizuje a navíc zakrývá zjevnou asymetrii stěny prolomené dvojicí velmi rozdílných otvorů. V podstatě stěnu přeorganizovává z dvojdílné na trojdílnou sestavu, aniž by výrazně poznamenal funkčnost obou otvorů či výzdobu přetížil přílišným množstvím štukových prvků. Tomuto vyzdění odpovídají i úzká vpadlá pole, lemující jednak oba boční otvory, ale také „prázdnou“ střední plochu pod výše popsaným centrálním prvkem.

Původní **dveřní výplně** A5.Dv01 se neliší od těchž dveřních výplní popsaných ve → spodních patrech. Rozdíl spočívá pouze osazených zámcích a zámkovém kování. U vstupu do haly A5.21 je jedná o vložkový zámek a o nové historizující štítky ze žlutého kovu. Klika s osmibokou plochou „koulí“ na vnější straně by ovšem mohla být stará, snad z doby první republiky, byť jistě původně nepochází z daného objektu, kde byly jednotně tvarované kliky použity dokonce i u vstupů do obchodních prostor v přízemí z ulice⁶⁰³. Vložkový zámek je použit i u vstupu do haly A4.04. Klika s koulí a štítky jsou v tomto případě hliníkové, z doby socialismu. Na dveřním křídle mimo to zaujme patrně historický, z plechu ražený ozdobný lem kukátka s povrchem ze žlutého kovu. Kukátko samotné zde ovšem není a zřejmě ani nikdy nebylo.

Zcela odlišně je pojata **dveřní výplň** A5.Dv17. Jedná se o kompletně železnou, masivní „požární“ výplň, tvořenou ze silného železného plechu. Na vnitřní straně je plát zpevněn po okrajích a diagonálně přínýťovanými, dosti masivními pásky. Z lícové strany je výplň zdobena železnými profilovanými lištami, jež tvoří shodnou trojici polí, jaká je užita i na dřevěných dveřních křídlech. Závěsy mají shodná, žaludová zakončení jako závěsy u vjezdové mříže v průjezdu, napojují se na ně ovšem gotizujícím způsobem prokrajovaná křížová zakončení, která jsou opět nýtována do křídla, a to na třech místech. Z rubové strany je mimo to nýtován jednoduchý krabicový zámek do něhož je dnes poněkud překvapivě namontován novodobý zámek vložkový. Z vnitřní i vnější strany je poblíž zámku přínýťováno šikmo umístěné nezdobené madlo. Výplň zapadá do polodrážky vytvořené prostém kamenném ostění, které je na lícové straně pokryto už zmíněnou štukovou výzdobou.

Okenní výplň A5.Ok14 komory A5.03. je jednokřídlovou obdobou okenní výplně osazené na podestě schodiště v prvním patře (→ A2.01), obsahuje i shodné leptané sklo a totéž platí i o **mříži** A5.Kv04. Téměř shodné jako zmíněná okenní výplň z podesty prvního patra jsou pak jednoduché dvojkřídle **okenní výplně** A5.Ok13, osazené v pravoúhlých okenních nikách těsně pod stropem v jižní stěně. V tomto případě mají skla daleko bohatší groteskovou výzdobu, tvořenou kandelábrem zakončeným vázou, po stranách doprovázeným delfíny, akantovými rozvilinami a květy.

Jak už bylo zmíněno, je přechod mezi stěnami a plochým omítaným stropem opatřen poměrně bohatou **štukovou profilací** A5.Šv14. Ta obsahuje nízké jónské kladí. Architráv tvoří drobné páskem podložené kyma, vlys je zcela plochý, relativně nevýrazná římsa obsahuje opět kyma, geison a sima. To je doplněno a rozšířeno plochým páskem lemovaným dvojicí profilů, jež tvoří stropní zrcadlo.

603 Patrně je to na fotografiích 0201 a 0203, viz seznam ikonografie.

Shodná jako ve spodních podlažích je i původní **keramická dlažba** A1-5.Dh01, zde opět, stejně jako v prvním patře, lemující mezipodestu v současném rozsahu. V žulové obrubě podesty je pak patrné, že se zde také nacházelo litinové zábradlí, nepochybně shodné jako v ostatních částech schodiště. Podle dochovaných otvorů šlo o šest běžných sloupků a mezi nimi pět výplňových polí. Sestavu doplňoval sloupek sedmý, podle otvoru masivnější a přísazený bez výplňového pole vedle sloupku běžného. Možná byl shodný se sloupkem dochovaným dodnes v přízemí (→ A1.01). Dnes se na daném místě uplatňuje nevzhledná konstrukce z plechu a drátoskla z šedesátých let.

Původní podoba schodiště v úrovni čtvrtého patra se jistě příliš nelišila od té stávající. Základním rozdílem i zde je změněný výtah a související úpravy zábradlí, a dále nepůvodní barevná úprava prostoru. Plán z doby výstavby také ukazuje, že ve stropní konstrukci probíhají traverzy a zřejmě se tedy jedná o segmentové klenby omítnuté do roviny.⁶⁰⁴

Západní část křídla (A5.16-34)

Západní část křídla je dnes přístupná jednak ze schodiště A4.01 a případně i jednak z chodby B4.01, tj. ze středního příčného křídla (D) přes navazující křídlo podélné (B).

Hala A5.21-a je hlavním komunikačním prostorem západní části průčelního křídla. Navazuje na ni na západní straně drobný **prostor A5.24** a dále k západu směřující **chodba A5.21-b**. Z těchto prostor vedou vstupy do většiny ostatních místností západní části křídla. Hala je obdélná. Vstupem ve východní stěně přístupná ze schodiště A5.01. Vstupy v jižní stěně lze vejít do místností A5.22A, 22B a předsínky A5.23. Chodbou A5.12-b je dosažitelná na západní straně místnost A5.27. Vstupem v severní stěně chodby A5.21-b lze vstoupit do místností A5.19A a 19B, vstupy v západní stěně haly A5.21-a do místností A5.17 a 18B. Prostor haly je osvětlen nepřímo, přes prostor A5.24, chodbu A5.21-b.

Vstup ze schodiště je umístěn asymetricky v jižní polovině východní stěny haly a opatřen je původní dvoukřídlovou **dveřní výplní** A5.Dv01. Ta je opět shodná jako výplně téhož vstupu ve spodních patrech, navíc byla už popsána v rámci schodiště A5.01.

Vstupy v jižní stěně haly jsou situovány poněkud nepravidelně. Vstup do místnosti A5.22A má původní **dveřní výplň** A5.Dv02, ta je dvoukřídlová, dovnitř otvíravá, řešená shodně jako výplň vstupu na schodiště, s deštěnou zárubní a mělkou nikou, otočenou směrem do místnosti A5.22A. Zárubeň je zdobena profilací, soklíky a v boční části vpadlými poli. Deštění niky je vzhledem k její malé hloubce v bočních částech zdobeno pouze mělkými a velmi úzkými vpadlými poli. Netypické je ovšem zcela plochá, patrně dodatečně vyměněná čelní část. Profilace křídel je i zde obohacena doplněnými lištami. Závěsy jsou původní, zámek vložkový, klika a štítky novodobé, z devadesátých let. U vstupu do místnosti A5.22B je osazena novodobá, plochá, typová dveřní zárubeň v ocelové zárubni. Nejjižnější vstup je opět osazen původní **dveřní výplní** A5.Dv04. Ta je obdobná výplni vstupu do místnosti A5.22A, postrádá ovšem deštění mělké niky a horní pole křídel má prosklené novodobým poloprůhledným strukturovaným sklem. Výplň má dochováno veškeré původní kování, klika a štítky jsou mosazné, ovšem pokovené stříbrným kovem, patrně niklem. Západně od tohoto vstupu se nachází cca 1m vysoká a obdobně široká pravoúhlá nika, velmi pravděpodobně novodobá.

V místě, kde je o podlaží níže osazena prosklená dvojité dveřní výplň s nadsvětlíkem, shodná jako byla roku 2002 fotograficky dokumentována i v patře druhém, je ve čtvrtém patře pouze prázdný omítaný dveřní otvor s pravoúhlou nikou. Prostor haly je zde volně otevřen do prostoru A5.24 a teprve zde se uplatňuje původní dvojité, dvojkřídlové, prosklené, nadsvětlíkem vybavené **Dveřní výplň** A5.Ok12. Řešená je v podstatě zcela shodně jako obdobně umístěná výplň v hale → A4.19-a ve třetím patře. Výplň se dochovala včetně původního kování, ne však v intaktním stavu. Chybí původní leptaná skla, a vnější klika vnější křídla. Nadsvětlíky byly v minulosti upraveny větračku ovládanou pomocí bowdenového táhla a chybí vnitřní křídlo včetně závěsů. Na vnější se dochovala nefunkční mosazná klička a přemístěné původní závěsy. Vložení posunutých dveřní výplně znamenalo také dozdění původního, segmentem klenutého otvoru. Ten je ve formě segmentové niky stále patrný na vnitřní straně. Místnost je jinak plochostropá a vybavená nezdobeným fabionem.

604 Plány 0202.6, 0304 a 0328, viz seznam plánů.

Před dveřní výplní se dochovalo původní, z části ve špaletách otvoru vezděné **litinové zábradlí** A5Kv12, shodné jako ve spodních patrech (popsáno v prostoru → A3-24).

V severní části západní stěny je vysoko umístěným segmentovým pasem oddělena chodba A4.19-c. Osvětlena je **prosklenou dřevěnou stěnou** A5.Ok08 z jihu ze světlíku. Ta je řešena shodně jako už popsané prosklené stěny ve spodních patrech (→ A2.20-c a A3.19-c). Odlišnosti plynou především z toho, že tato příčka je původní, nerepasovaná. Nejmarkantnějším rozdílem je to, že je celá stěna souvislá, nepřerušená v úrovni spodní hrany otvorů odskokem. Skla jsou jednoduchá a celkem šest z nich, všechny osazené ve spodní řadě křídel, jsou leptané. Některé další jsou nahrazeny poloprůhledným strukturovaným sklem. Mosazné rozvorové kličky jsou původní.

V krátké západní stěně chodby je osazena původní **dveřní výplň** A5.Dv16. Zárubeň této jednokřídlé výplně je klasicky zdobená profilovaným čelem a soklíky, její boční části jsou zdobeny vpadlými profilovanými poli, nika je deštěna. Dveřní křídlo je podle všeho původní, ale je čalouněné světle hnědou koženkou. Nejspíše jde o shodnou dveřní výplň, jaká je dodnes dochována o podlaží níže, v chodbě → A4.19-c. Výplň má vložkový zámek, novodobé štítky i kliku. Závěsy jsou ovšem původní.

V rámci chodby A5.21-b v severní stěně zhruba symetricky umístěný vstup do místnosti A5.19 je opět opatřen původní dvoukřídlou **dveřní výplní** A5.Dv02. Ta je v zásadě shodná jako u místnosti A5.22A. Rozdílem je větší hloubka niky, která je také deštěna, členěna profilací zdobenými poli a profilovaným čelem se soklíky. I profilace deštění je přitom obohacena o doplněné oblé lišty. Výplň má původní zámek, mosaznou kliku i štítky. Kliky a štítky jsou opět pokovené, patrně niklované. Kov je ovšem výrazně ošoupan.

V severní stěně haly A5.21-a se nachází novodobý vstup do místnosti A5.18B. Jeho novodobá, jednokřídlá, plochá, typová dveřní výplň v ocelové zárubni je otočena směrem do místnosti a vůči hale se tedy vstup projevuje hlubokou, úzkou a nízkou nikou. Relikty původního vstupu je patrně nerovnost pozorovatelná v omítce východně od niky a dále vestavěná skříň, zřejmě z padesátých let 20. století, nacházející se v místnosti A5.18A. Nejvýchodnější vstup v hale, do místnosti A5.17, má opět původní **dveřní výplň** A5.Dv02. Jedná se o shodnou výplň jako u vstupu do místnosti A5.19. Výplň má na vnitřní straně u kliky odříznutou oblou doplněnou lištu. Zámek je vložkový, kliky a štítky novodobé.

Hala A5.21-a má plochý omítaný strop, lemovaný nezdobeným fabionem. Chodba A5.21-b je klenuta segmentovou klenbou, jež je na volném konci vynášena omítanou traverzou. Podlaha je kryta kobercem a tvořena pravděpodobně parketovými vlysy. Prostor je vytápěn jedním článkovaným litinovým radiátorem z doby socialismu.

Obdélná **místnost A5.22A** je přístupná od severu z haly A5.21-a o osvětlena jedním okenním otvorem od jihu ze dvora. V západní stěně se nachází vstup do místnosti A5.22B.

Dveřní výplň vstupu i jeho deštěná nika už byly popsány v rámci haly. Východní stěna je plochá, okenní otvor v jižní stěně je umístěn víceméně symetricky. Okenní nika nedosahuje až k podlaze, ale končí v úrovni spodní hrany okenního otvoru. Okenní výplň je novodobá, napodobující původní okenní výplň. Je špaletová, s poutcem, který není zvenčí zdoben profilací, dole s párem křídel, nahoře s křídlem jediným. Závěsy i kličky jsou novodobé, k zajištění křídel v otevřeném stavu slouží záskočky. Východně od okenního otvoru je se stěně zazděn plochý nezdobený trezor neznámého stáří. Vstup do místnosti A5.22B v západní stěně má novodobou, jednokřídlou, plochou, typovou dveřní výplň v ocelové zárubni. Křídlo je čalouněno světle hnědou koženkou.

Stěny jsou jinak hladké a stejně jako strop omítané a bílené. Na severní, východní a jižní stěně se dochoval fabion lemovaný na horní straně **štukovým profilem** A4.Šv09. Použitá profilace se zdá být shodná s profilací dochovanou v místnostech A3.12-15 a D4.11. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlysy. V okenní nise je osazen litinový článkový radiátor ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století. Ve stropě se patrně dochoval zaslepený rozvod plynu.

Úzká **místnost A5.22B** je opět přístupná od severu z haly A4.21-a vstupem ve východní stěně je spojena s místností A4.22A. Osvětlena je jedním okenním otvorem od jihu ze dvora. Novodobé dveřní výplně obou vstupů už byly popsány. Okenní otvor je osazen shodnou novodobou okenní výplní jako v sousední místnosti a shodně řešena je i nika. Stěny jsou jinak ploché a stejně jako strop omítané a bílené. Strop je na jižní, západní a severní stěně lemován fabionem doprovázeným shodným **štukovým profilem** A4.Šv09 jako vedlejší místnost. Podlaha místnosti je krytá kobercem a tvoří ji pravděpodobně parketové vlysy. V okenní nise je osazen litinový článkový radiátor, zřejmě ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století.

Menší obdélná **místnost A5.23** je přístupna od severu z haly A5.21-a. Vstupem v jižní stěně lze vstoupit do místnosti A5.28 a vstupem v západní stěně do záchodu A5.25. Osvětlena je nepřímou přes místnost A5.28.

Dveřní výplň vstupu z haly v mělké nedeštěné nische už byla popsána. Vstup je stejně jako protější do místnosti A5.28 umístěn v rámci stěny zcela symetricky. Velmi slabá jižní stěna by mohla být tvořena rabinovou příčkou. Původní **dveřní výplň A5.Dv06** má vzhledem k tak tenké příčce zcela plochu, úzkou zárubeň, jinak se ovšem neliší od dvojkřídlé dveřní výplně z haly do místnosti A5.22A. Výplň je dochována kompletní, včetně zámku, štítků a kliky. Ty jsou opět mosazné a pokovené býlím kovem. Horní pole křídel jsou i zde prosklena novodobým poloprůhledným strukturovaným sklem. Původní **dveřní výplň A5.Dv13** má také vstup na záchod A5.25. Ta je opět téměř shodná s dveřními výplněmi v předsíňkách → D2.08, D2.17 atp. Je jednokřídlá, dovnitř otvíravá, s deštěnou, na boku vpadlými poli zdobenou zárubní, křídlo je děleno do tří nestejně vysokých polí. Dveřní nika není deštěna. Profilace křídla je stejně jako o podlaží níže (→ A4.22) přizdobena doplněnou oblou lištou. Křídlo může mít původní zámek, štítky a klika jsou novodobé, z devadesátých let. V západní části je spodní část stěn obložených novodobým obkladem, zřejmě z devadesátých let 20. století. Stěny místnosti jsou jinak hladké a stejně jako strop omítané a bílené. Strop je lemovaný prostým fabionem. Podlaha je kryta v západní části novodobou dlažbou, zbytek kobercem. Mohou ji tvořit parketové vlasy. Na západní stěně je osazený novodobý bojler a umyvadlo.

Obdélná **místnost A5.28** je součástí koridoru z haly do navazujícího podélného křídla (D). Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Východní stěna místnosti A5.28 je hladká. Ve východní části jižní stěny se nachází obdélný okenní otvor a těsně vedle něj nerovnosti signalizují zřejmě zazděný vstup. Tomu odpovídá zaslepená mělká pravoúhlá nika, dochovaná v severní stěně místnosti B5.02. Okenní otvor má zdvojenou, poutcem dělenou okenní výplň o dvou křídlech, s typovými závěsy a hliníkovými kličkami, zjevně ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století. Nad oběma otvory probíhá nízký a široký obdélný okenní otvor opatřený dvěma řadami luxferů a na vnitřní straně obložený keramickými dlaždicemi, dnes zabílenými. Západní polovina otvoru je z vnější strany šikmo zakryta střešou navazujícího podélného křídla. Dále k západu jsou nad podlahou umístěna drobná, kovová, patrně čistící komínová dvířka, zřejmě zhruba z doby první republiky.

Průchod do drobné chodby A5.30 má rovný, nízko položený překlad. V severozápadním koutě místnosti je tenkou příčkou oddělený **záchod A5.29**. Jednokřídlý vstupní otvor má novodobou plochou typovou dveřní výplň v ocelové zárubni. Interiér je do výšky cca 1,5 m obložen novodobým keramickým obkladem a na podlaze opatřený dlažbou, i s novodobými zařízeními předměty jistě až z devadesátých let 20. století. V rozměrném okenním otvoru se ale dochovala původní **okenní výplň A5.Ok09**. Ta je dvojitá, dělená poutcem, dole s párem křídel a nahoře s křídlem jedním. v zásadě je shodná jako okenní výplně v místnostech → A4.27, 26 a 29. Rozdíl je pouze to že okenní nika, vzhledem k slabší stěně čtvrtého patra, končí v úrovni spodní hrany otvoru. Výplň má spodní vnitřní křídla zasklena poloprůhledným strukturovaným sklem a má dochovány veškeré mosazné kličky.

V místnosti A5.28 je severozápadní kout obložen a opatřen kuchyňskou linkou. Přilehlá část podlahy je dlážděna keramickou dlažbou, obojí opět zřejmě devadesátých let 20. století. Strop je lemovaný nezdobeným fabionem, který přirozeně není proveden v kontaktu s příčkou, a stejně jako stěny nabílen. Podlaha je kryta mimo dlážděné části kobercem a tvoří ji patrně parketové vlasy. Na stropě se patrně dochoval relikv rozvodu osvětlovacího plynu.

Drobná **chodba A5.30** a navazující část **A5.33, obojí** bez přímého denního osvětlení, jsou přístupné od východu, vstupy z místnosti A5.28 a z chodby B5.01, nacházející se už v navazujícím podélném křídle. Vstupy v západní stěně lze vstoupit do skladu A5.34, místnosti A5.32 a vstupem v severní stěně do záchodu A5.31.

Směrem k místnosti A5.28 se dochoval dosti vysoko položený překlad původní, patrně dveřní niky, prostor je dělen rovným, dosti nízko umístěným překladem a rovný překlad ve dvou úrovních se nachází i v průchodu do chodby B5.01. Špalety tohoto otvoru jsou vedeny šikmo. Poněkud šikmo vedená jižní stěna je hladká, západní stěna má jižní část (v rozsahu A5.33) citelně ustouplou. U vstupu do skladu A5.34 se nachází původní **dveřní výplň A5.Dv14**. Jednokřídlá, dovnitř otvíravá výplň má zárubeň s profilovanými čely bez soklíků a hladkou vnitřní částí, křídlo je děleno na tři profilací zdobená pole. Zámek je vložkový, štítky a klika novodobá. Novodobou dveřní výplní, zřejmě plochou, typovou, čalouněnou hnědou koženkou a v ocelové zárubni je přístupná sousední místnost A5.32. Prakticky shodnou dveřní výplní jako do místnosti

A5.34 je vybaven i vstup do záchoda A5.31. Jeho **Dveřní výplň** A5.Dv12 je kompletně dochována, včetně původní zástrčky s mosaznou knopkou. Vnitřní štítek kliky je našroubován v chybném směru. Z vnitřní strany je dochován dosti dávný, byť jistě ne původní držák na toaletní papír. Prostor chodbičky má v obou částech rovný strop lemovaný nezdobenými fabiony. Podlahu kryje koberec.

Malý, zhruba obdélná **sklad A5.34** neobsahuje mimo už popsanou vstupní dveřní výplň nic pozoruhodného. Má ploché a bílené stěny, plochý strop lemuje nezdobený fabion. Při jižní stěně probíhá, shodně jako o podlaží níže, ventilační roura.

Lichoběžná **místnost A5.32** je přístupná od východu, z chodby A5.30. Osvětlena je jedním okenním otvorem od západu, z prostoru nad sousedním domem čp. 999. a jedním okenním otvorem od severu, ze světlíku A5.26. V severní stěně se mimo to nachází vstup do místnosti A5.27, dnes ovšem ze strany této místnosti zabedněný.

Novodobá vstupní dveřní výplň už byla popsána. Jižní stěna je zcela plochá. Západní stěna obsahuje rozměrný, ležatě obdélný okenní otvor. Jeho okenní výplň je špaletová, dvojkřídlá, patrně z osmdesátých let 20. století. Dveřní výplň v severní stěně má původní jednokřídlou **dveřní výplň** A5.Dv15. Zárubeň je zdobená profilovanými čely se soklíky. Podobu vnitřní části nelze posoudit. Křídlo, dělené klasicky na pět polí, se otvíralo do místnosti A5.32. Jeho profilace je přizdobena doplněnou oblou lištou. Zámek je vložkový a štítek i klika novodobá. Okenní otvor má původní **okenní výplň** A5.Ok09, shodnou jako prostor A5.29 a kompletně dochovanou. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako plochý, nezdobeným fabionem lemovaný strop omítané a bílené. Podlahu kryje koberec.

Záchod A5.31 je přístupný od jihu, z chodby A5.30 a osvětlený od severu, ze světlíku A5.26. Původní vstupní dveřní výplň už byla popsána. **Okenní výplň** A5.Ok10 je shodná jako o podlaží níže, v prostoru → A4.22. Zasklena je poloprůhledným strukturovaným sklem, možná už z období první republiky. Chybí vnitřní horní křídlo, jinak je výplň kompletní četně mosazných kliček. Stěny jsou jinak hladké, do výšky cca 2 m obloženy novodobým obkladem, patrně z devadesátých let 20. století. Strop je plochý, lemovaný fabionem. V jeho středu je opět dochován jakýsi relikt jeho staršího osvětlení. Podlahu místnosti tvoří novodobá dlažba a novodobé jsou i veškeré zařizovací předměty.

Záchod A5.25 je přístupný vstupem ve východní stěně z místnosti A5.23 a osvětlený jedním úzkým okenním otvorem od západu ze světlíku A5.26. Původní vstupní dveřní výplň už byla popsána. **Okenní výplň** A5.Ok11 je shodná jako o podlaží níže, v prostoru → A4.22. Spodní vnitřní křídlo je zaskleno možná původním, patrně celoplošně leptaným sklem. Horní vnitřní křídlo chybí. Mosazné kličky jsou jinak kompletní. Stěny jsou hladké, do výšky cca 2 m obloženy novodobým obkladem, patrně z devadesátých let 20. století. Prostor se zaklenut segmentovou klenbou. Podlahu tvoří novodobá dlažba a novodobé jsou i veškeré zařizovací předměty.

Světlík A5.26 je i v tomto podlaží omítaný, se světlým nátěrem. Rozdílem je absence svislých částí šambrán u okenních otvorů. Dochována je pouze spodní vodorovná část u bývalé lodžie A5.24.

Místnost A5.27 má obdélný půdorys. Přístupna je od jihu, z chodby A5.21-b, případně od severu, z místnosti A5.20. Osvětlena je dvěma okenními otvory od východu ze světlíku A5.26 a dvěma od západu, z prostoru nad nižším sousedním domem čp. 999. V jižní stěně je zabedněný vstup do místnosti A5.32.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Obě původní **okenní výplně** A5.Ok09 ve východní stěně jsou shodné jako v místnosti A5.29 a kompletně zachované. V horní části „kastlu“ se dokonce dochovala kovová držátka dvojice rolet. Původní zabedněná dveřní výplň vstupu do místnosti A5.32 už byla popsána. V západní stěně se nachází dva široké, ležatě obdélné okenní otvory. Jižnější je opatřen vyzdívkou z luxferů a jeho spodní polovina je zvenčí zakryta. Severnější je poněkud hlubší a je opatřen špaletovou trojdílnou okenní výplní, dle použitých plastových kliček snad ze sedmdesátých let. Dosti úzký vstup do místnosti A5.20 v severní stěně je opatřen původní **dveřní výplní** A5.Dv11. Jedná se o shodnou dveřní výplň, jaká je použita i o podlaží níže, v chodbě → A4.25. Rozdílem je polodrážka provedená i na opačné, jižní straně. Právě zde je v nezdobených typových závěsech umístěno kompletně hnědou koženkou čalouněné dveřní křídlo. Zda jde o křídlo původní či později vyrobené nelze posoudit. Zámek je vložkový, klika a štítky novodobé. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako plochá strop omítané a bílené. Strop je lemován fabionem a dvojicí **štukových profilů** A5.Šv09. Spodní profil ve funkci římsy, horní tvoří stropní zrcadlo. Podlahu kryje koberec a tvoří ji patrně parketové vlysy. Místnost se vytápěna litinovými článkovými radiátory, zřejmě ze sedmdesátých či osmdesátých let.

Obdélná **místnost A5.20** tvoří nejzápadnější místnost průčelního traktu. Je přístupná od jihu vstupem z místnosti A5.27, nebo od východu, z místnosti A5.20. Osvětlena je třemi okenními otvory od severu z ulice.

Dveřní výplň vstupu z místnosti A5.27 už byla popsána. Vstup je v rámci stěny umístěn zcela symetricky. Západní stěna je zcela plochá, až po spodní štukový profil fabionu čímsi obložená a přelepená snad tapetou. Trojice okenních otvorů v severní stěně má s ohledem na rozvrh průčelí společnou, velmi mělkou okenní niku, která nedosahuje k podlaze, ale končí v úrovni spodní hrany otvoru. Výplně jsou novodobé, ze sedmdesátých či osmdesátých let, shodné jako vyměněné okenní výplně ve středním příčném křídle. Děleny jsou poutcem, v užších krajních otvorech s dvěma křídly nad sebou, ve středním širším s párem křídel dole a jedním křídlem nahoře. Toto dělení odpovídá dělení původnímu a původní je i výraznější posunutí výplní do hloubky místnosti. Vstup z místnosti A5.19B je v rámci východní stěny situován symetricky a opatřen původní dvojkřídlou **dveřní výplní A5.Dv03**. Ta se otvírá do místnosti A5.19B a je opět zcela shodná jako původní dveřní výplň o podlaží níže, v místnosti A4.18. Drobnou, v západní polovině čtvrtého patra ovšem rozšířeně se vyskytující anomálií, je pouze odřezání doplněné oblé lišty na lícové straně křídla u kliky. Plochý a stejně jako stěny omítaný strop je lemovaný fabionem, doprovázeným dvojicí **štukových profilů A5.Šv09**. Jedná se o stejný profil, jaký se zachoval v místnosti A4.12 a 16-18. Uprostřed stropu je patrný hák na lustr, možná spojený s vývodem osvětlovacího plynu. Podlaha je krytá kobercem a tvoří ji zřejmě parketové vlasy. Prostor je vytápěn shodným radiátorem jako v místnosti A5.27.

Mírně obdélná **místnost A5.19** je dodatečně předělena shodnou, u vstupu kalhotově rozdělenou příčkou, jaká byla popsána už v místnosti → A4.14, na místnosti A5.19A a 19B. Přístupná je od jihu, z chodby A5.21-b a také ze sousedních místností A5.20 a 18B. Osvětlena je dvěma okenními otvory od severu, z ulice.

Původní vstupní dveřní výplň už byla popsána. Dveřní nika je v rámci jižní stěny umístěna zcela symetricky, stejně jako už popsaná dveřní výplň vstupu do místností A5-20. Okenní otvory v průčelní severní stěně jsou umístěny téměř symetricky. Jejich okenní výplně jsou novodobé, řešené obdobně jako v místnosti A5.20. Obě jsou ovšem dole vybaveny párem křídel. Okenní niky, ač jsou výplně zasazeny ve fasádě méně hluboko, jsou ukončeny v úrovni spodní hrany otvoru. Ve východní stěně se nachází zcela asymetricky umístěný jednokřídlý vstup do sousední místnosti A5.18B, vybavený novodobou plochou typovou dveřní výplní v ocelové zárubni, snad až z devadesátých let 20. století. V ose stěny jsou pak nerovnostmi dobře patrné stopy po zazděném vstupu původním. Stěny jsou jinak hladké a stejně jako plochý strop omítané a bílené. Strop je opět lemován fabionem, zdobeným dvěma **štukovými profily A5.Šv09**. Použitý profil je blízký profilu v sousední místnosti A2.20, ovšem není identický. Rozdílný se zdá být především spodní profil, který je ovšem z části zakrytý novodobou plastovou instalační lištou a na severní stěně také hodně poškozený při provádění elektroinstalace. Podlaha je krytá kobercem a tvoří ji zřejmě parketové vlasy, radiátory u severní stěny jsou shodné jako ve vedlejší místnosti.

Obdobně velká a téměř shodná je i mírně obdélná **místnost A5.18**. I ta je ovšem dodatečně rozdělena tenkou, snad rabitzovou příčkou, na místnosti A5.18A a 18B. V ose příčky se nachází vstup, opatřený dřevěnou nezdobenou zárubní a typovým plochým dveřním křídlem. Novodobě upravené vstupy z haly A5.21-a i z místnosti A5.19A už byly popsány. V místě původního vstupu z haly byla východní část bývalé dveřní niky využita pro vytvoření „vestavěné skříně“ uzavírané nezdobenými dvířky, zřejmě z padesátých let 20. století. Obě novodobé okenní výplně i pod nimi se nalézající radiátory jsou shodné jako ve vedlejší místnosti. Rozdílem je pouze zasazení východnější výplně hlouběji do místnosti, opět v souladu s řešením fasády. Jedinou dochovanou původní výplní je **dveřní výplň A5.Dv03**, u vstupu z místnosti A5.17. Ta je řešena shodně jako dvojkřídlá výplň mezi místnostmi A5.19B a 20, rozdílem je pouze vložkový zámek a nové štítky a klika. Strop je i zde lemovaný fabionem, doprovázeným dvěma **štukovými profily A5.Šv09**. Jedná se zřejmě o shodný profil, jaký je použit v místnosti A4.13B. Spodní profil ovšem opět chybí na průčelní stěně. Podlahu kryje koberec a tvoří ji pravděpodobně parketové vlasy. Radiátory jsou shodné jako ve vedlejší místnosti.

Dosti úzká obdélná **místnost A5.17** je přístupná vstupem z haly A5.21-a. Ve východní i západní stěně se nachází vstupy do místností A5.16 a 18A. Osvětlena je z ulice, ze severu, dvěma okenními otvory a proskleným vstupem na terásku.

Obě původní dveřní výplně v jižní a západní stěně už byly popsány. Všechny tři výplně v severní stěně jsou opět osazeny v hloubce místnosti. I zde jde o novodobé výplně ze sedmdesátých či osmdesátých let, kte-

rá ovšem zjevně v novém materiálu, sumárně a bez výzdobných prvků přepisují podobu výplní původních. Výplně jsou špaletové, dělené poutcem, boční mají nahoře i dole po jednom křídle, střední výplň má dole dveřní křídlo dělené jednou vodorovnou příčkou na horní prosklenou a spodní plnou část. Ta je navíc svisle dělena na dvě plochá pole. Nad poutcem je i zde osazeno jediné křídlo. Dveřní otvor ve východní stěně je situován asymetricky, jeho nízká nika je otočena do místnosti A5.17 a novodobá jednokřídlá dveřní výplň se otvírá do místnosti A5.16. Křídlo této výplně je rámové konstrukce, dělené dvěma vodorovnými příčkami na tři shodná plochá pole. Na hranách je přizdobena jednoduchou profilací (odsazeným čtvrtobloučkem. Datovat ji lze do třicátých až padesátých let 20. století. Zárubeň je ocelová, téměř jistě mladší.

Stěny i strop jsou hladké a bílené. Strop lemují fabion, pouze na horní straně lemovaný **štukovým profilem** A5.Šv09. Ten by mohl být shodný jako v místnosti A5.22. Podlahu kryje koberec a tvoří ji pravděpodobně parketové vlysy. Pod okenními otvory se nalézají dva článkové litinové radiátory, opět zhruba ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století.

Veliká, mírně obdélná **místnost A5.16** je přístupná od západu, z místnosti A5.17 a osvětlena dvěma okenními otvory od severu, z ulice. Vstupy v jižní a východní stěně do místností A5.15 a 04 jsou zabedněny.

Novodobá vstupní výplň už byla popsána. Obě okenní výplně jsou opět novodobé, shodné jako v sousedních místnostech. Stejně jako v místnosti A5.18 jsou okenní výplně, v souladu s řešením fasády, umístěny v rozdílných hloubkách. Zabedněný vstup v jižní stěně je rozměrný, dvojkřídlý, symetricky situovaný. Jeho výplň je jistě shodná s výplní mezi místnostmi A5.17 a 18 či A5.19 a 20. Menší zabedněný vstup v jižní stěně je situován zcela na východní straně. Strop je i zde lemovaný fabionem, doprovázeným dvěma **štukovými profilemi** A5.Šv09. Profilace by mohla být shodná s profilací místnosti B3.02 a A4.14A. Spodní profil je na průčelní stěně poškozen nad okenními otvory. Podlahu kryje koberec a tvoří ji pravděpodobně parketové vlysy. Radiátory jsou shodné jako ve vedlejší místnosti.

Původně byl v západní části čtvrtého patra plánován obdobný byt jako ve spodních patrech. Byl ovšem menší a tudíž i poněkud odlišně uspořádaný. Pokoje byly situovány v místnostech A5.17-20, 27 a 22. Místnost A5.23 je označena slovem „Service“, místnost A5.28-29 sloužila jako kuchyně. Na místě dnešní místnosti A5.32 měly být ve východní části pokoj služky a v západní koupelna. Drobný prostor A5.33-34 měl obsahovat spíž, s okénkem směrem do dnešní chodby B5.01. V prostoru B5.01A, 02 a 03 se nacházela terasa, se vstupem z kuchyně. Místnost A5.16 už patřila sousednímu východnímu bytu. Také v tomto případě zachycuje plán strop nad halou s traverzami, opět zřejmě klenutý segmentovými klenbami a omítkou dorovnaný.⁶⁰⁵

Mladší úpravy jsou doloženy a až roku 1947-49. Tehdy byt sloužil jako sídlo mezinárodní dopravní společnosti Bohemia. Plánem z roku 1947 jsou navrhovány okenní otvory v severní stěně místnosti A5.27. Ty sice nebyly povoleny, nepochybně ale byly realizovány a to i v místnosti A5.32. Plán také dokládá, že prostory bytu byly v té době téměř v původním stavu. Jedinou zakreslenou už dříve provedenou změnou posunutí dveřní výplně z haly A5.21-a do prostoru bývalé lodžie A5.24. Odlišné bylo samozřejmě využití prostor. Místnost A5.17 sloužila sekretáři, místnost A5.18 „ředitelství“, v místnosti A5.19 sídlilo oddělení „export“ a v místnostech A5.20 a 27 „import“. Bývalé koupelna v západní části prostoru A5.32 sloužila jako umývárna a sousední bývalý pokoj služky jako telefonní ústředna. V místnosti A5.28 sídlilo „skladové oddělení“, místnosti A5.33-34 sloužily jako sklad a shodně jistě byly využívány i rozsáhlé prostory v navazujícím podkroví křídel B a D. Právě v těchto místech se také odehrávala většina mladších úprav. Průčelního křídla se dotklo probourání širokého vstupu do nově vybudovaných kanceláří z místnosti A5.28. Zároveň plán dokládá provedení výše zmíněných oken a zclení místnosti A5.32. Plán z roku 1948 pak dokládá zrušení vstupu z haly A5.21-a do místnosti A5.18. Zda současně s tím vznikla i příčka není úplně zřejmé.⁶⁰⁶

Mladší úpravy jsou, s výjimkou rekonstrukce topení v roce 1976, archivně zcela nedoloženy a zřejmě nebyly příliš rozsáhlé. Patrně v průběhu padesátých let byla připojena místnost A5.16, náležející původně sousednímu bytu. Došlo také k rozdělení místnosti A5.19, 22 a 18, pokud se tak nestalo už v letech 1947-48. Zřejmě na počátku osmdesátých let došlo k výměně drtivé většiny okenních výplní. Plán z roku 1988 ukazuje později odstraněnou šikmo vedenou příčku v místnosti A5.28.⁶⁰⁷ Další úpravy nepochybně proběhly po roce

605 Plán 0202.6, viz seznam plánů.

606 Plány 0401, 0402.1 a 0403, viz seznam plánů.

607 Plán 0429.1 a 0432.7, viz seznam plánů.

1989, kdy byly rekonstruovány oba starší záchody a byl doplněn třetí, A5.29. Prostory byly mimo to nepo-
chybně poněkud kultivovány, došlo k opravě a natření většiny původních dveřních výplní atp.

Schodiště na půdu (A5.02)

Šnekové schodiště A5.02 propojuje podestu schodiště A5.01 s půdním prostorem A6.01. Jedná se o v pů-
dorysu čtvercový prostor se zkosenými kouty, ve výsledku tedy osmiboký. Schodiště je pravotočivé a je tvo-
řeno nezdobenými kamennými dílci. Materiálem je snad opět mramor, byť jeho hrubě opravovaný povrch
připomíná spíše pískovec. Spodní hrana dílců byla pouze nahrubo opracována a následně spolu se stěnami
omítnuta. V horní části schodiště je ovšem tato omítka dnes odpadá, takže se zde dobře uplatňuje hrubý po-
vrch kamene. To se týká především horní podesty, na níž je omítka odpadlá kompletně. Zde je také dobře vi-
dět, že byla v průběhu výstavby na východní straně mírně klínovitě dobetonována a hrana této doplnění plo-
chy byla zpevněna zřejmě ocelovým profilem. V půdním prostoru je prostor schodiště obezděn nízkým ne-
zdobeným zábradlím, které zabíhá i na podestu. Spodní plocha prostoru je dlážděná cihlami. Schodiště je po
celé délce vybaveno železným madlem z válcové tyče. Do stěny je připevněno obdobně tvarovanými objím-
kami z téhož materiálu. Při severozápadním koutě prostorem svisle prochází patrně osinkocementová roura
dodatečného kouřovodu či ventilace, z části zapuštěná do zdi. Stěny i strop tvořený rubem schodištních stup-
ňů jsou bíleny. **Původní** podoba schodiště se od současné patrně prakticky neliší.

Východní část křídla (A5.03-15)

Obdélná hala **A5.04** je přístupná od západu ze schodiště A5.01, sahá téměř ke světlíku A5.10, z něhož je
také nepřímě a dosti spoře osvětlována. Zde k ní přiléhá chodbička A5.11, z níž je přístupný záchod A5.12. Z
haly je přístupna nemalá část místností jižní části křídla. Na západní straně je to spíž A5.03, na severní straně
místnost A5.15, z níž lze vstoupit do místnosti A5.14, na východní straně koupelna A5.13 a už zmíněná chod-
bička A5.11 a přilehlý záchod A5.12, na jižní místnosti A5.05 a 06, z níž lze vstoupit na terasu C5.01 a do
místnosti A5.07-09.

Původní **dveřní výplň** A5.Dv01 vstupu ze schodiště A4.01 je opět shodná jako o podlaží níže → A4.03.
Křídla jsou ovšem z vnitřní strany čalouněna a doplněna ocelovou závorou a dalšími bezpečnostními prvky.
Výplň má vložkový zámek a novodobý štítek i kování. Výplň je mimo to doplněna z vnitřní strany sva-
řovanou mříží. Severněji od vstupu je v západní stěně osazena původní **dveřní výplň** A5.Dv13, do místnosti
A5.03. Výplň je shodná s výplní osazenou o podlaží níže → A4.03, je ovšem usazena v nedeštěné pravoúhlé
nise, která zde byla provedena jistě kvůli nemožnosti jinak zpřístupnit v sousední stěně situovaný vstup do
místnosti A5.16. Výplň má deštěnou zárubeň, na boku členěnou vpadlými poli. Zárubeň má profilovaná čela
a soklíky. Nika směrem do místnosti A5.03 také postrádá deštění. Dveřní křídlo má rámovou konstrukci a je
členěno na pět vpadlých profilovaných polí, která jsou navíc lemována ozdobnou vystupující lištou. Na ru-
bové straně výplně se dochoval původní fládr. Výplň má původní zámek a v rámci objektu atypický štítek,
klika chybí a zřejmě zde nikdy žádná osazena nebyla.

V severní stěně, nikoli jen těsně u západní stěny, ale prostřednictvím zmíněné niky dokonce z části „zasu-
nutý“ za její líc, se nachází nyní zaslepený vstup po místnosti A5.16. Ten je vybaven původní **dveřní výplní**
A5.Dv11. Dochovala se zde shodná deštěná nika, jaká už byla popsána v místnosti → A4.25 či v místnosti
A5.27. Samotná dveřní výplň, jistě dělená na tři pole, je zde patrně také osazena. Je ovšem zabeďněna a za-
kryta. Téměř v ose severní stěny situovaný vstup do místnosti A5.15 má opět původní **dveřní výplň**
A5.Dv02. Dvojkřídlá výplň je shodná s dvojkřídlou výplní vstupu ze schodiště A5.01 a je dochována včetně
kompletního kování.

Ve východní stěně se nachází dva vstupy. Severnější, do koupelny A5.13, je osazen původní **dveřní výplní**
A5.Dv07, shodnou se vstupní výplní dochovanou o podlaží níže. Nika i zárubeň jsou deštěny, zdobené na
čelech profilací, soklíky a v bočních částech profilovanými poli. Profilace je navíc doplněna vystupující oz-
dobnou lištou. Dveřní křídlo je děleno na pět polí a má také profilaci obohacenou o doplněnou oblou lištu.
Zámek je původní, stejně jako mosazná klika i štítky. Jižněji ve stěně je osazena vysoká původní **dveřní vý-
plň** A5.Dv05, vedoucí do chodbičky A5.11. Výplň je shodná s výplní dochovanou dodnes o → podlaží níže

(A4.03) a fotograficky zde roku 2002 dokumentovanou i v prvním i druhém patře. Výplň je kompletní včetně veškerého kování. Pouze spodní leptaná skla jsou vyměněna.

V jižní stěně se východněji nachází vstup do místnosti A5.06, s původní jednokřídlou dveřní výplní. Jedná se o shodnou výplň jakou vstupu do koupelny A5.13. Dveřní nika ovšem není deštěna. Výplň je opět dochována kompletně včetně veškerého kování. Severněji se nachází vstup do místnosti A5.05, vybavený dvojkřídlou **dveřní výplní** A5.Dv02. Zjevně opět shodnou s dveřní výplní vstupu ze schodiště A5.01. Výplň je opět dochována zcela kompletně, včetně kování.

Stěny jsou jinak hladké a natřené okrovou barvou. V horní části jsou bílé, stejně jako omítaný, nezdobený fabionem lemovaný strop. Podlahu kryje červenohnědé linoleum a tvoří ji zřejmě parketové vlysy. Při severní stěně se nalézá plechový článkový radiátor ze druhé poloviny 20. století.

Mírně obdélná drobná **místnost A5.03** plní funkci komory. Vstup z haly A5.04 se nachází ve východní stěně a je přisvětlována a větrána drobným obdélným okenním otvorem od jihu ze schodiště A5.01. Obě výplně už byly popsány. Místnost má hladké bílené stěny a je kryta segmentovou klenbou. Podlahu tvoří původní **keramická dlažba** shodná s dlažbou podesty ve schodišti G1.01.

Obdélná rozlehlá **místnost A5.15** je přístupná od jihu, z haly A5.04 a osvětlena je dvěma okenními otvory od severu z ulice. Ve východní i západní stěně se nachází vstupy do místností A5.14 a 16. Vstup do místnosti A5.16 je ovšem dnes ze strany místnosti A5.16 zabeďněn.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. V rámci stěny je umístěna zcela symetricky, stejně jako oba vstupy ve stěnách podélných. Zde jsou osazeny původní **dveřní výplně** A5.Dv03, shodné jako dochované dveřní výplně mezi ostatními místnostmi předního traktu, například v místnosti → A5.20. V severní stěně se nalézají dvojice původních **okenních výplní** A5.Ok01, shodná o okenními výplněmi ve čtvrtém patře (popsány v místnosti → A4.18. Výplň se dochovala kompletní včetně mosazných klíček, dřevěné rolety atp. Rozdílem je ovšem menší tloušťka stěny, takže i deštění niky je provedeno mírně odlišně. Boční části niky jsou i zde řešeny jako rámové konstrukce s dřevěnými výplněmi, použita je ovšem jednodušší profilace, běžně užívaná u dveřních zárubní a dřevěné výplně polí jsou ploché. Také zde se parapetní prkénko ve formě profilované lišty zalamuje do bočních částí niky, pod ním už je bok ovšem hladký. Stěny místnosti jsou jinak hladké a natřené světle růžovou barvou. Strop je lemovaný fabionem, doprovázeným dvojicí **štukových profilů** A5.Šv09. Dobře patrné je zde to, že spodní profil probíhá i na severní stěně, pouze v místech vysoko vystupujících čel deštěných okenních nik je přirozeně přerušen. Použitý profil je podobný profilům v místnostech A4.12, 16-18 a 20 ale také A4.13B a A5.18⁶⁰⁸. Podlahu tvoří parketové vlysy kladené v rybinovém vzoru. V okenních nikách se nachází plechové článkové radiátory ze druhé poloviny 20. století. V jihozápadním koutě jsou pak dochována litinová, bíle smaltovaná kamna Musgraves original.

Obdélná **místnost A5.14** je nejvýchodnější místností průčelního traktu. Přístupna je z jihu z místnosti A5.13 a nebo od západu, z místnosti A5.15. Osvětlena je od severu, třemi okenními otvory z ulice.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Symetricky rozmístěné okenní otvory v severní stěně, s ohledem na kompozici průčelí velmi blízko u sebe, jsou opět opatřeny původními **okenními výplněmi** A5.Ok02 a Ok03. Ty jsou řešeny obdobně jako okenní výplně v sousední místnosti i v nižších podlažích. V podstatě se jedná o sestavu střední špaletové okenní výplně dělené poutcem, dole dvojkřídlé a nahoře jednokřídlé, s dvěma užšími špaletovými výplněmi dělenými poutcem a nahoře i dole jednokřídlými. Všechny tři okenní otvory mají společnou, velmi mělkou niku (cca 3-5 cm), neboť shodně jako v místnostech A5.17 a 20 jsou i zde, v souladu s řešením fasády, posunuty hlouběji do nitra místnosti. Mezi jednotlivými částmi sestavy je deštění ploché a spáry jsou lištovány na hraně profilovanou lištou. Shodnou lištou je výplň i lemována. Parapetní pole je deštěno, obdobně jako v místnostech A3.16 a A4.15 jedním rozměrným, ležatě obdélným rámem, děleným na celkem sedm, profilací zdobených polí s dřevěnými výplněmi. Profilace je ovšem odlišná než u jiných parapetních polí, patrně kvůli malé hloubce niky. Výplně jsou dochovány kompletně, včetně všech mosazných klíček. V jižní stěně se nachází původní jednokřídlá **dveřní výplň** A5.Dv10. Výplň je shodná jako výplň na tomtéž místě o podlaží níž a dochována je opět včetně původní mosazné klika a štítků. Stěny jsou hladké a natřené okrovou barvou. Ploché strop je bílený a lemovaný fabionem, zdobeným dvojicí **štukových profilů** A5.Šv09. Profilace je obdobná jako v sousední místnosti, i zde připomíná profily v místnostech A4.12,

608 Spodní profil je zřejmě shodný se spodním profilem v místnostech A4.12, 16-18 a 20. Horní profil je zřejmě shodný s horním profilem v místnostech A4.13B a A5.18.

16-18 a 20 ale také A4,13B a A5.18⁶⁰⁹. Podlahu tvoří parketové vlysy, skládané rybinovým vzoru. Pod okenními otvory je osazen plechový článkový radiátor ze druhé poloviny 20. století. V jihovýchodním koutě jsou dochována původní pokojová taková kachlová kamna, trojúhelného půdorysu, s litinovými dvířky, tvořená bíle glazovanými plochými kachli a doplněná bohatě zdobenými kachli římsovými. Náročně řešený je také novorokokový nástavec s akrotériemi. Čelní plocha je mimo to zdobena bohatě dekorovanou rozetou. Zdobené části kamen jsou natřeny shodnou okrovou barvou jako stěny a je patrné, že podobných nátěrů bylo na těchto částech provedeno už velké množství.

Menší obdélná **místnost A5.13** je přístupná od jihu z chodby A5.11, od západu z haly A5.04, nebo od severu z místnosti A5.14. Osvětlena je z jihu ze světlíku A5.10. Místnost funguje jako koupelna.

Dveřní výplně v západní i severní stěně už byly popsány. Za zmínku ještě stojí, že oba vstupy jsou umístěny v rámci severní i západní stěny zcela symetricky. Východní stěna a přilehlý severovýchodní a jihovýchodní kout jsou asi do výše ramen obloženy zelenavým keramickým obkladem, patrně ze sedmdesátých osmdesátých let 20. století. V okenním otvoru ve východní části jižní stěny se nalézá původní **okenní výplň** A5.04 do světlíku. Jedná se o shodnou výplň, jaká je dochována o podlaží níže (→ A4.11). Výplň je opět dochována zcela kompletní. Západněji se v jižní stěně nalézá původní **dveřní výplň** A5.Dv14, která místnost spojuje s chodbou A5.11. Výplň je z této strany zabeďněna, pohled z opačné strany doloží, že jde s největší pravděpodobností opět o výplň shodnou jako o podlaží níže. Stěny jsou kromě obkladu při východní stěně hladké a nabílené. Strop zakrývá novodobý podhled. Podlahu místnosti původní **keramická dlažba**, shodná jako na podestě schodiště → G1.01. V prostoru se nachází dosti stará smaltovaná vana, možná z doby první republiky, keramické umyvadlo s původní armaturou, ze šedesátých či sedmdesátých let 20. století, novodobý bojler, plynový kotel atp.

Chodbička A5.11 v tomto patře zpřístupňuje pouze přístup k záchodu A5.12 a její jižní část navíc vyplňuje drobná komora. Přístupná je od západu, z haly A5.04 a osvětlena od východu, dřevěnou prosklenou příčkou ze světlíku A5.10.

Výplně vstupů v severní i západní stěně byly už popsány. Severní část východní stěny tvoří **dřevěná prosklená příčka** A5.Ok07. Její provedení je velmi blízké provedení je shodné jako o podlaží níže, v chodbě A4.10. Dochována je opět prakticky intaktně, pouze v severní horním křídle je prasklé jedno sklo. V jižní části stěny se u vstupu na záchod nalézá původní **dveřní výplň** A5.Dv12, opět shodná jako o podlaží níže a dochovaná včetně mosazné kliky a štítků. Těsně vedle této dveřní výplně je v jižní stěně osazena patrně původní **dveřní výplň** A5.Dv15. Ta má hladkou zárubeň a dveřní křídlo zcela shodné jako u komory A5.03. Shodná je i absence kliky a zavírání klíčem s atypickým štítkem. Nad vstupem do obou prostor je mimo to vytvořen z hladkých prken mezistrop, uzavíraný od jihu jednoduchými dvířky rámové konstrukce, jistě z doby první republiky nebo jen mírně mladší. Strop nad oběma částmi je zřejmě klenutý segmentovou klenbou, viditelný je ale pouze v severní polovině. Mezi nimi se nachází vysoko položený překlad. Podlahu tvoří původní **keramická dlažba**, shodná jako v ostatních částech bytu.

Malá místnost **záchodu A5.12** by byla obdélná, kdyby její jihovýchodní roh nebyl okosený. Do místnosti lze vstoupit jediným otvorem v západní stěně z místnosti A5.11. Místnost je přisvětlována okenním otvorem směrem na východ ze světlíku A5.10.

Vstupní dveřní výplň už byla popsána. Úzký okenní otvor ve východní stěně je osazen původní **okenní výplní** A5.Ok05. Ta je shodná jako výplň v záchodu → A4.07 o podlaží níže. Dochována je včetně klíček, vnitřní spodní křídlo je zaskleno poloprůhledným strukturovaným sklem. Okosený jihovýchodní roh místnosti patrně ukrývá odpadové potrubí. Na stěnách asi do výše 2 m je novodobý obklad z devadesátých let nebo mladší. Nad obkladem jsou stěny hladké a nabílené stejně jako strop zaklenutý segmentovou klenbou. Na podlaze se nachází novodobá keramická dlažba. Při jižní stěně je osazen novodobý záchod.

Obdélná **místnost A5.06** slouží jako kuchyně. Přístupná je od severu, z haly A5.04, vstupem ve východní stěně je spojena s místností A5.07 a vstupem v západní stěně s místností A5.05. Prosklenou dvojkřídlovou dveřní výplní s nadsvětlíkem je z jižní strany osvětlena a navíc propojena s terasou C5.01.

Vstupní dveřní výplň byla už popsána. Vstupní nika není je v rámci severní stěny situována ne zcela symetricky. Značně asymetricky, při jižní stěně, je situován i vstup ve východní stěně. Ten je také vybaven pů-

609 Oproti sousední místnosti jsou profilace opět prohozeny. Spodní profil je zřejmě shodný se spodním profilem v místnostech A4,13B a A5.18. Horní profil je zřejmě shodný s horním profilem v místnostech A4.12, 16-18 a 20.

vodní **dveřní výplň A5.Dv09**. Zárubeň tohoto otvoru má profilovaná čela, směrem do místnosti A5.06 se soklíky, boční část je ovšem hladká. Nika vzhledem k malé mocnosti příčky chybí. Dveřní výplň se otvírá do místnosti A5.06 a je zcela shodná jako například z haly do koupelny A5.13, opět dochovaná včetně zámku, mosazné kliky a štítků.

Ne zcela symetricky je umístěn i dveřní otvor v jižní stěně. Ten je dvojitý, s vnějšími křídly otvíravými ven a vnitřními dovnitř. Křídla jsou rámové konstrukce, dělená jednou vodorovnou příčkou, nahoře prosklená, dole plná. Nadsvětlík je osazen shodně otvíraným párem okenních křídel. Celá konstrukce je hladká, nezdobená, zjevně pocházející opět ze sedmdesátých či osmdesátých let. Z vnitřní strany je výplň doplněna novodobou svařovanou mříží. Symetricky umístěný vstup v západní stěně má opět původní **dveřní výplň A5.Dv09**. Výplň i zárubeň je shodná v výplni vstupu z haly do koupelny A5.13. Křídlo je otvíravé do místnosti A5.05. Vzhledem k malé mocnosti příčky ovšem otvor opět postrádá dveřní niku. Vstup je ovšem trvale uzamčen a otvor směrem do kuchyně změněn v „policovou niku“. Klinka je sejmuta.

Stěny jsou hladké, omítané a bílené, stejně jako plochý strop lemovaný nezdobeným fabionem. Podlahu tvoří původní **keramická dlažba**, opět shodná jako v jiných částech bytu, krytá PVC. Zařízení kuchyně je kompletně novodobé, z poslední čtvrtiny 20. století nebo ještě mladší.

Menší, mírně obdélná **místnost A5.07** je přístupná od západu, z kuchyně A5.06. Vstupem ve východní stěně lze vstoupit do prostoru A5.08. Osvětlena je jedním okenním otvorem od jihu, z terasy C5.01.

Výplň vstupu z kuchyně A5.06 už byla popsána. Shodná původní **dveřní výplň A5.Dv09** je dochována i v protější východní stěně. Jediným rozdílem jsou zde chybějící soklíky na čelní části zárubně. Ta si směrem do prostoru A5.08 uchovala původní fládr. Dosti asymetricky umístěný okenní otvor v jižní stěně je opatřen novodobou okenní výplní, shodnou jako například v místnosti → A5.22. Na vnější straně je opatřena novodobou svařovanou mříží. Místnost má jinak hladké, omítané a bílené stěny, stejně jako plochý strop lemovaný fabionem. Podlaha je původní, prkenná, krytá PVC.

Drobná, lichoběžná **místnost A5.08** je přístupná od západu z místnosti A5.07, bez přímého denního osvětlení, vstupem v krátké severní stěně spojená s místností A5.09.

Původní vstupní výplň byla už popsána. Ve vstupu do místnosti A5.09 se dochovala pouze původní **zárubeň A5.Dv14**. Jedná se opět o zárubeň s profilovanými čely bez soklíků a s hladkou boční částí. Polodrážka i se závěsy je otočena do místnosti A5.08. Ve východní stěně se dochovala původní **dvířka výtahu** na uhlí, zjevně shodná jako o podlaží níže (→ A4.05), ale zalepená a z větší části zarovnaná nábytkem. Stěny jsou jinak hladké, omítané a bílené, stejně jako nezdobeným fabionem lemovaný strop.

Drobná, opět mírně lichoběžná **místnost A5.09** je přístupná z místnosti A5.08 od jihu a osvětlena jedním okenním otvorem od severu, ze světlíku A5.10. Zárubeň u vstupu už byla popsána. Původní **okenní výplň A5.Ok06** je špaletová, dělená poutcem a dole i nahoře vybavená párem křídel. Spodní křídla jsou dělena jednou vodorovnou příčkou. Výplň je tedy šestitabulková. Ve styku s omítkou je rám překryt na hraně profilovanou lištou. Chybí horní vnitřní křídla, jinak je dochována kompletně, včetně kliček. Spodní vnitřní křídla mají snad původní, patrně celoplošně leptaná skla. Z vnější strany se nachází novodobá svařovaná mříž. Stěny jsou jinak hladce omítané a, stejně jako strop lemovaný nezdobeným fabionem, omítané a bílené.

Světlík A5.10 je i v úrovni čtvrtého patra hladce omítnut a opatřen světlým nátěrem. Nad místnostmi A5.12, 11 a 13 jsou provedeny pultové střechy kryté plechem, s nástřešními žlaby. Fasáda pod nimi je doplněna drobnou odsazenou fabionovou římsou.

Obdélná **místnost A5.05** je přístupná z haly A5.04, vstupem ve východní stěně spojena s kuchyní A5.06 a osvětlena dvěma okenními otvory od Jihu, ze dvora.

Obě původní dveřní výplně už byly popsány. Obě okenní výplně jsou novodobé, shodné jako v místnosti A5.07. V okenních nikách se zde dochovaly **fragmenty původního deštění**. Stěny jsou jinak hladké, omítané a béžově natřené. Plochý strop je omítaný, bílený a lemuje jej fabion, doprovázený dvěma **štukovými profily A5.Šv09**. Profil je zřejmě shodný jako v místnosti A5.14. Podlahu tvoří parketové vlasy v rybinovém vzoru. V okenních nikách jsou osazeny plechové článkové radiátory z druhé poloviny 20. století.

Původně byl ve východní části čtvrtého patra plánován byt, i zde poněkud menší než ve spodních patrech. Byt měl čtyři pokoje, kuchyni, koupelnu, dva záchody, v prostoru A5.03 spíš a v prostoru A5.07 pokoj pro služku. Napojen byl na terasu C5.01 a na navazující půdní prostor C5.02.⁶¹⁰ Původní využití bytu se do

610 Plán 0202.6, viz seznam plánů.

dnešní doby téměř nezměnilo. K bytu se dochovala zpráva z roku 1935, podle níž měla být instalována nová koupelna a stavební povolení z roku 1979 na instalaci ústředního topení.

Přední podélná křídla, půdní prostor a nástavba (B a C)

Nástavba západního křídla (B5.01-05)

Západní křídlo je z větší části kryto pultem o velmi malém sklonu. Průčelní stěna v úrovni čtvrtého patra ustupuje za rovinu fasády. Před ní je v severní třetině ponechána úzká terasa, v jižních dvou třetinách je zde opět pultová střecha s malým sklonem. Z vnějšího pohledu má tedy čtvrté patro charakter půdní vestavby.

Jednotlivé místnosti z části zpřístupňuje při západní straně běžící chodba B5.01. Ta propojuje chodbu A5.33 na severní straně v navazujícím průčelním křídle (A) a místnost B5.05 na straně jižní, z níž lze dále na jih vstoupit do místnosti D5.11 v navazujícím středním příčném křídle (D). Mimo to chodba zpřístupňuje místnosti B5.02 a 04, ležící východně od ní. Drobná terasa B5.03 nemá vstup a je přístupná jedině přilehlými okenními otvory.

Chodba B5.01 postrádá přímé denní světlo a je dveřní výplň dělena na severní část 01A a jižní část 01B. Veškeré stěny jsou hladké, strop plochý, lemovaný malým nezdobeným fabionem. Okenní výplně vstupů do místností B5.02 a 04 jsou novodobé, ploché, typové, v ocelových zárubních. Dveřní výplň v příčce dělicí chodbu a dále výplň u vstupu do místnosti B5.05 je rámové konstrukce, dělená dvěma vodorovnými příčkami do tří shodně vysokých plochých polí. Na hranách je lehce zdobena profilací odsazeného čtvrtobloučku. Zárubně má dřevěné. Kliky a štítky novější, hliníkové. Výplň lze datovat do třicátých až padesátých let. Podlahu kryje koberec.

Místnost B5.02 je obdélná, přístupná od západu z chodby B5.01A a osvětlena od východu, třemi okenními otvory. V severní stěně se nachází mělká pravoúhlá slepá nika. Okenní výplně jsou zdvojené, ležatě obdélné, dvojkřídlé, jistě ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století. Stěny jsou jinak hladké, strop plochý, lemovaný malým nezdobeným fabionem. Podlaha je kryta kobercem.

Místnost B5.04 je zcela shodná, pouze má o jeden okenní otvor více. Obdobně řešena je i téměř čtvercová o něco větší **místnost B5.05**. Ta je osvětlena dvěma okenními otvory, opět se shodnou novodobou okenní výplní. Dveřní výplň vstupu do místnosti D5.11 je shodná jako starší výplně v chodbě B5.01, ze třicátých až padesátých let a je z jedné strany pobita plechem. Stěny jsou jinak hladké, strop plochý, lemovaný malým nezdobeným fabionem. Podlaha je kryta kobercem. Směrem ke vstupu do místnosti D5.11 se nachází dva schodištní stupně.

Terasa B5.03 je jedinou částí křídla, která v úrovni čtvrtého patra obsahuje viditelné historické konstrukce. Na severní straně ji uzavírá **litinové zábradlí** B5.Kv09. To je shodné jako už popsané zábradlí v bývalých lodžích ve velkém světlíku (popsána v → A3.24) nebo na terasách E3.01 a F3.01. Nesou je tři zděné sloupky, u západní stěny poloviční, ostatní dva v půdorysu čtvercové. Sloupky jsou v horní části rozšířené, je patrné, že zde původně byla profilace, z níž ovšem do dnešní doby nic nezbylo. Kryty jsou plechem. Pouze nejsevernější sloupek vrcholí plochou kvádřovou deskou. Podlahu tvoří vymývaná betonová dlažba a ve spodní části stěn je z pod ní vytažena šedivá izolace.

Původně se v úrovni čtvrtého patra v podélném západním křídle nacházela v přední (severní) třetině terasa a dále k jihu půdní prostor krytý klasicky, sedlovou střechou. Půdní prostor byl přístupný vstupem od severu z terasy, ne však z původní prádelny D5.11 od jihu. Tento stav byl změněn až v letech 1947-49. První z dochovaných plánů, roku 1947 pouze navrhuje vznik skladu na terase. Následující plán už počítá s výstavbou stávající nástavby. Čelní stěna měla být řešena jako lehká samonosná dřevěná konstrukce, tak aby nezatížila stopy třetího patra. Plán počítá se zachováním terasy v současné podobě a se zřízením jediné rozměrné kanceláře. Třetí z plánů, už z roku 1948, počítá se vstupem do místnosti D5.11 a s rozdělením velké místnosti na čtyři menší. Ve stěnách měly být mimo vstupů také za sebou řazené okenní výplně, jistě proto, aby bylo možné kontrolovat zaměstnance. Stávající chodba neexistovala. Plány z roku 1976 a 1988 už její existenci

dokládají. Na počátku osmdesátých let došlo k výměně okenních výplní a asi až po roce 1999 byla odstraněna jedna z dělících příček, čímž vznikla současné místnost B5.04.⁶¹¹

Terasa a půdní prostor východního křídla (C5.01-02)

Východní křídlo se v úrovni čtvrtého patra skládá s terasou C5.01 v severní třetině a z půdního prostoru C5.02 v jižních třetinách dvou.

Terasa C5.01 má shodné **litinové zábradlí** C5.Kv09 jako protější terasa B5.03. Mírně odlišné jsou pouze zděné sloupky, u nichž už žádná nemá původní hlavici dochovanou ani v té zdeformované podobě, jaká je patrná na protější terase. Směrem k východu, k domu čp. 999 se pak nachází zábradlí zděné, kryté plechem a uprostřed opatřené nezdobeným zpevňujícím pilířkem.

Terasa je přístupná z kuchyně A5.06 vstupem s už popsanou dvevní výplní. Před ní je na terase vybudována dřevěná prosklená veranda, snad z padesátých či šedesátých let. Její trámková konstrukce je zcela nezdobená. Tvoří ji sloupky, na kratších stranách i s rohovými tři, na delší i s rohovými čtyři. Spodní plná pole jsou z překližky. Střední prosklené části jsou děleny dvěma vodorovnými příčkami na tři tabulky nad sebou. Horní prosklená část je dělena svislými příčkami na tři a pět vertikálních polí. Vstup je od východu a je členěn shodně jako stěna, uprostřed jižní stěny je otvíravé větrací okno. Střechu kryje plech.

Na jižní straně terasu uzavírá trojúhelný štít. V něm je prolomený vstup, opatřený původní železnou **dvevní výplní** C5.Dv01. Ta je prakticky shodná jako železná vstupní výplň ze schodiště → G4.01 do místnosti G4.02. Jediným rozdílem je zde zcela prostá forma závěsů. Výplň je z vnější strany natřena zelenou barvou. Podlahu tvoří vymývaná betonová dlažba a ve spodní části stěn je z pod ní vytažena šedivá izolace.

Půdní prostor C5.02 je v zásadě zcela shodně řešen jako už popsaný půdní prostor G4.04/E4.01. Plné vazby krovy jsou číslovány od jihu, trámy jsou řezané, podlahu tvoří půdovky. Prostor je od jihu osvětlován a větrán okenním otvorem ve štítové stěně. V něm se dochovala původní **okenní výplň** D5.Ok02, v zásadě zcela shodná jako okenní výplň dochovaná v prostoru G4.04.

Původně plánovaná podoba se bez výraznějších změn dochovala až do dnešní doby.⁶¹² Změněna byla krytina terasy a dodatečným doplňkem je terasa. Opraveny, bohužel nepřesně, byly zděné sloupky nesoucí litinové zábradlí.

Půdní prostor středního příčného křídla s vestavbami (D)

Původně tvořil většinu středního příčného křídla v úrovni čtvrtého patra půdní prostor. Střecha má sedlový tvar se sklonem pouhých 25°. Samostatně je sedlovou střechou zastřešeno také poněkud vystupující schodiště D5.01. Hřeben jeho střechy se nalézá pod hřebenem hlavní střechy a napojuje se na ní dvěma úžlabími. Samostatně zastřešen je také prostor D5.10-11. I ten hlavní střechu převyšuje. Zastřešen je pultovou střechou, s hřebenem ve shodné výšce jako střecha hlavní. Na severní straně je pult zvalben, na jižní se úžlabím napojuje na střechu hlavní. Střechu kryje červeně natřený plech. A při hřebeni nad ní vystupují původní nízké, převážně deskové komíny. Výrazné jsou tři relativně mohutné a z větší části mladší komíny. Původní, patrně dodatečně upravený a zvětšený, je nad místností D5.11. Dva další dva pochází až ze druhé poloviny 20. století. Jde o komín z šamotových cihel, situovaný při východní stěně schodiště D5.01 a o mohutný deskový komín při jihovýchodním koutě. Plechové střechy mají nadstřešní okapní žlaby.

Půdní prostor byl především v západní polovině později do značné míry proměněn vestavbami a nástavbami. Základní vertikální komunikací je i zde schodiště D5.01. Celý prostor dělí řada deskových komínů v podstatě na dva trakty. Ze schodiště je přístupná západně od něj drobná předsíň D5.05. Z té je západním směrem přístupná místnost D5.06 a jižním směrem předsíň D5.07, situovaná v zadním (jižním) traktu. Z této druhé předsíně lze vstoupit buďto východním směrem do půdního prostoru D5.04 a 02, nebo západním, do místností D5.08 a D5.09. Z té lze vstoupit do místností D5.10-11 a také do drobných místností D5.12 a 13, na-

611 Plány 0202.6, 0401, 0402, 0403, 0429.1 a 0432.7, viz seznam plánů.

612 Plán 0202.6, viz seznam plánů.

cházejících se v předním traktu. Místnost D5.11 je mimo to napojena na místnosti západního podélného křídla (B).

Schodiště (D5.01)

V úrovni čtvrtého patra se tvar schodiště mění na čistě obdélný. Zaoblený jihovýchodní kout je prostě ukončen hranou a nad ní se nacházející rovnou plochou. Ukončení jihozápadního oblého koutu kryje už popsané rameno schodiště. Prostor od severu osvětluje vysoko uložený okenní otvor s původní **okenní výplní** D5.Ok01. Jde o jednoduchou, dvojkřídlou, dále nedělenou dveřní výplň, provedenou obdobně jako výplně ostatní. Skla nejsou leptána a na daném, špatně viditelném místě asi ani být nemusela. Výplň je kompletní, včetně mosazných klíčků, parapetní desky atp. Styk rámu s omítkou i zde zakrývá na hraně profilovaná úzká lišta. Výplň si na vnitřní straně uchovala původní fládr.

Vstup do předsínky D5.05 je opatřen původní železnou **dveřní výplní** D5.Dv03. Ta je usazena v pravoúhlé dveřní nice a otvírají se do schodiště D5.01. Jde o shodnou železnou dveřní výplň, jaká už byla popsána ve schodišti G4.01. Strop prostoru je plochý, stejně jako stěny omítané a bílené. Strop lemuje profilovaný římsový **štukový profil** D5.Šv13, který se u vysoko položeného okenního otvoru pravoúhle zalamuje do zdi. Tvůrci stavby zde opět prokázali velmi pěknou ukázkou výborných znalostí pravidel klasického řádového tvarosloví. Pozoruhodné je i to, že horní část profilu, sima, po myšleném, jako by ve zdi probíhajícím druhém zalomení římsy „vyběhne“ a nad úzkým okenním otvorem se uplatní. Horní hranu niky okenního otvoru při tom v rámci této „řádové“ logiky hraje v podstatě rozšířený geison, který ovšem už postrádá okapní nos.

Původní podoba prostoru se až na neznámou barevnou úpravu od současné patrně prakticky nelišila.

Půdní a vestavěné prostory (D5.02-14)

Drobná **předsíň D5.05** neobsahuje nic pozoruhodného. Dveřní výplň vstupu od východu, ze schodiště, už byla popsána, vstupy do místností D5.07 a 06, v jižní a západní stěně, mají novodobé, ploché, typové výplně v ocelových zárubních, u vstupu do místnosti D5.07 z jedné strany pobité plechem. Drobný trojúhelný prostor na severní straně obsahuje viditelné části stolice krovu. Pobytí krytiny a krokve jsou zakryty dřevotřískovými laminovanými deskami. Svislé části stěn jsou omítané.

Mírně obdélná **místnost D5.06** je přístupná od východu, z předsínky D5.05 a osvětlena od severu, jedním okenním otvorem v nízkém vikýři. Severní část prostoru má skosenou horní část, zbytek místnosti má rovný strop. Patrné a čitelné jsou některé části krovu. Ten je zde jistě kompletně dochován, pouze při výstavbě vikýře nepochybně došlo k vyříznutí části jedné krokve. Podlaha je zvýšena, nevelký stupínek při západní stěně jistě ukrývá vazný trám. Nad ním jsou patrné odhalené části plné vazby v podobě dvou sloupků a části šikmé vzpěry. Ostatní části krovu jsou kryty omítkou a omítané a bílené jsou i stěny a strop. Rovný „překlad“ nad oběma viditelnými sloupky nimi zjevně obsahuje kleštinu. A kolmo na ni běžící výstupek je zase nepochybně omítnutou vaznicí. Vikýř kryje na hlavní střechu navazující pultová střecha. Zhruba polovina okenního otvoru je „ponořena“ pod její rovinu, což je vyrovnáno pultem o nižším sklonu. Samotná okenní výplň je zdvojená, dvojkřídlá, patrně také pochází z osmdesátých let. Podlahu kryje koberec a pod ním PVC.

Menší čtvercová **předsíň D5.07** bez denního osvětlení je přístupná od severu, z předsíně D5.05. Vstupem v jižní stěně lze vstoupit do půdního prostoru D5.04, vstupem v západní stěně do místnosti D5.08.

Jižní a západní stěny prostoru tvoří zřejmě sádkokartonová příčka. Ostatní dvě stěny jsou omítané, stejně jako strop, na těchto stranách lemovaný malým nezdobeným fabionem. Vstup do půdního prostoru má dvojí dveřní výplň. **Vnější výplň** je kovová, v ocelové zárubni, nýtovaná ze silnějšího plechu. Hrany zpevňují na lícové straně úhelníky, z rubové strany je zpevněna úhelníky vedenými diagonálně. Závěsy jsou nezdobené, typové. Z rubové strany je také přišroubovaný starší typ zámku s mosaznou klikou typu elegant. Výplň postrádá a nikdy neměla štítky. Natřena je šedozelenou barvou. Protipožární výplň pochází jistě z období první republiky, případně je ještě mladší. Původně mohla být osazena mezi stávající předsínkou D5.05 a 07 a souviset s vybudováním místnosti D5.06. Vnitřní část dveřní výplně tvoří shodná rámová, na tři pole dělená dveřní výplň ze čtyřicátých let 20. století, jaká byla popsána v navazujícím příčném křídle. Vstup do místnosti D5.08 je osazen novodobou, plochou, typovou dveřní výplní v ocelovém rámu. Podlahu kryje koberec.

Půdní prostor D5.04 vyplňuje zhruba 1/4 plochy křídla v jeho jihovýchodní části a mimo to ve formě úzkého a nízkého „zbytku“ při jižní fasádě probíhá až k západnímu štítu. Řešen je opět v zásadě zcela shodně, jako už popsaný půdní prostor zadních tří křídel. Konstrukce byla pouze obohacena o hřebenovou vaznici vynášenou sloupky a v podélném směru doplněnou pásky. Plné vazby jsou v tomto případě číslovány od západu. Podlahu i zde tvoří půdovky. V jihovýchodním koutě při východním štítu se nachází rozměrný omítaný deskový komín z osmdesátých let 20. století. Ve východní části severní stěny se směrem do světlíku D5.03 nachází okenní otvor, opatřený původní **okenní výplní** D5.Ok02, shodnou jako v půdních prostorech → G4.04 a 03 a dále C5.02. Do severní části půdního prostoru je vestavěna tenkou zděnou příčkou oddělená **místnost D5.02**. Vstup k ní obstarává dveřní otvor s výplní shodnou, jako už popsané výplně rámové konstrukce ze čtyřicátých let 20. století. Pro přístup k němu byla nad probíhajícími vaznými trámy vytvořen nízký dřevěný peron a poněkud seříznuty byly dosti nelogicky i vysoko nad ním probíhající kleštiny. U vstupu se dochoval pozůstatek elektroinstalace v podobě dřevěné podložky vypínače a otisku kabelu. Podlaha v prostoru D5.04 a podle všeho i v prostoru D5.02 je kryta půdovkami.

Světlík D5.03 je hladce omítnutý. Stěny jsou ukončeny rovnou hranou a překryty plechem.

Místnost D5.02 je uvnitř omítána. Pod omítkou se patrně nachází heraklitové desky. Takto „oplaštěny“ jsou veškeré dřevěné prvky krovu. Vazné trámy zakrývá zvýšená podlaha. Ve východní štítové stěně se nachází široký okenní otvor opatřený dvojkřídlovou okenní výplní, patrně opět z osmdesátých let 20. století. Místnost evidentně sloužila jako skladovací, podél stěn jsou nastaveny jednoduché dřevěné regály.

Fotografie z roku 2002 dokládá zřejmě právě v prostoru D5.04 množství pohozených břídlícových šablon a jejich přelámaných částí, patrně sejmutých při výměně střešní krytiny za současný plech.

Místnost D5.08 by byla obdélná, pokud by z ní v severovýchodním koutě nebyla vydělena předsíň D5.07, z níž se do prostoru také vstupuje. Jižní část prostoru je v horní části šikmá a ve formě pultovou střechou krytého vikýře je v něm umístěn okenní otvor. Stěny i strop jsou ploché, omítané nebo tvořené sádkokartelem. Opláštěny jsou veškeré viditelné části krovu. Okenní výplň je dvojkřídla, zdvojená, zřejmě z osmdesátých let. Dveřní výplň vstupu do místnosti D5.09 v západní stěně je rámové konstrukce, opět ze čtyřicátých let 20. století. Sousední **místnost D5.09** je řešena zcela identicky, pouze v západní stěně se navíc uplatňuje okenní otvor s vyzdívkou z luxferů.

Podlouhlá obdélná **místnost D5.10-11** je dnes rozdělena tenkou příčkou a propojena dveřním otvorem. Přístupná je vstupem od jihu z místnosti D5.09 a od severu, z místnosti B5.05. V západní stěně osvětluje prostor D5.11 dvojice okenních otvorů ze světlíku D5.14. V západní stěně v rámci místnosti D5.10 se nachází vstup do předsínky D5.12 záchodu D5.13.

Prostor je kompletně nově omítnut a upraven, zřejmě v devadesátých letech 20. století, kdy fungoval jako kuchyňka a sprchový kout s umyvadlem. Okenní výplně jsou novodobé, patrně z osmdesátých let. Strop tvoří dvě pole segmentové klenby, vynášené traverzou. Podlahu kryje koberec a z čisti i dlažba z devadesátých let 20. stletí. Jediným původním prvkem je **dveřní výplň** D5.Dv01 vstupu do předsínky D5.12. Zároveň je osazena v pravoúhlé dveřní nico a je hladká, pouze přizdobená úzkou lištou s profilací na hraně, kryjící styk zárubně s omítkou. Dveřní křídlo je členěno na pět profilovaných polí, shodně jako například z chodby → B4.01 do místnosti B4.04. Závěsy jsou původní, shodné jako u jiných původních dveřních výplní, dochovány jsou mosazné štítky i klika, jedná se ovšem o běžný Elegant.

V drobné **předsínce D5.12** se u vstupu do záchodu D5.13 nachází **dveřní výplň** D5.Dv02. Jde o původní dveřní výplň, shodnou například s výplní o podlaží níže, v chodbě → D4.15. Závěsy, mosazné štítky i zástrčka s mosaznou knopkou jsou původní, mosazná klika je ovšem nepůvodní, opět typu elegant. V severní stěně se mimo to nachází malý a úzký okenní otvor s cennou **okenní výplní** D5.Ok03. Výplň je špaletová, jednokřídla, s křídlem děleným jednou vodorovnou příčkou na dvě tabulky. Závěsy jsou nezdobené, typové. Kličky jsou mosazné, typu elegant. Výplň pochází nepochybně z období první republiky. Stěny jsou jinak hladké, stejně jako nezdobeným fabionem lemovaný plochý strop omítané a bílené. Podlahu tvoří novodobá keramická dlažba.

Záchod D5.13 je vyjma už popsané původní dveřní výplně novodobě upraven. Okenní výplň je z osmdesátých let, shodná jako o podlaží níže, podlahu kryje novodobá dlažba, nové jsou i zařízení předměty. Stěny i nezdobeným fabionem lemovaný strop jsou hladké, omítané a bílené. V severozápadním koutě se dochoval litinový svod malého průměru, patrně původní okapní svod z pultové střechy nad prostory D5.12 a 13.

Světlík D5.14 je opět prostě omítaný, stěny jsou prostě zakončeny hranou a kryty plechem. Pouze jižní stěna je pod pultovou stříškou zakončena drobnou odsazenou fabionovou římsou.

Původně šlo, až na vystupující prostor schodiště D5.01 a prádelnu D5.10-11 s přilehlým záchodem D5.13 a jeho předsínkou D5.12, o půdní prostor. Prádelna byla přístupna od východu, dnes zazděným vstupem a v jižní části prádelny byla oddělena drobná chodbička, vedoucí do prostor D5.12 a 13. Výtah měl přitom stoupat až do této úrovně, z hlediska zařízení prádelny vlastně nepřekvapivě. Musela zde totiž být ohřívána voda. Z téhož důvodu se v severní stěně od počátku nacházel komín, patrně méně mohutný než dnes. Existence výtahu také patrně předpokládá existenci prosklené příčky. To ostatně vysvětluje výskyt mladší okenní výplně. Zajímavostí je i zde strop schodiště, se zakreslenými traverzami a tedy patrně klenutý segmentovými klenbami a do roviny omítnutý. V období první republiky byl prostor modernizován, byl zkrácen výtah a možná už tehdy vznikla také půdní vestavba místnosti D5.06. Je možné, že byl tehdy prostor užíván, shodně jako prostor A6.06-11, jako malířský ateliér.⁶¹³

Zcela zásadní úpravu prostor prodělal v letech 1947-49. Tehdy vznikly dnešní prostory D5.07-08 a 09. Za doplněnou zděnou plentou byl v prostoru D5.11 skryt kotel ústředního topení, patrně na uhlí. Podle údaje z roku 1957 šlo o dva teplovodní kotle Strebel Camino, každý o výkonu cca 30 000 kcal/h. Původní vstup přes místnost D5.06 byl zrušen. Současně vznikla i místnost D5.02 a to jako „místnost pro rozmnožování“. Stavební úřad zprvu úpravu protestoval, následně ji schválil, z části pouze jako provizorium na dva roky (místnosti D5.07-08 a 09). Užívání místnosti D5.02 zcela zakázal. Roku 1952 byl vybudován nový komín, mezi lety 1984-89 byl vybudován další, ještě mohutnější komín. V osmdesátých letech i zde došlo k výměně většiny okenních výplní. Po roce 1989 byl prostor patrně modernizován a byla vytvořena příčka oddělující předsíň D5.07 od místnosti D5.08⁶¹⁴

Půdní prostor průčelního křídla (A6.01-13)

Průčelní křídlo je zastřešeno sedlovou střechou o různých sklonech. Směrem do ulice jde o 58°, směrem do dvora o sklon 25°. Nad rovinu strachy vystupuje vysoký prostor A6.07, který je krytý sedlovou střechou, na jižní straně je na hlavní střechu napojen úžlabím a ve fasádě je skryt ozdobným štítem, řešeným v rámci průčelní fasády. Drobná sedlová stříška se mimo uplatňuje směrem do dvora, kde kryje nízký trojúhelný štít středního rizalitu. Na západní straně je pak poněkud vystupující část průčelního křídla kryta samostatnou pultovou střechou, opět na hlavní střechu napojenou úžlabím. Oba světlíky plochu střechy jednoduše prostupují. Především v hřebeni nízce vystupují původní, převážně deskové komíny a k jejich obsluze slouží železné lávky, z větší části původní. Střecha je kryta plechovou krytinou, patrně ze sedmdesátých či osmdesátých let 20. století. Při průčelí se v ní v krajních částech uplatňují dva **původní plechové vikýře**, které budou popsány současně s průčelím.

Půdní prostor je komunikačně předělen především původními hmotami bývalé prádelny A6.07-11 a světlíku A6.12. Nad schodištěm A5.01 se nachází oplechovaná strojovna výtahu A5.05 ze šedesátých let 20. století a v severovýchodní části jsou umístěny dvě vestavby z devadesátých let. Jedná se o kontejner s technologií GSM A6.03 a o serverovnu A6.02. Přístup k nim zprostředkovává zvýšený peron A6.01. Při východní stěně se nachází světlík A6.13.

Původní krov je pozorovatelný v prostorech **A6.01, A6.04**. Mimo to viditelně probíhá i nad prostory A6.03 a 05, z části i nad prostory A6.02 a 07. Jedná se o shodně zpracovaný krov, jako už popsáný v prostoru → G4.04 a E4.01. Materiálem jsou řezané trávy, ke spojování slouží dřevěné hřeby a spoje jsou čepované, kleštiny jsou staženy ke sloupkům a krokví ocelovými šrouby. Oproti krovům zadních křídel má tento přirozeně odlišné dimenze a tím i masivnější nosnou část. Krov disponuje hřebenovou vaznicí. Její dlouhé sloupky zpevňují kleštiny provedené postupně celkem ve třech úrovních. Pouze střední ale ve funkci hambalků prostupují celou hloubkou. Klasickou dvojitou stojatou stolicí doplňují na jižní straně další dvě vaznice s příslušnými svislými sloupky. Číslovány jsou opět jen plné vazby a to od západu. Mimo to jsou

613 Plán 0202.6, viz seznam plánů.

614 Plány 0401, 0402, 0403, 0429.1 a 0432.7, viz seznam plánů.

samostatně číslovány i jednotlivé krokve v místech, kde mají rozdílnou délku, typicky například u světlíků. Krov není technicky v příliš ideálním stavu, místy je patrné poškození hnilobou a vyžadoval by si rozsáhlejší kvalifikovaný tesařský zásah.

Zajímavým detailem je způsob **odvodu vody z průčelní střechy** pomocí otevřených, mědi vyložených žlabů. Ty se v krovu nachází dva a vodu svádí do odpadových rour při světlících A6.12 a 13. Okenní otvory osvětlující prostor ze světlíků mají novodobé okenní výplně, patrně z osmdesátých let. **Podlahu** kryjí půdovky. Zděné části prostoru jsou omítány.

Zajímavým detailem, opět svědčícím o původní **břidlicové krytině střechy**, je v krovu, jižně od světlíku A6.12, na krokvi přitlučený z břidlice vyštípaný obrys snad pokrývačského pracovního nástroje. Detail působí téměř jako podpis zde pracujících pokrývačů.

Nepřístupný **kontejner A6.03** je umístěn na traverzách, rozepřených o krajní části podlahy či obvodové stěny a to zhruba 80 cm nad podlahou. Horní části konstrukce jsou mimo to připevněny k trámům stropu. Součástí je i ocelová lávka obsahující kabely vedoucí k jednotlivým anténám GSM, které jsou z části instalovány ve světlíku A6.12 a z části pod plastovým „falešným komínem“, namontovaným při západní části hřebene.

Serverovna A6.02 má nosnou část patrně z ocele a opláštěna je sádkartonem. V interiéru obloženém sádkartonem se nachází, mimo novodobé dveřní výplně vstupu, už pouze dva drobné střešní okenní otvory, opět s novodobými okenními výplněmi. Prostorem prostupuje jedna z plných vazeb a je zde klasicky opláštěna sádkartonem. Podlahu tvoří PVC. Západně od serverovny jsou v půdním prostoru odloženy už popsané **kovové konstrukce**, původně navyšující zábradlí schodiště.

Strojovna výtahu A6.05 je plechovou, úhelníky zpevněnou konstrukcí kvádrového tvaru, z části svařovanou a z části sešroubovanou, patrně až na místě. V interiéru se nachází motor výtahu ze šedesátých let 20. století. Další součásti zařízení jsou nainstalovány ve dvou plechových bednách, připevněných z vnější strany strojovny. Zajímavostí je zjištění, že dvojice masivních traverz na nichž je motor usazen, je téměř jistě původní součástí domu a jistě sloužila už původnímu výtahu. Rozepjaty jsou mezi zděným soklem, vybudovaným v místě severní stěny schodiště A5.01 a jižní obvodovou stěnou. Nad dnes nevyužívanými otvory, souvisejícími se starším výtahem, jsou v traverzách patrné drobné závitové otvory, jistě sloužící upevnění původního protizávaží.

Vstup do prostoru malířského ateliéru A6.06-11 vede přímo z podesty schodiště A5.02. Obdélná místnost je dnes rozdělena lehkými příčkami na **prostory A6.06, 08 a 09**. Prostor A6.06 tvoří drobná předsíňka. Vstup do ní kryjí původní železná **dveřní výplň** A6.Dv03. Zasazena je do nezdobeného pravoúhlého dveřního otvoru a křídlo se otvírá dovnitř do mělké niky. Subtilní zárubeň je kovová a vlastní křídlo, zasazené v nezdobených závěsech, je na rubové straně identická například s dveřní výplní ze schodiště → D5.01. Její lícová strana je zpevněna nýťovanými pásky, jednak při okrajích a dále vedenými diagonálně. Uprostřed tohoto křížení se nachází poměrně náročně, ze dvou vrstev raženého plechu utvářená rozetka Nýt jímž je připevněná je ozdobně zakončena kuličkou. Původní zámek je nahrazený za novější, vložkový.

Prostora A6.08 neobsahuje nic zajímavého. Rozlehlá podlouhlá obdélná prostora A6.09 je osvětlena od západu jedním okenním otvorem a proskleným vstupem vedoucím na lodžii A6.10. Vstupem v severní stěně je spojena s místností A6.07.

V tomto vstupu se nachází původní **dveřní výplň** A6.Dv01. Ta je řešena prakticky shodně jako původní výplň v místnosti → D5.10. Zárubeň má plochou, samotné křídlo je děleno na pět profilovaných polí. Zámek, klika i štítky chybí. Původní **okenní výplň** A6.Ok01 je řešena opět podobně jako ostatní okenní výplně v domě. Je špaletová, s poutcem, spodní křídla má vodorovnou příčkou dělena na dvě pole, nad poutcem je osazena větračka s původním ovládacím mechanismem a původní mosaznou pákou. Rám výplně byl ve styku s omítkou lištován. Výplň je dochována včetně původních rozvorových kliček. Vstup na lodžii A6.10 má opět původní **dveřní výplň** A6.Ok02. Ta je dvojkřídlá, dvojí, vnitřní křídla ale chybí. Provedení výplně je obdobné jako u vstupů na lodžii v nižších podlažích, vzhledem k nižší výšce místnosti ale chybí poutec. Horní prosklené části křídel jsou děleny dvěma vodorovnými příčkami na tři prosklená pole. Výplň se dochovala s odlišnou mosaznou klikou. Doplněna je petlicí a mladšími plechovými zástrčkami.

Při jižní stěně doplňuje místnost A6.09 sprchový kout a umyvadlo, obojí novodobé, patrně ze sedmdesátých či osmdesátých let. Stěny jsou jinak hladké, stejně jako plochý strop, lemovaný v původním rozsahu A6.06/08-09 nezdobeným fabionem. Povrch omítek zjevně nebyl už mnoho desetiletí natírán. Podlaha je betonová.

Podlouhlá a dosti vysoká **místnost D6.07** je přístupná z místnosti A6.09 od jihu a osvětlena je třemi okenními otvory od severu.

Původní vstupní výplň už byla popsána. U vysoko položeného okenního otvoru se nachází zvýšené pódium a v jižní části prostory je schodištěm při západní stěně přístupné nehluboké mezipatro. Obě zmíněné konstrukce jsou dosti novodobé, jistě ze druhé poloviny 20. století. Okenní výplň je novodobá, patrně ze sedmdesátých či osmdesátých let, prakticky shodná jako okenní výplň v místnosti A5.20. Osazena je v jedné společné pravoúhlé nice. Stěny i strop prostory jsou omítané a strop lemuje nezdobený fabion. Podlahu kryje PVC. Mohla by být prkenná.

Lodžie A6.10 je směrem do světlíku otevřena vysokým, segmentově ukončeným otvorem, v němž je osazeno původní **litinové zábradlí** A6.Kv12, shodné jako ve spodních podlažích. Severní stěnu tvoří dřevěná příčka rámové konstrukce. Ta je dělena dvěma vodorovnými příčkami na tři díly, střední vyplňují dvířka nákladního výtahu. Horní i dolní část jsou dále děleny jednou vertikální příčkou vždy na dvě, profilací zdobená plná pole. Shodné členění mají i dřevěná dvířka, také obsahující dvě vertikální, profilací zdobená plná pole. Závěsy dvířek nebyla v době dokumentace přístupné. K uzavírání sloužil zámek, po němž zůstala v rámu dvířek nepravidelná klíčová dírka. Štítek chybí. Původní jednokřídlá **dveřní výplň** A6.Dv02 je shodná jako dveřní výplně záchodů v nižších podlažích. Zárubeň má profilovaná čela, její boční část je ale hladká. Dveřní výplň je dělena na tři pole. Také zde se ovšem dochovala odlišná mosazná klika. Je tedy možné, že v prádelnách byla z nějakého důvodu výjimečně použita vsutku standardní mosazná klika. Mosazný štítek je přitom pro oba typy společný. Na rubové straně se dochovala původní zástrčka s mosaznou knopkou a o něco níž mladší přídatný zámek, který umožnil záchod uzamykat. Zděné části stěn a plochý strop jsou omítané, strop je lemovaný nezdobeným fabionem. Podlahu tvoří jednoduchá šedivá, možná betonová dlažba.

Záchod A6.11 je osvětlená úzkým okenním otvorem od západu. V něm se dochovala opět původní **okenní výplň** A6.Ok03. Špaletová, dělená poutcem, se spodním křídlem děleným jednou vodorovnou příčkou. Od výplní záchodů nižších podlaží se liší prakticky pouze menší výškou otvoru a tedy i výplně.

Prostor je omítnutý, plochý strop má i zde nezdobený fabion, na podlaze je položena jednobarevná šedivá keramická dlažba. Těžko říci, zda-li původní. Záchodová mísa se splachovací nádrží je novodobá. Vysoko na stěně zůstal zřetelný „otisk“ nádrží starší, zavěšené na dvou dřevěných hmoždinkách. Roura přivádějící vodu cca 30-40 cm pod ní vstoupila do stěny a přiváděla ji k míse stěnou.

Světlík A6.12 je opět hladce omítnut. Stěny jsou zakončeny hranou nad níž je přesazen plech. Výjimkou je východní stěna, v rozsahu místnosti A6.10-11 krytá samostatnou pultovou stříškou a pod jejím přesahem opatřená drobnou, odsazenou fabionovou římsou. Při severní stěně je do navazujících stěn rozepřena mohutná pozinkovaná ocelová konstrukce, na níž jsou upevněny antény GSM. Stěny omítané a zakončené pouze plechem krytou hranou, jsou i ve **světlíku A6.13**. Zde navíc vybíhají také vrchní části dvou plechových vzduchotechnických kanálů.

Původně byla v prostorech A6.06-09 projektována prádelna. Na plánu opět stropy obsahují traverzy a tedy zřejmě měly být opět klenuté segmentovými klenbami do traverz a následně do hladka omítnuté. Také zde k jejímu provozu patřil záchod a nákladní výtah na uhlí. Podoba dřevěné příčky s dvířky naznačuje, že právě takto mohla být výtahová šachta oddělena i ve spodních patrech. Funkce prádelny samozřejmě souvisí s plánovanou bytovou funkcí spodních pater. Vysloveně se zde přitom nabízí otázka, zda byl s sušením užíván prostor půdy. Archivní materiály to nikde nesdělují, zdá se to ovšem být zcela samozřejmé.⁶¹⁵

Kdy přestal být prostor užíván jako prádelna a začal být užíván jako malířský ateliér není zřejmě. Prvním a navíc nepřímým dokladem o takovém využívání podkroví je zamítnutá žádost o výstavbu kreslicího ateliéru. Ten se měl nacházet v místech dnešních prostor A6.02 a 03. Roku 1928 byla už přepracovaná verze projektu povolena, nebyl však realizován. Současný nájemce prostor, pan Dmitrij Kadrnožka, je užívá už od šedesátých let 20. století⁶¹⁶.

V letech 1965-66 byla do půdního prostoru vložena strojovna současného výtahu. Kdy došlo k náhradě původní břídicové střechy za současnou plechovou není zřejmé, patrně k tomu ale došlo někdy v sedmdesátých či osmdesátých letech. Po roce 2000 byl do půdního prostoru vložen kontejner obsahující technologii

615 Plán 0202.6, viz seznam plánů.

616 Plán 0310, viz seznam plánů a osobní sdělení D. Kadrnožky, za něž velmi děkuji.

GSM a současně byly na střechu instalovány antény. Mezi roky 2003-12 byla vybudována i současná serverovna.⁶¹⁷

Fasády

Hlavní průčelí

Rozměrná hmota průčelí je čtyřpatrová, čtrnáctiosá, první a druhá, sedmá a osmá, třináctá a čtrnáctá osa jsou sdružené, ve čtvrtém patře potrojně. Zároveň lze fasádu číst také jako členěnou trojicí mělkých rizalitů, jedním středovým o čtyřech osách a dvěma bočními o dvou osách. Střed je mimo to akcentován arkýřem prostupujícím druhým a třetím patrem. Ve čtvrtém patře vyznívá terasou. V úrovni druhého patra arkýř doprovázejí balkony, uplatňující se právě v „rizalitových“ osách. Z napsaného plyne, že jednotlivé osy jsou v rámci rizalitů řešeny více způsoby, což přirozeně ovlivňuje i jejich výtvarné zpracování. Buďto jde o zdvojenou osu, nebo o jednoduchou osu, nebo o zdvojenou osu uplatněnou v rámci arkýře. Fasádu lze tedy v zásadě číst v rytmu $A_1A_1-B-B-B-A_2-A_3A_3-A_2-B-B-B-A_1A_1$. Nápadné je také rozehrávání různých variačních a kompozičních her od druhého patra výše, jako by fasáda směrem vzhůru košatěla a rozrůžňovala se. Současně s tím se ovšem také vylehčuje a dokonce do jisté míry respektuje řádovou superpozici. Kompozice fasády pak přirozeně vyznívá nad korunní římsou osovou kompozicí štítu a dvojicí postranních atikových nástavců, lemovaných nízkými pilíři.

Parter

Stávající řešení parteru je dílem několika postupně proběhlých mladších úprav. V západní polovině parteru se výrazně uplatňuje úprava z doby první republiky, používající umělý kámen a vkládající do fasády rozměrné výkladce, popsané samostatně v rámci jednotlivých obchodních prostor (→ A1.05, 04, 03, 17 a 19). Výkladce jsou v zásadě průběžné, ovšem nad betonovým poutcem se nízké okenní otvory uplatňují už samostatně, bez provázání v celistvý prosklený pás. Tyto otvory zachovávají rytmus a do jisté míry i vertikality původní kompozice průčelí. Ve východní polovině parteru zmíněná úprava proběhla také, je ovšem převrstvena úpravou z doby socialismu, spočívající v osazení průběžného výkladce opláštěného hliníkem. Součástí této úpravy je kovový rošt, který nad betonovým poutcem zakrývá v západní polovině parteru situované horní okenní otvory. Mezi těmito dvěma samostatně řešenými částmi parteru, které povýtce celek fasády v podstatě výrazně nerespektují, se nachází půlkruhově završený vjezd s původní náročně řešenou a už v rámci průjezdu → A1.15 popsanou mříží.

Základní plochu dnes od vyšších pater odděluje výrazně předsunutá kordonová římsa, zdobená v horní části drobnou pravoúhlou lištou. Omítaná plocha pod ní je do značné míry rovná, neuplatňuje se zde ani předstupující sokl. Pojednána je pomocí umělého kamene, s kamenicky opracovaným pemrleným povrchem a lemovkou nasekanými hranami. Z této roviny vystupuje pouze několik architektonických prvků. Jednak jde o velmi mírně předstupující střední část s vjezdem. Kordonová římsa toto předstoupení respektuje. Dalším prvkem, tentokrát horizontálním, je plochý předstupující betonový poutec nad průběžnými částmi výkladců. Nad horními nízkými okny probíhá v rozsahu obchodních prostor A1.05 a dále u většiny prostory A1.17 vodorovná pravoúhlá betonová lišta. Posledními členícími prvky jsou vystupující pravoúhlé lišty některých částí původních výkladců ze třicátých let.

Ve východní části parteru, který byl výrazně dotčen úpravou v šedesátých letech, lze sledovat spíše jen fragmenty tohoto řešení. Zcela vlevo je patrná obdélná plocha, na níž je symetricky umístěná pamětní deska, v květnovém povstání padlému Janu Musilovi. Vpadlá plocha západně od této přestupující mohla patřit už výkladci. Nad poutcem je pak patrný už při popisu výkladce (→ A1.05) zmíněný trojúhelný symbol. Nad ním probíhá směrem k západu, v rozsahu prvního obchodu, mohutnější vodorovná pravoúhlá lišta. Stávající výkladek i rošt, kryjící dnes nefunkční okenní otvory, začíná více vpravo a probíhá až k západní hraně stáva-

617 Plány 0437 a 0439.5, viz seznam plánů.

jícího vstupu do recepcce. Zde se zjevně opět nachází fragment členění parteru z třicátých let 20. století, tentokrát v podobě svislé pravoúhlé lišty.

Mírně předstupující střed s vjezdem je lemován dvěma tabulemi určenými na jména v domě sídlících firem či organizací. Oba rámy poměrně citelně vystupují do stran. Nad nimi jsou novodobé držáky vlajek a smaltované tabulky s číslem popisným a orientačním. Samotný vjezd se v horní, půlkruhově završené části části nálevkovitě rozevírá a je lemován oblou lištou. Níže ovšem zjevně došlo k dodatečnému rozšíření otvoru do stran.

Západní polovina parteru si úpravu ze třicátých let doposud do značné míry zachovala. Kovový výkladec většího z obou obchodů je „dopovězený“ právě hranatými lištami z umělého kamene, které rámuji jak výkladec, tak horní okenní otvory. Kompozice zjevně počítá s celou šíří západní poloviny parteru, činí to ovšem nedůsledně a odlišné je i konkrétní zpracování výkladce u čtvrté provozovny (→ A1.19). Mezi prvním a druhým a dále třetím a čtvrtým okenním otvorem jsou provedeny kruhové emblémy křížů, opět zmíněné už při popisu výkladce (→ A1.17) Nad nimi i zde probíhá masivnější vodorovná pravoúhlá lišta. Nad ní je patrný rozměrný kovový rám po někdejší reklamní tabuli. Další menší rám reklamní tabule je nachází mezi druhým a třetím okenním otvorem. Třetí nevyužitý kovový rám po reklamní tabuli se nachází nad čtvrtým úzkým výkladcem. Ten má dosti asymetrický tvar, neboť je zespodu oble vykrojený. Pod tímto rámem vpravo je viditelný nápis „založeno 1856“ a dále, na betonovém poutci, zbytek reklamního nápisu „LAHŮDKY“. Tyto starší reklamní prvky jsou doprovázeny a převrstveny současnými, značně nesourodě působícími. Kromě pestrého polepu výkladce jsou zde dvě reklamní tabule, světelná výstrč, lucerna, volně vyložené tabule lemující vstup atd.

První patro

Fasáda v úrovni prvního patra je pojednána tak, jako by šlo o průběžné prvky, na něž je teprve následně „doplňována“ štuková výzdoba. Největší část plochy patra je pojednána jako průběžná bosáž, ve spodní části pak probíhá ploché parapetní pole a v horní části velkoryse dimenzovaný architráv mezipatrové římsy. Všechny další prvky působí dojmem, jakoby na toto průběžné jádro byly dodatečně doplněny. To se týká jak okenních otvorů, které na první pohled působí, jako by byly do masy průběžně pásovaného zdiva vyřiznuty, tak mohutných konzol dvojího druhu, které o podlaží výše vynášejí balkony a arkýř a zároveň rámuji otvory prvního patra. Bylo li řečeno, že, okenní otvory se na první pohled zdají vyřiznuty v masě zdiva, není to přesný popis. Ve skutečnosti jsou rámovány úzkými vpadlými lištami. Ani to ovšem důsledně vzato nepopisuje realitu štukových prvků fasády v úrovni prvního patra dostatečně přesně. Pásová bosáž se totiž těsně před okenními otvory zalamuje směrem do stěny. Teprve třetí pohled je z hlediska čtení klasické řádové architektury „ten správný“. Přirozeně se jedná o hru s naším vnímáním, v rámci které teprve postupně zjišťujeme „jak se věci mají“ a vnímáme fasádu trochu jako proměňující se strukturu.

Zalamování masivní, zdánlivě vše určující bosáže těsně před okenními otvory může ovšem také sdělit, že jde ve skutečnosti o tenkou vrstvu, jež byla na základní plochu fasády také „pouze přidána“. Vlastně úplně stejně jako další výše zmíněné prvky. To ovšem také přesně popisuje skutečnou realitu celé fasády. Ze štku modelované prvky nejsou tím co je skutečnosti fasádu tvoří, nejsou to mohutné pečlivě opracované kamenné bloky, z nichž je fasáda vyskládána, je to „jen“ na ni doplněná výzdoba vytvořená z materiálu, který je v době nanášení (či odlévání) měkkou a poddajnou pastou. Je to ovšem také výzdoba nesmírně efektní a skvěle provedená. Rozehrává s vnímavým pozorovatelem rafinované hry a rozhodně stojí za to se tímto představením nechat strhnout.

Úzké lemy okenních otvorů jsou ze spodní strany doprovázeny plochými parapetními poli a nahoře trojicí klenáků. Střední klenák je zdvojený, boční klenáky v rizalitech se propojují s mohutnými volutovými konzolami, jež se spolupodílí na vynášení nad nimi umístěného balkonu či arkýře. Motivicky ovšem souvisí s klasickým renesančním prvkem nadokenní římsy, vynášené dvojicí volutových konzolek. Pod konzolkami jsou přivěšeny kapky a nalézáme zde i obdélné pole zdobené třemi vrypy a dvěma terčíky, tedy prvky známými už z popisu průjezdu a schodiště. Shodný prvek, ovšem v „plochem provedení“ se pak uplatňuje i po stranách ostatních okenních otvorů. Tyto obdélné plochy se zároveň propojují s masivním rámováním oken ve druhém patře. Na čelní ploše jsou zdobeny puklicí. Současně ovšem tyto prvky společně s klenáky okenních otvorů působí i ve funkci velmi specifických rozměrných triglyfů, členících pod nimi probíhající kladí, které lze díky tomu chápat jako kladí dórské.

Posledním prvkem, který se v úrovni prvního patra uplatňuje, je celkem osm mohutných klasicizujících kvádrových, zespodu klínovitě konkávně promutých konzol, které vynášejí arkýř a balkony. Konzoly vyrůstají z maskaronů v podobě jakýchsi „divých mužů“ a spodní plocha konzol je bohatě pokryta akantem. Čelní plochu konzoly pak opět zdobí už známá obdélná sestava s triglyfy a terčíky. Nad ní oblamuje horní kvádrou část konzoly po fasádě probíhající kladí. Architráv má ovšem odlišný profil a je poněkud výše položený, takže i vlys je drobnější. Balkonová deska i spodní část arkýře tvoří v podstatě výrazně do prostoru vytažený geison římsy. Nechybí plochy okapní nos a samozřejmě sima.

Druhé a třetí patro

Druhé a třetí patro fasády je řešeno jako jeden celek, vynášející pod mezipatrovou římsou opět kompletně vyvinuté kladí. Její spodní část pak tvoří průběžné parapetní pole. Zároveň je ale v obou patrech fasáda pojednána ze strukturálního hlediska výrazně rozdílně. V úrovni **druhého patra** ji lze popsat jako průběžnou pásovanou plochu, v níž jsou okenní otvory, s výjimkou os které flankují arkýř, rámovány mohutnými edikulovými sestavami. V bočních rizalitech a na arkýři ve sdruženém provedení.

Tyto edikulové sestavy tvoří bosované pilastry a na ně nasedající plně vyvinuté kladí a fronton. Kladí je vynášeno párem volutových konzolek, na něž se zalamuje. Fronton je dvojího druhu, trojúhelný v běžných osách a segmentový ve sdružených. Vnitřní části suprafenester jsou dekorovány štukovou výzdobou.

Jak už bylo řečeno, je spodní část fasády druhého patra zdobena průběžným parapetním polem, dole s plochým nízkým soklíkem, nahoře ukončeným profilovanou parapetní římsou. Vysoké kvádrové sokly bosovaných pilastrů edikulových sestav jsou zdobeny čabakou, patku pilastru tvoří průběžná zalamovaná parapetní římsa a oblamuje je i nízký soklík. Parapetní pole okenních otvorů jsou zdobena rolwerkovým polem s diamantovaným středem. Volutové konzoly jsou doplněny drobnými podvěšenými akantovými závěsky a vynášejí nad nimi se zalamující kladí. Architráv je nad nimi opět zdoben terčíky, vlys obdélnými poli. Nad jednoduchými okenními otvory jsou použity trojúhelné frontony. Římsový profil se nad konzolami taktéž zalamuje. Do takto vzniklého prostoru je přes vlys a římsu vložena rolverková kartuše, ve spodní části je přes ni nařasena trojitá girlanda z vavřínových listů, ovoce a z části vlajících stuh. Konce těchto girland jsou efektně „protáženy“ skrze konzoly vynášející kladí. Nad girlandami se uplatňuje ušlechtilé modelovaná hlava boha Merkura s charakteristickou okřídlenou helmou.

Odlišně jsou utvářeny suprafenestry sdružených okenních otvorů. Ve vlysu se zde uplatňují diamantovaná pole s plochým lemem, který je po stranách vytažen do trojúhelných, otvorem „probitých“ ploch. V segmentovém frontonu pak dominuje z klenákovitého výstupku vyrůstající ženská hlava, nad čelem zdobená květem, dekorovaná snítkami vavřínu a kolem krtku zdobená volně klesajícími zavěšenými a z části vlajícími stuhami. Po stranách od této ženské hlavy vybíhá dvojice rohů hojnosti, z nichž se sype množství různého ovoce, například granátová jablka, víno, ananas, citron atp, a mimo to i lusky, obilí a vavřínové snítky. Štuková výzdoba je v obou případech skutečně mimořádně živě a kvalitně modelována.

Dvojice os lemujících arkýř je zdobena jednodušeji, ale neméně vybraně. Průběžné pásování je v tomto případě svisle ukončeno cca 15 cm od hrany okenního otvoru. Tím vzniká plochá pasparta, na hranách otvoru přizdobená profilem odsazeného čvrtobloučku. Nad otvorem se pásování fasády klenákovitě zalamuje. Roli středního klenáku hraje volutová konzola, obdobná ale o něco širší a jinak kanelovaná než volutové konzoly vynášející suprafenestry ostatních otvorů. Nad ní se nachází mírně předstupující, plochý, kvádrový, vzhůru pětiboce vytažený soklový útvar, po stranách doplněný terčíky s plochými závěsky a s podvěšenými kapkami. Na ni nasedá bohatě modelovaná rolverková kartuš, dekorující parapetní pole okenního otvoru ve třetím patře.

Úzká slepá pole zdobící úzkou východní a západní stranu arkýře dekoruje bohatě modelovaný kaduceus, tedy okřídlená berla boha Merkura. Sestavu doplňuje ve střední části ženská hlava, dekorovaná korály, obilím, stuhami a okřídlenou čelenkou, v horní části hlava lví.

Z kamene vytesané, patrně pískovcové zábradlí balkonů, svým členění navazuje na členění parapetního pole. Tvoří jej plný sokl, v rozích klasicky utvářené sloupky završené nad hlavicí v podobě průběžné parapetní římsy ještě plochou kvádrovou deskou. Balustráda obsahuje velmi klasicizující balustrové kuželky, které jsou zcela záměrně komponovány jako obrácené, takřka mynojsky těžší v horní části a záměrně odlehčené v části spodní.

Po stranách středního rizalitu se uplatňují dvě vysoké, šikmo od průčelí vykloněné a střídavě zdobené kovové žerdě, umístěná tak, aby byla snadno dosažitelné z balkonů lemujících střední arkýř.

Jak už bylo naznačeno, ve **třetím patře** se zdánlivě jednotná kompozice obou středních pater dramaticky promění. To, co se ve spodní patře zdálo být pásovanou základní plochou, se ve třetím patře, v němž už se neuplatňují rozměrné edikulové sestavy, ukazuje být pásovanými pilastry. Ty jsou opět poněkud odlišně řešeny v rizalitech a úsecích mezi nimi. Kompletní kladí jež tyto pilastry vynášejí je pod kyma obohaceno navíc zubořezem a podloženo lisis. Roli hlavic, jež kladí vynášejí, zde hrají obdélné ploché desky, nahoře po stranách doplněné párem konzolek zdobených terčíky, kolem nichž je deska vyříznuta. Dole v krajních lehce vystupujících částech desky jsou zavěšeny trojice kapek. Nad nimi se nacházejí ploché terčíky. V ploše desky je umístěn opět kaduceus, který se ovšem ve spodní části navíc mění v kotvu a ve střední části je na něm přivěšena nápisová destička, používaná na standartách římských vojenských oddílů. Zde se uplatňují vavříňové snítky, vlající stuhy, v horní části motiv výrazně rámuje oble vystupující perutě křídel a celou sestavu završuje lví hlava, jež kaduceus – kotvu, drží prostřednictvím horního kruhu, v tlamě. Nad touto nezvykle utvářenou „hlavicí“ se ve vlysu nachází už ze schodiště známý plochý kruhový medailon, lemovaný dvojicí rohů hojnosti.

Pásované pilastry v rizalitech jsou poněkud širší a zdobené širokou korintskou hlavicí. V jejím středu se nachází dětská hlavička a pod ní je podvlečena široká obdélná deska, opět na poněkud vytažených spodních okrajích s trojicí kapek. Pod touto hlavicí je doplněno další, užší obdélné pole, v němž se nachází dva závěsky, opět s ovocem a ovocnými lístky. Nad těmito pilastry se v kladí nachází dvojice čabrakovitě zakončených triglyfů, mezi nimiž se nachází šestilistá rozeta. Mezilehlé úseky vlysu zdobí pletenec, obsahující opět vavříňové snítky, pentle a ovoce. Na arkýři jsou pásované pilastry užší a tudíž i hlavice jsou řešeny poněkud odlišně a nutno říci i klasičtější. Pod dětskou hlavou se uplatňuje gotický štít, v horní části s okrajem ozdobně prokrajovaným. Jeho Spodní třetinou sestupuje pod hlavicí do plochy pilastru a podbíhá jej dvojice stáčených pentlí.

Okenní otvory jsou ve třetím patře rámovány opět poměrně zajímavým způsobem. Pod nimi se nachází nízké a široké obdélné parapetní pole, po stranách zdobené terčíky, zakončené na horní straně vystupujícím jednoduchým profilem, a na dolní hraně, ve vytažené střední části podložené lisis, a po stranách třemi přivěšenými kapkami. Boční části otvorů lemují úzké vpadlé plochy. Sousední základní plocha je pod kladím překvapivě zakončena profilovaným úsekem, který se váže s konzolkami v bočních částech pilastrů. Sdružené okenní otvory mají navíc profilovaným polem zdobený střední sloupek, završený „triglyfovou“ hlavicí s podvěšenou čabrakou. V kladí zdobeném pletencem se nad ním uplatňuje stuhami podložený gotický štít, opět s ozdobně prokrajovaným okrajem. V bočních rizalitech jsou nad těmito štítky umístěny korunky. Ve střední ose chybí a velmi pravděpodobně zde původně byla také.

Čtvrté patro

Čtvrté patro opět člení ve spodní části parapetní pole zdobené plochým soklíkem a plochou parapetní římsou a završuje ho kompletní kladí. Pilastry rizalitů jsou pásované a vrcholí plochou hlavicí, na níž spočívají mohutné plastiky orlů s rozepjatými křídly a snítkami vavřínu v pařátech. V prvním až třetím patře sdružené okenní otvory jsou ve čtvrtém patře řešeny jako potrojně, s širším středním otvorem. Parapetní pole jsou zdobena slepou balustrádou, vycházející z pozdně barokních inspirací, na sloupcích opět s přivěšenými kapkami. Úzké úseky zdiva mezi okenními otvory jsou ve fasádě přizdobeny tříčtvrtěsloupy, možná shodnými s tříčtvrtěsloupy, užitými u okenních otvorů v interiéru schodiště. Krajiní otvory lemují pilastr. Hloubku fasády zvyšuje to, že okenní výplně zde jsou zasazeny citelně hlouběji než v jiných částech fasády. Nad otvory se v kladí uplatňují volutové konzoly vynášející římsu. V polích mezi nimi je uprostřed v plochých reliéfech proveden ovocný feston uprostřed a po stranách rohy hojnosti. Obdobně jsou řešeny i boční osy širšího středního rizalitu. Terasa nad arkýřem má kamenné zábradlí, řešené shodně jako balkony ve druhém patře, balustrové kuželky jsou ovšem v balustrádě umístěny s většími rozestupy.

Mezilehlé úseky vrcholí nad pilastry nikami v nichž jsou osazeny volné štukové plastiky alegorických dětských postav. Ty jsou celkem dvou typů a opakují se na obou polovinách průčelí. Jedna z postav, odděná ve volně řasené sukničce, třímá v levé ruce veslo, v pravé patrně ojí a u nohou jí leží v papíru zabalené balíčky. Druhá je oděná v kožené zástěře, levou rukou drží ozubené kolo a v pravé kladivo. Na zemi vedle ní se na

pařezu nachází kovadlina. Niky jsou rámovány pravoúhle ukončenými a v rozích raně barokně prokrajovanými šambránami a vrcholí jednoduchým profilem, s podvěšenými kapkami po stranách a gotickým štítkem s vavřínovými snítkami uprostřed. Okenní otvory mezi nimi jsou rámovány šambránami a v parapetním poli se i zde nachází slepá balustráda, shodná jako v rizalitech.

Korunní římsa je zdobena zubořezem a výrazně předsunutý geison je podložen řadou volutových konzolek, mezi nimiž se ve spodní části desky nachází čtvercová vpadlá pole.

Štít a boční atiky

Střední štít je trojdílný, ve středu s potrojným okenním otvorem který variuje serlianu. Vertikální prvky dělící štít odpovídají vertikálnímu členění rizalitu. Střední část proto rámuje předstupující úseky, které odpovídají pilastrům průčelí. Zjemněny jsou nikou a vrcholí štukovými vázami, mezi nimiž Střední část vrcholí nízkým trojbokým štítem. Boční křídla jsou z vrchu konkávně promuta a po stranách vrcholí nízkými pilíři. V parapetním poli se navíc uplatňují dnes zaslepené, nízké, segmentem klenuté otvory, původně sloužící zřejmě odvodu vody ze střechy.

Parapetní pole je rámováno parapetní římsou. Ta má klasický římsový profil, těsně pod ní ovšem velmi nezvykle probíhá další plochá římsa, kolmými příložkami, které jsou zdobeny plochými puklicemi a dole kapkami, je propojena s římsou parapetní. Zmíněné příložky zároveň lemují prvky pod nimiž probíhá. Segmentově zakončené niky po stranách mají římsové úseky provedené v patách segmentové ho záklenku. Jeho čelní plochu mimo to zdobí ploché „klenákovité pole“.

Střední trojdílný otvor lemují pouze plochá omítka. Parapetní pole středního otvoru ovšem předstupuje, což respektují i obě římsy, které zde probíhají. Římsa probíhá i nad okenními otvory, kde dělí vyšší spodní a horní nižší etáž štítu. Nad střední okenní otvor je vloženo vystupující obdélné pole, které zmíněná římsa oblamuje. Navíc je do tohoto místa vložen segmentový fronton a celek suprafenesty je podložený nízkými konzolkami. Předstupující boční části, tj. z průčelí probíhající pilastry, jsou členěny už zmíněnými nikami, v nich jsou umístěny vysoké antikizující vázy. Zdobeny jsou z části kanelurami, vrcholí piniovou šíškou a v nejširším místě jsou zepředu i z bočních stran opatřeny gotickými štítky, lemovanými snítkami vavřínu. Nika je lemována obdélnou paspartou, v horních rozích čtvercově vykrojenou a s šikmo „klenákovitě“ běžícími spárami, na ty v ose navazuje plasticky vystupující klenák sdružený. Ve vykrojených rozích jsou opět umístěny ploché terčíky. Nad nimi se i zde uplatňují nízké boční konzolky.

Trojúhelná, segmentově promutá boční křídla lemují také pouze plochá pasparta. Pilíř jimiž je štít po stranách ukončen má nízký sokl na která nasedá profilovaná patka, v přední části překrytá vystupující rovnou čtvercovou plochou zdobenou terčíkem. Profilovaná je i nízká hlavice, nad níž se i zde uplatňuje plochá kvádrová deska. Na bočních stranách pilíře se ve spodní ploché části profilace opět uplatňují dva terčíky, na nichž je ve štku provedena volně poletující pentle. Nutno podotknout, že tento rozmarný detail je z ulice téměř neviditelný.

Horní nízká etáž štítu je po stranách segmentového frontonu středního okenního otvoru opatřena dvěma nízkými ležatými okenními otvory. Na nástavcích pilastrů se v tomto místě nachází ženské hlavy, bohatě dekorované vavřínem a pentlemi. Nad tímto nízkým úsekem probíhá nízké kladí. Geison korunní římsy je podpírán glyfovanými konzolami, na nichž se opět uplatňují drobné terčíky. Římsa se i s konzolami zalamuje na boční a dokonce i zadní strany štítu a dále pokračuje, už bez vynášení konzolkami, po bočních stěnách, za štítem skryté nástavby bývalé prádelny A6.07.

Výše se nachází už pouze nízký trojúhelný štít, uprostřed s barokně vyznívajícím střením, mírně předstoupeným polem a lemovaný nízkými pilíři. I ty jsou ukončeny římsovým profilem přizdobeným drobnými ploškami s kapkami. Oba nízké pilíře vrcholí vázami, umístěnými na profilaci ukončených soklech, opět přizdobených obdélnými ploškami s kapkami. Rozměrné vázy antického tvaru jsou opět zdobeny pletencem, ovocnými girlandami a na vrcholu plamenem.

Boční atiky používají obdobné prvky jako střední štít. Sestávají ze dvou pilířů, které jsou včetně „parapetní“ čisti shodné jako boční pilíře středního štítu. Mezi nimi probíhají nízké, dvakrát ustupující atikové zídky, zdobené dvěma drobnými polopilířky s jednoduchými profilovanými hlavicemi, a opět i s terčíkem a nízkými nástavci opatřenými směrem vzůru splávkovitým probráním. Mohlo by jít o soklíky nějaké nedochovaná výzdoby, například štukových koulí.

V sedlové, plechem kryté střeše se přesně v ose bočních rizalitů nachází původní **plechové vikýře**, patrně ze zinkového plechu a natřené červenou barvou, na čelní straně s půlkruhovým větracím otvorem. Ten je lemován jednoduchou profilací, sdruženým klenákem který vyznívá v segmentově ukončeném a profilací lemovaném nástavci. Další profil probíhá pod půlkruhovým otvorem. Ani zde nechybí čtyři ploché terčíky. Nad klenákem je plochý soklík, na kterém se u východního vikýře dochoval ještě plechový čuček ve tvaru koule.

Barevnost a původní podoba

Fasáda je dnes natřena růžovou až lososovou barvou, kterou na architektonických člancích, ovšem ne důsledně, doplňuje barva okrová. Případné starší nátěry nejsou při pozorování z úrovně terénu či z balkonů jednoznačně identifikovatelné, byť v některých poškozenějších místech je možné zaznamenat tmavě červenou vrstvu a u některých poškozených říms (na arkýři) se zase zřetelně rysuje tmavě šedá až černá. Dle analogií bychom mohli předpokládat původní barevnost štukových částí fasády jako monochromní, možná dokonce v režné barevnosti omítky, jisté to ovšem není. Nelze také vyloučit použití konkrétních malovaných ploch, například ve vlysech, kruhových medailonech atp. Na barevnosti fasády se mimo to jistě výrazně spolupodílel nátěr okenních a dveřních výplní, možná už původně v barvě cihlově červené, barevnost původní střechy, zřejmě kryté břidlicí atp. Celá otázka původní barevnosti by si každopádně rozhodně žádala samostatný restaurátorský průzkum prováděný z lešení či v horším případě z vysokozdvížné plošiny.

Původní podoba fasády je dobře známa především v parteru, kde ji zachycují historické fotografie. Střední vjezd byl doplněn poněkud předstupujícím⁶¹⁸ edikulovým portálem. Jeho pilastry byly, nad soklem a oblou patkou, bosovány. Jako hlavice i zde posloužily dvě glyfované konzoly, vynášející římsové kladí. I zde kladí nad hlavicemi zdobily na čelní ploše terčíky a výše gotický štítek, lemovaný vavřínovými snítkami. Vlastní vjezdový otvor byl vybaven kamennými nákolníky zvonového tvaru, zakončené koulí a opět zdobené i terčíky. Otvor byl lemován plochou šambránou. Mírně půloválný oblouk byl vybaven profilovanými patkami a na hranách měl jednoduchou profilaci, tvořenou odsazeným čtvrtobloučkem. Jistě vrcholil i klenákem, jeho podobu ovšem neznáme, protože jej na fotografii zakrývá tabule označující sídlo obchodního soudu. Dle kopie původního plánu se zde mohl nacházet orel s rozepjatými křídly či snad či maskaron lemovaný rohy hojnosti. Nad ním je v kladí patrné nízké obdélné pole, dle fotografie po stranách dekorované puklicemi. Římsový profil se napojoval na kordonovou římsu. Přesto mu nechybělo sima o něž byl oproti kordonové římsě obohacen. Nad římsou pilastry vyznívaly dvěma kvádovitými nástavci, na něž se z fasády zalamovala plochá parapetní římsa.

Ostatní části parteru pojednávaly především pravoúhlé vysoké odvory jednotlivých obchodů, osazené původními dřevěnými výkladci, popsány už v rámci jednotlivých obchodních prostor, především → A1.05. Kompozice parteru odpovídala členění horních částí. Krajiní dvě osy, v patrech sdružené, reprezentoval v přízemí otvor jediný. To samé ostatně platilo i pro střední dvojici os s vjezdem. Nad soklem a oblou patkou byly i zde jednotlivé pilíře zdobené bosováním a vynášely kladí, jež vrcholilo kordonovou římsou a bylo využito k umisťování reklamních nápisů. V „rizalitových“ úsecích parteru nasedal klasicky utvářený architráv přímo na bosované pilíře, užší pilířky dělicí otvory v mezilehlých částech byly opatřeny hlavicí s triglyfy a terčíky.

Původní podoba vyšších částí fasády není doložena. Na kopii původního plánu je patrné, že atika členěná nízkými, segmentově členěnými otvory měla probíhat po celé délce fasády, patrně ovšem nebyla realizována. Plán také ukazuje vázy i na nižších pilířích. Ani to ale nemuselo být realizováno.⁶¹⁹

Způsob utváření průčelí ukazuje neuvěřitelnou mnohost a variabilitu, jíž nabízel architektonický rejstřík pozdního historismu. Stejně jako v průjezdu a z části i na schodišti se zde bohatě uplatňují kompoziční principy známé z vrcholně a pozdně barokní architektury. Zpracování štukových detailů fasády prokazuje virtuozitu a lehkost, nabytou v nepřeberné řadě předchozích stavebních realizací a samozřejmě, prokazuje také i ve své době mimořádnou erudici uměleckých a uměleckořemeslných sil, které tehdy i později Blechova firma zaměstnávala či s nimi spolupracovala.

618 Původně předstupující portál později „dorovnal“ dodatečně předsunuté výkladce a vyzdívka kolem nich.

619 Plán 0310.2 a fotografie 0201 a 0203, viz seznam plánů a ikonografie.

Pozoruhodný je **ikonografický program** fasády, která, stejně jako v průjezdu, jednoznačně zdůrazňuje bohatství jež přináší obchod, průmysl a do jisté míry i zemědělství, reprezentované v průjezdu a možná i na fasádě, kde nejsou ženské hlavy tak jednoznačně identifikovatelné, Dianou, nejen bohyní lovu, ale také země a úrody. Dobře patrné odkazy na šlechtický titul majitele, především v podobě gotických štítků a korunek, jsou spíše jen jedním z projevů bohatství, jež přináší obchod a průmysl. Právě to znamenají mnohonásobně opakované odkazy na boha Merkura. Průmysl a obchod je ve výzdobě fasády tím, co otvírá bohatě naplněné rohy hojnosti, věncí hlavy vavřínem a přináší sílu lvů a orlů. Ojedinělý poukaz na římské vojsko také funguje v tomto kontextu. Jako by právě obchod a průmysl měl být v naší moderní době tím, co dobývá nové končiny. Nutno je říci, že životní osudy Franze Waldeka naplňují tuto představu více než dokonale a je také třeba říci, že nakažlivý optimismus této gründerské generace dravých a úspěšných podnikatelů druhé poloviny 19. století, obdržel o pouhých necelá dvě desetiletí takové množství krutých ran, později se k nim přidala i hospodářská krize třicátých let a drama dalšího ničivého válečného konfliktu, pro mnohé z nich navíc i šílená a totální zkušenost nacistického „konečného řešení“, že nám dnes musí připadat stejně naivní, jako komunistické myšlenky o beztrždní společnosti či představy o zásadní pozitivní proměně světa v éře počítačů a internetu, jež začasťe zažíváme v naší současnosti.

Mladší změny fasády se odehrávaly především v parteru. Plán z roku 1931 ukazuje záměr, provést shodné výkladce na obou stranách. Zajímavé je, že obchod firmy Waldek a Wagner měl podle tohoto záměru i ve východní polovině parteru obsáhnout oba dva dosavadní větší obchody (A1.04 a 05). Realizován byl pouze výkladec na západní straně a to ještě ne zcela. Realizovaná podoba odpovídá té plánované a plán navíc ukazuje, že nad vodorovnou mohutnější lištou měl být a pravděpodobně i byl, proveden nápis „*Waldek & Wagner*“, patrně volnými písmeny. Následnou realizaci ostatních částí kovového výkladce zřejmě překazila hospodářská krize. Až roku 1935 byl realizován úzký a poněkud odlišně pojatý výkladec firmy Struppel (A1.19) a roku 1936 byl proveden výkladec na západní straně. Ten byl vizuálně řešen obdobně, dle archivních zpráv byl ale dřevěný a asi i proto došlo už roku 1971 k jeho nahrazení výkladcem současným. Zajímavé je, že roku 1971 bylo vlastníkově nařízeno do dvou let provést stejný výkladec i na opačné straně parteru, k čemuž nikdy nedošlo. Později byly na západní straně pouze vyměněny poškozené části obou výkladců.⁶²⁰

Zajímavé je, že plány ze třicátých let v podstatě do značné míry v moderním materiálu a provedení „přepisovaly“ původní dřevěné výkladce. Shodně byly umístěny poutce s roletou, horní okenní otvory i umístění firemních nápisů. Výkladec byl ovšem proveden jako průběžný, aby bylo možné vystavovat zboží na větší ploše. K tomu ostatně směřovaly už starší doplněné vitríny. Tím ovšem došlo k velmi podstatnému poškození původního výtvarného účinku parteru i celé fasády. Původní, výrazně vertikální a jednoduše pomocí bosovaných pilířů členěný parter budoval účinný kontrast k bohatství horních částí fasády. Situaci v tomto směru nezlepšila, naopak ještě zhoršila, úprava z roku 1971. Ta nejen že původní vertikality ještě více potlačuje ale navíc zůstala realizována pouze z poloviny.

Ostatní změny a opravy fasády jsou archivně doloženy pouze skromně. Máme dosti nicneříkající informace o havarijní opravě realizované roku 1936 a pak až o opravě proběhlé na počátku devadesátých let 20. století, kdy byla jistě realizována i současná barevnost. Archivní prameny současně dokládají, že fasáda byla v havarijním stavu po celá osmdesátá léta a už v předchozích desetiletích zřejmě její stav nebyl úplně uspokojivý.

První dvůr

Dvůr je dlážděný klasickými velkými „vozovkovými“ žulovými bloky. Uprostřed jsou provedeny čtyři řádky ve směru sever – jih a stejným směrem je jeden řádek vyskládan i podél stěn obou podélných křídel. Zbylá část dvora je dlážděna ve směru východ – západ a zároveň zřejmě poněkud vyspádován ke středu. Přímo ve středu dvora je v už zmíněném pásu umístěna menší litinová vpust, možná původní. V ploše dlažby se objevují také dva další litinové kryty revizních šachet, zjevně dodatečně doplněné. V severozápadním koutě chybí dlažba a plocha je zde vybetonovaná.

620 Plány 0314.3, 0416, 0425.2, 0426, viz seznam plánů.

Fasáda průčelního křídla (A)

Jižní fasáda průčelního křídla je šestiosá, ne zcela symetrická, s rizalitem ve středních dvou osách. V úrovni čtvrtého patra se fasáda rozšiřuje i nad terasy bočních křídel. Tato část fasády opět poněkud ustupuje. Vertikálně je fasáda členěna v podstatě na tři etáže, neboť první a druhé, a také třetí a čtvrté patro jsou do jisté míry opticky sloučeny. Vzhledem k tomu, že rizalit odpovídá hlavnímu schodišti, dochází u něj k posunu okenních otvorů a tím i všech dalších členících prvků o polovinu patra výše. Rizalit vrcholí nízkým trojúhelným štítem.

Parter je dole opatřen plochým soklem, který původně členily ležatě obdélné okenní otvory suterénu. Z těch se dodnes zachoval pouze jediný, v nejvýchoďnější okenní ose. na rizalitu zdvojeným a od prvního patra je oddělen kordonovou římsou, podloženou jednoduchým profilem. Základní plocha je jednoduše pásována a otvory jsou rámovány negativně provedenou úzkou lištou. Kordonová římsa je nelogicky přerušena nad první a poslední okenní osou. Náročněji je řešen oblouk vjezdu, který je přizdoben sdruženými klenáky o celkem třech vrstvách. Níže probíhající pásování fasády ovšem na otvor nereaguje a tento nelogický detail může být výsledkem nějaké mladší úpravy. Negativně se v kompozici projevuje zrušení vstupu na záchody ve spodní části rizalitu. Zazděné vstupy se v tomto místě dodnes projevují odlišným opadáváním omítky.

První a druhé patro jsou řešeny do jisté míry společně. V úrovni prvního patra je provedeno výrazněji zdůrazněné průběžné parapetní pole, které sestává z plochého soklíku a ploché, drobným profilem podložené parapetní římsy. Kordonová římsa mezi prvním a druhým patrem je záměrně nevýrazná a plochá, průběžná parapetní římsa nad ním též. Naopak výraznější kordonová římsa se objevuje mezi patrem druhým a třetím, kde je použito plně vyvinuté kladí. Otvory jsou v úrovni prvního patra rámovány plochou bosází, opět s odstupem od hrany, vytvářející efekt „negativní lišty“. Nad otvorem se bosáž mění v klenáky a střední klenák mírně předstupuje. Odlišně je řešen rizalit, kde sdružený okenní otvor navíc rámuje trojúhelný fronton, podložený třemi jednoduchými glyfovanými konzolkami. Základní plocha je pásována drobnými žlábkami, které dnes nejsou při pohledu ze dvora téměř patrné.

Otvory druhého patra jsou rámovány obdobně, ovšem chybí předstupující střední klenák. Pod okenní otvory jsou vkládána mírně vystupující obdélná plochá parapetní pole a nevýrazná průběžná parapetní římsa je navíc pod okenními otvory doplněna výrazněji vystupujícími jednotlivými parapetními úseky. Sdružený okenní otvor rizalitu je pod klenáky vytvořeným „záklenkem“ doplněn štukovou hlavicí s „nezbytnými“ terčíky. Bosáž se tedy mezi oběma otvory mění v pásovaný pilastr. „Bosované“ je mimo to i parapetní pole. V nejvýchoďnější okenní ose jsou i v úrovni prvního a druhého patra poškozena parapetní pole okenních otvorů.

Třetí a čtvrté patro jsou řešeny velmi jednoduše. Otvory jsou pouze rámovány vpadlými lištami a plocha je i zde pásována drobnými, dnes prakticky neviditelnými drobnými žlábkami. V úrovni třetího patra je použit plochý soklík a výrazněji předstupující průběžná parapetní římsa, v úrovni čtvrtého patra už pouze výrazněji předstupující parapetní římsa. Na rizalitu, ve kterém se nachází nad okenními otvory „třetího patra“ už pouze nízké přisvětlovací otvory, se vcelku pochopitelně neuplatňuje ani ta. Sdružené okenní otvory „třetího patra“ jsou ovšem opět přizdobeny hlavicí, takže se plocha mezi otvory i zde mění v pilastr. Korunní římsa je podložena plně vyvinutým kladím a v rizalitu je profilace doplněna zubořezem, který je následně zopakován i v profilaci nízkého trojúhelného štítu. Zubořez je ovšem v korunní římse použit také v krajních úsecích nad oběma terasami

Fasáda podélných křídel křídla (B a C)

Fasády podélných křídel jsou sedmiosé, členěné opět na tři etáže. Užší jižní část fasády ustupuje a je tím poněkud potlačena. Severnějších pět os, z pohledu příchozího osy přední, je řešeno střídavě, což fasádu zajímavě rytmyzuje.

Parter je řešen shodně jako u fasády průčelního křídla, sokl je ale jako na rizalitu zdvojen, což není provedeno na zaobleném nároží u ustupující části fasády. Mimo zaoblení je toho nároží také oboustranně odsazeno. Shodně jako u fasád průčelního křídla prostupují sokl ležatě obdélná okénka suterénu a shodně je i rámování otvorů přízemí vpadlou lištou. Na západním křídle ovšem okenní otvory suterénu chybí. Zají-

mavou anomálii představuje nižší okenní otvor suterénu ve třetí ose východního křídla. Zde je velmi dobře patrný „otisk“ schodiště, které zjevně souvisí i s novodobým okenním otvorem, osazeným zde v přízemí. Shodný „otisk“ i nová okenní výplň jsou na západní fasádě patrné ve čtvrté ose. V šesté ose jsou na obou fasádách namontovány dosti nevzhledné prosklené stříšky.

První a druhé patro má shodné členění jako na fasádě průčelního křídla, první, třetí a pátá osa, přitom užívají základní členění, zatímco druhá a čtvrtá osa, jsou členěny shodně jako rizalit (přirozeně bez posunu o polovinu patra a užití sdružených okenních otvorů). Základní členění je užito také v ustupující šesté ose, zatímco sedmá osa, která je už součástí pavlačí, má prostě hladkou fasádu zdobenou jemným drážkováním a otvory lemované vpadlými lištami. Ostatní plastické prvky jsou prostě kolmo ukončeny.

Třetí patro je řešeno obdobně jako třetí patro průčelního křídla, nasedá na něj ovšem přímo korunní římsa s plně vyvinutým kladím a zdobená zubořezem. Druhá a čtvrtá osa jsou ovšem řešeny odlišně než rizalit, neboť okenní otvory v těchto osách lemuje bosáž a těsně pod architrávem jsou zde užity hlavice. Pod prvními dvěma osami ovšem plně vyvinuté kladí neprobíhá, neboť se zde uplatňují terasy. Profil římsy je zde subtilnější, níže položený a architráv zde chybí úplně. Bosáž lemující okenní otvory druhé osy tak vyznívá „do ztracena“. Je zjevné, že zde došlo k nějakému zkreslení původního konceptu, patrně při nějaké opravě. Jak ale mohlo být místo řešeno původně, není zřejmé. Nejspíše zde byl architráv proveden níže, možná i s využitím subtilnějšího profilu. Okenní otvor ve druhé ose ovšem také mohl být z horní strany pouze nějak odlišně rámován. Odlišné řešení ovšem je také úsek na opačné straně, v šesté a sedmé ose. Kladí zde není průběžné, byť se klasicky zalamuje za roh. Zde ovšem už nenavazuje, ale je posunuto výše. Zaoblené odsazené nároží přitom neprobíhá až do kladí, ale je ukončeno níže a vrchová čtvrtkuhlovým náběhem.

Fasáda středního příčného křídla (D)

Sedmiosá, přísně symetrický fasáda je zásadně určena existencí pavlačí, které fasádu zásadně horizontálně rytmizují. Samotné členění fasády je díky tomu vskutku minimální a projevují se v něm především vertikály vytvořené řadami okenních otvorů.

Parter je řešen shodně jako na fasádách podélných křídel a ač to není doloženo, patrně byl jeho sokl také členěn vystupujícími ležatě obdélnými okenními otvory suterénu. Původní součástí parteru je žulové osově schodiště vstupu a také boční schodiště na západní straně. Osově schodiště vstupu bylo využíváno k větrání suterénních prostor, jak dokládají dodnes dochované vodorovné štěrby v jeho stupních. Naopak dosti nevhodnou součástí parteru a dvora je betonové schodiště v první ose do suterénu. Zajímavým detailem parteru jsou kovová dvířka, dochovaná východně od vstupu, patrně původní a zřejmě sloužící vybírání shozu na popel. Také v této fasádě byl průjezd náročněji rámován, a to pomocí šambrány, z níž dnes zůstala pouze horní část. Také zde byl průjezd přizdoben sdruženým klenákem.

Jednotlivá patra jsou zdobena velmi střídme a jak už bylo řečeno, hlavním výzdobným prvkem zde jsou vlastní, pavlače, zdobené sloupky a lunetovými „římsami“ jež je vynášeny. Třetí patro vrcholí nejen prosklenou stříškou, ale také plně vyvinutým kladím, opět se zubořezem.

Důležitou součástí kompozice je nízkým trojúhelným štítem zakončený nástavec schodiště, nesmírně ušlechtilé a přitom střídme zdobený lesenovým rámcem, přes který jsou „přiloženy“ dva úzké pilastry s relativně rozměrnými, byť plochými hlavicemi.

Původní podoba

Fasády, ale také dlážděný povrch dvora se dochovaly do značné míry v původní podobě. Lze předpokládat, že i v době vzniku byly řešeny monochromně. Zajímavou součástí kompozice dvora byla už zmíněná oboustranná dvojramenná schodiště, pod nimiž se vynalézavě nacházel okenní otvor. Plán také dokládá, že v době výstavby byla součástí dvora ještě studna, umístěná v jeho jihovýchodní části. Konkrétní podobu tohoto prvku bohužel neznáme. Plán také dokládá, že pod terasami mělo probíhat plně vyvinuté kladí. Jak už bylo zmíněno, realizované řešení mohlo být poněkud odlišné.

Střízlivě klasicizující dvorní fasády rozhodně nejsou na první pohled tak poutavé, jako fasáda průčelní, prokazují ovšem nemenší architektonické kvality a dokládají u jejích tvůrců skutečně mimořádnou znalost renesanční a barokní architektury.⁶²¹

Mladší úpravy fasády lze sledovat pouze nesoustavně. Archivní prameny dokládají v době první republiky vybudování dvou výtahů v koutech při průčelním křídle, což se projevilo dodnes pozorovatelným odstraněním kordonových a parapetních říms a z části i likvidací parapetních polí. Z úrovně dvora naštěstí není parná poměrně citelná úprava z let 1947-49, v podobě nástavby západního podélného křídla. Další degradující úpravy náleží až době socialismu a obecně se týkají především parteru. Kompozici průčelí ochudilo zalespení okenních otvorů suterénu, zrušení vstupů ve spodní části rizalitu i odstranění dvou bočních schodišť. Degradujícími úpravami byla také doplnění stříšek, schodiště do suterénu a vytvoření krytu skluzu na zboží.

Druhý dvůr

Druhý dvůr je také dlážděn žulovými bloky. Střední podélné rozdělení ovšem neprobíhá na osu dvora, nýbrž na osu dlážděné plochy, jinými slovy, dlažba zřejmě respektuje dodatečně vložený a notně nehezký „anglický dvorek“ při východní straně. Mimo to se v ploše dvora uplatňují ještě schodiště při severní a západní fasádě.

Fasáda zadního příčného křídla (G)

Roli „hlavní fasády“ ve druhém dvoře jednoznačně hraje fasáda zadního příčného křídla, prostouená důraznou hmotou schodiště, i zde reprezentovaného jako rizalit, tentokrát ale i půdorysně citelně vystupující a pětiboký.

Rizalit je výrazně vertikalizován, k čemuž přistupuje i drobné zalamování fasády, velmi působivé a expresivní například v profilaci říms. Celková kompozice je v podstatě čtyřetážová a opět se v ní projevuje posun o polovinu výšky patra. Hlavní vstup je orámován „portálem“ tvořeným pásovanými pilastry vynázejícími římsu, pod níž je připojeno obdélné, jako by nápisové pole. Samotný vstup je mimo to rámován nevýraznou štukovou šambránou. Popsaná obruba jej ovšem zdůrazňuje citelně výrazněji. Samotná základní plocha je v rizalitu vcelku pasivní, byť je v detailu opět patrné, že je i zde pásována jemnými drážky. Naopak velmi aktivní roli zde hraje jednak samotná, dramaticky modelovaná hmota rizalitu a dále způsob členění jeho tvorů. Ty jsou spojovány do vertikálních pásů, v ustupujících diagonálních osách pouze pomocí obdélným parapetních polí, v přední ose rámováním, které vychází z členění rizalitů v prvním dvoře. Důležitou roli zde a také na krátkých bočních úsecích hraje mezipatrová římsa, dělící třetí a čtvrtou etáž. Podstatnou roli pro vyznění rizalitu pak hraje plně vyvinuté kladí korunní římsy.

Boční úseky jsou řešeny jako sdružené, s pilastry vkládanými do jednotlivých okenních otvorů. Členění opět vychází z řešení fasád předního dvora. Vystupující část suterénu hraje roli soklu, opět zdvojeného. Přízemí je prostě pásováno, což bohužel dosti kazí vzduchotechnický kanál v jihozápadním nároží. První patro má průběžný parapet, s vystupujícími poli mimo okenní otvory. Ty jsou ze stran rámovány opět plochou bosází, nad otvory klenákovitě zalamovanou. Střední klenák se zajímavě napojuje na kordonovou římsu. Druhé patro má otvory prostě rámované, podložené samostatnými parapetními římsami a vrcholí opět plně vyvinutým kladím, se zubořezem v profilaci korunní římsy.

V místě odstraněné firemní či reklamní tabule na schodištním rizalitu je patrná starší okrovoběžová úprava fasády. Zda jde o původní úpravu, nebo zda tato barevnost původní barevnosti odpovídá, nelze říci. Dobře patrné je ovšem v tomto místě původní pásování základní plochy pomocí tenkých žlábků.

Fasády podélných křídel (E a F)

Sedmiosé boční fasády jsou horizontálně děleny shodně jako boční části zadního příčného křídla. Dvě nejzápadnější osy jsou ovšem v úrovni druhého patra řešeny odlišně a v úrovni třetího patra se u nich uplatňuje pouze terasa.

⁶²¹ Plány 0202.2 a 7, viz seznam plánů.

Parter je výrazně znešvařen mladšími úpravami. U západního křídla jde především o novodobý prosklený přístřešek, u východního křídla o nevzhledný „anglický dvorek“, v němž se objevují velikostně nepřiměřené a nevhodně zasklené a členěné otvory.

Samotné architektonické řešení suterénu a patra je velmi jednoduché. Objevuje se zde zdvojený sokl a kordonová římsa. Základní plocha je pásována a otvory rámovány vpadlými lištami.

První patro má průběžný parapet, s vystupujícími poli mimo okenní otvory. Ty jsou ze stran rámovány opět plochou bosází, nad otvory klenákovitě zalamovanou. Ve druhé a čtvrté ose se navíc objevuje nadokenní římsa vynášená párem konzol. V šesté a sedmé ose se objevují rozměrné trojdílné okenní otvory, které do kompozice fasády příliš nezapadají.

Druhé patro opět využívá střídání os. Všechny otvory jsou rámované vpadlou lištou a podložené samostatnými parapetními římsami. Druhá a čtvrtá osa navíc používá rámování pomoví ploché bosáže a klenákovitého zalamování se nad otvorem. Bosáž se mimo to v obou patrech objevuje i na nároží. Sestava vrcholí opět plně vyvinutým kladím, se zubořezem v profilaci korunní římsy.

Na terase východního křídla F je patrná starší okrovoběžová úprava fasády. Zda jde o původní úpravu, nebo zda tato barevnost původní barevnosti odpovídá, ani zde nelze zodpovědně říci. Také zde je dobře patrné původní pásování pomocí jemných žlábků.

Fasáda středního příčného křídla (D)

Jižní fasáda středního příčného křídla je ve spodní části šestiosá, v posledních dvou patrech nad terasami dvanáctiosá.

Přízemí i první dvě patra jsou členěny vlastně shodně jako u podélných křídel, rozdílem je ovšem celková kompozice, pracující v prvním patře tentokrát ne s prostým střídáním, ale s rytmem B-A-B-B-A-B. To je ještě obohaceno ve druhém patře, kde jsou v krajních osách okenní otvory sdružené. Rytmus je zde tedy ještě komplikovanější: B₂B₂-A-B₁-A-B₁-B₁-A-B₁-A-B₂B₂. Zdálnivě drobným rozdílem je také to, že klenáky otvorů v osách B jsou i zde propojovány s kordonovou římsou.

V úrovni třetího patra je tento rytmus zachován. Podobně jako v prvním dvoře, je i zde k rámování užito bosovaných pilastrů, vynášejících i zde plně vyvinuté kladí.

Původní podoba

Původně plánovaná podoba byla ve druhém dvoře změněna dříve, než mohla být vůbec realizována, neboť zde došlo ke změně v patrování v rámci suterénu a přízemí. Kompozici fasády ovšem tato změna neublížila, spíše naopak. Zásadní rozdíl oproti současnému stavu ovšem znamenala podoba nejsevernějších dvou os. Původní plán dokládá, že zde byla provedena terasa na poloviční hloubku křídla už v úrovni prvního patra. Fasáda zde tedy původně ustupovala. Navíc byla členěna shodně jako A osy. Při pohledu ze dvora se zde tedy uplatňovaly dvě terasy nad sebou. K proměně fasády došlo hned roku 1919, kdy byla na východní terasu dozděna telefonní ústředna. Tento provoz zřejmě vyžadoval množství světla a tak byla jeho fasáda prosklena rozměrnými okenními otvory. Roku 1929 pak byla shodná dostavba provedena i na protilehlé západní terase.⁶²² Zajímavým nálezem bylo nalezení starší okrové barevnosti, patrně monochromní. Zda tato úprava respektuje původní barevné řešení samozřejmě nelze spolehlivě říci. Bylo by rozhodně v hodné i ve dvorech provést průzkum barevnosti fasád, ideálně samozřejmě z lešení či v nejhodnější z vysokozdvižné plošiny.

622 Ibidem.

Rejstřík jednotlivých prostor (v rámci rozboru objektu)

A01.01.....	117	A1.25.....	93	A3.09.....	179	A4.26.....	205	A6.13.....	246
A01.02.....	118	A1.26.....	93	A3.10-11B.....	178	A4.27.....	204	B01.01.....	126
A01.03.....	118	A1.27.....	93	A3.12.....	178	A4.28.....	203	B01.02.....	126
A01.04.....	121	A1.28.....	92	A3.13.....	178	A4.29.....	205	B1.01.....	99
A01.05.....	121	A1.29.....	92	A3.14.....	178	A4.30.....	204	B1.02.....	101
A01.06.....	122	A1.30.....	78	A3.15.....	178	A5.01.....	228	B1.03.....	100
A01.07.....	121	A1.31.....	78	A3.16.....	175	A5.02.....	236	B1.04.....	100
A01.08.....	122	A1.32.....	78	A3.17.....	175	A5.03.....	237	B1.05.....	100
A01.09.....	122	A1.33.....	93	A3.18A.....	174	A5.04.....	236	B1.06.....	100
A01.10.....	122	A1.34.....	93	A3.18B.....	174	A5.05.....	239	B1.07.....	99
A01.11.....	120	A1.36.....	98	A3.19-a.....	171	A5.06.....	238	B2.01.....	149
A01.12.....	120	A1.37.....	98	A3.19-b.....	171	A5.07.....	239	B2.02.....	149
A01.13.....	124	A2.01.....	138	A3.20.....	172	A5.08.....	239	B2.03.....	150
A01.14.....	124	A2.02.....	146	A3.21.....	172	A5.09.....	239	B2.04.....	150
A01.15.....	124	A2.03-a.....	146	A3.22.....	174	A5.11.....	238	B2.05.....	150
A01.16.....	125	A2.03-b.....	146	A3.23.....	174	A5.12.....	238	B3.01.....	180
A01.17.....	125	A2.04.....	148	A3.24.....	176	A5.13.....	238	B3.02.....	180
A01.18.....	125	A2.05.....	148	A3.25.....	173	A5.14.....	237	B3.03.....	180
A01.19.....	125	A2.06-07.....	147	A3.26.....	174	A5.15.....	237	B3.04.....	180
A01.20.....	119	A2.08-09.....	147	A3.27.....	172	A5.16.....	235	B3.05.....	180
A01.21.....	120	A2.10.....	148	A3.28.....	173	A5.17.....	234	B4.01.....	215
A01.22.....	119	A2.11-13.....	147	A3.29-30.....	173	A5.18.....	234	B4.02.....	215
A1.01.....	80	A2.14.....	147	A3.31-32.....	173	A5.19.....	234	B4.03.....	215
A1.02A.....	80	A2.15.....	147	A4.01.....	200	A5.20.....	234	B4.04.....	216
A1.02B.....	80	A2.16.....	143	A4.02.....	210	A5.21-a.....	230	B4.05.....	216
A1.02C.....	80	A2.17.....	143	A4.03.....	209	A5.21-b.....	230	B5.01.....	240
A1.03.....	79	A2.18.....	142	A4.04.....	214	A5.22A.....	231	B5.02.....	240
A1.04.....	77	A2.19.....	142	A4.05.....	213	A5.22B.....	231	B5.03.....	240
A1.05A.....	74	A2.20-a.....	139	A4.06.....	213	A5.23.....	232	B5.04.....	240
A1.05B.....	75	A2.20-b.....	139	A4.07.....	213	A5.24.....	230	B5.05.....	240
A1.05C.....	75	A2.20-c.....	139	A4.08.....	212	A5.25.....	233	C01.01.....	127
A1.06.....	75	A2.20-d.....	139	A4.10.....	212	A5.26.....	233	C01.02.....	127
A1.07A-07B.....	75	A2.21.....	141	A4.11.....	212	A5.27.....	233	C01.03.....	127
A1.08.....	75	A2.22.....	141	A4.12.....	212	A5.28.....	232	C01.04.....	127
A1.09A-09C.....	75	A2.23.....	141	A4.13A.....	211	A5.29.....	232	C01.05.....	127
A1.10.....	75	A2.24.....	142	A4.13B.....	211	A5.30.....	232	C01.06.....	127
A1.11.....	75	A2.25.....	143	A4.14A.....	211	A5.31.....	233	C01.07.....	127
A1.12.....	78	A2.26.....	142	A4.14B.....	210	A5.32.....	233	C1.01.....	101
A1.13.....	78	A2.27.....	141	A4.15.....	207	A5.33.....	232	C1.02.....	102
A1.14A.....	78	A2.28.....	141	A4.16.....	207	A5.34.....	233	C2.01.....	151
A1.14B.....	78	A2.29-30.....	141	A4.17.....	207	A6.01.....	244	C2.02.....	151
A1.15.....	85	A2.31.....	141	A4.18.....	206	A6.02.....	245	C2.03.....	152
A1.16.....	91	A2.32-33.....	141	A4.19-a.....	201	A6.03.....	245	C2.04.....	152
A1.17.....	90	A3.01.....	171	A4.19-b.....	201	A6.04.....	244	C3.01.....	181
A1.18.....	91	A3.02.....	177	A4.19-c.....	201	A6.05.....	245	C3.02A.....	182
A1.19.....	96	A3.03-a.....	177	A4.20.....	203	A6.06.....	245	C3.02B.....	182
A1.20.....	97	A3.03-b.....	177	A4.21.....	204	A6.08.....	245	C3.03.....	182
A1.21.....	97	A3.04.....	179	A4.22.....	205	A6.09.....	245	C3.04.....	183
A1.22.....	97	A3.05.....	178	A4.23.....	205	A6.10.....	246	C4.01.....	216
A1.23.....	98	A3.06.....	178	A4.24.....	208	A6.11.....	246	C4.02.....	217
A1.24.....	98	A3.07-08.....	178	A4.25.....	206	A6.12.....	246	C4.03.....	217

C4.04.....217	D2.07.....161	D4.04.....224	F2.02.....166	G4.04.....227
C4.05.....217	D2.08.....162	D4.05.....224	F2.03A.....166	
C5.01.....241	D2.09.....162	D4.06.....224	F2.03B.....166	
C5.02.....241	D2.10-a.....162	D4.07.....224	F2.04.....167	
D01.01.....128	D2.10-b.....162	D4.08.....224	F2.05.....167	
D01.02.....128	D2.11.....163	D4.09.....224	F2.06.....167	
D01.03.....129	D2.12.....163	D4.10.....225	F3.01.....195	
D01.04.....129	D2.13.....163	D4.11.....225	F3.02.....195	
D01.05.....129	D2.14.....157	D4.12.....221	F3.03.....195	
D01.06.....129	D2.15.....157	D4.13.....221	F3.04.....196	
D01.07.....132	D2.16-a.....156	D4.14.....222	F3.05.....196	
D01.08.....132	D2.16-b.....157	D4.15.....219	F3.06.....196	
D01.09.....132	D2.17.....158	D4.16.....222	F4.01.....228	
D01.10.....132	D2.18.....158	D4.17.....222	G01.01.....136	
D01.11.....131	D2.19.....158	D4.18.....222	G01.02.....136	
D01.12.....132	D2.20.....156	D4.19.....222	G01.03.....136	
D01.13.....130	D2.21.....158	D5.01.....242	G01.04.....137	
D01.14.....130	D2.22.....158	D5.02.....243	G01.05.....137	
D01.15.....130	D2.23.....156	D5.03.....243	G01.06.....137	
D01.16.....130	D2.24.....156	D5.04.....243	G01.07.....137	
D01.17.....130	D2.25.....155	D5.05.....242	G01.08.....137	
D01.18.....129	D2.26.....155	D5.06.....242	G1.01.....113	
D1.01.....104	D2.27.....158	D5.07.....242	G1.02.....115	
D1.02.....106	D3.01.....185	D5.08.....243	G1.03.....115	
D1.03.....106	D3.02.....185	D5.09.....243	G1.04.....115	
D1.04.....106	D3.03.....190	D5.10-11.....243	G1.05.....116	
D1.05.....107	D3.04.....191	D6.07.....246	G1.06.....116	
D1.06.....107	D3.05.....193	E01.01.....134	G1.07.....115	
D1.07.....107	D3.06.....191	E01.03.....135	G1.08.....115	
D1.08.....107	D3.07.....191	E1.01.....110	G1.09.....115	
D1.09.....107	D3.08.....192	E1.02.....111	G1.10.....116	
D1.10.....107	D3.09.....192	E1.03.....111	G1.11.....116	
D1.11.....107	D3.10.....192	E1.04.....110	G1.12.....116	
D1.12.....103	D3.11.....192	E1.05.....110	G2.01.....168	
D1.13.....109	D3.12.....193	E2.01.....164	G2.02.....169	
D1.14.....109	D3.13.....193	E2.02.....164	G2.03.....168	
D1.15.....109	D3.14A.....187	E2.03.....165	G2.04.....168	
D1.16.....108	D3.14B.....187	E2.04.....165	G2.05.....168	
D1.17.....109	D3.14C.....186	E2.05.....165	G2.06.....169	
D1.18.....109	D3.15.....187	E2.06.....165	G2.07.....170	
D1.19.....109	D3.16.....187	E3.01.....194	G2.08.....169	
D1.20.....109	D3.17.....188	E3.02.....194	G2.09.....170	
D1.21.....109	D3.18.....188	E3.03.....194	G3.01.....197	
D1.22.....109	D3.19.....189	E4.01.....227	G3.02.....199	
D1.23.....109	D3.20.....189	F01.01.....135	G3.03.....199	
D1.24.....108	D3.21.....189	F01.02.....136	G3.04.....198	
D1.25.....108	D3.22.....188	F01.03.....136	G3.05.....198	
D2.01.....153	D3.23.....189	F1.01.....112	G3.06.....199	
D2.02.....154	D3.24.....186	F1.02.....112	G3.07.....199	
D2.03.....160	D3.25.....186	F1.03.....112	G3.08-12.....199	
D2.04.....160	D4.01.....218	F1.04.....112	G4.01.....226	
D2.05.....163	D4.02.....219	F1.05.....113	G4.02.....226	
D2.06.....161	D4.03.....223	F2.01.....166	G4.03.....228	

Stavební dějiny objektu

***Poznámka:** Vzhledem k velikosti objektu nebylo možné a především rozumné v následujícím textu postihnout všechny proměny daného objektu. Případný zájemce o jeho detailní poznání tyto informace najde jednak v kapitole „Archivní průzkum“, které shrnují poznatky archivního průzkumu a dále v kapitole „Rozbor objektu“, kde je na závěr každého oddílu, po vlastním popisu stávajícího stavu, vždy připojen shrnující oddíl pojednávající konkrétně stavební proměny jednotlivých částí budovy. V následujícím textu tedy jde spíše o sumární shrnutí těchto jednotlivých oddílů, se snahou vystihnout především základní proměny a obecné poznatky, nikoli konkrétní jednotlivosti*

Předchozí objekt

Starší budova bezezbytku zanikla. Dosti mlhavou představu o ní nám podávají pouze dobové popisy, dva plány, z nichž jeden je dílčí a druhý katastrální a jediná fotografie⁶²³. Šlo o klasicistně přestavěný, ve hmotě patrně renesanční či barokní nákladnický dům. Jeho Rozlehlá a dosti hluboká, zhruba obdélná parcela byla už v 17. století při ulici na západní straně rozhojňena o obdélný výstupek, původně parcelu drobného sousedního domku, zhruba o padesát let dříve odděleného od sousedního domu čp. 999. Tato okolnost se do dnes projevuje větší šířkou průčelního křídla, jehož symetricky provedený průjezd je vůči dvoru situován neosově.

Zhruba známe podobu klasicistně upraveného průčelí. To bylo dvojpatrové, třináctosé, se středním pětiosým rizalitem. Přízemí rizalitu bylo bosované, v bočních částech s pásovanými pilíři a šambránami. Veškeré otvory přízemí byly zakončeny půlkruhově a z části byly slepé. Komplikovanost s jakou byla klasicistní, přísně symetricky utvářená struktura naroubována na starší dům vysvitne ve chvíli kdy si uvědomíme, že jako vjezdový portál nesloužil otvor symetricky umístěný ve středu, ale otvor východně od něj. Proto také byl rizalit opatřen trojicí shodně rozměrných, půlkruhově završených otvorů. Nejsevernější z nich sloužil jako krámský portál, střední možná také. Ilustrativní je také zakres průjezdu do katastrální mapy, neboť se v polovině hloubky průčelní budovy nečekaně zúží a posune k východu.

Obě patra budovy byla ve fasádě, mimo vertikál okenních otvorů, výrazně určována jednotlivými probíhajícími římsami. V prvním patře citelně vystupující parapetní a průběžnými nadokenními římsami, v rizalitu doplněnými trojúhelnými frontony. Druhému patru pak dominovalo plně vyvinuté kladí výrazně předstupující korunní římsy.

Průčelní křídlo bylo přestavěno a o druhé patro zvýšeno roku 1830, kdy vnikla i výše popsaná klasicistní fasáda. V interiérech je zmíněna výstavba nového klasicistního schodiště, snad západně od průjezdu. V přízemí byl mimo to hostinec, snad ve východní části. Tím ale naše poznatky o uspořádání průčelního křídla končí. Dvorní křídla budovy byla pouze patrová s místnostmi v patrech dosažitelných pomocí pavlačí. Pavlač ve východním křídle byla od roku 1835 kamenná, s železným zábradlím. Do té doby byla patrně dřevěná. V přízemí východního křídla jsou připomínány koňské stáje, roku 1832 zaklenuté. V patře jsou zmíněny malé byty, které chtěl majitel zvětšit a křídlo navýšit o druhé patro. K tomu ale nedošlo. Úřad totiž trval na výměně prohnutých stropů což majitel odmítal a zděnou pavlač nakonec provedl bez povolení. Právě dvorní křídlo bylo až do roku 1830 přízemní a teprve tehdy bylo zvýšeno o patro. Zděná pavlač pocházela jistě z téže přestavby. Dům měl mimo velkého dvora ještě zadní dvůr obestavěný částečně jakýmsi dřevěnými přístřešky a mimo to i třetí malý dvoreček v místě dnešního velkého světlíku. Za domem se nacházela také drobná zahrada.

⁶²³ Fotografie 0102, plány 0104 a 0106, viz seznamy ikonografie a plánů.

Výstavba domu

Stávající rozlehlý historizující dům byl vybudován mezi lety 1896-1898 stavební a projekční firmou Josefa Blechy pro podnikatele Franze Waldeka, Edlera von Waldried a to prakticky za jediný rok, respektive 14 měsíců. Ohromující je ostatně i rychlost předtím proběhlé demolice. Waldek koupil dům roku 1896, podle všeho plně fungující, s pronajatými byty a provozovny. V květnu proběhlo jednání o stanovení uliční čáry. Stavební povolení bylo vydáno v září roku 1896 a už na počátku listopadu 1897 proběhla částečná kolaudace. Dům v té době byl zřejmě z větší části dobudován, ovšem bylo nutno jej stavebně upravit podle požadavků některých nájemců. Definitivně byl dům kolaudován na začátku února roku 1898.

Průběh výstavby není znám a neznáme ani jména konkrétních zúčastněných řemeslníků, umělců, architektů či techniků. S výjimkou firmy Josef Blecha, která zjevně objekt dodávala „na klíč“ neznáme ani jména dalších participujících firem. V budoucnu by v tomto směru mohlo naše poznání výrazně rozšířit komplexnější historické a uměleckohistorické bádání právě ohledně firmy Josef Blecha, v jejímž projektovém ateliéru tehdy i později prokazatelně působila řada velmi kvalitních a talentovaných tvůrců. Ostatně i přímo pojednávaný dům čp. 1000 je architektonicky řešen velmi invenčně, s velkým porozuměním jak pro funkční potřeby tak pro tehdejší architektonické zákonitosti a bezpochyby prokazuje přítomnost nějakého dosti významného a talentovaného architekta. Zda jím byl skutečně Josef Blecha, jeho mladší bratr Matěj či některý zaměstnanec, by mohl a měl prokázat následující výzkum.

Původní podoba domu

Náročně dekorovaný dům, byl budován s tím, že bude mít v přízemí při ulici šest obchodů, dva z nich s napojením na rozsáhlé skladovací prostory, zabírající prakticky celé přízemí. Skladovací prostory byly budovány i v nemalé části suterénu (B a C, z části i A a D). Suterén v zadních třech křídlech (E - G) pak byl projektován jako dílenské prostory. První patro středního příčného křídla (D) a obě patra křídel zadních (E - G) byla koncipována jako kanceláře a to podle všeho přímo pro firmu Waldek a Wagner. Přední tři křídla (A - C) měla ve všech patrech obsahovat vždy po dvou rozlehlých a luxusně vybavených bytech. Dvojice menších bytů byla mimo to projektována také ve druhém a třetím patře středního příčného křídla (D).

Prostory obchodů v průčelním křídle měly vcelku jednoduchou podobu přední obchodní místnosti a zadního skladu, přičemž vybudované prostory nabízely případným zájemcům poměrně širokou paletu možných kombinací. Nejvýhodnější odpovídal současnému prostoru A1.05 a byl napojen na rozsáhlé skladovací prostory v navazujících křídle. Podle toho lze odhadnout, že už tehdy jej užívala firma Waldek a Wagner. Druhý obchod od východu odpovídal stávajícímu A1.04 a obsahoval sklad sahající až k dvornímu průčelí. Citelně menší obchod A1.03 sklad postrádal. Čtvrtý obchod ležel už za průjezdem, ve východní polovině stávajícího prostoru A1.17 a opět disponoval rozsáhlými skladovacími prostory, částečně v navazujícím podélném křídle (B). Pátý obchod zaujímal západní polovinu současného prostoru A1.17 a disponoval poměrně malým skladem. Šestý obchod byl opět menší, odpovídal současné prostře A1.19, disponoval ovšem rozsáhlejším skladem. Skladovací prostory v zadních křídlech (B-G) domu byly vskutku rozlehlé a zpravidla zabíraly plochu celého křídla, s ostatními skladovacími prostory byly spojovány širokými průchody. Totéž se týkalo i kancelářských prostor firmy Waldek a Wagner, u nichž téměř až zarazí podobnost s dnes populárním konceptem „Open space“.

Rozlehlé byty v předních třech křídlech disponovaly vždy velkorysou předsíní či spíše halou, na níž se napojovaly jednotlivé reprezentativní prostory bytu. Ty byly situovány jednak při ulici, kde využívaly symetricky vedenou enfiládu a dále podél prvního dvora. Nepřekvapí přitom, že větší z obou bytů využíval právě jeho lépe osluněnou východní stranu. Dispozičně méně velkoryse byly koncipovány menší byty ve středním příčném křídle. Zde se reprezentativní prostory koncentrovaly v jižním traktu, zatímco trakt severní zůstal vyhrazen převážně menším obslužným místnostem. Všechny byty disponovaly koupelnami a splachovacími záchody, větší byty měly zřejmě v koupelnách dokonce vany zapuštěné do podlahy, s přístupem třemi schodištními stupni z boku. Vedle vlastních obytných pokojů obsahovaly i rozlehlé kuchyně, spíže, komory, pokoje pro služku, náročněji řečené byty v předních křídlech (A-C) měly i vlastní jídelnu, druhý pokoj pro sluhu a přirozeně větší počet pokojů obytných, nemluvě o tom, že měly také druhý záchod. Zajímavým bo-

nusem některých bytů byly balkony a především terasy. Nepřímou součástí bytů byly i sklepní prostory, které nabízely vždy jeden kuchyňský a jeden palivový sklep. Ke komfortu bytů přispívaly také prádelny, situované v půdních prostorech a zřejmě umožňující využít plochy půd k sušení vypraného prádla.

Stavební provedení odpovídalo tehdejšímu možностям a zvyklostem. Dům byl patrně vystavěn z větší části z klasického cihelného zdiva na vápennou maltu. V namáhaných místech bylo využito podle potřeby nahrubo či relativně do hladka opracovaných kamenných bloků, patrně spojovaných cementovou maltou či maltou nastavovanou. Tloušťka zdiva byla odstupňována podle jednotlivých podlaží (tj. směrem vzhůru se ústupky provedenými na vnitřní straně v místě stropů snižovala). Otvory byly řešeny buďto klasickými cihelnými záklenky, nebo u otvorů širších než cca 1,5 m, ocelovými traverzami. Stropy byly ve sklepech, v přízemí a v zadní části prvního patra řešené jako klenuté. Ty měly buďto podobu rozměrných segmentových kleneb (sklepy průčelního křídla A), segmentových kleneb do traverz (sklepy a přízemí křídel B - G) nebo segmentových kleneb neckových, klenutých podle potřeby do traverz (přízemí průčelního křídla A). Výjimku z tohoto pravidla představuje pouze průjezd, klenutý náročně řešenou valenou klenbou. Patra byla většinou plochostropá, ovšem ne výhradně. Segmentové neckové klenby byly použity na podestách všech schodišť i v prostorech k nim přiléhajících. Běžné segmentové klenby také měly být provedeny ve všech záchodech, některých úzkých chodbách v okolí světlíků, v průčelním křídle (A) i ve většině koupelen a komor. Segmentové klenby do traverz byly mimo to provedeny i v prvním patře v zadních třech křídlech (E - G). Segmentové neckové klenby byly v prvním patře provedeny v jižním traktu středního příčného křídla (D). Podstatným zjištěním je ovšem to, že i ploché omítané stropy v prvním patře jsou podle všeho také klenuté do traverz. V tomto případě byly tyto cihelné klenby o malém vzepětí prostě omítkou dorovnány, takže na pohled působí dojmem stropů dřevěných, omítaných na rákos. Takto byly řešeny veškeré rovné stropy v prvním patře, stropy schodišť, stopy v prádelnách v půdním prostoru. Důvodem byla jistě obava před vznikem požáru, roli ale mohla hrát i větší tuhost a trvanlivost. Ostatně celý dům byl zjevně budován se snahou po velmi solidním a trvanlivém provedení.

Stěny i stropy byly prakticky bez výjimky omítány, rovné stropy ve všech prostorech opatřeny fabiony. Podlahy byly řešeny variabilně, od prostých prkenných (skladiště v přízemí), přes keramické (schodiště, koupelny, záchody) až po parketové. V případě keramických podlah byly zaznamenány tři použité typy, odstupňované podle reprezentativnosti prostor. U parketových podlah není jasné, zda-li nebyly někde použity klasické parkety s tzv „vídeňským křížem“. Možné je to předpokládat u hal a chodeb bytů v průčelním křídle (resp. v křídlech A - C). Ve většině místností jsou ale dochovány podlahy z parketových vlýsů, kladené do rybinového vzoru.

Už zmíněny byly kamenické práce. Ty jsou dnes viditelně reprezentovány především nenápadně elegantními žulovými stupni všech schodišť, žulovými prahy a obrubami v průjezdech atp. Na stavbě se ovšem kameníci uplatnili také při vytváření stavebních dílců záhy omítnutých, což se týká například kamenných ostění kovových dveřních křídel u vstupů do půdních prostorů. Zajímavostí je poměrně hojné užití Sliveneckého mramoru. Ty přitom nebyly užívány z reprezentativních důvodů, ale především jako levnější alternativa drahých žulových stupňů⁶²⁴. Nalezneme je proto na schodištích do sklepů či půdních prostorů atp. Jeho povrch v tomto případě nebyl záměrně leštěn, pouze opracován pemrlicí a lemovačkou. Až postupně, používáním, se jeho povrch vyhlazuje do klasického povrchu „leštěného“ mramoru.

Zajímavé zjištění se váže ke střešní krytině, která byla podle všeho tvořena břidlicí. Bohužel se nepodařilo najít žádný doklad o jejím položení a tak nelze říci ani to, kde všude položena byla, v jakých to bylo vzorech, jakým způsobem byla tato krytina doplněna klempířskými pracemi atp. Mnohé by o tom, po sejmutí stávající střešní krytiny, jistě vypověděly stopy dochované na původních částech dřevěného podbití. Z původních klempířských prvků se dochovaly pouze dva, dosti náročně řešené plechové vikýře na průčelní části budovy. Náročné a kvalitně řešené práce kovářské, zámečnické či kovolijecké reprezentuje v budově řada dochovaných prvků, především litinových zábradlí schodišť a dále mříží. Totéž lze říci o pracích štukatérských, odlévaných do forem, vytahovaných kovovými šablonami (profilace) či nahazovaných z volné ruky (především plošné prvky, bosáže, vpadá pole atp).

624 Slivenecký mramor, z geologického pohledu jde ovšem o sedimentární vápenec devonského stáří, není příliš pevný a je poměrně křehký, proto se používá spíše jen na obklady či menší kusy. Problematické je už i jejich použití na dlažbách, kde se poměrně brzy začínají výrazně ošlapávat.

Náročná uměleckořemeslná výzdoba se koncentrovala především ve veřejných částech domu. Nejnáročněji je řešeno a zdobeno průčelí, výrazně zdoben je také průjezd a schodiště. Samotné byty už méně. Zde se uplatňují především štukové profily lemující fabion stropu a dále truhlářské prvky, především okenní a dveřní výplně. V tomto případě se ovšem předpokládalo, že výzdoba bytu bude především záležitostí jednotlivých nájemců. To je ostatně dobově zcela běžný přístup a při pohledu na historické fotografie interiérů té doby jej lze snadno pochopit. Tehdejší byty byly doslova přeplněny nejrůznějšími uměleckořemeslně zpracovanými předměty. Nábytkem, koberci, paravany, neuvěřitelným množstvím obrázků, fotografií, vyšívaných deček atp. atd. Náročně zdobená fasáda a veřejné prostory tomuto soukromému množství dekorativních předmětů poskytly adekvátní rámec. Výtvarné řešení přitom v případě domu čp. 1000 není pouze esteticky působivou ozdobou, ale má také hluboký symbolický obsah, zdůrazňující především prosperitu kterou přináší obchod a průmysl. Výzdoba průčelí, průjezdu i schodiště průčelního křídla (A) oplývá rohy hojnosti, symbolikou Merkura jako boha obchodu, ale také Dianou jako bohyní země a úrody, nechybí dokonce ani Libertas, bohyně svobody. To vše doplněno erbovními štítky, jež patrně mají především zdůraznit šlechtický titul majitele. I to je ovšem v zásadě odkaz na obchod a průmysl, neboť Waldek si své šlechtictví zasloužil právě úspěchy v této oblasti.

Náročnou součástí bytů byla kachlová kamna, dnes až na jediný příklad (A5.14) nedochovaná. V průběhu dokumentace byly zaznamenány zlomky kachlů z dalších kamen a bylo vskutku nesmírně zajímavé sledovat obrovskou mnohost, barevnou, tvarovou i stylovou, kterou tyto drobné zlomky nabízely. Doklady o umístění kachlových kamen nabízí především dochované plány z roku 1938. K dopravě uhlí ze sklepa sloužily celkem čtyři menší nákladní výtahy. K vysypávání popela shoz na popel. V té souvislosti je zajímavé, že od počátku byla v domě i parní kotelná, vytápějící prostory pomocí radiátorů. Toto řešení bylo ovšem zvoleno pouze u kancelářských a možná i skladovacích prostor firmy Waldek a Wagner. Důvodem bylo zřejmě jednak to, že by bylo v tehdejších podmínkách obtížné teplo vyúčtovávat a dále to, že individuální vytápění dávalo nájemcům naprostou svobodu v tom, kdy, kde a jak chtějí či nechťejí topit. Ostatně péče o tepelný komfort v bytech náležela obsluhujícímu personálu a pro dobře situované nájemce tedy fakt absence ústředního topení asi neznamenal žádný problém. Spíše naopak, neboť v té době a ještě několik desetiletí po té bylo ústřední topení využíváno prakticky pouze v továrnách, kancelářích, úřadovnách či jiných podobných veřejných budovách a pokud už bylo použito v reprezentativněji řešeném prostoru, bylo vždy opatřováno náročněji uměleckořemeslně zpracovaným opláštěním. Kachlová kamna totiž zjevně, mimo svého praktického využití, hrála také dekorativní roli a tím vyjadřovala status majitelů či v daném případě nájemců jednotlivých bytů.

Součástí technického řešení domu bylo plynové osvětlení, jehož četné drobné relikty lze nalézt v mnoha jednotlivých místnostech v podobě zaslepených vývodů ve stropěch. Přítomnost rozvodu jedovatého svítiplynu patrně vysvětlí také výrazné doklady snahy objekt intenzivně větrat. Nejen v kancelářských a skladovacích prostorech, ale také v bytech byly nalezeny relikty ventilačního systému, který umožňoval přivádět do místností čerstvý vzduch a naopak odvádět vzduch takzvaně zkažený. Nezodpovězenou otázkou zůstává to, zda nemohl být přiváděn vzduch také v nějaké podobě ohříván. Spíše se však zdá, že nikoli. Nejasné ostatně je i to, kde a jakým způsobem byl vzduch do ventilačního systému nasáván. Svislé ventilační kanály každopádně probíhaly po celé výšce budovy a to v obdobných deskových komínových tělesech, které byly využívány na odvod spalin. Značný počet jejich průduchů měl nepochybně zajistit jak optimální větrání, tak i, u komínových průduchů, ideální spalování.

Velmi důkladně byl řešen i kanalizační systém, ostatně zřejmě dodnes z větší části fungující, navzdory tomu že byl v době výstavby vybudován ve sklonech neodpovídajících tehdejšímu stavebnímu řádu. Důvodem byla příliš mělce vedená stará kanalizační stoka v Hyberské ulici. Vodorovná část kanalizace probíhala pod budovou v celkem třech rozměrných páteřních svodech z litinových trubek a mimo odvodu splašek ze všech záchodů, umyvadel, plánovaných koupelen atp, sváděla také veškerou dešťovou vodu ze střech. Budova se tedy původně obešla zcela bez viditelných svislých dešťových svodů, pravděpodobně stejně jako dnes prostřednictvím nástřešních žlabů. Velmi specifickou podobu má toto řešení u průčelní části střechy, z níž je voda svedena pomocí dřevěných, mědí vyložených žlabů vnitřními částmi půdního prostoru ke světlíkům a tam zaústěna do kanalizačního svodu sloužícího záchodům. Samozřejmostí přitom bylo odvětrání všech svislých částí kanalizačního systému prostřednictvím ventilačních průduchů až nad hřeben střechy.

Vedle pozůstatků původního způsobu vytápění, ventilačního a kanalizačního systému a rozvodu plynu byly při dokumentaci dosti často nalézány také relikty původního vodovodu, a to především v podobě mosazných uzávěrů, jimiž byly vybaveny jednotlivé větve. S vodou souvisí i další zajímavá technická otázka

a to je podoba původního osobního výtahu, který byl poháněn právě silou vody. Konkrétně jejím napouštěním či naopak vypouštěním do či z nádrže v protizávaží. Dokumentovány byly ovšem také pozůstatky nákladního výtahu, který byl situován v zadním příčném křídle (G).

Zajímavým okruhem zjištění, jimiž se vracíme do oblasti uměleckořemeslné, je konkrétní podoba a zpracování truhlářských prvků, především okenních a dveřních výplní. Daný objekt v tomto směru poskytuje skutečně téměř neuvěřitelnou paletu možností. Základem všech původních truhlářských prvků bylo pouze několik málo řešení. Použité profilace byly například v zásadě jednotné, byť využívané podle potřeby ve dvou velikostech. Tato unifikovanost byla jistě žádoucí a byla chápána jako výraz určité jednoty celého řešení. V celém domě byl používán pouze jeden konkrétní typ zdobených závěsů a to v několika velikostech podle konkrétních prvků. Obdobně byl všude důsledně používán jeden specifický a dosti exkluzivní typ mosazných klik a od nich odvozených mosazných okenních klíčků.

Druhou stranu téže „unifikační“ mince byla ovšem obrovská variabilnost. V náročně řešených prostorech byly například okenní i dveřní niky důsledně obkládány (deštěny)⁶²⁵. V méně náročných už nikoli, zde byl pouze lištován styk rámu s omítkou⁶²⁶. Použita ovšem byla i „přechodová varianta“, niky deštěné pouze ve spodní části⁶²⁷. Všechny tři typy přitom znamenaly řemeslně náročné a esteticky velmi uspokojivé řešení. Více možností nabízel i způsob deštění dveřních nik a zárubní, způsob dělení dveřních křídel na jednotlivá pole, způsob případného zasklení atp. atd. Použití konkrétního řešení bylo výslednicí řady vlivů, v podstatě jako by šlo o určitou „stavebnici“, která dovoluje výsledek přesně modelovat. Náročnost zpracování ovlivňovala reprezentativnost prostoru v němž se nacházel, způsob dělení křídla na jednotlivá pole závisel na šířce otvoru, způsob a rozsah deštění dveřní niky a zárubně ovlivnily dispoziční a prostorové vztahy, stavební okolnosti (tloušťka stěn) atp. Například dva reprezentativní prostory byly, pokud to bylo jen trochu možné, vždy spojeny dvojkřídlým vstupem o světlosti zhruba 250x120 cm a s plně deštěnou dveřní nikou a zárubní. Vstup z reprezentativního prostoru do méně významného, například koupelny, byl jednokřídlý, o světlosti zhruba 210x75 cm, ovšem s plně deštěnou nikou i zárubní. Vstup z reprezentativního prostoru do prostoru vysloveně obslužného, například záchodu, měl světlost zhruba 210x65 cm a niku už neměl deštěnou vůbec. Čist viditelná z reprezentativního prostoru ovšem byla řešena shodně náročně jako u ostatních vstupů. Dvě obslužné prostory měly zárubeň řešenou ještě poněkud jednodušeji. Dveřní křídla široká 65 cm přitom byla dělena na tři nad sebou uspořádaná pole, dveřní křídla širší, ovšem už měla polí pět, střední horizontální zbylé čtyři vertikální, umístěná po dvou, dole i nahoře. Nesmírně zajímavé zjištění přineslo například porovnávání jednotlivých použitých profilací. Ukázalo se totiž, že „základní typ“ profilace byl tam, kde bylo požadováno náročnější řešení, prostě obohacen o doplněnou oblou lištu. Ta byla k profilaci, vytvořené hoblíkem přímo v jednotlivých částech například budoucího dveřního křídla, prostě přilepena a zároveň přibita hřebíčky. Takto obohacena byla téměř všechna dveřní křídla a deštění nik v průčelním křídle (A) a v navazujících křídlech podélných (B a C). Už ovšem nebyla používána v ve středním příčném křídle (D), přestože i tam přirozeně nalezneme například náročně řešené dvojkřídlé dveřní výplně. Variantu představuje ale i umístění. Například okenní výplně v přízemí byly děleny jinak než v patrech. Odlišně řešeny, jako jednoduché, byly například okenní výplně v nevytápěných chodbách. Použity byly i okenní výplně od počátku vybavené větračkou. Ty byly opět, snad v rámci určité „firemní exkluzivity“, používány pouze v kancelářích firmy Waldek a Wagner (D - G). Samostatnou možnost pak představovaly okenní výplně v průčelí, opatřené vnějšími dřevěnými roletami, či dřevěné prosklené stěny užívané ve světlících. V tomto případě ovlivňovalo použité řešení například i umístění výtahu na uhlí, který se ve dvou případech pohyboval právě před prosklenou stěnou ve světlíku. Pokud bychom měli sestavit katalog všech konkrétně použitých možností řešení truhlářských výplní, a to by pro budoucí rekonstrukci bylo velmi žádoucí, dostali bychom se velmi pravděpodobně k několika desítkám možných variant. Samotnou kapitolou jsou pak leptaná skla, jimiž jsou okenní a dveřní výplně z části proskleny. I v tomto případě jde o kvalitně řešené uměleckořemeslné práce.

Obdobnou mnohost ovšem nalezneme i v architektonickém pojetí. Můžeme ji dobře sledovat například v řešení fasád, jež je rafinované, hluboce promyšlené, kombinující funkční danosti s nečekaným výtvarným působením. Na celé budově je zřejmé, že cílem nebylo vytvořit monolitní blok. Architekt se naopak velmi snažil budovu hmotově a půdorysně strukturovat. To je dobře patrné například na snaze oddělovat jednotlivé části

625 Tak je tomu v patrech křídel A - D.

626 Tak je tomu především v přízemí, dále v místnostech sloužících personálu (kuchyně, spíše, pokoje služek), obecně na podřadnějších místech (záchody) atp.

627 Toto řešení bylo zaznamenáno v kancelářích prvního a druhého patra křídel E - G.

terasami či odskoky fasád. Je také pravděpodobné, že při tom bylo bráno do úvahy jako důležitá otázka světlo. Patrně na náhodou dům, velmi nevýhodně orientovaný uličním průčelím k severu, postupně do hloubky parcely klesá tak aby získal a využil maximum slunečního světla. Některé zvolené metody přitom dnes působí až úsměvně. Z celého řešení je velmi dobře patrná snaha přivést do všech temných částí domu světlo. Právě z toho důvodu má velké množství světlíků. Proto byly haly se světlíky spojovány bohatě prosklenými dveřními a okenními výplněmi. Reálně ovšem tato snaha v prvním či druhém patře nemohla fungovat. Přesto všechny světlíky sahaly až do suterénu. Samozřejmě měly za úkol nejen osvěcovat, byť v suterénu už muselo jistě jít pouze o šero⁶²⁸, ale také větrat, což je aspekt v době, kdy základním zdrojem umělého světla byl jedovatý plyn, jistě neméně podstatný.

Změna před dokončením

Už v průběhu dokončování budovy došlo ke změně, která její využití výrazně proměnila. Celé první patro průčelního (A) a obou navazujících podélných křídel (B-C) bylo využito jako prodejna a sklad nábytku, což stavebně znamenalo odstranění drtivé většiny příček. Především celý přední trakt průčelního křídla byl propojen do jediné rozměrné místnosti. Ta byla přístupna nově vytvořeným dřevěným schodištěm z obchodního prostoru v přízemí (v jižní části A1.17) a součástí rozsáhlých skladovacích prostor byl i další nákladní výtah. Druhé a třetí patro (A-D) pak bylo využito jako sídlo obchodního soudu. V domě přitom nesídlila pouze jeho krajská a okresní „pobočka“ a také prezidium. Stavebně ovšem využití budovy pro soudní instituci velké změny nepřineslo. Nejzásadnější bylo rozšíření podesty schodiště ve druhém a třetím patře. Původně plánované byty zůstaly po kolaudaci ve čtvrtém patře a nezměněné bylo i využití dalších prostor. Obchodní prostory v přízemí v průčelním křídle (A) byly pronajaty různým zájemcům⁶²⁹, kancelářské prostory ve středním příčném a ve třech zadních křídlech (D-G) podle všeho skutečně od počátku využívala firma Waldek a Wagner. Jak byla využita dílna v suterénu zadních tří křídel před rokem 1910 není jasné⁶³⁰.

Mladší úpravy

Mladší úpravy mezi lety 1898 - 1945

Roku 1905 byly v domě nainstalovány dva „dynamoelektrické stroje“, vyrábějící elektrickou energii na svícení a pro provoz strojů v dílnách spalováním plynu. To zřejmě znamenalo v celém objektu i vybudování potřebného elektrického rozvodu. Roku 1912 bylo povoleno v prostorách využívaných soudem odstranit několik příček a další změny, spočívající především v propojení do té doby samostatných prostor původně plánovaných bytů⁶³¹. Roku 1919 byla na východní terase v zadním dvoře povolena výstavba „telefonní kabiny“⁶³², což znamenalo dosti výraznou proměnu exteriéru této části domu. Roku 1921 byl pronikavě a dosti zajímavě upraven jeden z obchodů v přízemí (v západní části A1.17) a někdy ve dvacátých letech byly dosti citelně adaptovány i další obchodní prostory v přízemí a v suterénu⁶³³. V roce 1928 byla schválena ale nakonec neprovedena nástavba třetího a čtvrtého patra zadních křídel domu. Dostí výrazná úprava prostor v prvním patře středního příčného křídla (D) a v navazujícím křídle podélném (E) byla schválena roku 1929. Ta spočívala v přepříčkování původních velkých kanceláří, v úpravě několika menších místností a ve vybu-

628 I to samozřejmě mohlo být cenné v dobách, kdy otočení knoflíku vypínače elektrického osvětlení bylo většině obyvatelstva známo pouze z novinových článků.

629 Ve třicátých letech dva z obchodů využívala přímo firma Waldek a Wagner. Zda některý z obchodů využívala hned od vybudování ovšem není doloženo.

630 Firma Waldek a Wagner získala koncesi na provozování instalatérské dílny roku 1910. Do té doby ale prostor mohl být pronajmut, nebo třeba využíván jako sklad.

631 Pro konkrétní výčet změn viz pozn. 57-66.

632 Šlo o přístavbu dnešní místnosti F2.02.

633 Šlo o místnosti A1.28-29 s navázáním na místnosti B1.02 a A1.27 a dále suterénní prostory B01.01, A01.16-19.

dování nástavby, jež se na západní terase stala optickým protějškem o deset let dříve vybudované telefonní ústředny.⁶³⁴

Obchod s nábytkem zřejmě ukončil svou činnost nejpozději na počátku třicátých let, spíše však ještě dříve. Každopádně roku 1931 následovala výrazná přestavba části jím předtím využívaných prostor v přízemí i v patře, a to na obchod a kanceláře firmy Waldek a Wagner⁶³⁵. Právě tehdy vznikl stávající funkcionalistický výkladec v západní polovině parteru. Současně s tím zřejmě prodělal výraznou úpravu i interiér východní poloviny prvního patra v průčelním křídle⁶³⁶. Mimo jiné se zdá, že teprve tehdy vznikl kazetový strop tzv. „Zlatého sálu“.

Roku 1933 byl původní osobní výtah rekonstruován na elektrický a záhy byla v suterénu⁶³⁷ vybudována transformační stanice elektrických podniků. Téměř současně s tím bylo dosti citelně upraveno třetí patro, ve kterém byly opět odstraněny příčky a tím vytvořeny celkem čtyři velké místnosti a další čtyři rozšířeny o zrušené chodby v podélných křídlech⁶³⁸. Zdá se přitom, že se tyto úpravy už neděly pro obchodní soud, ale pro sklárnu Josef Inwald, jejíž ředitelství v domě sídlilo až do těsně poválečného období. Roku 1935 byla zřízena a k tomu účelu asi i důkladně přestavěna stávající prodejna lahůdek s vinárnou⁶³⁹, tehdy firma V. Strup. Roku 1936 pak byl proveden nový výkladec ve východní polovině parteru. Ten sice tvarově odpovídal protilehlému ocelovému, mosazí opláštěnému výkladci, zdá se ovšem, že byl dřevěný. Téhož roku začala prostory v prvním patře užívat jako textilní sklad firma Bratři Schönové. Ač máme doklad pouze o vybudování nákladního výtahu v severozápadním koutě dvora, je jasné, že byly výrazně upraveny i prostory⁶⁴⁰. Obdobná úprava na textilní sklad proběhla i v letech 1938-39, tentokrát ve druhém patře, a pro firmu Mautnerovy textilní závody. V tomto případě o rozsáhlých demolicích řady příček a dalších úpravách víme⁶⁴¹. Součástí úpravy byla i likvidace všech kachlových kamen, takže nejpozději tehdy musela vzniknout v domě druhá, tentokrát už teplovodní kotelná a ve druhém a třetím patře⁶⁴² bylo instalováno ústřední topení. Mimo textilních skladů měla firma v domě také kanceláře, situované především v podélných křídlech a ve středním příčném křídle. Ve dvoře byl vybudován už druhý nákladní výtah, pro změnu v severovýchodním koutě. Současně proběhly další úpravy i ve třetím patře. Další úprava kanceláří ve druhém patře byla schválena roku 1942. Současně s tím ale zřejmě proběhly i úpravy v patře třetím⁶⁴³. V půdním prostoru východní poloviny zadních křídel bylo vybudováno roku 1940 schválené skladiště aktového materiálu⁶⁴⁴.

Mladší úpravy po roce 1945

V letech 1947-49 byly upravovány prostory pro firmu Bohemia v západní polovině čtvrtého patra. Tehdy vznikla především současná nástavba navazujícího podélného a středního příčného křídla (B a D). Roku 1948 byly vybudovány dřevěné příčky v prvním a druhém patře průčelního křídla (A). Plán přitom dokládá, že i v prvním patře znamenaly ve třicátých letech provedené úpravy demolice velkého počtu příček.

Roku 1950 byla ve středním příčném křídle (D) prohloubena uhelna a roku 1951 vybudován nový komín. Roku 1951 také proběhla úprava prostor druhého patra pro ředitelství jedné z částí n.p. Sanitas⁶⁴⁵, a to především v průčelním křídle. Ve druhé polovině padesátých let byla vytvořena nová vrátnice, vybudován v suterénu zadního podélného křídla⁶⁴⁶ podnikový archiv a jistě proběhla i řada dalších úprav, které nám dnes zcela unikají. V první polovině šedesátých let bylo rekonstruováno několik nákladních výtahů a roku 1965 i ten osobní, který tím získal stávající podobu. Současně byl zřízen nouzový východ z kotelny.

634 Přistavěna byla východní část dnešní místnosti E2.02. Příčky byly vytvořeny v rozsahu místností D2.11-16, 23-24 a E2.03-06. Viz pozn. 102-109.

635 V přízemí šlo o místnosti A1.17 a 25-28, v patře o místnosti v rozsahu dnešních A2.20-23, 27 a B2.01-05, viz pozn. 115-140.

636 V rozsahu místnosti A2.02-19 a v nějaké formě i C2.01-02.

637 V místnosti A01.05.

638 Viz pozn. 156-159.

639 V místnostech A1.19-24 a 36-37.

640 V podstatě v rozsahu průčelního křídla A a severních částí křídel B a C.

641 Viz pozn. 183-190.

642 V rozsahu křídel A-D. Současně se tak mohlo stát i v prvním patře, v křídlech A-C.

643 Obecně šlo v obou patrech o úpravy především především ve středním příčném křídle (D), viz pozn. 194-198 a popis těchto částí.

644 V křídlech F a východní části křídla G.

645 Šlo o právě o tu část, která se později stala n.p. Zdravotnické zásobování.

646 V místnosti E01.02.

V letech 1970-71 byla zásadně rekonstruována prodejna Oční optiky⁶⁴⁷ a ve východní části parteru byl osazen stávající výkladec. Zásadně rekonstruována tehdy byla ale i prodejna zdravotnických potřeb⁶⁴⁸. Roku 1976 byl dům prohlášen za nemovitou kulturní památku. Ve druhé polovině sedmdesátých let byla provedena generální rekonstrukce elektroinstalace, přičemž tato akce zjevně znamenala poměrně výrazné poškození například původní štukové výzdoby. Současně proběhla rekonstrukce ústředního topení ve čtvrtém patře a roku 1978 proběhly opravy v místnostech ředitelství ve druhém patře⁶⁴⁹. V letech 1978-80 byla rekonstruována telefonní ústředna⁶⁵⁰. Patrně někdy na konci sedmdesátých let či v letech osmdesátých byla kompletně vyměněna střešní krytina a původní břídlíci při tom nahradil stávající plech. Na počátku osmdesátých let byla také vyměněna řada původních okenních výplní, především ve třetím a čtvrtém patře. Výraznou stavební úpravou bylo i vybudování plynové kotelny a závodní jídelny v osmdesátých letech. Tato akce přitom reálně znamenala stavební úpravu prakticky celého přízemí a téměř všech prostor suterénu, projevila se vsunutím mohutného komínového bloku do středního příčného křídla (D) a ve druhém dvoře znamenala i vytvoření průběžného anglického dvorku. Provedené práce přitom byly nejen daleko rozsáhlejší než předpokládala schválená stavební dokumentace ale také se od ní v mnohém značně lišily. To byl ostatně základní rys prakticky všech oprav ze sedmdesátých a osmdesátých let 20. století. Charakteristické přitom bylo také velmi špatné řemeslné provedení, používání zcela utilitárních, kvalitě a původní náročnosti objektu zcela neadekvátních přístupů.

Generální rekonstrukce fasády proběhla na počátku devadesátých let 20. století. V havarijním stavu přitom byla oficiálně po celá osmdesátá léta a už předtím její stav nepochybně nebyl dobrý. V devadesátých letech byly pro potřeby nových nájemců rekonstruovány prostory ve třetím a čtvrtém patře průčelního křídla (A) a ve druhém a třetím patře středního příčného křídla (D). Mezi lety 2003-2013 byly výrazně rekonstruovány interiéry prvního a druhého patra průčelní budovy a navazujícího západního podélného křídla (A a B).

647 V místnostech A1.04, 12-13 a 31-32.

648 V místnostech A1.16-18, 25-29, 33-35 a B01.01.

649 V místnostech A3.16-18.

650 V místnostech E2.03-06.

Hodnocení objektu

Architektonická produkce poslední čtvrtiny 19. století je v našem bádání stále ještě spíše popelkou a pokud už je jí věnována pozornost, je zaměřena spíše na významné solitéry, jakými je Národní divadlo, Rudolfinum či Národní muzeum, tedy stavby, které běžný dobový průměr vysoce překračují a jako takové byly už komponovány. Ostatně platí, že ani městská obytná zástavba starších období se netěší velkému zájmu badatelů. Níže předložené závěry proto mohou být nutně pouze velmi předběžné.

Jedním z problémů výzkumu architektury konce 19. století je její množství a kvalita. Nejenom Praha, ale i ostatní velká česká města tehdy prožívala jeden z největších stavebních boomů ve svých dějinách vůbec a z lehce ospalého provinčního města se rychle měnila v pulzující metropoli. Každý rok tehdy byly postaveny v celé Praze, počítaje v to i Karlín, Vinohrady, Žižkov či Smíchov, doslova stovky nových budov, desítky z nich ve skutečně kvalitním, reprezentativním provedení. Výstavby těchto staveb se zúčastnily stovky, či spíše tisíce kvalifikovaných řemeslníků, zedníků, tesařů, truhlářů, štukatérů. Budoucí architekti a inženýři navštěvovali tehdejší pražskou českou i německou techniku, mnozí z nich studovali ve Vídni a nečinilo jim přílišné potíže navazovat kontakty s kolegy z Mnichova, Berlína, Drážďan či Paříže. Velmi kvalifikovanou průpravu získal ostatně i mladý Matěj Blecha, jenž prošel pražskou a vídeňskou technikou a svá studia nakonec ukončil architekturou na vídeňské akademii.

Už jenom zpracovat běžnou pražskou architektonickou tvorbu tohoto období je obtížný problém, natožpak ji hodnotit, klasifikovat a třídit... Vždyť i výzkum působení architektonické kanceláře a stavební firmy Josef Blecha je doslova v plenkách. Roku 2017 byla sepsána diplomová práce na dané téma a je přelomová už jenom tím, že vůbec vznikla⁶⁵¹. A to navzdory tomu, že Blechova firma byla suverénně největší a nejvýznamnější tehdejší pražskou, ne-li vůbec českou stavební firmou, jíž během svého působení prošly, často zcela anonymně, desítky talentovaných a později i velmi známých architektů... Nemusíme ale v tomto dosti trudném líčení zůstat pouze u tvůrců. O investorovi stavby, Franzi Waldekovi šlechtici z Waldriedu také, kromě několika málo obecností, nevíme v podstatě vůbec nic.

Jak už bylo zmíněno, dobrému poznání architektonických děl tohoto období může paradoxně bránit i jejich vysoká umělecká a řemeslná kvalita. Tomu nahrává i jakýsi podvědomý pocit, a nutno říci, že do značné míry neoprávněný a anachronický, že tyto objekty druhé poloviny 19. století jsou výsledkem jakési prefabrikované, ba téměř tovární výroby, ve které vznikají na jedné lince štukové odlitky, na druhé litinová pole zábradlí, na třetí truhlářské prvky a na čtvrté žulové schodištní stupně. Přitom jen málo co je tak vzdáleno skutečné realitě. Za všemi zmíněnými, technicky zcela špičkově provedenými uměleckořemeslnými prvky tehdy zůstávalo skryto nemalé množství ruční práce. Ostatně, teoretická reprodukovatelnost většiny tehdy používaných prvků neznamenal, že by se tak běžně činilo. Většina z nich byla použita pouze na několika málo konkrétních stavbách a bylo rozhodně dbáno na to, aby si svou exkluzivitu uchovala. Proběhlý stavebněhistorický průzkum ostatně dobře doložil, jak vysoce individualizovaný přístup ke každému jednotlivému kusu vyrobené a osazené dveřní či okenní výplně za jejich zdánlivě mechanickou reprodukovatelností stál.

Památkové kvality objektu

Už ve své době podle všeho šlo o objekt mimořádný, budovaný jako exkluzivní prostor pro bohaté klienty. Svými architektonickými, uměleckořemeslnými i technickými parametry zdá se překračuje tehdy běžnou podobu nájemních bytových domů. O jeho kvalitách v tomto směru ostatně vypovídá i to, že byl po dlouhá

⁶⁵¹ Viz Vojtěch Odcházal (pozn. 27).

desetiletí sídlem významné veřejné instituce (obchodního soudu). Kvalita zpracování uměleckořemeslných prvků, například velmi precizně a živě modelovaných štuků ve fasádě je velmi vysoká, srovnatelná například s kvalitami prvků užívaných na tehdejších významných veřejných budovách či rezidenčních zámeckých a vilových objektech. Tato mimořádnost vynikne ještě plastičtěji, pokud objekt srovnáváme s jinými bytovými, obchodními či administrativními budovami konce 19. století. Ve štukové výzdobě fasády domu se uplatňují nejen nízké reliéfy, ale také reliéfy vysoké a dokonce volně stojící postavy. Zmíněné štukové prvky jsou navíc modelovány ve velkorysém měřítku a s řadou detailů.

Obdobně vysoké hodnocení si ovšem zaslouží i štuková výzdoba průjezdu, litinové zábradlí na schodištích, kovové mříže, zvláště mříž u hlavního vjezdu, truhlářské prvky v podobě prosklených dřevěných příček, dveřních a okenních výplní, původní keramické dlažby atp. atd. V případě okenních a dveřních výplní je nutné zdůraznit, že jsou zde obsaženy nejen ve velkém množství, ale i v mnoha variantních provedeních, odpovídajících konkrétním potřebám jednotlivých uživatelů, významu a funkci jednotlivých prostor, jejich stavebnímu řešení atd. Jejich cennou součástí jsou i dochovaná leptaná skla.

Podstatným faktorem přitom je, že jde o výsledek uceleného a zcela jednotně komponovaného stavebního záměru. Mladší zásahy byly sice poměrně četné, nepřinesly ovšem až na drobné výjimky žádnou další, byť jen poněkud srovnatelnou kvalitu. Dnes je daný objekt o to cennější, že se v něm tyto původní prvky zachovaly ve velkém množství a různorodosti, a to navzdory nemalým ztrátám především z období socialismu.

Vedle hodnot uměleckořemeslných ovšem budova vykazuje také určité znaky památky technické. To se týká například dochovaných částí historických výtahů, ventilačního systému, pozůstatků plynového osvětlení atp.

Památková hodnota objektu ovšem netkví pouze v množství jednotlivých cenných prvků, ale také ve vztazích které tyto prvky budují, v celku, který utváří. To je zcela zřetelné například u jednotlivých fasád či ve štukové výzdobě průjezdu, podobné konstatování ovšem platí také o okenních a dveřních výplních, dlažbách, dispozičních vazbách jednotlivých místností i celých křídel. Stávající objekt se dochoval v takovém stavu, že lze s pomocí archivních materiálů porozumět jeho struktuře, původně plánovanému i následně skutečně probíhajícímu využívání, v čase dosti různorodému a ne vždy přesně odpovídajícímu kvalitám budovy. Je tedy nutné zdůraznit památkovou hodnotu objektu jako celku, včetně prvků, které se samy o sobě nemusí jevit jako tak cenné či zajímavé.

Kulturněhistorické hodnocení

Objekt nejen ikonografickým programem své výzdoby ale také způsobem využívání nesmírně plasticky ilustruje podnikatelské prostředí střední Evropy druhé poloviny 19. století. Na jedné straně prostředí dravého a často bezohledného, na straně druhé rozhodně nikoliv bez hodnot a bez konvencí, neboť se, na rozdíl od reality tehdejších Spojených států, odehrával v prostředí mnohasetletého kultivování, rozvinutého školství a živé kultury. Rakouská monarchie byla zemí až úzkostlivě ctící společenské normy i náboženské konvence, se stále živým vzorem aristokratických rodin a císařského dvora. Osobní příběh Franze Waldeka je doslova učebnicovým příkladem ve finále bohatého a úspěšného muže, který této pozice dosáhl vlastní pílí a inteligencí. Pokud je něco nejvlastnější charakteristikou druhé poloviny 19. století, pak to jsou, vedle vzrůstajícího nacionalismu a současně s bouřlivým technickým rozvojem, právě podobné příběhy závratného společenského vzestupu původně chudých ale šikovných a pracovitých lidí, kteří byli ve vhodné chvíli na vhodném místě a ze skromných počátků vyrostli v ony příslovečné „kapitány průmyslu“.

Všechno to obsahuje hodnocený objekt. Navenek je okázalým palácem, kterému nechybí mnohé z toho, co taková stavba má ve své době mít. Zároveň je ale také ekonomicky dokonale propočteným podnikem, který se musí vyplatit a jeho noblesa současně počítá s každým pronajatým metrem. Je to tedy palác sedmipodlažní, se šesti obchody, dvanácti byty, šesti z nich velmi rozlehlými a luxusně vybavenými, s dílenskými provozy, rozsáhlými sklady a kanceláři. Je pulzujícím sídlem strojírenské firmy Waldek & Wagner, která ve svých i dodavatelských továrnách vyrábí nepřeborné množství na tehdejší dobu špičkového lékařského vybavení, zařízení pro pivovary, pily, zemědělské výrobky, armatury, ventily a koupelnové zařízení. Ostatně, dodnes stačí pro přesnější představu o těchto aktivitách zalistovat v dochovaném, obsáhlém, mnohasetstránkovém, v kůži vázaném a zlatými písmeny zdobeném katalogu firmy z roku 1905.

Ilustrativní jsou ovšem i konkrétní historické okolnosti praktického využití domu. Například to, že plánované luxusní byty nahradila prodejna nábytku, tedy využití, které se nám dnes může zdát nedůstojné a degradující. Podobné příběhy známe z počátku devadesátých let 20. století, že se odehrávaly i o téměř sto let dříve nás může překvapit. Ostatně i nečekaná symbióza luxusních bytů na jedné straně a instalatérské dílny, později i dílny na jemnou mechaniku na straně druhé, patrně cosi podstatného vypovídá o době v níž se tyto příběhy odehrávaly. Zajímavá je i proměna stavby těsně před dokončením, na budovu sloužící obchodnímu soudu a tím i dosti zásadní změna prostor budovaných jako bytové, na prostory v zásadě veřejné a kancelářsky využívané. Ilustrativní je ovšem i sledování postupné proměny prostor od počátku kancelářských, směřující od otevřených velkých místností k menším, individuálnějším. Dobově příznačná je i zcela radikální proměna parteru ve třicátých letech, přesně odpovídající tehdejšímu prodejnímu trendům v nichž rozlehlá výloha hrála roli zcela zásadní. Prostorem zajímavým spíše kulturněhistoricky než vysloveně uměnovědně, alespoň v dnešní podobě, je interiér prodejny lahůdek a na něj navazující vinárny, původně firmy V. Struppl, z roku 1935. Zajímavé, byť z památkového hlediska zcela degradující, bylo i využití nemalé části budovy na textilní sklady, na konci třicátých a ve čtyřicátých letech. Svou dobu ale dobře ilustrují i okolnosti, za nichž se dům dostal do majetku státu, stejně jako způsob, jakým s ním bylo následně nakládáno.

Uměleckohistorické hledisko

Architektonické kvality objektu spočívají jednak ve způsobu kompozice jeho jednotlivých částí, například fasád, průjezdu, schodiště, vnitřních dispozic, ale zároveň také v celkové kompozici domu. Jako autor projektu oficiálně vystupuje Josef Blecha, ovšem to může znamenat a pravděpodobně i znamená pouze to, že jej zpracoval některý zaměstnanec Blechova projekčního ateliéru. Jak už bylo zmíněno, o architektonickém působení Josefa Blechy, jeho mladšího bratra Matěje ani o dalších architektech, kteří ve firmě působili, není mnoho známo. Je tedy velmi obtížné snažit se, byť jen hypoteticky, určovat konkrétního autora projektu. Minimálně ne do chvíle, kdy bude sestaven kritický katalog díla Josefa Blechy. Jak ale plyne z následujícího textu, šlo bezpochyby o významnou architektonickou osobnost.

Charakteristickým rysem architektonického rejstříku pojednávané budovy je široké využívání prvků, pocházejících z architektury pozdní či severské renesance a také prvků a principů navazujících na architekturu barokního období.

Všeobecné využívání motivů a prvků klasické italské renesance, která byla platným ideálem architektonické dokonalosti a krásy téměř po celou druhou polovinu 19. století, vedlo v devadesátých letech 19. století patrně k pocitu určité vyčerpanosti a k hledání nových možností a cest. Nedlouho předtím si architekti začali uvědomovat kvality pražské barokní architektury a prakticky v té samé době, roku 1897, vzniká v Praze první programově secesní stavba v podobě kavárny Corso v ulici Na Příkopě. Určité secesní prvky ostatně můžeme najít i ve fasádě pojednávaného domu a jsou to paradoxně z části shodné motivy, které bychom mohli snadno spojit i s dílem Johanna Bernharda Fischera von Erlach a s jeho pražským Clam-Gallasovským palácem.

Silná inspirace severskou či pozdní renesancí je dobře patrná ve využívání konkrétních motivů, grotesek, pobíjeného ornamentu, ve výzdobě takřka všudypřítomných terčíků atp. Konkrétní zpracování některých prvků, například terčíky a glyfy zdobených hlavic, už navíc svou plošnou a geometrickou stylizací secesní stavby také připomíná. Inspirace barokní architekturou je méně zjevná. V podobně konkrétních použitých prvků ji nalezneme pouze v několika málo místech, je ovšem takřka všudypřítomná v práci s kompozicí a v nakládání s jednotlivými architektonickými články. Například postupné rozehrávání kompozičních vztahů v rámci jednotlivých pater průčelí, práce s vrstvami fasády, s rizality a sdruženými okenními otvory, dokonce i prosté utváření celkové siluety domu, by bylo bez ovlivnění barokní architekturou zcela nemyslitelné. Barokní je ostatně i slučování výzdoby dvou pater fasády do jediné etáže, jež můžeme sledovat v průčelí mezi prvním a druhým patrem a v ještě krystalitější podobě je sledovatelné ve fasádách obou dvorů.

Inspirace barokními architektonickými principy je ovšem patrná i v práci s jednotlivými prvky, které jsou pozměňovány, transformovány, vkládány do nečekaných souvislostí a tím měněny či povyšovány na prvky jiné. Téměř lze říci, že základním tvůrčím principem architektonického pojetí fasád i náročně zdobených částí interiéru je transformace. Stěna se mění v pilastr, pilastr se mění v pilastrovou srostlici, nika vytváří lesenu,

lesena je ve skutečnosti pilastrem, autoři přitom s jednotlivými prvky žonglují téměř tak dovedně jako cirkusoví kouzelníci. Činí tak přitom ovšem nejen s obrovským zaujetím ale i s výbornou znalostí pravidel jež svým konáním dovedně narušují. Je přitom nutno říci, že v rozvíjení těchto přístupů jdou ještě dál než architekti barokního období. Kritický pozorovatel by možná mohl namítnout, že „už jim to třeba bylo jedno“ a že už na sebe jednotlivé prvky vrstvěli v podstatě úplně libovolně... Domnívám se, že tomu tak není. Je totiž zjevné, že bez poučeného a zaujatého diváka celá podívaná, odehrávající se na fasádě či v průjezdu, v podstatě ztrácí smysl.

K témuž závěru přitom vede i nesmírně živý způsob jakým je modelována štuková výzdoba. Řada drobných detailů, vlající pentle, zpracování vlasů, chrupavčité vypjaté lístky akantu, drobné zprohýbání vavřínu, dokonale vykroužená závitnice volutové konzoly, to všechno dokládá veliké zaujetí, často i jakousi hravost a určitě snahu provést svou práci co nejlépe. Není přitom složité hovořit v superlativech. Jednotlivé části výzdoby vynikají skutečně bravurním, virtuózním podáním. Na fasádě přitom nalezneme prvky modelované nejen v nízkém, ale i vysokém reliéfu a nechybí ani části které už jsou v zásadě volnými sochami. Vzhledem k počtu dekorativních štukových prvků na fasádě lze říci, že modelování jejich předloh z vlhké a tvárné hlíny bezpochyby znamenalo doslova tisíce hodin práce v uměleckém ateliéru. Pozoruhodným detailem, který běžným návštěvníků zůstává v podstatě skryt, neboť je proveden až nad korunní římsou a navíc v boční části nízkého pilíře jimiž fasáda vrcholí je živě modelovaná pentle, která jako by obíhá vrcholek profilované hlavice a na místě drobného terčíku je zavázána na mašličku. Tento detail je přitom modelován stejně skvěle jako veškeré další části štukové výzdoby. Můžeme jej číst různě. Jako svérázný podpis tvůrců, jako štuakatérský vtípek, jako drobné utahování si z vážné a přísné fasády... Každopádně i tento téměř neviditelný detail patrně cosi sděluje o mimořádnosti díla, které zdobí.

Dvorní fasády rozhodně nenabízejí takovou podívanou jako fasáda průčelní, jsou daleko střídmější a střízlivější, provedeny většinou pouze tenkými plochými nahazovanými vrstvičkami omítky, doplněnými taženými profily a střídmě aplikovanými jednoduchými štukovými hlavicemi. Přesto právě v nich je svrchovanost architektony práce patrná snad ještě lépe než v průčelí hlavním.

Velmi důmyslně přitom využívá faktu, že okenní otvory schodiště jsou posunuty vzhůru, a promění jej v rizalit, který funguje jako jakási vertikální spona celé fasády. Vlastně přitom ani nevádí, že tento rizalit není ve fasádě situován zcela symetricky. Horizontálně pak celou převysokou pětipodlažní fasádu pojedná jako tři etáže, v nichž kromě říms hrají dominantní roli vystupující frontony. Samotná dekorace okenních otvorů pracuje s motivem plošné bosáže. Tentýž motiv je pro rámování okenních otvorů v jednotlivých částech fasády použit v podstatě ve čtyřech různých variantách. Ty se liší pouze drobně, jednou je proveden v „základní variantě“, podruhé se zvýrazněným středním klenákem, po třetí je doplněn trojúhelným frontonem a počtvrté chybí horní část a přibydou hlavice. Jeden a tentýž motiv se díky tomu stále proměňuje. Così podobného ovšem můžeme číst i na sdružených okenních otvorech. Plochá bosáž zde mezi otvory vytváří v podstatě pásovanou lesénu, ta je ovšem o podlaží výš přidáním hlavice proměněna v pilastr, který ještě o podlaží výš vyznívá už bez pásování. V podstatě je to ovšem stále jen hlavice „vložená“ mezi prostě rámované okenní otvory.

Podobná minimalistická kouzla můžeme sledovat i na navazujících fasádách podélných křídel. Zde dochází jednak k tomu, že se způsob výzdoby v každé ose střídá a navíc fasáda v posledních dvou okenních osách s elegantním zaobleným nárožím zhruba o 50 cm ustupuje. To dává těmto bočním částem jednak větší hloubku a mimo to to ještě silněji artikuluje celou sestavu jako střední a boční části. To ještě podtrhuje fakt, že fasády podélných křídel jsou o podlaží nižší. Jedná se v podstatě o přístup odvozený z barokní zámecké architektury.

Zcela samostatně je pak řešena fasáda jižní strany dvora, která je výrazně artikulována horizontálami pavlačí. Mimo to se zde ovšem silně uplatňují vertikály okenních otvorů a díky využití přísné symetrie a dalších klasických geometrických vztahů a poměrů působí celá fasáda velmi čistě a vyrovnaně. Navíc vrcholí v týchž harmonických poměrech provedeným nástavcem, který opět do jisté míry evokuje například výhledové pavilony barokních zámků.

Obdobně jako fasády prvního dvora ale přitom současně odlišně jsou řešeny i fasády dvora druhého. Zde se stává dominantním motivem výrazně předstupující pětiboký rizalit schodiště, který převážně horizontálně utvářené fasády vertikalizuje a navíc dynamizuje. I zde funguje vysloveně barokní zámecká

kompozice, ve které se opět vynalézavě pracuje se sdruženými okenními otvory i se střídáním okenních os v bočních částech.

Velmi vynalézavé je i řešení těch interiérů, které jsou náročně zdobeny. To se týká především průjezdu a štukem zdobených podest hlavního schodiště. V průjezdu architekt opět pracuje s barokními kompozičními principy a mezi dvě širší a delší jednotky vkládá jednu kratší a zúženou. To je princip bicentrály, který nalezneme v interiéru známého Canevalleho kostela Svaté Voršily na Národní třídě. Tím ovšem architektova kouzla s barokními principy zdaleka nekončí. Už zmíněné boční části totiž strukturuje opět na tři jednotky, tentokrát s širším a delším středem a kratšími a užšími krajními částmi. V podstatě zde v jediném prostoru spojuje dva důležité barokní kompoziční principy. Svrchovaná práce s tvaroslovím je samozřejmě v průjezdu rozehrána i v kompozici stěny. Zde pouhým vložením obdélné niky vytváří variaci pilastru či pásované lisény. V průjezdu jsou přitom kromě tohoto typu pilastru použity ještě další dva jiné, takže celek i zde vytváří velmi důmyslnou a přitom samozřejmě a lehce působící sestavu.

Na hlavním schodišti jsou štukem dekorovány pouze stěny na podestách, i zde ovšem nalezneme pozoruhodnou variaci na barokní především zámeckou architekturu. Ve vlastních interiérech už se štuková výzdoba omezuje pouze na profilaci jež lemuje stropní fabion. Můžeme zde ale odhalit alespoň použití enfilády. Poutavé jsou například i prostory bývalých jídelen, bohatě zalité světlem a opět vysloveně zámecky koncipované jak v napojení na rozlehlou halu tak v propojení se sousedními světlými a velkými pokoji. Pokud to situace jen trochu dovoluje, jsou v nich jednotlivé otvory umísťovány přísně symetricky a v půdorysném rozvrhu jsou užívány harmonické geometrické poměry. Zajímavým prostorem musela být i velká průběžná kancelář v prvním patře středního křídla (D) či dodnes poutavé podkovovité schodiště v zadním křídle (G). Jeho vzdušný prostor byl navíc doplněn lehce a elegantně působícími dřevěnými prosklenými příčkami, z nichž dnes zůstala v úplnosti pouze jediná.

Obdobné kompoziční mistrovství ovšem prokazuje také celkové dispoziční řešení domu a organizace jeho hmot. Připomeňme, že dům je vybudován na poměrně asymetrické parcele, která jednak v přední části vybíhá směrem k západu a její zadní část pro změnu není přímá, ale navazuje mírně šikmo. Na hlavní průčelí symetricky provedený průjezd tedy ústí do dvora nesymetricky. Symetrii přesto evokuje umístění schodiště, jehož poloha navíc umožnila vytvořit rozdílně velké byty a ten největší navíc v rámci velmi omezených možností nejlépe oslunit. S osluněním je přitom obecně pracováno velmi vynalézavě. Směrem do hloubky parcely klesá i výška staveb, což poskytuje dobré světlo jižním fasádám jednotlivých křídel. To je ještě podtrženo využitím teras, které jednak původně plánovaným bytům dodávaly exkluzivitu, ale také opět dovoľovaly lepší oslunění. Vkládání teras a už zmíněného ustoupení bočních fasád v prvním dvoře znamená také snahu po strukturování domu nikoli jako monolitního bloku, ale spíše jako individualizované sestavy jednotlivých objemů, čímž architekt rozměrnost domu pokud možno potlačuje a zjemňuje.

V té souvislosti je nutné zmínit i to, že je dům vlastně poměrně zajímavý i kombinováním většího množství funkcí, jež bývají často spíše oddělovány. To samozřejmě nabízelo tvůrcům opět lépe strukturovat a rozvrstvit jednotlivé funkce. Byty zaujaly nejlépe osluněná místa a samozřejmě i nejexkluzivnější, byť špatně osluněnou polohu při ulici. Naopak sklady a dílny zaujaly místa, jež by bylo složité k bydlení využít, ke skladovací či dílenskému využití se ovšem hodí dosti ideálně.

Je přitom nutné říci, že snaha pracovat se světlem nemusí být vždy funkční. Největší světlík v domě má rozměry zhruba 4x4 metry a původně sahal do hloubky 20 metrů. Představa, že by mohl intenzivně osvětlit halu hlubokou 10 metrů a nacházející se v prvním patře je zcela iluzorní a je nutné konstatovat, že prostory hal asi zůstávaly dosti temné. Daný aspekt ovšem patrně nemusel tolik vadit v prostředích bytů, kdy je běžné nechávat jednotlivé dveře otevřené. V prostředí veřejné instituce, kde je naopak běžné a zcela pochopitelné jejich důsledné zavírání, už ovšem může působit dosti problematicky.

Estetické hledisko

Pojednávaný dům rozhodně nezapře snahu jeho tvůrců po důstojném, důvěryhodném, solidním výrazu. Vybudován byl nesmírně důkladně, velmi nákladně a jeho estetickému působení byla věnována velká pozornost. Nejenom reprezentativní části domu jakými je průčelní fasáda, průjezd či hlavní schodiště, ale i vy-

sloveně obslužné prostory, jakými jsou prádelny, schodiště na půdu, vstupy do skladišť, byly provedeny se snahou po esteticky uspokojivém zpracování.

Památková ochrana obdobného typu staveb se u laické veřejnosti zpravidla nesetkává s odporem či velkými kontroverzemi. Naopak ji někdy překvapuje, že určité stavby z období historismu chráněny nejsou, přestože jsou „tak hezké“. Je samozřejmě otázka, zda-li by bylo přesvědčení o nutnosti obdobnou stavbu chránit obdobně silně ve všech jednotlivých částech, například právě ve zmíněných bývalých skladech, dílnách či kancelářích.

Výše zmíněný důraz na estetické působení má ovšem i svůj rub. Například osazení nepřiměřeně nízkých dveřních výplní, byť třeba vhodně zpracovaných, prostory zjevně degraduje či minimálně esteticky posouvá. Totéž ostatně platí i tam, kde například nejsou dochovány štukové profily lemující fabion. Je tedy důležité brát v rámci péče o objekt nejen v potaz nejen ochranu autentických prvků, ale právě i estetické vyznění celku.

Urbanistické hodnocení

Pojednávaný dům je z urbanistického hlediska typickým představitelem městského nájemního domu konce 19. století a svým pojetím je součástí zásadního přerodu Prahy do podoby moderní pulsující metropole protkané bulváry, obsluhované tramvajemi, osvětlené tehdy moderním plynovým osvětlením atp atd. Původní, mnohdy ještě středověká struktura pouze jedno až dvojpatrových měšťanských domů, často na úzkých gotických parcelách, byla z nemalé části nahrazována rozlehlými tří až čtyřpodlažními bloky. Daná struktura byla sice už v barokním období citelně proměněna šlechtickými paláci, právě v Hyberské ulici jich ostatně byla většina a i zdejší měšťanské domy disponovaly tak velkorysími parcelami, že v podstatě vyhověly i požadavkům konce 19. století, přesto znamenala přestavba téměř všech budov v severní části ulice zásadní proměnu. V případě domu čp. 1000 je patrné, že půdorysně se dům prakticky nezměnil a podržel si obdobný poměr zastavěných ploch jako v minulosti. Dokonce i stávající světlík měl předchůdce v podobě drobného západního dvorku. Zcela zásadní proměnu ovšem znamenalo zvýšení počtu pater prakticky na dvojnásobek, u průčelního křídla ze dvou pater na čtyři, u dvorních křídel z jednoho na dvě až tři.

Náměty pro potřeby památkové péče

Hodnotné prvky a detaily

Seznam hodnotných uměleckořemeslných prvků obsahuje ateliérem Genesis souběžně provedená inventarizace. Tu je možné do jisté míry doplnit o několik málo dalších prvků, jejichž význam byl rozpoznán až po odevzdání dokončené inventarizace. Takové prvky jsou zmíněny a tučně vyznačeny v popisu jednotlivých místností, stejně jako jsou v něm vyznačeny prvky v inventarizaci obsažené. Vyznačeny jsou přirozeně i v grafickém vyhodnocení. Proběhlá inventarizace žel nebere v potaz také prvky které se nenachází na původním místě a jsou odloženy například ve sklepním prostoru!

Zachování hodnotných uměleckořemeslných prvků je samozřejmě žádoucí v každém památkově cenném objektu. Ukazuje se ovšem, že právě v objektech z konce 19. století a také z celého 20. století jsou tyto prvky zcela klíčové a mnohdy právě a jedině ony jsou určitým viditelným nositelem památkové hodnoty konkrétních částí daného objektu. Uměleckořemeslné prvky přitom nejsou cenné jen samy o sobě, ale jsou důležité například také pro pochopení původní funkce prostoru. Je proto vhodné jejich původní umístění respektovat. Právě v případě zpracovávaného domu stavebněhistorický průzkum spolehlivě doložil nejen velkou paletu možností konkrétní úpravy původních uměleckořemeslných prvků, v tomto případě se to týká především původních okenních a dveřních výplní, ale také výraznou provázanost jejich konkrétního řešení s konkrétní podobou a funkcí prostou v němž byly osazeny.

Většinu památkově hodnotných uměleckořemeslných prvků v domě čp. 1000 v Hyberské ulici tvoří **původní prvky z doby výstavby objektu**. Jejich největší skupinu pak **okenní a dveřní výplně** a to včetně konkrétní úpravy okenních či dveřních nik, členění a způsobu uzavírání, dochovaného původního kování atp. V průběhu stavebněhistorického průzkumu byly zaznamenány konkrétní používané profilace, způsoby dělení a uzavírání křídel, konkrétní způsoby deštění dveřních zárubní a nik atp. V několika příkladech se v domě viditelně dochovaly větší plochy původních fládrů. Cenné jsou také původní **prosklené dřevěné příčky**.

Samozřejmě cenné jsou **štukové prvky**, ať už jde o náročně řešenou štukovou výzdobu fasád a některých dalších prostor, nebo o jednoduché štukové profily lemující fabion. V případě těchto profilací nebylo součástí inventarizace zaznamenání konkrétního profilu a to se do budoucna pro jejich případnou obnovu či eventuální doplnění jeví jako nezbytně nutné. Také díky tomu se nepodařilo nalézt klíč který byl užíván pro výběr konkrétního profilu v konkrétní místnosti.

Cennými prvky jsou **kamenické práce**, například schodištní stupně, žulové i mramorové prahy a obruby atp. Cenné jsou i původní **výrobky z kovu**, například litinová zábradlí, na schodišti průčelního křídla se to týká i dodatečného navýšení zábradlí, jehož části jsou dnes odloženy v půdním prostoru. Cenné jsou i dochované původní mříže, byť některé jsou velmi jednoduché, například mříž kryjící okenní otvor prostoru A01.10 v suterénu. V suterénu průčelního křídla se pak dochovalo patrně původní osvětlovadlo.

Cennými prvky jsou také **původní podlahy**, tvořené většinou parketovými vlasy. Podařilo se ale identifikovat i malou část parketové podlahy (tzv. „vídeňský kříž“). Stav dochování této podlahy patrně neumožňuje nové použití, mohla by ale posloužit jako vzor pro výrobu repliky. Bylo by ale nutné po sejmutí stávajících novodobých nášlapných vrstev upřesnit rozsah tohoto typu podlah a vysvětlit jejich vztah z podlahám z parketových vlásů. Cenné jsou mimo to také původní keramické podlahy. Zaznamenána byla také prkenná podlaha a jak se zdá, v minulosti byly tyto podlahy použity ve větší míře, například ve skladech. Cenné jsou také původní dlažby ve dvorech a v průjezdech.

Rozhodně cenné jsou také **původní omítky** a neměly by být ve zbytečné míře odstraňovány. Mohou nést stopy původní i mladších malířských úprav.

Jednoznačně cenná jsou také jediná dochovaná **kachlová kamna**. Při stavebních úpravách eventuálně nalezené úlomky kachlů by bylo vhodné dokumentovat a pokud možno i fyzicky zachovat.

Svou cenu mají také původní **technické prvky**, především ventilační mřížky, pozůstatky plynového osvětlení, drobné pozůstatky historického rozvodu elektřiny, relikty původního otopného systému atp. Tyto prvky samozřejmě není nutné chránit stejně pečlivě, jako například prvky uměleckořemeslné, neměly by ale určité být ani bezdůvodně ničeny. Zvláštním typem dochovaných technických prvků jsou pak dochované pozůstatky původních výtahů. V tomto případě je jejich zachování na původním místě a v intaktním stavu více než žádoucí.

Samostatnou skupinou cenných prvků jsou pak **některé prvky mladší**. Reálně jich není mnoho a některé z nich stojí do jisté míry na pomezí památkového zájmu. Jednoznačně cenný je interiér vinárny v prostorech A1.22-24. Svou hodnotu má i mladší úprava prostoru A1.19 a do jisté míry i A1.20. Cenný je také restaurovaný strop v místnosti A2.16. Ochranu si rozhodně zaslouží i dochované části prostoru A1.28-29 a B1.02.

Bezpochyby cenný je i výkladek prostoru A1.17 a další související prvky z té doby, například úprava místnosti vložené do původního světlíku A1.25 (resp. A1.35). V případě výkladce ovšem jeho osazení zároveň znamenalo likvidaci původního parteru. Ten přitom byl důležitou součástí řešení původní fasády a navíc je dobře fotograficky dokumentován, takže by bylo možné a vhodné jej obnovit. Úprava parteru ze třicátých let navíc není konzistentní, neboť ve východní části parteru byla už na počátku sedmdesátých let obměněno současným řešením. Ačkoli i toto řešení nepostrádá určité kvality, jež by mohly být předmětem památkové péče, na daném místě jde o prvky jednoznačně rušivé. Navíc tento výkladek dnes v podstatě dožívá a je tudíž nutné tak jako tak uvažovat o jeho adekvátní náhradě. V případě výkladce prostoru A1.17 by bylo nanejvýš vhodné, pokusit se pro něj najít nové využití v jiném objektu!

Cenné jsou také mladší prosklené příčky, především příčka na schodišti mezi prostory A4.01 a 02 a dále příčka mezi prostory A3.03/06 a G3.02-03. K mladším okenním a dveřním výplním je potřeba přistupovat individuálně. Patrně není nutné je všechny likvidovat, zároveň ale většinou nejsou tak cenné aby bylo nutné požadovat jejich zachování. Zvláštní skupinu mladších prvků, které stojí spíše na pomezí památkového zájmu jsou dochované litinové radiátory zhruba z poloviny 20. století. I v tomto případě jistě není nutné trvat na jejich zachování, na druhé straně patrně není ani nutné je odstraňovat.

Závady

Závady je možné rozdělit na stavebně technické a památkové.

Stavebně technické závady tvoří především zatékání do některých konkrétních prostor, například v křídle E a G. Ty je potřeba řešit opravou střechy. V suterénních prostorech lze na mnoha místech zaznamenat vztlínání vlhkosti, dané mj. asi i nemožností dané prostory větrat, neboť původní větrací a přisvětlovací otvory byly v minulosti z velké části zrušeny. Negativní vliv mimo to patrně hraje i nevhodný typ použitých novodobých omítek. V severozápadním nároží druhého dvora dochází díky nefungující dešťové kanalizaci k zaplavování původního „anglického dvorku“ a voda následně prosakuje do přilehlé suterénní místnosti. V ne zcela ideálním stavu je patrně také krov průčelního křídla. Čistě vizuálně se některá místa v konstrukci, zvláště pozednice na severní straně, jeví jako poškozená zatékáním a bylo by možná vhodné uvažovat o vypracování příslušného stavebně-technického posudku. Velká část budovy je mimo to dosti zanedbaná, což je dáno asi především jejím dlouhodobým nevyužíváním a možná i předchozí ne zcela pečlivou a systematickou údržbou.

Památkové závady jsou především estetického rázu. Na exteriéru je možné zmínit především nevhodně upravený parter, který sice sám osobě vykazuje určité památkové hodnoty, ale je v příkrém rozporu s původní koncepcí průčelí. Dále hyzdivé úpravy, související z projížděním automobilů do obou dvorů (odstraněné šambrány a další části původní štukové výzdoby, otvory rozšířené do stran, nevhodné úpravy vjezdové mříže, odstranění obou původních vrat atp). V prvním i druhém dvoře jsou provedeny nevhodné novodobé prosklené přístřešky, ve druhém dvoře novodobý průběžný „anglický dvorek“ podél východní a z části i severní strany a s tím související nevhodná novodobá úprava okenních a dveřních otvorů. Za estetickou a

dnes možná z části už i technickou závadu lze považovat stávající plechovou střešní krytinu a mnohdy i dosti hyzdivým způsobem provedené okapní svody. Ideální není také provedení nástaveb na původních terasách ve druhém dvoře (F2.02 a E2.02), byť ty už do jisté míry mají svou historickou hodnotu. Nevhodná je také nástavba provedená ve čtyřicátých letech 20. století na západním podélném křídle (B). Ta ovšem naštěstí není patrná při pozorování ze dvora.

V interiérech jde především o nevhodné dělení původně velkých místností na menší a o osazení mladších dveřních výplní, především z doby socialismu, neboť ty svými dimenzemi neodpovídají původnímu pojetí a působí nepřiměřeně drobně. Obecně nevhodné jsou ale v zásadě všechny, zpravidla velmi utilitární a řemeslně dosti nekvalitně provedené úpravy z doby socialismu. Konkrétně jmenovat lze, mimo už uvedených mladších dělicích příček a novodobých dveřních výplní, například výtah v hlavním schodišti, rozvodné skříň ve spodní části schodiště (A1.01) a otevření prostoru do bývalého záchodu na jižní straně, vložení obou novodobých komínů do středního příčného křídla (D) a s tím související úprava stropů a dalších částí interiéru. Neadekvátní je také řešení vrátnice prostoru, s okenními otvory proraženými do průjezdu a s nevhodnou úpravou prosklené stěny otočené do schodiště. Obecně nevhodné je nerespektování původních dispozic. To se bohužel týká i úprav zcela nedávných. Je přitom zjevné, že v tomto případě, mimo jiné, dochází k rozporu mezi zájmy památkové péče a stávajícími požadavky na podobu a rozsah sociálního zařízení a dalších obdobných prostor. Specifickým typem poškození jsou pak sejmuté či vysloveně ukradené mosazné kliky a štítky⁶⁵².

Náměty pro péči o objekt a doporučení k rekonstrukci

Bylo by ideální, pokud by připravovaná rekonstrukce maximálním způsobem respektovala památkové hodnoty objektu. Vzhledem k tomu, že jde o dům v zásadě jednorázově vybudovaný, znamená to pokud možno respektovat původní řešení. Samozřejmě diferencovaně, například původní zděné příčky v suterénu či příčky mezi jednotlivými obchodními prostory lze chápat jako v zásadě utilitární prvek, který měl sice praktické důvody ale žádné vyšší architektonické ambice. Jiná už je situace například u dispozic původních bytů, kde lze ve skladbě prostor snahu po jejich harmonickém uspořádání rozpoznat poměrně zřetelně. Obdobně je vhodné například respektovat fakt, že původní kancelářské a skladovací prostory byly nedělené, což například u místnosti situované v jižním traktu střední příčné budovy (D) mělo i své architektonické vyjádření v podobě klenební konstrukce, v řešení vstupů a celkově symetrické kompozici prostoru.

U **průčelní fasády** by bylo vhodné obnovit na základě dochované fotografické dokumentace parter. V případě plochy nad vjezdem, která je na fotografiích zakryta tabulí by bylo vhodné vyjít ze schématického zákresu tohoto místa na kopii plánu původního průčelí. Využít by k tomu bylo možné i některý vhodný detail z ostatních částí fasády. Ponechání tohoto místa bez výzdoby je totiž nejen v téměř jistém rozporu s původním stavem, ale také odporuje základním principům celé fasády, jež je štukovou výzdobou pokryta prakticky kompletně.

Složitou otázkou je pak obnova vstupní mříže, která zřejmě také není dochována v původně realizované podobě. Na dochované kopii původního plánu je zde totiž zakreslen barokně vzhůru vzepjatý poutec. Bylo by vhodné provést detailní ohledání místa, v němž tento poutec měl být připevněn do zdi a i případnou sondáž doložit jeho eventuelní stopy, případně jeho existenci vyvrátit. V případě nálezu jeho pozůstatků by bylo vhodné zvážit zda a v jaké podobě by měl být obnoven. U vjezdového otvoru by samozřejmě bylo vhodné zrušit zcela nevhodné dodatečné rozšíření do stran.

Otázku barevnosti fasády by bylo vhodné řešit obnovou původní barevnosti, zjištění na základě restaurátorského průzkumu. Minimálně v případě průčelního křídla by také bylo vhodné uvažovat o obnově **původní střešní krytiny**.

U **fasád obou dvorů** by bylo opět vhodné obnovit pokud možno původní stav. To se týká opět dodatečně rozšířených vjezdových otvorů, u vjezdu do průjezdu D1.12 byla odstraněna šambrána a nákolníky. Naněj-

⁶⁵² Je zjevné, že část těchto prvků byla zcizena kvůli barevnému kovu, nejspíše mezi lety 2003-2013. Některé pak byly v téže době sejmuty proto, aby mohly být použity v rekonstruovaných částech domu. I v takovém případě ovšem docházelo ke ztrátám klapáček, neboť rozvorovou kliku nelze sejmut bez jejího odlomení.

výš vhodné je také doplnit chybějící římsy a další prvky odstraněné v souvislosti s provozováním nákladních výtahů na fasádě průčelního křídla v obou krajních okenních osách. U rizalitu průčelního křídla by také bylo ve spodní části vhodné respektovat alespoň v náznakové podobě, formou slepých nik, zrušené vstupy do bývalých záchodů. Stejně tak je i z funkčního hlediska, s ohledem na větrání prostor, vhodné obnovit zrušená okénka suterénu. U podélných křídel by bylo rozhodně žádoucí obnovit původní vnější symetrická schodiště. Ve druhém dvoře by bylo jistě vhodné odstranit novotvar průběžného „anglického dvorku“ a obnovit původní velikost okenních otvorů. Uvažovat je také možné o obnově dešťových svodů jako skrytých. Při opravě fasád je opět vhodné respektovat původní barevnost a brát při tom v potaz i původní barevnost okenních výplní. Stávající monochromní světlá barevnost je ovšem vcelku rozumným řešením a je tedy samozřejmě možné ji fyzicky ponechat „na dožití“. Při případné obnově je třeba dbát na přesné provedení dodatečně zkeslených či poškozených míst jako jsou sloupky zábradlí terasy či římsa pod terasami. Pamatovat je nutné i na to, že fasáda byla původně kompletně pásována jemnými žlábkami, které se při předchozí rekonstrukci do značné míry vytratily. V případě obnovy okenních otvorů druhého patra křídel E-G je nutné rozhodnout jakou by měla mít podobu. Stávající řešení s párem křídel osazeným i nad poutcem parně není původní, nemáme ovšem žádný doklad, jak vlastně tyto okenní výplně byly děleny. Původní použití jediného křídla či větračky je ovšem jistě pravděpodobnější a bylo by i esteticky uspokojivější. Výplň by v takovém případě neměla čtyři ale pouze tři skleněné tabule. Nedoložená je také původní podoba vstupní výplně na schodiště G1.01. V tomto případě lze vyjít ze současného řešení, pouze je třeba využít původních profilací a pokud možno i původního kování.

Ve **velkém světlíku** je vhodné obnovit zničené šambrány a eventuálně zvážit obnovu původních lodžii.

Obnova interiérů se váže na dosti palčivý problém komunikačního řešení celého objektu. Původně byly jednotlivé části budovy komunikačně v podstatě neprovázané, respektive provázané pouze způsobem, jež je z dnešního pohledu nedostatečný, přes drobné předsíně záchodů a v případě prvního patra též přes pavlač. Ateliérem Genesis vypracovaná studie využitelnosti počítá s vytvořením jedné „oběžné“ chodby ve všech patrech a počítá také s velmi rasantními úpravami v okolí zadních tří světlíků, jež v zásadě zcela ruší. Mimo to počítá s vytvořením velkého sálu pod prvním dvorem, se vstupní halou ve východní polovině průčelního křídla a respiriem v suterénu pod ním.

Zpracovatel stavebněhistorického průzkumu by samozřejmě měl být dalek toho, aby podobný záměr posuzoval či dokonce navrhoval nějaké odlišné provedení, neboť nezná všechny souvislosti, požadavky, nároky, nezná dokonce ani všechny stavební předpisy které určují způsob jak mají být řešeny evakuační trasy, nouzové východy, podoba a počet sociálních zařízení, počet výtahů atp. atd. Jeho oborem jsou minulé stavby, nikoli ty současné či budoucí. Přesto mu nezbyvá než v tomto textu apelovat na pokud možno co nejméně rasantní provedení navrhovaných úprav, s maximem zachovaných původních prvků a to na místě, pro které vznikly. Pokud už je nutné vytvářet výše zmíněnou chodbu, bylo by patrně vhodné tak činit způsobem spíše soudobým, například pomocí opticky lehkých prosklených konstrukcí, nikoliv napodobováním hmot, které jsou shodou okolností mladším doplňkem a původní podobu stavby nerespektují (tím je míněna stávající hmota místností F2.02 a E2.02). Stejně tak by patrně bylo vhodné zvážit uzavření stávajících světlíků takovým způsobem aby zůstaly jako světlíky čitelné, se zachováním původních prosklených dřevěných příček. Výtahové šachty i samotné výtahy je možné řešit opět jako opticky lehké, prosklené konstrukce.

Pokud jde o nový přístup do budovy, bylo by patrně vhodné ještě zvážit možnost využití průjezdu jako hlavního vstupního místa, neboť je to jeden z nejnáročněji zdobených prostorů a jeho vazba na schodiště i protilehlý prostor A1.28-29, z něhož může být snadno dostupný jak suterén tak přízemí navazujícího podélného křídla, je dosti bezprostřední. Průjezd přitom v minulosti byl jak do ulice tak do dvora ještě uzavřen vraty, ta do dvora byla zřejmě bohatě prosklena, takže by byl zajištěn i tepelný komfort. V případě prostoru A1.28-29 jde navíc o prostor, který byl v minulosti poměrně zajímavě architektonicky upraven a jeho rehabilitace je tedy také žádoucí. Dané řešení přitom umožňuje v případě potřeby zapojit i prostor A1.17, který lze tím pádem jako vstupní halu také využít. Problém je zde samozřejmě případné projíždění automobilů průjezdem, ovšem stávající plocha zadního dvora stejně neumožňuje parkování příliš velkého počtu automobilů a jejich projíždění průjezdem tedy patrně nebude příliš časté. Vraťme se však od koncepčních úvah k jednoduchým doporučením.

Obecně a pro celý objekt platí, že dochované okenní a dveřní výplně, prosklené příčky atp by měly být pokud možno ponechávány na původním místě. Nově vyráběné okenní a dveřní výplně, prosklené stěny a další konstrukce nahrazující konstrukce původní (i nedochované) by měly respektovat podobu původních prvků a to samozřejmě s ohledem na logiku jejich umístění (viz výše). V případě konstrukcí vkládaných zcela nově je ale naopak žádoucí soudobé řešení tak, aby byly nové zásahy jednoznačně odlišitelné. Vhodné je samozřejmě volit opticky lehkou podobu prosklených příček a stěn s minimalisticky zpracovanými detaily.

V **suterénu** obecně je vhodné respektovat zde dochované dveřní výplně a v případě potřeby je použít jako vzor pro výplně nové. Stejně tak je zde ovšem možné uvažovat o vložení zcela soudobých, kvalitně řešených dveřních výplní, neboť výplně původní se zde téměř nedochovaly. Rozhodně vhodné je pokud možno obnovit zaslepené okenní otvory. Stávající klenební konstrukce a nosné zdi by samozřejmě měly být respektovány. V případě příček se to nejeví jako nutné ani u těch původních, které jsou ostatně až na vlastní cihelnou materii nerozeznatelné od příček mladších. Žádoucí je ponechání alespoň některých technických prvků, které mohou hrát i roli nefunkčního exponátu (původní komínové čistící otvory, litinové kanalizační potrubí, mosazné uzávěry atp). Zachován a pokud možno restaurován by měl být pozůstatek původního výtahu v prostoru D01.13, kde je rozhodně vhodné zachovat i původní mříž a systém jejího upevňování.

V **přízemí** je vhodné, jak už bylo zmíněno, především rehabilitovat průjezd A1.15, dosti zanedbaný a výrazně poškozený úpravami z doby socialismu. Restaurovány a doplněny by měly být štuky a původní barevnost, žádoucí je obnova i nedochovaných dveřních výplní a vrat. Vhodné je uvážit možnost využití v suterénu dochovaného původního osvětlovadla, které pro špatný stav patrně ani po restaurování nelze použít fyzicky, ale lze jej jistě využít jako vzor pro osvětlovala nově vyrobená.

Ve schodišti A1.01 je opět vhodné restaurovat a doplnit štukovou výzdobu, obnovit původní barevnost, restaurovat či doplnit dochovanou keramickou dlažbu, restaurovat a doplnit truhlářské prvky. Nový výtah by měl být koncipován tak, aby bylo možné maximálním způsobem obnovit původní podobu zábradlí schodiště a to přirozeně s využitím prvků původního ochranného navýšení zábradlí, které jsou odloženy v půdním prostoru, samozřejmě s nutným doplněním o nově vyrobené kusy.

V průjezdu D1.12 je vhodné rehabilitovat původní podobu štukové výzdoby a obnovit zazděné okenní otvory z místnosti D1.25. Ve schodišti G1.01 je vhodné uvažovat o obnově původní prosklené dřevěné příčky. V původně volných, vzájemně vůči sobě průchody otevřených prostorách křídel B-G je žádoucí odstranění novodobých příček, případně jejich nahrazení opticky lehkými prosklenými konstrukcemi. V prostoru F1.01 je možné uvažovat o obnově původního schodiště.

V **prvním patře** je v průčelním křídle vhodné výhledově nahradit stávající, příliš nízké dvojkřídlé dveřní výplně adekvátně vysokými. Vhodné by bylo také obnovení původního způsobu osvětlení hal prostřednictvím světlíků, přestože patrně nebylo příliš funkční. Při eventuálním doplňování nových příček v křídlech A-C je vhodné respektovat jejich původní umístění a smysl má i obnovení enfilády, u níž je vhodné respektovat i propojení obou částí patra mladším vstupem. Ten je sice z hlediska původní dispozice dodatečný, jeho existence je ovšem poměrně dávná. Rozhodně žádoucí je také obnova štukových profilů lemujících fabion tam, kde tyto profily původně provedeny byly. V křídle D je nanejvýš vhodné obnovit původní velký sál D1.10-16. Žádoucí je i rehabilitace místnosti D1.23-24. Všechny tyto místnosti dobře reprezentují původní kancelářskou složku budovy. V křídlech E-G je opět vhodné odstranit mladší příčky, případně je nahradit opticky lehkými prosklenými konstrukcemi. Ve schodišti G2.01 je opět vhodné uvažovat o obnově původní prosklené dřevěné příčky. V křídlech D a G je vhodné zvážit zachování alespoň některých záchodů v původní poloze, samozřejmě s respektováním dochovaných původních prvků.

Ve **druhém patře** platí pro průčelní křídlo v podstatě totéž, co bylo napsáno k patru prvnímu. Ve schodišti A2.01 je vhodné uvažovat o obnově původní štukové výzdoby na severní stěně. Obnova prosklené příčky, dochované o podlaží výše je principiálně také možná. V místnosti A3.16 je velmi žádoucí doplnit při repasi odstraněné parapetní pole původní okenní výplně. V křídle D je opět žádoucí obnova původního dispozičního řešení, tj. chodeb řešených shodně jako jsou dodnes dochovány v patře třetím a s obnovou původních příček v jižním traktu. Samozřejmostí by měla být obnova poškozených štukových profilů lemujících fabion a žádoucí je i zde řešení alespoň některých záchodů s ponecháním původních prvků. Jak už bylo psáno výše, žádoucí je i zachování prosklených příček u světlíků. V křídlech E-G je samozřejmě opět vhodné odstranění novodobých příček. Vhodné je ale zachovat původní prosklenou příčku na schodišti G3.01 a také novější prosklenou příčku v průchodu mezi křídlem F a G. Případné propojení s křídlem D je vhodné rea-

lizovat nikoli v historizujících formách, ale spíše jako opticky lehké, prosklené příčky. Při výměně okenních výplní je vhodné dbát na provedení deštění nik v takové podobě, která odpovídá původnímu řešení.

Ve **třetím patře** je v průčelním křídle (A) i v navazujících křídlech podélných (B-C) vhodné maximálním možným způsobem respektovat a popřípadě obnovit původní dispozici. Ta se zde i o podlaží výše dochovala v relativně hodně autentickém stavu. Žádoucí je neodstraňování prosklených výplní směřujících do světlíků. Jako samozřejmá se jeví repase dochovaných dveřních výplní. V případě prosklené příčky ve schodišti A4.01 je možné uvažovat o obnově zděné konstrukce v případě, že by ponechání stávající prosklené příčky z nějakého důvodu, nebylo možné. Například z bezpečnostních důvodů či z důvodů požárních. Při obnově zděné konstrukce je samozřejmě žádoucí obnova štukové výzdoby. Zachován by měl být i dochovaný výtah na uhlí, a to včetně dvířek v místnosti A4.05. V případě křídla D je možné a vhodné maximálním způsobem ctít stávající dispozici. Při výměně okenních výplní je i zde vhodné dbát na provedení deštění nik v takové podobě, která odpovídá původnímu řešení. V křídle G je rozhodně vhodné ponechat dochované části výtahu. Jejich pohledová prezentace například za skleněnou příčkou je žádoucí.

Ve **čtvrtém patře** opět platí v zásadě to, co bylo napsáno k patru třetímu. Mimo to je rozhodně žádoucí zachování bývalé prádelny D5.10-11 a souvisejících prostor D5.12-13.

V **půdním prostoru** průčelního křídla je, stejně jako u ostatních půdních prostorů, žádoucí zachování krovové konstrukce, původních topinkových podlah a dalších prvků. Vhodné je mechanické odstranění protipožárního nátěru z krovu, neboť ten dřevo poškozuje a přitom není příliš účinný. V prostorech bývalé prádelny je samozřejmě zachování původních dveřních a okenních výplní. V severní stěně prostoru A6.09 je samozřejmě možné obnovit dveřní otvor, který zde byl původně plánován a možná i proveden.

Vhodné je také uvažovat o vytvoření prostoru sloužícího jako **depozitář cenných prvků**, do něhož by bylo možné ukládat pro další případné použití cenné uměleckořemeslné prvky, které při rekonstrukci nebylo možné použít, v suti nalezené úlomky kachlů, původní technické prvky (či jejich vzorky), které bylo nutné při rekonstrukci vyjmout ze zdí a dalších konstrukcí atp. Podobný prostor může fungovat právě půdním prostoru či eventuálně v některé části suterénu.

Náměty pro další průzkumy

Proběhlý stavebněhistorický průzkum je nanejvýš vhodné doplnit operativním průzkumem a dokumentací v průběhu budoucích rekonstrukčních prací, případě už v rámci eventuálního přípravného stavebně-technického průzkumu. Obecně platí, že každá možnost nahlédnout „pod povrch“ stavby ve pro rozšíření poznatků o stavebních dějinách objektu nesmírně vhodná a v podstatě nenahraditelná. Konkrétně jde o otázky po struktuře stavebních konstrukcí, po původních úpravách omítek a dalších povrchů a prvků. Po podobě plány doložených změn dveřních otvorů. Po konkrétním řešení technických prvků, jakými je například původní ventilační systém, výtahy, rozvod osvětlovacího plynu, elektřiny atp.

Nutné je provedení jednotlivých technologických průzkumů (restaurátorský průzkum barevnosti fasád a štukem zdobených interiérů, restaurátorské průzkumy kovových prvků, truhlářských prvků atp) Průzkumy barevnosti je přitom vhodné provádět ve spolupráci se stavebním historikem, neboť malíři – restaurátoři obvykle nemají přesnou představu o vhodném rozsahu a zacílení průzkumu.

Je vhodné na základě provedené inventarizace vypracovat katalog původních truhlářských prvků v němž by byly zahrnuty i prvky dokumentované roku 2002 a následně odstraněné. Smyslem tohoto katalogu by mělo být vytvoření jednoduchého manuálu, který by pomohl při pořizování nových truhlářských prvků na místa na nichž původní prvky dnes chybí, pro umístování prvků v minulosti nevhodně přemístěných či upravených atp.

Před obnovou a případným doplňováním štukových profilů lemujících fabiony je rozhodně žádoucí provést jejich dokumentaci sejmutím konkrétního profilu. Smyslem takové dokumentace by mělo být objasnění pravidel, podle nichž byly konkrétní profily pro konkrétní prostor vybírány, což by měl být základní předpoklad pro případnou obnovu.

V případě oprav střešní krytiny je velmi vhodné dokumentovat eventuální pozůstatky původní kytiny na stávajícím podbití (stopy po hřebících, otisky atp).

Před restaurováním vstupní mříže je vhodné prověřit eventuální stopy nedochovaných částí této mříže (poutec).

V případě výkopových prací je samozřejmě nutné počítat s archeologickým dozorem.

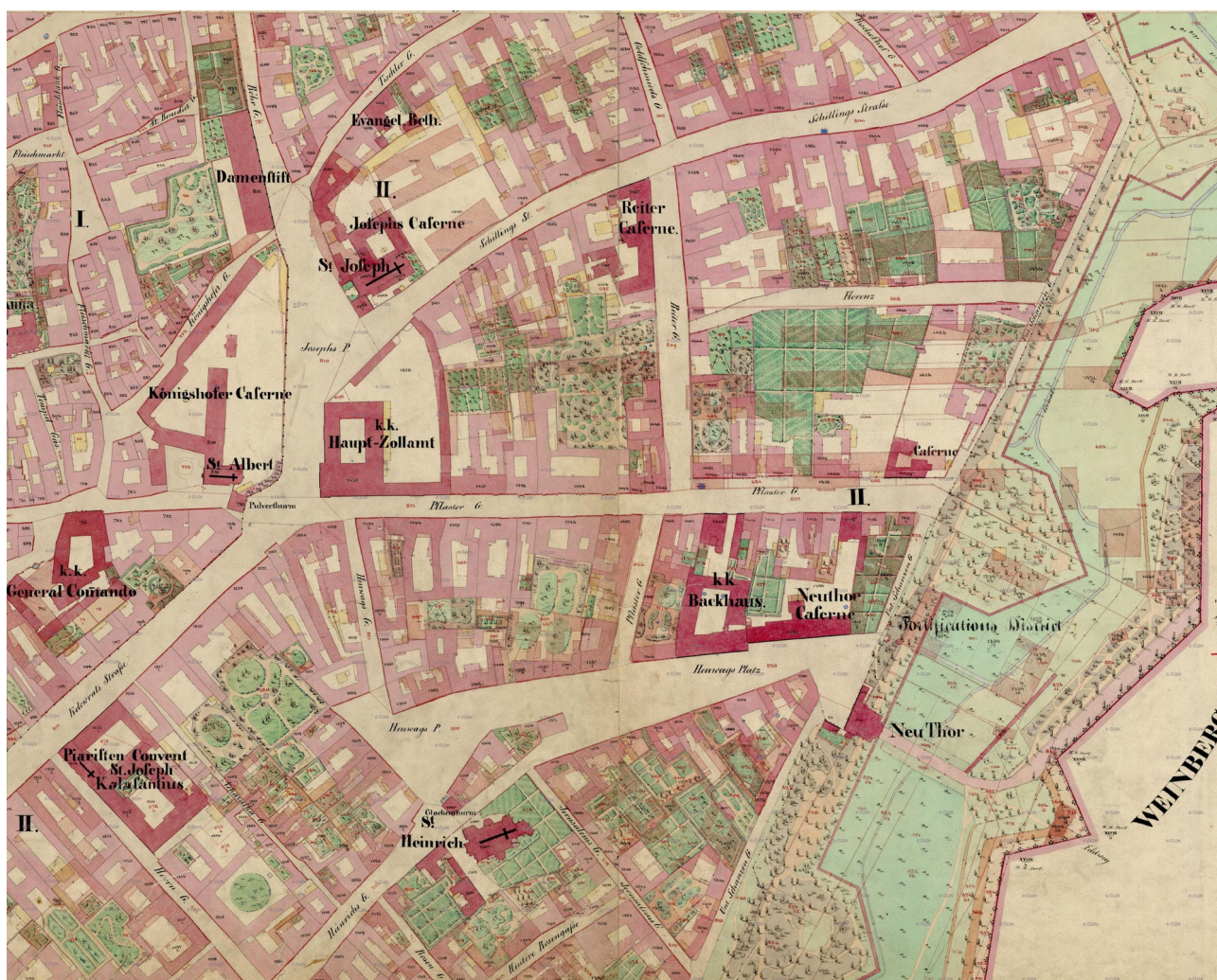
Žádoucí je doplnění provedeného archivního průzkumu o studium archivních fondů, které byly identifikovány až v průběhu práce a vzhledem k omezeným časovým možnostem nebyly využity.

Historická dokumentace

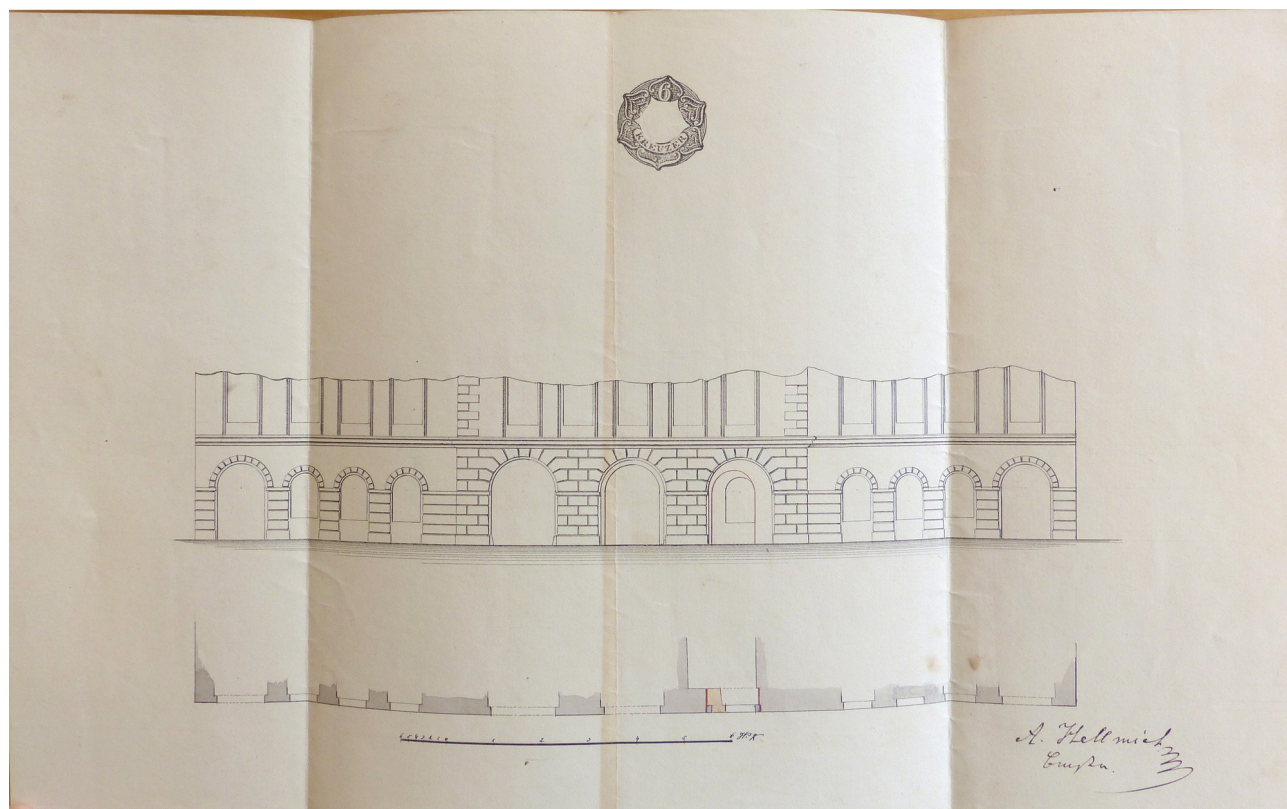
Poznámka: Následující stránky představují pouze velmi stručný a informativní výběr pořizené fotodokumentace, historické plánové dokumentace a ikonografie. Veškerá pořizená dokumentace je obsažena na přiložených DVD, které jsou nedílnou součástí tohoto SHP.

Předchozí objekt

Mapy a plány

*Plán 0103 – Originální mapa Stabilního katastru, Královské hlavní město Praha, výřez,
kolorovaná litografie, 1:1440, 1842, reambulace 1879 (UAZK)*

Ikonografie

0102 - Dům čp 1000 před r. 1896, výřez z fotografie

0101 – Josef Daniel Huber, Pohledový plán Prahy, výřez, 1769, tušová kresba, (Historický atlas měst České republiky)

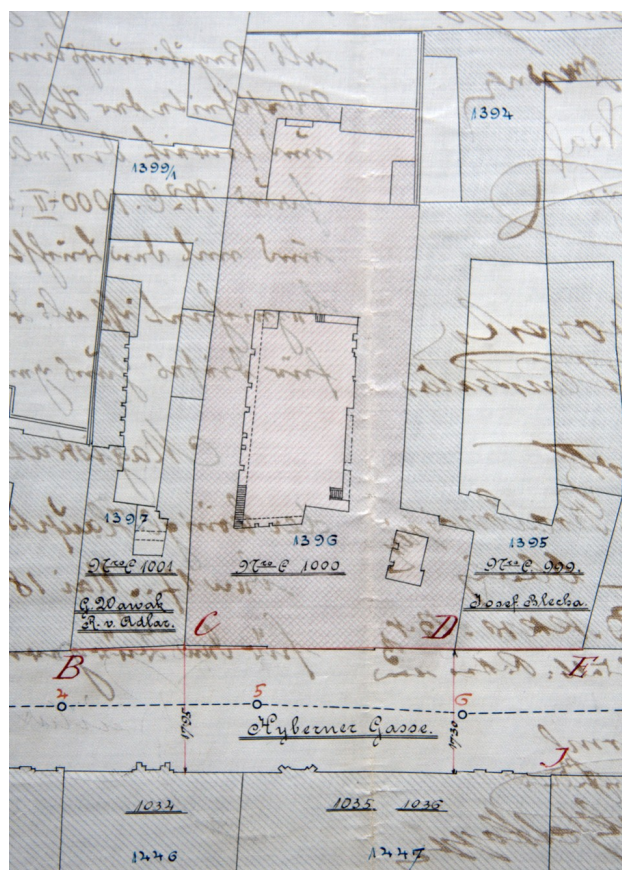
0102 – Hybernská ulice od východu, před rokem 1896, světlotisk (Muzeum hl. m. Prahy)

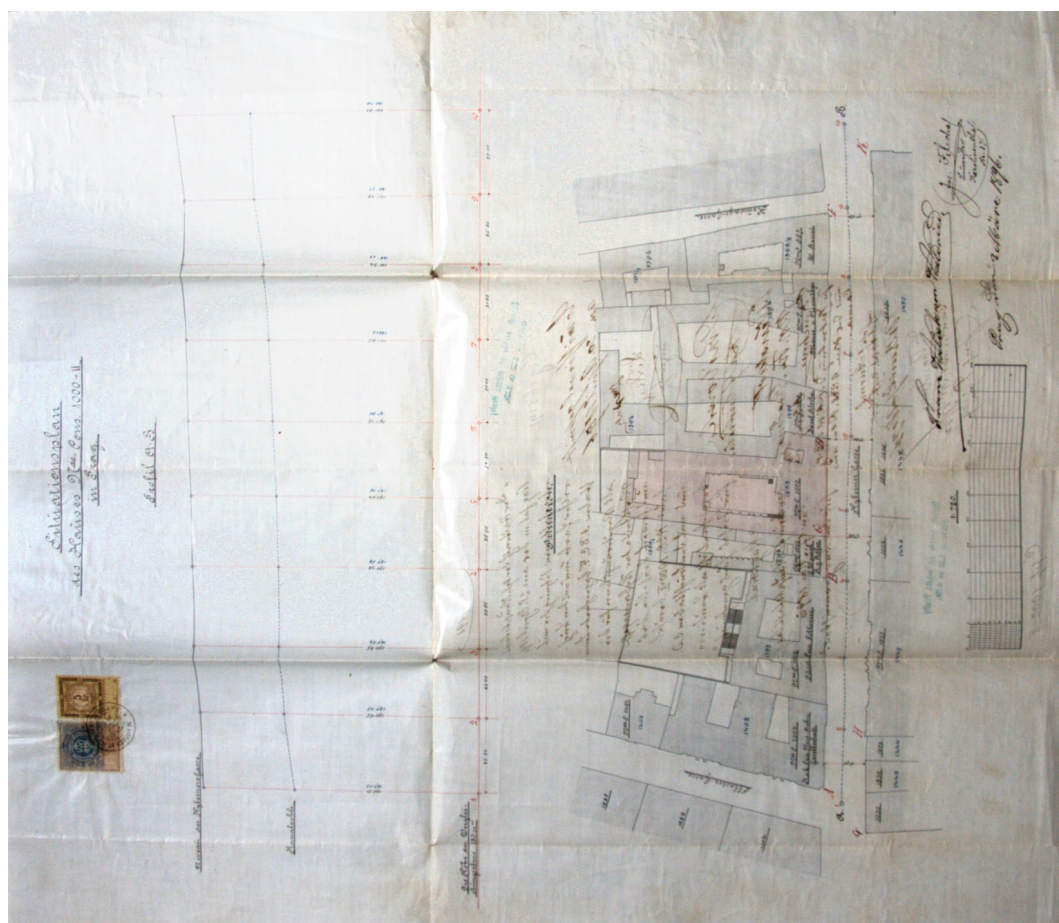
0103, 0104 – tentýž snímek na dobových pohlednicích

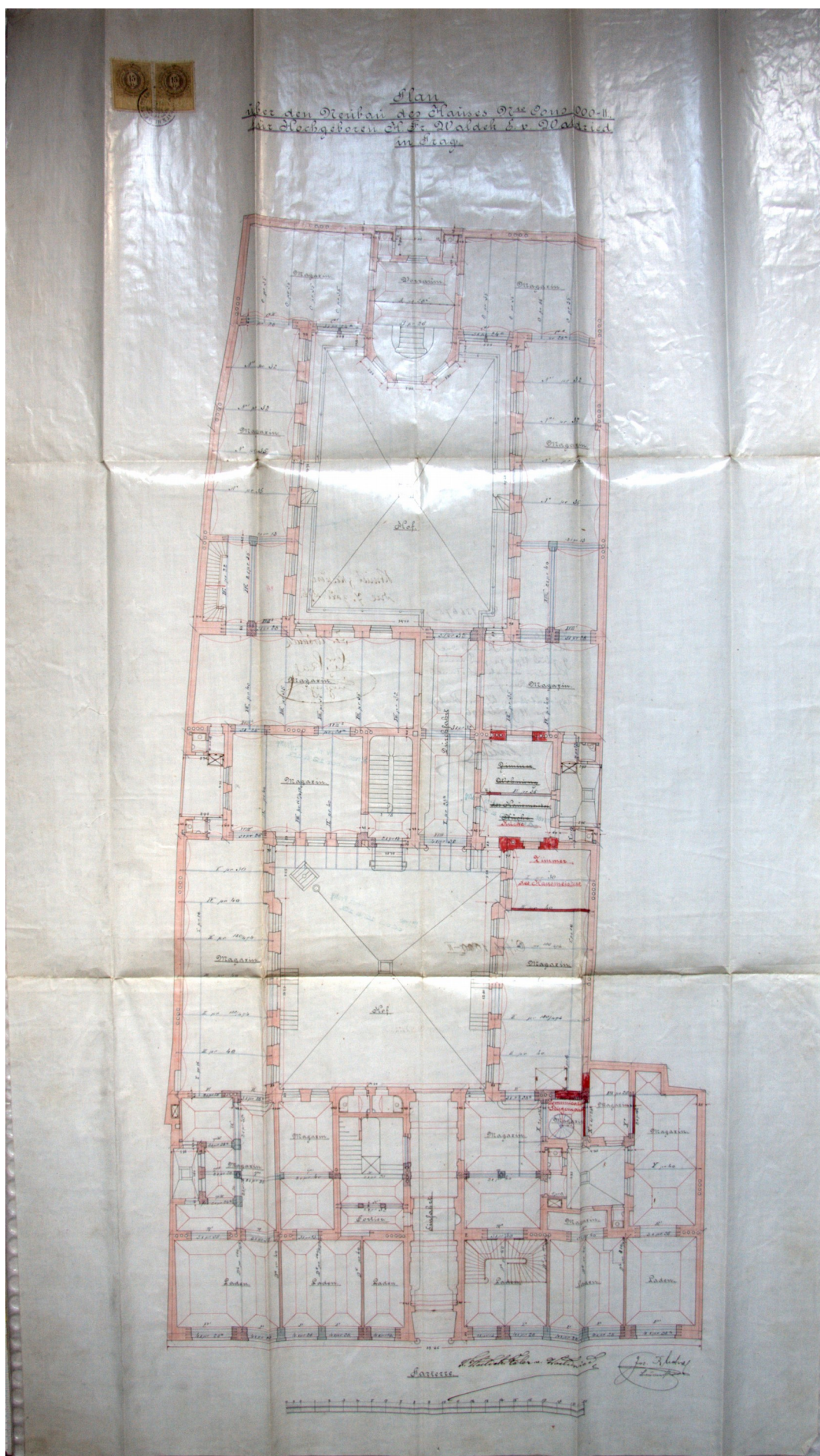
Výstavba stávajícího objektu

Plány

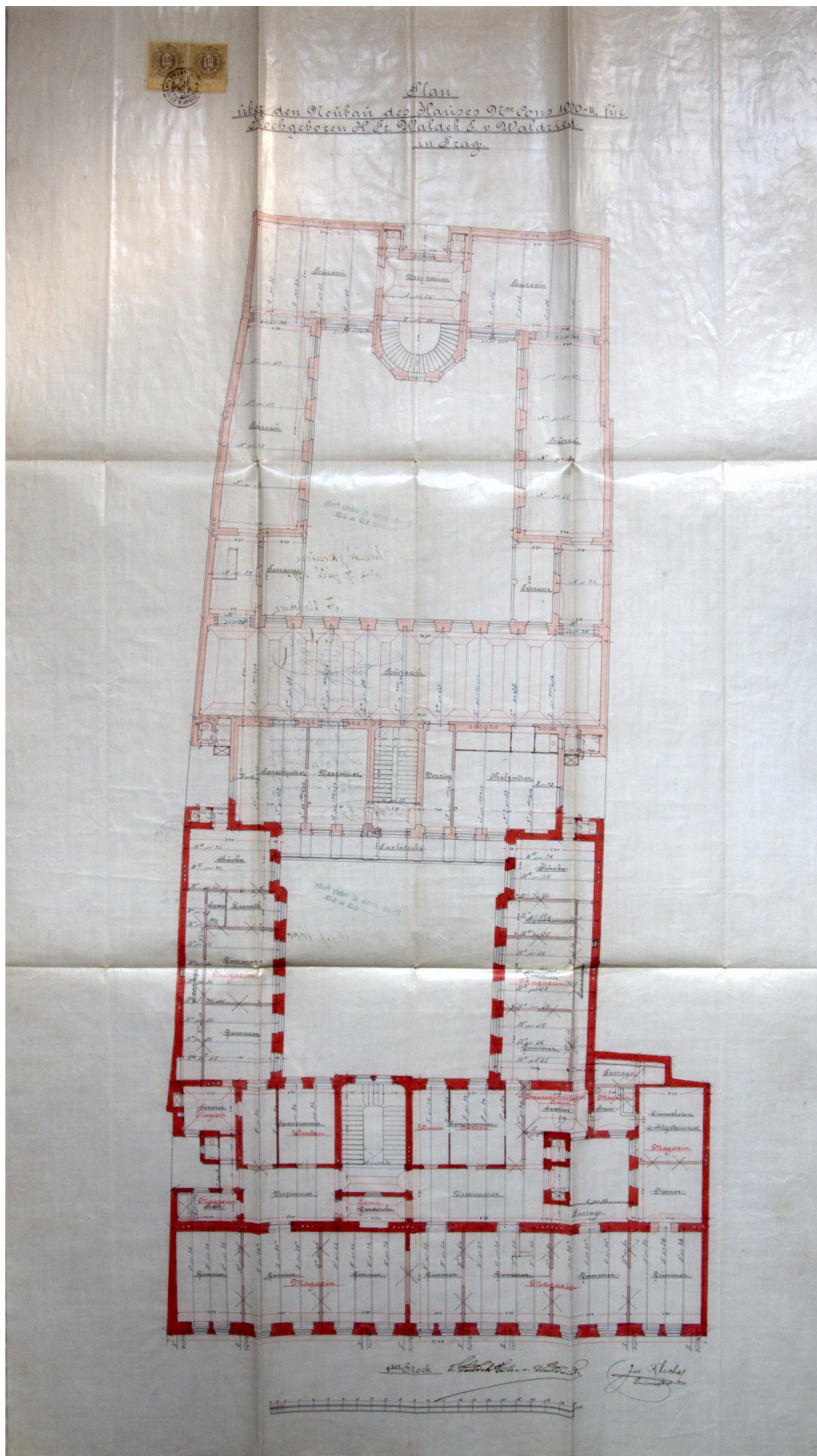

0201 – Situační plán předchozího objektu s vyznačením staveniště domu nového, vpravo výřez, dole celek, 1896

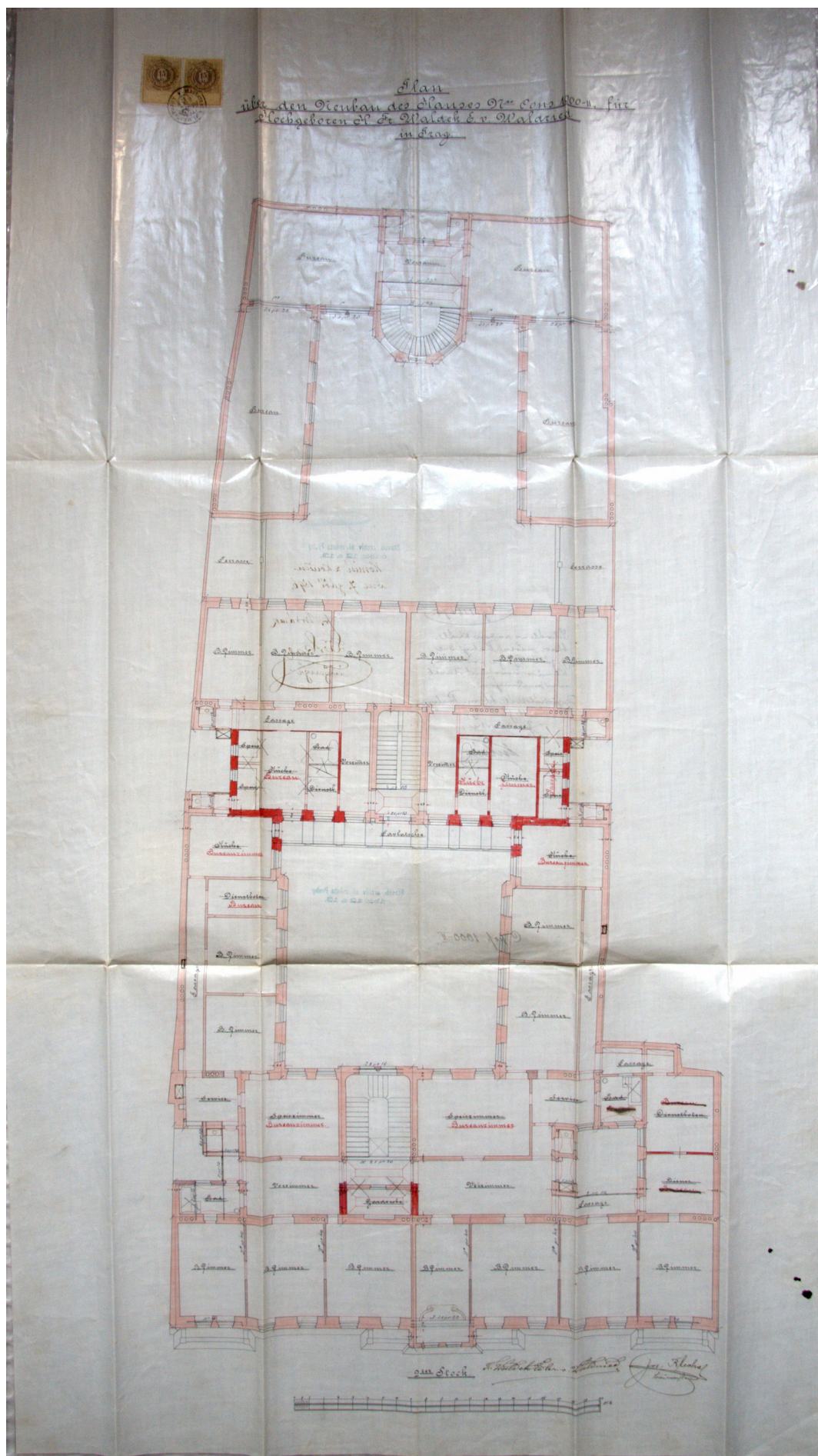

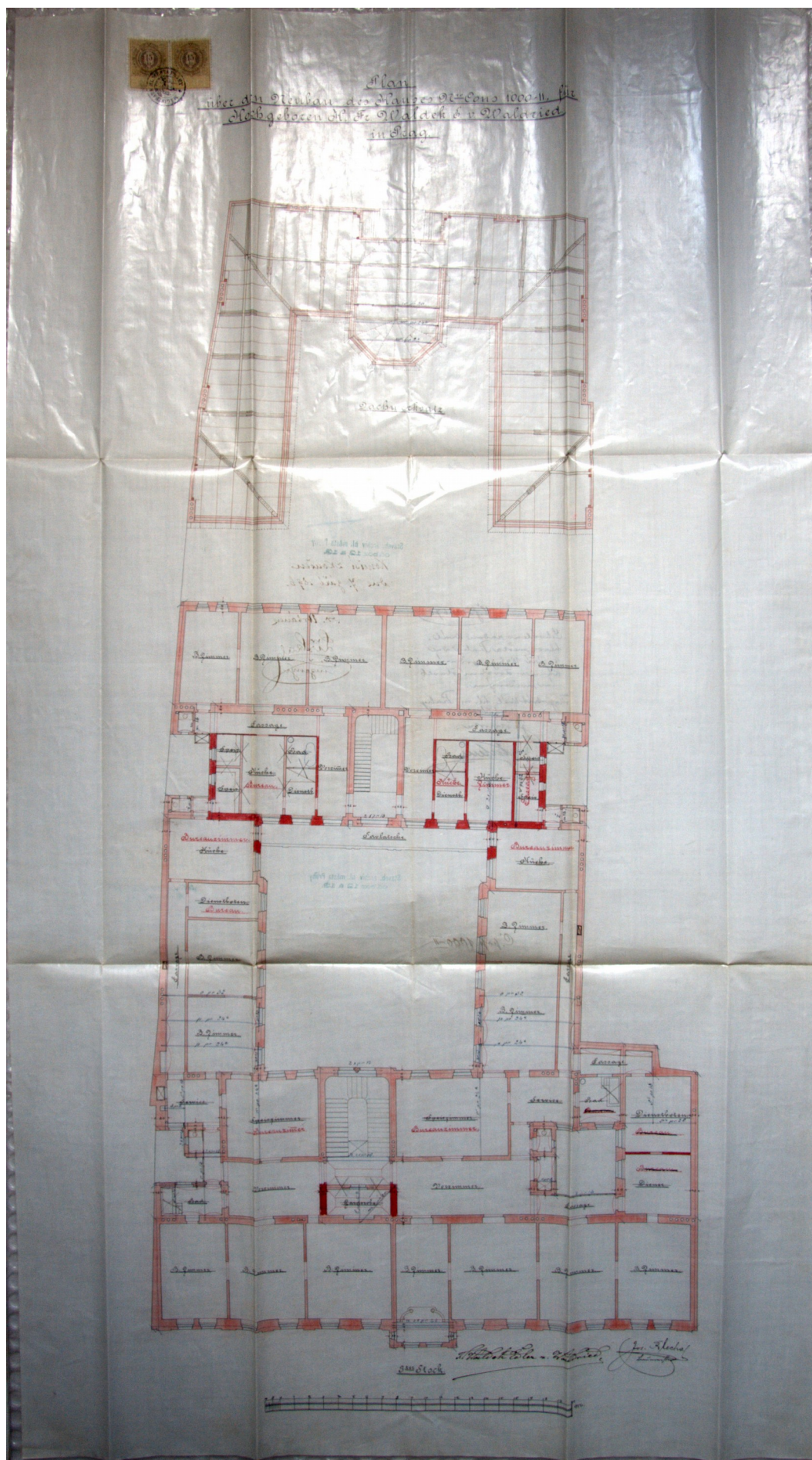
0202.2 - Stavební plán domu, přízemí, kolorované pero na pauzovacím papíře, ateliér Josef Blecha, 1896 (SA)

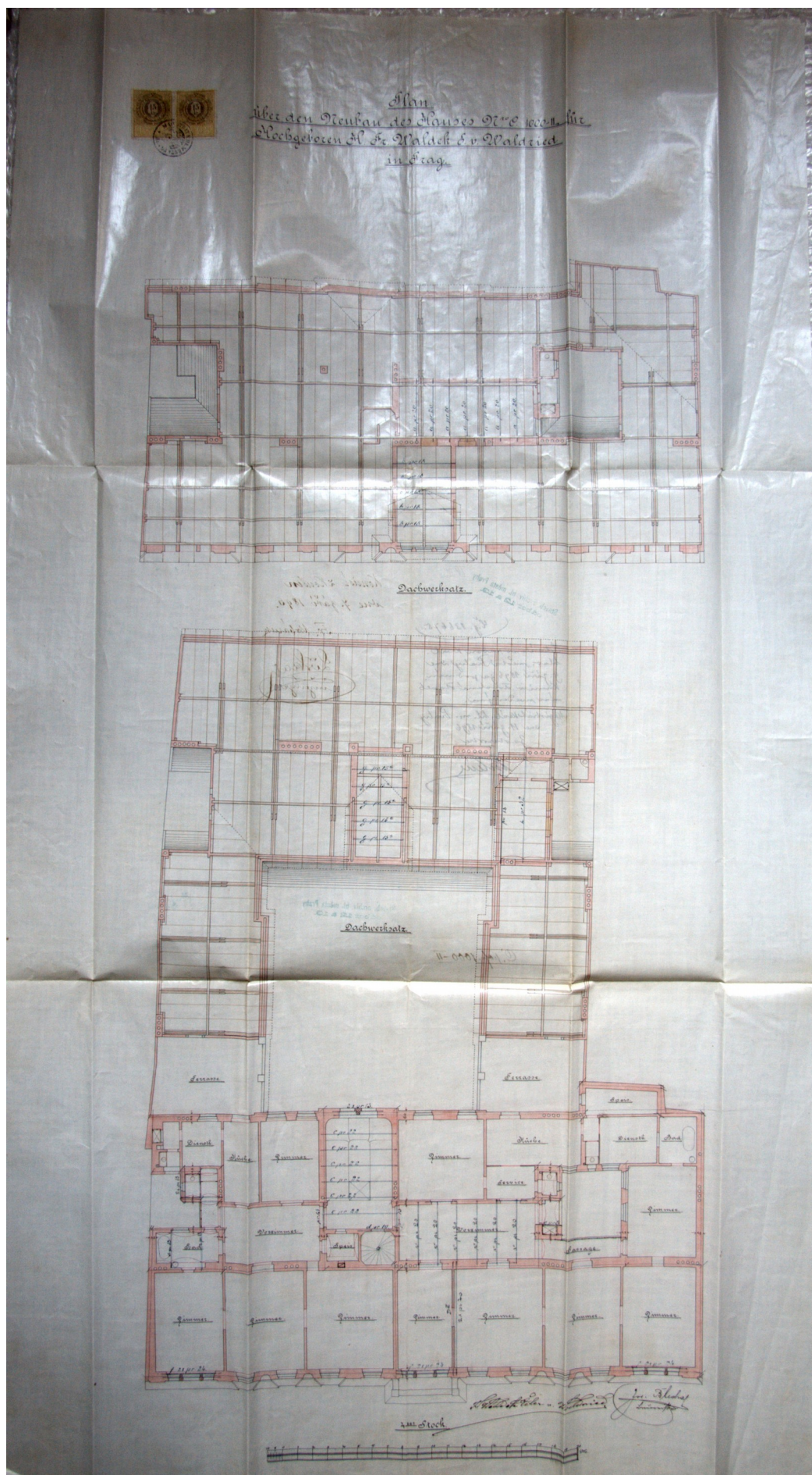
0202.3 - Stavební plán domu, první patro, kolorované pero na pauzovacím papíře, ateliér Josef Blecha, 1896 (SA)

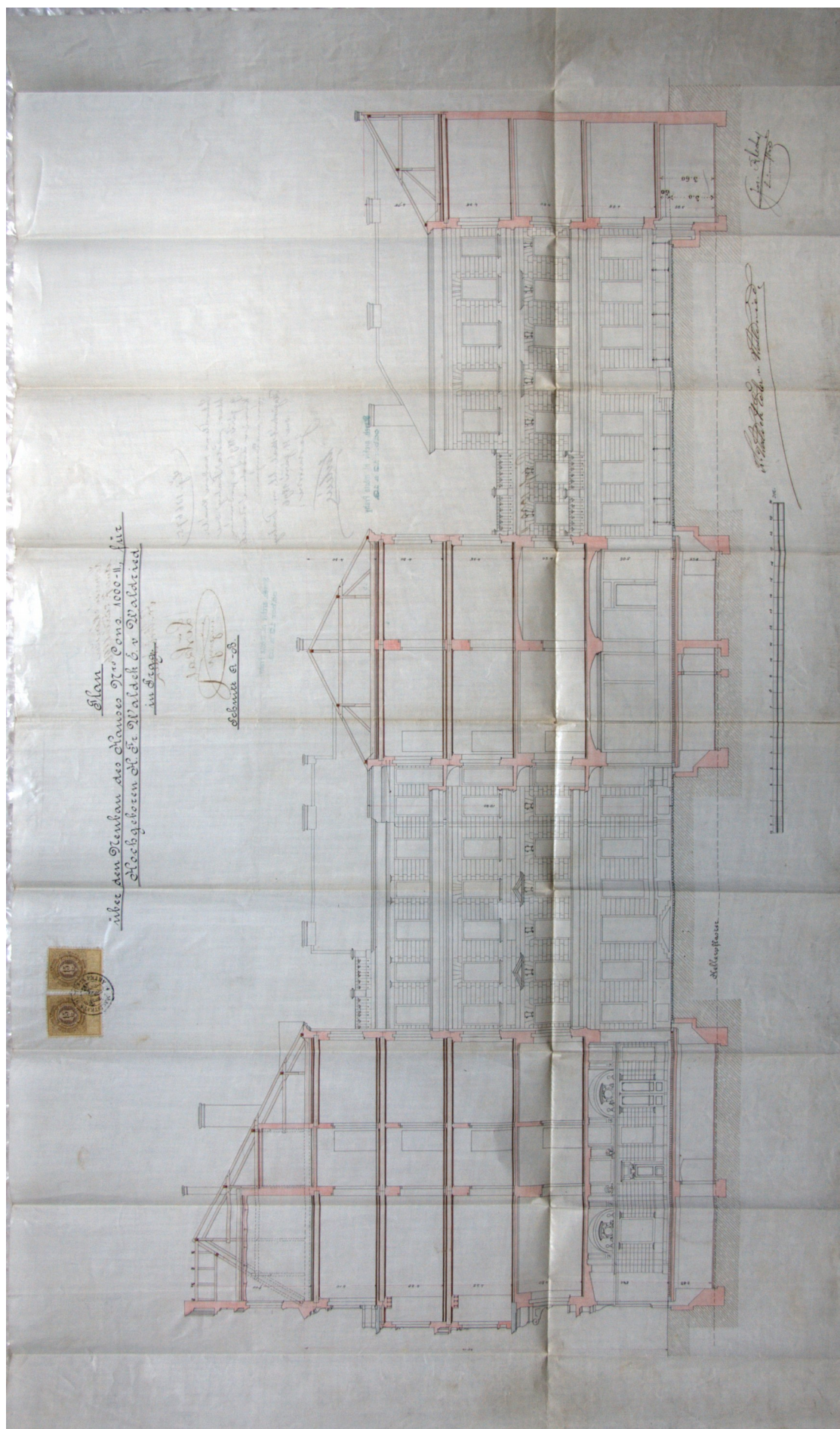
0202.4 - Stavební plán domu, druhé patro, kolorované pero na pauzovacím papíře, ateliér Josef Blecha, 1896 (SA)

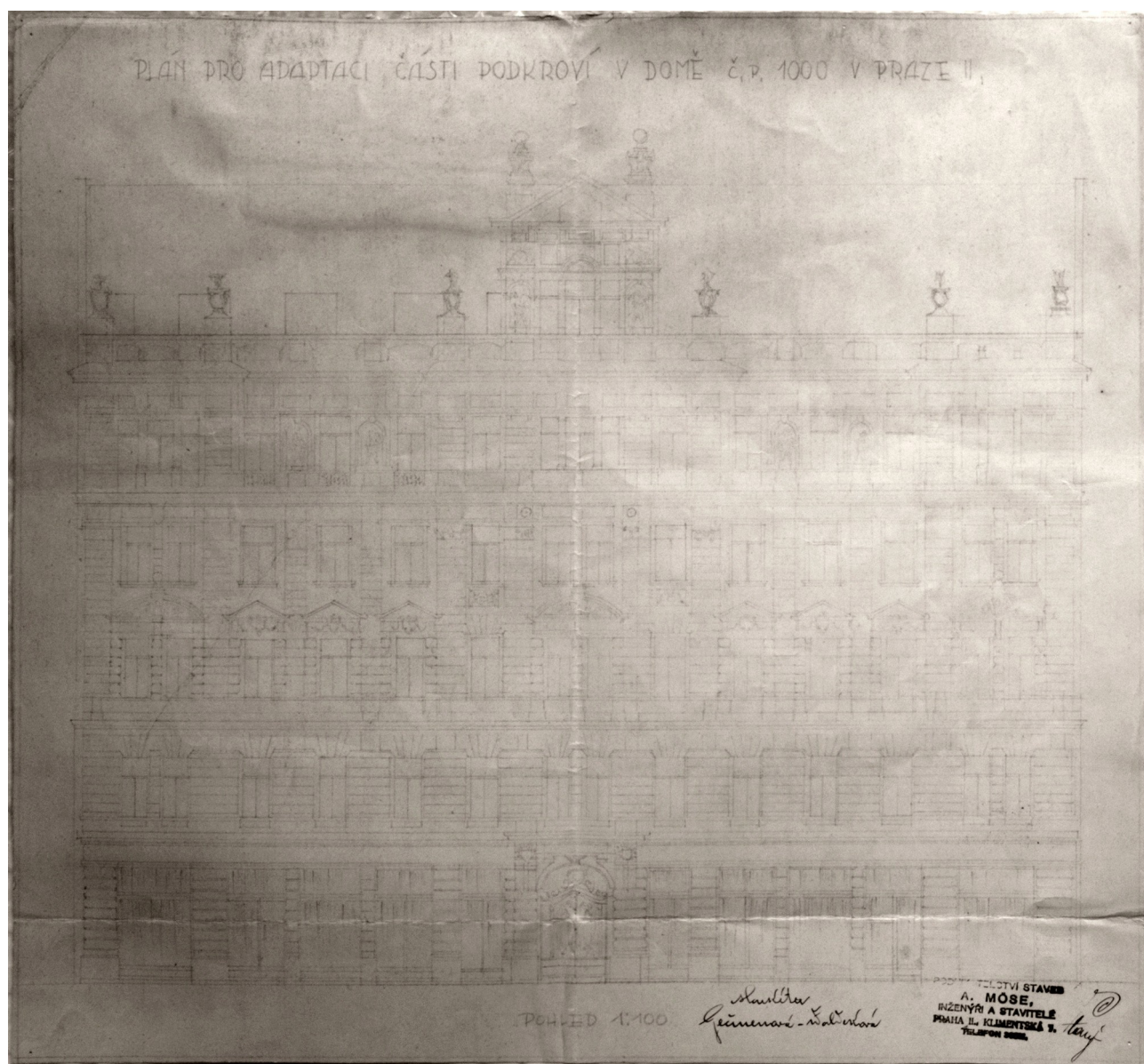
0202.5 - Stavební plán domu, třetí patro, kolorované pero na pauzovacím papíře, ateliér Josef Blecha, 1896 (SA)

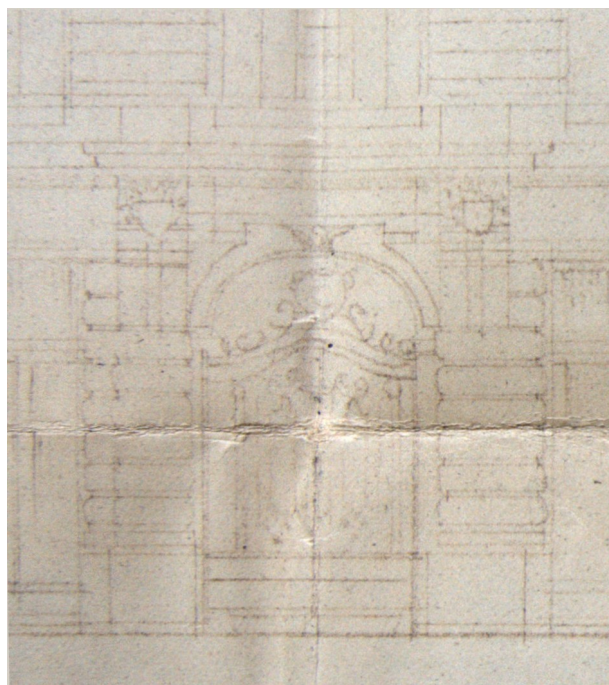
0202.6 - Stavební plán domu, čtvrté patro, kolorované pero na pauzovacím papíře, ateliér Josef Blecha, 1896 (SA)

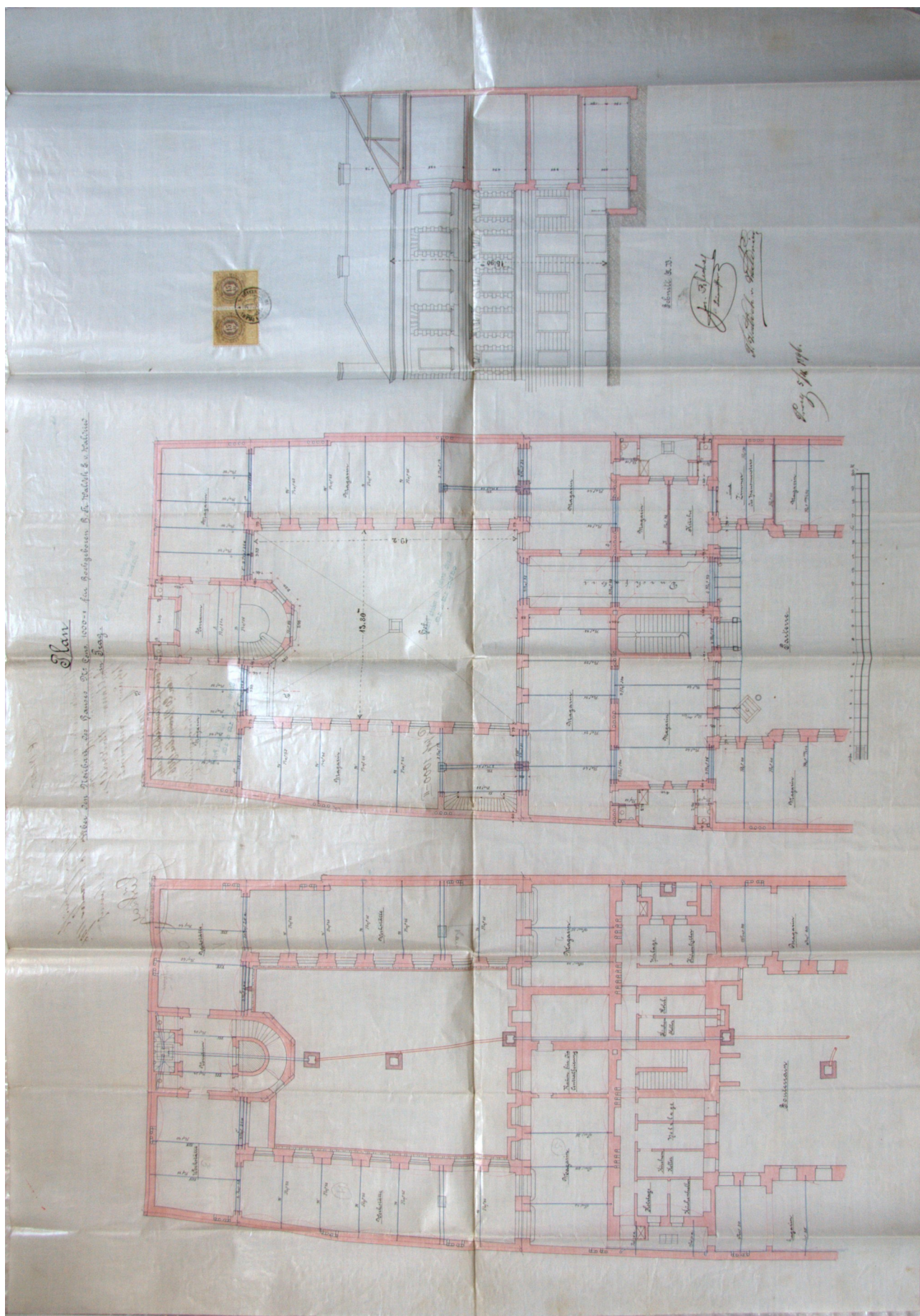
0202.7 - Stavební plán domu, podélný řez, kolorované pero na pauzovacím papíře, ateliér Josef Blecha, 1896 (SA)

0310.2 – kopie původního plánu průčelí, použitá s drobnými úpravami v projektu vestavby ateliéru z roku 1928

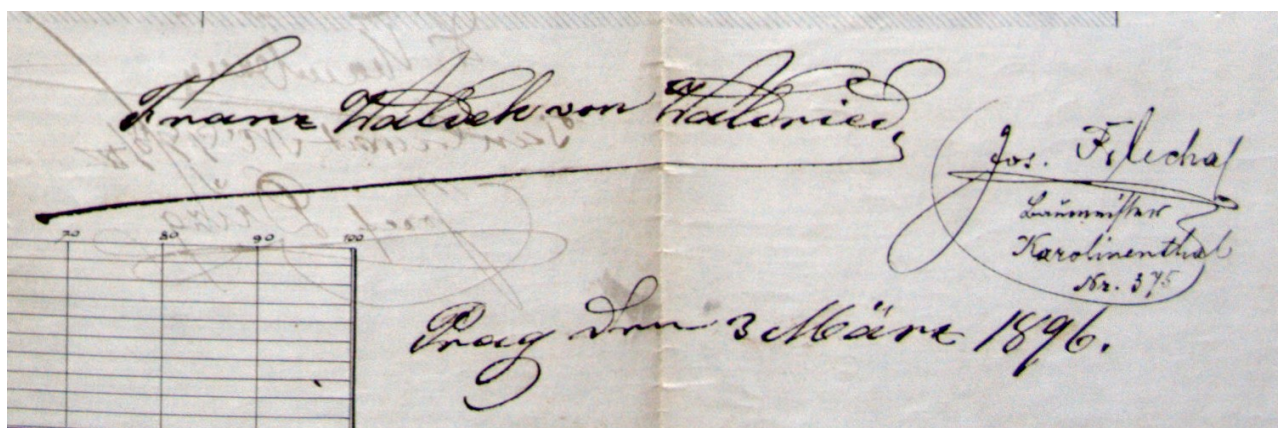

0310.2 – výřez vstupního portálu

0203 – pozměňovací plán zadní části domu, půdorys suterénu a přízemí, řez, 1896,

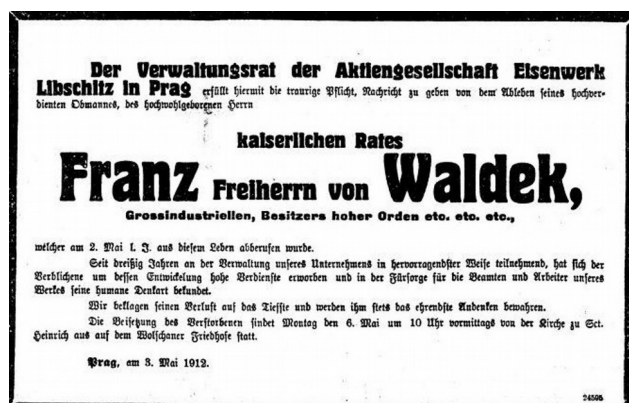
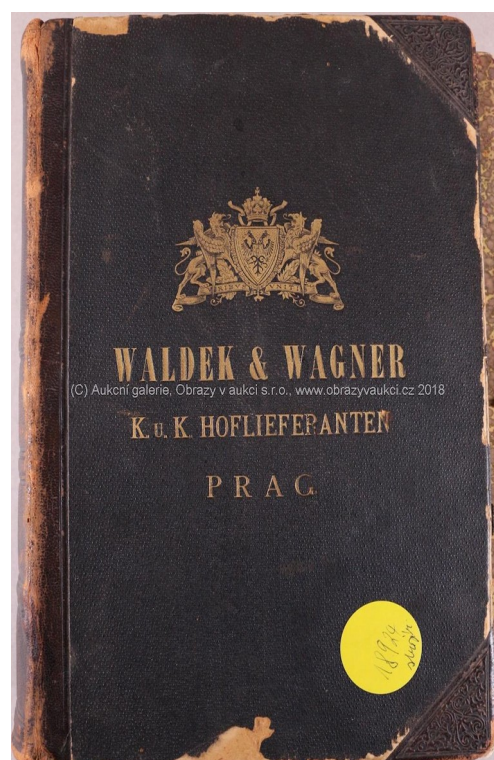
Exkurz I. - Stavebník Franz Waldek a firma Waldek & Wagner

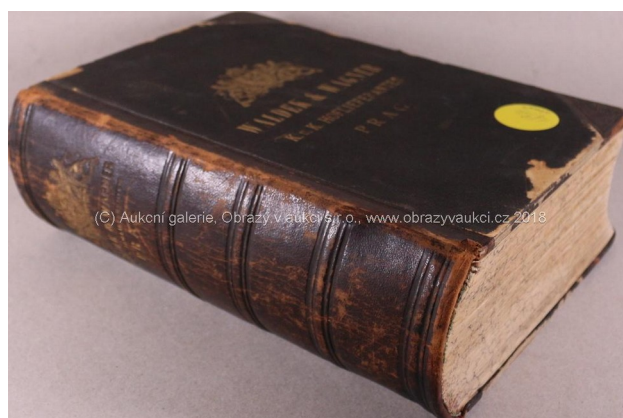
Podpis stavebníka Franze Wadleka a stavitele Josefa Blechy na polohopisném plánu

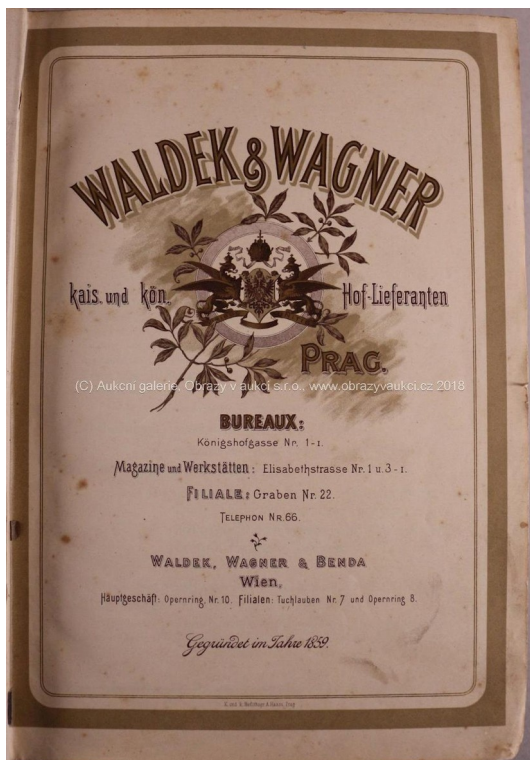

Erb rodiny Waldek von Waldried
později Gečmen-Waldek

Úmrtní oznámení Franze Waldeka

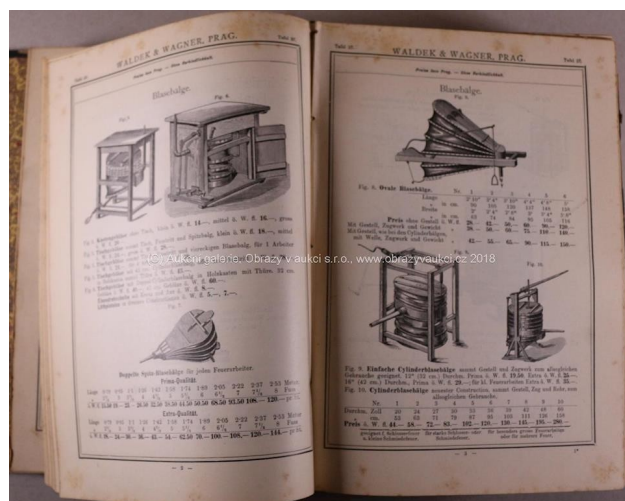
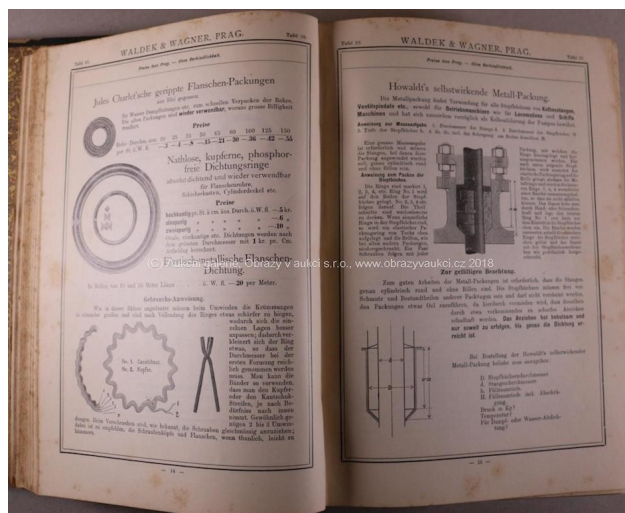
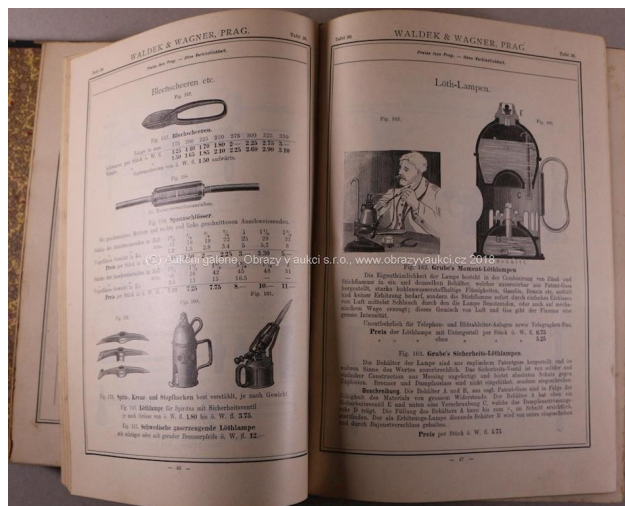

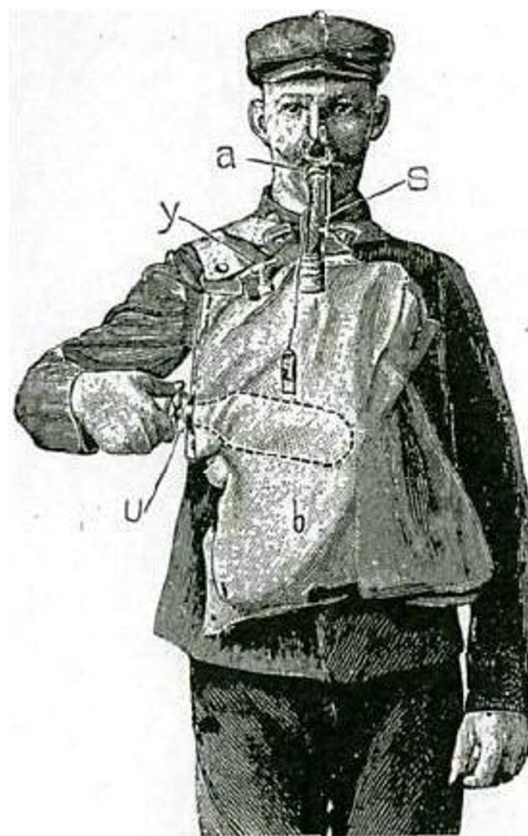
Katalog společnosti Waldek & Wagner, 1905

Jeden z mnoha výrobků firmy

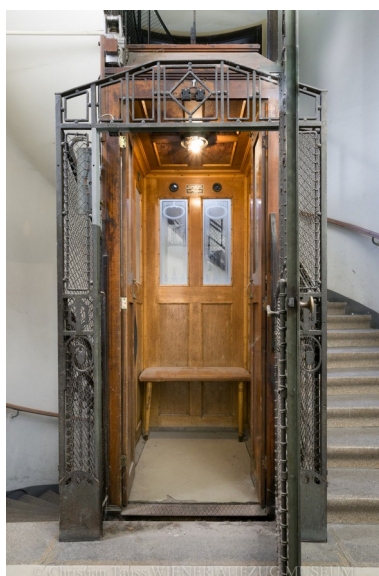

ukázky z katalogu Waldek & Wagner

Vlevo: Lékařské zařízení vyráběné z počátku 20. století, vyráběné firmou Waldek & Wagner
Vpravo: Přístroj na umělé dýchání (Pneumatophor) sestrojený vídeňským lékařem Gustavem Gaertnerem a od roku 1895 vyráběný firmou Waldek & Wagner.

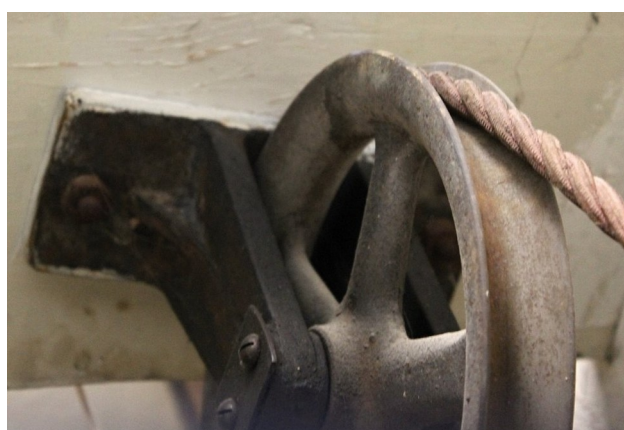
Exkurz II. - Historické osobní výtahy

Ukázky vídeňských historických výtahů (Aufzugsmuseum Wien)

Ukázky vídeňských historických výtahů

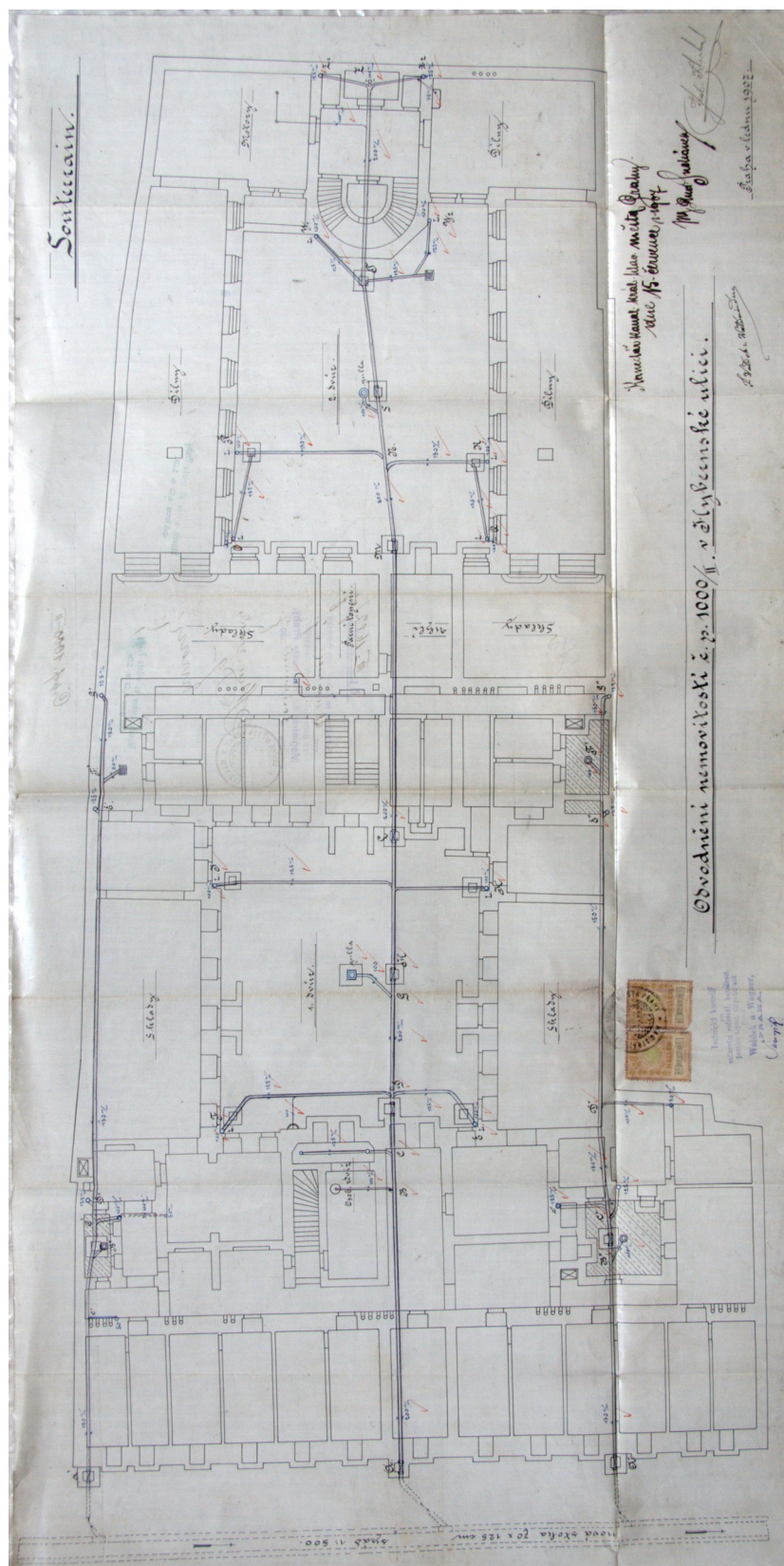
Detaily historického výtahu na zámku v Lednici

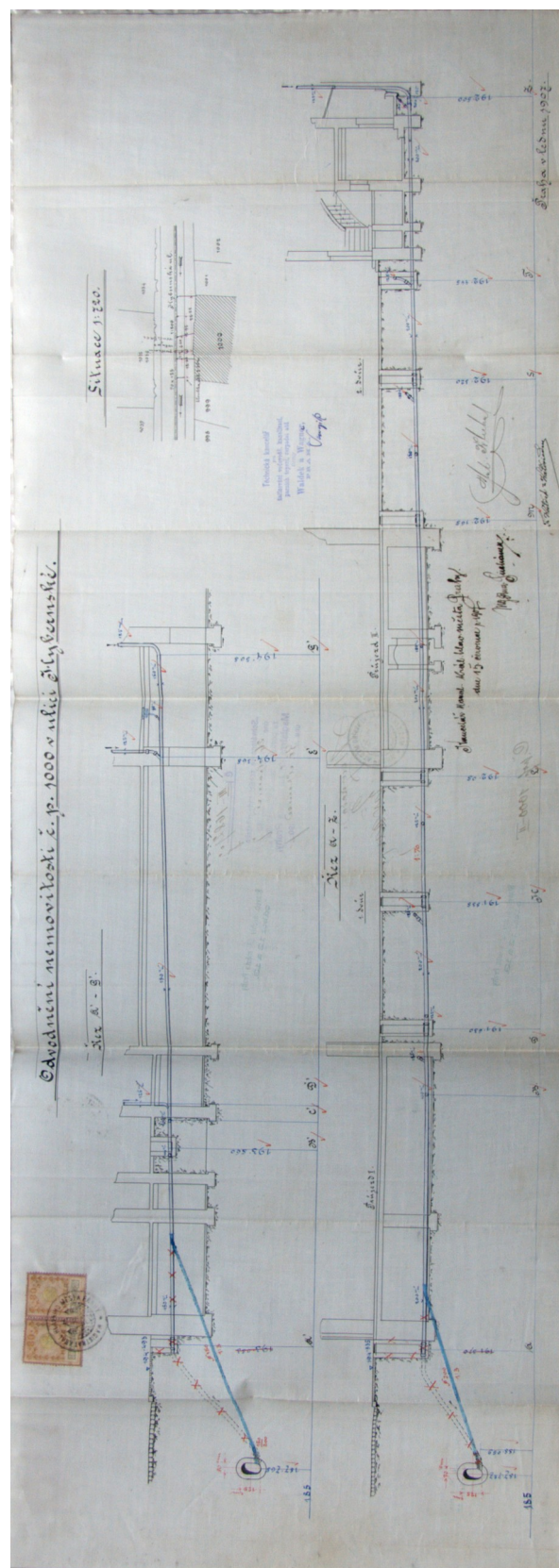
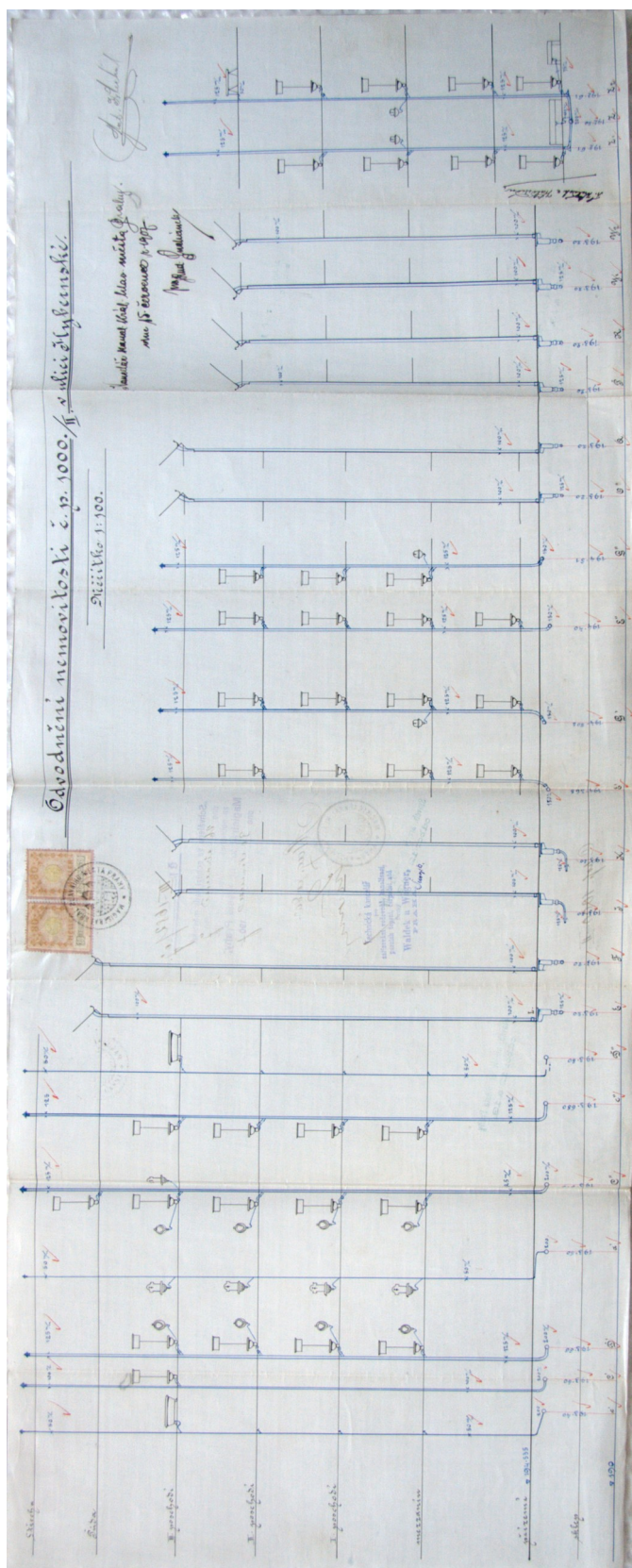
Historické výtahové kabiny uložené v depozitáři muzea výtahů ve Vídni

Úpravy z let 1898-1945

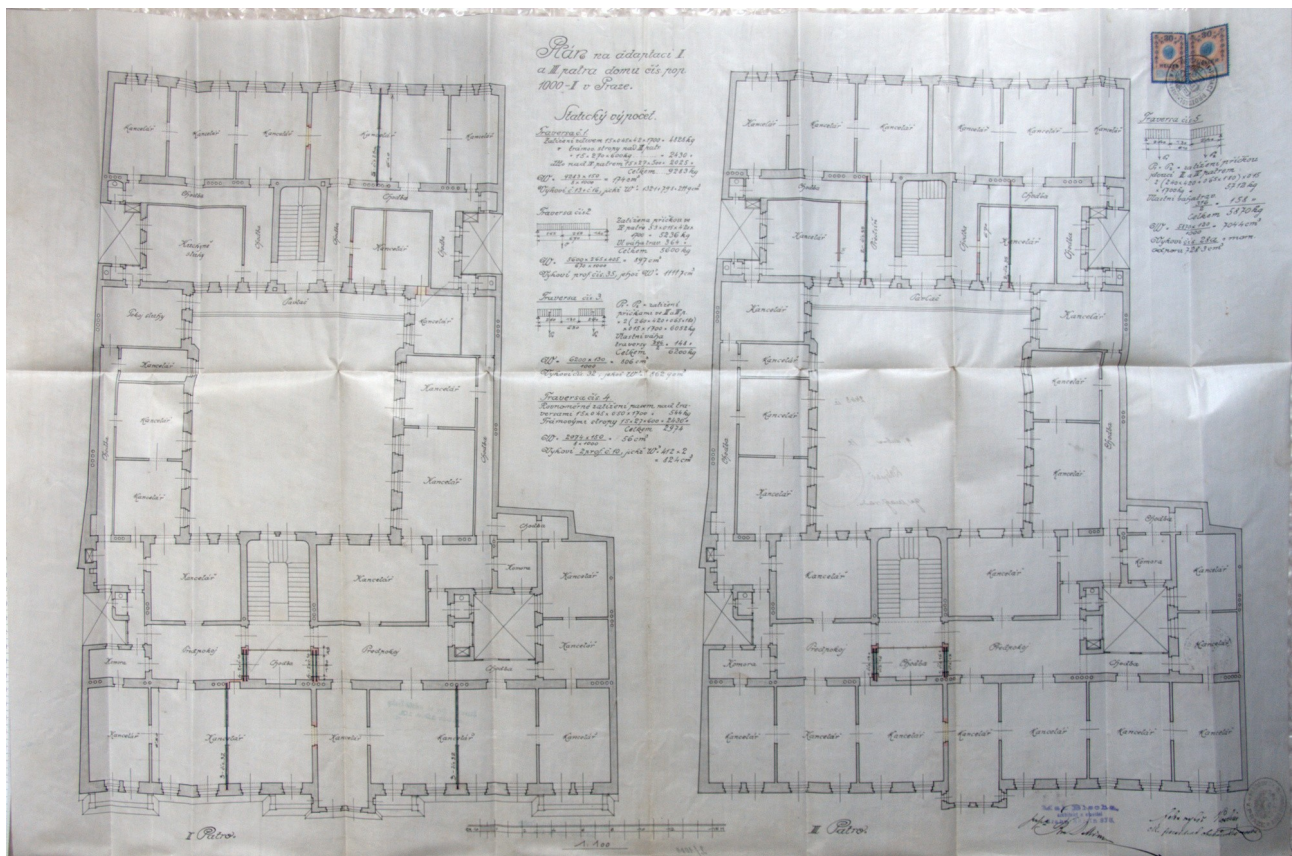
Plány

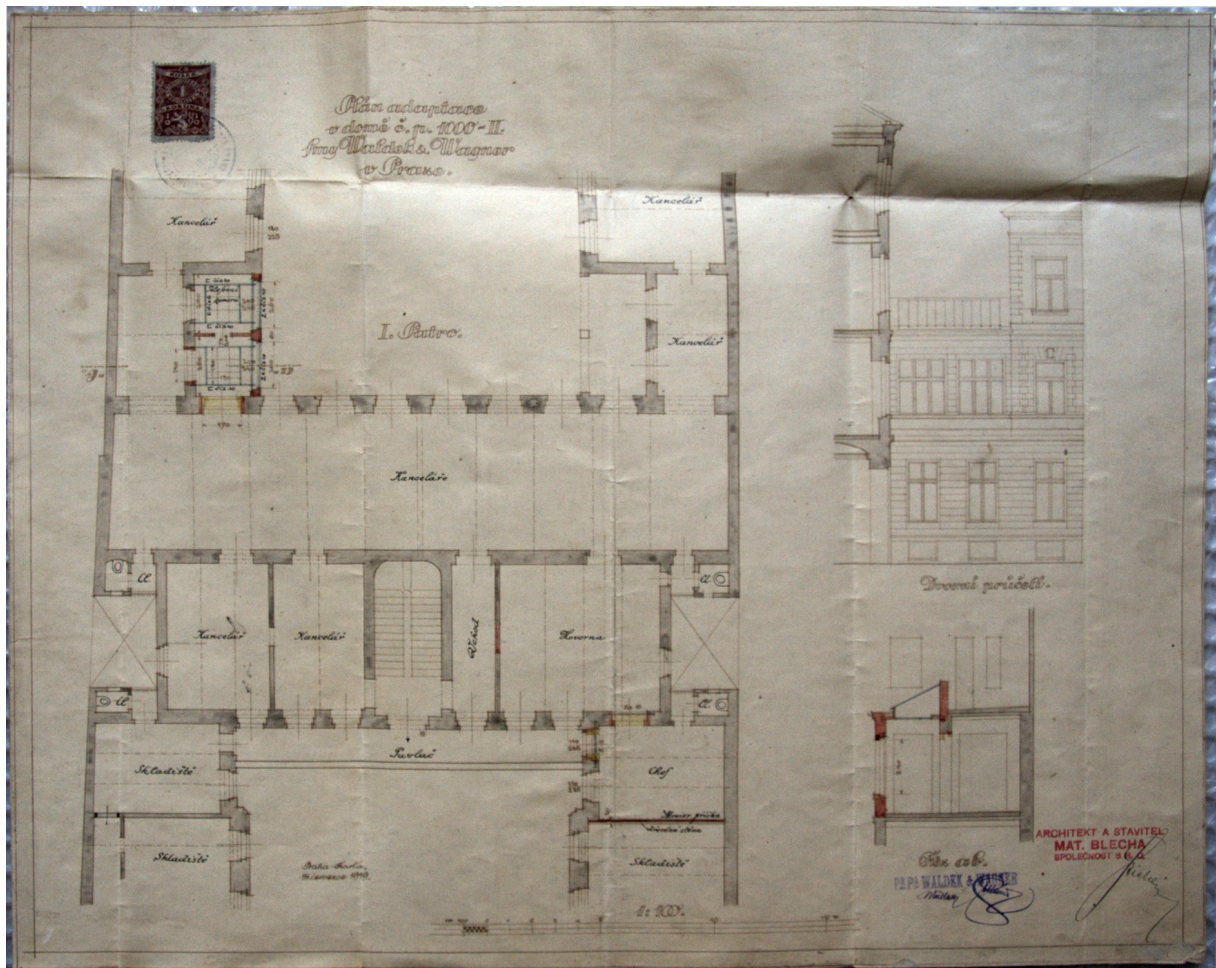
0302.1 – Půdorys ležaté části domovní kanalizace s napojením na novou kanalizační stoku, 1907, M. Blecha (SA)

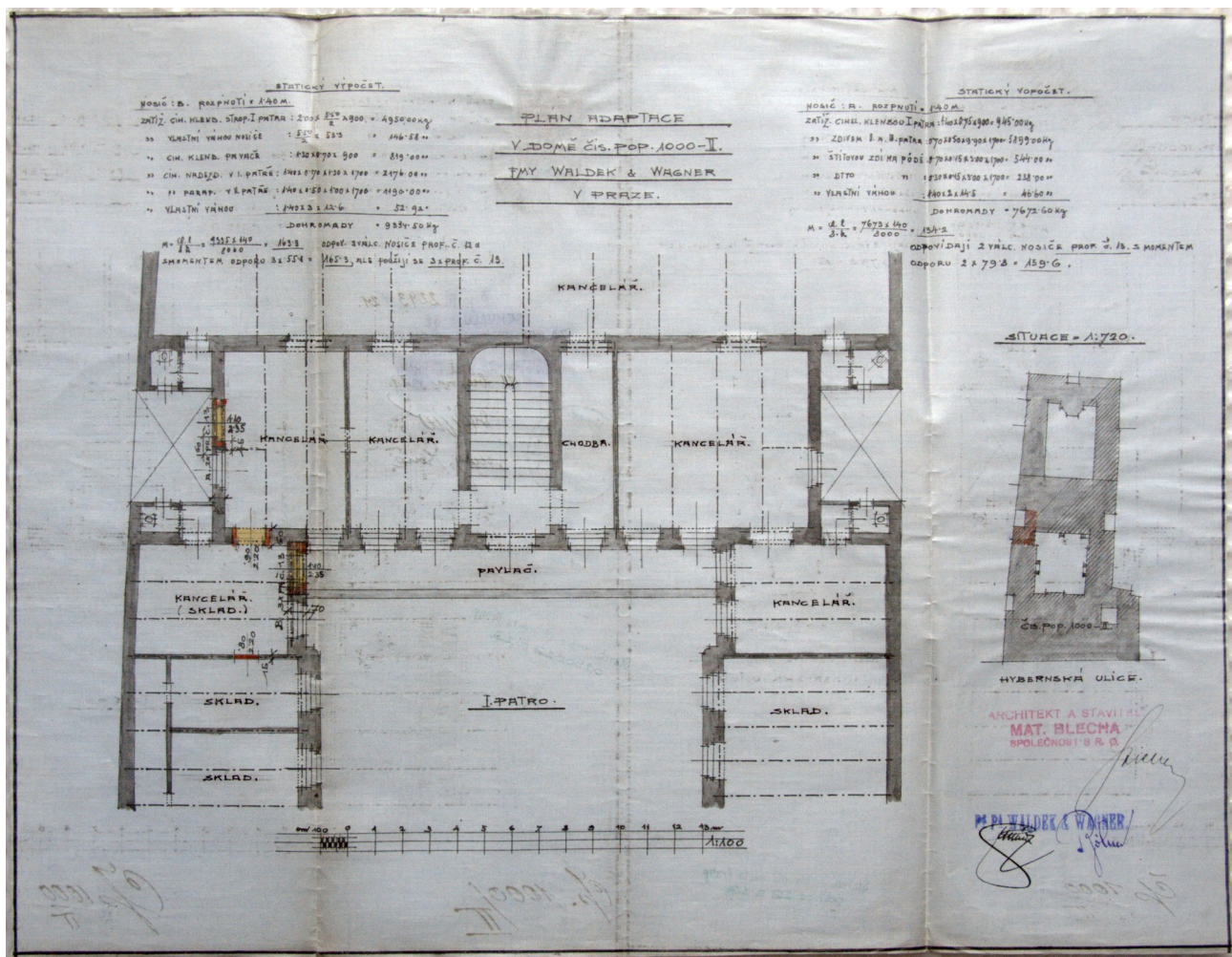
0302.2 a 3 – Řezy domovní kanalizace s napojením na novou kanalizační stoku, 1907, ateliér M. Blecha (SA)

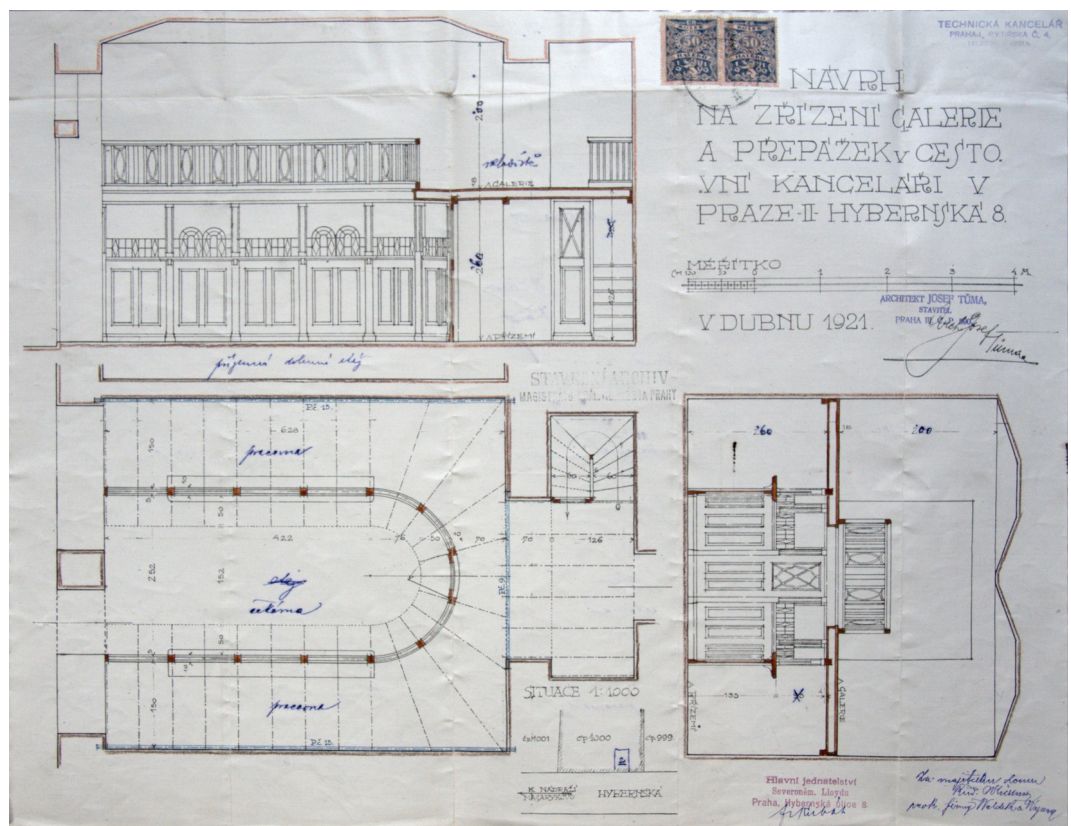
0304 – Úprava dispozice druhého a třetího patra pro potřeby obchodního soudu, 1912, ateliér Blecha (SA)

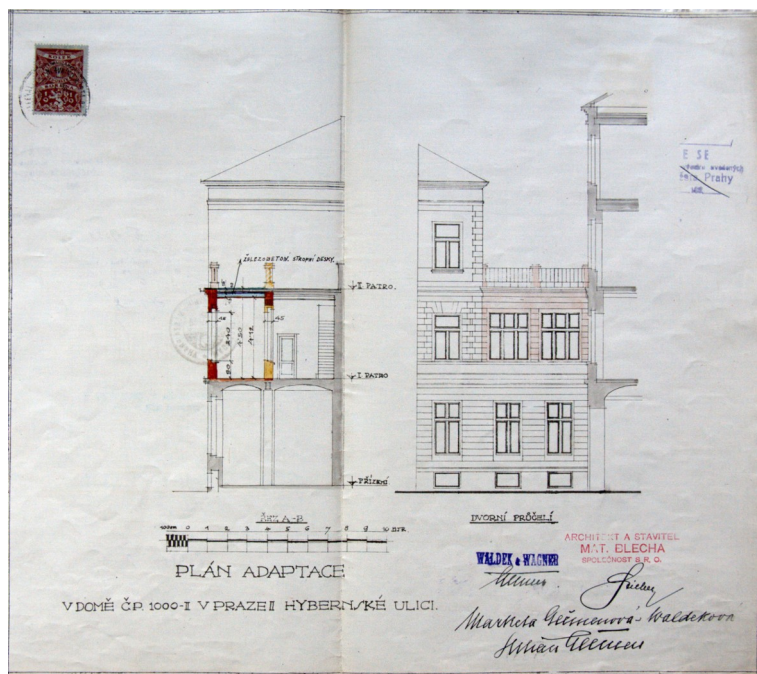
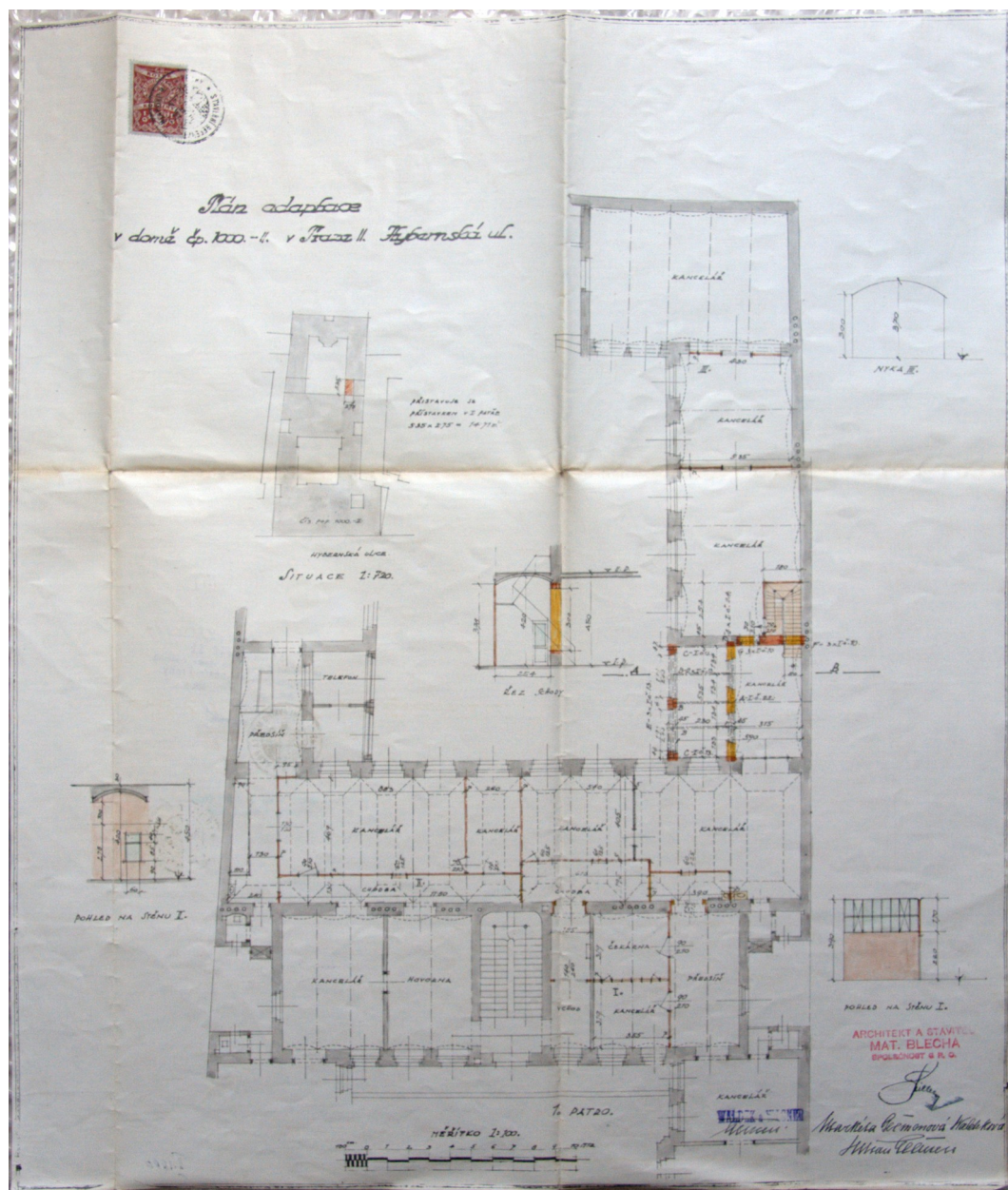
0305 - Výstavba „telefonní kabiny“ a úprava dispozice prvního patra, 1919, ateliér Blecha (SA)

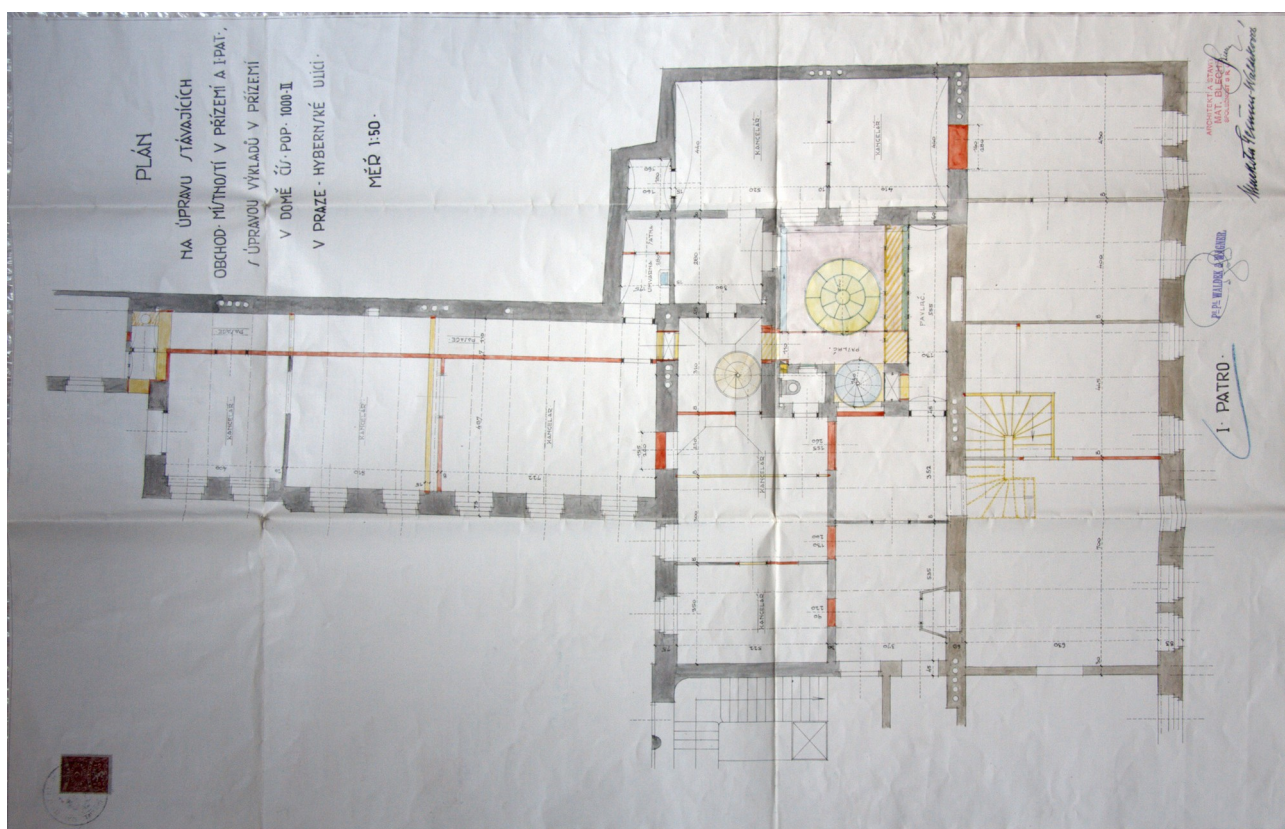
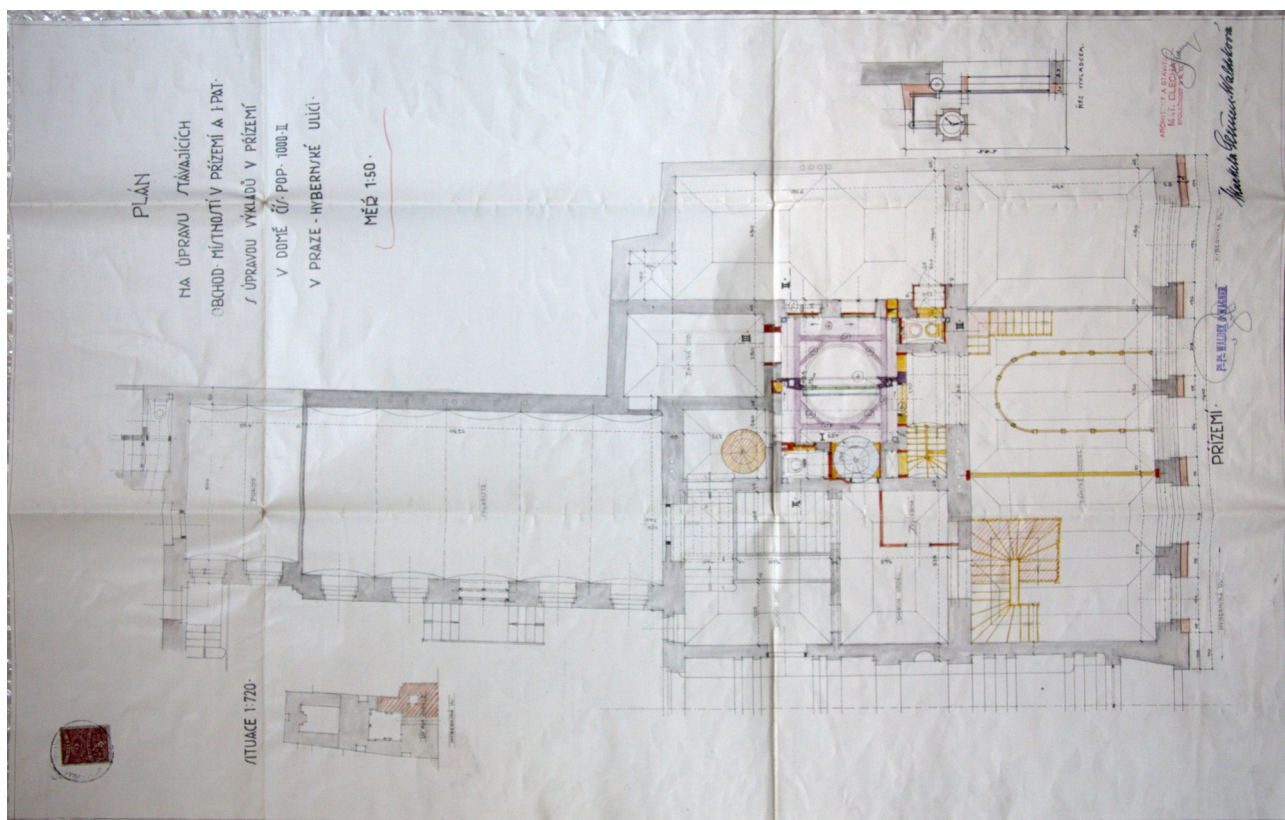
0306 - Dispoziční změny v části prvního patra, 1921, ateliér Blecha (SA)

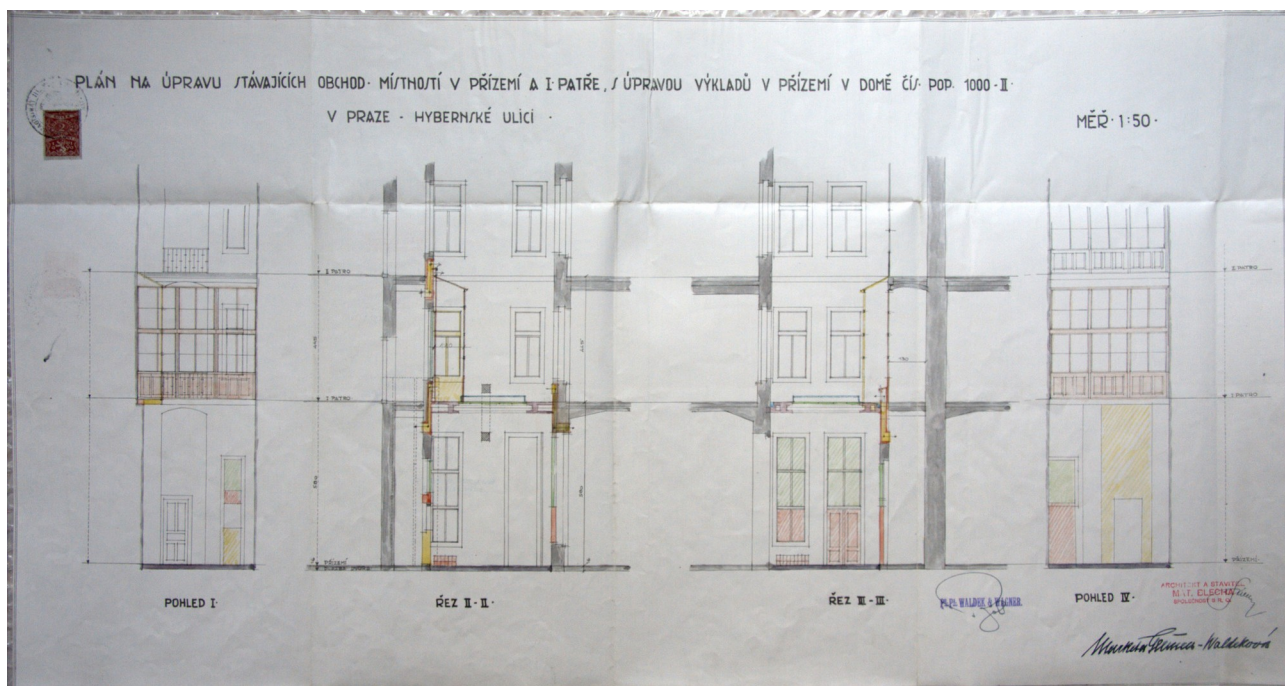
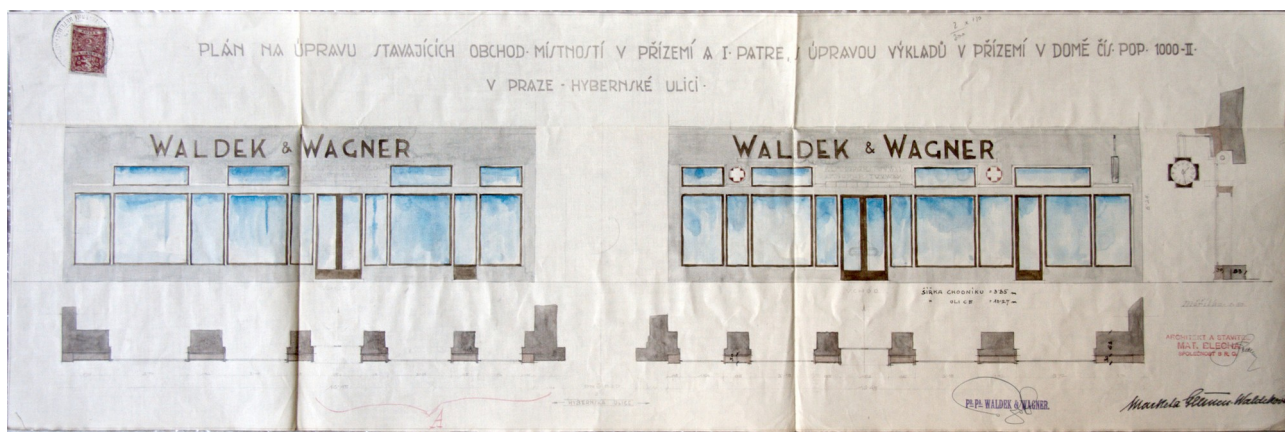
0307 - Galerie v obchodě západně od průjezdu, 1921, J. Tůma (SA)

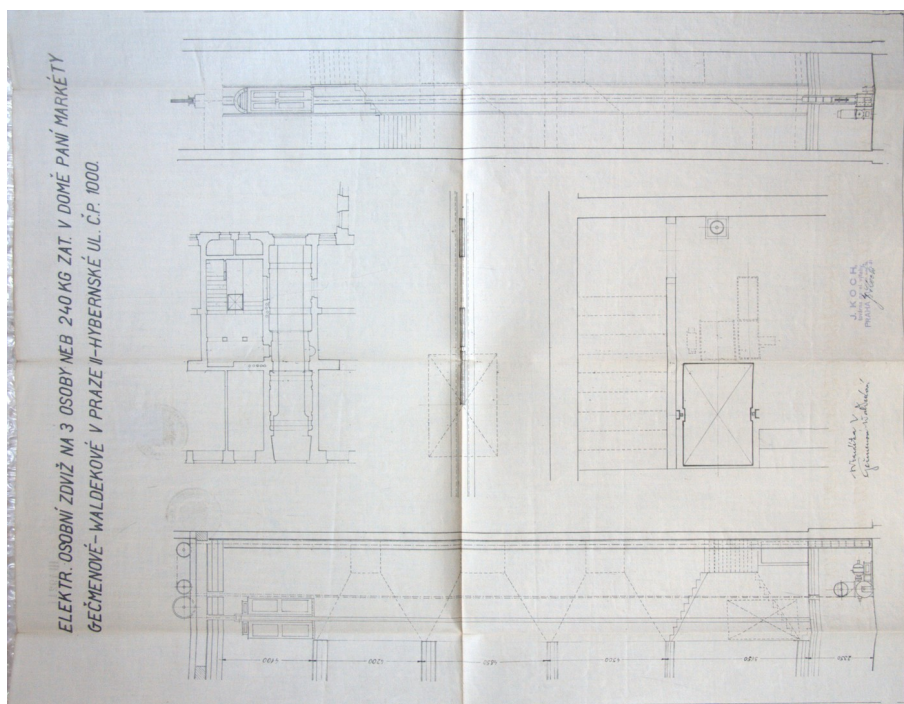
0312. a 2 – úpravy v kancelářských
místnostech firmy Waldek a Wagner v prvním
patře, 1929, ateliér M. Blecha (SA)

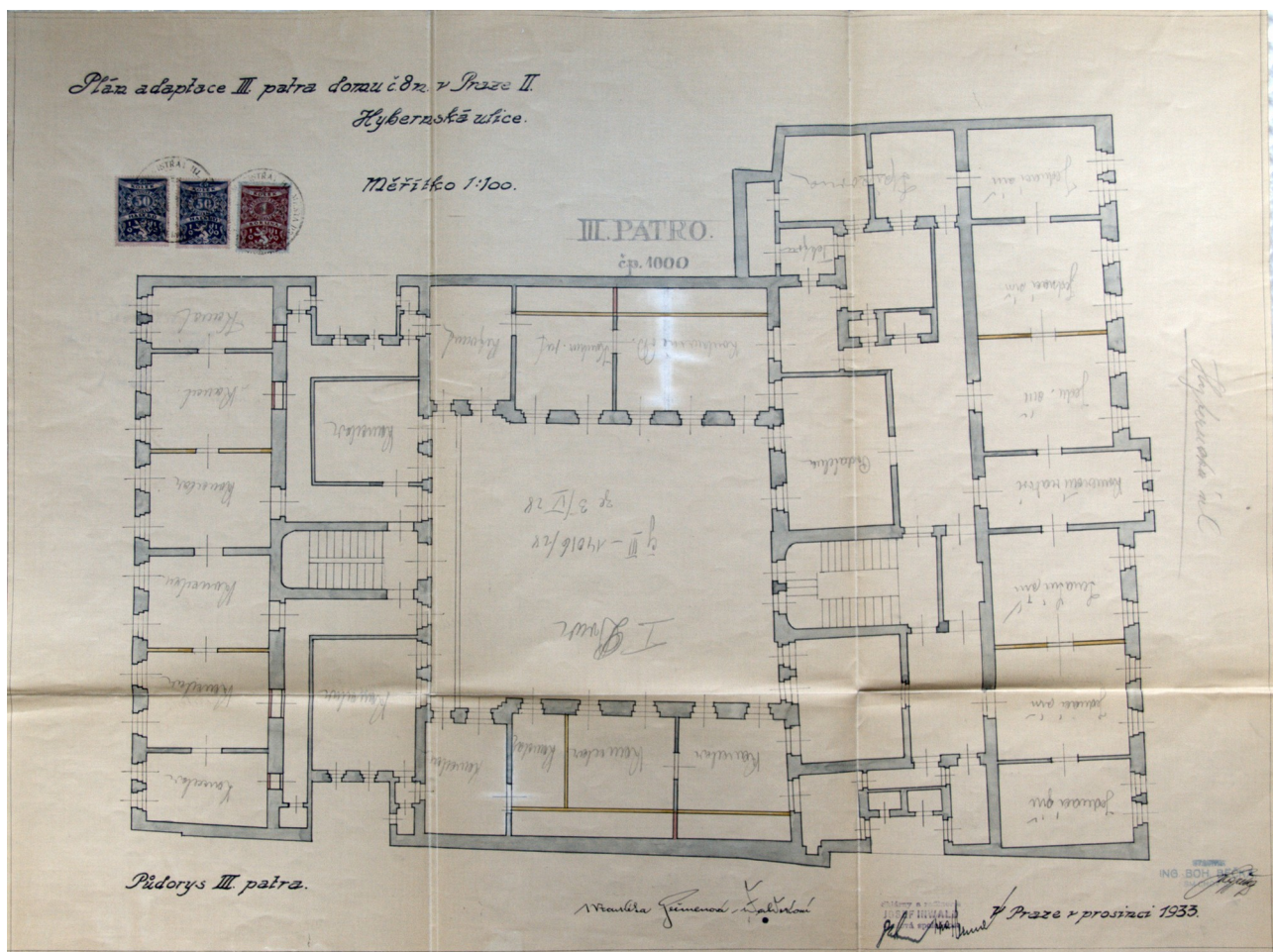
0314.1 a 2 – úprava obchodních prostor v přízemí a patře, 1931, ateliér M. Blecha (SA)

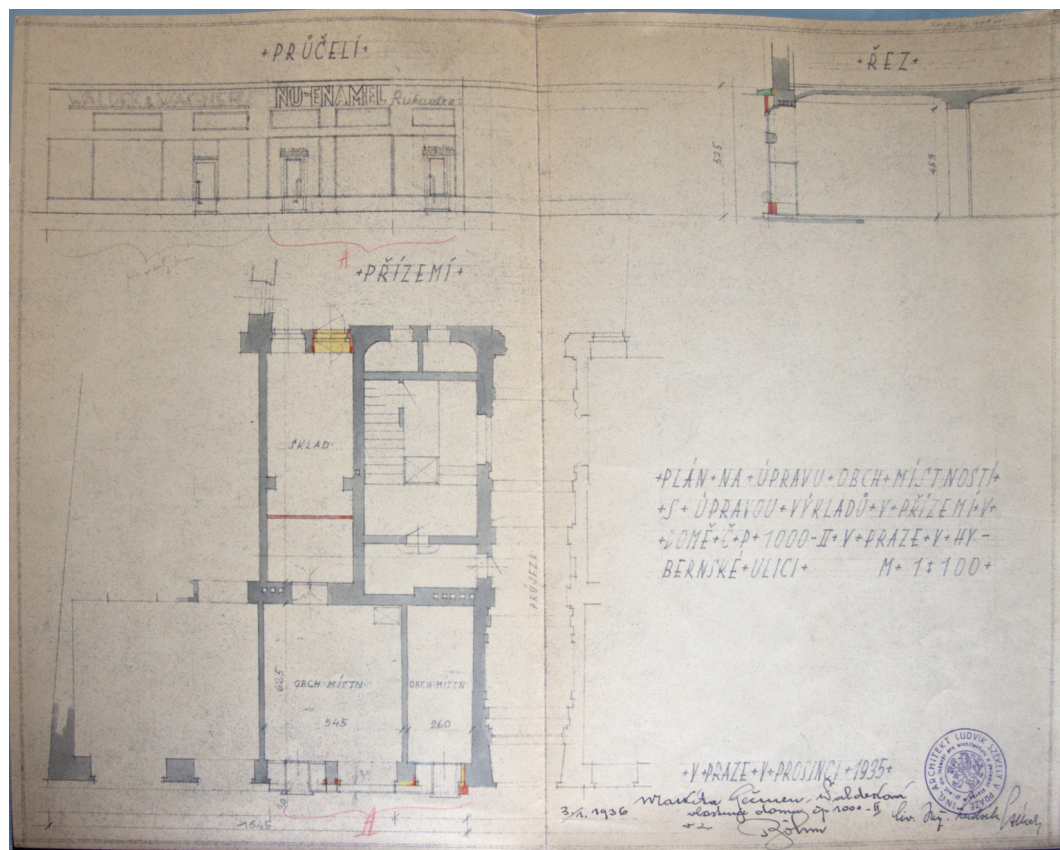
0314.3 a 4 – nový výkladec a úprava světlíku, 1931, ateliér M. Blecha (SA)

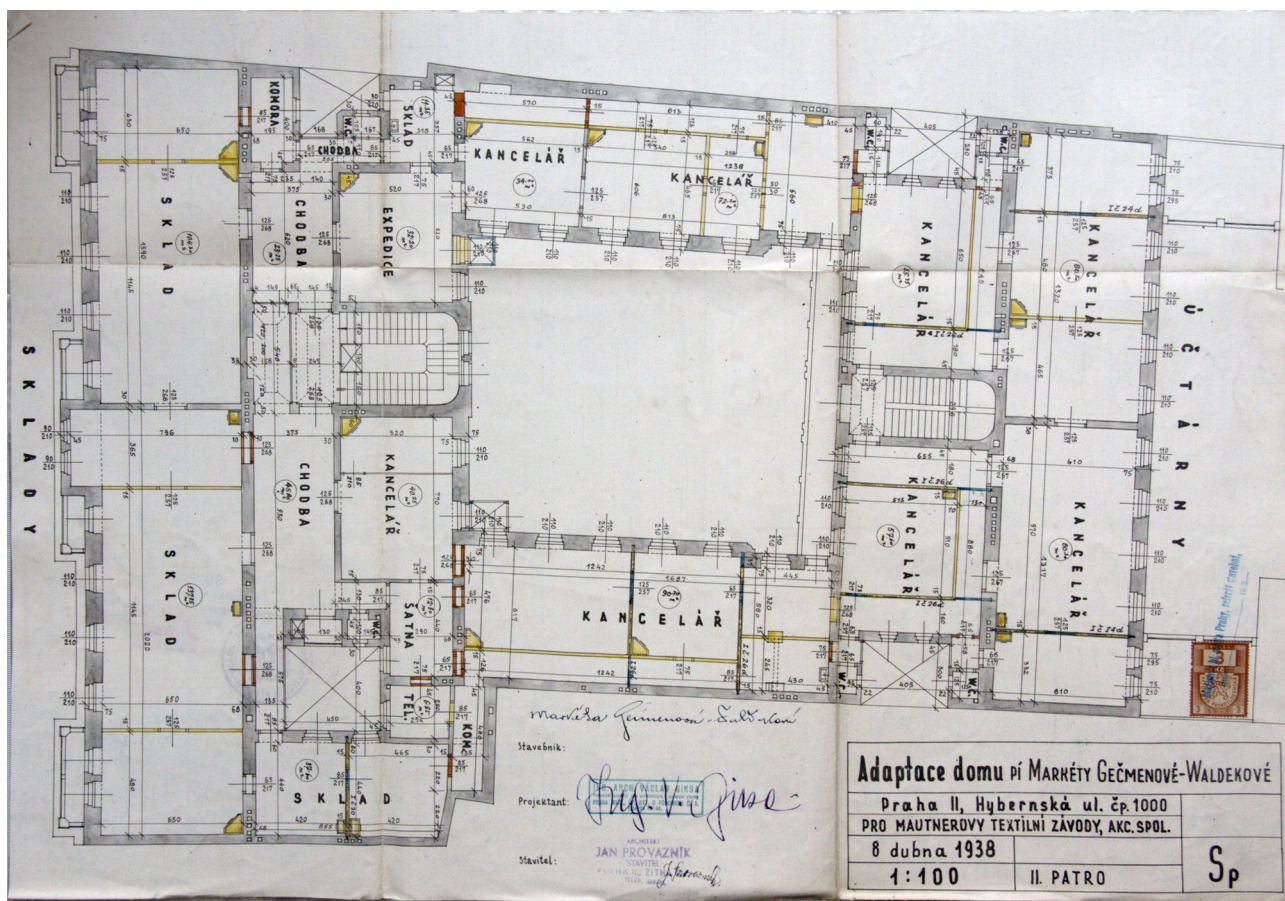
0317 – rekonstrukce osobního výtahu na elektrický, 1933, J Koch (SA)

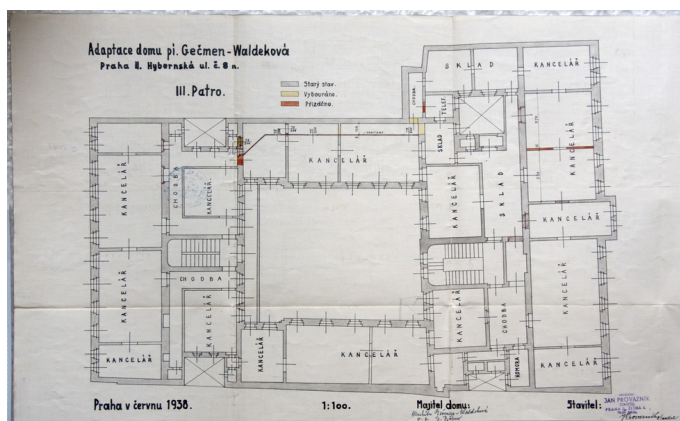
0319 – Dispoziční změny ve třetím patře, 1933, Bohumil Břečka (SA)

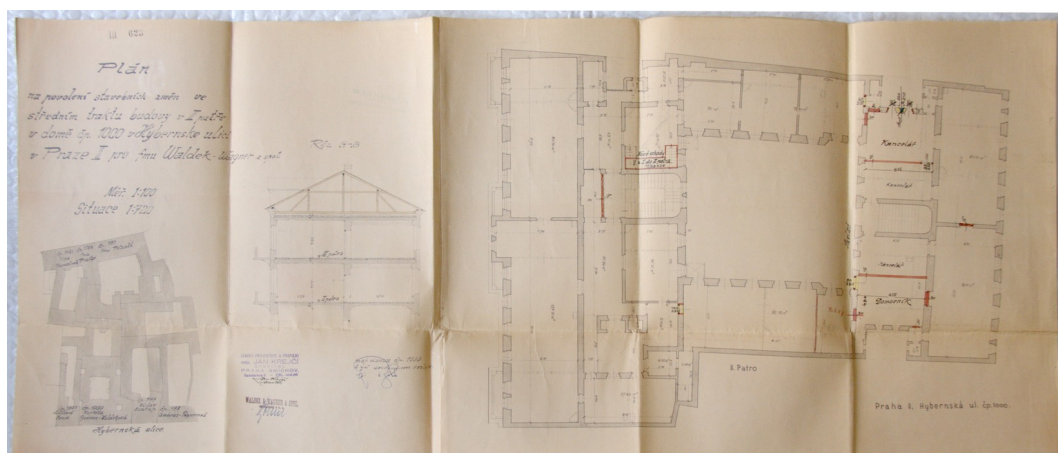
0322 – Úprava obchodního prostoru a nový výkladek ve východní části parteru, 1935, Ludvík Székely (SA)

0325.2 – Úprava místností ve druhém patře, 1938, V. Girs (SA)

0325.3 – Úprava místností ve třetím patře, 1938, Jan Provazník (SA)

0328 – Úprava místností ve druhém patře, 1942, Jan Krejčí (SA)

Ikonografie

0201 – Západní část parteru se zákresem plánované reklamy, černobílá fotografie, 1931 (SA)

0203 – Východní část parteru, černobílá fotografie, 1931 (SA)

0201 – Výřez z fotografie, 1931 (SA)

0202 – Výkladeč třetího obchodu od východu, černobílá fotografie, 1931 (SA)

0206 – Interiér obchodu A1.19 a 20, po r. 1935 (tablo)

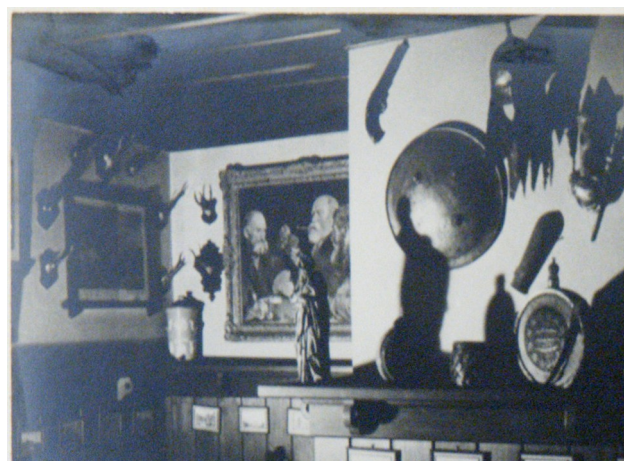
0207 – Interiér vinárny A1.22, po r. 1935 (tablo)

0204 – Výkladeč nejzápadnějšího obchodu, černobílá fotografie, 1935 (SA)

0205 - Výkladeč téhož obchodu, po r. 1935 (fotografické tablo zavěšené v interiéru provozovny)

0208 – Interiér vinárny A1.22, po r. 1935 (tablo)

0209 – Detail výzdoby vinárny, po r. 1935 (tablo)

0210 – Detail výzdoby vinárny, patrně s fotografií majitele, po r. 1935 (tablo)

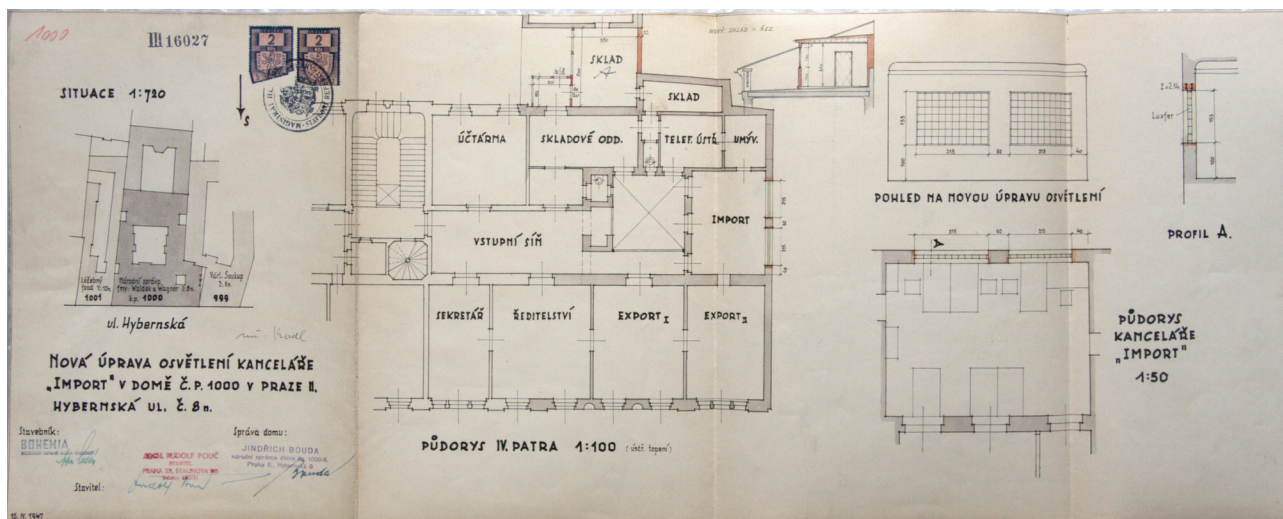
0211 - Interiér vinárny A1.22, po r. 1935 (tablo)

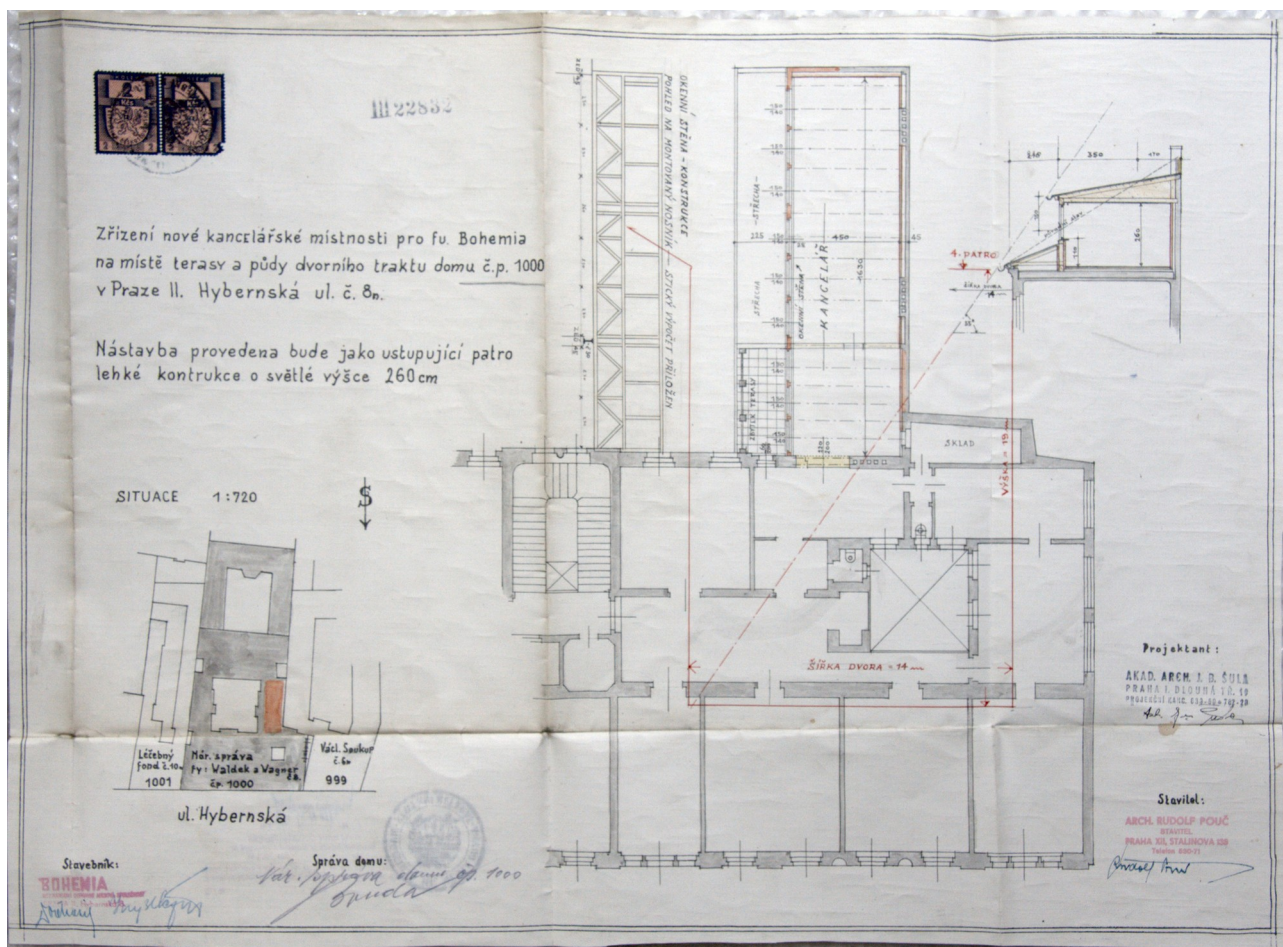
0212 - Interiér vinárny A1.24, po r. 1935 (tablo)

Úpravy po roce 1945

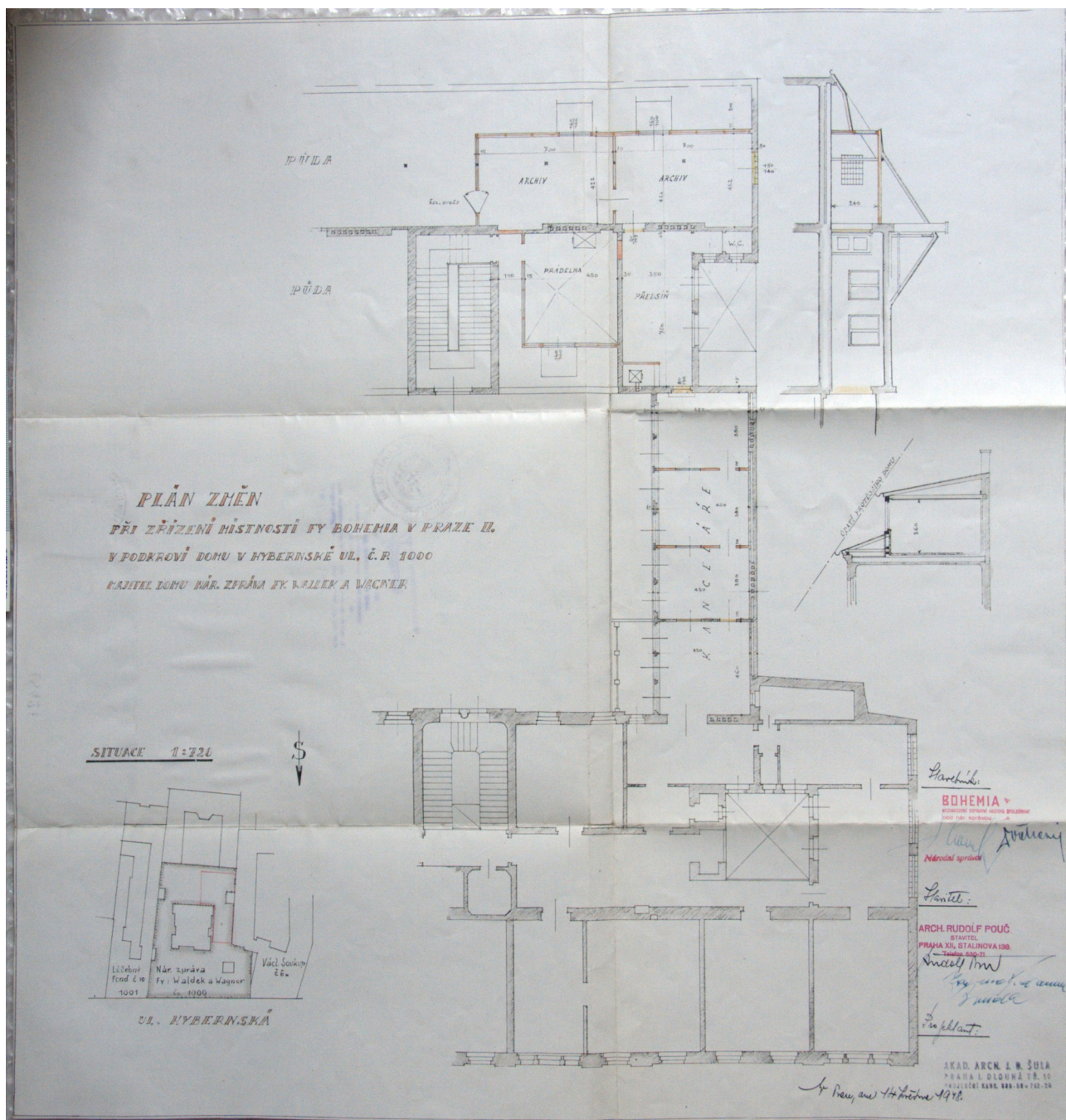
Plány

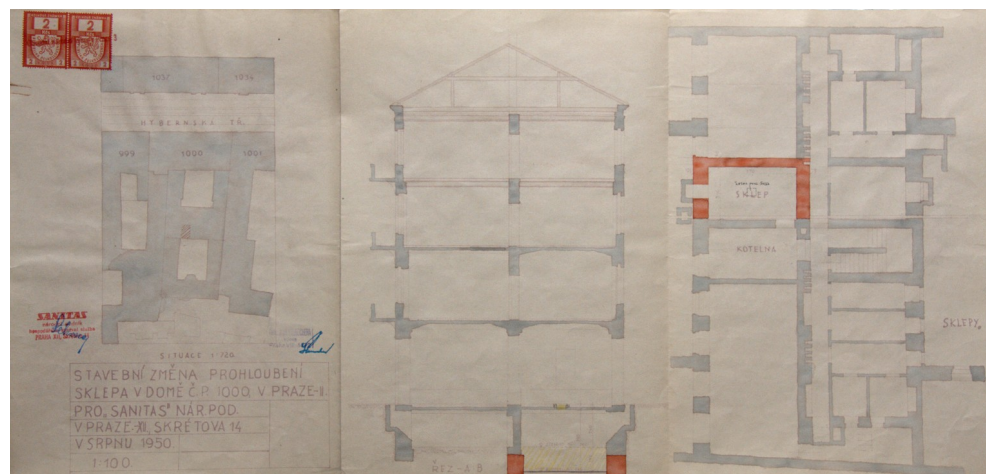
0401 – úprava prostor ve čtvrtém patře, 1947, Rudolf Pouč (SA)

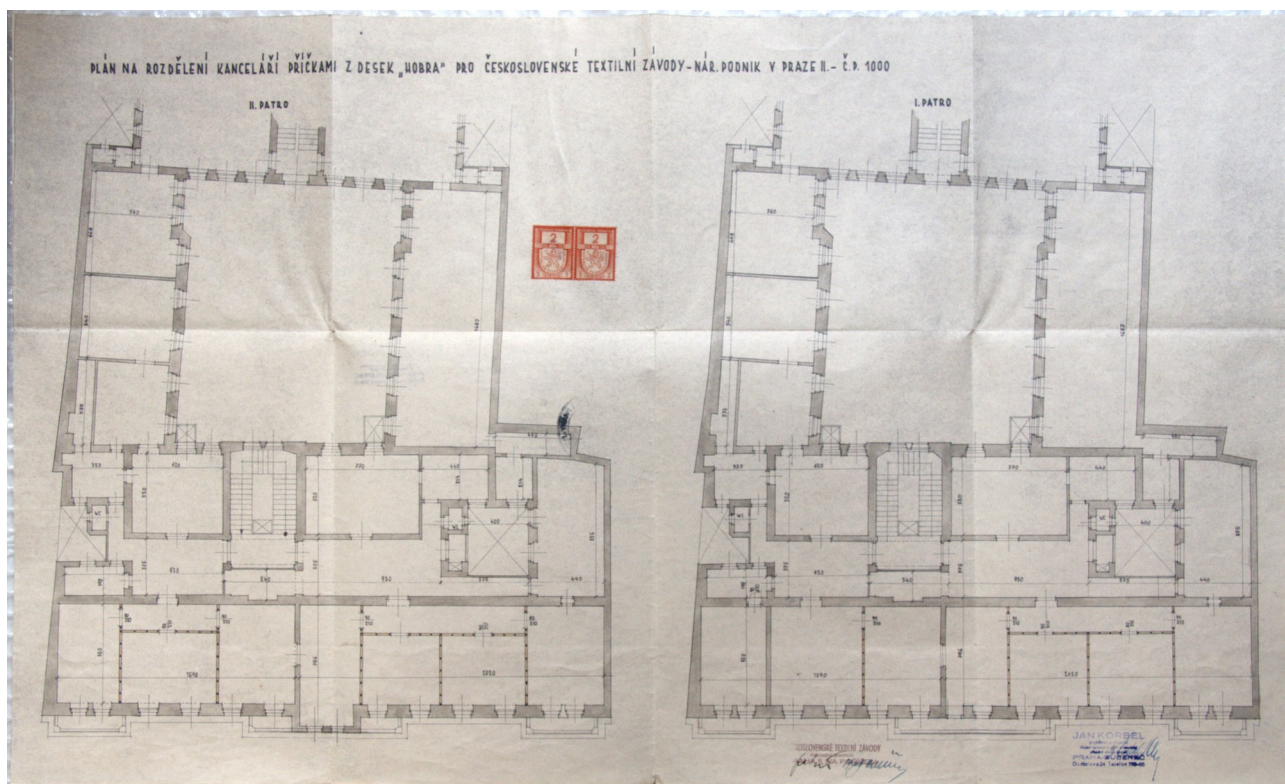
0402 – lehká nástavba podélného křídla (B), 1947, R. Pouč, J. B. Šula (SA)

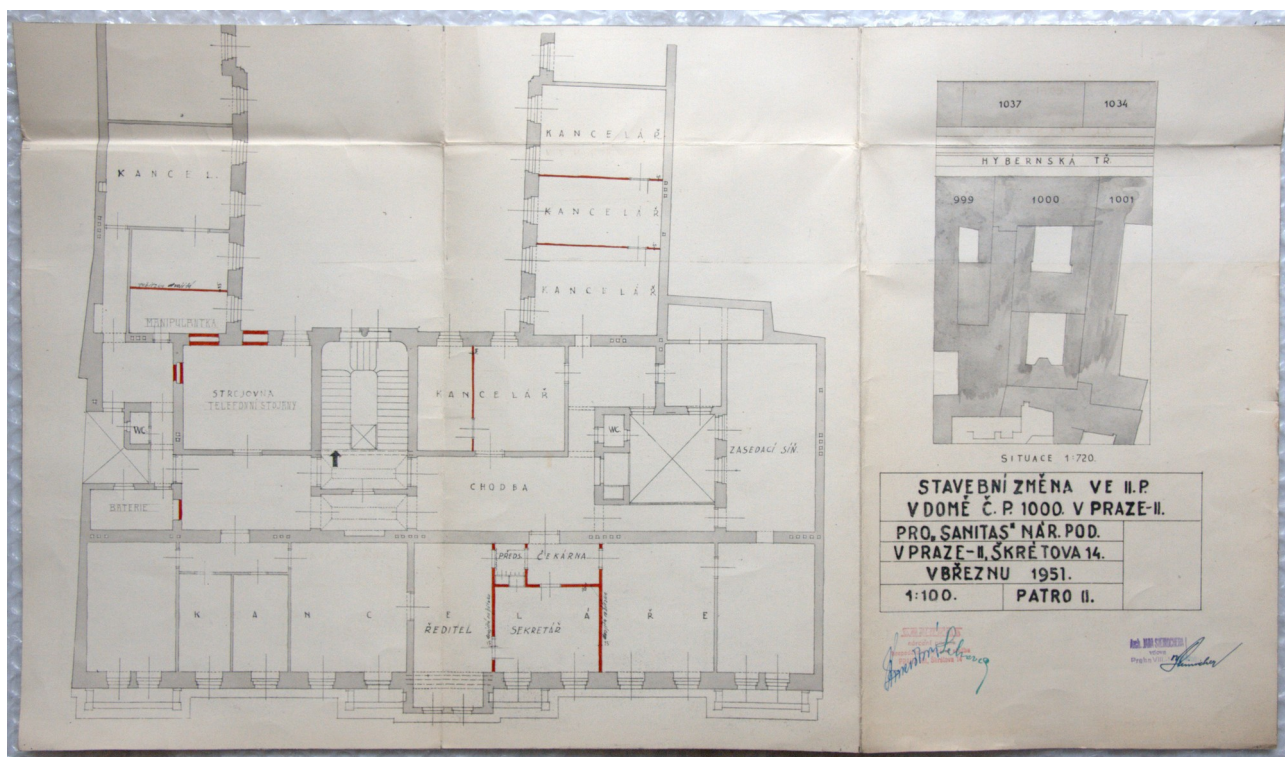
0403 – změny projektu nástavby, 1948, R. Pouč, J. B. Šula (SA)

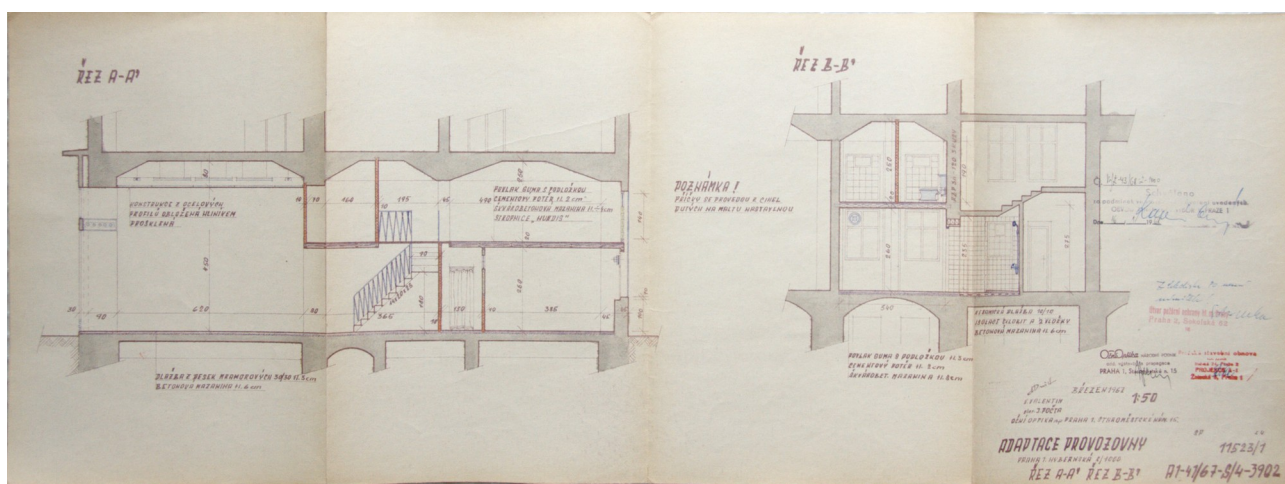
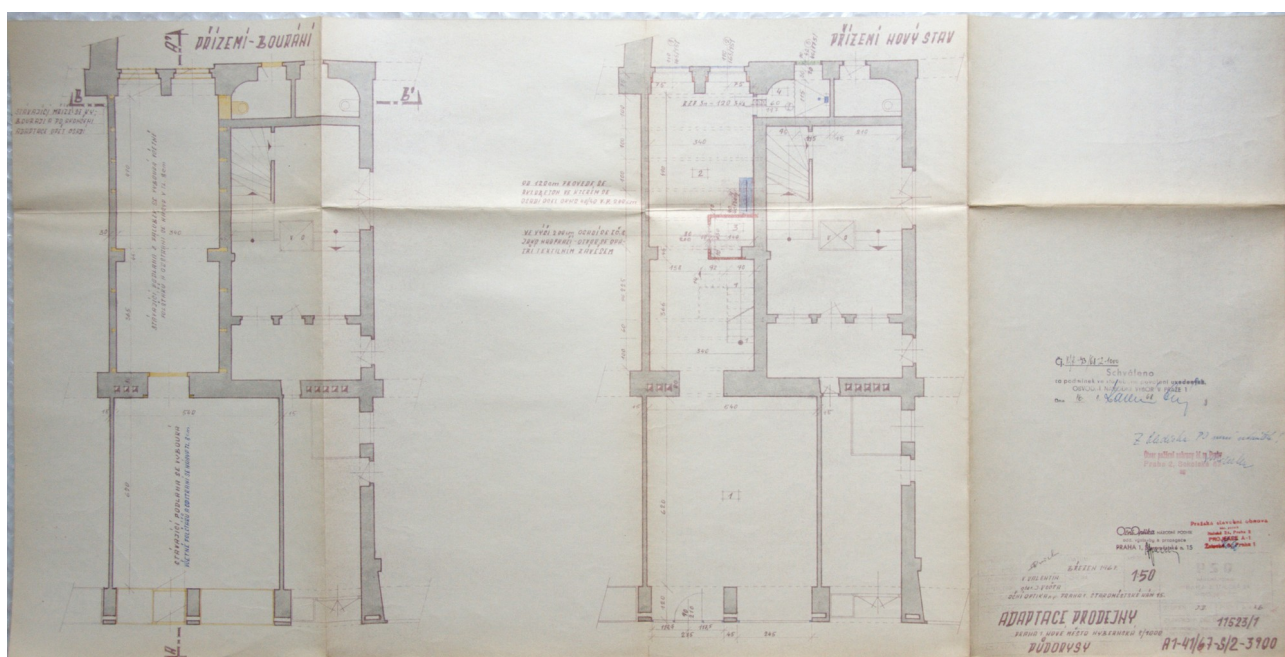
0405 – prohloubení uhelny (D01.10), 1950, arch. J. Steinochera vdova (SA)

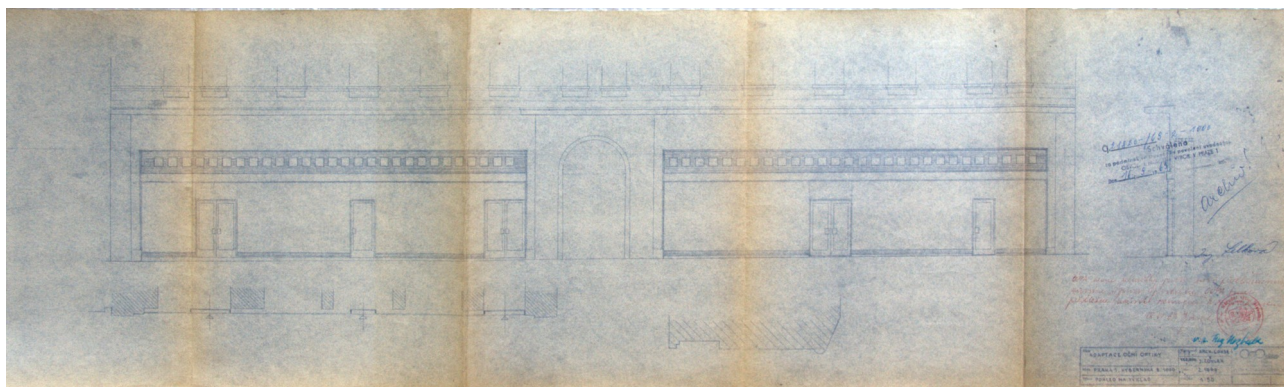
0404 – výstavba lehkých příček v prvním a druhém patře průčelního křídla, 1948, Jan Korbel (SA)

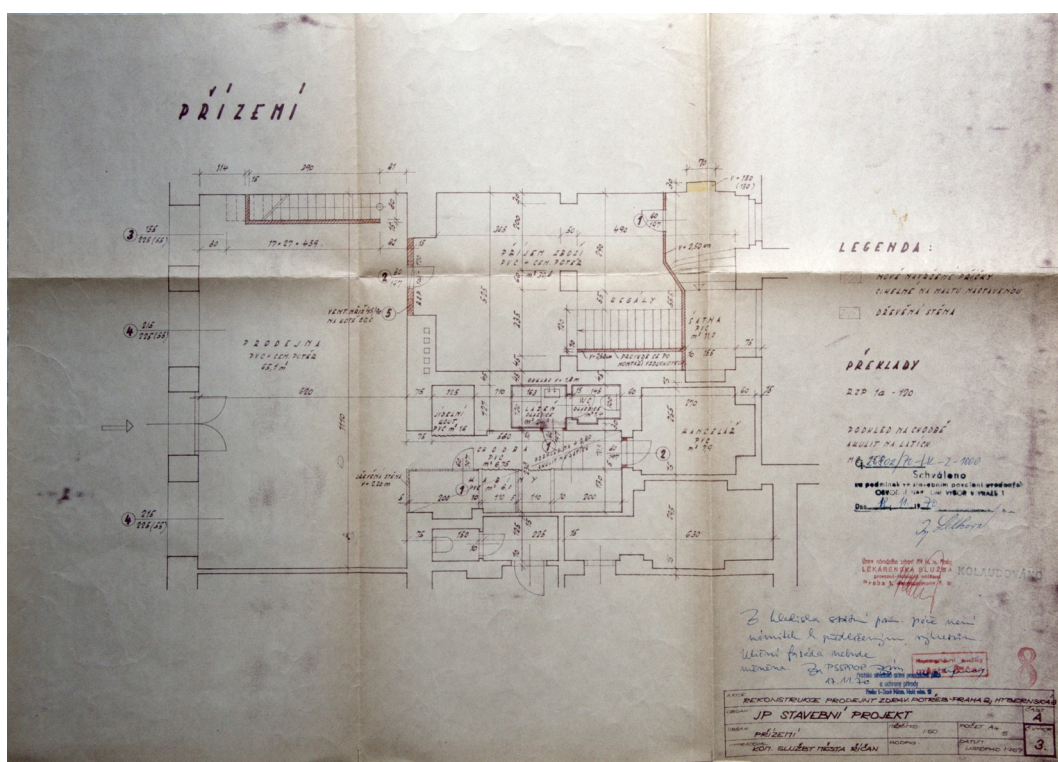
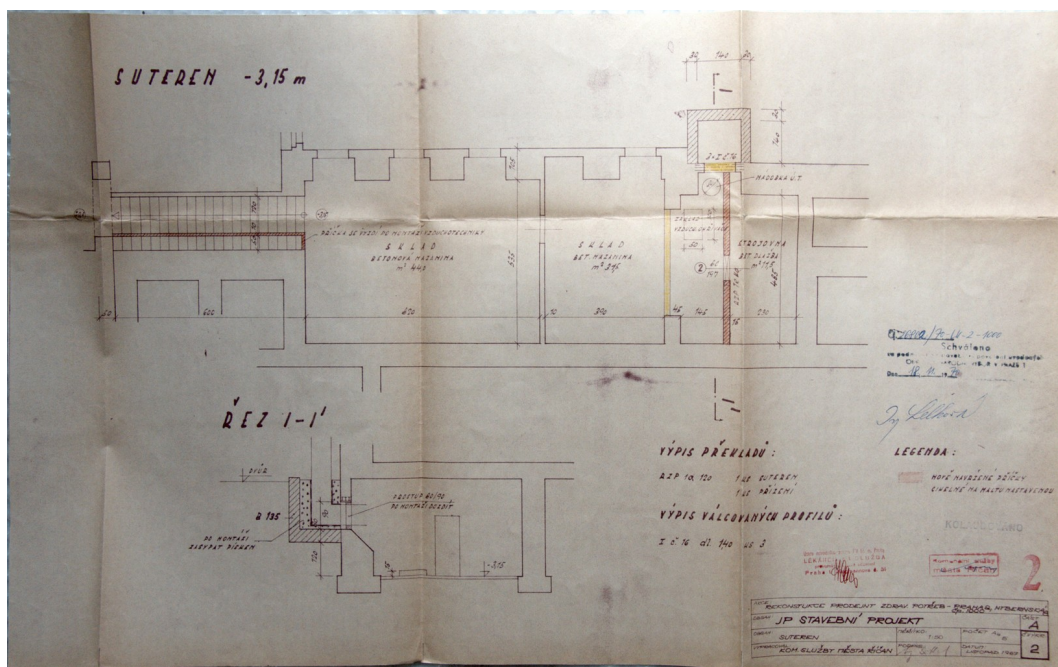
0408 – úprava místností ve druhém patře, 1951, arch. J. Steinochera vdova (SA)

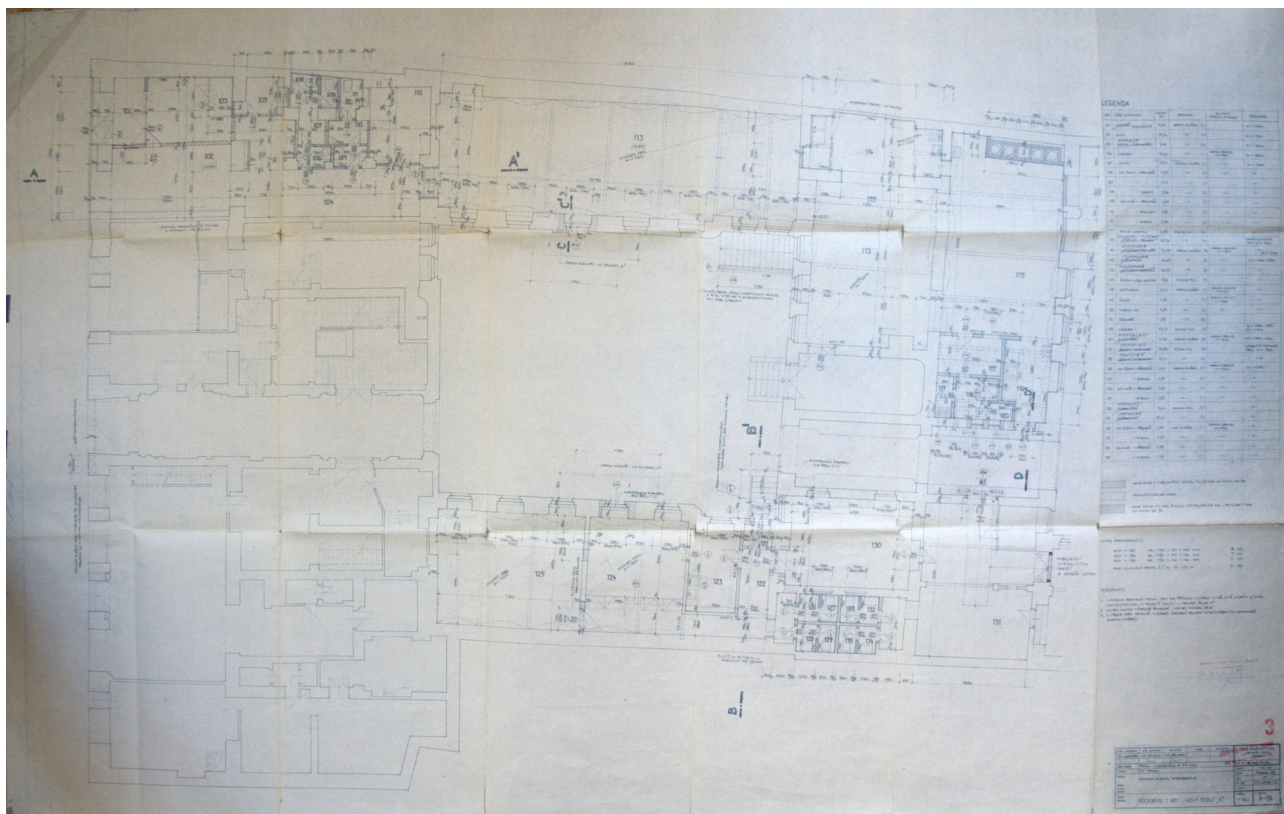
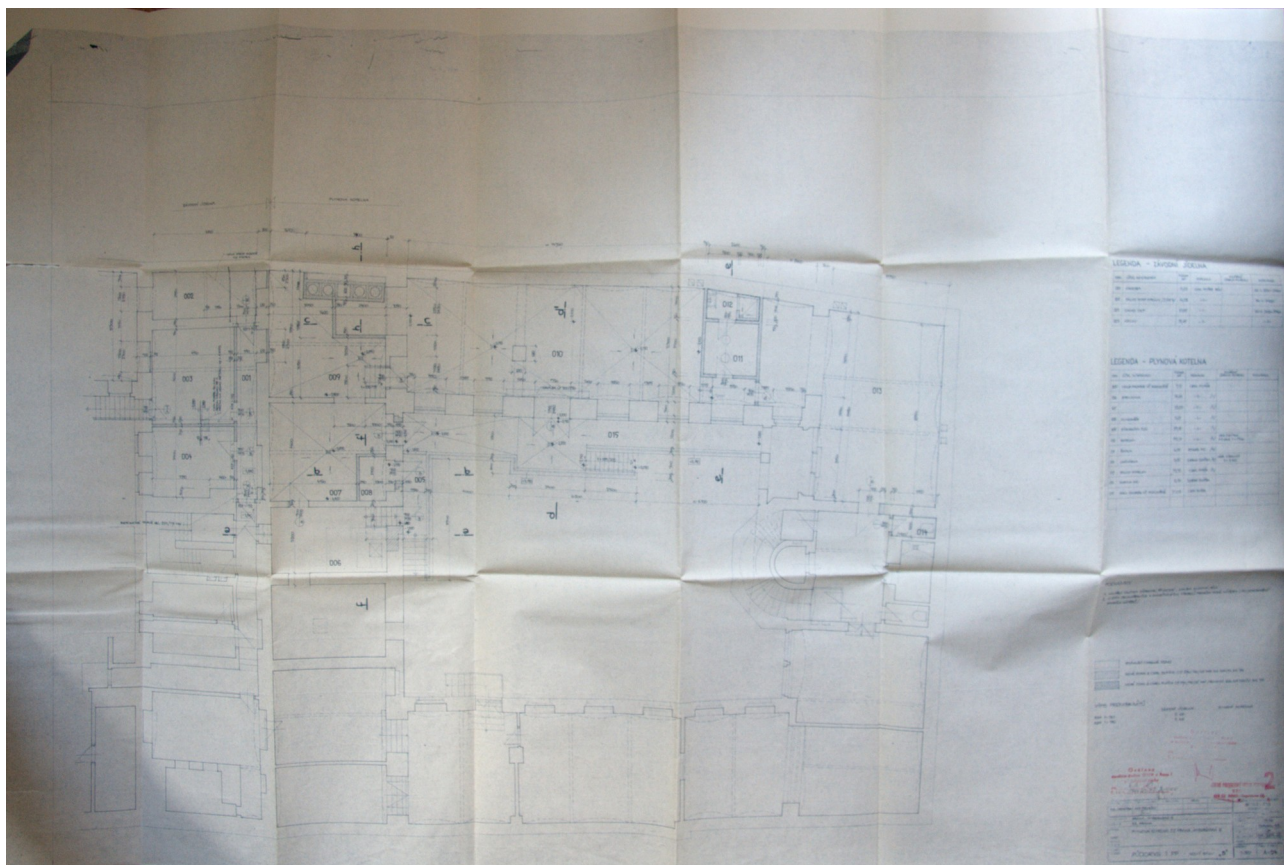
0425.2, 3 a 5 – úprava Oční optiky, 1967, Pražská stavební obnova (SA)

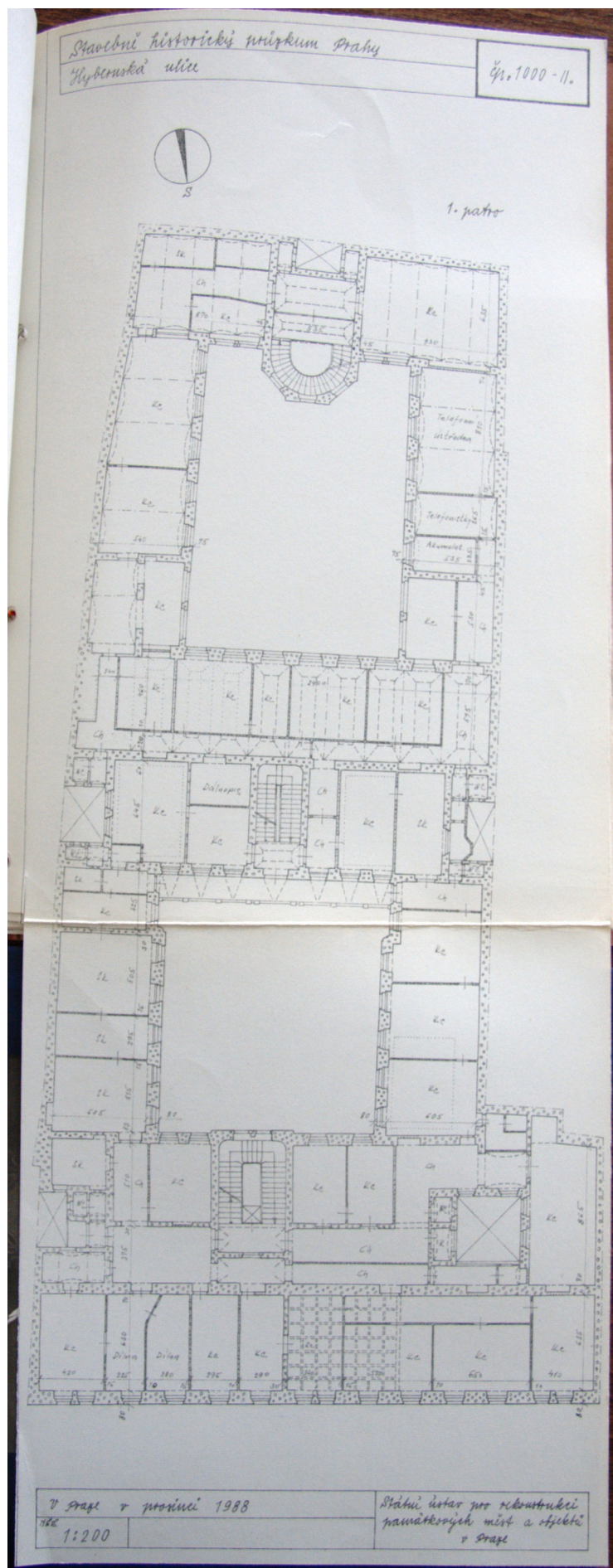
0426 – návrh na nový výkladec, 1971, arch. Lohse (SA)

0428.2 a 3 – rekonstrukce prodejny zdravotních potřeb, 1967, Komunální služby města Řičan (SA)

0431.2 a 4 – rekonstrukce kotelný a výstavba závodní jídelny, 1983, Státní projektový ústav obchodu (SA)

0432.4 – památkový pasport Prahy, půdorys prvního patra, 1988, SURPMO (archiv NPU Praha)

Ikonografie

0301-03 – Průčelí domu, 1976, fotografie z evidenčního listu nemovité kulturní památky (NPU)

0304 – průčelí domu, 1988, fotografie z památkového pasportu Prahy (NPU)

1. Obec: Okres: Nové Město	2. Okres: Praha 1	Hodnota	Zachování	Využití
3. Kraj: Praha		4. Poř. číslo: 1835		
EVIDENČNÍ LIST NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY				
5. Název (označení) památky: U Cikánů U Ramišů		7. Ochranné pásmo:		
6. BUIH označení umístění památky: číslo: Praha I-Nové Město čp. 1000 ulice (náměstí), popř. místní trať, č. parcely aj.: 8-k.513		8. Vlastník (správce, trvalý užívající): Žárovnícké zásobování, Na Poříčí 17, Praha 1		
9. Popis památky (včetně sochařské, malířské, popř. i jiné výzdoby): Čtyřpatrový řadový dům se 15 okenními osami v průčelí. V přízemí obchod, uprostřed klenutý vjezd, se světlíkem krytým mříží. Fasáda historizující, nad okny se střídají trojúhelné a segmentové frontony. Druhé patro má ve dvou bočních osách na obou stranách balkony a balustrádu na konsolách. Ve 4. patře plastiky orlů a ve 4. nikaích alegorické dětské plastiky. Druhé a třetí patro s arkýřem, fasáda vzhledem trojúhelníka štítu. Dvorní křídla uzavírají dva obdélné dvory, v prvním dvore paviče na lunetové římsě. Průjezd dlešen dřevěnými sloupky, v domě původní sklenění oken a dveří (leptané výplně), původní obložení dveří, litinové zábradlí na schodišti.				
10. Časové, obsahové a autorské určení: Stavba z konce 19. století, poslední úprava roku 1960.		11. Památkové movité zařízení:		

První strana evidenčního listu nemovité kulturní památky, 1976, (NPU)

0305 - průčelí domu, 1988, fotografie z památkového pasportu Prahy (NPU)

0415 – Vstupy do místností A2.23 a 24 z haly A2.20 s původními dveřními výplněmi, 2002 (AG)

0437 – strop nad místnostmi A2.16-17, 2002 (AG)

0462 – vstupy do místností A2.11-13 a A2.08 z haly A2.03 s původními dveřními výplněmi, 2002 (AG)

0435 – Prostor místností A2.16-17, 2002 (AG)

0447 – detail stropu nad místností A2.16 v průběhu rekonstrukce, 2003 (AG)

0457 – hala A2.03 se vstupem ze schodiště A2.01 a průchodem A2.02, 2002 (AG)

0480 – hala A3.19 se vstupem ze schodiště A3.01,
2002 (AG)

0602 – místnost A2.16 v průběhu přerušené
rekonstrukce, 2008 (NPU)

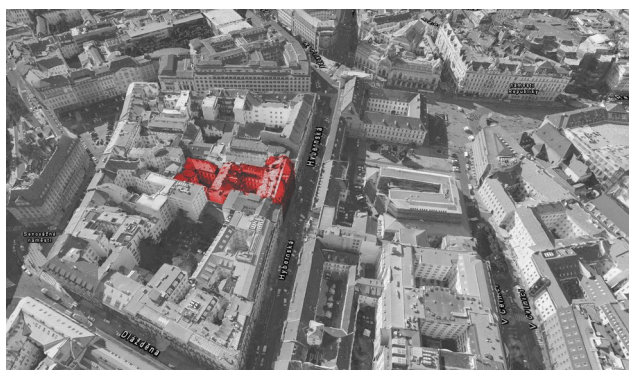
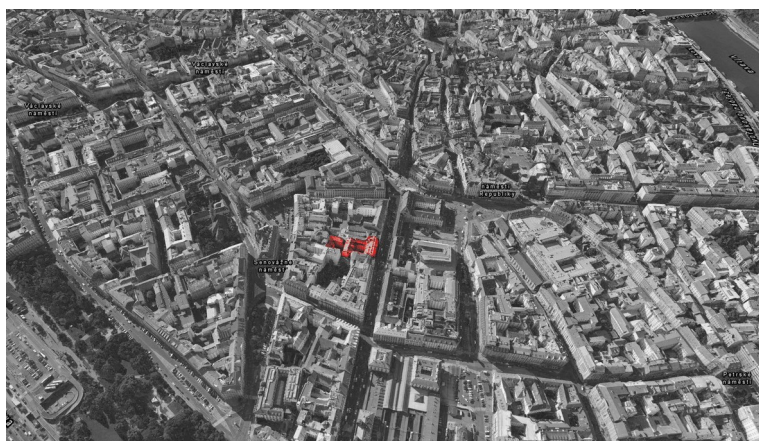
0606 – hala A3.19 v průběhu přerušené rekonstrukce,
2008 (NPU)

0608 – místnost A3.18 v průběhu přerušené
rekonstrukce, 2008 (NPU)

Dokumentace současného stavu

Situace

*Situace domu v pražské zástavbě, zachycená na 3D mapě,
pohled od východu (Mapy.cz, úprava M. Šanda)*

*Průhledy Hybernskou ulicí zachycují výraznou
fasádu domu čp. 1000
(veškeré foto současného stavu M. Šanda)*

Fotodokumentace

Exteriér

Průčelní fasáda

Průčelí od severovýchodu

Průčelí od severozápadu

Střední část průčelí

Střední část parteru

Arkýř na průčelí

Střední štít

Vyvrcholení bočních rizalitů

Konzoly v úrovni prvního patra

Detail štukové výzdoby

Suprafenestra oken druhého patra

Suprafenestra sdružených oken druhého patra

Rámování otvorů druhého patra

Štuková výzdoba třetího patra

Alegorické postavy v nikách ve čtvrtém patře

Balustráda balkonu druhého patra

Detail štukové výzdoby

Detail středního štítu

Detaily štukové výzdoby

První dvůr

Jižní fasáda průčelního křídla

Severní fasáda středního příčného křídla (D)

Severovýchodní kout v úrovni třetího a čtvrtého patra

Jihozápadní kout v úrovni třetího patra

fasáda východního příčného křídla

pavilónový nástavec středního příčného křídla

Horní část jižní fasády průčelního křídla

pavlače středního příčného křídla

Druhý dvůr

Fasáda zadního příčného křídla

Západní podélné křídlo

Fasáda západního podélného křídla

Jižní fasáda středního příčného křídla

Rizalit zadního příčného křídla

Světlíky

Západní světlík předního křídla

Východní světlík středního příčného křídla

Západní světlík předního křídla

Střechy

Střechy zadních křídel

detail střešní nástavby křídla B

lávky nad střechou průčelního křídla

detail plechového střešního vikýře nad průčelím

Interiér

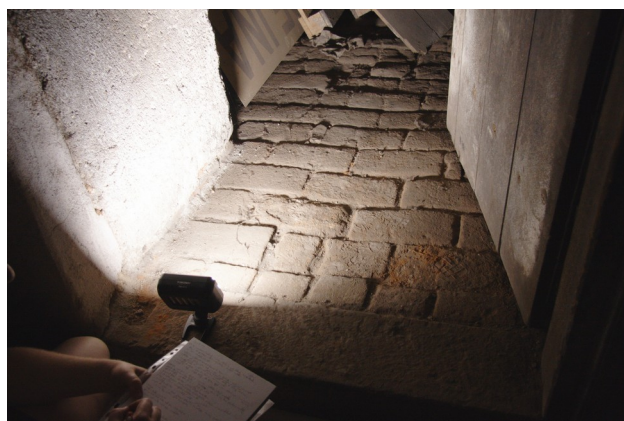
Suterén

Schodiště A01.01

Sklepní prostor A01.02

Detail původní dlažby v prostoru A01.11

Sklepní prostor A01.11

Prostor A01.10 s průhledem do chodby C01.01

Sklepní prostor A01.22 s původní dřevěnou příčkou

Skladovací prostor A01.13

Chodba C01.01

Okenní otvory v chodbě C01.01

Chodba D01.02

Mezipodesta schodiště D01.01

Bývalá kotelna D01.09

Prostor D01.11

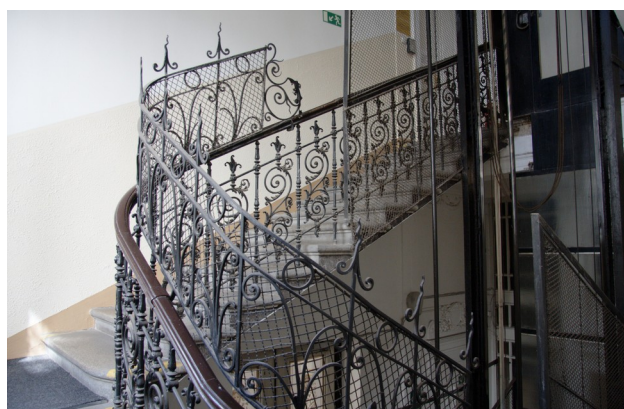
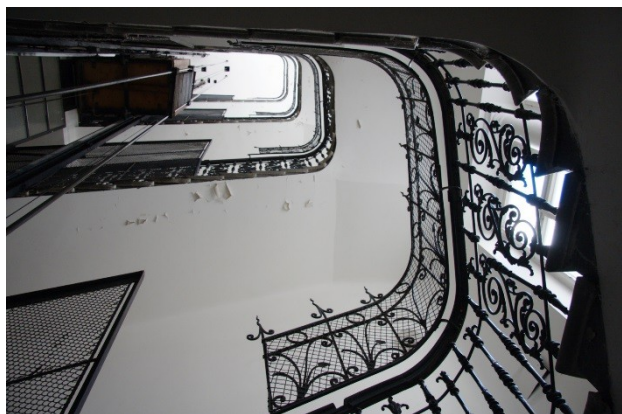

Prostor F01.01

Přízemí

Spodní podesta hlavního schodiště A1.01

Hlavní schodiště A1.01

Okenní otvory schodiště A1.01

detail architektonického členění průjezdu A1.15

Průhled průjezdem A1.15 k jihu, do dvora

Průhled průjezdem A1.15 z severu, do ulice

Obchodní prostor A1.17

Prostor A1.28

Prostor vinárny A1.22

Místnost C1.01

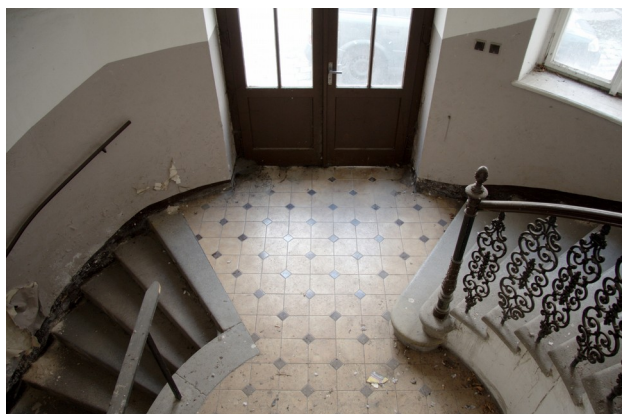
Průjezd D1.12 středním příčným křídlem

Prostor E1.04-05

Schodiště G1.01 v zadním křídle

První patro

Hala A2.20 v západní části průčelního křídla

Schodiště G1.01

Místnost A2.26

Tzv. Zlatý sál A2.16

Hala A2.03 ve východní části průčelního křídla

Místnost A2.14

Místnost B2.03

Místnost C3.03

Místnost C3.04

Chodba D2.10

Místnost D3.04

Místnost G2.09

Druhé patro

Hala A3.19 v západní části průčelního křídla

Hala A3.03 ve východní části průčelního křídla

Chodba D3.25

Místnosti A3.17

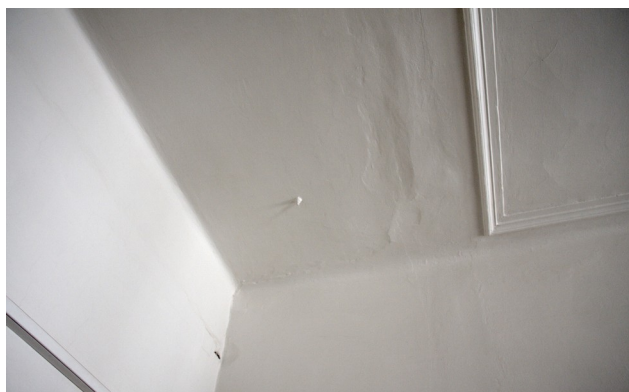
Kancelářská místnost A3.12

Místnosti B3.05

Místnost C3.04

Detail stop odstraně chodby v místnosti C3.03

Kancelářská místnost D3.04

Místnost F3.06

Místnost F3.06

Třetí patro

Hala A4.19 v západní části průčelního křídla

Místnost A4.17

Hala A4.03 ve východní části průčelního křídla

Místnosti A4.04 s průhledem do místnosti C4.02

Chodba B4.01

Interiér arkýře v místnosti A4.15

Místnost C4.02

Místnost D4.11

Schodiště D4.01

půdní prostor G4.02

Půdní prostor F4.01 a G4.03

Čtvrté patro

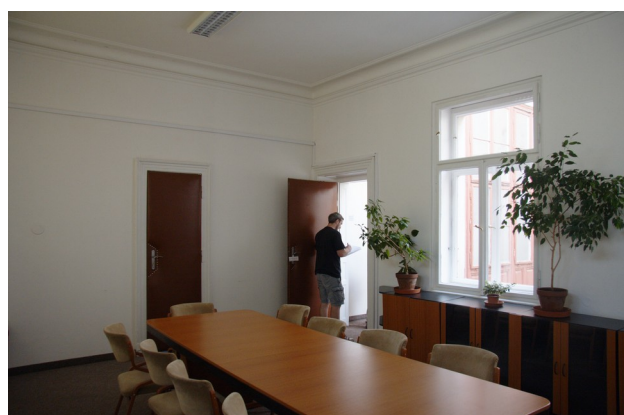
Horní podesta schodiště A5.01

Horní část hlavního schodiště A5.01

Hala A5.21 v západní části průčelního křídla

Místnost A5.27

Místnosti A5.20

Hala A5.04 ve východní části průčelního křídla

Schodiště na půdu A5.02

Místnost A5.15

Detail schodiště A5.02

Půdní prostor D5.04

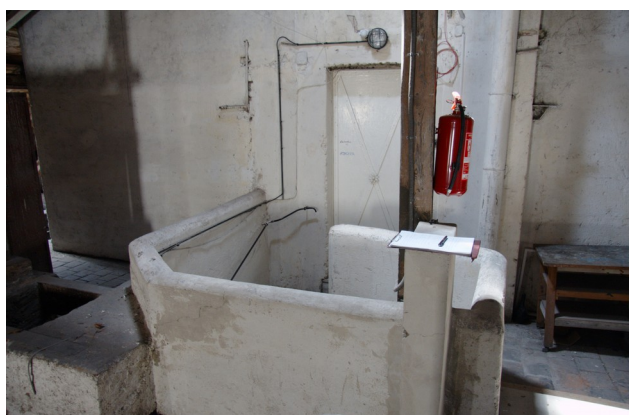

Terasy B5.01 a C5.01 na předních podélných křídlech

Půdní prostor průčelního křídla

Východní část půdního prostoru A6.04

Výstup ze schodiště A5.02

Půdní prostor A6.

Detail krovové konstrukce

Severozápadní část půdního prostoru A6.04

Dešťový žlab procházející prostorem A6.04

Interiér bývalé prádelny A6.09

Uměleckořemeslné prvky

Štukové prvky

Detaily hlavního průčelí

Detail dvorního průčelí

Štukové členění průjezdu A1.15

Štukové proky v průjezdu A1.15

Detaily štukového členění průjezdu A1.15

Štuková výzdoba schodiště A1.01

Detail štukových profilů v místnosti D2.24

Kamenické prvky

Žulové stupně schodiště D1.01

Detail kamenického opracování pilíře v místnosti A1.11

Rub hrubě opracovaných mramorových schodištních stupňů v místnosti D01.18

Střešní krytina

Detail břidlicové šablony, nalezení v prostoru G4.02

*Z břidlicových desek vytvořený symbol (?)
v půdním prostoru A6.04*

Dveřní výplně

Detail solaku dveřní výplně v místnosti A01.20

Detail závěsu téže dveřní výplně

Lištovaná trámová zárubeň místnosti A01.02

Původní dveřní výplň suterénní místnosti A01.02

Detail litinové kliky dveřní výplně v místnosti A01.20

Detail kliky kovové dveřní výplně místnosti A01.16, zřejmě z doby první republiky

Pozůstatek vjezdových vrat v průjezdu A1.15

Detail dochovaného nadsvětlíku vrat v průjezdu A1.15 do prvního dvora, zdobeného leptaným sklem

Původní dveřní výplň z průjezdu A1.15 do schodiště

Leptané sko těže dveřní výplně

Detail těže dveřní výplně

Detaily těže dveřní výplně

Detail leptaného skla téže dveřní výplně

Vstupní dveřní výplň schodiště D1.01

Dveřní výplň vstupu ze schodiště A4.

Detail vstupní dveřní výplň schodiště D1.01

Dvoukřídlová dveřní výplň vstupu do místnosti D2.03

Dvoukřídlová dveřní výplň vstupu do místnosti D4.12

Detail soklu vstupu do chodby D1.02

Detaily dveřní výplně A5.19B

Detail původního mosazného kování

Dvojkřídlá dveřní výplň v chodbě D3.14C

Rozebrané části zárubní v místnosti D1.11

Jednokřídlá dveřní výplň v místnosti A5.06

Jednokřídlá dveřní výplň v místnosti A4.11

Původní fládr dveřní výplně v místnosti A5.03

Původní fládr dveřní výplně v chodbě A4.19-c

Dveřní výplně v předsínce D3.17

Tytáž dveřní výplně

Mosazné „záchodové“ kování u vstupu do místn. A5.12

Původní supraporta v prostoru D2.16

Dodatečné uzavírání „záchodového“ dveřního křídla v místnosti D4.06 z doby první republiky

Rubová část téhož kování

Věšák na rubové straně dveřní výplněv místn. D4.07

Dvojkřídlá prosklená dveřní výplň v hale A4.03

Prosklená dveřní výplň ve schodišti D2.01

Detail leptaného skla této výplně

Prosklená dveřní výplň vstupu na terasu E3.01

Detail prosklené dveřní výplně v hale A5.24

Detail kovové dveřní výplně v prostoru A6.01

Kovové dveřní výplně Na schodištích A5.01 a D4.01

Okenní výplně a další truhlářské výrobky

Původní okenní výplň s deštěnou nikou v chodbě D4.15

Původní provedení parapetní desky v místnosti A3.18B

Původní mosazná rozvorová klička v chodbě A5.21-b

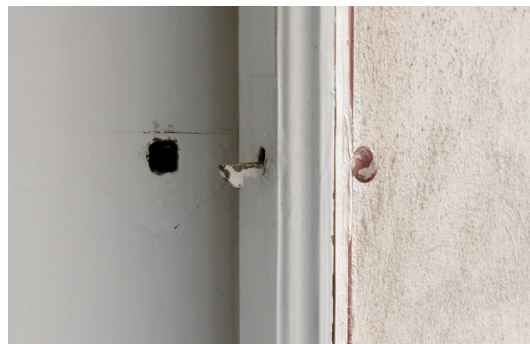
Detail deštění niky s patrným fládrem v místnosti C2.01

Detail dochované plochy fládru v místnosti C3.03

Okenní výplně ve světlíku A5.26

Detail způsobu upevnění otevřených

Detail upevnění textilních rolet v místnosti A5.27

Mosazný „úvazník“ závěsů v místnosti A4.26

Historické upevnění závěsů v místnosti A4.26

Okenní výplň v průčelí, v místnosti A3.18B

Kryt vnější dřevěné rolety v místnosti A4.12

Detail výklopného rámurplety v místnosti A4.12

Úchytka popruhu rolety v místnosti A4.17

Okenní výplň s nedeštěnou nikou v místnosti D3.04

Roletou vybavená boční okenní výplň v místnosti A4.15

Větračkou vybavené výplně v místnosti . D2.12-15

Okenní výplně s deštěným parapetem v místnosti F2.06

Detail téhož v místnosti G2.02

Původní okenní výplně v místnosti G01.04

Okenní výplň s deštěným parapetem v místnosti G2.02

Mosazná páka ovládání větračky v místnosti A3.28

Okenní výplň schodiště A5.01 s leptaným sklem

Ven otvíravá okenní výplň místnosti B4.05

Vlevo dole původní okenní výplň záchodu D3.21

Detail uzavírání větracího okénka této výplně

Detail větracího okénka této výplně

Detail leptané okenní výplně ve schodišti A1.01

Prosklená dřevěná stěna ve světlíku A5.26

Prosklená příčka z roku 1912 ve schodišti A4.01

detail této příčky

Prosklená příčka ve světlíku A4.09

Detail prosklené stěny ve světlíku A5.26

Detail okenní výplně příčky

Prosklená příčka do světlíku D3.19

Detail leptaného skla

Detail parapetu prosklené příčky v místnosti D2.08

Prosklená příčka ve schodišti G3.01

Dřevěné úhelníky v chodbě D4.15

Výkladec obchodní místnosti A1.17 z roku 1931

Detaily výkladce

Kovová stropní okenní výplň prostory A1.35

Detail dřevěného obkladu místnosti A1.19

Detail dvířek výtahu v místnosti A4.05

Mříže a další výrobky z kovu

Detail vstupní mříže

Mříž sklepního okénka prostoru A01.10

Mříž okenního otvoru místnosti A1.29

Mříž hlavního vjezdu

Mříž kryjící sklepní okénko místnosti A01.11

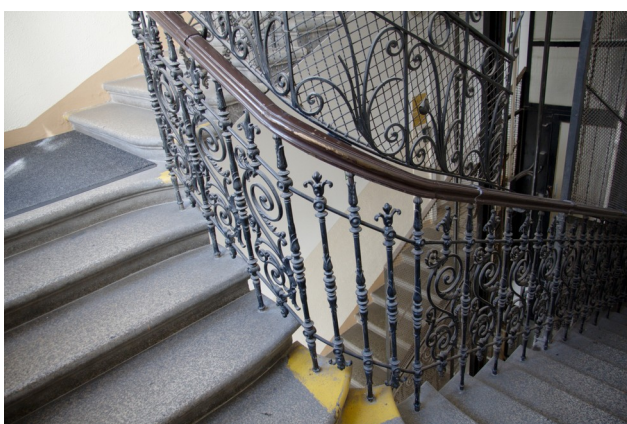
Detail téže mříže

Mříž okenního otvoru místností A5.03 a F01.01

Historické osvětlovadlo, dochované v místnosti A01.02

Litínové zábradlí schodiště A1.01

Litínové zábradlí schodiště A1.01 s původním nástavcem

Detail téhož zábradlí

Litínové zábradlí schodiště D1.01

Litinové zábradlí schodiště G1.01

Litinové zábradlí bývalé lodžie A5.23

Podlahy

*Dodatečné napojení podlahy z parketových vlýsů
v místě odstraněné příčky v místnosti C3.03*

Poškozená parketová podlaha v chodbě A4.30

Keramická dlažba na podestě A2.01

Keramická dlažba na podestě D2.01

Keramická dlažba na podestě G1.01

Kachlová kamna

Dlažba dochovaná v předsínce D2.06

Kachlová kamna v místnosti A5.14

Detail nástavce

V místnosti C1.01 v suti nalezené úlomky kachlí

Technické prvky

Rozvod vody, plynu, elektřiny, odpady

Uzávěry pravděpodobně vodovodu, v místnosti G2.05

Dvířka s týmž rozvodem v místnosti G2.08

Umyvadlo a olověný vodovod v místnosti G2.08, pravděpodobně ze třicátých let 20. století

Relikty vodovodu zřejmě ze čtyřicátých let 20. století v místnosti G3.09

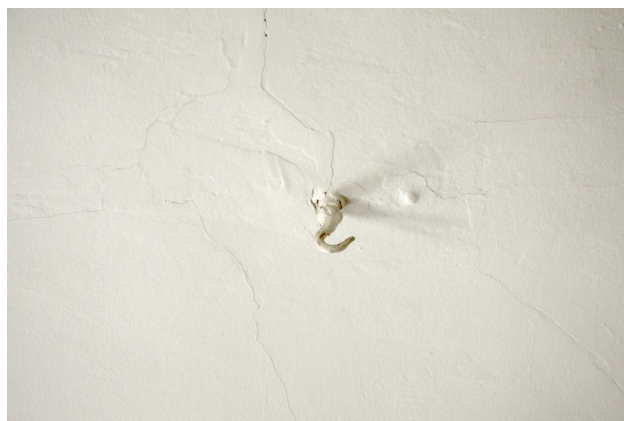
Zaslepený rozvod osvětlovací plynu ve stopě místnosti B4.01

Pravděpodobně původní, patrně plynové potrubí v prostoru A01.06

Rozvod osvětlovacího plynu nad podestou D4.01

Háček zřejmě našroubovaný v rozvodu osvětlovacího plynu v místnosti B4.04

Pozůstatky elektrického rozvodu v prostoru G3.01, patřně z počátku 20. století.

Z části původní litinový odpad v místnosti A01.06, upravený roku 1907

Z části původní litinový odpad v prostoru A01.02

Žlab odvádějící dešťovou vodu půdním prostorem A6.04 ze střechy průčelní budovy do odpadu situovaného v prostoru světlíku

Vytápění a ventilace

*Litínové radiátory, zřejmě z konce třicátých let 20. století
v místnosti A4.04*

Označení výrobce

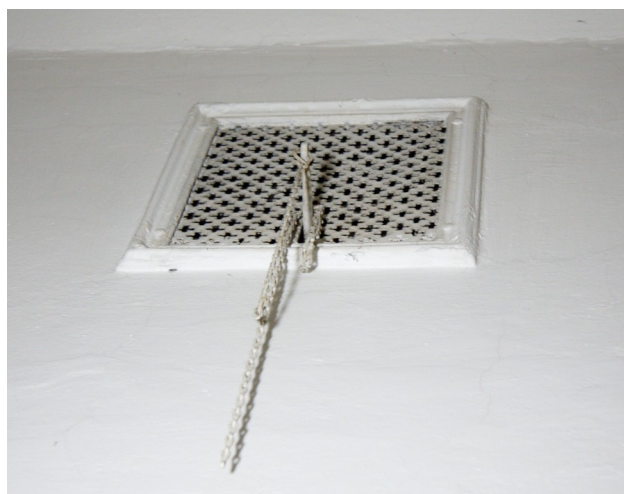
Komínové čistící otvory s původními litinovými kryty

*Patrně kondenzační nádoba parního topení
v místnosti G3.05*

Spodní ventilační mřížka v chodbě D2.16

Horní ventilační mřížka v chodbě D2.16

Ventilační otvor bez mřížky v místnosti G2.05

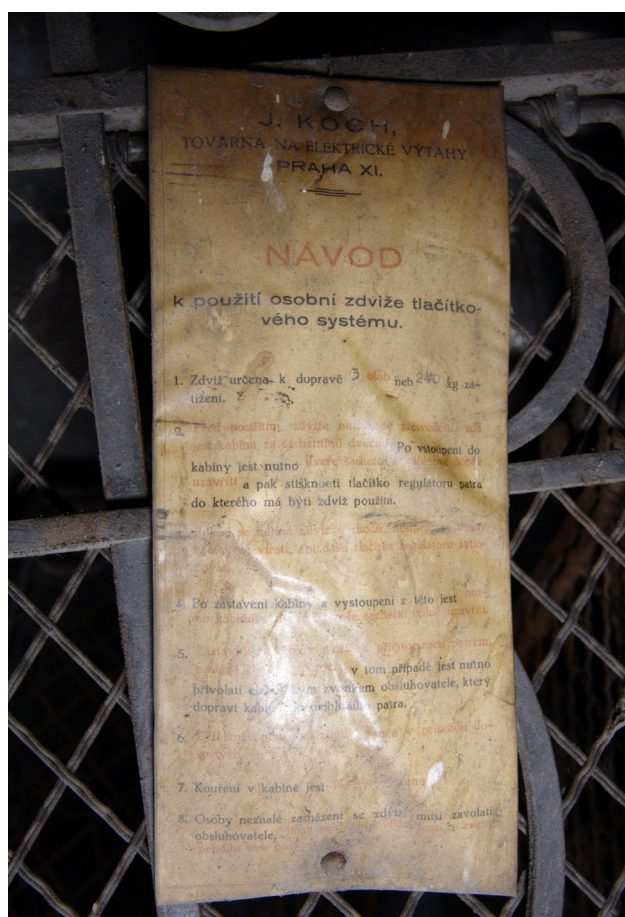
Výtahy

Kovové sítě z roku 1933, navyšující zábradlí v okolí osobního výtahu a svým tvarem odpovídající tvaru vstupu do výtahové kabiny, uložené v prostoru A6.01

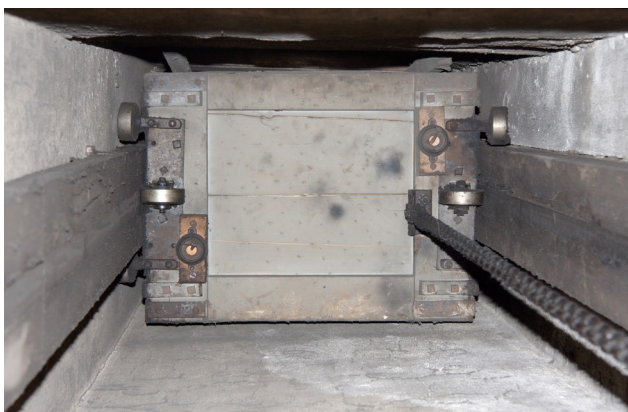
Dvířka výtahu na uhlí v místnosti A4.05

Návod na ovládání výtahu z roku 1933

Pohled do výtahové šachty

Výtahová „klec“, dochovaná v úrovni čtvrtého patra

Otevřená dvířka s patrnou výtahovou „klecí“

Prostor D01.13 s dvířky druhého výtahu na uhlí

Část mechanismu, kterým byl výtah ovládán

Detail výtahové „klece“

Prostor, jímž se výtah před prosklenou příčkou pohyboval

Prosklená příčka s okenním otvorem, který sloužil manipulaci s obsahem výtahu

Pozůstatky výtahu ve schodišti G1.04

Dochovaná část mechanismu výtahu v prostoru G4.02

Ostatní prvky

*Pozůstatky upevnění mříže přisvětlovacího otvoru
v prostoru D01.13*

Násypný otvor shozu na popel na pavlači D2.02

Ocelová konstrukce prosklené střechy nad pavlačí D4.02

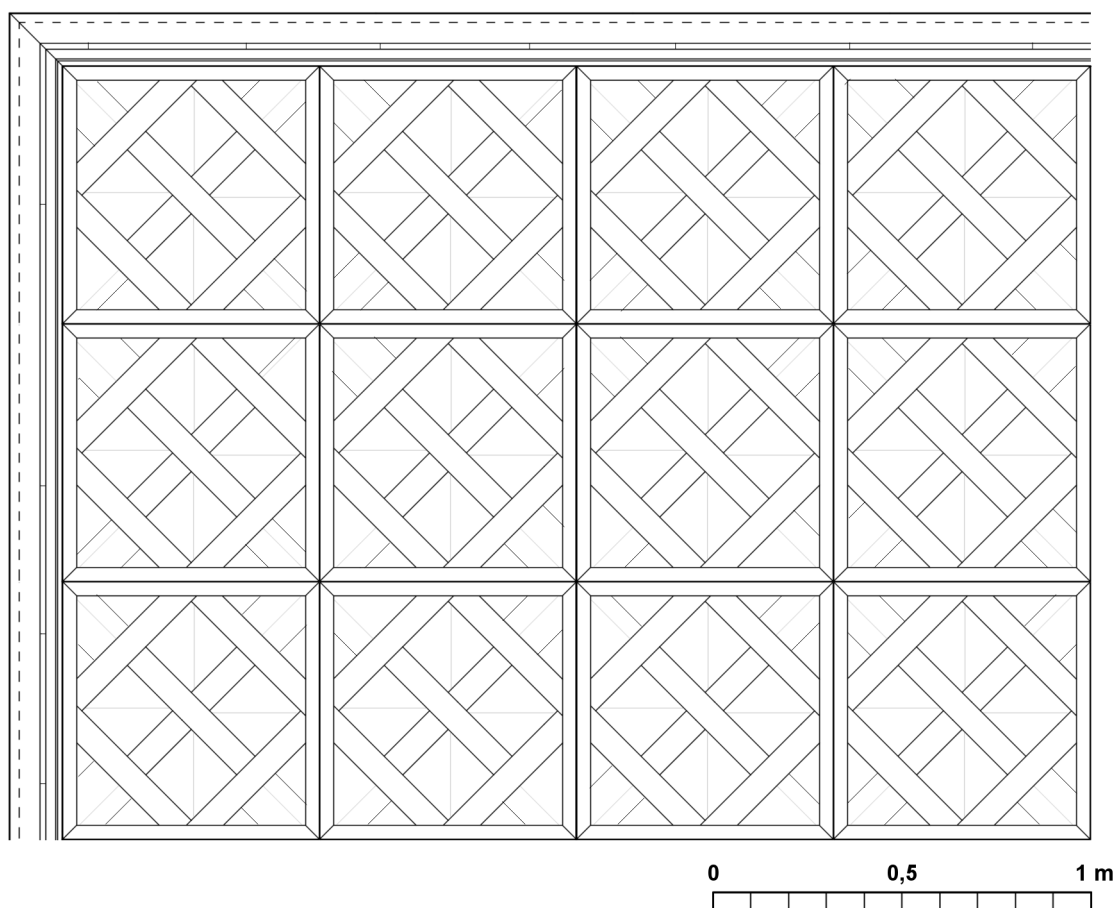
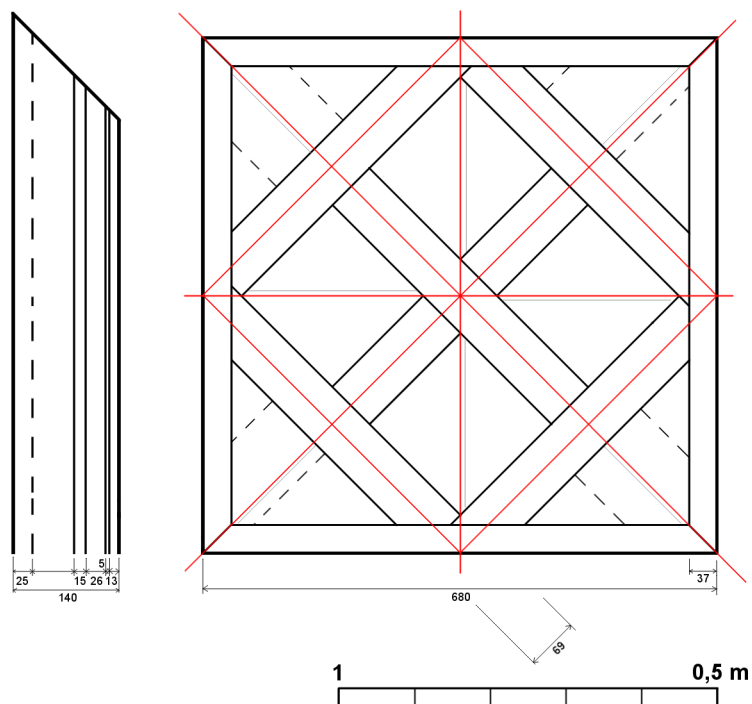

*Prosklená příčka, patrně související s provozem telefonní
ústředny v místnosti E2.02 po roce 1919*

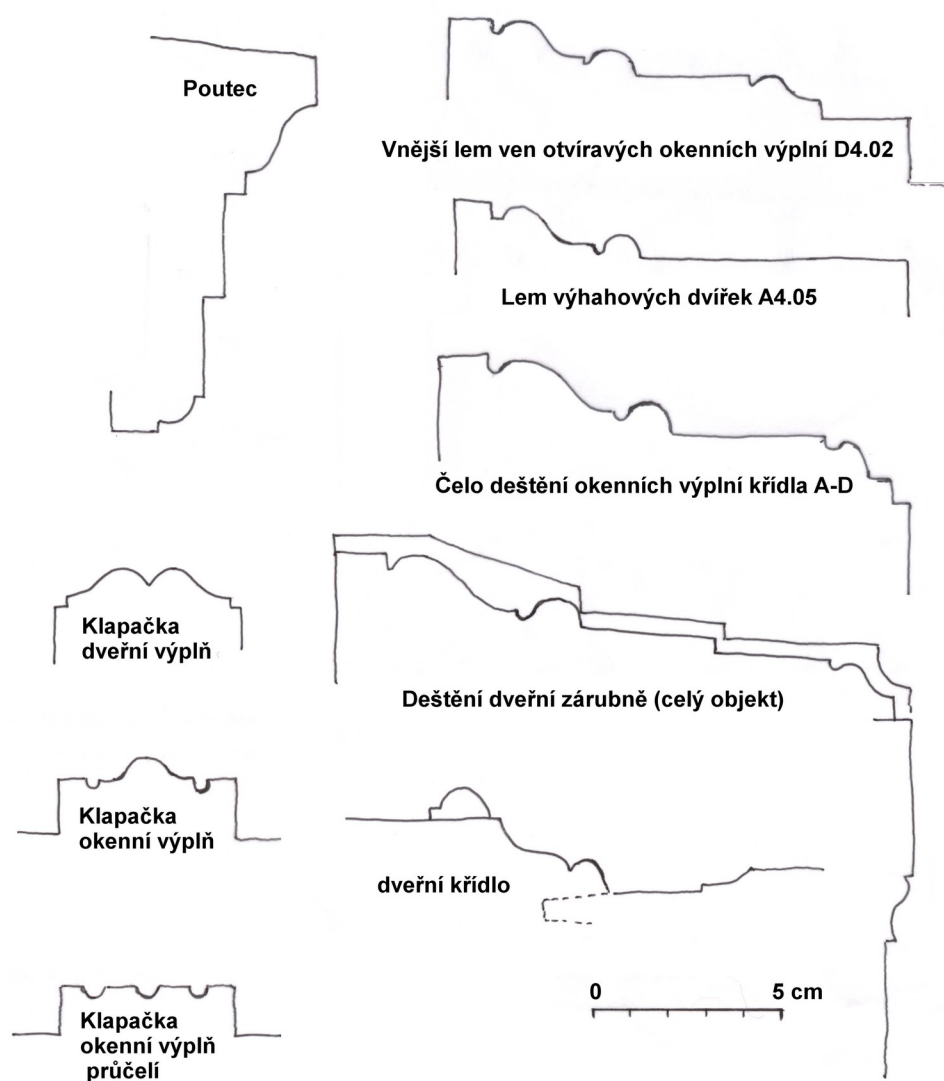

Původní komínové lávky nad křídlem F

Výkresová dokumentace

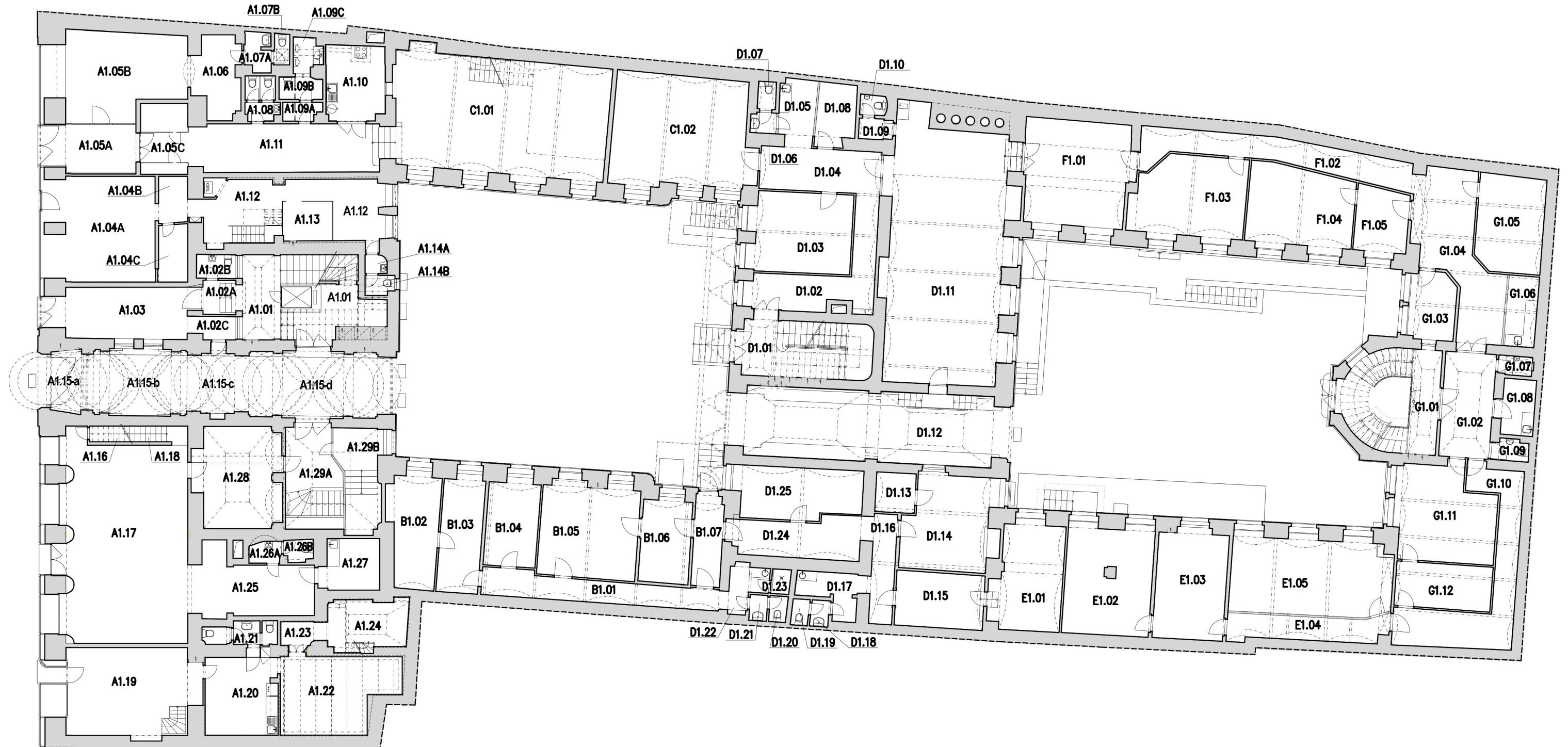
Dokumentace parket nalezených v chodbě A4.30 1:10 a 1:20

profilace okenních a dveřních výplní 1:2

Grafické vyhodnocení

Přízemí

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
 Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
 1:200
 Přízemí - čísla místností
 Mgr. Martin Šanda, 2018
 s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
 (zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska
 SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

- výstavba objektu (1896-98)
- změny v průběhu výstavby
- mladší úpravy do roku 1945
- mladší úpravy mezi lety 1945-71
- mladší úpravy mezi lety 1972-89
- novodobé úpravy po roce 1989

(vlevo kostrukce, v pravo prostory)

(hodnotné kostrukce nad podhledy v
průčelním křídle značeny v rámci mezipatra)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200

Přízemí - slohové vyhodnocení

Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska
SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

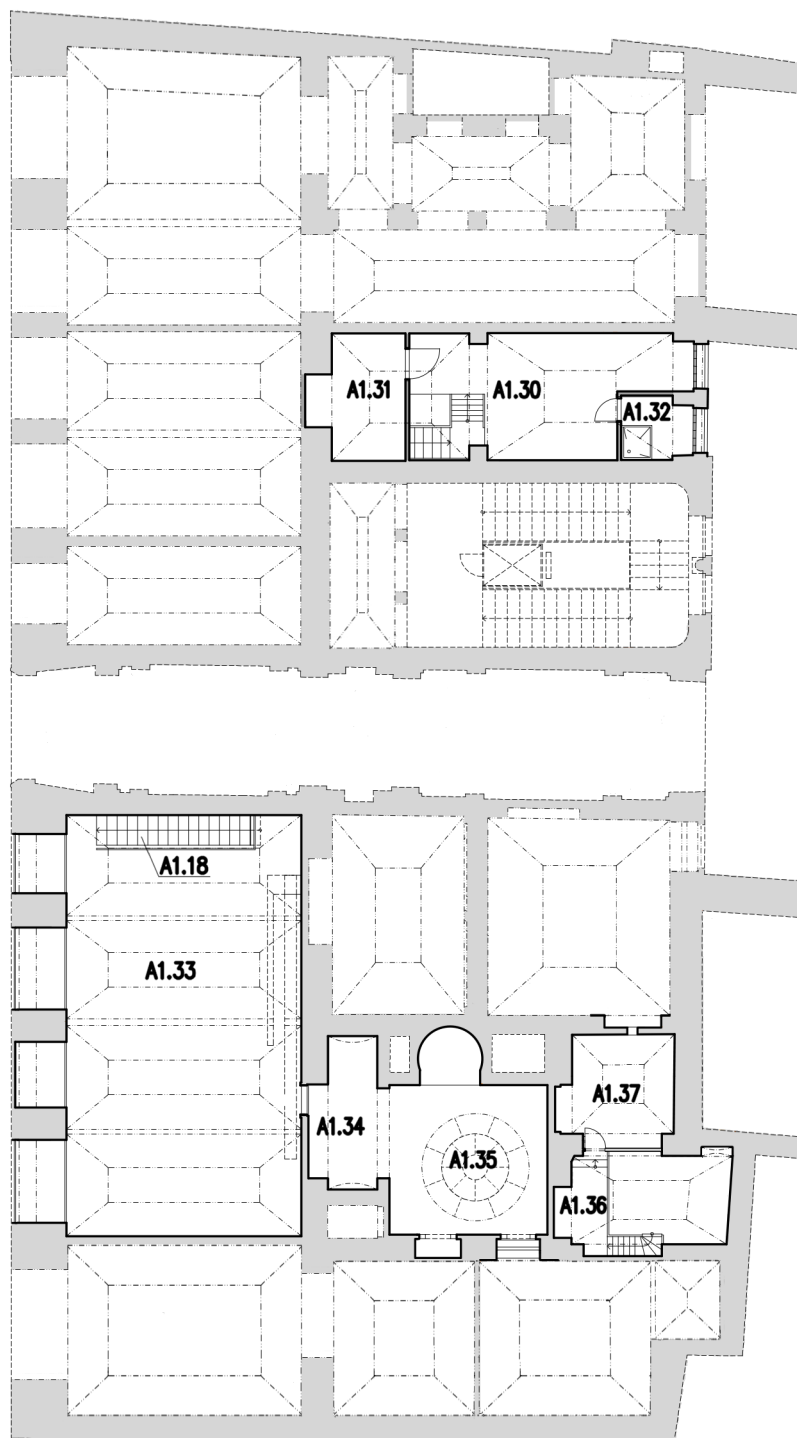
konstrukce a prostory tvořící podstatu objektu	hodnotné fasády: zachované / poškozené
konstrukce a prostory hodnotné	hodnotné prvky (svislé konstrukce): zachované / poškozené
konstrukce a prostory neutrální	hodnotné prvky (stropy a klenby): zachované / poškozené / předpokládáné
konstrukce a prostory spíše rušivé	hodnotné podlahy: zachované / poškozené / předpokládáné
konstrukce a prostory zásadně rušivé	další hodnotné prvky: okenní nebo dveřní výplň / mříž nebo zábradlí / jiný cenný prvek / technický prvek
konstrukce a prostory doporučené k obnově	(hodnotné konstrukce nad podhledy v průčelním křídle značeny v rámci mezipatra)
- (vlevo kostrukce, v pravo prostory, šrafované /// jsou vyhádkeny podhledy, opačnými šrafami \\\ zpravidla odpovídá dvojznačné situaci)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
Přízemí - památkové vyhodnocení
Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

Mezipatro nad přízemím

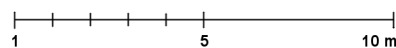

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8

1:200

Mezipatro nad přízemím - čísla místností

Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska
SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

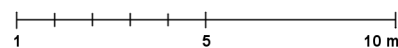

- výstavba objektu (1896-98)
 - změny v průběhu výstavby
 - mladší úpravy do roku 1945
 - mladší úpravy mezi lety 1945-71
 - mladší úpravy mezi lety 1972-89
 - novodobé úpravy po roce 1989
- (vlevo kostrukce, v pravo prostory)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200

Mezipatro nad přízemím - slohové vyhodnocení

Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

- konstrukce a prostory tvořící podstatu objektu
- konstrukce a prostory hodnotné
- konstrukce a prostory neutrální
- konstrukce a prostory spíše rušivé
- konstrukce a prostory zásadně rušivé
- konstrukce a prostory doporučené k obnově

(vlevo konstrukce, v pravo prostory, šrafované
/// jsou vyhledány podhledy, opačnými šrafami
\\ zpravidla odpovídá dvojznačné situaci)

--- hodnotné fasády: zachované / poškozené

--- hodnotné prvky (svíslé konstrukce):
zachované / poškozené

● ○ ✕ hodnotné prvky (stropy a klenby):
zachované / poškozené / předpokládané

● ○ ✕ hodnotné podlahy:
zachované / poškozené / předpokládané

V M J T další hodnotné prvky:
okenní nebo dveřní výplň / mříž nebo zábradlí
/ jiný cenný prvek / technický prvek

(prvky značené v rámci přízemí nejsou už v
rámci mezipatra značeny podruhé)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hyberská ulice č. 8
1:200

Mezipatra nad přízemím - památkové vyhodnocení

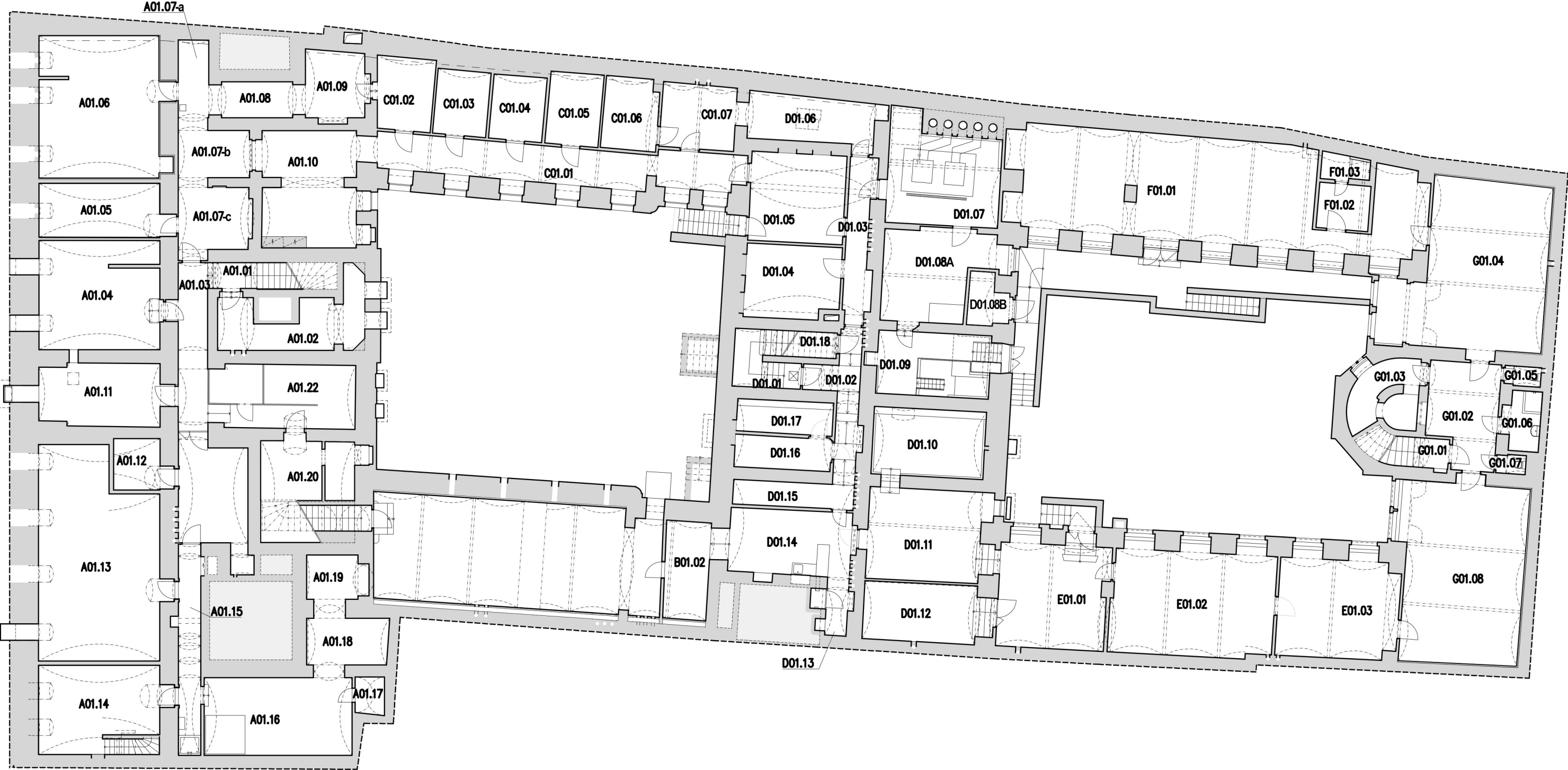
Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m

(zaměření v některých patrech není zcela aktuální, z hlediska
SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

Suterén

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
Suterén - čísla místností
Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska
SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

- výstavba objektu (1896-98)
 - změny v průběhu výstavby
 - mladší úpravy do roku 1945
 - mladší úpravy mezi lety 1945-71
 - mladší úpravy mezi lety 1972-89
 - novodobé úpravy po roce 1989
- (vlevo kostrukce, v pravo prostory)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
 Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
 1:200
 Suterén - slohové vyhodnocení
 Mgr. Martin Šanda, 2018
 s využitím zaměření Ateliéru Genesis

S

1 5 10 m

(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

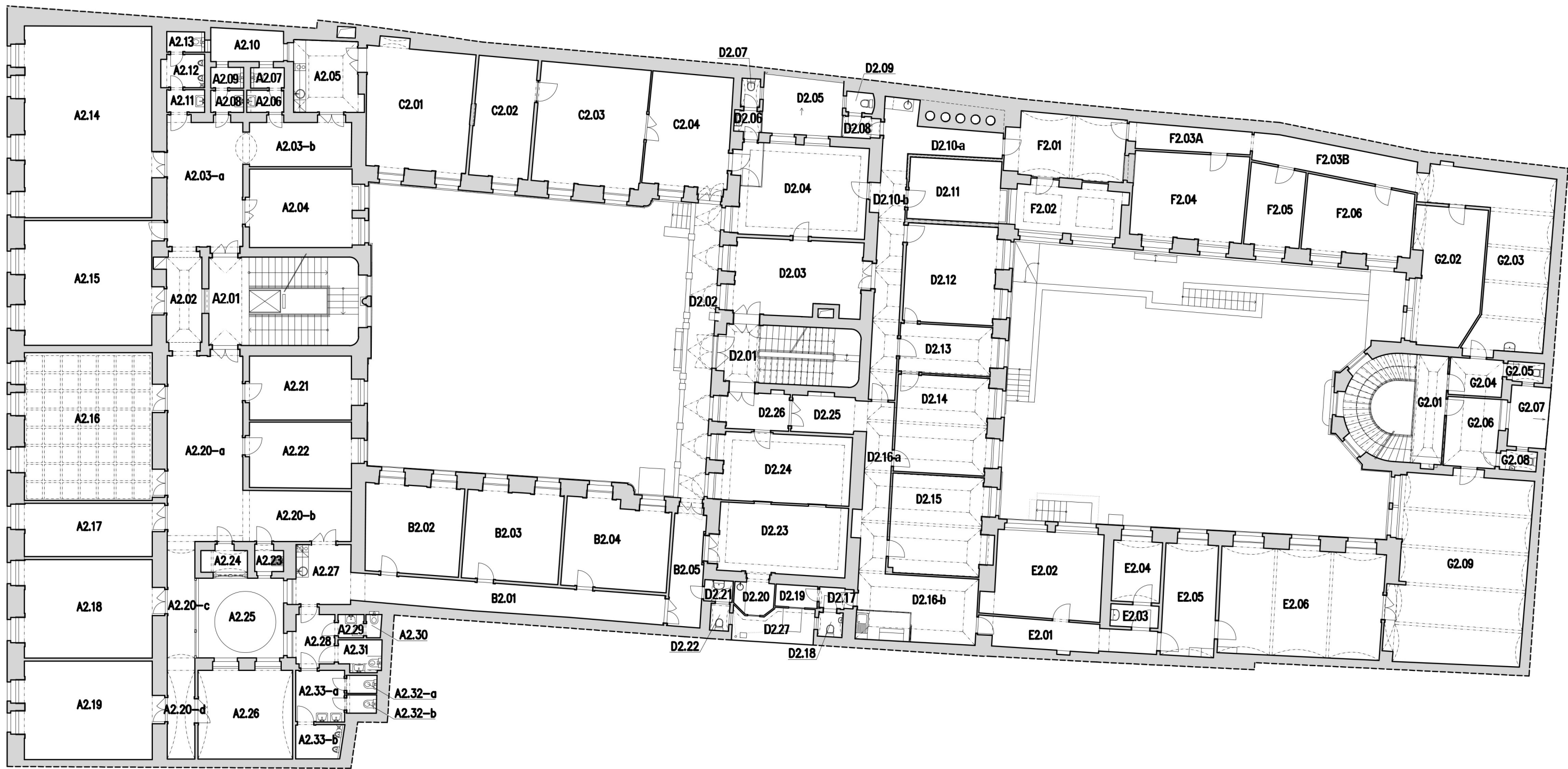

konstrukce a prostory tvořící podstatu objektu	hodnotné fasády: zachované / poškozené
konstrukce a prostory hodnotné	hodnotné prvky (svíslé konstrukce): zachované / poškozené
konstrukce a prostory neutrální	hodnotné prvky (stropy a klenby): zachované / poškozené / předpokládané
konstrukce a prostory spíše rušivé	hodnotné podlahy: zachované / poškozené / předpokládané
konstrukce a prostory zásadně rušivé	další hodnotné prvky: okenní nebo dveřní výplň / mříž nebo zábradlí / jiný cenný prvek / technický prvek
konstrukce a prostory doporučené k obnově	
- (vlevo konstrukce, v pravo prostory)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
Suterén - památkové vyhodnocení
Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

První patro

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
První patro - čísla místností
Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

- výstavba objektu (1896-98)
 - změny v průběhu výstavby
 - mladší úpravy do roku 1945
 - mladší úpravy mezi lety 1945-71
 - mladší úpravy mezi lety 1972-89
 - novodobé úpravy po roce 1989
- (vlevo konstrukce, v pravo prostory)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
 Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
 1:200
 První patro - slohové vyhodnocení
 Mgr. Martin Šanda, 2018
 s využitím zaměření Ateliéru Genesis

S

1 5 10 m

(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

konstrukce a prostory tvořící podstatu objektu	hodnotné fasády: zachované / poškozené
konstrukce a prostory hodnotné	hodnotné prvky (svislé konstrukce): zachované / poškozené
konstrukce a prostory neutrální	hodnotné prvky (stropy a klenby): zachované / poškozené / předpokládané
konstrukce a prostory spíše rušivé	hodnotné podlahy: zachované / poškozené / předpokládané
konstrukce a prostory zásadně rušivé	další hodnotné prvky: okenní nebo dveřní výplň / mříž nebo zábradlí / jiný cenný prvek / technický prvek
konstrukce a prostory doporučené k obnově	

(vlevo konstrukce, v pravo prostory, šrafované /// jsou vyhledány podhledy, opačnými šrafování \\ zpravidla odpovídá dvojznačné situaci)

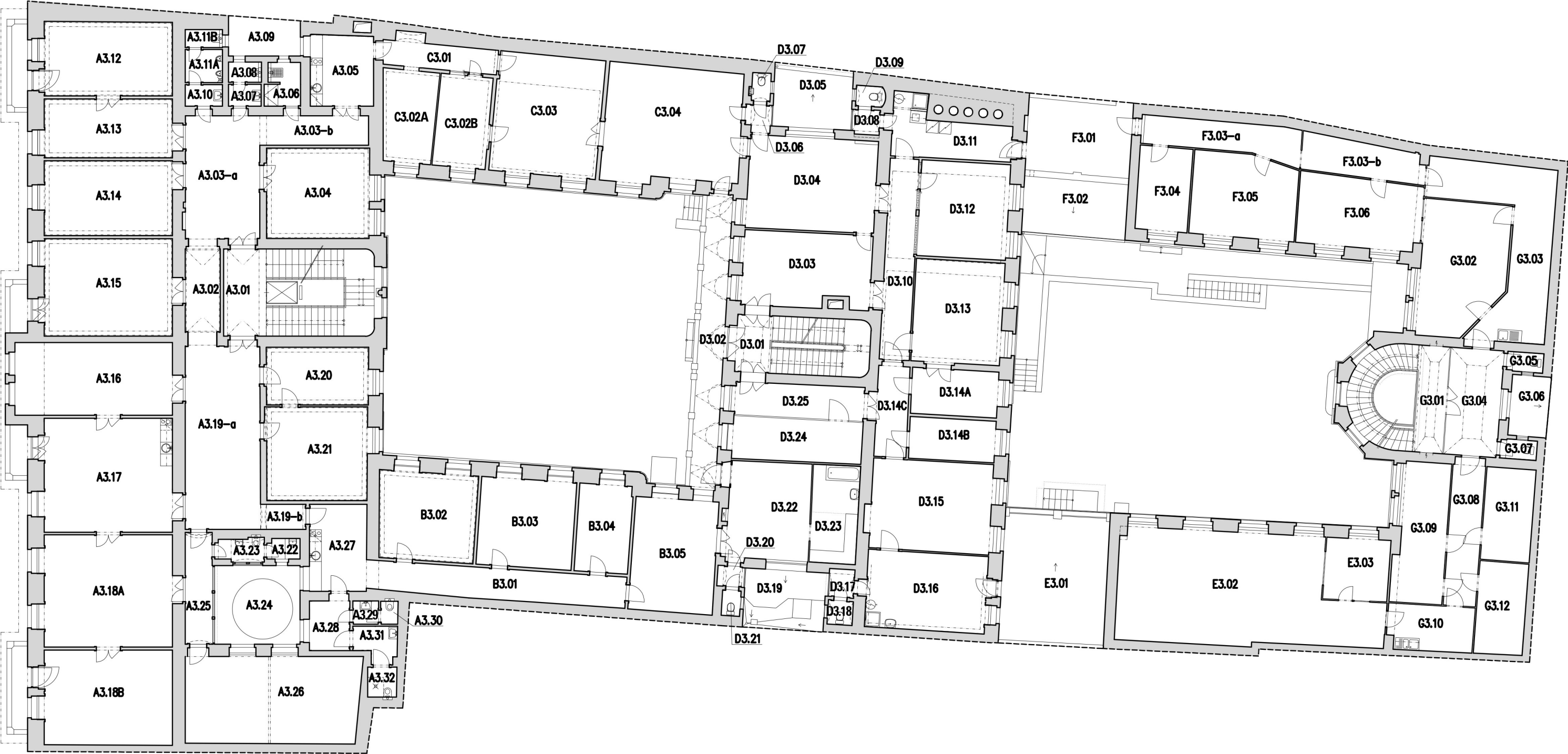
Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
První patro - památkové vyhodnocení

Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

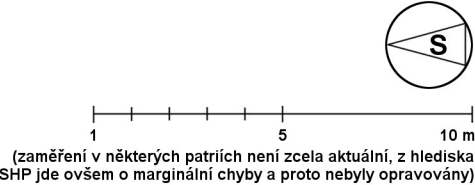

1 5 10 m
(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

Druhé patro

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
Druhé patro - čísla místností
Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

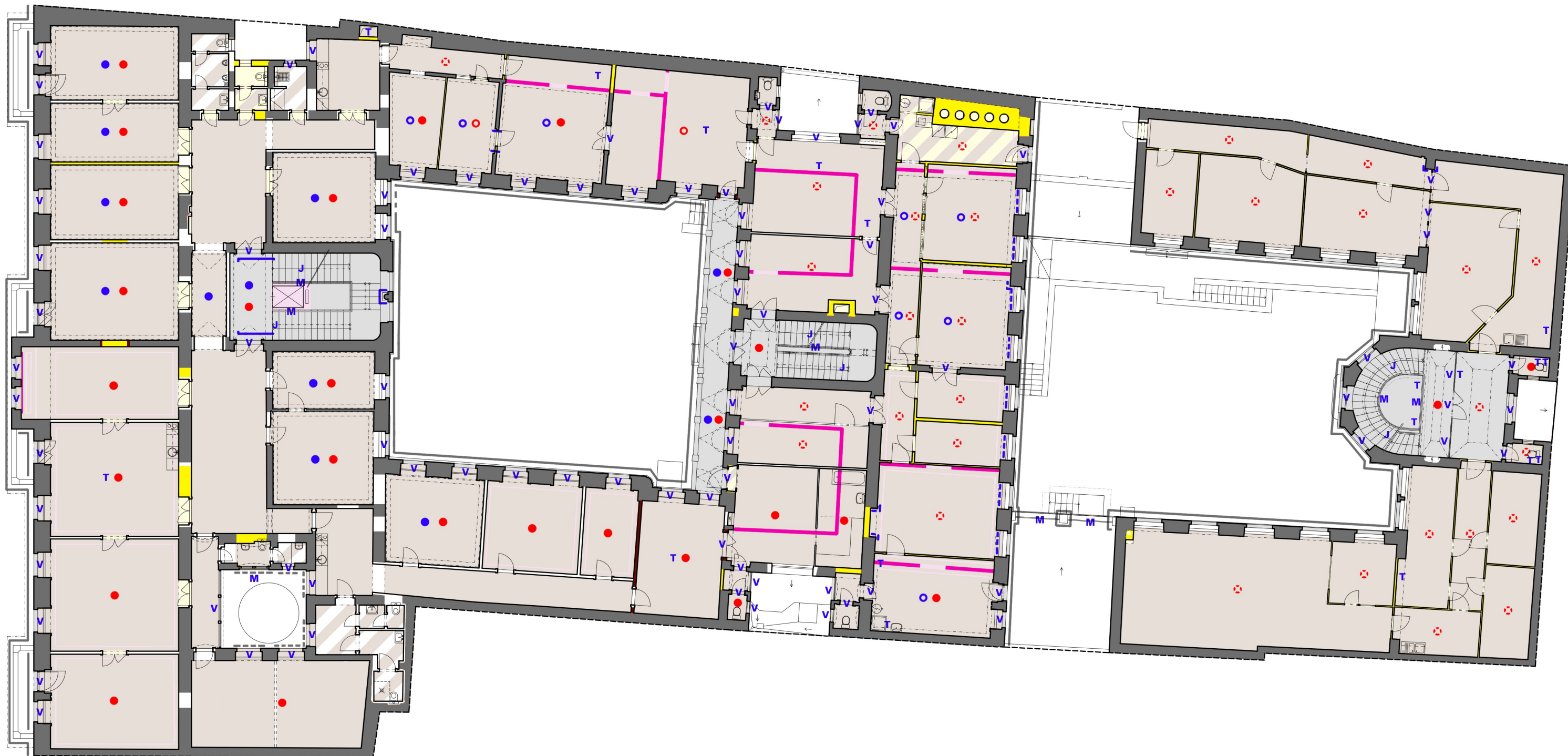

- výstavba objektu (1896-98)
 - změny v průběhu výstavby
 - mladší úpravy do roku 1945
 - mladší úpravy mezi lety 1945-71
 - mladší úpravy mezi lety 1972-89
 - novodobé úpravy po roce 1989
- (vlevo kostrukce, v pravo prostory)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
 Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
 1:200
 Druhé patro - slohové vyhodnocení
 Mgr. Martin Šanda, 2018
 s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
 (zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska
 SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

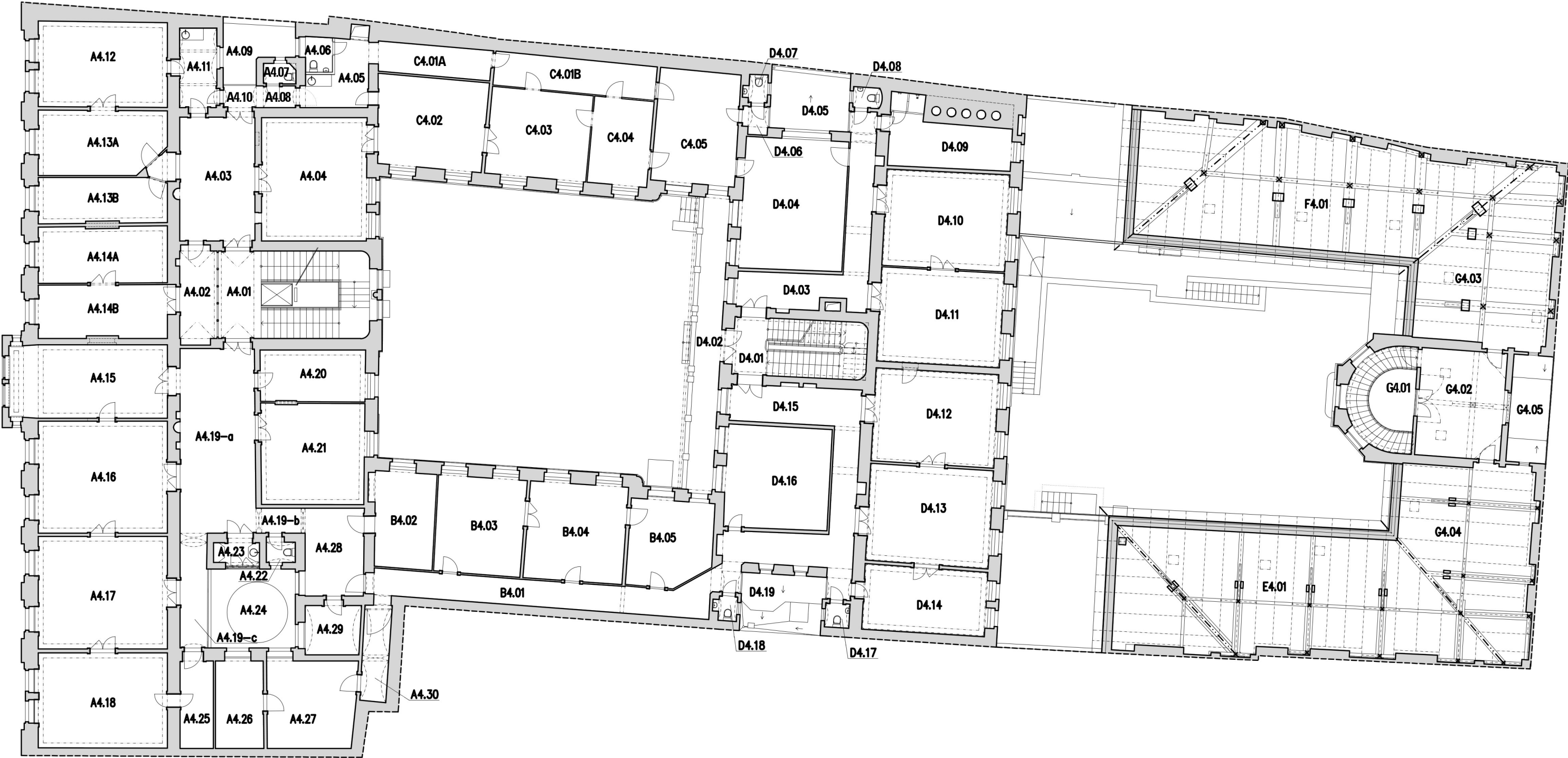
konstrukce a prostory tvořící podstatu objektu	hodnotné fasády: zachované / poškozené
konstrukce a prostory hodnotné	hodnotné prvky (svislé konstrukce): zachované / poškozené
konstrukce a prostory neutrální	hodnotné prvky (stropy a klenby): zachované / poškozené / předpokládané
konstrukce a prostory spíše rušivé	hodnotné podlahy: zachované / poškozené / předpokládané
konstrukce a prostory zásadně rušivé	další hodnotné prvky: okenní nebo dveřní výplň / mříž nebo zábradlí / jiný cenný prvek / technický prvek
konstrukce a prostory doporučené k obnově	
- (vlevo kostrukce, v pravo prostory)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
Druhé patro - památkové vyhodnocení
Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

Třetí patro

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
Třetí patro - čísla místností
Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

- výstavba objektu (1896-98)
 - změny v průběhu výstavby
 - mladší úpravy do roku 1945
 - mladší úpravy mezi lety 1945-71
 - mladší úpravy mezi lety 1972-89
 - novodobé úpravy po roce 1989
- (vlevo kostrukce, v pravo prostory)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
 Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
 1:200
 Třetí patro - slohové vyhodnocení
 Mgr. Martin Šanda, 2018
 s využitím zaměření Ateliéru Genesis

 1 5 10 m
 (zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska
 SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

konstrukce a prostory tvořící podstatu objektu	hodnotné fasády: zachované / poškozené
konstrukce a prostory hodnotné	hodnotné prvky (svislé konstrukce): zachované / poškozené
konstrukce a prostory neutrální	hodnotné prvky (stropy a klenby): zachované / poškozené / předpokládáné
konstrukce a prostory spíše rušivé	hodnotné podlahy: zachované / poškozené / předpokládáné
konstrukce a prostory zásadně rušivé	další hodnotné prvky: okenní nebo dveřní výplň / mříž nebo zábradlí / jiný cenný prvek / technický prvek
konstrukce a prostory doporučené k obnově	
- (vlevo kostrukce, v pravo prostory)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200

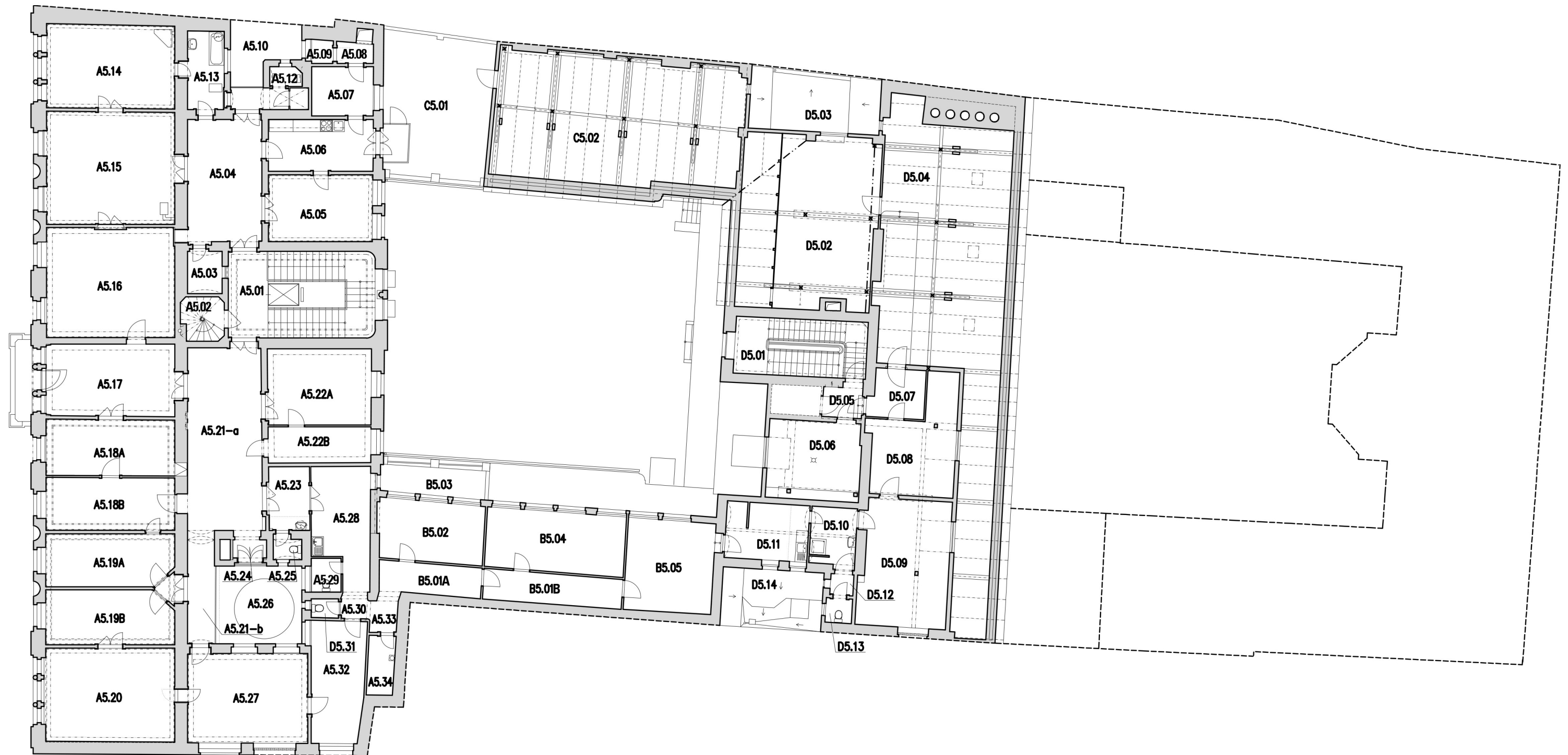
Třetí patro - památkové vyhodnocení

Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

Čtvrté patro

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
 Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
 1:200
 Čtvrté patro - čísla místností
 Mgr. Martin Šanda, 2018
 s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m
 (zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska
 SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

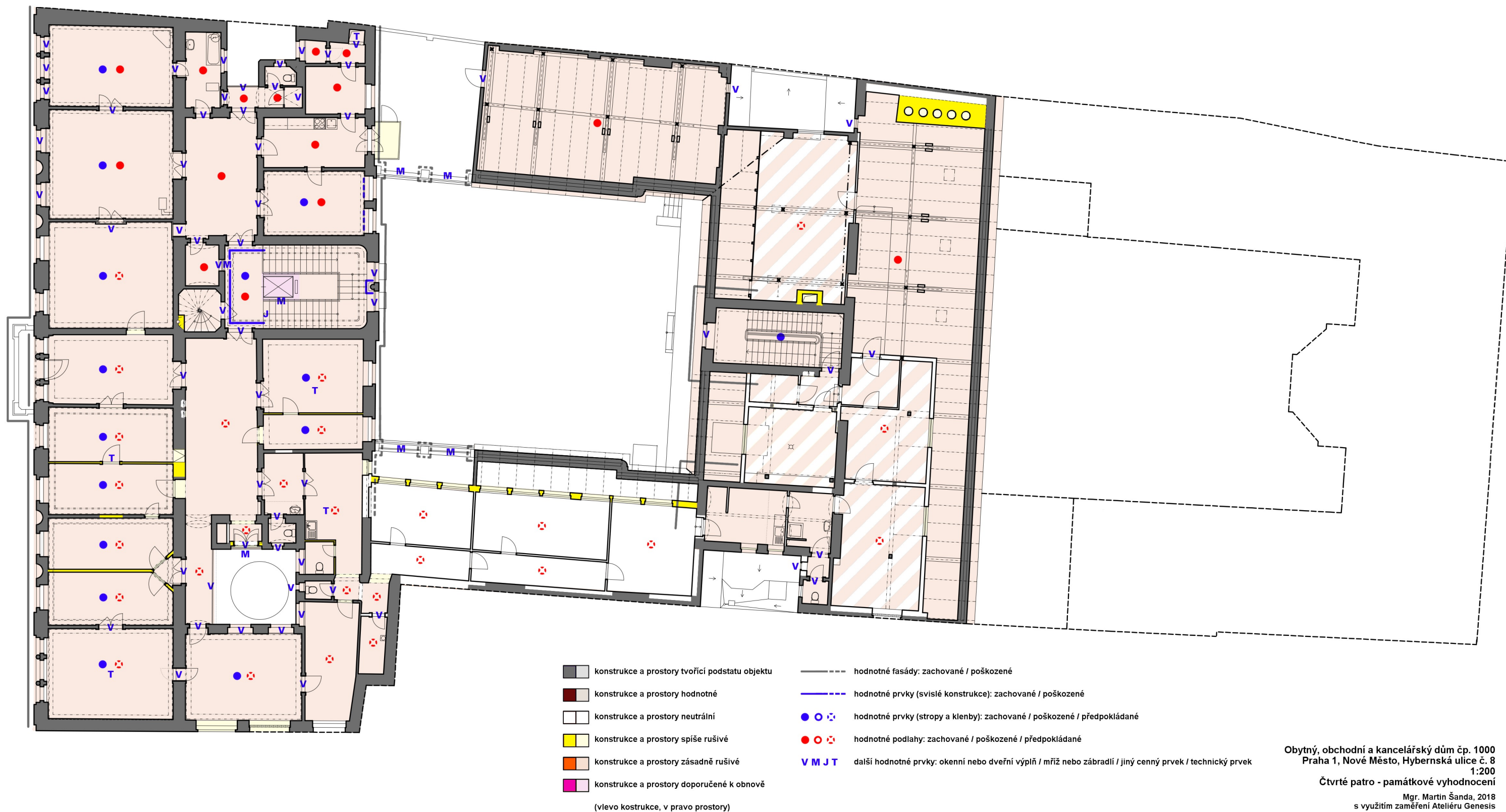

- výstavba objektu (1896-98)
 - změny v průběhu výstavby
 - mladší úpravy do roku 1945
 - mladší úpravy mezi lety 1945-71
 - mladší úpravy mezi lety 1972-89
 - novodobé úpravy po roce 1989
- (vlevo kostrukce, v pravo prostory)

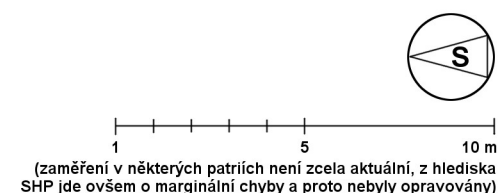
Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
 Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
 1:200
 Čtvrté patro - slohové vyhodnocení
 Mgr. Martin Šanda, 2018
 s využitím zaměření Ateliéru Genesis

S

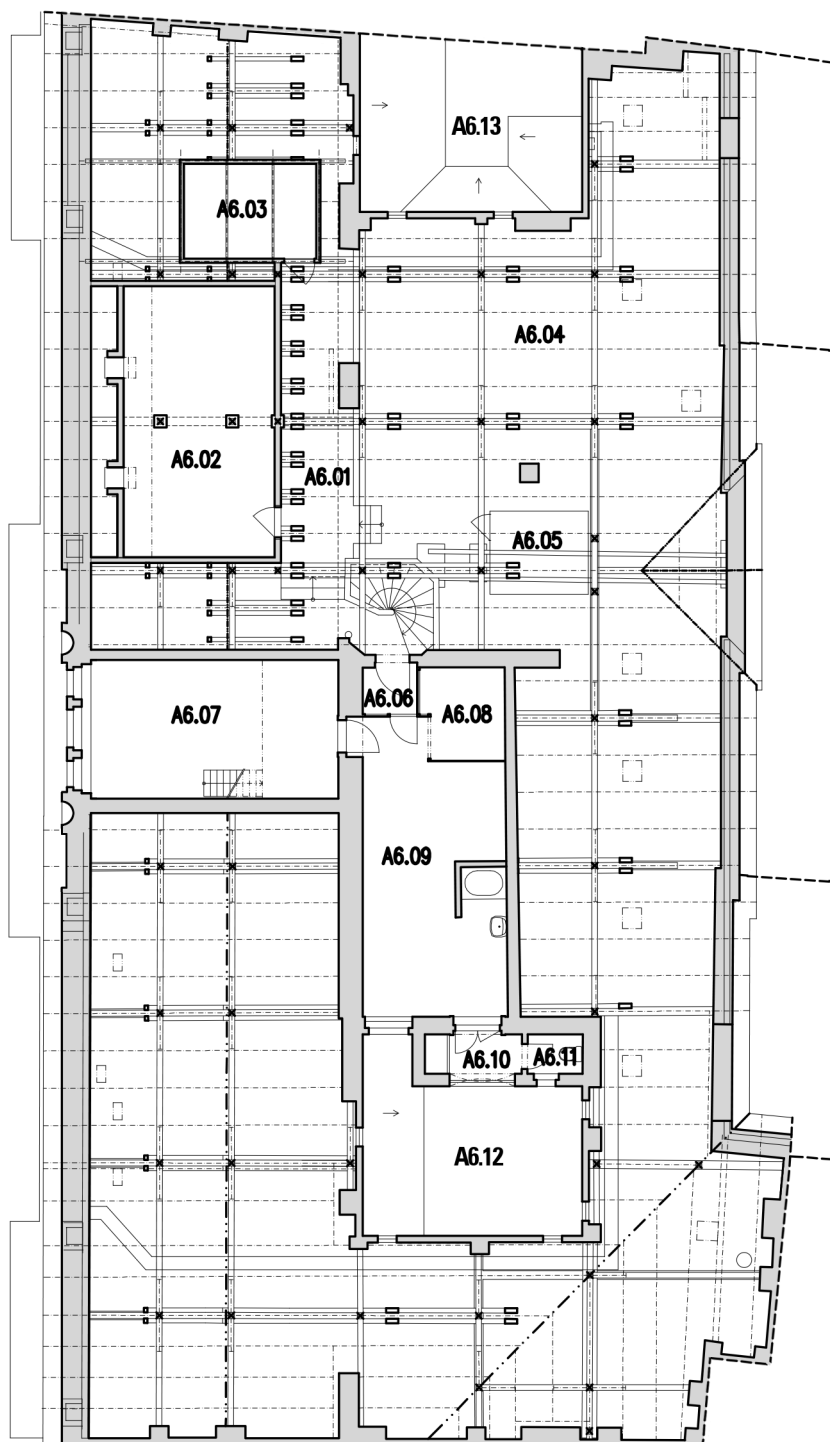
1 5 10 m
 (zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
 Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
 1:200
 Čtvrté patro - památkové vyhodnocení
 Mgr. Martin Šanda, 2018
 s využitím zaměření Ateliéru Genesis

Půdní prostor průčelního křídla

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8

1:200

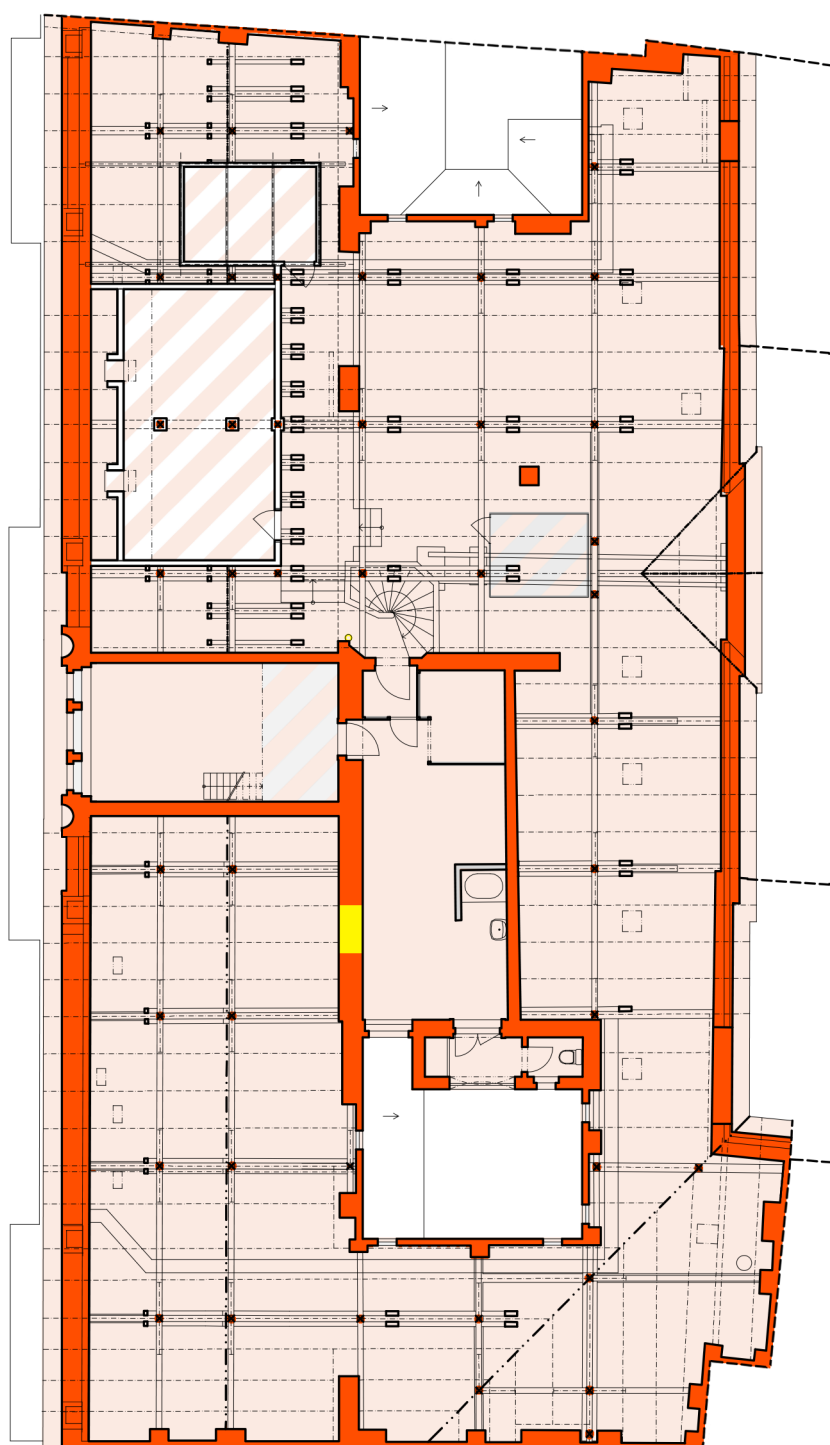
Půdní prostor průčelního křídla - čísla místností

Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m

(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

výstavba objektu (1896-98)

změny v průběhu výstavby

mladší úpravy do roku 1945

mladší úpravy mezi lety 1945-71

mladší úpravy mezi lety 1972-89

novodobé úpravy po roce 1989

(vlevo kostrukce, v pravo prostory)

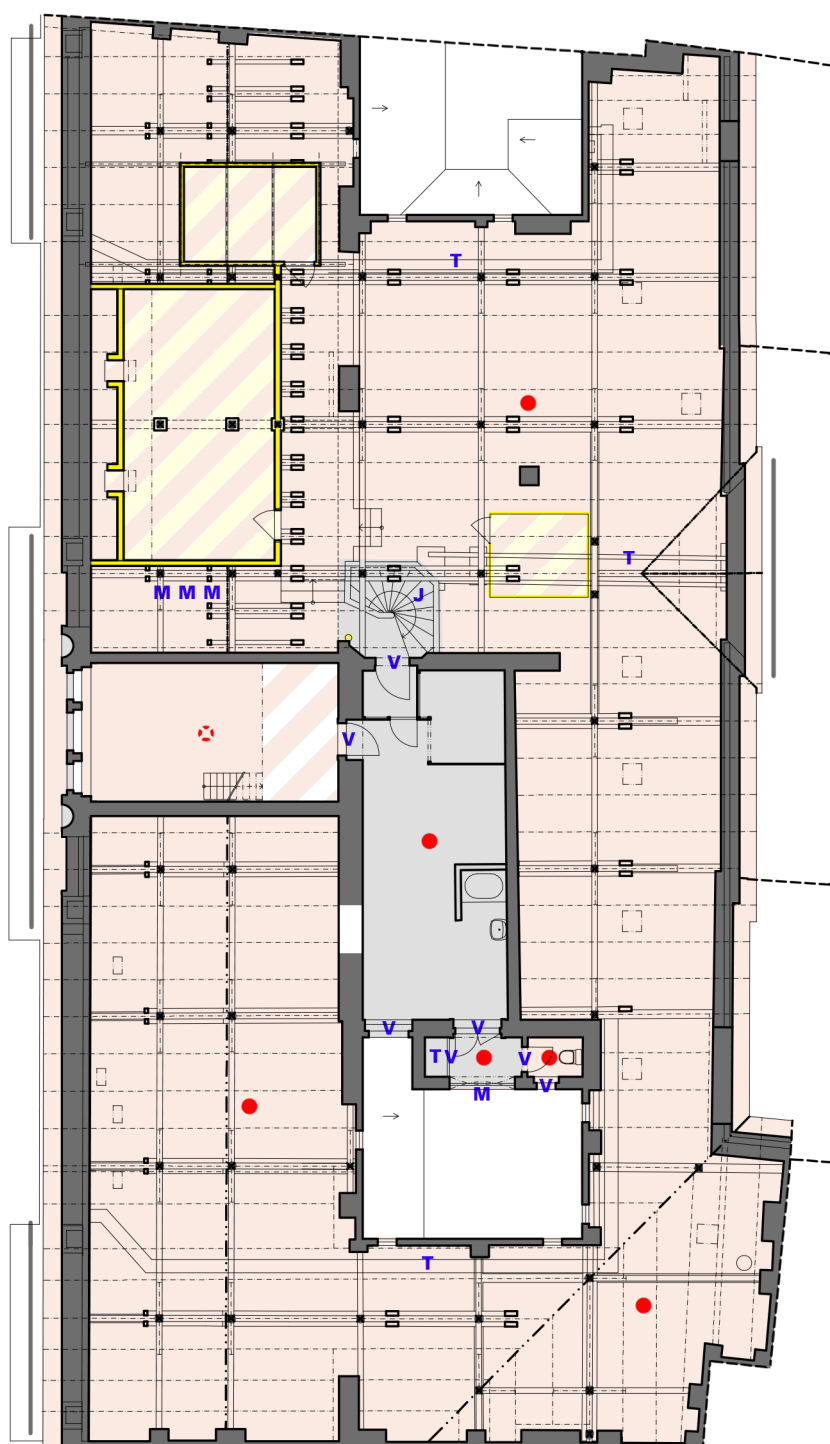
Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200
Půdní prostor průčelního křídla - slohové vyhodnocení

Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m

(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

- konstrukce a prostory tvořící podstatu objektu
- konstrukce a prostory hodnotné
- konstrukce a prostory neutrální
- konstrukce a prostory spíše rušivé
- konstrukce a prostory zásadně rušivé
- konstrukce a prostory doporučené k obnově

(vlevo konstrukce, v pravo prostory)

- hodnotné fasády: zachované / poškozené
- hodnotné prvky (svislé konstrukce): zachované / poškozené
- hodnotné prvky (stropy a klenby): zachované / poškozené / předpokládáné
- hodnotné podlahy: zachované / poškozené / předpokládáné
- další hodnotné prvky: okenní nebo dveřní výplň / mříž nebo zábradlí / jiný cenný prvek / technický prvek

Obytný, obchodní a kancelářský dům čp. 1000
Praha 1, Nové Město, Hybernská ulice č. 8
1:200

Půdní prostor průčelního křídla - památkové vyhodnocení

Mgr. Martin Šanda, 2018
s využitím zaměření Ateliéru Genesis

1 5 10 m

(zaměření v některých patřích není zcela aktuální, z hlediska SHP jde ovšem o marginální chyby a proto nebyly opravovány)

Přílohy na DVD